

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

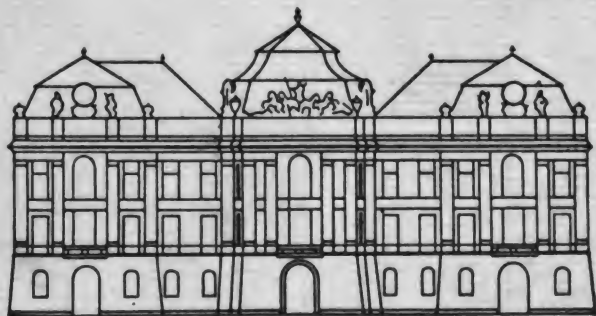
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

1. E. 43.

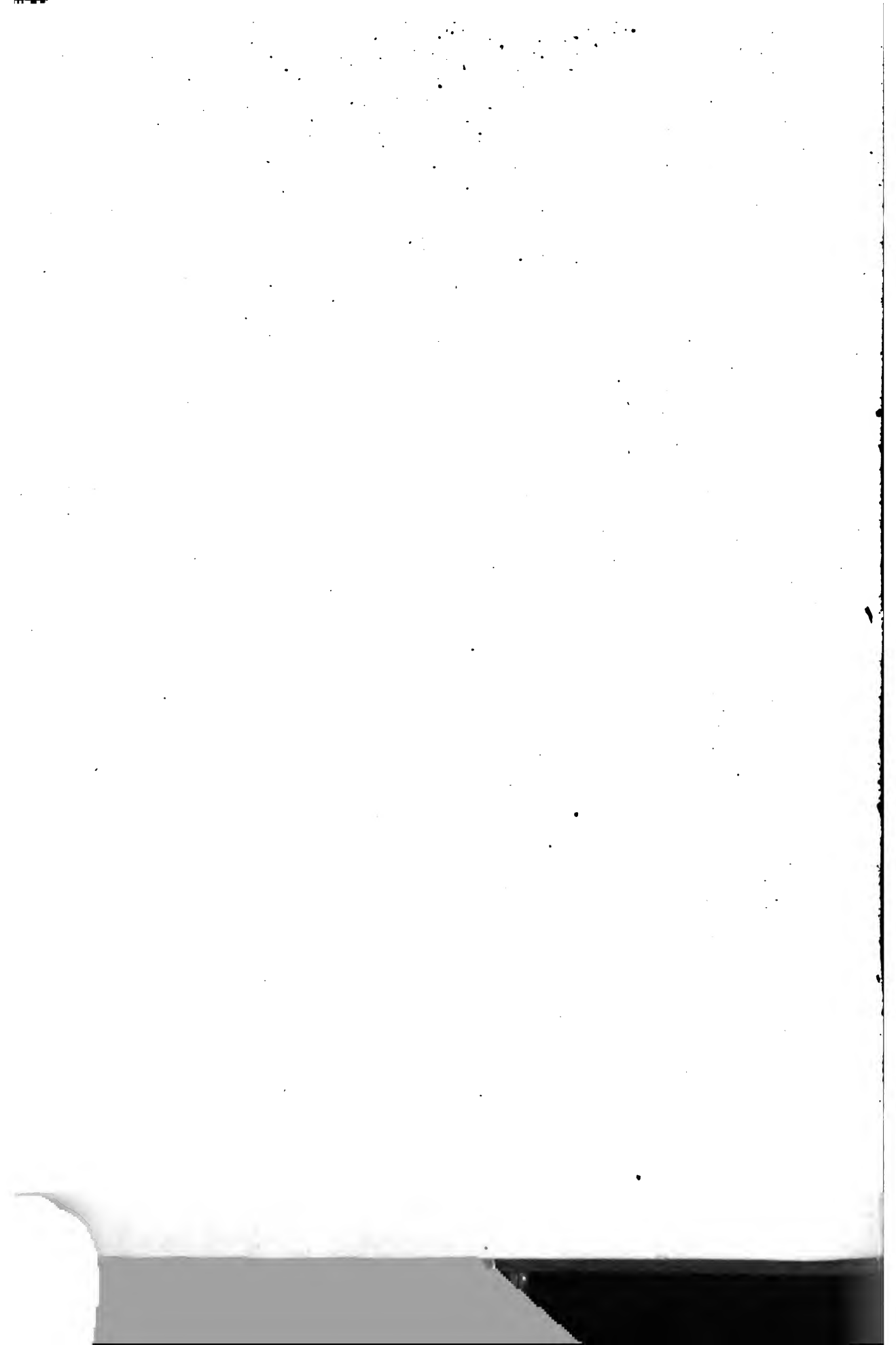
MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

1. E. 43

ԲԵՌԵՐԵՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԵՆ

A

DICTIONARY
ARMENIAN AND ENGLISH

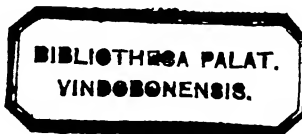

Բ Ե Ռ Ե Ր Ե Ն
Հ Ե Յ Ե Ր Է Ն ԵՒ Ե Ն Գ Գ Լ Ի Ե Կ Ե Ն

Ա Հ Խ Ա Տ Ա Ս Ի Ր Ե Ա Լ
Դ Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Է Պ Ի Է Ն Տ Ե Ա Ն Ա Ն Գ Դ Խ Ա Յ Ի
Ա Ս Պ Ե Տ Է Վ Ա

Զ Ե Ռ Ե Տ Ո Ւ Ո Ւ Թ Ե Ա Մ Բ
Հ Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Է Վ Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ Ի Ա Ի Գ Ե Ր Ե Ա Ն

Հ Ե Տ Ո Ր Բ

Դ Վ Է Ն Է Տ Ի Կ
Տ Գ Ա Գ Ր Ե Ա Լ Դ Գ Ո Ր Ե Ա Տ Ա Ն Վ Ա Ն Ա Յ
Ս Ր Բ Ո Յ Ն Ղ Ա Ձ Ա Ր Ո Ւ

Ռ Մ Հ Դ

A
DICTIONARY
ARMENIAN AND ENGLISH

BY
JOHN BRAND ESQ. A. M.

WITH THE ASSISTANCE
OF FATHER PASCHAL AUCHER
D. D.

VOL. II.

V E N I C E

PRINTED AT THE PRESS OF THE ARMENIAN ACADEMY
OF S. LAZARUS.

1825

4.E.43

2

ՅԵՌԵՂԵՐԻ ԸՆՈՒԹԻՒՆ

Լճաւանի զինի չորից ամաց հրատարակելոյ տպագրութեամբ Ս. Հ. Յարութիւն Սարգսպետի Լճերեան՝ իմոյս Սարգսպետի յԼճամեան բարբառ, զառաջին հատոր իւր Լճղիական և Հայերէն՝ անազան ուրեմն ընծայեմք 'ի լոյս և զերկրորդս Հայերէն և Լճղիական :

Պատճառ ցայս վայր յապաղման սորին՝ եղև անպարապու թիւն անձինս յԼճղիա յերեսաց առ տնին զբաղանաց. զի զինի թողցոյ իմ զՍ հնէտիկ՝ ուր սկսեալ էի զյօրինումն առաջիկայ հատորոյս, ոչ ևս կարացի 'ի հայրենիս անդ. անընդհատ պարապիլ 'ի գրաւոր վաստակս : Եւմին իրի տէն ունիմ գտանել զն. բունն յապաղմանս 'ի լեզուասիրաց անտի :

Յայս աշխատասիրութիւն առաջնորդ կալայ ինձ զՀայերէն և զԼճղիական համառօտ բառարանն տպագրեալ յամին 1817. և փոխանակ Լճղիական բառից նորա եղի 'ի սմա զԼճղիականն հանդէպ Հայկականաց : Եւ թեպէտ ունէի 'ի ձեռին և զՀայերէն գրաբառ բառարանն Սեծին Սիւիթարայ՝ առ 'ի ստուգել նովալ զնշանակութիւնս Հայկական բառից, սակայն յայսմ մասին առանձին իմն ձեռնտու եղև ինձ նա ինքն Լճերեան Սարգսպետն : Եւ ահա սովին օրինակաւ ժամանեցաք 'ի լրումն գործոյս՝ զոր արդ արձանացուցանեմք 'ի տիպ :

Եւլ արժան համարիմ յուշ առնել իմոց ազգայնոց, թէ առաջիկայս աշխատասիրութիւն 'ի Հայ և յԼճղիական բարբառ՝ պարտի բաւական լինել նոցա առ այժմ, մինչև զինի Ղեմարանն սրբոյն Սարգսպետ հանցէ 'ի լոյս զնորաշէն և զբաղմամբեր բառարանն իւր Հայերէն. և յայնժամ ապա յաջողեսցի Եւրոպացւոցս յօրինել զընդարձակ ևս բառարանս համեմատ Հայկականին : Եւ այս է պատճառն, զի երկրորդ հատորս փոքրաքանակ գտանի քան զառաջինն. զի յաշխատասիրութեան սորին զհետ

զնացաք միայն վերոյիշատակեալ Հայերէն և Վաղղիական բառարանին . և ոչ կամեցաք յաւելուլ զբազմութիւն յոգնախուռն բարդեալ բառից , զորոց զնշանակութիւն դիւրին է օտարաց իմաստասիրել յարմատոց անտի, կամ 'ի պարզից եղելոց 'ի սմա :

(Ընթացս բառարանիս զկնի Հայկական բառից եղաք նախ 'ի փակագծի զԱ) եռական և զՎործիական հոլով Մուանց , և ըզՍահմանական և զՍտարեալ եղանակս Բայից : Բայս նշանակեցաք Մեղդիական նօտր գրովք զսկզբունս իւրաքանչիւր մասանց Բանի : Եւ յետ այնորիկ կարգեցաք զՄեղդիական բառն ըստ այլևայլ նշանակութեանց Հայկականին : (Զորս զնոյնանիշն որոշեցաք ստորակիտիւ , և զտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ է զի միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն , և է զի կրկին կիտիւ . այլ սովին վարեցաք ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն :

'Ի սկզբան հատորոյս եղաք զհամառօտ սկզբունս Հայկազեան բերականութեան 'ի պէտս Մեղդիացւոց և Մեղդիագիտաց : Որպէս և 'ի վախճանի զգումարութիւն ինչ (Յատուկ անուանց 'ի Հայ և յՄեղդիական բարբառ :

Ըդ զայս և սաշխատասիրութիւն 'ի միասին ընդ առաջնոյ հարոյն մտադիւր ընծայեմք 'ի վայելս Մեղդիացւոց և Հայկազանց :

P R E F A C E

It was during a tour in Italy that the Compiler of the present Volume, while making a halt at Venice, was led amongst other objects of curiosity to visit the Island of St Lazarus, one of the many with which the Lagoon abounds, and which forms the residence of a Society of Armenian Litterati, having for their particular objects the dissemination of Learning in the East, and the Education of Youth from that part of the World. —

He was equally struck with the Beauty of the situation, the extreme neatness and order of the Place, and the very polite and hospitable manners of its Oriental Inhabitants; and while glancing over one of the beautiful Manuscripts of their collection, recalled to his Memory the words of W.^m and Geo. Whiston, in the Preface to their Latin translation of the Armenian History by Moses Koronese, printed with the original at London in 1756.

— *Dum nobis interea de Literarum Armeniacarum conditione cogitantibus Cl. Schroderi Grammatica sive Thesaurus Linguae Armeniacae peropportunè oblatuſ est; quem quidem librum ut inspeximus, ac tum rei novitate moti, tum elegantibus literarum formis atque Europæâ scribendi ratione aliquantulum allecti, animi magis quam studii causâ, raptim pervolutavimus, ea inveniebamus ad Armeniacas literas incitamenta, quæ animum incertum propemodum perpulissent, nisi duæ res summae ab eo incoepto nimium quantum abstrahere visæ fuissent, quum nec Lexicon Armeniacum, satis ad eam rem idoneum, extaret, et Praeceptor omnino nullus adesset.* Fortunately for the Writer he found no want of Professors to satisfy the desire he immediately felt to acquire a language which according to the testimony of the same Cl. Schroder in his Thesaurus is, — *Antiquitate sua venerabilis, perfectione autem, atque utilitate sua Theologo, Historico, Philosopho et Philologo quam maxime commendabilis.*

For this end he solicited the aid of Dr Paschal Aucher,

* *

one of the Armenian Society, who being acquainted with the English Language, and having taught Armenian to Lord Byron, had by his assistance afterwards published a Grammar of that tongue for the use of the English, who most obligingly consented to his proposal; and it was during his daily visits to the Island to avail himself of that Revd Gentleman's instructions, that he perceived much difficulty to arise from the want of an Armenian and English Dictionary, and therefore proposed to the consideration of the Professor the Compilation and Publication of such a work; who, seeing its great utility and almost necessity to those who might wish to acquire the Armenian, or as it is by some called the Haicanian Tongue, through the means of the English, most condescendingly acquiesced, on condition that the Proposer should aid him in the Compilation of the second Volume — and that, notwithstanding his having scarcely recovered the fatigue of a similar work in Armenian and French. —

Every thing thus settled between us, the labour was begun, Doctor Aucher taking the first Volume English - Armenian, and the Writer the second Armenian English — reciprocally assisting each other, and having for our Guide and Model the abovenamed Armenian and French Dictionary, printed at Venice in 1817. —

As the former had the advantages of Solitude and Leisure, he terminated his part in three years and published his well executed volume: — but the Undertaker of the second volume, being, from unforeseen circumstances, obliged to return to England, where pressing Business prevented his working so incessantly, it has been with difficulty that seven years have brought him to the completion of his task, notwithstanding the aid of a Friend, to whom he takes this occasion to acknowledge his obligation. —

This volume, having undergone the close examination and correction of Dr Aucher, the whole work is at length submitted to the public, with the hope that it may prove an acquisition to the literary world in general, and especially to that portion of it who may be led to the study of Eastern languages. —

Besides Dr Aucher's Dictionary of French and Armenian, the Writer has been indebted to the litteral Armenian Dictionary

by the Abbè Mechitar printed at Venice in 1749; with the assistance of which he has been better able to extend the different significations of Armenian words, which are here separated from each other in general by Semi-colons — though sometimes by Colons, while the Synonima are always divided by Comas only; following in this the plan of Dr Aucher's abovenamed Dictionary, which has also been adhered to in the inserting in Parenthesis immediately after the Armenian words, the Genitive and Instrumental Cases of Nouns, and the Indicative Moods and Past Tenses of Verbs; it being from these that in Armenian, as in Latin, the Declensions of the Nouns and the Conjugations of the Verbs are known. —

Immediately after this Preface is introduced a short Accidence of the Armenian Tongue, in which will be found a better and more exact explanation of the sounds of the Armenian letters in English Characters than has hitherto been printed, and at the end of the Dictionary is added a list of Proper Names in both languages. —

The Writer solicits the indulgence of the Public for the delay that has unavoidably taken place in the publication of the present Volume, as well as for all imperfections that may have crept into it, whether from error of the press, or from want of better materials than at present exist for the Compilation of such a work: — trusting that whatever they may be, it will prove at least sufficient for the English, and those who through that language may wish to study the Armenian as well as open a channel to Natives of the East to make themselves acquainted with British literature. —

ALPHABET

The Armenian Language has thirty eight letters, the first 36 of which are also used as Numerals.

Form.	Name.	Sound.	Reading,	Numer.
Ա, ա, . .	ipe (as in ripe).	A (as in march).	Արտար, artar.	1.
Բ, բ, Բ.	pian .	P soft.	Բերան, pieran.	2.
Գ, գ, Գ.	kim .	K, C, CK, Q.	Գան, karn.	3.
Դ, դ, Դ.	tah .	T soft .	Դեմք, temk.	4.
Ե, է, Ե.	yetch.	Y (as in yes).	Եղանակ, yeghanag.	5.
Զ, զ, Զ.	zah .	Z, or S between two vowels.	Զոր, zore; Ասած, asad.	6.
Է, է, Է.	é.	E (as in met).	Էրկ, ayag.	7.
Ը, ը, Ը.	yeff.	E (like the French e mute in the monosyllables me, ne, ce: or as the English short vowels e, i, o, u, in paper, sir, London, but).	Ընդ, unt.	8.
Թ, Թ, Թ.	twoh .	T hard .	Թեւ, tier.	9.
Ժ, ժ, Ժ.	zhe .	J (French, or as the English Z and S in azure, pleasure, confusion).	Ժամ, zham.	10.
Ի, ի, Ի.	iny .	I or Y short (as in mint, body: or as E in he, be).	Ինք, inkun.	20.
Լ, Լ, Լ.	lune.	L.	Լոյս, looyce.	30.
Խ, Խ, Խ.	khe'.	KH (as Greek χ, or German ch).		
Ծ, ծ, Ծ.	dzah .	DZ (or CZ in czar, or Z in mezzotinto).	Ծառ, dzar.	40.
Կ, Կ, Կ.	ghien.	G hard.	Կալ, gal or gahl.	50.
Հ, հ, Հ.	hwoh.	H.	Հար, hire.	60.
Ձ, ձ, Գ.	tzah.	TZ soft.	Ձիւն, tzine.	70.
Ղ, ղ, Ղ.	ghad.	GH (or as the Greek γ).	Ղամբար, ghambar.	80.
Ճ, Ճ, Ճ.	je' or djé.	J, DG or G soft .	Ճար, jar or djar.	90.
Մ, մ, մ.	mien .	M.	Միր, mire.	100.
Յ, յ, յ.	he or ye.	H soft (or like I and Y in fail, avoid, they, destroy).	Յիշիւ, hishyel or yeshyel.	200.

ṽ, ʒ, ʒ. <i>noo.</i>	N.	ṽw, <i>nah.</i>	400.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>shah.</i>	SH.	ṽw, <i>shoon.</i>	500.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>wo.</i>	WO (as in <i>word</i> , or like the close O in <i>move</i>).	ṽw, <i>worty.</i>	600.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>tchah.</i>	TCH or CH (as in <i>fetch</i> , <i>such</i>).	ṽw, <i>tchar.</i>	700.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>bé.</i>	B.	ṽw, <i>barish.</i>	800.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>tshé or ché.</i>	TSH, or CH soft (as in <i>church</i> ; or like T in <i>nature</i>).	ṽw, <i>tshoor or chure.</i>	900.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>rah.</i>	R hard.	ṽw, <i>rahmig.</i>	1000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>se.</i>	S.	ṽw, <i>soorp.</i>	2000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>viev.</i>	V.	ṽw, <i>Vartan.</i>	3000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>dune.</i>	D.	ṽw, <i>der.</i>	4000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>re.</i>	R soft.	ṽw, <i>rahm.</i>	5000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>tzwoh.</i>	TZ hard.	ṽw, <i>tzoo.</i>	6000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>une or hune.</i>	U long (as in <i>mute</i> , or as W vowel).	ṽw, <i>ute or ewt.</i>	7000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>pure.</i>	P.	ṽw, <i>park.</i>	8000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>hé.</i>	K or CH (as in <i>chaos</i>).	ṽw, <i>kahnzy.</i>	9000.
ṽ, ʒ, ʒ. <i>o.</i>	O.	ṽw, <i>odar.</i>	
ṽ, ʒ, ʒ. <i>fé.</i>	F or PH.	ṽw, <i>Philib.</i>	

— ṽ, ʒ. *yev.* is an abbreviation of two letters *ṽ* and *ʒ*, or *ṽʒ*.

The above sounds are the nearest that can be given in English characters: — but in some cases the Master's voice is indispensable to convey to the student a clear idea of the Pronunciation.

There are eight Vowels — *ṽ, ʒ, ʒ, ʒ, ʒ, ʒ, ʒ, ʒ.*

N O U N S

SUBSTANTIVE.

There are no Articles properly so called in the Armenian language, but the three letters, *ս*, *դ*, *և* are sometimes used as such.

Nouns in Armenian have, as in English, three Genders; the Masculine for the Males, the Feminine for the Females, and the Neuter for things without life.

There are but two Numbers-Singular and Plural.

The Cases according to some Grammarians are Ten —.

1. Nominative *մարդ*, the man.
2. Genitive *մարդոյ*, of the man.
3. Dative *մարդոյ* or *'ի մարդ*, to the man.
4. Accusative *զմարդ*, the man.
5. Ablative *'ի մարդոյ*, from the man.
6. Narrative *զմարդոյ*, concerning the man.
7. Instrumental *մարդով*, with or by the man.
8. Circumdativ *զմարդով*, about the man.
9. Commorative *'ի մարդ* or *'ի մարդում*, in the man.
10. Vocative *մի մարդ*, o man!

But according to the best Authors they are six only —.

1. Nominative.
2. Genitive.
3. Dative.
4. Accusative.
5. Ablative.
6. Instrumental.

These are inserted in the following Declensions, which are generally Ten —.

Singular.	Plural.
<i>Արքայ</i> , the king.	<i>Արքայք</i> , the kings.
<i>Արքայի</i> .	<i>Արքայից</i> .
<i>Արքայի</i> , <i>ս</i> <i>Արքայի</i> .	<i>Արքայից</i> , <i>ս</i> <i>Արքայից</i> .
<i>զ</i> <i>Արքայ</i> .	<i>զ</i> <i>Արքայս</i> .
<i>ս</i> <i>Արքայի</i> .	<i>ս</i> <i>Արքայից</i> .
<i>Արքայի</i> .	<i>Արքայիւք</i> .

<i>կարգ</i> , the order.	<i>կարգք</i> , the orders.
<i>կարգի</i> .	<i>կարգաց</i> .
<i>կարգի</i> , <i>'ի</i> <i>կարգ</i> .	<i>կարգաց</i> , <i>'ի</i> <i>կարգս</i> .
<i>զ</i> <i>կարգ</i> .	<i>զ</i> <i>կարգս</i> .
<i>'ի</i> <i>կարգի</i> .	<i>'ի</i> <i>կարգաց</i> .
<i>կարգաւ</i> .	<i>կարգաւք</i> or <i>կարգք</i> .

<i>Մարդ</i> , the man.	<i>Մարդք</i> , the men.
<i>Մարդոյ</i> .	<i>Մարդոց</i> .
<i>Մարդոյ</i> , or <i>Մարդում</i> , <i>'ի</i> <i>Մարդ</i> .	<i>Մարդոց</i> , or <i>'ի</i> <i>Մարդս</i> .
<i>զ</i> <i>Մարդ</i> .	<i>զ</i> <i>Մարդս</i> .
<i>'ի</i> <i>Մարդոյ</i> .	<i>'ի</i> <i>Մարդոց</i> .
<i>Մարդով</i> .	<i>Մարդովք</i> .

<i>Հիմն</i> , the foundation.	<i>Հիմունք</i> , the foundations.
<i>Հիմանի</i> .	<i>Հիմանց</i> .
<i>Հիմանի</i> , <i>'ի</i> <i>Հիմն</i> .	<i>Հիմանց</i> , <i>'ի</i> <i>Հիմնում</i> .
<i>զ</i> <i>Հիմն</i> .	<i>զ</i> <i>Հիմնում</i> .
<i>'ի</i> <i>Հիմանի</i> .	<i>'ի</i> <i>Հիմանց</i> .
<i>Հիմնով</i> .	<i>Հիմնովք</i> .

<i>Գանձ</i> , the treasure.	<i>Գանձք</i> , the treasures.
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուց</i> .
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուց</i> , or <i>'ի</i> <i>Գանձս</i> .
<i>զ</i> <i>Գանձ</i> .	<i>զ</i> <i>Գանձս</i> .
<i>'ի</i> <i>Գանձի</i> .	<i>'ի</i> <i>Գանձուց</i> .
<i>Գանձու</i> .	<i>Գանձուք</i> .

<i>Աղբիւր</i> , the fountain.	<i>Աղբերք</i> or <i>Աղբիւրք</i> , the fountains.
<i>Աղբեր</i> .	<i>Աղբերց</i> or <i>Աղբերաց</i> .
<i>Աղբեր</i> , or <i>ս</i> <i>Աղբիւր</i> .	<i>Աղբերց</i> or <i>Աղբերաց</i> , <i>ս</i> <i>Աղբերս</i> .
<i>զ</i> <i>Աղբիւր</i> .	<i>զ</i> <i>Աղբերս</i> or <i>զ</i> <i>Աղբիւրս</i> .
<i>ս</i> <i>Աղբերի</i> or <i>ս</i> <i>Աղբիւրի</i> .	<i>ս</i> <i>Աղբերց</i> or <i>ս</i> <i>Աղբերաց</i> .
<i>Աղբերք</i> or <i>Աղբիւրք</i> .	<i>Աղբերք</i> or <i>Աղբիւրք</i> .

PRONOUNS

7

Տեղի, the place.	Տեղիք, the places.
Տեղւոյ.	Տեղեաց.
Տեղւոյ, Տեղւոջ,	Տեղեաց, or 'ի Տե.
'ի Տեղի.	ղիս.
չՏեղի.	չՏեղիս.
'ի Տեղւոյ or 'ի	'ի Տեղեաց.
Տեղւոջ.	
Տեղեաւ.	Տեղեաւք or Տե.
	ղեաք.

8

Բեռն, the bur-	Բեռնիք, the bur-
den.	dens.
Բեռին.	Բեռանց.
Բեռին, 'ի Բեռն.	Բեռանց, 'ի Բե.
	ռինս.
չԲեռն.	չԲեռնիս.
'ի Բեռանէ.	'ի Բեռանց.
Բեռամբ.	Բեռամբք.

9

Կին, the woman,	Կանայք, the wo-
or wife.	men, or wives.
Կնոջ.	Կանանց.
Կնոջ, 'ի Կին.	Կանանց, առ Կա.
	նայս.
չԿին.	չԿանայս.
'ի Կնոջէ.	'ի Կանանց.
Կնաւ or Կանամբ.	Կանամբք.

10

Տեգրան, Tigranes.
Տեգրանայ.
Տեգրանայ, 'ի Տեգրան.
չՏեգրան.
'ի Տեգրանայ.
Տեգրանաւ.

ADJECTIVES

Adjectives are generally declined as Substantives, but some are indeclinable. They have as in English no Genders. They are most commonly compared thus — Positive, Բարի, good. Comparative, Բարեկոյն, better. Superlative, Ամենաբարի, best.

Pronouns in Armenian have no Genders.

The Personal Pronouns are — Ես, I. Դու, thou. Ինքն, he, himself.

The Demonstrative are — Սա, this (person or thing). Դա, that (next). Եւ, that (afar) he, she, it.

The Possessive are — Իմ, my, mine. Մեր, our, our's. Բայ, thy, thine. Զեր, your, your's. Իւր, his, her's, it's, own. Իւրեանց, their, their's, own.

The Relative is — Որ, who, which, what.

The three letters Ս, Դ, Ե also, as foundation of many Pronouns, joined to the terminations of words shew their Persons, and are used as Pronouns, for example — Մարդ, I who am a man, or my man, or this man. Մարդ, thou who art a man, or thy man, or that man. — Մարդի, he who is a man, or his man, or that man.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS.

Singular. Plural.

Ես, I.	Մեք, we.
Իմ.	Մեր.
Իմ, ցիւ, առ.	Մեզ, ցիւ, առ.
Իս.	Մեզ.
չԻս.	չՄեզ.
յիմէն.	'ի Մեզ.
Ինչ.	Մեք or Մեզք.
Դու, thou.	Դուք, ye, or you.
Բո.	Ձեր.
Բեզ, առ Բեզ,	Ձեզ, ցիւ, առ.
ցիւ.	Ձեզ.
չԲեզ.	չՁեզ.
'ի Բեզ.	'ի Ձեզ.
Բւ.	Ձեք or Ձեզք.

Ինքն, he, or him-	Ինքեանք, they.
self.	
Ինքեան.	Ինքեանց.
Ինքեան, առ Ինքն.	Ինքեանց, առ Ին.
	քեանս.
չԻնքն.	չԻնքեանս.
յինքեանէ.	յինքեանց.
Ինքեամբ.	Ինքեամբք.

VERBS

Verbs in the Armenian language are generally of four Kinds —

1. Substantive, as *Լինել*, to be.
2. Active, as *Աշխատել*, to make.
3. Passive, as *Աշխատուիլ*, to be made.
4. Neuter, as *Գնալ*, to go.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Ել, to be.

Infinitive, *Ել*, to be.

Participle-Past, *Ելա*, been, or having been.

Participle-Future, *Ելայ*, which is to be.

Indicative

Present.

Եմ, I am. *Եմք*, we are.
Ես, thou art. *Եք*, ye or you are.
Եր, he is. *Են*, they are.

Imperfect.

Եի, I was. *Եմք*, we were.
Եիր, thou wast. *Եիք*, ye were.
Եր, he was. *Եին*, they were.

Imperative

Եր, be thou. *Եք* or *Երհաք*, be ye.

Subjunctive

Իցեմ, I be or might *Իցեմք*, we be, or
 be. might be.
Իցես, thou be, or *Իցեսք*, ye be, or
 might be. might be.
Իցի, he be, or might *Իցին*, they be, or
 be. might be.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Գալ, to be, to exist.

Infinitive, *Գալ*, to be.

Participle-Present, *Գայալ* or *Գայալ*,
 being, which is, or exists.

Indicative

Present.

Գամ, I am. *Գամք*, we are.
Գաս, thou art. *Գայք*, ye are.
Գայ, he is. *Գան*, they are.

Imperfect.

Գայիր, thou wast. *Գային*, they were.
Գայր, he was.

Subjunctive

Future.

Գայիցի, he might, could, would,
 should be.
Գայիցին, they might be, etc.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Լինել, to be, to be made, or done.

Infinitive, *Լինել*, to be.

Participle-Present, *Լինալ*, being, who
 has been.

Participle-Past, *Լեալ* or *Լեալ*, been,
 having been.

Participle-Future, *Լինեալայ* or *Լինեալի*,
 which is to be.

Indicative

Present.

Լինեմ, I am. *Լինեմք*, we are.
Լինես, thou art. *Լինեք*, ye are.
Լինի, he is. *Լինին*, they are.

Imperfect.

Լինեի, I was. *Լինեմք*, we were.
Լինեիր, thou wast. *Լինեիք*, ye were.
Լինիր, he was. *Լինինք*, they were.

Future.

Լիցեմ, I shall be. *Լիցեմք*, we shall
 be.
Լիցես, thou shalt be. *Լիցեսք* or *Լիցիք*,
 ye shall be.
Լիցի, he shall be. *Լիցին*, they shall
 be.

Imperative

Present.

Լիցի, be thou. *Լիք* or *Լիցիք*, be ye.
Մի Լինիր, be thou *Մի Լինիք*, be ye not.
Լիցի, let him be. *Լիցին*, let them be.

Future.

Լիցինք, let us
 be.
Լիցիր or *Լինիր*, or *Լիցիք* or *Լի*
Լիցես, be thou. *Լիցիք*, be ye.
Լիցի, let him be. *Լիցին*, let them be.

Subjunctive

Future.

Լինելով, I might, could, Լինելուք, we
would, should be. might be, etc.
Լինելու, thou might Լինելիք, ye
be, etc. might be, etc.
Լինելի, he might be, Լինելին, they
etc. might be, etc.

The three foregoing Verbs are defective, but the following contains all the regular Tenses.

CONJUGATION OF THE SUBSTANTIVE

VERB

Եղանիլ, to be, to be made or done.

Infinitive, Եղանիլ, to be, to be made or done.

Participle-Past, Եղեալ, been, made, done, having been.

Participle-Future, Եղանելոյ or Եղանելի, which is to be, or to be done.

Indicative

Present.

Եղանիմ, I am Եղանիմք, we are made.

Եղանիս, thou art Եղանիք, ye are made.

Եղանի, he is made. Եղանին, they are made.

Imperfect.

Եղանէի, I was Եղանէաք, we were made.

Եղանէիր, thou Եղանէիք, ye were wast. made.

Եղանէր, he was Եղանէին, they were made.

Perfect.

Եղեի or Եղայ, I Եղաք or Եղեաք, have been. we have been.

Եղիր, thou hast Եղիք or Եղաք, been. ye have been.

Եղե, he has been. Եղին, they have been.

Future.

Եղեց, I shall be. Եղեցաք, we shall be.

Եղցես, thou shalt Եղցիք or Եղեցիք, be. ye shall be.

Եղցի, he shall Եղցին, they shall be.

Imperative

Present.

Եղիր, be Եղի՛ր, be ye.
thou not. Եղի՛ր, be ye
not.

Եղիցի, let him be. Եղիցին, let them be.

Subjunctive

Future.

Եղցիմ or Եղանիցի, I might, Եղցիմք or Եղանիցիք, we might
could, would, be, etc.
should be.

Եղցես or Եղանիցես, thou Եղցիք or Եղանիցիք, ye might
might be, etc. be, etc.

Եղցի or Եղանիցի, he might be, Եղցին or Եղանիցին, they might
etc. be, etc.

There are four regular Conjugations of Armenian Verbs — of which the following are specimens.

FIRST CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Հարժեալ, to move.

Participle-Present, Հարժող or Հարժեցող, moving, mover.

Participle-Past, Հարժեալ or Հարժեցեալ, moved, having moved.

Participle-Future, Հարժեցոյ or Հարժեցի, which has to move.

Indicative

Present.

Հարժեմ, I move. Հարժեմք, we move.

Հարժես, thou movest. Հարժեք, ye move.

Հարժի, he moves. Հարժին, they move.

Imperfect.

Հարժէի, I moved, Հարժէաք, we mov-
or was moving. ed, etc.

Հարժէիր, thou mov- Հարժէիք, ye mov-
edst, or wast ed, etc.

Հարժիր, he mov- Հարժին, they
ed, or was mov- moved, etc.

Հարժիցի, he mov- Հարժիցի, they
ing. ing.

Perfect.

Հարժեցի, I moved.	Հարժեցաք, we moved.
Հարժեցեր, thou movedst.	Հարժեցիք, ye moved.
Հարժեաց, he moved.	Հարժեցին, they moved.

Future.

Հարժեցից, I shall move.	Հարժեցուք, we shall move.
Հարժեցես, thou shalt move.	Հարժեցիք, ye shall move.
Հարժեացէ, he shall move.	Հարժեցին, they shall move.

*Imperative**Present.*

Հարժեա՛, move thou.	Հարժեցե՛ք, move ye.
Մի՛ շարժեր, move thou not.	Մի՛ շարժեք, move ye not.
Հարժեացէ՛, let him move.	Հարժեացն՛, let them move.

Future.

	Հարժեացու՛ք, let us move.
Հարժեցի՛ր or Հարժեցես՛, move thou.	Հարժեցիք՛, move ye.
Հարժեացէ՛, let him move.	Հարժեացն՛, let them move.

Subjunctive-Present is formed like that of the Indicative.

*Subjunctive**Future.*

Հարժիցեմ, I might, could, would, should move.	Հարժիցեմք, we might move, etc.
Հարժիցես, thou might move, etc.	Հարժիցեք, ye might move, etc.
Հարժիցէ, he might move, etc.	Հարժիցեն, they might move, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հարժիլ or Հարժել, to be moved.
 Participle-Past, Հարժեալ or Հարժեցեալ, moved, being moved.

Participle-Future, Հարժեցայ or Հարժեի, which is to be moved.

*Indicative**Present.*

Հարժիմ, I am moved.	Հարժիմք, we are moved.
Հարժիս, thou art moved.	Հարժիք, ye are moved.
Հարժի, he is moved.	Հարժին, they are moved.

Imperfect.

Հարժիի, I was moved.	Հարժեաք, we were moved.
Հարժիր, thou wast moved.	Հարժեիք, ye were moved.
Հարժեր or Հարժիր, he was moved.	Հարժին, they were moved.

Perfect.

Հարժեցայ, I have been moved.	Հարժեցաք, we have been moved.
Հարժեցար, thou hast been moved.	Հարժեցայք, ye have been moved.
Հարժեցաւ, he has been moved.	Հարժեցան, they have been moved.

Future.

Հարժեցայց, I shall be moved.	Հարժեցուք, we shall be moved.
Հարժեցիս, thou shalt be moved.	Հարժիլք, ye shall be moved.
Հարժեցի, he shall be moved.	Հարժեցին, they shall be moved.

*Imperative**Present.*

Հարժեաց or Հարժեցիր, be thou moved.	Հարժեցարուք, be ye moved.
Մի՛ շարժիր, be thou not moved.	Մի՛ շարժեք, be ye not moved.
Հարժեացի, let him be moved.	Հարժեացն, let them be moved.

Future.

	Հարժեացուք, let us be moved.
Հարժեցիր or Հարժիլ, be thou moved.	Հարժիլք, be ye moved.

Հարժեցցի, let him be moved. Հարժեցցին, let them be moved.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Հարժեցիմ, I might, Հարժեցիմք, we could, would, might be moved, should be moved. etc.

Հարժեցիս, thou might be moved, etc. Հարժեցիք, ye might be moved. etc.

Հարժեցի, he might be moved, etc. Հարժեցին, they might be moved, etc.

SECOND CONJUGATION ACTIVE

Infinitive, Լուանալ, to wash.

Participle-Present, Լուացող, washing, washer.

Participle-Past, Լուացեալ, washed, having washed.

Participle-Future, Լուանալոյ, who has to wash.

Indicative

Present.

Լուանամ, I wash. Լուանա՞մք, we wash.

Լուանաս, thou washest. Լուանա՞ք, ye wash.

Լուանայ, he washes. Լուանա՞ն, they wash.

Imperfect.

Լուանայի, I washed. Լուանայա՞ք, we or was washing. washed, or were washing.

Լուանայիր, thou washedst. Լուանայիք, ye washedst.

Լուանայր, he washed. Լուանային, they washed.

Perfect.

Լուացի, I washed. Լուացա՞ք, we washed.

Լուացիր, thou washedst. Լուացիք, ye washed.

Լուաց, he washed. Լուացին, they washed.

Future.

Լուացից, I shall wash. Լուացու՞ք, we shall wash.

Լուացես, thou shalt wash. Լուացիք, ye shall wash.

Լուացէ, he shall wash. Լուացեն, they shall wash.

Imperative

Present and Future.

Լուացա՛ք, let us wash.

Լուա, Լուանո՞ւր, wash thou. Լուացէ՛ք or Լուանո՞ւր, wash ye.

Մի Լուանա՛ւ, wash thou not. Մի Լուանա՛ւք, wash ye not.

Լուացէ՛, let him wash. Լուացեն՛, let them wash.

Subjunctive

Future.

Լուանայցիմ, I might, could, would, should wash. Լուանայցիմք, we might wash, etc.

Լուանայցիս, thou might wash, etc. Լուանայցիք, ye might wash, etc.

Լուանայցի, he might wash, etc. Լուանայցին, they might wash, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Լուանիլ, to be washed.

Participle-Past, Լուացեալ, washed.

Participle-Future, Լուանալի, which is to be washed.

Indicative

Present.

Լուանիմ, I am washed. Լուանի՞մք, we are washed.

Լուանիս, thou art washed. Լուանիք, ye are washed.

Լուանի, he is washed. Լուանին, they are washed.

Perfect.

Լուացայ, I have been washed. Լուացա՞ք, we have been washed.

Լուացար, thou hast been washed. Լուացա՞ք, ye have been washed.

Լուացաւ, he has been washed. Լուացան, they have been washed.

Future.

Լուացայ, I shall be washed. Լուացուք, we shall be washed.
Լուացիս, thou shalt be washed. Լուացիք, ye shall be washed.
Լուացի, he shall be washed. Լուացին, they shall be washed.

Imperative

Present and Future.

Լուացուք, let us be washed.
Լուա՛, Լուացիր or Լուա՛ս, Լուացիք, be thou washed. ye washed.
Լուացի, let him be washed. Լուացին, let them be washed.

Subjunctive.

Լուանայցիմ, I might, could, would, should be washed.
Լուանայցիս, thou might be washed, etc.
Լուանայցի, he might be washed, etc.
Լուանայցիմք, we might be washed, etc.
Լուանայցիք, ye might be washed, etc.
Լուանայցին, they might be washed, etc.

THIRD CONJUGATION ACTIVE.

Infinitive, Հեղուլ, to pour out.
Participle-Present, Հեղող, pouring out, who pours out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղուց, who has to pour out.

Indicative

Present.

Հեղում, I pour out. Հեղումք, we pour out.
Հեղուս, thou pour-est out. Հեղուք, ye pour out.
Հեղու, he pours out. Հեղուն, they pour out.

Imperfect.

Հեղուի, I poured out, or was pouring out. Հեղուաք, we poured out, or were pouring out.

Հեղուիր, thou pour'st out. Հեղուիք, ye poured out.
Հեղոյր, he poured out. Հեղոին, they poured out.

Perfect.

Հեղի, I poured out. Հեղաք, we poured out.
Հեղիր, thou pour'st out. Հեղիք, ye poured out.
Եհեղ or Հեղ, he poured out. Հեղին, they poured out.

Future.

Հեղից, I shall pour out. Հեղցուք, we shall pour out.
Հեղես, thou shalt pour out. Հեղիք, ye shall pour out.
Հեղէ, he shall pour out. Հեղին, they shall pour out.

Imperative

Present and Future.

Հեղցուք, let us pour out.
Հեղ, Հեղիր or Հեղես, do thou pour out. Հեղիք or Հեղիք, do ye pour out.
Մի հեղուր, do thou not pour out. Մի հեղուք, do ye not pour out.
Հեղցէ, let him pour out. Հեղցին, let them pour out.

Subjunctive

Future.

Հեղուցում, I might, could, would, should pour out.
Հեղուցուս, thou might pour out, etc.
Հեղուցու, he might pour out, etc.
Հեղուցումք, we might pour out, etc.
Հեղուցիք, ye might pour out, etc.
Հեղուցին, they might pour out, etc.

PASSIVE.

Infinitive, Հեղանիլ, to be poured out.
Participle-Past, Հեղեալ, poured out.
Participle-Future, Հեղի, which is to be poured out.

Indicative

Present.

Հեղանիմ, I am poured out. Հեղանիմք, we are poured out.
 Հեղանիս, thou art poured out. Հեղանիք, ye are poured out.
 Հեղանի, he is poured out. Հեղանին, they are poured out.

Perfect.

Հեղայ, I have been poured out. Հեղաք, we have been poured out.
 Հեղար, thou hast been poured out. Հեղարք, ye have been poured out.
 Հեղաւ, he has been poured out. Հեղան, they have been poured out.

Future.

Հեղայց, I shall be poured out. Հեղցուք, we shall be poured out.
 Հեղցիս, thou shalt be poured out. Հեղցիք, ye shall be poured out.
 Հեղցի, he shall be poured out. Հեղցին, they shall be poured out.

Imperative.

Հեղըր or Հեղցիս, be thou poured out. Հեղարուք or Հեղըրք, be ye poured out.
 Հեղցի, let him be poured out. Հեղցին, let them be poured out.

FOURTH CONJUGATION ACTIVE AND PASSIVE.

Infinitive, Ուսանիլ, or Ուսանեալ, to learn, and to be learned.

Participle-Present, Ուսանող, learning, learner.

Participle-Past, Ուսեալ, learned.

Participle-Future, Ուսանեաց or Ուսանելի, who has to learn.

Indicative

Present.

Ուսանիմ, I learn. Ուսանիմք, we learn.
 Ուսանիս, thou learnest. Ուսանիք, ye learn.
 Ուսանի, he learns. Ուսանին, they learn.

Imperfect.

Ուսանէի, I learned, or was learning. Ուսանէաք, we learned, or were learning.
 Ուսանէիր, thou learnedst. Ուսանէիք, ye learned.
 Ուսանէր, he learned. Ուսանէին, they learned.

Perfect.

Ուսայ, I have learned. Ուսաք, we have learned.
 Ուսար, thou hast learned. Ուսարք, ye have learned.
 Ուսաւ, he has learned. Ուսան, they have learned.

Future.

Ուսայց, I shall learn. Ուսցուք, we shall learn.
 Ուսցիս, thou shalt learn. Ուսցիք, ye shall learn.
 Ուսցի, he shall learn. Ուսցին, they shall learn.

Imperative

Present.

Ուսիր, learn thou. Ուսարուք, do ye learn.
 Մի ուսանիր, learn thou not. Մի ուսանիք, do ye not learn.
 Ուսցի, let him learn. Ուսցին, let them learn.

Future.

Ուսցուք, let us learn.
 Ուսըր or Ուսաշիլիր, learn thou. Ուսըրք, or Ուսաշիլիք, do ye learn.
 Ուսցի, let him learn. Ուսցին, let them learn.

Subjunctive-Present is like that of the Indicative.

Future.

Ուսանիցիմ, I might, could, would, should learn, or be learned. Ուսանիցիմք, we might learn, etc.
 Ուսանիցիս, thou might learn, etc. Ուսանիցիք, ye might learn, etc.
 Ուսանիցի, he might learn, etc. Ուսանիցին, they might learn, etc.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner .

Infinitive .	Indicative-Present .	Perfect .
Առնել, to make, to do .	Առնեմ, I make .	Արարի, I have made, I did .
Դնել, to put, to place .	Դնեմ, I put .	Եդի, I have put .
Լսել, to hear .	Լսեմ, I hear .	Լսւայ, I hear'd .
Ճանաչել, to know .	Ճանաչեմ, I know .	Ճաննայ, I have known .
Մեղանչել, to sin .	Մեղանչեմ, I sin .	Մեղայ, I have sin, or sinned .
Յառնել, to rise .	Յառնեմ, I rise .	Յարնայ, I have been risen, I rose .
Տալ, to give .	Տամ, I give .	Ետու, I have given, I gave .
Գալ, to come .	Գամ, I come .	Եկի, I came, or I was come .
Ուտել, to eat .	Ուտեմ, I eat .	Կերի or Կերայ, I have eaten .
Ըմպել, to drink .	Ըմպեմ, I drink .	Արբի, I drank .
Ունել, to take .	Ունիմ, I take .	Կաւայ, I took, or I have taken .
Երթալ, to go .	Երթամ, I go .	Չգայ or Չոգայ, I went, or I am gone .

N. B. 1. The ancient Grammarians add to the Perfect of Verbs two other Tenses, — the Preter-Perfect, as, Գրեալ եմ, *I have written*, and the Preter-plu-Perfect, as, Գրեալ էի, *I had written*; but these are merely a composition of Past-Participles with the Substantive Verb .

2. The Futures of the Indicative, of the Imperative, and of the Subjunctive from their affinity are adopted by turns in all Conjugations .

3. The Deficiencies of the Passive Verbs are supplied from their Actives .

4. Besides the Substantive, Active, Passive, and Neuter, there are also in Armenian, Common (Active-Passive),

Neuter-Passive, and Transitive Verbs. — The last of which is formed in this manner — Ամալեցուցանել, *to confound, to make confound, to cause to be confounded*. Ամալեցուցի, *I confounded, I caused to be confounded*. Հանգուցանել, *to repose, to make repose*. Հանգուցի, *I reposed, I caused to be reposed*. — Which are conjugated as the former .

5. Finally, for the Declensions of other Pronouns, the Conjugations of the Irregular and Impersonal Verbs, and also for lists of the Adverbs, Prepositions, Conjunctions, and Interjections see our Grammar of Armenian and English, published in 1819.

V E R S E

The Verses in the Armenian Poetry are composed generally from five Syllables to fifteen. A specimen of all kinds is this.

Of 5 Syllables .

Սէր տնու Յիսուս
Սիրով քով Ճմլեւ
Սիրա իմ քարեղէն :

Of 6 Syllables .

Եղեալ հարսն Անմահին ,
Երկնաւոր փեսային :

Of 7 Syllables .

Արիաբար գու մրցեա
'ի հանգիսի ըստաւին :

Of 8 Syllables .

Սիրեա զուսուսն որով պատուին
'ի յերկնայնոց և 'ի յերկրիս :

Of 9 Syllables .

Խակաճեմ աղաւնի օգապար,
'Աոր 'Այլեան տապանն է քոյդ գազար :

Of 10 Syllables .

Այսոր երեի Անտեսն 'ի բարձանց ,
Բանին գորութինք բոլոր եղակնք :

Of 11 Syllables .

Բանաւոր ծառայ երեւցան ծաղիկք ,
Երփնազարդ գունով , անուշահոտ
բուրմամբ :

Of 12 Syllables .

Բոլորակեմ կիսագունա որպէս խորան ,
Բնութեամբ կայուն , անձամբ շարժուն ,
անաւարական :

Of 13 Syllables .

Գոչուսն որոաման յեա հոսելոյն զան
ձրե կենաց ,
Ամբոփեալ յերկինս , առ Առաքողն
անգրէն գարձաւ :

Of 14 Syllables .

Բանիւ աւետաւոր բարաւնաբար բար ,
բառեսցուք
Առ քեզ Եկեղեցի , գուսարը զերինըն
Սիւնի :

Of 15 Syllables .

Որ 'ի վերայ ջուրցն գոլով ստեղծա
նէիր զարարածս ,
Իջեալ 'ի ջուրս Աւազանին , ծնանիս
որդիս Աստուծոյ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ABBREVIATIONS

<i>a.</i>	Active	Մեղմարծական .
<i>adj.</i>	Adjective	Իծական .
<i>adv.</i>	Adverb	Սակբայ .
<i>comp.</i>	Comparative	Բաղդատական .
<i>conj.</i>	Conjunction	Շաղկապ .
<i>f.</i>	Feminine	Իգական .
<i>imp.</i>	Impersonal	Պիմազուրկ .
<i>ind.</i>	Indeclinable	Ինհոլով or Իսխորիւ .
<i>int.</i>	Interjection	Սիջարկուծիւն .
<i>irr.</i>	Irregular	Ինկանոն .
<i>m.</i>	Masculine	Իւրական .
<i>n.</i>	Neuter	Չեղբական .
<i>n-p.</i>	Neuter-passive	Չայնակրական .
<i>p.</i>	Passive	Կրաւորական .
<i>pl.</i>	Plural	Յոքնական .
<i>pre or prep.</i>	Preposition	Իսխադրուծիւն .
<i>pro.</i>	Pronoun	Պերանուն .
<i>s.</i>	Substantive	Պոյական .
<i>t.</i>	Transitive	Ինցողական .
<i>v.</i>	Verb	Բայ .

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԱԵՐԷՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

AN

ARMENIAN AND ENGLISH

DICTIONARY

Ա

Ա (ipe as in *snipe*). A (as in *father*). A vowel; the first letter of the Armenian alphabet, having the sound of the french a. Էս էմ Այբ և Քէ, I am Ipe and Ka (Alpha and Omega).

On account of the similarity of sound it is sometimes changed for the letter է, as, աշտեւր, եղտեւր:

Sometimes, for the sake of brevity, in the middle of words, only one of the three columns of an ա is placed to represent that letter, as, քհնյ, i: քա, հանայ. անրտ, անարտտ:

Ա, sometimes the connecting particle in compound words, as, բազմաւանկ:

Ա, sometimes a negative particle at the beginning of words, as, ակամայ, involuntary or involuntarily.

Ա or ա with a line above it, denotes unity.

Ա, int. Oh! Ah!

Ա, int. Ah! alas! oh heavens!

Աբ, s. Ab (one of the Hebrew months).

Աբանս See Երեանս:

Աբայ or Աբաս (է, էւ) s. m. Abba or father: abbot.

Աբայական (է, աւ) adj. Of or

belonging to an abbot.

Աբայութիւն (թեան, թեամբ) s. Abbey.

Աբաս See Աբայ:

Աբասուհի (հւոյ, հւով) s. f. Abbess.

Աբեթ (է, էւ) s. Tinder; match, — wick.

Աբեղայ (է, էւ) s. m. Monk.

Աբեղայակերպ (է, էւ) adj. Monachal.

Աբեղայութիւն (թեան, թեամբ) s. Monachism, the condition of a monk.

Աբիոն See Ափիոն:

Աբրահամեան, adj. ind. Of or belonging to Abraham.

Աբրահամեանք (եանց) s. pl. Descendants of Abraham, the Hebrews.

Ագահ (է, աւ) adj. Avaricious, covetous, parsimonious.

Ագահագոյն (գուհի, գուհիւ) adj. comp. More avaricious.

Ագահակամ, adj. ind. Very avaricious, devoted to money.

Ագահասիրտ (սրտի, սրտաւ) adj. Very covetous.

Ագահել (եմ, եցի) v. n. and a. To be covetous or parsimonious: to hoard avariciously.

Ագահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Avarice, parsimony.

Ագանիկ (իմ, ագայ) *v. a. and n.* To clothe or dress one's self, to put upon one's self: to sojourn, to dwell; to engage for one's self a lodging.

Ագանիկիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Clothes, dress; shoes, slippers.

Ագայ (ի, իւ) *s.* (a Greek word). The name of that repast which the primitive Christians made in their churches.

Ագատ (ի, աւ) *adj.* Bobtailed.

Ագարակ (ի, աւ) *s.* Field, the country, village.

Ագարակային (յնոյ, յնով) *adj.* Rural, rustick; agrarian.

Ագարականաւ (նամ, կացայ) *v. n.* To become a village, to shrink to a hamlet.

Ագեօր (ի, աւ) *adj.* Having a tail, tailed.

Ագի (ազւոյ, ազւով) *s.* Tail.

Ագոյց (ագուցի, ագուցիւ) *s.* Enchasing, jointing; setting of a gem; staple of a lock or bolt.

Ագոն or **Ագոնի** (ի, իւ) *s.* (a Greek word). War.

Ագոր (ի, աւ) *s.* (a Greek word). Guard, watch.

Ագուղայ (ի, իւ) *s.* Pipe, tube, canal, aqueduct.

Ագուռ or **Ագուռն** (ագրան, ագրամբ) *s.* Palm of the hand, hand.

Ագուռ, *adj. ind.* Indissoluble, hard.

Ագուցանել (եմ, ագուցի) *v. t.* To clothe, to dress; to put on shoes: to enchain, to set a gem: to harbour, to receive as a lodger.

Ագուցիկ, *adj. ind.* Enchased.

Ագռաւ (առւ, առւ) *s.* Raven, crow.

Ագռմէջք (միջաց, միջովք) *s. pl.* Groin.

Ագջան (ի, իւ or աւ) *s.* Tongs, pincers.

Ագամածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of Adam.

Ագամային (յնոյ, յնով) *adj.* Of or belonging to Adam.

Ագամեան, *adj. ind.* Concerning Adam, belonging to Adam.

Ագամեանք (եանք) *s. pl.* Descendants of Adam: Adamites.

Ագամանդ (ի, իւ) *s.* Adamant; diamond. **Ագամանդ բաղմանիկնի**, a brilliant.

Ագամանդեայ (գէի, գէիւ) *adj.* Adamantine; of diamond: hard, indissoluble.

Ադար, *s.* Adar (one of the Hebrew months).

Ադին (այ, աւ) *s.* Eden, terrestrial paradise.

Ադինային (յնոյ, յնով) *adj.* Of or belonging to Eden; delicious.

Ադինասարաս, *adj. ind.* Delightful as Eden.

Ազաղեցուցանել (եմ, զեցուցի) *v. t.* To dry, to make to fade or wither, to tarnish, to make lean.

Ազաղիկ (եմ, զեցայ) *v. p.* To grow dry, to fade, to wither, to grow tarnished or lean.

Ազաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ազաղումն**.

Ազաղումն (զման, զմամբ) *s.* Dryness, aridity; leanness, diminution.

Ազաղուն, *adj. ind.* Dry, arid, dead; lean, wasted away, slender.

Ազատ (ի, աւ) *adj. and s.* Free, independent; freed, enfranchised, quit, ransomed, redeemed; insulated: noble, gentleman.

Ազատարար, *adv.* Freely; absolutely: nobly, as a gentleman.

Ազատարայ (ի, իւ) *adj.* Noble, of genteel manners.

Ազատարայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, gentility.

Ազատաբերան, *adj. ind. and adv.* Frank, freespoken: frankly, boldly.

Ազատագունդ (գնդի, գնդաւ) *s.* Regiment composed of nobles or volunteers.

Ազատագէտ, *adj. ind. and adv.* Unreserved, frank: frankly, openly.

Ազատազարմ (ի, իւ) *adj. and s.* Noble.

Ազատազի (զւոյ, զւով) *adj.* Noble, free.

Ազատազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Noble.

Ազատագորք (բաց, բօք) *s. pl.* Regiment of nobles or volunteers.

Ազատախումբ (խմբի, խմբաւ) *s.* See **Ազատագունդ**.

Ազատածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Of noble birth; noble, free.

Ազատական (ի, աւ) *adj.* Free; noble, generous; liberal; allodial.

Ազատականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty: liberality, generosity.

Ազատամիտ (միտի, միտաւ) *adj.* Noble-minded.

Ազատանալ (ամ, ապայ) *v. n.* To redeem, free or emancipate one's self; to ennoble one's self.

Ազատանի (նւոյ, նւով) *s. pl.* The nobility, the court.

Ազատասէմ (ի, իւ) *adj.* Noble.

Ազատաստեմէ, *adj. ind.* See **Ազատաստեմ**.

Ազատարար (ի, աւ) *adj. and s.* Liberator, deliverer.

Ազատաբայլ (ի, իւ) *adj.* Stepping freely; free.

Ազատաբայլ, *adv.* Without stop or hindrance, freely.

Ազատել (եմ, եցի) *v. a.* To liberate, to deliver; to enfranchise, to disburden, to release from obligation; to emancipate; to ransom; to extricate; to absolve; to clear or give acquittance for; to disband, to dismiss.

Ազատերամ (ի, իւ) *adj.* See **Ազատապետ**.

Ազատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make free: See **Ազատել**.

Ազատորդի (զւոյ, զւով) *s.* Prince royal, son of a sovereign; son of a noble.

Ազատորեար (երոյ, երով) *s. pl.* The nobility, the peers.

Ազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty; franchise, independence, exemption, immunity; deliverance, liberation, ransom, manumission, enfranchisement; acquittance, disbandment.

Ազատորէն, *adv.* See **Ազատարար**.

Ազարիւնք (իւնց, իւմբ) *s. pl.* The companions of Azarias, or the three youths in the furnace.

Ազրն (բին, բամբ) *s.* List of cloth.

Ազգ (ի, աւ) *s.* Nation, people; generation, family, descent, blood, race: kind, sort, quality.

Ազգաբան (ի, իւ) *s.* Genealogist.

Ազգաբանական (ի, աւ) *adj.* Genealogical.

Ազգաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy.

Ազգ ազգ or **Ազգի ազգի**, *adj. ind.* Various, different, manifold.

Ազգութիւն (թուոյ, թուով) *s.* Enumeration of ancestors, genealogy;

enumeration of the people, lineage.

Ազգական (ի, աւ) *s.* Relation, kinsman or kinswoman, one of the same family.

Ազգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity, kin, cognation.

Ազգականուհի (հւոյ, հւով) *s. f.* Kinswoman, female relation.

Ազգակէց (կցի, կցաւ) *s. and adj.* Relation: allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցել (իմ, ցեցայ) *v. n.* To make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար (ոյ, ու) *s.* See **Ազգութիւն**.

Ազգային (յնոյ, յնով) *adj.* National: related, allied to by marriage.

Ազգապետ (ի, աւ) *s.* Chief or governor of a nation or family, prince, sovereign.

Ազգապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charge or office of a governor of the people.

Ազգապիղծ (պիղծոյ, պիղծով) *adj.* Incestuous.

Ազգապիղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incest.

Ազգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Loving his country or nation, patriotick.

Ազգասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգաւ (ի, աւ) *adj.* Whose family is extinct. **Ազգաւ առնել**, to extirpate a family.

Ազգատոհմ (ի, իւ) *s.* Family, house, generation, progeny.

Ազգովին or **Ազգովմբ**, *adv.* Throughout the nation, nationally.

Ազգ, *s. ind.* See **Ազգարարութիւն**.

Ազգ առնել, to give notice or information, to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish.

Ազգ առնել յառաջագոյն or **կանխաւ**, to precaution, to premonish, to put on guard. **Ազգ լինել**, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազգական (ի, աւ) *adj.* Advising, monitorial: penetrative, energetick, efficacious.

Ազգարան (ի, աւ) *s.* Place where a publick notice is proclaimed: instrument

with which notice is given, horn, trumpet.

Ազգարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Monitorial, advising: one who gives notice or information.

Ազգարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազգել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.

Ազգեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.

Ազգեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Ազգեցութիւն**.

Ազգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ազգել**.

Ազգեցուցիչ (ցուցիչ, ցուցաւ) *adj.* and *s.* Efficacious, energetick: adviser.

Ազգողարար, *adv.* Efficaciously, energetically, in a lively manner.

Ազգողական (ի, աւ) *adj.* Efficacious, energetick.

Ազգողութիւն See **Ազգեցութիւն**.

Ազգու or **Ազգոյ**, *adj. ind.* Efficacious, strong, energetick, penetrative; pathetick, expressive, emphatick, significative; active, vehement, spirituous, violent.

Ազգուարան (ի, իւ) *adj.* Emphatick.

Ազգուարանական (ի, աւ) *adj.* Emphatick, energetick.

Ազգուարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Emphasis, energy in discourse.

Ազգումն (զման, զմամբ) *s.* See **Ազգեցութիւն**.

Ազգուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Efficacy, force; energy, vehemence; emphasis, pathos.

Ազն (աղին, աղամբ) *s.* Nation, people, generation.

Ազնիւ (նուի, նուաւ) *adj.* Fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil.

Ազնուարար, *adv.* Genteelly, civilly; nobly, generously.

Ազնուարարոյ (ի, իւ) *adj.* Genteel, civil, well-mannered; noble, generous.

Ազնուարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Politeness, civility, genteelness, nobleness.

Ազնուադին, *adj. ind.* Precious, dear, rare.

Ազնուազութ, *adj. ind.* Benign, clement, kind, merciful, humane.

Ազնուազարմ (ի, իւ) *adj.* Noble, illustrious, of a noble family.

Ազնուական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Civil, genteel, noble, generous: gentleman.

Ազնուականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness: the creation of a noble.

Ազնուամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of good sentiments, noble, generous.

Ազնուանալ (ամ, աւցայ) *v. n.* To grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to ennoble one's self.

Ազնուապետական (ի, աւ) *adj.* Aristocratick.

Ազնուապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aristocracy.

Ազնուամոռն (ի, իւ) *adj.* Noble, of a noble family.

Ազնուամոռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobility, birth.

Ազնուացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility.

Ազնուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.

Ազոխ (ի, աւ) *s.* Sour grapes.

Ազոխընդ (ըրդ, ըրոճ) *s.* Verjuice.

Աթար (ի, աւ) *s.* Dry cow's dung.

Աթոռ (ոյ, ոճ) *s.* Chair, seat; stool; throne; bench.

Աթոռաժառանգ (ի, աւ) *s.* Possessor, successor to any place or dignity.

Աթոռակալ (ի, աւ) *s.* Vicar; vice-president: successor.

Աթոռակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.

Աթոռակից (կցի, կցաւ) *s.* Colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.

Աթոռակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company on the same throne.

Աթոռաթղթ (թղթ, յիւթ) *s. pl.* Elements, letters, characters.

Աթուր, *s. ind.* Աւ աթուր կախել:

to trample or tread under foot.

Աթր See **Աթր** :

Աթէ (*աթէից, աթէիւք*) *s. pl.* Value, price.

Աթիոյժ See **Աթիոյժ** :

Արապասոր See **Արապասոր** :

Արապասիք (*նից, նիւք*) *s. pl.* The pleiades.

Արախան, *adj. ind.* Farinaceous, mixed with flour.

Արաքաճառ (*ի, աւ*) *s.* Mealman.

Արոր (*ի, աւ*) *s.* Greyhaired or old man.

Արորիկ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To grow greyhaired, to grow old.

Արորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Old age, the state of being greyhaired.

Արեւիք (*լուից, լուիւք*) *s. pl.* The responses in divine service:-from **Աւ-լուիա, hallelujah**.

Արեւիա (*այի, այիւ*) *s.* Hallelujah (a Hebrew word).

Արեւան, *adj. ind.* Grey, grey-haired.

Արեւոծ, *adj. ind.* Subject to tempests, tempest-beaten; floating, agitated, troubled.

Արեւոծիկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat to and fro; to agitate violently, to trouble.

Արեւոծիկ (*իմ, ծեցայ*) *v. p.* To float, to chafe, to grow troubled or agitated.

Արեւոծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.

Արեւոծում (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Արեւոծութիւն** :

Արեւաս, *adj. ind.* Having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.

Արեւանջ, *adj. ind.* Floating.

Արիւ (*ալիւր, ալիւրք*) *s.* Meal, flour. **Ցանկիլ զալիւր ի վերայ**, to powder or whiten with flour.

Արիք (*ալեաց, ալեք*) *s. pl.* Wave, billow, surge, swell of the sea: grey hairs, old age. **Ճաղիկ ալեաց**, to grow grey-haired.

Ալիւր See **Ալիւր** :

Ալիւր (*լայ, լայիւ*) *s.* Algebra; algorithm.

Ալիւրագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Algebraist.

Ալիւրական (*ի, աւ*) *adj.* Algebraical.

Ալիւրայ (*ի, իւ*) *s.* See **Ալիւր** : **Ալիւ** (*ի, իւ*) *s.* A sort of small medlar.

Ալիւնի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Three-grained or Neapolitan medlar-tree.

Ալի (*ի, իւ*) *s. f.* She-kid.

Ալիւ (*ի, իւ*) *s. and adj.* Hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.

Ալիւ or **Ալիւ** (*ի, իւ*) *s.* Alpha (first letter of the Greek alphabet).

Ալիւրեք (*աւց, աք*) *s. pl.* Alphabet.

Ալիւ, *s. pl. ind.* Cavity.

Ալիւրիւ (*ի, իւ*) *s.* Alchymy.

Ախ See **Ախ** :

Ախաւեղապէս (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Hanging cornice.

Ախրական (*ի, աւ*) *adj.* Vain, mad, foolish.

Ախար See **Ախար** :

Ախարութիւն See **Ախարութիւն** :

Ախյան or **Ախյան** (*ի, իւ*) *s.* Antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ախյանարար, *adv.* As an antagonist; valiantly, heroically.

Ախոնք (*նաց, նք*) *s. pl.* Hypochondres: entrails, intestines, pluck.

Ախոնքանի (*ի, աւ*) *adj.* Hypochondriac.

Ախո (*ոյ, ու*) *s.* Stall, stable.

Ախոապետ (*ի, աւ*) *s.* Groom: an officer who has the care of the royal stud.

Ախոր (*ի, իւ*) *s.* Appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure.

Ախոր, *adj. ind.* Savoury; sweet, agreeable, delicious.

Ախորաբար, *adv.* With appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ախորակ, *adj. ind.* See **Ախոր** :

Ախորակ (*ի, աւ*) *s.* Taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment.

Ախորական (*ի, աւ*) *adj.* Pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ախորակամ, *adj. ind.* Pleasing to the taste, savoury, sweet.

Ախորաճաշակ (*ի, աւ*) *adj.* Good to eat, savoury.

Ախորակ (*նաց, նք*) *s. pl.* Appetite; desire, pleasure.

Ախորակի (*լուոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, pleasing, agreeable.

Ախորակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To taste

of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at. Ոչ ախորժեղ, to take a disgust for or aversion to.

Ախտ (ի, իւ) *s.* Illness, disease, indisposition: vice, passion, bad habit.

Ախտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pathology.

Ախտաբար, *adv.* Viciously, passionately.

Ախտաբեր (ի, աւ) *adj.* Morbifick, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ (բուժի, բուժիւ) *s.* and *adj.* Physician: that cures diseases, restorative.

Ախտազնիլ (իմ, նեցայ) *v. n.* To be ill, to be indisposed, to be sick.

Ախտաժեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտաժեռ (ժեռի, ժեռաւ) *adj.* Sick, ill, of a bad constitution or temperament.

Ախտալից, *adj. ind.* Full of diseases, ill: vicious, bad, passionate.

Ախտաժք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Bad constitutions, sickness.

Ախտակեր (կրի, կրաւ) *adj.* Subject to diseases or passions.

Ախտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same sickness: compassionate.

Ախտակրեղ (եմ, եցի) *v. n.* To be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Illness, sickness, distemper; suffering.

Ախտակցեղ (իմ, ցեցայ) *v. n.* To have compassion, to compassionate, to pity.

Ախտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion.

Ախտահալած (ի, իւ) *adj.* That drives away or cures diseases.

Ախտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* To be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասպան (ի, աւ) *adj.* That mortifies or controls his passions.

Ախտատրոյշ See Աղտատրոյշ:

Ախտարակք (կաց, կգ) *s. pl.* Lat, disposition, nature, fate.

Ախտարար (ի, աւ) *adj.* Morbifick.

Ախտալք See Աղտալք:

Ախտացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* Symptomatick.

Ախտաւոր (ի, աւ) *adj.* Vicious, passionate.

Ախտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ածական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Adjective.

Ածականաբար, *adv.* Adjectively.

Ածանցական (ի, աւ) *adj.* Derivative.

Ածանցեղ (եմ, եցի) *v. a.* To derive.

Ածանցիլ (իմ, ցեցայ) *v. p.* To be derived from, to come from.

Ածանցութիւն (ցման, ցմամբ) *s.* Derivation, origin, formation.

Ածանցք (ցեց, ցիւք) *s. pl.* Derivation.

Ածել (եմ, ածի) *v. a.* To carry, to fetch, to bring. Ածել ընդ իւր, to conduct. Ածել ի ներքս or ի մէջ, to introduce. Ածել ի վերայ or ածել թափել, to infer. Ածել ի or վերածել, to reduce. Ածել ընդ քարշ, to drag along. Ածել զբոցով, to pass through flame, to enflame, to burn. Ածել զմտաւ, to consider, to think, to reflect. Ածել զբռամբ, to seize, to lay hold of. Ածել զձու, to lay eggs. Առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily.

Ածելի (ւոյ, վաւ) *s.* Razor.

Ածխադործ (ի, աւ) *s.* Coal-man, one who makes charcoal.

Ածխանալ (ամ, խացայ) *v. n.* To become coal or charcoal.

Ածխանոց (ի, աւ) *s.* Coalhouse.

Ածխալաւաւ (ի, աւ) *s.* Coal-merchant.

Ածու (ոյ, ու) *s.* Nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ (ածխոյ, ածխով) *s.* Coal; charcoal.

Աւեհ (ի, իւ) *adj.* Having a knowledge of, well versed.

Աւամայ, *adv.* Involuntarily; by force, with regret, reluctantly.

Աւամայ (ի, իւ) *adj.* Involuntary; forced, constrained.

Աւամայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity.

Աւան (ի, աւ) *s.* Mine. Աւան հառանել, to mine.

Աւանադործ (ի, աւ) *s.* Miner.

Աղանակապ (ի, իւ) *s.* See **Աղնա-դործ** :

Աղանակապ, *adj. ind.* Ornamented or in-laid with precious stones, worked in jewels.

Աղանակիւ, *adj. ind.* Limpid, clear.

Աղանակունւ, *adj. ind.* Ornamented with precious stones.

Աղանահաս (ի, աւ) *s.* Miner.

Աղանամոմ (ոյ, ու) *s.* Propolis (a substance made by bees at the entrance of a hive).

Աղանաս (ի, աւ) *s.* Trap, rat-trap, mouse-trap.

Աղանասես (ի, աւ) *adj.* Ocular, witnessed by the eye.

Աղանաւոր (ի, աւ) *adj.* That has eyes: signal, illustrious, famous.

Աղանել (եմ, եցի) *v. a.* To look at, to see, to cast eyes upon.

Աղանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* That has eyes, that sees.

Աղանողիք (զեաց, զեպ) *s. pl.* The eyes.

Աղանջ See **Աղանջ** :

Աղանջաւոր (լոյ, լում) *adj.* Auricular: that has heard: that is heard. **Յաղանջաւորս լսել**, to hear.

Աղանջել (եմ, եցի) *v. n.* To listen, to hear, to be attentive.

Աղանջաւ (ի, աւ) *adj.* Whose ears are cut.

Աղանջք (լաց, ջաք) *s. pl.* The ears.

Աղան (ռան, ռամբ) *s.* Castle, fortress.

Աղանաւան (ի, աւ) *s.* Մնալ or կալ յաղանաւանի, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Աղատ (ի, իւ) *s.* Agate: boat, sloop, skiff.

Աղիշ (ի, իւ) *s.* A sort of iron shovel.

Աղիւր (աղիւր, աղրաւ or աղրոյ, աղրով) *s.* Spade, pick-axe, mattock.

Աղշիւ, *s. ind.* Յաղշիւս առնել, to surprise, to astonish. **Յաղշիւս կալ**, to admire, to look at with admiration.

Աղմբահոյլ, *adj. ind.* Assembled in a circle.

Աղմբիւ (իմ, բեցոյ) *v. n-p.* To assemble, to form a circle.

Աղն (աղան, աղամբ) *s.* Eye: precious stone, diamond: source, origin; water-spout. **Աղն արեւ**, sun. **Յաղանէ անուանէ**, by name, specially,

expressly. **Յաղան թօթափել**, in the twinkling of an eye, instantaneously.

Աղն առնուլ, to shew a respect of persons, to be partial. **Աղն արկանել**, to cast eyes upon. **Յաղն արկանել**, to shew; to review, to read. **Աղն ակամբ արկարկել**, to scowl. **Աղն ունել**, to hope, to expect. **Աղն վանի** See **Աղն վանի**. **Աղն յայտնի** or **ակնյայտնի**, in presence of, visibly, openly. **Աղն յանդիման առնել**, to represent, to lay before. **Աղ ական դիպել**, to see by accident. **Աղ ականէ**, ostentatiously. **Յաղն առնուլ**, to have an eye to, to watch, to take care of.

Աղնաբոյժ (բուժի, բուժիւ) *s.* Oculist.

Աղնաբուժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Employment or profession of an oculist.

Աղնադործ (ի, աւ) *s.* Jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Աղնադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The employment of working jewels.

Աղնածել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to superintend.

Աղնածու (ի, աւ) *adj.* Respectful: careful.

Աղնածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Աղնակապիճ (պճի, պճաւ) *s.* Socket of the eye: bezel of a ring in which a precious stone is set.

Աղնակառոյց See **Աղնակառոյց** :

Աղնառու (ի, աւ) *adj.* That pays respect to persons, partial.

Աղնառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect of persons, partiality.

Աղնակաշաւ (ի, աւ) *s.* Jeweller, seller of precious stones.

Աղնաւ See **Աղանաւ** :

Աղնարկել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit. **Աղնարկել ընդ ակամբ**, to scowl.

Աղնարկի, *adv.* **Աղնարկի առնել**, to make signs with the eyes, to indicate.

Աղնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sign, mark: meaning, signification:

permission given with a sign.

Ահնեբեկ, *adj. ind.* Evident, clear, visible, palpable.

Ահնեբեկ, *adv.* Evidently, visibly, in presence of.

Ահնթարթ (*ի, իւ*) *s.* See **թթթեւ** *ական*.

Ահնկալել (*եմ, եցի*) *v. n.* To expect, to hope.

Ահնկալիք (*լեաց, լեգք*) *s. pl.* See **Ահնկալութիւն**.

Ահնկալու (*լուի, լեաւ*) *s.* Expectant.

Ահնկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Expectation, hope.

Ահնկաւոյց (*առւցի, առւցաւ*) *adj.* That looks attentively. **Ահնկաւոյց լի նեւ**, to regard with attention or pleasure.

Ահնկորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be confounded or ashamed.

Ահնկորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consternation, shame.

Ահնոց (*ի, աւ*) *s.* Spectacles; spy-glass.

Ահնոցագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of spectacles.

Ահնոցալաւառ (*ի, աւ*) *s.* Dealer in spectacles.

Ահնլանի (*նեայ, նեաւ*) *s.* Crystal, glass.

Ահոնիւն (*ի, իւ*) *s.* Aconite: See **Մեռիկայ**.

Ահուծ (*ակծի, ակծիւ*) *s.* Hearth, fire side.

Ահումբ (*ակմբի, ակմբիւ*) *s.* Circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa. **Ահումբ առնուլ**, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ահքան (*ի, աւ*) *s.* Thistle.

Ահօս (*ի, աւ*) *s.* Space between two furrows; furrow. **Ահօս ձգել**, to make a furrow, to plough.

Ահօսաբեկ, *adj. ind.* Furrowed.

Ահօսաձիգ, *adj. ind.* That ploughs.

Ահօսամէջք (*միջաց, միջովք*) *s. pl.* Space between two furrows.

Ահօսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To plough.

Ահ, int. Oh! ha! hey-day!

Ահ (*ի, իւ*) *s.* Fear, dread, fright, terror. **Ահարկանել**, to frighten, to terrify, to intimidate. **Յահի լինել** or **զահի հարկանել**, to fear, to be seized with alarm.

Ահ, conj. Behold.

Ահաբեկ, *adj. ind.* Terrified, dismayed, thunder-struck. **Ահաբեկ աւ նեւ**, to frighten, to dismay. **Ահաբեկ լինել**, to be frightened or dismayed.

Ահաբեկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to dismay.

Ահաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dismay, fear, fright, terror.

Ահաբի, *adj. ind.* Terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահաբիս, *adv.* Terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously.

Ահաշատեմեկ, *adj. ind.* Frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ահաշուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity, atrocity; dreadful, hideousness, terrible, fearfulness.

Ահապարանց See **Ահապարանց**.

Ահաբեկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to affright.

Ահաբեկ (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, horrible, awful, terrible.

Ահաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Terror, dismay, affright.

Ահացուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To terrify, to intimidate.

Ահաապիկ, *conj.* Behold there.

Ահաանիկ, *conj.* Behold there or yonder.

Ահաասիկ, *conj.* Behold here.

Ահաոր (*ի, աւ*) *adj.* Frightful, alarming, terrible.

Ահաորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To be terrible or frightful.

Ահաորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enormity; terrible, frightfulness.

Ահապիկ (*ի, աւ*) *adj.* Terrified.

Ահակ (*եկի, եկաւ*) *adj. and s.* Left, on the left side: the left hand, the left.

Ահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terrify, to intimidate.

Ահեկապործ (*ի, աւ*) *adj.* Left-handed.

Ահեկան (*ի, աւ*) *adj. and s.* That is to the left: the ninth ancient month of the Armenians: See **Ահիս**.

Ահեկայք or **Ահեկիք** (*եկայք, եկեք*) *s. pl.* Those who are to the left.

Ահել (*ի, աւ*) *adj.* Formidable, terrible.

Ահեղաբար, *adv.* In a formidable manner, terribly.

Ահեղադուռ, *adj. ind.* Roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեղահրաշ, *adj. ind.* Wonderful,

prodigious, formidable, awful.

Ահնկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Frightful, horrible, terrible.

Ահապանոց (ի, աւ) *adj.* That carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահի See Ահեկան:

Ահուր See Յահուր:

Աջ (ի, իւ) *s.* Salt: sheep-fold; flock.

Ալաբաստր (ի, իւ) *s.* Alabaster.

Ալաբոզոն (ի, աւ) *s.* Great coat, surtout, cloak, mantle.

Ալադ (ի, աւ) *s.* Reason, cause, account, sake.

Ալալ (ամ, ալացի) *v. a.* To grind; to pound, to reduce to powder.

Ալախարշանք (նայ, նգ) *s. pl.* Vexation, grief.

Ալախին (ինոյ, ինով) *s. f.* Maid-servant, house-keeper: female slave.

Ալախնածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of a female slave or maidservant.

Ալախնորդի (գւոյ, գւով) *s.* Son of a female slave or maidservant.

Ալախնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The condition of a female slave or maid-servant.

Ալածրի or Ալարծրի, *adj. ind.* Tender.

Ալածք (ծայ, ծովք) *s. pl.* Salt food: the action of salting.

Ալադ, *s. ind.* The action of tanning. Յալադ գնել, to tan.

Ալադակ (ի, աւ) *s.* Cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout: scolding: voice; exclamation.

Ալադակ հարկանել, to cry, to make a noise, to alarm.

Ալադակել (եմ, էցի) *v. n.* To cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Ալադել (եմ, էցի) *v. a.* To tan.

Ալադոց (ի, աւ) *s.* Tan-house, tanpit.

Ալամարութիւն See Տխմարութիւն:

Ալանգանոյն (նունի, նունիւ) *s.* Laudanum.

Ալանդ (ի, իւ) *s.* Sect; false doctrine; school, doctrine: magick, charm, enchantment, sorcery.

Ալանդաճար, *adj. ind.* Inventor of a sect.

Ալանդապետ (ի, աւ) *s.* Chief of a sect.

Ալանդաւոր (ի, աւ) *s.* Secretary:

magician, enchanter, sorcerer.

Ալանդել (եմ, էցի) *v. a.* To seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Ալանդիք (գեաց, դեգ) *s. pl.* Formula of a sect: amulet, phylactery.

Ալաւանք (նայ, նգ) *s. pl.* Supplication, prayer, orison, entreaty, humble request.

Ալաւաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Suppliant, that prays.

Ալաւել (եմ, էցի) *v. a.* To supplicate, to pray, to conjure.

Ալարծի See Ալարծրի:

Ալարտ, *s. ind.* Ալարտ վարել, to besprinkle with salt: to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Ալարտել (եմ, էցի) *v. a.* To besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Ալաւալ, *adj. ind.* Spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, discomposed.

Ալաւաղել (եմ, էցի) *v. a.* To spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to discompose, to vitiate.

Ալաւաշ See Աղուաշ:

Ալաւանկերաց (ի, իւ) *adj.* Like a dove, in the form of a dove.

Ալաւազաճառ or Ալաւանկաճառ (ի, աւ) *s.* Dealer in doves or pigeons.

Ալաւանկ (նեկի, նեկաւ) *s.* A young pigeon; pigeon.

Ալաւանի (նւոյ or նոյ, նեաւ) *s.* Dove, pigeon. Վայրի ալաւանի, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Ալաւանիճ (նճի, նճաւ) *s.* Vain.

Ալաւանոց (ի, աւ) *s.* Dove-house, pigeon-house, dovecot.

Ալք (ոյ, ով) *s.* Excrement, dung, faeces; muck, manure. Ալք արկանել, to manure, to muck.

Ալքակոյս (կուտի, կուտիւ) *s.* Muckheap, dunghill.

Ալքանոց (ի, աւ) *s.* Privy: place where all filth is thrown.

Ալքել (եմ, էցի) *v. n.* To go to stool, to dung.

Ալքելէն (գինի, գինաւ) *adj.* Of or belonging to dung or filth.

Ալքերաբար, *adv.* Like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Ալքերակն (կան, կամբ) *s.* Spring

of water, source, fountain.

Աղբերակոյ, *adj. ind.* Flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղբերանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղբերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղբէք (*ւայ, ւօք*) *s. pl.* Excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղբիւք (*սայ, սօք*) *s. pl.* Sweepings, filth.

Աղբիւր (*բեր, բերք or բերու*) *s.* Fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբիւրաբար See **Աղբերաբար**.

Աղբորակ (*ի, աւ*) *s.* Saltpetre, nitre.

Աղբոյ See **Աղբանոյ**.

Աղերեկ See **Աղերեկ**.

Աղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To salt, to season with salt.

Աղեկատ (*ի, աւ*) *s.* Distaff.

Աղեղն (*ղան, զամբ*) *s.* Bow: arc of a circle, arch. **Աղեղն երկնից**, rainbow.

Աղեղնաձև, *adj. ind.* Arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր (*ի, աւ*) *s.* Archer: sagittarius (a sign of the zodiack).

Աղեղնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Archery.

Աղեաւի See **Աղեաւի**.

Աղերս (*ի, իւ*) *s.* Supplication, petition, deprecation, entreaty. **Յաղերս աղանայ անկանիւ**, աղերս արկանիւ, յաղերս մատչիւ or աղերս մատուցանել, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերաբան (*ի, իւ*) *s.* Suppliant.

Աղերաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To supplicate, to pray.

Աղերաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերապիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Written entreaty, petition, memorial.

Աղերապից, *adj. ind.* Full of supplication, suppliant.

Աղերանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Supplication, petition. **Գիր աղերանայ** See **Աղերապիր**.

Աղերաբերու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Suppliant.

Աղերաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Supplication, entreaty.

Աղերակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To supplicate, to implore, to entreat, to petition.

Աղէ, *int.* Now! now then! come on!

Աղերեկ, *adj. ind.* Ruptured: piteous, exciting pity: grey-haired.

Աղէթափ (*ի, իւ*) *adj.* Afflicted with a hernia.

Աղէթափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hernia, descent of the bowels.

Աղէխար (*ի, իւ*) *adj.* Pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief.

Աղէխորով, *adj. ind.* Pitiable: afflicted with grief.

Աղէկապ (*ի, աւ*) *s.* Truss.

Աղէկատ See **Աղէկատ**.

Աղէկեր (*ի, աւ*) *adj.* Eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.

Աղէկէշ, *adj. ind.* Pitiable: afflicted with grief.

Աղէկիղիւ (*եմ, զեցայ*) *v. n-p.* To yearn with compassion, to be compassionate.

Աղէկոտոր, *adj. ind.* Pitiable, that excites compassion.

Աղէյարմար, *adj. ind.* Well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.

Աղէք (*աղեմից, աղեմիւք*) *s. pl.* Misfortune, misery, evil, calamity, disaster. **Ո՛վ աղեմիցս**, alas! oh how unfortunate I am!

Աղեաւեր or **Աղեաւեր** (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful.

Աղեաւի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Fatal, full of misery, piteous, calamitous.

Աղեաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fatal, piteous, calamitous.

Աղթարմաղ or **Աղթարմախ** (*ի, աւ*) *s.* Astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Աղթարք or **Ախաարք** (*բայ, բօք*) *s. pl.* Horoscope, nativity, stars.

Աղի, *adj. ind.* Salt, saline, that contains salt, brackish.

Աղիք (*քի, քաւ*) *s. f.* Prostitute, whore.

Աղեղորմ, *adj. ind.* Miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.

Աղիւս (*ոյ, ով*) *s.* Brick; tile.

Աղիւսագործ (*ի, աւ*) *s.* Brick-maker.

Աղիւսագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. The employment of making bricks, the art of making bricks.

Աղիւսակ (ի, աւ) *s.* Little brick; tablet: draught-board: arithmetical table, logarithms.

Աղիւսարկ (ի, աւ) *s.* Brick-maker; brick-kiln.

Աղիւսարկու (ի, աւ) *s.* Brick-maker.

Աղիւսարկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Art of making bricks.

Աղիւսեայ, adj. ind. Made of brick, brick.

Աղիք (աղեայ, աղեք) *s. pl.* Bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords.

Աղի (ի, իւ) *s.* Buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.

Աղիադիկել (եմ, եցի) *v. a.* To join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.

Աղիամիս (ի, իւ) *s.* Moveables, goods, effects, commodities.

Աղիաւարդ, adj. ind. Rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.

Աղիել (եմ, եցի) *v. a.* To lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.

Աղեպիկ, adj. ind. Unchaste, incontinent, lascivious, obscene, licentious, debauched.

Աղեպիկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Unchastity, lewdness, obscenity, incontinence, lasciviousness, impurity, pollution.

Աղեպիկ (ի, իւ) *adj.* Destitute, indigent, poor, necessitous.

Աղեպիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, destitution, poverty, beggarliness.

Աղիկոն or Աղիկոն (ի, իւ) *s.* King's-fisher.

Աղաւարան (ի, իւ) *s.* Idle talker, chatterer, prattler, babbler.

Աղաւարանել (եմ, եցի) *v. n.* To talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.

Աղաւարանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Talkativeness, loquacity, garrulity.

Աղաւարտ (ի, աւ) *s.* See Աղաւարտ:

Աղաւարտ (նայ, նք) *s. pl.* Idle words, frivolous discourse, nonsense:

See Աղաւարտութիւն:

Աղաւարտ (ելոյ, ելով) *adj. and s.* Talker, chatterer, garrulous old man: kept slovenly, spoilt: that has lost reputation.

Աղաւարտ (եմ, եցի) *v. a. and n.* To chatter, to talk extravagantly: to keep slovenly, to rumple, to fumble, to spoil, to put into disorder or into a bad condition. **Աղաւարտ զանաւն ուրուք,** to hurt the reputation of some one.

Աղաւարտ (աչի, աչու) *adj. and s.* Loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation.

Աղաւարտ (աման, ամամբ) *s.* See Աղաւարտ:

Աղաւարտ (բւոյ, բւով) *s.* Bastard.

Աղաւարտ, adj. ind. Tumultuous, noisy, full of confusion.

Աղաւարտ, adj. ind. Mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.

Աղաւարտ (եմ, եցի) *v. a.* To trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.

Աղաւարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Noisiness, tumultuariness: See Աղաւարտ:

Աղաւարտ (մի, միաւ) *s.* Alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion, disturbance; clamour, riot, commotion, rising, insurrection, mutiny, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue. **Աղաւարտ յառաջանել,** to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition. **Լինել զաղաւարտ,** to be troubled, to be in confusion, to be agitated, to be embroiled, to be in a squabble, tumult or commotion.

Աղու (ի, աւ) *adj.* Soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate.

Աղուական (ի, աւ) *adj.* See Աղու:

Աղումամալ (ի, իւ) *s.* Soft hair, down; hair.

Աղումալ (ի, իւ) *adj. and s.* Half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: ninny, simpleton.

Աղումալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Silliness, buffoonery, foolery, low jesting.

Աղուեաւարտ (ի, իւ) *adj.* Canning, artful, crafty.

Աղուկսեմի (սեւեռ, սեւեռաւ) *s.* Skin of a fox, fox-case.

Աղուկեւ (լեւի or լիսու, լեւու or լիսու) *s.* Fox. Կորիւն աղուկեւու, Fox's cub.

Աղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Saltiness.

Աղուկ (լնց, լմբ) *s. pl.* Bitterness, grief, trouble.

Աղուկացք (յից, յիւք) *s. pl.* Lent.

Աղլար (ի, աւ) *s.* Collyrium, eye-salve.

Աղամշէն, *adj. ind.* Dark, obscure, gloomy, black.

Աղամուղ (մղթ, մղաւ) *s.* Darkness, obscurity.

Աղթիկ (ջկան, ջկամբ) *s. f.* Maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant.

Աղկորդի (գւոյ, գւով) *s.* Bastard.

Աղթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Darkness, obscurity.

Աղթուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Brine; the action of salting in brine.

Աղա (ի, իւ) *s.* Grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltiness: after-birth. Ճով աղակց, salt-marsh.

Աղաղա (ի, իւ) *adj.* See Աղաղակն:

Աղաղակն, *adj. ind.* Salt, saline, brackish.

Աղաղառուկ, *adj. ind.* See Աղաղակն:

Աղաղառուկք, *s. pl. ind.* Salt-mine.

Աղակտնալ (մմ, զացայ) *v. n.* To be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղակաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes filth or dirt.

Աղակալացանեղ (եմ, ցուցի) *v. t.* See Աղակել:

Աղակել (եմ, եցի) *v. a.* To soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease, to besmear, to besmear, to splash, to bespot, to bespatter.

Աղակի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Soiled, dirtied, spotted, befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, black, foul, dirty.

Աղակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: sweepings: saltiness.

Աղաւի (տեր, տերք) *s.* Marsh,

swamp of stagnant water.

Աղտոր (ի, իւ) *s.* Sumach-tree.

Աղք (յից, յիւք) *s. pl.* Evil, misery, grief, pain.

Աղան (ի, աւ) *s.* Salad.

Աղաւոր (ի, աւ) *adj.* Miserable, wretched, sorrowful; raging, violent.

Աղաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wretchedness, misery.

Աղսիք, *s. pl. ind.* Those hymns which are not sung during lent.

Աղքատ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար, *adv.* Poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանալ (մմ, ապայ) *v. n.* To grow poor, to render one's self poor.

Աղքատանոց (ի, աւ) *s.* Poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք (նաց, նք) *s. pl.* Poverty.

Աղքատասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of the poor, charity.

Աղքատասեպ (եցի, եցաւ) *adj.* That hates the poor, uncharitable.

Աղքատիկ, *adj.* and *s. ind.* Rather poor, poor.

Աղքատիմաստ (ի, իւ) *adj.* Poor in understanding, shallow, empty, witless.

Աղքատին, *adj. ind.* Poor, sorry, pitiful, vile, contemptible.

Աղքատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն See Աղքատ սիրութիւն:

Աղքար (ի, իւ) *s.* Mineral salt.

Աղօթագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Prayerbook.

Աղօթական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Of or belonging to prayers: that prays to God.

Աղօթակեր or Աղօթիկ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That prays to God; suppliant.

Աղօթամատոյց (մուցի, մուցիւ) *adj.* and *s.* That prays to God, that ad-

dresses his prayers to God: prayer-book.

Աղօթանոց (*ի, աւ*) *s.* Chapel, house of prayer.

Աղօթանուէր (*ւերի, խրաւ*) *adj.* That offers up his prayers to God; suppliant.

Աղօթասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves prayers.

Աղօթասուն (*սան, տամբ*) *s.* Chapel, place of prayer.

Աղօթարան (*ի, աւ*) *s.* Small chapel, chapel.

Աղօթարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That prays to God; that addresses God in prayer.

Աղօթել (*եմ, եցի*) *v. n.* To pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Աղօթք (*թից, թիւք*) *s. pl.* Prayer, orison, supplication.

Աղօտ (*ի, իւ*) *adj.* Obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small: Աղօտ լոյս, darkness visible, glimmer, faint light. Անդ աղօտ տեսանել or տեսարկել, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink.

Աղօտաբար, *adv.* Obscurely, darkly, indistinctly, dimly.

Աղօտագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More obscure or dim; very small or feeble.

Աղօտաձայն (*ի, իւ*) *adj.* Having a feeble voice.

Աղօտաճաշանել (*ի, իւ*) *adj.* Having a very feeble light.

Աղօտանալ (*ամ, տայայ*) *v. n.* To grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Աղօտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Աղօտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscureness, darkness.

Աղօրէպան (*ի, աւ*) *s.* Miller.

Աղօրի or Աղօրի (*բոյ, բեաւ*) *s.* See Աղօրիք:

Աղօրիք (*բեայ, բեք*) *s. pl.* Mill: the teeth called grinders. Աղօրիք ձեռայ, hand-mill.

Աճ, *s. ind.* Growth: See Աճումն:

Աճալ (*ի, աւ*) *s.* Senna.

Աճապարհել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To prevent, to anticipate, to get the start; to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward.

Աճառ (*ի, աւ*) *s.* Cartilage, gristle: soap: See Օճառ:

Աճառային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Cartilaginous.

Աճառապատ (*ի, իւ*) *adj.* Cartilaginous.

Աճելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Growth: See Աճումն:

Աճել (*եմ, եցի*) *v. n.* To grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Աճեցական (*ի, աւ*) *adj.* Vegetable, vegetative.

Աճեցականք (*նայ, նք*) *s. pl.* Vegetables.

Աճեցողական See Աճեցական:

Աճեցողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vegetation.

Աճեցուն, *adj. ind.* Grown, augmented.

Աճեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply: to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Աճեցուցիչ (*ցիչ, ցաւ*) *adj. and s.* That makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Աճիլ (*իմ, չեցայ*) *v. n-p.* See Աճիլ:

Աճիւն (*ի, իւ*) *s.* Ashes. Յաճիւն դարձուցանել, to reduce to ashes.

Աճիւնախառն, *adj. ind.* Mixed with ashes, dirtied.

Աճիւնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To reduce to ashes.

Աճողական See Աճեցական:

Աճումն (*աճման, աճմամբ*) *s.* Growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Աճուն See Աճեցուն:

Աճունաճիւղ (*ի, իւ*) *adj.* Bushy, thick, full of branches.

Աճորդ (*աճորդի, աճորդաւ*) *s.* Pub-

lick sale, auction. **Ասեանել** or **հա- նել յաճուրդ**, to sell by auction.

Ամ (ի, աւ) *s.* Year. **Ամի ամի**, **ամյամի** or **ամ ըստ ամի**, yearly, annually, a year, every year. **Յամէ եւ**, the following year, the year after.

Ամազոն (ի, աւ) *s.* Amazon.

Ամալ (ամ, ամալի) *v. a.* To pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Ամայաքնակ (ի, աւ) *adj.* Deserted, uninhabited; solitary.

Ամայանալ (ամ, յացայ) *v. n.* To become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Ամայել (եմ, եցի) *v. a.* To pour out, to empty: to collect together. **Ամայել ծարիր յալը**, to colour the eyes with prepared antimony.

Ամայի, *adj. ind.* Desert, uninhabited, deserted, uninhabitable, solitary, uncultivated, desolate.

Ամայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solitude: desolation, depopulation; abandonment.

Աման (ոյ, ով) *s.* Vase, vessel, pot; bag, sack, purse, cloakbag.

Ամանակ (ի, աւ) *s.* Time; time or measure in musick: See **Ճամանակ**.

Ամանել (եմ, եցի) *v. a.* To put in a vessel or bag, to bag.

Ամաշել (եմ, եցի) *v. n.* To be ashamed, to blush with shame, to be confounded.

Ամաշեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make ashamed, to shame, to confound, to overwhelm with shame.

Ամառն (աան, ամառ) *s.* Summer.

Ամառնամուտք (մուտք, մութեք) *s. pl.* Beginning of summer.

Ամառնային See **Ամարային**.

Ամարային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* Of or belonging to summer: summertime. **Ամարային** or **Ամարանի**, in summertime, during summer.

Ամարանոց (ի, աւ) *s.* A villa for the summer, a summer-residence.

Ամարստան (ի, աւ) *s.* See **Ամարանոց**.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձի) *v. a.* To raise, to raise up, to take up, to heighten, to lift up.

Ամբառնալ (ամ, ամբարձայ) *v. n.* To rise, to get up, to go up, to ascend.

Ամբառնալիք (լեաց, լեզ) *s. pl.*

Lever, a piece of wood to raise or move any burden.

Ամբաստան (ի, աւ) *s.* Accuser, informer, plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանել (եմ, եցի) *v. a.* To accuse, to inform against, to charge, to complain against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation, complaint, information, action; imputation.

Ամբար (ոյ, ով) *s.* Provision: See **Համբար**.

Ամբարանոց See **Համբարանոց**.

Ամբարել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to store: See **Համբարել**.

Ամբարիշտ (ըշտի, բշտաւ) *adj.* Ungodly, impious, irreligious, sacrilegious, unholy, unrighteous, profane, extremely wicked, flagitious.

Ամբարշտաւ (ի, իւ) *adj.* Proud, haughty, presumptuous, arrogant.

Ամբարշտաւանել (եմ, եցի) *v. n.* To grow proud, to grow arrogant, to be presumptuous.

Ամբարշտաւանեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make proud, to render arrogant, to cause to be presumptuous.

Ամբարշտաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumptuousness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարշտութիւն (մման, մմամբ) *s.* Elevation, exaltation, advancement, promotion.

Ամբարշտաբար, *adv.* Impiously; irreverently, ungoddily, sacrilegiously, unrighteously, profanely.

Ամբարշտան (ի, աւ) *adj.* Impious, irreligious, unrighteous, profane.

Ամբարշտել (եմ, եցի or եցայ) *v. n.* To be irreligious, to be ungodly, to be sacrilegious, to be profane, to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impiety, irreligion, ungodliness, iniquity, unrighteousness, profaneness, wickedness, flagitiousness.

Ամբարտակ (ի, աւ) *s.* Bank, dam, dike, mound; beach, strand, bank of a river; mole, pier; tower.

Ամբարտաւան (ի, իւ) *adj.* Proud, haughty, stiff, high, arrogant, vain, conceited, presumptuous.

Ամբարտաւանաւ, *adv.* Haughtily, proudly.

Ամբարտաւանահայ (եցի, եցաւ) *adj.* That hates the proud, detesting haughty persons.

Ամբարտաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be proud, to be haughty, to be presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, haughtiness, conceit, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ (բծի, բծաւ) *adj.* Unsoiled, clean, neat, unspotted; immaculate, spotless, pure, innocent, honest, upright, just, equitable.

Ամբիւն (ի, իւ) *s.* Pulpit.

Ամբուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cleanliness, purity, neatness, integrity, honesty, probity, incorruptness, uprightness.

Ամբոխ (ի, իւ) *s.* Mob, riotous assembly, beargarden; crowd, multitude; rabble, populace, the vulgar; riot, tumult.

Ամբոխից, *adj. ind.* Turbulent, riotous, seditious; crowded, thronged, full of people.

Ամբոխել (եմ, եցի) *v. a.* To crowd; to embroil, to put in confusion, to disturb; to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիլ (իմ, իեցայ) *v. n-p.* To be in confusion; to be embroiled, to be disturbed, to riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perturbation; commotion: See Ամբոխում:

Ամբոխում (իման, իմամբ) *s.* Turbulence, riotousness, disturbance, commotion, disorder, trouble, discord, confusion, perturbation.

Ամբոխ, *s. ind.* Յամբոխ գործոյն ժամանել, to attain one's end or object, to complete, to accomplish, to finish, to bring to a conclusion.

Ամբող (ի, իւ) *adj.* Entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական (ի, աւ) *adj.* Integral.

Ամբողջանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս, *adv.* Entirely, completely, wholly, totally, altogether, quite, perfectly.

Ամբողջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make whole, to make entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Entire state, totality, completeness, whole; completion, perfection, accomplishment.

Ամբոն See Ամբիւն:

Ամբրաւ See Ամբաւ:

Ամբ (ի, իւ) *adj.* Strong, firm, solid, massive.

Ամբութիւն (ի, աւ) *s.* Amethyst; granite.

Ամհանալ (ամ, հացայ) *v. n.* To become savage, to become wild, to grow fierce; to be wild, unruly or ungovernable, to be untameable.

Ամհացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make ferocious, to make wild, to make ungovernable or untameable.

Ամհի (հւոյ, հեաւ) *adj.* Fierce, ferocious, savage, wild, unruly, ungovernable, untameable; raging, furious.

Ամհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ferocity, fierceness, savageness; fury.

Ամն or Ամն, Ամնա or Ամնա (particles that form the superlative degree). All, entirely, without limit; very, most, extremely.

Ամնաբարի (բւոյ, բեաւ) *adj.* All-good, superexcellent, most excellent, best.

Ամնաբարադ, *adj. ind. and adv.* Very good, best, very excellent; very well, excellently, exceedingly well.

Ամնաբժիշկ, *adj. ind.* Curing all diseases.

Ամնաբաւական (ի, աւ) *adj.* All-sufficient, omnipotent.

Ամնաբեղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful.

Ամնաբէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Omniscient, most wise, all-wise.

Ամնաբար (ի, իւ) *adj.* Most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամնագով, *adj. ind.* See Ամնագովել:

Ամնագովել (բւոյ, բեաւ) *adj.* Most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամնագութ, *adj. ind.* See Ամնագութ:

Ամնագործ (ի, աւ) *adj.* Very hard, very difficult, very burdensome, very disagreeable, very troublesome, very grievous, very severe, very rigid.

Ամենապատասխան (ի, իւ) *adj.* Very vigilant, very watchful, very diligent : very sober, very moderate, most temperate.

Ամենազոր (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամենաթագաւոր (ի, աւ) *s.* King of the universe, the Creator.

Ամենաթշուառ, *adj. ind.* Very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամենաթողով, *adj. ind.* Of a great assembly.

Ամենալաւ (ի, աւ) *adj.* Best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամենախնամ, *adj. ind.* That takes care of all his creatures, all-provident.

Ամենածախ, *adj. ind.* All-consuming.

Ամենակալ (ի, աւ) *adj.* Preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամենապարտաւոր, *adj. ind.* All-perfect; very perfect.

Ամենակար, *adj. ind.* See **Ամենակարող**.

Ամենակարող (ի, աւ) *adj.* Omnipotent, all-powerful.

Ամենակցոյց, *adj. ind.* That saves all; all-preserving.

Ամենահաճոյ (ի, իւ) *adj.* Most agreeable, very pleasant.

Ամենահամ, *adj. ind.* Very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամենահայեաց, *adj. ind.* All-seeing.

Ամենահայր (հօր, հարք) *s.* Father of all men (the Creator).

Ամենահարուստ, *adj. ind.* Very wealthy, very rich, very opulent.

Ամենահեղ, *adj. ind.* Mildest, very gentle or peaceable.

Ամենահեշտ, *adj. ind.* Easiest, very light or easy.

Ամենահմար, *adj. ind.* Very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամենահրաշ, *adj. ind.* Most miraculous, very prodigious, very wonderful, very amazing, very astonishing, very admirable.

Ամենաճշմարիտ (բոի, բոիւ) *adj.* Most true, very certain.

Ամենամեղ, *adj. ind. and s.* Very sinful, most criminal; great sinner.

Ամենայալթ (ի, իւ) *adj.* All-conquering, subduing all enemies, very vic-

torious, that gains the advantage always.

Ամենայն (ի, իւ) *adj. and s.* All, total, whole; each, every : all, every thing.

Ամենայն ոք, every one; whoever, whosoever, whatever, whatsoever.

Ամենայն ինչ, every thing, whatever.

Ամենայնիւ or **յամենայնի**, altogether, entirely, quite.

Ամենայն ուստեք, from all sides, from all parts.

Ամենայն ուրեք, every-where, in all places.

Ամենայրդոր, *adj. ind.* Very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent.

Ամենանուշակ, *adj. ind.* Very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաչար (ի, աւ) *adj.* Worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ, *adj. ind.* Very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիւ, *adj. ind.* Very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ, *adj. ind.* Very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապարտաւոր, *adj. ind.* Very well prepared, quite ready.

Ամենապարզեւ, *adj. ind.* That gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարտ, *adj. ind.* Much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ, *adj. ind.* Very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ, *adj. and s. ind.* Notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենառատ, *adj. ind.* Very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ (սրբոյ, սրբով) *adj.* Holiest, very sacred, very holy.

Ամենաստեղծ, *adj. ind.* That has created all things, all-creating, omnifick.

Ամենասփիւռ, *adj. ind.* Diffused every-where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանիչ, *adj. ind.* Most wonderful, very admirable.

Ամնաժայելուք, *adj. ind.* Most becoming, most decent, most suitable, most appropriate, most fit, most proper, very convenient, very conformable, very proportionate.

Ամնաժարան, *adj. ind.* Most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, very undetermined, full of inquietude.

Ամնառարած, *adj. ind.* Diffused everywhere, very extensive, very vast, most ample.

Ամնատենչ, *adj. ind.* Most desirable: most desirous.

Ամնատես, *adj. ind.* All-seeing.

Ամնատեսուք, *adj. ind.* All-watchful, that superintends all things.

Ամնատէր (*տեառն, տերաժ*) *s.* The Lord or Creator of all things.

Ամնարար, *adj. ind.* That has made all things, all-creating.

Ամնարուհւս, *adj. ind.* Very skilful, very ingenious; very instructive; most wise, most capable.

Ամնախալլ, *adj. ind.* Most shining, brightest, very bright, very resplendent, very shiny, very luminous, very glittering, very blazing or beamy.

Ամնախախքելի, *adj. ind.* Very much to be wished, most desirable.

Ամնադրեղէն (*կէի, կէաւ*) *s.* Saviour of all.

Ամենեմք or **Ամենէն**, *adv.* Not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely, altogether, fully.

Ամենեքեան or **Ամենեքին** (*նեցուն* or *նեցունչ, նեքունք*) *pro. pl.* All men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ See **Ամենիմաստ**.

Ամէն, *adv.* Amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Ամէն (*ամենի, ամենիւ*) *adj.* See **Ամնայն**.

Ամենեքանեալ (*եղոյ, ելով*) *adj.* Most blessed.

Ամենեքանեան, *adj. ind.* See **Ամէնեքանեալ**.

Ամենիմաստ (*ի, իւ*) *adj.* Most wise, most scientifick, most learned.

Ամենիշխան or **Ամենիշխան** (*ի, աւ*) *s.* Prince or master of the universe.

Ամենունակ or **Ամենունակ**, *adj. ind.* Containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ or **Ամենօրհնեալ** (*եղոյ, ելով*) *adj.* Most blessed.

Ամիկ (*ամկի, ամկաւ*) *s. m.* He-kid.

Ամիս (*ամսոյ, ամսով*) *s.* Month.

THE ARMENIAN MONTHS.

Ancient.

Modern.

1. Նաւասարդ.
2. Հոռի.
3. Սահմի.
4. Տրէ.
5. Քաղոց.
6. Արաց.
7. Մեհեկի.
8. Արեգ.
9. Ահեկան.
10. Մարերի.
11. Մարգաց.
12. Հրոսից.

8. Աւգոստոս.
9. Սեպտեմբեր.
10. Հոկտեմբեր.
11. Նոյեմբեր.
12. Դեկտեմբեր.
1. Թուվար.
2. Փետրվար.
3. Մարտ.
4. Ապրիլ.
5. Մայիս.
6. Եունիս.
7. Եուլիս.

- August.
- September.
- October.
- November.
- December.
- January.
- February.
- March.
- April.
- May.
- June.
- July.

Ամիրայ (*ի, իւ*) *s.* Knight; sir, esquire, master; Caliph.

Ամիրապետ (*ի, աւ*) *s.* Caliph.

Ամլածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of a barren woman.

Ամլանալ (*ամ, ամլացայ*) *v. n.* To be or become barren.

Ամլորդի (*գւոյ, գւով*) *s.* Son of a

barren woman (St. John-Baptist.)

Ամլութիւն (*թեան, թեամք*) *s.* Sterility, infecundity, barrenness.

Ամլան (*ի, աւ*) *s.* Great coat, riding-coat, riding-hood, cloak.

Ամուք (*ամուց, ամովք*) *s. pl.* Yoke: pair, couple.

Ամուլիւք (*լաց, լագ*) *s. pl.* Ham-

strings, tendon of the ham.

Ամուսնածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Born of Amos (Isaiah).

Ամորձաւ (ի, աւ) *adj.* Castrated, cut, gelded.

Ամորձասեւ (եմ, եցի) *v. a.* To castrate, to cut, to geld.

Ամորձիք (ձեաց, ձեզք) *s. pl.* Testicles. **Պարէ ամորձեաց**, scrotum.

Ամորձիք շան, orchis, satyrion.

Ամուլ (ամլոյ, ամլով) *adj.* Steril, barren, unfruitful, unprolific.

Ամուսին (սնոյ, սնով) *s.* Consort, husband: wife, spouse.

Ամուսնական (ի, աւ) *adj.* Conjugal, matrimonial, nuptial.

Ամուսնանալ (ամ, սնացայ) *v. n-p.* To marry, to wed.

Ամուսնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his or her consort.

Ամուսնացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To marry, to give in marriage.

Ամուսնաւոր (ի, աւ) *adj.* Married, wedded.

Ամուսնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The married state, wedlock: See **Ամուսնութիւն**.

Ամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock. **Անուշ յամուսնութիւն**, to take in marriage. **Եղծանել զպսակն աւ** **մուսնութեան**, to annul or do away a marriage.

Ամուր, *adj. ind.* Solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամուրք (ամրոց, ամրոժք) *s. pl.* Fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամուրի (ուր, րեաւ) *s.* Unmarried person, maid, bachelor: that is about to be married, that is in a marriageable state. **Վիճակ ամուրեաց**, celibacy.

Ամր (ի, աւ) *adj.* Soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամրեւ (եմ, եցի) *v. a.* To soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to assuage, to moderate, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to dimi-

nish; to sooth, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամրեւմե (քման, քմամբ) *s.* Appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամր (ոյ, ու) *s.* Cloud.

Ամրագոյն, *adj. ind.* Having the colour or appearance of a cloud.

Ամրախաղաց, *adj. ind.* Moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամրամած, *adj. ind.* Cloudy, misty, dark, dull, gloomy.

Ամրաշու, *adj. ind.* Reaching the clouds.

Ամրապաւ (ի, աւ) *adj.* Cloudy, dull, gloomy.

Ամրաբէշ See **Ամբարիշտ**.

Ամրաբշտեւ See **Ամբարշտեւ**.

Ամրաբշտութիւն See **Ամբարշտութիւն**.

Ամրել (եմ, եցի) *v. n.* To grow cloudy, to be clouded.

Ամրիոն See **Ամբիոն**.

Ամրոյթանի (եւոյ, նեաւ) *s.* Canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամրոս (ի, աւ) *s.* Thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամրոսական (ի, աւ) *adj.* See **Ամրոսային**.

Ամրոսային (յնոյ, յնով) *adj.* Thundering, loud, noisy.

Ամրալուին (զլիւոյ, գլխով) *s.* First day of the month, calends.

Ամրաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Day of the month.

Ամրամուտ (մութ, մութիւ) *s.* Beginning of the month, calends.

Ամրոսայ (րէի, րէիւ) *adj.* Lasting a month, of a month's duration. **Ամրոսայ մի Ժամանակ**, a month's time, space of a month.

Ամրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More solid, more strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ, *adj. ind.* Very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական (ի, աւ) *adj. and s.* Inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրահաւոյց, *adj. ind.* Strongly built, very strong, very solid.

Ամրակողմ (ման, մամբ) *s.* Strongest side of a fortress, most fortified

part; citadel, castle, fortress, fortification.
Ամրակուռ, *adj. ind.* Extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, to be strongly posted.

Ամրաշէն, *adj. ind.* Strongly situated, strongly built, very solid.

Ամրապահ, *adj. ind.* That guards well; strongly guarded.

Ամրապահեամ, *adj. ind.* See **Ամրապահ**.

Ամրապարիսպ, *adj. ind.* Strongly walled.

Ամրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fortify, to garrison, to put in a state of defence; to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ, *adj. ind.* Well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակել (եմ, եցի) *v. a.* To shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց (ի, աւ) *s.* Castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solidity, stability, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամփոփ, *adj. ind.* Gathered together, close, concentrated, collected, compressed. **Ամփոփ ունել**, to keep together, to hold collected.

Ամփոփել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound. **Ամփոփել զմասն** or **զանձն**, to recollect one's self, to collect one's ideas. **Ամփոփել զմեռեալն**, to bury the dead, to inter.

Ամփոփուկ, *s. ind.* Sensitive-plant.

Ամփոփումն (փման, փմամբ) *s.* Restriction, modification, contraction, limitation. **Ամփոփումն մտայ**, attention.

Անթ (ոյ, ու) *s.* Shame, confu-

sion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness. **Յամթ առնել**, to put to shame, to confound. **Յամթ լինել** or **զամթի հարկանիւ**, to be ashamed, to be confounded, to blush.

Անթալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Shameful, disgraceful, ignominious, infamous, scandalous, opprobrious.

Անթալից, *adj. ind.* See **Անթալի**.

Անթալիք (լեաց, լեաք) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Անթանք (նաց, նոք) *s. pl.* Shame, confusion, abashment; bashfulness: privy parts.

Անթապարտ (ի, իւ) *adj.* Abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Անթապարտեալ (եւոյ, եւու) *adj.* See **Անթապարտ**.

Անթերես, *adj. ind.* Abashed, put to the blush, confounded; shamefaced.

Անթիւած (ի, աւ) *adj.* Bashful, modest.

Անթիւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bashfulness, modesty.

Անթոյք (յեց, յեւք) *s. pl.* Privy parts, parts of shame.

Այ, *int.* Oh! ho! ho there!

Այբուբենք or **Այբբենք** (նից, նիւք) *s. pl.* A, b, c, alphabet (from այբ and բէ the first letters of the Armenian alphabet).

Այբբենական (ի, աւ) *adj.* Alphabetical.

Այդ (ու, ու) *s.* Daybreak, dawn, aurora (poetically): day-light, morning. **Ընդ այդն**, **յոյգուէ**, **այդուն** or **այդուցն**, at daybreak, at the dawn of day, in the morning.

Այդանալ (ամ, գացայ) *v. n.* To dawn, to grow light, to be light, to be daylight.

Այդաւէա (ւեաի, լեաւաւ) *adj.* Planted with vines, full of vines.

Այգեգործ (ի, աւ) *s.* Vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine.

Այգեգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cultivation of the vine.

Այգեկութեք (կթոց, կթովք) *s. pl.* Vintage; time of vintage.

Այգեկութ, *s. ind.* Vintage.

Այգեստան (ի, աւ) *s.* Vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգեստանի (նւոյ, նեաւ) *s.* See

Այգեստան and **Այգեստանեայք** :

Այգեստանեայք (*այց, եպ*) *s. pl.* Vineyards .

Այգեակեր (*տեառն, տերամբ*) *s.* Owner or master of the vineyard .

Այգի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* Vineyard, land planted with slips of the vine . **Տնկել զայգիս**, to plant the vineyard . **Կթող այգւոյ** See **Այգեկութ** : **Տէր այգւոյ** See **Այգեակեր** : **Պահապան այգւոյ**, keeper or guard of the vineyard .

Այգողք (*գից, զիւք*) *s. pl.* Funerals performed the day after death .

Այգորդ (*ի, աւ*) *s.* Keeper or guard of a vineyard .

Այգուն or **Այգունցն**, *adv.* At daybreak, at the dawn of day, in the morning .

Այդ (*այդր* or *այգորիկ, այգու* or *այգուիկ*) *pro.* That, this, the .

Այգանօր, *adv.* There, in that place .

Այգափ (*ի, իւ*) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much, to such a degree .

Այգրէն, *adv.* Just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh .

Այգան (*ոյ, ով*) *adj.* and *adv.* So much, so many: so, so much .

Այր (*ի, աւ*) *s.* Air. (a Greek word) .

Այժմ, *adv.* Now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, anon, presently, by and by; recently, newly, freshly. **Այժմ իսկ**, presently; just now, very recently .

Այժման, *adj. ind.* Recent, modern, new .

Այժմէն, *adv.* From this moment, from this time, henceforth, henceforward .

Այժմիկ, *adv.* Now, at present .

Այժմոյ or **Այժմոյս**, *adv.* Now, at present .

Այժմու, *adj. ind.* Recent, modern .

Այժմու or **Այժմուս**, *adv.* Now, at present, at this time .

Այլ (*ոյ, ով*) *adj.* Another, other; different, unlike: some .

Այլ, *conj.* But, yet, still, however; only, but .

Այլապես (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* That says or speaks otherwise; allegorical, speaking in an allegorical manner .

Այլաբանաբար, *adv.* Differently, otherwise: allegorically, enigmatically .

Այլաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematick; figurative, metaphorical .

Այլաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize .

Այլաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus .

Այլաբանօրէն, *adv.* See **Այլաբանաբար** :

Այլաբուն, *adj. ind.* Of a different nature, of a different kind, of another nature, kind or quality, heterogeneous .

Այլագոյն, *adj. ind.* Of a different colour; unlike, different .

Այլագունել (*եմ, եցի*) *v. a.* and *n.* To discolour, to tarnish, to stain; to turn pale .

Այլագունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discoloration, tarnish, stain, paleness .

Այլագէտ (*գիմի, գիմաւ*) *adj.* Of a different aspect; different, unlike .

Այլագէն (*գէնի, գէնիւ*) *adj.* and *s.* Of a different religion; infidel .

Այլապան (*ի, իւ*) *adj.* Different, unlike, dissimilar .

Այլապանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vary, to change, to diversify .

Այլապանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Variation, diversity, difference, dissimilarity, variety .

Այլադէ, *adj. ind.* Of another kind, other, different .

Այլադէ, *adv.* Otherwise, differently; else .

Այլադէաբար, *adv.* In a different manner, otherwise, differently: as a infidel, as a pagan, as a heathen .

Այլադէագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more different .

Այլադէագոյնս, *adv.* Very differently .

Այլադէի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* and *adj.* Foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike .

Այլադէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Paganism, heathenism .

Այլադէեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Foreign, strange .

Այլալեզու (*ի, աւ*) *adj.* Who speaks another language; foreign .

Այլալեզու (*ի, իւ*) *adj.* Transfor-

med, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked. **Յայտկերպս** (հմ, էջի) *v. a.* To be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed.

Այլակերպել (հմ, էջի) *v. a.* To transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Այլակերպիլ (հմ, պեցայ) *v. p.* To be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Այլակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Այլակերպումն (պման, պմամբ) *s.* See **Այլակերպութիւն**.

Այլակերպք, *s. pl. ind.* Disguise. **Յայտկերպս լինել** See **Այլակերպ**.

Այլակրօն (ի, իւ) *adj.* Of a different religion: of a different mode of life.

Այլահաւատ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Of a different belief, of another religion, sectary: pagan.

Այլահոլով, *adj. ind.* Heteroclitical, irregular.

Այլաձայն (ի, իւ) *adj.* Of a different voice; discordant, dissonant.

Այլաձև (ի, աւ) *adj.* Of a different form or figure, different, unlike.

Այլաձևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transformation, change, metamorphosis, disguise.

Այլազանք (ի, իւ) *adj.* and *s.* Of another sect, of a different faith: sectary.

Այլամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Of a different sentiment or opinion: whose ideas wander, slightly, lightheaded.

Այլամտիլ (հմ, աեցայ) *v. n-p.* To be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Այլամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alienation of mind, slightness, delirium.

Այլայեղ (ի, իւ) *adj.* Changed into another form or figure, changed, transmuted.

Այլայախառն, *adj. ind.* Variegated; diversified; mixed:

Այլայակ, *adj. ind.* Changeable, variable; various, different.

Այլայատեն (ի, իւ) *adj.* Of a different sex or kind; mixed.

Այլայլել (հմ, էջի) *v. a.* To alter,

to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Այլայլել (հմ, էջայ) *v. p.* To vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Այլայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alteration, changement, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Այլանդակ (ի, աւ) *adj.* Whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Այլանդակահան (ի, աւ) *adj.* See **Այլանդակ**.

Այլանդակիլ (հմ, կեցայ) *v. n-p.* To be extravagant or whimsical; to be distorted or disfigured, to be spoiled; to be dissolute.

Այլանդակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extraordinariness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Այլանիշ, *adj. ind.* Of another mark, marked differently.

Այլանշան (ի, իւ) *adj.* Of another sign or mark.

Այլապէս, *adv.* Otherwise, differently, in another manner.

Այլաորաս (ի, իւ) *adj.* Of a different fashion, different, bearing no resemblance.

Այլասեռ (ի, իւ) *adj.* Of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Այլասեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difference of sex, of gender, of nature, and of quality.

Այլասեր See **Այլասեռ**.

Այլասերել (հմ, էջի) *v. a.* To change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil.

Այլատարազ, *adj. ind.* Of a different mode, fashion or manner.

Այլատոհմ (ի, իւ) *adj.* Of another family or nation.

Այլ աբգ, *conj.* But, now, then.

Այլափառ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Heterodox.

Այլափառել (հմ, էջի) *v. n.* To

have a heterodox or false opinion.

Այլափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy.

Այլափոխ, *adj. ind.* Changed, altered, converted, turned; degenerate; different.

Այլափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխել (իմ, խեցայ) *v. p.* To change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլև, *conj.* Besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլալ, *adj. ind.* Different, distinct, varied.

Այլևս, *conj.* See **Այլև**.

Այլնոյն, *adj. ind. and adv.* Inconsistent, at variance; confused, mixed, confounded; different, contrary; differently, on the contrary.

Այլալքել, *adv.* **Այլ յայլմէ լի նէլ**, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear.

Այլ թէ, *conj.* But, but if, but that.

Այլ իմն (այլոյ իրեք, այլով իւրեք) *adj.* Some other, other, another (thing).

Այլ ոմն (այլոյ ուրումն, այլով ոմամբ) *adj. and s.* Another, other (person).

Այլուսումն, *adj. ind.* Of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլուստ, *adv.* From another place, from another situation.

Այլուստեք, *adv.* From some other place, from some-where else.

Այլուր, *adv.* Elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմն, *adv.* See **Այլուր**.

Այլուրեք, *adv.* See **Այլուր**.

Այլ ոք (այլոյ ուրուք, այլով ոմամբ) *adj. and s.* Other, another, another person.

Այլ սակայն, *conj.* But, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այծ (ի, իւ) *s.* Goat, she-goat.

Այծամարդ (ոյ, ով) *s.* Satyr.

Այծարած (ի, աւ) *s.* Goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաքաղ (ի, իւ) *s.* Chamois.

Այծեամն (եման, եմամբ) *s.* Wild

goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ (ծէի, ծէիւ) *s. and adj.* Goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղջիւր (ջիւր, ջիւրբ) *s.* Capricorn.

Այծեմիկ, *s. ind.* Fawn of a roe.

Այծենակաճ (ի, իւ) *s.* Stuff made with the hair of goats.

Այծենի (նւոյ, նեաւ) *s. and adj.* See **Այծեայ**.

Այծէք (էից, էիւք) *s. pl.* Goat's hair.

Այծոտն, *adj. ind.* Goat-footed.

Այծորդ (ի, աւ) *s.* Goat-herd.

Այծքաղ See **Այծաքաղ**.

Այն (այնր or այնորիկ, այնու or այնուիկ) *pro.* That, it, the.

Այն զի, *conj.* Forasmuch as, because; whereas; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է, *conj.* That is to say, to wit, namely, i: e: viz or videlicet.

Այն ինչ, *adv.* Whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այն ինքն է, *conj.* That is to say, namely, to wit, i: e: viz or videlicet.

Այնմէկտեղէ, *adv.* Since, since that time, from that time, thenceforth, thenceforward.

Այնու զի, *conj.* In as much as, because.

Այնուհետեւ, *conj.* Ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Այն ոք, *pro.* Such, such one.

Այնչափ (ի, իւ) *adj.* So great; such.

Այնչափ, *adv.* So, so much, in such a manner.

Այնպէս, *adv.* So, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այնպիսի (սւոյ, սեաւ) *adj.* Such, similar, like; equal, same; as great, as much.

Այնր աղաղաւ, *conj.* For that reason, therefore.

Այնքան (ի, իւ) *adj.* So great, such.

Այնքան, *adv.* So, so much, in such a manner.

Այո, *adv.* Yes, even so, truly.

Այդանել (եմ, եցի) *v. a.* To jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to des-

prise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այսանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այսանք (*հայ, հզք*) *s. pl.* See **Այսանութիւն** :

Այսանող (*ի, աւ*) *s. and adj.* That derides, that ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այսն, *s. ind.* **Այսն առնել**, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn. **Այսն լինել**, to be derided or a laughing-stock.

Այսնակատակ, *adj. ind.* That derides, that jeers, that ridicules: mocked, insulted, railed at. **Այսնակատակ առնել**, to jeer, to ridicule.

Այսնարար (*ի, աւ*) *s.* That jeers or derides.

Այսնարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Derision, mockery.

Այսնկատակ See **Այսնակատակ** :

Այս (*այսր or այսրիկ, այսու or այսուիկ*) *pro.* This. **Այսից զայս ինչ և զայն ինչ**, I shall say this and that, or so and so.

Այս (*այսոյ, այսով*) *s.* Evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Այսաբեկ, *adj. ind.* Possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.

Այսախառն, *adj. ind.* Possessed with a devil.

Այսադէր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Possessed with a devil, demoniac.

Այսահալած (*ի, իւ*) *adj.* That drives away devils.

Այսահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Possessed with a devil, demoniac.

Այսահարեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Possessed with a devil: mad, phrenetic, frantick.

Այսահարիլ (*իմ, ընցայ*) *v. n-p.* To be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantick, to storm, to be furious.

Այսահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The state of a person possessed with a devil, the state of a demoniac: mad-

ness, phrensy, fury, frantickness.

Այսամուս (*մտի, մուս*) *adj.* Possessed with a devil.

Այս հարցուկ, *s. ind.* Diviner, conjurer, soothsayer, that divines: See **Հարցուկ** :

Այսանակ, *adj. ind.* Such, like, in this manner or fashion.

Այս անգամ, *adv.* This time, this once.

Այսգոյն (*գունի, գունիւ*) *adj.* Like, in like manner, same, in the same fashion, of the same sort.

Այսգունակ, *adj. ind.* See **Այս գոյն** :

Այսինքն or **Այսինքն է**, *adv.* Namely, that is to say, to wit.

Այսինչ, *adj.* Marked thus, having this mark, such.

Այսուամինայնիւ, *adv.* Still, nevertheless, as for the rest.

Այսուհետեւ, *adv.* Henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Այսչափ (*ի, իւ*) *adj.* To this degree, in this quantity, so great.

Այսչափ, *adv.* So much, so.

Այսպէս, *adv.* Thus, in this manner, in the same manner; so.

Այսպիսի (*սւոյ, սեաւ*) *adj.* Such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Այսր, *adv.* Here, in this place; hither, to this place.

Այսր աղաքաւ, *adv.* Therefore, for this reason.

Այսրէն, *adv.* Back, again. **Եկից այսրէն ընդհուպ**, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Այսքան (*ոյ, եաւ*) *adj.* In this quantity, such, so numerous, thus great.

Այսքանակ, *adj. ind.* See **Այսքան** :

Այսօր, *adv.* To-day. **Ցայսօր ժաւանակի**, to this day, up to this time.

Այսօրածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born to-day, born this day.

Այս (*ի, իւ*) *s.* Cheek; jaw-bone, jaw: swelling, protuberance, tumour.

Այսի, *adv.* Thence, from that place.

Այսնուլ (*ոււմ, պրեւայ*) *v. n.* To swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Այսուամի (*աման, ամամբ*) *s.* Inflammation, tumefaction, swelling, pro-

tubercance, enlargement: See Այտուց:

Այտուց (ի, աւ) *s.* Swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Այտուցանել (եմ, առցի) *v.t.* To swell, to inflame, to tumefy.

Այր (առն, տրամբ) *s.* Man: husband, spouse: person: youth, young man. Այր երեւելի, personage. Այր իւրաքանչիւր, every one, every person, every-body. Այր դք, a person, some one. Այր ընդ տրամբ or Այր զտրամբ, in competition; with emulation. Այր ցընկեր իւր, one to another. Ընդ այր և ընդ կին, the men as well as the women, both men and women. Այր այր, each person, a head, a man.

Այր (ի, իւ) *s.* Antre, cavern, grotto, den.

Այրաբար, *adv.* Manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Այրաթող (ի, աւ) *adj.* That abandons her husband.

Այրական (ի, աւ) *adj.* Virile, manly.

Այրածկ (ի, աւ) *adj.* Manlike, manly.

Այրանհալ (ամ, բացայ) *v. n.* See Այրիանալ and Արիանալ.

Այրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves her husband.

Այրասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of the wife for her husband, conjugal affection.

Այրասպան (ի, աւ) *adj.* That has killed her husband.

Այրաստ (ի, աւ) *adj.* Wanton, impudent, immodest, lewd.

Այրատանալ (ամ, ասցայ) *v. n.* To be devoid of modesty, to be immodest, to be impudent, to be shameless.

Այրատուժիւն (թեան, թեամբ) *s.* Effrontery, impudence, boldness, immodesty, wantonness.

Այր դու, *int.* Ho there! holla!

Այրեաց or Այրեացք, *s. pl. ind.*

Burning, conflagration; torrefaction. Այրեաց առնել or այրեաց գարձուցանել, to burn.

Այրել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Այրենոց (ի, աւ) *s.* Hospital for widows.

Այրեցած (ի, իւ or ոյ, ու) *s.*

Burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot.

Այրեցուած (ոյ, ու or ի, իւ) *s.* See Այրեցած:

Այրեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Conflagration, deflagration, combustion, burning.

Այրեցող (ի, աւ) *adj. and s.* Burning, scorching; caustick.

Այրեւի See Այրուհի:

Այրի (բւոյ, բւու) *s.* Widow; widower.

Այրիանալ (ամ, թիացայ) *v. n.* To become a widow or widower, to be a widow or widower.

Այրիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Widowhood.

Այրոցել (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Այրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virile age, age of manhood, virility, manhood: widowhood.

Այրուկ (ի, աւ) *s.* Dwarf.

Այրուհի (ոյ, ու) *s.* Horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Այրումն (բման, բմամբ) *s.* Burning, combustion, conflagration, fire; deflagration; torrefaction.

Այց, *s. ind.* Visit; search; inspection.

Այց առնել or այց ելանել, to visit, to go to see, to make a visit; to search, to examine, to observe.

Այցել (եմ, եցի) *v. a.* To visit; to search.

Այցելանոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Visit; inspection.

Այցելել (եմ, եցի) *v. n.* See Այցել:

Այցելու (ի, աւ) *s.* Visitor; inspector: bishop.

Այցելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Visit; visitation; search; inspection; examine.

Այցող (ի, աւ) *s.* Inspector, visitor, examiner.

Ան or Ամ (a negative or privative particle in the composition of words). *A, ab, dif, dis, ig, im, in, ir, non, un* (when used negatively or privatively).

Անագ (ի, աւ) *s.* Tin. Օծանել or գրուագել անագաւ, to tin, to cover with tin. Որ օծանէ անագաւ, tinman. Օծումն անագաւ, act or employment of tinning.

Անագան, *adv. and adj. ind.* Late, behindhand, tardily, long, slowly: late,

tardy; long, slow, not ready, not prompt.

Անապատեղ (*ի, աւ*) *adj.* Produced too late; born too late.

Անապատեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v.t.* To defer, to put off, to retard, to delay.

Անապատի, *adv.* Late, late in the evening, at a late hour.

Անապատել (*եմ, եցի*) *v. n.* To delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Անապատոս (*ի, աւ*) *s.* (a Greek word). Lecturer (who holds one of the four minor dignities in the church).

Անապատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Անապատ ուրեմն, *adv.* Too late, very late; at latest, at the latest.

Անապեայ (*դէի, դէիւ*) *adj.* Made of tin; plated or covered with tin.

Անապել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tin, to plate or cover with tin.

Անապեղէն (*դիւի, դիւաւ*) *adj.* Of the nature of tin, resembling tin.

Անապորոյն or **Անապորոն** or **Անապորուն** (*ի, իւ*) *adj.* Perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous, brutal, savage, atrocious.

Անապորունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity, brutality, atrocity, tyranny.

Անապատ (ի, աւ) *adj.* Not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Անապատկցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of affinity; dissimilarity.

Անապտի (*դւոյ, դւաւ*) *adj.* Ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Անապտակ (*ի, աւ*) *adj.* Strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked.

Անապտակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be disobedient, to be insolent, to be a libertine.

Անապատկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, insolence, impudence, wickedness.

Անապտիկ (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* See **Անապտակ**.

Անաթեմայ (*ի, իւ*) *s.* (a Greek word). Anathema, excommunication.

Անաթեմայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To

anathematize, to excommunicate.

Անապի, *adj. ind.* See **Անապի**.

Անապոյապոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* More unfertile, very unproductive, very useless.

Անալուծ (*ի, իւ*) *s.* Camelopard.

Անախորժ (*ի, իւ*) *adj.* Insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Անախորժակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախորժ**.

Անախո (*ի, իւ*) *adj.* Not subject to diseases or passions; honest, incorrupt, innocent, pure.

Անախաւարար, *adv.* Without vices or passions, honestly, with integrity, innocently.

Անախաւան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախա**.

Անախաւիկ (*կրի, կրաւ*) *adj.* Not subject to diseases or passions.

Անախաւաւարժ (*ի, իւ*) *adj.* Not agitated by passions, not subject to passions.

Անախաւաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անախա**.

Անախաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dispassion, exemption from passion; integrity, purity: good constitution, health.

Անակնածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irreverence, want of respect.

Անակնառու (*ի, աւ*) *adj.* Without respect of persons, impartial, ingenuous.

Անակնկալ (*ի, իւ*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անակնկալ, *adv.* Unexpectedly, suddenly.

Անակնկալի, *adj. ind.* See **Անակնկալ**.

Անակնկալիք (*լեաց, լեզբ*) *s. pl.* Despair, despondency.

Անակնկալու (*ի, աւ*) *adj.* Hopeless, despondent, desperate.

Անակնունելի (*լւոյ, լւաւ*) *adj.* Hopeless, desperate.

Անահիտ (*հասոյ, հասաւ*) *s. f.* Venus, goddess of love; Diana (from *Diana* written invertedly).

Անահաւան (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to Venus or Diana.

Անալ (*ի, իւ*) *adj.* Without salt, unsalted; insipid, tasteless.

Անաղանդ (*ի, իւ*) *adj.* Of no sect, sound, orthodox; not subject to enchantment.

Անաղարեի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incorruptible, unalterable; incontestable.

Անաղայ, *adj. ind.* Not ground, not pounded.

Անաղի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be salted.

Անաղի, *adj. ind.* Unsalted; insipid, tasteless.

Անաղա (ի, իւ) *adj.* Unspotted, unstained, unsullied, pure, clear, clean.

Անաղառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cleanliness, clearness, purity, neatness.

Անաղառ (ի, իւ) *adj.* Shining, clear, bright.

Անաղառի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անաղառ**.

Անաճ (ի, իւ) *adj.* That does not grow, decreasing.

Անաճելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrease, diminution.

Անամանակ (ի, աւ) *adj.* Not limited to time, eternal, perpetual.

Անամուսին, *adj. ind.* Unmarried.

Անամուսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Celibacy.

Անամիգ (ի, աւ) *adj.* Indocile, obstinate, untractable; severe, inflexible.

Անամիգի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անամիգ**.

Անամիգ, *adj. ind.* Unclouded, cloudless, clear, serene.

Անամիգի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be concentrated or circumscribed, unlimited.

Անամիթ (ի, իւ) *adj.* Shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.

Անամիթաբար, *adv.* Without shame, impudently; audaciously.

Անամիթանալ (ամ, թացայ) *v.n.* To lose all shame, to be shameless.

Անամիթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, audacity, effrontery.

Անայլայլաբար, *adv.* Invariably, immutably, constantly.

Անայլայլակ (ի, աւ) *adj.* Invariable, unalterable, immutable, constant.

Անայլայլական (ի, աւ) *adj.* See **Անայլայլակ**.

Անայլայլի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անայլայլակ**.

Անայլայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invariability, immutability, constancy.

Անայր, *adj. ind.* That has no hus-

band, unmarried (woman).

Անայցելու (ի, աւ) *adj.* Abandoned, forlorn, helpless.

Անանգոսնի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Irreproachable, irreprehensible.

Անանիանք (նիանց, նիամբ) *s. pl.* The companions of Ananias, or the three youths in the furnace.

Անանձն, *adj. ind.* Inanimate, lifeless; impersonal.

Անանձուկ, *adj. ind.* Unconfined, wide, large, extensive, vast.

Անանուխ (անանխոյ, անանխով) *s.* Mint (a plant).

Անանուն, *adj. ind.* Anonymous; ignoble; infamous.

Անանջառ (ի, իւ) *adj.* Inseparable, indivisible.

Անանջատարար, *adv.* Inseparably, indivisibly.

Անանջատարար, *adv.* See **Անանջառ**.

Անանջանի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանջառ**.

Անանջրպետ (ի, իւ) *adj.* Undivided, united, inseparable, indivisible.

Անանց, *adj. ind.* That passes not away, eternal; impassable.

Անանցանի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անանց**.

Անանքառ (ի, իւ) *adj.* Free from want, rich, affluent.

Անաշխառ (ի, իւ) *adj.* Unfatigued, fresh; easy, not difficult.

Անաշխառ, *adv.* Easily, without fatigue, without trouble.

Անաշխարհիկ, *adj. ind.* Banished or driven from his country; captive, enslaved; strange, foreign.

Անաշխիշան See **Անաշխիշան**.

Անաշխ (ի, իւ) *adj.* Impartial, shewing no respect of persons, upright, incorruptible, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.

Անաշխ, *adv.* Impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austere.

Անաշխատեալ (ի, աւ) *adj.* That takes an impartial view, sincere, ingenuous.

Անաշխատիւն, *adj. ind.* All-diffusive; that scatters impartially, that diffuses liberally.

Անաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impartiality, disinterestedness, upright-

ness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity.

Անշեւայ (չէի, չէիւ) *adj.* Blind; without eyes; blinded.

Անշիւ, *adj. ind.* See Անշեւայ:

Անապակ (ի, աւ) *adj.* Pure, unmixed, neat, unadulterated: incorruptible.

Անապական (ի, աւ) *adj.* Incorruptible; pure, chaste, inviolate.

Անապականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility; purity, chastity.

Անապականութիւն (կանման, կանմամբ) *s.* See Անապականութիւն:

Անապաշաւ (ի, էւ) *adj.* Impenitent, hardened, obdurate.

Անապաշխար (ի, աւ) *adj.* Impenitent.

Անապաշխարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenitence, obduracy.

Անապատ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.

Անապատացիակ (ի, աւ) *adj.* Living in a lonely place, eremitical.

Անապատական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Solitary, eremitical: hermit, anchorite.

Անապատայիւն (յնոյ, յնով) *adj.* Solitary, eremitical.

Անապատանալ (ամ, տայայ) *v. n.* To become a desert, to be deserted; to fall, to decay.

Անապատակ (սիբի, սիբու) *adj.* Loving solitude, or retired situations, retired, solitary.

Անապատական, *adj. ind.* Bred in a desert.

Անապատացուցնել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to be deserted, to lay waste, to depopulate, to unpeople.

Անապատութիւն (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Անապատական:

Անապակէն (ւիմի, ւիմաւ) *adj.* Without refuge, destitute, unprotected.

Անապակ (ի, աւ) *adj.* Dissolute, debauched, libertine, licentious, disorderly, loose, lustful, wanton, lewd, incontinent, bawdy: prodigal, profuse.

Անապակաբար, *adj.* Dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անապակիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անապակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, dissoluteness, libertinism, lewdness, licentiousness, excess, loose

or disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; in chastity, prostitution.

Անառաջնորդ (ի, աւ) *adj.* Without a guide, indirected; without a chief, without a governor, insubordinate, in anarchy.

Անառիթ (առիթ, առիթւ) *adj.* Without occasion or motive, causeless.

Անառիկ, *adj. ind.* Impregnable, inexpugnable.

Անառողջ (ի, էւ) *adj.* Unhealthy, sickly: unwholesome, injurious to health.

Անանարար, *adv.* Brutally, coarsely, grossly.

Անանարարայ (ի, էւ) *adj.* Brutal, rude, ill-mannered.

Անանագէտ (գիւի, գիւաւ) *adj.* Guilty of an unnatural crime with a beast.

Անանագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unnatural knowledge of a beast.

Անանագոյն (գուռի, գուռիւ) *adj. comp.* More brutal, more coarse, very gross or rough.

Անանաղանց (ի, էւ) *adj.* See Անանագէտ:

Անանաղանցութիւն See Անանագէտութիւն:

Անանաղէն (ի, էւ) *adj.* That sacrifices or immolates beasts.

Անանաղէնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immolation of beasts.

Անանաղոհ (ի, էւ) *adj.* That sacrifices beasts.

Անանախառն, *adj. ind.* Of a brute kind.

Անանական (ի, աւ) *adj.* Of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անանակենցալ, *adj. ind.* That lives like a beast, brutal, bestial.

Անանակերպ (ի, էւ) *adj.* Having the form of a beast, brutish.

Անանակերպ, *adv.* In the form of a beast; as a beast.

Անանամոլ (ի, էւ) *adj.* That lusts unnaturally after a beast.

Անանամիտ (միտ, միտաւ) *adj.* Having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անանամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stupidity, dullness, heaviness of mind.

Անանայիւն (յնոյ, յնով) *adj.* Partaking of the nature of a brute, brutish; brutal, bestial.

Անանանալ (ամ, տայայ) *v. n.* To

become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անասնանոց (նույն, նույաւ) *adj.* That rears animals, that rears or breeds cattle.

Անասնայեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Brutish, besotted, churlish, clownish.

Անասնայեալ, *adj. ind.* Fit for a brute, brutal, bestial.

Անասնեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of or belonging to the brute creation; brutal, bestial.

Անասնիկ, *s. ind.* A small beast; a lean beast.

Անասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State, nature or condition of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասնուա, *adj. and s. ind.* Abounding in cattle: park, chase or paddock for deer or beasts of chase.

Անասուն (սնոյ, սնով) *adj. and s.* Irrational: animal, brute, irrational creature.

Անաստիճան (ի, աւ) *adj.* Not in holy orders; not ordained.

Անաստուած (ի, իւ) *adj.* Atheistical; ungodly, irreligious.

Անաստուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Atheism; ungodliness, irreligion.

Անասակ (ի, աւ) *adj.* Impotent, imbecile, feeble.

Անարատ (ի, իւ) *adj.* Immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; undefiled, intact, pure, whole, perfect.

Անարատաբար, *adv.* Holily, inviolably.

Անարատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Purity, uprightness, integrity, entire state.

Անարատահի (հւոյ, հւով) *adj. f.* Immaculate, pure, holy (woman).

Անարար, *adj. ind.* Increate.

Անարբ (ի, իւ) *adj.* Sober, abstemious.

Անարգ (ի, աւ) *adj.* Worthless, contemptible, vile, abject, despicable, wretched, pitiable, paltry, ignoble, obscure.

Անարգաբար, *adv.* Unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անարգական (ի, աւ) *adj.* Shameful, disgraceful.

Անարգահատ, *adj. ind.* See **Անարգահատելի**.

Անարգահատելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Disconsolate; inconsolable.

Անարգամահ, *adj. ind.* By an ignoble death, dying ingloriously.

Անարգամեծար, *adj. ind.* That honours the humble.

Անարգանալ (ամ, դացոյ) *v. n.* To be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարգանք (նոյ, նոք) *s. pl.* Affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարգասաւոր (ի, աւ) *adj.* Unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարգասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness, pooriness, sterility.

Անարգասի (ուոյ, սեաւ) *adj.* See **Անարգասաւոր**.

Անարգել (եմ, եցի) *v. a.* To offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with, to curse.

Անարգել, *adj. ind. and adv.* Free, unembarrassed, without hinderance, without obstacle; freely; with impunity.

Անարգելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freedom, state of any thing free from obstacle or hinderance.

Անարգիկ, *adj. ind.* See **Անարգ**.

Անարգու (ի, աւ) *adj.* Contemptuous, disdainful, haughty, offensive: See **Անարգ**.

Անարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; vileness, meanness, worthlessness.

Անարգակ (ի, աւ) *adj.* Uneven, unpolished.

Անարգար (ոյ, ով) *adj.* Unjust, partial; unreasonable, iniquitous, wicked.

Անարգարակ, *adj. ind.* See **Անարգար**.

Անարգիւ, *adj. ind.* Gigantick, of an extraordinary size.

Անարգիւն, *adj. ind.* Unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարե, *adj. ind.* Without sun, dark, cloudy.

Անարթելի See **Անհարթելի**.

Անարժան (ի, իւ) *adj.* Unworthy, unfit, improper; condemnable, blama-

ble, illegal, dishonest. **Անարժան հաժարել**, to disdain.

Անարժանապէս, *adv.* Unworthily.

Անարժանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unworthiness.

Անարի (*բւոյ, բեաւ*) *adj.* Weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantic, enormous, monstrous.

Անարիագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very feeble, very weak, very timid.

Անարիական (*ի, աւ*) *adj.* Timorous, fearful; cowardly.

Անարիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantic size.

Անարիւն (*բեան, բեամբ*) *adj.* That has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ (*ի, իւ*) *adj.* Moneyless, poor.

Անարմատակեր (*սիրի, սիրու*) *adj.* That does not love money, generous, liberal.

Անարմարծելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be revived, that cannot be rekindled, not renewable, extinct.

Անարմատ (*ի, իւ*) *adj.* Without roots, rooted up, without foundation, unsupported.

Անարուեստ (*ի, իւ*) *adj.* Of no trade, or profession; artless; guileless; not made by the art of man, immaterial, simple, natural, unaffected, uncivilized, unpolished, rough, rude.

Անարուեստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Simplicity; rudeness.

Անարութիւն See **Անարիութիւն**.

Անարտաբերելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be pronounced distinctly, that cannot be articulated, difficult to pronounce.

Անարոր, *adj. ind.* Uncultivated, waste; intact, chaste.

Անարորագիր, *adj. ind.* In an uncultivated state.

Անաւաղ (*ի, աւ*) *adj.* Feeble, poor, low, humble, petty; minor.

Անաւաղել (*եմ, եցի*) *v.a.* To weaken, to humble, to abase.

Անաւաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւաղանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To grow weak, to become inconsiderable.

Անաւարտ (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, interminable, endless, continual, perpetual.

Անաւարտելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Interminable: See **Անաւարտ**.

Անբաժ (*ի, իւ*) *adj.* Without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable.

Անբաժան, *adj. ind.* Undivided, indivisible, inseparable.

Անբաժանաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably.

Անբաժանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indivisibility.

Անբաժին, *adj. ind.* See **Անբաժ**.

Անբաղ, *adj. ind.* Disunited, unconnected, disjoined.

Անբաղադրելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Incapable of alliance, that cannot be united.

Անբաղայ, *adj. ind.* Irreproachable, irreprehensible; frank, sincere.

Անբաղայապէս, *adv.* Irreproachably; frankly, openly.

Անբաղգ (*ի, իւ*) *adj.* Unfortunate, unhappy.

Անբաղգաւ, *adj. ind.* Incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբաղյոգ (*ի, իւ*) *adj.* Without joint, simple, entire, uncompounded.

Անբաճաս (*ի, իւ*) *adj.* That does not calumniate, that does not detract; not subject to calumny, irreproachable.

Անբան (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանաբար, *adv.* Stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական (*ի, աւ*) *adj.* Like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very stupid, more irrational, more brutal.

Անբանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stupify.

Անբանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Irrational; unreasonable, unjust.

Անբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stupidity, irrationality, brutality.

Անբանութիւն, *adv.* See **Անբանաբար**.

Անբասիր, *adj. ind.* Innocent, irreproachable. **Անբասիր աւանդել**, to exculpate.

Անբարբաւ (*ի, իւ*) *adj.* Dumb, speechless, mute, silent.

Անբարգ (*ի, իւ*) *adj.* Simple, uncompounded.

Անբարդելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incapable of composition, that cannot be compounded, not compoundable.

Անբարեխառն (ի, իւ) *adj.* Intemperate, disorderly, irregular, inordinate, excessive.

Անբարեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intemperance, irregularity of conduct, disorderly life.

Անբարեւէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Malevolent, evil-minded, malicious, mischievous, malignant.

Անբարի, *adj. ind.* Bad, wicked.

Անբաց, *adj. ind.* Shut, closed, covered.

Անբացատրելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Inexplicable, inexpressible.

Անբացորոշ, *adj. ind.* Undecided, undetermined, indefinite.

Անբաւ (ի, իւ) *adj.* Infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense, immeasurable.

Անբաւական (ի, իւ) *adj.* Insufficient, incapable.

Անբաւականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insufficiency, incapacity.

Անբաւայօղ, *adj. ind.* Composed of innumerable parts.

Անբաւանալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infinity, immensity.

Անբեկ, *adj. ind.* See **Անբեկանելի**.

Անբեկանելի or **Անբեկելի** (լւոյ, լեաւ) *adj.* Infrangible.

Անբեղնաւոր (ի, աւ) *adj.* Barren, sterile.

Անբեղնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness, infertility.

Անբեղուն, *adj. ind.* See **Անբեղնաւոր**.

Անբեր, *adj. ind.* Unfruitful, unproductive, barren, sterile.

Անբերան (ի, իւ) *adj.* Mouthless, mute, speechless.

Անբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable, troublesome, burdensome, vexatious.

Անբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infertility, barrenness, sterility.

Անբերող (բողի, բողաւ) *adj.* Exempt, not liable.

Անթելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That

cannot be blunted, unblunted, sharp.

Անթշկական (ի, աւ) *adj.* Incurable.

Անթշկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անթշկական**: **Անթշկելի իմն**, or **անթշկելի օրինակաւ**, irremediably.

Անթիծ See **Աթիծ**.

Անթուծիւն See **Աթուծիւն**.

Անթնաբար, *adv.* Supernaturally, not naturally, extraordinarily.

Անթնակ (ի, աւ) *adj.* Houseless; uninhabited, desert. **Անթնակ առնել**, to depopulate, to unpeople.

Անթնական (ի, աւ) *adj.* Artificial, unnatural; affected, too studied, far-fetched; sham, feigned, pretended, false, fictitious.

Անթնակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depopulation.

Անթոյ See **Աթոյ**.

Անթոյժ (բուժի, բուժիւ) *adj.* Incurable.

Անթոյնդակ See **Անթոյնդակելի**.

Անթոյնդակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible, inconceivable.

Անթոյ, *adj. ind.* Without flame, uninflamed.

Անթոյանէղ, *adj. ind.* Uninflammable, incombustible.

Անթուժ, *adj. ind.* See **Անթոյժ**.

Անթուժական (ի, աւ) *adj.* See **Անթոյժ**.

Անթուժելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incurable, irremediable.

Անթուժ, *adj. ind.* Of a different nature, bastard, spurious.

Անթուժաբար, *adv.* Without force, willingly, freely.

Անթուժապատ, *adj. ind.* Voluntary; inviolable.

Անդ See **Անկ**.

Անդամ, *adv. and conj.* Once, at one time; even, notwithstanding. **Այս անդամ**, this once. **Այլ անդամ**, another time. **Առաջին անգամ**, the first time. **Միանգամ**, only once. **Բազում անգամ**, many times, often. **Միւսանգամ**, once more, over again. **Առ անգամ մի**, at once, this time. **Քանիցս անգամ**, every time; how many times.

Անգամադիւտ, *adj. ind.* Unsuccessful, unsatisfied.

Անգայթ, *adj. ind.* See **Անգայթակ**.

Անգայթակ, *adj. ind.* See **Անգայթ**.

Անգայթակ, *adj. ind.* See **Անգայթ**.

Անգայթակղելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.

Անգայտագեղ See **Անգառագեղ** :

Անգայտ (ի, իւ) *adj.* Thin, incompact, porous; rare, subtle; soft, liquid.

Անգայտանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To rarefy; to liquefy.

Անգայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rarefaction; liquefaction.

Անգանել See **Անգանել** :

Անգառագեղ, *adj. ind.* That cannot be kept in a cage, wild, untameable.

Անգար (ի, աւ) *s.* Megrim.

Անգեղեայ, *adj. ind.* Deformed, ugly.

Անգել See **Յանգել** :

Անգէլ, *adj. ind.* Unspotted; not freckled.

Անգէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Ignorant, unlearned, stupid, awkward. **Յանգէտաւ**, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards. **Յանգէտաւ լինել**, to connive, to dissemble.

Անգթական (ի, աւ) *adj.* Unpitying, cruel.

Անգթասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hardhearted, delighting in cruelty.

Անգթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cruelty, inhumanity.

Անգիծ, *adj. ind.* Not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard.

Անգիւն, *adj. ind.* Inestimable, invaluable.

Անգինարու (ի, աւ) *adj.* That drinks no wine, abstemious.

Անգիտակ (ի, աւ) *adj.* Ignorant.

Անգիտանալ (ամ, ապայ) *v. n.* To be ignorant; to forget one's self.

Անգիտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not to be understood, incomprehensible.

Անգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, inexperience. **Անգիտութեամբ**, ignorantly, through ignorance.

Անգիր, *adj. ind. and adv.* Without letters, without print, without any mark; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, without writing, by word of mouth.

Անգիւն See **Անգիւն** :

Անգիւտ, *adj. ind.* That cannot be

discovered or found, undiscoverable.

Անգլուխ (գլխոյ, գլխով) *adj.* Without a head, headless; without a leader, abandoned.

Անգծելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be marked, hard.

Անգղ (գեղ, գեղբ) *s.* Vulture.

Անգոհ (ի, իւ) *adj.* Ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոհացող (ի, աւ) *adj.* See **Անգոհ** :

Անգողին See **Անգողին** :

Անգոյ (ի, իւ) *adj. and s.* Not existing, having no being; nonexistence, nonentity; nothing. **Արար Աստուած զաշխարհս յանգոյից**, God created the world from nothing.

Անգոսնել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to undervalue, to slight, to reprove, to blame, to condemn, to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ (ի, աւ or իւ) *adj.* Idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated. **Երկիր անգործ**, waste land.

Անգործադրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impracticable.

Անգործադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disuse, obsolescence.

Անգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, inaction, indolence; inefficacy.

Անգու, *adj. ind.* Worthy, meritorious.

Անգութ, *adj. ind.* Incompassionate, unpitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգումն (գման, գմամբ) *s.* End, termination; cadence; close, conclusion.

Անգուշակ, *adj. ind.* Not foretold, not predicted.

Անգուշել See **Անգուշել** :

Անգուրգ, *s. ind.* See **Անգումն** :

Անգուցանել (եմ, գուցի) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to apply, to adapt, to accommodate.

Անգասկան (ի, աւ) *adj.* See **Անգիւտ** :

Անգանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Undiscoverable, not to be found.

Անդրիճէլ See **Հանդրիճէլ** :

Անդ (*ոյ, ու* or *ի, իւ*) *s.* Field; fallow, soil. **Անդք**, the fields, country: See also **Անթ** :

Անդ, *adv.* There.

Անդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Abounding in fields.

Անդադար, *adj. ind.* Incessant, continual, unintermitted; restless, agitated.

Անդադար, *adv.* Incessantly, continually, perpetually, eternally.

Անդաճէլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To examine, to search.

Անդամ (*ոյ, ու*) *s.* Limb, member.

Անդամ անդամ յօշէլ, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անդամազնական (*ի, աւ*) *adj.* Anatomical.

Անդամազնիկ (*զնիկ, զնիւ*) *s.* and *adj.* Anatomist; that dissects.

Անդամազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anatomy. **Անդամազնութիւն աւնէլ**, to anatomize.

Անդամազնորէն, *adv.* Anatomically.

Անդամութիւ (*թութի, թութիւ*) *s.* The dissected parts.

Անդամալոյծ (*լուծի, լուծիւ*) *adj.* and *s.* Paralytick, palsical.

Անդամալուծիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be struck with a palsy, to have a paralytick stroke.

Անդամալուծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Palsy, paralysis.

Անդամախեղ (*ի, իւ*) *adj.* Maimed, crippled, impotent.

Անդամախեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lameness, impotence.

Անդամահ See **Անդամահ** :

Անդամադեղ See **Անդամադեղ** :

Անդամառ (*ի, իւ*) *adj.* Maimed.

Անդամառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Crippled state.

Անդանդադ, *adj. ind. and adv.* Prompt, diligent: diligently, promptly, without delay.

Անդանոր, *adv.* There.

Անդանալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Irrevocable: See **Անդարձ** :

Անդաստան (*ի, աւ*) *s.* Cultivated land, fields; village.

Անդաստարակ (*ի, աւ*) *adj.* Without education, uneducated, ungoverned.

Անդաս (*ի, աւ*) *adj.* Not sentenced, not condemned.

Անդաստարակ (*ի, իւ*) *adj.* Not deserving condemnation, blameless.

Անդարձ (*ի, իւ*) *adj.* Irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անդարման (*ի, իւ*) *adj.* Irremediable, irreparable, incurable.

Անդարմանելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* See **Անդարման** :

Անդեղայ (*զէոյ, գէոլ*) *s.* Flock, herd, cattle; fields, country.

Անդեղեղուն, *adj. ind.* Unshaken, firm, resolute.

Անդեղայ or **Անդեղեղայ** (*ի, իւ*) *s.* Antidote, counterpoison.

Անդէն, *adv.* There. **Անդէն, աւզէն աւ նմին**, **անդէն վաղվաղակի** or **անդէն իսկ**, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անդէորդ (*ի, աւ*) *s.* Herdsman, shepherd.

Անդէպ, *adj. ind.* Indecent, unbecoming, unseasonable, absurd, clumsy, extravagant, unsuitable, ridiculous. **Յանդէպ**, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անդէք (*էոյ, էոլք*) *s. pl.* See **Անդէպ** :

Անդժուարանալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Complaisant, easy, gracious, condescending.

Անդժրելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անդժմադարձ, *adj. ind. and adv.* Irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անդլակի, *adv.* See **Անդուլ** :

Անդորդելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Immoveable, firm.

Անդնգարնակ (*ի, աւ*) *adj.* Dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդնգալի, *adj. ind. and adv.* Swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդնգախոր, *adj. ind.* Deep as an abyss, unfathomable.

Անդնգական (*ի, աւ*) *adj.* See **Անդնգային** :

Անդնգահերձ, *adj. ind.* Dividing the abyss.

Անդնգայեղ, *adj. ind.* Sunk in an abyss; very deep.

Անդնգային (*յնոյ, յնոլ*) *adj.* Very deep; infernal, hellish.

Անգնդապետական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Belonging to the Prince of hell; Prince of hell.

Անգնդապտոյա, *adj. ind.* Making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անգնդապտոյ, *adj. ind.* Plunged in the abyss, lost in the abyss.

Անգնդափոս, *adj. ind.* Fortified by a deep trench; very deep.

Անգոհ See **Անգոհական**.

Անգոհական (ի, աւ) *adj.* Vexatious, grievous; melancholy.

Անգոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Melancholy, grief.

Անգոհաշը, *adj. ind.* Unshaken, firm, constant.

Անգոյր See **Անգորր**.

Անգորրանք (նայ, նգ) *s. pl.* Summit of a mountain, peak.

Անգորր, *adj. ind.* Quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable. **Անգորր** or **յան գորրու**, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease. **Անգորր** or **յան գորր հանել**, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անգորրամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անգորրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անգորրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անգորրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անգուար See **Անգրուար**.

Անգուլ, *adj. ind. and adv.* Assiduous, continual; assiduously, continually, without pause, without relaxation, incessantly.

Անգունգը (անգնգոց, անգնգովք) *s. pl.* Abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell.

Անգուն, *adj. ind.* Without gates, open. **Անգուն բերան**, tattler, person of an unbridled tongue.

Անգուստ, *adv.* Thence.

Անգուստ 'ի վերուստ, *adv.* From above.

Անգուրեմ or **Անգրուրեմ**, *adv.* There.

Անգորութիւն (թեան, թեամբ)

s. Illiterateness, want of education.

Անգսական (ի, աւ) *adj.* Natural, native, original.

Անգսին, *adv.* From, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then. **Անգսին 'ի մանկութենէ իմեմէ**, from my infancy. **Անգսին յարարութենէ աշխարհի**, from the creation of the world.

Անգր, *adv.* There; beyond, on the other side; yonder. 'ի քաղաք անգր, to the city or town.

Անգրաբերարար, *adv.* Metaphorically.

Անգրաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metaphor; transposition.

Անգրագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription.

Անգրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Further.

Անգրագառնալ (ամ, դարձայ) *v. n.* See **Անգրագարծիլ**.

Անգրագարծ (ի, իւ) *adj. and s.* Reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անգրագարծեալ, *adv.* Reciprocally, mutually.

Անգրագարծիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* To retrograde; to be reflected; to rebound, to return.

Անգրագարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անգրագարծուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անգրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անգրանիկ (նկի, նկաւ) *adj. and s.* Eldest, first-born.

Անգրանկաբար, *adv.* By primogeniture, as eldest.

Անգրանկածախ, *adj. ind.* That destroys the first-born.

Անգրանկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* First-born.

Անգրանկածնունդ, *adj. ind.* See **Անգրանիկ**.

Անգրանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be eldest; to claim primogeniture.

Անգրանկարար (ի, աւ) *adj.* That gives the right of primogeniture.

Անգրանկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make eldest, to give the right of primogeniture.

Անգրանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անգրավար or **Անգրավար** (ի, աւ) *adj.* and *s.* Labourer, husbandman.

Անգրավարոյիք (տեաց, տեգ) *s-pl.* Breeches, hose, trousers.

Անգրատառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anagram.

Անգրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To drive beyond, to drive forward.

Անգրացուցիւ (ջի, ջլաւ) *adj.* That drives forward.

Անգրդուելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Immoveable, firm, constant; inflexible.

Անգրդուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Firmness, constancy, resolution.

Անգրեւ, *adv.* Beyond, on the other side; over.

Անգրէն, *adv.* Again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation. **Անգրէն դառնալ**, to return.

Անգրէն սկսանել, to recommence. **Անգրէն ասել**, to repeat or say over again.

Անգրէն ջերմացուցանել, to heat again. **Անգրէն նորոգել**, to renew: See also **Անգրէն**.

Անգրժելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible: See also **Անգժելի**.

Անգրի or **Անգրիք** (րեաց, րեգ) *s.* Statue; bust. **Անգրի վիթխարի**, colossal.

Անգրիագործ (ի, աւ) *adj.* Statuary, sculptor.

Անգրիագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture.

Անգրիանդ (ի, իւ) *s.* See **Անգրի**.

Անգրոշմ (ի, իւ) *adj.* Uninscribed; without mark; unsealed; not ratified; without confirmation.

Անգրուար (ի, աւ) *s.* Nag, hackney.

Անգր ուրեմն See **Անգ ուրեմն**.

Անգր քան, *prep.* Beyond, further than, on the other side of, over. **Անգր քան զծով**, beyond the sea.

Անեղր, *adj. ind.* Interminable, boundless.

Անեղրական (ի, աւ) *adj.* See **Անեղր**.

Անել, *adj. ind.* Much embarrassed, much perplexed, inextricable. **Անել է անմուտ ասանել**, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from.

Անելանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անել**.

Անել, *adj. ind.* Much embarrassed, much perplexed, inextricable. **Անել է անմուտ ասանել**, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from.

Անելանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անել**.

Անել, *adj. ind.* Much embarrassed, much perplexed, inextricable. **Անել է անմուտ ասանել**, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from.

Անել (ի, իւ) *adj.* Uncreated, uncreate.

Անելածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born of increated God.

Անելական (ի, աւ) *adj.* See **Անել**.

Անելակերտ, *adj. ind.* Made by increated God.

Անելանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be created.

Անելաշէն, *adj. ind.* See **Անելա**.

Անելծ (ի, իւ) *adj.* Incorruptible, indissoluble; indelible, not to be effaced; inviolable.

Անելծանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անելծ**.

Անելծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruption, incorruptibility, indissolubleness.

Անելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Uncreated state.

Անելակր, *adj. ind.* Unblamable, not despicable.

Անեռանդն, *adj. ind.* Inderout.

Անեռանդնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inderotation.

Անէր (այ, ով) *s.* Wife's father, father in law. **Անէր լիբանանու**, or **Լիբանանէր**, Antilibanus.

Անէրասն (ի, աւ) *adj.* Not broken in, unruly; unbridled, ungoverned; debauched.

Անէրք, *adj. ind.* Not bounded by time, eternal.

Անէրել (ի, իւ) *adj.* That has no night, that always enjoys the light; eternal, endless.

Անէրելոյ, *adj. ind.* See **Անէրել**.

Անէրեակ (ի, աւ) *adj.* Invisible, hidden, obscure; ignoble.

Անէրեակայելի, *adj. ind.* Unimaginable.

Անէրեական (ի, աւ) *adj.* See **Անէրեակ**.

Անէրեակի, *adj. ind.* and *adv.* Invisible; invisibly.

Անէրեան, *adj. ind.* See **Անէրեակ**.

Անէրեայթ (ութի, ութիւ) *adj.* Invisible, vanished; imperceptible, insensible; infinitive (mood of Verbs).

Յանէրեայթու, invisibly. **Անէրեայթ** or **յանէրեայթու լինել**, to vanish, to disappear. **Անէրեայթ լինելն**, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

Անէրեայթ լինելն, disappearance.

an invisible manner, imperceptibly:

Անբերուծանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.*
To vanish, to disappear.

Անբերուծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to disappear, to hide.

Անբերուծերակ, *adj. ind.* Whose veins are hidden.

Անբերակ, *adj. ind.* Without irons, without chains.

Անբերայ, *adj. ind. and adv.* Doubtless, indubitable, sure, certain, unquestionable, incontestable, indisputable; doubtless, indubitably, unquestionably, certainly.

Անբերայաբար, *adv.* Certainly, unquestionably, doubtless, infallibly.

Անբերայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Certainty, certitude.

Անբերկուծիւն See **Անբերկուծութիւն**.

Անբերկան (ի, իւ) *adj. and adv.* Safe, free from danger; bold, fearless; certain, doubtless; infallible, faithful; safely, in safety; certainly; boldly, fearlessly.

Անբերկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Safety; confidence, security; boldness.

Անբերկանորէն, *adv.* Safely, boldly.

Անբերկուզ, *adj. ind. and adv.* Fearless, bold, courageous, intrepid; fearlessly; courageously, intrepidly.

Անբերկուզաբար, *adv.* Boldly, intrepidly, courageously, fearlessly.

Անբերկուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intrepidity, fearlessness, courage.

Անբերկուծ (ի, աւ) *adj.* That has no fear of God, irreligious; insolent, disrespectful.

Անբերկուծածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreligion, ungodliness; disrespect, insolence, effrontery.

Անբերկմտ, *adj. ind.* Without hesitation, resolute, determined.

Անբերկմտի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indubitable, certain.

Անբերկուանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անբերկմտի**.

Անբերկրագործելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be cultivated.

Անբերկրպագու (ի, աւ) *adj.* That does not adore, indevout, irreligious.

Անբորդի (զւոյ, զւոմ) *s. m.* Brother in law (father in law's son).

Անեփ, *adj. ind.* Not enough cooked, raw.

Անզանազան (ի, իւ) *adj.* Indifferent.

Անզանազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference.

Անզարդ (ի, իւ) *adj.* Unadorned, without embellishment; unpolished, uncivilized; not polished, in a rough state.

Անզարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be divested of ornament.

Անզարդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To divest of ornament; to despoil, to disfigure.

Անզարդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* See **Անզարդանալ**.

Անզարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of any thing without ornament, disfiguration, despoliation.

Անզաւակ (ի, աւ) *adj.* Childless; barren.

Անզաւակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be bereaved of children.

Անզաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ, *adj. ind.* At leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leisure, tranquillity.

Անզբոս, *adj. ind.* See **Անզբաղ**.

Անզգալաբար, *adv.* Insensibly, imperceptibly.

Անզգալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Insensible, imperceptible.

Անզգամ (ի, աւ) *adj.* Rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* See **Անզգամիլ**.

Անզգամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ (ի, իւ) *adj.* Insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupified.

Անզգայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To infatuate, to stupify, to hebeate; to deprive of reason.

Անզգայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* See **Անզգայանալ**.

Անզգայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

s. Insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգաստ (ի, իւ) *adj.* Not vigilant, careless, inattentive.

Անզգաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of vigilance, carelessness, inattention.

Անզգայշ (գուշի, գուշիւ) *adj.* Incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգիւծ, *adj. ind.* Stupid, foolish, senseless.

Անզգղ (ի, իւ) *adj.* Impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անզերծ, *adj. ind.* Inextricable.

Անզէն, *adj. ind.* Unarmed.

Անզերկ, *adj. ind.* Undeprived.

Անզըւական (ի, աւ) *adj.* Impenitent.

Անզըւանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not to be repented of, not to be regretted.

Անզըռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impenitence, obduracy.

Անշին, *adj. ind.* Inconsiderable, imperceptible.

Անշնական (ի, աւ) *adj.* See **Անշին**.

Անշոհ (ի, իւ) *adj.* Without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անշոյգ (զուգի, զուգիւ) *adj.* Odd, not a pair; different, dissimilar. **Անշոյգ դործել**, to spoil the pair, to render dissimilar.

Անշովանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be refreshed, unquenchable.

Անշուգական (ի, աւ) *adj.* Matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անշուգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Matchlessness, incomparableness, excellence.

Անշուգակից (կցի, կցաւ) *adj.* See **Անշուգական**.

Անշուգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disjunction, separation.

Անշուգաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Անշուգական**.

Անշուգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Անշուգութիւն**.

Անշուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension,

disunion: See **Անջաբանութիւն**.

Անշուսպ, *adj. ind.* Untameable, untamed.

Անշուաւ, *adj. ind.* Not clear, turbid.

Անշլաւ, *adj. ind.* Interminable, infinite, perpetual.

Անշրաւական See **Անշրաւ**.

Անշոր, *adj. ind.* Without power, weak, impotent, feeble; unmanly, faint-hearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անշորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To lose strength, to be feeble.

Անշորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weakness, feebleness; invalidity.

Անէակ (ի, աւ) *adj.* That does not exist, null, none.

Անէակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nonexistence, inexistence.

Անէծք (նիծից, նիծիւք) *s. pl.* Imprecation, malediction; execration, horror, detestation; oath.

Անէութիւն See **Անէակութիւն**.

Անէք (էից, էիւք) *s. pl.* Nothing, nonentity.

Անըզանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not desirable, detestable.

Անըմբեր, *adj. ind.* Impatient; intolerable, insupportable.

Անըմբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անըմբեր**.

Անըմբերելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմակ (ի, աւ) *adj.* Unresisting; irresistible, irresistible.

Անընդդիմակաց (ի, իւ) *adj.* See **Անընդդիմակ**.

Անընդդիմակ (ի, աւ) *adj.* Not opaque, transparent: See also **Անընդդիմակ**.

Անընդէլ See **Անընտէլ**.

Անընդէլական See **Անընտէլական** or **Անընտէլ**.

Անընդէլութիւն See **Անընտէլութիւն**.

Անընդէրական (ի, աւ) *adj.* Unso-
ciable.

Անընդհատ, *adj. ind. and adv.* Uninterrupted, continual, successive; uninterruptedly, continually, successively.

Անընդմիջաբար, *adv.* Immediately; uninterruptedly.

Անընդմիջական (ի, աւ) *adj.* Immediate.

Անընդմիջելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* In-

separable, indivisible; continual, uninterrupted.

Անշարժ, *adj. ind.* That cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անզորակ (*ի, ալ*) *adj.* Incapable, unqualified, insufficient.

Անզորակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Incapacity, inability.

Անզորակելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Inadmissible.

Անթերցուած, *adj. ind.* Unlesioned.

Անթրիք, *adj. ind.* Supperless.

Անդակալ, *adj. ind.* See **Անդակալելի**: **Անդակալ լինել**, to be inadmissible.

Անդձեղի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Invincible, inflexible, unconquerable.

Անշարժ, *adv.* Poorly.

Անշուքիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of fortune, poverty.

Անտեղ, *adj. ind.* Not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անտեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անտարաբար See **Անտարոզարար**: **Անտարելի** (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Ineligible.

Անտարոզարար, *adv.* Indiscreetly, imprudently.

Անտարոզապէս See **Անտարոզարար**:

Անտարոզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indiscretion, imprudence.

Անտարոզ (*բողի, բողաւ*) *adj.* Indiscreet, imprudent.

Անտադիւս See **Անտադիւս**:

Անտադիւր See **Անտադիւր**:

Անթ (*ի, իւ* or *ոյ, ու*) *s.* Armpit.

Անթադուստ (*գտի, գտիւ*) *adj.* Inconcealable, manifest, evident, public.

Անթանձ, *adj. ind.* Without opportunity, without intrusion.

Անթալ, *adj. ind.* Unburied.

Անթանի, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Անթանցիկ, *s. ind.* Any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ (*ի, իւ*) *adj.* Unfading; incorruptible.

Անթառակ (*ի, իւ*) *s.* Armpit.

Անթարգման, *adj. ind.* Without interpreter; that cannot be translated;

inexplicable: See also **Անթարգմանելի**: **Անթարգմանաբար**, *adv.* Inexplicably.

Անթարգմանելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be translated; inexplicable.

Անթարթ, *adj. ind. and adv.* See **Անթարթալ**:

Անթարթալ, *adj. ind.* Earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարշամ See **Անթառամ**:

Անթայ, *adj. ind.* Dry.

Անթափ, *adj. ind.* Unspilt; raw, unprepared.

Անթափանցանց, *adj. ind. and adv.* Impenetrable; impenetrably.

Անթափանցելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Impenetrable.

Անթափանցիկ, *adj. ind.* Opaque, obscure.

Անթափանցիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opacity.

Անթափանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impenetrability.

Անթեղ (*ի, ալ*) *s.* Ashes or cinders.

Անթեղայ See **Անգեղայ**:

Անթերի, *adj. ind. and adv.* Entire, complete, perfect; entirely, completely, perfectly.

Անթե (*ի, իւ*) *adj.* Without wings; that has lost its wings.

Անթեփ (*ի, իւ*) *adj.* Peeled, scaled.

Անթեքելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Inflexible, unbending, stiff, hard.

Անթեքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inflexibility, stiffness, hardness.

Անթիլոս (*ի, իւ*) *s.* A sort of fish: See **Կողամայր**:

Անթիպատոս or **Անթիլապատոս** (*ի, իւ*) *s.* Proconsul.

Անթիպատոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proconsulship.

Անթիւ, *adj. ind.* Innumerable, infinite, immense.

Անթլիստ (*ի, իւ*) *adj.* Uncircumcised.

Անթլիստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uncircumcision; prepuce.

Անթողի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Unparadonable, inexplicable.

Անթուելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Innumerable.

Անթամ, *adj. ind.* Too late; unreasonable; unforeseen, unexpected.

Անթաման, *adj. ind.* That cannot

arrive ; not arrived, slow, tardy.

Անժամանակ (*ի, աւ*) *adj.* Not subject to time, eternal ; unseasonable.

Անժամանակաբար, *adv.* Unseasonably ; eternally.

Անժամանակապէս See **Անժամանակաբար**.

Անժամանակեայ, *adj. ind.* See **Անժամանակ**.

Անժամանեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* See **Անժաման**.

Անժառանգ (*ի, աւ*) *adj.* Heirless, without succession.

Անժառանգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deprive of heirs ; to disinherit.

Անժառանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heirless state, want of succession ; disinherison.

Անժխեղի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Incontestable, undeniable.

Անժոյժ (*ժուծի, ժուծիւ*) *adj.* and *adv.* Intolerant, impatient ; incontinent, intemperate, immoderate ; violent ; impatiently ; intemperately.

Անժուժաբար, *adv.* Impatiently ; intemperately.

Անժուժալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անժուժանալ (*ամ, ժացայ*) *v. n-p.* To lose patience, to grow impatient.

Անժուժկալ (*ի, իւ*) *adj.* Impatient ; incontinent, intemperate.

Անժուժկալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impatience ; incontinence, intemperance.

Անժուժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impatience ; intolerance ; incontinence, intemperance ; immoderation, violence.

Անժպիւս, *adj. ind.* Sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անիծ (*ի, իւ*) *s.* Nit.

Անիծաբան (*ի, իւ*) *adj.* That curses or imprecates.

Անիծաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malediction, curse.

Անիծաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That bears a curse ; that curses.

Անիծադիր, *adj. ind.* That curses, imprecatory.

Անիծադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malediction, curse, imprecation.

Անիծակուռ or **Անիծակուր**, *adj. ind.* Loaded with curses. **Անիծակուռ առնել**, to load with maledictions.

Անիծանել (*եմ, իծի*) *v. a.* To curse, to imprecate ; to detaste, to loathe, to

abhor, to forswear, to deny upon oath

Անիծապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Worthy to be cursed.

Անիծեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Cursed, accursed.

Անիծել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Անիծանել**.

Անիմայ, *adj. ind.* See **Անիմաստ**.

Անիմանալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unintelligibility ; incomprehensibility.

Անիմաստ (*ի, իւ*) *adj.* Foolish, senseless, insipid ; irrational, absurd.

Անիմաստաւոր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That does not love wisdom, ignorant ; unphilosophical.

Անիմաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Folly, senselessness, absurdity.

Անիմաց, *adj. ind.* See **Անիմաստ**, and **Անիմանալի**.

Անիշ (*անընչի, անընչիւ*) *adj.* Pennyless, poor.

Անիշխան, *adj. ind.* Without a prince, without a chief, without a governor, in anarchy ; vulgar, plebeian.

Անիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Anarchy.

Անիտի (*ի, իւ*) *adj.* Not real, false.

Անիտան (*ի, իւ*) *s.* Anise.

Անիրաւ (*ի, աւ*) *adj.* Unjust, iniquitous, wicked ; injurious, offensive ; perfidious, disloyal ; false, illegitimate ; tyrannical.

Անիրաւտեայ, *adj. ind.* That hates the unjust.

Անիրաւայի, *adj. ind. and adv.* Unjust ; unjustly.

Անիրաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւել (*իմ, չեցայ*) *v. n-p.* To be unjust, to be unrighteous ; to sin, to fail in duty.

Անիրաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity ; injury, wrong, offence, affront ; trespass ; oppression.

Անիւ (*նուոյ, նուով*) *s.* Wheel.

Անիւք մեքենայի, wheels of a machine.

Անիւ յեսանի, grindstone.

Անիւ խորակաց, jack.

Անիւ տղայոց, gig.

Անիւ առաջակողման նաւին, capstern.

Անլեզու (*ի, աւ*) *adj.* Without a tongue, dumb.

Անլիութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Imperfection, fault. Աշխտութիւն տալ, youth.

Աշխտ, *adj. ind.* Incomplete, imperfect.

Աշխտի, *adj. ind.* Free from vexation, tranquil.

Աշխտի, *adj. ind.* Disjoined, separate; that cannot be united.

Աշխտ (լուծի, լուծիւ) *adj.* Indissoluble; insoluble.

Աշխտ, *adj. ind.* Dark, obscure.

Աշխտ, *adj. ind.* Disobedient.

Աշխտայ or Աշխտայ, *adj. ind.* Unwashed, impure.

Աշխտական (ի, աւ) *adj.* See Աշխտականի:

Աշխտականի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered.

Աշխտականիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indissolubility.

Աշխտի, *adj. ind.* Indissoluble, incorruptible.

Աշխտութիւն See Աշխտութիւն:

Աշխտի, *adj. ind.* Moonless, dark.

Աշխտ (լոյ, լոյս) *adj.* Unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, without tidings.

Աշխտ, *adj. ind.* Cheerless; reckless.

Աշխտի, *adj. ind. and adv.* That never ceases to speak; incessant; incessantly.

Աշխտ, *adj. ind.* See Աշխտ:

Աշխտ (սողի, սողաւ) *adj.* Deaf; disobedient.

Աշխտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience.

Աշխտի, *adj. ind.* See Աշխտ:

Աշխտ, *adj. ind.* Infallible; sure.

Աշխատ, *adj. ind.* Unerring, unflinching, exact, correct.

Աշխատ See Աշխատի:

Աշխատի (լոյ, լեաւ) *adj.* Firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Աշխտ (ի, իւ) *adj.* Ripe.

Աշխտայ (ի, իւ) *adj.* Without movement, stationary; indeclinable.

Աշխտի (եմ, եցի) *v. n. and a.* To be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Աշխտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Economy; respect; exemption; preservation.

Աշխտ, *adj. ind.* Unmixed, simple, pure.

Աշխտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Purity, unmixed state; intemperance.

Աշխտի, *adj. ind.* See Աշխտ:

Աշխտի, *adj. ind. and adv.* Sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Աշխտիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, fidelity, ingenuousness, innocence.

Աշխտ, *adj. ind.* Not boiled, raw.

Աշխտ, *adj. ind.* Clear, luminous, bright.

Աշխտի, *adj. ind. and adv.* Incessant, unintermitted, unceasing, continual; unobstructed; without opposition, without intermission, constantly, incessantly, continually.

Աշխտի, *adj. ind.* Unintelligent, uninformed.

Աշխտի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indivisible, infrangible.

Աշխտի, *adj. ind.* Unsuspecting; sincere.

Աշխտի, *adj. ind.* Not scrupulous; unexceptionable.

Աշխտ, *adj. ind.* Thin, uncompact, porous.

Աշխտի (ի, աւ) *adj.* See Աշխտ:

Աշխտ (ի, իւ) *adj.* Unleavened, unfermented.

Աշխտ, *adj. ind.* Unprotected, forlorn, destitute.

Աշխտական, *adj. ind.* See Աշխտ:

Աշխտական (ի, աւ) *adj.* That does not protect; unprotected, forlorn.

Աշխտ, *adj. ind.* Յանկայ or յանկայ, without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Աշխտի (եմ, եցի) *v. n.* To be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Աշխտի, *adj. ind.* Unsought, unsearched.

Աշխտի, *adj. ind.* Imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Աշխտի, *adv.* Imprudently, indiscreetly; inconsiderately, rashly.

Անհոգեմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imprudence, indiscretion; inconsiderateness, rashness.

Անայլ, *adj. ind.* That does not search, that does not examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անհոնարհեղի, *adj. ind.* That cannot be humbled, stern, undaunted.

Անհոնաւ, *adj. ind.* Unmoist, dry.

Անհոնջ (ի, իւ) *adj. and adv.* Indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; indefatigably, without fatigue.

Անհոնջապէս, *adv.* Indefatigably, without fatigue.

Անհոռ, *adj. ind.* Not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անհոտոր, *adj. ind.* That does not wander; straight.

Անհոտորեակ, *adj. ind.* See **Անհոտոր**.

Անհորհուրդ, *adj. ind. and adv.* Inconsiderate, rash, imprudent; inconsiderately, rashly, imprudently.

Անհորհրդաբար, *adv.* Imprudently, rashly, blindly.

Անհորհրդածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Indeliberate, hasty.

Անհորհրդապահ (ի, աւ) *adj.* That does not keep secret, indiscreet.

Անհորհրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconsiderateness, rashness, temerity.

Անհորշ, *adj. ind.* Without a bay.

Անհորշեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անհոյց, *adj. ind.* See **Անհոյցեղի**.

Անհոյցեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անհոյցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invulnerability.

Անհուզ, *adj. ind.* Indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անհուշապ, *adj. ind.* Intrepid, calm.

Անհուով, *adj. ind.* Unruffled, calm, peaceable.

Անհուովաբար, *adv.* Without perturbation.

Անհուովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calmness, tranquillity.

Անխիթ, *adj. ind. and adv.* Indifferent; indiscreet; indifferently; indiscreetly.

Անխորաբար, *adv.* Indifferently;

indiscreetly, without consideration.

Անխորոյ, *adj. ind.* Without interval, without intermedium; indivisible, inseparable.

Անխորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; indiscretion.

Անխորախոյս (խուսի, խուսիւ) *adj.* See **Անխորախուսեղի**.

Անխորախուսեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Disheartened, dispirited, cowardly.

Անխրաւ (ի, իւ) *adj.* Undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անխրաւական (ի, աւ) *adj.* See **Անխրաւ**.

Անխրաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibility.

Անխօս (ի, իւ) *adj.* Dumb; irrational.

Անխօսանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dumbness; irrationality.

Անխօսուն, *adj. ind.* See **Անխօս**.

Անծաղեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, *adj. ind.* Inconsumable; incombustible.

Անծախական (ի, աւ) *adj.* See **Անծախ**.

Անծախապէս, *adv.* Without being consumed.

Անծաղիկ, *adj. ind.* That does not flower, that does not blossom.

Անծաղբ, *adj. ind.* That never smiles, grave, serious.

Անծաղբածու (ի, աւ) *adj.* That does not ridicule, not scornful, not apt to deride.

Անծամ, *adj. ind.* That cannot be chewed, tough.

Անծանակ, *adj. ind.* That is not mocked; free from shame.

Անծանօթ (ի, իւ) *adj.* Ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure. **Յանծանօթս**, ignorantly, unwittingly; incognito, without being known. **Յանծանօթս լինել**, to be in disguise; to feign or counterfeit.

Անծանօթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To be unknown; to be disguised.

Անծաղբեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* See **Անծամ**.

Անծաւալեղի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Irreducible; not ductile.

Ածեղ (ի, աւ) *s.* Magpie, pie.

Ածեղանալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not subject to the effects of age, perpetual, durable.

Ածիկ (ծնի, ծնիւ) *adj.* Unbegotten, unborn; barren, steril.

Ածնեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unborn state.

Ածնուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barrenness: See also **Ածնեղութիւն**.

Ածննդական (ի, աւ) *adj.* Barren, steril.

Ածնունդ, *adj. ind.* See **Ածննդական** and **Ածիկ**.

Ածուծ, *adj. ind.* That does not give suck; that no longer suckles.

Ածի: **Ածի է**, *v. imp.* It ought, it is right, it is proper, it is becoming, it concerns, it relates to. **Յանկ ելա նել**, to be completed, to be accomplished, to be finished.

Ածկաղմ, *adj. ind.* Unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Ածկաղմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of construction, unfurnished state, imperfection.

Ածկախ, *adj. ind.* Independent, free, unlimited; free from all attachment, disengaged.

Ածկախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Independence, freedom.

Ածկած (ի, իւ) *adj.* Fallen; abject, vile, despicable.

Ածկածք (ծից, ծիւք) *s.* Booty, spoil.

Ածկածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fallen state, humiliation.

Ածկամակ, *adj. ind.* Involuntary, forced.

Ածկամակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unwillingness, constraint, compulsion.

Ածկայ (ի, իւ) *adj.* See **Ածկայուն**.

Ածկայան, *adj. ind.* See **Ածկայուն**.

Ածկայուն, *adj. ind.* Unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Ածկան (ի, իւ) *s.* Mortar. **Ահաւ յանկանի**, to pound or beat in a mortar.

Ածկանգնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot rise again; that cannot be re-established.

Ածկանել (եմ, անկի) *v. a.* To lay the ground-work of lace; to weave; to twine.

Ածկանել (իմ, անկայ) *v. n-p.* To fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away. **Ածկանել ընդ**, to undergo; to sink under. **Ածկանել երեսաց**, to be put out of countenance, to be abashed. **Ածկանել զբանիւք**, to hold a long discourse. **Ածկանել յոք**, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in.

Ածկաշառ (ի, իւ) *adj.* That does not take bribes, incorruptible, honest.

Ածկապ (ի, իւ) *adj.* Loose, untied, free.

Ածկապուտ, *adj. ind.* See **Ածկապակի**.

Ածկապտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be plundered, that cannot be robbed.

Ածկասելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incessant, unceasing.

Ածկասկած (ի, իւ) *adj.* Sure, certain, indubitable.

Ածկասկածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Ածկասկած**.

Ածկասկածաբար, *adv.* Surely, certainly, doubtless.

Ածկատակ, *adj. ind.* Not in jest, serious.

Ածկատար (ի, իւ) *adj. and adv.* Imperfect, incomplete, defective, faulty; imperfectly, incompletely, faultily.

Ածկատարադրած, *adj. ind.* See **Ածկատար**.

Ածկատարած, *adj. ind.* Infinite, endless, interminable.

Ածկատարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Ածկար (ի, իւ) *adj.* Without seam, seamless; not sewed.

Ածկար, *adj. ind.* Incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible.

Ածկարանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be unable, to be incapable, to be insufficient.

Ածկարդ, *adj. ind. and adv.* Without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious; out of order, in confusion, irregularly, disorder-

derly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգացունել (*հմ, ցուցի*) *v. t.* To disorder, to throw into confusion.

Անկարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Impossible; imaginary.

Անկարեկան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անահա**.

Անկարեկիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Incompassionate, cruel, unnatural, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկեց (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Անկարեկիր**.

Անկարեք, *adj. ind.* Without passions.

Անկարծ (*ի, իւ*) *adj.* Unexpected, unforeseen.

Անկարծ, *int.* And please God, God be willing.

Անկարծելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Unforeseen, unexpected; extraordinary, unaccountable.

Անկարկաւ, *adj. ind.* Not mended, not repaired: See also **Անկարկաւելի**.

Անկարկաւելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be mended or repaired; irreconcilable.

Անկարող (*բողի, բողաւ*) *adj.* Unable, feeble, incapable; incompetent.

Անկարողանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* See **Անկարանալ**.

Անկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility; incapacity, inability; impotency; incompetency.

Անկարօք (*ի, իւ*) *adj.* Not indigent, not in want, rich.

Անկարօքանիմ, *adj. ind.* Not compelled to move on the ground.

Անկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suitable, proper, conformable, fit, becoming.

Անկաւորել (*հմ, եցի*) *v. a.* To suit, to fit, to accommodate, to conform, to adapt.

Անկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, suitableness, conformity, propriety.

Անկեալ (*կէլոյ, կէլով*) *adj.* Fallen; intrusted, confided.

Անկէանոց (*ի, աւ*) *s.* Hospital, house for the reception of the poor.

Անկեղակարծ (*ի, իւ*) *adj.* Certain, sure.

Անկեղծ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; sincerely, ingenuously, candidly.

Անկեղծաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկեղծ**.

Անկեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկեղտ (*ի, իւ*) *adj.* Unsullied, pure.

Անկենդան (*ի, իւ*) *adj.* Lifeless, dead; cold, without ardour, without animation; inanimate.

Անկենդանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկենդան**.

Անկենցաղելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* In-sociable, untractable.

Անկեր, *adj. ind.* That does not eat; not eaten.

Անկերակուր, *adj. ind.* That does not eat; that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of food; hunger.

Անկերպ (*ի, իւ*) *adj.* Without form, shapeless; unformed, imperfect.

Անկերպագրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be figured; not to be described; unimaginable.

Անկերպարան (*ի, աւ*) *adj.* Unformed, imperfect; deformed, misshaped, ugly.

Անկերպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անկերպարան**.

Անկէղ (*կելի, կելիւ*) *adj.* Unburnt; incombustible.

Անկէւ (*կիտի, կիտիւ*) *adj.* Without a point; without pause, eternal.

Անկիչանող (*նողի, նողաւ*) *adj.* Not fit to burn; that will not burn.

Անկին, *adj. ind.* Unmarried (man).

Անկիր (*կրի, կրիւ*) *adj.* Not subject to passions; impassive, incapable of suffering; inconceivable.

Անկիրթ, *adj. ind.* Uncultivated, unpolished; indocile, untractable.

Անկիրոս (*ի, իւ*) *s.* (a Greek word) Anchor.

Անկից, *adj. ind.* Not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւղ, *s. ind.* Mantle.

Անկիւն (*կեան, կեամբ*) *s.* Angle; corner, nook. **Անկիւն ճանապարհի**, turning of the road.

Անկիւնակալ (*ի, աւ*) *adj.* Angular.

Անկիւնաչափ (*ի, իւ*) *s.* Square rule .

Անկիւնաչափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Measurement of angles .

Անկիւնաքէմ (*վիմի, վիմաւ*) *s.* Cornerstone .

Անկիւնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Angulated .

Անկղ See **Անդղ** .

Անկղիտանալ (*ամ, տոցայ*) *v. n.* To be dissolute .

Անկնդրուկ (*րկի, րկաւ*) *adj.* Without incense, without oblation .

Անկնիք, *adj. ind.* Not marked, unsealed; not baptized .

Անկշիւ, *adj. ind.* That cannot be weighed; inestimable, incomparable .

Անկշուի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անկշիւ** .

Անկոի, *adj. ind.* That cannot be trodden; untrodden, desert .

Անկոիւի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* See **Անկոի** .

Անկողին (*զնոյ, զնով*) *s.* Bed; mattress; nuptial couch . **Անկողին անպի. տան** or **անարք**, trucklebed . **Խորշ անկողնոյ**, alcove . **Դնել յանկողնի** or **ննջեցանել**, to put to bed . **Դնալ յանկողնի** or **ննջել**, to go to bed .

Անկողնագործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of mattresses .

Անկողնակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Bed-fellow .

Անկողնակցիլ (*ցիմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To be a bed-fellow .

Անկողնակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bed-fellowship .

Անկողպսեի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be plundered, not subject to devastation .

Անկոխտի See **Անխտի** .

Անկոչ, *adj. ind.* Uncalled, not named; uninvited . **Անկոչ բաղմական**, parasite, smellfeast, trencherfly .

Անկոպար, *adj. ind.* Unlimited, indefinite .

Անկոտոր, *adj. ind.* Infrangible, hard; unbroken, whole .

Անկործան (*ի, իւ*) *adj.* Not fallen; that cannot fall or be thrown down .

Անկորուստ, *adj. ind. and adv.* That cannot be lost, imperishable; without loss .

Անկորստականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imperishable state .

Անկուած (*ոյ, ով*) *s.* Weaving, texture; weft .

Անկուածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Woven .

Անկուածոյք (*ից, յիւք*) *s. pl.* Lace .

Անկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence . **Վերաթն անկումն**, second fall; relapse .

Անկուշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject .

Անկուշող (*շողի, շողաւ*) *adj.* That kicks; refractory .

Անկուռ, *adj. ind.* Rough, rude, uneven, rugged .

Անկոփ (*ի, իւ*) *adj.* Not carved, unpolished, rough .

Անկուանելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Not ductile, not malleable .

Անկոնիչ, *adj. ind.* Without cries; unable to cry out .

Անկուիւ, *adj. ind.* Without contention, without resistance, without quarrel .

Անկուուելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Impregnable; invincible .

Անկուտի, *adj. ind.* Intestate .

Անկրական (*ի, աւ*) *adj.* Impassive, insensible .

Անկրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apathy, impassibility .

Անկրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Indolent, insensible .

Անկրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indolence, insensibility .

Անկրելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Unable to bear; insupportable .

Անկրթական (*ի, աւ*) *adj.* Indisciplinary, indocile, uncultivated, uncivilized .

Անկրթականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of discipline, indocility, rudeness .

Անկրօն (*ի, իւ*) *adj.* Irreligious, wicked .

Անկրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irreligion, wickedness . **Անկրօնութեամբ**, irreligiously .

Անկցորդ (*ի, աւ*) *adj.* Disjoined, separate; that does not participate, that takes no share .

Անկքելի (*ւոյ, լեաւ*) *adj.* Inflexible, ungovernable .

Անհապաք, *adj. ind.* Whose voice is lost, speechless; without aspiration; breathless .

Անհալ, *adj. ind.* Not fusible; indissoluble .

Անհակառակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indisputable, irresistible.

Անհաղորդ (ի, իւ) *adj.* That does not participate; incommunicable; that does not receive the sacrament of the eucharist, that does not communicate.

Անհաղորդական (ի, աւ) *adj.* Incommunicable.

Անհաճոյ (ի, իւ) *adj.* Unpleasant, disagreeable, offensive; disgusting. **Անհաճոյ լինիլ** օրինակաւ, disagreeably. **Անհաճոյ լինել**, to displease; to disgust.

Անհաճոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To displease, to be disagreeable.

Անհամ (ի, իւ) *adj.* Insipid, unsavoury; nauseous, disgusting.

Անհամայն (ի, իւ) *adj.* Discordant, dissonant, incongruous.

Անհամայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discord, dissension, misunderstanding; inconvenience, incongruity, unsuitableness.

Անհամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To grow insipid, to be nauseous, to be disgusting.

Անհամոռոտ (ի, իւ) *adj.* Not brief, not concise, prolix.

Անհամար (ի, իւ) *adj.* Innumerable, infinite; not counted, not calculated, not reckoned.

Անհամբաւ (ի, իւ) *adj.* Infamous; in discredit. **Անհամբաւ առնել**, to discredit, to render infamous.

Անհամբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discredit, disrepute; infamy.

Անհամբեր (ի, իւ) *adj.* Impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience; intolerance.

Անհամբոյր (բուրի, բուրիւ) *adj.* That makes no salutation; haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding; that does not touch, separate: unrestrained, free.

Անհամեմաւ (ի, իւ) *adj.* Disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disproportion; inequality.

Անհամեստ (ի, իւ) *adj. and adv.* Immodest, unchaste, obscene, lewd, lascivious; lewdly, obscenely.

Անհամեստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, obscenity.

Անհամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* See **Անհամանալ**.

Անհամոզելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Unpersuadable, not open to conviction, opinionative.

Անհամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր (հօր, հարբ) *adj.* Fatherless.

Անհանգեալ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disparity, inequality; inconsequence, inconclusiveness.

Անհանգիստ (գտտի, գտտիւ) *adj. and adv.* Restless, fretful, agitated; turbulent, unquiet, tumultuous; that takes no repose; incessantly, always. **Անհանգիստ կալ**, to fret, to be agitated.

Անհանգիստ առնել, to fret, to agitate.

Անհանգստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inquietude, uneasiness; agitation.

Անհանգարտ (ի, իւ) *adj.* See **Անհանգիստ**.

Անհանգարտութիւն See **Անհանգստութիւն**.

Անհանգերձ (ի, իւ) *adj.* Unclad, naked.

Անհանդուրժելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անհանձար (ի, իւ) *adj.* Foolish, imprudent, ill-advised.

Անհանձարաբար, *adv.* Foolishly, imprudently.

Անհանձարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very foolish.

Անհանձարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ, *adj. ind.* Incalculable: See **Անհամար**.

Անհաշա (ի, իւ) *adj. and adv.* Implacable, irreconcilable; irreconcilably.

Անհաշտական (ի, աւ) *adj.* See **Անհաշտ**.

Անհաշտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաշտ**.

Անհաս (ի, իւ) *adj.* Imperceptible, incomprehensible, inconceivable; that cannot compass or comprehend.

Անհասական (ի, իւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասական (ի, աւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաս**.

Անհասկոթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incomprehensibility.

Անհաստատ (ի, իւ) *adj.* Inconstant, changeable, unsteady, variable, restless, unsettled, alterable.

Անհաստատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inconstancy, instability, mutability, frailty.

Անհատ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; individual, one.

Անհատաբար, *adv.* Indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական (ի, աւ) *adj.* See **Անհատ**.

Անհատահոս, *adj. ind.* That flows incessantly.

Անհատաւածելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indivisible, inseparable.

Անհարազատ (ի, աւ) *adj.* Not true, illegitimate, bastard, natural; altered, corrupted, false.

Անհարազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bastardy; falseness, alteration, corruption.

Անհարթ (ի, իւ) *adj.* Crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթագիտակ, *adj. ind.* Whose features are coarse.

Անհարթարար (ի, աւ) *adj.* That does not correct or redress.

Անհարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness.

Անհարթչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անհարկ (ի, իւ) *adj.* Exempt from tax or impost.

Անհարսնացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Unmarried (woman); whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհաց (ի, իւ) *adj.* Without bread, without the means of subsistence.

Անհաւան (ի, իւ) *adj.* Incredulous, who makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական (ի, աւ) *adj.* Improbable, unlikely.

Անհաւանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անհաւանական**.

Անհաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To differ in opinion, to disagree; to be obstinate, to be headstrong; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար (ի, իւ) *adj.* Unequal, disproportionate.

Անհաւասարապէս, *adv.* Unequally.

Անհաւասարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի (աւոյ, տեաւ) *adj.* and *adv.* Uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual; without certainty.

Անհաւաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ (ի, իւ) *adj.* Incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible. **Անհաւատ լինել** or **ոչ հաւատաւ**, to disbelieve.

Անհաւատաւ (ամ, տացի) *v. n.* To disbelieve.

Անհաւատալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incredible; hyperbolic.

Անհաւատալիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredibility.

Անհաւատանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Անհաւատաւ**.

Անհաւատարիմ (բմի, բմաւ) *adj.* Unfaithful, disloyal, perfidious, false.

Անհաւատարմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեղեղ, *adj. ind.* See **Անհեղեթ**.

Անհեղեթ, *adj. ind.* Unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward. **Անհեղեթաւ**, absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեղեթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ, *adj. ind.* Without vestige, untraced. **Անհետ առնել**, to annihilate.

Անհետ լինել, to be annihilated.

Անհետազօտ, *adj. ind.* See **Անհետազօտելի**.

Անհետազօտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be traced; impenetrable, inscrutable.

Անհետանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To be annihilated, to leave no trace.

Անհետիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See **Անհետանալ**.

Անհերքելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be expell'd, that cannot be driv-

en away ; undeniable, incontestable.

Անհրա See **Անոր** :

Անհրա (*ի, իւ*) *adj.* Sapless, marrowless ; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհրաթան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհրա** :

Անհրաթ (*իրի, Կրաւ*) *adj.* See **Անհրա** :

Անհմուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհազանդ (*ի, իւ*) *adj.* Disobedient, refractory, rebellious. **Անհազանդ լինել**, to disobey.

Անհազանդել (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To disobey, to rebel.

Անհազանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, transgression.

Անհապէս, *adv.* Infinitely, extremely.

Անհար (*ի, իւ*) *adj.* Impossible.

Անհարազդի (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Quite impossible ; very difficult.

Անհարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Impossible ; imaginary ; excessive, violent.

Անհարել (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be impossible ; to be irremediable, to be desperate.

Անհարին, *adj. ind. and adv.* Impossible ; extremely difficult ; insupportable, intolerable ; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible. **Յանհաւրից է**, it is impossible.

Անհարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impossibility.

Անհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infinity.

Անհոգ, *adj. ind.* Negligent, heedless, indifferent, inattentive ; confident, sure. **Յանհոգս**, negligently, carelessly ; confidently ; indifferently. **Յանհոգս կաւ** or **լինել**, to be negligent or indifferent.

Անհոգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To be neglectful, to be inattentive, to be indifferent.

Անհոգի, *adj. ind.* Without soul ; spiritless ; inanimate.

Անհոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհոգող, *adj. ind.* Without provider, without guardian, unprovided.

Անհղով (*ի, իւ*) *adj.* Indeclinable.

Անհղիւ, *adj. ind.* Without shepherd, unattended.

Անհուշ (*հոյ, հոշ*) *adj.* Not forgettable ; unfathomable, immense.

Անհուպ (*հպի, հպիւ*) *adj.* That does not approach, that does not come near, that does not touch ; inaccessible ; distant, far.

Անհուր, *adj. ind.* Without fire ; that has no need of fire.

Անհայրա (*ի, իւ*) *adj.* Not haughty, humble, unpretending.

Անհայրաբութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Freedom from pride, humility.

Անհայւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անհուպ** :

Անհպելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be approached, inaccessible.

Անհրաժեշտ, *adj. ind. and adv.* Inevitable, indispensable, necessary ; irrevocable ; indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրաժանդ (*ի, իւ*) *adj.* Uncivilized, undisciplined, rude, ignorant.

Անհրաժանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indocility ; want of civilization.

Անհրաման, *adj. ind.* Without permission, without license.

Անհրապոր, *adj. ind.* That does not allure, that does not seduce.

Անայն (*ի, իւ*) *adj.* Without voice ; mute, without sound ; consonant.

Անայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of voice ; silence.

Անանձիր, *adj. ind. and adv.* See **Անանձրոյթ** :

Անանձրոյթ, *adj. ind. and adv.* Indefatigable, diligent ; indefatigably, diligently.

Անաւ (*ի, աւ*) *s.* Cavern, den, cave.

Անաւախիտ, *adj. ind.* Cavernous.

Անձեռագործ (*ի, աւ*) *adj.* Not made by hands, spiritual.

Անձեռն, *adj. ind.* Handless, that has no hand ; without succour.

Անձեռնարկելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* That cannot be taken in hand, extremely difficult ; untractable.

Անձեռնընդէլ, *adj. ind.* Untameable, savage, wild.

Անձեռնկալ (*ի, իւ*) *adj.* Helpless, without succour.

Անձեռնհաս (*ի, իւ*) *adj.* That cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոցք (ցոց, ցոք) *s. pl.* Napkin, towel.

Անձեռոցիկ (ցիկ, ցիւ) *s. dim.* See Անձեռոցք.

Անձե (ի, իւ) *adj.* Unformed, defective.

Անձեանալ (ամ,ւացայ) *v. n-p.* To lose shape, to become deformed.

Անձիր, *adj. ind.* Unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխոտ (ի, իւ) *s.* Fumatory (an herb).

Անձկարեկ, *adj. ind.* Panting with desire, very desirous.

Անձկական (ի, աւ) *adj.* Narrow; desirable.

Անձկալի (ւոյ, լեւ) *adj.* Desirable.

Անձկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկայրեայ, *adj. ind.* Pitiable, worthy of compassion, grievous.

Անձկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To narrow, to diminish in breadth, to shrink.

Անձկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To narrow, to make narrow.

Անձկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude, chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն (ձին, ձամբ) *s.* Person (man or woman); hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself. Անձամբ, personally. Անձամբ անձին, by one's self, personally. Չանձամբ դառնալ, to turn back. Չանձամբ արկանել, to put on. Յանձին բերել, to imitate. Յանձին ունել, to accept, to approve. Չանուշ յանձն, to refuse, to deny. Սիրէ նա զանձն իւր, he loves himself. Վասն անձին եւթ տամ պատասխանի, I only answer for myself. Երգչոււմ յանձն իմ, թէ այդ այդպէս է, on my soul, it is so. Պատրաստեալ զանձն քո առ 'ի մեռանել, prepare for death. Չգաստա նալ յանձին, to revive, to recover one's senses. Փոյթ ունի նա վասն անձին, he takes care of himself. Անձին առնել, to commit suicide.

Անձնաւիզ (ի, աւ) *adj.* Well formed, elegant, handsome, beautiful; polite, courteous.

Անձնագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Egotism.

Անձնագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-praise, vainglory, arrogance.

Անձնագործ (ի, աւ) *adj.* That works or toils in person.

Անձնագաւա (ի, աւ) *adj.* That condemns himself.

Անձնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That gives bail for another, responsible.

Անձնագարով, *adj. ind.* That blames himself.

Անձնախորիւ, *adj. ind.* Vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ (ի, աւ) *adj.* Voluntary, with good will.

Անձնական (ի, աւ) *adj.* Alive; personal; hypostatical.

Անձնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Unanimous, with one accord.

Անձնակործան, *adj. ind.* That ruins himself.

Անձնահաւ (ի, իւ) *adj.* Presumptuous, vain.

Անձնահաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր, *adj. ind.* Unanimous, consentaneous.

Անձնամտն, *adj. ind.* That betrays himself.

Անձնախառ, *adj. ind.* That reproaches himself.

Անձնապահ (ի, աւ) *adj. and s.* On guard, cautious; royal guard, body-guard.

Անձնապահ լինել, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ (ի, աւ) *s.* The commander of the guard, captain of the guard.

Անձնապանծ, *adj. ind.* Boastful, full of vanity.

Անձնապաշտ (ի, իւ) *adj.* That adores himself, interested, selfish.

Անձնապարար (ի, իւ) *adj.* That pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս, *adv.* Personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր See Անձնապուրծ:

Անձնապուրծ, *adj. ind.* Անձնապուրծ լինել, չողորթիլ or փախչել, to escape, to fly.

Անձնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Selfish, interested; guilty of egotism, mild, courteous.

Անձնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Self-love; egotism.

Անասպան (ի, իւ) *adj.* That has committed suicide.

Անանասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suicide, self-murder.

Անավաճառ (ի, աւ) *adj.* That sells himself, venal.

Անատեր (տեան, տերամբ) *adj.* See **Աննիշխան**.

Անատոյոր, *adj. ind.* That burns himself; pitiable, that excites compassion.

Անատու (ի, աւ) *adj.* Voluntary: See also **Անատուր**.

Անատուր, *adj. ind.* That surrenders; addicted, subject; determined, desperate. **Անատու** or **Անատուր լինել**, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See **Անաւոր**.

Անացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* Ostentatious, pompous, full of affectation.

Անացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To be the vital principal to an organized body, to animate; to vivify; to personify, to personate.

Անաւոր (ի, աւ) *adj.* Animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անաւորաբար, *adv.* Personally; hypostatically.

Անաւորական (ի, աւ) *adj.* Personal; hypostatical.

Անաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Անացուցանել**.

Անաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. p.* To have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Personality; hypostasis; person.

Աննդիւր, *adj. ind.* Given to pleasure, voluptuous, luxurious.

Աննայ (նէի, նէիւ) *adj.* Reasonable, of good appearance.

Աննել, *adj. ind.* See **Աննայ**.

Անընտիր, *adj. ind.* That distinguishes persons; distinguished, singular.

Անընտիր լինել, to be distinguished.

Աննիշխան (ի, իւ) *adj.* Free, that has freewill, independent.

Աննիշխանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freewill, choice, free agency, independence.

Աննիւր See **Աննիւր**.

Աննիւր (նեաց, նեագ) *s. pl.* Trunk

of the body, the body of an animal.

Աննկամակ, *adj. ind.* Voluntary.

Անուկ (անձի, անձաւ) *adj. and s.* Narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish. **Անուկ ունել**, to desire, to wish.

Անրե (ի, աւ) *s.* Rain.

Անրեարեք (ի, աւ) *adj.* That brings rain.

Անրեածին, *adj. ind.* That engenders rain.

Անրեաթաց, *adj. ind.* Wet with rain.

Անրեաթիւ (թուոյ, թուով) *s.* Drop of rain.

Անրեածիր, *adj. ind.* That gives the rain.

Անրեային (այնոյ, այնով) *adj.* Rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Անրեայոյզ, *adj. ind.* Rainy.

Անրեայոյզ, *s. ind.* Shower, violent rain.

Անրեանալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To fall like rain.

Անրեաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Rain-water.

Անրեանունք, *adj. ind.* Produced by rain.

Անրեել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To rain, to shower, to pour down.

Անրեւ, *v. imp.* It rains.

Անաշանչ, *adj. ind.* Not brilliant, gloomy.

Անաշակ (ի, աւ) *adj. and adv.* That fasts, fasting; without eating.

Անաւ (ի, իւ) *adj.* Ineffable, unspeakable.

Անաւարաշ, *adj. ind.* Very wonderful, prodigious.

Անաւաշոր, *adj. ind.* Of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Անաւապատիւր, *adj. ind.* That has an admirable figure or appearance.

Անաւապարակ, *adj. ind.* Very abundant.

Անաւելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անաւ**.

Անաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ineffability; unspeakableness.

Անար See **Անարակ**.

Անարակ (ի, աւ) *adj.* Unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Անարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inability, incapacity.

Անարանալ (ամ, արապոյ) *v. n-p.*

To be incapable; to be without remedy, to despair.

Անճարութիւն See **Անճարակուծիւն**.

Անճեմ (ի, աւ) *adj.* Without posterity.

Անճեակ (եմ, եցի) *v. a.* To destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անճելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incompressible; unruly, not to be curbed.

Անճշգրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inaccuracy.

Անճողորդի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inextricable.

Անճոռնի, *adj. ind.* Gigantick, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անճոռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gigantick size; absurdity.

Անմխտէր, *adj. ind.* That does not love malice, not envious, not malicious.

Անմահ (ի, իւ) *adj.* Immortal.

Անմահաբեր, *adj. ind.* That produces immortality, that makes immortal, immortal.

Անմահան (ի, աւ) *adj.* Immortal.

Անմահաճաշակ, *adj. ind.* That does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality.

Անմահանալ (ամ, հացայ) *v. n.* To be immortalized.

Անմահարար (ի, աւ) *adj.* That immortalizes.

Անմահացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To immortalize, to eternize.

Անմահացուցիչ (ցի, ցլաւ) *adj.* See **Անմահարար**.

Անմահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immortality, perpetuity.

Անմայր (մոր, մարբ) *adj.* Motherless.

Անմասն, *adj. ind.* Without share, without portion, that does not participate; bereft, destitute. **Անմասն լինել**, to be destitute, to be bereft. **Անմասն առնել**, to deprive.

Անմատոյց (առցի, առցիւ) *adj.* Inaccessible.

Անմատչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անմատոյց**.

Անմարդ, *adj. ind.* See **Անմարդաբնակ**.

Անմարդաբնակ (ի, աւ) *adj.* Uninhabited; uninhabitable, desert, unfrequented, lonely.

Անմարդաբնի (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very inhuman, very fierce, very unkind.

Անմարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի, *adj. ind.* Inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited. **Անմարդի կացուցանել**, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ, *adj. ind.* Impossible; very difficult; indecent, unseemly. **Անմարթ է**, it is not fit.

Անմարմին (մեղ, մեղ) *adj.* Incorporeal, immaterial, spiritual.

Անմարմնական (ի, աւ) *adj.* See **Անմարմին**.

Անմարմնականութիւն See **Անմարմնութիւն**.

Անմարմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorporeality.

Անմարս (ի, իւ) *adj.* Undigested.

Անմարսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigestion.

Անմարանչելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Impregnable.

Անմաքուր (քոյ, քրով) *adj.* Impure, filthy, indecent, obscene, vile.

Անմաքրական (ի, աւ) *adj.* See **Անմաքուր**.

Անմաքրապէս, *adv.* Impurely, filthily, indecently.

Անմաքրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար, *adj. ind.* Vile, abject, degraded.

Անմեկին, *adj. ind.* Not clear, obscure, indistinct, not evident, not explicit, not plain.

Անմեկնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable, indivisible; inexplicable; inexpressible.

Անմեղ (ի, աւ) *adj.* Impeccable; innocent, not guilty; harmless, silly.

Անմեղ կացուցանել, to acquit.

Անմեղաբար, *adv.* Innocently.

Անմեղադիր, *adj. ind.* That excuses,

that pardons. **Անկողար** (ան, ան) *v.* To excuse, to pardon.

Անկողարեղի (ան, ան) *adj.* Excusable, pardonable.

Անկողար (ան, ան) *v. n-p.* To be innocent.

Անկողարեղի (ան, ան) *adj.* Impeccable; innocent.

Անկողարեղի (ան, ան) *s.* Impeccability; innocence.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անկողար (ան, ան) *s.* Innocence, integrity, probity; impeccability.

Անկողար *adj. ind.* Not mortified.

Անկողար (ան, ան) *s.* Want of mortification.

Անկողար (ան, ան) *s.* Pur-slain.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable. **Անկողար** (ան, ան) *v.* To differ, to disagree.

Անկողար (ան, ան) *s.* Discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Discordant, incompatible, inconsistent.

Անկողար (ան, ան) *s.* Incompatibility, inconsistency.

Անկողար *adv.* Immediately, directly.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Immediate, direct.

Անկողար *adj. ind.* Fleshless.

Անկողար (ան, ան) *adj.* That has lost his senses, mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անկողար (ան, ան) *adj. and adv.* Disconsolate, inconsolable; disconsolately.

Անկողար *adj. ind.* Inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Incapable of cultivation.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Infallible, unerring; impeccable; fixed.

Անկողար (ան, ան) *s.* Infallibility.

Անկողար See **Անկողար**.

Անկողար *adv.* Infallibly.

Անկողար (ան, ան) *adj.* See **Անկողար**.

Անկողար *adj. ind. and adv.* That does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; without fail, infallibly, without omission.

Անկողար (ան, ան) *adj.* See **Անկողար**.

Անկողար See **Անկողար**.

Անկողար *adj. ind.* The entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անկողար (ան, ան) *adj.* See **Անկողար**.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Mute, speechless; that will not speak.

Անկողար *adv.* Foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անկողար (ան, ան) *adj. comp.* More or very senseless, very foolish, very stupid.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անկողար (ան, ան) *s.* Inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անկողար *adj. ind.* See **Անկողար**.

Անկողար (ան, ան) See **Անկողար**.

Անկողար (ան, ան) *v. n-p.* To lose senses, to become crazy, to become stupid.

Անկողար (ան, ան) *s.* Madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Distant, remote.

Անկողար *adj. ind.* Beardless.

Անկողար *adj. ind. and adv.* Insatiable, greedy, gluttonous; insatiably, greedily. **Անկողար** (ան, ան) *v.* To devour.

Անկողար *adv.* Insatiably, greedily, gluttonously.

Անկողար (ան, ան) *s.* Insatiableness, greediness, gluttony.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Invincible, unconquered, insurmountable, ungovernable.

Անկողար (ան, ան) *adj.* Not victorious: See also **Անկողար**.

Անյաղթելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անյաղթ** :

Անյայտ (ի, իւ) *adj.* Not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal, of uncertain authority.

Անյայտագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very obscure.

Անյայտել (եմ, եցի) *v. a.* To annihilate; to hide.

Անյայտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscureness, occultness, secretness.

Անյանգորբ, *adj. ind.* Unquiet, uneasy.

Անյապաղ, *adj. ind. and adv.* Prompt, diligent; promptly, diligently, without delay.

Անյապաղաբար, *adv.* Without delay, promptly, diligently, resolutely.

Անյաշ, adj. ind. See **Անյաշող** :

Անյաշող, *adj. ind.* Unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաշորդ (ի, աւ) *adj.* Without successour, without succession; unchangeable.

Անյառահ (ի, աւ) *adj.* Bottomless; very deep.

Անյատկապէս, *adv.* Improperly.

Անյատուկ (տկի, տկաւ) *adj.* Improper, not appropriate.

Անյարգար, *adj. ind.* Unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw. **Կին ախարգար**, slut.

Անյարիւր, *adj. ind.* That cannot rise.

Անյարկ (ի, իւ) *adj.* Shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար, *adj. ind.* Incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate, awkward, unseemly, disproportionate; unskillful, insufficient, incapable.

Անյարմարաբար, *adv.* Incongruously; insufficiently.

Անյարմարագիր, *adj. ind.* That writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ (ի, իւ) *adj.* Infinite, interminable.

Անյեղ, *adj. ind.* Immutable.

Անյեղաբար, *adv.* See **Անյեղապէս** :
Անյեղաշրջելի (լայ, լեաւ) *adj.* Im-
mutable.

Անյեղապէս, *adv.* Immutably.

Անյեղափոխելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անյեղաշրջելի** :

Անյեղեղուկ, *adj. ind.* Immutable, not subject to change.

Անյեղի (լայ, լեաւ) *adj.* Immutable.

Անյեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immutability.

Անյեղօրէն, *adv.* See **Անյեղապէս** :

Անյերկունանալի (լայ, լեաւ) *adj.* Indubitable.

Անյիշաւար (ի, իւ) *adj.* That easily forgives, that does not bear malice.

Անյիշաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgiveness, amnesty, pardon.

Անյիշատակ (ի, աւ) *adj.* Forgotten; immemorial.

Անյիշատակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Forgetfulness.

Անյիշելի (լայ, լեաւ) *adj.* Immemorable.

Անյիշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյիշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Amnesty.

Անյղկելի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be polished or smoothed.

Անյղդողդ (ի, իւ) *adj.* Unshakeable, firm, immovable.

Անյոյս (ի, իւ) *adj. and adv.* Hopeless, desperate; despaired of; unhopd, unexpected; desperately. **Անյոյս առնել**, to render hopeless.

Անյուշ, adj. ind. Forgotten. **Անյուշ առնել**, to bury in oblivion.

Անյուսագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very desperate.

Անյուսալի (լայ, լեաւ) *adj.* Desperate, despaired of.

Անյուսալից, *adj. ind.* Unhopeful.

Անյուսանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To despair.

Անյուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Despair.

Անյօդ (ի, իւ) *adj.* Inarticulate; not joined, simple.

Անյօդական (ի, աւ) *adj.* See **Անյօդ** :

Աննախագրելի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be prescribed.

Աննախանձ (ի, իւ) *adj.* Not envious.

Աննախանձոս (ի, իւ) *adj.* See **Աննախանձ** :

Անհաճանքելի (լայ, լեաւ) *adj.* Irrevocable.

Անաւարդնայ (ի, իւ) *adj.* Unnavigable.

Անկնդ (ի, իւ) *adj. and adv.* Artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; artlessly, ingenuously.

Անկնդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sincerity, simplicity, ingenuousness.

Անկրդործելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not susceptible; inefficacious.

Անկրելի (լայ, լեաւ) *adj.* Unpardonable, irremissible; insupportable, intolerable.

Անկրհոռն, *adj. ind.* See **Անհոռն**.

Անկալ, *adj. ind.* Not indigent; opulent.

Անկալաբար, *adv.* Abundantly.

Անկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opulence, plenty.

Անկրհ, *adj. ind.* See **Անկրհելի**.

Անկրհելի (լայ, լեաւ) *adj.* Sleepless, watchful.

Անիւթ (ի, իւ) *adj.* Immaterial, spiritual.

Անիւթական (ի, աւ) *adj.* See **Անիւթ**.

Անիւթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immateriality.

Անկար (ի, իւ) *adj.* Without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Անկոռն, *adj. ind.* Not debased, unhumbled.

Անման (ի, իւ) *adj.* Unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Անմանալի (լայ, լեաւ) *adj.* Inimitable.

Անմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Անշան (ի, իւ) *adj.* Without mark, without sign, without character; ignoble, unknown, obscure.

Անշանակ (ի, աւ) *adj.* See **Անշան**.

Անշանական (ի, աւ) *adj.* Without signification; without mark.

Անշմար, *adj. ind.* See **Անշմարելի**.

Անշմարելի (լայ, լեաւ) *adj.* Unobservable.

Անշուլ (ուլի, ուլիւ) *adj.* Dull, gloomy, dark, without lustre.

Անորոգելի (լայ, լեաւ) *adj.* Irreparable; not to be reformed.

Անհուալ (ի, իւ) *adj.* Inexhaustible.

Անհուալ (ի, իւ) *adj.* Inextinguishable.

Անհուալի (լայ, լեաւ) *adj.* That cannot be reduced to subjection; not to be restrained.

Անհուալ (ւիրի, ւիրաւ) *adj.* Without offering; implacable, inexorable.

Անհուիրական (ի, աւ) *adj.* That cannot be offered.

Անշահ (ի, իւ) *adj.* Unprofitable, useless, vain.

Անշահախնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* Disinterested.

Անշահախնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disinterestedness.

Անշահասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See **Անշահախնդիր**.

Անշահասիրութիւն See **Անշահախնդրութիւն**.

Անշահուէտ, *adj. ind.* See **Անշահ**.

Անշահեկան (ի, աւ) *adj.* See **Անշահ**.

Անշահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unprofitableness, uselessness.

Անշաղի (ի, իւ) *adj.* Free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անշամաղալ (ի, իւ) *adj.* Free from fog, unclouded, clear.

Անշարդիր, *adj. ind.* Uncompounded, simple.

Անշարժ (ի, իւ) *adj.* Immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անշարժաբար, *adv.* Immovably, firmly; without commutability.

Անշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immovable state, stability, firmness; constancy, resolution; want of commutability; tenure.

Անշաւիլ, *adj. ind.* Pathless, trackless.

Անշիւ (ի, իւ) *adj.* Not oblique, straight, direct.

Անշիւի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անշիւ**.

Անշիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Straightness, directness.

Անշէն (շիւի, շիւիւ) *adj.* Uninhabited, desert.

Անշէլ, *adj. ind.* Inextinguishable.

Անշիւանելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անշէլ**.

Անշորհ (ի, իւ) *adj.* Unfavoured,

disfigured, deformed; ungracious, ungraceful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալ (ի, իւ) *adj.* Ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալու (ի, աւ) *adj.* See **Անշնորհակալ**.

Անշնորհակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingratitude.

Անշնորհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deformity, ugliness, illfavouredness; ingratitude.

Անշնչական (ի, աւ) *adj.* Breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To expire, to die.

Անշնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Expiration, death.

Անշշուշ (շիջի, շիջիւ) *adj.* Dumb with amazement, astonished, surprised. **Անշշուշ լինել**, to be astonished, to wonder.

Անշուշ (շիջի, շիջիւ) *adj.* Inanimate, senseless.

Անշուշտ, *adj. ind. and adv.* Incontestable, sure, certain, assured, infallible; assuredly, incontestably, certainly, infallibly, without fail.

Անշուք, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, ignoble, vile; illfavoured, deformed.

Անշուքսարան (ի, աւ) *adj. and adv.* Without magazine, without provision; publicly, unreservedly.

Անշրջուն See **Անշրջուն**.

Անշրջելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Unchangeable; that cannot be overturned.

Անշիտ (ի, իւ) *adj.* Without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil.

Անշիւանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշիւացանիւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To disfigure, to deform, to spoil.

Անշիւել (իմ, քեցայ) *v. n.* See **Անշիւանալ**.

Անշիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Awkwardness, deformity, ugliness.

Անշուշտ, *adj. ind.* See **Անշուշտ**.

Անշուշտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Not to be touched; untouched, pure.

Անշուք (ի, իւ) *adj.* Unbounded, unlimited, infinite; incomprehensible.

Անշուքացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Անշուք**.

Անի, *adj. ind.* See **Անիակալ**.

Անիակալ (ի, իւ) *adj.* Without malice, not malignant, not revengeful.

Անիակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred, charity.

Անիութիւն See **Անիակալութիւն**.

Անողորմ (ի, իւ) *adj.* Unpolished, uneven, rough.

Անողորմ (ի, իւ) *adj. and adv.* Unpitying, incompassionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal; cruelly, without pity, inhumanly, barbarously, atrociously, brutally. **Անողորմ չարաբեւ**, to tyrannise.

Անողորմ, *adj. ind.* See **Անողորմելի**.

Անողորմելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անողջախոհ (ի, իւ) *adj.* Unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անողջանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Insanable, incurable.

Անոճ (ի, իւ) *adj.* Whose style or phrases are bad; inelegant, unpolished, unmannered.

Անոյշ (ուշի, ուշիւ) *adj.* Sweet, agreeable. **Հոտ անոյշ բուրբել**, to give an agreeable odour.

Անոն (ի, աւ) *s.* (a Latin word). Provisions; annual increase.

Անոշտ See **Անոշտ**.

Անողայ (ի, իւ) *adj.* Untoward, rude, rough, rustick; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անոտ (ի, իւ) *adj.* Without branches; that does not rise or stir.

Անոտի (անի, անիւ) *adj.* Without feet; baseless.

Անոտ (տից, տիւք) *s. pl.* Foot, base, bottom.

Անորակ (ի, աւ) *adj.* Without quality or accident.

Անորդի (գւոյ, գւով) *adj.* Childless, heirless; sterile, barren.

Անորիշ, *adj. ind.* Inseparable, indivisible.

Անորոճ (ի, իւ) *adj.* That does not chew the cud, that does not ruminate; that is not ruminated.

Անորոշ (ի, իւ) *adj. and adv.* Undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; that cannot be defined; inarticulate; contingent; indefinitely, indistinctly; vaguely.

Անորոշաբար, *adv.* Indefinitely, con-

fusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indecision, indetermination.

Անուակ (ի, աւ) *adj.* In the shape of a wheel.

Անուանաբար, *adv.* By name.

Անուանագէտ (գրեի, գրաւ) *adj.* Acquainted with the name.

Անուանագիր (գրեի, գրաւ) *adj.* That gives a name to, that names.

Անուանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To give a name to, to name.

Անուանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The act of naming or giving a name to.

Անուանական (ի, աւ) *adj.* Nominative: See Աղական:

Անուանակերտ (ի, եւ) *adj.* That composes or forms the name.

Անուանակիր (կրեի, կրաւ) *adj.* That bears the name of another.

Անուանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same name.

Անուանակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To name, to call.

Անուանակոչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Name.

Անուանակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of bearing the same name.

Անուանակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To share the same name.

Անուանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation in the same name.

Անուանաշատ, *adj. ind.* That has many names.

Անուանաբի, *adj. ind.* Infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile. Անուանաբի առնել, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանաբիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defamation.

Անուանաւոր (ի, աւ) *adj.* Renowned, famous, illustrious.

Անուանել (եմ, եցի) *v. a.* To name, to call, to denominate, to term.

Անուանի, *adj. ind.* See Անուանաւոր:

Անուաւոր (ի, աւ) *adj.* That has wheels.

Անուիթ See Անթ:

Անուզղայ (ի, եւ) *adj.* Incurable, perverse.

Անուզական (ի, աւ) *adj.* That has no nominative.

Անուզականի, *adj. ind. and adv.* Indirect; indirectly.

Անուզըութիւն (թեան, թեամբ)

s. Incorrectness; incorrigibility.

Անուն (ւան, ւամբ) *s.* Name; noun; renown, glory, reputation, honour, title. Անուն բայի, nominative.

Անունագրութիւն See Անուանագրութիւն:

Անունակ, *adj. ind.* That does not contain, that has not; poor, needy.

Անունկնդիր (գրեի, գրաւ) *adj.* Disobedient; contumacious.

Անունկնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disobedience; contumacy.

Անունող (ի, աւ) *adj.* See Անունակ:

Անուշ, *adj. ind.* See Անուշագիր:

Անուշագիր (գրեի, գրաւ) *adj.* Inattentive.

Անուշագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inattention.

Անուշակ (ի, աւ) *adj.* Sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուշահամ (ի, եւ) *adj.* Sweet, savoury.

Անուշահոտ (ի, եւ) *adj.* Sweet, odoriferous, delicate. Անուշահոտ առնել, to perfume, to scent.

Անուշահոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To smell sweet, to be odoriferous.

Անուշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness of smell, perfume, scent; agreeable flavour.

Անուշահաշակ (ի, աւ) *adj.* See Անուշահամ:

Անուշամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mirth, gaiety, joy.

Անուշարար (ի, աւ) *adj.* That makes sweet.

Անուշել (եմ, եցի) *v. a.* To sweeten.

Անուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշուշք, *s. pl.* Perfumes, odours.

Անուորդ (ի, աւ) *s.* Windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուտ (ի, եւ) *adj.* Ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն See Անուսումնութիւն:

Անուսում, *adj. ind.* See Անուտ:

Անուսումնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ignorance, want of science.

Անուստիք, *adj. ind.* See Անուորդ:

Անուտեղի (լոյ, լեաւ) *adj.* Not eatable.

Անուր (նրոյ, նրով) *s.* Collar (for

slaves or malefactors); dog's collar.

Անուր, *adj. ind.* See **Անուրեք**.

Անուրեք, *adj. ind.* Not confined to one place, uncircumscribed, unbounded, infinite.

Անուրջ (*նրջ*, *նրջ*) *s. pl.* Dream, vision.

Անոք, *adj. ind.* Destitute, abandoned by all, helpless.

Անշար, *adj. ind.* Not vicious, harmless, void of malice, plain, simple, ingenuous.

Անշարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ingenuousness, goodness, simplicity of character.

Անշարար, *adj. ind.* See **Անշարջաբեր**.

Անշարարեի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Impossible.

Անշարարեիութիւն See **Անշարջաբերութիւն**.

Անշարարութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impossibility.

Անշահ (*ի*, *իւ*) *adj. and adv.* Immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous; immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անշահադիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, immense, infinite.

Անշահահամ (*ի*, *իւ*) *adj.* Under age, not adult.

Անշահութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անշահ, *adj. ind.* Not boiled, raw; hard, tough.

Անշահարահեի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Irreproachable.

Անշահատ, *adj. ind. and adv.* Faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; inexhaustible; perfectly; without fail; incessantly.

Անշահատեի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Unfailing, indefectible.

Անշահատեիութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Indefectibility.

Անշահակիլ (*իմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to hesitate, to delay.

Անշահական, *adj. ind.* Without a guardian, without a guard.

Անշահկտ (*ի*, *իւ*) *adj.* Not preserved.

Անշահականապէս, *adv.* Negligently, without observation.

Անշահականութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անշահոյճ, *adj. ind.* Unadorned, simple, plain, unpolished.

Անշահունշարար, *adv.* Without ornament, simply, plainly.

Անշահման, *adj. ind.* Unlimited, immense.

Անշահան, *adj. ind.* Without covering, naked.

Անշահատեանի, *adj. ind.* Without answer, inexcusable.

Անշահեհ (*ի*, *իւ*) *adj.* Unbecoming, improper, unsuitable, irrelevant.

Անշահեհութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անշահիծ (*ածի*, *ածիւ*) *adj. and adv.* Unpunished; with impunity.

Անշահածութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Impunity.

Անշահիր, *adj. ind.* Not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անշահիւ (*տուի*, *տուիւ*) *adj.* Dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; dishonourably, vilely.

Անշահեան, *adj. ind.* See **Անշահեհ**.

Անշահաւոր (*ի*, *իւ*) *adj. and adv.* Impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անշահաւորութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անշահաւոր (*ի*, *իւ*) *adj.* Without cause, without principle, causeless; without reason, without motive; without controversy.

Անշահաւորաւոր (*ի*, *ու*) *adj.* See **Անշահաւոր**.

Անշահամեի (*լոյ*, *լեաւ*) *adj.* Unspeakable, ineffable.

Անշահաշահ (*ի*, *իւ*) *adj.* Improper, unfit, absurd, unseemly, unbecoming, impertinent.

Անշահաշահեան (*ի*, *ու*) *adj.* See **Անշահաշահ**.

Անշահաշահութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Absurdity, impropriety, impertinence.

Անշահաւորադիր (*դիր*, *դու*) *adj.* Disrespectful.

Անշահաւորադիր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.*

That does not love honours.

Անպատուաւոր (ի, իւ) *adj.* Not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուաւորելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անպատուաւոր**.

Անպատուար (ի, իւ) *adj.* Unwalled, without rampart.

Անպատուել (եմ, եցի) *v. a.* To dishonour, to contemn.

Անպատուհաս (ի, իւ) *adj.* Unpunished.

Անպատուի, *adj. ind.* Unspeakable, unutterable, inexpressible.

Անպատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irreverence; dishonour.

Անպատուար, *adj. ind.* See **Անպատուարան**.

Անպատուարան, *adj. ind.* Unsupported, unprotected, abandoned.

Անպարաստ (ի, իւ) *adj.* Unprepared, unfurnished, unprovided. **Յանպարաստի** or **յանպարաստից**, without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպարաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of preparation; unfurnished state.

Անպարագայ (ի, իւ) *adj.* See **Անպարագիր**.

Անպարագիծ, *adj. ind.* See **Անպարագիր**.

Անպարագիր, *adj. ind.* Uncircumscribed, unbounded, incomprehensible.

Անպարագրական (ի, աւ) *adj.* See **Անպարագիր**.

Անպարագրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* See **Անպարագիր**.

Անպարայ (ի, իւ) *adj.* Busy; not at leisure, engaged in business.

Անպարայանալ (ամ, պացայ) *v. n.* To be busy, to be occupied.

Անպարայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of leisure, business.

Անպարիմանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Incomprehensible.

Անպարիսպ (ի, աւ) *adj.* Without walls, not enclosed.

Անպարկեշտ (ի, աւ) *adj.* Immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dissolute, debauched. **Անպարկեշտս**, indecently.

Անպարկեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, indecency.

Անպարր, *adj. ind.* Uncircumscribed; unbounded, incomprehensible.

Անպարունակ (ի, աւ) *adj.* Without

circumference; incomprehensible.

Անպարուրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be circumscribed, incomprehensible, unbounded, unlimited.

Անպարսաւ (ի, աւ) *adj. and adv.* Irreproachable; irreproachably.

Անպարտ (ի, իւ) *adj.* Unblamable, innocent; not due. **Անպարտ առնել** or **կացուցանել**, to clear, to acquit.

Անպարտագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more innocent.

Անպարտական (ի, աւ) *adj.* Without obligation; innocent.

Անպարտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That suffers innocently, innocent.

Անպարտակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Indefatigable.

Անպարտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Invincible, unconquered; insurmountable, unsubdued. **Անպարտելի քաջութեամբ**, invincibly.

Անպարիակ, *adj. ind.* Unlimited; unbounded, incomprehensible.

Անպէա, *adj. ind.* Useless, vain, frivolous, insignificant; vile, abject, miserable, despicable, worthless. **Յանպէաս**, vainly. **Անպէա** or **անպիտան առնել**, to render useless, to spoil.

Անպիտան, *adj. ind.* See **Անպէա**.

Անպիտանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To be useless, to become useless, to spoil.

Անպիտանացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To spoil, to render useless.

Անպիտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Անպիտան**.

Անպիտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inutility; littleness, insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյ (ի, իւ) *adj.* See **Անպէա**.

Անպիտութիւն See **Անպիտանութիւն**.

Անպղերդ (ի, աւ) *adj.* Diligent, active.

Անպղտոր, *adj. ind.* Untroubled, unclouded, clear, pure.

Անպողոտայ (ի, իւ) *adj.* Without roads, pathless.

Անպաղական (ի, աւ) *adj.* See **Անպաղաւ**.

Անպաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infertility, unfruitfulness; unprofitableness.

Անպաղուն See **Անպաղաւ**.

Անպառաւ (աղոյ, աղով) *adj. and*

adv. Unprofitable, useless; unfruitful, barren; unprofitably, uselessly.

Անշն (*ի, իւ*) *adj.* Careless, remiss, negligent.

Անջաղախ or **Անջախջախ**, *adj. ind.* That cannot break; unbroken.

Անջատ (*ի, իւ*) *adj.* Separated, divided, disjoint.

Անջատագործի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* Inexcusable.

Անջատական (*ի, աւ*) *adj.* Separable.

Անջատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to detach, to disjoin, to divide, to disunite, to part, to withdraw, to remove; to uncouple; to loose; to disengage; to discard.

Անջատումն (*ուման, ամամբ*) *s.* Separation, disjunction; solution; partition; divorce; scission; disengagement.

Անջերմանդն (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Indevout; without devotion.

Անջերմանդնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indevotion.

Անջիւղ, *adj. ind.* See **Անջիւղի**.

Անջիւղան (*ի, աւ*) *adj.* See **Անջիւղի**.

Անջիւղի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* Indelible.

Անջուր (*լոյ, լոռ*) *adj.* See **Անջուրի**.

Անջուրի (*դւոյ, դւոռ*) *adj.* Without water, dry, arid.

Անջուրիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To dry, to become dry.

Անջրգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness, aridity.

Անջրելի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* Indelible; indissoluble; incontestable.

Անջրպետ (*ի, աւ*) *s.* Intermedium, space, interval, interstice; partition, boundary.

Անջրպետարան (*ի, աւ*) *s.* Curtain.

Անջրպետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To separate, to cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Space, interval; separation, partition.

Անսալ (*ամ, սոցի*) *v. n.* To listen, to give ear to, to acquiesce, to yield, to consent, to submit. **Չանսալ**, to turn a deaf ear, to refuse consent, to disobey.

Անսահ (*ի, իւ*) *adj.* See **Անսայ**.

Անսահման (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, unbounded; interminable; unlimited; indefinite.

Անսահմանաբար, *adv.* Without limit; indefinitely; indeterminately.

Անսահմանելի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* Infinite, unbounded, incomprehensible.

Անսաղապ, *adj. ind.* Resolute, firm; obstinate.

Անսաղարթաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Leafless, dead.

Անսայթաք, *adj. ind.* That is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անսայթաքելի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* See **Անսայթաք**.

Անսանձ, *adj. ind.* Without bridle, without reins; unbridled, unrestrained, licentious; unruly, ungovernable.

Անսասան (*ի, իւ*) *adj.* Unshakeable, immovable, firm.

Անսասանելի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* See **Անսասան**.

Անսաստ (*ի, իւ*) *adj.* Ungovernable, unruly, unbridled, refractory, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անսաստել (*եմ, եցի*) *v. n.* To disobey, to resist, to be refractory.

Անսաստելի (*լւոյ, լեււ*) *adj.* See **Անսաստ**.

Անսաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience, contumacy, obstinacy.

Անսերմն, *adj. ind.* Without seed; unfruitful, barren.

Անսերմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Անսերմն**.

Անսեր, *adj. ind.* That has no love, that has no affection; cold, unfeeling.

Անսիւն, *adj. ind.* Full, without void; unfeeling, without nourishment.

Անսխալ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Infallible, impeccable; infallibly.

Անսխալաւոր (*ի, իւ*) *adj.* That makes without fault, that forms exactly or perfectly.

Անսխալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Infallibility; exactness.

Անսիրուր, *adj. ind.* Without salary, unpaid, unrewarded.

Անսկզբնաբար, *adv.* Without beginning, from all eternity.

Անսկզբնական (*ի, աւ*) *adj.* Without beginning, that has existed from all eternity.

Անսկզբնակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Equally without beginning, coeternal.

Անսկզբնութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncreatedness, eternal existence.

Անսկիզբն (*կզբան, կզբամբ*) *adj.*
 Without beginning, eternal.

Անսնունդ, *adj. ind.* Without nourishment; uneducated.

Անսովոր, *adj. ind.* Unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular; heteroclitite.

Անսովելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Not liable to hunger, not indigent.

Անսուալ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Hungry, troubled with hunger; fasting; without food. *Լինել* or *կալ անսուալ*, to fast.

Անսուալանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* To fast; to be hungry.

Անսուաղիւ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* See *Անսուալանալ*.

Անսուաղութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Hunger; fasting state.

Անսուդ, *adj. ind.* Without mourning, without affliction.

Անսոււ (*ստի, ստիւ*) *adj.* Real, true, certain.

Անսուրբ (*սրբայ, սրբով*) *adj.* Impure, unclean; unholy, profane.

Անսպաւ (*ի, իւ*) *adj.* Infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անսպառելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* See *Անսպաւ*.

Անսպառութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Inexhaustible state.

Անսպի, *adj. ind.* Unscarred, without mark.

Անստահակ (*ի, աւ*) *adj.* Docile, submissive, obedient.

Անստամբակելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* That cannot be disobeyed, irresistible.

Անստացական (*ի, աւ*) *adj.* That has no possessions, without property; unattained.

Անստացուած (*ի, իւ*) *adj.* Without means, without property, poor.

Անստացութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Want of means, poverty.

Անսողիւս, *adj. ind. and adv.* Irreproachable, unblemished, pure, blameless; irreproachably.

Անսողաանելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* See *Անսողիւս*.

Անստեղծ (*ի, իւ*) *adj.* Uncreated.

Անստեղծական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անստեղծ*.

Անտերիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Infallible,

sure, unerring, without mistake.

Անստոյդ (*տուգի, տուգիւ*) *adj. and adv.* Uncertain, dubious; dubiously.

Անստուգութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Incertitude; want of decision, perplexity.

Անստուեր (*ի, աւ*) *adj.* Unshadowed, unclouded, clear, light.

Անստուերադիւծ, *adj. ind.* Evident, manifest; indelible.

Անստուերադիր, *adj. ind.* See *Անստուերադիւծ*.

Անստուերափայլ, *adj. ind.* Glittering, luminous, brilliant, bright.

Անսրբութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncleanliness, impurity.

Անսփոփ, *adj. ind.* See *Անսփոփելի*.

Անսփոփելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Inconsolable.

Անվախան (*ի, իւ*) *adj.* Endless, eternal.

Անվաճառ (*ի, իւ*) *adj.* Unsaleable.

Անվայելուչ, *adj. ind.* Unbecoming, indecent, unsuitable, improper, absurd, unfit, unworthy, unseemly, vile, sorry, pitiful, ill-favoured; base, dishonourable.

Անվայելուչս, indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Indecency, impropriety, unfitness, incongruity, deformity.

Անվայր, *adj. ind.* Desert, uninhabited: See *Անուրեք*.

Անվայրարկելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* That cannot be reduced to ruin.

Անվայրափակ, *adj. ind.* Not confined to one place, unbounded, infinite.

Անվան, *adj. ind.* See *Անվանելի*.

Անվանական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անվանելի*.

Անվանելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* That cannot be repulsed, that cannot be put to flight, invincible.

Անվաստակ (*ի, աւ*) *adj.* Indefatigable; without fatigue.

Անվար, *adj. ind.* Uncultivated.

Անվարժ (*ի, իւ*) *adj.* Uncultivated, inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժական (*ի, աւ*) *adj.* See *Անվարժ*.

Անվարժութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Unskilfulness, inexperience.

Անվարկ, *adj. ind.* Unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ, *adj. ind.* Without salary,

unpaid; without merit or recompense.

Անվաւեր (ի, աւ) *adj.* Invalid, null, illegal, insufficient. **Անվաւեր առնել**, to invalidate.

Անվաւերաբար, *adv.* Without validity, illegally, insufficiently, incompetently.

Անվաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Invalidity, nullity, illegality, insufficiency.

Անվահեր, *adj. ind. and adv.* Intrepid, fearless, courageous, bold; intrepidly, fearlessly, boldly, undauntedly, courageously.

Անվահերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intrepidity, firmness, fearlessness, courage.

Անվերադիր, *adj. ind.* Preferable to all things, incomparable.

Անվերածելի (լայ, լեաւ) *adj.* Irreducible.

Անվերակացու (ի, աւ) *adj.* Without inspector, without superintendent.

Անվերարկելի (լայ, լեաւ) *adj.* Inconcealable, without pretext.

Անվերարկու (ի, աւ) *adj.* Without cloak, without mantle.

Անվերծանելի (լայ, լեաւ) *adj.* Illegible, that cannot be deciphered.

Անվերնագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Without title, without inscription.

Անվէր, *adj. ind.* Unwounded, invulnerable.

Անվթաք (ի, իւ) *adj. and adv.* Exact, precise, perfect; exactly, precisely, perfectly.

Անվթաքելի (լայ, լեաւ) *adj.* See **Անվթաք**.

Անվթաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exactness, preciseness, perfection.

Անվիշելի (լայ, լեաւ) *adj.* Indisputable.

Անվիրաւորելի (լայ, լեաւ) *adj.* Invulnerable.

Անվկայ (ի, իւ) *adj.* Unwitnessed, unproved.

Անվկանդ, *adj. ind.* Firm, determined, steady, resolute, invincible.

Անվճար (ի, իւ) *adj.* Invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անվնաս (ի, իւ) *adj.* Harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe.

Անվնասելի (լայ, լեաւ) *adj.* Not liable to injury.

Անլուանդ (ի, իւ) *adj.* Out of

danger, safe; unhurt, free from harm.

Անլիւթաւ, *adj. ind.* Fat, plump.

Անլըրդ, *adj. ind. and adv.* Untroubled, tranquil; peacefully, quietly.

Անլըրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, undisturbed state.

Անլրեւ, *adj. ind. and adv.* Unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անաւած (ի, իւ) *adj.* Without nourishment.

Անաւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Starving state; atrophy.

Անաւառուկ, *adj. ind.* Unwearied; not tedious, not wearisome.

Անաւանելի (լայ, լեաւ) *adj.* Insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անաւնոր See **Անգւնոր**.

Անաւշ (ի, իւ) *adj.* Rough, unpolished; hard.

Անաւառ (ի, աւ) *s.* Forest, wood.

Անաւառ փոքր, grove, copse, thicket.

Անաւառ թաւ, thickest part of a forest. **Վերակացու անաւառի**, ranger of a forest, forester.

Անաւառարոյծ (բուծի, բուծիւ) *adj.* Brought up in a forest.

Անաւառախիտ, *s. and adj. ind.* Strong, tough; thick; bushy; woody.

Անաւառակ (ի, աւ) *s.* Grove, thicket.

Անաւառանդ, *adj. ind.* Become a forest, overgrown with wood.

Անաւառային (այնոյ, այնով) *adj.* Silvan.

Անաւառանալ (ամ, աւացայ) *v. n-p.* To become a forest.

Անաւար, *adj. ind.* See **Անաւանելի**.

Անաւարակոյս, *adj. ind. and adv.* Indubitable, certain; without doubt, without difficulty.

Անաւարակոխ, *adj. ind.* Not epidemic, not contagious.

Անաւարբեր (ի, իւ) *adj.* Indifferent, alike; neuter; indolent.

Անաւարբերաբար, *adv.* Indifferently.

Անաւարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indifference; neutrality.

Անաւարտամ, *adj. ind.* Resolute, determined.

Անաւարր, *adj. ind.* Immaterial, incorporeal, spiritual.

Անաւարրաբար, *adv.* Incorporeally, immaterially.

Անտարական (ի, աւ) *adj.* See **Անտար** :

Անտարակի, *adj. ind.* Not subject to the elements, incorporeal.

Անտաղագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very absurd, very extravagant.

Անտղեակ, *adj. ind.* Ignorant, unlearned, unskilful.

Անտիկ (զէյ, զեաւ) *adj.* Not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant, fantastical, unbecoming, unsuitable, out of place, unseemly. **Անտիկ իմն օրինակաւ**, absurdly, extravagantly.

Անտիկապի, *adj. ind.* Hard, inflexible.

Անտղուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unsuitness, impropriety.

Անտի (ի, իւ) *adj.* Invisible; incomprehensible. **Անտի առնել**, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անտիակ (ի, աւ) *adj.* Without form, formless, shapeless.

Անտիական (ի, աւ) *adj.* See **Անտիանիկ** :

Անտիանիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* Invisible; incomprehensible.

Անտիկ (եմ, եյի) *v. a.* To neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անտուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անտրուշ or **Անտրունշ**, *adj. ind.* Without master, without governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Intolerable, insupportable.

Անտր, *adj. ind.* See **Անտրունշ** : **Անտրունշ** or **Անտրունշ** See **Անտրունշ** :

Անտի, *adv. and adj.* Thence; there. **Ի լեռնէ անտի**, from yonder mountain. **Անտի է անտի**, from each side.

Անտիպ, *adj. ind.* Without type; unlike; out of shape, deformed.

Անտրագլուխ (գլխի, գլխաւ) *adj.* Without chief, without governor.

Անտիք (տեաց, տեգ) *s. pl.* The world to come; the blessings of the world to come.

Անտիգծ, *adj. ind.* Without deformity, without defect, perfect.

Անտուր, *adj. ind.* Free from sorrow,

joyful, gay, airy, merry, cheerful.

Անկար (ի, աւ) *adj.* Free from weakness, strong, able.

Անղարար, *adv.* Inseparably.

Անղղի (լոյ, լեաւ) *adj.* Inseparable.

Անտօրինիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* Indispensable.

Անոն (ի, իւ) *adj.* Of low birth, ignoble.

Անտու, *adj. ind.* Without habitation, houseless.

Անուշական (ի, աւ) *adj.* That cannot be imparted, that cannot be communicated.

Անուստ See **Անգուստ** :

Անուաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Անտիպ** :

Անուաւորական (ի, աւ) *adj.* See **Անտիպ** :

Անտամարդիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* That cannot be prepared; not subject to change, immutable.

Անտամարդուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Want of disposition, want of preparation.

Անտուտ, *adj. ind.* Free from sorrow, free from affliction, joyful, cheerful.

Անրակ (ի, աւ) *adj. s.* Clavicle, collar-bone.

Անըական (ի, աւ) *adj.* That relates to dreams; visionary.

Անց See **Անցք** :

Անցական (ի, աւ) *adj.* See **Անցաւոր** :

Անցանիկ (եմ, անցի) *v. n.* To pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit. **Անցանիկ զանցանիկ**, to exceed; to surpass, to excel. **Անցանիկ զրանիւ** or **ըստ հրամանն**, to infringe, to transgress, to violate, to break. **Անցանիկ ընդ մէջ**, to cross; to pierce, to penetrate. **Անցանիկ վերապի**, to repass. **Անցանիկ ի տեղի այլոյ**, to succeed. **Անցանիկ ընդ ստա**, to leap. **Անցանիկ արագ**, to hasten. **Անցանիկ յերկրորդ ամուսնու թիւն**, to hasten to a second marriage. **Անցանիկ զառարարք**, to grow old. **Անցանիկ (ճրագի)** to be extinguished. **Անցանիկ (ժամանակի)** to elapse. **Անցանիկ անցից**, to happen. **Անցանիկ (սերոյ or կաթին)** to decay, to spoil.

Անցարան (ի, աւ) *s.* Passage.

Անցաւ, *adj. ind.* Healthy, free from

pain; insensible; impassible, without pain.

Անցաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Անցաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instability, frailty, vanity.

Անցաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Անցեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Passed.

Անցեալ զաւուրբ, old, advanced in age.

Անցեալ ժամանակ, the time past.

Անցեանցք. Անցեանցս առնել, to pass, to go.

Անցնիւր, *pro. ind.* Each, every.

Անցողական (ի, աւ) *adj.* Transitive.

Անցորդ (ի, աւ) *s.* Passenger, traveller.

Անցորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey, passage.

Անցում (յման, յմամբ) *s.* Passage; transition.

Անցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pass, to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchain; to omit, to pass over; to surpass, to excel. Անցուցանել զմեզս, to pardon sins. Անցուցանել զաւուրբ or զժամանակ կեանաց, to pass away the time, to live. Անցուցանել զճրագ. or զչուր, to extinguish or put out the candle or fire. Անցուցանել ընդ սուր or 'ի սուր սուսերի, to put to the sword. Անցուցանել զբաւ փոխանակաւ or 'ի ձեռն գրամափոխութեան, to remit money, to send letters of change. Անցուցանել զգաւակն, to miscarry in child-birth.

Անցուցեալ (եւոյ, եւով) *adj.* and *s.* Passed, transmitted; abortive child.

Անցոյժ, *adj. ind.* Chaste, modest.

Անցոյժական (ի, աւ) *adj.* See Անցոյժ.

Անցոյժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modesty, chastity.

Անցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Passage, act of crossing; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap. Անցք բնականաց or սենեկաց, gallery, corridor. Անցք ժամանակի, space of time, lapse of time. Անցք or բերան անթոց, orifice.

Անփախելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Inevitable.

Անփախուս, *adj. ind.* See Անփախելի.

Անփակ, *adj. ind.* Unclosed, not enclosed or surrounded, open; frank, free; simple.

Անփակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See Անփակ.

Անփառացի, *adj. ind.* Inglorious, unhonoured, vile, abject, despicable.

Անփառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառանակ (ի, աւ) *adj.* See Անփառացի.

Անփափայլ See Անփափայլ.

Անփոխ (ի, իւ) *adj.* See Անփոխութիւն.

Անփոխադիր (գրի, գրաւ) *adj.* See Անփոխադրելի.

Անփոխադրական (ի, աւ) *adj.* See Անփոխադրելի.

Անփոխադրելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, not liable to change, inviolable.

Անփոխան, *adj. ind.* See Անփոխանակելի.

Անփոխանակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, invariable.

Անփոխանորդելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* See Անփոխանակելի.

Անփոխելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Immutable, invariable, unalterable.

Անփոյթ, *adj. ind.* Negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent. Անփոյթ առնել or անփոյթ լինել, to neglect, to slight.

Անփորձ (ի, իւ) *adj.* That does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձական (ի, աւ) *adj.* See Անփորձ.

Անփորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inexperience, simplicity.

Անփութութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Negligence, carelessness, inapplication.

Անփուս (փախ, փոխ) *adj.* Incorruptible, not liable to decay.

Անփոփ See Անփոփ.

Անփոփոխ, *adj. ind.* and *adv.* Immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; immutably, invariably.

Անփոփոխադիր, *adj. ind.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխական (ի, աւ) *adj.* See Անփոփոխելի.

Անփոփոխելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Im-
mutable, invariable, stable, constant.

Անփոփոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immutability, invariableness, con-
stancy.

Անփառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorruptibility, incorruption.

Անբրկանաւոր (ի, աւ) *adj.* That
cannot be ransomed, that cannot be
redeemed.

Անքակ, *adj. ind. and adv.* Indisso-
luble; insoluble; inherent; indissolubly,
inseparably.

Անքակելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* See
Անքակ.

Անքակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indissolubility.

Անքաղաք (ի, աւ) *adj.* That con-
tains no towns.

Անքաղաքաւոր (ի, իւ) *adj.* Un-
civil, disobliging.

Անքայլ (ի, իւ) *adj.* Without mo-
tion.

Անքանակ (ի, աւ) *adj.* Without
measure.

Անքաղենի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* In-
trepid, fearless, bold.

Անքատ (ի, իւ) *adj.* Indigent,
necessitous, poor, forlorn.

Անքատանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To
be indigent, to be poor.

Անքատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, poverty.

Անքաւելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Inex-
piable, irremissible, unpardonable.

Անքէն, *adj. ind.* Void of malice,
not vindictive.

Անքթթական (ի, աւ) *adj.* See
Անքթթ.

Անքթթելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* See
Անքթթ.

Անքթթ, *adj. ind. and adv.* That
does not wink the eye; without winking,
with fixed eyes.

Անքնական (ի, աւ) *adj.* See **Ան-
քննելի**.

Անքննելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* In-
scrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքնին, *adj. ind.* See **Անքննելի**.

Անքոյթ, *adj. ind.* Safe, out of dan-
ger, secure.

Անքոյթանալ (ամ, թապայ) *v. n-p.*
To be safe or out of danger.

Անքոյթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Security, safety, freedom from danger.

Անքուն, *adj. ind.* Awake, wakeful,

sleepless, watchful. **Անքուն լինել** or
կալ. to be awake; to be wakeful, to be
sleepless.

Անքոշ, *adj. ind.* Without veil; with-
out pretext, plain, open.

Անօգնական (ի, աւ) *adj.* Help-
less, succourless, unassisted.

Անօգնականիլ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.*
To be unassisted, to be helpless.

Անօգուտ, *adj. ind.* Useless, fruit-
less, vain, unprofitable. **Յանօգուտս**,
unprofitably, vainly.

Անօդ (ի, իւ) *adj.* Without air,
without element.

Անօթ (ոյ, ով) *s.* Vase, vessel,
pot; box; piece of furniture; tool, in-
strument. **Անօթ խոհակերոցի**, kitchen-
range. **Յանօթ առնուլ** or **խնդրել**,
to borrow. **Յանօթ առլ**, to lend.

Անօթագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Angiography.

Անօթահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dissection of the vessels in the human
body.

Անօր (ի, իւ) *adj.* Slender; rare;
fine, subtle, thin, delicate; feeble,
meager, lean; light.

Անօրագոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. More or very thin, very subtle.

Անօրթեւ, *adj. ind.* That has light
wings.

Անօրական (ի, աւ) *adj.* See **Անօր**.

Անօրաման, *adj. ind.* Composed of
thin or subtle particles, rare, fine,
subtle.

Անօրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To
rarefy; to become thin; to be diminish-
ed; to waste; to become fine or sub-
tile.

Անօրատար, *adj. ind.* Wan, mea-
ger, delicate, feeble.

Անօրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To rarefy; to make thin; to lessen, to
diminish, to subtilize.

Անօրել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ան-
բացուցանել**.

Անօրիւ (իմ, բեցոյ) *v. n-p.* See
Անօրանալ.

Անօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtily, rarity, fineness, thinness.

Անօրէն (բիւի, բիւաւ) *adj.* Unjust,
wicked; impious; untoward; illicit, base;
profane.

Անօրէնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Iniquity, malice; impiety.

Անօրինծին, *adj. ind.* Born of a

wicked mother; born in iniquity.

Անօրինակ (ի, աւ) *adj.* Unexam-
pled, unparalleled, unequalled.

Անօրինիկ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
be iniquitous, to be unjust; to sin, to
transgress.

Աշուրօր (լընց, ւրնոյ) *s. pl.*
Daybreak.

Աշակերտ (ի, աւ) *s.* Disciple,
student, pupil, scholar; foster-child;
sectator, follower.

Աշակերտակից (կցի, կցաւ) *s.* Fel-
low-student, companion, associate,
school-fellow.

Աշակերտանոց (ի, աւ) *s.* School.

Աշակերտել (եմ, էցի) *v. a.* To
have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pupillage; apprenticeship.

Աշարայ (ի, իւ) *s.* Rye.

Աշք See Աշու:

Աշիկ (եմ, էցի) *v. a.* To regard:
See իրակել or Նշմարիկ:

Աշխատ: Աշխատ առնել, to give
trouble, to fatigue, to harass, to incom-
mode, to disquiet, to disturb; to tor-
ment, to plague, to rack; to weary; to
importune, to pester. Աշխատ լինել,
to take trouble.

Աշխատաւոր, *adj. ind.* Active, di-
ligent.

Աշխատաւոր, *adj. ind.* Troublesome,
laborious, toilsome.

Աշխատակիր (կրի, կրաւ) *adj.*
That takes trouble, laborious; trouble-
some.

Աշխատանք (նայ, նգ) *s. pl.* See
Աշխատութիւն:

Աշխատասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.*
Laborious, active, diligent, industrious.

Աշխատասիրաբար, *adv.* Diligently,
carefully.

Աշխատասիրել (եմ, էցի) *v. a.* To
labour diligently.

Աշխատասիրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Diligent labour, elaborate study, in-
dustry; work, production.

Աշխատացուցանել See Աշխատե-
ցուցանել:

Աշխատաւոր (ի, աւ) *adj. and*
s. That works, that labours; servant.

Աշխատաւոր եղբայր, lay-brother.

Աշխատել (եմ, էցի) *v. a.* See
Աշխատեցուցանել:

Աշխատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatigue, to trouble, to incom-

mode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցանող (ի, աւ) *adj.*
Troublesome, tedious.

Աշխատիկ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To
labour, to work, to take trouble, to
toil.

Աշխատիկ (աշի, տաւ) *adj.* That
works; that fatigues.

Աշխատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Fatigue, trouble, labour, care, en-
deavour, effort; work, business; exercise;
fabrication; statute work. Աշխատու-
թիւն մտայ, stretch of the mind, in-
tense application. Աշխատութեամբ,
with difficulty, with great trouble.

Աշխար (ի, իւ) *s.* Mourning, la-
mentation, complaint.

Աշխարանք (նայ, նգ) *s. pl.* See
Աշխար:

Աշխարանաւոր, *adj. ind.* Plaintive,
mournful, lamentable.

Աշխարաւոր (ի, աւ) *adj.* Plaintive,
mournful.

Աշխարիկ (եմ, էցի) *v. a.* To com-
plain of, to lament, to mourn, to de-
plore.

Աշխարիկ (լընց, լեաւ) *adj.* De-
plorable, lamentable.

Աշխարհ (ի, աւ) *s.* World, uni-
verse; land, country, region. Փոքր
աշխարհ, microcosm.

Աշխարհաբար, *adv.* In a worldly
manner.

Աշխարհաբնակ (ի, աւ) *adj.* That
inhabits the world or a country.

Աշխարհագիր (գրի, գրաւ) *s.*
Geographer; cosmographer; geography;
cosmography; poll-tax.

Աշխարհագրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Cosmography.

Աշխարհագուշ, *adj. ind.* Published
throughout the world; that publishes
throughout the world.

Աշխարհագով, *adj. ind.* Praised by
all the world.

Աշխարհագովութիւն (թեան, թեամբ)
s. The reception of universal praise;
universal praise.

Աշխարհագործ (ի, աւ) *s. and adj.*
Creator of the world; created, made
from nothing.

Աշխարհագործութիւն (թեան,
թեամբ) *s.* Creation of the world.

Աշխարհագունմար, *adj. ind.* See
Աշխարհախումբ:

Աշխարհագունդ or Աշխարհա-

գուն (գնդոյ, գնդով) *s.* (Geographical) globe.

Աշխարհագրական (ի, աւ) *adj.* Geographical; cosmographical.

Աշխարհագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Geography; cosmography.

Աշխարհագրեալ (եմ, եցի) *v. n.* To observe or spy a country.

Աշխարհազօր (ի, աւ) *adj.* Composed of all sorts of warriors.

Աշխարհածաղով, *adj. ind.* See Աշխարհախումբ.

Աշխարհալիք, *adj. ind.* That fills the universe; spread throughout the world.

Աշխարհալոյս, *adj. ind.* That gives light to all the world.

Աշխարհալուր, *adj. ind.* Heard throughout the world.

Աշխարհախորհ, *adj. ind.* Thought or done by universal consent.

Աշխարհախումբ, *adj. ind.* In universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանօթ, *adj. ind.* Acknowledged by all the world; notorious, manifest. Աշխարհածանօթ հրատարակութիւն, notoriety.

Աշխարհածուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Empress, queen, princess.

Աշխարհածուխ, *adj. ind.* That agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ (ի, աւ) *s.* Conqueror; monarch, emperor, prince.

Աշխարհակալել (եմ, եցի) *v. n.* To conquer the world.

Աշխարհակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conquest.

Աշխարհական (ի, աւ) *adj. and s.* Worldly, temporal; secular, lay; universal, general; lay or secular man. Աշխարհական առնել, to secularize. Աշխարհական վիճակ or կարգ, a secular life.

Աշխարհականացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Secularized; married.

Աշխարհականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Secular life.

Աշխարհակեաց, *adj. ind.* Secular, laical, temporal.

Աշխարհակեր, *adj. ind.* That consumes the universe.

Աշխարհակերպ, *adj. ind.* Worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց, *adj. ind.* That

saves the world, that redeems the world.

Աշխարհակեր, *adj. ind.* That sustains the world.

Աշխարհակոծ, *adj. ind.* Lamented by all the world.

Աշխարհակոյս, *adj. ind.* See Աշխարհախումբ.

Աշխարհակործան, *adj. ind.* That destroys the world.

Աշխարհակորոյս, *adj. ind.* That destroys the world.

Աշխարհակուլ, *adj. ind.* That absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահամար See Աշխարհամար.

Աշխարհահեծ, *adj. ind.* That laments for the world.

Աշխարհամած, *adj. ind.* That surrounds all the world.

Աշխարհամատուռն (արան, արամբ) *s.* Without pl. All chapels, all churches.

Աշխարհամար (ոյ, ով) *s.* List or register of the people, census of the population.

Աշխարհամար (ի, աւ) *adj.* That keeps the register of the people. Աշխարհահաշիւ գիր զաշխարհամար, to register the number of the people.

Աշխարհամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Public square or place in a town.

Աշխարհամուտ, *adj. ind.* Open to public entrance, frequented, resorted to.

Աշխարհամուր, *adj. ind.* That is fortified in a country.

Աշխարհանայ, *adj. ind.* Esteemed or respected by all men.

Աշխարհային (այնոյ, այնով) *adj.* Worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհաշէն, *adj. ind.* That causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապալատ, *s. and adj. ind.* Court, palace of a prince; that appertains to the court, imperial.

Աշխարհապահ, *adj. ind.* That preserves the universe.

Աշխարհապատում, *adj. ind.* That relates from the creation of the world.

Աշխարհապարունակ, *adj. ind.* That surrounds the world.

Աշխարհապարփակ, *adj. ind.* See Աշխարհապարունակ.

Աշխարհապէս See Աշխարհաբար.

Աշխարհասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Worldly, attached to the vanities of the world.

Աշխարհաստեղծ (*ի, աւ*) *adj.* That created the world.

Աշխարհավար (*ի, աւ*) *adj.* Political; secular.

Աշխարհավարիկ (*իմ, բեցայ*) *v.n.p.* To live according to the rules of good policy; to live a secular life.

Աշխարհավարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Policy; secular life.

Աշխարհատած, *adj.ind.* That takes care of the people, that has charge of the people.

Աշխարհատարած, *adj.ind.* Spread throughout the universe or the world.

Աշխարհատեայ, *adj.ind.* That detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհատես (*ի, աւ*) *adj.* That has seen much of the world; known by all, notorious, publick, manifest. **Աշխարհատես ջուշանել**, to publish, to make known.

Աշխարհատէր (*տեանն, տերամբ*) *s.* Master of the world, conqueror; prince.

Աշխարհատիկին (*կնոջ, կնաւ*) *s.f.* Victress; princess.

Աշխարհարար (*ի, աւ*) *adj.* That created the world.

Աշխարհարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation of the world.

Աշխարհարձակ, *adj.ind.* Published throughout the world.

Աշխարհացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That shews all the world; map of the world.

Աշխարհաւանդ, *adj.ind.* Allowed or taught by all the world.

Աշխարհաւանդիկ, *adj.ind.* See **Աշխարհաւանդ**.

Աշխարհաւեր (*ի, աւ*) *adj.* That ruins or destroys the world.

Աշխարհիկ, *adj.ind.* Secular; lay, vulgar, popular.

Աշխարհօրէն, *adv.* Secularly; vulgarly: generally, universally.

Աշխարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Complaint, lamentation.

Աշխտանալ (*ամ, աացայ*) *v.n.* To reddish, to grow red.

Աշխտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Redness, red colour.

Աշխտ (*ի, իւ*) *adj.* Reddish; of a fiery colour. **Աշխտ ձի**, chestnut horse.

Աշխոյժ (*խուժի, խուժիւ*) *adj.* Ardent, spirited, lively, sprightly,

mettlesome, fiery; adroit, skilful; alert, vigilant. **Աշխոյժ ձի**, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vivacity, spirit, gaiety, sprighdlineps; rapture; mettle.

Աշխոյժք; *s.pl.ind.* See **Աշխոյժութիւն**.

Աշխային See **Աշխոյժային**.

Աշնանային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Autumnal.

Աշնանմուտք (*մտից, մտիւք*) *s.pl.* Beginning of autumn.

Աշնանավար, *adj.ind.* Cultivated in autumn.

Աշնանի, *adj.ind.* Of the autumn.

Աշնան (*շնան, շնամբ*) *s.* Autumn.

Աշո (*ի, իւ*) *s.* Sacrifice, oblation, offering of idolaters.

Աշտանակ (*ի, աւ*) *s.* Candlestick; chandelier; stand for lights.

Աշտանակակիր (*կրի, կրու*) *adj.* That carries a chandelier; carried on a chandelier.

Աշտանակել (*եմ, եցի*) *v.n.* To be on horseback, to ride a horse, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ (*ի, աւ*) *s.* Tower; donjon; watch-tower.

Աշտարակադարծ (*ի, աւ*) *adj.* That builds a tower.

Աշտարակադարծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction of a tower.

Աշտարակաշէն, *adj.ind.* See **Աշտարակադարծ**.

Աշտարակաշինութիւն See **Աշտարակադարծութիւն**.

Աշտարակեայ, *adj.ind.* Having towers.

Աշտարար (*ի, աւ*) *s.* Sacrificer.

Աշտեայ (*տէի, տէիւ*) *s.* See **Աշտէ**.

Աշտեան (*տենի, տենիւ*) *s.* See **Աշտէ**.

Աշտենաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Lancer; armed with a lance.

Աշտէ (*ի, իւ*) *s.* Pike; javelin, dart, lance.

Աշտէն (*տենի, տենիւ*) See **Աշտէ**.

Աշտիճան See **Աշտիճան**.

Աշտուճ See **Աշտուճ**.

Աշագեղ (*ի, աւ*) *adj.* That has beautiful eyes.

Աշաղուրջ (*լըլոյ, լըլով*) *adj.* Alert, sprightly, vigilant, active, gay; circum-

spect.

Աշաղլութիւն (*թեան, թեամբ*)

▲ Vigilance, circumspection.

Աչկաբաւ, *adj. ind.* That moves the eyes.

Աչմէջք (Քջայ, Քջօք) *s. pl.* Space between the two eyes.

Աչնայ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To have eyes.

Աչառահք (նայ, նօք) *s. pl.* See Աչառութիւն:

Աչառել (եմ, եցի) *v. n.* To have respect to the appearance of persons.

Աչառու (ի, աւ) *adj.* That respects the appearance of persons.

Աչառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect of persons.

Աչարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Look of love, amorous glance.

Աչացաւ (ի, աւ) *adj.* That has had eyes.

Աչացառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Complaint in the eyes, pain in the eyes.

Աչացու See Զայացու:

Աչկայ (չէի, չէիւ) *adj.* That has eyes, that sees, gifted with sight.

Աչկել (ի, իւ) *adj.* That has a fine eye, that has a good sight.

Աչք (չաց, չօք) *s. pl.* Eyes, sight, look. Աչս արձակել, to cast eyes upon, to desire. Ըստ աչս դատել, to judge by first sight. Յաչս գնել, to despise. Աւ աչս հայել, to pay respect to persons. Յաչաց հանել, to render odious. Յաչաց կաննել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one.

Աչ, Աչա or Աչի (particles of privation) A, ab, abs, de, dif, dis, e, ef, ex, ig, il, im, in, ir, mis, un, etc. (when used privatively).

Աչա or Աչայ, *adv.* Afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly.

Աչա, *conj.* Then, therefore.

Աչարան (ի, իւ) *adj.* Without reason, without answer, without reply.

Աչարանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Աչարան:

Աչագայ (ի, իւ) *adj.* That is to come, future, posterior.

Աչագայք (յից, յիւք) *s. pl.* Posterity; futurity.

Աչագովանք (նայ, նօք) *s. pl.* See Աչագովութիւն:

Աչագովել (եմ, եցի) *v. a.* To dispraise, to censure, to blame.

Աչագովելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Censurable, blamable.

Աչագովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blame, censure, dispraise.

Աչագործ (ի, աւ) *adj.* Unemployed, idle, at leisure.

Աչա եթէ See Աչա թէ:

Աչազէն (զինի, զինաւ) *adj.* Unarmed. Եւրազէն մարտնչել, to fight without weapons.

Աչա թէ, *conj.* But if, if, in case that. Աչա թէ ոչ, if not, otherwise, else.

Աչաթարց (ի, իւ) *s.* Apostrophe (in grammar).

Աչաթոյն (թուռի, թուռիւ) *adj.* Without venom, without poison.

Աչաժամ, *adj. ind.* Tardy, too late; out of season.

Աչաժաման (ի, իւ) *adj.* That comes or happens too late, tardy; out of season.

Աչաժոյժ (ժուռի, ժուռիւ) *adj.* Impatient, intemperate, immoderate; impetuous, violent. Աչաժոյժ բերուած, intemperateness, violence.

Աչաւեր, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Աչալիւիք, *s. pl. ind.* Future events, futurity.

Աչախուրել (եմ, եցի) *v. a.* To take off (one's hat).

Աչախա, *adj. ind.* Vain, useless, neglected, slighted, forgotten. Աչախա առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe.

Աչախառնալ (ամ, աացայ) *v. n.* To forget, to be ungrateful.

Աչախառնոր (ի, աւ) *adj.* See Աչերախա:

Աչախառնորութիւն See Աչերախաութիւն:

Աչախաիք (աւաց, աեք) *s. pl.* See Աչերախաութիւն:

Աչածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want of conveyance.

Աչակարու (բոյ, բոով) *s.* Yellow paint.

Աչակադործ (ի, աւ) *s. and adj.* Glass-maker; glazier; glass, made of glass.

Աչակադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of making glass; trade of a glazier.

Աչականարեր (ի, աւ) *adj.* That produces corruption.

Աղակամագործ (ի, աւ) *adj.* That causes corruption.

Աղակամագործել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt.

Աղակամակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That is subject to corruption, corruptible.

Աղակամասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes corruption.

Աղակամարար (ի, աւ) *adj.* That corrupts, contagious.

Աղակամացու (ի, աւ) *adj.* Corruptible.

Աղակամացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Corruptibility: See **Աղակամութիւն**.

Աղականել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray. **Աղականել զկոյս**, to deflower, to debauch.

Աղականիչ (նչի, նչաւ) *adj.* Corruptive, contagious, infectious.

Աղականիւթ (ոյ, ու) *s.* Enamel.

Աղականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; corruptibility. **Աղականութիւն կուսի**, defloration, debauchment.

Աղակափեղէկ (ի, իւ) *s.* Casement of a window.

Աղակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* See **Աղակեղէն**.

Աղակեգործ See **Աղակագործ**.

Աղակեգործութիւն See **Աղակագործութիւն**.

Աղակել (եմ, եցի) *v. a.* To glaze; to varnish.

Աղակեղէն (զիւի, զիւաւ) *adj.* Made of glass.

Աղակենիւթ, *adj. ind.* See **Աղաւկեղէն**.

Աղակի (կւոյ, կւով) *s.* Glass (to drink out of); glass; glass bottle or phial.

Աղակիք (կեաց, կեօք) *s. pl.* Panes of glass.

Աղահար (ի, իւ) *adj.* Menstrual; having menses.

Աղահարազան See **Աղահարզան**.

Աղահարզան (ի, իւ) *s.* Repudiation, divorce.

Աղահարիտ, *adj. ind.* See **Աղահար**.

Աղահարի (ի, աւ) *adj.* Exempt, free.

Աղահարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exemption, franchise, immunity.

Աղահաւատ (ի, իւ) *adj.* Mistrustful; unfaithful.

Աղահով (ի, իւ) *adj.* Sure, safe, assured. **Յապահովս**, assuredly. **Յապահովս լինել**, to be sure, to be certain.

Աղահովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To be sure, to be assured.

Աղահովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make sure, to assure, to ensure, to secure; to give security for.

Աղահովել (եմ, եցի) *v. a.* See **Աղահովացուցանել**.

Աղահովիկ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* See **Աղահովանալ**.

Աղահովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surety, security.

Աղամայն (ի, իւ) *adj.* Without voice, mute.

Աղամեռն, *adj. ind.* Helpless, succourless.

Աղամեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Helplessness, want of succour.

Աղայք (յից, յիւք) *s. pl.* See **Աղաւայք** or **Աղալինիք**: **Յապայս**, in future, in future ages.

Աղաշաւ, *s. ind.* Repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition. **Աղաշաւ առնուլ**, to repent, to feel regret.

Աղաշաւանք (նայ, նօք) *s. pl.* See **Աղաշաւ**.

Աղաշաւել (եմ, եցի) *v. a.* To regret, to repent of, to lament.

Աղաշաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Աղաշաւ**.

Աղաշխարան (ի, աւ) *s.* Any place of penance or suffering, gibbet, cross.

Աղաշխարանք (նայ, նօք) *s. pl.* Penance.

Աղաշխարել (եմ, եցի) *v. a.* To repent of, to regret.

Աղաշխարողահայր (հօր, հարր) *s.* Penitentiary.

Աղաշխարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repentance, penitence; mortification, maceration. **Սաղմոսք աղաշխարութեան**, the penitential psalms. **Կանոն զիւրք աղաշխարութեան**, penitential.

Ազաշխարհ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That does penance, penitentiary.

Ազաշորհ (ի, աւ) *adj.* Ungrateful; useless, vain, fruitless; vile, abject, disagreeable.

Ազաշորհեմի, *adj. ind.* See **Ազաշորհ**.

Ազաշուք, *adj. ind.* Vile, base, abject, degraded.

Ազա ուրեմն, *conj.* Then, therefore; finally, at last.

Ազաջան (ի, իւ) *adj.* Idle, careless; vain, useless.

Ազառաժ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Rock: rocky, rugged, hilly, stony. **Ազառաժնի Արաբիա**, stony Arabia.

Ազառաժուտ, *adj. ind.* Rugged, rough, stony, rocky.

Ազառիկ, *adj. ind.* and *adv.* On credit. **Ազառիկ գնել** or **վաճառել**, to buy or sell on credit.

Ազառնեայք (նեայք, նեքք) *s. pl.* See **Ազադայք**.

Ազառնի (նւոյ, նեաւ) *s.* and *adj.* Futurity; future. **Ազառնի ժամանակ բայից**, future tense (in grammar).

Ազառուժ, *adj. ind.* Insolent, pert, bold, audacious. **Ազառուժն**, insolently, pertly.

Ազառութիւն See **Բացառութիւն**.

Ազատան (ի, աւ) *s.* and *adj.* Asylum, refuge, place of safety, shelter; sheltered, placed under protection.

Ազատան առնել, to confide, to intrust; to secure. **Ազատան լինել**, to take refuge; to confide, to trust, to be confident. **Յոգիս ազատան լինել** or **յոդւոյ պարզել ազատան լինել**, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ազատանապահ, *adj. ind.* Preserved in a safe place, kept in a place of safety.

Ազատանարան (ի, աւ) *s.* Refuge, asylum; retreat.

Ազատանել (եմ, եցի) *v. a.* To assure; to commit, to intrust, to confide.

Ազատանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To take shelter, to take refuge, to enter under protection, to confide.

Ազատանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trust, confidence.

Ազատանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inspire with confidence, to assure.

Ազատ, *s. ind.* See **Հէն**.

Ազատոճ (ի, իւ) *adj.* Ignoble, obscure, low, plebeian.

Ազատոճիկ, *adj. ind.* See **Ազատոճ**.

Ազարաչ See **Ազահար**.

Ազարանազարդ, *adj. ind.* Ornamented by palaces or mansions.

Ազարանջանք (նից, նեք) *s. pl.* Bracelets.

Ազարանք (նից, նեք) *s. pl.* Palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ազարասան (ի, աւ) *adj.* Unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent.

Ազարասանել (եմ, եցի or եցայ) *v. n.* To be unbridled, to be licentious, to be insolent, to be impudent.

Ազարասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ազարթանել (եմ, եցի) *v. n.* To bud, to shoot.

Ազարում (ի, աւ) *s.* Border or edge of a tent or pavilion.

Ազարբեթաս (տիոյ, տիով) *s.* Northwind.

Ազարօշ (ի, իւ) *s.* Frontlet, bandage for the forehead; ornament before an altar.

Ազացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony, demonstration.

Ազացուցարար, *adv.* Demonstratively.

Ազացուցական (ի, աւ) *adj.* Demonstrative, conclusive.

Ազացուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To demonstrate.

Ազացուցանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Demonstrable.

Ազացուցանող (ի, աւ) *adj.* Demonstratory.

Ազացուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Demonstration, evident proof.

Ազաւանդակ (ի, աւ) *s.* Cord, string, line.

Ազաւառ (ի, աւ) *s.* Excrement.

Ազաւասիկ See **Պայուսակ**.

Ազաւարտակ (ի, աւ) *adj.* Dirty, unclean, foul, tarnished.

Ազաւէն (ւինի, ւինաւ) *s.* Asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ազաւինիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To trust, to confide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ազաւինութիւն (թեան, թեամբ)

s. Refuge, resource; confidence, security.

Ապաքեն, conj. Then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact; indeed, truly, really.

Ապաքենցապաք, adv. Nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանել (*եմ, ցուցի*) v. t. See **Ապաքենել**.

Ապաքենել (*եմ, եցի*) v. a. To cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապաքինումն (*քինման, քինմամբ*) s. Cure, recovery.

Այ եթէ See **Այա եթէ** or **Այա թէ**.

Այեհեալ, adj. ind. See **Այեհալ**.

Այերախ (*ի, իւ*) adj. Ungrateful.

Այերախանալ (*ամ, ասցայ*) v. n. To be ungrateful.

Այերախեք, s. ind. See **Այերախ առթիւն**.

Այերախառթիւն (*թեան, թեամբ*) s. Ingratitude.

Այերասան See **Այարասան**.

Այերասանութիւն See **Այարասանութիւն**.

Այերգանական (*ի, աւ*) adj. Negative, of negation.

Այերեւութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Disappearance.

Այեհեալ See **Այեհալ**.

Այեղատ, adj. ind. Unjust, iniquitous.

Այեկած, adj. ind. Varnished.

Այեկար (*ի, աւ*) adj. Impotent, weak, feeble.

Այեկի (*կւոյ, կւով*) s. Varnish: See **Այակի**.

Այերաւ (*ի, իւ*) adj. Wicked, iniquitous, rascally, roguish, profligate, flagitious, villainous.

Այերաւախ, adj. ind. Slanderous.

Այերաւութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Այեսել (*եմ, եցի*) v. a. To dry saltmeat.

Այշանալ (*ամ, չացայ*) v. n. See **Այշիւ**.

Այշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) v. t. To astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Այշիւ (*եմ, շեցայ*) v. n. To be astonished, to be surprised, to be enraptured, to be amazed.

Այշողել (*եմ, եցի*) v. a. To seize, to take by force.

Այշութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Astonishment, surprise, amazement; stupor; dulness, heaviness, stupidity; lethargy.

Այոսմիւն (*եմ, եցի*) v. a. To deny, to refuse.

Այսւղնէ (*ի, իւ*) s. See **Այսիկ**.

Այսւխ (*պխոյ, պխով*) s. Salted and dried meat.

Այսւշ, adj. ind. Stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed. **Յայսւշ երթիւ**, **հարկանիւ**, **արկանիւ** or **գարձուցանիւ**, to strike with astonishment, to surprise, to amaze. **Յայսւշ երթիւ**, **հարկանիւ**, **գառնալ** or **լինել**, to be struck with astonishment, to be surprised, to be amazed, to wonder.

Այսւռ (*պռի, պռիւ*) s. Booty; fish-hook.

Այոսական (*ի, աւ*) adj. Negative.

Այոսել (*եմ, եցի*) v. a. To deny, to refuse.

Այոսութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Negation.

Այուր, s. ind. Plunder, pillage.

Այուել (*եմ, եցի*) v. a. To plunder, to pillage, to ravage.

Այսպարել (*եմ, եցի*) v. a. To recommend.

Այսամբ (*ի, աւ*) adj. Rebelious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious. **Այսամբք**, conspirators. **Ժողով** or **միաբանութիւն ապստամբաց**, conspiracy.

Այսամբեցուցանել (*եմ, ցուցի*) v. a. To excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Այսամբիւ (*իմ, բեցայ*) v. n-p. To rebel, to revolt, to mutiny, to conspire. **Այսամբիւ 'ի հաւատոյ**, to apostatize, to abjure religion.

Այսամբութիւն (*թեան, թեամբ*) s. Rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Այսակ (*ի, աւ*) s. Box on the ear. **Այսակս հանել**, to box on the ear, to cuff. **Այսակս առնուլ**, to receive a box on the ear.

Այսակատու (*ի, աւ*) adj. That gives a box on the ear.

Այսակել (*եմ, եցի*) v. a. To box on the ear. **Այսակս հանել 'ի ծոծ**.

բախն, to strike on the back of the head.

Ապրանք (նայ, նոք) *s. pl.* Life, duration of life. Ոչ լինել ապրանք, to be in a dying state, to be dying.

Ապրաստ See Բալաստն:

Ապրացու (ի, աւ) *adj.* See Ապրեցուցիչ:

Ապրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. z.* To deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիչ (ցի, ցաւ) *adj.* That saves; that preserves, that delivers.

Ապրիլ (ի, իւ) *s.* April.

Ապրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To live; to obtain freedom, to escape, to fly.

Ապրշմադործ See Մեղաքսադործ:

Ապրշուճ (շի, շմաւ) *s.* Silk: See also Մեղաքս:

Ապրուստ (ի, իւ) *s.* Livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրիով (ի, աւ) *s.* Pail, vessel to hold water.

Ապրիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* Illegal, illicit, unlawful.

Ապրիւնաւորաբար, *adv.* Illegally, unlawfully.

Աջ (ոյ, ու) *adj. and s.* Right; right hand. Ընդ աջէ, to the right.

Աջոյ ձեռամբ յաջողակ, right-handed. Յաջէ և յահեկէ or յաջուց և յահեկայ, to the right and left, on each side.

Աջակ (ի, իւ) *adj.* See Աջակողման:

Աջակն (ի, աւ) *adj.* Belonging to the right side, right.

Աջակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողման, *adj. ind.* To the right, on the right side. Յաջակողման դաւաւ, to the right.

Աջակողմն (զման, զմամբ) *s.* Right side, right hand. Աջակողմն նաւու, starboard. Յաջակողման, to the right.

Աջակոյս, *s. ind.* See Աջակողմն:

Աջակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջայք (կայց or կայ, եօք) *s. pl.* Those persons or things on the right hand.

Աջիւք, *s. ind.* See Աջայք:

Աջող: Աջողակ See Յաջող: Յաջողակ:

Առ (ի, իւ) *s.* Taking, capture, seizure.

Առ և ապուր, *s. ind.* Plunder, pillage, sack.

Առ, *pre.* At; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before. Առ իս և յամենայն ժամ, he is always near me. Արդարացուշիք զնա առ հօր իւրում, make excuses for him to his father. Աղէտք քո ոչինչ եմ առ իմովս, your misfortune is nothing in comparison of mine. Գնաց առ գուքսն, he is gone to the duke. Առ Յոյնս և առ Հռոմէացիցիս, among the Greeks and Romans. Ոչ է նոյնպէս առ Անգլիացիս, it is not even among the English. Մակաւ ինչ է այդ առ պարտեօքս՝ զոր ունիմ առ քեզ, it is little in comparison of what I owe you. Յարգոյ or մեծարու է առ ամենեկն, he is respected by all men. Կայթել or խայտալ առ խնդութեան, to leap for joy. Պարա է լինել ազնուաբարայ առ անձն և առ այլս, it is right to respect one's self as well as others. Առ բոլորիս ունիմ զնա, I keep him for my friend. Կստեղ, բազմիւ առ ունեմ or առ ունիք, to sit down near any one. Առ ինքնակալութեամբ Աւգուստոյ, under the reign of Augustus. Առ ի տեսանիւ զնա, to see him, in order to see him. Առ արտաքս, on the outside. Առ երի, near, towards. Առ երկրաւ, on the ground. Առ այր, to each person, apiece. Առ չարութեան, for malice, through malice. Առ ահի or երկիւղի, for or through fear. Առ նովն ժամանակաւ, at that time, then.

Առաքստ (ի, իւ) *s.* Curtain, veil, net; pretext; nuptial couch; bed-curtain; pavilion; sail of a ship. Մանկունք առաքստի, young persons that accompany the bridegroom, paronyms.

Առաքստակալ (ի, աւ) *s.* Yard (of a ship).

Առաքստաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a sail.

Առաքստաձիգ, *adj. ind.* That draws the curtain; that veils; that sets sail.

Առաքստանուէր, *adj. ind.* Given to the nuptial couch.

Առաքստատապառ (ի, իւ) *adj.* For the service of the nuptial room.

Առաքստափակ, *adj. ind.* Veiled,

covered with a veil or curtain.

Առաքառակ (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail.

Առաքառակցոյանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lodge, to quarter.

Առաքել (եմ, եցի) *v. a.* To attribute, to ascribe.

Առաքել (եմ, եցի) *v. a.* To prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Առաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apposition, addition; proposition.

Առաթուր: Առաթուր կոխել, կռիւն առնել or **հարկանել**, to trample under foot: See **Աթուր**.

Առած (ի, իւ) *s.* Adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Առակ (ի, աւ) *s.* Proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle. **Առակաւ**, proverbially. **Առ առակէ**, to be exposed to publick laughter or contempt. **Յառակս առաւ**, to expose to publick attention or censure. **Յառակս** or **առակ նշուակի լինել**, to be exposed to publick view, to lay open to publick contempt.

Առկարան (ի, իւ) *adj.* That speaks in proverbs.

Առկարանական (ի, աւ) *adj.* Proverbial; enigmatical.

Առկարանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak proverbs; to speak figuratively.

Առկարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Figurative discourse, parable; enigma.

Առկարար, adv. Proverbially; enigmatically.

Առկադիր (գրի, գրու) *adj.* That writes proverbs or moral fables.

Առկադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Առկախ (ի, աւ) *adj.* See **Առկախան**.

Առկախանել (եմ, եցի) *v. a.* See **Առկախանել**.

Առկախասութիւն See **Առկախասութիւն**.

Առկական (ի, աւ) *adj.* See **Առկարանական**.

Առկանել (եմ, եցի) *v. a.* To expose to publick notice: to conceal, to

hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Առկանք (նայ, նգ) *s. pl.* Private parts, nakedness.

Առկասաց, adj. ind. See **Առկառան**.

Առկարկու (ի, աւ) *adj.* Who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Առկաւոր (ի, աւ) *adj.* Enigmatical; proverbial.

Առկել (եմ, եցի) *v. a.* To allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to publick censure. **Առկել յանդիման արեգական** See **Յարազել**.

Առկումն (կման, կմամբ) *s.* Simile, allegory, parable; publick censure.

Առկուռի, adj. ind. Opposite, contrary.

Առկուռիք (կռանայ, կռանգ) *s. pl.* Opposition, contrariety; spite, vexation.

Առաձգական (ի, աւ) *adj.* Elastick.

Առաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elasticity; spring.

Առաջում (ի, աւ) *s.* See **Ճամ**.

Առայժմ, adv. At present, now, immediately.

Առայժմու, adv. See **Առայժմ**.

Առայսու ամենայնիւ, adv. However, nevertheless.

Առանգամ փ, adv. Once, one time, at the first, forthwith.

Առանձին, adj. ind. Peculiar, singular, special; insulated; solitary, lonely, obscure; specifick. **Առանձին յսուկութիւն**, speciality.

Առանձին or **առանձինն, adv.** Particularly, in particular, especially, expressly; singularly, specifically, narrowly; apart, in reserve, secretly, aside, separately, solitarily.

Առանձնարար, adv. Apart, separately, solitarily.

Առանձնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Առանձնակ (ի, աւ) *adj.* See **Առանձնական**.

Առանձնական (ի, աւ) *adj.* Peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Առանձնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peculiarity; propriety; solitude.

Առանձնակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Solitary.

Առանձնակեցութիւն (թեան, թեամբ)

s. Solitude, state of living alone.

Աւանանակի, *adv.* See Աւանանաւար:

Աւանանային, *adj. ind.* See Աւանանական:

Աւանանանալ (աժ, նայոյ) v. n-p. To retire, to withdraw.

Աւանանանորհ (ի, աւ) *adj.* Privileged, exempt.

Աւանանանորհութիւն (թեան, թեամբ) s. Prerogative, privilege, exemption, immunity.

Աւանանաւոր (ի, աւ) *adj.* Peculiar, proper.

Աւանանաւորական (ի, աւ) *adj.* See Աւանանաւոր:

Աւանանաւորիլ (իժ, բեցոյ) v. n-p. To be appropriate.

Աւանանաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Singularity; propriety.

Աւանանայ (ի, աւ) s. Solitude, monastery.

Աւանանութիւն (թեան, թեամբ) s. Solitude, retreat.

Աւանց, *pre.* Without, except, save. Մէկնեցաւ աւանց աւանց յինն զողջոյն հրաժարական, he is gone without taking leave of me. Աւանց իժ, without me.

Աւանցք (ցից, ցիւք) s. pl. Axis; pivot; passage.

Աւալ See Աւականէ:

Աւալք, *adj. ind. and adv.* Fantastical, fanciful, chimerical; visibly. Աւալք էնչ or աւակի, spectre, phantom, ghost, vision, illusion.

Աւալա See Աւալալայ:

Աւալար (ի, աւ) *adj. and s.* Stony, rugged, craggy, uneven, rough; rugged or rough road.

Աւալարին, *adj. ind.* See Աւալար:

Աւալ or Աւալք, s. ind. Front, head; arm, division, branch. Աւալք գետոյ, arm of a river. Թառալոյ or յառալոյ կողմանէ, before, in front, at the head of. Աւալս ունեւ or աւալս, to obviate, to be beforehand, to prevent.

Աւալարան See Թառալարան:

Աւալարան See Թառալարան:

Աւալարանայ See Թառալարանայ:

Աւալարանութիւն See Թառալարանութիւն:

Աւալարի, *adj. ind.* Placed before, set before, proposed.

Աւալարիլ (իժ, եցի) v. a. To set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Աւալարութիւն (թեան, թեամբ) s. Proposition, object; purpose, resolution.

Աւալարայ (ի, իւ) s. Joint commissioner, assessor: See Աւալարայ:

Աւալարայութիւն (թեան, թեամբ) s. Assistance, joint-commission: See Աւալարայութիւն:

Աւալարայ, *adj. ind.* See Աւալարայ:

Աւալարայան (ման, մամբ) s. Front, forepart. Աւալարայան նաւի, prow, forepart of a ship.

Աւալարայ, s. ind. See Աւալարայ:

Աւալարայ See Թառալարայ:

Աւալարան (մին, սամբ) s. Principal or chief part; presidency.

Աւալարան See Թառալարան:

Աւալարան (ի, աւ) s. Vanguard; adventurer.

Աւալարան See Թառալարան:

Աւալարութիւն See Թառալարութիւն:

Աւալարիլ (իժ, եցի) v. a. To propose, to offer; to propose for consideration.

Աւալարիլութիւն (թեան, թեամբ) s. Proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse. Աւալարիլութիւնք, premises.

Աւալար (ի, աւ) *adj. and s.* Proposed; precedent, prior, first. Աւալարք, first fruits.

Աւալարութիւն (թեան, թեամբ) s. Proposition, proposal; first fruits.

Աւալարայ (լէի, լէիւ) *adj.* See Աւալար:

Աւալարի, *adj. ind.* Present, assistant.

Աւալի, *pre. and adv.* Before, in presence of, in front of, opposite; forward. Աւալի իժ, before me, in my presence. Գնալ աւալի, to go before, to precede. Աւալի աւանել or գնել, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare.

Աւալիկայ (ի, իւ) *adj.* Present; near, close. Աւալիկայ տարի, the cur-

rent year. **Առաջիկայ ամիս**, present month. **Յառաջիկայ շաբաթու**, in the next week. **Առաջիկայ լինել**, to be present, to interpose.

Առաջիկայութիւն (թեան, թեամբ) s. Presence, assistance, intervention.

Առաջին (շնոյ, շնով) adj. and adv. First; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious: in the first place. **Առաջիկք**, ancestors, predecessors; the ancients.

Առաջնակ (ի, աւ) adj. See **Առաջին**. **Առաջնաճաշակ**, adj. ind. That is eaten first.

Առաջնապարզէ, adj. ind. That is given first.

Առաջնապտուղ, adj. ind. Premature, precocious.

Առաջնասեղծ (ի, աւ) adj. That is created first, first.

Առաջինորդ (ի, աւ) adj. and adv. First: in the first place.

Առաջնորդ (ի, աւ) s. and adj. Author, creator; captain, chief, conductor, escort, guide, director, guardian, rector; ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father. **Առաջնորդ կարգել**, to set over: See **Առաջինորդ**.

Առաջնորդական (ի, աւ) adj. Belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ (ի, աւ) s. Chief of authors or prelates.

Առաջնորդել (եմ, եցի) v. n. To conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն (թեան, թեամբ) s. Conduct, command, governance, direction; provostship, prelature.

Առաջնութիւն (թեան, թեամբ) s. Antiquity, priority.

Առաջ or **Յառաջ**, adv. Forward, before.

Առասկան (ի, աւ) adj. Appellative, common. **Առասկան անուն**, antonomasia.

Առասն (ի, աւ) s. Packthread, small cord; waxed thread; cord, line; thread.

Առասնութիւն (թեան, թեամբ) s. Name, title; diction, elocution; tale, recital.

Առասացութիւն (թեան, թեամբ) s. Diction, elocution.

Առասպել (ի, աւ) s. Fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Առասպելք (լաց or լեաց, լգք) s. pl. Fables.

Առասպելաբան (ի, իւ) adj. and s. Narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Առասպելաբանական (ի, աւ) adj. Mythological.

Առասպելաբանել (եմ, եցի) v. n. To tell tales, to talk nonsense.

Առասպելաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Առասպելախօս (ի, աւ) adj. See **Առասպելաբան**.

Առասպելական (ի, աւ) adj. Romantick, fabulous.

Առասպելապատուժ, adj. ind. Who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Առաքելել (եմ, եցի) v. n. See **Առասպելաբանել**.

Առաստաղ (ի, աւ) s. Ceiling, roof; floor; garret.

Առաստաղակալ (ի, աւ) adj. That supports the ceiling or floor of a room.

Առատ (ի, աւ) adj. Abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Առատաբան (ի, իւ) adj. See **Ճշխարան**.

Առատաբաշխ (ի, իւ) adj. Who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Առատաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) s. Generosity, liberality, abundance.

Առատաբեր (ի, աւ) adj. Fruitful, abundant, fertile.

Առատաբուրդի, adj. ind. That flows copiously, abundant; fluid, fluent.

Առատաբիւս, adj. ind. Abundant, plentiful.

Առատագութ, adj. ind. See **Բազմագութ**.

Առատահոս, adj. ind. See **Առատաբուրդի**.

Առատաձեռն, adj. ind. and adv. Liberal, generous, bountiful: plentifully, liberally, abundantly.

Առատաձեռնել (եմ, եցի) v. a. To give bountifully or liberally, to gratify, to favour.

Առատմեհեռութիւն (թեան, թեամբ)
s. Liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առատամիր, adj. ind. Who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առատամիտ (մտի, մտաւ) adj. Liberal, noble, generous; abundant, fertile (speaking of the mind).

Առատամտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Generosity, liberality; abundance, fruitfulness, fertility of mind.

Առատանալ (ամ, տացայ) v. n-p. To abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful or generous; to be proud; to be angry, to be in a passion.

Առատաշնորհ, adj. ind. See **Առատամիր**.

Առատապարգե See **Առատամիր**.

Առատապէս, adv. Abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առատատուր, adj. ind. See **Առատաբարշխ**.

Առատաբարութիւն See **Առատաբարշխութիւն**.

Առատացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To fill, to heap up; to augment.

Առատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity. **Անշափ առատութիւն**, profusion.

Առատուկ or **Առատոկ (տիկ, տկաւ)**
s. Knotty cord.

Առատրութիւն (թեան, թեամբ)
s. See **Առորորեղիք**.

Առարկական (ի, աւ) adj. Objective.
Առարկայ (ի, իւ) s. Object; subject; aim, end.

Առարկանել (եմ, արկի) v. a. To shut, to obstruct, to oppose.

Առարկել (եմ, եցի) v. a. To object, to oppose.

Առարկու (ի, աւ) s. Antagonist, adversary, rival, opponent: See **Առակարկու**.

Առարկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Objection; proposition: purpose.

Առաւել, adj. ind. Redundant, superfluous, excessive; transcendent.

Առաւել, adv. More, rather; too much. **Առաւել էւ**, more, over and above, besides, so much, the more.

Առաւել քան, more than. **Առաւել քան զառաւել**, more and more, too much.

Առաւելադրել (եմ, եցի) v. a. To augment, to increase, to put.

Առաւելագրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Increase, addition, apposition.

Առաւելազանց, adj. ind. Excessive.

Առաւելազանցութիւն (թեան, թեամբ) s. Excess.

Առաւելանքաւ, adj. ind. Admirable, excellent, magnificent, superb.

Առաւելապատիկ, adj. ind. and adv. Often, much.

Առաւելապէս, adv. Principally, especially, chiefly, rather.

Առաւելաւատաց, adj. ind. Who gains much, who is too rich.

Առաւելուլ (ուժ, շէշ) v. a. To favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Առաւելուլ (ուժ, ելայ) v. n. To grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Առաւելութիւն (թեան, թեամբ)
s. Growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendancy; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Առաւիր, adv. In vain.

Առաւոյտ or **Առուոյտ (ուտի, ուտիւ) s.** Clover; lucerne, sainfoin, quadrifolium.

Առաւուշ, s. ind. Bladder.

Առաւօտ (ու, ու) s. Morning. **Բռ վանդակ** or **ողջյն առաւօտ**, forenoon. **Ընդ առաւօտն** or **ընդ առաւօտս**, the morning. **Ընդ առաւօտս ընդ առաւօտն**, every morning. **Յառնել ընդ առաւօտն** or **վաղքաւ ընդ առաւօտն**, **առաւօտ առնել**, to rise early or betimes.

Առաւօտեան, adj. ind. Morning; that rises early. **Առաւօտեան ժամեր գութիւն**, matins.

Առաւօտել (եմ, եցի) v. n. To rise early or betimes in the morning.

Առաւօտին, adj. ind. See **Առաւօտեան**.

Առաւօտուց, adv. Very early in the morning.

Առաքական (ի, աւ) *adj.* See **Բարեպաշտական** or **Գործիական**.

Առաքեալ (կոյ, կով) *adj.* and *s.* Envoy, messenger; Apostle; emissary; missionary.

Առաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to dispatch, to expedite. **Անդրէն առաքել**, to send back, to return.

Առաքելաբար, *adv.* Apostolically.

Առաքելագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is known by an Apostle; who has known an Apostle.

Առաքելագործ (ի, աւ) *adj.* Who does or lives after the manner of the Apostles. **Առաքելագործ ժաման**, the Acts of the Apostles.

Առաքելասոս (ի, աւ) *adj.* That is said or spoken like an Apostle.

Առաքելական (ի, աւ) *adj.* Apostolick.

Առաքելածանօթ, *adj. ind.* Who has known the Apostles.

Առաքելակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of the Apostles.

Առաքելանշան, *adj. ind.* Who has the sign of the Apostles; who performs miracles like the Apostles.

Առաքելանուէր, *adj. ind.* That is given or celebrated by the Apostles.

Առաքելաշնորհ, *adj. ind.* Who has the gifts of the Apostles.

Առաքելապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the Apostles.

Առաքելաւանդ, *adj. ind.* That is founded or transmitted by the Apostles, apostolick.

Առաքելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mission; apostleship.

Առաքելուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Woman who fills the office of an Apostle.

Առաքելորէն, *adv.* After the manner of the Apostles, apostolically.

Առաքինաբար, *adv.* Virtuously; bravely, courageously.

Առաքինագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very virtuous; very courageous.

Առաքինագործ (ի, աւ) *adj.* Who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Առաքինազարդ, *adj. ind.* Adorned with virtues, virtuous.

Առաքինակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Companion of virtue or bravery.

Առաքինանալ (ամ, նաջայ) *v. n-p.* To labour, to strive, to take pains, to

have or show bravery; to be virtuous.

Առաքինաջան, *adj. ind.* Virtuous, brave.

Առաքինասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Who loves virtue or bravery, virtuous.

Առաքինարան (ի, աւ) *s.* Place for the practise of virtue or bravery.

Առաքինաւէտ, *adj. ind.* Full of virtue or valour.

Առաքինի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Valiant, courageous; virtuous, honest.

Առաքինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, bravery; virtue, probity; goodness; politicks, government; conduct, behaviour.

Առաքինուսոյց, *adj. ind.* Who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

Առաքինօրէն, *adv.* See **Առաքինաբար**. **Առաքումն** (բժան, բժամբ) *s.* Mission, emission.

Առաքումութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Արարայ**.

Առաքանակեցուցանել See **Բանակեցուցանել**.

Առքերել (եմ, բերի) *v. a.* To bring, to carry.

Առքիւն, *s. ind.* Price, pay.

Առքնել (եմ, երի) *v. a.* To propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Առեղծանել (եմ, եղծի) *v. a.* To undo; to untie, to dissolve, to break, to ruin; to explain.

Առեղծանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Առեղծուած (ոյ, ով) *s.* Dissolution, separation; enigma, proverb.

Առեմեկ, *adv.* There, in that very place, in the same place; immediately, forthwith, directly, presently, instantly.

Առ երբ, *adv.* When, until when?

Առ երեկս, *adv.* Towards the evening.

Առ երեսս, *adv.* Apparently, externally, outwardly, speciously.

Առեանկ or **Առեանդ** (ի, աւ) *s.* Gallant, lover; gallantry, amour, courtship. **Առեանկ առնել** or **գնալ ընդայում**, to have some intrigue or love-affair, to coquet.

Առեազուր, *s. ind.* See **Առեաւար**.

Առեաւար, *s. ind.* Booty, pillage, plunder, sacking of a town.

Առեզնայ : **Առեզնայ առնել**, to take away, to carry off.

Առէջ or Առէջ (*առէջ, առէջ*) *s.* Chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom.)

Առնդուհիլ (*իմ, առնդուհիլ*) *v.a.* To receive, to take, to admit, to welcome, to embrace.

Առնթեր, *pre. and adv.* Near, next, close, contiguous, nigh, beside. Դստիլ առնթեր ումիք, to sit near some one. Դիտելառնթեր, to observe closely. Բազմալ էր առնթեր ինձ, he was seated near me. Կալ 'ի սպասու առնթեր ումիք, to serve some one. Դստիլ առնթեր ումիք, to place one's self near some one or at the side of some one. Գայ առնթեր, he comes near. Տուն նորա է առնթեր իմունս, his house is close to mine. Լինել առնթեր, to be near or close. Բնակ է or ագան է նա առնթերայն ինչ պալատի, he lodges quite close to such a palace. Առնթեր կալ, to attend, to be present, to wait. Առնթեր դնել, to put, to place near, to join.

Առնթերակայ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Assistant.

Առնթերակայ, *adj. ind.* See Առնթերակայ.

Առնկենուլ (*ոււ, կեցի*) *v.a.* To throw, to push; to despise, to abandon.

Առթագուցանել See Թագուցանել.

Առթական (*ի, աւ*) *adj.* Occasional, incidental.

Առթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To occasion, to cause, to produce, to engender.

Առթեր (*ի, աւ*) *s.* (a Greek word) Artery: See Երակ, Հիերակ.

Առթամագիւտ, *adj. ind.* See Առթամագիւտ.

Առթամայն, *adj. ind.* Recent, new; temporal, temporary, provisional.

Առթամայն, *adv.* Presently, immediately; 'soon, forthwith, directly, sudden, suddenly.

Առթամայն, *adv.* At present, now; for the present.

Առթամայն (*մայն*) *s. pl.* The present world, things temporal; the moderns.

Առթամանակ մի, *adv.* Some time, for some time, provisionally.

Առթամանակն, *adv.* At the same time; now, at this moment.

Առթամանակեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* Temporal, perishable; provisional.

Առթամայ, *adj. ind.* See Առթամագիւտ.

Առթաման, *adj. ind.* See Առթամագիւտ.

Առթամ մի, *adv.* See Առթամանակ մի.

Առ ժամն, *adv.* See Առթամանակն.

Առ ժամս, *adv.* See Առթամայն.

Առ 'ի, *pre.* To; from; for; by; towards, with respect to; in order to. Առ 'ի նոսա, to them. Առ 'ի մէջ, from us. Առ 'ի սրբել or առ 'ի սրբելոյ, in order to purify. Առ 'ի յիշատակ or առ 'ի յիշատակէ, for the memory, for the remembrance, to commemorate. Առ 'ի չգոյէ, not having, because he had not. Առ 'ի մահ վերաւորեալ, wounded to death or mortally wounded. Առ 'ի մահ մեղանել, to commit a deadly sin. Առ 'ի հօրէ, from the father; paternal. Առ 'ի չգիտելոյ, ignorantly. Առ 'ի զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առիգած (*ի, իւ*) *s.* Apron.

Առիթ (*աթի, աթիւ*) *s.* Occasion, opportunity, occurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object.

Առ 'ի Թաւալ See Թաւալ.

Առ 'ի կողեալ, *adj. ind.* See Առ 'ի կողմն.

Առ 'ի կողմն, *adj. ind. and adv.* Oblique, aslope, aslant; obliquely, slopingly, laterally.

Առ իմէ, *adv.* Why? for what cause or reason?

Առ 'ի յետոյ, *s. pl.* Backpart; things past.

Առ 'ի ներքոյ, *pre.* Under.

Առ ինչ, *adv.* How? why? for what cause?

Առիւն (*անչի, անիւ*) *s.* See Առնչութիւն.

Առիւնուհակ (*ի, աւ*) *adj.* See Առնչակալ.

Առ 'ի շեղ, *adj. ind. and adv.* See Առ 'ի կողմն.

Առիջուցանել See Իջուցանել.

Առիւծ (*ու, ու*) *s.* Lion. Մասակ առիւծ, lioness. Կորիւն առիւծու, young lion, lion's whelp.

Առիւծաբար, *adv.* Lionlike.

Առիւծակապիկ (*պիկ, պիւ*) *s.* Lion that resembles an ape.

Առիւծակորիւն (*ի, իւ*) *s.* Young lion.

Առիւծանալ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To become like a lion.

Աւիւծաշուն (շան, շամբ) *s.* Lion which resembles a dog.

Աւիւծացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make to become like a lion.

Աւիւծենի (նոյ, նեաւ) *s.* Skin of a lion.

Աւիւծոսկր (կեր, կերբ) *s.* Bone of a lion.

Աւ 'ի քթթել տկան, *adv.* See քթթել:

Աւելել See Յարարել:

Աւելի, *adj. ind.* Full, replete.

Աւելայթել See խայթել:

Աւերարիակ, *adv.* Gropingly.

Աւթթել See խթել:

Աւծանկունթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of one who has an aquiline nose.

Աւծառնկն (ռնկան, ռնկամբ) *adj.* That has an aquiline nose.

Աւկտիեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Pendulous, declivous.

Աւկայանալ (ամ, յայայ) *v. n-p.* To settle, to fix, to determine.

Աւկայել (եմ, եցի) *v. a.* To establish, to fix, to constitute.

Աւկայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To flame very little, to be nearly extinguished, to smoke.

Աւ հասարակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Common, general, universal: commonly, generally, universally, unreservedly.

Աւհաւառեայ (չէի, չէիւ) *s.* Earnest money, pledge; essay.

Աւձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call.

Աւձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appeal, call, voice.

Աւձեռն See Աւձեռնպատրաստ:

Աւձեռնպատրաստ, *adj. ind. and adv.* Prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly. Աւձեռնպատրաստ գրամ, ready money.

Աւձակաթիլ See Ճակաթիլ:

Աւմատուցանել See Մատուցանել:

Աւ մի նուազ, *adv.* Once, a single time, at once.

Աւյապայ, *adv.* In future, henceforth.

Աւյապայք (յից, յիւք) *s. pl.* See Ապագայք:

Աւնաբար, *adv.* Manly, vigorously.

Աւնազգեստ (ի, իւ) *adj.* That wears a man's dress.

Աւնազէն, *adj. ind.* That is manly armed.

Աւնակին (կնոջ, կանամբ) *adj.* Married woman.

Աւնակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a married woman.

Աւնամոյթ See Արուագէտ:

Աւնանոց (ի, աւ) *s.* Men's room or dwelling; man's privy member.

Աւնապատկեր (ի, աւ) *s.* Figure or statue of a man.

Աւնապէս See Աւնաբար:

Աւնայի, *adj. ind.* Manly, masculine; masculine woman.

Աւնել (եմ, արարի) *v. a.* To make, to do, to form, to produce, to compose, to fabrick, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to perpetrate, to execute, to cause. Աւնել յոյնէլ or առնել, to create. Աւնել վերստին, to remake. Կին առնել, to marry.

Աւնելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Feasible; making, maker.

Աւնելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action, act, operation.

Աւնէս (նիտի, նիտաւ) *s.* Dormouse.

Աւնի, *adj. ind.* Manly. Աւնի աւ. գամ, penis.

Աւնուլ (ուլ, առի) *v. a.* To receive, to take, to accept, to admit, to collect, to welcome; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob. Աւնուլ վերստին, to retake. Աւնուլ ապասկս, to receive a box on the ear. Աւնուլ զատամուռնս, to set the teeth on edge. Աւնուլ արմատ, to take root. Աւնուլ զգրուռնս, to surround, to enclose. Աւնուլ երգս, to sing. 'ի մէջ աւնուլ, to encompass. Խորհուրդ աւնուլ or Խորհուրդ 'ի մէջ աւնուլ, to consult, to deliberate. 'ի միտ աւնուլ, to conceive, to comprehend, to understand; to learn by heart. Խուռմբ աւնուլ, to assemble. Մեղս աւնուլ, to sin, to be culpable. 'ի բաց աւնուլ, to substract, to take away; to remove. Սուգ աւնուլ, to mourn, to be afflicted. Աւիթ աւնուլ, to take the opportunity, to profit by it. Աւնուլ ընդ կատակս, to take a thing in jest. Կասկած աւնուլ, to suspect. Աւնուլ 'ի կին or 'ի կնութիւն, to marry. Աւնուլ ողջոյն հրաժարական, to take leave of, to bid adieu to. Աւնուլ օրի նակ, to take example. Ըռնել աւնուլ, to breathe. Զէն աւնուլ, to take arms,

to arm one's self. Մարմին առնուլ, to incarnate, to be incarnate. Ճագրուսն առնուլ, to take birth, to shoot out.

Անշական (ի, ալ) *adj.* Relative, respective; correlative.

Անշակից (կցի, կցալ) *adj.* Correlative.

Անշուժիւն (թեան, թեամբ) *s.* Relation, affinity; correlativeness.

Անշեղ, *adj. ind. and adv.* See Ան'ի շեղ.

Անշեղապէս, *adv.* See Ան'ի շեղ.

Անշեղիւլ See Շեղիւլ.

Առողանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To sprinkle one's self, to wet one's self.

Առողանել (եմ, եցի) *v. a.* To pronounce words regularly; to sprinkle, to wet.

Առողանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosody; pronunciation.

Առողել (եմ, եցի) *v. a.* See Առողանել.

Առողութիւն See Առողութիւն.

Առող (ի, ալ or իւ) *adj.* Healthy; alive, vivacious; salubrious, wholesome; valid, entire, complete, perfect.

Առողջադոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more wholesome.

Առողջամիտ (մտի, մտալ) *adj.* Who is in his senses, whose judgement is sound; lively.

Առողջանալ (ամ, ջաջայ) *v. n-p.* To be cured, to heal, to recover health.

Առողջացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Cured. Կորոզ առողջացեալ, convalescent.

Առողջարար (ի, ալ) *adj.* Healthy, salubrious, salutary.

Առողջացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To cure, to heal, to restore to health or to life, to resuscitate. Առողջացուցանել զմիտս, to undeceive.

Առողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Health, life; salubrity, healthfulness; cure, recovery of health. Յառողջութիւն ձեր, to your health.

Առոյգ (ուգի, ուգալ) *adj.* Young, blithe, lively, gay, brisk.

Առոյգաւոր, *adj. ind.* Whose haunches are young, that has firm hips.

Առոյգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To grow young, to become young again.

Առոյգանման, *adj. ind.* Young, a young person.

Առոյգացուցանել (եմ, ցուցի) *v.t.* To make young, to make look younger.

Առոյգութիւն (թեան, թեամբ)

s. Youth, growing young again; prime of life, vigour.

Առոյգի, *adv.* Privately, apart, separately.

Առու (ի, ալ) *s.* Trench, channel; brook, small stream of water. Հեղուլ յաջաց զառուս արաստուաց, to shed tears profusely.

Առուակարկալ, *adj. ind.* That runs like a rivulet with a great noise.

Առուամէջ (միջի, միջալ) *s.* Trench, channel, ditch.

Առուգանալ See Առոյգանալ.

Առուգութիւն See Առողութիւն.

Առուղեկան (ի, ալ) *adj.* Transient, transitory.

Առում (աման, ամամբ) *s.* The act of taking, reception, capture, possession; acceptance, sense, signification; assumption (in logick); lemma; receipt.

Առունկնձառ, *adj. ind.* Whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուոյտ See Առուոյտ.

Առաւարաստ, *adj. ind.* Prompt, prepared. Առաւարաստ լինել, to be prompt, to prepare one's self.

Առաւարանցել (եմ, եցի) *v. n.* To reach the neck; to be as high as the neck.

Առ քակալ մի, *adv.* In a short time, for a moment.

Առ քակալ քակալ, *adv.* By degrees, insensibly, by little and little.

Առ ստորեալ See Առ ստորեալ.

Առ ստորեալ, *adv. and s.* Underneath, below; bottom, lower part of a thing.

Առ վաղիւ, *adv.* Tomorrow, till tomorrow.

Առ վայր մի, *adv.* A little, a moment.

Առանիւ See Տանիւ.

Առ տնիս, *adv. and adj. ind.* At home, at one's house: domestick, belonging to the house; familiar.

Առ փորքի մի or առ փորքի մի ինչ, *adv.* See Առ սակալ մի.

Առ փորքի փորքի, *adv.* See Առ սակալ սակալ.

Առք (ռից, ռիւք) *s. pl.* Action, act, deed, work; acceptance, reception, receipt.

Առքեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable.

Առօրեական (ի, ալ) *adj.* Daily, every day.

Աւօրին, *adv.* Immediately, directly, forthwith, soon, presently.

Ասացուած See **Ասացուածք** :

Ասացուածք (*ծոյց*, *ծոճք*) *s. pl.* Saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասգստին See **Աստտին** :

Ասեղն (*սղան*, *սղամբ*) *s.* Needle.

Ասել (*եմ*, *ասացի*) *v. a.* To say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate. **Ասել յառաջագոյն**, to foretell. **Ասել վերստին**, to repeat.

Ասիդ (Hebrew word). See **Ասագիլ** :

Ասին (*կին*, *կամբ*) *s.* See **Ահլի** :

Ասկորգիոն (*ի*, *աւ*) *s.* (Greek word). Wild garlic.

Ասղանագործ (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Embroiderer; embroidered. **Ասղանագործք**, embroidery; lace; vellum lace.

Ասղանագործել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To embroider; to purfle.

Ասղանագործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Embroidery.

Ասղանի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Needleful, thread, string. **Անցուցանել զասղանին ընդ ծակ սաղան**, to thread a needle.

Ասղանոց (*ի*, *աւ*) *s.* Needle-case.

Ասղնագործ (*ի*, *աւ*) *s.* Needle maker.

Ասղնածեծ, *adj. ind.* Marked or punctured with a needle.

Ասղնավաճառ (*ի*, *աւ*) *s.* Seller of needles.

Ասղնագործ See **Ասղանագործ** :

Ասղնագործութիւն See **Ասղանագործութիւն** :

Ասուեայ (*ւէի*, *ւէիւ*) *adj.* and *s.* See **Ասուի** :

Ասուեգործ (*ի*, *աւ*) *s.* Draper, clothier.

Ասուեգործութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cloth-trade.

Ասուի (*ւոյ*, *ւով*) *adj.* and *s.* Woollen; blanket; cloth, stuff. **Ասուիք** or **ասուեղէնք**, drapery.

Ասուին (*սնոյ*, *սնով*) *adj.* That is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուկ (*սպի*, *սպաւ*) *s.* Shooting star.

Ասպաղէն (*զինի*, *զինաւ*) *s.* Iron armour, horse armour, trooper, horseman.

Ասպականտապաս, *s. ind.* Hound.

Ասպականի (*նւոյ*, *նեաւ*) *s.* Huntsman.

Ասպահապետ See **Ասարապետ** :

Ասպանգակ (*ի*, *աւ*) *s.* Stirrup. **Փոկ ասպանգակին**, stirrup-strap.

Ասպանջական See **Ասպնջական** :

Ասպանջականութիւն See **Ասպնջականութիւն** :

Ասպասալար See **Աստալար** :

Ասպաստան (*ի*, *աւ*) *s.* Stable, stabling; drove of horses, horses.

Ասպաստանիկ, *adj. ind.* Brought up in a stable (horse).

Ասպատակ (*ի*, *աւ*) *s.* Straggler, marauder; inroad, incursion. **Ասպատակ ծովու**, corsair, pirate, sea-robber. **Ասպատակ տալ**, **գնել** or **սփռել**, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* and *adj.* Marauder, freebooter, straggler; corsair, sea-robber.

Ասպատակել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* and *a.* To go marauding, to go plundering, to plunder, to infest. **Ասպատակել 'ի ծովու**, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակիչ (*կի*, *կաւ*) *adj.* See **Ասպատակաւոր** :

Ասպատակութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering. **Ասպատակութիւն 'ի ծովու**, piracy.

Ասպար (*ի*, *աւ*) *s.* Shield, buckler.

Ասպարաքիկ (*ի*, *աւ*) *s.* Fragment of a shield.

Ասպարապետ See **Ասարապետ** :

Ասպարապետութիւն See **Ասարապետութիւն** :

Ասպարափակ, *adj. ind.* Surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To use a buckler.

Ասպարէզ (*րիսի*, *րիսաւ*) *s.* Career, course, horse-race; furlong; field, place. **Ասպարէզ ըմբշամարտութեան**, wrestling place.

Ասպարընկէց (*կեցի*, *կեցաւ*) *adj.* Who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարիզաճեմ, *adj. ind.* That walks in the lists.

Ասպարիզել or **Ասպարիսել** (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To run in the race.

Ասպետ (*ի*, *աւ*) *s.* Equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն (*թեան*, *թեամբ*)

s. Knighthood, dignity of a knight.

Ասպիղէն See **Ասպաղէն** :

Ասպնջական (*ի, աւ.*) *s.* Receptacle, dwelling, inn, shelter; hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպնջականութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Reception; hospitality; lodging.

Ասպուղան (*ի, աւ.*) *s.* Species of flower.

Աստ, *adv.* Here, in this place. **Աստ է**, he is here. 'Ի քաղաքի աստ, in this town. **Աստ է անդ**, here and there, this way, that way.

Աստակոս (*ի, աւ.*) *s.* Lobster.

Աստանդական (*ի, աւ.*) *adj.* Wandering, vagrant, vagabond. **Աստանդական շքիւն**, to wander, to rove, to ramble.

Աստանդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստանդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Evagation.

Աստանոր, *adv.* Here, in this place.

Աստառ (*ի, աւ.*) *s.* Lining.

Աստեղաբան (*ի, իւ.*) *s.* Astronomer; astrologer.

Աստեղաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy; astrology.

Աստեղաբաշի (*ի, իւ.*) *s.* Astro-nomer.

Աստեղաբաշիական (*ի, աւ.*) *adj.* Astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astronomy.

Աստեղագէտ (*գիտի, գիտաւ.*) *s.* Astrologer; observer of the stars.

Աստեղագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Astrology; knowledge of the stars.

Աստեղազարդ, *adj. ind.* Starry.

Աստեղազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To decorate with stars, to stud with stars.

Աստեղալիք or **Աստեղալից**, *adj. ind.* Full of stars, starry.

Աստեղանիշ, *adj. and s. ind.* Star-like, that has the shape or form of a star; asterisk.

Աստեղատուն (*տան, ամբ*) *s.* Orb or circle of a star.

Աստիւ See **Հաստիւ** :

Աստեոր, *adj. ind.* Sure, infallible, constant.

Ասէն, *adv.* Here; hence.

Աստի, *adv. and adj. ind.* Hence, thence; here; this, present. **Գնասցուք աստի**, come let us go hence. **Աստի սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ**, here begins the reign of Arsaces. **Աստի առ յապայ**, henceforward. 'Ի մարդոյ աստի, from this man. 'Ի տանէ առտի, from this house. **Աստի կեանք**, this life, the present life. **Աստի է անտի**, here and there, on each side.

Աստիճան (*ի, աւ.*) *s.* Stair, step; pace; staircase; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place, quality, rank. **Աստիճան եկեղեցական**, holy orders. **Հոսիւ ընդ աստիճանս 'ի վայր**, to run down stairs. **Տաւ աստիճան** or **բաժանել յաստիճանս**, to graduate.

Աստիճանական (*ի, աւ.*) *adj.* Gradual.

Աստիճանաւոր (*ի, աւ.*) *adj.* Graduated, gradual.

Աստիճանել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք (*տեայ, տեպ*) *s. pl.* Present life, world; temporal things; age; state.

Աստղ (*տեղ? տեղք*) *s.* Star.

Աստղաբաշի See **Աստեղաբաշի** :

Աստղաբաշխութիւն See **Աստեղաբաշխութիւն** :

Աստղագէտ See **Աստեղագէտ** :

Աստղագուշակ, *adj. ind.* That is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prognostick.

Աստղագիտակն (*կան, կամբ*) *s.* Astrolabe.

Աստղալից, *adj. ind.* Starry, studded with stars.

Աստղակերպ (*ի, իւ.*) *adj.* That has the form of a star.

Աստղահմայ (*ի, իւ.*) *adj. and s.* Astrologer.

Աստղահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Judicial astrology.

Աստղանման, *adj. ind.* See **Աստղա-կերպ** :

Աստղանշան (*ի, աւ.*) *adj. and s.* See **Աստեղանիշ** :

Աստղալար, *adj. ind.* Studded with stars, starry; that governs the stars.

Աստղատեսակ, *adj. ind.* See **Աստ-ղակերպ** :

Աստղիկ (զկան, զկամբ) *s. f.* Ast-raca; Venus, goddess of love.

Աստղիկան, *adj. and s. ind.* Venereal.

Աստղաբան or Աստղաբան (ի, աւ) *s.* Astrolabe.

Աստուած (լծոյ, լծով) *s.* God, Heaven; divinity.

Աստուածք (լծոյ or ծոյ, լծովք or ծովք) *s. pl.* Heathen Gods, false Gods, idols.

Աստուածապաշտ, *adj. ind.* Inspired by God.

Աստուածարան (ի, իւ) *s.* Theologian, who discourses of God.

Աստուածարանակ, *adj. ind.* See Աստուածարան :

Աստուածարանական (ի, աւ) *adj.* Theological.

Աստուածարանել (եմ, էցի) *v. n.* To discourse or speak of God.

Աստուածարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Theology. Աստուածարանութիւն Հեթանոսաց, mythology.

Աստուածարանորէն, *adv.* Theologically.

Աստուածարաշխ, *adj. ind.* Distributed by God; who administers the Sacrament of Eucharist.

Աստուածարար, *adv.* Godlike, divinely.

Աստուածարարաւ, *adj. ind.* Declared by God.

Աստուածարեր, *adj. ind.* That brings or causes God to descend.

Աստուածարեակ, *adj. ind.* Where God dwells.

Աստուածարոյլ, *adj. ind.* See Աստուածախումբ :

Աստուածարուղի, *adj. ind.* Produced by God.

Աստուածարուն, *adj. ind.* That partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Աստուածագէտ, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածագիծ, *adj. ind.* See Աստուածագիր :

Աստուածագիր, *adj. ind.* That is written or engraved by God.

Աստուածադնաց, *adj. ind.* Who walks in the ways of God.

Աստուածադրծ, *adj. ind.* That is made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Աստուածադրծել (եմ, էցի) *v. a.* To render godlike, to make like unto God; to consecrate.

Աստուածադրծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, conformity with God; consecration.

Աստուածազուլթ, *adj. ind.* Who is inclined to pity, who is divinely merciful.

Աստուածադատն (ի, իւ) *s.* Deist.

Աստուածադատնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deism.

Աստուածադիր, *adj. ind.* That is established or ordained by God.

Աստուածադրոյմ, *adj. ind.* That is imprinted or marked by God.

Աստուածադան (ի, իւ) *adj.* Divine.

Աստուածադարգ, *adj. ind.* That is adorned by God or with the grace of God.

Աստուածադարգեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See Աստուածադարգ :

Աստուածադրեաց (գեցի, գեցիւ) *adj.* That bears God or Christ; carried by God or Christ.

Աստուածադրեաւ (ի, իւ) *adj.* That bears God or Christ.

Աստուածադրեցիկ, *adj. ind.* Inspired of God; enthusiast.

Աստուածադրեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inspiration of God; enthusiasm.

Աստուածադրդ, *adj. ind.* That is joined by God.

Աստուածադր, *adj. ind.* Who is strengthened by God; who has divine strength.

Աստուածախումբ, *adj. ind.* Who is united to God.

Աստուածախումբ, *adj. ind.* That is brought together by the inspiration of God.

Աստուածախրատ (ի, իւ) *adj.* Who is instructed by God.

Աստուածախոս (ի, աւ) *adj.* Who speaks of God; that is declared by God.

Աստուածախոսել (եմ, էցի) *v. n.* and *a.* To speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Աստուածախոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discourse of God or with God; theology.

Աստուածածագ, *adj. ind.* Produced by, born of or proceeding from God.

Աստուածածագիկ, *adj. ind.* Having divine flowers; made to bloom by God.

Աստուածածան, *adj. ind.* Who has the knowledge of God.

Աստուածածանութիւն (թեան,

Թեամբ) *s.* Knowledge of God .

Աստուածածնութիւն , *adj. ind.* See Աստուածածնութիւն :

Աստուածածնութեան թուրքերն See Աստուածածնութիւն :

Աստուածածին (ծնի , ծնիւ) *adj.* and *s.* Mother of God, Virgin Mary .

Աստուածակազմ , *adj. ind.* Constructed or made by God .

Աստուածակամ , *adj. ind.* Willed by God, agreeable to God .

Աստուածական (ի , աւ) *adj.* Divine .

Աստուածակառք , *s. pl. ind.* Chariot of God .

Աստուածակարգ , *adj. ind.* Ordained or established by God .

Աստուածակեաց , *adj. ind.* Who lives with God or according to the will of God :

Աստուածակերպ (ի , իւ) *adj.* God-like, in the form of God, divinely .

Աստուածակերպ , *adj. ind.* Made or built by God .

Աստուածակիր , *adj. ind.* That bears God or Christ .

Աստուածակից , *adj. ind.* That participates in the divine nature or grace .

Աստուածակոխ , *adj. ind.* Where God has walked or placed his foot .

Աստուածակողմ (զման , զմամբ) *s.* Side or part of God .

Աստուածակոյս , *adj. ind.* See Աստուածակոյս կողմն :

Աստուածակոյս կողմն (զման , զմամբ) *s.* See Աստուածակողմն :

Աստուածակոչ , *adj. ind.* Called by God; where God was invited .

Աստուածակրօն (ի , իւ) *adj.* Pious, religious, agreeable to the command of God, divine, sacred, celestial .

Աստուածահաճոյ , *adj. ind.* That is agreeable to or pleases God .

Աստուածահայր (հօր , հորբ) *s.* Father of God or Christ (St. Joseph).

Աստուածահաշտ , *adj. ind.* That calms or appeases the anger of God .

Աստուածահաստատ , *adj. ind.* That is established by God .

Աստուածահար , *adj. ind.* That is chastised or punished by God .

Աստուածահրաման , *adj. ind.* That is ordained or commanded by God .

Աստուածահրաշ , *adj. ind.* That is done by a miracle or divinely .

Աստուածահրաւեր , *adj. ind.* That

is invited or called by God .

Աստուածածիր , *adj. ind.* That is given by God .

Աստուածաշառ (ի , իւ) *adj.* That is declared by God; who discourses of God .

Աստուածամայր (մօր , մորբ) *s.* Mother of God, Virgin Mary .

Աստուածամարդ (ոյ , ու) *s.* God and man conjointly .

Աստուածամարտ (ի , իւ) *adj.* That wars against Heaven, that is repugnant to God. Զաստուածամարտ մատչել , to declare against Heaven .

Աստուածամերձ , *adj. ind.* That is near God .

Աստուածամոռաց , *adj. ind.* Who has forgotten God .

Աստուածամոլի , *adj. ind.* Who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God .

Աստուածամուտ , *adj. ind.* Where God enters or dwells .

Աստուածայաղծ , *adj. ind.* Who has overcome by God or divinely .

Աստուածայայտնութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Manifestation of God, epiphany .

Աստուածայնաբար , *adv.* Divinely .

Աստուածայնապէս , *adv.* Divinely .

Աստուածային (այնոյ , այնով) *adj.* Divine, belonging to God; sacred, pious :

Աստուածայնութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* State of a divine or sacred thing .

Աստուածայրական (ի , աւ) *adj.* Divine and human conjointly .

Աստուածանալ (ամ , ծացայ) *v. n.* To make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God .

Աստուածաներկ , *adj. ind.* That is dyed with the blood of God .

Աստուածանիստ , *adj. ind.* Where God rests .

Աստուածանման , *adj. ind.* That resembles God, godlike .

Աստուածաշէն , *adj. ind.* That is built by God .

Աստուածաշնորհ , *adj. ind.* That is given by God ; that is full of the grace of God .

Աստուածաշունչ (շնչի , շնչիւ) *adj.* and *s.* That is inspired by God, divine, holy. Աստուածաշունչ գիրք .

առք or մատեն, Bible, holy Scripture, holy epistles.

Աստուծաւորարար (ի, իւ) *adj.* Who has caused God or our Saviour to suffer.

Աստուծաւորարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Passions, sufferings of our Saviour.

Աստուծապահ, *adj. ind.* That is preserved or protected by God.

Աստուծապաշտ (ի, իւ) *adj.* Who worships God, pious, religious, devout, spiritual.

Աստուծապաշտիւ, *adj. ind.* Who is honoured by God, who has divine honour.

Աստուծապատմամբ, *adj. ind.* Who relates, who narrates, who speaks of God.

Աստուծապարգև, *adj. ind.* Given by God.

Աստուծապէս. *adv.* Divinely, Godlike.

Աստուծապսակ (ի, աւ) *adj.* Crowned by God.

Աստուծառար, *adj. ind.* Sent by God.

Աստուծառատ, *adj. ind.* That is chastised by God; that comes of divine wrath.

Աստուծասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves God, pious.

Աստուծասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of God, piety, religion, devotion.

Աստուծասնունդ, *adj. ind.* That is cherished by God; that is brought up in the fear of God.

Աստուծասպան (ի, իւ) *adj.* That has put God to death.

Աստուծասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deicide.

Աստուծաստեղծ (ի, իւ) *adj.* That is created by God or by the hand of God.

Աստուծաւորանք, *adj. ind.* See Աստուծաւորաշ:

Աստուծազաւառ (ի, իւ) *adj.* That has sold or betrayed Jesus Christ.

Աստուծազայեւելք, *adj. ind.* That befits, that becomes God.

Աստուծաակեաց (ակեցի, տեցաւ) *adj.* That hates God.

Աստուծատես (ի, աւ) *adj.* That has seen, that sees God.

Աստուծաանախ, *adj. ind.* That resembles God, divine.

Աստուծաանախ, *adj. ind.* See Աստուծաանախ:

Աստուծաանուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sight of God.

Աստուծաանկողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hatred, aversion of God.

Աստուծաառնել, *adj. ind.* Fixed or established by God.

Աստուծաառար (արոյ, արով) *adj. and s.* Given by God, infused: Deodatus (proper name).

Աստուծարար, *adj. ind.* That is made by God; that deifies.

Աստուծարեալ (կըյ, կըրվ) *adj.* That is strengthened by God; that is the friend of God or familiar with God; divine, holy.

Աստուծացուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To make a God of (any thing); to deify, to admit into the number of Gods.

Աստուծացուցիչ (ջի, ջլաւ) *adj.* That makes a God of (any thing); that deifies.

Աստուծացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Deification, apotheosis.

Աստուծաւանդ (ի, իւ) *adj.* That is given, transmitted or taught by God.

Աստուծախախոյ, *adj. ind.* That drives away, that causes God to remove far off.

Աստուծափայլ, *adj. ind.* Bright, brilliant, that shines divinely.

Աստուծաբիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of God.

Աստուծեան, *adj. and s. ind.* Divine; Deist.

Աստուծեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Divine, holy.

Աստուծընդդեմ, *adj. ind.* Repugnant to God.

Աստուծընկալ (ի, իւ) *adj.* That has received God; that is received or accepted of God, that is agreeable to God.

Աստուծընտիր, *adj. ind.* Chosen of God.

Աստուծիմաստ (ի, իւ) *adj.* That has the wisdom of God, that is instructed by Heaven.

Աստուծիջակ, *adj. ind.* Where God descended.

Աստուծիօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oracle: See Աստուծաիօտութիւն:

Աստուծորդի (դւոյ, դւով) *s.* Son of God, Jesus Christ.

Աստուածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divinity; deity.

Աստուածուհի (հւոյ, հւով) *s. f.* Goddess.

Աստուածունակ, *adj. ind.* That has received or embraced God.

Աստուածուսոյց, *adj. ind.* That is instructed by God.

Աստուածուստ or յԱստուածուստ, *adv.* Heavenly, by God, of God, divinely.

Աստուածուբայ (ի, իւ) *adj. and s.* Atheist; apostate.

Աստուածպաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Piety, religion, love or worship of God.

Աստուածպետական (ի, աւ) *adj.* Theocratical; divine.

Աստուածպետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Theocracy; divine majesty.

Աստուածսիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of God.

Աստուածտեսութիւն See Աստուածատեսութիւն:

Աստուածօրէն, *adv.* Divinely, in a divine manner.

Աստու՛ճ, *adj. ind.* Sole, only, alone. Աստու՛ճ հաց, bread only, without other food.

Աստուտ, *adv.* Hence, thence.

Աստասին, *adv.* Hence; here; in this life.

Ասր (սաւ, սու) *s.* Fleece, wool.

Ասրաբեր (ի, աւ) *adj.* Lanigerous.

Ասրաբոյս, *adj. ind.* See Ասրաբեր:

Ասրագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Dealer in wool.

Ասրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wooltrade.

Ասրաւից, *adj. ind.* Woolly.

Ասրեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Lanigerous, woolly; that is made of wool, woollen.

Ասակ (ի, աւ) *adj.* Clever, capable: See Յասակ:

Ասակել (եմ, եցի) *v. a.* To be capable, to be clever.

Ասաղճ (ի, իւ) *s.* Matter; timber, timber-work, carpentry.

Ասաղճագործ (ի, աւ) *s.* Carpenter, joiner.

Ասաղճագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carpentry, joinery.

Ասաղճավաճառ (ի, աւ) *s.* Seller of carpenter's work.

Ասամացի, *adv.* With the teeth.

Ասամի (ման, մամբ) *s.* Tooth. Պարբ or շարբ ասամանց, set of teeth, row of teeth. Զորինել ասամուռնս, to indent. Խորտակել or փշրել զասամունս, to break the teeth, to notch, to break off.

Ասամաթափ, *adj. ind.* Toothless, that has lost some of the front-teeth.

Ասամակապի՛ճ (պճի, պճաւ) *s.* Socket of the teeth.

Ասամահան (ի, աւ) *s.* Dentist: instrument used by dentists; pelican.

Ասամիաձէ, *adj. ind.* Denticulated, notched, indented. Ասամիաձէ գործել, to notch, to break a piece off.

Ասամիային (այնոյ, այնով) *adj.* Dental. Ասամիային տառ or գիր, dental letter.

Ասամիառու (ի, աւ) *adj.* That sets the teeth on edge, that causes a numbness in the teeth.

Ասամիառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Setting on edge, numbness of the teeth.

Ասամիավէր, *adj. ind.* Bit or bitten.

Ասամիավէր առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ասամիստ (ի, իւ) *adj.* See Ասամիաթափ:

Ասամիացի See Ասամացի:

Ասամիաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ասամիաձէ:

Ատեան (տեի, տեիւ) *s.* Tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; ecclesiastical Court; senate.

Ատել (եմ, եցի) *v. a.* To hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to.

Ատելի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Hatelful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ատելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hate, aversion, horror, rancour, enmity, dislike.

Ատենարան (ի, իւ) *s.* Speaker, orator, declaimer.

Ատենարանական (ի, աւ) *adj.* Oratorical, declamatory.

Ատենարանել (եմ, եցի) *v. n.* To harangue, to speak in publick, to declaim.

Ատենարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harangue, publick speech, oration, declamation.

Ատենագիր (պրի, պրաւ) *s.* Chancellor.

Ատենախօս (ի, աւ) *s.* See Ատենարան:

Ատենակալ (ի, աւ) *s.* Magistrate, senator.

Ատենակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magistracy.

Ատենական (ի, աւ) *adj. and s.* That belongs to courts of justice, judicial; publick, oratorical; orator; magistrate; judge; practitioner.

Ատենապետ (ի, աւ) *s.* Chief-justice, judge: See **Ատենակալ**.

Ատեցող (ի, աւ) *adj. and s.* Hateful, malevolent.

Ատկէլ See **Ատակէլ**.

Ատոբ (ի, աւ) *adj.* Full, fat, abundant, fertile.

Ատոբանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To fill, to be full, fertile or fat.

Ատոբասեիլ, *adj. ind.* That has the appearance of fertility or abundance.

Ատոբացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fill, to make full or fat.

Ատոբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulness, abundance, fertility.

Ատակէցի (ցւոյ, ցւով) *adj. and s.* Attick; polished.

Ատր See **Արակ** and **Հուր**.

Ատրադոյն, *adj. ind.* Red, of a fiery colour.

Ատրաշէկ, *adj. ind.* Fiery, ardent, burning, red, inflamed.

Ատրաշիկադոյն (դուռի, դուռիւ) *adj. comp.* Very or more ardent, very hot.

Ատրաշիկանալ See **Արտաշիկանալ**.

Ատրիշիկադոյն See **Արտաշիկադոյն**.

Ատրճանակ (ի, աւ) *s.* Pistol.

Ատրուշան (ի, աւ) *s.* Temple where the sacred fire is kept amongst the Persians.

Արագ (ի, աւ) *adj.* Quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent.

Արագ, *adv.* Quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily, rapidly, suddenly, soon.

Արագաբան (ի, էւ) *adj.* That talks fluently, quickly.

Արագաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Արագագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That writes quick.

Արագազնաց, *adj. ind.* That walks or goes quick, swift, rapid.

Արագադոյն (դուռի, դուռիւ) *adj. comp.* Very quick, quicker.

Արագաղ (ի, էւ) *s.* Toil, net. to

catch animals: See **Ցանց** and **Ատրմ**.

Արագաթեւ, *adj. ind.* That flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Արագաթող, *adj. ind.* That is easily pardoned, pardonable, venial.

Արագաթուիլ, *adj. ind.* See **Արագաթեւ**.

Արագալուր, *adj. ind.* That hears, that understands easily or readily; that has fine ears.

Արագախաղաց, *adj. ind.* That moves, that stirs quick.

Արագախամուր, *adj. ind.* That fades, withers or dries soon.

Արագախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks rapidly.

Արագախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quickness, readiness of speech; facility of expression or of speaking.

Արագախաւար, *adj. ind.* That is done, that is executed quickly, very soon, prompt.

Արագահաս (ի, էւ) *adj.* That happens, that arrives or comes quickly.

Արագամահ, *adj. ind.* That is soon dead.

Արագամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Acute, ingenious, witty, clever.

Արագամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acuteness, wittiness, quickness, ingenuity.

Արագայագ, *adj. ind.* That is soon satisfied, that is soon tired.

Արագաշարժ (ի, էւ) *adj.* That moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Արագաշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Արագավախճան, *adj. ind.* That is soon ended, that is soon dead.

Արագ արագ, *adv.* Very quickly, very soon.

Արագացուցանել See **Արագեցուցանել**.

Արագափոխ, *adj. ind.* That soon changes.

Արագաքայլ, *adj. ind.* That walks fast, quick, nimble.

Արագել (եմ, եցի) *v. n.* To hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Արագեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Արագընթաց (ի, էւ) *adj.* Quick, swift.

Արագիւ (դի, դիւ) *s.* Stork.

Արագոսն, *adj. ind.* See Արագա-
քալ:

Արագութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Celerity, velocity, acceleration, rapidity,
nimbleness, swiftness, speed.

Արագուն, *adj. ind.* See Արագ:

Արալեզ See Յարալեզ:

Արած (ոյ, ու) *s.* Ulcer, ulcera-
tion; cicatrice; spot, stain.

Արածդէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Mar-
ked or pitted with the small pox.

Արածել (եմ, եցի) *v. a.* To graze,
to pasture, to keep, to take care of.

Արածել զհազմս, to cherish vain hopes,
to build castles in the air.

Արածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To
pasture, to feed.

Արական (ի, աւ) *adj.* Masculine,
male.

Արականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Masculineness.

Արականք See Աւականք:

Արահետ, *adj. ind.* Publick. Արա-
հետ ճանապարհ or պողոտայ, road
much frequented, thoroughfare.

Արահետել (եմ, եցի) *v. n.* To go
along the high road.

Արամազդ (այ, աւ) *s.* Jupiter
(heathen God).

Արամազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Be-
longing to the nation of Aram, Armenian.

Արամբի (բւոյ, բեաւ) *adj. f.* Mar-
ried woman.

Արամեան, *adj. ind.* Armenian, be-
longing to Aram. Արամեան ազգ or
ազն, the Armenian nation, the Arme-
nians.

Արամուր, *adj. ind.* Very strong.

Արասայ (ի, իւ) *adj.* Hard, strong.

Արատ (ոյ, ու) *s.* Spot, stain, blem-
ish; vice, fault, defect; sign, natural
mark; blot, disgrace. Յարատ հայել,
to regard amorously or indecently.

Արատարայ, *adj. ind.* See Արա-
տահայեայ:

Արատահայեայ (եցի, եցաւ) *adj.*
That regards indecently or amorously,
immodest.

Արատատես (ի, աւ) *adj.* See Ա-
րատահայեայ:

Արատաւոր (ի, աւ) *adj.* Vicious,
faulty.

Արատաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To
spot, to stain, to soil, to spoil, to blot,
to vitiate, to contaminate.

Արատաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.*
To soil one's self, to spoil one's self.

Արատաւորութիւն (թեան, թեամբ)
s. Stain, contamination; vice, defect,
imperfection; deficiency.

Արատել (եմ, եցի) *v. a.* See Արա-
տաւորել:

Արար See Արարք:

Արարած (ոյ, ու) *s.* Creature, creat-
ed being; creation; generation; work,
deed, action.

Արարածապատում, *adj. ind.* Who
relates, who writes the creation of the
world.

Արարատեան, *adj. ind.* Of Ararat,
belonging to the mountain or coun-
try of Ararat of Armenia, Armenian.

Արարատեան թագաւորութիւն, the
kingdom of Armenia.

Արարիչ (բէ, բշաւ) *s.* Creator;
author.

Արարողապետ (ի, աւ) *s.* Master
of the ceremonies.

Արարողութիւն (թեան, թեամբ)
s. Rite, ceremony. Արարողութիւն
սրբայ պատարագի, liturgy.

Արարուած (ոյ, ու) *s.* Action; work,
deed.

Արարչագիր, *adj. ind.* Written by
the hand or by the inspiration of the
Creator.

Արարչագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.*
Creator.

Արարչագործել (եմ, եցի) *v. a.* To
create.

Արարչագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Creation, act of creating.

Արարչագիր, *adj. ind.* Established
or ordained by the Creator.

Արարչական (ի, աւ) *adj.* That be-
longs to the Creator; that creates; effi-
cient, plastic.

Արարչակերտ, *adj. ind.* That is made
or constructed by the Creator.

Արարչակիր, *adj. ind.* That has
carried the Creator.

Արարչակից (եցի, եցաւ) *adj.* and
s. Associate in the creation.

Արարչապետ (ի, աւ) *s.* Creator,
author; architect.

Արարչաստեղծ, *adj. ind.* Created
by God.

Արարչատես (ի, աւ) *adj.* That
has seen the Creator; that is seen by
the Creator.

Արարչատիպ, *adj. ind.* That resem-

bles the Creator, that is made after the image of the Creator.

Արարչատուր, *adj. ind.* That is given by the Creator.

Արարչաւանդ (*ի, իւ*) *adj.* See **Արարչատուր**.

Արարչեղէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* That belongs to the Creator.

Արարչեկալ, *adj. ind.* That has received or carried the Creator.

Արարչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation, act of creating; action.

Արարք (*րոյ, բոժք*) *s. pl.* Act, action, fact, deed, work; production, creation. **Արարք երևելի**, exploit, achievement.

Արաց (*ի, իւ*) *s.* Sixth ancient month of the Armenians: See **Աօն**.

Արանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Footman, groom, waiter; servant. **Արանեակք մարտիկ**, satellites (in astronomy).

Արանեկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To serve.

Արանեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Service.

Արեւալ (*եղոյ, եղով*) *adj.* Drunk, inebriated, intoxicated. **Քան արեւալ**, whipped, beaten with a stick.

Արեւալ (*ամ, բեցայ*) *v. n.* To get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Արեւոթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drunkenness, intoxication, inebriation; orgies.

Արեւոյանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Արեւոյանող (*ի, աւ*) *adj.* That intoxicates; that soaks.

Արեւոյել (*ցլի, ցլաւ*) *adj.* See **Արեւոյանող**.

Արեւոյ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Drunkhard, drinker.

Արեւի (*չաի, շաիւ*) *s.* Drunkhard, tippler, drinker.

Արշաութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drunkenness.

Արսուն (*բման, բմամբ*) *s.* Act of drinking; drink, potation.

Արսւնք, *s. pl. ind.* Puberty, age of puberty. **Յարսունս հասանել**, to attain the age of puberty, to grow. **Յարսունս հասեալ**, adult, pubescent, that has attained the age of puberty, marriageable.

Արսւցանել (*եմ, բուցի*) *v. t.* To

give to drink, to soak; to water, to steep.

Արգահատանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Արգահատութիւն**.

Արգահատել (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* To have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat; to demand, to intercede.

Արգահատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Արգանակ (*ի, աւ*) *s.* Broth, gravy of meat. **Արգանակ ջրախաւն**, slop.

Արգանդ (*ի, իւ*) *s.* Matrix, womb, belly, bosom; abdomen. **Փող** or **անցք արգանդի**, vagina.

Արգատութիւն, *adj. ind.* See **Արգատաւոր**.

Արգատաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fertile, fruitful, abundant, fecund.

Արգատաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fertilize, to make fruitful.

Արգատաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Արգասիք (*սեայ, սեոք*) *s. pl.* Fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Արգասու, *adj. ind.* See **Արգատաւոր**.

Արգաւանդ (*ի, իւ*) *adj.* Fertile, fruitful.

Արգաւանդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Abundant, fertile.

Արգաւանդահող, *adj. ind.* Fertile, fat.

Արգաւանդապառուղ, *adj. ind.* Fertile, fruitful, abundant.

Արգաւանդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fertility, fecundity.

Արգաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Յարգոյ**.

Արգել, *s. ind.* Hindrance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison; contrary, opposing. **Արգել եկեղեցական**, interdict. **Արգել առնել**, **արկանել** or **լինել**, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass. **Յարգել արկանել**, to arrest, to imprison, to immure, to encloister.

Արգելական (*ի, աւ*) *adj.* Encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Արգելան (*ի, աւ*) *s.* Arrest, detention, prison. **Դնել յարգելանս**, to arrest, to imprison.

Արգելանոց (*ի, աւ*) *s.* Arrest, prison; cloister. **Արգելանոց ժանտախտի**, Lazaret, pesthouse, place where ships perform quarantine.

Արգելալանք (*նից, նոք*) *s. pl.* Cloister.

Արգելարան (*ի, աւ*) *s.* See **Արգելանոց**.

Արգելել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Արգելուլ**.

Արգելիչ (*լի, լլաւ*) *adj.* Exclusive.

Արգելոց See **Արգելանոց**.

Արգելուլ (*ում, գելի*) *v. a.* To hinder, to obstruct, to arrest, to detain, to embarrass, to thwart, to entangle, to obviate, to exclude; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to break off, to disturb.

Արգելումն (*լման, լմամբ*) *s.* Forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance.

Արգաբ (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) Case or bag.

Արգոյ, *adj. ind.* Important, considerable; efficacious; working. **Արգոյ օր**, a working day. **Արգոյ աւուր**, belonging to working days; serial. **Արգոյ աւուրք**, working days.

Արգոնեան, *adj. ind.* Argonautic.

Արգոստայ See **Արգոստայ**.

Արգ, *conj. and adv.* Now, accordingly; at present, now, presently, recently, lately. **Արգ իսկ**, just now, directly, newly, very lately.

Արգակ (*ի, աւ*) *adj.* Uniform, polished, even.

Արգար (*ոյ, ուլ*) *adj.* Just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate.

Արգար, *adv.* Justly, equitably, truly.

Արգարան (*ի, իւ*) *adj.* Veracious, just.

Արգարակնայ, *adj. ind.* Just, upright, honest, innocent.

Արգարակնայի, *adj. ind.* See **Արգարակնայ**.

Արգարագործ (*ի, աւ*) *adj.* Just, equitable, upright; justifying.

Արգարագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To act justly, to live innocently; to justify.

Արգարագործութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Justice, equity, integrity,

probity; justification, act of justifying.

Արգարագաս (*ի, իւ*) *adj.* That judges equitably, just, equitable.

Արգարալուկ, *adj. ind.* That is justly tormented.

Արգարախորհ, *adj. ind.* That thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արգարախորհուրդ, *adj. ind.* See **Արգարախորհ**.

Արգարախօս (*ի, աւ*) *adj.* Veracious.

Արգարակ, *adj. ind.* Just, equitable, upright, innocent.

Արգարակչիւ, *adj. ind.* Who weighs, who judges equitably, just, equitable.

Արգարակորով, *adj. ind.* Very just, upright, incorruptible.

Արգարակորովութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Integrity, incorruptibility.

Արգարակաւոր (*մոի, մաւաւ*) *adj.* Innocent, just, honest.

Արգարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արգարապէս, *adv.* Justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արգարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves justice, just, upright, incorruptible.

Արգարաւէր, *adj. ind.* That is sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արգարացի, *adj. ind. and adv.* Just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արգարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save. **Արգարացուցանել զանձն**, to make excuses. **Արգարացուցանելն**, justification.

Արգարացուցիչ (*ցի, ցլաւ*) *adj.* Justifying, justificative.

Արգարե, *adv.* Truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really, in fact, in earnest, undoubtedly, in conscience.

Արգարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արգեան, *adj. ind.* Present, modern.

Արգեօք, *adv.* Perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed. **Կամիք** or **կամիք արգեօք**, will you? **Ոչ կարեմ** or **ոչ կարեմ արգեօք**, I cannot. **Այնչափ իմաստուն է, որ**.

պիտի ոչ դք արգեզք, he is as learned as any one. Աչ գիտեմ՝ արարից արգեզք, թէ ոչ, I know not whether I shall do it or not. Հարցանէք, թէ արգեզք սիրիցեմ զձեզ, you ask if I love you. Մի արգեզք, God forbid.

Արգէն, *adv.* Already, even now; before.

Արգի, *adj. ind.* Արգիք (գեաց) *pl.* Present, new, recent, modern. Արգի ծնեալ, newly born. Զարգիս ասեմ, I say now or at present.

Արգիւն See Արգիւնք:

Արգիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* Meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արգիւնագործ (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնակալ (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնակատար, *adj. ind.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be carried into effect, to produce some effect or fruit.

Արգիւնաշատ, *adj. ind.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնատու (ի, աւ) *adj.* See Արգիւնաբեր:

Արգիւնատրեւ (եմ, եցի) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արգիւնատրու թիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, fruit, utility.

Արգիւնարար (ի, աւ) *adj. and s.* Fruitful; husbandman.

Արգիւնարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production; tillage, agriculture.

Արգիւնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արգիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* Meritorious, useful, fruitful.

Արգիւնաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* or *a.* To deserve, to merit; to be meritorious or fruitful.

Արգիւնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity; fruit, utility.

Արգիւնք (գեանց, գեամբ) *s. pl.* Production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality.

Արգեամբ, in effect, really, actually, positively. Զարգիւնս ածել, to effect, to execute, to fulfil.

Արգիք (գեաց, գեզք) *s. pl.* The moderns: See Արգի:

Արգի See Գեզարգի:

Արգնակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Javelin-bearer.

Արգնընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Who throws javelins; tilter. Արգնընկէց լինել, to tilt. Արգնընկէց խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արգոյ See Արգոյ:

Արգու (ի, աւ) *s.* Artabe (ancient measure).

Արեանառու (ի, աւ) *adj.* Consanguineous, of the same blood, related.

Արեանարու (ի, աւ) *adj.* Sanguinary, bloody.

Արեգ (ի, իւ) *s.* The eighth ancient month of the Armenians: See Ափս: Արեգ քաղաք (city of the sun) Heliopolis. Յարեգ կռսէ, on the eastern side.

Արեգակն (կան, կամբ) *s.* Sun.

Արեգակնաբար, *adv.* Like a sun, sunlike.

Արեգակնակ, *adj. ind.* Shining, brilliant, luminous, clear.

Արեգակնակերպ, *adj. ind. and adv.* In shape like the sun.

Արեգակնակէզ, *adj. ind.* That is burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաճեմ, *adj. ind.* Where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային (այնոյ, այնով) *adj.* Solar.

Արեգակնապէս, *adv.* See Արեգակնաբար:

Արեգակնատես (ի, աւ) *adj.* Where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ, *adj. ind.* Shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգաւէտ, *adj. ind.* Bright, luminous, brilliant, resplendent, clear.

Արեգդէմ, *adj. ind.* That is exposed to the sun, luminous, clear.

Արեգունի, *adj. ind.* Sunny, that has much light: See Արեգակնատես:

Արեգըբ, *adj. ind.* That is warmed by the sun, warm.

Արեկ, *adj. ind.* Strong, violent, ardent.

Արեւակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is of the same blood, consanguineous, relation.

Արեւակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consanguinity, kindred.

Արեւաճեմ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Արեւ (ու, ու) *s.* Sun; light. Յաւ

ընու գալ, to come in broad day-light, to come before the sun sets. Թարեւ երգնուլ, to swear by one's days or by one's life. Զքաղցր արեւն յաւաց հանել or զրհել յարեւ, to deprive of light, to blind.

Արեւագալ (ի, իւ) *s.* Day-break, dawn, sunrise.

Արեւադարձ (ի, իւ) *s.* Tropick.

Արեւագիտակն (կան, կամք) *s.* Helioscope.

Արեւածաղիկ (զիկ, զիւ) *s.* Heliotrope, sunflower.

Արեւածայր (ի, իւ) *s.* Dawn or sunrise.

Արեւիկէզ, *adj. ind.* Tanned. Արեւիկէզ լինել, to be sunburnt.

Արեւակն See Արեգակն:

Արեւահայեաց, *adj. ind.* See Արեգակնաւես:

Արեւամերձ (ի, իւ) *s.* See Արեւամերձութիւն:

Արեւամերձութիւն (թեան, թեամք) *s.* Perihelium.

Արեւանմանութիւն (թեան, թեամք) *s.* Parhelion.

Արեւաչափ (ի, իւ) *s.* Heliometer.

Արեւապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.* Who worships the sun.

Արեւոցուցակ (ի, աւ) *s.* Gnomon.

Արեւափառ, *adj. ind.* Splendid, brilliant.

Արեւելաժառանգ, *adj. and s. ind.* Conqueror or master of the eastern regions.

Արեւելային, *adj. ind.* Oriental, eastern.

Արեւելանշան, *adj. ind.* That has appeared or shone in the East.

Արեւելայ, *adj. ind.* See Արեւելան:

Արեւելայք (լեայց, լեպք) *s. pl.* The Orientals, the nations or people of the East; the eastern regions.

Արեւելան, *adj. ind.* Oriental, eastern. Հողմն արեւելան, eastwind, easterly wind. Երկիր or հողմն արեւելան, East, eastern region.

Արեւելք (լից, լիւք) *s. pl.* East, sunrise; eastern regions, the Orientals. Դարձուցանել յարեւելս, to set towards the East. Կորուսանել զարեւելս or շէտ թել, to turn from the East.

Արեւիկ, *s. ind.* Little or sweet sun (jesting term).

Արեւմտայք (մեկց, մեկւք) *s. pl.*

West; sunset; the western nations. Ընդ արեւմուտս կոյս, westerly, towards the west.

Արեւմային, *adj. ind.* See Արեւմտան:

Արեւմտայ, *adj. ind.* See Արեւմտան:

Արեւմտայք (տեայց, տեպք) *s. pl.* The western regions; the western nations.

Արեւմտան, *adj. ind.* Westerly, western, that is from or towards the west. Հողմն արեւմտան, west, westerly wind. Կողմն արեւմտան, west, western region.

Արեւորդիք (գեայց, գառք) *s. pl.* Sons or worshippers of the sun.

Արեւս (րեւի or րեւայ, րեւիւ or րեւու) *s.* Mars, God of war.

Արթնի, *adv.* Գարթնի, awake.

Արթնաւ (ամ, նոցայ) *v. n-p.* To awake.

Արթնական (ի, աւ) *adj.* Watchful, vigilant, careful.

Արթնաւոր (ի, աւ) *adj.* See Արթնական:

Արթնութիւն (թեան, թեամք) *s.* Watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն (թնայ, թնով) *adj.* Watchful, that does not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful. Արթուն կալ, to watch.

Արթիւ See Հարթիւ:

Արթր (թեր, թերք) *s.* (Greek word) See Զոք or Զոգուած:

Արժան See Արժանի: Արժան է, it suits, it befits, it is expedient, it is necessary.

Արժանագով, *adj. ind.* Laudable, praiseworthy.

Արժանաւոր, *adj. ind.* That deserves to be heard.

Արժանակշիւ, *adj. ind.* That is measured justly.

Արժանաւայց, *adj. ind.* That is justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս, *adj. ind.* That happens deservedly, worthy.

Արժանահատոյց, *adj. ind.* Paid justly.

Արժանահաւատ (ի, իւ) *adj.* Credible, that is worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանաւարդ, *adj. ind.* Estimable, that deserves esteem.

Արժանանալ (ամ, նայոյ) *v. n-p.* To be worthy; to deserve, to make one's self worthy.

Արժանապատիւ, *adj. ind.* That deserves to be chastised or punished.

Արժանապատիւ, *adj. ind.* Worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Արժանապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Արժանապարտ, *adj. ind.* That deserves, worthy.

Արժանապէս, *adv.* Worthily.

Արժանապայելուէ, *adj. ind.* Worthy, just; very suitable, becoming.

Արժանաես, *adj. ind.* Worthy of being seen.

Արժանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make worthy.

Արժանաւոր (ի, աւ) *adj.* That deserves, worthy, just, meritorious.

Արժանաւորապէս, *adv.* Worthily, meritoriously.

Արժանաւորել (եմ, էջի) *v. a.* To deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Արժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, merit.

Արժանափակ, *adj. ind.* Shut or closed exactly.

Արժանափառ, *adj. ind.* Worthy of glory, that deserves to be glorified.

Արժանիկալ, *adj. ind.* That is worthy of being received or granted.

Արժանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Worthy, that deserves something; just, convenient, suitable, decent, proper. **Արժանի համարել**, to dignify. **Գնալ արժանի**, to go worthily or conformably. **Ըստ արժանի**, worthily, justly, suitably. **Արժանի լինել**, to be worthy, to deserve.

Արժանիք (նեայ, նեօք) *s. pl.* Dignity, merit, importance. **Ըստ արժանեայ**, worthily, meritoriously.

Արժէլ (եմ, էջի) *v. n. and a.* To cost, to amount, to stand in; to be worth. **Հաւասար արժէլ**, to be equivalent.

Արժեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estimate, to price, to value.

Արժողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Value, price.

Արի (բւոյ, բեաւ) *adj.* Valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave.

Արիաւոր, *adv.* Valiantly, valorously, courageously, vigorously, manly, bravely, strongly, resolutely, generously, magnanimously.

Արիական (ի, աւ) *adj.* Masculine, manly, strong, valiant, courageous.

Արիանոս (ի, աւ) *s.* Arian (disciple of Arius the heresiarch).

Արիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն (րեան, րեամբ) *s.* Blood.

Արիւն խաղողոյ, unpressed wine, must, wine. **Արեամբ ներկել** or **շաղախել**, to imbrue with blood, to spot with blood.

Արիւն հեղուլ, to shed blood, to kill, to wound. **Արիւն հանել**, to bleed.

Թքումն արեան, hemoptysis. **Հոսումն արեան**, hemorrhage. **Այորդ արեան**, who sheds blood with another; consanguineous, of the same blood, related.

Արիւնաբաժակ, *s. ind.* Glass of blood, martyrdom.

Արիւնաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces blood.

Արիւնաբուլի, *adj. ind.* That makes the blood run.

Արիւնադէղ, *adj. ind.* That is of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնադոյն, *adj. ind.* See **Արիւնադէղ**.

Արիւնադանդ, *adj. ind.* Dyed with blood, bloody.

Արիւնադգեստ, *adj. ind.* That wears a bloody or red coat.

Արիւնադգեստեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See **Արիւնադգեստ**.

Արիւնաթաթախ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթաթաւ, *adj. ind.* Bloody, dyed with blood, stained with blood.

Արիւնաթաւալ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնաթոր, *adj. ind.* See **Արիւնաթուղի**.

Արիւնախանձ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood.

Արիւնախառն, *adj. ind.* Bloody, mixed with blood.

Արիւնաղալ (ի, աւ) *s.* Vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան (ի, աւ) *adj. and s.* Sanguinary; person who bleeds.

Արիւնահեղ (ի, իւ) *adj.* Sanguinary, bloody.

Արիւնահեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Effusion of blood, slaughter, massacre, carnage, blood.

Արիւնահոս, *adj. ind.* See **Արիւնաբուղի**.

Արիւնամերձ, *adj. ind.* Consanguineous, kindred.

Արիւնայեղջ, *adj. ind.* That is full-blooded.

Արիւնայեղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of blood.

Արիւնային (այնոյ, այնով) *adj.* Sanguine, that abounds in blood, in whom blood predominates.

Արիւնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be turned or changed into blood; to become red.

Արիւնաներկ, *adj. ind.* Dyed with blood.

Արիւնանշան, *adj. ind.* Marked with blood.

Արիւնաշաղախ, *adj. ind.* See **Արիւնաթաթաւ**.

Արիւնապարտ (ի, իւ) *adj.* That is answerable for the blood shed.

Արիւնարբու (ի, աւ) *adj.* That loves blood, bloody, sanguinary.

Արիւնաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Արիւնային**.

Արիւնաքար (ի, իւ) *s.* Blood-stone.

Արիւներանգ, *adj. ind.* Sanguine, red; bloody, dyed with blood.

Արիւնընծայ, *adj. ind.* That is offered with the blood, bloody.

Արիւնըռուշտ or **Արիւնոռուշտ**, *adj. ind.* Sanguine; bloody, sanguinary.

Արիւնհեղութիւն See **Արիւնահեղութիւն**.

Արիւնոռոգ, *adj. ind.* Bloody, sanguinary.

Արիւնոտ (ի, աւ) *adj.* Sanguine, full of blood.

Արիւնոտ See **Արիւնոտ**.

Արիւնորակ, *adj. ind.* Having the colour of blood, sanguine, red.

Արծաթ (ոյ, ով) *s.* Silver; coin.

Արծաթոյ առալ or **վաճառել**, to sell for ready money. **Քերել զարծաթն**, to take or wear the silver off. **Անթ առ ծաթոյ**, a silver vase.

Արծաթագին, *adj. ind.* That is bought for money, slave.

Արծաթադոյն, *adj. ind.* Silvery, having the colour of silver.

Արծաթագործ (ի, աւ) *s.* Silversmith, goldsmith.

Արծաթագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a silversmith.

Արծաթազօղ, *adj. ind.* Silvered.

Արծաթածրար, *adj. ind.* That hides or has hidden the money.

Արծաթահանդէս, *adj. ind.* Silvery, that resembles silver.

Արծաթաձոյլ (ձուլի, ձուլիւ) *s.* and *adj.* Melter of silver, silversmith; that is melted or made with silver; that is entirely of silver.

Արծաթապատ, *adj. ind.* Silvered.

Արծաթապատել (եմ, էջի) *v. a.* To silver, to cover with leaves of silver.

Արծաթաւ, *adj. ind.* See **Արծաթառու**.

Արծաթառու (ի, աւ) *adj.* That has received or borrowed money.

Արծաթասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Արծաթաձառ (ի, աւ) *s.* Silversmith, who sells silver-plate.

Արծաթատեսակ, *adj. ind.* See **Արծաթահանդէս**.

Արծաթարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Silversmith.

Արծաթափայլ, *adj. ind.* That is shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Արծաթեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Silvery, made of silver.

Արծաթեղէնք (ղինայ, զինք) *s. pl.* Silverplate.

Արծաթի, *adj.* and *s. ind.* That is made of silver; silver-coin.

Արծաթունակ, *adj. ind.* That has silver.

Արծաթսիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of money, avarice.

Արծարծանել (եմ, ծի) *v. a.* To stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Արծարծել (եմ, էջի) *v. a.* See **Արծարծանել**.

Արծարծելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That can be renewed or revived.

Արծիւ See **Արծուի**.

Արծիւ (եմ, էջի) *v. a.* To polish, to smooth.

Արծիկ (նշի, նշաւ) *s.* Polisher; polishing instrument.

Արծուառիւծ (ոյ, ով) *s.* Griffin.

Արծուաքար (ի, իւ) *s.* Eaglestone.
Արծուէկեր (կրի, կրաւ) *s.* and
adj. That carries an eagle or the sign
of an eagle.

Արծուէնշան, *adj. ind.* That has
the sign of an eagle.

Արծուի (ւոյ, ւով) *s.* Eagle. Ձադ
արծուոյ, eaglet, a young eagle.

Արծուունկն See Ածաունկն:

Արծանկութիւն See Ածանկութիւն:

Արկք, *s. pl. ind.* See Արկածք:

Արկած, *adj. ind.* Endorsed, cloathed.

Արկածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To
have misfortunes.

Արկածք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Misfor-
tune, disaster, calamity, mischance,
misshap, danger, peril, risk, hazard,
chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանել (եմ, արկի) *v. a.* To
cast, to throw, to shoot; to put away,
to reject; to reduce to; to bring to;
to sow, to scatter, to spread; to pour out,
to shed; to mix. 'ի մէջ արկանել զանձն,
to intermeddle, to intrude, to enter.
Արկանել 'ի մէջ or 'ի ներքս, to thrust
in, to introduce, to mix. Արկանել 'ի
միտս, to insinuate. Արկանել զանձն
ընդ or 'ի ներքոյ, to undergo. Ար-
կանել զիւրեւ or զանձամբ, to endorse,
to put on one's back; to put on, to
dress one's self. Արկանել աղիւս, to
make bricks. Արկանել զկաւ, to win-
now corn. Արկանել զողորմութիւն,
to pity. Արկանել ընդ յեան or ընդ
սրոյ, to whet, to sharpen. Արկանել
ընդ սզոցաւ, to saw. Արկանել ջուր,
to pour water. Գուծս արկանել, to
pity. Խոնկ արկանել, to cense, to
perfuse with incense. 'ի խնդիր արկա-
նել, to seek, to trouble one's self to
find. Ձայն արկանել, to cry, to scream,
to shriek. Վարձս or սակ արկանել, to
bargain, to make an agreement, to con-
tract. Վիճակ արկանել, to cast or
draw lots. 'ի կիր, 'ի վար or 'ի գործ
արկանել, to use, to employ, to make
use of. Ձեռն արկանել, to undertake.
Արկանել ընդ տարակուսանք, to make
doubtful, to doubt. Արկանել 'ի մո-
ռացօնս, to forget. Արկանել զանձն 'ի
վտանգ, to place one's self in danger.
Արկանել 'ի յուսահատութիւն, to
reduce to despair.

Արկանելի (ւոյ, իւաւ) *s.* and *adj.*
Clothing, dress, apparel; cloak; that
throws, that puts, that pours.

Արկղ (կէզ, կէզք) *s.* Chest; cais-
son; trunk, box. 'իմէլ յարկէղ, to
pack up, to put in a trunk. Հանել
յարկէղէ, to unpack.

Արկղագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.*
Trunkmaker, boxmaker; that is made
like a box or trunk.

Արկղիկ (ղկան, ղկամբ) *s.* Small
trunk, box.

Արկնոց (ի, աւ) *s.* See Վանդակ:

Արկուածք (ծոց, ծովք) *s. pl.* See
Արկածք:

Արհամարհ, *adj. ind.* Despicable, con-
temptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք (նաց, նգք) *s. pl.*
Contempt, disclaim; outrage, offence,
injury. Արհամարհանք, disdainfully,
contemptuously.

Արհամարհել (եմ, եցի) *v. a.* To
despise, to repulse, to disdain; to ag-
grieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհոս (ի, աւ) *adj.* Con-
temptuous, despicable, disdainful, of-
fensive.

Արհամարհութիւն (թեան, թեամբ)
s. Contempt, disdain, abjection, shame;
vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք (ւրաց, ւրք) *s. pl.* Fear,
terror, great and sudden fear, dread,
consternation, shock, fear.

Արհեստ (ի, իւ) *s.* Trade, profes-
sion, art: See Արուեստ:

Արհեստական (ի, աւ) *adj.* Tech-
nical; artificial.

Արհեստակերտած, *adj. ind.* Em-
broidered with art; delicately painted in
miniature.

Արհեստահիւսած, *adj. ind.* Woven
or made with art.

Արհեստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.*
Industrious, who works diligently, artful.

Արհեստաւոր (ի, աւ) *s.* Artisan,
artist, labourer, workman, manufactur-
er, maker.

Արհիսարկաւադ (ի, աւ) *s.* Archdeacon.

Արհօրանք (նաց, նգք) *s. pl.* See
Արհաւիրք:

Արհօրք (րաց, րգք) *s. pl.* See Ար-
հաւիրք:

Արձագանք (այ, գք) *s. pl.* Echo;
resound, repercussion.

Արձակ, *adj. ind.* Free, loose, un-
tied; open, unsealed; vast, spacious;
ample; licentious, rash, dissolute, de-
bauched, unbridled; prosaick. Արձակ
բան, prose.

Արձակարան (ի, իւ) *s.* Prose-writer.

Արձակահեր *See* Հերարձակ.

Արձակավայր (ի, իւ) *s.* Spacious place, field; suburb.

Արձակաքաղաք (ի, աւ) *s.* Open town, country town.

Արձակաքայլ, *adj. ind.* Free, that goes without hinderance, freely.

Արձակել (եմ, եցի) *v. a.* To untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to sling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss. Արձակել 'ի մեղաց, to absolve.

Արձակել քարինս պարստակաւ, to sling. Չայն արձակել, to scream, to cry. Այս արձակել, to ogle, to cast eyes on. Արձակել ճառագայթս, to cast a brilliancy, to shine. Բոցս or կայծակուն արձակել, to sparkle. Կիցս արձակել, to sling, to yerk. Կետս արձակել, to draw the bow. Հրացան արձակել, to let off a gun. Թնդանով արձակել, to fire a cannon. Արձակել զկին, to divorce.

Արձակերասան (ի, աւ) *adj. and adv.* Who has given the reins to his passions, unbridled, unruly; heiter-skelter.

Արձակումն (կման, կմամբ) *s.* Deliverance; shoot; disbanding troops; dismissal. Արձակումն 'ի մեղաց, absolution. Արձակումն հրացանի, discharge. Արձակումն կնոջ, divorce.

Արձակուրդ, *s. ind.* *See* Արձա-կումն.

Արձան (ի, աւ) *s.* Column; statue, figure, image, idol; instrument, writing. Հերակլեսի արձանք, the pillars of Hercules.

Արձանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Արձանագործ (ի, աւ) *s.* Statuary.

Արձանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sculpture, art of making statues.

Արձանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական (ի, աւ) *s.* Register; epitaph; funeral sermon.

Արձանակաւ *See* Արձանակառայ.

Արձանակառայ, *adj. ind.* That is without motion like a statue, immovable, firm.

Արձանակել *See* Արձանագրել.

Արձանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become like a statue, to be firm, to be fixed; to stop; to stand, to stand upright; to be immovable.

Արձանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability; representation; establishment.

Արձանութիւն (նման, նմամբ) *s.* *See* Արձանութիւն.

Արձանունակ, *adj. ind.* That has a column or a statue.

Արձէնք (ձենից, ձենիւք) *s. pl.* Pitchfork: *See* Երեքարձէնք.

Արձոյլ (ձուլի, ձուլիւ) *s.* String, thread.

Արձիճ (արձձոյ, արձձով) *s.* Lead: *See* Կապար.

Արմ (մի, մամբ) *s.* *See* Արմն.

Արմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ (ոյ, ով) *s.* Root; stump; trunk, stem; source, origin, cause. Արմատս արձակել, to take root.

Արմատաբար, *adv.* Radically.

Արմատաբիր, *adj. ind.* That scrapes, that hollows the root.

Արմատագետ (գիտի, գիտաւ) *s.* Botanist, one who is skilled in plants and roots.

Արմատախիլ, *adj. ind.* That eradicates; eradicated. Արմատախիլ առնել, to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական (ի, աւ) *adj.* Radical.

Արմատակեր (ի, աւ) *adj.* That eats roots or herbs.

Արմատակտուր, *adj. ind.* That cuts roots; cut up by the root, extirpated.

Արմատահատ (ի, իւ) *adj.* *See* Արմատակտուր.

Արմատանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To take root, to take hold, to grow.

Արմատաջինջ, *adj. ind.* Extirpated.

Արմատաքի, *adv.* Rootedly. Արմատաքի խլել, to pull up by the roots,

to eradicate, to displant, to grub up. Արմատաքի խլուֆն, eradication.

Արմացուցանել See Բնդարմացուցանել and Ազդեցուցանել:

Արմաւ (ոյ, ուղ) *s.* Date; date tree; phenix.

Արմաւաստան (ի, աւ) *s.* Spot planted with palm-trees.

Արմաւենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Palm-tree, date tree; palm. Ոստ արմաւենւոյ, branch of a palm-tree, palm. Իւղ արմաւենւոյ, palm-oil.

Արմաւենուտ, *s. ind.* See Արմաւաստան:

Արմն (մին, մամբ) *s.* Stump, root; stem, set, block, chump. Աւ արմամբ խլել, to eradicate. Աւ արմն գնել, to place near the root.

Արմուկն or Արմուանկն (մկան, մկամբ) *s.* Elbow; fore-arm. Արմկամբ խլել or մղել, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմաիք (տեայ, տեօք) *s. pl.* Production, fruit, product; profit, income of an estate.

Արշալոյս (լուոյ, լուող) *s.* Dawn, day-break, twilight, aurora.

Արշակունի (նւոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* That is of the family of Arsacei; Arsacide.

Արշաւակի, *adv.* Currently, rapidly.

Արշաւահանգէս, *adj. ind.* That runs races; olympick.

Արշաւանակ (ի, աւ) *s.* See Արշաւանք:

Արշաւանակից (էցի, էցաւ) *adj.* Concurrent, that runs together.

Արշաւանի, *adv.* See Արշաւակի:

Արշաւանք (նայ, նօք) *s. pl.* Course; eruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition. Արշաւանք ձիոյ, gallop, full gallop.

Արշաւասոր, *adj. ind.* That runs rapidly.

Արշաւել (եմ, էցի) *v. n.* To run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To gallop, to cause to gallop.

Արշեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Archbishop: Եպիսկոպոս արշի is also used.

Արշիմանարիտ, *s. ind.* Chief of a religious society, superior.

Արշտարկաւազ (ի, աւ) *s.* Arch-deacon: Սարկաւազ արշի is also used.

Արոյր (արուրի, արուրիւ) *s.* Brittle brass; brass, latten.

Արու (ի, աւ) *adj.* Male; masculine.

Արուազէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Sodomite, man who commits an unnatural crime with another man.

Արուագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sodomy.

Արուախեղջ, *adj. ind.* That chokes or suffocates the males.

Արուական (ի, աւ) *adj.* Male, manly.

Արուամու (ի, իւ) *adj.* See Արուազէտ:

Արուայիկ, *s. ind.* Arabian, native of Arabia.

Արուապիղծ, *adj. ind.* See Արուազէտ:

Արուարձային (այնոյ, այնով) See Արուարձանեայ:

Արուարձան (ի, աւ) *s.* Statue of a man.

Արուարձաք (նայ, նօք) *s. pl.* Suburb, borough, village.

Արուարձանեայ, *adj.* and *s. ind.* Inhabitant of a suburb, citizen.

Արուարձանեայք (եայց, եօք) *s. pl.* Inhabitants of a suburb; borough, suburb.

Արուգ (ի, աւ) *adj.* Meager, dry, barren.

Արուեստ (ի, իւ) *s.* Art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle. Աղաւական or մէքենական արուեստք, the liberal or mechanical arts.

Արուեստարան See Ճարտարարան: Արուեստարանել See Ճարտարարանել:

Արուեստարանութիւն See Ճարտարարանութիւն:

Արուեստագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, licentiate or professor, skilfulness.

Արուեստագիր, *adj. ind.* That writes well; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ, *adj.* and *s. ind.* Inventor, author, master.

Արուեստախան, *adj. ind.* Artifi-

cial, finical, affected, studied.

Արուեստախօս See Ճարտարախօս :

Արուեստախօսել See Ճարտարախօսել :

Արուեստախօսութիւն See Ճարտարախօսութիւն :

Արուեստական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Artificial; artful; factitious; skilful; musical; musician, composer; musick, symphony.

Արուեստակեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Affected, studied, formal, stiff, finical.

Արուեստակել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արուեստակերտութիւն (ոյ, ով) *s.* Manufacture. Արուեստակերտութիւն յօրինել, to manufacture.

Արուեստակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Associate in the same art.

Արուեստակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice; affectation, scrutiny.

Արուեստայարմար, *adj. ind.* Well made, well fitted.

Արուեստանոց (ի, աւ) *s.* Shop, workshop.

Արուեստաշէն, *adj. ind.* Well made; skilfully made.

Արուեստապետ (ի, աւ) *s.* Master of arts; chief artist.

Արուեստապետ, *adv.* Skilfully, ingeniously, with art.

Արուեստասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Skilful, ingenious.

Արուեստասիրել (եմ, եցի) *v. a.* To work skilfully, to make with art.

Արուեստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ingenuity, fashion.

Արուեստաւոր (ի, աւ) *s.* and *adj.* Artisan, artist; artificial, ingenious; artful.

Արուեստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make with art; to invent, to find.

Արուեստաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice.

Արուեստել See Արուեստակել :
Արուէգ (ւիգի, լիգիւ) *s.* Hermaphrodite.

Արուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virility, age of manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virility, manhood: See Արուութիւն :

Արուսեակ (եկի, եկաւ) *s.* Venus, the morning or evening star.

Արուքադործ (ի, աւ) *s.* Brasier.

Արջ (ոյ or ու, ով or ու) *s.* Bear.
Արջ մատակ, she-bear. Կորիւն արջու, bear's cub.

Արջային (այնոյ, այնով) *adj.* Arctick.

Արջապան (ի, իւ) *s.* Bearward.

Արջառ (ոյ, ով) *s.* Ox. Արջառք, cattle.

Արջառամորթ (ոյ, ով) *s.* Skin or hide of an ox.

Արջառաշիւ (շիւ, շիւաւ) *s.* See Ջայլոտ :

Արջապ (ի, իւ) *s.* Vitriol.

Արջապային (այնոյ, այնով) *adj.* Vitriolick; vitriolated.

Արջապաւ, *adj. ind.* Vitriolated.

Արջիկ (ի, աւ) *s.* Species of large bee.

Արջիգաւ (ու, ու) *s.* Raven.

Արջիգաւ (ի, իւ) *adj.* That is dressed in a black or dark coat.

Արջիւթոյր, *adj. ind.* That has a black or dark colour; dull, sad, melancholy.

Արջիտես, *adj. ind.* See Արջիտեսակ :

Արջիտեսակ, *adj. ind.* Dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջիկ (ի, իւ) *s.* Fennelflower.

Արսիւն (սնոյ, սնով) *s.* Stork or falcon.

Արտ (particle) Out, out of, ab, de, e, ex, extra, pre, pro, re.

Արտ (ոյ, ով) *s.* Field, piece of arable land, soil.

Արտաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To utter, to pronounce.

Արտաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Արտաբերել (եմ, եցի) *v. n.* To proclaim, to cry.

Արտաբործել (եմ, եցի) *v. a.* To make, to constitute.

Արտաբործել See Արտաբործիւ :

Արտաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To prejudice, to hurt.

Արտաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prejudice; absurdity, impertinence.

Արտաբերեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Produced. Արտաբերաւ, product (number resulting from the multiplication of two numbers).

Արտաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To produce. Վերստին արտաբերել, to reproduce.

Արտաբործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Production, generation, reproduction.

Արտադեղուլ (ռւմ, զեղայ) *v. n-p.*
To extravasate.

Արտադեղումն (զման, զմամբ) *s.*
Extravasation.

Արտալած, *adj. ind.* Driven out,
banished, exiled.

Արտալածել (եմ, եցի) *v. a.* To
drive out, to banish, to exile.

Արտախոյր or Արտախուր See Ար-
տախուրակ :

Արտախուրակ (ի, աւ) *s.* Covering
for the head; hat; cover, veil; tiara, mitre.

Արտախուրել (եմ, եցի) *v. a.* To
put on one's hat, to be covered; to
put a crown on one's head, to crown.

Արտակայանալ (ամ, յայայ) *v. n.*
To exist, to be produced.

Արտակայեալ (ելոյ, ելով) *adj.*
That is far off, distant.

Արտակենդրոն (ի, իւ) *adj.* Excen-
trick.

Արտակենդրոնութիւն (թեան,
թեամբ) *s.* Excentricity.

Արտահալածել (եմ, եցի) *v. a.*
To hunt, to pursue, to remove, to
banish.

Արտաճառ, *adj. ind.* Explained,
displayed, expressed, declared.

Արտաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To
explain, to display, to declare, to ex-
press.

Արտաճառութիւն (թեան, թեամբ)
s. Explanation, declaration, expression.

Արտամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To
exclude, to drive out.

Արտամիտել See Հակամիտել :

Արտայայտ, *adj. ind.* Evident, clear.

Արտայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To
declare, to express, to utter.

Արտայայտել (աչի, աչաւ) *adj.*
Declarative.

Արտայայտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Declaration, utterance.

Արտաշէկ, *adj. ind.* Ardent, that is
on fire, inflamed, red-hot.

Արտաշէկագոյն (գունի, գունիւ)
adj. comp. Very or more ardent, much
inflamed.

Արտաշէկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.*
To become ardent or red, to catch fire,
to inflame.

Արտաշէկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ignition.

Արտաշնչեալ (ելոյ, ելով) *adj.*
Expired, dead.

Արտաշնչել (եմ, եցի) *v. a. and n.*

To expire, to die, to give up the ghost;
to exhale; to exude, to perspire, to issue.

Արտաշնչութիւն (թեան, թեամբ)
s. Perspiration, exhalation, exudation;
vapour.

Արտաաղդրոտայ (ի, իւ) *adj.* Stray-
ed, out of the road.

Արտաաղման (ի, աւ) *adj.* Exiled,
banished.

Արտաաղմանել (եմ, եցի) *v. a.*
To banish, to exile, to send away.

Արտաաղմանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Banishment, exile.

Արտասանել (եմ, եցի) *v. a.* To
pronounce, to utter, to articulate, to
sound, to recite.

Արտասանութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pronunciation, articulation, recita-
tion.

Արտառել See Արտասանել :

Արտասուարեր (ի, աւ) *adj.* That
causes, that produces tears.

Արտասուարողի, *adj. ind.* That
sheds tears, that weeps.

Արտասուաղին, *adj. ind. and adv.*
Melting in tears, all in tears, weeping;
lamentably.

Արտասուաղող, *adj. ind.* That cries
while weeping.

Արտասուաթոր, *adj. ind.* Lachry-
mal: See Արտասուաբուլղի :

Արտասուալի, *adj. ind.* See Ար-
տասուալից :

Արտասուալից, *adj. ind.* Tearful;
all in tears; weeping.

Արտասուախառն, *adj. ind.* Mixed
with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ, *adj. ind.* See Ար-
տասուաբուլղի :

Արտասուակցորդ, *adj. ind.* That
weeps with, that participates in the sor-
row of another.

Արտասուալեղց, *adj. ind.* Melting
in tears.

Արտասուել (եմ, եցի) *v. n. and a.*
To weep, to shed tears; to lament, to
groan, to complain; to deplore.

Արտասուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* La-
mentable, deplorable.

Արտասուք (ւայ, ւգբ) *s. pl.* Tears,
lamentation. Թարտասու հարկանիւ or
լուծանիւ, to melt in tears.

Արտավար (ի, աւ) *s.* Husbandman;
ground for tillage, arable land.

Արտառիկ See Անառիկ :

Արտառի See Արգոռ :

Արտափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին (քնոյ, քնով) *adj.* Exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks of profane or worldly things.

Արտաքնայարգար, *adj. ind.* That is only outwardly clean.

Արտաքնոց (ի, աւ) *s.* Privy, necessary.

Արտաքոյ, *pre. and adv.* Out, abroad; outwardly, outward, externally. Արտաքոյ քաղաքին, out of town. Արտաքոյ ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք (քոյց) *s. pl.* Outward appearance, external part.

Արտաքուստ, *adv.* Out, outwardly, externally. Սուքն արտաքուստ միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս, *adv.* Out, outwardly.

Արտաքսել (եմ, եցի) *v. a.* To put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսիչ (սչի, սչաւ) *adj.* Exclusive.

Արտաքսումն (սման, սմամբ) *s.* Exclusion; expulsion. Արտաքսմամբ, exclusively.

Արտեան (ի, աւ) *s.* Top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice. Արտեան գմբեթից, cupola.

Արտեանուկ (անաց, անգբ) *s. pl.* Eyelid, eyelash.

Արտիկ (ակի, տկաւ) *s.* Wild sheep.

Արտորայք (րեից, րեիւք) *s. pl.* The fields, the country.

Արտորոշել See Արորշել:

Արտուղի See Զարտուղի:

Արտուղիւ See Զարտուղիւ:

Արտուռութիւն See Արտունութիւն:

Արտիււ or Արտոււ (ի, իւ) *s.* Lark, crested lark.

Արտունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտար, *s. ind.* Tear.

Արտարարուկն See Արտասոււաբուկն:

Արտարաթոր See Արտասոււաթոր:

Արտարալիւր See Արտասոււալից:

Արտարածին See Արտասոււածին:

Արտարահաւաչ, *adj. ind.* That sighs and weeps.

Արտարահոս, *adj. ind.* That sheds tears.

Արփաճաճանչ See Արփիաճաճանչ:
Արփամբռ, *adj. ind.* That is near the sun.

Արփայաքնաց, *adj. ind.* That walks boldly.

Արփային (այնոյ, այնով) *adj.* Solar; celestial, luminous.

Արփաւոր (ի, աւ) *adj.* Luminous, bright.

Արփեան (փեւի, փեւիւ) *adj.* Solar; luminous, bright.

Արփի (փւոյ, փւով) *s.* Sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour.

Արփիաքնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in heaven or in the light.

Արփիաքեզ, *adj. ind.* Beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիաքնաց, *adj. ind.* That walks in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ, *adj. ind.* That is adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական (ի, աւ) *adj.* Solar; luminous.

Արփիակիղն, *adj. ind.* Burning, brilliant.

Արփիահրաշ, *adj. ind.* Very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիահրաւ, *adj. ind.* Resplendent, brilliant.

Արփիաճաճանչ (ի, իւ) *adj.* Very luminous, brilliant, resplendent.

Արփիաճեմ, *adj. ind.* That walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արփեանկար, *adj. ind.* That resembles the sun, luminous, bright.

Արփիասկիզբն (կզբան, կզբամբ) *s.* Daybreak, sunrise.

Արփիասոււ, *adj. ind.* Bright, luminous.

Արփիացնցուկ, *adj. ind.* That throws a light, luminous.

Արփիափայլ, *adj. ind.* See Արփիաճաճանչ:

Արփոզ (ի, իւ) *s.* See Ժամ:

Արքայ (ի, իւ) *s.* King; prince, potentate. Արքայ արքայից, emperor.

Արքայադունդ, *s. ind.* Royal regiment or guard.

Արքայազն (ի, իւ) *s.* See Արքայազուն:

Արքայազուն (զնոյ, զնով) *s.* Prince.

Արքայական (ի, աւ) *adj.* Royal, august.

Արքայակերպ, *adj. ind. and adv.* Royal; kinglike, kingly, royally.

Արքայանիստ, *adj. ind.* Capital, where the King resides.

Արքայաշէն, *adj. ind.* That is made or built by the King; royal, magnificent.

Արքայազատիւ, *adj. ind.* That has royal honour; royal.

Արքայաջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Aqua regia.

Արքայասպան (ի, իւ) *s. and adj.* Regicide, murderer of a King.

Արքայասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Regicide, murder of a King.

Արքայաբան (ի, աւ) *s.* Palace or throne of the King.

Արքայիկ, *s. ind.* Basilisk: See **Քարք**.

Արքայիպղնի (նւոյ, նւով) *s.* Walnut.

Արքայորդի (գւոյ, գւով) *s.* Son of the King, prince, young King, young prince.

Արքայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Royalty; reign, kingdom; heaven, paradise.

Արքայուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Queen.

Արքայօրէն, *adv.* Royally, kingly.

Արքիական or **Արքիական** (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Արհիտարիական**.

Արքեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Archbishop, metropolitan.

Արքերէց See **Աւագերէց**.

Արքիմանարիտ See **Արշիմանարիտ**.

Արքունական (ի, աւ) *adj.* See **Արքունի**.

Արքունանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be confiscated or exchequered.

Արքունատուր, *adj. ind.* Given by the King or by the Court.

Արքունի, *adj. ind.* Royal; aulick; of the publick treasury. **Արքունի ճառար**, highway, publick road.

Արքունիք (նեաց, նեաք) *s. pl.* Palace, royal residence; court. **Զարքունիս տնոն** or **գրաւել**, to confiscate.

Արքունուստ: **Զարքունուստ**, *adv.* From the Porte or Grand-Seignior's court; from the publick treasure.

Արքորոտ, *adj. ind.* That is at the tail of the bear constellation (Greek word).

Արօտ (ի, իւ) *s.* Pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Արօտական (ի, աւ) *adj.* That pastures, that eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture. **Արօտականք**, cattle. **Տեղի արօտականի**, pasturage.

Արօտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That pastures together.

Արօր (ի, աւ) *s.* Plough.

Արօրագիր (դրի, դրաւ) *s. and adj.* One who ploughs up an untilled piece of ground, husbandman; ploughed up, tilled. **Արօրագիր առնել**, to plough up, to till. **Արօրագիր լինել**, to be ploughed up or tilled.

Արօրագրել (եմ, էցի) *v. a.* To plough up, to till.

Արօրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of ploughing up, tillage, ploughing.

Արօրաձիգ, *adj. ind.* That draws the plough.

Արօրանալ See **Հարօրանալ**.

Արօրել See **Արօրագրել**.

Ա (Particle which is generally pronounced AV or rather OV before a vowel; but when it is followed by a consonant, it is pronounced like the English O or AU. See the words written formerly with Ա, now with Օ before a consonant, in the letter Օ according to the alphabetical order).

Աւագ (ի, աւ) *adj.* Greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior.

Աւագագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Older; more distinguished.

Աւագախումբ, *adj. ind.* That is composed of nobility.

Աւագակեր (ի, աւ) *adj.* That eats up, that ruins nobility.

Աւագամեծար, *adj. ind.* Noble, excellent, much honoured, very estimable.

Աւագանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To ennoble one's self.

Աւագանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Court, nobility.

Աւագափող (ոյ, ով) *s.* Large trumpet.

Աւագերէց (րիցու, րիցամբ) *s.* Archbishop.

Աւագոյթ, *s. ind.* See **Աւագութիւն**.

Աւագորեար (երոյ, երով) *s.* Court, nobility.

Աւագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Աւագուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Lady, mistress; madam. **Աւագուհի վանաց**, prioress, abbess.

Աւաղիկ See **Աւաւաղիկ**.

Աւաղ (ոյ, ու) *s.* Sand, gravel; powder. **Աւաղ ցանել**, to gravel, to cover with sand or gravel. **Խրել յաւաղի**, to stick fast in the sand. **Շփել աւաղով**, to scour with sand. **Տեղի** or **փոս աւաղոյ**, sandpit. **Ժամացոյց յաւաղոյ**, hour-glass.

Աւաղակ (ի, աւ) *s.* Thief, robber, rifler; assassin, brigand, highwayman.

Աւաղականոց (ի, աւ) *s.* Place or receptacle for thieves.

Աւաղակապ, *adj. ind.* That is bound or confined by sand.

Աւաղակապետ (ի, աւ) *s.* Captain of robbers or banditti.

Աւաղակել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To assassinate, to plunder, to rob.

Աւաղակոյս (կուտի, կուտիւ) *s. and adj.* Sandbanks, shelves, quicksands, downs; gathered together like sand, numerous.

Աւաղակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Robbery, depredation, assassination.

Աւաղակուտ, *adj. ind.* Full of robbers; who loves robbery or depredation.

Աւաղահիմն, *adj. ind.* That is built on the sand.

Աւաղան (ի, աւ) *s.* Basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin. **Աւաղան մկրտութեան**, font.

Աւաղանոց (ի, աւ) *s.* Powder box.

Աւաղաշէղջ (ի, իւ) *s.* See **Աւաղաշէղջ**.

Աւաղաշէն, *adj. ind.* That is built on sand.

Աւաղափուլ, *adj. ind.* Fallen or ruined from having been built on sand.

Աւաղաքառակ, *adj. ind.* That has the shape of sand.

Աւաղել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with sand, to sprinkle with sand, to gravel.

Աւաղին See **Աւաղուտ**.

Աւաղուտ, *adj. ind.* Sandy, gravelly. **Աւաղուտք**, sandbanks, quicksands, downs; sandpit. **Խրել յաւաղուտս**, to run upon a sand.

Աւաղ, *int.* Alas! **Աւաղս արկանել**, to complain, to lament.

Աւաղաբոյս, *adj. ind.* That produces misery or complaint.

Աւաղամայն (ի, իւ) *adj.* Plaintive, moanful.

Աւաղամայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Complaint, moan, lamentation.

Աւաղել (եմ, եցի) *v. a.* To pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւաղուկ, *adj. ind.* Lamentable, deplorable, miserable.

Աւան (ի, աւ) *s.* Small town, small fort, borough, small borough, village.

Աւանանալ (ամ, նացալ) *v. n-p.* To become a small town or borough.

Աւանդ (ի, իւ) *s.* Deposit; consignment; tradition; offer. **Յաւանդ աւալ**, to consign, to deposit.

Աւանդագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That is skilled in traditions.

Աւանդագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge of traditions.

Աւանդական (ի, աւ) *adj.* That confides a deposit; that is the author of a tradition.

Աւանդակիր See **Աւանդապահ**.

Աւանդակորոյս (կորուտի, կորուտիւ) *adj.* That has lost a deposit.

Աւանդամոռաց, *adj. ind.* That has forgotten a deposit.

Աւանդանոց (ի, աւ) *s.* Deposit; vestry.

Աւանդապահ (ի, իւ) *adj.* That keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary.

Աւանդառու (ի, աւ) *adj.* That has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու (ի, աւ) *adj.* That deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն (տան, տամբ) *s.* Vestry, sacristy. **Վերականգն աւանդատան**, sacrist.

Աւանդատուր, *adj. ind.* See **Աւանդատու**.

Աւանդել (եմ, եցի) *v. a.* To consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give. **Աւանդել զհոգին**, to give up the ghost, to die.

Աւանդիչ (չի, գչաւ) *adj.* That consigns, that deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն (գման, գմամբ) *s.* See **Աւանդութիւն**: **Աւանդումն հոգւոյ**.

commendation of the soul.

Աւանդող (*ի, աւ*) *adj.* See

Աւանդել :

Աւանդիկ See **Աջաւանդիկ** :

Աւաշ (*ոյ, ու*) *adj.* See **Աւաշա-կան** :

Աւաշական (*ի, աւ*) *adj.* Tender, mild.

Աւասիկ See **Աջաւասիկ** :

Աւատ (*ոյ, ու*) *s.* Faith; fidelity: See **Հաւատ** : **Յաւատ** *գործել*, to make, to work faithfully.

Աւատալ See **Հաւատալ** :

Աւատուի See **Հաւատաւորի** :

Աւար (*ի, աւ*) *s.* Booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder. **Աւար առնուլ**, *ածել*, or *հարկանել*, *յաւար առնուլ* or *ածել*, *յաւարի առնուլ* or *ածել*, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage.

Աւարաբաշի (*ի, իւ*) *adj.* That distributes the booty.

Աւարաբար, *adv.* With plunder.

Աւարառու (*ի, աւ*) *adj.* Plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sack, pillage, capture.

Աւարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Pillage, sack; devastation.

Աւարա (*ի, իւ*) *s.* Termination, completion, consummation, perfection, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence.

Աւարա գնել, to end, to finish, to terminate.

Աւարտաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Epilogue, concluding discourse.

Աւարտակէտ See **Աերջակէտ** :

Աւարտահասակ, *adj. ind.* Well made, having a fine shape.

Աւարակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to suffice.

Աւարումն (*աման, ամմբ*) *s.* Termination, term, end, completion.

Աւարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cure, to deliver from sickness: See **Հաւա-քել** :

Աւել, *s. ind.* Broom; hair or feather broom; brush; coat-brush. **Աւել ածել**, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան (*ի, իւ*) *adj.* That is redundant in words.

Աւելաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleonasm, redundancy of words.

Աւելագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very abundant, much.

Աւելագործ (*ի, աւ*) *s.* Broom-maker, that makes all sorts of brooms.

Աւելագործակ, *adj. ind.* Redundant, superfluous.

Աւելագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to add, to increase.

Աւելադանց, *adj. ind.* Excessive.

Աւելադանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Excess.

Աւելածու (*ի, աւ*) *s.* Sweeper.

Աւելածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of sweeping.

Աւելածք, *s. pl. ind.* Sweepings.

Աւելակերութիւն See **Հատակերութիւն** :

Աւելասացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acquisition of superfluous things.

Աւելասացումն (*ցման, ցմմբ*) *s.* See **Աւելասացութիւն** :

Աւելել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sweep; to brush: See **Աւել ածել** :

Աւելի, *adj. ind. and adv.* Exceeding, superfluous; more, above, beyond.

Աւելորդ (*ի, աւ*) *adj.* Exceeding, redundant, superfluous, too much.

Աւելորդք որովայնի, excrement.

Աւելորդապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Superstitious.

Աւելորդապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Superstition.

Աւելորդասացութիւն See **Աւելա-սացութիւն** :

Աւելորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Redundance, superfluity.

Աւելուկ (*լիի, լիաւ*) *s.* Sorrel, dock.

Աւետաբան (*ի, իւ*) *adj.* That gives, that brings good news.

Աւետաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give or to announce good news.

Աւետաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That brings good news.

Աւետագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That writes good news.

Աւետագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write good news.

Աւետագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Writing of good news; Gospel.

Աւետալուրդ (*լոյց, լոլմբ*) *s. pl.* Good news.

Աւեառաճեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Increased, augmented.

Աւեառամայոյ, *adj. ind.* That gives good news.

Աւեառապատճէն (*ճենի, ճենիւ*) *s.* Copy or writing of good news.

Աւեառապատում, *adj. ind.* Who relates, who writes good news.

Աւեառապարզ, *adj. ind.* That gives good news; that is given with good news.

Աւեառառու (*ի, աւ*) *adj.* See **Աւեառամայոյ**.

Աւեառարան (*ի, աւ*) *s.* Gospel. **Պատմել** or **բարոյեղ զաւեառարանն**, to preach the Gospel. **Ըստ աւեառարանին**, evangelically.

Աւեառարանագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Who has written the Gospel, evangelist.

Աւեառարանագործ, *adj. ind.* Evangelick.

Աւեառարանաժառանգ (*ի, աւ*) *adj.* That has the Gospel.

Աւեառարանական (*ի, աւ*) *adj.* Evangelick.

Աւեառարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give good news, to evangelize, to preach the Gospel; to announce.

Աւեառարանիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Evangelist.

Աւեառարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Notification of good news.

Աւեառարանումն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Աւեառարանութիւն**.

Աւեառար (*ի, աւ*) *adj.* That has, that brings good news. **Աւեառար հաշտութեան**, herald.

Աւեառարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give, to bring good news, to announce.

Աւեառել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Աւեառարել**.

Աւեառիք (*տեայ, տեօք*) *s. pl.* Good news, notification of good news. **Երկիր աւեառեայ**, land of promise.

Աւեառեայ (*չէի, չէիւ*) *s.* Present given to one who brings good news.

Աւեր, *adj.* and *s. ind.* Ruined, destroyed, desolated; ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havoc, devastation, desolation. **Աւեր լինել** or **կաւ**, **յաւեր լինել** or **դառնալ**, to be ruined, to decay, to be desolate. **Յաւեր դարձուցանել**, to ruin, to destroy, to ravage, to desolate.

Աւերած (*ոյ, ու*) *s.* Ruin, democ-

lition, destruction, desolation.

Աւերակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Ruined, desolated; ruins, rubbish.

Աւերանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Ruin, desolation.

Աւերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Աւերած**.

Աւերչկ (*ի, իւ*) *s.* Lymph, humour, fluid substance.

Աւղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տրմուշ**.

Ափ (*ոյ, ու*) *s.* Palm, hollow of the hand.

Ափակից (*էցի, էցաւ*) *s.* The two palms joined, handful.

Ափափայք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափերեան: **Ափերեան լինել**, to be confounded, to be unable to answer.

Ափերեան առնել, to confound, to stop the mouth of some one, to silence.

Ափերեանել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ափերեան առնել**.

Ափին (*ի, իւ*) *s.* Opium.

Ափն (*փան, փամբ*) *s.* Bank, shore, brink, edge, coast; steep bank, bold shore.

Ափնածիր, *adj. ind.* Confined by the shore.

Ափնկոյս, *s. ind.* Coast, bank.

Ափշեցուցանել See **Արշեցուցանել**.

Ափշել See **Արշել**.

Ափշութիւն See **Արշութիւն**.

Ափսեայ (*սէի, սէիւ*) *s.* Plate, dish; bowl; soupdish.

Ափսել (*ի, իւ*) *s.* See **Ափսեայ**.

Ափսինթ (*սնթի, սնթիւ*) *s.* See **Օւինդր**.

Ափսոսալ (*ամ, սացի*) *v. n.* To regret.

Ափոսանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Regret, repentance, grief.

Ափոսել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ափսոսալ**.

Ափրդիտէ (*տեայ, տեաւ*) *s. f.* Venus: See **Անահիտ**.

Ափրդիտական (*ի, աւ*) *adj.* Venerable, belonging to Venus.

Աք (*ի, իւ*) *s.* See **Արուք**.

Աքաղաղ (*ի, աւ*) *s.* Cock. **Աքաւ**

Բ Ա Բ

զաղ փղր, young cock.

Աքաղաղար (ի, իւ) *s.* Cockstone.

Աքացել (եմ, էցի) *v. n.* To kick up one's heels, to kick.

Աքացի, *s. ind.* Kick of a horse.

Աքացի հարկանել: See Աքացել.

Աքեացք, *s. pl. ind. Lrg.*

Աքիս (ի, աւ) *s.* Weasel. Աքիս սպիտակ, ermine.

Աքիսենի (նւյ, նեւ) *s.* Ermine's fur.

Աքշուշ See Գալլիտոս:

Աքսոսել See Աքացել:

Աքսոր, *s. ind.* Exile, ban, banishment, transportation.

Աքսորակ (նայ, նգ) *s. pl.* See Աքսոր:

Աքսորել (եմ, էցի) *v. a.* To exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Աքցան See Աքցան:

Աքցոսել See Աքացել:

Բ

Բ (*pyen*, monosyllable) *P* soft. Consonant, the second letter of the Armenian alphabet. Its sound is between *Պ* and *Փ*; on that account it is frequently used instead of them, for example: Ամբարիշտ, ամպարիշտ; ամպ, ամբ; լմակել, լմբել; զամպար, զամբար; Գարնի, գարնի; գրի, գրի; բաղառու թիւն, փաղառու թիւն:

It is sometimes used in words as an ornament, for example: Արմաւ, ամբաւ; Թմիլ, Թմբիլ; Թմրու թիւն, Թմբրու թիւն:

Բ or ք with a line above it denotes the number two.

Բա, conj. That. Ասացի բա, I have said that.

Բարախել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To strike; to palpitate, to beat. Բարախել զմեռ, to clap with the hands. Բարախել սրտի, to palpitate.

Բարախիւն, *s. ind.* See Բարախումն:

Բարախումն (իման, իմամբ) *s.* Palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան (ի, աւ) *s.* Balister.

Բաբանաքար (ի, իւ) *s.* Stone of a balister.

Բարե, int. Oh, ha, fy; alas!

Բ Ա Ձ

105

Բարեական (ի, աւ) *adj.* Admirable, surprising, astonishing.

Բադ (ի, իւ) *s.* Barnacle, muzzle.

Արկանել զբադ 'ի ցռակն, to muzzle. Բադ արկանել, to communicate, to inform; to hinder.

Բադին (գնի, գնաւ) *s.* Altar of an idol; idol, statue of a false God.

Բադաձաքար, *adv.* Collectively.

Բադաձական (ի, աւ) *adj.* Collective (term of grammar).

Բադաձել (եմ, էցի) *v. a.* To amass, to gather, to collect.

Բադաձումն (ման, մամբ) *s.* Collection.

Բադորդ, *adj.* See Հադորդ:

Բադ (ու, ու) *s.* Drake. Էդ բադ, duck. Չադ բադու, duckling. Բադ ընտանի, tame duck. Բադ վայրենի, wild duck, teal.

Բադեան, *s. ind.* (Hebrew word) Sacerdotal robe.

Բադէն See Բադեան:

Բադրոն or Բադրոնակ (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Աստիճան or Գահ:

Բադայ See Բադէ:

Բադէ (ի, իւ) *s.* Bird of prey, falcon; merlin; gerfalcon; tassel, hawk.

Բադէակաւ (ի, աւ) *adj.* That fowls with or has a falcon.

Բադէկիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries or has a falcon.

Բադէպան (ի, աւ) *s.* Falconer.

Բադէպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Falconry, art of taming birds of prey.

Բադկակից (էցի, էցաւ) *adj. and s.* One who lends his arm to another, who aids, who assists.

Բադկածիդ, *adj. ind.* That stretches out the arm; that is received with open arms.

Բադկամբցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wrestling.

Բադկաստածու (ի, աւ) *adj.* That puts forth branches (tree).

Բադկաստարած (ի, իւ) *adj. and adv.* That stretches out its arms, spread; with open arms.

Բադկացի, *adv.* With the arms.

Բադիլ (եմ, էցի) *v. a.* To divide into several branches; to cut, to cut off.

Բադկուրար (ի, աւ) *s.* Manipule.

Բազմաբան (ի, իւ) *adj.* Verbose; talker.

Բազմաբանել (եմ, էցի) *v. n.* To talk much, to be verbose.

Բազմաբանութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Redundancy of words, verbosity.

Բազմաբաշխ (ի, իւ) *adj.* That distributes, that gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial (algebraick term).

Բազմաբառ (ի, իւ) *adj.* Abounding in words, verbose.

Բազմաբառութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Abundance of words.

Բազմաբարբառ (ի, իւ) *adj.* That speaks, that contains many languages; polyglot.

Բազմաբեղ, *adj. ind.* See Բազմաբեղուն:

Բազմաբեղուն, *adj. ind.* Very fertile, very abundant, fruitful, rich.

Բազմաբեր (ի, աւ) *adj.* Fertile, abundant.

Բազմաբերան, *adj. ind.* See Բազմաբերաններ:

Բազմաբերանեան, *adj. ind.* That has many mouths or branches. Շրաք բազմաբերանեան, chandelier.

Բազմաբիծ, *adj. ind.* That has many stains, foul, vitious.

Բազմաբիւր, *adj. ind.* See Բազմաբիւրաւոր:

Բազմաբիւրաւոր, *adj. ind.* Very populous, that contains many people.

Բազմաբնակ, *adj. ind.* Populous, that has many inhabitants.

Բազմաբուլի, *adj. ind.* That flows abundantly, abundant.

Բազմաբուրեան, *adj. ind.* That spreads much good scent, odorous.

Բազմազան, *adj. ind.* Wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմազերան, *adj. ind.* That has many beams.

Բազմազթեի, *adj. ind.* Very slippery, where one slips or stumbles often or very easily.

Բազմազթութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Abundance of mercy or clemency.

Բազմազին, *adj. ind.* Valuable, dear, precious; that buys many things.

Բազմազիր, *adj. ind.* That has many letters or books.

Բազմազլեեան, *adj. ind.* See Բազմազլեի:

Բազմազուլի, *adj. ind.* That has many heads.

Բազմազով, *adj. ind.* Very celebrated: See Բազմազովեաւ:

Բազմազովեաւ, *adj. ind.* Very praise-

worthy; that praises or is praised much.

Բազմազուլթ, *adj. ind.* Very mild, merciful.

Բազմազումար, *adj. ind.* Of a great assembly, where many people are assembled.

Բազմազունակ, *adj. ind.* That has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմազունի, *adj. ind.* Of several colours or shapes, diverse, multifarious. Բազմազունի ակն, succinum, amber.

Բազմազարման, *adj. ind.* That is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմազեղ, *adj. ind.* Much hoarded up.

Բազմազէմ (զիմի, զիմաւ) *adj.* Multiform, diverse, manifold, multifarious.

Բազմազիմակ, *adj. ind.* See Բազմազէմ:

Բազմազիմի, *adj. ind.* Polyedrical; equivocal: See Բազմազէմ:

Բազմազրուստ (ի, իւ) *adj.* See Բազմազրկեաւ:

Բազմազան, *adj. ind.* See Բազմազէմ: Բազմազանութիւն (Թեան, Թեամբ)

s. Variety, diversity.

Բազմազարդ (ի, իւ) *adj.* That is adorned magnificently; that has many ornaments; rich, magnificent.

Բազմազաւակ (ի, աւ) *adj.* That has many children.

Բազմազբաղ, *adj. ind.* Wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազգի, *adj. ind.* Of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, *adj. ind.* Copious, abundant.

Բազմազեղուն, *adj. ind.* See Բազմազեղ:

Բազմազոր, *adj. ind.* Very strong, very powerful.

Բազմաթել (ի, իւ) *adj.* Filaceous.

Բազմաթերթ (ի, իւ) *adj.* Polype-

talous.

Բազմաթիւ, *adj. ind.* Numerous.

Բազմաթիւր, *adj. ind.* Very wrong; perverse.

Բազմաժամանակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Long since, old, ancient, antique.

Բազմաժամանակեան, *adj. ind.* See Բազմաժամանակեայ:

Բազմաժանի (նւոյ, նեաւ) s. Harpoon.

Բազմաժողով, *adj. ind.* Populous, numerous.

Բազմալեայ, *adj. ind.* See Բազմալեան :

Բազմալեան, *adj. ind.* Surgy, bil-
lowsy, tempestuous, agitated.

Բազմալեզու, *adj. ind.* See Բազմա-
լեզուեան :

Բազմալեզուեան, *adj. ind.* Polyglot.

Բազմախաբ, *adj. ind.* That deceives
or that is much or often deceived.

Բազմախաղ, *adj. ind.* That plays
much.

Բազմախաղաղ, *adj. ind.* Very tranquil.

Բազմախաչ, *adj. ind.* That has much
affliction.

Բազմախառն, *adj. ind.* Much mixed.

Բազմախարդախ, *adj. ind.* Very false,
wicked, mischievous.

Բազմախիւ, *adj. ind.* Very thick.

Բազմախիւայթ, *adj. ind.* Ulcerated,
full of wounds.

Բազմախնամ, *adj. ind.* That is care-
ful; that is kept with care.

Բազմախնդիր, *adj. ind.* That asks,
that demands much; that is liable to ma-
ny discussions or disputes; that is much
sought.

Բազմախնջոյ, *adj. ind.* Feastful, joy-
ful, splendid, pompous.

Բազմախողտող, *adj. ind.* That kills
much.

Բազմախող, *adj. ind.* That is much
sought.

Բազմախորան, *adj. ind.* That has
many tabernacles.

Բազմախորտիկ, *adj. ind.* Full of
victuals, splendid, magnificent (enter-
tainment or fare).

Բազմախուզել (եմ, եցի) v. a. To
seek much.

Բազմախումբ, *adj. ind.* See Բազմա-
խումբ :

Բազմախուռն, *adj. ind.* Of a great
concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտեան, *adj. ind.* Unhealthy,
that is subject to many maladies.

Բազմախօս (ի, աւ) *adj.* That talks
much.

Բազմախօսութիւն See Բազմախ-
օսութիւն :

Բազմածախ, *adj. ind.* Expensive,
costly; splendid, sumptuous, rich, mag-
nificent.

Բազմածաղիկ, *adj. ind.* That has
many flowers.

Բազմածին, *adj. ind.* That generates
much, fruitful, fertile.

Բազմածնունդ, *adj. ind.* See Բազ-
մածին :

Բազմածուփ, *adj. ind.* Stormy, much
agitated, subject to tempests.

Բազմակ (ի, աւ) s. Socket; snuf-
fer-tray.

Բազմակալ (ի, աւ) s. Snuffers: See
Բազմակալ :

Բազմակակալ (ի, աւ) s. Snuffer-
tray; candlestick.

Բազմական (ի, աւ) s. That places
himself or sits at table; that feasts,
guest; table, banquet; carpet, mattress,
couch, sofa; bench, seat. Բազմականս
բազմականս բաշխել, to divide the guests,
to form several banquets apart.

Բազմականակից (կցի, կցաւ) *adj.*
That is invited, that feasts with another.

Բազմականաւոր (ի, աւ) *adj.* That
gives a feast; that seats at table.

Բազմակապ, *adj. ind.* That is joined
or tied with many strings.

Բազմակատար, *adj. ind.* Quite per-
fect, complete.

Բազմակերպ, *adj. ind.* In several
shapes, diverse, various, many, multi-
tudinous.

Բազմակին (կնոջ, կանամբ) *adj.*
Having many wives.

Բազմակնձիւն, *adj. ind.* Embarras-
sing, difficult.

Բազմակնութիւն (թեան, թեամբ) s.
Polygamy.

Բազմակոխ, *adj. ind.* That is tram-
pled on or oppressed much or often.
Բազմակոխ ճանապարհ, publick or
much frequented road.

Բազմակոհակ, *adj. ind.* That has
many waves.

Բազմակոյս, *adj. and s. ind.* Of a
great assembly, where there are many
people; in great quantity, many; crowd;
assembly.

Բազմակուղեան, *adj. ind.* That is
folded or twisted several times.

Բազմակուղի, *adj. ind.* See Բազմա-
կուղեան :

Բազմակուիւ, *adj. ind.* That is sub-
ject to many disputes.

Բազմահամ, *adj. ind.* Savoury, that
has much savour.

Բազմահամար, *adj. ind.* See Բազ-
մահալ :

Բազմահամբար, *adj. ind.* That has
much provision, that is well provided
with necessary things.

Բազմահանգէս, *adj. ind.* Pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմահանճար (ի, իւ) *adj.* That has much wisdom, very wise, very learned.

Բազմահառաչ, *adj. ind.* That sighs much, lamentable, grievous.

Բազմահաս, *adj. ind.* That has often happened, frequent.

Բազմահատուած, *adj. ind.* That is divided into several parts.

Բազմահարկի, *adj. ind.* Very honourable, very respectful; splendid, magnificent.

Բազմահարուած, *adj. ind.* See **Բազմահարուածեան**.

Բազմահարուածեան, *adj. ind.* That is often or much chastised.

Բազմահարուստ, *adj. ind.* Very rich.

Բազմահաւաք, *adj. ind.* That amasses, that collects many things.

Բազմահետ, *adj. ind.* That has many tracks or ways.

Բազմահիաց, *adj. ind.* See **Բազմահիացիկ**.

Բազմահիացիկ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, surprising.

Բազմահիւս, *adj. ind.* Well woven, that has much web or is closely woven.

Բազմահմուտ, *adj. ind.* Very skilful, well versed or practised in a thing, full of erudition, very learned.

Բազմահնար, *adj. ind.* Very ingenious, that has much ingenuity or dexterity; several, diverse, in several ways.

Բազմահոգ, *adj. ind.* Pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմահողով, *adj. ind.* That has many windings or ways.

Բազմահողլ, *adj. ind.* See **Բազմահողով**.

Բազմահոս, *adj. ind.* That flows or spreads abundantly, abundant, copious.

Բազմահոսան, *adj. ind.* See **Բազմահոս**.

Բազմահուժկու, *adj. ind.* Very valiant, very courageous, very strong.

Բազմահունձ, *adj. ind.* Having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմահունչ, *adj. ind.* That has much sound, sonorous; that has several sounds.

Բազմահրաշ, *adj. ind.* Very strange, astonishing, wonderful.

Բազմահրաշաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Բազմահրաշ**.

Բազմամայն (ի, իւ) *adj.* That has

several sounds, that speaks several languages.

Բազմաձեւ, *adj. ind.* Powerful, strong; numerous, much, several.

Բազմաձեւեան, *adj. ind.* See **Բազմաձեւ**.

Բազմաձեւո՞ւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hand, power, great number of people.

Բազմաձև, *adj. ind.* That has many or various shapes.

Բազմաձիգ, *adj. ind.* That is thrown or spread several times.

Բազմաշարակ, *adj. ind.* Very noisy, loud.

Բազմաշաճանչ, *adj. ind.* Full of rays or light, splendid, brilliant.

Բազմաշառագայթ, *adj. ind.* See **Բազմաշաճանչ**.

Բազմաշիւղ, *adj. ind.* That has many branches or boughs.

Բազմաճողիւ, *adj. ind.* That has many claws or fangs.

Բազմաման, *adj. ind.* That is well woven, that has many turns and windings.

Բազմամանի, *adj. ind.* See **Բազմաման**.

Բազմամանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Minority, youth.

Բազմամանուած, *adj. ind.* That is woven in several ways; tortuous, that has many turns and windings.

Բազմամասն, *adj. ind.* That is formed of several parts; diverse, various, multifarious.

Բազմամասնեայ, *adj. ind.* See **Բազմամասն**.

Բազմամատոյց, *adj. ind.* That gives much or abundantly.

Բազմամարդ (ի, աւ) *adj.* Populous. **Բազմամարդ առնել**, to people, to fill with inhabitants. **Վերստին բազմամարդ դործել**, to repeople.

Բազմամարդո՞ւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of an inhabited town; colony.

Բազմամբար See **Բազմահամբար**.

Բազմամբոխ, *adj. ind.* Peopled; of great concourse, numerous, tumultuous.

Բազմամբոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմուկայ (մէի, մէիւ) *adj.* Old, aged, ancient, of old date.

Բազմուկան, *adj. ind.* See **Բազմուկայ**.

Բազմամեղ (ի, իւ) *adj.* That is

burdened with many sins, great sinner.
Բազմամտաբք, *adj. ind.* Abounding in silk.

Բազմամեքենայ, *adj. ind.* That is furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմայածեան, *adj. ind.* That wanders; tortuous, devious.

Բազմայանց (*ի, իւ*) *adj.* Great sinner or transgressor.

Բազմայեղջ, *adj. ind.* Very full, very abundant, heaped up; several, much.

Բազմահողով, *adj. ind.* Abundant, copious, much, numerous.

Բազմայոյզ, *adj. ind.* Tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորգոր, *adj. ind.* Active, very diligent, voluntary.

Բազմայր (*առն, արամբ*) *adj.* Woman who has many husbands.

Բազմայոգ, *adj. ind.* That has many joints.

Բազմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ, *adj. ind.* That has many members; polynomial.

Բազմանիստ, *adj. ind.* Polyhedron.

Բազմանիւթ (*ի, աւ*) *adj.* That abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար (*ի, աւ*) *adj.* That is provided with many pictures.

Բազմանկիւն (*ի, իւ*) *adj.* Polygonal.

Բազմանկիւնի, *adj. ind.* See **Բազմանկիւն**.

Բազմանկողին, *adj. ind.* Prostituted, whoremonger; prostitute.

Բազմանշանակ, *adj. ind.* That has many significations; that has many marks.

Բազմանշոյլ (*շուի, շուլիւ*) *adj.* See **Բազմաշանակ**.

Բազմանուադ, *adj. ind.* That is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն (*ւան, ւամբ*) *adj.* That has many names.

Բազմաշահ, *adj. ind.* Very useful, profitable.

Բազմաշարժ, *adj. ind.* Trembling, much agitated; mutable.

Բազմաշաւիղ, *adj. ind.* That has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ, *adj. ind. and adv.* Laborious, that loves work, that has work-

ed much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ, *adj. ind.* That does many favours, that gives bountifully; that abounds in favours.

Բազմաշրջիկ, *adj. ind.* Rover, roamer, vagabond.

Բազմաշրջութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a vagabond, of a rover.

Բազմաշարձար, *adj. ind.* That has suffered much in defence of the faith.

Բազմաչափ, *adj. ind.* That is provided with many measures.

Բազմաչեայ, *adj. ind.* Furnished with many eyes.

Բազմապաղատ, *adj. ind.* That prays much or earnestly, that conjures.

Բազմապաշարձ, *adj. ind.* Well adorned, having many ornaments.

Բազմապայծառ, *adj. ind.* Very clear, brilliant, most illustrious.

Բազմապատիկ, *adj. ind.* Multiple; diverse, much, several.

Բազմապատիր, *adj. ind.* That deceives much, very cunning.

Բազմապատիւ, *adj. ind.* Much honoured, very honourable, respectful.

Բազմապատկառ, *adj. ind.* Very bashful.

Բազմապատկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To multiply.

Բազմապատկելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Multipliable.

Բազմապատկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Multiplication.

Բազմապատկող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Multiplier.

Բազմապարգև, *adj. ind.* That gives or is given abundantly.

Բազմապարունակ, *adj. ind.* That has many circles; that contains much; multitudinous, much.

Բազմապարտ (*ի, իւ*) *adj.* That owes much; much obliged.

Բազմապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Polygarchy.

Բազմապիսի, *adj. ind.* Of many forms or fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ, *adj. ind.* That abounds in fruit, that produces much, fruitful, fertile, abundant.

Բազմաջան, *adj. ind.* Laborious, busy, diligent, careful, that works much.

Բազմառատ, *adj. ind.* Superabundant, copious, abundant, fruitful.

Բազմասերել (եմ, եցի) *v. a.* To multiply, to increase by propagation.

Բազմասերութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Propagation, increase by propagation.

Բազմասերունդ, *adj. ind.* Multiplied, increased by propagation, numerous.

Բազմասխալ, *adj. ind.* That is subject to many faults.

Բազմաստեղեան, *adj. ind.* That has many stars, starred: See **Բազմաստեղեան**.

Բազմաստեղն, *adj. ind.* That has many branches, boughs or parts.

Բազմաստեղեան, *adj. ind.* See **Բազմաստեղն**.

Բազմաստեղք (զաց, զք) *s. pl.* Pleiades.

Բազմաստուած (ոյ, ով) *adj. and s.* Polytheist.

Բազմաստուածութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Polytheism.

Բազմավանդ (ի, իւ) *adj.* Polysyllabick.

Բազմավաճառ (ի, աւ) *adj.* Mercantile (town or place).

Բազմավառ, *adj. ind.* Ardent, inflamed, full of fire.

Բազմավէպ, *adj. ind.* That relates many things.

Բազմավէր, *adj. ind.* Much wounded, that has many sores.

Բազմավիշա, *adj. ind.* Tormenting, painful; gloomy, grievous.

Բազմավտանդ, *adj. ind.* Perilous, dangerous; difficult, delicate.

Բազմավրդով, *adj. ind.* Turbulent, much agitated, stormy.

Բազմավրէպ, *adj. ind.* See **Բազմասխալ**.

Բազմասաղնապ, *adj. ind.* Tormenting, gloomy, painful, sad.

Բազմասարած, *adj. ind.* Far extended.

Բազմատեսակ, *adj. ind.* Of many kinds or sorts, diverse.

Բազմատեսիլ, *adj. ind.* Of many looks, aspects or forms, diverse.

Բազմատեսող (ի, աւ) *adj.* That sees many things, that has a sharp and piercing sight.

Բազմատերե, *adj. ind.* Polypetalous.

Բազմատիպ, *adj. ind.* Of many forms or types.

Բազմախուր, *adj. ind.* Very sad, grieved or melancholy; very vexatious.

Բազմատոհմ, *adj. ind.* Of many species or kinds.

Բազմարատ, *adj. ind.* Very vicious or faulty, full of stains.

Բազմարան (ի, աւ) *s.* See **Բազմոց**.

Բազմարդիւն, *adj. ind.* Very useful, profitable; very meritorious; full of merit, well deserved.

Բազմարժանի, *adj. ind.* Very worthy, very meritorious.

Բազմարձէն (ձենի , ձենիւ) *s.* Harpoon.

Բազմարուեստ, *adj. ind.* Ingenious, full of cunning, of ingenuity, artful; surprising.

Բազմացեղ, *adj. ind.* See **Բազմատոհմ** and **Բազմատեսակ**.

Բազմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To augment, to grow, to enlarge, to increase, to multiply; to accumulate; to re-inforce; to fill, to people, to repeople.

Բազմաւաղելի, *adj. ind.* Very deplorable, pitiable, miserable.

Բազմաւոր (ի, աւ) *adj.* Multitudinous, numerous: See **Բազմաւորական**.

Բազմաւորական (ի, աւ) *adj.* Plural.

Բազմաւորութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Plurality.

Բազմափայլ, *adj. ind.* Very shiny, bright, brilliant.

Բազմափայլթ, *adj. ind.* See **Բազմաջան**.

Բազմաքանդակ, *adj. ind.* Well engraved; well worked, polished, artful.

Բազմաքանդար, *adj. ind.* Very clever; very valuable, precious.

Բազմաքնին, *adj. ind.* Scrutinizing, very inquisitive.

Բազմերախ (ի, իւ) *adj.* Full of kindness, very obliging.

Բազմերախիք (տեայ) *adj. pl.* See **Բազմերախ**.

Բազմերակ (ի, աւ) *adj.* Fibrous, filaceous.

Բազմերամ (ի, իւ) *adj.* Of several orders or ranks, numerous.

Բազմերան, *adj. ind.* See **Բազմերանեան**.

Բազմերանդ (ի, աւ) *adj.* Of several colours, variegated.

Բազմերանեան, *adj. ind.* Happy, blessed.

Բազմերգու, *adj. ind.* That sings much or often.

Բազմերգութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Frequent use of songs.

Բազմերգումն, *adj. ind.* That swears often.

Բազմեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To set, to place; to lay down, to put.

Բազմեփեայ, *adj. ind.* Well cooked; cooking mixed things.

Բազմբռնիչ, *adj. ind.* Very avaricious, very tenacious.

Բազմիլ (*եմ, մեցայ*) *v. n-p.* To sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Բազմիշխան, *adj. ind.* That is subject to polygarchy.

Բազմիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Polygarchy.

Բազմիցս, *adv.* Several times, often.

Բազմյութ (*մութի, մութիւ*) *s.* Bootes (constellation) : See Սայլ :

Բազմոտ (*ի, իւ*) *adj.* Full of branches or boughs.

Բազմոտեան, *adj. ind.* See **Բազմոտ**.

Բազմոտանի (*նոյ, նեաւ*) *adj. and s.* Having many feet, polypous.

Բազմորակ, *adj. ind.* Having many qualities or accidents.

Բազմորդի (*գոյ, գող*) *adj.* Having many children.

Բազմորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a person having many children.

Բազմորդայթ, *adj. ind.* Full of snares or springs, dangerous, perilous.

Բազմոց (*ի, աւ*) *s.* Altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմոցարար (*ի, աւ*) *s.* Mattress-maker.

Բազմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Multitude, great number, quantity,

crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people,

troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ, *adj. ind.* That contains much or many things.

Բազմօրեայ (*րեի, րեիւ*) *adj.* Many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ, *adj. ind. and adv.* In several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ (*զիի, զիաւ*) *s.* Arm, forearm; branch, bough; beet, strawberry-spinage.

Բազուկ առ բազուկ մարտնչել, to come to blows, to fight.

Բազուկ

առ բազուկ գնալ, to hold by the hand, to give each other the hand, to go together.

Բազում (*զմի, զմաւ*) *adj.* Several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive. **Բազումն**, much, considerably, too much. **Ոչ բազում**, but little, not much. **Բազում անգամ**, several times, often, frequently.

Բազումժամանակեայ See **Բազմժամանակեայ**.

Բազումողորմ, *adj. ind.* Merciful, compassionate.

Բազլան (*ի, աւ*) *s.* Maniple; bracelet.

Բաժ (*ի, իւ*) *s.* Imposit, duty, tax, contribution, levy, custom. **Բաժանցլց**, toll: See **Բաժին**.

Բաժակ (*ի, աւ*) *s.* Cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակակալ (*ի, աւ*) *s.* Saucer.

Բաժակալաճառ (*ի, աւ*) *s.* Glass-blower, glass-seller.

Բաժակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To soak, to water. **Բաժակել զգետինն**, to water the ground. **Բաժակել զտունկս**, to water the plants.

Բաժակիկ, *s. ind.* Small cup.

Բաժամոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mistrust, suspicion.

Բաժանաբար, *adv.* Dividedly, separately.

Բաժանակալ (*ի, աւ*) *s.* Heir; partaker, partner.

Բաժանակամ, *adj. ind.* That loves schism, sectarianism or heresy.

Բաժանական (*ի, աւ*) *adj.* Divisible, separable.

Բաժանականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Divisibility.

Բաժանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That partakes with another.

Բաժանարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Distributer; divisor.

Բաժանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Բաժանակից**.

Բաժանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to loose, to render incomplete, to dismember, to disentangle, to pull asunder, to distance, to disjoint, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision. **Բա**

ժանեղ զիշահաւ, to allot.

Բաժանելի (լոյ, շահ) *adj.* and *s.* Divisible; dividend, number to be divided.

Բաժանորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Partaker, concerned, participant; sharing. Բաժանորդ լինել, to participate.

Բաժանորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation; solution.

Բաժանումն (նման, նմամբ) *s.* Division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապան (ի, աւ) *s.* Customhouse officer.

Բաժապետ (ի, աւ) *s.* See Բաժապան.

Բաժաւու (ի, աւ) *s.* Receiver of duties or taxes, customhouse officer.

Բաժել (եմ, եցի) *v. a.* To tax, to levy a duty.

Բաժին (ծնի, ծնիւ) *s.* Part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot. Բաժին հարկաց, assessment: See Բաժանումն.

Բալ (ի, իւ) *s.* Cherry; large black cherry; morello cherry; pale colour, paleness, obscurity.

Բալաձիգ, *adj. ind.* That makes pale or dark; that spreads darkness. Բալաձիգք, dull weather.

Բալսասն (ի, աւ) *s.* Balm; balsamick.

Բալստեխիւ, *adj. ind.* Pale, dark, obscure.

Բալխի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cherry-tree; small black cherry tree.

Բալխիր (ի, աւ) *s.* Sledge.

Բալլենջ (զնջոյ, զնջով) *s.* Gadfly: See Պիծակ.

Բախած (ի, իւ) *adj.* Wanton, waggish.

Բախածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly.

Բախել See Բաղխել.

Բախիւն See Բաղխիւն.

Բախտ See Բաղդ.

Բախտանոց (ի, աւ) *s.* Temple of Fortune.

Բակ (ի, իւ) *s.* Porch, portico; halo, red circle round the sun or moon.

Բակ առնուլ or ունել, to encompass, to surround, to begird.

Բակառել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to begird.

Բակեղէթ (ղեթի, ղեթիւ) *s.* Wallet, bag; courier's bag.

Բակլայ (ի, իւ) *s.* Bean; mazagan-bean.

Բակուլ (կեղ, կեղբ) *s.* Large stick.

Բակ (ի, իւ) *s.* Spade, hoe; mattock, narrow spade.

Բահուսիգ (ի, իւ) *s.* Necklace, diamond to hang on the neck; iron collar: See Մեհահիգ.

Բաղադաս (ի, իւ) *adj.* Composed, conjoined.

Բաղադրեալ (կոյ, կովով) *adj.* Composed, compound.

Բաղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բաղադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բաղադան (ի, իւ) *adj.* Suitable, conformable.

Բաղադանել (եմ, եցի) *v. a.* To conform, to make conformable.

Բաղադանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բաղադոյդ, *adj. ind.* Connected, conjoined, conformable.

Բաղակցել (եմ, եցի) *v. a.* To connect, to conjoin.

Բաղակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Connection, conjunction, union.

Բաղաձայն (ի, իւ) *adj.* Consonant; unanimous. Բաղաձայն տաւ, a consonant.

Բաղաձայնական (ի, աւ) *adj.* Unanimous.

Բաղաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance.

Բաղայօդ See Բաղյօդ.

Բաղայք See Բաղբաղայք.

Բաղանապետ (ի, աւ) *s.* See Բաղանէպան.

Բաղանէպան (ի, աւ) *s.* Keeper of a bagnio.

Բաղանիք (նեայ, նեօք) *s. pl.* Bath, hot baths, stove; bathing tub.

Բաղանորդ (ի, աւ) *s.* Keeper of publick baths; one who bathes.

Բաղանուծութիւն See Փաղանուծութիւն :

Բաղարկել (եմ, եցի) v. a. To assemble, to compound.

Բաղարկոցել (եմ, եցի) v. a. See Բաղարկել :

Բաղարջ (ի, իւ) s. Unleavened, that is not fermented; unleavened bread.

Բաղարջակեր (ի, աւ) adj. That eats unleavened bread.

Բաղարջակերք (բաց, բոք) s. pl. The feast of unleavened bread.

Բաղարջնծայ (ի, իւ) adj. Offering of unleavened bread.

Բաղափուշա (փշտի, փշտիւ) s. Bladder.

Բաղբաղայք (յից, յիւք) s. pl. Pretext, colour, cloak; calumny, false accusation.

Բաղբաղել (եմ, եցի) v. a. To pretend, to conceal under a pretext; to calumniate.

Բաղբանջանք (նայ, նոք) s. pl. Idle talk, stories, quackery.

Բաղբանջել (եմ, եցի) v. n. To talk idly, to speak of trifles.

Բաղբանջ See Բաղբանջանք :

Բաղբալել See Բաղբանջել :

Բաղբ (ի, իւ) s. Fortune, prosperity; destiny, fate, fatality; chance, hazard.

Բաղբաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Composition, arrangement, syntax.

Բաղբաստ (ի, իւ) adj. Compared, conformable.

Բաղբաստաբար, adv. Comparatively, by comparison.

Բաղբաստական (ի, աւ) adj. Comparative.

Բաղբաստել (եմ, եցի) v. a. To compare, to confer, to confront, to put in competition, to measure, to oppose; to collate.

Բաղբաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Comparison, confrontation, parallel, equation, collation.

Բաղբո՞ղի, adv. At all events, at all hazards.

Բաղեղերութիւն See Եղբակացութիւն :

Բաղել (եմ, եցի) v. a. To join.

Բաղեղն (զան, զամբ) s. Ivy.

Բաղեղութիւն See Համադրութիւն :

Բաղխար (ի, աւ) s. Ballist; cross bow; catapult.

Բաղխել (եմ, եցի) v. a. To strike,

to beat, to shock, to knock, to touch, to scourge. Բաղխել զդուռնն, to knock at the door. Բաղխել ընդ միմեանս, to strike or knock one another; to haul.

Բաղխիւն, s. ind. Beating, percussion, blow; knock, shock; rencounter, combat.

Բաղխոհական (ի, աւ) adj. Deliberative.

Բաղխակից (կցի, կցաւ) adj. Conjoined.

Բաղխակցել (իմ, յեցայ) v. n. p. To conjoin, to join together, to be united.

Բաղխանալ (ամ, կացայ) v. n. To consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղխացական (ի, աւ) adj. See Բաղխացոյցել :

Բաղխացել (լւոյ, լեաւ) adj. That can be made, composed or constructed.

Բաղխացու (ի, աւ) adj. Consisting of; conjoined, that exists together.

Բաղխացութիւն (թեան, թեամբ) s. Consistency, composition, conjunction.

Բաղխացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To constitute, to compose, to construct.

Բաղխացուցիչ (ցլի, ցլաւ) adj. Constituent, constitutive.

Բաղչիւսական (ի, աւ) adj. Copulative.

Բաղչիւսել (եմ, եցի) v. a. To make an intermixture, to conjoin, to compose, to join, to unite together.

Բաղչալ (ամ, ձայցի) v. n. To wish, to desire.

Բաղչանք (նայ, նոք) s. pl. Desire, wish, appetite, eagerness, vows.

Բաղչացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cause desire, to raise a wish, to excite envy.

Բաղչու՞ն (ձման, ձմամբ) s. See Բաղչանք :

Բաղչք (ձից, ձիւք) s. pl. See Բաղչանք :

Բաղմաստ (ի, իւ) adj. Conjunctive.

Բաղյօք (ի, իւ) adj. Conjunctive; articulate; composed; compound.

Բաղնապան See Բաղանեպան :

Բաղսաման (ի, իւ) s. Balm: See Բալսաման :

Բաճկոն (ի, աւ) s. Waistcoat; under waistcoat, flannel waistcoat; night waistcoat; bodice.

Բաճկոնակ (ի, աւ) s. Flannel waistcoat, under waistcoat; jacket.

Բամ, conj. That. Ասացի բամ, I said that.

Բամբ (*ի, իւ*) *adj.* Thorough base (musical term).

Բամբակ (*ի, աւ*) *s.* Cotton; bombasin. **Բամբակ աղնիւ**, wadding. **Հաստ կտու** 'ի բամբակէ, calico. **Նսւրբ կտու** 'ի բամբակէ, muslin.

Բամբակենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Cotton tree.

Բամբաս (*ի, իւ*) *s.* See **Բամբասնք**:

Բամբասական (*ի, աւ*) *adj.* Slandrous, calumnious.

Բամբասանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Detraction, slander, defamation.

Բամբասանոր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves slander, slanderous, detractor.

Բամբասաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Բամբասական**:

Բամբասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite, to censure malignantly.

Բամբիւ (*բշի, բշաւ*) *s. f.* Lady, damsel, madam, miss; princess.

Բամբիւն or **Բամբիւն** (*բռան, բռամբ*) *s.* Castanets.

Բամբշուծիւն See **Տիկնուծիւն**:

Բայ, *conj.* See **Բա** or **Բամ**: Yes.

Բայ (*ի, իւ*) *s.* Verb; word, speech, discours: See **Որջ**:

Բայածական (*ի, աւ*) *adj.* That is derived from the verb, verbal.

Բայանուն (*ւան, ւամբ*) *s.* Supine; verbal.

Բայոց (*ի, աւ*) *s.* See **Որջ**:

Բայց, *conj.* But, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without.

Բայց եթէ, *conj.* Except; unless.

Բայց միայն, *conj.* If, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not.

Բայց սակայն, *conj.* Yet, however, nevertheless.

Բան (*ի, իւ*) *s.* Speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language; history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; the Word, the second person of the Trinity; myrobalan. 'ի բանի առնել, to interpose, to employ. **Ընդ բանիւ առնել**, to excommunicate, to anathematize. **Բան առ բան**, word for word. **Միով բանիւ**, in a word.

Բանադէտ (*դիտի, դիտաւ*) *adj.*

That has knowledge or learning, lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Writer, author, that writes a work of sense.

Բանագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, having a fertile understanding, inventive.

Բանագնաց, *adj. ind.* **Բանագնաց լինել**, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանագովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enlogy, panegyrick, praise.

Բանագործ (*ի, աւ*) *adj.* See **Բանահիւս**:

Բանագործութիւն See **Բանահիւսութիւն**:

Բանագտակ, *adj. ind.* See **Բանագիրաւ**:

Բանագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Writing, work, composition.

Բանագրանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Excommunication, anathema, ecclesiastick censure.

Բանագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To excommunicate, to anathematize.

Բանալ (*ամ, բացի*) *v. a.* To open, to discover, to disclose, to unravel, to unfold, to develope, to explain; to split; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub. **Բանալ զորմն**, to unwall, to open. **Բանալ զծրարն**, to unpack. **Բանալ զխիցն** or **զխցանս**, to unstop.

Բանալեպան (*ի, աւ*) *s.* See **Փալակալ**:

Բանալի (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Key; lock. **Բանալի փոքր** (*նուագարանաց*) a tuning instrument. **Բանալի հասարակաց**, master key.

Բանախոյզ (*խուզի, խուզաւ*) *adj.* Curious, inquisitive.

Բանախօս (*ի, աւ*) *adj.* Orator, preacher, that speaks in publick.

Բանախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Oration, discourse, sermon.

Բանակ (*ի, աւ*) *s.* Camp; army; encampment; castramentation. **Բանակ հարկանել**, to encamp, to pitch a camp.

Բանակամէջ (*մջի, մջաւ*) *s.* The middle of a camp, of an army.

Բանական (*ի, աւ*) *adj.* Reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent. **Բանական** or **բանական արուեստ**, logic.

Բանականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reason, understanding.

Բանակարգ. *adj. ind.* See Բանակաւ.
Բանակարգութիւն See Բանակաւ.
տութիւն:

Բանակետ (տեղ, տեղք) *s.* Camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To encamp, to pitch one's camp.

Բանակիլ (իմ, կեցայ) *v. n. p.* To encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակից (կցի, կցաւ) *adj.* That partakes of the same reason, that has the same reason as another.

Բանակալիւ (աւելի, աւաւ) *adj.* Contentious, that is fond of disputing, capacious, cavillous. Բանակալիւ լինել, to cavil, to carp, to chican, to dispute. Բանակալիւ լինել յոգին պէտք, to dispute about trifles.

Բանակաւելի (իմ, լեցայ) *v. n. p.* See Բանակալիւ լինել:

Բանակրկիտ *adj. ind.* Curious, that researches much.

Բանակիւս (ի, իւ) *adj. and s.* That composes, that writes some work of sense; poet.

Բանակիւսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաճառ (ի, իւ) *adj.* That relates, that recites.

Բանաճառել (եմ, կցի) *v. n.* To relate, to narrate, to recite.

Բանաճարակ (ի, աւ) *adj.* That considers, that examines with reflection.

Բանաճարս (ի, իւ) *adj.* See Բանակալիւ:

Բանաշուրջ *adj. ind.* That breaks his word, inconstant.

Բանապաշարձ *adj. ind.* That is adorned or endowed with reason; ornamented, polished (discourse).

Բանասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Philologist, humanist.

Բանասիրական (ի, աւ) *adj.* Philological. Բանասիրական հմտութիւն, literature, humanity.

Բանասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philology; humanities.

Բանաստեղծ (ի, իւ) *s.* Poet. Բանաստեղծ անձոնք, poetaster, rhymers.

Բանաստեղծական (ի, աւ) *adj.* Poetical, belonging to poetry.

Բանաստեղծել (եմ, կցի) *v. a.* To poetize, to versify.

Բանաստեղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poetry, poesy; poem, work in verse.

Բանաստեղծորէն *adv.* Poetically.

Բանավէպ *adj. ind.* See Բանաճառ.
Բանարար (ի, աւ) *adj.* That writes some work of sense; poet.

Բանարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, work of sense; poem, poetry.

Բանաւոր (ի, աւ) *adj.* Reasonable, intelligent, wise; vocal; rational.

Բանաւորացոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Wiser, more reasonable.

Բանաւորութիւն See Բանակաւելիութիւն:

Բանաբաղ (ի, իւ) *adj. and s.* Plagiarist; compiler; curious.

Բանաբաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Plagiarism; compilation, collection.

Բաներեր (ի, աւ) *adj.* See Պատգաւաւոր:

Բանգաղուշանք (նայ, նգր) *s. pl.* Folly, extravagance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; vacillation, shock.

Բանգաղուշել (եմ, կցի) *v. n.* To talk extravagantly, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

Բանդ See Բանա:

Բանդել (եմ, կցի) *v. a.* To imprison, to immure.

Բանդիւն See Բանդիւն:

Բանեղ (ի, իւ) *adj.* Verbose, abounding in words, eloquent.

Բանեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* See Բանաւոր:

Բանիբուն *adj. ind.* Learned, profound, skilful, experienced, versed, wise.

Բանիկ *s. ind.* Short discourse.

Բանորակ (ի, աւ) *adj.* That contests for trifles, caviller.

Բանջար (ոյ, ող) *s.* Herb, herbage, pot herbs, vegetables; beet, blits.

Բանջարանոց (ի, աւ) *s.* Kitchen garden.

Բանջարավաճառ (ի, աւ) *adj.* Herbwoman.

Բանջարեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* Provided with or made of herbs.

Բանասաւ (ի, աւ) *adj.* That takes the word out of another's mouth.

Բանասրկել (եմ, կցի) *v. a.* To contradict, to slander, to calumniate, to report.

Բանորակաւ (ի, աւ) *s.* Telltale, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

Բանասարկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանա (ի, իւ) *s.* Prison, gaol. Դնել 'ի բանաի or պրկանել 'ի բանա, to imprison.

Բանտակալ (ի, աւ) *s.* See Բանտապետ:

Բանտական (ի, աւ) *adj.* See Բանտարդել:

Բանտամուտ (մտի, մատաւ) *adj.* See Բանտարդել:

Բանտապաշտ (ի, աւ) *s.* See Բանտապետ:

Բանտապետ (ի, աւ) *s.* See Բանտապետ:

Բանտապետ (ի, աւ) *s.* Gaoler, keeper of a prison.

Բանտարդել, *adj. ind.* Prisoned, that is detained in a prison. Բանտարդել առնել, to imprison.

Բանտարդեկալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Բանտարդել:

Բանտարդեկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Imprisonment, detention.

Բանտարդեկալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Բանտարդել:

Բանտաւոր (ի, աւ) *adj.* See Բանտարդել:

Բանեկ See Բանդել:

Բանդաղութիւն See Բանդաղութիւն:

Բաշ (ի, իւ) *s.* Horsethair, mane.

Բաշաւոր (ի, աւ) *adj.* That has manes.

Բաշխ (ի, իւ) *s.* Distribution; assessment; share, lot; division.

Բաշխել (եմ, եցի) *v. a.* To distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշխոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See Բաշխումն:

Բաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Բաշխումն:

Բաշխումն (իման, իմամբ) *s.* Distribution, assessment, share, division, dispensation.

Բաջաղանք (նայ, նոք) *s. pl.* Idle talk, stories, nonsense, prattle.

Բաջաղել (եմ, եցի) *v. n.* To tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales.

Բաջաղիտ (ի, աւ) *adj.* Prattler, great talker, that tells idle stories or tales.

Բաջաղմունք (մանց, մամբ) *s. pl.* See Բաջաղանք:

Բառ (ի, իւ) *s.* Word, term, speech, expression. Բառ առ բառ, word for word. Ըստ բառին, literally.

Բառանչումն (չման, չմամբ) *s.* See Բառանջիւն:

Բառանջել (եմ, եցի) *v. n.* To bel-low, to low.

Բառանջիւն, *s. ind.* Bellowing, lowing:

Բառաշ, *s. ind.* See Բառանջիւն:

Բառաշիւն, *s. ind.* See Բառանջիւն:

Բառաշումն (չման, չմամբ) *s.* See Բառանջիւն:

Բառաքան (ի, աւ) *s.* Dictionary, vocabulary, lexicon; glossary. Զօրինող բառաքանի, lexicographer.

Բառացի, *adj. ind.* Renowned, famous, excellent.

Բառացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Renown, glory, excellence, beauty.

Բառագիրք or Բառգիրք (գրոյ, գրովք) *s. pl.* See Բառարան:

Բառնալ (ամ, բարձի) *v. a.* To take away, to remove, to carry off; to tear off, to displace; to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain. Բառնալ 'ի վերայ, to put, to put on, to load. Բառնալ 'ի հաշուէ անտի, to discount, to deduct, to abate. Բառնալ զօրէնս, to repeal a law; to cancel, to annul. Բառնալ զխոշոս, to clear, to extricate. Բառնալ զցանկն, to unbar. Բառնալ զմանուկն յարգանքէ, to deliver a woman. Բառնալ թողալ, to abandon, to forsake entirely.

Բառնալիք (լեաց, լեզբ) *s.* Lever.

Բառիխիտ (ի, իւ) *s.* See Արքայիկ or Բարբ:

Բասիր, *s. ind.* Reproach, blame.

Բաստ (ի, իւ) *s.* Fortune, luck; destiny, fate; wager. Բաստս արկանել, to wager, to bet.

Բաստայեղս, *adj. ind.* Fortunate, lucky.

Բասրանք (նայ, նոք) *s. pl.* Reproach, blame, rebuke.

Բասրել (եմ, եցի) *v. a.* To reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Reproachable, blamable.

Բարակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Subtile.
See **Դուրբ**: brach; bloodhound; nitre :
See **Բարակ** :

Բարակաման (*ի, իւ*) *adj.* That
spins or weaves finely; that is finely spun
or woven.

Բարակացաւ (*ի, աւ*) *adj.* Phthi-
sical.

Բարակացաւք (*ւոյ, ւովք*) *s. pl.*
Consumption, phthisick.

Բարապան (*ի, աւ*) *s.* Usher, porter.

Բարապետ (*ի, աւ*) *s.* See **Բարա-
պան** :

Բարառնարար, *adv.* With personifi-
cation.

Բարառնական (*ի, աւ*) *adj.* Per-
sonified. **Բարառնական բան**, prosopo-
poeia.

Բարառնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.*
Prosopopoeia; allegory.

Բարացուցական (*ի, աւ*) *adj.* Pathe-
tick; moral.

Բարաւոր (*ի, աւ*) *s.* Doorpost.

Բարաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Manners, custom, inclination, dispo-
sition.

Բարանջանք (*նոյ, նոք*) *s. pl.* Idle
tales, nonsense, tiresome repetitions.

Բարանջանք (*մանց, մամբք*) *s. pl.*
See **Բարանջանք** :

Բարանջել (*եմ, էջի*) *v. n.* To
make tiresome repetitions, to chat, to
prattle, to bawl, to tattle.

Բարանջի (*լից, լիւք*) *s. pl.* See
Բարանջանք :

Բարաշ (*ի, իւ*) *s.* See **Բարանջանք** :

Բարաշիւ See **Բարանջել** :

Բարբառ (*ոյ, ով*) *s.* Speech, voice,
language, idiom, dialect; acclamation,
exclamation; cry, clamour; sound, flour-
ish.

Բարբառիլ (*իմ, աւցայ*) *v. n-p.* To
speak; to cry.

Բարբառիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To
care; to be uneasy, to be frantick.

Բարբարոս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.*
Barbarous, savage; barbarian.

Բարբարոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Barbarity, cruelty, grossness.

Բարգաւաճ (*ի, իւ*) *adj.* Increased,
flourished, flourishing, blossoming,
rich, fertile, abundant.

Բարգաւաճական (*ի, աւ*) *adj.* See
Բարգաւաճ :

Բարգաւաճանուն, *adj. ind.* Renown-
ed, famous, celebrated.

Բարգաւաճանք (*նոյ, նոք*) *s. pl.*
Increase, abundance; profit, improve-
ment, bloom, lustre, splendour, re-
nown.

Բարգաւաճիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.*
To increase, to flourish, to be in repute,
in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճեցուցանել (*եմ, ցուցի*)
v. t. To make flourish, to fertilize.

Բարիք (*ի, իւ*) *s.* and *adj.* Hayrick;
heaped up, piled, bound up; polypetalous.
Բարիք անուն or **բառ**, compound word.

Բարիկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To accu-
mulate, to hoard; to bind up; to com-
pound, to conjoin.

Բարդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.*
Accumulation, heap; composition, for-
mation.

Բարեասաց, *adj. ind.* That speaks
well of others.

Բարեանկայ (*էջի, էջաւ*) *adj.*
That hates good, evil, malicious, wicked.

Բարեացապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Well
deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ մնալ or **Բարեաւ մնալ**, *s.*
ind. Farewell, leave. **Բարեաւ մնա
տել**, to bid farewell, to take leave; to
renounce, to forsake.

Բարեբախտ See **Բարեբաղդ** :

Բարեբախտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.*
To prosper, to be fortunate, to succeed.

Բարեբախտիկ, *adj. ind.* See **Բարե-
բաղդ** :

Բարեբախտութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Fortune, happiness, prosperity, chance,
destiny.

Բարեբաղդ (*ի, իւ*) *adj.* Fortu-
nate, lucky; prosperous, favourable, pro-
pitious.

Բարեբան (*ի, իւ*) *adj.* That praises.

Բարեբանակից (*էջի, էջաւ*) *adj.*
That praises with another or together.

Բարեբանել (*եմ, էջի*) *v. a.* To
bless, to praise.

Բարեբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Benediction, praise, encomium.

Բարեբաշխ (*ի, իւ*) *adj.* Beneficent,
bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաւտ (*ի, իւ*) *adj.* Lucky,
fortunate, prosperous, happy.

Բարեբաւտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.*
To prosper, to be fortunate, to be happy.

Բարեբաւտիկ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
See **Բարեբաւտանալ** :

Բարեբաւակի, *adj. ind.* See **Բարեբաւակ**.

Բարեբաւակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Good-fortune, luck, chance, prosperity, happiness.

Բարեբարոյ (ի, իւ) *adj.* Good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարք, *adj. ind.* See **Բարեբարոյ**.

Բարեբեր (ի, աւ) *adj.* Productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբողբոջ, *adj. ind.* That has good suckers or shoots.

Բարեբոյս, *adj. ind.* That produces good fruit, fruitful.

Բարեբուգի, *adj. ind.* That causes good to come forth.

Բարեբուն, *adj. ind.* That is naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ, *adj. ind.* Beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթալ (ամ, Թացայ) *v. n-p.* To pity, to compassionate.

Բարեգթած, *adj. ind.* See **Բարեգթութիւն**.

Բարեգթածութիւն See **Բարեգթութիւն**.

Բարեգթութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Benignity, clemency, mercy.

Բարեգիտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Erudition, learning, experience, much knowledge.

Բարեգնաց (ի, իւ) *adj.* That runs, that walks, that converses, that lives well.

Բարեգործ (ի, աւ) *adj.* Beneficent, virtuous, pious, that does good.

Բարեգործակ (ի, աւ) *adj.* See **Բարեգործ**.

Բարեգործեւ (եմ, եցի) *v. n.* To do well, to do good.

Բարեգործութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ, *adj. ind.* Benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible.

Բարեգեւ, *adj. ind.* Becoming, suitable, fit, proper.

Բարեգեւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեզարդ (ի, իւ) *adj.* Well adorned; reformed.

Բարեզարդեւ (եմ, եցի) *v. a.* To

embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեզարմ (ի, իւ) *adj.* Of good family, noble.

Բարեզբոս, *adj. ind.* Of good diversion; very entertaining.

Բարեզբոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Good diversion, good pleasure.

Բարեզգաստ (ի, իւ) *adj.* Very watchful, very vigilant.

Բարեզգեաց, *adj. ind.* See **Բարեբարոյ**.

Բարեզեկոյց, *adj. ind.* That gives good intelligence, good news.

Բարեժամ, *adj. ind.* Early, in good time, convenient.

Բարեժամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Suitableness, convenience.

Բարեժամեղ (ի, աւ) *adj.* That has inherited great property.

Բարեժամեղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Inheritance of great property; good inheritance.

Բարելաւ, *adj. ind.* Very good, very useful.

Բարելաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Great goodness, goodnature, nobleness, gentility.

Բարելիկեղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodness; good work, virtue.

Բարելից, *adj. ind.* Rich, abundant, fertile.

Բարելրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Abundance of wealth.

Բարեխառն, *adj. ind.* Sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեւ (եմ, եցի) *v. a.* To temper, to moderate, to soften, to modify, to correct.

Բարեխառնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Temperance; temperature, moderation, modification, mitigation.

Բարեխառնութիւն օդոյ, temperature of the air.

Բարեխնամ, *adj. ind.* Careful, that provides for wants, for an affair.

Բարեխնամեւ (եմ, եցի) *v. a.* To be careful, to provide.

Բարեխնամող (ի, աւ) *adj.* See **Բարեխնամ**.

Բարեխնդիր, *adj. ind.* That asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ (ի, իւ) *adj.* That thinks of good things.

Բարեխորհ, *adj. ind.* See **Բարեխոհ**.

Բարեխորհ (ի, իւ) *adj.* That gives good advice, good instruction; that is well instructed.

Բարեխօս (ի, աւ) *adj.* and *s.* Intercessor, mediator.

Բարեխօսել (եմ, եցի) *v. n.* To intercede, to pray for another.

Բարեխօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intercession, mediation.

Բարեծանոյց, *adj. ind.* See **Բարեզեկոյց**.

Բարեկամ (ի, աւ) *s.* Friend; familiar.

Բարեկամաբար, *adv.* Friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be friendly, to be familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Friendship, familiarity, attachment.

Սերա բարեկամութիւն, intimacy. **Սէկեղծ բարեկամութիւն**, cordiality.

Բարեկարգ, *adj. ind.* Well regulated, corrected, reformed.

Բարեկարգել (եմ, եցի) *v. a.* To order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good order, organization; reform, reformation.

Բարեկեանք (կենաց, կենօք) *s. pl.* Happiness, prosperity, felicity.

Բարեկեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* See **Բարեկեցիկ**.

Բարեկենդան (ի, իւ) *s.* Carnival, holiday time. **Բուն բարեկենդան**, the day before lent, shrovetuesday.

Բարեկենդանիք (նկաց, նեօք) *s. pl.* See **Բարեկենդան**.

Բարեկենդանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ (ի, իւ) *adj.* That has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made.

Բարեկերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fine figure, good shape, grace, gentility.

Բարեկեցիկ, *adj. ind.* Happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր, *adj. ind.* Good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ, *adj. ind.* Well instructed, civil.

Բարեկրօնք (նաց, նօք) *s. pl.* Happiness.

Բարեկրեալ (կլայ, կլավ) *adj.* Happy.

Բարեկրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բարեկրօն (ի, իւ) *adj.* Of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաշիւ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To vouchsafe, to accept, to receive favourably.

Բարեհաճի (ի, իւ) *adj.* Very agreeable.

Բարեհաճոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ (ի, իւ) *adj.* Tasteful, that has a good taste, savoury.

Բարեհամբաւ (ի, իւ) *adj.* Of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւել (եմ, եցի) *v. a.* To celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբար (բուրի, բուրիւ) *adj.* Agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent.

Բարեհայց, *adj. ind.* That demands good things.

Բարեհանձար (ի, իւ) *adj.* Very sensible, very wise, very learned.

Բարեհասակ (ի, աւ) *adj.* Having a fine shape or stature.

Բարեհարսոյց, *adj. ind.* Rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհար (ի, իւ) *adj.* Very ingenious, very clever, expeditious, skilful, learned.

Բարեհալակ (ի, աւ) *adj.* See **Բարեհամբաւ**.

Բարեհալակել See **Բարեհամբաւել**.

Բարեհալակութիւն See **Բարեհամբաւութիւն**.

Բարեհրաման, *adj. ind.* That commands or orders good things.

Բարեհրաւեր, *adj. ind.* That invites, that exhorts to good things.

Բարեձե, *adj. ind.* Of a good shape,

well made, genteel; graceful.

Բարեզեւել (*իմ, էկցյոյ*) *v. n-p.* To embellish, to become handsome, to be graceful.

Բարեզեւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեմիտ, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**.
Բարեմասն (*սին, սամբ*) *adj.* Well matched, lucky, fortunate.

Բարեմասնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good fortune, happiness, participation of good, goodness.

Բարեմասոյց, *adj. ind.* See **Բարեշնորհ**.

Բարեմարդիկ, *adj. ind.* Gallant, complaisant. **Բարեմարդիկ լինել**, to please, to make one's self agreeable to some one.

Բարեմարդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Complaisance; good nature, civility.

Բարեմիտ (*մեծ, մասւ*) *adj.* Sincere; innocent, good, well disposed.

Բարեմոյն, *adj. ind.* Peaceable, flexible.

Բարեմուտ, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful, forgetful of benefits.

Բարեմուտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, goodness.

Բարեյազիւթ See **Քաջյազիւթ**.

Բարեյանդուզն See **Քարեկասահ**.

Բարեյաջող, *adj. ind.* Favourable, prosperous. **Բարեյաջող լինել**, to prosper.

Բարեյարմար, *adj. ind.* Well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ (*ի, աւ*) *adj.* Of happy memory, whose memory is venerated, happy.

Բարեյոյս, *adj. ind.* Of good or of great hope.

Բարեյորգոր, *adj. ind.* That exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good hope.

Բարեյոժար, *adj. ind.* Well inclined, very willing, benevolent.

Բարեմիտան, *adj. ind.* Zealous.

Բարեշնորհ, *adj. ind.* Of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեշնորհ, *adj. ind.* Having a good look, good prospect, pretty, graceful.

Բարեշուիշ, *adj. ind.* Well behaved, virtuous.

Բարեշէն, *adj. ind.* Well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշնորհ (*ի, աւ*) *adj.* That grants

or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշնորհութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Bounty, goodness.

Բարեշուշ, *adj. ind.* Mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք, *adj. ind.* Splendid, magnificent; superb, graceful, pretty.

Բարեշքեղ, *adj. ind.* See **Բարեշուք**.

Բարեշքեղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Splendour, magnificence, pomp, lustre, refulgence.

Բարեշափ, *adj. ind.* Well measured or proportioned, exact, well made.

Բարեշափութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Proportion, exactness, beauty, exact proportion.

Բարեպաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Pious, religious.

Բարեպաշտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Piety, religion.

Բարեպաշտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտահի (*հւոյ, հեււ*) *adj. f.* Pious, religious.

Բարեպաշտեմ, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**.

Բարեպատէհ, *adj. ind.* Very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարէշ, *adj. ind.* See **Բարեպաշտ**.

Բարեպարէշ (*ի, իւ*) *adj.* Provided with good leaves.

Բարեպարէշ, *adj. ind.* Provided with good seed.

Բարեպարէշութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good seed; shoot from good seed.

Բարեպար (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեպարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good education.

Բարեպարեմ, *adj. ind.* Well instructed, well brought up, well educated.

Բարեպարեմ, *adj. ind.* Becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեպարեմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fitness, convenience; lustre, splendour.

Բարեպարեմ, *adj. ind.* Well settled, fortunate, lucky, happy.

Բարեպարեմ, *adj. ind.* Very sure, certain, bold.

Բարեպարեմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Good assurance, certainty, boldness.

Բարեառ-իշ, *adj. ind.* That sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարեանեակ, *adj. ind.* See **Բարե-տեսիլ**.

Բարեանիւ, *adj. ind.* Having a good prospect, good aspect, good countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարեոիւ, *adj. ind.* Conformable, convenient, becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարեանհմ (**ի**, **իւ**) *adj.* That is of good family, noble, illustrious.

Բարեանհմիկ, *adj. ind.* See **Բարե-անհմ**.

Բարեանհմութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Nobility.

Բարեարուծութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար (**ի**, **աւ**) *adj.* Beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարիւ (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարերջանիկ (**նկի**, **նկաւ**) *adj.* Blissful, happy, fortunate.

Բարերջանիկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Good fortune, happiness, felicity.

Բարեփառ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, splendid, magnificent, resplendent, majestic.

Բարեփառութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփափայտ, *adj. ind.* That desires good things; very desirable.

Բարեփորձ, *adj. ind.* Well tried, well proved.

Բարեքաւ, *adj. ind.* Well made, handsome, agreeable, genteel.

Բարեգործակ See **Բարեգործակ**.

Բարեօժանեակ, *adj. ind.* In good time, seasonable.

Բարժամոտիլ (**իմ**, **տեցայ**) *v. n-p.* To mistrust, to suspect.

Բարժանիւ See **Բաժանիւ**.

Բարժին See **Բաժին**.

Բարի (**բւշ**, **բեաւ**) *adj.* Good, handsome, fine, better.

Բարեազդի (**բւշ**, **բեաւ**) *adj.* Of

good family, noble, genteel.

Բարիտեայ See **Բարեառեայ**.

Բարի բարի, *adj. ind. pl.* Good, handsome.

Բարիք, *adv.* Well, softly, leisurely.

Բարիք (**բեայ**, **բեք**) *s. pl.* Property, riches; fruits; good, kindness, favour.

Բարկ, *adj. ind.* Sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough.

Բարկածին (**ծնի**, **ծնիւ**) *adj. and s.* Oxygen.

Բարկանալ (**ամ**, **կայայ**) *v. n.* To be angry, to be exasperated, to be provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ, *adj. ind.* Passionate, apt to be angry, fretful, peevish, impatient.

Բարկացայտ, *adj. ind.* Angry, vexed, enraged.

Բարկացուցանել (**եմ**, **ցուցի**) *v. t.* To exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace. **Չիջանել ի բարկութենէ**, to be appeased, to allay one's anger.

Բարձ (**ի**, **իւ**) *s.* Cushion, pad, hassock; bolster, pillow; squab, mattress; hip, thigh. **Բարձիւք զարդարել**, to quilt.

Բարձակից (**կցի**, **կցաւ**) *adj.* That sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity.

Բարձազուծիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry.

Բարձապան (**ի**, **աւ**) *s.* Armour for the thigh.

Բարձաւանդակ See **Բարձրաւանդակ**.

Բարձերէց (**բիցու**, **բիցաւ**) *s.* The first place, honourable place: See **Գաւհերէց**.

Բարձընտիր (**տրի**, **տրաւ**) *adj.* That seeks the first place, that is fixed in an honourable place. **Բարձընտիր լինել**, to seek the first place.

Բարձի թողի առնել, *v. a.* To abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձկներար (**երոյ**, **երով**) *s. pl.* Cushions; small cushion, pillow.

Բարձումն (**մման**, **մմամբ**) *s.* Act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation.

Բարձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To load, to burden.

Բարձր (ձու, ձամբ) *adj.* High, elevated; sublime, eminent, great, excellent. **Հոսել 'ի բարձուէ**, to fling, to throw from above. **'ի ձայն բարձր աղաղակել** or **գոչել**, to cry loudly.

Բարձունք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Height, top, summit, eminence, elevation.

Բարձրաբազուկ, *adj. ind.* That has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարձաւ, *adj. ind.* Sounding, that has a loud or shrill sound.

Բարձրաբարձր See **Բարձրաբերձ**.

Բարձրաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated, lofty.

Բարձրաբուն, *adj. ind.* That has a long stalk.

Բարձրադալար (Թան; Թամբ) *adj.* Whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ (ի, իւ) *s. and adj.* Seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated.

Բարձրագեղ, *adj. ind.* Very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows sublime things, profound.

Բարձրագլուխ (լխոյ, լխով) *adj.* High, elevated; bold, frank, honourable.

Բարձրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Higher, sublime; supreme, grand.

Բարձրագոյնս, highly, sublimely, boldly.

Բարձրագէշ, *adj. ind.* Much accumulated.

Բարձրագիտակ (ի, աւ) *s.* A very high tower or observatory.

Բարձրաթռիչ, *adj. ind.* That flies above.

Բարձրախորհուրդ, *adj. ind.* Mystical, profound.

Բարձրածայր (ի, իւ) *adj.* Whose summit is very high, very elevated.

Բարձրածայրեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Very elevated.

Բարձրակալ (ի, աւ) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակայ (ի, իւ) *adj.* High, great, supreme, sublime, excellent.

Բարձրական (ի, աւ) *adj.* See **Բարձրակայ**.

Բարձրակատար (ի, իւ) *adj.* See **Բարձրածայր**.

Բարձրակոհակ, *adj. ind.* That is

subject to large waves, stormy.

Բարձրահայեաց, *adj. ind.* That looks above; sublime; high, elevated.

Բարձրահասակ (ի, աւ) *adj.* That has a large size.

Բարձրահռչակ, *adj. ind.* Very renowned, famous, celebrated.

Բարձրաձաղկ, *adj. ind.* That has very high branches.

Բարձրաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a strong voice, that cries loudly, sounding, sonorous.

Բարձրաձեռն, *adj. ind.* That has a strong hand, valiant, strong.

Բարձրաձև (ի, իւ) *adj.* That has a high, elevated figure.

Բարձրաձիգ, *adj. ind.* That spreads above, very high.

Բարձրամբա (մեծի, մեծաւ) *adj.* Proud, lofty, arrogant, presumptuous.

Բարձրամուր, *adj. ind.* That is fortified in a very high place.

Բարձրամեղիչ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be proud of, to be selfconceited.

Բարձրամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայօն (ի, իւ) *adj.* Lofty, high, elevated, proud.

Բարձրայօնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass.

Բարձրանշան (ի, աւ) *adj.* Remarkable, signal, signalized, famous, renowned.

Բարձրաշախիւթութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Altimetry.

Բարձրապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, much esteemed; most reverend.

Բարձրապատում, *adj. ind.* That relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց (ի, աւ) *adj.* Puffed up, arrogant, proud.

Բարձրապարանոց շրջիւ, to be puffed up, to be proud of.

Բարձր առնել (եմ, արարի) *v. a.* To elevate, to raise, to magnify, to exalt.

Բարձրակարս, *adj. ind.* That has high branches.

Բարձրականալ (ամ, դացայ) *v. n.* See **Բարձրովել**.

Բարձրովել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be puffed up, to be proud of.

Բարձրաժողովուն (Թեան, Թեամբ) *s.* Pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրաժիշ, *adj. ind.* Haughty, proud, arrogant.

Բարձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ (ի, աւ) *s.* See **Բարձրաւանդակ**.

Բարձրաւանդակ (ի, աւ) *s. and adj.* Height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; high, elevated.

Բարձրարձ See **Բարձրարձ**.

Բարձրեալ (կոյ, կոյժ) *adj. and s.* Very high; God, heaven.

Բարձրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձր See **Բարձր**.

Բարոյաւանդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Ethics.

Բարոյածին, *adj. ind.* Natural, derived from nature.

Բարոյական (ի, աւ) *adj. and s.* Moral, belonging to morals; moralist; moral. **Բարոյական իմաստասիրութիւն**, ethics. **Բարոյական դիտութիւն**, morality, ethics. **Բարոյական իմաստ**, morality. **Առնել զբարոյական խորհրդ. դաժնութիւնս**, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Morality.

Բարոյակէց (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same disposition or humour.

Բարոյապէս, *adv.* Morally.

Բարոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See **Բարք**.

Բարուական See **Բարոյական**.

Բարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodness, beauty; probity; benignity, mildness, clemency.

Բարունակ (ի, աւ) *s.* Vine branch; branch, bough, shoot.

Բարուր (բարոյ, բարոյժ) *s.* Crimination, imputation, calumny, false accusation; pretext.

Բարուրել (եմ, եցի) *v. n.* To criminate, to calumniate, to impute.

Բարաի (աւոյ, աեաւ) *s.* Aspen, poplar.

Բարրական (ի, աւ) *adj.* Calumnious, false.

Բարրել (եմ, եցի) *v. n.* See **Բարուրել**.

Բարրանք (նաց, նգք) *s. pl.* See **Բարուր**.

Բարւոք, *adj. ind. and adv.* Good; well.

Բարւոքադոյն See **Լաւադոյն**.

Բարւոքապէս, *adv.* Well.

Բարւոքել (եմ, եցի) *v. a.* To improve, to cure.

Բարք (բուց, բուք) *s. pl.* Manners, custom, disposition, inclination; conduct, manner of acting. **Բոյս բարուց**, nature, disposition, inclination.

Բարօրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Happiness, felicity, prosperity.

Բաց (ի, աւ) *adj. and s.* Open, uncovered; open place, camp.

Բաց or **Բաց 'ի**, *pre.* Except, excepted, besides, save, without.

Բացադանչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry out, to scream.

Բացադանչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exclamation.

Բացադուի (լիոյ, լիոյժ) *adj.* That is uncovered or whose head is uncovered.

Բացադնաց, *adj. ind.* Far removed, fugitive.

Բացադոյն (գունի, գունիւ) *adj.* Distant, far off: diluted; pale. **Բացադոյն կանաչ**, sea-green. **Բացադոյնս**, far, at a great distance, very far.

Բացադանալ (ամ, դարձոյ) *v. n.* See **Բացադարձիլ**.

Բացադարձիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* To turn away, to desist, to forego, to renounce.

Բացադարձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Apostrophe (rhetorical figure).

Բացադրել (եմ, եցի) *v. a.* To expound, to explain: See **Բացատրել**.

Բացադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exposition, explanation.

Բացախօս (ի, աւ) *s.* Declaimer.

Բացախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim.

Բացախօսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Declamation.

Բացածաղի (եմ, եցի) *v. n. and a.* To shine, to light; to glitter, to sparkle.

Բացածանուցանել (եմ, նուցի) *v. t.* To explain, to expound, to declare, to show.

Բացածութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Abduction.

Բացակայ (ի, իւ) *adj.* Absent, distant, remote, far off.

Բացակայել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To absent one's self, to go away.

Բացակայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Absence, removal, nonresidence, distance.

Բացական (ի, աւ) *adj.* Deobstruent: See **Բացակայ**.

Բացականագրոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or farther removed.

Բացաչայեաց, *adj. ind.* Divergent.

Բացաջանել (եմ, եցի) *v. n.* To enunciate, to express.

Բացաջանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Enunciation, expression; discord, dissension, disunion.

Բացաձիգ, *adj. ind.* Distant, far removed.

Բացամբռել (եմ, եցի) *v. a.* To disperse, to remove, to drive away.

Բացայայտ (ի, իւ) *adj.* Evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի, *adv.* Evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտել (եմ, եցի) *v. a.* To declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ (աչի, աչաւ) *adj.* Declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացառական (ի, աւ) *adj. and s.* Ablative.

Բացառացել (եմ, եցի) *v. a.* See 'ի բաց առնուլ.

Բացառութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Exception.

Բացասարար, *adv.* Negatively.

Բացասական (ի, աւ) *adj.* Negative.

Բացասացութիւն See **Բացասութիւն**.

Բացասել (եմ, սացի) *v. a.* To deny, to disavow.

Բացասութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Denial, disavowal.

Բացառայր (ի, աւ) *s.* Camp, campaign.

Բացառ (ի, աւ) *adj. and s.* Distant, far off; camp; suburb.

Բացատարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Apagogical demonstration.

Բացատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distance, interval.

Բացառապէս, *adv.* Explicitly.

Բացատրեալ (եղլ, եղով) *adj.* Explicit.

Բացատրել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացատրելի (լեղլ, լեաւ) *adj.* Explainable, expressible.

Բացատրիչ (ըլի, ըլաւ) *adj.* Explanative.

Բացատրոչել (եմ, եցի) *v. a.* To remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացատրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss. **Առանձին բացատրութիւն**, specification. **Բացատրութիւն նշանագրաց**, the act of deciphering.

Բացարան (ի, աւ) *adj. and s.* That opens; key, picklock; dilator.

Բացարձակ (ի, աւ) *adj.* Much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotick; free.

Բացարձակապէս, *adv.* Absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distance, interval, great extent, breadth.

Բացախայլել (իմ, լեցայ) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Բացբարձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Aphoresis.

Բացեայ, *adj. ind.* Remote, distant. 'ի բացեայ, far. 'ի բացեայ լինել, to absent one's self, to quit.

Բացեայ 'ի բաց See **Բացե 'ի բաց**: **Բացերես**, *adj. ind.* Open; frank, candid.

Բացերեսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence; frankness, candour.

Բացերեակ, *adj. ind.* Evident, clear, open, uncovered.

Բացերեակի, *adv.* Evidently, plainly, openly, clearly, without ambiguity, frankly.

Բացերեապէս, *adv.* See **Բացերեակի**: **Բացերեիլ** (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be evident, to be seen evidently.

Բացերեսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Evidence.

Բացե 'ի բաց, *adv.* Very far; from afar; out.

Բացընկեցիկ, *adj. ind.* Abject, despicable, low, vile.

Բացողական (ի, աւ) *adj.* Aperient.
Բացորիշ See **Բացորոշ**:
Բացորոշ, *adj. ind.* Decided, determined; clear, evident, bold, resolute.
Բացորոշել (եմ, եցի) *v. a.* To decide, to determine, to resolve.
Բացորոշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Decision, determination, resolution; evidence.
Բացուած (այ, ու) *s.* Opening; hiatus.
Բացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See **Բացումն**:
Բացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Act of opening, opening, discovery, expansion, extent.
Բացուսեղ See **Ազուսեղ** and **Բացասել**:
Բացուստ 'ի բաց, *adv.* Far, very far.
Ի բացուստ, from afar.
Բացօթեայ (Թէի, Թէիւ) *adj.* In the open air, shelterless.
Բաւ, *s. ind.* End, limit; sufficiency.
Բաւական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Sufficient, fit, capable, competent, qualified; worthy; very powerful, God. **Բաւական լինել**, to suffice, to be capable.
Բաւական առնել, to enable, to capacitate. **Բաւ բաւականին**, sufficiently, enough; tolerably, reasonably: See **Ճամ**:
Բաւականարոյս, *adj. ind.* Abundant, fertile, copious, that produces sufficiently.
Բաւականաւ (ամ, նացայ) *v. n.* To suffice, to be able, to be capable; to content one's self.
Բաւականացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To capacitate, to enable; to content, to satisfy.
Բաւականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Capacity, ability, competence.
Բաւել (եմ, եցի) *v. n.* To suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.
Բաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.
Բաւ է, *v. imp.* It suffices, it is enough.
Բաւիղ (ի, աւ) *s.* Maze, labyrinth, cavern, cavity.
Բաքոս (ի, իւ) *s.* Bacchus: See **Աստղարարալեա**:
Բբիւն, *s. ind.* Noise, confused sound.
Բբուկ (բբի, բբաւ) *s.* Crest, comb.
Որ ունի զբբուկ, crested, tufted.
Բգեաշի (եշիի, եշիիւ) *s.* See **Բգեշի**:

Բգեշի (ի, իւ) *s.* Consul; mayor; prince. **Փոխանակ բգեշիի**, proconsul.
Բեգեկ (ի, աւ) *s.* Repair.
Բեղիար (այ, աւ) *s.* Devil, demon.
Բեթեկ See **Բեգեկ**:
Բեկ, *adj. ind.* Broken.
Բեկանել (եմ, բեկի) *v. a.* To break, to break to pieces; to crack, to split.
Բեկանիլ (իմ, բեկայ) *v. n-p.* To break; to lose courage, to be discouraged.
Բեկանում, *adj. ind.* Brittle, frail; refrangible.
Բեկար (ի, աւ) *s.* Tribute, impost; vicar: See **Փոխանորդ**:
Բեկբեկ, *adj. ind.* Broken; interrupted, discontinued; soft, affectedly delicate, affected; affected woman.
Բեկբեկել (եմ, եցի) *v. a.* To break, to break to pieces; to reflect; to stammer, to stutter; to quaver (in musick).
Բեկբեկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To break; to reflect; to quaver; to prim.
Բեկբեկումն (կման, կմամբ) *s.* Fracture; refraction; inflection; quaver; affected ways, lolling, grimace.
Բեկել See **Բեկանել**:
Բեկոր (ի, աւ) *s.* Fragment, piece, morsel. **Բեկորք քարանց** or **շինուածոց**, rubbish.
Բեկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Breaking. **Բեկութիւն ունայ**, discouragement, loss of courage, despondency: See **Բեկումն**:
Բեկուղ See **Բակուղ**:
Բեկումն (կման, կմամբ) *s.* Rupture, fracture; fraction; refraction.
Բեկտել (եմ, եցի) *v. a.* To break to pieces, to break.
Բեկտոր (ի, իւ) *s.* See **Բեկոր**:
Բեհեղ (այ, ու) *s.* Byssus, very fine linen.
Բեհեղեայ, *adj. ind.* Of byssus, made of very fine linen.
Բեհեղեղեն (ղենի, զինաւ) *adj.* See **Բեհեղեայ**:
Բեհեղազանդուած, *adj. ind.* Woven or mixed with byssus.
Բեհեղազքեւ (ի, իւ) *adj.* That has or wears byssus.
Բեհեղատուն (տան, տամբ) *s.* Market where byssus and valuable goods are sold.
Բեհեղասիւղ, *adj. ind.* That resembles byssus, like byssus.
Բեղմաւոր See **Բեղմաւոր**:
Բեղնաւոր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, secund.

Բեղնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make fruitful.

Բեղնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fecundity, fecundation.

Բեմ (*ի, իւ*) *s.* Step; sanctuary: See **Ամբիոն**: seat, bench, bar; tribunal.

Բեմական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That beholds the altar or sanctuary; clerk, clergyman.

Բեմասացութիւն See **Բեմասացութիւն**.

Բեմք (*ի, իւ*) *s.* See **Բեմ**.

Բեմասաց (*ի, իւ*) *adj.* Orator; preacher.

Բեմասացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Oration or discourse delivered from the chancel, the pulpit or the tribunal.

Բենկորձ (*ի, իւ*) *s.* A note in musick.

Բեռն (*սին, սամբ*) *s.* Burden, load, weight; cargo; duty; bale.

Բեռնաբարձ (*ի, իւ*) *s.* See **Բեռնակիր**.

Բեռնաբարձութիւն See **Բեռնակրութիւն**.

Բեռնակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Porter, bearer, labourer; waggoner.

Բեռնակրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Carriage, conveyance; cargo.

Բեռնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That carries a load, burdened.

Բեռնաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To load, to burden.

Բեր, *int.* Now, well now.

Բեր (*ոյ, ով*) *s.* Product, fruit.

Բերան (*ոյ, ով*) *s.* Mouth; entrance, opening; narrow entrance of a harbour; orifice; edge; defile; anus. **Բերան ի բերան**, face to face. **Ի բերան առնուլ** or **ռնել**, to learn by heart. **Բերան ի վայր անկանիլ**, to fall on one's face.

Բերանաբաց, *adj. ind.* That has the mouth open, delighted to admiration, desirous, ardent.

Բերանաբացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Բերանաբաց**.

Բերանաբացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Aperture of the mouth.

Բերանալիր, *adj. ind.* and *adv.* With open mouth, strong, loudly, earnestly.

Բերանալոյծ, *adj. ind.* That says whatever comes uppermost; that is not fasting; gluttonous.

Բերանալուծութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Too great a freedom of speech; gluttony; state of a person who is not fasting.

Բերանակապ (*ի, իւ*) *s.* Mouth piece, farrier's pincers.

Բերանանլ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To form itself a mouth, to open.

Բերանացալ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* That has a pain in the mouth; mouth ache.

Բերանացի, *adv.* With the mouth.

Բերանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a mouth, an aperture, to open.

Բերանուն (*ւան, ւամբ*) *adj.* Name given by an accident.

Բերանսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* See **Կարկիլ**.

Բերդ (*ի, աւ*) *s.* Fortress, castle.

Բերդակալ (*ի, աւ*) *s.* Governor of a castle, commander of a fortress.

Բերդակալեանք (*եանք*) *s. pl.* Guard of a fortress.

Բերդամարա (*ի, իւ*) *adj.* That makes war against a fortress or castle.

Բերդամարտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* War against a fortress.

Բերդապահ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* See **Բերդակալ**.

Բերդեան, *s. ind. pl.* Fortresses, castles.

Բերել (*եմ, բերի*) *v. a.* To carry, to bring, to bear; to produce; to conduct, to lead back, to drag along; to provoke; to refer; to render; to suffer, to support. **Բերել զմեանութիւն**, to imitate; to resemble, to be like.

Բերիլ (*իմ, բերայ*) *v. n-p.* To go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act.

Բեր ի մէջ, *s. ind.* That brings, that announces.

Բերկրաբերձ, *adj. ind.* Very joyful, that gives much joy.

Բերկրալի, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**: **Բերկրալիր**, *adj. ind.* Joyful, agreeable; content, cheerful.

Բերկրալից, *adj. ind.* See **Բերկրալիր**: **Բերկրական** (*ի, աւ*) *adj.* Joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable.

Բերկրամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Joyful, cheerful.

Բերկրանոց (*ի, աւ*) *s.* Place of amusement or pleasure.

Բերկրանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Joy, mirth, pleasure, content, delight. **Բերկրանք**, deliciously.

Բերկրապատար, *adj. ind.* Joyful, joyous, cheerful.

Բերկրարար (ի, աւ) *adj.* Gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.
Բերկրեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Բերկրեցանեւ**.

Բերկրեցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To rejoice, to be delighted, to be pleased.

Բերկրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերձակասար, *adj. ind.* See **Բարձրարձ**.

Բերձրութիւն See **Բարձրութիւն**.

Բերուսն (բման, բմամբ) *s.* Exigence; tendency; proneness, propension, inclination; portage, carriage.

Բերուստ, *s. ind.* See **Բերուսն**, **Դիմումն** and **Յօժարութիւն**.

Բերրի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, rich.

Բեւեկն (ի, աւ) *s.* Turpentine.

Բեւեկի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Turpentine tree.

Բեւեա (ի, աւ) *s.* Nail: pole. **Դարբնոյ** or **վաճառք բեւեայ**, nail trade. **Բեւեաք հաստատեւ**, to nail. **Հանեւ զբեւեան**, to unvail.

Բեւեական (ի, աւ) *adj.* Polar.

Բեւեապործ (ի, աւ) *s.* Nailer.

Բեւեականպ, *adj. ind.* See **Բեւեապինդ**.

Բեւեապինդ, *adj. ind.* Nailed, fastened with nails.

Բեւեավաճառ (ի, աւ) *s.* Nailer, seller of nails.

Բեւեակ (եմ, եցի) *v. a.* To nail, to nail up, to fasten with nails.

Բզպ (ի, աւ) *s.* See **Քաշ**.

Բզեզ (բզեզի, բզեզաւ) *s.* Black beetle; cockchafer; stag-beetle.

Բզեզ (եմ, եցի) *v. n.* To buzz, to hum.

Բզզումն (զման, զմամբ) *s.* Buzz, hum.

Բզիզ See **Բզեզ**.

Բեւեկ մշկոյ (բեւեկի մշկոյ, բեւեկի մշկոյ) *s.* Beaver, otter.

Բըբիւն See **Բըբիւն**.

Բըբիւն (ի, աւ) *s.* See **Բըբիւն**.

Բթամիա (մութ, մութաւ) *adj.* Stupid, dull, heavy. **Բթամիա գործեւ**, to stupify.

Բթանաւ (ամ, Թացայ) *v. n.* To make

one's self dull, to make one's self less keen; to be dull, to be stupid, to grow rusty.

Բթանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Obtuse.

Բթանշան (ի, աւ) *s.* Grave accent.

Բթեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Բթեցուցանեւ**.

Բթեցուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բթիւ (իմ, Թեցայ) *v. n-p.* See **Բթանաւ**.

Բժարեր (ի, աւ) *adj.* Bleared.

Բժակն See **Գիճակն**.

Բժժապործ (ի, աւ) *adj.* Talismanick, that makes talismans or amulets.

Բժժանք (նայ, նաք) *s. pl.* Talisman, amulet, phylactery.

Բժիշկ (բժշի, բժշկաւ) *s.* Physician, doctor.

Բժշկական (ի, աւ) *adj.* Medical, medicinal, curative, therapeutick.

Բժշկականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Physick, art of curing diseases.

Բժշկապետ (ի, աւ) *s.* First physician.

Բժշկարան (ի, աւ) *s.* Place of cure; doctor's shop; medical book.

Բժշկեւ (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to physick, to remedy, to dress.

Բժշկելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Curable.

Բժշկութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Cure, attendance, dressing; medicament, medicine, remedy: See **Բժշկականութիւն**.

Բժոռ (ի, իւ) *adj.* Bleared.

Բժոռիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To have bleared eyes.

Բժոռութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Blearedness.

Բիբ (բրի, բրաւ) *s.* Pupil, apple of the eye.

Բիբեւ (եմ, եցի) *v. n.* To chirp, to warble.

Բիծ (բժոյ, բժով) *s.* Blearedness.

Բժով ախաանաւ See **Բժոռիւ**.

Բիծ (բծի, բծիւ) *s.* Spot, stain; sunburning. **Բիծ աւայ**, web, spot in the eye. **Բիծ 'ի մարմնի**, mole, mark or spot on the body. **Բիծք ազամանդի**, flaws or specks in a diamond.

Բիբ (բրի, բրաւ) *s.* Large stick, club, cudgel.

Բիրո, *adj. ind.* Big, coarse, auk-

ward, rude, clownish, rough, rustick, wild, base, disobliging, disgraceful, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, uncivil, uncultivated, indocile, dull, ignorant, brutal.

Բիւր (այ, ու) *adj.* and *s.* Myriad; ten thousand; much, many, several.

Բիւրաբանեան, *adj. ind.* Composed of many words.

Բիւրաբեղուն, *adj. ind.* Very fruitful, very abundant.

Բիւրաբոյն (բունի, բունիւ) *adj.* See **Բիւրաբոյն**.

Բիւրաբոյնի, *adj. ind.* Of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրապաշտ, *adj. ind.* Of a great assembly, of many orders.

Բիւրապեղայ, *adj. ind.* Of many ways or shapes, several, many.

Բիւրապեղեան, *adj. ind.* See **Բիւրապեղ**.

Բիւրապեղայ, *adj. ind.* Having many precious stones.

Բիւրաբանեայ, *adj. ind.* Composed of several parts; several, multitudinous, many.

Բիւր անգամ, *adv.* Ten thousand times; several times, often, much, thousand times.

Բիւրապատիկ (տիկ, տիւ) *adj.* Many, several, much.

Բիւրապատեան, *adj. ind.* See **Բիւրապատիկ**.

Բիւրապետ (ի, աւ) *s.* Commander of ten thousand soldiers.

Բիւրապի (պոյ, պեաւ) *adj.* That has many horses.

Բիւրապեղն, *adj. ind.* Having many branches or boughs, full of branches.

Բիւրապեղեան, *adj. ind.* Of several kinds or forms, several, many.

Բիւրաւոր (ի, աւ) *adj.* Ten thousand or ten millenaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեան (եկի, եկաւ) *s.* Ten thousands.

Բիւրեղ (ի, աւ) *s.* Beryl; crystal; glass.

Բիւրեղանման (ի, իւ) *adj.* Crystalline.

Բիւրեղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To crystallize (chemical word).

Բիւրեղացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Crystallization.

Բիւրերորդ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Ten thousandth; the ten thousandth part.

Բիւրեց, *adv.* Ten thousand times; thousand times, many times.

Բիւրաբանեան, *adj. ind.* See **Բիւրաբանեան**.

Բիւր, *adv.* See **Բիւրեց**.

Բլթակ (ի, աւ) *s.* Tip or gristle of the ear. **Բլթակ սրտի**, auricles of the heart. **Բլթակ սերմանց**, lobe.

Բլթ (բլթի, բլթաւ) *s.* Loaf, certain mass of bread or other things; cake, bun.

Բլթակ (կան, կամբ) *s.* and *adj.* Cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլթակնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To have a cataract in the eye, to be deprived of sight.

Բլթակնութեան (թեան, թեամբ) *s.* State of a person who has a cataract or web in the eye, privation of sight, obscurity of vision.

Բլթանալ (ամ, շացայ) *v. n.* See **Բլթակնիլ**.

Բլթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլթացուցանել See **Բլթացուցանել**.

Բլուր (բլոյ, բլում) *s.* Hill, hillock, height.

Բլրակ (ի, աւ) *s.* Hillock, mount, eminence.

Բլրացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* Inhabitant of a hill.

Բծաւոր (ի, աւ) *adj.* Spotted, stained, faulty.

Բծաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To spot, to soil.

Բծիծ (բծի, բծիւ) *s.* See **Ոջիւ**. **Բծեան** (ի, աւ) *adj.* Spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծեանութեան (թեան, թեամբ) *s.* Spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բզեւել (եմ, եցի) *v. a.* To produce, to cause; to spread, to pour.

Բզեւիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բզեւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Բզեւել**.

Բզեւումն (խման, խմամբ) *s.* Source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բզուլ (բզոյ, բզով) *s.* Pot, earthen vessel.

Բզախոհ (ի, իւ) *adj.* Luxurious,

lascivious, lewd, lecherous.

Բզնականութիւն (թեան, թեամբ) s. Luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness, fornication.

Բձիձ (բձի, բձաւ) s. Cell in a honey-comb.

Բմբիւն See Բմբիւն:

Բնաբան (ի, իւ) s. Theme, text, subject of a sermon; natural philosopher.

Բնաբանաբար, adv. Physically.

Բնաբանական (ի, աւ) adj. Physical.

Բնաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Physicks.

Բնաբար, adv. Naturally.

Բնաբարձ, adj. ind. See Բնաջինջ:

Բնաբնակ, adj. Native, natural. Բնաբնակ գաւառ, native country.

Բնաբոյս, adj. ind. Natural, innate.

Բնագաւառ (ի, աւ) s. Native country.

Բնագիր (գրի, գրաւ) s. Original of a writing, text.

Բնագիր (գրի, գրաւ) adj. Established, encamped.

Բնագիրք (գրաց, գրք) s. pl. Statue.

Բնազանցութիւն (թեան, թեամբ) s. Metaphysick: See Համաբնաբանութիւն:

Բնազնական (ի, աւ) adj. That belongs to physiognomy, physical.

Բնազնի, adj. and s. ind. Physiognomist; observer, naturalist, natural philosopher.

Բնազնութիւն (թեան, թեամբ) s. Physiognomy; physicks.

Բնախոս (ի, աւ) adj. and s. Natural philosopher.

Բնախօսել (եմ, եցի) v. n. To philosophize, to reason like a philosopher; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Physiology, physicks.

Բնածին (ծնի, ծնիւ) adj. Innate natural.

Բնակ (ի, աւ) adj. and s. Inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակիւ, adj. ind. Natural, innate.

Բնակակից (կցի, կցաւ) adj. That dwells together.

Բնական (ի, աւ) adj. Natural; lively, artless.

Բնականաւ (ամ, կացայ) v. n. To inhabit, to dwell.

Բնականութիւն (թեան, թեամբ) s. Nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան (ի, աւ) s. Habitation, house, home, lodging, chamber.

Բնակաւոր (ի, աւ) adj. Inhabiting, native.

Բնակեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To lodge.

Բնակեաց (ակ, տեղ) s. Dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակիլ (իմ, կեցայ) v. n. To inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to sojourn, to settle, to occupy. Բնակիլ 'ի միասին, to cohabit.

Բնակից (կցի, կցաւ) adj. That is of the same nature or essence, consubstantial.

Բնակիլ (կցի, կցաւ) adj. and s. Inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակիւ See Պնակիւ:

Բնակութիւն (թեան, թեամբ) s. Habitation, inhabitation, inhabitance, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ (ի, աւ) adj. Native, own.

Բնակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Joint dwelling, cohabitation.

Բնանալ (ամ, բնացայ) v. n. To accustom one's self; to settle, to dwell.

Բնաշխարհիկ, adj. ind. Natural, native.

Բնապաշտ (ի, իւ) adj. and s. Naturalist, natural philosopher.

Բնապէս, adv. Naturally; physically.

Բնաջինջ, adj. ind. Extirminated.

Բնաջինջ առնել, to exterminate, to destroy entirely, to extirpate. Բնաջինջ լինել, to be exterminated or extirpated.

Բնաւոր (տեառն, տեղամբ) s. Master, prince.

Բնաւ, adv. and adj. ind. Not, none, never, nothing; totally, entirely, absolutely; all, total, entire.

Բնաւք (ւից, իւք) adj. pl. All.

Բնաւին, adv. and adj. ind. See Բնաւ:

Բնաւոր (ի, աւ) adj. Natural, innate. Բնաւոր յօժարութիւն, temper, inclination.

Բնաւորաբար, adv. Naturally.

Բնաւորական (ի, աւ) adj. Natural, innate.

Բնաւորապէս, adv. Naturally.

Բնաւորել (եմ, եցի) v. a. See Բնաւորեցանել:

Բնաւորեցանել (եմ, ցուցի) v. t. To habituate, to accustom.

Բնաւորիլ (իմ, բնացայ) v. n-p. To habituate one's self, to accustom one's self.

Բնուորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Habit, custom; temper, disposition, nature, birth, humour, inclination, genius; property; stamp, character.

Բնդեան (ան, ամբ) *s.* See **Բղէղ**.

Բնի, *adj. ind.* See **Բնիկ**.

Բնիկ, *adj. ind.* Natural, innate, original, proper, radical, native; natural, indigenous. **Բնիկ քաղաքացիութիւն**, state of a native.

Բնիոն (ի, իւ) *s.* Mite, small piece of money.

Բնութեանկից (էցի, էցաւ) *adj.* That is of the same nature, consubstantial: See **Բնակից**.

Բնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nature, essence; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; quality, manner; sex.

Բնուսա: 'Ի բնուսա, *adv.* Naturally, originally, radically.

Բնուսն See **Հնուսն**.

Բորդոն (ի, իւ) *s.* Buffalo: See **Գոմէշ**.

Բող (ի, իւ) *s. f.* Whore, prostitute, strumpet, street walker.

Բողաբոյծ, *adj. ind.* Whoremonger, that keeps a strumpet.

Բողանոց (ի, աւ) *s.* Brothel, bawdy house.

Բողաբած (ի, իւ) *adj.* Lewd, lecherous; lecher. **Բողաբած լինել**, to whore; to frequent brothels.

Բողաւաք (ի, աւ) *s.* Pimp, that makes a trade of debauching women.

Բողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whoredom, prostitution.

Բոժոժ (ի, աւ) *s.* Bell, small bell, rattle; coral; small bell hung on the neck of cattle.

Բոլոր (ի, իւ) *adj. and s.* All, total, entire; garland, crown, circle; environs.

Բոլորաբուլի, *adj. ind.* That rises in a circular form; thrown all around.

Բոլորածիր, *adj. ind.* Circular, round, orbicular.

Բոլորակ (ի, աւ) *adj. and s.* Round, circular; circle, circuit, orb.

Բոլորակաձև (ի, իւ) *adj.* See **Բոլորածիր**.

Բոլորակաձևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shape like a ring or circle, roundness.

Բոլորակել (եմ, էցի) *v. a.* To round, to make round.

Բոլորակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Roundness, circle, orb; rotundity.

Բոլորահեշտ, *adj. ind.* Quite delicious.

Բոլորամասն, *adj. ind.* Quite perfect, complete, entire.

Բոլորայարմար, *adj. ind.* Quite convenient, very proper, becoming.

Բոլորանիստ, *adj. ind.* Circularly situate.

Բոլորաշէն, *adj. ind.* Rotund.

Բոլորաձև (ի, իւ) *adj. and adv.* Round, circular, orbicular: roundly, orbicularly, circularly.

Բոլորաձևել (եմ, էցի) *v. a.* See **Բոլորակել**.

Բոլորապատու, *adj. ind.* All offered to God, holocaust.

Բոլորաթէղ, *adj. ind.* Having a round dart.

Բոլորափայլ, *adj. ind.* Quite brilliant.

Բոլորափառ, *adj. ind.* Very bright, magnificent, splendid.

Բոլորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Splendour, magnificence; majesty.

Բոլորեակ See **Բոլորակ**.

Բոլորել (եմ, էցի) *v. a.* To round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird.

Բոլորեքեան (րեցունց, րեքումբ) *adj. and s. pl.* All, every body, every one, all things.

Բոլորշի, *adj. ind.* Round, circular, orbicular; rotund.

Բոլորովմբ, *adv.* See **Բոլորովին**.

Բոլորովին, *adv.* All, entirely, totally, quite, utterly.

Բոլորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն (ուման, ւմամբ) *s.* Rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոլորք (րեց, րիւք) *s. pl.* See **Բոլոր**. **Բոկ** (ի, աւ) *adj. and adv.* Bare-footed.

Բոկադնաց (ի, իւ) *adj.* That walks bare-footed, barefooted.

Բոկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To pull off one's shoes or stockings.

Բոկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pull off another's stockings or shoes.

Բոկեղ (ի, աւ) *s.* Sort of pastry, simnel, cracknel.

Բոկոմն (ի, իւ) *adj.* See **Բոկադնաց**.

Բոկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a bare-footed person.

Բոհբոխել (եմ, էցի) *v. n.* To foam, to slaver.

Բահմուհք (մանց, մամիք) *s. pl.* Threat, words to cause fear.

Բողբոջ (ի, իւ) *s.* Shoot, sprout, scion, young branch of a tree; sucker; bud, germ.

Բողբոջաւորդ, *adj. ind.* Having many shoots or young branches.

Բողբոջել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բողի (ի, իւ) *s.* Horse-radish.

Բողկուկ (զկկի, զկկաւ) *s.* New horn of animals.

Բողն See **Նշարողն** or **Փիւն**.

Բողբ, *s. ind.* Appeal; complaint, recourse; claim, lodging an appeal. **Բողբ բառաւ, հարկանել** or **ռնել**, to appeal, to claim.

Բողբել (եմ, եցի) *v. n.* To appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal.

Բոմբիւլոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Silkworm: See **Շերամ**.

Բոմբիւն (ի, իւ) *s.* Sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion. **Բոմբիւն արձակել**, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ (բուծի, բուծիւ) *s.* Thumb; pin of instruments.

Բոյծ (բուծի, բուծիւ) *s.* See **Բուծումն**.

Բոյլք (բուլից, բուլիւք) *s. pl.* Pleiades; company, body, assembly.

Բոյծ (բուծի, բուծիւ) *s.* See **Բուծումն**.

Բոյն (բունոյ, բունով) *s.* Nest; niche; dwelling, lodging. **Բոյն գնել**, to nestle, to make one's nest. **Հանել** 'ի **բունոյ**, to take out of the nest.

Բոյս (բուսոյ, բուսով) *s.* Herb, plant, simple; vegetative body. **Բոյս բարուց, nature, temper, natural character.**

Բոնոս or **Բոնոսս** (ի, իւ) *s.* Wild beast.

Բոռ (ոյ, ու) *s.* Sort of large fly.

Բոսոր (այ, աւ) *adj.* Red.

Բոսորաբուրդի, *adj. ind.* That flows with a red colour.

Բոսորած, *adj. ind.* Dyed red, reddened: See **Բոսորային**.

Բոսորակայլակ, *adj. ind.* See **Բոսորաբուրդի**.

Բոսորային (յնոյ, յնով) *adj.* Red, colour of blood; reddish.

Բոսորաւիպ, *adj. ind.* Red, dyed red.

Բովանդակ (ի, աւ) *adj.* All, total,

entire, perfect, complete. **Բովանդակն**, the whole, the total, together: See **Բովանդակապէս**.

Բովանդակապէս, *adv.* All, entirely, totally, completely.

Բովանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather; to complete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend. 'Ի **համառօտն** **բովանդակել**, to abridge.

Բովանդակելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Comprehensible, conceivable.

Բովանդակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.

Բովել See **Սպասել**.

Բովք (վուց, վիւք) *s. pl.* Furnace, small forge, crucible, coppel; mine.

Բոսոս (ի, իւ) *s.* Worm.

Բոր (ոյ, ու) *s.* Itch, scurf, leprosy. **Բոր գրաստուց**, farcy; leprosy of horses.

Բորակ (ի, աւ) *s.* Nitre. **Հանք բորակի**, vein of nitre.

Բորակահանք (այ, գք) *s. pl.* Vein of nitre, place where nitre is found.

Բորակային (յնոյ, յնով) *adj.* Nitrous.

Բորբոս (ի, իւ) *s.* Mould, mouldiness, mustiness, efflorescence. **Ունել զհոս բորբոսի**, to smell musty.

Բորբոսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow mouldy, to become musty.

Բորբորիտան or **Բորբորիտոս** (ի, իւ) *adj.* (Greek word). That loves mire or mud; lascivious, lewd.

Բորբոք (ի, իւ) *s.* Heat, violent heat, fire, effervescence; fervour, rapture.

Բորբոքախառն *adj. ind.* Hot, inflamed, with great heat.

Բորբոքել (եմ, եցի) *v. a.* To inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.

Բորբոքիլ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To be inflamed, to be kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.

Բորբոքումն (քման, քմամբ) *s.* Heat, inflammation: See **Բորբոք**.

Բորեղ (ի, աւ) *s.* Large fly, ox-fly.

Բորենի (նոյ, նեաւ) *s.* Hyena.

Բորն (ի, իւ) *s.* See **Բորենի**.

Բորենիմ (ի, աւ) *s.* (Hebrew word) See **Փուշ**.

Բորոս (ի, իւ) *adj.* Leprous; scabby, itchy, scurvy; that has the farcy.

Բորոսեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To render leprous or scurvy.

Բորբոխիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be, to become leprous or scurvy.

Բորբոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Leprosy; scurf: See Բոր:

Բոց (ոյ, ով) *s.* Flame; fury. Բոց արձակել, to flame.

Բոցադոյն, *adj. ind.* Red, flame-colour.

Բոցախառն, *adj. ind.* Mixed with flame, ardent, inflamed.

Բոցածաղուհի (գման, գմամբ) *s.* Brilliancy, lustre, brightness.

Բոցածաւալ, *adj. ind.* That flames, flaming.

Բոցակեղ, *adj. ind.* Inflamed; kindled, burnt.

Բոցակիդել (եմ, եցի) *v. a.* To flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.

Բոցակիզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Burning, inflammation, deflagration.

Բոցակիծ, *adj. ind.* That burns, that consumes like flame.

Բոցակնադոյն (գունի, գունիւ) *adj.* That has sparkling eyes.

Բոցաճաճանչ, *adj. ind.* Flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.

Բոցանիւ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing.

Բոցանիւթ (ի, իւ) *adj.* That is made, that is composed of flame or fire, flaming, ardent, luminous.

Բոցանման, *adj. ind.* See Բոցանիւ.

Բոցատիպ or Բոցատեսիլ: Բոցանշան (ի, իւ) *adj.* See Բոցանիւ.

Բոցանշոյլ (ուլի, ուլիւ) *adj.* See Բոցաճաճանչ:

Բոցանշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of sending out flames.

Բոցաշուանչ, *adj. ind.* That sends out flames.

Բոցատես, *adj. ind.* See Բոցատեսիլ:

Բոցատեսակ, *adj. ind.* See Բոցատեսիլ:

Բոցատեսիլ, *adj. ind.* Like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant.

Բոցատերեւ, *adj. ind.* Furnished with red leaves.

Բոցատիպ, *adj. ind.* See Բոցատեսիլ:

Բոցափայլ, *adj. ind.* See Բոցաճաճանչ:

Բու (ոյ, ով) *s.* Owl, horn-owl, grey owl, screech owl.

Բուռքաւոր, *adj. ind.* That resembles an owl.

Բուէճ (ւեճի, ւեճիւ) *s.* See Բու: Բութ (բթոյ, բթով) *adj.* Blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy. Բութ անկիւն, obtuse angle. Բութ շէշ or ողորակ, grave accent.

Բութակ (ի, աւ) *s.* Thumb; prop, support; turnscrow, peg; stake; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութաման (ափն, ամամբ) *s.* See Բոյթ:

Բութակ (ի, աւ) *s.* See Բութակն:

Բութակն (ի, աւ) *adj.* Curative. Բութել (եմ, եցի) *v. a.* To cure, to free from sickness; to physick.

Բութիւնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Բութակն:

Բութակն (ժման, ժմամբ) *s.* Cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բութք (ծից, ժիւք) *s. pl.* See Բութակն:

Բուլ, *s. ind.* One of the Hebrew months, answering to October.

Բուխակ (ի, աւ) *s.* Sort of flower. Բուծ (բծի, բծու) *s.* Young lamb.

Բուծակն (ի, աւ) *s.* Nourishing; therapeutick.

Բուծանել (եմ, բուծի) *v. a.* To nourish, to feed, to sustain, to serve for food; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան (ի, աւ) *s.* Place of nourishment; nourishment, food.

Բուծել See Բուծանել:

Բուծի (ծնոյ, ծնով) *s.* Wick, cotton of a lamp, match.

Բուն (բնի, բնիւ) *s.* and *adj.* Nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: own, natural, original, radical, principal. Բուն աշտանակի, socket. Բուն սեան, shaft of a column.

Բունել (եմ, եցի) *v. n.* To nestle, to make one's nest; to place one's self, to put one's self, to remain.

Բունիկ, *s. ind.* Small nest.

Բունծ (բծոյ, բծով) *s.* Clod: See Կոշ:

Բուշ (բշոյ, բշով) *s.* See Փամփուշ:

Բու (բուոյ, բուով) *s.* Lime.

Բուռն (բուան, բումբ) *s. adj.* and *adv.* Fist; hand; violence, force, tyranny; tyrant, usurper; impetuous, furious,

fiery, spirited, energetick, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; violently, ardently; with violence. **Բուռն փ**, a handful. **Բուռն առնել**, to force, to offer violence. **Բուռն հարկանել**, to undertake. **Ի բուռն արկանել**, **գրամբ ածել** or **ընդ գրամբ ունել**, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate.

Բուռնալիք See **Բանալիք**:

Բուսաբեր (**ի**, **աւ**) *adj.* Vegetative.

Բուսադրեալ (**ի**, **իւ**) *adj.* Adorned with herbs or vegetables.

Բուսածին (**ծնի**, **ծնաւ**) *adj.* That produces vegetables, vegetative.

Բուսակ (**ի**, **աւ**) *s.* Herb, plant, vegetable.

Բուսական (**ի**, **աւ**) *adj.* Vegetable, vegetative. **Բուսականք**, plants, vegetables.

Բուսանիլ (**իմ**, **բուսայ**) *v. n.* To spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարմակ, *adj. ind.* See **Բուսածին**:

Բուսուցանել (**եմ**, **սուցի**) *v. t.* To produce, to reproduce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուսա (**բուսոյ**, **բուսով**) *s.* Coral.

Բուս (**բուսոյ**, **բուսով**) *s.* Nourishment, food.

Բուրակ (**ի**, **աւ**) *s.* Borax: See **Բուրակ**:

Բուրանոց (**ի**, **աւ**) *s.* Censer.

Բուրաստան (**ի**, **աւ**) *s.* Garden, orchard.

Բուրաստանաստակ, *adj. ind.* That has the form of a garden.

Բուրգն (**բրգան**, **բրգամբ**) *s.* Pyramid; tower.

Բուրդ (**բրդոյ**, **բրդով**) *s.* Wool.

Բուրել (**եմ**, **եցի**) *v. n.* and *a.* To smell, to exhale, to issue. **Հոտ անոյշ բուրել**, to embalm, to perfume. **Բուրել հոտ քարշուծեան**, to stink, to have a bad smell.

Բուրուաւ or **Բուրվաւ** (**ի**, **աւ**) *s.* Censer.

Բուրումն (**բման**, **բմամբ**) *s.* Smell, odour; flavour; fumigation. **Բուրումն անուշից**, perfume, pleasant scent.

Բուրվաւակիր (**կրի**, **կրաւ**) *s.* That carries the frankincense.

Բուք (**բքոյ**, **բքով**) *s.* Snow-storm, tempest.

Բլել (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To pipe, to whistle.

Բլրդական (**ի**, **աւ**) *adj.* That whistles.

Բլումն (**բլման**, **բլմամբ**) *s.* Whistle.

Բլիլ See **Բլիլ**:

Բաւգործ (**ի**, **աւ**) *s.* Lime-burner.

Բաւծեփ, *adj. ind.* Covered with lime.

Բակ (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To cover with lime; to roughcart.

Բանարար, *adv.* Violently, forcibly, tyrannically.

Բանարարել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To violate, to force.

Բանարարութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Violence, force, constraint; rape, violation.

Բանազոյն (**զոնի**, **զոնիւ**) *adj. comp.* Stronger, very violent, very impetuous.

Բանադաւ (**ի**, **իւ**) *adj.* Violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բանադաւանք (**նայ**, **նոք**) *s. pl.* Violence, force, constraint.

Բանադաւել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բանադաւութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Violence, force, constraint, assault, persecution, extortion.

Բանադաւել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* See **Բանադաւել**:

Բանադաւութիւն See **Բանադաւութիւն** and **Բանարարութիւն**:

Բանալիք, *adj. ind.* and *adv.* Liberally, by handfuls; well, very.

Բանակալ (**ի**, **աւ**) *adj.* and *s.* Tyrant, intruder, usurper.

Բանակալել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To tyrannize.

Բանակալութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Tyranny; intrusion.

Բանական (**ի**, **աւ**) *adj.* Violent, tyrannical.

Բանահար (**ի**, **աւ**) *adj.* See **Բանահար**:

Բանահարել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* See **Բանահարել**:

Բանահարութիւն See **Բանահարութիւն**:

Բանաձիգ, *adj. ind.* See **Բանադաւ**:

Բանամահ, *adj. ind.* Of or by a violent death.

Բանամարտիկ (**տիի**, **տիաւ**) *s.* Wrestler; pugilist.

Բռնամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Pugilism.

Բռնանալ (ամ, նայայ) v. n. To encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բռնաշունչ, adj. ind. Violent (wind).

Բռնապատկ (ի, աւ) s. Blow with the fist, fisticuffs. Բռնապատկօք ձեռակոծել, to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բռնաւոր (ի, աւ) adj. and s. Violent, impetuous; tyrant, usurper.

Բռնաւորաբար, adv. Tyrannically.

Բռնաւորական (ի, աւ) adj. Tyrannical, violent.

Բռնաւորել (եմ, էցի) v. n. To force; to tyrannize, to encroach.

Բռնաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Tyranny, violence.

Բռնաքար (ի, իւ) s. Stone thrown with the hand.

Բռնել See Ըմբռնել:

Բռնի, adv. and adj. Violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բռնցի, adv. Բռնցի հարկանել, to beat or strike with the fists. Բռնցի հարուած, fisticuffs.

Բռնութիւն (թեան, թեամբ) s. Violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բռնույ, adj. ind. Carried off by force; narrow, short, brief, very little.

Բսեկ (եմ, էցի) v. a. See Բռնեցի:

Բսկան (ի, աւ) adj. Fattened.

Բրաբին (ի, աւ) s. (Greek word) Recompense, prize, laurel.

Բրաբինեայ, adj. ind. In recompense. Պսակ բրաբինեայ, laurel, bay, honorary crown or garland.

Բրազոհ, adj. ind. Struck with a large stick.

Բրած (ոյ, ու) s. Hollow, cavity.

Բրածեծ, adj. ind. Struck with a stick. Բրածեծ առնել, to beat with a stick.

Բրածոյ, adj. ind. Hollowed, hollow.

Բրաւոր (ի, աւ) s. That carries a stick.

Բրդաղդեայ (էցի, էցաւ) adj. Hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդգլիկ (եմ, էցի) v. a. To tear,

to cut; to violate, to vex, to torment.

Բրդիկ (եմ, էցի) v. a. To crumble.

Բրդիկ 'ի բարկութիւն or 'ի սրմամբութիւն բարկութեան, to be on a passion, to be angry, to be mad.

Բրդոն (ի, իւ) s. Crumb, morsel.

Բրդոն (ի, իւ) s. Sort of bird.

Բրել (եմ, էցի) v. a. To dig, to hoe; to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրեա (րեաի, րեաւ) s. Sort of large fly, ox-fly.

Բրիճ (բրճոյ, բրճով) s. Rice; prince.

Բրիշ (բրիշ, բրշաւ) s. Hoe, trowel, large hoe, spade, mattock, narrow spade.

Բրու (բրուի, բրուիւ) s. Potter. Տուն բրուի, pottery.

Բրտաբար, adv. Rudely, unmannerly.

Բրտանալ (ամ, ապայ) v. n. To become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտերաի See Խտտերաի:

Բրտութիւն (թեան, թեամբ) s. Harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice. Բըրտութիւն մարմնոյ, callosity, callus.

Բ.բարեր (ի, աւ) adj. Stormy.

Բ.բալից, adj. ind. Stormy.

Բ.բայրջ, adj. ind. Stormy.

Բ.բարբար, adj. ind. Stormy.

Բ.բացեալ (եւոյ, էւով) adj. Tossed, stormy.

Բօթ (ի, իւ) s. Sorrowful news.

Բօթաբեր (ի, աւ) adj. That brings sad news, sorrowful.

Բօթալից, adj. ind. Full of sad news, sorrowful, vexatious.

Բօթիկ See Գուժիկ:

Դ

Դ (him) C. K. Q. Consonant, third letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with, or used for the letters Կ and Ք, for example: Դանդ, գանդ; ժանդ, ժանկ; ցանդ, ցանկ; զըտանդ, վտանկ; անկիւն, անգիւն; խունկ, խունդ; գայթակղիկ, գայթաղիկ; կըզերբ, գըզերբ; Թաղէկ, Թաքէկ; չը

քայ, չորայ; փոփաք, փոփաք :

Գ or ք with a line above it denotes the number *three*.

Գարրիէլեան, *adj. ind.* Belonging to the archangel Gabriel.

Գագաթն (Թան, Թամբ) *s.* Top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գագաթնակէտ (կիտի, կիտիւ) *s.* Zenith.

Գագաթնահայեաց, *adj. ind. and adv.* Vertical; vertically.

Գագաթնամաշկ (ի, աւ) *s.* Pericranium.

Գագաշիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* See Բանգազուշիլ:

Գագիշ (դշի, դշիւ) *s.* Heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գալ (ի, իւ) *s.* Tragacanth: See Կանգուռն:

Գալախ (ի, իւ) *s.* Hot cinder; spark, flake of fire.

Գալախանալ (ամ, խացայ) *v. n.* To be reduced to cinders, to be burnt, to be consumed by fire.

Գալախացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to ashes, to burn, to consume by fire.

Գալաղանալ See Գալախանալ:

Գալան (ի, աւ) *s.* Wild animal; brute, animal, beast.

Գալանաբար, *adv.* Brutally, bestially, passionately, haughtily, fiercely, cruelly.

Գալանաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գալանաբարու See Գալանաբարոյ:

Գալանաբարբ, *adj. ind.* See Գալանաբարոյ:

Գալանաբեկ, *adj. ind.* Torn by a wild beast.

Գալանաբնակ, *adj. ind.* Desert, where the beasts live.

Գալանագէշ, *adj. ind.* See Գալանաբեկ:

Գալանագունդ, *adj. ind.* Multitude of beasts.

Գալանակ (ի, աւ) *s.* Little beast, small wild beast.

Գալանական (ի, իւ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, wild.

Գալանակեաց, *adj. ind.* Brutal, beastly, that lives like a beast.

Գալանակեր (ի, աւ) *adj.* That eats or that is devoured by beasts.

Գալանակերպ (ի, իւ) *adj.* Like a wild beast.

Գալանակաւ, *adj. ind.* That is devoured or torn by a wild beast.

Գալանամարտ (ի, իւ) *s.* That fights with wild beasts; combat, and place to combat with wild beasts. Ի գալանամարտի լինել, to combat with wild beasts.

Գալանամարտիկ (տիի, տկաւ) *s.* Combatant, that combats with wild beasts.

Գալանամարտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Combat with wild beasts.

Գալանամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գալանային (յնոյ, յնով) *adj.* Brutal, beastly.

Գալանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To become cruel or savage, to be fierce.

Գալանանորոյ, *adj. ind.* That produces or nourishes wild beasts.

Գալանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render fierce or cruel.

Գալանեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Brutal, beastly, like a beast.

Գալանընկէջ, *adj. ind.* Thrown before wild beasts.

Գալանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գալանուա, *adj. ind.* Abounding in wild beasts.

Գալապէ See Գալապէ:

Գալար (ի, աւ) *s.* Carrot; parsnep.

Գալերբուակ (ի, աւ) *s.* Sort of aromatick gum.

Գալիխէժ (խիժի, խիժաւ) *s.* Tar; pitch.

Գալպէ (ի, իւ) *s.* Mildew, manna.

Գալպի See Գալպէ:

Գաթուած See Կաթուած:

Գալ (գամ, եկի) *v. n.* To come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour. Թառաջ գալ, to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result. Զանառակու Թեամբ գալ, to be inclined to debauchery.

Գալար (ի, իւ) *s.* See Գալարումն:

Գալարաղի, *adj. ind.* Pitiful, that has a tender heart.

Գալարափող (ոյ, ով) *s.* Horn, trumpet, sea-shell. Գալարափող անօթ, mattress, retort.

Գալարել (եմ, եցի) *v. a.* To roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Գալարել.

Գալարել (եմ, րեցայ) *v. n-p.* To wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat, to lie close.

Գալարումն (բման, բմամբ) *s.* Roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twist, tortuosity; shread.

Գալարուն, *adj. ind.* Tortuous, pucker.

Գալարնու See Գալարան:

Գալայ, *adj. and s. ind.* That is to come.

Գալուստ (լստան, լստամբ) *s.* Arrival, approach, accession.

Գահ (ի, իւ) *s.* Throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place. Արկանել 'ի գահէ, to precipitate. Անկանել 'ի գահէ or գահէ 'ի գահ կործանել, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another.

Գահադիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priority, presidency, primacy.

Գահադուխ (լիոյ, լիով) *s.* First rank, head, first place; president.

Գահակ (ի, աւ) *s.* See Օղ and Գաւաւորակ:

Գահակալ (ի, աւ) *s.* Successor in dignity.

Գահակալել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession to the throne or to some dignity.

Գահակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner of the same throne or dignity.

Գահակցիւ (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահամեծար, *adj. ind.* Honourable in dignity.

Գահանշան (ի, աւ) *adj.* Remarkable in dignity, seated in the first place; president.

Գահասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ambition, immoderate desire of honour and grandeur, ardent pursuit of some dignity, cabal.

Գահալէժ, *adj. ind.* Precipitated.

Գահալէժ առնել, to precipitate, to throw from a precipice. Գահալէժ լի ննել, to be precipitated, to fall from above. Գահալէժ տեղի, precipice. Գահալէժ բերամբ, precipitately.

Գահալիժել (եմ, եցի) *v. a.* To precipitate.

Գահալիժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Precipitation.

Գահաւանդ (ի, աւ) *s.* Height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւանդակ (ի, աւ) *s.* See Գահաւանդ:

Գահաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps a seat; page of the back stairs.

Գահաւորակ (ի, աւ) *s.* Throne, high canopy; gridiron.

Գահել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike, to give one or several blows.

Գահեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Height, elevation, dignity, presidency.

Գահերէց (րիցու, րիցամբ) *s.* President, principal; primate; dean.

Գահերիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presidency; primacy; deanery.

Գահույք (յից, յիւք) *s. pl.* Throne, high canopy, arm-chair; state-bed.

Գաղառոս (ի, աւ) *s.* Stone-cutter: See Բարազործ:

Գաղափար (ի, աւ) *s.* Idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական (ի, աւ) *adj.* Ideal, mental.

Գաղափարել (եմ, եցի) *v. a.* To conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթանեան, *adj. ind.* Գաղթանեան նիւթ or Ելեկտրականութիւն, galvanism.

Գաղել (եմ, եցի) *v. a.* To hide, to conceal, to cover.

Գաղենեան, *adj. ind.* Galenick. Գաղենեան վարդապետութիւն, galenism.

Գաղենեան բժիշկ, galenist.

Գաղթ (ի, իւ) *s.* Refuge, retreat; retired.

Գաղթական (ի, աւ) *adj. and s.* Fugitive, refugee; refuge, retreat; colony.

Գաղթել (եմ, եցի) *v. n.* To steal away, to escape, to flee, to take refuge, to retire.

Գաղձ (ի, իւ) *s.* Sort of noxious plant.

Գաղմն (ձին, ձամբ) See Գաղմ :
Գաղղիաբանեւ (եմ, եցի) *v. n.* To frenchify.

Գաղղիական (ի, աւ) *adj.* French.
Գաղղիական եկեղեցի the French church.
Գաղղիական բարբառ, the French language. Ո՞՞ր գաղղիական լեզուի, gallicism.
Գաղղիարէն, *adv.* In French; after the French manner.

Գաղղիացի (ցւոյ, ցւով) *adj.* and *s.* French; Frenchman. Գաղղիացի խօսեւ, to speak French or the French language.

Գաղղիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To frenchify.

Գաղուծ (զծի, զծիւ) *s.* See Գաղծ :

Գաղլ (ի, իւ) *adj.* Lukewarm; that wants heat.

Գաղջանաւ (ամ, ջաջայ) *v. n.* To cool, to grow lukewarm; to slacken.

Գաղջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cool, to cause loss of heat.

Գաղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lukewarmness, coolness, slackness, chillness; indevotion.

Գաղա, *adv.* and *pr.* In secret, secretly, by stealth, unknown, underhand, covertly, clandestinely.

Գաղաաբար, *adv.* See Գաղա :

Գաղաազնաց (ի, իւ) *adj.* That steals away, fugitive.

Գաղաադողի, *adv.* and *adj.* By stealth, secretly; secret.

Գաղաադողունք (նից, նիւք) *s. pl.* Theft, act of one who steals or the thing stolen.

Գաղաադողոնք See Գաղաադողունք :

Գաղաաղիեր (ի, աւ) *adj.* That eats by stealth or secretly.

Գաղաաղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cheat, imposture.

Գաղաակուր (կրի, կրաւ) *s.* Testaceous fish, oyster; mother of pearl, shell in which pearls are found.

Գաղաակրայ (ի, իւ) *s.* See Գաղաակուր :

Գաղաաձիգ, *adj. ind.* Who throws secretly; that is thrown secretly, that is thrown by stealth.

Գաղաամարա (ի, իւ) *adj.* That makes war secretly or invisibly.

Գաղաամաւ, *adv.* Secretly, artfully, cunningly, cheatingly.

Գաղաամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Secret, silent; cheating.

Գաղաառ (ի, իւ) *adj.* That takes by stealth, deceitful, malicious.

Գաղա ընդ գաղաի, *adv.* Secretly; clandestinely, by stealth.

Գաղաիկ, *adv.* See Գաղա :

Գաղաիկուր See Գաղաակուր :

Գաղանագործ (ի, աւ) *adj.* That does, that works in secret; secret, cheating.

Գաղանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steganography.

Գաղանածածուկ, *adj. ind.* Secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.

Գաղանակուր, *adj. ind.* See Գաղաակուր :

Գաղանաձիգ See Գաղաաձիգ :

Գաղանամարա See Գաղաամարա :

Գաղանաշուշ, *adj. ind.* That speaks in secret, informer.

Գաղանեաւ, *adv.* Secretly, in secret, by stealth.

Գաղանի, *adj. ind.* Secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine; apocryphal; dull.

Գաղանիք (նեաց, նեք) *s. pl.* Secret, mystery; hidden or private place.

Գաղանորոգայթ, *adj. ind.* That lays snares in secret, insidious.

Գաղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of an occult or secret thing, secret.

Գաղանութիւն ամուսնութեան, clandestine performance of a marriage.

Գաղաորսակ, *adj. ind.* That takes, that pursues in secret.

Գաղաուկ, *adv.* See Գաղա :

Գաճ (ի, իւ) *s.* Gypsum; plaster. Պատել գաճիւ, to plaster.

Գաճագործ (ի, աւ) *s.* Plasterer.

Գաճալից, *adj. ind.* Full or mixed with red chalk.

Գաճաճ (ի, իւ) *s.* Pigmy, dwarf, thick dwarf, great puppet.

Գաճային (յնոյ, յնով) *adj.* Gypseous.

Գաճաճաճա (ի, աւ) *s.* Plasterer.

Գամ, *s. ind.* Stone that is left projecting at the side of a wall in order to continue it; hook, hasp, clasp. Գամս գտանել, to clasp, to take, to hang on, to cling.

Գամագիււս, *adj. ind.* Գամագիււս լինել, to lay hold of, to cling, to take, to gain, to seize, to acquire: See Գամս գտանել :

Գամ մի, *adv.* Once.

Գամփռ (ռան, ռամբ) *s.* Bulldog, mastiff.

Գամբանդգամ, *adv.* More and more.
 Գայթի գայթ or Գայթ 'ի գայթին, *adv.* Irresolutely, remissly, in stumbling, in striking with the foot.

Գայթագանք See Գայթականք:
 Գայթադեցուցանել See Գայթակեցուցանել:

Գայթադիլ See Գայթակդիլ:
 Գայթադուլթիւն See Գայթակդուլթիւն:

Գայթականք (նայ, նգ) *s. pl.* Scandal.

Գայթակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To scandalize, to supplant.

Գայթակդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To be offended, to find fault with. Գայթակդիլ or Գայթակդիլ ոտից, to stumble, to trip.

Գայթակդուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Scandal; stumble, stumbling block; obstacle.

Գայթել (եմ, եցի) *v. n.* To stumble, to trip.

Գայթն 'ի գայթին, *adv.* See Գայթ 'ի գայթ:

Գայթոտ (ի, աւ) *adj.* That stumbles, that trips; slippery.

Գայթոն (ի, աւ) *s.* (Greek word) Sort of dart or javelin.

Գայլ (ոյ, ով) *s.* Wolf. Գայլ մառախ, she-wolf. Կորիւն գայլոյ, wolf's cub. Ծնանել գայլոյ կորիւն, to whelp.

Գայլ (ի, իւ) *s.* Gag. Գայլ 'ի բերան անել or արկանել, to gag.

Գայլախաղ (ի, իւ) *s.* Pebble, flint. Գայլախաղեայ, *adj. ind.* Made of pebble or flint.

Գայլակորիւն (բեան, բեամբ) *s.* Young wolf, wolf's cub.

Գայլենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Wolf's skin.

Գայլխոտ (ոյ, ով) *s.* Sort of noxious herb.

Գայլուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lycanthropy.

Գայլ (ի, իւ) *s.* Mud, mire, filth; slough.

Գայռագեղ See Գառագեղ:

Գայռագիւղ See Գառագեղ:

Գան (ի, իւ) *s.* Bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment. Գան հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip.

Գանալից, *adj. ind.* Much cudgelled, punished, chastised.

Գանակոծ, *adj. ind.* Գանակոծ առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick. Գանակոծ լինել, to be struck with a stick.

Գանահար, *adj. ind.* Գանահար առնել or Գանահար լինել See Գանակոծ առնել, Գանակոծ լինել:

Գանգ See Գանկ:

Գանգառ (ի, աւ) *s.* Complaint, lament, quarrel, woe, claim.

Գանգառանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Գանգառ:

Գանգառել (եմ, եցի) *v. n.* To complain, to implore, to grumble. Գանգառել զմեանց, to quarrel together.

Գանգիւն See Գանչիւն:

Գանգուր (գրոյ, գրով) *s. and adj.* Curl; frizzled, curled.

Գանգրագեղ, *adj. ind.* Curled, frizzled, adorned with curls.

Գանգրահեր (ի, աւ) *adj.* Curled, frizzled; whose hair is curled.

Գանգրել (եմ, եցի) *v. a.* To frizzle, to curl, to crisp, to buckle, to make large curls, to tuck.

Գանգրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be curled or frizzled.

Գանգրուտ, *adj. ind.* Curled, frizzled.

Գանել (եմ, եցի) *v. a.* To cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat. Գանել (ի, իւ) *s.* Skull or the head of one dead.

Գանկապառ (ի, աւ) *s.* Skin that covers the skull.

Գանձ (ու, ու or ի, իւ) *s.* Treasure; heap; hymn. Գանձ արքունի, exchequer, finances. Տուն Գանձու, treasure, treasury.

Գանձակ (ի, աւ) *s.* See Մթերք or Ընդերք:

Գանձահաս (ի, աւ) *adj.* Peculator.

Գանձահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Peculation, robbery of the publick money.

Գանձանակ (ի, աւ) *s.* Box, chest, casket (to hold money); treasure, treasury.

Գանձապահ (ի, աւ) *s.* Treasurer; silversmith.

Գանձապետ (ի, աւ) *s.* Treasurer.

Գանձապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury.

Գանձապահ (առն, տամբ) *s.* Treasure, treasury.

Գանձարան (ի, աւ) *s.* Treasure,

treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր (ի, աւ) *s.* Treasurer; purser; receiver.

Գանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treasury; questorship.

Գանձել (եմ, եցի) *v. a.* To treasure up, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream.

Գանչիւն, *s. ind.* See Գանչումբիւն:

Գանչումբիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry, loud cry.

Գանչումն (չման, չմամբ) *s.* See Գանչումբիւն:

Գառազեղ (գղի, գղիւ or գղի, գղաւ) *s.* Cage, enclosure, fence. Դնել ի գառազեղ, to shut up in a cage.

Գառազիւջ See Գառազեղ:

Գառազանման, *adj. ind.* That is like a cage.

Գառազուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch on the ground.

Գառիլ (իմ, ուցայ) *v. n-p.* To stretch one's self on the ground.

Գառն (ռին, ուամբ) *s.* Lamb. Գառն Աստուծոյ (մասուհի) agnus, agnus Dei.

Գառնազգեստ (ի, իւ) *adj.* Provided with a lamb-skin.

Գառնազեն, *adj. ind.* That kills lambs.

Գառնալեզու (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Գառնածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That brings forth lambs.

Գառնենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Lamb-skin.

Գալարս (ի, իւ) *s.* Cornel: See Հոն:

Գալին (փնի, փաւ) *s.* Guitar.

Գարգաջանք (նաց, նօք) *s. pl.* See Բարբաջանք:

Գարգաջել (եմ, եցի) *v. n.* See Բարբաջել:

Գարգալումն (իման, փմամբ) *s.* Noise.

Գարգմանակ (ի, աւ) *s.* See Զցունք:

Գարեթան (ի, իւ) *s.* Barley broth.

Գարեհատ (ի, աւ) *s.* Grain (sort of weight).

Գարեհաց (ի, իւ) *s.* Barley bread.

Գարեղեն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of barley, that is made of barley.

Գարեջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Orgeat, beer. Հանել or յօրինել զգարեջուր, to brew, to make beer.

Գարի (ըւոյ, ըւով or բեաւ) *s.* Barley: See Գարեհատ:

Գարնային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* Vernal, belonging to spring; spring.

Գարնանաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings spring; that is produced in spring.

Գարնանագեղ, *adj. ind.* Vernal; green.

Գարնանագուշակ, *adj. ind.* That announces spring.

Գարնանազար, *adj. ind.* Increased in spring.

Գարնանամուտք (մտից, մտիւք) *s. pl.* Entrance or commencement of spring.

Գարնային (յնոյ, յնով) *adj. and s.* See Գարնային:

Գարնանաշարժ, *adj. ind.* Stirred or excited in spring.

Գարնանավար, *adj. ind.* Tilled or sown in spring.

Գարնանի (նւոյ or նոյ, նւով) *adj. and s.* See Գարնային:

Գարշ, *adj. ind.* Execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; impure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշահոտ (ի, իւ) *adj.* Stinking, fetid.

Գարշահոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stink, rank smell.

Գարշահոտութեամբ, stinkingly. Գարշահոտութեամբ շնուլ, to infect, to make a bad smell.

Գարշանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To be execrable; to soil one's self.

Գարշանք (նաց, նօք) *s. pl.* Excretion, abomination, horror; stain.

Գարշապար (ի, աւ) *s.* Heel; sole of the foot.

Գարշատեսիլ, *adj. ind.* Ugly, deformed; hideous, horrible.

Գարշելի (ըւոյ, ըւաւ) *adj.* Execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշելիք (ըւաց, ըւօք) *s. pl.* Abomination, abominable thing or person; excrement.

Գարշեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable.

Գարշեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That causes to abhor; that abhors, that detests.

Գարշիլ (իմ, շեցայ) *v. n.* To abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abomination, detestation, horror, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշուհակ (ի, աւ) *adj.* See Գարշակ:

Գարուն (ընան, ընամբ) *s.* Spring.

Գարունաբեր See Գարնանաբեր:

Գարօղի (ղւոյ, զեաւ) *s.* Beer.

Գաւաղ (ի, աւ) *s.* Small hawk.

Գաւաղան (ի, աւ) *s.* Stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage. Գաւաղան իշխանութեան, sceptre. Գաւաղան եղիսկապոսական, crosier.

Գաւաղանագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Book containing the history or the series of Kings and Patriarchs of a nation.

Գաւաղանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Crozier-bearer; verger; mace-bearer.

Գաւաղանահերձ, *adj. ind.* Divided by the rod (of Moses).

Գաւաղանաձև, *adj. ind.* That has the form of a rod.

Գաւաղանաստատ, *adj. ind.* That has punished or is punished with a rod.

Գաւաղանաւոր (ի, աւ) *adj.* That carries a stick or sceptre: See Գաւաղանակիր:

Գաւաղանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւաղաներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody: See Հաղներգութիւն:

Գաւակ (ի, աւ) *s.* Group of a horse.

Գաւառ (ի, աւ) *s.* Province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ (ի, աւ) *s.* Small province.

Գաւառակաւ (ի, աւ) *s.* See Գաւառապետ:

Գաւառական (ի, աւ) *adj.* Provincial; native.

Գաւառակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Of the same province, compatriot.

Գաւառակոյտ, *adj. ind.* Provincial; that is assembled from several provinces.

Գաւառապետ (ի, աւ) *s.* Governor of a province; agent, manager; provincial.

Գաւառապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity of a provincial.

Գաւառապետ (աեան, աեամբ) *s.* Master or governor of a province.

Գաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.* Vestibule, court, forecourt, porch, portico. Գաւիթ ուխտաւոր, sheep fold.

Գրեցի (ցւոյ, ցւով) *adj.* That dwells in a pit.

Գրուանք (նայ, նք) *s. pl.* Cares, cajolery, flattery, endearments.

Գրուել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գդակ (ի, աւ) *s.* Cap, bonnet, coif; hood, woman's head dress; cresom-cloth; biggin.

Գդակաւաճառ (ի, աւ) *s.* Hosier.

Գեղգուր (այ, աւ) *s.* (Hebrew word) See Հէն:

Գեղ, *s. ind.* Slit, rent, stain, mark.

Գեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Գեղ:

Գեթ See Գէթ:

Գել (ոյ, ու) *s.* See Գելոց:

Գելակի, *adv.* See Խոտորակի:

Գելանք (նայ, նք) *s. pl.* See Գելարան:

Գելարան (ի, աւ) *s.* Press; gag.

Գելոց (ի, աւ) *s.* See Գելարան:

Գելուլ (աւմ, գելի) *v. a. and n.* To press, to close; to squat, to crouch.

Գելուլն (լման, լմամբ) *s.* Distortion, contortion; contraction, obstruction; cramp; crispation.

Գեհ (ի, իւ) *s.* See Ձոր:

Գեհեան (եհի, եհիւ) *s.* Hell.

Գեհեն See Գեհեան:

Գեհեանաժառանգ, *adj. ind.* Heir or worthy of hell.

Գեհեակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion in hell.

Գեղ (ոյ, ու) *s.* Beauty, charm, allurements, good grace.

Գեղ (ի, իւ) *s.* See Գեղ:

Գեղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint, to adorn; to describe.

Գեղալան (ի, իւ) *adj.* Handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գեղալանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, neatness, grace.

Գեղալարգ (ի, իւ) *adj.* Well adorned, polite, pretty.

Գեղալարգել (եմ, եցի) *v. a.* To ornament, to embellish.

Գեղածիծաղ, *adj. ind.* Smiling, graceful.

Գեղական (ի, աւ) *s. and adj.* Peasant, villager; rural: See Գեղական:

Գեղազէլ, *adj. ind.* Well made, polite, pretty, genteel.

Գեղայօրէն, *adj. ind.* See Գեղազէլ:

Գեղանի, *adj. ind.* See Գեղեցիկ:

Գեղապաշոյշ, *adj. ind.* Well adorned, adjusted, compounded; embellished, decorated. Գեղապաշոյշ զարդարել, to embellish; to adorn, to decorate.

Գեղապայծառ, *adj. ind.* Pretty, charming, graceful.

Գեղապանծ (ի, իւ) *adj.* Glorious, graceful, charming, superb.

Գեղապատշաճ (ի, իւ) *adj.* Becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղապար, *adj. ind.* That dances well.

Գեղապարեւ (եմ, եցի) *v. n.* To dance prettily.

Գեղապարոյր, *adj. ind.* Encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղապարուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Dance or agreeable movement of the feet.

Գեղապշնել (եմ, եցի) *v. a.* To adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղաաղարթ, *adj. ind.* Adorned with leaves, very leafy.

Գեղախուր, *adj. ind.* Deprived of colour, sad, melancholy.

Գեղարդն (գեան, գեամբ) *s.* Dart, javelin, lance. Գեղարդն or գեղարդուն արձակել, to dart, to lance or to throw a dart.

Գեղարդնապատառ, *adj. ind.* Broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished with darts; thrower of darts.

Գեղաւոր (ի, աւ) *adj.* Handsome, graceful, pretty, charming.

Գեղափայլ, *adj. ind.* Noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղզեղ See Գեղզեղունք:

Գեղզեղափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent.

Գեղզեղեան, *adj. ind.* Very handsome, graceful, charming.

Գեղզեղել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To quaver, to shake; to sing agreeably.

Գեղզեղունք (զման, զմամբ) *s.* Shake; quaver.

Գեղերեսել (եմ, եցի) *v. a.* To polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղերդնել (եմ, եցի) *v. a.* To embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ (ցիկ, ցկաւ) *adj.* Handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good. Գեղեցիկ իմն, well, very-well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly.

Գեղեցկաբան (ի, իւ) *adj.* Well

spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak well.

Գեղեցկաբանութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Eloquence, diction.

Գեղեցկաբարբառ (ի, իւ) *adj.* That has a good voice, sweet, agreeable.

Գեղեցկաբուլի, *adj. ind.* That flows agreeably.

Գեղեցկագեղ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Գեղեցկագիծ, *adj. ind.* Well written, polite, pretty.

Գեղեցկագին, *adj. ind.* Very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկագիւտ, *adj. ind.* Ingenious, rare, excellent, charming.

Գեղեցկագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very pretty, very agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկագեմ (գիմփ, գիմաւ) *adj.* Well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկագիտակ, *adj. ind.* See Գեղեցկագեմ:

Գեղեցկագիր, *adj. ind.* Becoming, decent, well made, well situated or placed.

Գեղեցկազան, *adj. ind.* See Գեղազան:

Գեղեցկազարդ, *adj. ind.* Well provided, genteel, neat, proper, well clothed, richly dressed.

Գեղեցկախալաւց, *adj. ind.* Very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախոտ (ի, աւ) *adj.* See Գեղեցկաբան:

Գեղեցկածաղիկ, *adj. ind.* Furnished with good flowers.

Գեղեցկակարգ, *adj. ind.* Well ordered, well placed, regular.

Գեղեցկակերպ, *adj. ind.* Well shaped, handsome, graceful.

Գեղեցկակերտ, *adj. ind.* Well made, well built, well constructed.

Գեղեցկահիւս, *adj. ind.* Well woven; well composed, well made.

Գեղեցկահրաշ, *adj. ind.* Charming, astonishing.

Գեղեցկաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a good voice, sweet, harmonious, agreeable.

Գեղեցկաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To sing or speak agreeably.

Գեղեցկազեղն (զան, զամբ) *adj.* That is an excellent archer.

Գեղեցկամասն, *adj. ind.* Whose parts

are fine, handsome, agreeable, well shaped.

Գեղեցկամասնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, well proportioned parts.

Գեղեցկայարմար, *adj. ind.* Worthy, proper, becoming, fit, well made, well shaped, elegant, well arranged, well proportioned.

Գեղեցկանալ (ամ, կայալ) *v. n.* To become handsome, to embellish.

Գեղեցկանիստ, *adj. ind.* That has a fine situation, handsome, agreeable.

Գեղեցկանուագ, *adj. ind.* That sings, that is sung agreeably, sweet, agreeable, harmonious, musical.

Գեղեցկանուն, *adj. ind.* That has a good name.

Գեղեցկանսիւ, *adj. ind.* Fortunate, advantageous.

Գեղեցկաշար, *adj. ind.* Well composed, well made.

Գեղեցկաշէն, *adj. ind.* Well made or built, well placed, proper.

Գեղեցկապանծ, *adj. ind.* Excellent, glorious, superb.

Գեղեցկապաշոյճ, *adj. ind.* See Գեղապաշոյճ.

Գեղեցկապէս, *adv.* Very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ, *adj. ind.* Provided with good fruit.

Գեղեցկաստեղն, *adj. ind.* Furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկաժայռու, *adj. ind.* See Գեղեցկայարմար.

Գեղեցկատեսակ (ի, աւ) *adj.* See Գեղեցկատեսիլ.

Գեղեցկատեսիլ, *adj. ind.* Having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկասիւ, *adj. ind.* Well shaped, well made, pretty.

Գեղեցկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկաւոր See Գեղաւոր.

Գեղեցկափայլ See Գեղափայլ.

Գեղեցկոտն, *adj. ind.* That has good feet or good legs.

Գեղեցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel, flower, embellishment, bloom. Գեղեցկութիւն տեղւոյ, amenity.

Գեղեցկութեւ. *adj. ind.* See Գեղեցկաստեղն.

Գեղձ (ի, իւ) *s.* Yew; cartilage; desire, wish, inclination.

Գեղձալ (ամ, ձայալ) *v. n.* To desire, to wish, to be inclined.

Գեղձային (յնոյ, յնով) *adj.* Of the nature of cartilage, cartilaginous.

Գեղձաւոր (ի, աւ) *adj.* Cartilaginous.

Գեղձուցի (ձման, ձմամբ) *s.* Desire, wish, inclination.

Գեղձի (ղման, զմամբ) *s.* Fleecce, wool.

Գեղձնաբարձ (ի, իւ) *adj.* Woolly, hairy.

Գեղձնաւոր (ի, աւ) *adj.* See Գեղձնաբարձ.

Գեղութեւ. See Գեղեցկութեւ.

Գեղջկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջուկ (ջի, ջիւ) *s. and adj.* Peasant, villager, country person, clown, boor, plebeian; rustick, unpolite, uncivil, uncultivated, vulgar, low: secular.

Գեղջկորէն, *adv.* In a rural manner, rustically, rudely.

Գեռ. See Գայռ.

Գեռաթաթախ or Գայռաթաթախ, *adj. ind.* Dirty, muddy, miry.

Գետ (ոյ, ու) *s.* River.

Գետաբերան, *s. ind.* Mouth of a river.

Գետադարձ (ի, իւ) *adj.* That turns back, that makes a river return.

Գետախառն, *adj. ind.* Where the mouth of two rivers meet.

Գետածին, *adj. ind.* Engendered or produced in a river.

Գետակուր, *adj. ind.* Drowned in a river. Գետակուր առնել, ծախել or կորուսանել, to drown, to drown in a river. Գետակուր լինել, ծախիլ or կորնել, to drown one's self, to die in a river.

Գետահեղձ, *adj. ind.* Suffocated or drowned in a river.

Գետահետեւ (ելոյ, ելով) *adj.* That flows like a river, flowing.

Գետահերձ, *adj. ind.* That divides a river.

Գետահոսել (եմ, եցի) *v. a.* To make flow like a river.

Գետածի (ոյ, ու) *s.* Hippopotamus, river horse.

Գետապատ, *adj. ind.* Surrounded by a river.

Գետալէժ, *adj. ind.* Thrown into a river.

Գետարձուի (ւոյ, ւով) *s.* Sea-eagle.

Գետափն (փին, փամբ) *s.* Edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետեղս (ղեր, զերբ) *s.* See Գետափն.

Գետընկէց, *adj. ind.* Thrown into a river. Գետընկէց առնել, to throw into a river.

Գետին (անոյ, անով) *s.* Ground, earth, soil, land, place.

Գետնաքնաց (ի, էւ) *adj.* Reptile, that creeps, that crawls on the ground; that is stretched or extended on the ground.

Գետնաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the ground.

Գետնախնձոր (ոյ, ու) *s.* Potatoes; Jerusalem-artichoke.

Գետնախշտայ, *adj. ind.* That stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի, *adj. ind.* See Գետնախշտայ. Գետնախշտի լինել, to stretch one's self, to lie on the ground.

Գետնախշտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* See Գետնախշտի լինել.

Գետնախշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The lying down on the ground.

Գետնածածկոյթ, *adj. ind.* That covers the earth.

Գետնակոխ, *adj. ind.* That treads on the earth, that walks on the earth.

Գետնակոչ (ի, էւ) *adj. and s.* Enchanter with earth.

Գետնաձայն (ի, էւ) *adj. and s.* See Գետնակոչ.

Գետնամած, *adj. ind.* That is attached to earth; that is prostrate on earth.

Գետնամածիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To attach one's self to earth.

Գետնամուտ (մոխ, մախ) *adj.* That sinks, that hides itself under the earth.

Գետնանախանձ, *adj. ind.* That loves the ground, that stretches itself on the ground; that is attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնանախանձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ (ի, էւ) *s.* Earthquake.

Գետնաչափ (ի, էւ) *s.* Surveyor; geometrician.

Գետնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Survey; geometry.

Գետնառիւծ (ու, ու) *s.* Chameleon.

Գետնասող, *adj. ind.* That creeps; low, mundane.

Գետնատարած, *adj. ind.* Prostrate or stretched on the ground.

Գետնատարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prostration.

Գետնատուն (տան, տամբ) *s.* Cellular, vault.

Գետնափոր (ի, էւ) *adj.* Hollowed; subterraneous.

Գետնաքարշ (ի, էւ) *adj.* That crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low.

Գետնաքարշ տանել, to drag on the ground.

Գետնաքարշիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To crawl on the ground.

Գետնաքարշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of the world; baseness.

Գետնսող See Գետնասող.

Գետօրէն, *adv.* Like a river, like a torrent.

Գեր, *pre. and adv.* On, up, above; more, very, much.

Գերաբարձեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Elevated, sublime, eminent.

Գերաբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերաբուն, *adj. ind.* Supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ (ի, էւ) *adj. and s.* President.

Գերագգոռել (եմ, եցի) *v. a.* To caress with tenderness.

Գերագոյակ (ի, աւ) *adj. and s.* Supernatural; supreme; supreme being.

Գերագոյ (ի, էւ) *adj. and s.* See Գերագոյակ.

Գերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Supreme, sublime, excellent, superior, eminent, high, transcendent; exquisite, perfect; sovereign, predominant; most ample, most excellent.

Գերագոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Essence or excellent nature; supreme being.

Գերագասել (եմ, եցի) *v. a.* To elevate, to raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերագրական (ի, աւ) *adj.* Superlative.

Գերագրել (եմ, եցի) *v. a.* To elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elevation; sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց (*ի, իւ*) *adj.* Excellent, sublime, eminent, superior, transcendent, pre-eminent, sovereign, high, great, magnificent, happy, signal, fine, extraordinary, curious. **Գերազանց իմ օրինակաւ**, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցիկ, *adj. ind.* See **Գերազանց**.

Գերազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Excellence, sublimity, transcendency, pre-eminence, superiority, nobleness, delicacy.

Գերազանցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To benefit, to cause to surpass; to excel, to surpass.

Գերազանցօրէն, *adv.* Excellently; too much.

Գերազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, rich, superb.

Գերալիք, *adj. ind.* Heaped up, very full.

Գերալոյս, *adj. ind.* Very bright, brilliant, luminous.

Գերածաւալ, *adj. ind.* Much spread.

Գերակայ (*ի, իւ*) *adj.* Eminent, pre-eminent, supreme, superior.

Գերակայել (*եմ, յեցայ*) *v. n.* To excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերակատար (*ի, իւ*) *adj. and s.* Preterpluperfect.

Գերակենդան, *adj. ind.* Very lively.

Գերահեւեռող (*ի, աւ*) *adj.* That applies, that devotes himself diligently.

Գերահռչակ, *adj. ind.* Very celebrated, famous, renowned.

Գերահռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերահրաշ, *adj. ind.* Astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous.

Գերաշառանչ, *adj. ind.* Full of rays, effulgent, brilliant.

Գերաշուք (*ճման, ճմամբ*) *s.* Increase, advantage.

Գերամաքուր, *adj. ind.* Very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ, *adj. ind.* Very elevated, lofty, high. **Գերամբարձ Տէրութիւն**, Highness.

Գերամբարձեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* See **Գերամբարձ**.

Գերամբարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Height, loftiness; Highness.

Գերամեծար, *adj. ind.* Very honourable, very respectable; very reverend.

Գերան (*ի, աւ*) *s.* Beam; rafter; post; timber, yard.

Գերանալից, *adj. ind.* Full of beams.

Գերանակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That bears, that supports a beam.

Գերանաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a beam.

Գերանանալ (*ամ, նացայ*) *v. n.* To become a beam, to make one's self a beam.

Գերանազէն, *adj. ind.* Armed with falcions or sithes.

Գերանալից, *adj. ind.* Full of or furnished with falcions or sithes.

Գերանգի (*գւոյ, գեաւ*) *s.* Sithe, sickle; falcion.

Գերանմահ, *adj. ind.* Very immortal.

Գերաշխարան, *adj. ind.* That laments, that deplores much, great penitent.

Գերաշխարհական (*ի, աւ*) *adj.* See **Գերաշխարհիկ**.

Գերաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերաշար, *adj. ind.* Very bad, very malignant.

Գերապաշնոյճ, *adj. ind.* Well ornamented, superb.

Գերապայծառ (*ի, իւ*) *adj.* Very illustrious, most illustrious; splendid, brilliant. **Գերապայծառ Տէր**, my Lord.

Գերապանծ, *adj. ind.* Glorious, illustrious, noble, bold, divine, superb, excellent, magnificent, rare, peculiar.

Գերապատիւ, *adj. ind.* Very honourable, most reverend.

Գերաստիճանեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Exalted in dignity.

Գերատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Of an excellent form, superb, graceful.

Գերաբոճ, *adj. ind.* Very far off.

Գերաբառարալից, *adj. ind.* Very full of tears, melting in tears.

Գերարդի, *adj. ind.* Very luminous, splendid, brilliant.

Գերափայլ, *adj. ind.* Brilliant, splendid.

Գերափայլել (*եմ, եցի*) *v. n.* To shine, to sparkle.

Գերափառ, *adj. ind.* Glorious, excellent, superb, splendid, magnificent, illustrious.

Գերափոխել See **Վերափոխել**.

Գերբիշ See **Գերփիշ**.

Գերբնական (*ի, աւ*) *adj.* Supernatural.

Գերբնարար, *adv.* Supernaturally.

Գերբնապէս, *adv.* Supernaturally.

Գերգաստան (*ի, աւ*) *s.* Goods, possessions; fireside, family, house, household.

Գերեգարձ (*ի, իւ*) *s.* Repurchase; deliverance, redemption; that delivers, that frees, redeemer.

Գերեղման (*ի, աւ*) *s.* Grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard. Հանել 'ի գերեղմանէ, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեղմանական (*ի, աւ*) *adj.* Sepulchral; funeral; dead, buried, interred.

Գերեղմանակապուս, *adj. ind.* See **Գերեղմանակրկիտ**.

Գերեղմանակրկիտ (*կրկաի, կրկաւ*) *adj. and s.* That strips sepulchres or the buried dead.

Գերեղմանակուր, *adj. ind.* That is consumed in the grave.

Գերեղմանատէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves the tombs.

Գերեղմանատուն (*տան, տամբ*) *s.* Charnel-house, vault; churchyard.

Գերեկեց (*եցի, եցաւ*) *adj. and s.* Enslaved with another, companion of a captive or a slave.

Գերեհան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Redeemer, that delivers slaves.

Գերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make prisoner, to enslave; to take captive, to take.

Գերեղար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That makes prisoner, that leads into slavery, into captivity, that takes captive.

Գերի (*բւոյ, բեաւ*) *s.* Captive, slave, prisoner. **Գերի վարել**, to be prisoner.

Գերիմաս (*ի, իւ*) *adj.* Very learned, very wise; profound, difficult.

Գերիմաց, *adj. ind.* See **Գերիմաս**.

Գերիշ (*բիշ, բշաւ*) *adj. and s.* See **Գերեղար**.

Գերիվերոյ, *adj. ind. and pre.* Pre-eminent, higher. **Գերիվերոյ քան**, above, beyond. **Գեր 'ի վերոյ լինել**, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանել (*եմ, գերծի*) *v. a.* To

shave; to make bald; to deplume.

Գերծաւայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hyperdulia.

Գերծել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Գերծանել**.

Գերծուլ (*ուլ, գերծի*) *v. a.* See **Գերծանել**.

Գերծուռն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Act of shaving or making bald.

Գերմակ (*ի, աւ*) *adj.* Fine, white, delicate.

Գերյարգոյ, *adj. ind.* Very estimable, most reverend.

Գերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Captivity, slavery, servitude, yoke, tie; transmigration. 'ի գերութիւն or 'ի գերութեան վարել See **Գերել**.

Գերունակ (*ի, աւ*) *adj.* Sublime, eminent, excellent.

Գերունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերփառուական (*ի, աւ*) *adj.* See **Գերափառ**.

Գերփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերփիշ (*փշի, փշաւ*) *adj.* That ravages, plunderer.

Գերփուռն (*փման, փմամբ*) *s.* Ravage, ruin, havock, devastation, pillage.

Գեր քան, *pre.* Above, beyond.

Գերբինակ (*ի, աւ*) *adj.* Extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեւղ or **Գեղ** (*գեղլ, գեղաւ*) *s.* See **Գեւղ**.

Գեղեան, *s. ind. pl.* See **Դեւղորէք**.

Գղաթ (*ու, ու*) *s.* Fleece, wool.

Գղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To card wool; to tuft, to tear.

Գղեւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To attract.

Գղիք (*ղի, զրաւ*) *s.* Rush.

Գղրոյ (*ի, աւ*) *s.* Drawer, small box.

Գեղ (*գեղի, գեղաւ*) *s.* Spot, stain; purples.

Գեթ, *conj.* At least, however; only, again.

Գեճ (*գեճի, գեճաւ*) *adj.* Humid, moist, polluted.

Գեշ (*գեշի, գեշաւ*) *s.* Corpse, dead body. **Գեշ արկանել**, to devour or make beasts eat.

Գեշագեշ or **Գեշգեշ**, *adv.* In several pieces.

Գեջ See **Գեճ**.

Գէս (*գիսի, գիսաւ*) *s.* Hair, head of hair.

Գէա (*գիաի, գիսաւ*) *s.* Wise man,

magician, sorcerer, astrologer, prophetick.

Գտր (գտրի, գտրաւ) *adj.* Fat; corpulent, plump, full. Սակաւ մի գտր, rather fat, fatty; plump.

Գթած (ի, իւ) *adj.* Clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գթալ (ամ, թացի) *v. n.* To compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon.

Գթասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See Գթած.

Գթասիրեալ (եմ, էցի) *v. n.* See Գթալ.

Գթել (եմ, էցի) *v. n.* To stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity, equity, indulgence, remission, commiseration.

Գթումն (թման, թմամբ) *s.* Stumble, false step.

Գթոտ (ի, իւ) *adj.* That stumbles, that trips often; slippery; compassionate.

Գժդմիլ See Գժդմիլ.

Գժդմիլ (իմ, նեցայ) *v. n.* To be angry, to be in a passion.

Գժդմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vexation, displeasure, chagrin, regret, anger.

Գժիւ See խոժոռ.

Գժտիլ (իմ, տեցայ) *v. n.* To differ, to disagree, to quarrel.

Գժտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գի (ոյ, ու) *s.* See Գիհի.

Գիզակ (ի, աւ) *s.* See Ժամ:

Գիլ (գիլ, գլաւ) *s.* Stone.

Գիծ (գծի, գծիւ) *s.* Line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիհի (հւոյ, հեաւ) *s.* Juniper.

Գիւտգոյն (գունի, գունիւ) *adj.* comp. More damp or moist; bleared.

Գիւտկն (կան, կամբ) *adj.* Bleared.

Գիւտնալ (ամ, քացայ) *v. n.* To become damp; to pollute one's self.

Գիւտասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Polluted, given to pollution.

Գիւտիւ, *adj. ind.* Humid, moist; polluted; bleared. Բնակել 'ի գիւտիւ տեղւոջ, to lodge in a damp place.

Գիւտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Humidity, moisture; pollution. Գիւտութիւն աչաց, blearedness.

Գին (գնոյ, գնով) *s.* Price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain. Գին հասանել or գինս արկանել, to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing. Իջուցանել գինն, to depreciate. Անարգ գին հասանել, to undervalue. Գնոյ առնուլ, to buy, to purchase for money. Գնոյ ըմպել զնոր, to drink water that has cost money. Գնոց գնել, to buy dearly.

Գինարու (ի, աւ) *adj.* Tipsy, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարուք (ւաց, ւօք) *s. pl.* Intemperance, gluttony, feasting.

Գինաւէտ, *adj. ind.* Abounding in wine.

Գինգ See Գինս:

Գինեակ (եկի, եկաւ) *s.* Small wine.

Գինեբեր (ի, աւ) *adj.* That produces much wine, abounding in wine.

Գինեալ (եմ, էցի) *v. n.* To be seasoned with wine.

Գինեկէզ, *adj. ind.* See Գինեհար:

Գինեկիղութիւն See Գինեհարութիւն:

Գինեհամ, *adj. ind.* Vinous, that has the flavour of wine.

Գինեհատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abstinence from wine, state of an abstemious person.

Գինեհար (ի, աւ) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեհարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To get drunk, to drink wine to excess, to fuddle, to tipple.

Գինեհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness.

Գինեհան (ի, իւ) *adj.* Drunk, tipsy.

Գինեհանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Drunkenness.

Գինեմոլ (ի, իւ) *adj.* Tipsy, drunken.

Գինեմալ (ամ, էցայ) *v. n.* To get drunk: See Արբեմալ.

Գինեմէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves to drink, drinker, tippler.

Գինեմաշտառ (ի, աւ) *adj. and s.* Seller of wine, tavern keeper.

Գինետուն (տան, տամբ) *s.* Cellar; tavern.

Գինեբեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար See Գինեբեր, Գինեկէզ, Գինեհամ, Գինեհար:

Գինըմպու (ի, աւ) *adj.* That drinks wine.

Գինըմպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking wine, drink.

Գինի (նւոյ, նեաւ) *s.* Wine, drink.
Չուարթանալ 'ի գինւոյ, ընդ գինի
մտանել or լինել 'ի գինւոյ, to be
merry with wine, to drink, to get drunk.
Թափել զգինին, to sleep one's self
sober.

Գինձ (գինձոյ, գինձով) *s.* Coriander.

Գինութիւն See Արքեպութիւն:

Գինա (գնաթ, գնաաւ) *s.* Ear ring,
ear drops, pendant.

Գիշադէշ See Գիշադէշ:

Գիշախանձ, *adj. ind.* That eats dead
bodies.

Գիշախանձակ, *adj. ind.* See Գիշա-
խանձ:

Գիշակեր (ի, աւ) *adj.* See Գիշա-
խանձ:

Գիշառել (եմ, եցի) *v. a.* To tear.

Գիշառեսակ (ի, աւ) *adj.* That re-
sembles a corps.

Գիշել See Գիշառել:

Գիշեր (ոյ, ու or ի, աւ) *s.* Night;
obscurity. Գիշերի or գիշերի, by
night, during the night; nightly.

Գիշերագնաց (ի, իւ) *adj.* That
walks, that goes by night.

Գիշերախառն, *adv.* By night, nightly.

Գիշերական (ի, աւ) *adj.* Nocturnal,
that is done by night.

Գիշերակերպ, *adj. ind.* Nocturnal,
obscure.

Գիշերահաւ (ու, ու) *s.* See Չըշ-
լիկն:

Գիշերահաւասար (ի, իւ) *s.* Equi-
nox; equator.

Գիշերազուարճ (ի, իւ) *s.* Marvel
of Peru.

Գիշերամարա (ի, իւ) *adj.* That
makes war during the night.

Գիշերամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nocturnal combat.

Գիշերային (յնոյ, յնով) *adj.* Noc-
turnal.

Գիշերայն, *adv.* By night, nightly.

Գիշերանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To
grow dark, to become obscure.

Գիշերանման, *adj. ind.* See Գիշե-
րակերպ:

Գիշերաշրջիկ, *adj. and s. ind.* Noc-
tambulo, somnambulist.

Գիշերապահ (ի, աւ) *adj. and s.*
Nocturnal guard, bivouac, patrol, sen-
tinel.

Գիշերապաշտօն (տաման, տամամբ) *s.* Nocturn, part of the matin's service.

Գիշերասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.*

That loves night or darkness.

Գիշերավար (ի, աւ) *s.* Venus (pla-
net); devil, demon: See Արուսեակ:

Գիշերի, *adv.* See Գիշեր:

Գիշերոյ or Գիշերոյն, *adv.* Nightly,
during the night.

Գիշակն See Գիշակն:

Գիշին, Գիշութիւն See Գիշին, Գի-
շութիւն:

Գիսախալ, *adj. ind.* Disheveled.

Գիսակ (ի, աւ) *s.* Head of hair. Գի-
սակ ծառոց, top, summit of trees. Հա-
տանել զգիսակս ծառոց, to cut off
the top.

Գիսակալ See Դամակալ:

Գիսաճապաղ, *adj. ind.* Disheveled.

Գիսաւոր (ի, աւ) *adj.* That has
much hair, long-haired. Գիսաւոր աստղ,
comet.

Գիտագոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. More learned, that has much know-
ledge.

Գիտակ (ի, աւ) *adj.* Knowing, wise,
experienced.

Գիտական See Գիտական:

Գիտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conscience.

Գիտահարց (ի, իւ) *adj.* That con-
sults sorcerers.

Գիտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To acquaint, to instruct, to inform.

Գիտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That may
be known, perceivable. Գիտելիք, note,
remark.

Գիտել (եմ, տայի) *v. a.* To know,
to perceive, to learn, to understand, to
feel, to recognize. Ոչ գիտել, to be
ignorant. Գիտել զկին, to know a
woman.

Գիտնաբար, *adv.* Learnedly; scien-
tifically.

Գիտնական (ի, աւ) *adj.* See Գի-
տուն:

Գիտնաւոր (ի, աւ) *adj.* See Գի-
տուն:

Գիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Science, knowledge; doctrine, under-
standing, wisdom, study, art. Գիտու-
թիւն լիցի, know, you are informed,
you must know.

Գիտուն (անոյ, անով) *adj.* Learn-
ed, lettered, literate, wise, knowing,
well performed; skilful, intelligent. Գի-
տուն լիցի, know, you are informed,
you must know.

Գիր (գրոյ, գրով) *s.* Letter, cha-

racter. 'Ի գրի առնել or ընդ գրած առ կանել, to write, to commit to writing, to write down.

Գրեք (գրոց, գրոցք) *s. pl.* Book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, bible.

Գրեանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To fatten, to grow fat.

Գրապարար, *adj. ind.* Fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten, to make fat; to make clammy.

Գրեղ, *adj. ind.* Delicate, soft, weakly, effeminate, tender, sensible, genteel.

Գրիկ (գրիկ, գրիկա) *s.* The two arms extended, open arms; bosom; fathom. Գրիկ ընդ գրիկ խառնել or գրիկ ընդ խառն լինել, to embrace, to hug one another. Ընդ գրիկս մտանել or գրիկ ընդ ազնի լինել, to draw the bow well. Գրիկս արկանել, to embrace, to hug.

Գրեռթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Plumpness, corpulence.

Գրեռց (ի, աւ) *s.* Bacon. Համեմէլ գրեռցաւ, to lard.

Գրիւղ (գեղը, գեղիւ) *s.* Village; country.

Գրիւղական (ի, աւ) *s.* Peasant, villager, countryman, clown.

Գրիւղապար (ի, աւ) *s.* Small town, borough.

Գրիւղորէք (էկց, էկիք) *s. pl.* Villages, country.

Գրիւ (ի, եւ) *s.* Invention, discovery, solution; secret.

Գլան (ի, աւ) *s.* Cylinder.

Գլանակ (ի, աւ) *s.* Roll; cylinder; bobbin; wall-hook.

Գլանակ, *adj. ind.* Cylindrical.

Գլաւարդ, *adj. ind.* Broken with a stone.

Գլել (եմ, էցի) *v. a.* To roll.

Գլաւար (ի, աւ) *adj.* That has a headach; whose brains are disordered, mad.

Գլաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Headach; madness, folly.

Գլաւգիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Initial; capital letter. Տաւ գլաւգիր, initial letter.

Գլաւգիր (գրի, գրաւ) *s.* Coif, covering for the head.

Գլաւարութիւն See Գլաւարդութիւն.

Գլաւարդել (եմ, էցի) *v. a.* To

divide into several chapters, to order, to arrange.

Գլաւարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Division into several chapters, order, arrangement.

Գլաւար, *adj. ind.* Ashamed, confused, abashed, humbled.

Գլաւարել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be ashamed or confused.

Գլաւար (ի, աւ) *adj. and s.* Oppressor, tyrant.

Գլաւարիկ (ի, աւ) *s.* Poll-tax, capitation.

Գլան ձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Chub.

Գլանի (նւոյ, նեաւ) *s. pl.* The chief persons of a town, the nobility.

Գլանոց (ի, աւ) *s.* Cap; hood, cowl; helmet.

Գլաւար, *s. ind.* Cover for the head, veil.

Գլաւար (ի, աւ) *adj. and s.* Life-guard.

Գլաւարաւ (ի, աւ) *adj.* Capital, that deserves capital punishment.

Գլաւանել (եմ, էցի) *v. a.* To decapitate, to behead.

Գլաւաւան (աման, ամամբ) *s.* Decapitation, execution.

Գլարիկ (ի, աւ) *s.* Cap, bonnet, hood, coif; hat.

Գլարիկեալ (էլոյ, էլով) *adj.* See Գլաւար.

Գլացաւ (ի, աւ) *adj.* That has a headach.

Գլացաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Headach.

Գլաւար (ի, աւ) *s. and adj.* Prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլաւարաւ, *adv.* Principally.

Գլաւարել (եմ, էցի) *v. a.* To finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլիւ (եմ, էցի) *v. a. and n.* To finish, to terminate, to end; to turn about.

Գլիւկայր, *adv.* The head downwards.

Գլիւրաց, *adj. ind. and adv.* The head uncovered, uncovered.

Գլիւղին, *adv.* All, totally, entirely, quite, absolutely, fully; plain, positively.

Գլորակմբ, *adj. ind.* That desires its ruin.

Գլորիա (եմ, եցի) *v. a.* To roll.

Գլորիա (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To sink, to fall.

Գլուխ (գլխոյ, գլխով) *s.* Head; chief; summit, top; the first place, the first rank. Գլուխ գրոց, chapter. Գլուխ նաւի, prow. Գլուխ բանի, point, article. Գլուխ ցամաքի, point, cape. Գլուխ անկեան, angular stone. Գլուխ գրանց, capital, funds, principal, capital sum, principal sum. Ըստ գլխոյ, by head, for each person. Չայն ութ օրն 'ի գլուխ, all this week. Ճածկել զգլուխն, to be covered, to put on one's hat. Բանալ զգլուխն, to uncover, to take off one's hat. 'ի գլուխ հանել, 'ի գլուխ տանել or գլուխ աւել, to finish, to terminate, to conclude, to bring a thing or a work to an end, to end, to accomplish. 'ի գլուխ ելանել, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end.

Գխար (ղյ, ու) *s.* Gall, gall nut, oak-leaf apple.

Գխարել (եմ, եցի) *v. n.* To steep in gall.

Գխարուան (րման, րմամբ) *s.* Act of steeping in gall.

Գծագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Traced, sketched: designer; draught; sketch; writing, letter.

Գծագրել (եմ, եցի) *v. a.* To trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write; to form.

Գծագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dash, trace; design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած (ի, աւ) *s.* See Գծագիր:

Գծակ (ի, աւ) *s.* That traces; writer.

Գծաւորութիւն See Գծագրութիւն:

Գծել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծութիւն (գծոյ, գծով) *adj.* Vile, abject; sordid, niggardly.

Գծորէն, *adv.* As a line.

Գձաւորակ (ի, աւ) *adj.* Vile, low, abject, despicable.

Գձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be debased, to become abject or contemptible.

Գձութիւն See Գծութիւն:

Գձութիւն See Գծութիւն:

Գղեր (ի, իւ) *s.* Clergyman, ecclesiastick.

Գղերիկոս See Կղերիկոս:

Գղթոր See Գխար:

Գղթորահամ or Գխարահամ, *adj. ind.* That tastes like gall.

Գռիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* See 'ի գռաւ անկանիլ:

Գմբէթ (ի, իւ) *s.* Dome, cupola, vault, arched roof.

Գմբէթաւոր, *adj. ind.* Adorned with vaults; vaulted.

Գմբէթակիր, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթածե, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթայրկ, *adj. ind.* See Գմբէթակիր:

Գմբէթաշէն, *adj. ind.* Vaulted.

Գմբէթարդ, *adj. ind.* See Գմբէթածե:

Գմբէթաւոր (ի, աւ) *adj.* Vaulted.

Գմբէթեայ, *adj. ind.* Vaulted, wainscotted, that has a ceiling.

Գմբէթ See Գմբէթ with its derivatives.

Գմել (եմ, եցի) *v. a.* To lie down: See Դնել:

Գնալ (ամ, ացի) *v. n.* To go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self. Գնալ զհետ, to follow. Գնալ զանապարհ, to walk. Գնալ 'ի վերայ ջրոյ, to swim. Գնալ 'ի չորս, to go on hands and feet, to grope.

Գնահատ (ի, աւ) *adj. and s.* Appraiser.

Գնահատել (եմ, եցի) *v. a.* To appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնայուն, *adj. ind.* Ambulatory; moveable.

Գնացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom.

Գնացական (ի, աւ) *adj.* Ambulatory, that walks; fugitive.

Գնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to walk or run.

Գնդածաղիկ (ղկի, զկաւ) *s.* Sort of flower.

Գնդակ (ի, աւ) *s.* Globule, globe, bowl, spherical or round body; pin-cushion; apple. Գնդակ խաղալ or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis).

Գնդակ հրացանից, ball; bullet, large ball. Գնդակ ձեռնածուաց, juggler's cork-ball. Գնդակ որթոյ, bud, button.

Գնդակահարութիւն (թեան, թեամբ) s. Tennis, tennis court.

Գնդակակերպ, adj. ind. and adv. Round, spherical, orbicular, spheroidal; spherically, orbicularly.

Գնդակաձև, adj. ind. and adv. See Գնդակակերպ:

Գնդաձև See Գնդակաձև:

Գնդապետ (ի, աւ) s. Brigadier, colonel.

Գնդասեղն (ղան, ղամբ) s. Pin; small pin; bodkin.

Գնդասեսակ, adj. ind. See Գնդակակերպ:

Գնդութիւն (թեան, թեամբ) s. Sphericity. Գնդութիւն գլխոյ, baldness.

Գնել (եմ, եցի) v. a. To buy, to purchase for money, to take.

Գնումն (գնման, գնմամբ) s. Purchase, bargain, repurchase.

Գնչու See Գնչուս:

Գնչուս (չտի, չտաւ) s. Gipsy: See թշուսա:

Գնակ See Գնդակ:

Գնակակ (ի, աւ) s. Small-shot.

Գորդայ See Գուրդայ:

Գորգ (ոյ, ով) s. Bosom; lap; hollow, cavity. Գորգ լերանց or զիմաց, grotto, cavern, den. Գորգ ծովու, handle; creek. Գորգ նաւու, hold of a ship. Գորգ առնուլ, to be concave or filled.

Գորգ, adv. Nearly, like, almost.

Գորած (ի, աւ) s. Hollow, cavity.

Գորածե, adj. ind. See Գորածաւոր:

Գորանալ (ամ, գացայ) v. n. To be hollow, to become hollow.

Գորաւոր (ի, աւ) adj. Hollow, concave.

Գորաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Concavity, hollow, cavity.

Գորակալ (ելոյ, ելով) adj. See Գորաւոր:

Գորակ (եմ, գորգ) v. imp. To say, to pronounce.

Գորակ (եմ, եցի) v. a. To dig, to hollow.

Գորութիւն See Գորաւորութիւն:

Գորցես, adv. Well, as, about, almost, nearly.

Գորցես իմն See Գորցես:

Գորցենց See Ուրկանց:

Գորգի (գւոյ, գեաւ) adj. Leprous. Գորութիւն (թեան, թեամբ) s. Leprosy.

Գող See Մէղ:

Գողացաւութիւն See Միղարգեւութիւն:

Գող (գոմ) v. imp. To be, to exist, to subsist.

Գող (ոյ, ով) s. Being, existence, that is.

Գողոշի (շւոյ, շեաւ) s. See Գողոշիք:

Գողորշիք (շեաց, շեգք) s. pl. Vapour, exhalation, smoke, expiration.

Գոհ, adj. ind. Content, easy, satisfied. Գոհ լինել, to be content, to be satisfied, to take it kindly.

Գոհարան (ի, իւ) s. That praises, that thanks.

Գոհարանել (եմ, եցի) v. a. To praise, to thank.

Գոհարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Praise, thanks, acknowledgement.

Գոհական (ի, աւ) adj. See Գողարան:

Գոհանալ (ամ, հացայ) v. n. To thank, to return thanks.

Գոհար (ի, աւ) s. Precious stone, gem, diamond; a precious thing. Սուս գոհար, false stone, paste. Սնկիւն գոհարաց, facet.

Գոհարան (ի, աւ) s. Place or instrument of praise, of thanks.

Գոհարութիւն (թեան, թեամբ) s. State of a precious thing, grace.

Գոհացողական (ի, աւ) adj. That praises, that returns thanks.

Գոհացողութիւն See Գոհութիւն:

Գոհութիւն (թեան, թեամբ) s. Grace, thanksgiving, thanks.

Գող (ոյ, ով) s. Thief, robber, bandit, sharper; extortioner.

Գողակից (կցի, կցաւ) s. Companion of the thief.

Գողամիտ, adj. ind. That is addicted to theft.

Գողային (յոյ, յոով) adj. Robbed, stolen.

Գողանալ (ամ, գացայ) v. a. To rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply. Գաղա գողանալ, to juggle. Հնարիւք գողանալ, to cheat.

Գողանի (նւոյ, նեաւ) s. Theft, thing stolen.

Գողանք (նայ , նգր) *s. pl.* See Գողանի :

Գողել (եմ , եցի) *v. a.* See Գողանալ :

Գող 'ի գող , *adv.* By stealth , secretly , clandestinely .

Գողութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Theft , robbery , rapine , expilation ; extortion , plunder .

Գողումն (զման , զմամբ) *s.* See Գողութիւն :

Գողուղի (զւոյ , զեաւ) *s.* By-road .

Գողուն , *adj. ind.* See Գողունի :

Գողունի (նւոյ , նեաւ) *adj. and s.* Stolen , robbed ; theft , thing stolen .

Գողար , *adj. ind.* Mild , delicate , soft , morbid .

Գողարական (ի , աւ) *adj.* See Գողար :

Գողարիկ , *adj. ind.* See Գողար :

Գողանի (ի , իւ) *s.* Theft .

Գողանի See Գողունի :

Գոճազմ (ի , իւ) *s.* Lapis lazuli .

Գոմ (ի , իւ) *s.* Stable , sheepfold , stable for oxen .

Գոմակերտ (ի , աւ) *adj. and s.* That constructs stables .

Գոմամուտ (մտի , մտիւ) *adj.* That retires into a stable .

Գոմէշ (մշոյ , մշով) *s.* Buffalo .

Գոմեր (ոյ , ու) *s.* (Hebrew word) Sort of measure .

Գոյ (ի , իւ) *s.* Being , existence , that is , substance ; goods . Ըստ գոյին or գոյիւ չափ , as much as his means or property allow , as much as he had .

'ի գոյ ածել , to create , to cause to exist .

Գոյակ (ի , աւ) *adj. and s.* Extant , that exists .

Գոյական (ի , աւ) *adj. and s.* Substantive .

Գոյականաբար , *adv.* Substantively .

Գոյականութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence , substance ; being , essence .

Գոյակից (էցի , էցաւ) *adj.* Of the same nature ; of the same essence , consubstantial .

Գոյանալ (ամ , յացայ) *v. n.* To be created , to exist , to be ; to be formed , to be produced .

Գոյապէս , *adv.* Substantially ; with all its substances .

Գոյարան (ի , աւ) *s.* Creator , that causes to exist .

Գոյացական (ի , աւ) *adj.* Substantial ; essential .

Գոյացակցութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Consubstantiation .

Գոյացապէս , *adv.* Substantially ; essentially .

Գոյացութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Substance ; reality ; essence , being , creature .

Գոյացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To create , to give existence , to produce .

Գոյացուցիչ (ցչի , ցչաւ) *s.* Creator , that gives existence or being .

Գոյաւոր (ի , աւ) *adj.* Existing , extant ; rich , opulent , wealthy .

Գոյաւորիլ (իմ , րեցայ) *v. n-p.* To be created , to exist ; to be formed , produced ; to grow rich .

Գոյաւորութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence ; substance ; creature .

Գոյափոխել (եմ , եցի) *v. a.* To transubstantiate .

Գոյափոխութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Transubstantiation .

Դոյեղ (ի , աւ) *adj.* Substantial .

Դոյեղաբար , *adv.* Substantially .

Դոյեղական (ի , աւ) *adj.* Substantial .

Դոյեղինաբար , *adv.* Substantially .

Դոյեղինութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Substance .

Դոյեղութեամբ , *adj.* Substantial .

Դոյժ (գուժի , գուժիւ) *s.* Lamentation , complaint accompanied with groans and cries ; sad news . Դոյժ աւա նուլ or դնել , to lament , to deplore .

Դոյժ արկանել , to bring bad news .

Դոյիբուսակ (ի , աւ) *s.* A kind of aromattick .

Դոյն (գունոյ , գունով) *s.* Colour ; complexion , ornament ; tint , dye : See Դաւուկն : Թափել , հասանել or բաւա նալ զգոյնն , to discolour .

Դոյնագոյն See Գունագոյն :

Դոյշ թէ , *adv.* God preserve us from it , God forbid ; take care .

Դոյութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Existence , being , nature , essence , substance , reality .

Դոնգեղ (ի , աւ) *s.* See Զոդգամ :

Դոնգիարին (ի , իւ) *s.* Congiary .

Դոնեա or Դոնեայ See Գոնէ :

Դոնէ , *conj.* At least , above all things , however ; only , yet .

Դոնջ (ի , իւ) *adj.* Scurfy .

Դոնջանալ (ամ , ջացայ) *v. n.* To have the scurf .

Դոնջութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Scurf , foul itch .

- Գռչ (ի, իւ) *adj.* See Գորչ :
- Գռչել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.
- Գռչեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To sound, to cause to sound or resound.
- Գռչիւն, *s. ind.* See Գռչումն :
- Գռչումն (չման, չմամբ) *s.* Clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bel- lowing, roar.
- Գռչողական (ի, աւ) *adj.* Sono- rous.
- Գռու (ի, իւ) *adj. and s.* Fierce, bold, haughty, warlike, martial; noise, anger, crash, attack, assault.
- Գռուլ (ամ, ուայի) *v. n.* To make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.
- Գռուիս (ի, աւ) *s.* Sort of large fly.
- Գռուող (ի, աւ) *adj. and s.* Ar- rogant, proud, haughty, imperious, lord- ly, insolent, presumptuous, ostentatious; tyrant.
- Գռուողաբար, *adv.* Haughtily, proud- ly, arrogantly, imperiously, presump- tuously.
- Գռուողահար (ի, աւ) *adj.* Made proud : See Գռուող :
- Գռուողահարել (եմ, րեցայ) *v. n-p.* To be proud of: See Գռուողանալ :
- Գռուողանալ (ամ, զացայ) *v. n.* To be proud of, to be puffed up, to be elated.
- Գռուողացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To puff up, to make proud.
- Գռուողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, haughtiness; insolence, arro- gance, presumption; lordliness, tyranny.
- Գռուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anger, violence, noise; haughtiness.
- Գռու (ի, իւ) *s.* Գոռք or Գոսեր, *pl.* Kettledrum. Գոսերս գռչել, to beat the kettledrum.
- Գով, *s. ind.* Praise, eulogy.
- Գովարան (ի, իւ) *adj. and s.* That praises, praiser.
- Գովարանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise.
- Գովարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy.
- Գովազակ (ի, աւ) *s.* A kind of aromattick.
- Գովանի, *adj. ind.* Praiseworthy, commendable.

- Գովանիք (նայ, նօք) *s. pl.* See Գռ- վասանութիւն :
- Գովասան (ի, իւ) *adj. and s.* That praises, praiser.
- Գովասանիք (նայ, նօք) *s. pl.* See Գովասանութիւն :
- Գովասանական (ի, աւ) *adj.* Of praise.
- Գովասանել (եմ, եցի) *v. a.* To praise.
- Գովասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy.
- Գովել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to glorify, to exalt, to magnify, to ap- plaud, to celebrate, to renown; to cense.
- Գովել կարի իմն or յանգիստ, to extol, to commend excessively. Գովել զանն, to glory, to boast.
- Գովելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Praise- worthy, commendable, plausible, credi- table.
- Գովեստ (ի, իւ) *s.* Praise, eulogy, panegyrick; incense; glory.
- Գովիւ (զի, զաւ) *adj. and s.* Praiser.
- Գովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, eulogy; honour, glory. Գովու- թեամբ, laudably.
- Գորգ (ի, իւ) *s.* Carpet.
- Գորգայք (գեից, գեիւք) *s. pl.* Gipsies.
- Գործ (ոյ, ու) *s.* Work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, en- terprize, labour; commission; fact, ef- fect, merit; manufacture; make. Գործ քաջութեան, exploit, signal action in war. Այր գործոյ, an active man, a clever man. Օր գործոյ, a working day. Գործ է գտանել, it is difficult to find. 'ի գործ արկանել or գնել, to make use of, to employ, to use; to prac- tise, to effect, to accomplish, to exe- cute, to realize. 'ի գործ ածել, to use, to employ, to make use of. Բանս 'ի գործ առնել, to establish, to advance, to take for granted, to agree. Ձեռն 'ի գործ արկանել, to undertake, to be- gin, to commence.
- Գործագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Actor, executor.
- Գործագրական (ի, աւ) *adj.* Exe- cutor, that executes; effective, effica- cious.
- Գործագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Execution, practice.

Գործած (ոյ, ու) *s.* Work, manufacture.

Գործածական (ի, աւ) *adj.* Usual, that is commonly used.

Գործածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ (ի, աւ) *s.* Maker, worker.

Գործակալ (ի, աւ) *s.* Officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Place, office; agency, business of an agent; procuration.

Գործական (ի, աւ) *adj.* Practical, active.

Գործականել (եմ, էցի) *v. a.* To make, to operate.

Գործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, deed, action, operation.

Գործակից (կցի, կցաւ) *s.* Cooperator; associate, coadjutor. Գործակից լինել, to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, affair, work, enterprise, business, trade, negotiation, office, profession, ministration, place, employment, establishment.

Գործաւար (ի, աւ) *s.* Intendant, officer.

Գործառեայ, *adj. ind.* Lazy, idle.

Գործատուն (աւն, աւմբ) *s.* Manufacturer. Գործատունք Հարցի, the three stanzas of the hymn *Benedictus*. Գործատուն քիմիականաց, laboratory.

Գործարան (ի, աւ) *s.* Manufactory; instrument; organ.

Գործարանաւոր (ի, աւ) *adj.* Organical.

Գործարար (ի, աւ) *s.* Negotiator, correspondent, agent.

Գործարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Negotiation, agency.

Գործաւոր (ի, աւ) *s.* Maker, workman, labourer, worker. Գործաւոր օրական, journeyman.

Գործաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Work, labour.

Գործել (եմ, էցի) *v. a.* To work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to

knit; to twist. Գործել զերկիր, to cultivate, to labour, to till.

Գործելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Feasible; maker.

Գործի See Գործիք:

Գործիական (ի, աւ) *adj.* Instrumental (term of grammar).

Գործիք (ծեայ, ծեպ) *s. pl.* Instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործնական (ի, աւ) *adj.* Pratical; ascetick.

Գործողական (ի, աւ) *adj.* Dramatick.

Գործողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act, action, proceeding, function, operation. Գործողութիւն թատրոնական, opera. Գործողութիւն թատրոնական բանաստեղծութեան, drama.

Գործուած (ոյ, ու) *s.* Fabrication, work.

Գործուն, *adj. ind.* See Գործունեայ:

Գործունեայ (նէի, նէիւ) *s. and adj.* Workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Efficacy.

Գործոնեայ See Գործունեայ:

Գորշ (ի, իւ) *adj.* Ash-coloured, brown, grey, bay.

Գորշախայտ (ի, իւ) *adj.* Dapple.

Գորշային (յնոյ, յնու) *adj.* Greyish.

Գորշանալ (ամ, շացայ) *v. n.* To become grey or ash-coloured.

Գորշապահանգ (ի, աւ) *s.* Eardrop, ear-ring, pendant.

Գորշապահանգ See Գորշապահանգ:

Գորով (ոյ, ու) *s.* Tenderness, sensibility, pity, compassion.

Գորովազին, *adj. ind. and adv.* Tender, affectionate, sensible; tenderly, feelingly.

Գորովադուր, *adj. ind.* Tender, feeling, charitable, compassionate.

Գորովալի, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալիք, *adj. ind.* See Գորովալից:

Գորովալից, *adj. ind.* Tender, affectionate, charitable; affecting.

Գորովական (ի, աւ) *adj.* Tender, affectionate.

Գորովազէտ, *adj. ind.* Affecting, affectionate, tender.

Գորովամայր (մոր , մայր) *s.* Pi-mater .

Գորովաւոր (սիրի , սիրաւ) *adj.* Affectionate, tender, feeling, charitable .

Գորովել (եմ , եցի) *v. n. and a.* To be affected, to be touched with compassion; to affect, to flatter, to caress .

Գորտ (ոյ , ու or ի , իւ) *s.* Frog .
Գորտ թռչաւոր , toad .

Գորտաքար (ի , իւ or բամբ) *s.* Toadstone .

Գործուրայ (ի , իւ) *s.* Corporal : See Մարմնակալ :

Գուբ (գոյ , գոռ) *s.* Ditch, hollow; well, cistern; cess-pool .

Գուբայ (ի , իւ) *s.* Union of some psalms together .

Գութ (գթոյ , գթով) *s.* Pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart .
'ի գութն շարժել , to move, to soften .
Գութն արկանել , to entreat tenderly .

Գութան (ի , աւ) *s.* Several pair of oxen to draw the plough .

Գութաբեր (ի , աւ) *adj.* That brings sad news, sad, fatal .

Գութալ (ամ , ժայի) *v. n.* To lament, to deplore .

Գութապարտ (ի , իւ) *adj.* Lamentable, deplorable, worthy to be deplored .

Գութաւոր (ի , աւ) *adj.* See Գու- ժաբեր :

Գութարկել (եմ , եցի) *v. n.* To lament, to deplore; to carry or give sad news .

Գութարկու (ի , աւ) *adj.* That gives sad news .

Գութաւոր (ի , աւ) *adj.* See Գու- ժաբեր :

Գութել (եմ , եցի) *v. n.* To bring or give sad news; to lament, to deplore, to cry, to scream; to sound .

Գութկան (ի , աւ) *s.* That carries or gives sad news .

Գութուն (ժման , ժմամբ) *s.* Lamentation, complaint, cry, groan .

Գուլ (գլի , գլիւ) *adj.* Blunt, dull .

Գուլպայ (ի , իւ) *s.* Stocking, hose .
Հանել գուլպայս , to pull off the stockings .
Կերբին գուլպայ , understocking .

Գուհար See Գոհար :

Գուռք , *s. pl. ind.* Knee, knees .
'ի գուռն իջանել , խոնարհել , անկանել , or հարկանել , to bend the knees, to prostrate one's self; to squat .

Գումար (ի , իւ) *s.* Assembly, session; action; addition, summing up; sum, amount .
Գումար առնուլ , to assemble .

Գումարահոլով , *adj. ind.* See Բազմահոլով :

Գումարել (եմ , եցի) *v. a.* To assemble; to convoke; to gather together, to add, to sum .

Գումարել (իմ , բեցայ) *v. n-p.* To assemble together, to gather together; to be astonished, to be amazed, to be surprised .

Գումարութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Assembly; mob; sitting .

Գումարակ (ի , աւ) *s. and adj.* Assembly, assemblage, mob, band; assembled, gathered together .
Գումարակ տակ նաւուց , squadron .
Գումարակ առնել , to assemble, to gather together .

Գումարական (ի , աւ) *adj.* Of an assembly .

Գումարեթ See Գմրեթ :

Գուն : Գուն գործել or գնել , to study, to devise, to strive, to try, to labour, to intrigue .

Գունադեղ , *adj. ind.* Adorned with fine colours .

Գունադեղել (եմ , եցի) *v. a.* To colour .

Գունագոյն , *adj. ind.* In divers colours .

Գունազարդել (եմ , եցի) *v. a.* See Գունադեղել :

Գունաթափ (ի , իւ) *adj.* Tarnished .
Գունաթափ առնել , to tarnish; to discolour, to tan .
Գունաթափ լինել , to fade .

Գունակ (ի , աւ) *adj. and s.* Similar, equal, like; dye, colour .
Գունակ գունակ , in several colours .
Գունակ գարգարիլ ծաղկանց , to be streaked with several colours, to be formed in several colours .

Գունակել (եմ , եցի) *v. a.* To colour, to illuminate; to dye .

Գունակութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Colouring; dye .

Գունապաշոյճ , *adj. ind.* Adorned with several colours .

Գունասեւ (ելոյ , ելով) *adj.* See Գունաթափ :

Գունաւոր (ի , աւ) *adj.* Coloured; dyed; having several colours; quick, diligent , violent .

Գունաւորել (եմ , եցի) *v. a.* To dye, to colour .

Գունաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Colour, dye, tint.

Գունգ (գնգի, գնգաւ) *s.* Assemblage, band; troops, brigade, battalion, regiment, legion, cohort, phalanx: See Գունն:

Գունգադունգ, *adv.* In several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունեան, *adj. ind.* Of fine colour, fine, graceful.

Գունեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Գաւ նակեւ:

Գունեկրանգ, *adj. ind.* Of good colour or of many colours.

Գունջ (գնջոյ, գնջով) *adj.* See Գոնջ:

Գունն (գնոյ, գնոով) *s.* Globe; sphere; ball; bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet. Գունն փոքրիկ, bullet; globule. Գունն աւելոյ, nave of a wheel. Գունն կշռոյ, weight. Գունն կապարեայ, lead. Չափեւ գնով գնոով, to sound: See Գունգ:

Գունակ (ի, աւ) *s.* Diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator. Մասն է գունակ լինել, to denounce, to impeach, to accuse.

Գունակեան (ի, աւ) *adj.* Judicial.

Գունակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գունակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Prophecy; presage, omen, prognostick; augury, auspice, divination, denunciation.

Գուպար (ի, աւ) *s.* War, combat.

Գուպարեւ (եմ, եցի) *v. n.* To make war, to fight.

Գուպարումն (րման, րմամբ) *s.* War, combat.

Գուսան (ի, աւ) *s.* Singer, musician, one skilled in music.

Գուսանեան (ի, աւ) *adj.* Musical.

Գուսանամուտ, *adj. ind.* Where a singer or musician enters.

Գուսանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Chantry.

Գուրպայ See Գուլպայ:

Գուլէ, *adv.* Perhaps; for fear of, lest.

Գշիւր (գշոյ, գշով) *s.* Wimble, auger. Գշիւր փոքրիկ, small auger. Գշիւր տակաւայ, piercer, gimlet.

Գռեհ (ի, աւ) *s.* Street, road.

Գռեհիկ (հիկ, հիւաւ) *adj.* and *s.* Plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գռեհանաւ (ամ, կացայ) *v. n.* To become rude or clownish; to keep low company.

Գռիկ (գռոյ, գռով) *s.* Sort of herb.

Գռիկ (իմ, գռացայ) *v. n-p.* See Գանգրիկ:

Գռիճ (գռճի, գռճաւ) *s.* Mineral salt.

Գռոյթ, (գռութի, գռութաւ) *s.* Assault, attack. Գռոյթ or Գռոյթաւ, to assault, to attack.

Գռուղ (ի, իւ) *adj.* See Գանգուր:

Գտակ (ի, աւ) *s.* Inventor, author.

Գտանեւ (եմ, գտի) *v. a.* To find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet. Վերստին գտանեւ, to retrieve, to regain; to find again, to recover. Գտանեւ շնորհաւորութիւն, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գտիչ (գաչի, գաչաւ) *s.* See Գտակ:

Գտողական (ի, աւ) *adj.* Inventive.

Գտումն (գտման, գտմամբ) *s.* Invention.

Գրաբանեան (ի, աւ) *adj.* Written, literal.

Գրաբառ, *adj. ind.* Literal, according to the letter.

Գրագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Literate, lettered.

Գրագիտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Literature.

Գրագիր (գրի, գրաւ) *s.* Copier, writer, transcriber.

Գրագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Office of a copier, of a writer.

Գրախեց See Դշանախեց:

Գրակ (ի, աւ) *s.* Small writing.

Գրակազմ (ի, իւ) *s.* Bookbinder.

Գրակազմութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Binding.

Գրակաւ (ի, աւ) *s.* Desk; reading desk.

Գրական (ի, աւ) *adj.* See Գրագէտ:

Գրականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Literature; grammar.

Գրակարգայ, *s. ind.* Reader.

Գրակէս (կիսի, կիսաւ) *s.* See Նշա-
նախնայ :

Գրակոնսիկոն See Գրակոնսիկոն :
Գրահարկ (ի, աւ) *adj.* Authorized
by letters patent.

Գրամատիկ (ակի, ակաւ) *s.* See
Գրամատիկոս :

Գրամատիկոս (ի, աւ) *s.* Gramma-
riau, literate.

Գրամար (ի, իւ) *s.* Pennyweight;
scruple.

Գրամարտիկոս See Գրամատիկոս :

Գրամար (ի, իւ) *s.* Bibliomaniack.
Գրամարտիկ (թեան, թեամբ) *s.*

Bibliomania.

Գրանոց (ի, աւ) *s.* Library.

Գրաշար (ի, իւ) *s.* Compositor ;
composing stick.

Գրաշարութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Composition.

Գրապահ (ի, աւ) *s.* Librarian.

Գրապան (ի, աւ) *s.* Hem, border,
list: See Գրապանակ :

Գրապանակ (ի, աւ) *s.* Phylactery;
amulet; letter case.

Գրասեղան (ոյ, ու) *s.* Desk, study,
secretary.

Գրասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Stu-
dious, that loves study or literature.

Գրաստ (ու, ու) *s.* Beast for the
saddle, carriage, sumpter, sorry horse,
ass, short or thick horse, animal, beast,
tit. Գրաստ մտակ, mare.

Գրաստամիտ (մտի, մտաւ) *adj.*
Stupid, silly, dull, heavy.

Գրաստապան (ի, աւ) *s.* Waggoner,
one who lets horses.

Գրաժաճաւ (ի, աւ) *s.* Bookseller.

Գրաժաճաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Book-trade.

Գրաւ (ի, աւ) *s.* Great coat, loose
coat, Persian dress.

Գրաւուն (աւն, տամբ) *s.* Li-
brary.

Գրաւ (ի, իւ) *s.* Earnest money,
assurance, security, pledge, engagement;
mortgage; wager, bet; detention. Գրաւ
գնել, to wager, to lay a bet; to hire,
to give wages or salary.

Գրաւական (ի, աւ) *s.* Pledge, as-
surance; earnest money.

Գրաւակցեալ (եմ, եցի) *v. a.* To
hire, to engage; to mortgage; to detain,
to occupy.

Գրաւել (եմ, եցի) *v. a.* To hire,
to engage, to secure; to redeem; to

hold, to detain, to usurp, to occupy,
to undertake, to conquer, to invade,
to seize, to arrogate, to appropriate,
to encroach; to stride; to prepossess, to
anticipate, to preoccupy. Գրաւել յար-
քունիս, to confiscate.

Գրաւոր (ի, աւ) *adj.* Written; lite-
rary, literal.

Գրաւորական (ի, աւ) *adj.* See
Գրաւոր :

Գրաւումն (աւման, աւմամբ) *s.* De-
tention, encroachment, reprisal, usur-
pation, occupation. Գրաւումն յար-
քունիս, confiscation.

Գրափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Metathesis.

Գրգալ (ամ, գացայ) *v. n.* To cluck.

Գրգանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Delica-
cy, effeminacy; delight, pleasure, vo-
luptuousness; caress.

Գրգարան (ի, աւ) *s.* Place of plea-
sure, of delight.

Գրգել (եմ, եցի) *v. a.* To fondle,
to treat delicately or effeminately, to
caress; to feed delicately.

Գրգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
See Գրգել :

Գրգիւ (գաի, գաիւ) *s.* Irritation,
provocation, incitement, impulse, in-
stigation, inducement, solicitation, sug-
gestion, temptation, allurements, incen-
tive, itch, stimulus, motive.

Գրգէական (կկի, կկաւ) *s.* Old dress,
rag.

Գրգոյի See Գրգոյի :

Գրգութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Delicacy, effeminacy, affection.

Գրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To irri-
tate, to excite, to provoke; to incite, to
raise, to solicit, to incense, to shar-
pen, to alarm, to inflame, to tan, to
agitate, to exasperate, to set against, to
instigate, to move, to foment, to nettle,
to urge, to rekindle, to revive, to rouse,
to rebel.

Գրգռութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
See Գրգռել :

Գրգրալ See Գրգրալ :

Գրեան (կնոյ, կնով) *s. pl.* Books,
many books.

Գրեանք (եանց, եամբք) *s. pl.* See
Գրեան :

Գրեալ թէ See Գրեթէ :

Գրեթէ, *adv.* Nearly, almost, about;
hardly, like, well.

Գրէ եթէ See Գրեթէ :

Գրել (գմ, էջի) v. a. To write; to paint; to esteem, to value. Առ ոչ ինչ գրել, to despise, to disesteem.

Գրելիս (ի, աւ) s. Clyster, remedy. Գրեցել (գմ, էջի) v. a. To knock, to strike.

Գրեգորեան, adj. ind. Gregorian. Գրիչ (գրչի, գրչաւ) s. Writer, scribe, author; pen. Գրիչ երկաթի, style; graver; chaser's tool. Գրիչ նկարչի, pencil.

Գրիւ (գրուի, գրուաւ) s. Measure of twelve bushels, bushel.

Գրկալիւ, adj. ind. Full bosomed. Գրկալիւ աղեղն; a bow well drawn.

Գրկախառն, adj. ind. Embraced. Գրկախառն լինել, to embrace.

Գրկախառնութիւն (թեան, թեամբ) s. Embrace.

Գրկածութիւն See Գրկախառնութիւն:

Գրկանք (նայ, նգր) s. Embrace. Գրկաչափ (ի, իւ) s. Fathom.

Գրկարան (ի, աւ) s. Embracer. Գրկել (գմ, էջի) v. a. To embrace,

to hug. Գրկընդխառն See Գիրիչ ընդ խառն:

Գրկոյք See Գրքոյք:

Գրոհ (ի, իւ) s. Assault, irruption; nation, people. Գրոհ տալ, to storm.

Գրոհել (գմ, էջի) v. n. To assault, to storm.

Գրոց (ի, աւ) s. See Գրիչ երկաթի:

Գրուած (ոյ, ող) s. Writing. Գրուան (ի, աւ) s. See Գրիւ:

Գրութիւն (թեան, թեամբ) s. Writing.

Գրուիչ (ածի, ածաւ) s. Grass-hopper.

Գրչութիւն (թեան, թեամբ) s. Writing, manner of writing.

Գրպան (ի, աւ) s. Pocket, small pocket; purse, fob. Գնել ի գրպանի, to pocket, to put in the pocket.

Գրտակ (ի, աւ) s. Small loaf, bread.

Գրտանակ See Գլանակ:

Գրքակազմ See Գրակազմ:

Գրքոյի (քուկի, քուկաւ) s. Small book, manual, small treatise.

Գօնդեպետապետ (ի, իւ) s. Constable. Գօշել (գմ, էջի) v. a. To bite, to sting.

Գօս (ի, իւ) adj. Dry, arid, dead; benumbed, impotent.

Գօսանալ (ած, ստցայ) v. n. To dry, to become dry; to grow stupid.

Գօսացուցանել (գմ, ցուցի) v. t. To dry; to benumb, to make torpid.

Գօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Dryness, aridity; atrophy, numbness.

Գօմէլոյծ, adj. ind. That has untied his girdle.

Գօմէրիւ (իմ, բեցայ) v. n-p. To gird one's self.

Գօմէկոնիւ, adj. ind. See Գօմէմարտ:

Գօմէմարտ (ի, իւ) s. Wrestler. Գօմէմարտիւ (իմ, տեցայ) v. n. To wrestle.

Գօմէմարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Wrestling, wrestling place.

Գօմէպինս, adj. ind. Girt; prompt, active, diligent. Գօմէպինս լինել, to gird one's self; to be prompt.

Գօմի (տւոյ, տեաւ) s. Girdle; twist; lash; piece of wood placed between others to support them. Գօմի փոքրիկ, belt. Գօմի աշխարհագրական, zone. Գօմի ածել or Գօմի ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt.

Գօմիածու (ի, աւ) adj. That girds the body; that girds on the sword.

Գօքոյ (ի, իւ) s. Cocoa nut. Ծառ Գօքոյի, cocoa tree.

Դ

Դ (dah) T soft. Consonant, the fourth letter of the Armenian Alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Տ and Թ, for example: Բանս, բանդ; գինդ, գինս; ընտանի, ընդանի; ընտել, ընդել; արգանդ, արգանս: Սաղարթ, սաղարդ; Թակարդ, Թակարթ; շողորթ, շողորդ:

Դ, Article of the second person, definitive, expressive, and harmonious, being joined to nouns, pronouns, and verbs, for example: Սուրբդ սրբոյ, you who are the holy of holy ones. Քահանայդ Աստուծոյ, you who are a priest of God. Կորուսերդ զհօգիւրդ և զինչսդ, you have lost your soul, and your property. Տարդ դաւաճ, carry this meat. Արձակեալ զժողովուրդսդ, let

this or the people go. 'Ի բայց կացեք յարանցդ յայդցանէ, withdraw from those men. 'Ի ու որ Հրեայդ էս, you who are a Jew. Ոչ գիտեմ զինչ գուր ասես, I know not what you say. Բայց զոր ձեզդ ասեմ, but what I tell you. Որ խօսիդ ընդդէմ, he who talks to you.

Դ or Դ with a line above it denotes the number four.

Դա (գորա, գովաւ) *pro.* That, this: See Դոյն:

Դարեր (այ, աւ) *s.* (Hebrew word) Sanctuary.

Դարերայօրէն, *adj. ind.* That resembles the Sanctuary.

Դարնային (յնոյ, յնով) *adj.* Laureled.

Դարնայ, *adj. ind.* See Դարնային: Պսակ դարնայ, laurel (emblem of honour).

Դարնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Laurel.

Դարնիդ (նդի, նդաւ) *s.* See Դարնի:

Դարնիգեայ, *adj. ind.* Laureled.

Դարր See Դարի:

Դադ (ի, աւ) *adj.* See Դեդ:

Դադադ (ի, աւ) *s.* Bier, coffin.

Դադուր See Դակուր:

Դադար See Դադարը:

Դադարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարել (եմ, բեցայ) *v. n.* See Դադարել:

Դադարումն (բման, բմամբ) *s.* Cessation, desistance, repose, rest; pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act of stanching; silence; interruption; inaction.

Դադարը (բայ, բգբ) *s. pl.* Cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station. Դադարը գաղանայ, den. Դադարը խաշանց or անասնոց, stable. Դադարը հաւուց, roost; perch. Դադարը նաւուց, harbour.

Դաժան (ի, աւ) *adj.* Hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult; inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբոյս, *adj. ind.* Whose productions are harsh or hard.

Դաժանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական (ի, աւ) *adj.* See Դաժան:

Դաժանահոտ, *adj. ind.* That has a bad smell, stinking.

Դաժանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become cruel or atrocious.

Դաժանատեսակ (ի, աւ) *adj.* Deformed, ugly, horrible.

Դաժանատեսիլ, *adj. ind.* See Դաժանատեսակ:

Դաժանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be angry, to be mad.

Դաժանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity.

Դալ See Դալլ:

Դալակիլ (եմ, եցի) *v. n.* To endeavour, to study, to labour.

Դալար (ի, աւ) *s.* Sabre.

Դալար (ի, իւ) *adj.* Green, that is not dry; fresh. Դեղ դալար, verdure.

Դալարաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces verdure, grass.

Դալարաբերել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To produce verdure; to become green, to become green again.

Դալարագեղ, *adj. ind.* Green, covered with verdure, verdant.

Դալարագոյ, *adj. ind.* Green.

Դալարադարգ, *adj. ind.* See Դալարագեղ:

Դալարադեցայ, *adj. ind.* See Դալարագեղ:

Դալարահեր, *adj. ind.* Furnished with new hair.

Դալարանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To become green, to become green again.

Դալարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make green.

Դալարել (եմ, եցի) *v. a.* See Դալարացուցանել:

Դալարի (բւոյ, բեաւ) *s. and adj.* Verdure, grass, herbage, vegetables; green, herbous.

Դալարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Green, verdure.

Դալկաւոր (ի, աւ) *adj.* Icteric.

Դալուկն (լկան, կամբ) *s.* Jaundice.

Դակուր (կրոյ, կրով) *s.* Adze, axe.

Դակը (կեր, կերբ) *s.* See Դակուր:

Դաճադրամ (Բ, Դ) *s.* Ten pence, coin of ten pence.
 Դաճամուկ (մանց, մամբ) *s. pl.*
 Meat: See Կուկեր.
 Դաճանակ (Ի, աւ) *s.* Sort of precious stone.
 Դաճեկան (Ի, աւ) *s.* Penny; drachm; gold coin; coin.
 Դաճիճ (Գճի, Գճաւ) *s.* Hangman, executioner; attendant; torturer.
 Դաճիճ (Ըճի, Ըճիւ) *s.* Closet; hall; portico.
 Դաճապետ (Ի, աւ) *s.* Chief of hangmen; officer.
 Դաճուկ (Գճի, Գճաւ) *s.* Sledge.
 Դադը or Դադըն (Ի, Իւ) *s.* Wild miut.
 Դամ (Բ, Դ) *s.* One of the sides of an ossicle: See Դամբ.
 Դամարձակ (Ի, աւ) *s.* Assembly of honourable persons.
 Դամբան (Ի, աւ) *s.* Tomb, sepulchre.
 Դամբանագիր (Գրոյ, Գրով) *s.* Epitaph.
 Դամբանական (Ի, աւ) *adj.* Sepulchral, funeral.
 Դամբարան (Ի, աւ) *s.* Tomb, sepulchre; mausoleum; vault, charnel-house, catacombs, church yard.
 Դամն (Ի, Իւ) *s.* Prune.
 Դամբ (մից, միւք) *s. pl.* See Պառական:
 Դայեակ (Եկի, Եկաւ) *s.* Fosterfather; nurse.
 Դայեակորդի (Դւոյ, Դեաւ) *s.* Fosterbrother.
 Դայեկաբար, *adv.* Like a fosterfather or nurse.
 Դայեկատոհմ (Ի, Իւ) *s.* and *adj.* Fosterbrother; of a fosterbrother.
 Դայեկեւ See Մնուցանել:
 Դալ (Բ, Դ) *s.* The first milk of a cow.
 Դանակ (Ի, աւ) *s.* Knife, clasp knife.
 Դանգ (Ի, աւ) *s.* Mite, penny, obole.
 Դանդաղ (Ի, աւ) *adj.* Slow, tardy, idle, heavy; heartless, cold.
 Դանդաղագին, *adj. ind.* Very slow.
 Դանդաղամած, *adj. ind.* Thickened, thick.
 Դանդաղանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Դանդաղութիւն:
 Դանդաղել (Իմ, Ղեցայ) *v. n.* To

loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.
 Դանդաղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.
 Դանդաղութիւն (ղման, ղմամբ) *s.* See Դանդաղութիւն:
 Դանդառնակ (Ի, Իւ) *s.* Bit, curb; bridle; gag.
 Դանդառնակապ (Ի, Իւ) *adj.* Tied, bitted, curbed.
 Դանդալանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Դանդալութիւն:
 Դանդալել (Եմ, Եցի) *v. n.* To waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.
 Դանդալեցուցանել (Եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to waver, to deter.
 Դանդալոտ (Ի, աւ) *adj.* Wavering.
 Դանդալութիւն (ղման, ղմամբ) *s.* Vacillation; delirium.
 Դանդալութիւն, *adj. ind.* See Դանդալոտ:
 Դանկ See Դանգ:
 Դաշխուրան (Ի, աւ) *s.* Drinking vessel, cup or pot.
 Դաշն (շին, շամբ) *s.* and *adj.* Contract, convention, bargain, treaty, engagement; condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance; sweet, agreeable to the ear. Դաշն կուել or հաստատուել, to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate. Դաշն խօսել, to speak very mildly. Դաշն նայել, to look tenderly or affectionately, to look sweetly on one.
 Դաշնագիր (Գրի, Գրաւ) *s.* and *adj.* Contractor, that contracts: Դաշնագիր լինել, to contract, to make an agreement, to negotiate.
 Դաշնագրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.
 Դաշնակ (Ի, աւ) *s.* Poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre.
 Դաշնակաւոր (Ի, աւ) *adj.* Sweet, harmonious.
 Դաշնակաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Harmony.
 Դաշնակից (Կցի, Կցաւ) *s.* Confederate, leaguer; conspirator. Դաշնակից լինել, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշնակումն (կման, կմամբ) *s.* Harmony.

Դաշնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշնաւոր (ի, աւ) *adj.* Confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշնաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot.

Դաշնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Convention; confederacy, league.

Դաշնի (շուռի, շուռիւ) *s.* Sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշնակալ See Դարշնակալ :

Դաշա (ի, իւ or աւ) *s.* Field, country, soil, heath, fallow ground, plain.

Դաշտաբերան (ի, աւ) *s.* Opening or entrance to a plain or field.

Դաշտադեպին (անոյ, անով) *s.* Plain, flat country, meadow.

Դաշտական (ի, աւ) *adj.* Rural: See Դաշտականաւոր :

Դաշտականաւոր (ի, աւ) *adj.* Monthly.

Դաշտակողմն (ման, մամբ) *s.* Part or side of the country.

Դաշտաձև, *adj. ind.* Plain, in form of a plain.

Դաշտամուխ, *adj. ind.* That enters into an open country.

Դաշտան (ի, աւ) *s.* Menses.

Դաշտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* To become a plain, to be flat.

Դաշտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Monthly.

Դաշտանիկ (նկի, նկաւ) *adj.* See Դաշտանի :

Դաշտավայր (ի, իւ) *s.* Plain, heath, country, field.

Դաշտաւետ, *adj. ind.* Abounding in open country, in fields.

Դաշտաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See Դաշտանալ :

Դաշտել (եմ, եցի) *v. a.* To plain, to make plain.

Դաշտորայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* The fields, the open country.

Դառն (ոխն, ուամբ) *adj.* Bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Vexatious, proud, tiresome.

Դառնաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces bitterness.

Դառնազառն, *adj. ind.* Very bitter.

Դառնաթոյն, *adj. ind.* That has dangerous venom.

Դառնաթորթի, *adj. ind.* Furnished with or full of bitterness, very bitter.

Դառնալ (ամ, դարձայ) *v. n.* To turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted. Զեաս դառնալ, to recede. Վերսալի դառնալ, to return. Սեղեղ դառնալ, to reflect; to rebound. Ընդդէմ դառնալ, to object, to resist, to oppose.

Դառնածարդ, *adj. ind.* Very shameful, infamous.

Դառնակսկիծ, *adj. ind.* Bitter, painful.

Դառնահամ, *adj. ind.* That has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահոս, *adj. ind.* Bitter, harsh.

Դառնահոտ, *adj. ind.* That stinks.

Դառնաճաշակ, *adj. ind.* See Դառնահամ :

Դառնամահ, *adj. ind.* Of a painful or violent death.

Դառնանալ (ամ, ոնացայ) *v. n.* To become bitter, to turn sour; to be offended, to be irritated; to be tired, to be displeased.

Դառնաշուռ, *adj. ind.* Rough, violent; bad, venomous.

Դառնապէս, *adv.* Bitterly, harshly, sourly, painfully.

Դառնաբորոյց, *adj. ind.* Bitter (to drink).

Դառնաբմա, *adj. ind.* Whose root is bitter.

Դառնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease.

Դառնացուցիչ (ցիի, ցաւ) *adj.* That imbitters, that irritates.

Դառնացող (ի, աւ) *adj.* Vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնեհի, *adj. ind.* Whose fruits are bitter.

Դառնիճ (նճի, նճաւ) *s.* and *adj.* Endive; wild lettuce; bitter. Դառնիճ փերուայ, Peruvian bark.

Դառնասեւեռ, *adj. ind.* Whose branches are bitter.

Դառնորակ (ի, աւ) *adj.* Bitter.

Դառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս (ու, ու) *s.* Order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction. Դաս ասել ուսմից, to lecture, to read, to teach.

Դասադաս See Դասդաս:

Դասալիք, *adj. ind.* Deserter. Դասալիք լինել, to desert; to apostatise.

Դասախումբ, *adj. ind.* Ordered, assembled.

Դասակ (ի, աւ) *s.* Troop, order, division.

Դասական (ի, աւ) *adj.* Ordinal; classical; arranged, divided.

Դասակարգ (ի, իւ) *s.* Order, class, catalogue.

Դասակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, sign; enrolment; choir; hierarchy.

Դասակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same order or class.

Դասակցիւ (իմ, ցեցոյ) *v. n-p.* To be in the same class, in the same society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Admission, company.

Դասապետ (ի, աւ) *s.* The first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետական (ի, աւ) *adj.* Hierarchical.

Դասապետել (եմ, եցի) *v. n.* To be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց (ի, իւ) *s.* Lecturer, professor.

Դասասացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասաւար (ի, աւ) *s.* See Դասապետ:

Դասատու (ի, աւ) *s.* Lecturer, professor, teacher.

Դասատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, lesson.

Դասաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to put in order, to arrange.

Դասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, ordonnance, disposition, arrangement, distribution; system. Դասաւորութիւն բառից, syntax.

Դասդաս, *adv.* In several orders or assemblages, in several companies.

Դասել (եմ, եցի) *v. a.* To put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Դասել:

Դաստակ (ի, աւ) *s.* Wrist; hand, palm. Դաստակ սրոյ, hilt of a sword. Դաստակս գնել, to haft, to set in a handle.

Դաստակապք (պից, պք) *s. pl.* Manacles, handcuffs.

Դաստակեռ (աեղ, տեղք) *s.* Place where one rests the wrist or hand.

Դաստակերտ (ի, աւ) *s.* Manufactory, edifice, building; estate, village, country house. Դաստակերտք Աստուծոյ, creatures.

Դաստապան (ի, աւ) *s.* Hilt of a sword; guard (of a gun): See Թաթապան:

Դաստառակ (ի, աւ) *s.* Handkerchief; towel, napkin.

Դաստիարակ (ի, աւ) *s.* Preceptor, tutor, pedagogue.

Դաստիարակարան (ի, աւ) *s.* Place of education; preceptor.

Դաստիարակել (եմ, եցի) *v. a.* To bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դաստիարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Education, instruction, discipline; pedagogy.

Դատ (ի, իւ) *s.* Lawsuit, cause, litigation; justice. Դատ վարել or գնել, to proceed, to sue in law, to bring an action. Դատ առնել, to do justice; to judge a lawsuit. Դատ տալ, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned.

Դատագիր (գրոյ, գրով) *s.* See Դատագրութիւն:

Դատագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sentence pronounced or written.

Դատախազ (ի, իւ) *s.* Accuser, informer, plaintiff.

Դատախազել (եմ, եցի) *v. n.* To accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Accusation.

Դատանիք (նքոյ, նքով) *s.* Sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատանիքել (եմ, եցի) *v. a.* To sentence, to execute, to condemn, to

censure, to proscribe, to fulminate.

Դատանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Դատաստան :

Դատապարտ, *adj. ind.* Condemned.

Դատապարտ առնել, to condemn.

Դատապարտ լինել, to be condemned.

Դատապարտարան (ի, աւ) *s.* Place of condemnation, prison, hell.

Դատապարտեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Damned.

Դատապարտել (եմ, եցի) *v. a.* To condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute.

Դատապարտելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Damnable.

Դատապարտիչ (տչի, տչաւ) *adj.* That condemns; that damns.

Դատապարտողական (ի, աւ) *adj.* See Դատապարտիչ :

Դատապարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան (ի, աւ) *s.* Judgment, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgment; justice; cause, lawsuit, proceedings. Դատաստանաւ, judicially. Կռլելի դատաստան, to summon, to cite before a judge. Դատաստան տալ, to be condemned.

Դատաստանական (ի, աւ) *adj.* Judicial, done by legal authority.

Դատաստանագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* Institutes, law, statute law.

Դատաստանարան (ի, աւ) *s.* Tribunal, court of justice.

Դատաստանոց (ի, աւ) *s.* See Դատաստանարան :

Դատաւճիռ (ճոյ, ճով) *s.* See Դատակնիք :

Դատարան (ի, աւ) *s.* See Դատաստանարան :

Դատարկ (ի, աւ) *adj.* Empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, unoccupied, lazy.

Դատարկաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks in vain.

Դատարկաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak to no purpose or in vain.

Դատարկաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse.

Դատարկակեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն, *adj. ind. and adv.* Emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ (մտի, մտաւ) *adj.*

Lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկանալ (ամ, կացայ) *v. n.* To be vacant, to be void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանձն (ձին, ձամբ) *adj.* See Դատարկակեաց :

Դատարկապարտ (ի, իւ) *adj.* See Դատարկասուն :

Դատարկասուն, *adj. ind.* Blackguard, rogue, rover, vagabond. Դատարկասուն կենս վարել, to play the blackguard.

Դատարկարան (ի, աւ) *s.* Place of vacation.

Դատարկացոյցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Դատարկել :

Դատարկել (եմ, եցի) *v. a.* To empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure. Դատարկութիւն օգոյ, vague.

Դատաւոր (ի, աւ) *s.* Judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censor, critic. Դատաւորք, the judges, magistrate.

Դատաւորաբար, *adv.* Like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական (ի, աւ) *adj.* Judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց (ի, աւ) *s.* Court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատաւիւտ : Դատաւիւտ առնել, to condemn, to blame, to reprobate, to illtreat, to offend in words.

Դատաւիւտել (եմ, եցի) *v. a.* See Դատաւիւտ առնել :

Դատել (եմ, եցի) *v. a.* To judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to condemn. Դատել ընդ ումք, to bring an action against some one. Հրով գատել, to burn, to consume by fire. Սրով գատել, to kill with a stroke of a sword.

Դատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Դատել :

Դատողական (ի, աւ) *adj.* Judicial; critical.

Դատողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judgement.

Դատուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Wife of a judge.

Դատումն (աման, ամամբ) *s.* Judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար (ու, ու) *s.* Age; century. Դարու, secular.

Դար (ի, իւ) *s.* Height, hill, eminence, precipice; even number. Դարիւ է գարիւ գաւ, to come, to flow in many waves or surges. Դար է կոշտ խաղաւ, to play at even or odd.

Դարագլուխ (լից, լիով) *s.* Completion of a century.

Դարակ (ի, աւ) *s.* Shelf: See Բլբակ:

Դարակոշտ (ի, աւ) *adj.* Even and odd.

Դարան (ի, աւ) *s.* Watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterranean passage; plot, cheat, deceit, intrigue. Դարան գործել or 'ի գարան մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot.

Դարանագործ (ի, աւ) *adj.* See Դարանակաւ:

Դարանակաւ (ի, աւ) *adj. and s.* Insidious, footpad, plotter. Դարանակաւ լինել, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ambush, ambuscade, obsession.

Դարանամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* See Դարանակաւ:

Դարանայոյզ, *adj. ind.* That observes ambushes.

Դարանապետ (ի, աւ) *s.* Chief of footpads.

Դարանիւ (իմ, նեցալ) *v. n-p.* To lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to circumvent; to hide one's self.

Դարապան (ի, աւ) *s.* Porter.

Դարապաւ See Դարապան:

Դարապետ See Դարապան:

Դարապետական (ի, աւ) *adj.* Belonging to a porter.

Դարատան (ի, աւ) *s.* Garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, precipice; eyebrow.

Դարափոր (ի, իւ) *s.* Cavern, cave, hollow.

Դարբին (ընի, բնաւ) *s.* Forger;

brasier; locksmith; ironmonger.

Դարբնասաւ (ի, իւ) *s.* Anvil.

Դարբնել (եմ, եցի) *v. n.* To forge.

Դարբնոց (ի, աւ) *s.* Forge.

Դարբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Locksmith's trade or work, ironmonger's trade, ironware.

Դարբուկ See Դարբնութիւն:

Դարգիճ (գճի, գճաւ) *s.* Bed, litter.

Դարգճակաւ (ի, աւ) *adj.* That lies on a litter, that is ill in bed.

Դարել (եմ, եցի) *v. n.* To roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեանդ See Դարաւանդ:

Դարժանութիւն See Դարժանութիւն:

Դարժակ (ի, աւ) *s.* Patterns, model.

Դարժենիկ See Կինամոմն:

Դարխանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cinnamon.

Դարձ (ի, իւ) *s.* Turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change. Դարձ յետս or ընդ կրունկն, recoil, putting or drawing back, retreat. Դարձ հիւանդութեան, paroxysm. Դարձ փոխարինի, recompense, return; retaliation, compensation, retribution. Դարձ աւնել, to turn, to turn about, to return.

Դարձագարձ, Դարձագարձ աւնել, to turn or return several times, to flutter.

Դարձասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves to turn often.

Դարձաւոր (ի, աւ) *adj.* That turns; that is converted.

Դարձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey, return; circuit; turn.

Դարձգարձիւ (իմ, ձեցալ) *v. n.* To vault.

Դարձգարձութիւն (ձման, ձմամբ) *s.* Vaulting.

Դարձեաւ (ելոյ, ելով) *adj.* Turned, returned; converted.

Դարձեաւ, *adv.* Again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; also.

Դարձուած (ոյ, ով) *s.* Circuit, return; reward, retribution. Դարձուած բանից, answer, report, sense, signification.

Դարձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To return, to turn; to avert; to res-

to; to bring back, to carry back, to reinstate; to bring back, to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert. Դարձուցանել յետս, to revoke; to reject; to reflect. Դարձուցանել անդրէն, to cede, to resign, to yield. Դարձուցանել ընդդէմ, to retort.

Դարման (ոյ, ով) *s.* Cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance.

Դարմանատու (ի, աւ) *s.* Nurse, that has the care of a person.

Դարմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Curing.

Դարմանել (եմ, էցի) *v. a.* To nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physick, to dress, to heal; to repair.

Դարմանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* Curable.

Դարմանոց (ի, աւ) *s.* Hospital.

Դարչոյն See Դաշոյն:

Դարչունակալ (ի, աւ) *adj.* That carries the sword.

Դարում (այ, աւ) *s.* End, term, limit.

Դարպաս (ի, աւ) *s.* Palace, royal house.

Դաւ (ոյ, ով) *s.* Stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device. Դաւ գնել, to devise, to circumvent.

Դաւաբեր (ի, աւ) *adj.* See Դաւաործ:

Դաւադործ (ի, աւ) *adj. and s.* Faction; contriver.

Դաւադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանել (եմ, էցի) *v. a.* To betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանահամբոյր, *adj. ind.* That holds the same faith.

Դաւանարան (ի, աւ) *s.* Place of worship, church.

Դաւանաւոր (ի, աւ) *adj.* That

has, that gives the confession of faith.

Դաւանել (եմ, էցի) *v. a. and n.* See Դաւանիլ:

Դաւանիլ (իմ, նեցայ) *v. a. and n.* To confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Confession or declaration of faith.

Դաւանք (նայ, նգք) *s. pl.* See Դաւ:

Դաւել (եմ, էցի) *v. a.* To defraud, to cheat, to contrive.

Դաւողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Դաւ:

Դափ (ոյ, ով) *s.* Tabour.

Դափիւն, *s. ind.* The sound of a tabour.

Դափել (եմ, էցի) *v. n.* To strike or sound the tabour.

Դափնէ See Դափի:

Դափր: Դափր հասանել, to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգմաճ (ի, իւ) *s.* Vermicelli: macaroon.

Դգմիկ (նայ, նեաւ) *s.* Gourd.

Դգնումն See Դգումն:

Դգումն (լման, լմամբ) *s.* Noise, murmuring of a river.

Դգում (գգմոյ, գգմով) *s.* Pumpion; calabash, gourd; gourd or calabash hollowed to receive liquor.

Դեգ, *adj. ind.* Odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humoursome man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք (նայ, նգք) *s. pl.* Frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերիլ (եմ, դեցայ) *v. n.* To frequent company; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Caprice, oddness.

Դեգեկել (եմ, էցի) *v. n.* To vacillate, to stagger, to totter.

Դեգեկումն (լման, լմամբ) *s.* Vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դեղփին See Դլրին:

Դեկան See Դահեկան:

Դեկտեմբեր (ի, իւ) *s.* December.

Դեհ (ի, իւ) *s.* Side, part: See Կողմն:

Դեհկան (ի, աւ) *s.* Governor of a province: See Կողմնակալ:

Դեհնահանութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Government of a province; office or
dignity of the governor of a province:
See Կողմնակալութիւն:

Դեհակտ (Ի, աւ) s. See Կոսա-
կաւ or Կողմնակաւ:

Դեղ (ոյ, ով) s. Remedy, medi-
cine, medicament, purgative, potion,
draught; spice, drug; cure, dressing;
poison, venom; ink; die, colour. Դեղ
դաւար, grass, herbage, green; verdure.
Դեղ հանրական, panacea. Դեղ մա-
տուցանել, to physick, to dress:

Դեղաբանական (Ի, աւ) adj. Phar-
maceutical.

Դեղաբանութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Pharmacopoeia, pharmaceutick.

Դեղագործ (Ի, աւ) s. Apotheca-
ry; that prepares tinctures or physick.

Դեղագործել (եմ, եցի) v. n. To
prepare physick or tinctures.

Դեղագործութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Pharmacy; art of preparing tinctures
or physick.

Դեղախուշկ (խնկոյ, խնկով) s. Spice,
aromatick drug, medicinal drug.

Դեղակուր, adj. ind. Poisoned. Դե-
ղակուր առնել or կորուսանել, to poi-
son, to give poison, to infect with poi-
son. Դեղակուր լինել, to be poisoned.

Դեղահաս (Ի, աւ) s. Pill; bolus:
See Դեղատու:

Դեղանկար (Ի, աւ) adj. Painted in
colours.

Դեղաձառ (Ի, աւ) s. Druggist,
grocer, quack, apothecary; seller of
tinctures.

Դեղատու (Ի, աւ) s. That gives
medicaments; poisoner; sorcerer, be-
witcher.

Դեղատուել (եմ, եցի) v. a. To
physick, to cure; to poison.

Դեղատուութիւն See Դեղատուու-
թիւն:

Դեղատուութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Medicament, remedy, medicine, cure;
poisoning, act of giving poison; witch-
craft, enchantment.

Դեղարան (Ի, աւ) s. Apothecary's
shop; drug-box.

Դեղարար (Ի, աւ) s. See Դեղա-
գործ:

Դեղել (եմ, եցի) v. a. To poison,
to infect with poison.

Դեղեմպու, s. ind. That takes phy-
sick; that takes poison.

Դեղթափ (Ի, Իւ) s. Antidote, coun-
terpoison. Դեղթափ քար, bezoar,
stone said to possess the properties of
an antidote.

Դեղին (զնոյ, զնով) adj. Yellow;
flaxen; sandy colour; fallow; wan, pale,
palid. Դեղին ծաղիկ, sort of yellow
flower.

Դեղձ (Ի, Իւ) s. Peach. Դեղձ
կանխիկ, small early peach.

Դեղձան (Ի, Իւ) adj. Yellowish,
rather yellow, flaxen.

Դեղձանիկ (նկի, նկաւ) s. Canary-
bird.

Դեղձի (ձւոյ, ձեռու) s. Peachtree.
Դեղձի կանխիկ, small early peachtree.

Դեղնագոյն, adj. ind. Yellow,
flaxen.

Դեղնաներկ (Ի, Իւ) s. Massicot.

Դեղնահող (ոյ, ով) s. Ochre.

Դեղնափայլ, adj. ind. Yellow; rather
red.

Դեղնիլ (Իմ, նեցոյ) v. n. To be-
come yellow; to become fair; to grow
red; to become pale.

Դեղնոտ (Ի, աւ) adj. Become yel-
low, grown pale.

Դեղնութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց (Ի, աւ) s. Yolk of an egg.

Դեղոտ (Ի, աւ) adj. Venemous.

Դեղորայք (բէից, բէիւք) s. pl.
Spices; drugs.

Դեմար (Ի, աւ) s. (Greek word)
Ceres; earth, ground, soil.

Դեմարածին (ծնի, ծնիւ) adj.
Sprung from earth, terrestrial.

Դին (Ի, Իւ) s. Religion, faith,
belief (of infidels).

Դեհակորուստ, adj. ind. That has
forsaken his religion, irreligious.

Դենար (Ի, աւ) s. Penny.

Դենպեա (Ի, աւ) s. Head of re-
ligion.

Դեռ, adv. Still, yet, to this hour;
newly, recently.

Դեռարողբ, adj. ind. See Դե-
ռարոյս:

Դեռարոյս (բուսի, բուսիւ) adj.
Born, grown or produced recently;
young, new.

Դեռարուսիկ, adj. ind. See Դեռա-
րոյս:

Դեռագետ, adj. ind. Recent, new.

Դեռախօս (Ի, աւ) adj. That has
recently begun to speak.

Դեռածաղիկ, *adj. ind.* That is recently blossomed.

Դեռածին, *adj. ind.* That is recently born or produced; that has recently engendered.

Դեռակիրթ, *adj. ind.* New, inexperienced.

Դեռահասակ (ի, աւ) *adj.* Young, junior.

Դեռահաւակ, *adj. ind.* New, recently begun.

Դեռահաւատ (ի, իւ) *adj.* Neophyte, newly converted to christianity.

Դեռակարծ (ի, իւ) *adj.* See Դեռակիրթ:

Դեռակթիթ, *adj. ind.* See Դեռարդր:

Դեռ ևս, *adv.* Still, yet, to this hour; recently, newly, lately.

Դեռակ (ի, աւ) *s.* Bier, coffin.

Դեռական (ի, աւ) *s.* Ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեսպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embassy, message; legation; nunciature.

Դերանուն (ւան, ւամբ) *s.* Pronoun.

Դերանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antonomasia.

Դերասան (ի, աւ) *s.* Mountebank, buffoon, quack, mime, juggler, merry-andrew; actor, comedian, person, interlocutor.

Դերասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quackery, puffing, mime.

Դերաքրիստոս (ի, իւ) *s.* Antichrist: See Դեռն:

Դերբայ (ի, իւ) *s.* Gerund, supine.

Դերբուկ (բկի, բկաւ) *adj.* Rough, stiff, rude.

Դերել, *adj. ind.* Eluded, vain, useless, frustrated. Դերել or 'ի դերելս առնել. 'ի դերել or 'ի դերելս հանել, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate. Դերել or 'ի դերելս լիւնել, 'ի դերել or 'ի դերելս ելանել, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերելանալ (ամ, ւացայ) *v. n.* See Դերել լինել:

Դերելանք (նաց, նօք) *s. pl.* Vainity, uselessness, privation, want.

Դերելացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To render useless: See Դերել առնել, Դերելեցուցանել See Դերելացուցանել:

Դերելիլ (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* See Դերել լինել:

Դերելունի (ւման, ւմամբ) *s.* See Դերելանք:

Դերհատուցական See Փոխարինական:

Դերձակ (ի, աւ) *s.* Maker of clothes, tailor.

Դերձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of making clothes.

Դերձիկ (ձկի, ձկաւ) *s.* See Դերձակ:

Դե (գիւի, գիւաւ) *s.* Demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեղ (դիգի, դիգաւ) *s.* Heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դեղադեղ, *adj. ind. and adv.* Much heaped up; in great quantity.

Դեմ See Դեմք: Դեմ գնել, to propose, to purpose, to design. Զգեմ ունել, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross. 'ի դեմի հարկանիլ, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose.

Դեմքդդեմ, *pre. and adv.* Opposite; directly, diametrically.

Դեմ յանդիման, *pre. and adv.* Before, opposite, in presence; publicly, openly, in face.

Դեմք (գիմաց, գիմօք) *s. pl.* Aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration. Դեմք բայից, the persons of verbs. Դեմք գերանունաց, the persons of pronouns. 'ի դիմաց, in front, before. Մաս նմա 'ի դիմաց իմոց, tell him from me. 'ի դեմս անել, to represent, to remonstrate; to reproach, to object.

Դեմ See Դեմք:

Դեպ, *adj. ind.* Fit, proper, suitable, decent, convenient: See Դեպք: 'ի դեպ լինել, to suit, to be proper or fit. 'ի դեպ ժամանակի, in due time. Դեպ լինել, to chance, to happen, to fall out accidentally. 'ի դեպ գալ, 'ի դեպ ելանել or 'ի դեպ տալ, to agree, to suit, to be convenient, to succeed, to happen.

Դեպ, *pre.* Towards, with respect to, in the place where; to the side of.

Դեպեղեպ, *adj. ind.* Very suitable; properly.

Դէպուգէպ, *adv.* Forward. **Դէպուգէպ նկատել**, to look at with surprise or astonishment.

Դէպուղիղ, *adv.* Straight, directly.

Դէպ վերայ, *pre.* Above, over, on.

Դէպք (**գիպաց**, **գիպք**) *s. pl.* Occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, contingency, season, place. **Ըստ գիպաց իմն**, fortuitously, by chance, incidentally.

Դէտ (**գիտի**, **գիտաւ**) *s.* Guard, guardian, inspector; spy; informer, emissary; examiner; object, design, end. **Դէտ ունել**, to look, to observe.

Դէտակն: **Դէտակն ունել**, to regard, to look; to wait: See **Դիտակն**.

Դըզումն See **Դըզումն**.

Դժբաղդ (**ի**, **իւ**) *adj.* Unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դժբաղդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դժգոհ or **Դժգոհիլ** See **Գժգոհիլ**.

Դժգոհ (**ի**, **աւ**) *adj.* Discontented, dissatisfied.

Դժգոհել (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To complain, to be dissatisfied.

Դժգոհութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Complaint, discontent.

Դժգոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj.* Discoloured, dead, pale.

Դժգունիլ (**իմ**, **նեցայ**) *v. n-p.* To be discoloured, to fade, to lose colour.

Դժգունութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Paleness.

Դժխեմ (**խմի**, **խմիւ**) *adj.* Obstinate, headstrong, insolent.

Դժխեմութիւն See **Դժխեմութիւն**.

Դժխեմութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Obstinacy, stubbornness, insolence.

Դժկամակ (**ի**, **աւ**) *adj.* Involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable. **Դժկամակ լինել**, to be angry, to be displeased.

Դժկամակիլ (**իմ**, **կեցայ**) *v. n.* To be angry, to be displeased, to be tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դժկամակութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դժխաղթ, *adj. ind.* Of a bad plant: whose production is bad.

Դժխաղթաց (**եցի**, **եցաւ**) *adj.*

That has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դժնգակ (**ի**, **աւ**) *adj.* Painful, incommodious, fastidious, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, importune, onerous, mortal, terrible.

Դժնգակաբար, *adv.* Rigorously, tediously, cruelly.

Դժնգակագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* Very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դժնգականալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n-p.* To be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դժնգակառեգ, *adj. ind.* That wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դժնգակարմատ, *adj. ind.* That has a bad or bitter root.

Դժնգակացուցանել (**եմ**, **ցուցի**) *v. t.* To displease, to make angry, to anger; to make rude.

Դժնգակութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դժնեայ (**նէի**, **նէիւ**) *adj.* Atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դժնել (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To be angry, to be haughty, to become atrocious or fierce.

Դժնեաբար, *adv.* Atrociously, severely.

Դժնէհոտութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Stench, bad smell.

Դժնէութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Atrocity, asperity. **Դժնէութիւն հայեցուածոյ**, hurtful aspect.

Դժնիկ (**նիկ**, **նկաւ**) *s.* Buckthorn.

Դժոխ, *adj. ind.* Hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Դժոխք (**խոց**, **խովք**) *s. pl.* Hell; limbo; sepulchre, tomb.

Դժոխաբնակ (**ի**, **աւ**) *adj.* That dwells in hell.

Դժոխագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* More vexatious, very bad.

Դժոխաղնեայ (**նէի**, **նէիւ**) *adj.* Infernal.

Դժոխալուր, *adj. ind.* Harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Դժոխախեւ, *adj. ind.* Very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Դժոխակամ, *adj. ind.* Vexatious, obstinate.

Դժոխականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vexation, obstinacy.

Դժոխհաւատայի, *adj. ind.* Very difficult to believe.

Դժոխահեւ. See **Դժոխախեւ**.

Դժոխամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars against the devil.

Դժոխային (յոյ, յոով) *adj.* Infernal.

Դժոխաշարժ, *adj. ind.* That is moved with much difficulty.

Դժոխաշարժելի, *adj. ind.* See **Դժոխաշարժ**.

Դժոխապետ (ի, աւ) *s.* Chief or prince of hell.

Դժոխապէս, *adv.* Infernally, cruelly, wickedly.

Դժոխատանջ, *adj. ind.* Cruel, fierce, very tormenting.

Դժոխարմատ (ի, իւ) *adj. ind.* Whose root is bad.

Դժոխելանկի, *adj. ind.* That is very difficult to ascend or to issue.

Դժոխերասան, *adj. ind.* Unruly, insolent.

Դժոխերես, *adj. ind.* Haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոխըմբեր, *adj. ind.* Hard, insupportable, intolerable.

Դժոխըմբերագոյն, *adj. comp.* More, or very hard, very insupportable.

Դժոխընկալ, *adj. ind.* Obdurate, disobedient.

Դժոխընկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive with difficulty, to oppose, to resist.

Դժոխորովայն (ի, իւ) *adj.* Voracious, gluttonous.

Դժուար, *adj. ind.* Difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged. **Դժուարը լեռանց**, rock, cragged or steep place.

Դժուարբան (ի, իւ) *adj.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարբառնալի, *adj. ind.* Burdensome, onerous.

Դժուարբարոյ (ի, իւ) *adj.* Whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարբաց, *adj. ind.* Obscure, that is not clear or open.

Դժուարբուժելի, *adj. ind.* Difficult to cure.

Դժուարագիւտ, *adj. ind.* Rare, curious, difficult to find.

Դժուարագնալի, *adj. ind.* Difficult

to walk, rough, rugged.

Դժուարագործ, *adj. ind.* Difficult, painful.

Դժուարագեղ, *adj. ind.* Rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարաթափ, *adj. ind.* That can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարածայռ, *adj. ind.* Steep; rough, rugged.

Դժուարալոյծ, *adj. ind.* Difficult to be untied or explained.

Դժուարալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible.

Դժուարախիլ, *adj. ind.* Difficult to root out or detach.

Դժուարածին, *adj. ind.* That brings forth with difficulty.

Դժուարական (ի, աւ) *adj.* See **Դժուարին**.

Դժուարակէշ, *adj. ind.* Difficult to burn.

Դժուարակիր, *adj. ind.* Burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակոխ, *adj. ind.* Rough, rugged, impracticable.

Դժուարակուլթ, *adj. ind.* Difficult to gather.

Դժուարակուիւ, *adj. ind.* Warlike, invincible.

Դժուարահալ, *adj. ind.* Indissoluble; indigestible, difficult to digest.

Դժուարահաճ, *adj. ind.* Discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discontent, dislike.

Դժուարահամ, *adj. ind.* Bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disgust, bitterness.

Դժուարահայեաց, *adj. ind.* That looks with difficulty.

Դժուարահաս, *adj. ind.* Obscure, difficult to understand.

Դժուարահաւան (ի, իւ) *adj.* Incredulous, obstinate, stubborn.

Դժուարահաւատ (ի, իւ) *adj.* Incredible, unheard of.

Դժուարահաւաք, *adj. ind.* Difficult to collect.

Դժուարահոն, *adj. ind.* Difficult to pass.

Դժուարաձեռն, *adj. ind.* Impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ, *adj. ind.* Difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամատոյց, *adj. ind.* Inaccessible, steep, cragged.

Դժուարամարս, *adj. ind.* Raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Indigestion.

Դժուարամեռ, *adj. ind.* That dies with difficulty.

Դժուարամիզութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Strangury.

Դժուարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ, *adj. ind.* Difficult to enter.

Դժուարամոքելի, *adj. ind.* Inexorable, inflexible.

Դժուարամոութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Oddness, caprice.

Դժուարանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be difficult, to have trouble; to be angry, to be perplexed.

Դժուարանք (նայ, նգբ) *s. pl.* See Դժուարութիւն:

Դժուարաշարժ (ի, իւ) *adj.* Slow, tardy; cold; heavy.

Դժուարաշնչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Asthma; suffocation.

Դժուարաշունչ, *adj. ind.* Asthmatic; out of breath; brokenwinded.

Դժուարապահ, *adj. ind.* Difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում, *adj. ind.* Difficult to explain or narrate.

Դժուարասեպ, *adj. ind.* Steep, cragged.

Դժուարաստաց, *adj. ind.* Difficult to gain or acquire.

Դժուարավայր, *adj. ind.* Rough, rugged; steep.

Դժուարավաստակ, *adj. ind.* Difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful.

Դժուարավէճ, *adj. ind.* Difficult to contradict; difficult.

Դժուարասես (ի, աւ) *adj.* That sees, that comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարասեսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարթութիւն, *adj. ind.* Difficult to awake, profound.

Դժուարարձակ, *adj. ind.* Indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ, *adv.* With difficulty, hardly, painfully, notwithstanding, reluctantly.

Դժուարափակ, *adj. ind.* Shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոփոխ, *adj. ind.* That changes with difficulty, immutable.

Դժուարընկալ, *adj. ind.* That has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարընտել or Դժուարընդել *adj. ind.* Difficult, impracticable; hard, cruel.

Դժուարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be angry, to be enraged, to be vexed, to be offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց, *adj. ind.* Difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին, *adj. ind.* Difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexations, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ, *adj. ind.* Vexatious, difficult.

Դժուարորո, *adj. ind.* Difficult to take.

Դժուարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot, hindrance, obstacle; asperity, rigidity.

Դժուարութեամբ, *adj. ind.* Rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարութեւի, *adj. ind.* Hard, raw, harsh.

Դժուարք (բաց, բգբ) *s. pl.* See Դժուար:

Դժպաշտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Impiety: See Ամբարշտութիւն:

Դժպատեհ, *adj. ind.* Indecent, unsuitable, unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome. Դժպատեհս or դժպատեհս իմն, indecently, impertinently, slovenly.

Դժպատեհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Indecency, indignity, impertinence.

Դժպարտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To confound, to convince, to cover with shame.

Դժպիհ, *adj. ind.* See Դժպիհ:

Դժպիհ, *adj. ind.* Refractory, discon-

dant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Դժպհել (իմ, հեցայ) v. n-p. To be angry, to be enraged; to resist, to oppose.

Դժպհութիւն (թեան, թեամբ) s. Dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Դժբամիտ, adj. ind. Perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Դժբանք (նայ, նօք) s. pl. See Դժբողութիւն:

Դժբեղ (եմ, եցի) v. a. and n. To defraud; to deceive.

Դժբողութիւն (թեան, թեամբ) s. Fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Դժբութիւն See Դժբողութիւն:

Դժբումն (բման, բմամբ) s. See Դժբողութիւն:

Դժբող (ի, աւ) adj. and s. Cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Դի (ոյ, ուլ) s. Dead body, corpse; carcass.

Դիազարդ (ի, աւ) s. That dresses a dead body.

Դիազարդեղ (եմ, եցի) v. a. To dress a dead body; to embalm; to bury.

Դիազարդութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of dressing a dead body; act of embalming; burial.

Դիազերծ, adj. ind. See Դիակապում:

Դիաթաւալ: Դիաթաւալ կացուցանել, արկանել or առնել, to overturn, to throw down dead bodies.

Դիակապում (պաի, պառւ) s. That strips dead bodies. Դիակապում առնել, to disinter, to strip dead bodies.

Դիակիր (կրի, կրաւ) adj. and s. That carries, that buries the dead.

Դիակն (կան, կամբ) s. See Դի:

Դիակնանալ (ամ, կնացայ) v. n. To become a corpse, to die.

Դիակողորպում See Դիակապում:

Դիակոյտ (կուտի, կուտիւ) s. Heap of corpses.

Դիակոն (ի, իւ) s. (Greek word) Deacon: See Սարկաւադ:

Դիանալ (ամ, գիացայ) v. n-p. See Դիել:

Դիապատել (եմ, եցի) v. a. See Դիազարդել:

Դիապատիկ (տկի, տկաւ) s. See Դիազարդ:

Դիապատութիւն See Դիազարդութիւն:

Դիապիկ See Դիեցիկ:

Դիգրաքմայ (ի, իւ) s. (Greek word) Didrachm, piece of money: See Երեզրաման:

Դիել (եմ, եցի) v. a. To suck, to suck milk from the breast.

Դիեցիկ (ցկի, ցկաւ) adj. That sucks, milky.

Դիեցումն (ցման, ցմամբ) s. Act of sucking.

Դիեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To suckle, to nourish with milk, to give suck.

Դիզարան (ի, իւ) adj. That exaggerates.

Դիզարանել (եմ, եցի) v. n. To exaggerate.

Դիզարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Exaggeration.

Դիզագէղ, adj. ind. and adv. Much heaped up, in a heap.

Դիզան, adj. ind. Piled, raised.

Դիզանալ (ամ, զացայ) v. n-p. To gather; to rise. Դիզանալ հերաց, to bristle up, to stand.

Դիզանել (եմ, գիգի) v. a. To amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Դիզանիլ (իմ, զացայ) v. n-p. See Դիզանալ:

Դիզանք (նայ, նօք) s. pl. See Դիէլ:

Դիէլ (եմ, եցի) v. a. See Դիզանել:

Դիթաւալ See Դիաթաւալ:

Դիկատոր See Դիկտատոր:

Դիկտամոն (ի, աւ) s. Dittany.

Դիկտատոր (ի, աւ) s. Dictator.

Դիկտատորութիւն (թեան, թեամբ) s. Dictatorship.

Դիմաբար, adv. On the contrary.

Դիմագրաւ, adj. ind. That exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent. Դիմագրաւ լինել, to expose one's self, to venture.

Դիմագրաւել (եմ, եցի) v. n. See Դիմագրաւ լինել:

Դիմագրաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Boldness, courage, assurance.

Դիմադարձ (ի, իւ) adj. That resists, that opposes, contumacious, disobedient, contrary.

Դիմագարձել (*եմ, եցի*) *v. n.* To oppose, to resist.

Դիմագարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance, contrariety.

Դիմագրական (*ի, աւ*) *adj.* Opponent, contrary.

Դիմագրել (*եմ, եցի*) *v. n.* See Դիմագարձել :

Դիմագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antiperistasis : See Դիմագարձութիւն :

Դիմազուրկ, *adj. ind.* Impersonal. Որպէս զԴիմազուրկ, impersonally.

Դիմակ (*ի, աւ*) *s.* Facet; face, visage, presence; sort, manner, fashion; mask. Դիմակս արկանել զերեսդ, to mask, to put a mask on the face. Ի բաց առնուլ զԴիմակն, to unmask. Դիմակ գիմակ, several, in several ways or manners.

Դիմակաւ, *adj. ind.* Դիմակաւ լինել, to oppose, to resist, to abide by.

Դիմակալել (*եմ, եցի*) *v. n.* To oppose, to resist.

Դիմակաց, *adj. ind.* See Դիմագարձ :

Դիմակաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Masked; mask, person masked.

Դիմակերպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Resemblance, conformity.

Դիմակիտեան, *adj. ind.* That has lost half the face.

Դիմակցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* See Դիմագարձել :

Դիմակցութիւն See Դիմագարձութիւն :

Դիմահար (*ի, աւ*) *adj.* Opaque, that is not transparent.

Դիմահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opacity.

Դիմամարտ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Opponent, contrary, enemy, adversary.

Դիմամարտիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To oppose, to resist.

Դիմամարտիկ (*տկի, տկաւ*) *adj. and s.* See Դիմամարտ :

Դիմամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* War, contrast, opposition, resistance, enmity, adversity.

Դիմանալ See Ընդդիմանալ :

Դիմառական (*ի, աւ*) *adj.* Of prosopopoeia, that partakes of prosopopoeia; allegorical, metaphorical.

Դիմառնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prosopopoeia.

Դիմառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Metaphor, allegory.

Դիմաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Personal, having the person.

Դիմել (*եմ, եցի*) *v. n.* To run, to fall upon one, to run to, to rush, to dart; to have recourse, to apply.

Դիմեցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Tendency, decline; ejaculation: recourse.

Դիմեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make run or to rush on.

Դիմողական (*ի, աւ*) *adj.* Tending; incident.

Դիմումն, *s. ind.* See Դիմեցումն :

Դիմոս (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Publick money; tax; penny.

Դիմոսական (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Popular, secular.

Դինար See Դենար :

Դիպակ (*ի, աւ*) *s.* Gold stuff, cloth or linen; mohair.

Դիպակազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* Furnished or dressed in gold cloth.

Դիպակակիւսուած, *adj. ind.* Embroidered on a stuff; furnished with embroidered stuff.

Դիպական (*ի, աւ*) *adj.* See Դիպաւոր :

Դիպահոջ : Ի գիպահոջ, Arrested, prisoner. Դնել Ի գիպահոջ, to arrest some one; to make prisoner. Լի նել Ի գիպահոջ, to be arrested or detained, to be under arrest.

Դիպաղեղն (*զան, զամբ*) *adj.* That shoots very well with a bow.

Դիպան, *adj. ind. and adv.* Suitable, proper, decent, fit; suitably.

Դիպանիլ (*իմ, պայ*) *v. n.* To suit, to be proper; to arrive, to happen; to attack, to touch.

Դիպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suitable, proper, fit.

Դիպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fitness, convenience.

Դիպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to touch or strike.

Դիպիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To happen, to arrive by chance; to match, to suit.

Դիպուած (*ոյ, ուլ*) *s.* Chance, accession, accident, adventure, event, incident, luck, hazard, lot; contingency. Դիպուածոյ, casual.

Դիպուածաբան (*ի, իւ*) *s.* Casuist.

Դիպուածական (*ի, աւ*) *adj.* Casual, eventual, accidental; contingent.

Դիպուածականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Casualty.

Դիպումն (պման , պմամբ) *s.* Accident, occurrence, chance.

Դիպող (ի . աւ .) *adj.* Suitable, fit, proper, convenient.

Դիտակ (ի , աւ .) *s.* Watch-tower; scuttle of a mast; mark at which one aims in shooting; summit or top of plants, flowers etc. observer, guard; aspect, sight, face.

Դիտակարանութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Droptricks.

Դիտակազարկելուչ , *adj. ind.* That has a fine face.

Դիտակն (կան , կամբ) *s.* Perspective-glass ; telescope ; binocle . Դիտակն 'ի վեր տմբառնալ , to look, to raise the eyes.

Դիտանոց (ի , աւ .) *s.* Observatory; watch-tower; height, elevated place; belfry.

Դիտապառտ : Դիտապառտ անկաշիւ , to be killed on the spot. Դիտապառտ արկանել , to kill one on the spot.

Դիտապետ (ի , աւ .) *s.* The chief shepherd, or overseer; archbishop.

Դիտապետական (ի , աւ .) *adj.* Archbishopial.

Դիտարան (ի , աւ .) *s.* See Դիտանոց .

Դիտաորել (եմ , եցի) *v. n.* See Դիտել .

Դիտաորութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Intention, design, counsel; destination, end, regard, look .

Դիտել (եմ , եցի) *v. a.* To consider, to look, to observe, to remark, to recognise, to see, to stare; to leer; to spy, to watch; to examine, to study; to speculate, to contemplate; to consult; to look, to aim; to aim at, to tend; to expect, to mean, to intend .

Դիտողութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Observation; remark; speculation .

Դիտուած (ոյ , ով) *s.* See Դիտումն .

Դիտումն (տման , տմամբ) *s.* Sight, aim; intention .

Դիր See Դիրք :

Դիրս (գրտի , գրտիւ) *s.* Dregs, sediment, lees, grounds; lees. Դիրսել զգիրտն , to refine, to clarify .

Դիրք (գրեց , գրեւք) *s. pl.* Position, situation, posture; state, place, figure, seat; system; theme; application. Դիրք մարմնոյ , stature . Դիրք or գիրք հան .

գտեան , tomb, sepulchre .

Դիցակարգութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Deification, apotheosis .

Դիցապաշտ (ի , իւ .) *adj. and s.* Idolatrous, idolator .

Դիցաւան (ի , աւ .) *s.* Small town where idols are worshipped .

Դիւաբաղի , *adj. ind.* See Դիւահար :

Դիւաբար , *adv.* Diabolically .

Դիւաբնակ , *adj. ind.* Where demons dwell .

Դիւաբին , *adj. ind.* Devilish , furious, desperate .

Դիւագինիլ (իմ , նեցայ) *v. n-p.* To be furious, to be enraged, to play the devil .

Դիւագունք , *adj. ind.* Assembly of demons .

Դիւազգեաց (եցի , եցաւ) *adj.* Demoniack .

Դիւազգի , *adj. ind.* Whose origin is of the devil .

Դիւալլուկ , *adj. ind.* Possessed, demoniack .

Դիւախառն , *adj. ind.* Diabolick, where the devil is concerned .

Դիւածին , *adj. ind.* Produced by the devil .

Դիւակամ , *adj. ind.* That has a devilish will; that is desired by the devil, diabolick .

Դիւական (ի , աւ .) *adj.* Diabolick; enraged .

Դիւահաղորդ , *adj. ind.* That has a communication with the devil .

Դիւահար (ի , աւ .) *adj. and s.* Demoniack, tormented, possessed .

Դիւահարիլ (իմ , քեցայ) *v. n.* To be possessed; to play the devil, to be enraged .

Դիւահարութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Being possessed by the devil, possession .

Դիւահմայ (ի , իւ .) *s.* Sorcerer, magician .

Դիւահմայութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Sorcery, magick .

Դիւաձոյլ , *adj. ind.* That is melted or made to honour the devil .

Դիւաձենձեր , *adj. ind.* That is sacrificed to the devil .

Դիւամիտ , *adj. ind.* See Դիւագինի :

Դիւամուլ (ի , իւ .) *adj.* That is devoted to the worship of the devil .

Դիւան (ի , աւ .) *s.* Court, seat of justice; chancery; archives; library;

control, register; court of records.

Գրեանագիր (գրի, գրաւ) *s.* Comptroller.

Գրեանագիր (պրի, պրաւ) *s.* Chancellor; recorder.

Գրեանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To torment, to play the devil, to enrage.

Գրեանապահ (ի, աւ) *s.* See Գրեանապետ:

Գրեանապետ (ի, աւ) *s.* Keeper of the records; librarian; great officer.

Գրեանապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of great officer or of keeper of the records.

Գրեանատուն (տան, տամբ) *s.* Chancery; court of records.

Գրեանուէր, *adj. ind.* That is dedicated or sacrificed to the devil.

Գրեաշղեն, *adj. ind.* That is inspired by the devil, diabolick.

Գրեապաշտ (ի, իւ) *adj. and s.* That worships the devil.

Գրեապառիկ, *adj. ind.* That is deceived by the devil; diabolick.

Գրեասարսուռ, *adj. ind.* That is agitated by the devil.

Գրեատանջ, *adj. ind.* That is tormented by the devil, possessed.

Գրեատեսակ, *adj. ind.* That is like the devil, diabolick.

Գրեթ (ի, իւ) *s.* Charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Գրեթական (ի, աւ) *adj.* Magical, enchanted, done by enchantment.

Գրեթարան (ի, աւ) *s.* Place of witchcraft.

Գրեթեղ (եմ, էցի) *v. a.* To charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Գրեթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magick, theurgy.

Գրեթական գրեթութիւն, countercharm.

Գրեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Witchcraft, wickedness, bad humour.

Գրեւր (ի, աւ) *s. and adj.* Plain; ease; contentment; convenience; easy, convenient; flat, bare.

Գրեւրեկ, *adj. ind.* Easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Գրեւրեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fragility.

Գրեւրալիք (ի, իւ) *adj.* Decayed, fragile, weak, slippery.

Գրեւրալիքոտ, *adj. ind.* See Գրեւրալիք:

Գրեւրալիք (լւոյ, լեաւ) *adj.* See Գրեւրալիք:

Գրեւրալիք (գնի, գնիւ) *adj.* Very cheap, of little value, vile, common.

Գրեւրալիք վաճառել, to sell at a very low price.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Common, ordinary.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Easy to walk, commodious, easy.

Գրեւրալիւտ (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Easier, very commodious.

Գրեւրալիւտ (ի, աւ) *adj.* That makes or is made easily, easy.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Tender, pitiful.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Hasty, fretful; susceptible.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That turns easily, mutable, changeable; convertible.

Գրեւրալիւտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Volubility.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That is easily deceived.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Sensible, tender, delicate, susceptible.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That escapes easily.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That fades easily.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Rolling, that is easily rolled.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Flexible, compliant, supple, pliable, pliant.

Գրեւրալիւտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flexibility, suppleness, fickleness.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Dissoluble.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That is easily kindled or inflamed.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Condescending, compliant; gentle, easy, commodious.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That is easily deceived, that can be taken, dupe.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Moveable.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Refrangible; fragile, frail.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Pliable, pliant.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* That is easily consumed.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* Easy to recognise.

Գրեւրալիւտ (եմ, ածի) *v. a.* To bear or produce easily.

Գրեւրալիւտ, *adj. ind.* See Գրեւրալիւտ:

Դիւրածնուել, *adj. ind.* That engenders easily.

Դիւրահեղ, *adj. ind.* That burns or is burnt easily.

Դիւրակերթ, *adj. ind.* Docile, disciplinable.

Դիւրակոր, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրակործան, *adj. ind.* Decayed, ruinous, that falls easily.

Դիւրակորուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Flexibility.

Դիւրակրէի, *adj. ind.* Portable, that can easily be carried.

Դիւրահալ, *adj. ind.* That liquefies or melts easily.

Դիւրահակ, *adj. ind.* Flexible, supple.

Դիւրահամար, *adj. ind.* That can be easily related.

Դիւրահաշտ, *adj. ind.* That agrees easily with his enemies.

Դիւրահաս, *adj. ind.* That happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood.

Դիւրահասոյց, *adj. ind.* That causes easily to comprehend.

Դիւրահաւան (*ի, իւ*) *adj.* Easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed.

Դիւրահաւատ (*ի, իւ*) *adj.* Credulous, that believes easily.

Դիւրահաւատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Credulity, facility of believing readily.

Դիւրահեշտ, *adj. ind.* Very easy.

Դիւրահեշտի, *adv.* Easily, with great facility.

Դիւրահեծ, *adj. ind.* That easily decays or spoils.

Դիւրահնազանդ, *adj. ind.* That obeys easily, ready or easy to obey.

Դիւրահնար, *adj. ind.* Very easy, or possible.

Դիւրահոս, *adj. ind.* See **Դիւրահոսան**.

Դիւրահոսան, *adj. ind.* Flowing, that flows easily.

Դիւրահուպ, *adj. ind.* Easy of access, affable.

Դիւրամած, *adj. ind.* Adhesive, viscous.

Դիւրամածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tenacity, viscosity, adhesive quality.

Դիւրամարդ, *adj. ind.* Disciplinable, docile.

Դիւրամարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Docility.

Դիւրամարտ, *adj. ind.* Easy to digest, light.

Դիւրամուռ, *adj. ind.* Easy to die.

Դիւրամերձ, *adj. ind.* See **Դիւրահաւալ**.

Դիւրամէտ, *adj. ind.* Inclined.

Դիւրամուտ, *adj. ind.* That enters easily, insinuating.

Դիւրամոգեղի, *adj. ind.* Gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.

Դիւրամիտ See **Զօտարամիտ**.

Դիւրամոտութիւն See **Զօտարամոտութիւն**.

Դիւրամրսեղի, *adj. ind.* Chilly, susceptible of cold.

Դիւրայարմար, *adj. ind.* Very suitable, proper, becoming, convenient.

Դիւրայեղ, *adj. ind.* Mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյս, *adj. ind.* Easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեաց, *adj. ind.* That burns, or is burnt easily.

Դիւրանալ (*ամ, րացալ*) *v. n-p.* To make one's self easy; to accommodate one's self; to be at one's ease.

Դիւրանայ, *adj. ind.* Easy, gentle, obedient, pliant, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, *adj. ind.* See **Դիւրանցուկ**.

Դիւրանցուկ, *adj. ind.* Transitory, transient, that is of short duration.

Դիւրաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Nimble, moveable, light, active, free.

Դիւրաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agility, pliability, mobility.

Դիւրաշքջիկ, *adj. ind.* Versatile.

Դիւրաշոշափ, *adj. ind.* Easy to touch, palpable.

Դիւրապատիւր, *adj. ind.* That deceives himself easily; that is easily deceived.

Դիւրապատուժ, *adj. ind.* Easy, simple, clear.

Դիւրապատրաստ, *adj. ind.* Active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրառիկ, *adj. ind.* That can be easily taken.

Դիւրասահ, *adj. ind.* Slippery; fragile; weak.

Դիւրասահութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fragility.

Դիւրասաղապ, *adj. ind.* See **Դիւրասահ**.

Դիւրասացութեաք, *adj. ind.* See **Դիւրասաց** .
Դիւրասխալ, *adj. ind.* Easy to miss or mistake .
Դիւրասնունդ, *adj. ind.* Delicate, brought up delicately .
Դիւրասուն, *adj. ind.* See **Դիւրասունդ** .
Դիւրասաց, *adj. ind.* Easy to gain, to acquire .
Դիւրավաճան, *adj. ind.* Easy to finish : See **Դիւրանցուկ** .
Դիւրավառ, *adj. ind.* Inflammable, that is easily inflamed .
Դիւրաշնաս, *adj. ind.* Delicate, weak .
Դիւրատար, *adj. ind.* Light; portable; condescending .
Դիւրարհամարհ, *adj. ind.* Very vile, very despicable .
Դիւրաւ, *adv.* Easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently .
Դիւրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Easy, commodious .
Դիւրափրելի, *adj. ind.* Friable, easy to reduce to powder .
Դիւրափրուելիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Friability .
Դիւրափշրելի, *adj. ind.* See **Դիւրափրելի** .
Դիւրափոփոխ, *adj. ind.* That changes easily, changeable, mutable, variable, versatile .
Դիւրաբայլ, *adj. ind. and adv.* Easy, commodious; that walks easily; currently .
Դիւրեաւ See **Դիւրաւ** .
Դիւրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To facilitate, to make easy; to accommodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate .
Դիւրերասան, *adj. ind.* Tameable, that can be easily tamed, pliable .
Դիւրըմբռնելի, *adj. ind.* Easy to take; easy to understand .
Դիւրընթաց, *adj. ind.* See **Դիւրաբայլ** .
Դիւրընկալ (*ի, իւ*) *adj.* Susceptible, sensible; easy to understand .
Դիւրընտել, *adj. ind.* Tameable, tractable .
Դիւրիմաց, *adj. ind.* Easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive .
Դիւրիւն, *adj. ind.* Easy, light, gentle; commodious .

Դիւրիւ (*բէ, բշաւ*) *adj.* That makes easy .
Դիւրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief .
Դիւցարան (*ի, իւ*) *s.* Mythologist .
Դիւցարանական (*ի, աւ*) *adj.* Mythological .
Դիւցարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mythology .
Դիւցազն (*զին, զամբ*) *s.* Hero .
Դիւցազն կին, heroine. **Դիւցազանց**, heroick .
Դիւցազնաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Epopee .
Դիւցազնաբար, *adv.* Heroically .
Դիւցազնական (*ի, աւ*) *adj.* Heroick; epick .
Դիւցազնականակ, *adj. ind.* Heroicomic .
Դիւցազնացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is become a hero .
Դիւցազնեալ See **Դիւցազնացեալ** .
Դիւցազնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heroism .
Դիւցախառն, *adj. ind.* Deified, placed in the number of heroes or gods .
Դիւցախեաւ, *adj. ind.* Excessively devoted to the worship of gods or idolatry .
Դիւցակարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apotheosis, deification .
Դիւցապաշտ See **Դիւցապաշտ** .
Դիւցընկէց, *adj. ind.* **Դիւցընկէց լեւան**, Olympus .
Դիւք (*դիւց, դիւք*) *s. pl.* Divinity, false god; idol. **Կարգել ընդ դիւս**, to deify, to place in the number of gods .
Դշալ See **Դշալ** .
Դշին or **Դշին** (*փնի, փնիւ*) *s.* Dolphin, porpoise .
Դշալ (*ամ, ացի*) *v. n.* To discontinue, to cease .
Դշեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Fortress, dungeon, fort; redoubt .
Դզորդեցուցանել See **Դզորդեցուցանել** .
Դզորդիլ See **Դզորդիլ** .
Դզորդուն See **Դզորդիլ** .
Դզորդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake; to move, to shake off, to agitate; to raise commotions in a state .
Դզորդեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Դզորդել** .
Դզորդել (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To

shake, to stir, to be agitated.

Դարգբուն, *s. ind.* Shock, concussion, agitation; disturbance.

Դարգուն (զման, զմամբ) *s.* See Դարգբուն :

Դմակ (ի, աւ) *s.* Tail of a sheep.

Դմին իրի, *conj.* Therefore, for that cause, on account of.

Դնդեր (ի, աւ) *s.* See Մկան :

Դնդել (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise : See Հնչել :

Դնել (դնեմ, եգի) *v. a.* To lay, to set, to put, to place; to constitute, to found, to establish; to apply. Դնել ի վերայ, to impose; to put on. Դնել ընդ մէջ, to interpose. Վերստին դնել, to reinstate. Անուն դնել, to give a name, to name. Մարտ դնել, to make war. Պատիւ դնել, to honour, to show honour and respect.

Դշխոյ (ի, իւ) *s. f.* Queen, empress.

Դշխոյահաւ (ու, ու) Wood-hen, water-quail.

Դշխոյութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* State of a queen.

Դոին (խին, խամբ) *s.* Mill-hopper.

Դող, *s. ind.* See Դողունն : Զգալի հարկանել, to shake, to stir, to shudder.

Դողալ (ամ, զացայ) *v. n.* To totter, to stagger; to tremble; to start; to shudder; to quake, to shiver.

Դողանի : Զգողանի հարկանել : See Դողալ :

Դողացունել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shake, to push, to move; to astonish; to cause to tremble, to agitate.

Դողգող, See Դողգող :

Դողգող, *adj. ind.* Vacillating, staggering.

Դողգողալ (ամ, ջայցի) *v. n-p.* See Դողգողել :

Դողգողել (եմ, եցի) *v. n.* To vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողգողիւն, *s. ind.* See Դողգողունն :

Դողգողունն (ջման, ջմամբ) *s.* Vacillation, staggering.

Դողգողոտ, *adj. ind.* See Դողգողունն :

Դողգողուն, *adj. ind.* Vacillating, reeling, trembling.

Դողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Դողունն :

Դողուն (զման, զմամբ) *s.* Trepidation; start; shudder, horror; convulsive motion; whim; shiver, shivering.

Դոյզն, *adj. ind.* Very little, exiguous; small; frivolous, light. Դոյզն ինչ, very little; pinch, drop.

Դոյզնագիւտ, *adj. ind.* Rare.

Դոյլ (գուլի, գուլիւ) *s.* Pail; tub.

Դոյլ կաթին, churn.

Դոյն (գորին, գորիմբ or գորին) *pro.* This, that; same.

Դոյն or Դոյն ինչ, *adj. ind.* See Դոյզն :

Դոյնչափ, *adv.* As much as.

Դոյնպէս, *adv.* So, in such a manner.

Դոյնպիսի (սւոյ, սեւ) *adj.* Such, like, in like manner.

Դոյնորինակ, *adj. ind. and adv.* Such; in such a manner.

Դոն (ի, իւ) *s.* Tunny. Դոն յառեալ, pickled tunny.

Դորակ (ի, աւ) *s.* A sort of meat sure.

Դորսովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու (քո, քե) *pro.* Thou.

Դուար (ի, աւ) *s.* See Արջառ :

Դուզնաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To make a short discourse.

Դուզնեցայ (քէի, քէիւ) *adj.* Little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուզնեցեան, *adj. ind.* See Դուզնեցայ :

Դուռ, *adj. ind.* Barbarous: See Խուռ :

Դուռ, *s. ind.* Cessation, intermission, pause, relaxation, truce.

Դուռ (գոյ, գոմ) *s.* See Հարբուղի :

Դուռ or Դուռ ինչ, *adj. ind.* See Դոյզն : Դուռ ուրեք, seldom.

Դուռն (դրան, դրամբ) *s.* Door, entrance; sluice. Դուռն միծ, portal.

Դուստր (դստեր, դստերբ) *s. f.* Girl, daughter. Դուստր եղբոր or քեռն, niece. Դուստր որդւոյ or դստեր, grand daughter.

Դուստրիկ, See Դաստրիկ :

Դուր (գոյ, գոմ) *s.* Carpenters tool, plane. Դուր պայտառաց, butchris, horse-pecker.

Դուրգ (գրգան, գրգամբ) *s.* Wheel of a potter.

Դուրք (գրաց, գրգ) *s. pl.* Door.

Ի գուրս, out. Ի գուրս ասլ, to restore, to return. Ի գուրս մերձեալ, եկեալ or հասեալ, impending, very near.

Դուքս (դքսի, դքսիւ) s. Duke; general, chief.

Դոփել (եմ, էջի) v. n. To tap, to stamp with the foot.

Դոփիւն, s. ind. Act of stamping with the foot.

Դպիր (դպրի, դպրաւ) s. Lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist. Աքսնի դպիր, chancellor.

Դպրանոց (ի, աւ) s. See Դպրոց.

Դպրապետ (ի, աւ) s. Protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրաստուն (տան, տամբ) s. See Դպրոց.

Դպրոց (ի, աւ) s. School, college, seminary.

Դպրոցակից (կցի, կցաւ) s. School-fellow.

Դպրոցատուն (տան, տամբ) s. See Դպրոց.

Դպրութիւն (թեան, թեամբ) s. Office of notary: literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers. Աւանց դպրութեան, idiot, ignorant, unlettered.

Դռնակ (ի, աւ) s. Wicket, small door made in a large one.

Դռնահար (ի, աւ) s. Knocker of a door.

Դռնապահ (ի, աւ) s. See Դռնապան.

Դռնապան (ի, աւ) s. Porter; usher.

Դռնափակ (ի, աւ) s. Latch, small bolt; lock, bar.

Դռնչիւ (իմ, չեցոյ) v. n-p. To toll, to ring. Դռնչին ականջքն իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն, s. ind. Tinkling, noise in the ear.

Դրոհ See Գրոհ.

Դրոյթ See Գրոյթ.

Դասիկոն (ի, աւ) s. Story, room.

Դասրիկ (րկի, րկաւ) s. f. A little girl.

Դարբ (ի, էւ) s. Blame, reprehension.

Դարբանք (նայ, նօք) s. pl. See Դարբ.

Դարբել (եմ, էջի) v. a. To blame, to condemn, to reprove.

Դարբելի (լւոյ, լեաւ) adj. Blamable, condemnable.

Դարբութիւն (թեան, թեամբ) s. See Դարբ.

Դոտերագիր (գրի, գրաւ) s. Adopted or adoptive daughter.

Դրագէմ, adj. ind. and s. Verb composed of the past participle and the auxiliary verb, for example: Սիրեալ եմ, սիրեալ էս, սիրեալ է: Սիրեալ էի, սիրեալ էիր, սիրեալ էր: I have loved, thou hast loved, he has loved: I had loved, thou hadst loved, he had loved.

Դրազարկոս (ի, աւ) s. That knocks at a door.

Դրախտ (ի, էւ) s. Paradise; garden; orchard.

Դրախտահաւ (ու, ու) s. Bird of paradise.

Դրախտաձուն, adj. ind. Grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան (ի, աւ) s. Gardener.

Դրական (ի, աւ) adj. Positive.

Դրականապէս, adv. Positively.

Դրակից (կցի, կցաւ) adj. and s. Neighbour, that is near; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոն or Դաակոն (ի, աւ) s. See Վիշապ.

Դրակոնապէս (սեփ, սեփիւ) s. (Greek word) Sea dragon.

Դրակոնաթիկոն (ի, էւ) s. Dragon-stone: See Վիշապաքար.

Դրակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Neighbourhood, proximity of a place.

Դրամ (ոյ, ու) s. Coin, money; penny. Դրամ նախնեաց, medal. Դրամ մեծ, medallion. Դրամոյ, nummery.

Դրամովք վճարել, to pay ready cash. Դրամ հառանել or հարկանել, to coin, to make money.

Դրամ (ի, էւ) s. Drachm.

Դրամագործութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Knowledge of ancient medals.

Դրամաթուղթ (թղթոյ, թղթով) s. Bill of exchange; bank-note.

Դրամաժողով, adj. ind. That amasses money; tributary.

Դրամական (ի, աւ) adj. Numismatick.

Դրամակէս, s. ind. Half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակշիռ, s. ind. Drachm, penny.

Դրամահատ (ի, էւ) s. Minter.

Դրամահատութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of coining money.

Դրամանոց (*ի, ալ*) *s.* Money-box; bank.

Դրամախոխութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Change; business of a banker.

Դրամիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To buy or farm for money; to collect money.

Դրանդ (*ի, իւ*) *s.* See Դրանդի:

Դրանդի (*դւոյ, դեաւ*) *s.* Threshold; door posts.

Դրանկ (*ի, ալ*) *adj.* and *s.* Beggar, that begs from door to door.

Դրաստ (*ի, իւ*) *s.* See Դրախտ:

Դրացի (*ցւոյ, ցեաւ*) *adj.* and *s.* Neighbour.

Դրացութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Neighbourhood.

Դրաքմայ (*ի, իւ*) *s.* See Դրաքմէ:

Դրաքմէ (*ի, իւ*) *s.* Drachm, penny.

Դրգալ (*ի, իւ*) *s.* Spoon. Դրգալ լի, spoonful. Խորոճիք դրգալի, bowl of a spoon.

Դրդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise.

Դրդուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրդուեցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See Դրդուել:

Դրդուիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To stagger, to move, to stir.

Դրդումն (*դման, դմամբ*) *s.* Suggestion, instigation.

Դրժանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See Դրժողութիւն:

Դրժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fail, to infringe, to contravene.

Դրժողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Infringement, contravention, faithlessness.

Դրժող (*ի, ալ*) *adj.* and *s.* Violator, transgressor, faithless.

Դրինդ, *s. ind.* See Դրնդիւն:

Դրնդել (*եմ, եցի*) *v. n.* To tap, to stamp with the feet; to toll.

Դրնդիւն, *s. ind.* Stamping with the feet; tinkling.

Դրոշմ (*ի, իւ*) *s.* Character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրոշմաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Marked.

Դրոշմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To print, to mark, to stamp, to decipher, to regis-

ter; to seal; to confirm. Դրոշմել խաբանաւ, to mark with a hot iron.

Դրուագ (*ի, ալ*) *s.* Incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական (*ի, ալ*) *adj.* Emblematic.

Դրուագել (*եմ, եցի*) *v. a.* To incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Դրուագել:

Դրուակ See Դրուագ:

Դրուատ (*ի, իւ*) *s.* Eulogy, praise.

Դրուատարան (*ի, ալ*) *s.* Place to give praises.

Դրուատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք (*տեայ, տեօք*) *s. pl.* See Դրուատ:

Դրուատութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See Դրուատ:

Դրուդ See Դուոյթ:

Դրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme; thesis. Դրութիւն ձեռայ, imposition of the hand.

Դրուժան (*ի, իւ*) *adj.* See Դրժող:

Դրօշ (*ի, իւ*) *s.* Banner, ensign, flag, standard; gonfalon.

Դրօշակ (*ի, ալ*) *s.* Hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colours.

Դրօշակակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Ensign, standard-bearer; banneret.

Դրօշակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Gonfalon-bearer: See Դրօշակակիր:

Դրօշաւոր (*ի, ալ*) *adj.* Banneret; ensign.

Դրօշեալ (*ելոյ, ելով*) *s.* Sculpture, image, idol, statue.

Դրօշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sculpture, to make images.

Դրօշուած (*ոյ, ով*) *s.* Sculpture, image.

Դքսակոն (*ի, ալ*) *adj.* Ducal.

Դքսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Dutchy.

Դքսուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Dutchess.

Ե

Ե (*yetch*) YE (as in *yes*). Vowel, the fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used for, or confounded with the letters Է, Ի and Ա, for example: Երեց, երեց; երե, երե; գէթ, գէթ: Եւզ, եւզ; աղբււր, աղբււր; երկիւղ, երկեւղ; նստիլ, նստել; բնակիլ, բնակել; շաւիղ, շաւեղ; շառաւիղ, շառաւեղ; ուղիղ, ուղեղ; գոհհ, գոհհ: Ապերասան, ապարասան; եղինջ, աղինջ; գիւցիկ, գիւցիկ:

Եւ or Էւ in some words is pronounced like *you* in English, or *ju* in Italian, for example: Եւր, *your*; հարեւր or հարեւր, *haryour*; ալիւր or ալիւր, *alyour*; բիւր or բեւր, *pyour* or *pure*.

Ե, particle conjunctive or sometimes compositive in words, for example: Բաւերայմար, բարեշնորհ, ոսկեկաղճ:

Ե or Է with a line above it denotes the number *five*.

Եբենոս (Է, աւ) *s.* Ebony; ebony-tree.

Եբրձաղ (Է, աւ) *s.* See Պարեգոտ:

Եբրայական (Է, աւ) *adj.* Hebrew. Եբրայական բարբառ, Hebrew, the Hebrew language. Եբրայական ոճ, hebraism, Hebrew idiom. Եբրայական ճապիկ, Hebrew. Հիւսում եբրայական լեզուի, hebraist.

Եբրայեցիներն, *adv.* In Hebrew, in the Hebrew language.

Եբրայեցի (յւոյ, յւով) *s. adj. and adv.* Jew; Hebrew. Եբրայեցի խօսել, to speak Hebrew. Եբրայեցիք, the Hebrews, the Jews.

Եգիպտահաւ (ու, ու) *s.* Ibis.

Եգիպտականործան, *adj. ind.* That has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտայք, *s. ind.* Egyptian alphabet or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի (յւոյ, յւով) *s. and adj.* Egyptian.

Եգիպտացորեան (ենոյ, ենով) *s.* Buckwheat.

Եգիպտուհի (հւոյ, հեւ) *s. f.* Egyptian woman.

Եգիս (Է, Էւ) *s.* Aegis, shield.

Եդեմ (այ, աւ) *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եդեմաբուղի, *adj. ind.* That has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդեմածին, *adj. ind.* See Եդեմաբուղի:

Եդեմական (Է, աւ) *adj.* Of Eden, belonging to Eden.

Եդեմեան, *adj. ind.* See Եդեմական:

Եդեմատունի, *adj. ind.* Planted or placed in Eden.

Եւ (ոյ, ով) *adj.* One, alone.

Եղարան (Է, Էւ) *adj.* Unanimous; that speaks alone.

Եղարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Soliloquy.

Եղարար, *adv.* Solely, only.

Եղարուն, *adj. ind.* Sole, only, even.

Եղախմբել (Էմ, էցի) *v. a.* To assemble, to unite.

Եղախմբիլ (Էմ, բեցայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եղակ (Է, աւ) *adj.* One, sole, only.

Եղական (Է, աւ) *adj.* Singular.

Եղականապէս, *adv.* Singularly.

Եղականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Singularity.

Եղակի, *adj. s. ind. and adv.* Singular; singular number; singularly.

Եղամայն (Է, Էւ) *adj.* Of one voice only; unanimous.

Եղամի (ոյ, ով) *adj.* That is furnished with a single horse.

Եղամանակ (Է, աւ) *adj.* Of a single time.

Եղանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* To assemble, to be united.

Եղանդամ, *adv.* See Միանդամ:

Եղառած (Է, Էւ) *s.* Enthymeme.

Եղառմու, *adj. ind. and adv.* Of both; singular; particularly.

Եղաժանի See Միաժանի:

Եղատեսակ, *adj. ind.* Singular; uniform.

Եղերակայ (Է, Էւ) *adj.* That is situated near the confines.

Եղերել (Էմ, էցի) *v. a.* To terminate, to finish; to confine.

Եղերիչ (ըլի, ըլաւ) *adj.* That terminates, that confines; horizontal.

Եղերորդ (Է, աւ) *adj.* First.

Եղերուն (ըման, ըմամբ) *s.* End, term.

Եղերական (Է, աւ) *adj.* Horizontal.

Եղերաբ (աից, աիւք) *s. pl.* Confines, limits, boundaries; horizon. Զու

հաճեաւական առ եղբրսս, horizontal; horizontally.

Եղն (զին, զամբ) *s.* Ox.

Եղնալեզու (ի, աւ) *s.* Bugloss.

Եղնամուք (լից, լիւք) *s. pl.* A couple of oxen; couple.

Եղնավար (ի, աւ) *s.* Cowherd; ploughman.

Եղնոց (ի, աւ) *s.* Stable for oxen.

Եղունապէս, *adv.* Singularly, particularly, solely.

Եզր (եզեր, եզերք) *s.* Border, extremity, end; limit; term; shore; edge. Եզր ունել, to end, to terminate.

Եզրածիրանի, *adj. ind.* That has a purplish edge.

Եզրակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion; result; epilogue.

Եզրակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To conclude, to infer.

Եզրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To conclude, to terminate.

Եզրացուցիչ (ցիւ, ցլաւ) *adj.* Conclusive.

Եզրել (եմ, եցի) *v. a.* To conclude, to end, to finish, to terminate.

Եզբանդի, *adv.* Emulative, one more than another.

Եզող (ի, աւ) *s.* See Եղնավար:

Եթեր (ի, աւ) *s.* Ether; heaven. Եթեր վերին, the empyrean, the empyreal heaven.

Եթերական (ի, աւ) *adj.* Ethereal, aerial; celestial. Օդ եթերական, ether.

Եթէ, *conj.* If; provided, on condition; perhaps; be it so. Եթէ առնէք զայն, if you do it. Եթէ սիրէք զիս, if you love me. Եթէ գայցէ որ գայ, if he come. Եթէ ասն քեզ, if you be told. Հարցանէք, եթէ սիրիցեմ ըզմեզ, you ask if I love you. Ոչ ելից, եթէ ոչ նախ դու ելցես, I shall not go out unless you go out first. Եթէ աւրացէ, և եթէ ոչ, whether he do it or not.

Եթէ իցէ, *conj.* Whether; perhaps. Եթէ ոչ, *conj.* Save, if not, except; unless.

Եթիւյ or Եթիւայ (ի, իւ) *s.* See Հողմանդ:

Ել See Ելք:

Ելակ or Ելագ (ի, աւ) *s.* Strawberry; sort of large strawberry.

Ելամուտք (մոից, մոիւք) *s. pl.* Place through which one goes and enters: See Ելամուտք:

Ելանել (եմ, ելի) *v. n.* To go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray. Ելանէ արեգակն, the sun rises or begins to appear on the horizon. Ելանել 'ի վեր or 'ի վերայ, to reascend; to leap over, to cross; to gush out. Ելանել վերստին, to go out again. Ելանել աբաղաղի 'ի վերայ մարւոյն, to tread the hen. Ելանել արուի 'ի վերայ մասակի, to cover a mare, a bitch. Ելանել 'ի ցամաք, to disembark. Ելանել յորջոյ, to dislodge. Զմիմեմք ելանել, to concur; to surpass. Զգուցի ելանել, to sigh. 'ի գլուխ ելանել, to be ended, to be finished.

Ելանելի (լոյ, լիւաւ) *s.* and *adj.* Stairs, staircase; of going out or going up. Ելանելի շրջանակաւ, a round staircase.

Ելեկարին See Ելեքարին:

Ելեկէք, *s. pl. ind.* Concurrence, emulation. Ելեկէս առնել, to concur; to surpass. Ելեկէս առնելով, in concurrence.

Ելեկէք, *s. pl. ind.* Act of ascending and descending; step. Ելեկէս առնել, to go up and down.

Ելեմուտք (մոից, մոիւք) *s. pl.* Act of going out and in; expence and income.

Ելեմանդական (ի, աւ) *adj.* (Greek word) Ելեմանդական անիւս or բորոտութիւն, leprosy.

Ելեքաւոն or Ելեքաւին See Ելեքարին:

Ելեքարական (ի, աւ) *adj.* Electrified. Ելեքարականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Electricity.

Ելեքարահան (ի, աւ) *adj.* Electrical.

Ելեքարաչափ (ի, իւ) *s.* Electrometer.

Ելեքարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To electrify.

Ելեքարոն (ի, աւ) *s.* Amber.

Ելլադական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Greece or to the Greek.

Ելլողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proceeding, emanation.

Ելուզակ (ի, աւ) *s.* Highway man, robber, bandit, vagabond.

Ելուզակարար, *adv.* Highwayman-like.
Ելուզակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a highwayman, of a robber.

Ելուզակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depredation, robbery.

Ելուզանել (եմ, զի) *v. a.* To push, to excite, to bring forth, to produce.

Ելուզումն (զման, զմամբ) *s.* Shoot, sprout, production.

Ելումուր See Ելումուր :

Ելումն (ելման, ելմամբ) *s.* Proceeding, emanation, birth, emission.

Ելունդն (եղդոյ, եղդով) *s.* Carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour. Ելունդն քանդակաց, relievio, alto relievio in sculpture.

Ելուցանել See Ելուցանել :

Ելք (ելց, ելք) *s. pl.* Elevation, ascension; act of going up, staircase; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource.

Ելք հնարից, means, expedient. Ելք Զանապարհի, the turning of the street.

Ելք 'ի կենաց or յաշխարհէ, decease. Ելք ձախողակ, disaster. Ելք յաջողակ, success. Ելք or գիրք Ելց, Exodus.

Ելք իրացն դառնել, to devise, to find means, to remedy.

Եկ, *s. ind.* Act of coming, arrival.

Եկ (ի, աւ) *s. and adj.* Alien, foreigner; external.

Եկամուտ (մտի, մտիւ) *s. and adj.* Revenue, income, settled income, annuity, first fruits, interest, rent, pension, product, profit; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotick, false. Եկամուտք արքունի, finances.

Եկաւոր (ի, աւ) *s.* That comes.

Եկաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To come.

Եկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coming, arrival.

Եկեղեցական (ի, աւ) *adj. and s.* Ecclesiastick, belonging to the church; ecclesiastick, clergyman. Իբրեւ եկեղեցական, ecclesiastically.

Եկեղեցանալ (ամ, ցացոյ) *v. n-p.* To assemble, to be convoked.

Եկեղեցացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To assemble, to convoke.

Եկեղեցի (ցոյ, ցեաւ) *s.* Church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly.

Եկեղեցական (ի, աւ) *s.* Churchwarden; patron of a church; sacrist.

Եկեղեցականութիւն (թեան, թեամբ)

s. Office of churchwarden; office of patron of a church, of a sacrist.

Եկեղեցորհնէք, *s. ind.* Consecration of a church.

Եկեղեցական (աւսի, տեսիւ) *s.* Ecclesiastick.

Եկքան (ի, իւ) *s.* Thistle; chard.

Եհէ, *int.* Oh!

Եղ See Իւղ :

Եղաք (ի, աւ) *s.* See Փոս :

Եղական (ի, աւ) *adj.* Created, made.

Եղականապէս, *adv.* With creation; like a created being.

Եղականացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To create, to cause to exist.

Եղամ (ի, աւ) *s.* (Hebrew word) See Կամարակապ :

Եղաման (ոյ, ով) *s.* Cruet, vial for oil.

Եղան (ի, աւ) *s.* Fork.

Եղանակ (ի, աւ) *s.* Mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; air, tone, modulation, time, measure; Եղանակ խօսից, phrase, expression. Եղանակ տարւոյ, season.

Եղանակաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Harmonious; singer.

Եղանակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To modify, to qualify.

Եղանակաւորութիւն (բման, բմամբ) *s.* Modification.

Եղանակել (եմ, եցի) *v. a.* To sing harmoniously.

Եղանակութիւն (կման, կմամբ) *s.* Modulation.

Եղանիլ (իմ, եղէ) *v. n.* To be, to become, to be created.

Եղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Creation; being, creature.

Եղատ (ի, աւ) *s.* See Եղենափայտ :

Եղար (ի, աւ) *s. f.* Spouse, wife: See Եղեր :

Եղարամայր (մօր, մօրք) *s. f.* Եղարամայր, weepers.

Եղարան See Իւղարան :

Եղարկել (եմ, եցի) *v. a.* To anoint, to oil.

Եղաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Եղարկել :

Եղափանդական See Եղեփանդական :

Եղբայր (բօր, բարք) *s.* Brother; german. Կրտէր եղբայր, younger brother.

Եղբայր հօր or մօր, uncle.

Եղբայրաբար, *adv.* Fraternally. Եղբայրաբար կեալ ընդ միմեանս, to live

together like brothers.

Եղբայրագիր (գրի, գրու) *s.* Adopted brother.

Եղբայրադաւ, *adj. ind.* That deceives his brother.

Եղբայրադրաւ, *adj. ind.* See Եղբայրասական:

Եղբայրական (ի, աւ) *adj.* Fraternal.

Եղբայրակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow.

Եղբայրակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraternity, brotherhood; fellowship.

Եղբայրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be fellow member.

Եղբայրանոց (ի, աւ) *s.* Brotherhood, place where the brothers or members meet, monachism.

Եղբայրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his brother.

Եղբայրասպան (ի, աւ) *adj.* Fratricide.

Եղբայրասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fratricide, murder of a brother.

Եղբայրատեայ (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his brother.

Եղբայրատեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hatred, ill will towards a brother.

Եղբայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraternity. Հոգեւոր եղբայրութիւն, brotherhood; monachism.

Եղբորոս (ի, իւ) *s.* Hellebore.

Եղբորորդի (դւոյ, դւով) *s.* Son of a brother; nephew.

Եղեամն (եման, եմամբ) *s.* Drizzling rain; hoar-frost, rime; frost. Իջաւել եղեման, to drizzle.

Եղբորոս See Եղբորոս:

Եղեգնաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in a place planted with reeds or canes.

Եղեգնախոռնկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See Խոռնկեղեգն:

Եղեգնաձեւ, *adj. ind.* In the form of a cane.

Եղեգնաշամբ (ի, իւ) *s.* Place planted with canes.

Եղեգնապուրակ (ի, աւ) *s.* See Եղեգնաշամբ:

Եղեգնափող (ոյ, ով) *s.* Pipe, flute.

Եղեգնեայ, *adj. ind.* That is made of cane. Եղեգնեայ դաւաղան, cane, stick made of cane.

Եղեգնուտ, *s. ind.* See Եղեգնաշամբ:

Եղել See Իւղել:

Եղելութիւն See Եղանութիւն:

Եղեմախար, *adj. ind.* Drizzled, spoiled by drizzling rain.

Եղեմածին, *adj. ind.* That produces drizzling rain.

Եղեմապատ, *adj. ind.* Covered with drizzling rain.

Եղեմարկու, *adj. ind.* That casts, that produces drizzling rain.

Եղեգնահատ (ի, իւ) *adj.* That cuts the nails.

Եղեգնաբար See Եղեգնաբար:

Եղեռն (ռան, ռամբ) *s.* Rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness.

Եղեռնագործ (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, scelerat, rascally.

Եղեռնական (ի, աւ) *adj.* See Եղեռնաւոր:

Եղեռնային (յնոյ, յնով) *adj.* See Եղեռնաւոր:

Եղեռնաւոր (ի, աւ) *adj.* Flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rascality, wickedness.

Եղեր (ի, աւ) *s.* Complaint, lamentation.

Եղերական (ի, աւ) *adj.* Lamentable; plaintive, that laments, weeping; tragic. Եղերականք, weepers. Եղերական կատակերգութիւն, tragi-comedy.

Եղերամայր See Եղարամայր:

Եղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elegy; song, singing; tragicomedy.

Եղերդ (ի, աւ) *s.* Endive, wild lettuce, succory.

Եղերգակ or Եղերգնակ (ի, աւ) *s.* See Եղերգ:

Եղերերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Funeral song; elegy.

Եղերերգու (ի, աւ) *adj. and s.* Weeper; elegiac.

Եղէին (ենոյ, էնով) *s.* Pine; fir; cedar.

Եղենափայտ (ի, իւ) *s.* Cedar; cedar wood.

Եղենափայտեայ, *adj. ind.* Made of cedar.

Եղենեայ, *adj. ind.* Made of pine or cedar.

Եղենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See Եղենեայ:

Եղեփանդական See Եղեփանդական:

Եղեդ (եղեգի, եղեգաւ) *s.* Endive, wild lettuce.

Եղեգն (եղեգան, եղեգամբ) *s.* Reed, cane, stalk of corn; rush; clysterpipe; socket; tube.

Եղեգնաբոյս, *adj. ind.* Furnished with quills or large pens.

Եղեգնախուռնիկ (խնկոյ, խնկով) *s.* See խուռնիկեղեգն:

Եղեգնախաւիւ, *s. ind.* Heap of broken canes.

Եղի (եղւոյ, եղւով) *s.* See Մուրի:

Եղիճ (եղճի, եղճաւ) *s.* See Եղինճ:

Եղինճ (եղինճոյ, եղինճով) *s.* Nettle.

Եղինջ See Եղինճ:

Եղիսեան, *adj. ind.* Եղիսեան դաշտք, Elysian fields.

Եղծ (ի, իւ) *s.* See Եղծումն:

Եղծագործ (ի, աւ) *adj.* Ruinous; spoil, corrupted.

Եղծական (ի, աւ) *adj.* Corruptible; fragile.

Եղծանել (եմ, եղծի) *v. a.* To corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out.

Եղծանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Corruptible; that may be effaced.

Եղծուած (ոյ, ու) *s.* See Եղծումն:

Եղծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Corruption, depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation. Եղծումն սկզբան, begging the question.

Եղի, *adj. ind.* Lukewarm, tepid.

Եղկական (ի, աւ) *adj.* Plaintive, moanful.

Եղկանալ (ամ, կայայ) *v. n.* To cool, to become tepid.

Եղկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make tepid.

Եղկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misfortune, misery, disaster, calamity; complaint, lamentation.

Եղմոնի, *adj. ind.* (Hebrew word) Such.

Եղն (եղին, եղմբ) *s. f.* Hind, female deer.

Եղնեաքար (ի, աւ) *s.* Onyx, sardine stone.

Եղուհ, *int. and adj. ind.* Alas! woe is me; miserable.

Եղունգն (եղնգան, եղնգամբ) *s.* Nail; onyx: See Շաւկոտկէն:

Եղունգն See Եղունգն:

Եղուն (եղտի, եղտիւ) *adj.* Substantial.

Եղջերագեղ, *adj. ind.* Horned, having fine horns.

Եղջերակնճիթ (ճթի, ճթաւ) *s.* Rhinoceros: See Ռնկեղջիւր:

Եղջերակող (ոյ, ու) *s.* Horn, French horn, huntsman's horn.

Եղջերաւոր (ի, աւ) *adj.* Horned.

Եղջերենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Carob-tree.

Եղջերիկ (րկի, րկաւ) *s.* Cerastes, horned serpent.

Եղջերու (ի, աւ) *s. m.* Stag; pricket.

Եղջերուաբաղ (ի, իւ) *s.* Chimera, fabulous monster.

Եղջերուկ (րկի, րկաւ) *s.* Tame jack-daw.

Եղջինի See Եղջերենի:

Եղջիւր (ջիւր, ջիւր or ջիւրով) *s.* Horn; huntsman's horn, French horn; carob.

Եղջիւրաբաղ See Եղջերուաբաղ:

Եղջիւրիկ See Եղջերիկ:

Եղջիւրուաբաղ See Եղջերուաբաղ:

Եղտիւր See Աղտիւր:

Եմակ See Շմակ:

Եմփորոն (ի, աւ) *s.* (Greek word) Pall.

Ենթ, *pre.* Under: See Րնդ:

Ենթադատել (եմ, եցի) *v. a.* To suspect, to prejudge.

Ենթադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suspicion, prejudice.

Ենթադրաբար, *adv.* Hypothetically.

Ենթադրական (ի, աւ) *adj.* Hypothetical.

Ենթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit, to subdue, to subject: to suppose, to presuppose.

Ենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection; supposition, assertion, demand; hypothesis. Կախընթաց ենթադրութիւն, presupposition.

Ենթալուսնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Sublunary.

Ենթակայ (ի, իւ) *s.* Subject.

Ենթակայական (ի, աւ) *adj.* Hypostatical.

Ենթակայանալ (ամ, յայայ) *v. n.* To subsist; to exist.

Ենթակայացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to subsist or exist.

Ենթակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Existence; hypostasis.

Ենթակայուցանել See Ենթակայա-
ցուցանել :

Ենթակայութիւն See Ենթակայու-
թիւն :

Ենթակէտ See Ստորակէտ :

Ենթադրութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. Subjection, submission.

Ենթամայ (Ի, Իւ) s. Division,
mark of division of a word.

Ենքեղէս or Ենքեղէս (այ, աւ)
s. (Greek word) Eel: See Օձաձուկն :

Եպարքոս (Ի, աւ) s. (Greek word)
Prefect; viceroy.

Եպարքոսութիւն (Թեան, Թեամբ)
s. (Greek word) Prefecture; vice roy-
alty.

Եպեմէս (Ի, աւ) s. See Գաղ-
տակրայ :

Եպերանք (նայ, նօք) s. pl. Blame,
contempt.

Եպերել (եմ, էցի) v. a. To blame,
to despise.

Եպիկուրեան, s. and adj. Epicurean.

Եպիփոստիկոս (Ի, աւ) s. (Greek
word). See Բաղլանա or Բաղլուրար :

Եպիսկոպոս (Ի, աւ) s. (Greek
word) Bishop.

Եպիսկոպոսական (Ի, աւ) adj. Epis-
copal.

Եպիսկոպոսակից (կցի, կցաւ) s.
Companion of a bishop, that has the
same episcopal dignity.

Եպիսկոպոսանիստ, adj. ind. Where
a bishop's see is. Եպիսկոպոսանիստ
եկեղեցի, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց (Ի, աւ) s. See
Եպիսկոպոսարան :

Եպիսկոպոսապետ (Ի, աւ) s. Arch-
bishop.

Եպիսկոպոսարան (Ի, աւ) s. Bi-
shop's see, bishop's palace.

Եպիսկոպոսութիւն (Թեան, Թեամբ) s.
Episcopacy, dignity of bishop, bishoprick.

Եռ (ոյ, ու) s. Ebullition, bub-
bling: See Երեք :

Եռաթիւեալ, adj. ind. Very vene-
mous.

Եռաթուեան, adj. ind. Composed of
three numbers; ternary.

Եռալ (ամ, այցի) v. n. To boil;
to bubble; to shudder; to swarm; to
crawl.

Եռալուսեան, adj. ind. Having three
lights.

Եռականդուսն, adj. ind. See Երեք-
կանգնեան :

Եռակի, adv. Trebly.

Եռակողման or Եռակողմն, adj. ind.
Trilateral.

Եռահիւսակ or Եռահիւսեակ, adj.
ind. That consists of three things or
words. Եռահիւսեակ նուագ, trisagion.

Եռահրաշ, adj. ind. Most admirable,
wonderful, astonishing, surprizing.

Եռաձեղ, adj. ind. Having three
branches.

Եռամանակ, adj. ind. Of three times
or measures.

Եռամասն, adj. ind. See Եռամաս-
նեայ :

Եռամասնեայ, adj. ind. That consists
of three parts; tripartite.

Եռամեան (ենի, ենիւ) adj. Trien-
nial.

Եռամեայ, adj. ind. Of three months.
Եռամեայ ժամանակ, term of three
months.

Եռայարկ, adj. ind. That consists of
or is furnished with three stories.

Եռանգ (Ի, Իւ) s. Two days ago,
day before yesterday.

Եռանդագին, adj. ind. and adv. Fer-
vent, ardent; fervently, devoutly.

Եռանդեան, adj. ind. Boiling; of
yesterday.

Եռանդն (դեան, դեամբ) s. Ar-
dour, heat; warmth, bubbling, ebul-
lition, overheating, effervescence; fervour,
fire, fury, rapture, zeal, devotion; acti-
vity, vivacity, vigour; abundance.

Եռանդնակայծակ, adj. ind. Sparkling;
fiery.

Եռանդնաշարժ, adj. ind. See Ե-
ռանդնոս :

Եռանդնասէր, adj. ind. Devout, spi-
ritual.

Եռանդնոտ (Ի, աւ) adj. Boiling,
hot; ardent, fervent; fiery, spiritual;
devout.

Եռանդնուտ, adj. ind. See Եռանդ-
նոտ :

Եռանկիւն (կեան, կեամբ) s.
Triangle.

Եռանկիւնաչափական (Ի, աւ) adj.
Trigonometrical.

Եռանկիւնաչափութիւն (Թեան,
Թեամբ) s. Trigonometry.

Եռանկիւնաչափօրէն, adv. Trigo-
nometrically.

Եռանկիւնի (նւոյ, նեաւ) adj. Tri-
angular.

Եռանձնեայ, adj. ind. Of three persons.

Եռանուն, *adj. ind.* Of three names.
Եռապատիկ (*տիկ*, *տիկա*) *adj. and adv.* Triple, trebly, three times.
Եռապատիկել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To triple.
Եռապատկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Trebleness, triplicity.
Եռապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Triumvir.
Եռապետական (*ի*, *աւ*) *adj.* Triumviral.
Եռապետութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Triumvirate.
Եռավանկ or **Եռավանդ** (*ի*, *իւ*) *adj.* Trisyllabical; triphthong.
Եռատրոհ, *adj. ind.* Divided into three parts, divided trebly.
Եռացումն (*ցման*, *ցմամբ*) *s.* Ardour, fervour, ebullition, bubbling, effervescence.
Եռացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To make boil; to warm, to give heat; to make swarm or crawl.
Եռափայլաբ, *adj. ind.* Very ardent.
Եռմոս (*ի*, *իւ* or *աւ*) *s.* (Greek word) Harmony, melody.
Եռոտանի (*նոյ*, *նեաւ*) *s.* Tripod.
Եռօրեայ, *adj. ind.* Of three days.
Ես (*իմ*, *ինեւ*) *pro. 1.* **Ես ինքն**, myself.
Եսանել See **Զեսանել**.
Ետեղակալ (*ի*, *աւ*) *s.* Inhabitant; lieutenant, viceregent; successor.
Ետեղապահ (*ի*, *աւ*) *s.* Vicegerent, vicar.
Ետեղափոխութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Change of place, passage from one place to another; succession, act of succeeding or taking the place of.
Ետեւախաղաց, *adj. ind.* Liquid, fluid, flowing.
Ես ընդ ետ, *adv.* Very soon, as soon as, immediately.
Ետը (*ետեղ*, *ետեղբ*) *s.* Place: See **Տեղի**.
Եր, *pro. ind.* Which, what. **Յէր զերայ**, on what; on which? See **Էր**: **Ողջ եր**, live.
Երագ (*ի*, *աւ*) *adj. and adv.* Quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; quickly, nimbly, currently; very soon.
Երագ զարկ բաղէի, quick pulse.
Երագագիր (*գրի*, *գրաւ*) *adj.* That writes quick.
Երագաշնաց, *adj. ind.* That goes, that walks quick.
Երագաւ See **Արագաւ**.

Երթագիտաց, *adj. ind.* Quick, that walks, that moves quick.
Երթաւծագ, *adj. ind.* That points, that begins to appear soon.
Երթահալ, *adj. ind.* That is soon thawed or liquefied.
Երթահաս, *adj. ind.* That arrives soon, sudden, quick.
Երթահեղ, *adj. ind.* Light.
Երթամիտ (*միտ*, *միտաւ*) *adj.* Subtle, brisk, cunning, ingenious, sly.
Երթամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Subtlety, slyness.
Երթաշեղ, *adj. ind.* That is soon changed.
Երթաշարժ (*ի*, *իւ*) *adj.* Agile, quick, that moves quick.
Երթասլաց, *adj. ind.* That darts forward, that runs quick, quick.
Երթասխալ, *adj. ind.* That fails, that is soon or easily mistaken.
Երթաւախաւան, *adj. ind.* That passes, that dies soon, transitory, transient.
Երթաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.
Երթափոյթ, *adj. ind.* Quick, nimble, prompt, diligent.
Երթափոփոխ, *adj. ind.* See **Երադափոխ**.
Երթաքայլ, *adj. ind.* Quick, that walks quick.
Երթել (*եմ*, *եցի*) *v. n. and a.* To make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.
Երագ երագ, *adv.* Quick, quickly, soon, presently.
Երագընթաց (*ի*, *իւ*) *adj.* Quick, that runs quick, nimble, swift.
Երագընթացութիւն See **Երագաւթութիւն**.
Երագոտն, *adj. ind.* See **Երագընթաց**.
Երագութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency.
Երագ (*ոյ*, *ով*) *s.* Dream, fancy.
Երագագետ (*գիտի*, *գիտաւ*) *adj. and s.* That explains dreams.
Երագագետ (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* See **Երագագետ**.
Երագահան (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* See **Երագագետ**.
Երագահանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Explanation of dreams.
Երագահմայ (*ի*, *իւ*) *s.* Magician by means of dreams.

Երազանձայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magick by means of dreams.

Երազանալ (ամ, զայ) *v. n-p.* To dream, to fancy, to see things in a dream. Երազանալ ստեպ, to have many unquiet dreams.

Երազայոյժ, *adj. ind.* Fanatical, visionary.

Երազապատում, *adj. ind.* That relates dreams: See Երազառես:

Երազառես (ի, աւ) *s.* Dreamer; visionary, enthusiast, fanatic.

Երազացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj.* and *s.* That shows, that explains a dream.

Երազափորձ (ի, իւ) *adj.* That is subject to pollution whilst sleeping.

Երազափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pollution which happens in a dream or while sleeping.

Երաժիշտ (շտի, ժշտաւ) *s.* Musician, composer.

Երաժշտական (ի, աւ) *adj.* Musical, harmonious.

Երաժշտականութիւն See Երաժշտութիւն:

Երաժշտապետ (ի, աւ) *s.* Chief of musicians.

Երաժշտապետ, *adv.* Musically.

Երաժշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Musick.

Երախ (ի, աւ) *s.* Mouth, muzzle.

Երախակալ (ի, աւ) *s.* Haft of a knife.

Երախաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of leading by the mouth.

Երախայ (ի, իւ) *s.* Catechumen.

Երախայանալ (ամ, յայ) *v. n.* To cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երեխայրի (ընդ, բեաւ) *adj.* and *s.* Early; precocious. Երեխայրիք, early fruits, fruits in the beginning of the season, firstlings, first fruits of the earth.

Երախան (ի, աւ) *s.* Assembly, company, circle, banquet.

Երախապետ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Thankful, grateful. Երախապետ լինել, to be thankful, to be grateful.

Երախապիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Acknowledgment, gratitude.

Երախապիտ, *adj. ind.* Favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit; incumbent.

Երախապարծ (ի, աւ) *adj.* Beneficent, obliging, benefactor.

Երախապարդոյս, *adj. ind.* Unthankful, ungrateful.

Երախապատոյց, *adj. ind.* That recompenses, grateful.

Երախաամոռաց, *adj. ind.* See Երախապարդոյս:

Երախաանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Act of reminding some one of benefits received.

Երախապարգէլ, *adj. ind.* See Երախապարգէլ:

Երախաաւու (ի, աւ) *adj.* See Երախապարգէլ:

Երախաաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Benefactor, beneficent, obliging.

Երախաաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be favoured, to receive benefits.

Երախաաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Երախապարգէլ:

Երախակ (իմ, կցի) *v. n.* To remind some one of benefits received.

Երախաք (տեայ, տեք) *s. pl.* Favour, kindness, benefit, advantage, good, friendship, office, service, pleasure. Երախախ առնել, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ (ի, աւ) *s.* Vein; string, filament, fibre; metallick vein. Երակ առնել or հատանել, to open a vein, to bleed, to phlebotomize.

Երակահաւ (ի, իւ) *s.* Bleeder.

Երակահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bloodletting, phlebotomy.

Երակահեւ, *adj. ind.* In form of a vein.

Երահ See Երախ:

Երամ (ոյ, ու) *s.* Troop, flock; assembly, company.

Երամախմբել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To go in a flock, in company.

Երամախումբ, *adj. ind.* and *adv.* In a flock.

Երամակ (ի, աւ) *s.* Herd, flock, cattle; stud of horses.

Երամական (ի, աւ) *adj.* That goes in company.

Երամակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is of the same flock, of the same company.

Երամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապետ (ի, աւ) See Երամապետ: Երամապետ (ի, աւ) *s.* Chief, keeper of a flock, of a herd.

Երամապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a person at the head of a troop.

Երամիւ (եմ, եցի) *v. a.* To assemble in company.

Երամ երամ, *adv.* In several troops.

Երամովին, *adv.* In company.

Երանազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Happier, very happy.

Երանալից, *adj. ind.* Happy, full of felicity.

Երանակ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանական (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**.

Երանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be happy, to be fortunate.

Երանաշնորհ, *adj. ind.* Happy, blessed.

Երանատուր, *adj. ind.* That gives, that announces felicity.

Երանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To beatify.

Երանացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Beatific.

Երանացուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Beatification.

Երանաւէտ, *adj. ind.* See **Երանալից**.

Երանաւէտեալ, *adj. ind.* Happy; that is declared happy.

Երանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Երանելի**.

Երանդ (ոյ, ով) *s.* Dye, colour.

Երանդախայտ, *adj. ind.* Furnished with many colours.

Երանդ երանդ, *adv.* In many colours.

Երանեակ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To declare happy.

Երանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Happy, blessed. **Երանելի առնել**, to make happy.

Երանի, *adj. ind.* Happy. **Երանի թէ**, if it please God, would to Heaven.

Երանի նմա որ, happy he who.

Երանիկ, *adj. ind.* See **Երանելի**.

Երանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Felicity, happiness, beatitude.

Երանուհի (հւոյ, հեաւ) *adj. f.* Happy, blessed.

Երանք (նաց, նգ) *s. pl.* Loins, reins; lap. **Աւաջակողմն երանաց**, mons Veneris. **Քուշի երանաց**, groin.

Երաշխաւոր (ի, աւ) *s.* Pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier. **Երաշխաւոր լինել**, to be, to become surety or guarantee: See **Երաշխաւորել**.

Երաշխաւորել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety.

Երաշխեալ (խեպի, խեպիւ) *s.* Torment, great pain, trouble.

Երաշխ: **Յերաշխի առնուլ**, to take in pledge: See **Երաշխաւորել**.

Երաշա (ի, իւ) *s.* See **Երաշառու**.

Երաշառու (ու, ու) *s.* Kind of bird.

Երաշտանալ (ամ, տացոյ) *v. n.* To dry, to become dry (speaking of the earth or the air).

Երաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dryness, aridity.

Երասան (ի, աւ) *s.* See **Երասանակ**.

Երասանակ (ի, աւ) *s.* Bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit. **Երասանակ արկանել**, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ (ի, աւ) *s.* That holds the bridle or the rein.

Երաստ (ի, իւ) *s.* Assembly, company.

Երաստան (ի, աւ) *s.* Buttock, breech; arse, rump, fundament. **Հարկանել զերաստանն**, to flog. **Հարուած** or **գան երաստանի**, flogging.

Երաստոյ See **Արաստոյ**.

Երբ, *adv.* When, in what time.

Երբ ունիք գառնալ այսրէն, when shall you return? **Մինչև յերբ** or **մինչև յերբ**, how long?

Երբեմն, *adv.* Sometimes, now and then, from time to time; already, formerly, in time past.

Երբեք, *adv.* Sometimes, from time to time; never, at no time. **Ոչ երբեք** or **մի երբեք**, never, no, not. **Ոչ երբեք եկեսցէ** or **երբեք ոչ եկեսցէ**, he will never come. **Մի երբեք** or **երբեք մի զանաւոր**, do not refuse him.

Երբուծ (բծոյ, բծով) *s.* Breast of an animal.

Երգ (ոյ, ով) *s.* Chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; language, voice. **Երգ համառօտ**, canonet. **Երգ առնուլ**, to sing. **Յերգ արկանել**, to sing or compose a song. **Յերգ անկանել**, to be the subject of a song.

Երգաբան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Bal-lad-maker, singer; singing.
Երգաբանեալ (եմ, էցի) *v. n.* To sing, to celebrate, to praise.
Երգաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, canticle, hymn; praise.
Երգագիր (գրի, գրաւ) *s.* Book of songs; song-writer.
Երգագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song-writing; song, praise.
Երգագրել (եմ, էցի) *v. a.* To make or compose songs; to sing one's composition.
Երգակից (կցի, կցաւ) *s.* That sings together or with another.
Երգակցել (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To sing together.
Երգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song in company.
Երգահան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Tragick (poet).
Երգահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, air.
Երգարան (ի, աւ) *s.* Place or book of songs; musical instrument.
Երգել (եմ, էցի) *v. a.* To sing.
Երգել թռչնոց, to warble, to chirp.
Երգեհոն (ի, աւ or իւ) *s.* Organ, organs.
Երգեհոնահար (ի, աւ) *s.* Organist.
Երգեցիկ, *adj.* and *s. ind.* See **Երգեցող**.
Երգեցող (ի, աւ) *adj.* and *s.* Singer, musician.
Երգիծաբան (ի, իւ) *adj.* Satirical; pungent.
Երգիծաբանական (ի, աւ) *adj.* Satirical.
Երգիծաբանեալ (եմ, էցի) *v. a.* To satirize, to lampoon.
Երգիծաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satire, acrimony. **Յօրինել երգիծաբանութիւնս**, to lampoon.
Երգիծանել (եմ, երգիծի) *v. a.* To reprimand; to bite, to tear, to jeer, to cavil, to nettles, to irritate.
Երգիծանիլ (նչի, նչաւ) *adj.* That blames, that finds fault.
Երգիծանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reprimand; sarcasm; squabble.
Երգիծանք (նայ, նօք) *s. pl.* See **Երգիծանութիւն**.
Երգիծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Երգիծանել**.
Երգիծում (ծման, ծմամբ) *s.* Laceration: See **Երգիծանութիւն**.

Երգիծուցանել See **Երգիծանել**.
Երգիծոն See **Երգեհոն**.
Երգողաբարբառ, *adj. ind.* Singing, singer of praise.
Երգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of singing; song, canticle.
Երդ (դ, ու) *s.* Dormer window, skylight; roof, house.
Երգակից (կցի, կցաւ) *s.* Neighbour, that dwells near.
Երդաւանդ (ի, իւ) *adj.* Perjured, that has sworn himself. **Երդաւանդանք դաւանիլ**, to perjure one's self, to break an oath, to take a false oath.
Երդաւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury.
Երդաւանդոր, *adj. ind.* See **Երդաւանդանք**.
Երդաւանդից (կցի, կցաւ) *s.* Conspirator, plotter.
Երդաւանդութիւն, *adj. ind.* Swearer, that swears; sworn.
Երդաւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjururation, conspiracy.
Երդաւանդար (ի, աւ) *adj.* See **Երդաւանդանք**.
Երդաւանդարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To perjure one's self.
Երդաւանդարութիւն See **Երդաւանդանքութիւն**.
Երդաւանդէր (սիրի, սիրաւ) *s. and adj.* Swearer.
Երդաւանդաւ, *adj. ind.* That takes a false oath: See **Երդաւանդանք**.
Երդաւանդութիւն, *adj. ind.* See **Երդաւանդանք**.
Երդաւանդոր (ի, աւ) *adj.* Swearer, that swears.
Երդաւանդիք (լեայ, լեօք) *s. pl.* The things of which one takes an oath.
Երդաւանդուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make swear. **Երդաւանդուցանել ըզդաւ**, to conjure, to adjure, to exorcise.
Երդաւանդուցիւ (ցչի, ցչաւ) *s.* Exorcist.
Երդաւանդուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exorcism, adjuration, conjuration.
Երդաւի, *s. ind.* Oath. **Երդաւի աւանդել** or **լինել**, to swear, to affirm or ratify by oath.
Երդաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perjury, oath taken in-vain.
Երդաւութիւն (ում, դուայ) *v. n.* To swear, to affirm or ratify by oath; to curse, to detest. **Մուտ երդաւութիւն**, to perjure one's self, to take a false oath.

Երգումարդ (ոյ, ու) s. Family, house .

Երգումն (գման , գմամբ) s. Oath . Սուտ երգումն , perjury , false oath . Երգումն տալ , to take an oath .

Երեակ (եկի , եկաւ) s. See Երեկ : Երեամ , s. ind. Three years ; of three years . Երեամ or զերեամ , in or during three years , every three years .

Երեխայ See Երախայ :

Երեխայանալ See Երախայանալ :

Երեխայրի See Երախայրի :

Երեխան See Երախան :

Երեկ , s. ind. and adv. Yesterday ; evening . Երեկ յերեկոյն or ընդ երեկս , yesterday-evening , yesternight . Ընդ երեկս or առ երեկս , towards evening , at the close of day . Յերեկս կոյս , towards evening ; to the west .

Երեկանալ (ամ , կայայ) v. n-p. To amuse one's self until the evening , to pass the whole day . Երեկանալ յանկողնի , to sleep very late .

Երեկել (եմ , եցի) v. n. To stay till the evening ; to remain , to pass the day .

Երեկոյ (ի , իւ) s. Evening . Բարի երեկոյ , good night .

Երեկոյանալ (ամ , յայայ) v. n-p. To be leaving the day , to approach the evening .

Երեկոյեան , adj. ind. Of the evening . Երեկոյեան ժամ աղօթից , vespers .

Երեկոյն , adj. ind. Of the evening . Երեկորեայ , s. ind. Evening . Յերեկորեայ , the evening , towards evening .

Երեկորեան , adj. ind. See Երեկորին :

Երեկորի (րւոյ , րեաւ) s. See Երեկոյ :

Երեկորին , adj. ind. Of the evening . Երեկորնեայ (նէի , նէիւ) adj. Of the evening ; westerly .

Երեկօթոյք See Երեկօթք :

Երեկօթք (Թից , Թիւք) s. pl. Night's lodging . Երեկօթս առնել , to take a night's lodging ; to remain , to pass the night in some place .

Երեկօրի (րւոյ , րեաւ) s. Evening . Երեմեայ , adj. ind. See Երեմեան :

Երեմեան (ենի , ենաւ) adj. Triennial .

Երեմնի (նւոյ , նեաւ) adj. See Երեմեան :

Երես See Երեւք :

Երեսան See Երասան :

Երեսանակ See Երասանակ :

Երեսանակալ See Երասանակալ :

Երեսանակակալ See Երասանակալ : Երեսաւոր (ի , աւ) adj. Bold , courageous .

Երեսել (եմ , եցի) v. n. To offer one's self ; to appear ; to see one another .

Երեսնամեայ (մէի , մէիւ) adj. Of thirty years .

Երեսնամեան (մնի , մնիւ) adj. See Երեսնամեայ :

Երեսնամի , adj. ind. See Երեսնամեայ :

Երեսնապատիկ (տկի , տկաւ) adj. and adv. That contains thirty units , thirtyfold .

Երեսնաւոր (ի , աւ) adj. That contains thirty units .

Երեսնեակ (եկի , եկաւ) adj. and s. Thirty .

Երեսներորդ (ի , աւ) adj. and adv. Thirtieth ; in the thirtieth place .

Երեսուն (սնի , սնիւ) adj. Thirty .

Երեսփոխան (ի , իւ) s. Vicegerent .

Երեւք (սայ , սօք) s. pl. Face , look , countenance , mien , air ; exterior , surface ; forehead . Երեւք փղք , facet . ' Ի վերին երեսս , externally . Զերեսօք ջուրց , level with the water .

Երեր (ի , իւ) s. Tremour , motion , agitation . Երեր և տատան վնէլ , to tremble , to move .

Երերածուփ , adj. ind. Much agitated , stormy .

Երերանք (նայ , նօք) s. pl. See Երեր :

Երերել (եմ , եցի) v. a. To move , to agitate , to swing .

Երերիւ (իմ , րեցայ) v. n-p. To tremble , to move , to shake , to be agitated ; to quake like a simpleton .

Երերուն , adj. ind. Trembling , that trembles .

Երեակ (ի , աւ) s. Saturn (planet) : See Երեւոյթ or Տեսիլ :

Երեակայական (ի , աւ) adj. Imaginary , fantastical ; imaginative .

Երեակայել (եմ , եցի) v. a. To imagine , to fancy , to dream .

Երեակայութիւն (Թեան , Թեամբ) s. Imagination , fancy , whim , idea .

Երեան , s. ind. Յերեան ածել , to show , to make evident , to develop . Յերեան գալ , to be evident ; to show one's self , to appear .

Երեւելաբար , adv. See Երեւելապէս : Երեւելադոյն (գունի , գունիւ) adj.

comp. More illustrious, famous.

Երեւոյալէս, *adv.* Evidently, visibly.

Երեւելի (լսոյ, լեաւ) *adj.* Visible, palpable, evident, perceptible, apparent; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroic, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, commanding, memorable, noble, notable, remarkable, principal, solemn, splendid. **Երեւելի առնել**, to illustrate, to render illustrious or famous.

Երեւելութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Visibility; appearance.

Երեւցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign.

Երեւի, *v. imp.* It appears to me, I am of opinion, I think.

Երեւիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To appear, to show one's self, to offer one's self, to dawn.

Երեւիլ, *s. ind.* Weevil: See Մշինայ. **Երեւոյթ** (ութի, ութիւ) *s.* Appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phasis; phenomenon. **Արեւոյթս**, externally, in appearance, outwardly.

Երեւութանալ (ամ, Թացայ) *v. n-p.* To appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Երեւումն.

Երեւումն (եման, եմամբ) *s.* Apparition, manifestation; appearance; representation.

Երեք (րից, րիւք) *adj. pl.* Three. **Երեքալեան**, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երեքամսեայ, *adj. ind.* Of three months.

Երեքամսեան, *adj. ind.* See Երեքամսեայ.

Երեքանկիւնի, *adj. ind.* Triangular.

Երեքանձնեայ, *adj. ind.* Of three persons.

Երեքարձէն (ձեռի, ձեռիւ) *s.* Trident, fork with three prongs.

Երեքարձի See Երեքարձէն.

Երեքաղձեան, *adj. ind.* Very desirable.

Երեքգրեան, *adj. ind.* Composed of three letters; of three letters.

Երեքգանգեան, *adj. ind.* That is

worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան (երեցունց, երեքումբ) *adj. pl.* All three.

Երեքբաւեան, *adj. ind.* Very happy, blessed.

Երեքթեան, *adj. ind.* That has three wings.

Երեքթղեան, *adj. ind.* Of three spans.

Երեքթշուառեան, *adj. ind.* Very unfortunate.

Երեքժանի (նոյ, նեաւ) *s.* Fork with three prongs.

Երեքին (երեցունց, երեքումբ) *adj. pl.* See Երեքեան.

Երեքկանգեան, *adj. ind.* Of three cubits or fathoms.

Երեքկարգեան, *adj. ind.* Of three orders or degrees.

Երեքկին, *adj. ind. and adv.* Triple; trebly, threefold.

Երեքկնայարկ, *adj. ind.* Of three stories.

Երեքկնարօր, *adj. ind.* That is tilled three times; very cultivated, polished.

Երեքկնարօր առնել, to till three times.

Երեքկնել (եմ, եցի) *v. a.* To triple; to make triple.

Երեքկուղի, *adj. ind.* Triple, tripled.

Երեքկուսի, *adj. ind.* That has three sides or angles, triangular.

Երեքհարիւր (ոյ, ով) *adj. and s.* Three hundred.

Երեքհարիւրեքեան or **Երեքհարիւրեքին** (եցունց, եքումբ) *adj. and s. pl.* Every three hundred.

Երեքհեղեան, *adj. ind.* Trisyllabical.

Երեքհրեան, *adj. ind.* That has three fires or lights.

Երեքձի, *adj. ind.* That has three branches or forks.

Երեքմասնեայ, *adj. ind.* See Երեքմասնեան.

Երեքմասնեան, *adj. ind.* That is composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple.

Երեքմատնի, *adj. ind.* Having three fingers or branches.

Երեքշաբթի (Թու, Թու) *s.* Tuesday, third day of the week.

Երեքսաթիկ (սկի, սկաւ) *adj. and adv.* Triple; trebly.

Երեքսայրի, *adj. ind.* Having three edges.

Երեքսրահեան, *adj. ind.* Having three porches or vestibules.

Երեքսրեան (եռի, եռիւ) *adj. and*

s. Composed of three holies; praised with the trisagion. Երեքորբեան երգ, trisagion: See Սրբաբանութիւն:

Երեքլժապեան, *adj. ind.* Of three brooks.

Երեքապեան, *adj. ind.* Triple, of three strings (of pearls).

Երեքասան (եփ, նիւ) *adj.* Thirteen.

Երեքասանամայ, *adj. ind.* See Երեքասանաման:

Երեքասանաման (ենի, ենիւ) *adj.* Of thirteen years.

Երեքասանեմայ See Երեքասանամայ:

Երեքասաներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Thirteenth; in the thirteenth place.

Երեքփառարեան, *adj. ind.* Much glorified, very holy; glorified with the trisagion.

Երեքփայլեան, *adj. ind.* Much to be wished, very desirable.

Երեքքաղաքեան, *adj. ind.* That belongs to Tripoli (or to the three towns).

Երեքքարեան, *adj. ind.* That is built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, *adj. ind.* Of three days.

Երեքօրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ See Երէ:

Երէզ, *adj. ind.* Desert, uncultivated.

Երէկ (երէկայ) *s.* Yesterday: See Երէկ:

Երէց (երէցու, երէցամբ) *adj. and s.* Elder, senior; priest.

Երթ, *s. ind.* Walk, way, gait, departure, journey.

Երթալ (ամ, չողայ) *v. n. and imp.* To go, to march, to repair, to follow a road.

Երթանալ See Երթալ:

Երթեկ (եկի, եկաւ) *s.* That goes and comes; going to and fro. Երթեկս աւնեկ, to go to and fro; to cross.

Երթեկեկ (եմ, եցի) *v. n.* To go and come.

Երթեկեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Going to and fro.

Երթում (թման, թմամբ) *s.* Walk, step.

Երի (երւոյ, երեաւ) *s.* Spine or part of the back of animals. Աւ երի, on the edge, towards, on the side of, near.

Երէշ (ի, աւ) *s.* Band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզապա, *adj. ind.* Bound.

Երիզապինգ, *adj. ind.* Bound.

Երիզապեղ (եմ, եցի) *v. a.* To bind, to tie with a band.

Երիզու, *adj. ind.* See Երէշ:

Երիթ (ի, աւ) *s.* Wedge, peg, stake.

Երիթամածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Driven in like a wedge.

Երիթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամի See Երիկամունք:

Երիկամաժեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nephritick.

Երիկամաժէտ (ժեռի, ժեռաւ) *adj.* Nephritick.

Երիկամունք (մանց, մամբ) *s. pl.* Reins, kidney. Խորտակել զերիկամունքս, to break or sprain one's back.

Երիկայք (կայց, կայիւք) *adj. and s. pl.* The Ancients, those who lived in former ages.

Երիկուն, *adv.* Towards evening.

Երիկն (երկնայ, երկնով) *s. f.* Heifer, young cow.

Երիկար (ի, աւ) *s.* Horse, palfrey.

Երիկարքաջընթաց, pad, ambling nag.

Երիկարիկ (բի, բիաւ) *s.* Poney, small horse.

Երիտասարդ (ի, աւ) *s.* Young man; youth, cadet.

Երիտասարդանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be or become a young man.

Երիտասարդանոց (ի, աւ) *s.* Gymnasium, circus.

Երիտասարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adolescence, youth.

Երիտասարդուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Young woman.

Երրորդ, *adj. ind. and adv.* Third; thirdly.

Երիցագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More ancient, ancient, elder, eldest, senior.

Երիցական (ի, աւ) *adj.* Երիցական աղանդաւոր, Presbyterian.

Երիցակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion of a senior or of a priest.

Երիցանի (նւոյ, նով) *s. pl.* The priests.

Երիցապետ (ի, աւ) *s.* Archpriest; bishop.

Երիցացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To make senior, to raise, to advance; to ordain, to make priest.

Երկցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Camomile.

Երկցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երկցս, *adv.* Three times, trehly; very, much. Երկցս ասելի, very hateful, very odious. Երկցս երանելի, very happy, blessed.

Երկւր See Հարկւր:

Երկւրեւ See Յերկւրեւ:

Երկ (ոյ, ու) *s.* See Երկք:

Երկաթնակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That believes in the divinity, and humanity of Jesus Christ.

Երկադիտակ, *adj. ind.* That looks through two apertures (like the eyes).

Երկաղնի, *adj. ind.* Of two kinds, double.

Երկաթ (ոյ, ու) *s.* Iron; iron weapon, sword, razor. Երկաթք, irons, chains, fetters. Երկաթ հնուի, old iron. Կտորք երկաթոյ, grape shot. Սյր երկաթոյ, tag. Վաճառական երկաթոյ, ironmonger. Գործատուն երկաթոյ, ironmonger's shop.

Երկաթագամ, *adj. ind.* Furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* That is written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Forger, ironmonger.

Երկաթախառն, *adj. ind.* Ferruginous.

Երկաթակապ, *adj. ind.* Chained, bound with iron.

Երկաթակուռ, *adj. ind.* Made or furnished with iron.

Երկաթակարուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Work or mine of iron.

Երկաթանիւթ (նայ, նոք) *s. pl.* Iron mine.

Երկաթանալ (ապ, աք) *s. pl.* See Երկաթանալ or Երկաթակարուծիւն: Երկաթանիւթ, *adj. ind.* Furnished with an iron bar.

Երկաթապատ, *adj. ind.* Bound, furnished with iron.

Երկաթապինդ, *adj. ind.* Closed with iron; chained.

Երկաթեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Of iron. Երկաթեղէնք, hardware.

Երկաթի (Թւոյ, Թեաւ) *adj.* Of iron. Երկաթի գործիք, tool, instrument of iron.

Երկաթումբ, *adj. ind.* That consists

of two sets; two, double.

Երկակենդան, *adj. ind.* See Երկա-կենցաղ:

Երկակենցաղ (ի, իւ) *adj.* Amphibious, that lives on land and in water.

Երկակ See Երկեակ:

Երկակի, *adj. ind.* and *adv.* Two, double, binary: twice, doubly.

Երկակին (կնշ, կանամբ) *adj.* Bigamist (man).

Երկակշիւ, *adj. ind.* That measures two opposite things.

Երկամ, *s. ind.* Two years, duration of two years.

Երկամանակ (ի, աւ) *adj.* That has two times or measures.

Երկամայ, *adj. ind.* Biennial.

Երկամասն, *adj. ind.* Bipartite.

Երկայն (ի, իւ) *adj.* Long, extended; prolix. Փզր ք երկայն, rather long.

Երկայնարան (ի, իւ) *adj.* Prolix, too diffusive, too long.

Երկայնարանեւ (եմ, եցի) *v. n.* To be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնարանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնադոյնս, *adv.* Too long.

Երկայնադէլ, *adj. ind.* Too long or extended, gigantick.

Երկայնակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* That lives long.

Երկայնահասակ (ի, աւ) *adj.* Of too long or extraordinary a size.

Երկայնահեր, *adj. ind.* Having long hair.

Երկայնաձգել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to extend.

Երկայնաձեռն (ախ, ոամբ) *adj.* That has long hands.

Երկայնաձև, *adj. ind.* Long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ, *adj. ind.* See Երկայնաձև:

Երկայնաձիւղ, *adj. ind.* Furnished with long branches.

Երկայնամիտ (միտ, մտաւ) *adj.* Patient, that suffers patiently, that perseveres.

Երկայնամոեւ (եմ, եցի) *v. n.* To be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամոութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Longsuffering, patience.

Երկայնամորուս, *adj. ind.* Long-bearded.

Երկայնանալ See Երկայնել :
Երկայնախառ, *adj. ind.* Extended,
great.

Երկայնաչափ, *adj. ind.* Long.

Երկայնաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Length; longimetry.

Երկայնապատում, *adj. ind.* Prolix,
too diffuse.

Երկայնաարած, *adj. ind.* Much ex-
tended.

Երկայնացուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To extend.

Երկայնել (եմ, եցի) *v. a.* To leng-
then, to extend, to stretch, to draw, to
draw out; to prolong. Երկայնել զոտս
or զսրունս, to stride, to straddle.

Երկայնիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To
extend or stretch one's self, to be pro-
longed.

Երկայնմտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Longsuffering, patience.

Երկայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Length; court; longitude; depth.

Երկայնօր (նաւուր, նաւուրբ) *s.*
Long day, long time.

Երկայնօրեայ, *adj. ind.* That lives,
that lasts long.

Երկայր (առն, արամբ) *s.* Bigamist
(woman); two men.

Երկան (ի, աւ) *s.* Mill; millstone.

Երկան իշոյ, millstone turned by an ass.

Երկանամուկն (ձկան, ձկամբ) *s.*
Miller.

Երկանաքար (ի, իւ) *s.* Millstone;
millstone quarry.

Երկանուն (ւան, ւամբ) *adj.* Bi-
nomious, having two names.

Երկասեր, *adj. ind.* Hermaphrodi-
tical.

Երկասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That
loves work, laborious, diligent.

Երկասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To work
diligently.

Երկասիրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Diligence, labour, toil, cultivation,
work.

Երկաձանկ or Երկաձանգ (ի, իւ)
adj. Dissyllabick.

Երկաձառակ See Կրկնաձառակ :

Երկատեսակ, *adj. ind.* Of two kinds.

Երկատեսակել (եմ, եցի) *v. a.* To
divide into two kinds, to divide.

Երկատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Division into two parts. Երկատու-
թիւն լուսնոյ, dichotomy.

Երկար (ի, իւ) *adj.* Long, extended,

ample; prolix; slow, tardy.

Երկարակեայ See Երկայնակեայ :

Երկարաձգել (եմ, եցի) *v. a.* To
lengthen, to prolong, to drag, to delay;
to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն (թեան, թեամբ)
s. Elongation, prolonging; duration,
length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ, *adj. ind.* Long, exten-
ded, that lasts a long time, durable.

Երկարապատում, *adj. ind.* Long,
prolix, diffuse.

Երկարաւի, *adj. ind.* Long, that
lasts long, durable.

Երկարաւութիւն (թեան, թեամբ)
s. Duration, length.

Երկարաւոր (ի, աւ) *adj.* Long,
extended; removed, distant.

Երկարել (եմ, եցի) *v. a.* To leng-
then, to prolong, to stretch, to extend;
to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն (թեան, թեամբ)
s. Length, elongation, extent, reach;
proximity.

Երկաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Bi-
nary; gemini (sign of the Zodiac).

Երկաւորեակ See Երկուորեակ and
Երկաւոր :

Երկաքանչիւր (ոյ, ու) *adj.* Both.

Երկբայ, *adj. ind.* Doubtful, uncer-
tain, undetermined, perplexed.

Երկբայաբար, *adv.* Uncertainly, doubt-
fully.

Երկբայական (ի, աւ) *adj.* Suspi-
cious, doubtful, problematich, uncertain,
contestable, disputable.

Երկբայանալ (ամ, յայցայ) *v. n-p.*
See Երկբայիլ :

Երկբայանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.*
See Երկբայիլ :

Երկբայանք (նայ, նօք) *s. pl.* See
Երկբայութիւն :

Երկբայք, *s. ind. pl.* See Երկբայու-
թիւն : Երկբայս լինել or անկանիլ :
to doubt, to suspect. Երկբայս, doubt-
fully, irresolutely, in suspense, in an
uncertain manner.

Երկբայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To
doubt, to suspect, to hesitate, to mis-
trust.

Երկբայութիւն (թեան, թեամբ)
s. Doubt, dubitation, hesitation, per-
plexity, irresolution; suspicion; incerti-
tude, ambiguity.

Երկբան (ի, իւ) *adj.* Amphibological,
ambiguous.

Երկբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկբարբառ (*Ի, Իւ*) *adj.* and *s.* Diphthong.

Երկբացիկ, *adj. ind.* That opens on two sides or doubly, double.

Երկբերան, *adj. ind.* That has two apertures; two edged.

Երկբերանեան, *adj. ind.* See **Երկբերան**.

Երկբուսիկ, *adj. ind.* That is born or produced doubly, double.

Երկգնդիկ (*Իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To assemble in two troops or regiments.

Երկդիմի, *adj. ind.* Of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological. **Երկդիմի բառ** 'ի կեր արկաշեւ, to equivocate.

Երկդիմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկդրամեան (*ձնի, ձնիւ*) *s.* Drachm, two drachms or pence.

Երկեակ, *adj. ind.* Binary, two.

Երկեամ, *s.* and *adj. ind.* Two years; biennial.

Երկեւ (*Ի, Իւ*) *s.* Fear: See **Երկեւ**.

Երկեղադին See **Երկեւադին**.

Երկեղած See **Երկեւած**.

Երկեղածութիւն See **Երկեւածութիւն**.

Երկեղական (*Ի, աւ*) *adj.* Redoubtable, much to be feared.

Երկեղապէս, *adv.* With fear, fearfully.

Երկեղուկ, *s. ind.* **Երկեղուկս արկանեւ**, to terrify, to frighten.

Երկեղուս, *adj. ind.* Frightful.

Երկերիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Two hundred.

Երկեցուցանել (*Էմ, ցուցի*) *v. t.* To intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեան (*Ի, Իւ*) *adj.* Doubtful, undecided.

Երկեանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Doubt, suspicion, fear.

Երկեւ See **Երկեւ**.

Երկթերթեան, *adj. ind.* See **Երկթերթի**.

Երկթերթի, *adj. ind.* Of two leaves or sheets.

Երկթեան, *adj. ind.* Having two wings.

Երկժանի (*չւոյ, նեաւ*) *s.* Two pronged fork; table fork.

Երկին (*կնի, կնիւ*) *s.* See **Երկինք**: **Երկինք** (*կնից, կնիւք*) *s. pl.* Heaven; paradise, dwelling of the blessed; air, ether.

Երկիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the inhabitants of earth. **Երկիր անկաշիւ** or **խոնարհիւ**, to prostrate one's self.

Երկիր, *adv.* Secondly, in the second place.

Երկիրապաշանել (*Էմ, պագի*) *v. n.* To adore; to prostrate one's self. **Երկիրապաշանել կուոյ**, to idolize, to adore idols.

Երկիցս, *adv.* Twice.

Երկիցս անգամ, *adv.* Twice, two times.

Երկեւ (*Ի, Իւ*) *s.* Fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust. **Աւ երկեւդի**, for fear that. **Չերկեւդի հարկանիւ**, to fear, to apprehend.

Երկեւաբեկ, *adj. ind.* Astonished, frightened.

Երկեւադին, *adj. ind.* Frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկեւալից, *adj. ind.* Timorous, timid, astonished, fearful.

Երկեւախառն, *adj. ind.* Mixed with fear, with fear.

Երկեւած (*Ի, աւ*) *adj.* Timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկեւածմտար (*Ի, Իւ*) *adj.* That respects, that honours pious persons; pious, timorous.

Երկեւածութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Fear of God, piety, religion, conscience. **Երկեւածութեամբ**, religiously, conscientiously.

Երկեւեկ See **Երկեւուկ**.

Երկեւորէն, *adv.* See **Երկեւապէս**: **Երկեւու** (*Ի, աւ*) *adj.* Deceitful,

ambiguous, equivocal.

Երկուսնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Of two moons. **Երկուսնեայ աւուրք**, duration of two moons, two months.

Երկիս (*Ի, աւ*) *adj.* See **Երկեւու**: **Երկծով**, *adj. ind.* Enclosed or placed between two seas.

Երկանամբի (*բւոյ, բեաւ*) *adj.* That is twice married, bigamist.

Երկնանդուն, *adj. ind.* Of two cubits or fathoms.

Երկկերպեան, *adj. ind.* Of two kinds or shapes.

Երկկին (*կնոջ, կանամբ*) *adj.* Bigamist.

Երկկնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bigamy.

Երկհազարեակ, *adj. ind.* Two thousand, (that contains twice a thousand).

Երկձայն (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Երկբարբառ**.

Երկձի (*ոյ, ով*) *adj.* Two horsed.

Երկշիւ, *adj. ind.* See **Երկշիւ**.

Երկշիւ (*շիւի, շիւիւ*) *adj.* See **Երկշիւ**.

Երկշիւ, *adj. ind.* Forked; cleft; separated in two, of two branches.

Երկմատենի, *adj. ind.* Having two points or fingers, forked.

Երկմիտ (*մտի, մատու*) *adj.* Irresolute, perplexed, wavering; distrustful, suspicious, doubtful.

Երկմտել (*իմ, եցի*) *v. n.* See **Երկմտիլ**.

Երկմտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make doubt or waver.

Երկմտել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur.

Երկմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն (*կան, կամբ*) *s.* Work, labour in childbirth; labour, trouble, fatigue.

Երկնաբերձ, *adj. ind.* Very high, much elevated.

Երկնաբնակ (*ի, աւ*) *adj.* That dwells in heaven, inhabitant of heaven.

Երկնապնաց, *adj. ind.* That hastens, that presses on towards heaven.

Երկնագոյն, *adj. ind.* Blue, skyblue, dark blue. Սակաւ մի երկնագոյն, rather blue.

Երկնագոչ, *adj. ind.* That cries to heaven.

Երկնադուամար, *adj. ind.* Composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունեա (*գնոյ, գնոով*) *s.* Celestial globe, sphere.

Երկնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Description of heaven.

Երկնաթռիչ, *adj. ind.* That flies, that rushes to heaven.

Երկնաժառանգ, *adj. ind.* That possesses heaven, heir of heaven.

Երկնալիւ, *adj. ind.* Full of heavenly things.

Երկնալոյս, *adj. ind.* Full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախումբ, *adj. ind.* See **Երկնադուամար**.

Երկնածաղիկ, *adj. ind.* That blooms divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակառոյց, *adj. ind.* That is founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, *adj. ind.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնակենցաղ, *adj. ind.* Whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial.

Երկնակրօն (*ի, իւ*) *adj.* See **Երկնակենցաղ**.

Երկնահայեաց, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնահանգէտ, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնահանգոյն, *adj. ind.* That resembles heaven, celestial, divine.

Երկնահանգէս, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնահանճար, *adj. ind.* Full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս, *adj. ind.* That reaches heaven, very high, very elevated.

Երկնահար, *adj. ind.* That is struck by heaven.

Երկնահոսան, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնամէ, *adj. ind.* See **Երկնահանգոյն**.

Երկնամէր, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնաճեմ, *adj. ind.* That walks in heaven; celestial.

Երկնամիջոց (*ի, աւ*) *s.* Sky, firmament.

Երկնային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Celestial; ethereal.

Երկնանձրե, *adj. ind.* That has fallen from heaven.

Երկնանման, *adj. ind.* See **Երկնահանգէտ**.

Երկնանորհ, *adj. ind.* That is given by heaven, celestial, divine.

Երկնալափ, *adj. ind.* That reaches heaven.

Երկնաչու, *adj. ind.* That goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապատիկ, *adj. ind.* That makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարհ, *adj. ind.* See **Երկնածիր**.

Երկնապիշ, *adj. ind.* That looks to heaven.

Երկնառատ, *adj. ind.* That flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնառաք, *adj. ind.* That is sent from heaven.

Երկնասահան, *adj. ind.* See **Երկնահասան**.

Երկնասլաց, *adj. ind.* That rushes to heaven, ejaculatory.

Երկնաստեղծ, *adj. ind.* That has created heaven; that is created in heaven.

Երկնասեղաց, *adj. ind.* That has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնաստեղծ, *adj. ind.* See **Երկնահասան**.

Երկնակառույց, *adj. ind.* Celestial.

Երկնաւոր (**ի**, **աւ**) *adj.* Celestial, divine.

Երկնաբազմաբայի (**յւրյ**, **յեաւ**) *adj.* Inhabitant of heaven.

Երկնաբառակ, *adj. ind.* See **Երկնահասան**.

Երկնել (**եմ**, **եյի**) *v. a.* To be in labour, to bring forth a child.

Երկնընթաց, *adj. ind.* See **Երկնաւոր**.

Երկնուկէշ, *adj. ind.* Whose branches are very high or reach to heaven.

Երկնուտ : **Երկնուտ**, *adv.* From heaven, from on high.

Երկնել (**իմ**, **երկեայ**) *v. n.* To fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust.

Երկնոտ (**ի**, **աւ**) *adj.* Fearful, timid, apprehensive, cowardly.

Երկնոտութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Fear; cowardice.

Երկնորէն, *adv.* Like heaven; divinely.

Երկշաբթի (**թու**, **թու**) *s.* Monday.

Երկշաւիշ, *adj. ind.* See **Երկդիմի**.

Երկդրակ (**ի**, **աւ**) *adj. and s.* Second, interval of two sounds in music.

Երկոտանի (**սւրյ**, **նեաւ**) *adj.* Biped.

Երկոտասան (**նից**, **նիւք**) *adj.* Twelve; dozen.

Երկոտասանամայ, *adj. ind.* Of twelve years.

Երկոտասանանկիւն (**կեան**, **կեամբ**) *adj. and s.* Dodecagon.

Երկոտասաներորդ (**ի**, **աւ**) *adj. and*

adv. Twelfth; twelfthly, in the twelfth place.

Երկոտասանեքան or **Երկոտասանեքին** (**նեցունց**, **նեքումք**) *adj. pl.* All the twelve.

Երկոտնալի, *adj. ind.* Bipedal.

Երկորեակ See **Երկուորեակ**.

Երկու or **Երկուք** (**կուց**, **կուք**) *adj. pl.* Two; pair.

Երկուանալ (**ամ**, **աւայ**) *v. n-p.* See **Երկմարի**.

Երկուանք (**նայ**, **նք**) *s. pl.* See **Երկմարութիւն**.

Երկուշաբթի (**թու**, **թու**) *s.* See **Երկշաբթի**.

Երկուորեակ (**ի**, **աւ**) *adj.* Dual (term in the Greek grammar).

Երկուորեակ (**եկի**, **եկաւ**) *adj. and s.* Twin; couple.

Երկուորիք (**րեայ**, **րեք**) *adj. and s. pl.* That brings forth, that has twins; twin; twin-brothers; couple; testicles, genitals; kidney.

Երկուցանել See **Երկեցուցանել**.

Երկդեան or **Երկդին** (**կոցուն** or **կոցունց**, **կքումք** or **կքումքք**) *adj. pl.* Both.

Երկուտ (**ի**, **աւ**) *adj.* Timid, fearful, apprehensive, pusillanimous, cowardly.

Երկլոտութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ, *adj. ind.* Divided, discordant.

Երկպառակիւ (**իմ**, **կեցայ**) *v. n-p.* To be divided, to be disunited, to be discordant.

Երկպառակութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Discord, dissension, misunderstanding, division, disunion, divorce, quarrel.

Երկպատիկ (**սկի**, **սկաւ**) *adj. and adv.* Double; doubly.

Երկպատկել (**եմ**, **եյի**) *v. a.* To double.

Երկպատկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկպետութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Duumvirate.

Երկպեք (**աւայ**, **աք**) *s. pl.* Duumviri.

Երկայրաբանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Dilemma.

Երկայրի, *adj. ind.* Two edged.

Երկսուրեք (**րայ**, **րք**) *adj. and s. pl.* See **Երկսուրեանք**.

Երկստուերեանք (եանց, եամբք) *adj.* and *s. pl.* Amphiscii.

Երկվերարկու, *adj. ind.* That has two cloaks.

Երկառ, *adj. ind.* Երկառ սասնաւոր, distich.

Երկրաբաշխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geodæsia.

Երկրաբնակ (Ի, աւ) *adj.* Inhabitant of the world or of the earth.

Երկրաբուլի, *adj. ind.* That is produced, that springs from the earth.

Երկրաքնաց, *adj. ind.* That walks on the earth.

Երկրագործ (Ի, աւ) *adj.* and *s.* Agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործել (Էմ, էցի) *v. a.* To till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Agriculture, tillage, culture.

Երկրագումար, *adj. ind.* That is assembled on earth.

Երկրագունտ (Գնոյ, Գնոով) *s.* Globe, map of the world.

Երկրագիր See Աշխարհագիր, Երկրագրութիւն See Աշխարհագրութիւն:

Երկրալիւր, *adj. ind.* That fills the world.

Երկրածին (Ծնի, Ծնաւ) *adj.* That is produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ, *adj. ind.* That torments, that agitates the world; that is tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ See Աշխարհակալ:

Երկրական (Ի, աւ) *adj.* Terrestrial.

Երկրակաց, *adj. ind.* See Երկրակեաց:

Երկրակեաց, *adj. ind.* That lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակենցալ, *adj. ind.* See Երկրակեաց:

Երկրակշռութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Measure of the earth: See Երկրաշափութիւն:

Երկրակոխ, *adj. ind.* That treads, that walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան, *adj. ind.* That ruins the earth or the world.

Երկրակախ, *adj. ind.* That is attached to earth.

Երկրահմայ (Ի, իւ) *adj.* and *s.* Geomancer.

Երկրահմայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geomancy.

Երկրամած, *adj. ind.* Attached to earth.

Երկրամերձ, *adj. ind.* Perigee: See Երկրամած:

Երկրային (Ենոյ, Ենով) *s.* Terrestrial, worldly.

Երկրաշարժութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Earthquake.

Երկրաչափ (Ի, իւ) *s.* Geometrician.

Երկրաչափական (Ի, աւ) *adj.* Geometrical.

Երկրաչափապէս, *adv.* See Երկրաչափորէն:

Երկրաչափութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Geometry.

Երկրաչափորէն, *adv.* Geometrically.

Երկրապարփակ, *adj. ind.* That surrounds the earth.

Երկրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mundane, worldly.

Երկրասնունդ, *adj. ind.* That is maintained on earth, terrestrial.

Երկրասոյլ, *adj. ind.* That is rooted in the earth.

Երկրաստեղծ (Ի, իւ) *adj.* That has created the world; that is created of earth, terrestrial.

Երկրասարած, *adj. ind.* Spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր (Ի, աւ) *adj.* Terrestrial; worldly.

Երկրաբարշ (Ի, իւ) *adj.* Worldly.

Երկրաբարշութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Worldliness.

Երկրորդ (Ի, աւ) *adj.* and *adv.* Second; secondly. Երկրորդ օրէնք, Deuteronomy.

Երկրորդական (Ի, աւ) *adj.* Secondary, accessory, subaltern.

Երկրորդանք (նաց, նգք) *s. pl.* See Երկրորդումն:

Երկրորդել (Էմ, էցի) *v. a.* To say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume. Երկրորդել համառաւիւ, to recapitulate. Երկրորդել 'ի միտս, to pass again.

Երկրորդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Երկրորդումն:

Երկրորդումն (Գման, Գմամբ) *s.* Repetition, resumption, reiteration. Երկրորդումն օրինաց, Deuteronomy.

Երկրպագել (Էմ, էցի) *v. n.* See Երկրպագանել:

Երկրպագութիւն (Ի, աւ) *adj.* and *s.* Worshipping.

Երկրպագութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Adoration, worship; prostration. **Երկրպագութիւն կռոյ**, idolatry.

Երկրպատեան, *adj. ind.* That surrounds the earth; that is surrounded by the earth.

Երկփեղկեան, *adj. ind.* Having two penthouses or covers.

Երկփեղկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide in two, to cleave.

Երկք (*կոց, կոք*) *s. pl.* Work, labour.

Երկօթիւ (*իմ, Թեցայ*) *v. n-p.* To remain in a place two days.

Երկօրեայ (*րէի, րէիւ*) *adj.* Of two days.

Երմոս See **Եամոս** :

Երնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fan : See **Հոսել** :

Երշիկ (*շիկ, շիւա*) *s.* Sausage.

Երուսաղէմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To become Jerusalem.

Երջանիկ (*նիկ, նկաւ*) *adj.* Happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky.

Երջանկաբար, *adv.* Happily.

Երջանկազարմ, *adj. ind.* That is of a happy family.

Երջանկազարմեան, *adj. ind.* See **Երջանկազարմ** :

Երջանկակրօն (*ի, իւ*) *adj.* Happy, blessed, holy, pious.

Երջանկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n.* To prosper, to be fortunate.

Երջանկաւէտ, *adj. ind.* Very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ, *adj. ind.* Very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երր, *s. ind.* Cariosity, chavere, rottenness.

Երր, *adv.* See **Երիցս** :

Երրադարձ, *adj. ind.* Much agitated, stormy.

Երրակի, *adj. ind. and adv.* Triple; trebly.

Երրաշարժ, *adj. ind.* See **Երրադարձ** :

Երրեակ, *adj. ind.* Ternary, three.

Երրորդ (*ի, աւ*) *adj. s. and adv.* Third; third part; thirdly.

Երրորդական (*ի, աւ*) *adj.* Ternary.

Երրորդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Trinity; triplicity.

Երբօրեայ See **Եւօրեայ** or **Երեքօրեայ** :

Երփն (*ի, իւ*) *s.* Colour, dye; manner, fashion, form.

Երփնաւել, *adj. ind.* Having good colours.

Երփնաւոյն, *adj. ind.* Of many colours, variegated.

Երփնաներկ, *adj. ind.* Dyed of many colours.

Երփնափայլ, *adj. ind.* Having a shining colour.

Երփնեմանք, *adj. ind.* See **Երփնաւոյն** :

Երփն երփն, *adj. s. ind. and adv.* Speckled, variegated, diversified with colours; diversity of colours; in several colours or manners. **Երփն երփն հարկանել**, to shine with many colours.

Երբիւնոս or **Երբոյնոս** See **Որբիւնոս** :

Եւ or **Է**, *conj.* And; also, likewise. **Եւ ոչ**, neither, no, nor.

Եւայեան, *adj. ind.* Of Eve, belonging to Eve.

Եւայիք, *s. pl. ind.* That are of the nature of Eve, women.

Եւ այլն, *adv.* Et caetera.

Եւ այն զի, *conj.* The more so.

Եւ այս զի See **Եւ այն զի** :

Եւ արդ, *conj.* Now, then.

Եւեթ, *adv.* Only, solely.

Եւ ևս, *conj. and adv.* Also, more, over, still, moreover, likewise.

Եւ զի or **Եւ քանզի**, *conj.* Since, because.

Եւթն See **Եօթն** :

Եւշ See **Իւշ** :

Եւս, *conj.* Also, still, more.

Եւս առաւել, *adv.* The more so.

Եւս քան զէս, *adv.* More and more, instantly.

Եւրակիկլոն (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Euroclydon.

Եւրոնոսոս (*ի, աւ*) *s.* Name of wind (Greek word).

Եւրոպացի (*ցւոյ, ցւով*) *adj. and s.* European.

Եւրոպեան, *adj. ind.* See **Եւրոպացի** :

Եփ (*ոյ, ով*) *s.* Cooking; coction.

Եփաղբ (*աղց, աղբ*) *s. pl.* Ephetae.

Եփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cook, to dress victuals.

Եփենել (*ի, իւ*) *s.* Ospray.

Եփենոս See **Եպենենոս** :

Եփոց (*ի, իւ*) *s.* Cooked meat.

Եփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Եփ** :

Եփուս (*ի, իւ*) *s.* Ephod.

Էքինոս or **Էքինոս** (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Hedgehog; porcupine: See **Ողնի**.

Էքինէիս (*այ, աւ*) *s.* (Greek word) Remora: See **Նաւակալ**.

Էթանանեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* See **Էթանանեկի**.

Էթանանեկի or **Էթանանեկին**, *adj. ind. and adv.* Seventy; seventy times.

Էթանանեկորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Seventy; in the seventieth place. **Էթանանեկորդ կերակէ**, Septuagesima.

Էթանանեքեան or **Էթանանեքին** (*եցունց, եքումբք*) *adj. pl.* All the seventy.

Էթանասուն (*սնի, սնիւ*) *adj.* Seventy. **Էթանասունք**, the seventy authors of the Septuagint.

Էթանեքեան or **Էթանեքին** (*եցունց, եքումբք*) *adj. pl.* All the seven.

Էթն (*եթան, եթամբ*) *adj.* Seven. **Էթնազլուի**, *adj. ind.* Having seven heads.

Էթնաթիւ, *adj. ind.* Septenary, that consists of seven numbers or letters.

Էթնալոյս, *adj. ind.* That has seven lights.

Էթնածին, *adj. ind.* That has engendered seven times.

Էթնակի, *adj. ind. and adv.* Septenary; seven times.

Էթնակողմեան, *adj. and s. ind.* Heptagon.

Էթնադի (*զւոյ, զեաւ*) *adj. and s.* Heptachord.

Էթնաշառագայլեան, *adj. ind.* Of seven rays or lights.

Էթնամասնեայ, *adj. ind.* That consists of seven parts.

Էթնամեայ, *adj. ind.* Septennial.

Էթնամեայ, *adj. ind.* Of seven months.

Էթնանկիւն (*կեան, կեամբ*) *adj. and s.* Heptagon.

Էթնանշոյլ, *adj. ind.* See **Էթնաւոյս**.

Էթնապատիկ See **Էթնապատիկ**.

Էթնապարեան, *adj. ind.* Of seven orders or companies.

Էթնապարիսպ, *adj. ind.* Having seven walls.

Էթնաջահեան, *adj. ind.* See **Էթնաւոյս**.

Էթնաստեղեան, *adj. ind.* Having

seven branches or columns; of seven stars.

Էթնասես, *adj. ind.* Having seven sights, of seven eyes.

Էթնաստեարանեայ, *adj. ind.* See **Էթնասես**.

Էթնարփեան, *adj. ind.* Having seven lights.

Էթնարփի, *adj. ind.* See **Էթնարփեան**.

Էթնեակ (*եկի, եկաւ*) *adj. and s.* Septenary, seven; week.

Էթնեկին, *adv.* Seven times.

Էթնեքեակ (*եկի, եկաւ*) *adj. and s.* Septenary; week.

Էթնեկորդ (*ի, աւ*) *adj. s. and adv.* Seventh; week; seventhly.

Էթնեկորդեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To raise the seventh or the seventh part; to repeat seven times.

Էթնեւասն (*սանց, սամբք*) *adj.* Seventeen.

Էթնեւասնամեայ, *adj. ind.* Of seventeen years.

Էթնեքեան or **Էթնեքին** See **Էթնեքեան**.

Էթնհազարեան, *adj. ind.* Of seven thousand years.

Էթնուասն See **Էթնեւասն**.

Էթնուասնեկորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Seventeenth; in the seventeenth place.

Էթնապատիկ (*սկի, սկաւ*) *adj. and adv.* Sevenfold, seven times as many.

Էթնապարսպեան, *adj. ind.* See **Էթնապարիսպ**.

Էթնօրեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* Of seven days.

Զ

Հ (*zah*) Z or S soft. Consonant, the sixth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letter Ս, for example: **Աբղէլ, զբղէլ; սփածանիւ, զփածանիւ**.

Չ article that marks the accusative: **Սիրել ՉԱստուած**, to love God; **տեսնել զարեգակն**, to see the sun; **ուտել զհաց**, to eat bread. — This article is sometimes understood, for example: **Միւս յի, զի բերցէ խաղող, և երբոր փուշ**

(instead of *զխազող, զգող*): It is often repeated: *Արք Ժշտ Ժրքրեն զիւրեանց զանձանց զամօթ* (instead of *զամօթ անձանց իւրեանց*): *Չժամակալ զմահաբեր զորհասի զժամանակն զանցուցեալ* (instead of *անցուցեալ զժամանակն ժամակալ մահաբեր օրհասի*): *Չլեզուն հրամայեաց զանօրինին Նիկանովայ հատանել* (instead of *հրամայեաց հատանել զլեզուն անօրինին Նիկանովայ*): It often changes its place, for example: *Էտան նմա դերս զԵսայեայ* (usually *զԵսայեայ Ետայեայ*): *Հաց զմեր կերիցուք (զհաց մեր)*: *Յազել զխոզս ե խառնակ զանասունս (զխառնակ անասունս)*: *Ար զինչ խորհեցաւ (զոր ինչ)*:

Չ article that marks the Narrative or sixth case, *On, of, for*. *Երթալ զոսկււյ, to go and fetch gold, or in order to bring gold*. *Աւաքել զջրոյ, to send in order to bring water*. *Խօսել զնմա նէ, to speak of him*.

Չ article that marks the eighth case, *Round, about, on, above*. *Կալ զնովաւ, to remain about him*. *Արկանել զնովաւ, to put on him*. *Ածել զրոյնով, to pass above the flame, to singe*. *Անցուցանել զամենեքումս, to surpass, to surmount, to excel more than all*.

Չ augmentative letter, for example: *Գրգռել, զգրգռել; Էզծանել, զէզծանել; Ընկենուլ, զընկենուլ; անցանել, զանցանել*:

Չ or *չ* with a line above it denotes the number *six*.

Չաղիւր, adj. ind. Ugly, deformed, slovenly; dirty, filthy, indecent, impure, lewd, obscene.

Չաղբաբերան (ի, իւ) adj. Unchaste, lascivious, obscene in words.

Չաղբադործ (ի, աւ) adj. Unchaste, lascivious, obscene; luxurious, dissolute.

Չաղբադործել (եմ, եցի) v. a. To be lewd, to be dissolute.

Չաղբադործութիւն (թեան, թեամբ) s. Lewdness, turpitude in actions.

Չաղբադեմ (գիմի, գիմաւ) adj. Ugly, deformed.

Չաղբաթորմի, adj. ind. Ugly, impure.

Չաղբալի, adj. ind. See *Չաղիւր*:

Չաղբալուր, adj. ind. Smutty, lewd, obscene, that wounds chaste ears.

Չաղբախօս (ի, աւ) adj. See *Չաղբաբերան*:

Չաղբահոս See *Գարշահոս*:

Չաղբանալ See *Աղտեղանալ*:

Չաղբաւեր (սերի, սերաւ) adj. See *Չաղբադործ*:

Չաղբառեսակ, adj. ind. See *Չաղբառեսիւ*:

Չաղբառեսիւ, adj. ind. Ugly, deformed, unpleasant to the sight.

Չաղբացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To disfigure, to make ugly or dirty, to soil.

Չաղբոտի (աւոյ, տեաւ) adj. Dirty, ugly, impure: See *Գարշելի*:

Չաղբութիւն (թեան, թեամբ) s. Ugliness, filth, act of growing ugly; deformity, uncleanness; impurity, dirtiness, nastiness, foulness, lewdness, immodesty, beastliness.

Չածած (ի, աւ) adj. Small, mean.

Չակնել (եմ, եցի) v. a. To look, to cast eyes on some thing.

Չակստեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make extremely fond.

Չակասիւ (իմ, տեցայ) v. n-p. To be extremely fond, to become excessively affectionate, to love with too much passion.

Չահանգիլ See *Չարհուրիլ*:

Չահի հարկանիւ (իմ, հարայ) v. n-p. To dread, to fear much.

Չահումիւ (եմ, եցի) v. a. To conjoin.

Չահումութիւն (թեան, թեամբ) s. Conjunction.

Չաղիաղիւն, adj. ind. Inconstant, unstable, not solid.

Չամբիկ (սկի, բկաւ) s. f. Mare.

Չամբիւ See *Չամբիւլ*:

Չամբիւլ (ոյ, ուլ) s. Basket, flat basket, pannier.

Չայդոյ, adv. Till tomorrow, tomorrow morning, tomorrow in the morning.

Չայրադիւն, adj. ind. and adv. Passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; abruptly, turbulently, angrily.

Չայրադիւն (իմ, նեցայ) v. n-p. See *Չայրանալ*:

Չայրադիւնութիւն (թեան, թեամբ) s. See *Չայրոյթ*:

Չայրանալ (ամ, բացայ) v. n-p. To grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, to be vexed, to be exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Չայրացեալ (ելոյ, ելով) adj. Irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Ջայրացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anger, indignation; passion.

Ջայրացուկք, *s. pl. ind.* See **Ջայրացութիւն**.

Ջայրացումն (յման, յմամբ) *s.* See **Ջայրացութիւն**.

Ջայրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettles, to affront, to provoke.

Ջայրոյթ (բուծի, բուծիւ) *s.* Flight of passion, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt.

Ջայրուկք, *s. pl. ind.* See **Ջայրոյթ**.
Ջանազան (ի, իւ) *adj.* Diverse, different, various, distinct.

Ջանազանակ, *adj. ind.* See **Ջանազան**.
Ջանազանել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to difference, to make a difference, to discern.

Ջանազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distinction; difference; diversity, variety.

Ջանալութ See **Անալութ**.

Ջանակ (ի, աւ) *s.* Piece.

Ջանգակ (ի, աւ) *s.* Bell; clock bell; small bell, hand bell, small bell hung on the neck of cattle.

Ջանգակադանել (ի, իւ) *adj.* That sounds like a bell.

Ջանգականի, *s. ind. pl.* The bells.
Ջանգակատուն (տուն, տամբ) *s.* Steeple, tower, belfry.

Ջանգանել (եմ, դանգի) *v. a.* See **Ջանգել**.

Ջանգել (եմ, եցի) *v. a.* To knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix. **Ջանգել իւղով**, to butter.

Ջանգիտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See **Ջանգիտել**.

Ջանգիտանք (նայ, նոք) *s. pl.* Fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Ջանգիտել (եմ, եցի) *v. n.* To fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Ջանգիտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Ջանգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ջանգիտանք**.

Ջանգիտող (ի, աւ) *adj.* Timid, fearful, afraid.

Ջանդուած (ոյ, ու) *s.* Dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Ջանդուածիկ (ծկան, ծկամբ) *s.* Participle.

Ջանխաբար, *adv.* By stealth, secretly, incognito, without being known.

Ջանխանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Ջանխաղցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide, to conceal.

Ջանխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a thing hidden, secret.

Ջանխուլ, *adj. ind. and adv.* Hidden, secret; secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known.

Ջանկ (ի, իւ) *s.* See **Ջանգակ**.

Ջանկանել See **Ջանգանել**.

Ջանկապան (ի, աւ) *s.* Stocking, hose.

Ջանկել See **Ջանգել**.

Ջանկուած See **Ջանդուած**.

Ջանց See **Անց**: **Ջանց առնել**, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail. **Ջանց լինել**, to be wanting, to fail.

Ջանցանել (եմ, դանցի) *v. n.* To pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail.

Ջանցառու (ի, աւ) *adj.* Negligent, careless.

Ջանցառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Omission, negligence, carelessness, laziness, supineness, indulgence; fault; ellipsis; paralepsis.

Ջանցումն (յման, յմամբ) *s.* See **Ջանցառութիւն** and **Ջանցումն**.

Ջանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make sin.

Ջալացու (ի, աւ) *s.* Blind, that is deprived of sight.

Ջառածանել (եմ, ածի) *v. a.* To avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert.

Ջառածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Averted, scattered.

Ջառածումն (ծման, ծմամբ) *s.* Wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Ջառամ (ի, իւ) *adj.* Decrepit.

Ջառամեալ (ելոյ, ելով) *adj. and s.* See **Ջառամացեալ**.

Ջառամանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be decrepit or extremely old.

Ջառամացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Decrepit, extremely old, aged.

Ջառամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render decrepit.

Չառամիլ (իմ, մեջայ) *v. n-p.* See **Չառամանալ**:

Չառամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decrepitude, decrepit age.

Չառանցանք (նայ, նգ) *s. pl.* Delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage.

Չառանցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Delirious, fanatick; changed, past.

Չառանցել (եմ, եցի) *v. n.* To go astray; to dote, to rave, to muse.

Չառանցեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To turn aside, to mislead, to deceive; to make rave.

Չառաջաւոր See **Առաջաւոր**:

Չառաջեալ, *pre. and adv.* Before, in presence of.

Չառաջեք See **Չառաջեալ**:

Չառաջին, *adv.* First, at first, at first sight; originally.

Չառեկ (ի, ալ) *s.* Gold or silver leaf; tinsel: See **Չառեկ**:

Չառեկագործ (ի, ալ) *s.* Goldbeater, that flattens goldwire.

Չառեկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover with gold or silver leaf or tinsel.

Չառ'ի թափ (ի, իւ) *adj.* Inclining, that bends, that goes stooping.

Չառ'ի թափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declivity, inclination, propensity, decline.

Չառեկ (ի, ալ) *s.* Orpiment, arsenick; sandarak.

Չառ'ի կալ, *s. ind.* Declivity, slope, brow, side of a hill.

Չառ'ի վայր (ի, իւ) *s.* Slope, declivity, descent, brow, hill.

Չառ'ի վեր (ի, իւ) *s.* Steepness, straight and difficult side to ascend, steep mountain; hillock, rising ground.

Չառյանցանք See **Չառանցանք**:

Չառնաւաւիտ (ի, իւ) *s.* Embroidered stuff.

Չառ See **Բաց**: 'ի դառ See 'ի բաց:

Չատական (ի, ալ) *adj.* Disjunctive; separate, disjoined.

Չատակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To lose the thought of a thing, to be deprived of knowledge: See **Չակատիլ**:

Չատանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.* To be separated, to be disjoined.

Չատանել (եմ, դատի) *v. a.* To separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Չառել (եմ, եցի) *v. a.* See **Չառանել**:

Չառիկ (ակի, ակալ) *s.* Easter. **Գառն Չառիկ**, paschal lamb.

Չառիկական (ի, ալ) *adj.* Paschal. **Չառիկուլ** (ում, դատայ) *v. n-p.* To part, to retire.

Չառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Separation, distinction.

Չառուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To separate, to divide; to distinguish, to discern.

Չառչիլ (իմ, տեայ) *v. n-p.* See **Չառնուլ**:

Չարգանալ (ամ, գայայ) *v. n-p.* To grow, to increase, to improve, to profit.

Չարգացումն (յման, յմամբ) *s.* Profit, progress.

Չարգուն (ի, իւ) *adj.* Adult, of age.

Չարդ (ու, ու) *s.* Ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration. **Չարդ** or **չարդք երկնից**, the sun, the moon, the stars.

Չարդախոս (ի, ալ) *adj.* That speaks with politeness or embellishments.

Չարդապաշոյճ, *adj. ind.* Well adorned, polished.

Չարդասեր (սիրի սիրաւ) *adj.* That loves ornaments, that decks him or herself.

Չարդարել (եմ, եցի) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate, to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff. **Չարդարել զանձն**, to deck one's self.

Չարդարուն, *adj. ind.* Ornamented, polished.

Չարդափայլ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, rich.

Չարդափայլիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be richly embellished, to be splendid.

Չարդի, *adj. ind.* Recent, new: See **Արդի**:

Չարդիս, *adv.* At present, presently, now.

Չարդուն See **Չարդարուն**:

Չարթիլ (իմ, թեայ) *v. n-p.* See **Չարթնուլ**:

Չարթնալ (ամ, թնայայ) *v. n-p.* See **Չարթնուլ**:

Չարթնուլ (ում, թեայ) *v. n-p.* To awake, to rise; to be sensible of.

Չարթուն See **Արթուն**:

Չարթուցանել (եմ, թուցի) *v. t.*

To awake, to raise; to more, to excite, to reanimate, to sharpen, to make revive.

Ջարթուցիկ (ջիկ, յիւ) *s.* Time of awaking, alarm-bell.

Ջարթիկ (իմ, թեայ) *v. n-p.* See Ջարթնուլ:

Ջարկ (ի, իւ) *s.* Pulse, basilick vein; time (in musick). Ջարկ բաղկի, pulsation, beating of the pulse: See Ջարկուած:

Ջարկանել (եմ, զարկի) *v. a.* To beat down, to beat, to strike, to knock, to thump. Ջարկանել զգետնի, to beat down, to throw on the ground, to strike down. Ջարկանել զգլուխն զորմով, to strike one's head against the wall.

Ջարկուած (ոյ, ով) *s.* Percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Ջարկումն (կման, կմամբ) *s.* See Ջարկուած:

Ջարկուցանել (եմ, կուցի) *v. t.* See Ջարկանել:

Ջարհուրապիւն, *adj. ind.* Astonished; frightful, horrible.

Ջարհուրանք (նայ, նգ) *s. pl.* Horror, terrour, fright, fear, agony, trouble.

Ջարհուրատեսակ, *adj. ind.* Frightful, hideous, dreadful, formidable.

Ջարհուրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Ջարհուրիկ (լույ, լեաւ) *adj.* Formidable; horrible, execrable: See Ջարհուրատեսակ:

Ջարհուրիլ (իմ, թեայ) *v. n-p.* To be frightened, to be terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed.

Ջարմ (ի, իւ) *s.* Family, house, blood, race, stock, line; nation.

Ջարմանազեղ, *adj. ind.* Charming, very fine, genteel.

Ջարմանազործ (ի, աւ) *adj.* Charming, admirable; miraculous, that works miracles.

Ջարմանազործել (եմ, եցի) *v. a.* To do admirably; to perform miracles or wonders.

Ջարմանազործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonderful action; miracle.

Ջարմանազրել (եմ, եցի) *v. a.* To write admirably or wonders.

Ջարմանազրել (եմ, եցի) *v. a.* To

put or place in a surprising manner.

Ջարմանազան (ի, իւ) *adj.* In several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանազանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Ջարմանազան:

Ջարմանազանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Variety or admirable beauty, magnificence.

Ջարմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Ջարմանալի (լույ, լեաւ) *adj.* Admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitched, incredible, extraordinary, excellent.

Ջարմանալիք (լեայ, լեզ) *s. pl.* Wonder; miracle.

Ջարմանակերտ, *adj. ind.* Well made, excellent, magnificent, superb, excellently made, pretty, charming.

Ջարմանահրաշ, *adj. ind.* Wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանաւքանել, *adj. ind.* See Ջարմանահրաշ:

Ջարմանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ջարմանալի:

Ջարմանուհի (հույ, հեաւ) *adj. f.* Charming, admirable, excellent.

Ջարմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ջարմանք:

Ջարմանք (նայ, նգ) *s. pl.* Admiration; wonder, miracle.

Ջարմացական (ի, աւ) *adj.* Of admiration.

Ջարմացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; extasy; wonder.

Ջարմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to be seized with admiration.

Ջարոշ See Ջարոշ:

Ջարառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To mislead, to lead astray.

Ջարառիկ (զուր, զեաւ) *adj.* Misled, led astray; anomalous; heteroclitical.

Ջարառիկ գնալ See Ջարառիկ: Ջարառիկ հանել See Ջարառեցուցանել:

Ջարառիկ (իմ, թեայ) *v. n-p.* To be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Ջարառալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Going astray, wandering, deviation, digression.

Ջարոշ (ի, իւ) *s.* Sort of plant.

Չաւակ (*ի, աւ*) *s.* Child, son, blood, infant. **Չաւակք**, descendants, descent, generation, posterity.

Չաւակադրծ (*ի, աւ*) *adj.* That brings forth a child.

Չաւակադրծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bring forth children.

Չաւակասեր (*ի, աւ*) *adj.* That begets children, that is able to propagate.

Չաւակասերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of propagating, generation, production.

Չաւակասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves his children.

Չափրան (*ի, աւ*) *s.* See **Քրքում**.

Չբաղական (*ի, աւ*) *adj.* Full of intrigue or embarrassment; occupied, busy.

Չբաղանալ (*ամ, զացայ*) *v. n-p.* See **Չբաղիլ**.

Չբաղանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Intrigue, affair, traffick; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Չբաղասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Intriguing, that meddles with many intrigues.

Չբաղեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Չբաղիլ (*իմ, զեցայ*) *v. n-p.* To be occupied or busy, to be employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Չբաղիւլ (*ուժ, զեցայ*) *v. n-p.* See **Չբաղիլ**.

Չբաղումն (*զման, զմամբ*) *s.* See **Չբաղանք**.

Չբօսանիլ (*իմ, զբօսայ*) *v. n-p.* See **Չբօսնուլ**.

Չբօսանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, amusement, toy; occupation, care; pleasure: See **Աւեր**.

Չբօսասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves diversions or pleasures.

Չբօսասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of diversion or pleasure.

Չբօսեցուցանել See **Չբօսուցանել**.

Չբօսնուլ (*ուժ, զբօսայ*) *v. n-p.* To divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; to rise.

Չբօսուցանել (*եմ, սուցի*) *v. t.* To

divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Չգալ (*ամ, ացի*) *v. a.* To feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know, to scent. **Չգալ յառաջագոյն**, to foresee. **Չգալ անձին** See **Չգաստանալ**.

Չգալարար, *adv.* Sensibly.

Չգալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Sensible, perceptible, palpable.

Չգածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To infect; to express with animation.

Չգածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be infected; to fly into a passion; to clothe one's self, to dress one's self.

Չգածումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Infection; sensibility; act of dressing.

Չգայազիրի, *adj. ind.* That has lost all sensation or sentiment.

Չգայական (*ի, աւ*) *adj.* Sensitive; sensual, carnal.

Չգայականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sensuality.

Չգայարան (*ի, աւ*) *s.* Sense.

Չգայի (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Չգայուն**.

Չգայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sensation, sense.

Չգայուն (*յնոյ, յնով*) *adj.* Sensitive, that has the faculty of feeling; painful; lively, brisk.

Չգայուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath: See **Չգառաղ**.

Չգայուումն (*զման, զմամբ*) *s.* Vomiting; eruption: See **Չգառաղումն**.

Չգաստ (*ի, իւ*) *adj.* Vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest.

Չգաստանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct one's self, to disabuse one's self, to undeceive one's self.

Չգաստասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Sober, honest, moderate.

Չգաստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to disenchant, to unbewitch.

Չգաստութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, frugality; civility. **Չգաստութեամբ**, soberly.

Չգայուն (ցման, ցմաք) *s.* Sensation, feeling. **Յառաջագոյն զգացումն**, presentiment.

Չգացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Չգեղեցնել (ում, գեցայ) *v. a.* To clothe one's self, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes.

Չգեստ (ու, ու) *s.* Dress, robe, garment, clothes. **Չգեստ յօրինել ու մք**, to dress, to make a dress for one.

Չգեստապարոյր, *adj. ind.* Clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Չգեստաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To clothe, to dress, to furnish with clothes, to adorn.

Չգեստիկ, *s. ind.* Bad dress.

Չգետնել (եմ, եցի) *v. a.* To sling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn.

Չգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To clothe, to dress, to put a dress on any one.

Չգնալ (ամ, ացի) *v. n.* To walk.

Չգոյշ (զգուշի, զգուշիւ) *adj.* Sly, circumspect, considerate. **Չգոյշ լինել**, to take care.

Չգուշագոյն (գուշի, գուշիւ) *adj. comp.* Very or more circumspect, very strict, rigorous.

Չգուշալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Important, imposing, considerable; sure.

Չգուշական (ի, աւ) *adj.* See **Չգուշաւոր**.

Չգուշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust, to evade, to fly, to keep, to stand out of the way, to manage with economy, to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain.

Չգուշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To precaution, to forewarn, to defend, to decry.

Չգուշաւոր (ի, աւ) *adj.* Provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politick; sober, moderate; wary, mature.

Չգուշեաւ, *adv.* With circumspec-

tion, sily; strictly, punctually.

Չգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety. **Դնել 'ի զգուշութեան**, to heed, to assure.

Չգրգռել (եմ, եցի) *v. a.* To provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Չգոն (ի, իւ) *adj.* Sensible, wise, learned, mature.

Չգոնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become wise; to grow familiar.

Չգոնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Չգոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, maturity, sense, good judgment.

Չեան, *s. ind.* Damage, loss, prejudice.

Չելանել (եմ, զելի) *v. n.* To go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Չեի See **Չեղի**.

Չեկութիւն See **Չեկութիւն**.

Չեկուցանել (եմ, կուցի) *v. a.* To warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform. **Չեկուցանել կանխաւ**, to foretell.

Չեկուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj. and s.* Declarative; declarer.

Չեկուցումն (ցման, ցմաք) *s.* Declaration, notification, warning, advice.

Չեղանիլ (իմ, զեղայ) *v. n-p.* To flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault.

Չեղի (ի, իւ) *adj.* Intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled.

Չեղիալից, *adj. ind.* See **Չեղի**.

Չեղիանք (նաց, նք) *s. pl.* See **Չեղութիւն**.

Չեղիկ (իմ, խեցոյ) *v. n-p.* To drink hard, to gormandize, to commit a debauch; to be abused.

Չեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, deprava-

vation, lust, licentiousness.

Չեղծ (ի, իւ) *adj.* Dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled.

Չեղծագործ (ի, աւ) *adj.* See **Չեղծ**.
Չեղծանել (եմ, զեղծի) *v. a.* To spoil, to ruin; to abuse.

Չեղծանիլ (իմ, զեղծայ) *v. n-p.* To be spoiled, to be ruined; to be abused, to be corrupted.

Չեղծուցանել (լւոյ, լեաւ) *adj.* That may be spoiled, corrupted or abused.

Չեղծել (իմ, ծեայ) *v. n-p.* See **Չեղծանիլ**.

Չեղուլ (ում, զեղի) *v. a.* To shed, to pour out, to spill; to fill up.

Չեղուլ (ում, զեղայ) *v. n.* See **Չեղանիլ**.

Չեղուն (ղման, զմամբ) *s.* Affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption.

Չեղուն, *adj. ind.* Heaped, brimful.
Չեղունել (եմ, ուցի) *v. a.* To heap.

Չեղել (եմ, եցի) *v. a.* To restrain, to retrench, to contract.

Չեղ (ի, իւ) *s.* Regret, compunction, penitence; remorse.

Չեղել See **Չղջալ** and **Չեղել**.
Չեղան (ի, աւ) *adj.* See **Չեղի**.
Չեղան (ի, աւ) *s.* Shambles; altar.
Չեղի, *s. ind.* Victim, that is ready to be sacrificed.

Չեղուլ (ում, զեղի) *v. a.* To slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Չեղուն (զեղման, զեղմամբ) *s.* Act of slaughtering; victim, sacrifice.

Չեռալ (ամ, աջի) *v. n.* To creep; to swarm; to crawl.

Չեռանալ (ի, աւ) *adj.* Creeping.
Չեռուն (անոյ, անով) *s.* Reptile, creeping animal.

Չեռել, *adj. ind.* Placed, arranged.

Չեռել առնուլ, to place one's self, to put one's self.

Չեռելանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.* To be placed, to be established.

Չեռելալ (եղոյ, եղով) *adj.* Placed, established.

Չեռելել (եմ, եցի) *v. a.* To place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant.

Չեռելեցունել (եմ, ցունցի) *v. t.* See **Չեռելել**.

Չեռելուն (ղման, զմամբ) *s.* Ground, seat.

Չեռելել (եմ, եցի) *v. n.* See **Չանց առնել**.

Չեռեմ, *adv.* Triennially, three years.

Չեռի or **Չեռի**, *pre.* As, the same as, as well as, like.

Չեռի, *adj. ind.* Exempt, frank, free; safe, sure.

Չեռանել (եմ, զեռի) *v. a.* To take away, to carry off; to detach.

Չեռանիլ (իմ, զեռայ) *v. n-p.* To be freed, to be delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to go out, to set one's self free, to run away, to detach one's self.

Չեռուլ (ում, զեռի) *v. a.* See **Չեռանել**.

Չեռուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out.

Չեւ (այ, աւ) *s.* Jupiter: See **Արաւմազդ**.

Չեփու (ի, իւ) *s.* Zephyr.

Չի, *s. ind.* See **Ճնոմ** or **Շրջանակ**.

Չաւանք (նայ, նոք) *s. pl.* Nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination.

Չաւել (եմ, եցի) *v. a.* To disgust, to vex, to persecute, to importune.

Չաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Disgusting, abominable, detestable, hateful.

Չաւիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be disgusted, to be tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Չէն (զինու, զինու) *s.* Arm, weapon; armament, armour, munition, harness; sword.

Չէննկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* That abandons, that throws away his arms, fugitive.

Չէնի (ի, իւ) *s.* Zenith: See **Գաւաթնակէտ**.

Չմառ (ի, իւ) *s.* Despair, chagrin, pain, torment.

Չմարիլ or **Չմարիլ** See **Չմիլ**.

Չմալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To torment one's self, to give one's self much trouble; to spare, to save, to respect.

Չման (ի, աւ) *s.* Prison.

Չմանուլ (ում, կեցի) *v. a.* To throw, to thrust, to cast far from one;

to remove, to drive away.

Չթուեալ (*եղայ, ելով*) *adj.* Rancid.
Չթուիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To grow rancid.

Չթուումն (*ուման, ամամբ*) *s.* Rancidness, rancidity.

Չի, conj. For, because, in order that, to the end that; that.

Չի, conj. What? what thing? why? for what reason? how! how much! **Չի կայ իմ էք,** what do you want, or what do you want of me? **Չի է՛ դի,** what is the motive for which?

Չիարդ, *adv.* How, of what sort, in what manner, according to. **Չիարդն,** condition, quality.

Չիարդ, *adv.* What? how? why? for what reason?

Չի արդեք, *adv.* What? how?

Չիլ, adj. ind. **Չիլ ձայն,** shrill or false treble (in musick).

Չիղջ, s. ind. Regret, grief.

Չի մի, conj. Lest, for fear that.

Չինադործ (*ի, աւ*) *s.* That makes arms, armourer.

Չինադործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of making arms.

Չինադարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Armistice.

Չինազարդ (*ի, աւ*) *adj.* Armed, furnished with arms.

Չինազարդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self, to put on arms.

Չինազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* Armed, invested with arms.

Չինազգեստիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To put on arms, to arm one's self.

Չինալից, adj. ind. Full of arms, well armed.

Չինակալ (*ի, աւ*) *adj.* That carries arms.

Չինակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Չինահարիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To be wounded with a weapon.

Չինանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Չինարան**.

Չինաշարժ (*ի, իւ*) *s.* Fencer, that fences.

Չինապէս, adv. In the form of a weapon.

Չինարան (*ի, աւ*) *s.* Arsenal, magazine of arms.

Չինաւոր See **Չինաւոր**.

Չինաւորիլ See **Չինաւորիլ**.

Չինեիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To arm, to

provide with arms; to equip; to provide with, to fortify.

Չինեիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Չինաւոր (*ի, աւ*) *s.* Militia-man, warrior, soldier. **Խորե զչինաւոր,** in a military manner.

Չինաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Military, soldierlike. **Չինաւորական արհեստ,** tactics.

Չինաւորակից (*եցի, եցաւ*) *s.* Fellow soldier.

Չինաւորապէս, adv. In a military manner.

Չինաւորեալ (*եղայ, ելով*) *adj.* **Չինաւորեալ եկեղեցի,** Church militant.

Չինաւորիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Չինաւորեցանեիլ**.

Չինաւորեցանեիլ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Չինաւորիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self; to oppose; to take up the profession of arms.

Չինաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Militia, arms, profession of war; army; armament.

Չինչ, pro. ind. and adv. That, which, what.

Չինչ ապառաւ, adv. Why? for what cause?

Չինչ էիցէ, pro. ind. Whatever, whichever.

Չինչ ինչ, pro. ind. What? what thing?

Չինչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nature; substance, state of a thing.

Չինչպիսի, adj. ind. What? in what manner?

Չինչպիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Arrogance.

Չինչ օրինակ, adv. How? in what manner?

Չիռ, s. ind. One of the Hebrew months.

Չիջագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Lower, sunk.

Չիջական (*ի, աւ*) *adj.* Mild, humble, condescending, complaisant.

Չիջանեիլ (*եմ, զիջի*) *v. n.* To calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct.

Չիջումն (*ջման, ջմամբ*) *s.* Calm-

ness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Չհուսանել (եմ, չուցի) *v. t.* To calm; to cool; to extinguish.

Չիս (չստի, չստիւ) *s.* Thigh; haunch; leg. Չիս կամքի, stern. Չիս նուակի, stern of a ship.

Չիքարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To assemble together, to unite, to be published.

Չիբի, *adj. ind.* See Չուրի.

Չիւգոստատ (ի, աւ) *s.* Officer appointed to stamp weights and measures.

Չիւրովին, *adv.* Չիւրովին երթալ or գնալ, to kill one's self, to put one's self to death.

Չանալ (ամ, լացայ) *v. a.* To deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Չացողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Denial; recantation, refusal.

Չացութիւն See Չացողութիւն.

Չացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See Չացողութիւն.

Չացող (ի, աւ) *adj.* That denies, that refuses.

Չեծակք (նոց, նոք) *s. pl.* Chagrin, grief, vexation.

Չեծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to tire.

Չեծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be vexed, to be grieved, to be concerned, to be moved, to start.

Չինի, *pre.* After, since; behind, back, backward. Տրայիանոս կալաւ զինքնաւ կալուցիւնն զինի Ներուասայ, Trajan was Emperor after Nerva. Չինի միմանց or զմիմանց կինի, one after the other. Չինի երկուց ամաց, two years ago. Չինի բազում ժամանակաց, a long time since.

Չինի, *adv.* After, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently. Գնալ զինի, to follow, to go after.

Չինիք (նեաց, նեոք) *s. pl.* Posterity, all those who shall come after.

Չկուտալ See Չգոտալ.

Չկեա, *pre. and adv.* After, then, since. Չկեա երթալ, to follow, to go after; to second, to imitate. Չկեա գալ, to follow, to come after; to result; to depend. Չկեա լինել, to seek, to pursue. Չկեա մտանել, զկեա պնդել or զկեա վարել, to run after, to pursue, to undertake.

Չղեար (երոյ, երով) *s.* Medlar.

Չղերենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Medlar tree.

Չղջալ (ամ, ացայ) *v. n-p.* To repent, to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Չղջան (ի, աւ) *adj.* Plaintive; penitent.

Չղջանալ See Չղջալ.

Չղջանիւր (սրտի, սրտաւ) *adj.* Tender, affected, plaintive, moaning.

Չղջուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make repent, to affect, to move.

Չղջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Չղջումն.

Չղջումն (լման, լմամբ) *s.* Compunction, repentance, contrition; penitence. Չղջումն բեկման or անկատար, attrition. Չղջումն խորտակման or կատարեալ, contrition.

Չանապարհայն, *adv.* By way of, by the way.

Չմայլեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in ecstasy.

Չմայլեցուցիլ (ցիի, ցլաւ) *adj.* Charming, surprising; enchanting.

Չմայիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be charmed or delighted, to enjoy.

Չմայլումն (լման, լմամբ) *s.* Enjoyment, rejoicing.

Չմաղ See Չմաղալ.

Չմիլի (ի, աւ) *s.* Knife, claspknife; penknife.

Չմի՞, *adv.* Why?

Չմուռ See Չմուռաւ.

Չմուռա (զմուսոյ, զմուսով) *s.* Myrrh.

Չմուել See Չմուել.

Չմունենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Myrrh tree.

Չմուսալիլ, *adj. ind.* Full of myrrh.

Չմուսալից, *adj. ind.* See Չմուսալիլ.

Չմուսեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Mixed with myrrh; embalmed.

Չմուել (եմ, եցի) *v. a.* To mix or fill with myrrh; to embalm.

Չմտաւածել (եմ, ածի) *v. a.* To think, to regard, to consider.

Չմտաւածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thought, consideration, reflection, meditation.

Չմրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be stunned; to grow stupid.

Չմրիտեայ, *adj. ind.* That is made of emerald.

Չմրխտեղէն (զինի, զինաւ) *adj.*
That partakes of the nature of emerald;
of emerald; made of emerald.

Չմրուխա (րխոյ, րխոով) *s.* Emerald.

Չնին, *s. ind.* See **Չննութիւն**: 'ի
զնին ելանել, to visit, to go to see. 'ի
զնին մատչել, to look at, to observe,
to examine.

Չննական (ի, աւ) *adj.* See **Չննելի**:
Չննել (եմ, էցի) *v. a.* To look at,
to observe, to stare at, to aim at, to
contemplate; to examine, to study, to
discuss; to remark, to clear up, to re-
cognize; to visit; to feel, to touch.

Չննելի (լոյ, լիաւ) *adj.* Visible,
tangible, palpable.

Չննիչ (նչի, նչաւ) *s.* Observer; exa-
miner.

Չննողաբար, *adv.* Theoretically.

Չննութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Observation, speculation, theory; visit.

Չստապոյն (դունի, դունիւ) *adj.*
comp. Lower or very low, sunk.

Չստանիլ (իմ, սայ) *v. n-p.* To
settle, to grow calm, to relent.

Չստուսն (աման, ամամբ) *s.* Sub-
siding.

Չստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To
weigh down, to cause to sink; to de-
press, to calm.

Չտան See **Չքնդան**:

Չոգիակոո (ի, աւ) *s.* Zodiac: See
Կենդանակամար:

Չոհ (ի, իւ) *s.* Victim, sacrifice,
immolation, host. **Չոհ ողջակէզ**, ho-
locaust.

Չոհադործ (ի, աւ) *s.* That immo-
lates, sacrificer.

Չոհադործել (եմ, էցի) *v. a.* To
immolate, to sacrifice.

Չոհադործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Immolation, sacrifice.

Չոհանոց (ի, աւ) *s.* Altar of sa-
crifice; vase of immolation.

Չոհարան (ի, աւ) *s.* See **Չոհանոց**:

Չոհարար (ի, աւ) *s.* See **Չոհա-
դործ**:

Չոհարարութիւն See **Չոհադործու-
թիւն**:

Չոհաւոր (ի, աւ) *adj.* Immolated,
sacrificed.

Չոհել (եմ, էցի) *v. a.* To immolate,
to sacrifice.

Չոհումն (հման, հմամբ) *s.* Immo-
lation, act of immolating, sacrifice.

Չոզալ (ի, իւ) *s.* Cornel.

Չոզալենի (նոյ, նեաւ) *s.* Cornel tree.

Չոյդ (զուգի, զուգիւ) *adj.* Even;
conjoined, united, equal, alike, similar.

Չոյդ, *adv.* Level, without odds,
equally; close to; conjointly, with, to-
gether.

Չոյդք (զուգից, զուգիւք) *s. pl.*
Pair, couple; balance.

Չոյդընթաց See **Չուգընթաց**:

Չոշ See **Չօշ** with its derivatives.

Չուպայ (ի, իւ) *s.* Hyssop.

Չով, *adj. ind.* Fresh, cold.

Չովական (ի, աւ) *adj.* See **Չով**:

Չովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To
cool, to grow cool, to become cool.

Չովարար (ի, աւ) *adj.* Refreshing,
cooling, refrigerative.

Չովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To refresh; to give freshness.

Չովացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* See
Չովարար:

Չովազութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Company, society, correspondence, in-
telligence.

Չովութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Coolness, freshness, refreshment, refri-
geration.

Չովուզ (ի, աւ) *s.* Companion, asso-
ciate, accomplice, partaker.

Չորօրինակ, *conj.* For example, as.

Չորօրինակ, *adv.* As well as, as, how.

Չուարակ (ի, աւ) *s.* Bullock, young
ox; veal.

Չուարթ (ի, իւ) *adj.* Joyful, cheer-
ful, smiling; gay, sprightly, lively,
merry; serene, clear.

Չուարթագին, *adj. ind. and adv.*
Joyful, gay; joyfully, gayly.

Չուարթագեմ (դիմի, դիմաւ) *adj.*
Smiling, gay.

Չուարթածաղիկ, *adj. ind.* Smiling,
florid, young, graceful.

Չուարթամբ (մոի, մոաւ) *adj.*
Gay, sprightly; joyful, wanton, merry;
foolish.

Չուարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.*
To be joyful, to rejoice, to be divert-
ed; to rouse one's self, to give one's
self up to gaiety; to shine, to enlighten,
to cheer up, to be kindled. **Չուարթա-
նալ 'ի դինոյ**, to be seasoned with wine.

Չուարթաւար, *adj. ind.* Malignant,
malicious.

Չուարթառատ, *adj. ind.* Generous,
liberal.

Ջուարթարար (թ, աւ) *adj.* Jestring, that makes merry, diverting, that gives joy, joyful.

Ջուարթացունել (եմ, ցուցի) *v. t.* To divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive.

Ջուարթերես, *adj. ind.* Smiling, graceful; shameless, bold.

Ջուարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Ջուարթուն (թնոյ, թնով) *adj.* and *s.* Sprightly, lively, vigilant; angel.

Ջուարթ See **Ջուարթ**:

Ջուարձարան (ի, իւ) *adj.* Facetious, pleasant.

Ջուարձարանել (եմ, եցի) *v. n.* To joke, to jest.

Ջուարձարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Facetiousness, pleasantry, jest, coaxing words.

Ջուարձալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling.

Ջուարձալից, *adj. ind.* See **Ջուարձալի**:

Ջուարձախառն, *adj. ind.* Mixed with joy.

Ջուարձախոս (ի, աւ) *adj.* See **Ջուարձարան**:

Ջուարձախօսութիւն See **Ջուարձարանութիւն**:

Ջուարձական (ի, աւ) *adj.* See **Ջուարձալի**:

Ջուարձականութիւն See **Ջուարձութիւն**:

Ջուարձանալ (ամ, ձացայ) *v. n-p.* To enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self.

Ջուարձացունել (եմ, ցուցի) *v. t.* To rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Ջուարձընծայ, *adj. ind.* That gives pleasure, pleasant, rejoicing.

Ջուարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry, amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicsomeness. **Ջուարձութիւն տեղւոյ**, amenity.

Ջուգարան (ի, իւ) *adj.* Unanimous, with one opinion or voice.

Ջուգարարբաւ, *adj. ind.* See **Ջուգարան**:

Ջուգարանակ, *adj. ind.* That lives or dwells together.

Ջուգադեղեցիկ, *adj. ind.* Well made, handsome.

Ջուգագործ (ի, աւ) *adj.* That works or labours together, that does the same thing.

Ջուգագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Combined.

Ջուգագրել (եմ, եցի) *v. a.* To combine; to compose.

Ջուգագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combination; composition, conjunction.

Ջուգաղուարձ, *adj. ind.* That rejoices together.

Ջուգաթիւ (թուփ, թուիւ) *adj.* Even; equal, alike; of the same number.

Ջուգաթուել (եմ, եցի) *v. a.* To relate together, to join together.

Ջուգախաղաց, *adj. ind.* That stirs together, that walks with another.

Ջուգախառնել (եմ, եցի) *v. a.* To mix together, to compose, to allay.

Ջուգախնդիր, *s. ind.* Competitor.

Ջուգածիրանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* That is clothed with the same purple, that has the same dignity.

Ջուգական (ի, աւ) *adj.* Even, alike, equal.

Ջուգականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Likeness, equality; equivalent.

Ջուգակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Alike, partaking.

Ջուգակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Alike, equal, same; spouse (man or woman).

Ջուգակշիռ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent; just, equal.

Ջուգակշռել (եմ, եցի) *v. a.* To render equivalent; to equal, to compare.

Ջուգակրօն (ի, իւ) *adj.* Of the same religion.

Ջուգակցել (եմ, եցի) *v. a.* To join together.

Ջուգակցորդ, *adj. ind.* Participant; equal.

Ջուգակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation, equality.

Ջուգահայր (հօր, հարբ) *adj.* Of the same paternity, that has the same quality as the father.

ՉՈՒ

Չուգահարթ, *adj. ind.* Equal, even.
 Չուգահաւան (ի, իւ) *adj.* Unanimous, of the same opinion.
 Չուգահաւասար (ի, իւ) *adj.* Equal, just, equivalent; alike, same.
 Չուգահաւաքել (եմ, էցի) *v. a.* To assemble.
 Չուգահաւաքումն (քման, քմամբ) *s.* Assemblage.
 Չուգահեռադիծ (դծի, դծիւ) *s.* Parallelogram.
 Չուգահեռական (ի, աւ) *adj. and s.* Parallel.
 Չուգահեռականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parallelism.
 Չուգահեռոտն (տին, տամբ) *s.* Paralleloiped.
 Չուգահեռ, *adv.* Together, contiguous.
 Չուգածայն (ի, իւ) *adj.* Correspondent, equal, unanimous.
 Չուգածայնել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To equalize, to compare, to equal; to correspond.
 Չուգածայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correspondence, union, equality, concord.
 Չուգաման, *adj. ind.* Participant.
 Չուգամանել (եմ, էցի) *v. a.* To impart, to make partake of.
 Չուգամաննութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Participation.
 Չուգայարմարել (եմ, էցի) *v. a.* To accommodate, to adjust.
 Չուգանջաւան (ի, իւ) *adj.* Equidistant.
 Չուգաշաւիղ, *adj. ind.* That holds the same course, companion on the road.
 Չուգաշաւութիւն, *adj. ind.* Of the same tongue or language.
 Չուգաշքիւնակ (ի, աւ) *s.* Isoperimeter.
 Չուգաշափ (ի, իւ) *s.* Parameter.
 Չուգապատիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, equally honoured.
 Չուգապատումնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, participation in the same dignity.
 Չուգապարակել (եմ, էցի) *v. a.* To receive or rank in the same company, to associate.
 Չուգապարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To mix in the same company or circle.
 Չուգապարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same company, participation in same company.

ՉՉԱ

209

Չուգաստուած, *adj. ind.* Equal to Gods.
 Չուգասունել (եմ, էցի) *v. a.* To celebrate together.
 Չուգայ, *adv.* Together, conjointly.
 Չուգաւոր (ի, աւ) *adj.* See Չոյգ:
 Չուգաւորել (եմ, էցի) *v. a.* To join together, to couple, to pair, to match, to unite, to join.
 Չուգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, union; coition, embrace.
 Չուգաքանակ, *adj. ind.* Of the same measure, equal, equivalent.
 Չուգել (եմ, էցի) *v. a.* See Չուգաւորել:
 Չուգընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To concur; to coincide.
 Չուգընթաց (ի, իւ) *adj.* That runs together, that accompanies, concomitant.
 Չուգընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concourse, concomitance, accompanying; coincidence.
 Չուգիւ (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To couple, to join together, to be united.
 Չուգիցս, *adv.* In like manner, equally.
 Չուգորդ (ի, աւ) *s.* Parabola.
 Չուգորդական (ի, աւ) *adj.* Parabolical.
 Չուգորդաձև (ի, իւ) *adj. and s.* Paraboloid.
 Չուգորդել (եմ, էցի) *v. a.* See Չուգակցել:
 Չուգորդութիւն See Չուգութիւն:
 Չուգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, coupling, equality, likeness.
 Չուիթակ (ի, աւ) *s.* Wild marjoram.
 Չուսայ, *adj. ind.* Close, narrow; subdued.
 Չուս (զոյ, զոով) *adj.* Pure, refined, clean.
 Չուր, *adj. ind. and adv.* Vain, useless; vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly.
 Չուրկ, *adj. ind.* Deprived, destitute.
 Չոփալ (ամ, աջայ) *v. n.* To tremble, to be much afraid. Չոփալ 'իցըրայ, to shiver with cold.
 Չոփել (եմ, էցի) *v. n.* See Չոփալ:
 Չոքանէ (ի, իւ) *s. f.* Mother of the wife, mother in law.
 Չարացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Exasperated, irritated.
 Չարել (իմ, բեցայ) *v. n.* To be exasperated, to be irritated, to put one's

self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice.

Ջռալ See **Ջռնչալ** :

Ջռնչալ (*աժ, աջի*) *v. n.* To bray.

Ջռնչիւն, *s. ind.* See **Ջռնչումն** :

Ջռնչումն (*չման, չմամբ*) *s.* Act of braying.

Ջսպանակ (*ի, աւ*) *s.* Spring.

Ջսպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.

Ջսկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To clear, to cleanse, to lue, to refine; to clarify, to purify; to rectify, to revive.

Ջտաղական (*ի, աւ*) *adj.* Cleansing.

Ջտաթիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purity: See **Ջտումն** :

Ջտումն (*աման, ամամբ*) *s.* Cleaning, fining, refining, purification, clarification.

Ջրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks uselessly or unjustly.

Ջրաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To speak uselessly or unjustly, to calumniate.

Ջրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Useless discourse; calumny.

Ջրադատ (*ի, իւ*) *adj.* That judges uselessly.

Ջրագեղական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to Zoroaster.

Ջրախնդիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That seeks uselessly; vain.

Ջրախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks uselessly, vain, foolish.

Ջրախօս (*ի, աւ*) *adj.* See **Ջրաբան** :

Ջրահ (*ի, իւ*) *s.* Cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate.

Ջրահազդեաց See **Ջրահազդեստ** :

Ջրահազդեստ (*ի, իւ*) *adj.* Armed with a cuirass, cuirassier.

Ջրահան (*ի, իւ*) *s.* Heap, assemblage.

Ջրահավառ, *adj. ind.* Armed with a cuirass.

Ջրահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Armed with a cuirass, cuirassier.

Ջրահաւորել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To arm one's self with a cuirass.

Ջրահեղեղ, *adj. ind.* That flows, that inundates uselessly or unjustly.

Ջրահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cuirass, to arm with a cuirass.

Ջրահետ, *adj. ind.* **Ջրահետ զարիւ**, to run or seek uselessly.

Ջրահետական (*ի, աւ*) *adj.* Vain, useless, false.

Ջրաշան (*ի, իւ*) *adj.* That labours in vain.

Ջրաւ, *s. ind.* Limit, end. **Ջրաւ առնել**, to end, to finish; to exterminate, to extirpate.

Ջրաւամահ, *adj. ind.* **Ջրաւամահ լինել**, to die, to cease to live, to be killed.

Ջրաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To terminate, to finish. **Ջրաւել 'ի կենաց**, to kill, to take away life.

Ջրաւեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To end; to exterminate; to take away, to deliver.

Ջրափառ, *adj. ind.* Vain, proud, vain-glorious.

Ջրկարարիք (*հաց, նօք*) *s. pl.* See **Ջրկանք** :

Ջրկանք (*հաց, նօք*) *s. pl.* Extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Ջրկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute.

Ջրկողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ջրկանք** :

Ջրկումն (*կման, կմամբ*) *s.* See **Ջրկանք** :

Ջրոյց (*զրուցի, զրուցաւ*) *s.* Term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; answer. **Ջրոյց առնել**, to make answer, to answer.

Ջրուցարան (*ի, իւ*) *s.* That discourses, that talks; discourse, recital, history.

Ջրուցարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Ջրոյց** :

Ջրուցակարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discourse, narrative, history.

Ջրուցարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To narrate, to relate, to discourse.

Ջրուցարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Recital, discourse; narration.

Ջրուցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To discourse, to speak; to narrate, to relate.

Ջրպարա (*ի, իւ*) *adj.* Calumnious, unjust, false.

Ջրպարտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To calumniate, to be censorious; to slander.

Ջրպարտիւ (*աչի, աչաւ*) *adj.* Calumniator, imposter, slandering, defaming.

Չրպարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calumny, imposture, inculpation, slander. Չրպարտութեամբ, calumniously.

Չրջ (ի, իւ) *s.* Zero.

Չքողել *See* Սքողել:

Չօր *See* Յօր:

Չօրել *See* Յօրել:

Չօրուած *See* Յօրուած:

Չօհալ (ի, իւ) *s.* *See* Երեւի:

Չօհրայ (ի, իւ) *s.* *See* Արուսեակ:

Չօշ, *adj. ind.* Immodest, impudent; filthy, shameful.

Չօւքաղ (ի, իւ) *adj.* Avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Չօւքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sordid interest, avarice; sordidness, niggardness, stinginess.

Չօշոտ (ի, աւ) *adj.* *See* Չօշ:

Չօշտել (եմ, էջի) *v. a.* To dazzle, to charm; to effeminate.

Չօշտիլ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be charmed, dissolute or immodest.

Չօշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Immodesty, impudence, filthiness, lewdness.

Չօր (ու, ու) *s.* Army, soldiery, militia; soldiers, force.

Չօրագլուխ (լխոյ, լխով) *s.* General of an army, captain, commander.

Չօրագլուխութիւն *See* Չօրաւարութիւն:

Չօրադոյն (գունի, գունիւ) *adj.* *comp.* Stronger.

Չօրաժողով. *s. ind.* Չօրաժողով լի նել, to levy soldiers, troops, to make levies of soldiers, to gather in crowds.

Չօրակալ (ի, աւ) *s.* *See* Չօրագլուխ:

Չօրական (ի, աւ) *s.* Militiaman, soldier; army, soldiery, militia.

Չօրականադոյն *See* Չօրադոյն:

Չօրահատոյց, *adj. ind.* Չօրահատոյց լինել or աւելել, to divide, arrange or place the soldiers.

Չօր ամենայն, *adv.* Every day; always.

Չօրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able.

Չօրանիստ (նստի, նստու) *adj. and s.* Soldier's quarters, barrack.

Չօրապետ (ի, աւ) *s.* *See* Չօրագլուխ:

Չօրապետել (եմ, էջի) *v. n.* To command an army.

Չօրապէս, *adv.* Valorously, courageously.

Չօրաւար (ի, աւ) *s.* Commandant, that commands an army: *See* Չօրագլուխ:

Չօրաւարել (եմ, էջի) *v. n.* *See* Չօրապետել:

Չօրաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Command of an army, generalship.

Չօրաւիգն, *s. ind.* Aid, support, help.

Չօրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive.

Չօրացուցիչ (չի, ջլաւ) *adj.* Strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Չօրաւոր (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous; powerful; energetick, pathetick; possible, efficacious; valorous.

Չօրել (եմ, էջի) *v. n.* To be able, to be worth; to govern; to act, to produce an effect.

Չօրեղ (ի, աւ) *adj.* *See* Չօրաւոր:

Չօրեղապէս, *adv.* Valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Չօրեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, vigour.

Չօրէն, *pre.* As, like, so that. Չօրէն անասնոց, like beasts, bestially, like a brute beast.

Չօրընտիր, *adj. ind.* Չօրընտիր լի նել *See* Չօրաժողով լինել:

Չօրհանապաղ, *adv.* Daily, every day, always.

Չօրութենարոր, *adv.* Virtually.

Չօրութենական (ի, աւ) *adj.* Virtual.

Չօրութենականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Virtuality.

Չօրութենակիր, *adj. ind.* Virtuous, powerful.

Չօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficaciousness, efficacy, virtue; resource; army. Չօրութիւն արուի, man's seed. Չօրութիւնք երկնից, the stars.

Ի

Ի (a slender, or *e*) A or E. Vowel, the seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed for, or confounded with the letters **Է** and **Ա**, for example: **Էրէ**, **էրէ**; **էրէյ**, **էրէյ**; **արալէզ**, **արալէզ**; **գէզ**, **գէզ**; **գէթ**, **գէթ**: **Բազէ**, **բազա**; **աղանէկաճառ**, **աղանէկաճառ**.

It often enters into the composition of words, for example: **Ալէկոծ**, **որգէ գիր**, **ոսկէճաճանչ**, **ոսկէհաւան**, **հոգէ հանգիստ**.

Ի prefixed to a missive letter signifies the supreme Being or God.

Ի O in foreign words is pronounced as the French *eu*, for example: **Իօր**, *eur*; **Էօր**, *gueur*.

Ի or **է** with a line above it denotes the number *seven*.

Ի (**ի**, **իւ**) *s.* Being, existence, that exists; that is of itself, the supreme Being, God; rich, powerful.

Ի, *int.* Ah! ho! oh! alas!

Իսկ (**ի**, **աւ**) *s.* Being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Իսկան (**ի**, **աւ**) *adj.* Essential, substantial; substantive.

Իսկանալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n-p.* To be, to exist.

Իսկանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Existence; substance, essence.

Իսկից (**կցի**, **կցաւ**) *adj.* That partakes of the same existence, consubstantial.

Իսկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Entity: See **Իսկանութիւն**.

Իսկցութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Consubstantiality, identity of substance.

Իանալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n.* See **Իսկանալ**.

Իսպէս, *adv.* Essentially, substantially.

Իացուցանել (**ամ**, **ցուցի**) *v. t.* To cause to exist, to extract from nothing, to create.

Իգ (**իգի**, **իգաւ**) *adj. and s.* Female.

Ի զի or **Իր զի**, *adv.* Sometimes, now and then.

Իշխոսութիւն or **Իշխոսոն** See **Ելեբարութիւն**.

Իշխոսի փեղմանի See **Փեղմանի**.

Իկորճ (**ի**, **իւ**) *s.* A note in music.

Իհ, *int.* Ah!

Ինկոմիայ (**ի**, **իւ**) *s.* (Greek word) Praise: See **Գովեստ**.

Իշ (**իշոյ**, **իշով**) *s.* Ass, jackass; warmachine. **Իշ մատակ**, *she-ass*.

Իշայծեամն (**եման**, **եմամբ**) *s.* She-goat that resembles an ass.

Իսութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Essence, nature, constitution; existence; substance.

Ի՛ որ or **Ի՛ր որ**, *pro.* Some, some one.

Իջ (**իջի**, **իջիւ**) *s.* Page.

Իջբ (**իջեց**, **իջեալ**) *s. pl.* Descent; declivity.

Ի՛ր or **Ի՛ր ազգաւ**, *adv.* Why? for what reason or cause? **Թէր լերայ**, upon what?

Իրէ (**իրէոյ**, **իրէով**) *s.* Beast, brute beast; red deer.

Իրէց See **Իրէց**.

Ի՛ր զի, *adv.* Sometimes, now and then.

Ի՛ր սակս, *adv.* Why? for what reason or cause?

Ի՛ր վասն, *adv.* See **Ի՛ր սակս**.

Ը

Ը (*yet or ut*) **Ս** (*as in us*). Vowel, the eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed or confounded with the letter **Ա**, for example: **Անկողին**, **ընկողին**; **անդոյր**, **ընդոյր**.

At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: **Շտապ**, **ըշտապ**; **առանգն**, **ըռռանգն**; **առմբ**, **ըռռմբ**; **սիշտ**, **ըսիշտ**; **ստգիւտ**, **ըստգիւտ**. Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: **Բընակ** (**բնակ**) **գընել** (**գնել**) **նընջել** (**ննջել**) **գըրգել** (**գրգել**). As also in poetry: **Ըգողած նին ջընջեաց ըլմզս (գողածնին ջնջեաց ըլմզս)**.

Սերեր (**սեր**) **սերմ** **տոնարէցար**, 'ի իւրիւն-իւն' (**իւրիւն-իւն**) **մեր մարտացար**. 'Եւսին մարտմ' **ըն** (**մարտմ**) **տոնար**, 'ի գերեզման' **մահ** **տար**.

At the beginning of words spelt with two consonants, the first of which is Ջ, Ը and Ս, ը either in the pronunciation, or in the division, is put sometimes before, and sometimes after the aforesaid letters. We have as yet no established rule. According to common custom, and particularly that of our Academy, it is put after Ջ in these words with their derivatives: Ջգուհլ, զթուհլ, զլանալ, զզեար, զզջալ, զմբաղ, զմուռա, զմրուխտ, զմրիլ, զնին, զուալ, զսպեհլ, զտեհլ, զբարան, զբահ, զբաւ, զբեհլ, զբոյց (thus զբզուհլ, զբթուհլ) etc: and it is put before in the others with their derivatives, for example: Ջբաղանք (բզբաղանք) զգալ (բզգալ) զգնալ (բզգնալ) զնին (բզնին) etc.

It is put before Ը in these words and their derivatives: Ըկահեհլ (բզկահեհլ) շտուպ (բշտուպ) շեմարան (բշեմարան): and in the others it is put after, for example: Ըլանալ (բշլանալ) շթալ (բշթալ) շնորհ (բշնորհ) շուայլ (բշուայլ) etc.

It is put before Ս in these words and their derivatives: Սթափ, սկահ, սկայ, սկաւառակ, սկեսուր, սկիզբն, սկիհ, սկիզիկ, սկուտեղ, սպայ, սպանդ, սպանանեհլ, սպաս, սպասեհլ, սպարապետ, սպեղանի, սպի, սպիտակ, սպունգ, սպտուր, ստածեհլ, ստահակ, ստամբակ, սաքիւտ, ստամբոս, ստանձնեհլ, ստանալ, ստեղի, ստեղծուհլ, ստեղն, ստերիւր, ստերլ, ստեպ, ստինք, ստիպեհլ, ստնանեհլ, ստոման, ստոյգ, ստոր, ստուար, ստուեր, ստունգաւեհլ, ստրասեւաւ, ստրուկ, սփածանեհլ, սփիւռա, սքանչելիք, սքողեհլ (pronounce ըսթափ, ըսկահ, ըսկայ, ըսկիզբն) etc. and it is put after in the others, for example: Սգալ (սբգալ) սլաք (սբլաք) սխալ (սբխալ) սղոց (սբղոց) սմբակ (սբմբակ) etc.

Ը or ք with a line above it denotes the number eight.

Ըզերձեհլ See Ուզերձեհլ:

Ըզալի (լւյ, լեւա) adj. Desirable, to be wished for.

Ըզակաթ, adj. ind. Desirous, longing after, cordial.

Ըզական (ի, աւ) adj. Desirable, to be wished for; optative.

Ըզականութիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish.

Ըզակերտ (ի, աւ) adj. Desirable,

to be wished for; desirous, longing. Ըզակերտ առնեհլ, to make desirable.

Ըզակերտեալ (եղյ, եղով) adj. Desirable, made desirable.

Ըզակերտութիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish.

Ըզաձայնութիւն (թեան, թեամբ) s. Agreeable song.

Ըզալ (ամ, ալի) v. n. See Ըշաւալ:

Ըզանալ (ամ, ձայայ) v. n. To desire, to wish; to guess.

Ըզապատում, adj. ind. Conjuror, diviner.

Ըզութիւն (թեան, թեամբ) s. Desire, wish; divination.

Ըզումն (ձման, ձմամբ) s. Desire, wish, fancy.

Ըզորկ See Ողորկ:

Ըզորձեհլ See Ուզերձեհլ:

Ըզապան See Ուզապան:

Ըբահեհլ See Ըմպահեհլ:

Ըմբան (ի, աւ) s. Throat.

Ըմբերանեհլ (եմ, եցի) v. a. To leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus.

Ըմբերեհլ See Զամբերեհլ:

Ըմբիշ (բշի, բշաւ) s. Gladiator, wrestler.

Ըմբշամարա (ի, իւ) s. See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտիլ (իմ, տեցայ) v. n-p. To wrestle, to contend in wrestling.

Ըմբշամարտիկ (տիկ, տկաւ) s. See Ըմբիշ:

Ըմբշամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Wrestling.

Ըմբշամրցութիւն See Ըմբշամարտութիւն:

Ըմբոն, adj. ind. See Վայելուչ:

Ըմբոշնեհլ (եմ, եցի) v. a. To chew, to grind with the teeth, to eat; to enjoy, to have.

Ըմբոշնեղի (լւյ, լեւա) adj. That is to be masticated; that chews.

Ըմբոշնեղիք (լեայ, լեգ) s. pl. Jaw, the grinders.

Ըմբոշնուռն (նման, նմամբ) s. Act of chewing.

Ըմբոս (ի, իւ) adj. Refractory, contumacious, disobedient, indocile.

Ըմբոստանալ (ամ, ապայ) v. n-p. To resist, to kick, to disobey; to grow proud.

Ըմբռնեհլ (եմ, եցի) v. a. To take, to retake, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to grapple,

to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake.

Բաճակալ (տեղ, տեղք) *s.* Handful, hold; pin.

Բաճակալ (նման, նմամբ) *s.* Hold, retention, surprise; comprehension, perception.

Բազահանք (նայ, նայք) *s. pl.* Contempt.

Բազահանք (եմ, եցի) *v. n. and a.* To resist, to be proud; to despise.

Բազանակ (ի, աւ) *s.* Drinking vase; dish, mug, cup.

Բազակ (եմ, արբի) *v. a.* To drink, to suck in. Գան ըմպել, to receive the strokes of a cudgel.

Բազակի (լոյ, լեաւ) *adj. and s.* Drinkable; drinker: See Բազակիք.

Բազակիք (լեայ, լեպք) *s. pl.* Drink, draught, beverage, liquor, potation. Բազակիք ըմպելիք, decoction. Անուշակ ըմպելիք, 'իւնց, nectar.

Բնայլ See Բնայլ:

Բնդ, *pre.* To, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of.

Հայել ընդ երկինս, to look at the sky. Թագաւորել ընդ նորա, to reign instead of him, to succeed him. Տուր ընդ իմ

և ընդ քո, give for me and for you. Բնդ աղօտ, obscurely. Բնդ ամենայն,

totally, in all. Բնդ ահամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion. Բնդ ձեռն, with or by the hand.

Բնդ մէջ, in; into, inside, in the midst; through. Բնդ մէջ կտրել, to split, to pass or go across. Բնդ աջմէ,

to the right. Բնդ գիրկս մտնել, to draw the bow strongly. Բնդ ժամս ժամս,

sometimes. Բնդ խաբս, fraudulently, erroneously. Բնդ խաղ, ludicrously, facetiously. Մտանել ընդ նմա, to enter with him. Բնդ այր և ընդ կին, as much the man as the woman. Բնդ ծառով, under a tree. Փոխանակ ընդ

այնր, for it. Բնդ մի բերան, with one voice, unanimously. Դիր զգիրսդ ընդ այլս, put these books with the others.

Ե՛կ ընդ իս, come away with me. Բնդ անցանելն, going along. Բնդ ամենայն երկիրն, in all countries. Անցանել ընդ

Լոնդոն, to pass through London. Բնդ ջուր և ընդ ցամաք, by sea and land. Ընկենուլ ընդ պատուհանն, to throw out of window. Անցանել ընդ այն, to

go that way. Բնդ ամենայն տեղիս, every where. Բնդ մահճօք, under the bed. Բնդ երկնիք, under heaven.

Բնդ իւրեւ or իւրեաւ, under him. Բնդ պատուական, under pretence. Բնդ առաւօտն or ընդ այդն, at break of day. Բնդ երեկս, ընդ երեկոյս or

ընդ երեկոյն, towards the evening. Բնդ իս, with me; on me. Մեկնեցաւ ընդ

լուր համարայ դաշտեան նորա, he set out on the report of his coming. Բնդ հակառակն, on the contrary; cross-wise.

Բնդ միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind. Բնդ ոտն հարկանել, to trample under foot.

Բնդարբ (ի, աւ) *adj.* Leguminous. Բնդարբոյս, *adj. ind.* Innate, native, natural, habitual.

Բնդարբաւ, *adj. ind.* Fed with pulse. Բնդարթուր *adj. ind.* Բնդարթուր հարկանել, to put to the sword; to trample under foot.

Բնդածին, *adj. ind.* See Բնդարբոյս. Բնդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats pulse.

Բնդակից (կցի, կցաւ) *adj.* Familiar.

Բնդանեցուցանել See Բնանեցուցանել:

Բնդանի See Բնտանի:

Բնդանութիւն See Բնտանութիւն:

Բնդ առաջ, *pre.* Before, against. Բնդ առաջ գնաւ, ելանել or լինել, to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Բնդառնուլ (ուժ, առի) *v. a.* To comprehend, to receive, to take.

Բնդանունդ, *adj. ind.* See Բնդառնուն:

Բնդառնուն, *adj. ind.* Tame, domestic, familiar; delicate, nice.

Բնդարձակ (ի, աւ) *adj.* Free; large, ample, vast, spacious, great; diffuse.

Բնդարձակաբան (ի, իւ) *adj.* Diffuse, extended.

Բնդարձակագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Larger, very vast; very easy.

Բնդարձակաձեռն, *adj. ind.* Liberal, generous.

Բնդարձակամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Magnanimous, patient.

Բնդարձակամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnanimity, long suffering, patience.

Բնդարձակայարկ, *adj. ind.* Vast, spacious, extended.

Ընդարձակատարր, *adj. ind.* See **Ընդարձակ** :

Ընդարձակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong, to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify. **Ընդարձակել բանիւ**, to exaggerate.

Ընդարձակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Ընդարձակել** :

Ընդարձակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; disengagement, relaxation, liberty.

Ընդարմ, *adj. ind.* See **Ընդարմացեալ** :

Ընդարմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To grow stupid, to fall asleep, to be numb.

Ընդարմացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Numb, dull; chill, stupid.

Ընդարմացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Stupidity, numbness, inaction; stupor.

Ընդարմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To benumb, to lull asleep; to chill.

Ընդարմացուցիչ (*չի, չլաւ*) *adj.* That chills, that lulls asleep; charming.

Ընդաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cover with sand, to bury.

Ընդգծիլ (*իմ, ճեցայ*) *v. n-p.* To fall on one's knees.

Ընդգրգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To take or receive to one's bosom, to make welcome.

Ընդգրգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To embrace; to undertake.

Ընդդէմ (*դիմի, դիմաւ*) *adj.* Contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate.

Ընդդէմ, pre. Against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face. **Ընդդէմ դառնալ** or **կալ**, to oppose, to resist, to counteract.

Ընդդիմաբան (*ի, իւ*) *adj.* Opposite; contradictory.

Ընդդիմաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict, to counteract, to contest, to answer.

Ընդդիմաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

Ընդդիմադրաւ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Ընդդիմադարձ, *adj. ind.* Opposite, contrary.

Ընդդիմադարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose, to object.

Ընդդիմադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, objection.

Ընդդիմախօսութիւն See **Ընդդիմաբանութիւն** :

Ընդդիմակ (*ի, աւ*) *adj.* Contrary, opposite.

Ընդդիմակայումն (*յման, յմամբ*) *s.* See **Ընդդիմադարձութիւն** :

Ընդդիմական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդդիմակ** :

Ընդդիմակաց (*ի, իւ*) *adj.* That resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Ընդդիմակաց** :

Ընդդիմակողմն, *s. ind.* Opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակցել (*եմ, եցի*) *v. n.* To resist.

Ընդդիմահաւասանել (*եմ, հասի*) *v. a.* To counterhatch.

Ընդդիմահար (*ի, աւ*) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

Ընդդիմահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance; counterblow.

Ընդդիմամարտ (*ի, իւ*) *adj.* Contrary, inimical, opposite.

Ընդդիմամարտիկ (*տկի, տկաւ*) *adj.* and *s.* See **Ընդդիմամարտ** :

Ընդդիմամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասաց, *adj. ind.* See **Ընդդիմաբան** :

Ընդդիմատիւյ, *adj. ind.* Contrary.

Ընդդիմացնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contrary thought or sentiment.

Ընդդիմոռն (*տին, տամբ*) *adj.* See **Հակոռնեայ** :

Ընդդիմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle;

strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդդիմող (ի, աւ) *adj.* Opposite, that opposes, that resists.

Ընդդիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ease, content.

Ընդէլ, *adj. ind.* Familiar, domestick, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդէլակ (ի, աւ) *adj.* See **Ընդէլ**.

Ընդէլական (ի, աւ) *adj.* See **Ընդէլ**.

Ընդէլակցիլ (իմ, կցեցայ) *v. n-p.* To grow familiar, to make acquaintance.

Ընդէլանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To grow familiar, to become familiar; to make acquaintance.

Ընդէլանիլ (իմ, լացայ) *v. n-p.* See **Ընդէլանալ**.

Ընդէլասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Familiar, tame, domestick.

Ընդէլացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդելուզած (ի, իւ) *s.* Enchasing, fitting into, setting.

Ընդելուզանել (եմ, լուզի) *v. a.* To enchase, to fit into, to set; to instruct.

Ընդելուզումն (զման, զմամբ) *s.* Setting; instruction.

Ընդելուցանել (եմ, լուցի) *v. t.* See **Ընդելացուցանել**.

Ընդելէնք (զինաց, նք) *s. pl.* Pulse.

Ընդետեղակալ (ի, աւ) *adj. and s.* That holds the place of another.

Ընդերարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enterology.

Ընդերահայ (ի, իւ) *s.* Aruspice, soothsayer.

Ընդերկար, *adj. ind. and adv.* Long, extended; prolix; long, at length; long time; amply, diffusely, tediously. **Ընդերկար առնել**, to prolong. **Ընդերկար լինել**, to be prolonged.

Ընդերկարել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out to great length.

Ընդերկարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Length, extent, duration.

Ընդերք (բաց, բք) *s.* Entrails, pluck, guts.

Ընդէր, *adv.* Why; wherefore, what.

Ընդիկտիսն (ի, իւ) *s.* Indiction (of the year).

Ընդլայնել (եմ, եցի) *v. a.* To amplify.

Ընդլայնումն (նման, նմամբ) *s.* Amplification.

Ընդգրառանել (եմ, եցի) *v. a.* To incorporate.

Ընդգրառիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To become incorporated; to intermeddle; to come to blows.

Ընդգրառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incorporation.

Ընդկարկել (եմ, եցի) *v. a.* To nonplus, to embarrass.

Ընդկոխ, *s. ind.* **Ընդկոխ առնել**, to trample under foot.

Ընդհակառակն or **Ընդհակառակս**, *adv.* On the contrary, against the grain, in a contrary sense, on the wrong side, quite the reverse, backwards, cross-wise.

Ընդհայեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dioptricks.

Ընդհանուր, *adj. ind.* Universal, general, common. **Ընդհանուրք**, the universe, the whole world. **Ընդհանուր առնել**, to generalize.

Ընդհանրական (ի, աւ) *adj.* Universal, general, catholic.

Ընդհանրականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Universality, generality.

Ընդհանրապէս, *adv.* Universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To generalize.

Ընդհանրութիւն See **Ընդհանրականութիւն**.

Ընդհատ (ի, իւ) *adj.* Discontinued, intermittent; loose; different; separate. Ոչ ինչ **ընդհատ է** 'ի նմանէ, he differs not from him. 'Հոռազ ինչ **ընդհատ է** փլմանէ լինել շնչոյն, to be almost at the last extremity, or at the last gasp.

Ընդհատել (եմ, եցի) *v. a.* To interrupt, to discontinue, to cease.

Ընդհատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհատումն (աման, ամամբ) *s.* See **Ընդհատութիւն**.

Ընդհարկանել (եմ, հարի) *v. a.* To knock, to clash, to strike, to beat.

Ընդհարկանիլ (իմ, հարայ) *v. n-p.* To fight, to smite, to knock, to strike.

Ընդհարումն (րման, րմամբ) *s.* Collision, knock, conflict.

Ընդհուպ, *adv.* Very soon, by and by, soon, in a short time.

Ընդձեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To give.

to put into one's hands, to grant.
Ընդմիջմամբ, *adj. ind.* Subaltern.
Ընդմիջաբար, *adv.* Immediately, by means of, by some expedient.
Ընդմիջաշաւիղ (*ւղի, ւղաւ*) *s.* The middle of a way, of a road.
Ընդմիջարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interposition, intermission, obstacle; partition wall.
Ընդմիջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide into two parts; to separate, to hinder; to interrupt, to discontinue.
Ընդմիջիլ (*իմ, ջեցայ*) *v. n-p.* To be split, to be in half.
Ընդմիտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To incline, to have an inclination for any thing, to be incited to any thing.
Ընդմտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Considerate, discreet, circumspect, prudent.
Ընդմտանել (*եմ, մտի*) *v. n.* To penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.
Ընդոծիւն (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born in the house of one's master.
Ընդողնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To lie on one's back; to be idle.
Ընդոյր See **Անդորր**:
Ընդոսա, *adj. and s. ind.* Leaping; leap, recoil. **Ընդոսա** 'ի քնոյ լինել, to awake suddenly. **Ընդոսա** իմն, by stealth. **Ընդոսա անցանել**, to leap, to leap over.
Ընդոտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* See **Ընդոտանուլ**:
Ընդոտանուլ (*ում, տեայ*) *v. n.* To leap, to recoil.
Ընդոտուցանել (*եմ, տուցի*) *v. t.* To make leap or recoil, to push.
Ընդոտնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.
Ընդունել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Ընդունել**:
Ընդունակ (*ի, աւ*) *adj.* Acceptable, agreeable; capable, susceptible.
Ընդունական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընդունակ** and **Ընդունելի**:
Ընդունակարան See **Ընդունարան**:
Ընդունակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Acceptance; capacity, reach.
Ընդունայն, *adj. ind. and adv.* Vain, void, useless; empty; indolent, idle; in vain, uselessly, empty.
Ընդունայնարան (*ի, իւ*) *adj.* Ro-

maning, that speaks idly.
Ընդունայնաթոր, *adj. ind.* That flows uselessly.
Ընդունայնամիտ (*միտ, մտաւ*) *adj.* Vain, frivolous.
Ընդունայնանալ (*ամ, յնացայ*) *v. n-p.* To be vain or empty; to seek vanities.
Ընդունայնապարծ (*ի, իւ*) *adj.* Vain, proud, vain-glorious.
Ընդունայնաջան (*ի, իւ*) *adj.* Vain, that labours uselessly.
Ընդունայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity.
Ընդունարան (*ի, աւ*) *s.* Vase, vessel; receiver, receptacle; that receives.
Ընդունելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Acceptable, admissible; agreeable; obtainable; that accepts, that receives.
Ընդունելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment: participle. **Ընդունելութիւն առնել**, to feast, to entertain.
Ընդունիլ (*իմ, ընկայ*) *v. a.* To receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge.
Ընդունել զոր յաւազանէն, to stand godfather or godmother. **Ոչ ընդունել**, to deny, to disavow, to disapprove.
Ընդուսա, *adj. ind. and adv.* Natural; naturally.
Ընդպահել (*եմ, եցի*) *v. a.* To abandon, to despise.
Ընդ վայր, *adv.* In vain, uselessly.
Ընդ վայր հարկանել, to throw away, to abandon, to despise.
Ընդվայրարան (*ի, իւ*) *adj.* Quack, charlatan, who talks in vain.
Ընդվայրարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Quackery, idle talk.
Ընդվայրաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Vagabond.
Ընդվայրահար, *adj. ind.* Abject, vile, despicable.
Ընդվայրաճառ (*ի, իւ*) *adj.* See **Ընդվայրարան**:
Ընդվայրայած, *adj. ind.* Vagabond; vain, frivolous, useless.
Ընդվայրայոն (*ի, իւ*) *adj.* Vain, proud.
Ընդվայրասնունդ, *adj. ind.* Savage.
Ընդվայրաքարշ, *adj. ind.* Dragged along the ground, fastened to the ground.

Ընդվայրաբարչիլ (եմ, շեցայ) *v. n-p.* To be dragged along the ground, to be fastened to the ground.

Ընդվայրաքնին, *adj. ind.* Curious, that seeks after useless things.

Ընդզիլ (եմ, եցի) *v. a.* To turn aside one's neck.

Ընդզիլ (եմ, զեցայ) *v. n-p.* To revolt, to resist, to disobey.

Ընդրանք See Ընտրանք:

Ընգրութիւն See Ընտրութիւն:

Ընդորնակել (եմ, եցի) *v. a.* To copy, to take a copy, to transcribe.

Ընդորինակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perspective.

Ընթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To trample under foot; to subdue, to submit; to strike, to knock; to drive away, to disperse.

Ընթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection, act of submitting.

Ընթակցութիւն See Ընթացակցութիւն:

Ընթանալի (լռոյ, լեաւ) *adj.* To run, to walk; that runs, that walks.

Ընթանալ (ամ, թացայ) *v. n.* To run, to run to, to apply; to slide; to gallop; to walk, to go; to depart, to pass. Աստ և անդ ընթանալ, to run over, to survey. Երազ ընթանալ, to run with all speed, to stride.

Ընթացակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Concomitant, that accompanies; companion. Ընթացակից լինել, to accompany.

Ընթացակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concurrence; accompanying; concomitance; retinue.

Ընթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make run, to gallop.

Ընթացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Course, race, gait, step, pace, way, means; progress, progression, succession, train, trace, thread; method.

Ընթեռնուլ (ում, թերցայ) *v. a.* To read.

Ընթեր See Առնթեր:

Ընթերակայ (ի, իւ) *adj.* Adjacent, adjoined; assessor, assistant.

Ընթերցարան (ի, աւ) *s.* Lesson; school.

Ընթերցակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That reads with another.

Ընթերցանելի (լռոյ, լեաւ) *adj.* Legible; that reads, reader.

Ընթերցասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.*

Studious; that loves study.

Ընթերցասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To study, to read.

Ընթերցասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of study.

Ընթերցողական (ի, աւ) *adj.* Of study, that belongs to study; studious.

Ընթերցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reading; order of lecturers in the church.

Ընթերցուած (ոյ, ով) *s.* Lecture; lesson.

Ընթերցուածասեր See Ընթերցասեր:

Ընթերցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Lecture.

Ընթրել (եմ, եցի) *v. a.* To sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք (րեայ, րեզք) *s. pl.* Supper, evening's repast. Ընթրիք աւուրնեան, Lord's supper.

Ընծայ (ի, իւ) *s.* Present, gift, offer, offering.

Ընծայաբեր (ի, աւ) *adj.* That carries presents or offerings.

Ընծայաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, offering; offertory.

Ընծայական (ի, աւ) *adj.* Թուղթ ընծայական, testimonials, dedication.

Ընծայամատոյց (առցի, առցիւ) *adj.* That offers; that is offered.

Ընծայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be presented, to be given.

Ընծայատար (ի, աւ) *adj.* See Ընծայաբեր:

Ընծայատուր, *adj. ind.* See Ընծայաբեր:

Ընծայարան (ի, աւ) *s.* Place of offering, altar.

Ընծայաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ընծայաբեր:

Ընծայել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to defer, to refer, to confer, to devote, to render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe. 'Ի լսու ընծայել, to publish, to discover.

Ընծայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To offer, to present.

Ընծայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, offering, dedication; presentation. Թուղթ ընծայութեան See Ընծայական Թուղթ:

Ընծայումն (յման, յմամբ) *s.* Presentation : See Ընծայութիւն :

Ընծիւզեւ See Ընծիւզել :

Ընկալնուլ (ում, ընկալայ) *v. a.* See Ընկալնել :

Ընկալուլ, *adj. ind.* That receives; susceptible.

Ընկապնել (եմ, եցի) *v. a.* To bind close.

Ընկենուլ (ում, կեցի) *v. a.* To throw, to cast, to hurl, to repulse, to sling, to pour; to discord, to depose, to deprive.

Ընկեր (ի, աւ) *s.* Companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant.

Ընկերական (ի, աւ) *adj.* Social, sociable.

Ընկերակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To associate.

Ընկերակցութիւն See Ընկերութիւն :

Ընկերակցող, *adj. ind.* That suffocates his neighbour.

Ընկերանալ (ամ, բացայ) *v. n.* See Ընկերել :

Ընկերասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his neighbour.

Ընկերատեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That hates his neighbour.

Ընկերել (եմ, եցի) *v. n.* To accompany, to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաշտութիւն See Ռամկապետութիւն :

Ընկերակել (եմ, եցի) *v. n.* To associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge: sociability.

Ընկերութեան (թեան, թեամբ) *s.* Love of one's neighbour, charity.

Ընկերող (ի, աւ) *adj.* That accompanies, that assists.

Ընկեցիկ, *adj. ind.* Abject, vile. Ընկեցիկ ինչ, refuse. Ընկեցիկ առնել, to throw, to cast. Ընկեցիկ առնել զմանուկն, to expose a child. Ընկեցիկ լինել, to be thrown.

Ընկեցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Cast, projection, outcast.

Ընկիճիւ (իմ, ճեցայ) *v. n-p.* To resist, to act as an obstacle, to hinder.

Ընկնուլ See Ընկուզանել :

Ընկուզանել (եմ, լուզի) *v. a.* To sink, to submerge, to absorb.

Ընկընել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury.

Ընկղմիւ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To founder, to sink, to be planged; to lose one's self. Ընկղմիւ 'ի քնոյ, to sleep soundly.

Ընկղմումն (զման, զմամբ) *s.* Depression, immersion, submersion.

Ընկճել (եմ, եցի) *v. a.* To oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate, to blunt.

Ընկողին See Անկողին :

Ընկողմանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stretch, to lie down.

Ընկողմանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stretch one's self in bed, to lie down.

Ընկողմանեցուցանել See Ընկողմանեցուցանել :

Ընկողմնիւ See Ընկողմանիւ :

Ընկոյզ (կուզի, կուզաւ) *s.* Nut. Ընկոյզ Հնդկաց or մշկահոտ, nutmeg.

Ընկուզազարդ, *adj. ind.* Made like a nut; provided with nuts.

Ընկուզենի (նոյ, նեաւ) *s.* Walnut tree.

Ընկուզի, *s. ind.* See Ընկուզենի :

Ընկրկել (եմ, եցի) *v. a.* To reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll.

Ընձառիւծ (ոյ, ուլ) *s.* Leopard.

Ընձենի (նոյ, նեաւ) *s.* Leopard skin.

Ընձեռայք (յից, յիւք) *s. pl.* Gift, present.

Ընձեռել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to lend.

Ընձիւղ (ոյ, ուլ) *s.* Sucker, bud, shoot, sprig, button, gem.

Ընձիւղել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To bud, to shoot, to put forth, to pululate, to germinate, to blossom.

Ընձուղա (ու, ու) *s.* Camelopard.

Ընչաշատ, *adj. ind.* Rich, opulent.

Ընչասեր See Արծաթասեր :

Ընչասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Passion for riches, avarice.

Ընչատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That despises riches.

Ընչաջք (յեյ, յեւք) *s. pl.* Mustaches. **Ընչացս առնել, բանալ** or **քերել**, to despise, to take no notice, to make no account of.

Ընչաւէտ (*ւետի, ւեաւա*) *adj.* Rich, fortunate, monied.

Ընչաւէտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Riches, abundance of wealth.

Ընչաքաղց (*ի, իւ*) *adj.* Avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընչեղ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընչաւէտ** : **Ընչեղէն** (*դիւի, դիւաւ*) *adj.* See **Նիւթական** :

Ընչեղութիւն See **Ընչաւէտութիւն** : **Ընջովն**, *adv.* With the roots, entirely. **Խլել զբոյսն ընջովն**, to pull up the plants of the earth by the roots.

Ընջուղ (*ջոյ, ջող*) *s.* Bullock.

Ընաարոյս See **Ընգարոյս** :

Ընաագոյն See **Ընաանեգոյն** :

Ընաանակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Familiarity.

Ընաանեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* Familiar.

Ընաանեաբար, *adv.* Familiarly, domestically, confidently.

Ընաանեգոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very familiar; proper.

Ընաանեկան (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընաանի** :

Ընաանեկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Ընաանի** :

Ընաանեկցութիւն See **Ընաանութիւն** :

Ընաանեկաւ (*ամ, նեցայ*) *v. n-p.* To familiarize one's self, to grow tame, to keep company, to frequent, to communicate.

Ընաանեկացանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render familiar, to tame, to civilize, to humanize, to subdue.

Ընաանի (*նայ, նեաւ*) *adj. and s.* Familiar, domestick; proper; native; tamed; friend.

Ընաանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship. **Ընաանութիւն ընդ կնոջ**, carnal communication with a woman.

Ընաանուհի (*հայ, հեաւ*) *s. f.* Female neighbour, intimate friend.

Ընաանուստ or **Զնաանուստ**, *adv.* Of one's self, naturally.

Ընտել See **Ընդել** :

Ընտելական See **Ընդելական** :

Ընտելականութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Familiarity: See **Ընաանութիւն** :

Ընտելակայ, *adj. ind.* Familiar.

Ընտելակրթիւ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To familiarize one's self.

Ընտելասեր See **Ընդելասեր** :

Ընտելացուցանել See **Ընդելացուցանել** :

Ընտելութիւն See **Ընաանութիւն** :

Ընտիր, *adj. ind.* Chosen, worthy, fine, good, civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, great, happy, honest, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb.

Ընտրական (*ի, աւ*) *adj.* Elective : See **Ընտիր** :

Ընտրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Elegance, goodness, excellence.

Ընտրակ (*նայ, նգք*) *s. pl.* Choice, election, prime; act of picking; garbling. **Արծաթ ընտրանայ**, pure silver.

Ընտրեալոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Better, excellent, very good, preferable.

Ընտրեական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ընտիր** :

Ընտրեակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That is elected with another.

Ընտրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer.

Ընտրողական (*ի, աւ*) *adj.* Eclectic.

Ընտրողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discernment, discretion, judgment, understanding.

Ընտրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Choice, election, suffrage, chusing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste.

Ըշտայ See **Շտայ** :

Ըռիշա See **Ռիշա** :

Ըամաբար See **Ռամաբար** :

Ընդեղջիւր See **Ռնդեղջիւր** :

Ըաշտութիւն See **Ռաշտութիւն** :

Ըռուհից See **Ռռուհից** :

Ըթափ See **Սթափ** :

Ըկախան See **Սկախան** :

Ըստ, *pre.* According to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out. **Ըստ իմումս կարծեաց**, according to me,

according to my opinion. 'Ի չափու կալայ զանձն ըստ օրինակի նորա, I shall be governed by his example. Անցանել ըստ չափ, to go beyond. Ելանել ըստ քաղաքի, to go out of town. Այլ ըստ առնէ, one after the other. Այլ ըստ ամէ, annually, every year. Օր ըստ օրէ, daily, every day. Ըստ ամենայնի, totally, in all, entirely. Ըստ նախնիների յանցանաց, for the sin of the first father. Ըստ էնքեան, of one's self; naturally, essentially. Ըստ չափու եկամտիցն, in proportion to his income.

Ըստանձնել (եմ, եցի) v. a. To put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Ըստգիււ See Ստգիււ:

Ըստգտանել See Ստգտանել:

Ըստգտանք See Ստգտանք:

* Ըստգրգաղոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very closely bound, narrow, close.

Ըստեղանայն (ի, իւ) adj. Semivowel, mute.

Ըստերջ See Ստերջ:

Ըստիկիր See Ստիկիրոյն:

Ըստիքս See Ստիքս:

Ըստիքսել See Ստիքսել:

Ըստմասնեայ (նէի, նէիւ) adj. Partial, in part.

Ըստ որում, adv. As, as well as, considered as, according to, agreeably to.

Թ

Թ (tow) T (strong or hard).

A consonant, the ninth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Գ and Տ, for example: Քաղերթ, քաղերդ, Թալանթ, Թալանդ; Թակարթ, Թակարդ; Կաթասյ, կատասյ:

Թ or Թ with a line above it denotes the number nine.

Թագ (ի, իւ) s. Crown, mitre, diadem. Թագ կապել, to crown.

Թագադիտակ, adj. ind. Crowned; royal.

Թագագիր (գրի, գրու) adj. That crowns; crowned, mitred.

Թագագործիւն (Թեան, Թեամբ) s. Coronation. Հանդէս Թագագործութեան, inauguration.

Թագազարդ (ի, իւ) adj. Crowned, adorned with a crown.

Թագազարդել (եմ, եցի) v. a. To crown, to adorn with a crown.

Թագազարմ (ի, իւ) adj. Royal, of the royal family.

Թագազն (ի, իւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաժառանգ (ի, աւ) adj. That inherits a crown.

Թագակալ (ի, աւ) adj. Crowned, that has a crown, reigning; that holds a crown.

Թագակապ (ի, իւ) adj. See Թագադիր:

Թագակից (կցի, կցաւ) adj. That shares a crown; that reigns jointly.

Թագայօրէն, adj. ind. In shape of a crown.

Թագառու (ի, աւ) adj. That receives a crown.

Թագաառու (ի, աւ) adj. That gives a crown, that crowns.

Թագաւոր (ի, աւ) s. King, monarch.

Թագաւորաբնակ (ի, աւ) adj. See Արքայանիստ:

Թագաւորազարմ (ի, իւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորազն (զին, զամբ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորազուն (զնի, զնիւ) adj. See Թագազարմ:

Թագաւորական (ի, աւ) adj. Royal; loyal.

Թագաւորակերպ, adj. ind. As a king, like a king.

Թագաւորակից (կցի, կցաւ) adj. See Թագակից:

Թագաւորանիստ, adj. ind. Capital, where the king resides.

Թագաւորել (եմ, եցի) v. n. To reign; to be crowned.

Թագաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Reign, empire; royalty, crown; kingdom. Միջոց պարապոյ Թագաւորութեան, interregnum.

Թագընկէց, adj. ind. That refuses a crown.

ԹագԹագուր See ԹաքԹաքուր:

Թագնարար, adv. In secret, privately.

Թագնախորհուրդ, adj. ind. Secret, hidden, mysterious.

Թագնութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Secrecy, mystery.

Թաքնուլ (ում, գեայ) *v. n.* See Թաքնիլ :

Թաքուած (ոյ, ու) *s.* See Թաքուած :

Թաքուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Queen, empress .

Թաքուհութիւն or Թաքուհւոյութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dignity of queen .

Թաքուն , *adj. ind.* Occult, hidden, secret .

Թաքում (գաթի, գաթիւ) *s.* Concealment; secret .

Թաքուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To hide, to cover, to conceal; to mask, to cover under a pretence; to veil; to envelop; to inter; to hide or bury under ground .

Թաքնիլ (եմ, գեայ) *v. n.* To hide, to be concealed, to lie hid .

Թաթ (Ի, Իւ) *s.* Թաթ ձեռաց , palm of the hand . Թաթ ոտից , paw, foot . Թաթ կշռոց , scales .

Թաթախ , *adj. ind.* Covered, over-spread; immersed .

Թաթահերձ *adj. ind.* Clovenfooted, clovenhoofed .

Թաթաղել (եմ, եցի) *v. a.* To fill to the brim, to load .

Թաթաղուն , *adj. ind.* Full to the brim, loaded .

Թաթառ (Ի or ոյ, աւ or ու) *s.* Whirlwind .

Թաթաւել (եմ, եցի) *v. a.* To plunge, to cover, to immerse .

Թաթաւուչ , *adj. ind.* Deep, rich, full (in colour) .

Թաթել (եմ, եցի) *v. a.* To kick; to deceive .

Թաթուլ (Թոյ, Թոլ) *s.* Paw, foot .

Թաթպան (Ի, աւ) *s.* Glove; mitten; gauntlet . Թաթպան արկանել ձեռաց , to put on gloves .

Թաթպանագործ (Ի, աւ) *s.* Glover .

Թալթալ : Թալթալ խաղալ , to tremble, to be agitated .

Թալանաւ (յամ, կացայ) *v. n-p.* To faint, to swoon, to fall in a swoon .

Թալկացումն (ցման , ցմամբ) *s.* Swoon, fainting, lipothymy .

Թալկացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That causes fainting .

Թալմուտ (մտի, մտիւ) *s.* Talmud .

Թալուկ (լկան , լկամբ) *s.* See Թալկացումն :

Թախանձ (Ի, Իւ) *s.* Importunity, solicitation, entreaty . Թախանձ արկաւ նեւ , to solicit earnestly, to importune, to entreat .

Թախանձական (Ի, աւ) *adj.* See Թախանձացուցիչ :

Թախանձանք (նայ , նգբ) *s. pl.* Importunity, instance, solicitation .

Թախանձել (եմ, եցի) *v. a.* To solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness .

Թախանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Թախանձել :

Թախանձեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Importunate, urgent .

Թախանձութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Թախանձանք :

Թախիծ , *s. and adj. ind.* Affliction, grief; grievous, afflicting .

Թախածագին , *adj. ind. and adv.* Sorrowful, mournful: sorrowfully, mournfully .

Թախծագեմ , *adj. ind.* Of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad .

Թախծական (Ի, աւ) *adj.* Sorrowful, grievous .

Թախծանք (նայ , նգբ) *s. pl.* Sorrow, grief, affliction .

Թախծեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Sorrowful, afflicted, melancholy .

Թախծիկ (լւոյ, լեաւ) *adj.* Sorrowful, melancholy .

Թախծիլ (եմ, ծեցայ) *v. n-p.* To grieve, to be afflicted, to mourn .

Թախծողական (Ի, աւ) *adj.* See Թախծական :

Թախծութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sorrow, sadness, affliction, melancholy; mourning .

Թակ (Ի, Իւ) *s.* Mallet; hammer; beetle; rammer .

Թակաղաղ (Ի, աւ) *s.* Capital (of a pillar) . Թակաղաղ նաւու , top (in the rigging of a ship) .

Թակարդ or Թակարթ (Ի, Իւ) *s.* Trap; snare, gin .

Թակարդապատ , *adj. ind.* Trapped; ensnared .

Թակարդապատիկ , *adj. ind.* That entraps, that ensnares, deceitful .

Թակարդել (եմ, եցի) *v. a.* To entrap, to ensnare, to decoy; to dupe .

Թակել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer; to beat, to ram .

Թակոյկ (Ի, աւ) *s.* Pitcher, jug, jar .

Թաղ (*ի, իւ* or *աւ*) *s.* Part or quarter of a town, ward: See also Թաղիք:

Թաղամասաւոր See Թաղամասաւոր: Թաղանթ or Թաղանդ (*ոյ, ուլ*) *s.* Membrane, cuticle, pellicle, tegument. Թաղանթային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Membranous.

Թաղանթապատ, *adj. ind.* Enveloped in a membrane.

Թաղանթապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To envelop with a membrane.

Թաղամասաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Castrated, geld.

Թաղամասաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To geld, to castrate.

Թաղար (*ի, իւ*) *s.* Earthen vessel, basin.

Թաղեայ, *adj. ind.* Worked in felt.

Թաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To inter, to bury.

Թաղթ (*ի, իւ*) *s.* Sowbread.

Թաղիք (*ղեաց, ղեգք*) *s. pl.* Felt.

Թաղիս գործել or Թաղեօք պատել, to felt.

Թաղկ (*ի, իւ*) *s.* Talk.

Թաղկիւ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To grow thick.

Թաղծիւ See Թախծիւ:

Թաղումն (*ղման, զմամբ*) *s.* Burial, interment, sepulture.

Թաղուն, *adj. ind.* Thick.

Թամբ (*ի, իւ*) *s.* Saddle: fleshy part of the leg. Հանել զթամբն, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Թամբել:

Թամբատ or Թմբատ See Ծնցոտի: Թամբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To saddle.

Թան (*ի, իւ*) *s.* Soup, broth; porridge.

Թանաղ (*ի, աւ*) *s.* Tin.

Թանալ (*ամ, թայի*) *v. a.* To bathe, to wet, to soak; to wash.

Թանաք (*ի, իւ*) *s.* Ink.

Թանգ, *adj. ind.* and *s.* Dear, precious: See Փոկ:

Թանգադին (*գնի, գնիւ*) *adj.* and *adv.* Dear, precious; dear, of high price.

Թանգադին առնել, to make dear.

Թանգարական (*ի, աւ*) *adj.* Dear, precious.

Թանգարան (*ի, աւ*) *s.* Treasury, place where precious things are kept; museum.

Թանգուղել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be ashamed, to shuffle, to use chicanery.

Թանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dearnness.

Թանթրվենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Elder-tree.

Թանիկ, *s. ind.* Broth, pottage.

Թանկ See Թանգ:

Թանձր (*ձու, ձու*) *adj.* Thick, big, great; fat; dense; deep.

Թանձրաբարբառ, *adj. ind.* That speaks thick, that speaks indistinctly.

Թանձրադանդաղ, *adj. ind.* Heavy, weighty.

Թանձրալեղու (*ի, աւ*) *adj.* See Թանձրաբարբառ:

Թանձրախոռն, *adj. ind.* Thick, dense.

Թանձրախիտ, *adj. ind.* Thick, dense; close; material.

Թանձրախուռն, *adj. ind.* See Թանձրախիտ:

Թանձրահոյ, *adj. ind.* Tough, hard.

Թանձրամած, *adj. ind.* Thick, dense; smoky.

Թանձրամայրի, *adj. ind.* Bushy, thick, woody.

Թանձրամարմին, *adj. ind.* Heavy; plump, fat.

Թանձրամիտ (*մոի, մուս*) *adj.* Thick-sculled, stupid, dull, block-headed, heavy.

Թանձրամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stupidity, dulness, heaviness of mind, slowness of apprehension.

Թանձրամօրուք, *s. and adj. ind.* Thick beard; that has a thick beard.

Թանձրայտակ, *adj. ind.* That has a thick bottom; that has a solid foundation.

Թանձրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot.

Թանձրանալ 'ի մարմնի, to become incarnate.

Թանձրասիրտ, *adj. ind.* See Թանձրամիտ:

Թանձրատարած, *adj. ind.* Thick, crowded over a great space.

Թանձրատարափ, *adj. ind.* That falls thick, heavy, abundant, that rains thick.

Թանձրատեսակ, *adj. ind.* Thick, stout.

Թանձրացեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* and *s.* Concrete.

Թանձրացուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

Թանձրել (եմ, եջի) v. a. See Թանձրացուցանել :

Թանձրութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation, consistence.

Թանջ (Ի, Է) s. Diarrhoea, looseness; dysentery; colick.

Թանց, pre. Without: See Աւանց:
Թաշկինակ (Ի, աւ) s. Handkerchief.

Թաշտ (Ի, Է) s. A note of musick.

Թառ (Ի, Է) s. Roost.

Թառամ, adj. ind. Faded, tarnished.

Թառամեցուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To cause to fade, to wither, to tarnish.

Թառամիլ (Իմ, մեցայ) v. n-p. To fade, to wither, to decay; to be tarnished.

Թառանջ (Ի, Է) s. Sigh, groan.

Թառանջանք (նայ, նգ) s. pl. See Թառանջ :

Թառանջել (եմ, եջի) v. n. To sigh, to groan.

Թառալ (Ի, Է) s. See Թառանջ :

Թառալել (եմ, եջի) v. n. See Թառանջել :

Թառափ (Ի, Է) s. Sort of fish.

Թաս (Ի, Է) s. Cup.

Թասել See Թոսել :

Թասու (Ի, աւ) s. Sort of weight.

Թասր (տեր, տերաւ) s. See Թասրոն :

Թասրոն (Ի, Է) s. Theatre, playhouse.

Թատրոնական (Ի, աւ) adj. Theatrical, scernick. Թատրոնական նկարք, scene, decoration. Թատրոնական բանաստեղծութիւն, dramatick poetry, the drama.

Թարախ (Ի, Է) s. Matter, sanies, corrupted matter.

Թարախածոր, adj. ind. Purulent, sanious.

Թարախածուծ, adj. ind. That sucks or draws off corrupted matter.

Թարախել (եմ, եջի) v. a. See Թարախեցուցանել :

Թարախեցուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թարախիլ (Իմ, խեցայ) v. n-p. To

become sanious, to be purulent, to be full of corrupted matter.

Թարայ (Ի, Է) s. Nasturtium: a proper name.

Թարգման (Ի, աւ) s. Translator; commentator, paraphrast; interpreter.

Թարգմանել (եմ, եջի) v. a. To translate; to interpret, to explain. Թարգմանել յԱնգղիական լեզուէ Ի Հայ բարբառ, to translate from English into Armenian.

Թարգմանիչ (նչի, նչաւ) s. Translator; interpreter.

Թարգմանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Translation, version: interpretation, explanation. Ճոխադոյն Թարգմանութիւն, paraphrase.

Թարգմանորէն, adv. By translation; by interpretation.

Թարթափ (Ի, Է) s. Twinkling of the eyes, wink: See Արեւանունք:
Թարթափել (եմ, եջի) v. a. To wink.

Թարթափիլ (Իմ, փեցայ) v. n-p. To be involved in difficulty, to be perplexed with business; to haunt, to frequent.

Թարթափումն (փման, փմամբ) s. Perplexity, entanglement in business; frequent resort: twinkling of the eyes.

Թարթել (եմ, եջի) v. a. See Թարթափել: Ի Թարթել ական See Յական Թօթափել :

Թարմ (Ի, Է) adj. Fresh, young, green, soft, tender.

Թարմասար (Ի, Է) adj. Vain, frivolous, useless; expletive.

Թարմութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Freshness, verdure, greenness.

Թարջամեցուցանել (եմ, ցուցի)
v. t. To wither, to make to fade, to tarnish.

Թարջամիլ (Իմ, մեցայ) v. n-p. To fade, to wither, to decay, to die, to be tarnished.

Թարջամութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Withered state, decay.

Թարց, pre. Without: See Աւանց:
Թացութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Humidity, moisture.

Թաւ (ու, ու) adj. Thick, bushy; woolly, shaggy; grave (accent), flat (in musick).

Թաւազլոր, adj. ind. Թաւազլոր իազալ, to tumble over, to rebound. Թաւազլոր անկանիլ, to make a false

bound; to disappoint.

Թաւաղաբդ, *adj. ind.* Full, thick, bushy.

Թաւաթուփ, *adj. ind.* Bushy, thick.

Թաւալ, *s. ind.* Roll, act or state of rolling. Առ 'ի Թաւալ, on a precipice, steep. Թաւալ առնուլ, to roll.

Թաւալադիր See Թաւազիր:

Թաւալականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Volubility.

Թաւալել (եմ, եցի) *v. a.* To roll.

Թաւալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Թաւալել:

Թաւալել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To roll.

Թաւամաղ (ի, իւ) *adj.* Shaggy, woolly, hairy; woollen, made of wool.

Թաւամորթ, *adj. ind.* See Թաւաւմաղ:

Թաւայօն (ի, իւ) *adj.* That has a hairy eyebrow.

Թաւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւանշան (ի, իւ) *s.* Sign of a grave accent.

Թաւարծի, *adj. ind.* Thick; shaggy, hairy.

Թաւիշ (ի, աւ) *s.* Velvet.

Թաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thickness; hairiness.

Թաւուտ, *s. ind.* Thicket.

Թափ (ոյ, ով) *s.* Impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle.

Թափ անցանել See Թափանցել: Թափ առնուլ See Թափառել: Թափ հանել See Թափանցեցուցանել:

Թափան (ի, աւ) *s.* See Քաղերդ:

Թափանցական (ի, աւ) *adj.* Penetrative, subtle, piercing.

Թափանցականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penetrability.

Թափանցանց, *adj. ind.* See Թափանցական: Թափանցանց ելանել or անցանել, to penetrate, to pierce.

Թափանցանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penetration; penetrability.

Թափանցել (եմ, եցի) *v. n.* To penetrate, to pierce, to pass through, to enter; to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի (լլոյ, լեաւ) *adj.* Penetrable, permeable.

Թափանցելութիւն See Թափանցականութիւն:

Թափանցեցուցանել (եմ, ցուցի)

v. t. To cause to penetrate, to pierce, to run through.

Թափանցիկ, *adj. ind.* That penetrates, piercing: transparent, diaphanous.

Թափանցիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transparency, pellucidity.

Թափանցութիւն See Թափանցանցութիւն:

Թափանցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Penetration.

Թափառ (ի, իւ) *adj.* See Թափառական:

Թափառական (ի, աւ) *adj.* Vagabond, vagrant, wandering.

Թափառաւ կան շրջիլ, to be vagrant, to wander, to be vagabond.

Թափառահր (նայ, նօք) *s. pl.* Wandering, vagrancy.

Թափառել (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To wander, to roam, to be vagrant, to be vagabond.

Թափառոտ, *adj. ind.* See Թափառական:

Թափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Թափառահր:

Թափեալ ուղեղ, *adj. ind.* Whose brains are turned, mad.

Թափել (եմ, եցի) *v. a.* To overturn, to cast down, to sling, to throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take or cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; to humiliate, to abase.

Թափել զկտաւ, to bleach or whiten linen.

Թափել զոգիս, to harass.

Թափել զգինի, to sober.

Ածել Թափել, to conclude, to infer.

Թափեղ (ի, աւ) *adj.* Impetuous, violent, that is hurled rapidly.

Թափել (փշի, փշաւ) *s.* One who bleaches linen.

Թափելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of bleaching linen.

Թափուր, *adj. ind.* Empty; vacant.

Թափուրել (եմ, եցի) *v. u.* To empty; to unpeople.

Թափօր (ի, իւ) *s.* Religious procession.

ԹաքԹաքուր, *adv.* In secret, privately.

Թաքնուլ See Թաքնուլ:

Թաքուտ See Թաքուտ:

Թաքուցանել See Թաքուցանել:

Թաքչիլ See Թաքչիլ:

Թեղան (ոյ, ով) *s.* Woof.

Թեղանաւոր (Թ, աւ) *s.* Cloak furnished with sleeves.

Թեղանիք (նեայ, նեպ) *s. pl.* Sleeves.

Թեթեւ, *adj. ind.* Light; active, nimble; slender; venial; frivolous. Թեթեւ, quickly, lightly, easily.

Թեթեւաբեռն, *adj. ind.* Light, of little weight.

Թեթեւագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Lighter, very light.

Թեթեւագործ, *adj. ind.* Light, slight, slightly made.

Թեթեւթեւ, *adj. ind.* Swiftwinged, active, nimble.

Թեթեւխորտիկ, *adj. ind.* Light, frugal. Թեթեւխորտիկ սեղան, a light dinner.

Թեթեւկի, *adv.* Lightly, easily.

Թեթեամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Lightminded, lightheaded, harebrained, giddy.

Թեթեամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

Թեթեանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To be lightened, to be disburdened, to be exonerated.

Թեթեանգամ, *adj. ind.* Light, active.

Թեթեացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lighten, to disburden; to alleviate, to relieve.

Թեթեութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Lightness; activity, agility; alleviation, exoneration, relief; frivolousness, futility.

Թեւ (յ, ով) *s.* Thread, filament, fibre. Թեւք բանից, the thread of a discourse.

Թեւադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That instigates, that advises. Թեւադիր լինել, to suggest, to instigate, to advise.

Թեւադրել (եմ, եցի) *v. a.* To instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

Թեւադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

Թեւահան (Թ, աւ) *s.* Machine to wire-draw gold.

Թեկն See Թիկն : Թեկն ածել, to undertake, to attempt, to aspire to: to protect, to aid. Թեկն ածել ընդդէմ, to rebel, to revolt.

Թեղօշ (Թ, Իւ) *s.* Pine. Թեղօշ վայրի, wild pine, pinaster.

Թեմ (Թ, Իւ) *s.* Diocese, bishoprick.

Թեմական (Թ, աւ) *adj.* Belonging to the diocese or parish; that inhabits the diocese or parish.

Թեռ (յ, ով) *s.* String, cord.

Թեր (Թ, Իւ) *s.* See Կողմն :

Թերաբաց, *adj. ind.* Half open.

Թերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More imperfect, very defective.

Թերագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write imperfectly.

Թերալից, *adj. ind.* Imperfect, defective.

Թերակատար, *adj. ind.* Imperfect, half-formed.

Թերակէ (Թ, Իւ) *s.* See Թեւադիր :

Թերակղզի (զւոյ, զեաւ) *s.* Peninsula.

Թերահաւատ (Թ, Իւ) *adj.* Whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատիւ (Թմ, ապայ) *v. n-p.* To be distrustful, to be mistrustful.

Թերահաւատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Mistrustful, irresolute.

Թերամեղ (եմ, եցի) *v. n.* To be mistrustful, to be irresolute, to doubt.

Թերամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Distrust, mistrust, doubt.

Թերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To want, to be deficient, to be imperfect, to be defective.

Թերանուն See Գերանուն :

Թերաստուեր (Թ, աւ) *s.* Penumbra.

Թերավարժ (Թ, Իւ) *adj.* Unpractised, young, unexercised.

Թերաս (Թ, աւ) *s.* Ellipsis, ellipse.

Թերասեան, *adj. ind.* Elliptical.

Թերասեւ (Թ, աւ) *adj.* Short-sighted.

Թերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish, to render imperfect.

Թերափ (Թ, Իւ) *s.* Household Gods, idol.

Թերափիմ (ալ, աւ) *s.* See Թերափ :

Թերաբամ, *adj. ind.* Unstable.

Թերաբամալ (ելոյ, ելով) *adj.* See Թերաբամ :

Թերաբամեցուցանել (եմ, ցուցի)

v. z. To render unstable: to diminish.

Թերաքամութիւն (թեան, թեամբ) s. Instability; decrease, want.

Թերեկաւար See Թերակաւար:

Թերեհաւաւ See Թերահաւաւ:

Թերեմարտուցեալ (էլոյ, էլով) adj. That combats irregularly, that skirmishes.

Թերերեկ (իմ, էկցոյ) v. n-p. To appear imperfectly.

Թերեւ, adv. Perhaps.

Թերթ (ի, էւ) s. Leaf; sheet of paper; paper for curling hair; tart or puff.

Թերի, adj. ind. and adv. Imperfect, defective, incomplete, faulty; imperfectly, faultily.

Թերիակէ See Թերակէ:

Թերմին (ի, էւ) s. Hot wine.

Թերութիւն (թեան, թեամբ) s. Want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

Թերութիւն, adj. ind. Not altogether right, not perfectly equitable.

Թե (ոյ, ու) s. Wing. Թե աղօթեաց, sails of a windmill. Թե զօրաց, wings of an army. Թե ձկնից, fins of fish. Թե հանգերձից, sleeve of a coat. Թե նաւու, rudder or sail of a ship.

Թեաքաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Growth of wings.

Թեալգեաց (եցի, էցաւ) adj. Winged, furnished with wings.

Թեալգեցիկ, adj. ind. See Թեալգեաց:

Թեալեկ (եմ, էցի) v. n. To flutter, to flap the wing.

Թեալութիւն (թեան, թեամբ) s. Flutter.

Թեակ (ի, աւ) s. Small wing.

Թեական (ի, աւ) adj. Winged, flying.

Թեակոխել (եմ, էցի) v. n. To try, to endeavour; to incline, to be favourable; to observe.

Թեակոռ, adj. ind. Թեակոռ լի նիւ, to fly.

Թեակցիկ (իմ, ցեցոյ) v. n-p. To unite wings; to assist each other.

Թեանալ (ամ, աջոյ) v. n. To fly.

Թեալարեկ (եմ, էցի) v. n. To stretch wings; to fly.

Թեալարեկ, adj. ind. That keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

Թեալգեղ (եմ, էցի) v. a. To

shelter with the wings, to cover.

Թեալեկ (եմ, էցի) v. n. To extend the wings, to be a protector, to give patronage; to obtain possession.

Թեալեկ (ի, աւ) adj. That protects, that patronises.

Թեալութիւն (թեան, թեամբ) s. Protection, patronage: manner of working or managing (a ship or machine).

Թեալութիւն (կման, կմամբ) s. See Թեալութիւն:

Թեալեկ (եմ, էցի) v. n. To flutter.

Թեալոր (ի, աւ) adj. Winged, that has wings.

Թեկ (եմ, էցի) v. n. To fly.

Թեկեթ (այ, աւ) s. (Greek word) Tempest.

Թեկ (ոյ, ու) s. Bran. Թեկ ձկան, scale. Թեկ գլխոյ, scurf of the head.

Զանեկ զթեկն ձկան, to scale.

Թեկամորթ, adj. ind. That has a scaly skin.

Թեկաւոր (ի, աւ) adj. Abundant in bran; scaly.

Թեկուկ (ի, աւ) s. See Գոռ:

Թեկ, adj. ind. Crooked, bent.

Թեկեկ (եմ, էցի) v. a. To bend; to incline; to twist, to warp.

Թեկութիւն (թեան, թեամբ) s. Curvity, crookedness; bend, flexion, inflexion, inclination.

Թեղալի (ի, էւ) s. Span.

Թեղնապատ, adj. ind. Girded with leaves of the fig-tree.

Թեղնախած, adj. ind. See Թեղնապատ:

Թեղնի (նոյ, նեաւ) s. Fig-tree.

Թեղնիք, orchard of fig-trees.

Թեղուկ (թեկի, թեղաւ) s. Pigmy, dwarf; marmoset.

Թէ, conj. If; that; whether; perhaps.

Թէ առնէք զայդ, if you do it. Ոչ գիտեմ, թէ արարից զայդ, եթէ ոչ, I do not know whether I shall do it or not.

Կարծեմ, թէ եկեցէ, I think that he will come. Թէ արացէ, եթէ ոչ, whether he do it or no.

Թեական (ի, աւ) adj. Conditional.

Թեականութիւն (թեան, թեամբ) s. Conditionality.

Թեաւորն See Թաւորն:

Թերէտ, s. ind. One of the Hebrew months.

Թէկ, conj. Even if, although, though, notwithstanding.

- Թէկն ածել See Թէկն ածել :
 Թէյ (Ի , Իւ) *s.* Tea.
 Թէութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Condition, clause.
 Թէպէտ, *conj.* Even if, although; whether.
 Թէպէտեւ, *conj.* See Թէպէտ and Թէւ :
 Թթենի (նւոյ , նեււ) *s.* Mulberry-tree.
 Թթու (ոյ , ով) *adj.* Subacid, sour, acid, sharp, tart.
 Թթուաբեր (Ի , աւ) *adj.* That bears sour fruit.
 Թթուաւ, *adj. ind.* Acidulated, sharp, tart.
 Թթուենի (նւոյ , նեււ) *adj.* See Թթուաբեր :
 Թթուեցուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To acidulate, to sour.
 Թթուեցուցիչ (ցի , ցաւ) *adj.* That acidulates.
 Թթութիւն See Թթուութիւն :
 Թթութիւ, *adj. ind.* Subacid.
 Թթութեան (Թեան , Թեամբ) *s.* Acidity, sourness.
 Թի (ոյ , ով) *s.* Shovel; blade of an oar, oar.
 Թիակ (Ի , աւ) *s.* Small shovel or oar. Թիակ ուսոյ, shoulder-blade.
 Թիալար (Ի , աւ) *adj. and s.* That rows: rower.
 Թիալարել (եմ , եցի) *v. a.* To row.
 Թիալարութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Action of rowing.
 Թիարար (Ի , Իւ) *s.* Rower.
 Թիզ (Թզի , Թզաւ) *s.* Span; palm.
 Թիթեղն (Թղան , Թղամբ) *s.* Plated: metal, plate. Թիթեղն երկաթի, tin.
 Թիթեղնագործ (Ի , աւ) *s.* One that plates metals; gold-beater.
 Թիթեղն (Թռան , Թռամբ) *s.* Butterfly.
 Թիկանոց (Ի , աւ) *s.* Frock, mantle, plaid.
 Թիկն (կան , կամբ) *s.* Back; backbone, shoulder. Թիկունն դարձուցաւ նէլ , to turn the back, to fly. 'Ի Թիկունն հասանել , to back, to second, to support, to succour.
 Թիկնախառն, *adv.* With the shoulder.
 Թիկն ածել See Թիկն ածել :
 Թիկնամիջ (միջի , միջաւ) *s.* Chine,

- back-bone; breadth between the shoulders.
 Թիկնաթոռ (ոյ , ով) *s.* Seat that has a back, chair.
 Թիկնապահ (Ի , աւ) *s.* Satellite; guard.
 Թիկնաւեւ (լեւի , լեւիւ) *adj.* Strong-backed.
 Թիկնոց See Թիկնոց :
 Թիւն (Թիւոյ , Թիւով) *s.* Grape-stone.
 Թիւնդ, *s. ind.* Թիւնդ առնուլ , to resound; to quake, to tremble: to rebound; to turn about.
 Թիւ (Թաի , Թաւ) *s.* See Թաւէք :
 Թիւրախ (Ի , աւ) *s.* Butt, mark.
 Թիւրակն See Թիւրակն :
 Թիւ (Թուոյ , Թունով) *s.* Number; enumeration; list, order, rank; quantity: era, epoch. Թիւք or գիրք Թուոց , book of Numbers. 'Ի Թիւ or ընդ Թունով արկանել , to number, to count, to calculate; to range, to set in order. 'Ի Թիւ անկանիւ or ընդ Թիւ մտաւ նէլ , to be of the number.
 Թիւնաբեր (Ի , աւ) *adj.* See Թու նաւոր :
 Թիւնաւոր See Թու նաւոր :
 Թիւնաւորութիւն See Թու նաւորութիւն :
 Թիւր (ոյ , ով) *adj. and adv.* Twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward: wrongfully; awry, obliquely; crookedly.
 Թիւրախ See Թիւրախ :
 Թիւրակն (Ի , Իւ) *s.* Theriacal medicine; orvietan; mithridate.
 Թիւրակնեան , *adj. ind.* Theriacal.
 Թիւրել (եմ , եցի) *v. a.* To turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; to deprave, to pervert, to lead astray.
 Թիւրիւ (Իմ , րեցայ) *v. n.* To be sprained, to be wrung; to turn aside, to err.
 Թիւրութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Sprain, twist; distortion, crookedness; depravation, perversion.
 Թղարարգ See Թղարարգ :
 Թղիփ, *s. ind.* Hem, border. Թղիփ ածել , to border, to hem: to ornament, to trim, to embellish.
 Թլուստ (Ի , Իւ) *adj.* That stutters, that stammers. Թլուստ խօսել , to stutter.
 Թլուստութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Act of stuttering or stammering.

Թլիկաւ (Է, Էւ) *s.* Circumcised member; prepuce.

Թլիկաւել (Էմ, Էցի) *v. a.* To circumcise.

Թլիկաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Circumcision.

Թխագոյն, *adj. ind.* Of a dark colour.

Թխամաղձ (Է, Էւ) *s.* Atrabiliarian melancholy.

Թխամաղձային (յնոյ, յնով) *adj.* Atrabiliarian.

Թխամորթ (Է, Էւ) *adj.* That has a dark skin, brown.

Թխանալ (ամ, Խացայ) *v. n-p.* To become brown; to be brown.

Թխառիկ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure.

Թխացուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To make brown; to tan.

Թխել (Էմ, Էցի) *v. a.* To bake.

Թխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Darkness.

Թխուկել (Էմ, Էցի) *v. n.* To be darkened, to be obscured by clouds.

Թխակ (Էմ, Էցի) *v. n.* To brood.

Թխամայր (մոր, մարբ) *s.* Bird that broods.

Թխառն (աման, ամամբ) *s.* Incubation.

Թգայորդ, *adj. ind.* Very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թղթաբեր (Է, ւա) *s.* Carrier of letters, courier, post, messenger.

Թղթագործ (Է, ւա) *s.* Paper-maker.

Թղթակիր (կրի, կրաւ) *s.* Carrier of letters.

Թղթակից (Էցի, Էցաւ) *s.* Correspondent.

Թղթակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Correspondence.

Թղթաւար (Է, ւա) *s.* See Թղթաբեր.

Թղթատարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Carriage of letters.

Թղթալաւառ (Է, ւա) *s.* Paper-seller.

Թղթարան (Է, ւա) *s.* Paper-mill.

Թմբիր, *s. ind.* See Թմբութիւն.

Թմբիւն See Թմբիւն.

Թմբկահար (Է, ւա) *s.* Drummer; one that beats the kettledrum.

Թմբուկ (բիբի, բիւա) *s.* Drum; kettledrum.

Թմբառնակն (ձկան, ձկամբ) *s.* Torpedo.

Թմբրացաւ (ոյ, ով) *s. and adj.*

Lethargy; lethargick.

Թմբրեցուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To lull asleep, to make sleepy, to make drowsy, to make lethargick, to benumb.

Թմբրիկ (Էմ, րեցայ) *v. n.* To fall asleep, to doze, to be lethargick, to be drowsy.

Թմբրութիւն See Թմբութիւն.

Թմբացաւ See Թմբացաւ.

Թմբեցուցանել See Թմբեցուցանել.

Թմբեցուցիչ (ջլի, ջլաւ) *adj.* Somniferous, sleepy, somniferous, opiate; narcotick.

Թմբութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, dozing.

Թնդալ (ամ, դացի) *v. n.* To resound; to toll.

Թնդանութիւն (Է, Էւ) *s.* Cannon.

Թնդանութիւն, artillery.

Թնդել (Էմ, Էցի) *v. n. and a.* To resound.

Թնդեցուցանել (Էմ, ցուցի) *v. t.* To resound.

Թնդիւն, *s. ind.* Sound, noise, detonation; sound of bells; gingle, clatter; crash. Թնդիւն արձակել, to resound.

Թնդումն (դման, դմամբ) *s.* See Թնդիւն.

Թնծկալ (ամ, կացի) *v. n-p.* See Գծնել.

Թշամարար, *adv.* In a hostile manner, offensively.

Թշամական (Է, ւա) *adj.* Hostile, adverse.

Թշամանագիր (գրի, գրաւ) *adj.* Libellous, opprobrious, defamatory.

Թշամանալից, *adj. ind.* Full of enmity, injurious.

Թշամանակամ, *adj.* Hostile, adverse.

Թշամանալ (ամ, մացայ) *v. n.* To become hostile; to be hostile.

Թշամանասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See Թշամանական.

Թշամանել (Էմ, Էցի) *v. a.* To offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to injure.

Թշամանիչ (նչի, նչաւ) *adj.* Offensive, insulting, injurious.

Թշամանք (նաց, նգ) *s. pl.* Insult, affront, offence, injury, outrage.

Թշամի (մույ, մաւ) *s.* Enemy, adversary, opponent, antagonist.

Թշամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding.

Թռւառ (*թ, առ*) *adj.* Unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թռւառաբան (*թ, եւ*) *adj.* That speaks wickedly, that uses defamatory language, libellous.

Թռւառաբար, *adv.* Miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitifully; fatally, deplorably.

Թռւառաւիտ (*թ, առ*) *adj.* Unfortunate, melancholy, miserable.

Թռւառահասոյց, *adj. ind.* That brings misery, unfortunate.

Թռւառայեղ, *adj. ind.* Full of misery, miserable.

Թռւառանալ (*ամ, ապայ*) *v. n.* To become miserable; to be miserable.

Թռւառացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render miserable.

Թռւառաբերան, *adj. ind.* Painful, disastrous, unfortunate.

Թռւառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state.

Թռւառուհի (*հւղ, հեւա*) *adj. f.* Miserable, unhappy.

Թըրիս, *s. ind.* One of the Hebrew months.

Թորեկ (*բեկի, բեկաւ*) *s.* A sort of small animal.

Թոթով (*թ, եւ*) *adj.* See **Թոթո**.

Թոթովախ (*թ, աւ*) *adj.* That stutters, that stammers.

Թոթովախեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Թոթովել**.

Թոթովել (*եմ, եցի*) *v. n.* To stammer, to stutter.

Թոթովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impediment of speech.

Թոժիւն, *s. ind.* Young.

Թմլ, *pre.* Save, excepting, besides that.

Թողանալ (*ամ, զայայ*) *v. n-p.* To give way, to yield, to relax, to relent.

Թմլ անդր, *adv. or int.* Set aside, leave out, pass over.

Թողացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թմլ թէ, *adv.* So much the more; more than, rather than; besides, without.

Թողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection.

Թողուլ (*ուս, թողի*) *v. a.* To let,

to permit, to allow; to consent, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake, to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce.

Թողում (*զման, զմամբ*) *s.* Abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, *adj. ind.* That languishes, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender.

Թոյլ աւ, to permit: See **Թողուլ**.

Թոյլանդամ, *adj. ind.* Whose limbs are weak, feeble.

Թոյլառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն (*թունի, թունիւ*) *s.* Poison, venom. **Թափել զթոյնն**, to extract venom, to kill poison.

Թոյր (*թ, եւ*) *s.* See **Խրանդ**.

Թոնիր (*նրի, նրիւ*) *s.* Sort of stove; furnace, kiln.

Թոնի, *adj. ind.* See **Հաշմանգամ**.

Թոնի (*թ, եւ*) *s.* Sort of shell-fish.

Թաշակ (*թ, աւ*) *s.* Provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend.

Թաշակ եկեղեցական, benefice.

Թաշակաւոր (*թ, աւ*) *adj. and s.* Stipendiary; that has a benefice; hired person; pensioner; beneficed clergyman.

Թաշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hire, to keep in pay.

Թապամահ, *adj. ind.* That suffered a violent death, that died a death of torture.

Թապել (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike.

Թապուց (*թ, աւ*) *s.* See **Զապուց**.

Թապում (*պման, պմամբ*) *s.* Torment, vexation; blow, stroke.

Թոռն (*աքն or աան, աամբ*) *s.* Grandson.

Թոռնեայ (*նեկի, նեկիւ*) *s. f.* Granddaughter.

Թովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To enchant, to charm.

Թովել (*զէի, զեաւ*) *adj. and s.* That enchants, that charms, enchanter.

Թովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enchantment, charm, incantation, sorcery, fascination. **Բառնալ զթովութիւնն**, to disenchant.

Թոր (*ոյ, ու*) *adj. and s.* That flows down, that drops, that falls; fall.

Թորանոց (*ի, աւ*) *s.* Alembick; cucurbit; pelican (chymical vessel).

Թորացուցանել *See* **Թորեցուցանել** .

Թորգոմեան, *adj. ind.* That is descended from Togarmah, Armenian.

Թորել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To distil; to flow down, to drop; to sweat.

Թորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. թ.* To distil; to cause to drop or sweat.

Թորեթորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distil.

Թորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան (*ի, իւ*) *s.* Arithmetician.

Թուաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Arithmetick, science of numbers; algorism.

Թուաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* *See* **Թուական** .

Թուագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Arithmetical letter.

Թուական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Numeral, numerical: date; epoch; era.

Թուականագիր (*գրոյ, գրով*) *s.* Datary.

Թուականագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Datary's employment or office.

Թուականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Era, epoch.

Թուակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* Of the same number, counted together; fellow.

Թուակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To aggregate.

Թուակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aggregation.

Թուահամար (*ոյ, ու*) *s.* Number; enrolment.

Թուայ (*ի, իւ*) *s.* *See* **Տապակ** or **Կառկարայ** .

Թուանշան (*ի, աւ*) *s.* Cipher, figure; number.

Թուանշանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To number, to mark.

Թուաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Numerous.

Թուել (*եմ, եցի*) *v. a.* To number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon.

Թուղ (*թղոյ, թղով*) *s.* Fig.

Թութ (*թթոյ, թթով*) *s.* Mulberry.

Թութակ (*ի, աւ*) *s.* Parrot; parrot.

Թուի, *v. imp.* It seems.

Թուիք (*ւեաց, լեթ*) *s. pl.* Opinion, sentiments.

Թուլագաշն, *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear, gentle.

Թուլակի, *adv.* Faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուլամիտ (*մաի, մոտ*) *adj.* Weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուլամորթ (*ի, աւ*) *adj.* Effeminate, delicate, feeble.

Թուլամորթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Effeminacy, feebleness, delicateness.

Թուլամոռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness of mind, want of spirit, pusillanimity.

Թուլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, to be relaxed; to decrease.

Թուլասիրտ (*սրտի, սրտաւ*) *adj.* Fainthearted, cowardly, pusillanimous.

Թուլասրտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Faintheartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուլատարր, *adj. ind.* Soft.

Թուլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. թ.* To loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate.

Թուլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languor; enervation, effeminacy.

Թուի (*թիւոյ, թիւով*) *adj.* Brown, tawny, swarthy, dark. 'Ի **Թուի** or 'Ի **Թուիս համակել**, to cover or hang with mourning.

Թուիս (*թիւոյ, թիւով*) *s.* Dark or gloomy weather.

Թուիս (*թիւոյ, թիւով*) *s.* Brood, covey. 'Ի **Թուիս նստիլ**, to brood.

Թուղթ (*թղթոյ, թղթով*) *s.* Paper: letter, epistle. **Թուղթ խաղալ**, card. **Թուղթ անպիտան**, waste paper.

Թումբ (*թմբոյ, թմբով*) *s.* Bank, mole, causeway, pier, dam.

Թունատուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Venefice, act of poisoning.

Թունաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Venomous, poisonous.

Թունաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To poison, to envenom.

Թունաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Act of poisoning; poisonous quality or state.

Թունեղ (եմ, եցի) v. a. See Թունաւորեղ.

Թուշ (Թշի, Թշիւ) s. Cheek : See Թշա :

Թուր (Թրոյ, Թրով) s. Sword : a note in musick.

Թուրինջ (Թնջի, Թնջաւ) s. Orange.

Թուրծ (Թրծոյ, Թրծով) s. Cheek : act of baking or burning bricks and earthen vessels.

Թուրմբ (Թրմոյ, Թրմով) s. pl. Bath; infusion. Ի Թուրմս արկանեղ, to bathe; to infuse.

Թուփ (Թփոյ, Թփով) s. Tuft of shrubs, bush, bramble; thicket, copse, underwood.

Թուք (Թքոյ, Թքով) s. Spitule; act of spitting.

Թոք (ոյ, ով) s. Lungs.

Թոքածէս (Ժեռի, Ժեռաւ) adj. Consumptive, phthisical.

Թոքածեռութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Consumption of the lungs, phthisis.

Թոքային (յնոյ, յնով) adj. Pulmonary, pulmonick.

Թոքաւաջ (Զից, Զիւք) s. pl. Fore part of the lungs.

Թոքացաւ (ոյ, ով) adj. See Թուքածէս :

Թոքացաւութիւն See Թոքածեռութիւն :

Թուալիւր, adj. ind. Whose cheeks are full.

Թուանեղ (Եմ, Թեայ) v. n. See Թուշիւ :

Թուռիւք, s. pl. ind. Flight, soar. Թուռն արձակեղ, to fly, to soar.

Թուռեղ (եմ, եցի) v. n. To flutter.

Թուռցանեղ (եմ, ուցի) v. t. To cause to fly; to spread.

Թուռկան (Ի, աւ) adj. Flying.

Թուշան (Ի, աւ) s. See Թուշիւք :

Թուշիւ See Թուշիւ :

Թուշարան (Ի, աւ) s. Wing.

Թուշարան նաւի, sail of a ship.

Թուշիւ (Եմ, Թեայ) v. n. To fly, to take flight, to soar.

Թուշնաբան (Ի, Իւ) s. Ornithologist.

Թուշնաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Ornithology.

Թուշարան (Ի, աւ) s. Aviary; bird-cage.

Թուշիկ, s. ind. Young or small bird.

Թուշորս (Ի, աւ) s. Bird-catcher, fowler.

Թուշուն (Թուշոյ, Թուշով) s. and adj. Bird: flying.

Թուշալիւ (Եմ, աեցայ) v. n. p. To flutter; to tremble, to shake.

Թրածուկն (Զկան, Զկամբ) s. Thorn-back.

Թրասիկաս (այ, աւ) s. (Greek word) Name of a wind.

Թրեղ (եմ, եցի) v. a. To knead.

Թրթնուկ (Զիի, Զիաւ) s. Sorrel.

Թրթուր (Թրոյ, Թրով) s. Caterpillar worm.

Թրթուր (եմ, եցի) v. n. To shudder; to tremble; to vibrate.

Թրթուրան (Զման, Զմամբ) s. Quake, tremour; vibration.

Թրթուրան, adj. ind. Trembling; that shudders, that quakes.

Թրթրակ (Ի, աւ) s. Good speaker.

Թրիւ (Թրիւ, Թրեաւ) s. See Թրեալ :

Թրծեղ (եմ, եցի) v. a. To bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծուք (Զման, Զմամբ) s. Burning (of bricks or earthen vessels).

Թրմիւ (եմ, եցի) v. a. To wet, to soak, to steep; to knead or mix with water.

Թրշեղ (եմ, եցի) v. a. To bathe, to wet, to moisten: See Թանալ :

Թրքած (Ի, աւ) s. See Կղկղանք :

Թրքառեալ, adj. ind. Like bushes, bushy.

Թրքուս, s. ind. Thicket, copse, brushwood, bushes.

Թրքալից, adj. ind. Full of spittle.

Թրքանեղ (եմ, Թքի) v. a. To spit; to spit out. Ստեպ Թքանեղ, to sputter.

Թրքանոյ (Ի, աւ) s. See Թքարան :

Թքարան (Ի, աւ) s. Spitting-pan.

Թքարար (Ի, Իւ) s. Sort of asp (ptas).

Թքնուր (ում, Թքի) v. a. See Թքանեղ :

Թոթափեղ (եմ, եցի) v. a. To shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repulse, to remove; to wink; to plunge.

Թոթափուք (Գման, Գմամբ) s. Quake, act of shaking, shock.

Թոփ (Ի, Իւ) s. Humidity, wet; rain.

Թօշնկէջք . *s. pl. ind.* Rainy season.
Թօշկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.*
To grow putrid; to stink.
Թօշնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
decay, to grow feeble, to fail.
Թօսեալ (եմ, եցի) *v. n.* To breathe
quick, to puff, to pant for breath.

Ժ

Ժ, A consonant, the tenth letter
of the Armenian alphabet, having the
sound of French J, or of English S in
the words *pleasure, treasure, confusion,*
decision. It is sometimes confounded
with the letter Շ, for example: Նշգեհ,
նժգեհ; աժգահակ, աշգահակ; աշ-
խոյժ, աժխոյժ:

Ժ or Շ with a line above it deno-
tes the number ten.

Ժախ or Ժահ See Ժահր:

Ժախուկ (ի, աւ) *s.* Sort of plant.

Ժահագէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Of
a horrible countenance, ugly.

Ժահագիմութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ugliness of countenance.

Ժահահոտ (ի, իւ) *adj.* Stinking,
fetid.

Ժահահոտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.*
To stink, to be fetid.

Ժահահոտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Sink, stench, offensive smell; taint.
Լնուլ ժահահոտութեամբ, to stench,
to cause to stink, to taint.

Ժահատես, *adj. ind.* See Ժահագէմ:

Ժահատեսութիւն See Ժահագիմութիւն:

Ժահր (ի, իւ) *s.* Excrement, ordure,
dung; virulent matter.

Ժահրակց, *adj. ind.* Full of filth or
ordure; virulent.

Ժամ (ու, ու) *s.* Hour; time; pro-
per time, precise time; opportunity, oc-
casion. 'Ի գէղ ժամու, opportunely,
at a proper time. Զամենայն ժամ, al-
ways; at all times. Ժամ առնուլ, to
take occasion; to find time. Ժամ հար-
կանել, to strike (as a clock). Ժամ
առլ or դնել, to fix a day, to appoint
a time. Ժամն ժամն, ժամն ընդ ժամն
or ընդ ժամն ժամն, from time to time,
now and then, sometimes. Ընդ ժամն,
at present, now.

The 12 Hours of the day are thus
called in Armenian: 1. Այդ. 2. Ծայր.
3. Չայրացեալ. 4. Ճառագայթեալ.
5. Հառաւիղեալ. 6. Երկրատես. 7.
Հանթակող. 8. Հրակաթ. 9. Հուր
փայլեալ. 10. Թաղաթեալ. 11. Աւա-
ղօտ. 12. Արփող:

The 12 Hours of the night are thus
called: 1. Խաւարակ. 2. Աղջամուղ.
3. Մթացեալ. 4. Հաղաւօթ. 5. Կա-
մաւօտ. 6. Բաւական. 7. Խօթափեալ.
8. Գիշակ. 9. Լուսաճեմ. 10. Աւա-
ւօտ. 11. Լուսափայլ. 12. Փայլածու:

Ժամագիրք (գրի, գրիւ) *s.* Bre-
viary; prayer-book.

Ժամագործ (ի, աւ) *s.* Clock-maker,
watch-maker.

Ժամագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Manufacture of clocks and watches.

Ժամագիտակ (ի, աւ) *adj.* See Ժա-
մագիտական:

Ժամագիտական (ի, աւ) *adj.* That
observes the hours; gnomonick.

Ժամագիր (գրի, գրու) *adj.* Appoint-
ed, settled, fixed, assigned. Ժամագիր
լինել, to assign a time, to appoint a time.

Ժամագրեալ (եմ, եցի) *v. n.* To as-
sign: See Ժամագիր լինել:

Ժամագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Assignment, rendezvous; fixed time,
term, appointed time.

Ժամակաղմ (ի, իւ) *s.* See Ժամա-
գործ:

Ժամակալ (ի, աւ) *adj.* See Ժա-
մագիր:

Ժամական (ի, աւ) *adj.* Horary.

Ժամակարգութիւն (թեան, թեամբ)
s. Form of daily prayer in the church,
divine service.

Ժամակոչ (ի, աւ) *s.* One that gives
notice of divine service, one that calls
the people to church.

Ժամահամբոյր, *adj. ind.* Transitory,
temporal.

Ժամահար (ի, աւ) *s.* Ringer; sort
of clattering instrument that calls the
people to church.

Ժամամուտ (մոի, մոիւ) *s.* Introit,
the beginning of mass.

Ժաման: Ժաման կացուցանել or առ-
նել, to cause to arrive. Ժաման լինել,
to arrive.

Ժամանակ (ի, աւ) *s.* Time; hour;
age, century; course of time. Ընդ ժա-
մանակս ժամանակս, from time to time,
sometimes.

ժամանակաբան (ի, իւ) *s.* Chronologist.

ժամանակաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology.

ժամանակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Chronicler, chronologist.

ժամանակագիրք (գրոյ, գրութ) *s.* pl. Chronicles.

ժամանակագիւտ, *adj. ind.* Temporal, worldly.

ժամանակագրական (ի, աւ) *adj.* Chronological.

ժամանակագրել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

ժամանակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chronology; chronicle.

ժամանակազանց, *adj. ind.* Advanced in years, aged, stricken in years, very old.

ժամանակալ, *adj. ind.* Assigned, appointed. ժամանակալ լինել, to assign a time.

ժամանակակէտ (կիտի, կիտիւ) *s.* Expiration, term, last moment, close.

ժամանակակէտ պայման, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

ժամանակաշափ (ի, իւ) *adj.* That measures or counts the time.

ժամանակապատուժ, *adj. ind.* See ժամանակագիր:

ժամանակացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *adj. and s.* That shews the time; chronicle.

ժամանակաւոր (ի, աւ) *adj.* See ժամանակեայ:

ժամանակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Temporal; transitory.

ժամանակեան, *adj. ind.* See ժամանակեայ:

ժամանակել (եմ, եցի) *v. n.* To assign, appoint or fix a term.

ժամանակորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See ժամանել:

ժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To arrive; to happen, to come, to pass; to ripen; to be able.

ժամանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. ի.* To cause to arrive or happen.

ժամանոյ (ի, աւ) *s.* Cruet to pour wine and water into the chalice during mass.

ժամանումն (նման, նմամբ) *s.* Arrival, coming; landing; event. ժամանումն պտղոյ, maturity.

ժամանող (ի, աւ) *adj.* That arrives,

or comes; that is able.

ժամաշար (ի, իւ) *s.* Misfortune, mischance.

ժամապահ (ի, աւ) *adj.* Punctual, exact to the time appointed.

ժամալքաւ (ի, իւ) *adj.* That loses time. ժամալքաւ լինել, to lose time, to trifle.

ժամատեղի (ղւոյ, զեաւ) *s.* Church, temple, house of prayer.

ժամատուն (աան, աամբ) *s.* House of prayer, church; parsonage-house.

ժամորար (ի, աւ) *s.* That celebrates the mass, that officiates.

ժամացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Clock; watch. ժամացոյց արեւու, sun-dial.

ժամերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Performance of divine service.

ժայթքել (եմ, եցի) *v. a.* To vomit.

ժայթքումն (քման, քմամբ) *s.* Vomition.

ժայռ (ի, իւ) *s.* Rock; shoal, sunk rock.

ժայռաւոր (ի, աւ) *adj.* Rocky; shoaly, shelvy.

ժանաւոր (ի, աւ) *s.* Coach.

ժանգ. See ժանկ with its derivatives.

ժանգ. See ժանտ with its derivatives.

ժանդափուշ (փշոյ, փշով) *s.* Sharp thorn.

ժանկ (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանկոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with tusks.

ժանիք (նեաց, նեգք) *s. pl.* Tusks, teeth of wild beasts. ժանիք փշոյ, ivory, elephant's tusks.

ժանկ (ոյ, ով) *s.* Rust, verdigris, sully: mildew, blight. Բռնաւ or արբել զժանկն, to polish, to brighten (metals).

Հարկանել ժանկոյ, to mildew, to blight.

ժանկալից, *adj. ind.* Full of rust, rusty; full of verdigris.

ժանկահար, *adj. ind.* Rusty; covered with verdigris; mildewed, blighted.

ժանկահար առնել, to rust. ժանկահար լինել, to rust, to be rusty.

ժանկահարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See ժանկահար լինել:

ժանկահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness.

ժանկաւ (ի, աւ) *adj. and s.* Rusty, mildewed, blighted: verdigris, rust.

ժանկաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rustiness: mildewed state.

ժանկաւոր (ի, աւ) *adj.* Rusty.
 ժանուար *See* ժանաւար:
 ժանտ (ի, էւ) *adj.* Wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; bitter, sour, harsh to the taste. Կին ժանտ, she-devil.
 ժանաբարոյ (ի, էւ) *adj.* Immoral, wicked, of evil manners, perverse.
 ժանաբեր (ի, աւ) *adj.* Pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.
 ժանադործ (ի, աւ) *adj.* That does evil, wicked, sinful.
 ժանտաթգեհի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Sy-camore.
 ժանտաժուտ, *adj. ind.* Abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.
 ժանախտ (ի, էւ) *s.* Plague; pestilence, contagion, mortality, disease. Հարկեհեւ or զորակեւ ժանախտիւ, to infect with the plague. Հարեալ 'ի ժանախտէ, infected with the plague.
 ժանախտական (ի, աւ) *adj.* Pestilential.
 ժանախտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* *See* ժանախտ:
 ժանաւոր, *adj. ind.* Of a harsh taste, crude, sour, bitter.
 ժանաւորաց, *adj. ind.* Of an evil countenance, stern; malignant, malicious.
 ժանաւոր (ի, աւ) *adj.* Pestiferous; pestilent.
 ժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infection: *See also* ժանախտ:
 ժանաւոր, *adj. ind.* Of a bad smell, fetid.
 ժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bad smell, stench.
 ժանաւոր (աւ, աւամբ) *s.* *See* ժանախտ:
 ժանաւոր (ամ, աւայ) *v. n-p.* To fall into a passion, to become enraged, to become angry; to become ferocious or cruel.
 ժանաւորեալ, *adj. ind.* Ill-favoured, of bad aspect, ugly.
 ժանաւոր (ոյ, ու) *s.* *See* ժանախտ:
 ժանաւորացեալ (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.
 ժանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty.
 ժապաւէն (ւինի, ւինաւ or ւինեաւ) *s.* Hem, border of a garment, trimming; purl (of lace): furbelow: riband, string; ferret; galloon; lace.
 ժապաւինել (եմ, եցի) *v. a.* To hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.
 ժառանգ (ի, աւ) *s.* Heir, successor; owner, possessor.
 ժառանգակաւ (ի, աւ) *s.* *See* ժառանգ:
 ժառանգական (ի, աւ) *adj.* Hereditary.
 ժառանգակից (կցի, կցաւ) *adj.* That inherits jointly: joint-heir.
 ժառանգաւորութիւն (եմ, եցի) *v. a.* To disinherit.
 ժառանգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* *See* ժառանգաւորութիւն:
 ժառանգատու (ի, աւ) *s.* and *adj.* Patron of a living, advowee; that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.
 ժառանգատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advowson, patronage.
 ժառանգաւոր (ի, աւ) *s.* Heir; possessor; beneficed clergyman, incumbent.
 ժառանգաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ecclesiastical benefice, living.
 ժառանգել (եմ, եցի) *v. a.* To inherit, to succeed to, to take possession of, to seize.
 ժառանգեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make heir, to cause to inherit or possess.
 ժառանգորդ (ի, աւ) *s.* *See* ժառանգ:
 ժառանգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inheritance, heritage, patrimony, succession; seizin, possession. Զրկել 'ի ժառանգութենէ, to deprive of inheritance. ժառանգութեամբ or ըստ իրաւանց ժառանգութեան, hereditarily, by inheritance.
 ժեռ (ի, էւ) *s.* *See* ժայռ:
 ժեռաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* *See* ժայռաւոր and յառախ:
 ժեմուկ (մանց, մամբ) *s. pl.* Animalcule in water, water-insects.
 ժեմակ (ի, աւ) *s.* Animalcule, insect, worm; animalcule in water.
 ժեպակ (ի, աւ) *s.* *See* Միգիկ:
 ժիւ, *adj. ind.* That searches.
 ժիր (ժրի, ժրաւ) *adj.* Active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous.

Ժերածիր, *adj. ind.* Very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

Չլամ (ի, իւ) *adj.* Niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid.

Չլասանալ (ամ, տացայ) *v. n.* See Չլասել:

Չլասել (եմ, եցի) *v. n.* To be niggardly, to be sordid, to be parsimonious.

Չլատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Niggardness, stinginess, parsimony.

Չխոր, *adj. ind.* Confused, indistinct.

Չխորել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to confuse, to perplex.

Չխախել (եմ, եցի) *v. n.* To deny, to gainsay, to disown, to disavow, to falsify, to contradict.

Չխախել (լւոյ, լեաւ) *adj.* Deniable.

Չխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Չխառն:

Չխառն (աման, ամամբ) *s.* Denial, negation, disavowal, contradiction.

Չխառն (ի, աւ) *adj.* That denies, that disavows, that disowns.

Չղորակել See Չխորակել:

Չմերես, *adj. ind.* That has a wrinkled countenance.

Չմախել (եմ, տեցայ) *v. n-p.* To smile: See Չպախել:

Չողակալ (եւոյ, եւով) *adj.* Spoilt, corrupt.

Չողակել (եմ, խեցայ) *v. n-p.* To spoil, to corrupt.

Չողով (ոյ, ու) *s.* Assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college, chapter, congregation, council, synod, consistory, session, sitting. Չողով իշխանաց, diet. Չողով դեսպանաց, congress. Չողով հերեախի կոստայ, conventicle. Չողով եղբայր, convent. Չողով գաղանի, conventicle, secret assembly. Չողով ջուրց, mass of water.

Չողովակ (ի, աւ) *s.* Conventicle.

Չողովածու, *adj. ind.* Assembled, collected. Գիրք Չողովածու, compilation, collection, miscellany.

Չողովարան (ի, աւ) *s.* Place of assembly.

Չողովել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to collect, to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to levy; to furl. Չողովել ի մի, to concentrate. Չողովել առ ինքն, to entertain, to receive hospitably. Չողովել ի տուն, to lodge. Չողովել զերստին ղյրուեալս, to rally.

Չողովեալ (տեղ, տեղք) *s.* Assembly; synagogue.

Չողովեալ (ի, աւ) *s.* Book of Ecclesiastes.

Չողովուրդ (զբգեան, զբգեամբ) *s.* People, the multitude, the vulgar.

Չողովրդական (ի, աւ) *s.* Plebeian.

Չողովրդանոց (ի, աւ) *s.* Place of assembly. Չողովրդանոց Հրէից, synagogue.

Չողովրդապետ (ի, աւ) *s.* Curate.

Չողովրդապետական (ի, աւ) *adj.* Belonging to the clergyman; parochial.

Չողովրդապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curacy, cure; parish.

Չոյժ: Չոյժ ունիւ See Չուժեալ:

Չուայթել See Չայթել:

Չուժեալ (ամ, ժացի) *v. n.* See Չուժեալ:

Չուժեալ (եմ, եցի) *v. n.* To endure suffering, to suffer, to be patient.

Չուժեալ (ի, իւ) *adj.* Patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste.

Չուժեալեղ (եմ, եցի) *v. n.* To be patient, to suffer patiently; to abstain; to fast.

Չուժեալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fasting, diet.

Չպիւ, *s. ind.* Smile.

Չպիրհ (պրհի, պրհաւ) *adj.* Bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

Չպահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to smile.

Չպախել (եմ, տեցայ) *v. n.* To smile.

Չպառն (աման, ամամբ) *s.* Smile.

Չպրհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render insolent, to make presumptuous.

Չպրհիլ (եմ, հեցայ) *v. n-p.* To be bold, to have the audacity, to dare.

Չպրհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

Չտանք (նայ, նք) *s. pl.* Earnest entreaty, solicitation, conjuration.

Չտել (եմ, եցի) *v. a.* To entreat earnestly, to conjure, to beseech.

Չտիլ (եմ, տեցայ) *v. n.* To be importunate, to persist in entreaty; to be bold, to be audacious.

Չտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Չտանք:

Ժրագլուխ, *adj. ind.* Courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To take courage, to gather spirits.

Ժրաջան (*ի, իւ*) *adj.* Industrious, diligent, careful.

Ժրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To spirit, to animate, to encourage.

Ժրել See **Ժրանալ**.

Ժրուծիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Courage; industry, diligence, activity; vigour.

Ժքթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to agitate.

Ժօռաւ See **Առամաւ**.

Ի

Ի (*in or inny*) I or E. A vowel, the eleventh letter of the Armenian alphabet.

ի or **ի** with a line above it denotes the number twenty.

ի with a comma behind it, and prefixed to words beginning with a consonant forms the third, fifth, and ninth cases, for example: Հայեցաւ **ի** Պետրոս, he looked at Peter. Գնաւ **ի** Լոնդոն, to go to London. **ի** Ժամ երրորդ, at three o'clock. Գնաւ **ի** Հայաստան, to go to Armenia. Յերկրէ **ի** յերկինս, from earth to heaven. Տեղեաց հուր **ի** Սոգոմ, he caused fire to fall on Sodom. **ի** պատկեր Աշտուծոյ, in the image of God. **ի** փրկութիւն առաքեաց, he sent to save. Բաշխեաց **ի** մարդ հաց մի, he distributed a loaf to each person. Մեկնեցաւ **ի** Լոնդոնէ, he departed from London. Որ ելանէ **ի** բերանոյ, **ի** սրտէ անտի դայ, that which comes out of the mouth, comes from the heart. Ոչ կարէր տեսնել **ի** բազմութենէն, he could not see on account of the crowd. Շրջիւ արտաքոյ **ի** ցաղ, to walk with a stick. **ի** ձախմէ Դամասկոսի, to the left of Damascus. Գտաւ **ի** տան, to be at home. **ի** տեղւոյն անդ, in that place. **ի** առնշնան և գիշերի, by day and night. **ի** նմին ամի, in the same year. Լինել **ի** Սկոտիա, to be in Scotland. **ի** դարնան, in spring. **ի** ննջելն, asleep, sleeping.

This letter also forms some other prepositions, for example: **ի** ձեռն, by. **ի** մէջ, in, into, in the middle, between, amongst. **ի** ստորև, below, under. **ի** պատճառս, for, because of, etc.

It is sometimes redundant, for example: **ի** ձեռացս միայն **ի** Թշնամեաց փրկեալ զմեզ (instead of միայն **ի** ձեռաց Թշնամեաց): Եւ Պետրոս մինչդեռ էր **ի** խոնարհ **ի** դաւթին (**ի** խոնարհ դաւթին):

On the contrary it is sometimes omitted, for example: Դրանէ **ի** գուռն (instead of **ի** դրանէ). կենաց **ի** կեանս (**ի** կենաց). Ժամէ **ի** Ժամ (**ի** Ժամէ). տանէ **ի** տուն (**ի** տանէ):

It is also sometimes transposed, for example: **ի** նորա ձեռանէ (instead of **ի** ձեռանէ նորա). բարիս **ի** բարեաց վերայ (**ի** վերայ բարեաց). **ի** նորոց կառկարանաց միջնորդն Յիսուս (**ի** միջնորդն նորոց կառկարանաց Յիսուս):

In words beginning with a vowel, it is sometimes placed before the article **Ե**, for example: **ի** յերկինս (instead of յերկինս). **ի** յերկնէց (**յերկնէց**) etc.

իի is pronounced as English EW, or as U in the word (june) for example: գիւր, *tewr*; հիւր, *hure*; փիւր, *pure*; գիւթ, *tute*; հիւթ, *hute*; նիւթ, *nute* or *newt*.

ի բաց, *adv.* Far, afar. **ի** բաց խափանել, to hinder. **ի** բաց արձակել, to deliver up, to abandon. **ի** բաց գնալ, to depart; to steal away. **ի** բաց կալ, to keep away, to deist, to leave off; to refrain. **ի** բաց առնուլ or հանել, to except, to exclude; to take away. **ի** բաց երեւցուցանել, to demonstrate. **ի** բաց տար, God forbid; fly!

ի բացեայ, *adv.* Afar. **ի** բացեայ առնել, to remove, to put away, to send afar, to drive away, to dispel, to avert. **ի** բացեայ առնիլ or լինել, to be removed, to be sent away, to be absent, to be put away, to be dispeled, to be averted.

ի բացէ, *adv.* From afar; afar; in an open place, abroad. **ի** բացէ առնել, to send away. **ի** բացէ **ի** բաց See **Բացէ** **ի** բաց:

ի բաց ընկեցիկ, *adj. ind.* Cast out, cast off; abject.

ի բացի, *adv.* In the open air, abroad, out, in an open place.

ի բացուստ, *adv.* From afar.

Իբր or **Իբրեւ**, *pre.* As, like, in the same manner as; nearly, within a little, almost, about. **Իբրեւ զնա**, like him; as he.

Իբր, *adv.* As, whilst, when, while. **Ի՞նչ**, how?

Իբրեւ, *pre. and adv.* See **Իբր**.

Իբրեւ զի, *adv.* How; as, in as much as; that, to the end that; for, because. **Իբրեւ զի գեղեցիկ է առաքինութիւնն**, how beautiful is virtue!

Իբրեւ Թէ, *adv.* As if; like, as it were.

Իբր զի See **Իբրեւ զի**.

Իբր Թէ See **Իբրեւ Թէ**.

Իբրու, *pre. and adv.* See **Իբր**.

Իբրու զի See **Իբրեւ զի**.

Իբրու Թէ See **Իբրեւ Թէ**.

Իգաւազութիւն See **Իգամուլութիւն**.

Իգական (*ի, աւ*) *adj.* Feminine.

Իգակերպ (*ի, իւ*) *adj.* That has a female form.

Իգամուլ (*ի, իւ*) *adj.* Addicted to women, abandoned to the love of women: foppish.

Իգամուլիկ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To be addicted to women, to be abandoned to the lust of women.

Իգամուլութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Lust of women.

Իգանալ (*ամ, գաղայ*) *v. n-p.* To become effeminate; to be guilty of sodomy.

Իգառէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Immoderately fond of women: See **Իգամուլ**.

Իգացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Effeminate, womanish: sodomite.

Իգացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To effeminate, to enervate.

Իգուլութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Female sex: effeminacy.

Իգորէն, *adv.* Effeminately.

Ի գերեւ or **Ի գերեւս**, *adv.* **Ի գերեւ ելանել**, to be baffled, to be frustrated, to be balked, to be disappointed. **Ի գերեւ հանել**, to baffle, to frustrate, to balk, to disappoint, to deprive.

Իգէայ (*ի, իւ*) *s.* Idea: See **Գաղափար** and **Էրեւակայութիւն**.

Ի գէպ, *adj. ind. and adv.* Convenient, suitable, proper: suitably, properly.

Իգոս See **Իգէայ**.

Իգողք (*սաց, սիւք*) *s. pl.* Ides.

Ի գուրս, *adv.* Out. **Ի գուրս կորզել**, to pull out, to extract.

Ի զուր, *adv.* In vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly.

Ի Թիկունս կոյս, *adv.* From behind, behind.

Ի Թօթափել ական, *adv.* In the twinkling of an eye, in a moment.

Իծ (*ի, իւ*) *s.* Viper; snake, serpent.

Իծաբարայ (*ի, իւ*) *adj.* Viperous, malicious, wicked.

Իծակորիւն (*րեան, րեամբ*) *s.* Young viper; young serpent.

Իլ (*ոյ, ով*) *s.* Spindle. **Իլ փաթուլ**, *spindleful*.

Իլիկ (*ելիկ, իլիւ*) *s.* See **Իլ**.

Իլուլ (*ի, իւ*) *s.* One of the Hebrew months.

Ի խոնարհ, *adv.* Below; underneath.

Ի ծածուկ, *adv.* In secret, privately, secretly; clandestinely.

Ի կարճոյ, *adv.* Briefly; quickly.

Ի կէր արկանել (*եմ, արկի*) *v. a.* To employ, to make use of, to use.

Ի հարեանցի, *adv.* See **Հարեանցի**.

Ի հարկէ, *adv.* By force, forcibly, by compulsion, compulsively; necessarily, indispensably, absolutely.

Ի հեռաւանէ, *adv.* From afar.

Ի հեռուստ, *adv. and adj.* From afar; afar, distant.

Ի հետ See **Չհետ**.

Ի հեռեւորաց, *adv.* Afoot.

Ի հերոսն հեռէ, *adv.* Long ago, long since; for a long time past.

Ի ձախձ, *pre.* To the left.

Ի ձեռն, *pre.* By means of, through, with, by, in.

Ի ձեռնհաս See **Չեռնհաս**.

Իղձ (*ըզձի, ըզձիւ*) *s.* Desire, wish, will; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events.

Ի ռահ, *adv.* Conveniently, suitably, opportunely.

Իմ (*ոյ, ով*) *pro.* My, mine.

Իմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Mine, my.

Իմանալի (*լւոյ, լեւու*) *adj.* Intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual. **Իմանալիք**, spiritual intelligences.

Իմանալ (*ամ, իմացոյ*) *v. a.* To understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover. **Չորութեամբ իմանալ**, to understand (something omitted).

Իմանալաբար or **Իմանալապէս**, *adv.* Intelligibly.

Իմանողական See **Իմացական**.

Իմաստ (*ի, իւ*) *s.* Signification, sense,

meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment.

Իմաստադործ (ի, աւ) *adj.* Intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

Իմաստազէզ, *adj. ind.* Replete with wisdom, very learned; very skilful.

Իմաստայից, *adj. ind.* Sententious, pithy; sentimental, sensible.

Իմաստիկ (ի, աւ) *s. and adj.* Sophist, pedant, sophister; sophistical, pedantical.

Իմաստակական (ի, աւ) *adj.* Sophistical, pedantical.

Իմաստական (ի, աւ) *adj.* Philosophical; intellectual; sensible.

Իմաստակիր, *adj. ind.* Intellectual, intensive; sensible.

Իմաստակուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy. **Իմաստակուծեամբ վարել**, to pretend to wisdom.

Իմաստակորէն, *adv.* Pedantically.

Իմաստաճեմ, *adj. ind.* That studies the sciences, that cultivates wisdom.

Իմաստայեզ or **Իմաստայիչ**, *adj. ind.* See **Իմաստազէզ**.

Իմաստապատում, *adj. ind.* Sentimental; sententious.

Իմաստապէս, *adv.* Wisely, learnedly.

Իմաստաւեր (սիրի, սիրաւ) *s.* Philosopher; sage, man of science, man of learning.

Իմաստասիրաբար, *adv.* Philosophically; wisely, learnedly.

Իմաստասիրական (ի, աւ) *adj.* Philosophical.

Իմաստասիրանալ (ամ, բացայ) *v. n.* To be philosophical; to be virtuous.

Իմաստասիրապէս, *adv.* See **Իմաստասիրաբար**.

Իմաստասիրել (եմ, եցի) *v. n.* To study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer: to live or behave wisely.

Իմաստասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Philosophy; wisdom.

Իմաստապառ, *adj. ind.* That has lost his senses, mad, foolish.

Իմաստարան (ի, աւ) *s.* The seat of wisdom; intellect, sense.

Իմաստաւար, *adv.* Wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

Իմաստախոհ, *adj. ind.* See **Իմաստաւուն**.

Իմաստանալ (ամ, անայայ) *v. n.* To grow wise.

Իմաստապէս, *adv.* See **Իմաստաւար**.

Իմաստադուլցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

Իմաստեաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Իմաստաւուն**.

Իմաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science.

Իմաստուն (անոյ, անով) *adj.* Wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental.

Իմաց, *s. ind.* See **Իմացութիւն**.

Իմաց առնել See **Իմացուցանել**.

Իմացական (ի, աւ) *adj.* Intellectual; intellectual; spiritual.

Իմացիկ, *adj. ind.* See **Իմացական**.

Իմացողական See **Իմացական**.

Իմացողութիւն See **Իմացութիւն**.

Իմացութիւն (ոյ, ով) *s.* Intellect, understanding; sense, sentiment.

Իմացութեան (թեան, թեամբ) *s.* Intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion.

Իմացութիւն (ցման, ցմամբ) *s.* See **Իմացութիւն**.

Իմացան, *adj. ind.* See **Իմացական**.

Իմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inform, to apprise, to acquaint.

Ի մերկուց, *adv.* Nakedly.

Ի մէջ, *pre.* In the middle, in, into, between, amongst.

Խորհուրդ **Ի մէջ առնուլ**, to take counsel, to consult, to deliberate.

Չգիտի **Ի մէջ առնուլ**, to endeavour, to study.

Ի միասին, *adv.* Together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely.

Գալ **Ի միասին**, to assemble.

Իմեմէ **Զիմեմէ**, from or of some (person or thing).

Ի՞մ իմք, *adv.* To what end? to what purpose?

Ի մէջ, *adv.* In the middle, between, amongst.

Ի միջոյ, *adv.* From the middle.

Իմ (իրիք, իւրիք) *adj. and adv.* Some, a, an; somewhat: really, in effect.

Թւագ իմ, with a wing. **Մեծ իմ** է

ինձ, it is a great thing for me. **կամէի իմն**, I could wish.

Իմաստէս, *adv.* In some manner.

Իմն իմն, *adj. ind.* Different, several, many.

Իմոյական (*ի, աւ*) *adj.* Mine, my.

Իմովսանն, *adv.* As far as I am able.

Ի մօտոյ, *adv.* Nigh, near, hard by; soon, soon after.

Ի յետ See **Ետ**.

Ի նախնական, *adv.* Anciently, formerly, in times past.

Ի նանիք, *adv.* In vain, vainly, to no purpose.

Ինգրէկ or **Ինդրէկ** (*ի, իւ*) *s.* Sort of aromatic herb.

Ինգրէկտոն See **Ընգրէկտոն**.

Ի ներքոյ, *pre. and adv.* Under, beneath, below: within; inwardly, through.

Ի ներքոյ արկանել, to subdue. **Պատուել** **ի ներքոյ**, to line, to cover on the inside.

Ի ներքուստ, *adv. and pre.* Within; inwardly; from below: from beneath.

Ի ներքս, *pre. and adv.* In, into: within, inwardly. **Մտանել** **ի ներքս**, to enter.

Ինձ (*ընձու, ընձու*) *s.* Leopard.

Ինձէն, *adv.* By myself, personally.

Ինն (*ըննի, ըննիւ*) *adj.* Nine.

Իննական, *adj. ind.* Having nine sources.

Իննեակ (*եկի, եկու*) *adj.* Nine; novenary.

Իններեակ (*րեկի, րեկու*) *adj.* See **Իննեակ**.

Իններորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Ninth: ninthly.

Իննուասն See **Իննուասն**.

Իննեքան (*նեցուն, նեքումբ*) *adj. pl.* All the nine.

Իննեքին See **Իննեքան**.

Իննիցս, *adv.* Nine times.

Իննուասն (*սանց, սամբ*) *adj.* Nineteen.

Իննուասներորդ (*ի, աւ*) *adj.* Nineteenth.

Իննամեայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Ninety years of age.

Իննամենի, *adj. ind.* See **Իննամ**, **մեայ**.

Իննասպասիկ, *adj. ind.* That contains ninety times.

Իննանեակ (*եկի, եկու*) *adj.* Ninety.

Իննաներեակ (*րեկի, րեկու*) *s.* The number of ninety.

Իննաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Ninetieth: in the ninetieth place.

Իննանիցս, *adv.* Ninety times.

Իննասն (*նանի, նանիւ*) *adj.* Ninety.

Իննօրէք (*էրց, էրէք*) *s. pl.* Space of nine days.

Ինչ, *adj. ind.* Some, a, an, one, certain, single, any. **Ինչ, what? which?**

Աւուրս ինչ, some days. **Պտուղ ինչ**, some or a fruit.

Չինչ ժամ է, what o'clock is it? **Չինչ ասէ**, what says he?

Յինչ օրէնս, in what law? in what religion or custom?

Ինչ (*ընչի, ընչիւ*) *s.* Thing, something. **Լսեմ ինչ ասել քեզ**, I have something to tell you: See **Ինչք**.

Ինչ ինչ, *s. ind.* Something. **Չինչ ինչ**, what? what thing?

Ինչք (*ընչից, ընչիւք*) *s. pl.* Property, fortune, substance, possessions, riches, effects, estate; domain; goods and chattels.

Ինքն (*ինքեան, ինքեամբ*) *pro.* He; she; self. **Էս ինքն**, myself. **Գա ինքն**, thyself. **Նա ինքն**, himself.

Ինքնասան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks of himself; that calls himself by a false title, pretended.

Ինքնաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Spoken of himself, called by himself.

Ինքնաբար, *adv.* By himself, of himself.

Ինքնաբաւ, *adj. ind.* Sufficient by himself, sufficient.

Ինքնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Self-produced, natural, spontaneous.

Ինքնաբերաբար, *adv.* Spontaneously, naturally, of course.

Ինքնաբերական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ինքնաբեր**.

Ինքնաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Natural production.

Ինքնաբողբոջ, *adj. ind.* Of natural growth.

Ինքնաբոյս, *adj. ind.* Self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբուղիս, *adj. ind.* That flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն, *adj. ind.* Natural, innate.

Ինքնաբուն բարի, naturally good.

Ինքնագէտ, *adj. ind.* That knows himself well; that knows by himself.

Ինքնագիր, *adj. and s. ind.* Original, autographical; autograph, original manuscript.

Ինքնագլուխ, *adj. ind.* Independent, absolute, free.

Ինքնագոյ (ի, իւ) *adj.* Self-existent; natural.

Ինքնագոյակ (ի, աւ) *adj.* See **Ինքնագոյ**.

Ինքնագործ (ի, աւ) *adj.* Self-created: that makes or works for himself or by himself.

Ինքնագործել (եմ, եցի) *v. a.* To make by himself, to produce.

Ինքնագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Own work, sole agency, own action, own composition.

Ինքնագրաւ, *adj. ind.* See **Անձնագրաւ** and **Դիմագրաւ**.

Ինքնագէտ, *adj. ind.* Fortuitous, casual.

Ինքնագիմարար, *adv.* Personally, in person.

Ինքնագորով, *adj. ind.* That blames himself.

Ինքնազօր (ի, աւ) *adj.* Absolute, supreme, sovereign.

Ինքնաթիւ, *adj. ind.* Numbered by himself.

Ինքնաթոյն (թունի, թունիւ) *adj.* Of a venomous nature.

Ինքնաժառանգ, *adj. ind.* Hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինքնալոյս, *adj. ind.* Of a luminous nature.

Ինքնալուր, *adj. ind.* Auricular, that has heard with his own ears.

Ինքնախորժ, *adj. ind.* Desired by himself, voluntary.

Ինքնախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks to himself; that makes a soliloquy.

Ինքնախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Soliloquy.

Ինքնածին, *adj. ind.* Innate, natural.

Ինքնակալ (ի, աւ) *s.* Autocrat, monarch, emperour.

Ինքնակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Autocracy, monarchy, empire.

Ինքնակամ, *adj. ind.* and *adv.* Voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious: voluntarily, willingly, spontaneously.

Ինքնակամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինքնակայ (ի, իւ) *adj.* That subsists by itself.

Ինքնակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Distinct substance, hypostasis.

Ինքնական See **Իւրական**.

Ինքնակապ (ի, իւ) *adj.* Self-bound.

Ինքնակատար, *adj. ind.* Perfect, complete, absolute.

Ինքնակայ See **Ինքնակայ**.

Ինքնակերպ, *adj. ind.* In his own form, in proper form.

Ինքնակիր, *adj. ind.* Own, proper, natural, innate; primary.

Ինքնակողմն (ման, մամբ) *s.* His side, his part.

Ինքնակոչ, *adj. ind.* **Ինքնակոչ դալ**, to come without invitation. **Ինքնակոչ բաղմական**, parasite, smell-feast.

Ինքնակրական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of idiopathy.

Ինքնակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idiopathy.

Ինքնահալած, *adj. ind.* Fugitive, that flies of his own accord. **Ինքնահալած լինել**, to take flight.

Ինքնահաճ, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, conceited; capricious, whimsical; affected.

Ինքնահաճիւ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* To be arrogant, to be presumptuous, to be conceited.

Ինքնահաճոյ (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնահաճ**.

Ինքնահաւան (ի, իւ) *adj.* Capricious; presumptuous, conceited.

Ինքնահաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption, conceit, vanity, arrogance.

Ինքնահիւսակ, *adj. ind.* Woven by himself.

Ինքնահնար, *adj. ind.* Fantastick, fictitious.

Ինքնաձայն (ի, իւ) *adj.* Vowel; that has a sound by itself.

Ինքնաձեռն, *adj. ind.* Voluntary; powerful; sufficient.

Ինքնամատոյց, *adj. ind.* That produces naturally, natural; favourable.

Ինքնամարտ (ի, իւ) *adj.* That mortifies himself, that wages war against his passions: that is his own enemy.

Ինքնամեռ, *adj. ind.* That dies a natural death.

Ինքնամուխ, *adj. ind.* Forward, bold, presumptuous.

Ինքնայորդոր, *adj. ind.* Voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined.

Ինքնայօժար (ի, իւ) *adj.* See **Ինքնայորդոր**.

Ինքնանախառ, *adj. ind.* That condemns himself, that reproaches himself.

Ինքնաներգործ, *adj. ind.* That makes without assistance.

Ինքնանուէր, *adj. ind.* That offers his services, that gives himself, voluntary, free.

Ինքնաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* That moves by itself, automatus; presumptuous, forward. **Ինքնաշարժ մեքենայ**, automaton.

Ինքնաչափ, *adj. ind.* Measured by itself.

Ինքնապատոււմ, *adj. ind.* That relates himself; related by himself.

Ինքնապարտաւոր, *adj. ind.* Prompt; prepared.

Ինքնապարտաւ, *adj. ind.* See **Ինքնանախառ**.

Ինքնասաստ, *adj. ind.* Angry, violent.

Ինքնասաց, *adj. ind.* Said or pronounced by himself.

Ինքնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves himself; guilty of egotism.

Ինքնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Self-love; egotism.

Ինքնասպան See **Անքնասպան**.

Ինքնաստեղծ, *adj. ind.* Fictitious, imaginary, fancied, fantastical; invented.

Ինքնաստեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fiction; invention.

Ինքնաստորակայ (*ի, իւ*) *adj.* That subsists by itself.

Ինքնատես See **Անքնատես**.

Ինքնատէր, *adj. ind.* See **Անքնաիշխան**.

Ինքնատէրութիւն See **Անքնաիշխանութիւն**.

Ինքնատիրեալ (*եղայ, եղով*) *adj.* Independent, free.

Ինքնատիրութիւն See **Ինքնատէրութիւն**.

Ինքնարշաւ, *adj. ind.* That runs by itself.

Ինքնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Proper, own, natural.

Ինքնեկ (*ի, աւ*) *adj.* That comes of his own accord, voluntary; self-produced, natural.

Ինքնեղ, *adj. ind.* Natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Substance; natural production, state of a thing that exists without assistance or cultivation.

Ինքնեղրկեայ, *adj. ind.* Indigenous.

Ինքնին, *adv.* By himself, personally, in person.

Ինքնիշխան, *adj. ind.* Absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotick.

Ինքնիշխանաբար, *adv.* Absolutely, independently, supremely.

Ինքնիշխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Independence, freedom: See **Անքնիշխանութիւն**.

Ինքնոգոր, *adj. ind.* See **Ինքնամարտ**.

Ինքնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Personality; essence, nature, property.

Ինքնուրոյն, *adj. ind.* Particular, separate.

Ինքնօրէն, *adv.* Capriciously, fancifully.

Ինքնօրինութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Caprice, whim, humour; law established by caprice.

Իշ, int. Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս (*կիսի, կիսաւ*) *s.* Mule.

Իշամեղու (*ի, աւ*) *s.* Hornet.

Իշայր (*ի, իւ*) *s.* Blockhead, ass.

Իշան See **Իշեան**.

Իշապան (*ի, աւ*) *s.* Keeper of asses.

Իշավայրի (*ջւղ, բեաւ*) *s.* Wild ass.

Իշավար (*ի, աւ*) *s.* Driver of asses.

Իշավարեղ (*եմ, եցի*) *v. n.* To drive asses.

Իշեան, *s. ind. pl.* Asses.

Իշեար or **Իշեայր** (*շերոյ, շերով*) *s. pl.* See **Իշեան**.

Իշխան (*ի, աւ*) *s.* Prince, sovereign, despot; ruler, governor, chief, commander. **Իշխան լինել**, to rule, to command, to be in power, to be in authority.

Իշխանաբար, *adv.* As a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously.

Իշխանազուն (*զնի, զնիւ*) *s.* Prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշխանական (*ի, աւ*) *adj.* Sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority.

Իշխանականութիւն See **Իշխանութիւն**.

Իշխանակին (*կնոջ, կնաւ*) *s. f.* Sovereign's wife, princess: See **Իշխանուհի**.

Իշխանակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշխանանալ (*ամ, խոնացայ*) *v. n.* To become a prince, to become sovereign; to rule.

Իշխանանիստ, *adj. ind.* Where the sovereign resides, capital, metropolitan.
Իշխանապանծ, *adj. ind.* Boastful, haughty.

Իշխանապետ (*ի*, *աւ*) *s.* Chief ruler, first prince; prime minister.

Իշխանասէր (*սիրի*, *սիրաւ*) *adj.* Ambitious.

Իշխանասիրութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշխանաբար (*ի*, *աւ*) *adj.* That creates princes.

Իշխանաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* Prince; baron; superiour.

Իշխանիկ, *s. ind.* Petty prince.

Իշխանորդի (*զւոյ*, *զւով*) *s.* Son of a prince.

Իշխանութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sovereignty, principality, lordship; authority; faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; liberty, licence, exclusive permission; place, post.

Իշխանուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *s. f.* Princess.

Իշխանսիրութիւն See **Իշխանասիրութիւն**.

Իշխանորէն, *adv.* See **Իշխանաբար**.
Իշխել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare.

Իշխեցող (*ի*, *աւ*) *s.* Ruler, prince, governor.

Իշորդի (*զւոյ*, *զւով*) *s.* Young ass, young mule; young blockhead.

Իշոք See **Յիշոք**.

Իշա, *int.* Oh! fie! pugh! pish! ho there! holla!

Ի պատճառս, *pre.* Because of, on account of, for, for the sake of.

Իջանել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To descend; to fall; to decline; to sink; to settle, to subside; to light, to sit down; to empty itself.

Իջովան See **Իջեման**.

Իջովանիւ See **Իջեմանիւ**.

Իջաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* and *s.* That lodges; lodger.

Իջեման or **Իջան** (*ի*, *աւ*) *s.* Inn, hotel; lodging.

Իջեմանիւ or **Իջանիւ** (*եմ*, *եցայ*) *v. n-p.* To take a lodging, to lodge.

Իջումն (*իջման*, *իջմամբ*) *s.* Descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանել (*եմ*, *իջուցի*) *v. t.* To make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove.
Իջուցանել զառագաստ նաւուն, to lower sail, to strike sail.

Իռիս (*իռեայ*, *իռեաւ*) *s. f.* Iris (pagan divinity).

Ի սակս, *pre.* Because of, for, on account of; for the sake of, in order to.

Ի սերկեան, *adv.* To-day.

Իսկ, *conj.* Besides, moreover; but still, yet; in fact, really; even; as for, as to.

Իսկ (*ի*, *իւ*) *adj.* and *s.* Real, effective, true; truth, reality; nature, essence.

Իսկական (*ի*, *աւ*) *adj.* Real, effective, true, essential, natural, proper.

Իսկակից (*կցի*, *կցաւ*) *adj.* Of the same nature, of the same essence.

Իսկապէս, *adv.* Really, in effect, in fact, truly.

Իսկ արդ, *conj.* But, now.

Իսկաքանչ, *adj. ind.* See **Իսկական**.

Իսկ և իսկ, *adv.* Soon, speedily, immediately, instantly, forthwith, presently; truly, in effect, really, sincerely.

Ի սկզբանէ, *adv.* From the beginning, at the beginning.

Իսկ թէ, *conj.* But if.

Իսկոյն, *adv.* Presently, immediately, instantly, forthwith, in a moment, speedily, soon.

Իսկութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Reality, truth; essence, substance, nature; naturalness.

Իսկուհի (*հւոյ*, *հեաւ*) *adj.* and *s. f.* Real, true: queen. **Իսկուհի կոյս**, real virgin. **Իսկուհի երկնից**, queen of heaven.

Իսպառ, *adv.* To the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառասպառ See **Ասպառասպառ**.

Ի ստորեւ, *adv.* Below, beneath, underneath.

Ի ստորէ, *adv.* From below, from beneath; below, beneath.

Իսրայէլաբնակ, *adj. ind.* Assembled from the people of Israel.

Իսրայէլացի (*իսր*, *զամբ*) *s.* The people of Israel.

Իսրայէլեան, *adj. ind.* Of or belonging to Israel.

Ի վերջանի, *adv.* At last, finally, at length.

Ի վաղիւ or **Ի վաղիւն**, *adv.* Tomorrow.

Ի վաղորդայն, *adv.* Early in the morning, betimes, early.

Ի վաղուց, *adv.* Long ago, of old, anciently.

Ի վայր, *adv.* Underneath, below, beneath.

Ի վայրկենի, *adv.* Instantly, at that moment.

Ի վայր կոյս, *adv.* Below, beneath.

Ի վայր քան, *adv.* Below.

Ի վեր, *adv.* Above, over. **Ի վեր քան զամենայն**, above all.

Ի վերայ, *pre.* Above, over, on, upon.

Ի վեր կոյս, *adv.* Above.

Ի վերայ, *adv.* and *pre.* Above, over; upon.

Ի վերոյ քան, *pre.* Above.

Ի վերուստ, *adv.* From above.

Ի վերջէ or **Ի վերջոյ**, *adv.* At last, finally, in the last place, after all.

Ի վեր քան See **Ի վերոյ քան**.

Ի առէ, *adv.* By day, in the daytime.

Իր (**ի**, **աւ**) *s.* Thing, fact, effect, substance; reality.

Իրագէտ (**գիտի**, **գիտաւ**) *adj.* Well versed, well informed, intelligent.

Իրագործել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To effect, to do.

Իրագործութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Action, performance, deed.

Իրագած, *adj. ind.* See **Իրագէտ**.

Իրազեկ, *adj. ind.* Informed, acquainted. **Իրազեկ առնել**, to inform, to make acquainted. **Իրազեկ լինել**, to be informed, to be made acquainted, to know.

Իրախոյզ, *adj. ind.* Curious, that makes researches.

Իրական (**ի**, **աւ**) *adj.* Real, effective, actual, substantial, positive.

Իրականութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Reality.

Իրակերտութիւն See **Իրակութիւն**.

Իրակութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Action, act, deed.

Իրանք See **Իրանք**.

Իրանք (**նայ**, **նզ**) *s. pl.* Human form; body.

Իրապէս, *adv.* Really, in effect, po-

sitively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ, *s. ind.* Justice, equity. **Իրաւ առնել**, to do justice.

Իրաւաբան (**ի**, **իւ**) *adj. and s.* Just, true; lawyer: speaker of truth.

Իրաւաբանական (**ի**, **աւ**) *adj.* Juridical.

Իրաւաբանել (**եմ**, **եցի**) *v. n.* To practise law; to speak truth.

Իրաւաբանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Jurisprudence, civil law, law: veracity.

Իրաւաբար, *adv.* Justly, equitably.

Իրաւագէտ (**գիտի**, **գիտաւ**) *s.* Lawyer, counsellor.

Իրաւագիտութիւն See **Իրաւաբանութիւն**.

Իրաւագործ (**ի**, **աւ**) *adj.* Just, equitable.

Իրաւագործութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Justice, equity.

Իրաւագաւ, *adj. ind.* That judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւագատութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Justice; right judgment.

Իրաւազարդ, *adj. ind.* Adorned with justice, just, equitable.

Իրաւախոհ (**ի**, **իւ**) *adj.* Whose thoughts are bent on justice, just, equitable. **Իրաւախոհ լինել**, to be composed, to be adjusted.

Իրաւախոհութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախորհ, *adj. ind.* See **Իրաւախոհ**.

Իրաւախօս (**ի**, **աւ**) *adj.* That speaks truth, just, true.

Իրաւակ, *adj. ind.* See **Իրաւացի**.

Իրաւակալութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Usucaption.

Իրաւակշիւ, *adj. ind.* That measures or judges rightly, just, equitable.

Իրաւամերժ, *adj. ind.* That is cast out or rejected deservedly.

Իրաւանալ (**ամ**, **ւայայ**) *v. n-p.* To be justified.

Իրաւապէս, *adv.* Justly, worthily, deservedly.

Իրաւասէր (**սիրի**, **սիրաւ**) *adj.* That loves justice, just.

Իրաւասոյզ, *adj. ind.* Unjust, corrupt.

Իրաւաստութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Law, justice; jurisdiction.

Իրաւարար (ի, աւ) *s.* Justice, judge; arbitrator.

Իրաւացի (յւոյ, յեաւ) *adj.* and *adv.* Just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous: justly, equitably, reasonably.

Իրաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To justify.

Իրաւի, *adj. ind.* Just, equitable.

Իրաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք (աւանց, աւամբ) *s. pl.* Right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence. **Իրաւամբ** or **բու Իրաւանց**, justly, rightly, duly, lawfully.

Իրերաց, *pro. pl.* Of both. **Յիրեարս**, to one another. **Չիրեարս**, one another.

Իրիս or **Իրիզէս** (ի, աւ) *s.* Iris: See also **Ճիւծան**.

Իրադուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice.

Իրորեն, *adv.* See **Իրապէս**.

Իցէ Թէ, *adv.* Can it be? is it possible?

Իցիւ, *adv.* See **Իցէ Թէ**.

Ի՞նչ Ի-իք, *adv.* In what? how?

Ի-իք Ի-իք, *adv.* In something, somehow; by which, whereby.

Իւղ (ոյ, ով) *s.* Oil: butter: ointment, pomatum. **Օծանել Իւղով**, to anoint. **Իւղ գրոշմի**, chrism.

Իւղաբեր (ի, աւ) *adj.* That brings oil or ointment.

Իւղադրել (եմ, եցի) *v. a.* To initiate. **Իւղադրած** (ի, աւ) *s.* Preparer of drugs fit for unction.

Իւղաթորմ, *adj. ind.* Unctuous.

Իւղալիւր, *adj. ind.* Oily, oleaginous, unctuous, fat.

Իւղային, *adj. ind.* Oleaginous.

Իւղարան (ի, աւ) *s.* Oil-cruet.

Իւղարկել (եմ, եցի) *v. a.* To oil, to anoint, to grease.

Իւղաւոր (ի, աւ) *adj.* Unctuous.

Իւղաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unctuousity.

Իւղաւորական (ի, աւ) *adj.* See **Իւղաւոր**.

Իւղեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Իւղարկել**.

Իւղենի (նւոյ, նեաւ) *s.* That bears oleaginous fruits, aromattick.

Իւղեփեայ (եցի, եցաւ) *s.* See **Իւղադրած**.

Իւղեփեցական (ի, աւ) *adj.* Unctuous; aromattick.

Իւղընձիւղ, *adj. ind.* See **Իւղենի**.

Իւղողփական (ի, աւ) *s.* (Greek word) Subdeacon: See **Կիսասարկաւաղ**.

Իւր (ոյ, ով) *pro.* His; his own.

Իւրքն, his friends or relations.

Իւր (եան, եամբ) *pro.* Himself.

Յիւր վերայ or **Ի վերայ Իւր**, on him.

Իւրաքանկ, *adj. ind.* Where he dwells; of his habitation.

Իւրադրած, *adj. ind.* Made by himself, his.

Իւրադիր, *adj. ind.* Founded or established by himself.

Իւրածին, *adj. ind.* Produced by himself, his.

Իւրակայան, *adj. ind.* See **Իւրաքանկ**.

Իւրական (ի, աւ) *adj.* His own, his.

Իւրակերտ (ի, աւ) *adj.* Built or constructed by himself.

Իւրակից, *adj. ind.* The same as he, in conjunction with him.

Իւրային (յնոյ, յնով) *adj.* His.

Իւրանձնապէս, *adv.* Like himself, in his own manner.

Իւրանման (ի, իւ) *adj.* Like himself, of his own nature.

Իւրապէս, *adv.* Like him.

Իւրաստեղծ (ի, իւ) *adj.* Created by himself.

Իւրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appropriate to himself; to usurp.

Իւրաքանչիւր (ոյ, ով) *adj.* Each, every; respective. **Իւրաքանչիւրոք**, each individually.

Իւրեանցային (յնոյ, յնով) *adj.* Their, theirs.

Իւրոյին, *adj. ind.* His, own, proper.

Իւրովի or **Իւրովին**, *adv.* Of himself, personally; voluntarily.

Իւրութիւն See **Ինքնութիւն**.

Իք, *v. anom.* Is. **Սոկրատէս Իք մարդ**, Socrates is a man. **Չիք ոք**, there is nobody.

Լ

Լ (*lune*) **L**. A consonant, the twelfth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ղ, for example: Լըզակ, զըզակ; Լեզի, զեզի.

Լ or Ն with a line above it denotes the number *thirty*.

Լաբիրինթոս (*ի, իւ*) *s.* Labyrinth.

Լալ (*լամ, լայի*) *v. a.* To weep, to lament, to deplore.

Լալ, *s. ind.* Չլալ առնուլ or զլալ հարկանել to weep; to be in mourning.

Լալական (*ի, աւ*) *adj. and s.* That weeps. Լալականք, female mourners.

Լալահառալ, *adj. ind.* In a mournful tone; that sobs.

Լալեալ (*տեղ, տեղք*) *s.* Place of lamentation.

Լալիւն, *s. ind.* Weeping, lamentation, mourning.

Լալիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* See Լալիւն.

Լալուծիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See Լալիւն.

Լալումն (*լման, լմամբ*) *s.* See Լալիւն.

Լալունք or Լալոք (*նից, նիւք*) *s. pl.* See Լալիւն.

Լախո (*ի, իւ*) *s.* Mace; bat, mall, club.

Լական (*ի, աւ*) *s.* Basin.

Լականադէտ (*գիտի, գիտաւ*) *s.* Sorcerer by means of a basin.

Լակել See Լափել.

Լակիշ See Ղակիշ.

Լակոնաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Laconism.

Լակոնական (*ի, աւ*) *adj.* Laconick. Լակոնական ոճ, laconism. Լակոնական աճով, laconically.

Լակոնացի (*լւոյ, լւով*) *adj. and s.* Laconick; Lacedaemonian.

Լամբ (*ի, իւ*) *s.* Staple; buckle.

Լամբառ (*ի, իւ*) *s.* See Ղամբար.

Լամբար See Ղամբար.

Լամբրինթ or Լամբրինթոս See Լաբիրինթոս.

Լայն (*ի, իւ*) *adj.* Large, broad; ample, vast, spacious, extensive.

Լայնաթաթ (*ի, իւ*) *adj.* That has large hands.

ԼԱՆ

Լայնախիճ, *adj. ind.* Very large, very spacious.

Լայնախորհուրդ, *adj. ind.* That has great longanimity, very patient, that has great forbearance.

Լայնածաւալ, *adj. ind.* Extensive, vast, spacious.

Լայնակամար, *adj. ind.* That has a large girdle.

Լայնակայլակ, *adj. ind.* That flows copiously.

Լայնական (*ի, աւ*) *adj.* See Լայն.

Լայնածիւղ, *adj. ind.* Long-drawn, far stretched: long.

Լայնակալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To widen, to grow larger.

Լայնահաս, *adj. ind.* Spacious, extensive, vast.

Լայնապատկեր, *adj. ind.* Whose features are too large, whose face is bloated.

Լայնաջիւլ See Ստալալիւլ.

Լայնասփիւռ, *adj. ind.* Far-spread, great.

Լայնատարած, *adj. ind.* Extensive, ample, vast, spacious.

Լայնատարր, *adj. ind.* See Լայնատարած.

Լայնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To enlarge, to extend: See Լայնել.

Լայնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unroll, to draw out, to spread, to open.

Լայնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To widen, to be enlarged, to be extended.

Լայնշի, *adj. ind.* Of a large form, large, extensive.

Լայնոտն (*տին, տամբ*) *adj.* Large-footed.

Լայնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Width, breadth, wideness, largeness, extent, space, size; enlargement.

Լայնումն (*նման, նմամբ*) *s.* See Լայնութիւն.

Լանջադեղ, *adj. ind.* That ornaments the neck. Լանջադեղ-կամար, scarf, shawl.

Լանջակից, *adj. ind.* In mutual embrace.

Լանջանոց (*ի, աւ*) *s.* Breastplate; neck-kerchief.

Լանջապահ (*ի, աւ*) *s.* See Լանջապահակ.

Լանջապահակ (*ի, աւ*) *s.* Corselet, cuirass, breast-plate: See Լանջանոց.

Լանջք (*լաց, լօք*) *s. pl.* Lungs,

breast; throat, thorax.

Լաշկամաշի (ի, աւ) s. Hide; skin.

Լաշկար (ի, աւ) s. See Գաւնտ or վաշտիկան:

Լապտեր (ի, աւ) s. Lamp; lantern; watch-light; light, fire.

Լապտերագործ (ի, աւ) s. Lamp-maker.

Լապտերակալ (ի, աւ) s. See Զահլ ընկալ:

Լապտերավաճառ (ի, աւ) s. Lamp-seller.

Լաւտ (ի, իւ) s. Train of boats; raft, float; vessel, ship.

Լատահոտոր, adj. ind. That breaks or takes to pieces a raft or ship.

Լատահոտայտ (ի, իւ) s. Float or raft of timber.

Լատակ (եմ, եցի) v. a. To build or construct (a raft); to put in a serviceable state.

Լատին (ի, աւ) adj. Latin, roman. Լատին բարբառ; the latin language, latin.

Լատինաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Latinism, latin idiom.

Լատինագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. Skilled in the latin language.

Լատինացի (յւոյ, յւոժ) adj. and s. Latin, roman.

Լար (ի, իւ) s. Pack-thread, cord, string; thread; line, rope. Լար նուազարանի, chord, string of a musical instrument.

Լարաբաժին, adj. ind. Լարաբաժին առնել or արկանել, to measure with a line.

Լարախաղաց (ի, իւ) s. Rope-dancer.

Լարախաղութիւն (թեան, թեամբ) s. Rope-dancing.

Լարախել, adj. ind. That breaks a tendon or muscle.

Լարել (եմ, եցի) v. a. To stretch, to draw, to spread; to set, to fix.

Լաց, s. ind. Tears.

Լացուցանել (եմ, ջուցի) v. t. To make to weep.

Լաւ (ի, աւ) adj. Good, excellent; superiour, better. Լաւ էս, so much the better.

Լաւաբարոյ (ի, իւ) adj. Good, honest.

Լաւագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Better. Լաւագոյն առնել, to ameliorate, to better, to improve.

Լաւազդի, adj. ind. Of good family, noble.

Լաւակամ, adj. ind. Benevolent.

Լաւակամութիւն (թեան, թեամբ) s. Benevolence, good disposition.

Լաւանալ (ամ, աւայայ) v. n-p. To grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւացուցանել (եմ, ջուցի) v. t. To ameliorate.

Լաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Goodness, excellence, worthiness; good quality.

Լափ (ի, իւ) s. Action of licking.

Լափել (եմ, եցի) v. a. To lap up; to consume.

Լափելչ, adj. ind. See Լափիլիզող:

Լափիլիզել (եմ, եցի) v. a. To devour, to consume with rapidity.

Լափիլիզող (ի, աւ) adj. Devouring, voracious.

Լեւշկամաշի See Լաշկամաշի:

Լեռան (լերին, լերամբ) s. Mount, mountain.

Լեռանական See Լեռնական:

Լեարդ (լերդի, լերդաւ) s. Liver.

Լեզեն See Լեզեն:

Լեզու (ի, աւ) s. Tongue; language, speech, dialect, idiom; nation, people. Խաժանել զլեզու իւր, to bite the tongue. Կարի քաջ փոխեաց զլեզու իւր, he has much changed his language. Անգղիական լեզու, the English language.

Լեզուաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Science of languages.

Լեզուադար (ի, աւ) adj. Talkative, loquacious.

Լեզուադարիլ (իմ, լեցայ) v. n-p. To be talkative, to prattle, to prate, to chatter.

Լեզուադարութիւն (թեան, թեամբ) s. Prate, prattle; loquacity.

Լեզուադրութիւն (թեան, թեամբ) s. Glossography.

Լեզուազգեաց, adj. ind. Skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն (թեան, թեամբ) s. Power of speaking many languages.

Լեզուակ (ի, աւ) s. Small tongue; thin wedge. Լեզուակ կշռոյ, tongue of a balance. Լեզուակ նուազարանաց, reed of a wind instrument.

Լեզուանի (նւոյ, նեաւ) adj. Loquacious, talkative.

Լեզուանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To prate, to chatter.

Լեզուանութիւն (թեան, թեամբ)

s. Loquacity, talkativeness; prate.

Լեզուաշուս (ի, աւ) *adj.* See Լեզուաշար:

Լեզուաշուսութիւն See Լեզուաշարութիւն:

Լեզուաւս (ի, աւ) *adj.* Whose tongue is cut.

Լեզուլ (աւ, Լեզի) *v. a.* To lick; to lap.

Լեթիլ See Լթանիլ:

Լէլափս (ի, Էլ) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Լեկան See Լական:

Լէլ (ի, Էլ) *s.* Sort of yellow colour.

Լէլ, *s. ind.* 'ի Լէլ անկանիլ, to take to the water. 'ի Լէլ անցանել, to swim over.

Լեղաւ See Լղաւ:

Լեղակ (ի, աւ) *s.* Indigo.

Լեղահամ, *adj. ind.* Of a bitter taste.

Լեղի (զւոյ, ղեաւ) *s.* Gall; bile.

Լեզութիւն See Դառնութիւն:

Լեմոն (ի, Էլ) *s.* Lemon.

Լեմոնենի (նոյ, նեաւ) *s.* Lemon-tree.

Լեշամաշի See Լաշամաշի:

Լեռնադաշտակ (ի, աւ) *s.* Small plain on a mountain.

Լեռնակ (ի, աւ) *s.* Mount, eminence; small hill.

Լեռնական (ի, աւ) *adj. and s.* Hilly; mountainous: mountaineer.

Լեռնակարկաւ, *adj. ind.* Steep; very lofty, very elevated.

Լեռնակեայ (եցի, եցաւ) *s.* Mountaineer.

Լեռնակեցիկ, *s. ind.* See Լեռնակեայ:

Լեռնակողմն (ման, մամբ) *s.* Side of a mountain; mountainous country.

Լեռնահանգէտ, *adj. ind.* Like a mountain; very high, very tall.

Լեռնամուտ (մաի, մոիւ) *adj.* That retires to a mountain.

Լեռնային (յոյ, յոռլ) *adj.* Mountainous; steep, elevated.

Լեռնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become a mountain; to rise like a mountain.

Լեռնաժայր (ի, Էլ) *s.* Mountainous place.

Լեռնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the mountains, fond of a mountainous country.

Լեռնակալք (եայց, եօք) *s. pl.* The inhabitants of the foot of a mountain.

Լեռնոտն (տին, տամբ) *s.* Foot of a mountain.

Լեռնօրէն, *adv.* Like a mountain.

Լեռուլ (աւ, Լեռի) *v. a.* To grind, to pound, to beat, to powder, to bruise, to crush.

Լեռնեցամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Middle of the mountains.

Լեռնաբեկեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Աշաբեկ առնել:

Լեռնաբոյթ (բութ, բութիւ) *s.* Lobe.

Լեռնակեղի, *adj. ind.* Whose liver is hurt, compassionate.

Լեռնակից (եցի, եցաւ) *adj.* Akin, consanguineous, related.

Լեռնակողմն (ման, մամբ) *s.* Side of the liver.

Լեռնակոտոր, *adj. ind.* See Լեռնակեղի:

Լեռնահմայ (ի, Էլ) *s.* Soothsayer.

Լեռնացաւ See Թորացաւ:

Լեռնացաւութիւն See Թորացաւութիւն:

Լերկ (ի, աւ) *adj.* Without hair, bald.

Լերկամայն (ի, Էլ) *adj.* Shrill, acute, sharp.

Լերկամարմին, *adj. ind.* Whose body is without hair.

Լերկամարթ, *adj. ind.* That has a skin without hair.

Լերկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be bald.

Լերկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness, subtilty, nakedness.

Լեւիթան (այ, աւ) *s.* Leviathan.

Լեգէոն or Լեգէոնի (ի, աւ) *s.* Legion.

Լեգէոնախուսմբ, *adj. ind.* Composed of many legions.

Լեգէոնական or Լեգէոնեան, *adj. ind.* Legionary.

Լի (ոյ, ուլ) *adj. and adv.* Full; superabundant, copious: fully, completely, perfectly. Լի առնել, to fill, to load.

Լիաբախակ, *adj. ind.* Full of happiness, very happy, joyful.

Լիաբաշի, *adj. ind.* Bountiful, generous; plentiful, copious.

Լիաբերան, *adj. ind. and adv.* Open-mouthed, greedy, eager: greedily, eagerly.

Լիաբուռն, *adj. ind. and adv.* With a plentiful hand; plentifully.

Լիազերկ, *adj. ind.* Well stretched (bow).

Լիսթիք, *adj. ind.* Superabundant, brimful.

Լիսլուսին, *adj. ind.* At the full moon.

Լիսխորակ, *adj. ind.* Abundant, opulent; feastful, festive; sumptuous.

Լիսկանուծիւն See **Լիսկանուծիւն**.

Լիսկասար, *adj. ind.* Plenary, full, complete, absolute.

Լիսհանճար, *adj. ind.* Full of wisdom; skilful.

Լիսհոգի, *adj. ind.* Courageous: filled with the holy Ghost.

Լիսմեռն, *adj. ind.* With a bountiful hand, liberal, generous.

Լիսմիդ, *adj. ind.* Skilful in archery.

Լիսմիթ, *adj. ind.* Abundant, copious; generous, liberal.

Լիսմադիլ, *adj. ind.* Furnished with many talons.

Լիսնալ (*ամ, լիացայ*) *v. n-p.* To be full; to abound.

Լիսպատար, *adj. ind.* Full, complete, perfect.

Լիսպարզ, *adj. ind.* Bountiful, munificent, liberal.

Լիսպէս, *adv.* Abundantly, plentifully.

Լիսպտուղ, *adj. ind.* Fruitful, fertile, productive.

Լիստահան, *adj. ind.* Extensive, spacious, vast.

Լիսաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Full, abundant; wealthy, opulent.

Լիբանոս or **Լիբանն** (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) See **Կնգրուկ**.

Լիբիա, *adj. ind.* Joined to Africa.

Լիբիան (*ի, իւ*) *s.* See **Պատմութիւն**.

Լիգրիտ (*ի, իւ*) *s.* See **Գոռազմ**.

Լիկի, *adj. ind.* Brimful, replete, abundant.

Լիկանիլ (*եմ, լիկի*) *v. a.* To lick.

Լիկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lick; to lap.

Լիկուլ (*ում, լիկի*) *v. a.* See **Լիկել**.

Լիկ See **Լիկ**.

Լիկ (*լիկ, լիկ or լիւ*) *s.* Lake, mere, pool; pond. **Լիկ լուսայ** or **արատուայ**, eye (metaphorically).

Լիմբոս (*ի, իւ*) *s.* Limbo; hell.

Լիմբիտ See **Գոռազմ**.

Լիմի (*այ, ով*) *s.* See **Լիմար**.

Լիմել (*նիմ, եղի*) *v. sub.* To be, to exist, to live, to consist; to become.

Լիմար (*տեր, տերք*) *s.* Gum (of the mouth).

Լիով, *adv.* Plentifully, abundantly, copiously, fully, completely, amply, largely; diffusely.

Լիւծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Plenty, abundance, fulness; repletion; riches.

Լիւլի, *adj. ind. and adv.* Full, copious; abundant; fully, plentifully, abundantly.

Լիւռն (*աւն, ուամբ*) *s.* Axle-tree.

Լիւռնաձիւ, *adj. ind.* In form of an axle-tree.

Լիւր (*լուր, լուրք*) *s.* Pound (weight).

Լիւր (*լիւ, լիւ*) *s.* Fulness, plenty.

Լիւր (*լիւ, լիւ*) *adj.* Impudent, insolent, bold, immodest, indecent.

Լիւր (*լիւ, լիւ*) *s. pl.* Stuffing; any thing used to fill up a vacancy.

Լիւնաւառ (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Name of a wind.

Լիւն (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) South-west wind.

Լիւ, *adj. ind.* Abandoned. **Լիւ թալուլ**, to abandon.

Լիւնք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Vexation, torment.

Լիւկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To vex, to torment; to violate.

Լիւլիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* See **Լիւլիւն**.

Լիւրարմ See **Լիւրարմ**.

Լիւրար (*գրի, գրաւ*) *adj.* That imposes a yoke.

Լիւկ (*ի, աւ*) *s.* Lever: balance.

Լիւկից (*կցի, կցաւ*) *s.* One that bears the same yoke, companion; husband, spouse.

Լիւկիւ, *adj. ind.* That fights or combats in alliance.

Լիւկաւիլ (*իմ, ալայ*) *v. n.* To combat in alliance.

Լիւկիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjoin; to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair.

Լիւկցուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, junction; yoke.

Լիւկիք, *adj. ind.* That draws; yoked.

Լիւկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to yoke, to couple. **Լիւկ զկառս**, to harness the horses to a carriage. **Լիւկ զկրիւարս**, to match two horses.

Լիւկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That shakes off the yoke; disobedient, refrac-

tory, rebellious. Լծընկէց լինել, to shake off the yoke, to obtain liberty.

Լծնարձ (ի, իւ) *adj.* That bears the yoke; obedient, submissive.

Լծորդ (ի, աւ) *adj.* Joined, associated, allied; equal, matched.

Լծորդածին, *adj. ind.* Uterine.

Լծորդել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to conjoin. Լծորդել զբայս, to conjugate a verb.

Լծորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction; yoke. Լծորդութիւն բայից, conjugation.

Լկել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To become soft or tender; to become moist.

Լկնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be impudent, to be shameless. Լկնիլ աչաց, to look impudently.

Լկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softness, tenderness; moisture; pollution.

Լկամաւ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To be shameless.

Լկաի, *adj. ind.* Impudent, immodest, indecent, shameless.

Լկտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Լկնիլ.

Լկուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impudence, effrontery, immodesty, indecency.

Լճակ (ի, աւ) *s.* Pool, pond; marsh.

Լճանալ (ամ, լճացայ) *v. n.* To be stagnant.

Լնլ (եմ, եցի) *v. a.* To press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead.

Լնւլ (ում, լցի) *v. a.* To fill; to accomplish, to fulfil; to complete, to consummate; to load; to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff.

Լրգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To bathe.

Լրգանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Լրւալ.

Լրգարան (ի, աւ) *s.* Bath; place to swim in; tub.

Լրգացուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To bathe.

Լոկ (ոյ, ով) *adj.* Sole, alone, only, simple.

Լող, *s. ind.* 'ի լող անկանիլ, to take to the water, to swim: See Լեղ.

Լողալ (ամ, զացայ) *v. n.* To swim, to float.

Լողակ (ի, աւ) *adj. and s.* That swims; swimmer.

Լողական (ի, աւ) *adj. and s.* See Լողակ.

Լողարան (ի, աւ) *s.* Place to swim in.

Լողել (եմ, եցի) *v. n.* See Լողալ.

Լողորդ (ի, աւ) *s.* Swimmer.

Լողորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art of swimming.

Լոմայ See Լումայ.

Լումափոխ See Լումայափոխ.

Լոյծ, *adj. ind.* Liquid, fluid: loose, free.

Լոյս (լուայ, լուով) *s.* Light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sky. Լկն լուայ, sun. 'ի լոյս անել, to bring to light, to publish. Լոյս առնուլ, to see the day; to grow light.

Լոյսիւնայ See Լուսանիւնայ.

Լոյս, *s. ind.* See Լուսանք.

Լոսել See Լոսուլ.

Լովես (ի, իւ) *s.* See Լուբիայ.

Լոր (ի, իւ) *s.* See Լորամարդի.

Լորամարդ (ի, աւ) *s.* See Լորամարդի.

Լորամարդի (գւոյ, գեաւ) *s.* Quail.

Լորան See Լորանք.

Լորանային (յնոյ, յնով) *adj.* Salival.

Լորանք (ձանց, ձամբք) *s. pl.* Saliva, spittle. Լորանն ծորեցուցանել, to slaver, to slubber.

Լորձել (եմ, եցի) *v. a.* To set the teeth on edge.

Լորու (ի, աւ) *s.* Sort of serpent.

Լու (ոյ, ով) *s.* Flea: See also Լուր. Լու առնել, to make known, to publish. Լու լինել, to be apprized of; to be made known.

Լուայք (լեաց, լեք) *s. pl.* Privy; sewer; sink; bath.

Լուանալ (ամ, ւացի) *v. a.* To wash, to bathe; to rinse.

Լուանալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That washes.

Լուացանոյ (ի, աւ) *s.* Bath, vessel or tub to wash in.

Լուացանք (նայ, նոք) *s. pl.* Wash.

Լուացարան (ի, աւ) *s.* See Լուացանոյ.

Լուացարար (ի, աւ) *s.* Washer. Կին Լուացարար, washerwoman.

Լուացիկ, *adj. ind.* That serves to wash in. Կոնք Լուացիկ, washing tub; bath.

Լուացուան (յման, յմոմ) *s.* Washing; ablation.

Լուացք (յեց, յեք) *s. pl.* See Լուացուան.

ԼՈՒ

Լըւրիայ (ի, իւ) *s.* Lupine; french bean, kidneybean.

Լըւ 'ի ըւ, *adv.* Publicly, in presence.

Լըւծ (լծոյ, լծով) *s.* Yoke; subjection, servitude: couple: beam of a balance. **Լըւծք** *եղանց*, yoke of oxen. **Լըւծ կշռոց**, pair of scales: beam of a balance.

Լըւծական (ի, աւ) *adj.* Liquid, fluid; dissoluble; fusible.

Լըւծականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fluidity; fusibility.

Լըւծանել (եմ, լըւծի) *v. a.* To untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break: to resolve, to decide: to temper; to dilute, to soften: to unfold, to develop: to dissipate, to disperse: to melt, to dissolve; to change; to violate, to infringe. **Լըւծանել զմեզս**, to absolve or remit a crime. **Լըւծանել զգրառանկիք**, to remit or abolish a sentence. **Լըւծանել զօրէնս**, to violate the laws. **Լըւծանել զխաւար**, to disperse the darkness. **Լըւծանիլ 'ի շոգի**, to evaporate. **Վրէժս լըւծանել**, to be punished. **Լըւծանել զսառնամանիս**, to thaw.

Լըւծանելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Dissoluble, soluble, fusible.

Լըւծանիլ (իմ, լըւծայ) *v. n-p.* To languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft, to grow slack.

Լըւծանք (նոց, նօք) *s. pl.* See **Լըւծումն**.

Լըւծեւ (եմ, եցի) *v. a.* See **Լըւծանել**.

Լըւծիչ (ծչի, ծչաւ) *adj.* Solutive, solvent, resolutive: that violates.

Լըւծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Լըւծումն**.

Լըւծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Solution, decomposition, resolution, dilution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation: fainting. **Լըւծումն սառնամանեաց**, thaw.

Լըւ See **Լըւ**.

Լըւաւ See **Լըւաւ**.

Լըւակ See **Լըւակ**.

Լըւել See **Լըւել**.

Լըւորդ See **Լըւորդ**.

Լըւորդութիւն See **Լըւորդութիւն**.

ԼՈՒ

251

Լըւմայ (ի, իւ) *s.* Mite, small piece of money.

Լըւմայափոխ or **Լըւմափոխ** (ի, իւ) *s.* Banker, money-changer.

Լըւուցանել (եմ, լուցի) *v. t.* To make to hear.

Լըւու (լւոյ, լւով) *adj.* Mute, silent. **Լըւու կաւ** or **լիւել**, to be silent, to keep silence; to acquiesce.

Լըւումոււ, *adj. ind.* Mute, silent.

Լըւսաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks clearly.

Լըւսաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To explain, to make clear; to speak clearly.

Լըւսաբեր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Luminous, bright: Venus, the morning star, lucifer.

Լըւսաբերան, *adj. ind.* Having a luminous mouth, celestial.

Լըւսաբնակ (ի, աւ) *adj.* That dwells in light, celestial.

Լըւսաբորբոք, *adj. ind.* Fiery, on fire, in flames, bright with heat.

Լըւսաբուղի, *adj. ind.* That sheds light, luminous, bright.

Լըւսագար (ի, աւ) *adj.* Whose eyes are diseased; blind.

Լըւսագարական (ի, աւ) *adj.* Ophthalmick.

Լըւսագարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To have the ophthalmia; to be deprived of sight.

Լըւսագարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ophthalmia.

Լըւսագեղ, *adj. ind.* Lucid, clear, luminous, bright.

Լըւսալնաց (ի, իւ) *adj.* That walks in light.

Լըւսալարդ (ի, իւ) *adj.* Furnished with light, luminous.

Լըւսալարդել (եմ, եցի) *v. a.* To furnish with light, to render luminous.

Լըւսալարմ (ի, իւ) *adj.* Illustrious, noble; celestial.

Լըւսալլեաց (եցի, եցիւ) *adj.* Surrounded with light, bright, luminous, shining.

Լըւսալլեսա (ի, իւ) *adj.* See **Լըւսալլեաց**.

Լըւսաթաղանթ, *adj. ind.* See **Լըւսալլեաց**.

Լըւսաթոյր, *adj. ind.* Luminous.

Լըւսաթռիչ, *adj. ind.* That flies in light or like a light.

Լըւսալիւր, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսածագ, *adj. ind.* That sheds light, brilliant, bright.

Լուսածագիւ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To shine, to give light.

Լուսածագող (*ի, աւ*) *adj.* See **Լուսածագ**.

Լուսածին, *adj. ind.* Luminous; brilliant.

Լուսածնեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Լուսածին**.

Լուսածնունդ, *adj. ind.* See **Լուսածին**.

Լուսակալ, *adj. ind.* Made of light; bright, luminous.

Լուսակալ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That holds a light; candlestick.

Լուսակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Like a light, clear, luminous.

Լուսակերպ (*ի, իւ*) *adj.* See **Լուսակալ**.

Լուսակիզն, *adj. ind.* Ardent, bright, brilliant.

Լուսակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That bears a light; luminous, bright.

Լուսաճաճանք, *adj. ind.* Resplendent, brilliant, bright, luminous.

Լուսաճեմ, *adj. ind.* See **Լուսաճաճանք**.

Լուսամուտ (*մութ, մութիւ*) *s.* Sky-light, any opening to admit light, window.

Լուսայարփ, *adj. ind.* See **Լուսարփի**.

Լուսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To shine, to be light, to be day.

Լուսանիւթ, *adj. ind.* That causes light, luminous.

Լուսանկար, *adj. ind.* Light, luminous.

Լուսանշող, *adj. ind.* Bright, brilliant.

Լուսանորդ, *adj. ind.* Furnished with light, luminous.

Լուսանորդեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To furnish with light, to render light, to make bright.

Լուսանցոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *adj. and s.* That causes the light to pass: window: See **Լուսամուտ**.

Լուսանցք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* See **Լուսամուտ**: margin. **Լուսանցից**, marginal. **Գրել 'ի Լուսանցս**, to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ, *adj. ind.* That walks in light; bright, luminous, celestial.

Լուսապաճոյճ, *adj. ind.* Furnished with light; luminous.

Լուսապայծառ, *adj. ind.* Brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատար, *adj. ind.* Full of light, luminous.

Լուսապարոյկ, *adj. ind.* Having a bright wick.

Լուսապարզեւ, *adj. ind.* That gives light.

Լուսապսակ (*ի, աւ*) *adj.* That has a luminous crown.

Լուսասահման, *adj. ind.* Surrounded with light, bright, splendid, luminous.

Լուսանոռնդ, *adj. ind.* That is nourished by light, illustrious, brilliant.

Լուսասոց, *adj. ind.* Luminous.

Լուսափիււ, *adj. ind.* That sheds light, resplendent, bright.

Լուսավառ, *adj. ind.* That burns brightly, bright.

Լուսատարր, *adj. ind.* Luminous.

Լուսատես (*ի, աւ*) *adj.* That sees the light.

Լուսատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Clear, bright, brilliant.

Լուսատեսիւ, *adj. ind.* See **Լուսատեսակ**.

Լուսափայ, *adj. ind.* See **Լուսատեսակ**.

Լուսառու (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, resplendent. **Լուսառու լինել**, to shine.

Լուսարան (*ի, աւ*) *s.* Place of light: window.

Լուսարար (*ի, աւ*) *s.* Sacristan.

Լուսարկու (*ի, աւ*) *adj.* Clad in light.

Լուսարփի, *adj. ind.* Bright, luminous, splendid, brilliant.

Լուսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Լուսաւորել**.

Լուսառու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Clear, bright, brilliant: luminary; star.

Լուսաւորական (*ի, աւ*) *adj.* That gives light, luminous.

Լուսաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To illuminate, to make light, to render clear, to brighten; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of.

Լուսաւորիչ (*բշի, բշաւ*) *s.* Illuminator.

Լուսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Illumination; light, splendour.

Լուսաւորչական See **Լուսաւորական**.

Լուսափայլ (*ի, իւ*) *adj.* Bright, luminous, clear, brilliant.

Լուսափայլել (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To shine, to shed light, to be brilliant.
Լուսափայլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Light, splendour, brightness; lustre; perspicuity; spark, sparkling.
Լուսափառ (*ի, աւ*) *adj.* Brilliant, luminous; splendid, illustrious.
Լուսափափաք, *adj. ind.* Whose desires are bright or celestial.
Լուսափետուր, *adj. ind.* That has shining feathers.
Լուսաթիթիթ, *adj. ind.* Furnished with light, brilliant.
Լուսեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj. and s.* Bright, celestial, angelick: angel.
Լուսերամ (*ի, իւ*) *adj.* Of a splendid troop.
Լուսերանդ, *adj. ind.* Bright, clear.
Լուսերփեան, *adj. ind.* See **Լուսե** *րանդ* :
Լուսընկաւ, *adj. ind.* That receives light, clear, bright, luminous.
Լուսիկ, *s. ind.* Small light.
Լուսին (*սնոյ or սնի, սնով or սնիւ*) *s.* Moon.
Լուսինեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* See **Առ** *իակ* :
Լուսն (*սան, սամբ*) *s.* Cataract; pearl or web (in the eye).
Լուսնաժէա (*ժեաի, ժեաաւ*) *adj.* See **Լուսնոտ** :
Լուսնակ (*ի, աւ*) *s.* Moonlight.
Լուսնական (*ի, աւ*) *adj.* Lunar: lunatick.
Լուսնակն, *s. ind.* See **Լուսին** :
Լուսնահար (*ի, աւ*) *adj.* See **Լուս** *նոտ* :
Լուսնանմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False appearance of a moon.
Լուսնացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Almanack.
Լուսնթագ (*ի, իւ*) *s.* Jupiter (planet).
Լուսնոտ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Lunatick; epileptick.
Լուսնոտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be lunatick.
Լուսնոտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lunacy; epilepsy.
Լուտաւ (*ամ, աջի or աջայ*) *v. n.* To revile, to slander, to reproach, to blame; to treat with contempt.
Լուտանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Slander, abuse, detraction, contempt.
Լուր (*լրոյ, լրով*) *s.* Audience; news, account, report, relation; renown, fame; noise that wakes or rouses; voice, cry.

Լուր քնել to be said; to be announced. 'ի **լուր** *ականջաց լսել*, to hear with one's own ears.
Լուրջ (*լրջոյ, լրջով*) *adj.* Gay, joyful; sprightly, lively. **Պատմութեան լուրջ**, coat of a lively colour.
Լուցանել (*եմ, լուցի*) *v. a.* To light, to kindle, to inflame; to burn.
Լուցիկ See **Լուցիկք** :
Լուցիկք (*կեայ, կեպք*) *s. pl.* Match, tinder, wick.
Լարծ, *adj. ind.* See **Լարծուն** :
Լարծասակ, *adj. ind.* See **Լարծուն** :
Լարծիւ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To slip.
Լարծիւն, *s. ind.* Slip.
Լարծուն, *adj. ind.* Slippery.
Լարծող (*ի, աւ*) *adj.* See **Լարծուն** :
Լարշիւ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To be insolent.
Լարշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Insolence, impudence, effrontery.
Լաական (*ի, աւ*) *adj.* That relates to silence.
Լաակայ (*ի, իւ*) *adj.* Silent, that keeps silence.
Լաակացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Silence, taciturnity.
Լաանիստ (*նստի, նստաւ*) *adj.* See **Լաակայ** :
Լարան (*ի, աւ*) *s.* Place of silence.
Լաել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cease to speak, to be silent; to cease.
Լաելեան or **Լաելեայն**, *adv.* Tacitly, by implication; secretly, in secret; silently, without bustle, in a private manner.
Լաեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To impose silence; to cause to cease.
Լաիկ, *adj. ind. and adv.* Silent, mute; secret; private: privately; quietly; silently, without bustle. **Լաիկ կաւ**, to be silent; to acquiesce.
Լաին, *adj. ind.* See **Լաիկ** :
Լաութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Silence, secrecy; taciturnity; aposiopesis.
Լառն (*լռնոյ, լռնով*) *adj.* Mute, silent.
Լսական See **Լսողական** :
Լսաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves to hear, eager to listen, attentive, obedient.
Լսարան (*ի, աւ*) *s.* Auditory, court of audience; school, lyceum.
Լսաւորութիւն See **Լսողութիւն** :
Լսել (*եմ, լուայ*) *v. a. and n.* To hear, to understand; to give audience to,

to listen to; to grant.

Լսեափակ, *adj. ind.* Deaf, whose ears are shut.

Լսելի (*լսոյ, լեաւ*) *adj.* That can be heard; that hears. **Լսելի լինել**, to be heard or listened to.

Լսելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Ears; hearing, audience.

Լսելութիւն See **Լսողութիւն**.

Լսնադոյն, *adj. ind.* White, fair, clear.

Լսնանալ (*ամ, լսնացայ*) *v. n.* To become white, to whiten.

Լսնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To whiten, to render white.

Լսողական (*ի, աւ*) *adj.* That relates to hearing.

Լսողասեր See **Լսասեր**.

Լսողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Audience; hearing; obedience.

Լսու, *adj. ind.* See **Լսող**.

Լսումն (*լսման, լսմամբ*) *s.* See **Լսողութիւն**.

Լսող (*ի, աւ*) *adj.* That listens; obedient.

Լրագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Gazetteer; newsmen.

Լրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gazette.

Լրական (*ի, աւ*) *adj.* Perfect, entire; full.

Լրականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, perfection; full, fullness.

Լրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be accomplished or finished.

Լրապատար, *adj. ind.* Brimful.

Լրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To complete; to accomplish, to finish.

Լրաբար, *adv.* Impudently, insolently, with effrontery.

Լրաբոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more impudent.

Լրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be shameless, to be impudent.

Լրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լըրութիւն**.

Լրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render impudent, to divest of shame.

Լրբեկ, *adj. ind.* Impudent, insolent, shameless.

Լրբիւ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Լըրութիւն**.

Լըրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impudence, insolence, shamelessness.

Լրթագոյն, *adj. ind.* Obscure, dark, black, gloomy.

Լրթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To darken, to become obscure, to become black.

Լրիկ (*լրիկ, լրկաւ*) *s.* Foot-pavement, footpath.

Լրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, completion, perfection, consummation; entire state, complement, completeness, full, fullness.

Լրումն (*լրման, լրմամբ*) *s.* See **Լրութիւն**.

Լրջագէտ (*գիմի, գիմու*) *adj.* Joyful, gay, of a cheerful countenance.

Լրջական (*ի, աւ*) *adj.* Gay, joyful; lively, sprightly.

Լրջականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gayety, mirth, merriment, jollity.

Լրջամիտ (*միտի, միտաւ*) *adj.* Lively, merry, gay.

Լրջմանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լրջմանութիւն**.

Լրջանալ (*ամ, ջացայ*) *v. n-p.* To become sprightly, to indulge in mirth, to make merry.

Լրջացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rouse to gayety, to render merry, to put into good humour.

Լրջմանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Good humour, merriment, jollity, gayety, joy, vivacity; vigilance, alertness.

Լրտես (*ի, աւ*) *s.* Spy, emissary; scout.

Լրտեսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spy, to search narrowly, to observe in secret.

Լրտեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or employment of a spy.

Լրողական (*ի, աւ*) *adj.* That fulfils, satisfactory.

Լրուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To fulfil; to fill: See **Լիւլ**.

Լրուցանողական or **Լրուցողական** See **Լրողական**.

Լրումն See **Լրութիւն**.

Լրանել (*եմ, լքի*) *v. a.* To abandon, to leave, to forsake, to quit; to disable, to dismantle; to desert.

Լրանիւ (*եմ, լքայ*) *v. n-p.* To grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լրանք (*նաց, նօք*) *s. pl.* See **Լրումն**.

Լքի (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Լրանել**.

Լքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Լրումն**.

Լքումն (*լքման, լքմամբ*) *s.* Abandonment; desertion, defection; debilitation, weakness; dispiritedness, loss of courage, consternation.

Լքուցանել (*եմ, Լքուցի*) *v. t.* To weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Լքումն** :

Լգիկ (*գիկ, գիկա*) *s.* Cloak; frock; surcoat.

Լոռ (*ի, իւ*) *s.* Moss.

Լոռամարդ (*ի, աւ*) *s.* Place covered with moss.

Լոռակա (*ւեմի, ւեմաւ*) *adj.* Mossy.

Լորայ (*ի, իւ*) *s.* Lodging, dwelling, habitation: See **Բնակութիւն** :

Խ

Խ (*kha*) KH (pronounced as Greek X or German CH). A consonant, the thirteenth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters Ղ and Ճ, for example: **Բաղդ**, **բախտ**; **Վախճան**, **Վաղճան**; **սանդուղք**, **սանդուխք**: **Հարամանի**, **խարամանի**; **հոյ**, **խոյ**; **հոպոպիք**, **խոպոպիք**; **Ռահար**, **Ռախար**:

Խ or Խ with a line above it denotes the number forty.

խար, *s. ind.* See **խարէութիւն** and **խարք** :

խարանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Fraud, circumvention; stratagem.

խարտիթ, *adj. ind.* Fraudulent.

խարբայ (*ի, իւ*) *adj.* Deceitful, fraudulent, fallacious, false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, villainous, rascally.

խարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to chouse, to trick, to rob by artifice, to gull, to inveigle, to insnare, to entrap, to overreach; to plot, to hatch, to contrive.

խարեկան See **խարեական** :

խարեկամիր, *adj. ind.* Fraudulent; deceitful, false, sophistical.

խարեական (*ի, աւ*) *adj.* See **խարեկամիր** :

խարէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery; dissimulation; villainy, dishonesty.

խարեանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **խարէութիւն** :

խարողական See **խարեական** :

խարու, *adj. ind.* See **խարբայ** :

խարուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Fraudulent, deceitful.

խարումն (*բման, բմամբ*) *s.* See **խարէութիւն** :

խարուտակ (*ի, աւ*) *adj.* See **խարբայ** :

խարուսիկ, *adj. ind.* See **խարբայ** :

խարք (*բից, բիւք*) *s. pl.* See **խարէութիւն** : 'Ի **խարք** **անկանիւ**, to be deceived, to fall into error. 'Ի **խարք** **ինչ լինիւ**, to be in fault. **Բնդ խարք** **գտանիւ**, to detect in fraud.

խաշ (*ի, իւ*) *s.* Note (in music).

խաղժ (*ի, իւ*) *s.* War; quarrel.

խաղժական (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to war; warriour.

խաղժարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That makes war; warriour.

խաղժուղ (*մղոյ, մղով*) *s.* See **Քաղցու** :

խաղժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խաղժ** :

խաթարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spoil, to corrupt, to ruin.

խած (*ի, իւ*) *adj.* Rude: of a light blue colour, cerulean; seagreen.

խածակն, *adj. ind.* Blue-eyed.

խածամուծ, *adj. ind.* Vulgar, plebeian. **խածամուծ** **ամբոխ**, populace, rabble, multitude.

խալամ (*ի, իւ*) *s.* Head of a large beast.

խախամիք (*ի, աւ*) *adj. and s.* Cook.

խախայ (*ի, աւ*) *s.* Curdled milk.

խախացիւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To curdle.

խախացոց (*ի, աւ*) *s.* First stomach, ventricle.

խախուա, *adj. ind.* Unstable, ill-built; inconstant, mutable.

խախալուր or **խաղալուր**, *adj. ind.* Rough, barbarous, harsh, unpleasant.

խախակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To shake, to cause to totter, to move, to change, to ruin; to dislocate, to put out of joint; to corrupt, to debauch, to deflour.

խածանիւ (*եմ, խածի*) *v. a.* To bite; to gnaw; to tear in pieces; to chew: to snarl at, to revile.

խածանողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խածումն** :

- խածանուսն See խածուսն :
 խածառել (եմ, եցի) *v. a.* See խածանել :
 խածառուսն See խածուսն :
 խածեակ (եկի, եկաւ) *s.* Month, teeth .
 խածի (Եւր, Եւաւ) *s.* Crop, craw; maw .
 խածուած (ոյ, ով) *s.* Bite .
 խածուսն (Ծման, Ծմամբ) *s.* Act of biting, bite .
 խակ (ի, աւ) *adj.* Unripe; sour, bitter, harsh .
 խակաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Rude, harsh, unpleasant .
 խակագործ (ի, աւ) *adj.* Severe, harsh, cruel .
 խակախորհ, *adj. ind.* That does not reason maturely, foolish .
 խակախորհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Immature judgment, folly .
 խակակոտ, *adj. ind.* Harsh, unripe; new .
 խակամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Whose judgment is immature, foolish; young .
 խակամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Want of mature judgment, folly, youthful ignorance .
 խակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unripeness, crudity; sourness, harshness, cruelty .
 խահ (ի, իւ) *s.* Cooked meat .
 խահագործ (ի, աւ) *s.* Cook .
 խահագործել (եմ, եցի) *v. a.* To cook .
 խահակեր (ի, աւ) *s.* Cook .
 խահակերութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Cookery .
 խահամիջ (ի, աւ) *s.* See խահարար :
 խահանոց (ի, աւ) *s.* Kitchen .
 խահարար (ի, աւ) *s.* Cook .
 խահարարապետ (ի, աւ) *s.* Chief cook .
 խահարարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Cookery .
 խահվի (ի, իւ) *s.* Coffee. Վրդակ խահվի, coffee-house .
 խահվեալաճառ (ի, աւ) *s.* Keeper of a coffee-house .
 խահրել (եմ, եցի) *v. a.* To spoil, to corrupt, to ruin .
 խաղ (ու, ու) *s.* Play, game; recreation, pastime, amusement, sport; joke; raillery, pleasantry; mummery, foolery; mockery. խաղ առնել զդ, to ridicule, to deride; to play the fool

- with; to make sport of. Ընդ խաղ առնել, to rally, to joke with. Ընդ խաղ արկանել, to mock, to ridicule. Թմող զխաղդ, without joking, seriously .
 խաղ (ի, իւ) *s.* Shore, side of a river; ooze, marsh .
 խաղալ (ամ, զացի) *v. n.* To play, to take diversion, to take amusement; to ridicule, to mock, to deride; to play the fool: to go, to move; to spout forth; to leap forth; to descend. խաղալ բառակի, to decamp, to change quarters. խաղալ ի մեռախ, to trifle, to play the fool. խաղալ բանիւք ի վերայ ուրուք, to insult. խաղալ յետս, to retrogate .
 խաղալիկ (լիկ, լիաւ) *s.* Player; dancer; game, play, toy, play thing; trifle, trifling amusement, foolery; gew-gaw, bawble .
 խաղալիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Joint, articulation, socket: See also խաղալիկ :
 խաղալիութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Game, play; amusement; raillery .
 խաղախ (ոյ, ով) *s.* Raw hide, skin .
 խաղախորդ (ի, աւ) *s.* Leatherdresser, carrier, tawer; tanner .
 խաղախորդել (եմ, եցի) *v. a.* To curry, to dress, to taw .
 խաղախորդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Carrier's employment, leatherdresser's employment .
 խաղակատակ (ի, աւ) *adj.* See Այդպիսի կատակ : խաղակատակ լինել, to ridicule, to joke .
 խաղահանգիստ (գտի, գտիւ) *s.* Interlude .
 խաղաղ, *adj. ind.* Calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, mild, quiet .
 խաղաղական (ի, աւ) *adj.* See խաղաղ : խաղաղական ժամ, part of divine service performed after vespers .
 խաղաղածաւալ, *adj. ind.* Diffused calmly, spread peacefully .
 խաղաղակոյտ, *adj. ind.* Assembled tranquilly .
 խաղաղամբոխ, *adj. ind.* That disturbs the tranquillity, turbulent .
 խաղաղանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* To be appeased, to become calm, to become tranquil or peaceable .
 խաղաղասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful .
 խաղաղասիւք, *adj. ind.* Mild, tranquil.

խաղաղարար (ի , աւ) *adj.* Pacific, conciliating .

խաղաղացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To pacify, to appease, to calm, to abate, to soften, to cause to relent, to conciliate, to reconcile: See also խաղաղել :

խաղաղակեմ , *adj. ind.* Tranquil, peaceable, pacifick .

խաղաղել (եմ , եցի) *v. a.* To pacify, to appease, to calm, to abate, to soften, to cause to relent, to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust, to allay .

խաղաղիկ , *adv.* In tranquillity, calmly .

խաղաղութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Peace, pacification, conciliation; calm, tranquillity, repose, silence .

խաղաղորէն , *adv.* In tranquillity, calmly, mildly, peaceably .

խաղաղասել (եմ , եցի) *v. n.* To carress .

խաղաթան (ի , աւ) *s.* See խաղեաղ :

խաղարկող (ի , աւ) *s.* Player .

խաղարկութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Play, sport, diversion . Թատրոնական խաղարկութիւն , theatrical representation .

խաղաց , *adj. ind.* Flowing; travelling, that moves .

խաղացումն (ցման , ցմամբ) *s.* Fountain, spring, source; motion, progress .

խաղացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To move, to stir; to cause to advance, to push forward .

խաղացք (ցից , ցիւք) *s. pl.* Movement, progress, advance .

խաղաւարա (ի , իւ) *s.* Abscess, apostume; swelling; wen; pimple, pustule, push, wart, tubercle .

խաղաւարտիլ (իմ , տեցայ) *v. n-p.* To suppurate, to form an abscess .

խաղբակել (եմ , եցի) *v. a.* To vex, to trouble; to deceive, to entrap, to insnare .

խաղբե See Հաղբե :

խաղեաղ (տեղ , տեղք) *s.* Place of play; gaming-house .

խաղջախուղջ , *s. ind.* See Աջառ :

խաղող (ոյ , ով) *s.* Grape .

խաղողադառն , *adj. ind.* Whose grapes are sour .

խաղողեայ , *adj. ind.* խաղողեայ թաշանթ , uvea, uveous coat of the eye .

խաղողեփեաց (եցի , եցաւ) *s.* Cricket .

խաղողխայծիկ (ծկի , ծկաւ) *s.* See խաղողեփեաց :

խաղորդ (ի , աւ) *s.* Player; gambler, gamester .

խաղտալեղու (ի , աւ) *adj.* That has a barbarous language .

խամ , *adj. ind.* Unpractised, unskilled, ignorant .

խամանալ (ամ , մացայ) *v. n-p.* To leave off a habit; to break off a custom .

խամացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To disaccustom, to disuse, to cause to leave off .

խամութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Want of skill, ignorance, want of practice .

խամրանալ (ամ , բացայ) *v. n-p.* To fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to tarnish, to spoil, to languish, to grow weak, to be stunded .

խամրացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* See խամրել :

խամրել (եմ , եցի) *v. a.* To fade, to wither, to dry, to cause to shrink, to tarnish, to spoil, to weaken, to stunt, to kill .

խամրիլ (իմ , բեցայ) *v. n-p.* See խամրանալ :

խամրութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Faded state, weakness, languor .

խայթ (ի , իւ) *s.* Sting; bite; prick . խայթ խլճի մտաց , remorse of conscience, stings of conscience .

խայթահար (ի , աւ) *adj.* Bitten .

խայթայթել See խայթել :

խայթել (եմ , եցի) *v. a.* To bite, to sting .

խայթողական (ի , աւ) *adj.* Sting-ing, that stings .

խայթոց (ի , աւ) *s.* Sting; point, prick .

խայթուած (ոյ , ով) *s.* Sting, bite, wound, prick .

խայթումն (թման , թմամբ) *s.* See խայթ :

խայծ (ի , իւ) *s.* Bait; mouthful, morsel, bit .

խայծեցուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To ripen (grapes) .

խայծիլ (իմ , ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen .

խայծոս (ի , աւ) *adj.* See Պխակ :

խայծուած (ոյ , ով) *s.* Beginning of ripeness in grapes .

խայտ (ի , իւ) *adj.* Grey, dappled, speckled .

խայտաբղէտ, *adj. ind.* Dappled, speckled; roan.

խայտաբղետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Roan colour, dappled colour.

խայտալէց, *adj. ind.* Joyful.

խայտախարի, *adj. ind.* Speckled, spotted; grey, sorrel, roan, piebald. **Կէճ խայտախարի**, serpentine marble.

խայտախարիտ, *adj. ind.* See **խայտախարի**.

խայտախարիւ, *adj. ind.* See **խայտախարի**.

խայտակն, *adj. ind.* That has mild or pleasing eyes.

խայտաշամուկ, *adj. ind.* Speckled, marked. **Գործ խայտաշամուկ**, inlaid work, intaglio. **խայտաշամուկ յօրի նեւ**, to inlay, to mark, to speckle.

խայտալ (*ամ, տայի*) *v. n.* To leap for joy, to be in an ecstasy of joy.

խայտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Ecstasy of joy.

խայտապիտակ (*ի, աւ*) *adj.* See **խայտախարի**.

խայտառակ (*ի, ար*) *adj.* Shameful, ignominious.

խայտառակաբար, *adv.* Shamefully, ignominiously.

խայտառակեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To put to shame, to shame, to make ashamed; to unmask; to debauch, to ruin, to corrupt; to expose naked.

խայտառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shame, ignominy, infamy, dishonour, turpitude.

խայտացուցանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to leap for joy, to put in an ecstasy of joy.

խայտափիւտ, *adj. ind.* See **խայտախարի** or **խայտաբղէտ**.

խայտուց (*ի, իւ*) *s.* Speck, spot, small mark.

խայր (*ի, իւ*) *s.* Fruit, production.

խայրիք (*բեաց, բեք*) *s. pl.* See **խայր**.

խան (*ի, իւ*) *s.* Platter, dish; hamper, basket, flask.

խանգար, *adj. ind.* **խանգար առնեւ** See **խանգարեւ**.

խանգարեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To put into disorder, to disturb, to corrupt, to spoil, to ruin, to mar; to put into confusion, to confound, to dash, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to break, to destroy.

խանգարել (*բէի, բլաւ*) *adj.* That causes disorder; that corrupts.

խանգարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խանգարումն**.

խանգարումն (*բման, բմամբ*) *s.* Disorder; ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow.

խանգ (*ի, իւ*) *s.* Tenderness, affection, love; desire, inclination, wish.

խանգալ (*ամ, ցայայ*) *v. n.* To covet, to envy; to desire.

խանգակաթ, *adj. ind. and adv.* Tender, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached: tenderly, affectionately, lovingly, ardently. **խանգակաթ սիրել**, to love dearly, to be passionately fond of.

խանգակութիւ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, compassion or love, to be instilled with affection, to grow attached.

խանգաղակաթ See **խանգակաթ**.

խանգաղանք See **խանգաղառանք**.

խանգաղառանգին, *adj. ind.* Melting, affecting, tender, moving.

խանգաղառանգայի (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* See **խանգաղառանգին**.

խանգաղառանգան (*ի, աւ*) *adj.* See **խանգաղառանգին**.

խանգաղառանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Tenderness, affection.

խանգաղառեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To melt with tenderness, to touch with compassion.

խանգաղառել (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To melt with tenderness, to be moved with compassion, to have pity.

խանգաղառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խանգաղառանք**.

խանգանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Envy; desire.

խանգառորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Envy; desire.

խանգառմանգ (*ի, իւ*) *s.* See **Մաք նիս**.

խանծիւ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To burn; to be attached.

խանծ (*ի, իւ*) *s.* Burn.

խանծառեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To burn, to singe, to broil.

խանծարուր (*ձարրոյ, ձարրով*) *s.* Swaddling clothes, childbed-linen. **Պա աւել'ի խանծարուրս**, to swaddle. **Քա կեւ** or **արձակեւ զխանծարուրս**, to take out of swaddling clothes.

խանծարապառ, *adj. ind.* Swaddled.

Խանձարապատել (եմ, էջի) *v. a.* To swaddle, to swathe.
 Խանձարել (եմ, էջի) *v. a.* To swaddle, to swathe.
 Խանձել (եմ, էջի) *v. a.* See Խանձառել:
 Խանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To familiarize, to attach; to inflame.
 Խանձող (ի, աւ) *s.* Brand, fire-brand, torch.
 Խանձողել (եմ, էջի) *v. a.* See Խանձառել:
 Խանութ (ի, իւ or նթի, նթիւ) *s.* Shop: treasure; precious or excellent thing.
 Խանչել (եմ, էջի) *v. n.* To grunt, to growl; to yelp.
 Խանչիւն, *s. ind.* Grunt, growl; howl.
 Խանչումն (չման, չմամբ) *s.* See Խանչիւն:
 Խանաւլ See Խանդաւ:
 Խանաւթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Envy.
 Խանի, *adj. ind.* Indigent.
 Խաշաշ (ի, իւ) *s.* See Մեկոն:
 Խաշմանդաւ See Հաշմանդաւ:
 Խաշն (շին, շամբ) *s.* Flock; herd.
 Խաշնադարման (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman.
 Խաշնամուհ, *s. ind.* Disease among cattle.
 Խաշնարած (ի, աւ) *s.* Shepherd; herdsman. Կին Խաշնարած, shepherdess.
 Խաշնարտ (ի, իւ) *s.* See Խաշնարած:
 Խաշնաւեա, *adj. ind.* Abounding in flocks.
 Խաշնդեղ (ոյ, ող) *s.* Rhubarb.
 Խաշոյ or Խաշու (ի, աւ) *s.* Broth; decoction.
 Խաշումն See Հաշումն:
 Խաչ (ի, իւ) *s.* Cross; crucifix. 'ի խաչ հանել, to crucify.
 Խաչադուի, *adj. ind.* Whose head or top is surmounted by a cross.
 Խաչադրօշ (ի, իւ) *s.* See Խաչումն:
 Խաչազգեաց (էջի, էջիւ) *adj.* That bears the cross, that endures patiently, patient.
 Խաչազգեառ (ի, իւ) *adj.* See Խաչազգեաց:
 Խաչական (ի, աւ) *adj.* That appertains to the cross.

Խաչակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* That bears the cross, patient: cross-bearer; crusade.
 Խաչակնքել (եմ, էջի) *v. a.* To make the sign of the cross, to cross.
 Խաչակրօն (ի, իւ) *adj.* See Խաչազգեաց:
 Խաչակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be a companion in crucifixion, to be crucified with another.
 Խաչահան or Խաչահանու (ի, աւ) *s.* Crucifier.
 Խաչահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion.
 Խաչաձե, *adj. ind. and adv.* Crucial, in form of a cross: crosswise.
 Խաչամահ, *adj. ind.* That died on the cross. Խաչամահ սպանանել, to crucify.
 Խաչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To form a cross, to become a cross.
 Խաչանկար, *adj. ind.* Painted in shape of a cross.
 Խաչանիշ, *adj. ind.* In form of a cross. Խաչանիշ դնել or հասանել, to cross, to place across.
 Խաչանշան (ի, իւ) *adj.* See Խաչանիշ:
 Խաչաբարբառ, *adj. ind.* Crucified, tortured on the cross.
 Խաչապաշա (ի, իւ) *adj.* That adores the cross; christian.
 Խաչապէս, *adv.* In form of a cross, crosswise.
 Խաչապստեղ (ի, աւ) *adj.* Crowned with a cross.
 Խաչատեապ, *adj. ind.* In shape of a cross, crucial.
 Խաչափայտ (ի, իւ) *s.* Wood of the cross, cross.
 Խաչափառ (ի, իւ) *s.* Crab-fish, crab: See Խեցգետին:
 Խաչիւն (ի, իւ) *s.* Discovery of the holy Cross.
 Խաչել (եմ, էջի) *v. a.* To crucify, to fix on the cross; to place crosswise.
 Խաչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crucifixion; crucifix.
 Խաչեցող (ի, աւ) *s.* See Խաչահանու:
 Խաչուանկ, *adj. ind.* See Խաչազգեաց:
 Խաչմուռ (ի, աւ) *s.* Gonfalon, holy standard.
 Խաչմուռակիր (կրի, կրաւ) *s.* Bearer of the holy standard.

Խաչվերաց (*խ, աւ*) *s.* Exaltation of the holy Cross.

Խաչորհնէք, *s. pl. ind.* Benediction of the holy Cross.

Խառան (*խ, աւ*) *s.* Iron collar.

Խառատուն See **Քակտուն** :

Խառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrench, to draw, to pull out.

Խառն (*խ, իւ*) *adj. and adv.* Mixed; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure: confusedly; indistinctly; together, conjointly: See **Խառնք** :

Խառնարան (*խ, իւ*) *adj.* That talks in a confused manner, indistinct, difficult to understand, confused, obscure.

Խառնաղնաց (*խ, իւ*) *adj.* Licitious, dissolute, rakish, libertine.

Խառնագոյն, *adj. ind.* Of various colours, variegated.

Խառնախաղաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjoin.

Խառնախորթ, *adj. ind.* Confused, indistinct; unreasonable; illegitimate, bastard.

Խառնախուժ See **Խաժամուժ** :

Խառնախուլ, *adj. ind.* Mixed, confused, jumbled together.

Խառնախոս (*խ, աւ*) *adj.* That speaks confusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

Խառնախոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Confused or impure language; barbarism: unchastity, impurity.

Խառնակ (*խ, աւ*) *adj.* Impure, mixed; confused.

Խառնակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix, to jumble together, to confuse, to put into disorder, to perplex, to embarrass, to confound, to make intricate; to twist: to couple or pair (male with female). **Խառնակել զխոսս**, to speak thick. **Խառնակել զհերս**, to dishevel.

Խառնակեր (*խ, աւ*) *adj.* That eats impure things.

Խառնակերպ (*խ, իւ*) *adj.* Deformed, monstrous.

Խառնակեցիկ, *adj. ind.* See **Խառնաղնաց** :

Խառնակիլ (*եմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be mixed, to be confused, to be intricate; to haunt, to frequent; to pair.

Խառնակոխ, *adj. ind.* Trodden by impure persons, profaned.

Խառնակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Medley, confusion, disorder, chaos;

disturbance, tumult, broil: coition, copulation. **Որդի Խառնակութեան**, bastard son.

Խառնակրօն (*խ, իւ*) *adj.* See **Խառնաղնաց** :

Խառնակրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Libertinism.

Խառնաձայն (*խ, իւ*) *adj.* Not clearly audible, indistinct, confused, thick, with bad articulation. **Խառնաձայն հնչել**, to utter a confused cry.

Խառնաձիգ, *adj. ind.* Drawn together.

Խառնաղանջ, **Խառնաղանճ** or **Խառնաձաղանջ** (*խ, իւ*) *adj. and s.* Confused: populace, rabble: furniture.

Խառնաճաղ, *adj. ind.* **Խառնաճաղ աւերորդք**, siftings.

Խառնաճառն, *adj. ind.* Mixed, impure.

Խառնաճարօխ, *adj. ind.* Confused, thick: composed of the rabble.

Խառնաղաւաճ, *adj. ind.* Related indistinctly, confused, without method.

Խառնավար, *adj. ind.* **Խառնավար առնել**, to abuse.

Խառնարան (*խ, աւ*) *s.* Goblet, cup, bowl.

Խառնարձակ, *adj. ind.* Pronounced indistinctly, confused.

Խառնափնդոր, *adj. ind.* Mixed, confused.

Խառնափնդորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix, to confound, to confuse.

Խառնափնդորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խառնափնդորումն** :

Խառնափնդորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Confusion, disorder, perplexity.

Խառնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To mix; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; to blend, to join, to incorporate, to unite; to temper. **Խառնել զանձն**, to meddle, to intermeddle, to intrude, to interpose.

Խառնելի (*բայ, լեաւ*) *adj. and s.* See **Ըմպելի** :

Խառնելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Beverage, drink, potion, mixture; cup, goblet, bowl: joint.

Խառնիխուռն, *adj. ind. and adv.* In confusion, mixed, jumbled, perplexed, in disorder, tumultuous: confusedly, tumultuously, pell-mell.

խառնիճ (չճի, նճաւ) *s.* Locust, grass-hopper: See Զրբեակ:

խառնորդ See խառնուորդ:

խառնոց (ի, աւ) *s.* See խառնաբան:

խառնուած (ոյ, ով) *s.* Mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, lute; complexion, constitution, temperament, nature: junction. Առանձին խառնուած, idiosyncrasy.

խառնուածոյ, *adj. ind.* Composed, seasoned, prepared, compounded.

խառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mixture, composition, compound; incorporation, junction, union: See խառնակութիւն:

խառնումն (նման, նմամբ) *s.* See խառնութիւն: խառնումն զօրաց, engagement, conflict. խառնումն ստամբքի, rising of the stomach, indigestion.

խառնուորդ, *s. ind.* See խառնութիւն: խառնուորդ գետոյ, confluence of rivers.

խառնք (նից, նիւք) *s. pl.* Mixture, conjunction: coition, copulation.

խար (ի, իւ) *s.* Forage, pasture, food for cattle.

խարազու (դիի, դիւ) *s.* Sort of grasshopper.

խարազան (ի, աւ) *s.* Whip, scourge, switch, rod; discipline; strap, lash; spur. խարազանաւ հարկանել, to whip; to scourge; to lash.

խարազանել (եմ, եցի) *v. a.* See խարազանաւ հարկանել:

խարազն (ի, իւ) *s.* and *adj.* Sackcloth, haircloth: rude, uncivilized, rough.

խարազնազգեաց (դեցի, դեցաւ) *adj.* That wears sackcloth.

խարազնազգեստ (ի, իւ) *adj.* See խարազնազգեաց:

խարակ (ի, աւ) *s.* Rock.

խարակաձեւ, *adj. ind.* Steep, rocky.

խարակել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to blast.

խարակիւ (էլի, էլաւ) *adj.* That burns, that blasts.

խարաման or խարամանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Sort of pernicious serpent: the devil.

խարան (ի, աւ) *s.* Caution. խարան արկանել, to cauterize.

խարանազեղ (ոյ, ով) *s.* Blister.

խարանաբար (ի, իւ) *s.* Sort of caustick.

խարբ (ի, իւ) *s.* Sword.

խարբաւ (ի, իւ) *s.* Sieve, cribble, bolter, searce, fan.

խարբաւել (եմ, եցի) *v. a.* To sift, to bolt; to winnow, to fan.

խարբաւումն (լման, լմամբ) *s.* Act of sifting.

խարբուղ (ի, իւ) *s.* Sort of animal.

խարբուղի See Հարբուղի:

խարդախ (ի, իւ) *adj.* Knavish, roguish; that falsifies, that forges: false, counterfeit, adulterated.

խարդախանք (նայ, նք) *s. pl.* See խարդախութիւն:

խարդախել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat: to fabricate; to falsify, to counterfeit, to forge, to feign; to corrupt, to adulterate, to sophisticate; to dissemble.

խարդախութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration, sophistication; fabrication; chicanery.

խարդաւան (ի, աւ) *adj.* Fraudulent, knavish, deceitful.

խարդաւանակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* See խարդաւան and խարդաւանք:

խարդաւանել (եմ, եցի) *v. a.* To cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to precipitate, to ruin.

խարդաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խարդաւանք:

խարդաւանք (նայ, նք) *s. pl.* Fraud, deceit; circumvention.

խարդաւանող (ի, աւ) *adj.* Knaveish, deceitful, fraudulent; that fabricates, that forges.

խարել (եմ, եցի) *v. a.* To cauterize.

խարխի (բախի, բախաւ) *s.* Base, foot, pedestal, basis: anchor. խարխի արկանել, to cast anchor, to anchor. Ի վեր առնուլ զխարխին, to weigh anchor.

խարխաբ See խարխաբ:

խարխաւել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to annihilate, to destroy, to do away, to demolish, to ruin.

խարխալիւ (իմ, լեցայ) *v. n.* To fall to ruin, to fall into decay, to perish.

խարխալել (եմ, եցի) *v. a.* To shake, to shatter, to shock, to dissolve,

to disperse; to dissipate; to destroy, to ruin, to annihilate.

խարխարել (*բլի, բլալ*) *adj.* Destructive, that dissipates or destroys.

խարխարունակ (*բման, բմամբ*) *s.* Destruction, dispersion, ruin.

խարխալ, *s. ind.* Աս **խարխալ** գնալ or շրջել, to grope along.

խարխալանք (*նայ, նայք*) *s. pl.* Act of groping along.

խարխալել (*եմ, եցի*) *v. n.* To grope along, to feel one's way; to stir.

խարխել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խարխարել**.

խարխալ, *adj. ind.* Ruinous, falling to decay, in ruins.

խարիք or **խարձուկ** (*ձից, ձիւք*) *s. pl.* Reed-land, ground planted with reeds.

խարշառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn.

խարշառիլ (*եմ, տեցայ*) *v. n.* To burn, to scorch, to be parched, to die. **խարշառիլ ծարաւով**, to be parched or die with thirst.

խարշալ (*ի, իւ*) *s.* Whisper, murmur, noise.

խարշալունակ, *adj. ind.* Whispering, noisy.

խարշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To scald, to boil; to burn.

խարոյկ (*բուկի, բուկալ*) *s.* Fire-place, fire; live coal, fuel. **խարոյկ արկանել**, to light a fire, to make up a fire.

խարուկածին, *adj. ind.* Born or produced from fire; luminous, fiery.

խարուկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To burn.

խարսխաձիւ, *adj. ind.* In shape of an anchor; in shape of a pedestal.

խարսխանիլ, *s. ind.* Buoy.

խարսխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To establish, to fix.

խարս (*ի, իւ*) *s.* Filings.

խարսածք (*ծից, ծիւք*) *s. pl.* Filings.

խարսափելիւ (*ի, ալ*) *s.* Patron of living.

խարսեալ, *adj. ind.* Flaxen, yellow, fallow, white.

խարսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To file; to polish.

խարսեալեղ, *adj. ind.* Fair, white.

խարսեալեալ (*ամ, շացայ*) *v. n.* To become fair; to whiten.

խարսել See **խարսեալ**.

խարոյ (*ի, ալ*) *s.* File; rasp.

խարոյցածուկ (*ձիան, ձիամբ*) *s.* Bart, brethfish.

խարոռած (*ոյ, ուլ*) *s.* Filings.

խալ (*ոյ, ուլ*) *s.* Plait, fold, double.

խալ 'ի **խալ**, *adv.* In folds, doubly.

խալ 'ի **խալոյ**, *adj. ind.* Folded, plaited, doubled.

խաւար (*ի, ալ*) *s.* Darkness, obscurity.

խաւարաբեր (*ի, ալ*) *adj.* That brings darkness, dark.

խաւարանակ (*ի, ալ*) *adj.* That dwells in obscurity, obscure.

խաւարագիր (*գրի, գրալ*) *adj.* Obscurely written.

խաւարագիր, *adj. ind.* Placed in obscurity, obscure, dark.

խաւարագրեաց (*գրցի, գրցալ*) *adj.* Obscure, dark.

խաւարակեաց (*կեցի, կեցալ*) *adj.* See **խաւարանակ**.

խաւարակեցալ, *adj. ind.* See **խաւարանակ**.

խաւարակուլ, *adj. ind.* That absorbs or dissipates the darkness.

խաւարակուլ, *adj. ind.* Full of darkness, gloomy, obscure.

խաւարամած, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարամշար, *adj. ind.* Bewildered in darkness; dark.

խաւարամուլ, *adj. ind.* See **խաւարային**.

խաւարային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To darken.

խաւարաւեր (*սիրի, սիրալ*) *adj.* That loves obscurity or darkness.

խաւարանուկ, *adj. ind.* Nursed in obscurity.

խաւարառոյլ, *adj. ind.* Plunged in darkness, buried in obscurity.

խաւարառոյլ, *adj. ind.* Accustomed to darkness or obscurity.

խաւարառեալ, *adj. ind.* Gloomy, obscure.

խաւարարդել, *adj. ind.* Kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity.

խաւարեայ, *adj. ind.* See **խաւարային**.

խաւարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To obscure, to dim; to eclipse.

խաւարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To darken; to be eclipsed.

խաւարին, *adj. ind.* See խաւարային:

խաւարծի, *s. ind.* Bud.

խաւարումն (բման, բմամբ) *s.* Eclipse.

խաւարում, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark.

խաւարում, *s. ind.* Dark place.

խաւարչում, *adj. ind.* See խաւարչին:

խաւարչուն, *adj. ind.* Gloomy, obscure, dark.

խաւարս (ի, իւ) *s.* Potherbs, vegetables; salad.

խաւարաժառան (ի, աւ) *s.* Dealer in vegetables.

խափան, *s. ind.* Hinderance, impediment, obstacle, opposition, difficulty; troublesome person. խափան առնել or լինել See խափանել:

խափանած (ոյ, ու) *adj. and s.* Hindered; broken, decayed, worn out: hinderance; delay.

խափանածոյ (ի, իւ) *adj. and s.* See խափանած:

խափանել (եմ, եցի) *v. a.* To hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to retard, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress.

խափանուած (ոյ, ու) *s.* See խափանումն:

խափանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խափանումն:

խափանումն (նման, նմամբ) *s.* Hinderance, impediment, obstacle, difficulty: abolishment, abolition, abrogation, cassation; interdiction, prohibition; suppression; diversion; interception. խափանումն որոգորութեան, disuse.

խափարական (ի, աւ) *adj.* Unpleasant, disagreeable.

խափշիկ (շի, շկաւ) *s.* Negro.

խափշիլ (իմ, փեայ) *v. n-p.* To stop, to forbear.

խափուցանել (եմ, փուցի) *v. a.* See խափանել:

խաբդեայ (գէի, գէիւ) *s.* Box, case.

խեղ or խեթ (ի, իւ) *adj. and s.* See խեթ:

խեթալ (ամ, Թացայ) *v. n.* To hate, to abhor, to detest, to envy.

խեթալարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To incur hatred, to be hated.

խեթկել (եմ, եցի) *v. a.* To butt, to clash, to shock.

խեթկիլ (էլի, էլաւ) *adj. and s.* That clashes, that shocks.

խելաբերել (եմ, եցի) *v. a.* See Չգտաւարացանել:

խելաբար (ի, աւ) *adj.* Mad, crazy.

խելաբարան (նայ, նգ) *s. pl.* See խելաբարութիւն:

խելաբարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become crazy, to go mad; to lose senses; to be mad.

խելաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Madness, craziness; loss of senses.

խելածէտ (ժեմի, ժեմաւ) *adj.* See խելաբար:

խելամուտ (մաի, մաւաւ) *adj.* Intelligent, skilful, learned, well-informed. խելամուտ առնել, to instruct, to inform. խելամուտ լինել, to be well-informed, to have a profound knowledge, to understand thoroughly, to be well versed, to know perfectly.

խելամուել (եմ, եցի) *v. n.* See խելամուտ լինել:

խելամեղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խելամուտ առնել:

խելամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Understanding, capacity; knowledge, intelligence; synecdoche.

խելայել (ի, իւ) *adj.* See խելաբար:

խելայեղել (եմ, եցի) *v. a.* To take away the senses, to madden, to make mad.

խելայեղութիւն See խելաբարութիւն:

խելազատակ (ի, աւ) *s.* Brain; skull, head.

խելացի, *adj. ind.* See խմաստուն:

խելացիոր (ի, իւ) *adj.* Mad, raving, furious, frantick.

խելացնորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make mad, to deprive of senses.

խելացնորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be mad, to be out of his senses.

խելացնորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frenzy, madness.

խելք (լայ, լբ) *s. pl.* Brains; sense, wit, understanding, intelligence, strength of mind, wisdom: stern of a ship: bench for rowers. Թալ խելք

շփռել, to turn mad, to drive mad.

խեղ (ի, աւ) *adj.* Crippled, infirm, helpless. խեղ ձեռք, whose hand or arm is crippled. խեղ ոտիւք, lame, crippled in the feet.

խեղաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Perverse, wicked, depraved.

խեղաբարոյութիւն *See* խեղաբարութիւն:

խեղաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perverseness, wickedness, depravity.

խեղաթիւր, *adj. ind.* Twisted, ill-made, awkward; perverse, depraved.

խեղաթիւրել (իմ, էջի) *v. a.* To twist (the mouth), to make wry (faces); to pervert.

խեղաթիւրել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be ill-fashioned, to be awkward; to be depraved.

խեղաթիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contortion, grimace, mouth, wry face; perversity, depravity.

խեղախեռ, *adj. ind.* *See* խեղաբարոյ:

խեղանդամ, *adj. ind.* *See* խեղ:

խեղանք (նայ, նք) *s. pl.* *See* խեղութիւն:

խեղք. *See* խեղք:

խեղք (ի, իւ) *s.* Strangulation; suffocation; halter, rope, noose. խեղքարկանել *See* խեղքել:

խեղզամահ (ի, իւ) *adj.* Strangled; suffocated. խեղզամահ առնել, to strangle: to suffocate.

խեղզան (ի, աւ) *s.* *See* խեղք:

խեղզել (իմ, էջի) *v. a.* To strangle, to suffocate, to stifle.

խեղզումն (գման, գմամբ) *s.* Strangulation, suffocation.

խեղել (իմ, էջի) *v. a.* To cripple, to lame.

խեղկաստակ (ի, աւ) *adj. and s.* Buffoon, jester, wag, mimick, merry-Andrew, fool; scurrilous, given to buffoonery, given to raillery, waggish, jocular.

խեղկաստակել (իմ, էջի) *v. a. and n.* To play the buffoon, to play the fool, to jest, to mimick, to joke.

խեղկաստակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Buffoonery, scurrility; mockery, raillery, drollery, jocular, waggery.

խեղկութիւն *See* խեղկութիւն:

խեղկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lameness, crippled state of a limb, privation of the use of a limb.

խեշեղ *See* փեշեղ:

խենեշաբար, *adv.* Immodestly, impudently, with effrontery.

խենեշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To be immodest, to be dissolute, to be debauched.

խենեշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To debauch, to corrupt, to make dissolute.

խենեշեցուցանել *See* խենեշացուցանել:

խենեշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dissoluteness, debauchery, unchastity, wantonness, lasciviousness.

խենեշ (նեշի, նեշաւ) *adj.* Dissolute, unchaste, debauched, wanton, lascivious; luxurious, effeminate.

խեշերանք (նայ, նք) *s. pl.* Minutes, trifles, trash; filth, excrement.

խեշակ *See* խեշակ:

խեշափառ. *See* խաշափառ:

խեռ (ի, իւ) *adj.* Villanous, rascally, wicked, knavish, roguish.

խեռաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Wicked, audacious; fierce, savage.

խեռաւ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To bear hatred, to bear malice; to be angry.

խեռանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* *See* խեռել:

խեռել (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be audacious, to lose all respect, to be impudent; to play the rogue.

խեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Insolence, impudence; roguish trick, knavery, waggery.

խեր (ոյ, ող) *s.* Dish made from the first milk of a cow.

խերեւել (ի, իւ) *s.* Small coin; small fry.

խեց (ի, իւ) *s.* Scale, shell: *See* խեցի:

խեցագործ (ի, աւ) *s.* Potter: brick-maker, tile-maker.

խեցակարկառ, *adj. ind.* Built of brick.

խեցակոյտ or խեցեկոյտ, *adj. ind.* խեցակոյտ վճիռ, ostracism.

խեցեկ, *adj. ind.* Barbarous, corrupted, spurious, harsh (language).

խեցեկաւոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

խեցեկոր, *adj. ind.* *See* խեցեկ:

խեցեկտին (անոյ, անով) *s.* Crab, lobster; crawfish.

խեցեգործ See խեցագործ:
խեցեայ, adj. ind. See խեցեղէն:
խեցեղէն (ղեղի, զինաւ) adj. Earthen. Անոթ խեցեղէն, earthen pan, earthen vessel, earthen ware.

խեցեմորթ (ի, աւ) s. Shell; conch; shell-fish.

խեցի (ցւոյ, ցեաւ) s. Earthen dish, earthen vessel, piece of earthen ware; brick, tile; fragment of earthen ware; shell, scale; conch; shell-fish. խեցիք See խեցեմորթ:

խեցիկ (ի, իւ) s. Musche (small shell-fish).

խեցիկըծ (ի, աւ) s. Small mark over a letter, note, accent, point.

խեփոր (ի, աւ) s. See խեցեմորթ:

խզել (եմ, եցի) v. a. To cut, to cut away, to break, to tear off, to tear away; to divest of hair.

խզումն (խզան, խզմամբ) s. Rupture, breaking; loss of hair.

խէթ (խեթի, խեթիւ) s. Knock, hit, trip, obstacle, hinderance, impediment; remorse, conscience, scruple; violent pain in the bowels, gripes, colick; pain, affliction, grief; hate, ill will, aversion; doubt, distrust, apprehension; fraud, feint, cheat. խէթ և խուծ ընդ սան անկանիւ, to trip up any one, to embarrass, to oppose, to obstruct. խեթիւ հայել or տեսանիւ, to look at any one with aversion or dislike. խեթիւ հայել արեգական, to burn, to dry up. խէթ աչք, bad, unhealthy or dazzled eyes.

խէժ (խեժի, խեժիւ) s. Gum; resin; turpentine; sandarak; colophony; resinous gum; gum arabick. Չանդել խեժիւ, to gum.

խէնեշ See խենեշ:

խէշ (խեշի, խեշիւ) s. Prop for a vine, stay, support; oar.

խէշակ (ի, աւ) s. See խէշ: խէշ չրկս արեգական, to prop a vine, to support, to stay.

խէշափառ See խաշափառ:

խերեշ See խերեշ:

խերինքիւն See խերինքիւն and խըխունքիւն:

խըբըղունքիւն See խաաղունքիւն:

խթալ (ամ, թացոյ) v. n-p. To grieve, to torment one's self: See also խիթալ:

խթան (ի, աւ) s. Spur, goad.

խթել (եմ, եցի) v. e. To goad,

to spur, to incite, to urge on; to force to enter.

խթիլ (եմ, թեցոյ) v. n-p. To be incited; to be pushed, to enter by force or violence.

խժառար, adv. Barbarously, harshly, roughly.

խժարեր (ի, աւ) adj. Gummy. խժարեր ծառ, tree that produces gum.

խժալից, adj. ind. Gummy.

խժական (ի, աւ) adj. Barbarous, savage; cruel, inhuman; tyrannical; impure, corrupt. խժական բարբ, barbarity, cruelty, tyranny; grossness.

խժականութիւն (թեան, թեամբ) s. (բարբառոյ or լեզուի) Barbarism.

խժային (յնոյ, յնով) adj. Glutinous, viscous, adhesive, mucilaginous. խժային հիւթ, mucousness.

խժգժագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very rude, barbarous, cruel, inhuman. խժգժագոյն, barbarously, coarsely, harshly, tyrannically.

խժգուժ See խուժագուժ:

խիզակ (ի, աւ) adj. Bold.

խիզակել (եմ, եցի) v. n. To play the bully, to hector, to brave, to bully, to insult; to rush upon, to assault; to dare, to have the boldness.

խիզակութիւն (թեան, թեամբ) s. See խիզակումն:

խիզակումն (խման, խմամբ) s. Bravado, rodomontade, insult, assault; boldness.

խիլար (ի, աւ) s. See Սղոյ:

խիթ (խեթի, խեթիւ) s. Violent pains in the bowels, gripes; colick; iliack passion: kind of wild water animal. խիթ սրբանիկ, tenesmus.

խիթալ (ամ, թացի) v. n. To doubt, to fear, to suspect, to disbelieve, to distrust: See Գթել:

խիթումն (թման, թմամբ) s. Doubt, fear, suspicion.

խիժ (խժի, խժաւ) s. See խէժ:

խիւ, s. ind. See խոյլ:

խիւայ (ի, իւ) s. Gift, present: See խույ:

խիւ See խեւ:

խիլ (խլի, խլիւ) s. Claw; hook, cramp-iron; shoot, ligament: crab, crawfish.

խիլճ (խլճի, խլճիւ) s. Scruple, doubt, fear; conscience. խիլճ մտայ, conscience, scruple; remorse of conscience. խլճիւ մտայ, conscientiously,

with conscience. Վկայութեամբ խզի մտայ, in conscience.

խզմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See խիզ մտայ:

խիշ (խշի, խշիւ) *s.* Gravel, coarse sand, small stone, sand. խիշ երկեմանց, gravel, stone, sand. խիշ նուաւ, ballast.

խիւծ or խիւծ (խիւծոյ, խիւծով) *s.* Bosom, cavity, hollow, fold, bottom.

խիստ (խստի, խստաւ) *adj.* and *adv.* Hard, tough, harsh, stiff, sharp, rough, austere, strict, severe, rigorous, rigid, crude, cruel, haughty, merciless, untamed, inflexible, obstinate, untoward, stubborn, inaccessible, rude; difficult: harshly; roughly, cruelly.

խիւ, *adj. ind.* Thick, dense; compact.

խիւ աւ խիւ, *adv.* Thick, close; frequently, often, much.

խիւ ընդ խիւ, *adv.* See խիւ աւ խիւ:

խից, *s. ind.* Cork, bung, plug, valve; obstacle, impediment. խիցս արկանել, to cork, to bung, to stop; to hinder, to oppose.

խիւս (ոյ, ու) *s.* Gruel, oatmeal; flour: meat. խիւս անասնոց, paste.

խիւս 'ի տապակէ, pastry.

խւայ (ի, իւ) *s.* Woman's head dress, veil: cloak, dress.

խանալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To become deaf, to be made deaf.

խաղաղանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To deafen, to make deaf; to stun.

խլել (եմ, եցի) *v. a.* To pluck up, to root out, to extirpate, to transplant; to unclasp; to sweep away, to force, to take by force, to extort, to take off: to demolish, to destroy, to pull down, to ruin. խլել զաչս ուրուք, to tear any one's eyes out: See Կախաղաղանել:

խիւք (այ, ք) *s. pl.* Snot, mucus of the nose.

խլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deafness.

խլութիւն (լման, լմամբ) *s.* Act of pulling or tearing out.

խլութիւն (լրդի, լրդաւ or լրդան, լրդամբ) *s.* Mole. Հողակոյտ խլութիւն, mole hill.

խլութիւն (նայ, նեաւ) *s.* Gangrene.

խլութիւն See խլութիւն:

խլութիւն (ամ, տայայ) *v. n-p.* Spe. խլութիւն:

խլթել (եմ, եցի) *v. a.* To move, to stir, to agitate, to shake.

խլթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See խլթել:

խլթել (եմ, տայայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be shaken, to begin to walk.

խլթութիւն (աման, ամամբ) *s.* Movement, impulse.

խլթել See խլթայթ:

խիւնջել (եմ, եցի) *v. n.* To neigh; to cry.

խիւնջիւն, *s. ind.* Neighing; cry: See խիւնջիւն:

խիւնջիւն (խիւնջի, խիւնջաւ) *s.* Snail; slug: purple fish (small shell-fish): See Կախիւնջիւն:

խծրիծ (բծի, բծաւ) *s.* Discussion, examination, research.

խծրծել (եմ, եցի) *v. a.* To discuss, to examine, to debate, to sift.

խծուծ (խծոյ, խծով) *s.* Tow; wadding; flax. Լնուծ խծով, to stop with tow.

խծալել (եմ, եցի) *v. a.* To contract, to close, to hem, to make a hem.

խլիկ (զկան, զկամբ) *s.* Small room, closet, cell.

խլիւյթ (ի, իւ) *s.* Exulceration; ulcer: worm.

խլիւյթեալ (ելայ, ելով) *adj.* Exulcerated, ulcered.

խլիւյթել (եմ, եցի) *v. a.* To exulcerate, to cause ulcers.

խլիւյթել (եմ, թեայ) *v. n-p.* To be exulcerated, to have ulcers; to suppurate, to form an abscess; to discharge matter.

խլիթել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To push: to devote one's self, to apply, to explore.

խլիթիւն See խլիթիւն:

խլիւն (ի, աւ) *adj.* Miserable, pitiful.

խլիւն (ի, աւ) *adj.* Scrupulous, conscientious.

խլիւն (եմ, եցի) *v. n.* To make a conscience, to make a scruple, to scruple; to doubt, to fear; to abstain, to shun: to have pity or compassion.

խլիւն (նայ, նեաւ) *s. pl.* Conscience, scruple.

խլիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conscience, scruple.

խլիւն See խլիւն:

խլիւն (ի, աւ) *adj.* Gravelly.

խնդել See **խնդել** :
խնդակ (*ի, ա*) *s.* Stuffing, mixture of meat and herbs.
խնդել (*եմ, էցի*) *v. a.* To fill, to heap up, to stuff, to cram. **խնդել զորովայն**, to stuff one's self, to cram one's self, to fill one's stomach with food, to cram one's belly, to eat much.
խնդումն (*զման, զմամբ*) *s.* Act of filling or stuffing.
խմբագործել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble; to contain, to inclose.
խմբակից (*էցի, էցաւ*) *adj.* and *s.* Of the same troop, of the same regiment; companion.
խմբակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Company; composition, assemblage.
խմբարան (*ի, ա*) *s.* Assembly, place where persons assemble.
խմբաւոր (*ի, ա*) *adj.* Assembled, gathered.
խմբաւորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble, to gather together.
խմբաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Assembly, congregation.
խմբել (*եմ, էցի*) *v. a.* To assemble, to convoke; to gather together.
խմբովին, *adv.* In company, in a crowd.
խմել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **լմել** :
խմոր (*ոյ, ու*) *s.* Leaven or leaven.
խմորեալ (*ելոյ, էլու*) *adj.* Fermented, leavened.
խմորաչափ (*ի, իւ*) *s.* Zymosimeter (instrument to measure degrees of fermentation).
խմորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To ferment.
խմորեցուցիլ (*ցի, ցաւ*) *adj.* Fermentative, that has the power of fermenting.
խմբիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To ferment, to rise.
խմբումն (*բման, բմամբ*) *s.* Fermentation.
խմբուն, adj. ind. Risen, fermented.
խնամ (*ոյ, ու*) *s.* Care, application, tie, attachment, exactness, diligence, vigilance, subjection, great assiduity; solicitude; healing, attendance, dressing. **խնամով, carefully**, with care, with exactness. **խնամ ունել, տանել** or **տնել**, to take care of, to watch, to inspect, to guard, to preserve with care, to manage; to dress a wound; to solicit; to provide, to procure.

խնամագութ, *adj. ind.* Careful, diligent, attentive.
խնամաւոր (*ի, ա*) *adj.* and *s.* That takes care of, inspector, guardian.
խնամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Care, cure, inspection; guardianship.
խնամակալ (*ի, ա*) *adj.* and *s.* That has the care of, inspector, guardian, administrator, trustee, protector, defender; attorney, promoter. **խնամակալ որոյ, guardian**.
խնամակալել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **խնամ ունել** :
խնամակալութիւն (*ի, ա*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Care, cure, protection, aid, assistance, guardianship.
խնամանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To become related, to become allied; to be united by marriage.
խնամատար (*ի, ա*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամատարութիւն See **խնամակալութիւն** :
խնամարար (*ի, ա*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամարկել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **խնամ ունել** :
խնամարկութիւն (*ի, ա*) *s.* See **խնամակալ** :
խնամարկութիւն See **խնամակալութիւն** :
խնամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage.
խնամել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **խնամ ունել** :
խնամիւտ (*ի, ա*) *s.* Negotiator of a marriage between two persons.
խնամինալ See **խնամանալ** :
խնամի (*մեոյ, մեաւ*) *s.* Relation, allied by marriage.
խնամողորէն, *adj. ind. and adv.* Careful, attentive; carefully, with care.
խնամոտ, adj. ind. Careful, diligent, vigilant, attentive, laborious.
խնամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affinity, alliance by marriage, relationship. **Հոգեւոր խնամութիւն, sponsorship**.
խնայ (*ոյ, ու*) *s.* Parsimony, economy. **խնայ ունել** See **խնայել** :
խնայական (*ի, ա*) *adj.* Sparing; that pardons, compassionate.
խնայել (*եմ, էցի*) *v. n.* and *a.* To save, to be sparing of expence; to

pardon, to respect, to exempt, to privilege.

Խնայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Economy, parsimony, management of expenditure, frugality.

Խնդեւ *See* Խնդեւ :

Խնդադիւ, *adj. ind. and adv.* Gay, cheerful; gaily, cheerfully.

Խնդալ (ամ, գայի) *v. n.* To rejoice, to be merry, to laugh. Մոզէս Խաբենայի Խաչակոյ Բազրատունոյ Խնդալ, Moses Chorenien to Isaac Bagration greeting.

Խնդալից, *adj. ind.* Joyful, cheerful, gay, merry.

Խնդակից (կցի, կցաւ) *adj.* That rejoices with another. Խնդակից լինելու, to make merry, to rejoice with any one, to congratulate, to felicitate.

Խնդակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Congratulation, felicitation. Թողով Խնդակցութեան, letter of congratulation.

Խնդամիւ (մոի, մոաւ) *adj.* Gay, merry.

Խնդամուլի, *adj. ind.* Too merry.

Խնդամաւար, *adv.* Gaily, merrily, wantonly.

Խնդամուլ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be glad.

Խնդամաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Gaiety, good humour, wantonness.

Խնդանք (նայ, նգ) *s. pl.* *See* Խնդութիւն :

Խնդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդաւանդ, *s. ind.* Inequality, humps, knots.

Խնդիր (գրոյ, գրով) *s.* Question, interrogation, demand, discussion, examination; perquisition, search; quest; visit; inquisition, inquiry; proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, difference, quarrel; request, requisition. Խնդիր բայի, government of a verb. Խնդիր առնել, 'ի Խնդիր լինել, ելանել or ահկանիլ *See* Խնդրել : Խնդիր առնուլ or պահանջել բայի, to govern. Կերպործական բայի առնուլ or պահանջել Խնդիր հայցական, the active verb governs an accusative.

Խնդամութիւն *See* Խնդամութիւն :

Խնդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Joy, mirth, pleasure, contentment,

gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդութիւն (գման, գմամբ) *s.* *See* Խնդութիւն :

Խնդրակ (ի, աւ) *s.* Searcher; inquirer.

Խնդրանք (նայ, նգ) *s. pl.* *See* Խնդիր :

Խնդրել (եմ, կցի) *v. a.* To search, to fetch, to demand, to will; to plead, to beg, to request, to implore; to claim, to require; to pursue; to ferret; to rummage. Վերառին Խնդրել, to search again, to demand again.

Խնդրուած (ոյ, ով or աւ) *s.* Demand, prayer, supplication, request, requisition.

Խնծիւք (ծիւց, ծիւք) *s. pl.* *See* Խնծիւնք :

Խնծալ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To laugh, to rejoice.

Խնծալից, *adj. ind.* Sprightly, gay, merry.

Խնծանք (նայ, նգ) *s. pl.* Laughter, laugh, joy, gaiety.

Խնծար *See* Խնծար :

Խնծարեր (ի, աւ) *adj.* That produces incense or aromatick and odoriferous gums.

Խնծաւանդի, *adj. ind.* *See* Խնծաւանդի :

Խնծաւանդ (կցի, կցաւ) *adj.* That carries incense, that is furnished with aromatick gum.

Խնծաւանդաւ (ի, իւ) *adj.* *See* Խնծաւանդաւ :

Խնծաւանդեցիկ, *adj. ind.* *See* Խնծաւանդեցիկ :

Խնծաւի, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous; praiseworthy, honourable.

Խնծաւիւ, *adj. ind.* *See* Խնծաւի :

Խնծաւից, *adj. ind.* *See* Խնծաւի : Drunk with incense.

Խնծածաղիկ (զիւ, զիւմբ) *s.* Sort of flower.

Խնծածո (ի, աւ) *adj.* Odoriferous, aromatick.

Խնծակալ (ի, աւ) *adj.* That holds incense.

Խնծալայ (ի, իւ) *s.* Censer.

Խնծաման (ոյ, ով) *s.* Incense box, censer, pan to burn incense on.

Խնծանոց (ի, աւ) *s.* Censer.

Խնծանուէր, *adj. ind.* That gives incense: incensed, ardent.

Խնծապատար, *adj. ind.* Full of incense, odoriferous.

Խնկատուփ (փոխ, փոխ) s. See Խնկաման :

Խնկարան (Խ, աւ) s. See Խնկաման :
Խնկարկել (Խմ, Խցի) v. a. To incense, to give incense.

Խնկարկու (Խ, աւ) s. Incensor, that gives incense.

Խնկարկութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Censing.

Խնկաւոր (Խ, աւ) adj. Incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

Խնկաւորել (Խմ, Խցի) v. a. To incense; to praise, to honour, to adore.

Խնկաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Censing; praise, respect, adoration.

Խնկել (Խմ, Խցի) v. a. To incense: to embalm; to perfume.

Խնկելի (Ընդ, Ըեաւ) adj. Worthy to be incensed; praiseworthy, honourable, adorable.

Խնկենի (Խւոյ, Խեաւ) s. Aroma, aromatick plant; rosemary.

Խնկեփեաց (Խցի, Խցաւ) s. That prepares an odorous or aromatick composition.

Խնկողութիւն, s. ind. See Խնկա ծաղիկ :

Խնձոր (ոյ, ու) s. Apple: See Խնձորենի :

Խնձորենի (Խւոյ, Խեաւ) s. Apple-tree. Խնձորենիք, orchard of apple-trees.

Խնձորի (Բւոյ, Բեաւ) s. See Խնձորենի :

Խնձողել (Խմ, Խցի) v. n. To rejoice.

Խնձոյք (յից, յիւք) s. pl. Treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting; assembly; company. Խնձոյս կազմել or առել, to regale, to give a treat, to feast.

Խնուլ (ում, Խցի) v. a. To cork, to close, to shut; to oppilate; to stop, to bung. Խնուլ զերստին, to cork again. Խնուլ զանցս կոկորդի, to choke.

Խնջոյք See Խնձոյք :

Խառնակ (Եկի, Եկաւ) s. Small bed.

Խշտի (աւոյ, աւով) s. Bed: den, cave of wild beasts.

Խոզ (Խ, Խւ or աւ) s. Hog, pig, porker, swine. Խոզ մասակ, sow. Խոզ ծովային, sea-hog. Յնկել Խոզի, to farrow. Յնկելիք աբգանդի Խոզի, litter of pigs.

Խոզարոյծ (բուծի, բուծաւ) s. That fattens pigs.

Խոզակ (Խ, աւ) s. Cone of the pine-tree. Խոզակ շերամոյ, ball of a silk worm.

Խոջաճարակ (Խ, աւ) adj. That is eaten by a pig.

Խոջան (Խ, աւ) s. Stubble. Հաւանել զխոջանս, to cut stubble.

Խոջանակ (Խ, աւ) s. Brush.

Խոջանանալ (ամ, զանացոյ) v. n. p. To rise like stubble.

Խոջանաշէն, adj. ind. Made or covered with stubble. Խոջանաշէն խրճիթ, thatched cottage, hovel.

Խոջանոց (Խ, աւ) s. Hogsty, pigsty.

Խոջաշաւիկ, adj. ind. That behaves like a pig, swinish.

Խոջարած (Խ, աւ) s. Swine-herd.

Խոջան, s. pl. ind. Hogs, swine.

Խոջենի (Խւոյ, Խեաւ) s. Hog, meat, fresh pork.

Խոջերամակ (Խ, աւ) s. Herd of swine.

Խոզութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Hoggishness.

Խոջք (զից, զիւք) s. pl. Scrofula, bubo, tumour.

Խոջքորակ (Խ, աւ) s. Sucking pig, roasting pig.

Խոժոռ (Խ, Խւ) adj. Sorrowful, grave, stern; knitted, wrinkled. Խոժոռ դէմք, stern and haughty countenance. Խոժոռ ակնարկել, to look sternly or haughtily, to frown, to knit the brow.

Խոժոռագեղ, adj. ind. See Խոժոռ ապղիմ :

Խոժոռագեմ (դիմ, դիմաւ) adj. Sorrowful, melancholy, of a stern or displeasing countenance.

Խոժոռիլ (Խմ, Խցոյ) v. n. p. To knit the brow, to frown; to fly into a passion, to grow angry, to become enraged. Խոժոռիլ օդոյ, to become cloudy, to be dull weather.

Խոժոռութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Frown, wrinkle; vexation, sorrow, melancholy.

Խոլիկեղեմ (աւոյ, անաւ) s. Cancer (malignant swelling).

Խոլմուկի (մկան, մկամբ) s. Sort of bird.

Խոլորձ (Խ, աւ) s. Sort of herb.

Խոխ (Խ, Խւ) s. Dressed victuals.

Խոխիկ (Խ, աւ) s. Cook.

Խոխով (Խ, Խւ) s. Valley.

Խոխոջիւն, s. ind. See Խոխոջիւն :

խոխոջանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **խոխոջան**: Canal, conduit of water.

խոխոջել (*եմ, էջի*) *v. n.* To murmur, to purl, to babble (applied to a brook).

խոխոջիւն, *s. ind.* Murmur, babbling; gurgling.

խոխոջք (*էջ, ջիւք*) *s. pl.* See **խոխոջիւն**:

խոխոռել (*եմ, էջի*) *v. n.* See **խորհել**:

խոհ (*ի, աւ*) *adj.* Thinking, that thinks.

խոհալ (*ամ, կայի*) *v. a.* To think, to meditate upon, to consider, to contemplate; to imagine.

խոհուսն (*կման, կմամբ*) *s.* Thought, meditation, contemplation, reflection, consideration; imagination, speculation.

խոհ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Prudent: victuals, cookery.

խոհական (*ի, աւ*) *adj.* Prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, mature, discreet, temperate, sober.

խոհականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prudence, wisdom, discretion, maturity, sobriety, moderation.

խոհակեր (*ի, աւ*) *s.* Cook.

խոհակերել (*եմ, էջի*) *v. a.* To cook.

խոհակերոց (*ի, աւ*) *s.* Kitchen.

խոհանոց (*ի, աւ*) *s.* See **խոհակերոց**:

խոհարար (*ի, աւ*) *s.* See **խոհակեր**: **խոհեմ** (*ի, իւ*) *adj.* Prudent, wise, judicious, intelligent, adroit: See **խոհական**:

խոհեմաբար, *adv.* Prudently; wisely, sensibly, judiciously.

խոհեմաբար, *adj. ind.* Adorned by prudence, prudent, judicious.

խոհեմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To grow wiser, to be prudent.

խոհեմամբ (*մեի, մեաւ*) *adj.* See **խոհեմ**:

խոհեմութայ, *adj. ind.* That proceeds judiciously, circumspect, calm, sober-minded.

խոհեմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prudence, wisdom, circumspection, precaution, caution, reserve.

խոհեք (*ի, աւ*) *s. and adj.* Ordure, filth; sink: filthy, impure, obscene.

խոհերական (*ի, աւ*) *adj.* Filthy, impure, obscene.

խոհերանոց (*ի, աւ*) *s.* Sink, drain.

խոհել See **խորհել**:

խոհուն, *adj. ind.* See **խոհեմ**:

խոյխոյել (*եմ, էջի*) *v. a.* To massacre, to kill, to slaughter.

խոյխոյուսն (*զման, զմամբ*) *s.* Massacre, act of killing, carnage.

խոյխոնջել See **խոխոջել**:

խոյխոնջիւն (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* See **խոխոջել**:

խոյխոնջիւք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **խոխոջիւն**:

խոյխոնջել (*եմ, էջի*) *v. n.* See **խոխոջել**:

խոյղուկ (*ի, աւ*) *s.* Pipe, canal, conduit; spout, gutter, drain; gullet; socket; reed; small pipe. **խոյղուկ գիւսական**, tube of a telescope.

խոռհոր (*ի, աւ*) *s.* Sucking pig.

խոռհորակ or **խոռհորակ** (*ի, աւ*) *s.* See **խոռհոր**:

խոռոյել (*եմ, էջի*) *v. a.* See **խոռոյել**:

խոյ (*ոյ, ով*) *s.* Ram: battering ram: Aries, ram (sign of the Zodiac): See **Հոյ**:

խոյակ (*ի, աւ*) *s.* Chaptrel, capital of a pillar.

խոյանալ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* To soar, to fly on high; to dart forward, to rush.

խոյանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Soar, high flight.

խոյլ (*խուզի, խուզիւ*) *s.* Inquisition, inquest, strict inquiry, examination, research. 'Ի **խոյլ արկանել** or 'Ի **խոյլ** և 'Ի **քիին արկանել**, to examine, to search.

խոյթ (*խութի, խութիւ*) *s.* Kind of wild water animal.

խոյլ (*խուլի, խուլիւ*) *s.* Schirrus; goitre, swelling of the throat: scrofula.

խոյս, *s. ind.* See **խուսափում**: **խոյս աւալ**, to fly, to avoid, to escape, to decamp, to steal away; to be guilty of tergiversation, to shuffle.

խոյր (*խուրի, խուրիւ*) *s.* Headband; diadem, tiara; cap. **խոյր Եւրոպացոյ**, hat. **խոյր Տաշկայ**, turban.

խոյրադիր See **Թադադիր**:

խոյրարար (*ի, աւ*) *s.* Maker of headbands; cap-maker, hatter.

խոյող (*ի, աւ*) *s.* Ornament of architecture.

խոնարհ (*ի, աւ*) *adj.* Humble;

submissive, respectful; lower, inferior.
խոնարհ առնել, to humble.

խոնարհաբար, adv. Humbly.

խոնարհազնայ, adj. ind. That goes down, that lowers.

խոնարհագոյն (գոռնի, գռնիկ) adj. comp. and adv. Inferiour; lower: in an inferior station; below.

խոնարհակ, adj. ind. That bends downwards, that inclines, aslant.

խոնարհաձիգ, adj. ind. That pulls down, that lowers, that makes to fall.

խոնարհամիտ (մոի, մուռ) adj. Humble, that has an humble opinion of himself.

խոնարհամեռել (եմ, էցի) v. n. To humble or abase one's self, to be humble, to have an humble opinion of one's self.

խոնարհամոռութիւն (թեան, թեամբ) s. Humility, humble opinion of one's self.

խոնարհեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow down, to bend down, to incline.

խոնարհել (իմ, հեցայ) v. n-p. To be humble; to lower one's self, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline.

խոնարհութիւն (թեան, թեամբ) s. Humility; deference, submission; humiliation; abasement; baseness, lowness, bend, inclination; inflexion; fall, decline, declension; declination.

խոնարհումն (հման, հմամբ) s. Decline; declination: See **խոնարհութիւն**.

խոնաւ (ի, իւ) adj. and s. Humid, moist: moisture, humidity; humour: See **խոնաւութիւն**.

խոնաւակն (ի, աւ) adj. Humid, moist, wet.

խոնաւակերտ, adj. ind. Humid, wet.

խոնաւային (յոյ, յոմ) adj. Humid, moist, wet: See **խոնաւ**.

խոնաւայոյզ, adj. ind. That wets, that moistens. **խոնաւայոյզք**, wet weather.

խոնաւանալ (ամ, աջայ) v. n-p. To grow wet, to become moist.

խոնաւալփ (ի, իւ) s. Hygrometer.

խոնաւացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To wet, to moisten, to steep.

խոնաւութիւն (թեան, թեամբ) s. Humidity, moisture, wetness; humour, radical moisture.

խոնաւաւ (ի, իւ) adj. Humid, wet, moist: See **խոնաւ**.

խոնջ (ի, իւ) adj. Tired, fatigued, weary, faint, jaded, weak.

խոնջանք (նայ, նոք) s. pl. See **խոնջութիւն**.

խոնջեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To tire, to fatigue.

խոնջիլ (իմ, ջեցայ) v. n-p. To tire, to be fatigued.

խոնջութիւն (թեան, թեամբ) s. Fatigue, weariness, lassitude.

խոշիւն See **չնչիւն**.

խոշորեղ (եմ, էցի) v. a. To kill, to slaughter.

խոշոր, adj. ind. That kills, killing.

խոշորել See **խոշորեղ**.

խոշոր (ի, իւ) adj. Stout; great; thick; rough, rude, rustick, unpolished; awkward, ill-shaped, ill-made. **խոշոր զգեստ**, coarse cloth. **խոշոր ձայն**, rough voice; harsh sound.

խոշորագեղ, adj. ind. Of a rough countenance, of coarse features, hard-favoured, ugly.

խոշորագոյն (գոռնի, գռնիկ) adj. comp. Very rude, very coarse.

խոշորացոյց (ցուցի, ցուցիւ) s. Microscope, magnifying glass.

խոշորեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To magnify, to make larger.

խոշորութիւն (թեան, թեամբ) s. Coarseness, rudeness, want of politeness.

խոշտաւ (ամ, առայ) v. n. See **Կաղաւ**.

խոշտանգանք (նայ, նոք) s. pl. Torture, torment, rack, pain.

խոշտանգել (եմ, էցի) v. a. To torture, to torment, to pain; to incommode.

խոշտանգութիւն (թեան, թեամբ) s. See **խոշտանգանք**.

խոշտանկանք See **խոշտանգանք**.

խոշտար (ի, աւ) s. Son, child.

խոչ (ի, իւ) s. Obstacle, opposition, embarrassment, difficulty, hinderance, inconvenience, clog; cross, contrariety. **խոչ է խաւթ լինել**, to hinder, to clog, to embarrass.

խոչընդակն, s. ind. Hinderance to the sight. **խոչընդակն լինել**, to put a stop to, to hinder.

խոչընդոտն, *s. ind.* Obstacle, stop, hinderance, embarrassment. **խոչընդոտն լինել**, to oppose, to hinder; to clog, to embarrass.

խոսալ (*ամ, պայայ*) *v. n.* To leap.

խոսան (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Uncultivated: waste land. **ի խոսանի**, waste, fallow.

խոսանանալ (*ամ, պանայ*) *v. n-p.* To become desert or uncultivated, to lie waste; to spoil, to go to ruin.

խոսանացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render desert, to leave uncultivated; to spoil, to ruin.

խոսանել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խաւանացուցանել**.

խոսոյ See **խոսոյիք**.

խոսոյել (*եմ, եցի*) *v. a.* To curl, to buckle in curls, to frizzle, to crisp.

խոսոյիք (*պեայ, պեպ*) *s.* Curl, ringlet of hair, buckle of hair.

խոռապետ (*ի, աւ*) *s.* Courtier, minister.

խոռել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to make hollow, to excavate.

խոռել (*ի, աւ*) *s.* Hollow, cavity, cave, hole; cavern, den, chasm.

խոռելանալ (*ամ, չայայ*) *v. n.* See **խոռելի**.

խոռելաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hollow; caverned, cavernous.

խոռելի (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to excavate.

խոռելի (*եմ, չայայ*) *v. n-p.* To become hollow, to become empty, to become void.

խոտաբան (*ի, իւ*) *s.* Promiser, one who promises.

խոտանալ (*ամ, ապայ*) *v. a.* To promise, to engage; to vow; to protest; to offer, to proffer, to deliver, to propose.

խոտացումն See **խոտումն**.

խոտովան, *s. ind.* **խոտովան լինել** or **աւնել**, to confess, to own, to acknowledge; to make confession; to confess (to a priest).

խոտովանաբար, *adv.* Confessedly, avowedly; in confession.

խոտովանահայր (*հօր, հարր*) *s.* Confessor, holy father.

խոտովանարան (*ի, աւ*) *s.* Confessional.

խոտովանադուր (*քեռ, քերր*) *s. f.* Penitent.

խոտովանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To confess, to hear the confession of.

խոտովանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To own, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession.

խոտովանողական (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to a confessor or martyr.

խոտովանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Confession, avowal, acknowledgment, declaration. **խոտովանութիւն մեղաց**, confession of sins. **Երթալ ի խոտովանութիւն**, to go to confession.

խոտովանող (*ի, աւ*) *s.* Confessor (sort of martyr).

խոտուած (*աման, ամամբ*) *s.* Promise, engagement, obligation; word, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession.

խոտովայի (*յնայ, յնով*) *s.* Note of music.

խոտովեգուստ (*գիտայ, գիտով*) *s.* Daughter of Cosroes.

խոտ (*ոյ, ով*) *s.* Grass, herbage, turf, verdure; hay; forage; pasture.

խոտաբուս, *adj. ind.* Fed on grass; living on potherbs.

խոտակեր (*ի, աւ*) *adj.* See **խաւաւարակ**.

խոտաւարակ (*ի, աւ*) *adj.* That eats herbs; that pastures. **խոտաւարակ լինել**, to eat herbs, to pasture.

խոտաւարակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* See **խոտաւարակ լինել**.

խոտան (*ի, իւ*) *adj.* Abject, vile, base, worthless, despicable.

խոտանոց (*ի, աւ*) *s.* Hay-loft, place where hay is kept.

խոտուէտ, *adj. ind.* Grassy, full of grass.

խոտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To despise, to contemn, to scorn, to undervalue, to depreciate, to slight, to disdain.

խոտեղէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Of herbs; of hay.

խոտոր, *adj. ind.* See **խոտորակ**.

խոտորագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more astray, more awry, more oblique.

խոտորագիտակ (*ի, աւ*) *s.* Polemoscope.

խոտորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խոտորեցուցանել**.

խոտորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To turn aside, to mislead, to lead

astray, to divert, to distract; to twist, to contort, to make crooked, to make awry.

խտարիլ (*խմ. բեցայ*) *v. n-p.* To turn aside, to deviate; to go astray, to lose the way; to decline; to shrink, to swerve; to slope, to slant.

խտարնակ (*խ. աւ.*) *adj. and s.* Oblique, crooked, aslant, aslope, thwart, cross, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made, bad; perverse, wicked, froward: cross beam, piece of wood placed athwart. **խտարնակս զնալ**, to walk sideways.

խտարնական (*խ. աւ.*) *adj.* Transverse, cross; aslant: See **խտարնակ**.

խտարնակի, *adv. and adj. ind.* Obliquely, aslant, across, athwart, crossly, transversely; at random, without order: See **խտարնակ**.

խտարնակիլ (*խմ. կեցայ*) *v. n-p.* To slant, to slope; to turn aside, to go astray.

խտարնակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obliquity, crookedness, bias, crossness; perverseness; winding, sinuosity.

խտարնակեալ, *adj. ind.* See **խտարնակ**.

խտարնաշաւիլ, *adj. ind.* Twisted, winding, sinuous.

խտարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **խտարութիւն**.

խտարութիւն (*թման, թմամբ*) *s.* Obliquity, slant position, crookedness, deviation, declination; act of turning aside, act of going astray.

խոր, *adj. ind.* Deep, hollow, excavated; concave. 'Ի **խոր խորանիլ**, to wound severely or mortally: See **խոր**.

խորաբան (*խ. իւ.*) *adj.* Profound, difficult; enigmatical, obscure.

խորաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enigma; profound or obscure discourse.

խորագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Prudent, cautious, adroit, skilful; wary, subtil, sly, crafty.

խորագիտագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very prudent, very adroit; very wary.

խորագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prudence, sagacity; wariness, craft, cunning.

խորագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Title (of a book).

խորագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj.*

comp. More profound, very deep. **խորագոյնս**, to the bottom, profoundly, thoroughly.

խորախորհուրդ, *adj. ind.* Profound, mysterious.

խորախոս (*խ. աւ.*) *adj.* See **խորաբան**.

խորհի (*կան, կամբ*) *adj.* That has hollow eyes.

խորամար (*ոյ, ուլ*) *s.* Glen, deep valley.

խորամանկ (*խ. աւ.*) *adj.* Cunning, sly, crafty, knavish, wily, roguish, artful, trickish; fraudulent, deceitful, rascally, villainous; malicious.

խորամանկիլ (*խմ. եցի*) *v. n.* To chicaner, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to be cunning, to be artful, to be fraudulent, to cheat, to be guilty of knavery.

խորամանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cunning, artifice, chicaner, cavillation, quibble, cheat, deceit, fraud, low stratagem; knavery, villainy; malice.

խորամիջոց, *s. ind.* Cavity, hollow, cavern.

խորամուխ, *adj. ind.* Penetrating, profound, deep. **խորամուխ լինիլ**, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply.

խորայտաակ, *adj. ind.* Profound, deep, hollow.

խորայրչլ, *adj. ind.* That searches to the bottom, that fathomes; fathomed, searched to the bottom.

խորան (*խ. աւ.*) *s.* Pavilion, tent; tabernacle: vault of heaven: altar: arithmetical table: point (at the game of trictrac or backgammon).

խորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To dive into, to go to the bottom; to become hollow or deep.

խորանակար (*խ. իւ.*) *s.* Tent-maker.

խորանակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That dwells in the same pavilion or tent.

խորանաձեւ, *adj. ind.* In form of a pavilion or vault.

խորանայար (*խ. աւ.*) *adj.* That pitches a tent; that constructs a temple.

խորանայարի, *adj. ind.* In form of a tent or vault, vaulted.

խորանանման, *adj. ind.* See **խորանայարի**.

խորանաշէն See **խորանակար**.

խորանապահ (*խ, աւ*) *s.* Guard of a pavilion.

խորանարդ (*խ, իւ*) *adj.* Vaulted: cubical, cubick, hexaedral. **Վերածել** ' *ի խորանարդ*, to cube, to raise to the third power.

խորանարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cube.

խորանաւոր (*խ, աւ*) *adj.* That dwells in a pavilion or tent.

խորանափեղէ (*խ, իւ*) *s.* Curtain of a pavilion or tent.

խորանենդ (*խ, աւ*) *adj.* See **խառամանկ**.

խորաջուր, *adj. ind.* Very deep, unfathomable.

խորասոյդ, *adj. ind.* Sunk deeply, deep. **խորասոյդ աւնել**, to make deep, to thrust to the bottom; to plunge. **խորասոյդ լինել**, to dive to the bottom; to plunge.

խորասուզել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thrust to the bottom; to plunge.

խորարմատ, *adj. ind.* Deeply rooted.

խորափիս (*փոխ, փոխ*) *s.* Cavity, hollow, cave, cavern.

խորափոս (*խ, իւ*) *s.* Hollow, pit.

խորաքանդակ, *adj. ind.* In bass-relief.

խորաքնին, *adj. ind.* Profound, abstruse, difficult.

խորդ (*ոյ, ու*) *s.* Hairecloth, sackcloth.

խորդահանդերձ, *adj. ind.* Clad in sackcloth.

խորդ (*ոյ, ու*) *s.* Crane: See also **խորթ**.

խորդաւ (*ամ, դացի*) *v. n.* To snore, to snort; to have a rattling in the throat.

խորդիւն, *s. ind.* Snore; rattling in the throat.

խորդխորդաւ (*ամ, դացի*) *v. n.* To snore or snort much.

խորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hollow, to excavate, to fathom; to withhold, to retain, to abate, to diminish, to curtail.

խորթ (*ոյ, ու*) *adj.* Bastard, natural, illegitimate. **խորթ որդի**, natural son: See **խորդ**.

խորթաբարոյ (*խ, իւ*) *adj.* Unsocial, morose, capricious, whimsical.

խորթանաւ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To be estranged, to be degenerated, to be spoiled.

խորթասեակ, *adj. ind.* False, bastard.

խորթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To corrupt, to adulterate; to bastardize.

խորթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Corruption, adulteration, degeneracy.

խորթմասս, *adj. ind.* See **խորթ մայ**.

խորթմայ, *adj. ind.* Profound, impenetrable, inscrutable; penetrating, profound.

խորին, *adj. ind.* Deep, high; impenetrable, abstruse, hidden, difficult to understand.

խորիսի (*բոխի, բոխաւ*) *s.* Honeycomb: cake made of honey.

խորի (*խ, աւ*) *s.* Cast skin of a snake; skin, hide.

խորիանաւ (*ամ, խացայ*) *v. n-p.* To fall off as the skin of a snake; to cast the skin.

խորխորատ (*խ, իւ*) *s.* Gulph, abyss, chasm, deep cavern, pit.

խորխորին, *adj. ind.* Very deep.

խորհ, *s. ind.* Thought: See **խորհուրդ**.

խորհել (*իմ, հեցայ*) *v. n-p.* To think; to suppose, to judge, to imagine, to fancy; to meditate, to consider, to study; to reason; to reflect, to bring to memory, to recollect; to bethink one's self.

խորհուրդ (*հրդոյ, հրդով or հրդեան, հրդեամբ*) *s.* Thought; design, imagination, fancy; intention, wish, sentiment, resolution, disposition; idea, fantasy; care, concern, solicitude, attention; reverie; inspiration; advice, counsel; deliberation, consultation; secret; mystery: sacrament. **Շրջել զոր 'ի խորհրդոյ**, to dissuade. **խորհուրդ 'ի մէջ աւաւնաւ**, to consult, to deliberate. **խորհուրդ աւաւ**, to counsel, to advise. **խորհուրդ հարցանել**, to consult, to take counsel, to take advice. **խորհրդեան գալիւ**, secretary.

խորհրդաբար, *adv.* Figuratively; mysteriously; sacramentally.

խորհրդաբեր (*խ, աւ*) *adj.* See **խորհրդաւոր**.

խորհրդաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խորհրդածել**.

խորհրդադաւ, *adj. ind.* Initiate.

խորհրդադաւաց, *adj. ind.* See **խորհրդադաւ**.

Խորհրդապետաց, *adj. ind.* Initiate: mystical. **Խորհրդապետաց առնել**, to initiate.

Խորհրդածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To imagine, to form an idea of, to suppose, to consult, to deliberate: to administer the sacraments; to celebrate mass: to explain, to expound, to comment upon.

Խորհրդածու (*ի, աւ*) *s.* Thinker, one that considers: adviser: minister, one that administers the sacrament, or celebrates mass.

Խորհրդածութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thought, reflection; deliberation: secret, mystery: administration of the sacraments; celebration of mass.

Խորհրդակ (*ի, աւ*) *s.* See **Խորհրդածու**: **Խորհրդական** (*ի, աւ*) *adj. and s.* Mystical, mysterious, sacramental; anagogical: learned, wise, prudent: adviser, counsellor. **Խորհրդական իմաստ**, anagogy, religious rapture. **Խորհրդական խոստովանութիւն**, auricular confession.

Խորհրդականել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Խորհրդածել**.

Խորհրդականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deliberation, council, consultation: mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness: wisdom, prudence.

Խորհրդակասար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That administers, that celebrates: place of administration of the sacrament.

Խորհրդակիր, *adj. ind.* Mysterious; that thinks.

Խորհրդակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Adviser, confidant.

Խորհրդակորոյս, *adj. ind.* That has lost his senses, frantick, mad; foolish.

Խորհրդակցել (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Council, consultation; conference, parley.

Խորհրդանոց (*ի, աւ*) *s.* Council, assembly; place of consultation, or administration of the sacraments.

Խորհրդապահ (*ի, աւ*) *adj.* Secret, discreet, faithful.

Խորհրդաատար (*ի, իւ*) *s.* Missal, mass-book.

Խորհրդատու (*ի, աւ*) *s.* Adviser, counsellor.

Խորհրդարան (*ի, աւ*) *s.* See **Խորհրդանոց**.

Խորհրդաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Mysterious, mystical; figurative, hieroglyphical.

Խորհրդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Խորհրդութիւն**.

Խորհրդօրէն, *adv.* See **Խորհրդաբար**.

Խորձուձ (*ձնձոյ, ձնձով*) *s.* Linen, piece of linen.

Խորնդասոյց, *adj. ind.* See **Անդհաւոր**.

Խորշ (*ի, իւ*) *s.* Angle, corner, edge; nook, lurking place, hidden corner; niche; hollow, cavity; fold; dimple; wrinkle. **Խորշ ծովու**, gulph, bay, creek, cove. **Խորշ նաւի**, hold of a ship. **Խորշ լերանց**, cavern, cave formed by nature. **Խորշ կենդանեաց**, den of wild beasts; nest, litter. **Խորշ առնուլ առաքաւորից նաւու**, to fill the sails, to get the wind. **Խորշ զխորշիւ իջանել**, to become wrinkled, to knit the brow.

Խորշակ (*ի, աւ*) *s.* Hot weather, excessive heat; hot parching wind.

Խորշակաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That causes the hot wind.

Խորշակադնաց, *adj. ind.* Where the hot wind often blows.

Խորշակահար, *adj. ind.* Burnt or parched by excessive heat, or by a burning wind. **Խորշակահար առնել**, to burn, to parch. **Խորշակահար ցամաքիւ**, to be burnt or parched.

Խորշակահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Burning caused by the hot wind.

Խորշակայեղջ, *adj. ind.* Subject to hot weather or to the hot wind.

Խորշակասուն, *adj. ind.* Nourished by the hot wind.

Խորշանկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wrinkle, to knit, to frown.

Խորշանք (*նաց, նգ*) *s. pl.* Flight, escape, act of avoiding or shunning; aversion, antipathy.

Խորշելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Avoidable, evitable.

Խորշեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* Hollow, void, empty.

Խորշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to avoid, to make to shun, to drive away.

Խորշիլ (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To avoid, to retire, to fly, to escape.

- խորշիւն**, *s. ind.* Noise.
- խորշորշան** (*ի, աւ.*) *s.* Double, fold, wrinkle.
- խորշորշանի**, *adj. ind.* Folded, turned down, plaited; wrinkled, knitted.
- խորշորշիլ** (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* See **խորշորիլ**.
- խորշոնցունցանիլ** (*եմ, ցունցի*) *v. շ.* To fold, to curl, to plait; to knit, to wrinkle.
- խորշորիլ** (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To grow wrinkled, to shrivel, to shrink, to fold.
- խորշոմութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Fold, plait, double, gather, curl, wrinkle.
- խորոշ** See **խորաշ**.
- խորով**, *s. ind.* See **խորովում**: 'ի **խորով** արկանիլ See **խորովել**.
- խորոված** (*ի, իւ*) *s.* Roast meat.
- Հայ խորոված**, toast. **Կրպակ խորովածի**, cook's shop. **Որ վաճառէ զխորոված**, one who keeps a cook's shop.
- խորովել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To roast, to toast; to crisp; to fry; to grill, to broil; to burn.
- խորովիլ** (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* To roast; to fry; to burn.
- խորովոյք**, *s. pl. ind.* See **խորոված**.
- խորովում** (*զման, զմամբ*) *s.* Act of roasting; burn.
- խորութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Depth, height, bottom, capacity; concavity, hollowness; excavation; sinking or falling in of the ground.
- խորունդ** (*ընդայ, ընդով*) *s.* Bottomless pit, gulph, abyss.
- խորում**, *s. ind.* See **խորութիւն**.
- խորովիք** (*փեաց, փեոք*) *s. pl.* Concavity, cavity.
- խորսիլ** (*եմ, եցի*) *v. a.* To make the honey-comb; to fill with cakes of honey.
- խորաբար**, *adj. ind.* Ragged, rough, rugged, uneven.
- խորամակիլ** (*եմ, եցի*) *v. a.* To break, to burst, to crack; to dash to pieces; to crush, to bruise. **խորամակիլ զգորս** or **զթշնամին**, to defeat.
- խորամկունք** (*կման, կմամբ*) *s.* Fracture, breaking, bursting, cracking; rout, defeat.
- խորաիկ** (*ակի, ակաւ*) *s.* Roast meat, dressed meat.
- խորակակեր** (*ի, աւ*) *adj.* That eats dressed meat.

- խորակակերութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of eating dressed meat.
- խորակարար** (*ի, աւ*) *s.* Cook; keeper of a cook's shop.
- խորակարարութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Cookery, art of dressing meat.
- խորք** (*բայ, բովք*) *s.* Depth, height, bottom, hollow, pit, cavity; gulph, abyss.
- խորոզ** (*ի, աւ*) *adj. and s.* That withholds, that takes away, that diminishes.
- խոց** (*ի, իւ*) *s. and adj.* Wound, sore; ulcer: wounded. **խոց գնիլ**, to wound. **խոց մեալ**, to be wounded.
- խոցահար** (*ի, աւ*) *adj.* Wounded.
- խոցահարել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound.
- խոցել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound, to stab; to ulcerate.
- խոցոտել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound severely, to cut with a sword.
- խոցոտիլ** (*աշի, աշաւ*) *adj.* That wounds severely.
- խոցոտում** (*աման, ամամբ*) *s.* Act of wounding severely.
- խոցոտել** See **խոցոտել**.
- խոցում** (*ցման, ցմամբ*) *s.* Act of wounding; wound.
- խոցում** (*ոյ, ով*) *s.* Wound, sore.
- խուել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To vex, to trouble, to incommode, to torment.
- խուլածք** (*ծայ, ծովք*) *s. pl.* Felt, stuffing, wadding. **Լիւլ խուլածովք**, to stuff.
- խուլակ** (*ի, աւ*) *adj.* That searches.
- խուլական** (*ի, աւ*) *adj.* Curious, searching, inquisitive.
- խուլարկու** (*ի, աւ*) *adj. and s.* Curious, inquisitive; examiner, searcher, busy inquirer.
- խուլել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into: to shear; to shave; to cut off, to strip off; to shave (the crown of the head).
- խուլողութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Busy search, curiosity, quest.
- խուլում** (*զման, զմամբ*) *s.* Shearing; shaving, tonsure.
- խուծ**, *s. ind.* Obstacle, embarrassment, hinderance. **խուծ է խոչ լինիլ**, or **իւել է խուծ ընդ սան անկանիլ**, to hinder, to embarrass, to clog. 'ի քայ անիլ զխոչ է **զխուծ**, to disen-

umber, to free from embarrassment.

խուժ (ի, աւ) *adj.* Barbarous:
See խուժաղուժ :

խուժաղուժ, *adj. ind.* Barbarous,
savage; cruel, inhuman; black, negro.

խուժախուժք, *adj. ind.* Composed
of barbarians, assembled from the lower
classes.

խուժական (ի, աւ) *adj.* See խու-
ժաղուժ :

խուժամուժ, *adj. ind.* Confused,
mixed. խուժամուժ ամբոխ, the po-
pulace: See խուժաղուժ :

խուժային (յնոյ, յնով) *adj.* See
խուժաղուժ :

խուժան (ի, աւ) *s.* Multitude,
populace, the vulgar, crowd, press,
throng; collection, heap; confusion;
noise, clatter; intrigue, traffick; busi-
ness.

խուժգն (խժգան, խժգամք) *s.*
Obstinacy, stubbornness, pertinacity.
'ի խժգան կալ, to be obstinate.

խուժել (եմ, եցի) *v. n.* To col-
lect together in a troop; to attack in a
troop or confusedly.

խուլ (խի, խլիւ) *adj.* Deaf.

խուխ (խխոյ, խխով) *s.* Phlegm,
spittle.

խուլ (խլի, խլիւ) *s.* Cell, small
room. խուլ պահակայ, sentry-box.

խուժապ (ի, աւ) *s. and adj.*
Haste, hurry, precipitation, speed: in
haste, in a hurry; hasty, precipitate.

խուժապական (ի, աւ) *adj.* Ur-
gent, pressing; precipitate, too hasty.

խուժապառ (նայ, նգ) *s.* Eager-
ness, haste, precipitation; precipitate
flight.

խուժապել (եմ, եցի) *v. a.* To
hasten, to urge, to precipitate; to put
to flight.

խուժապեցունել (եմ, ցուցի)
v. t. See խուժապել :

խուժապիլ (իմ, պեցոյ) *v. n-p.*
To be in haste; to be hasty, to be pre-
cipitate; to fly precipitately.

խուժապուռն (պման, պմամք) *s.*
See խուժապառնք :

խուժիճ (խժի, խժիւ) *s.* See
խրտուիլ :

խուժ, *s. ind.* Note in musick.

խուժք (խմբի, խմբիւ) *s.* Band,
troop, party, company; division, cohort,
legion, brigade, detachment. խուժք
առնուլ or առնել, to assemble, to

collect together. խուժք կազմել զորայ,
to form into a regiment, to embody, to
enlist, to enrol; to collect together.

խուժ, *adj. ind.* Little, small, tri-
fling, brief, short. խուժ ինչ or խուժ-
ք, a little.

խուժիկ (խնկոյ, խնկով) *s.* Incense,
aromatick gum; aromatics. խուժիկ ար-
կանել, to give incense.

խուժիկեղէն (զեղան, զեղամք) *s.*
Sweet calamus.

խուժիճ (խնչոյ, խնչով) *s.* Note in
musick.

խուժիլ (խնլոյ, խնլով) *s.* See
խրտուիլ :

խուժիւն, *s. ind.* Noise, crash,
outcry.

խուժանիլ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.* See
խոսանանալ :

խուժ, *adj. ind. and adv.* Thick,
close, crowded, dense, great, numerous:
in crowds, in a throng.

խուժ (խան, խամք) *s.* Crowd,
concourse, multitude, collection of peo-
ple; affluence, great quantity; noise,
tumult, confusion.

խուժերեցայ, *adj. ind. and adv.*
Very numerous, in multitudes, in a
crowd; conjointly, together.

խուժափառք (նայ, նգ) *s. pl.* See
խուժափուռն :

խուժափել (եմ, եցի) *v. n.* To
escape, to fly, to take to flight, to steal
away, to disappear; to retreat; to re-
tire.

խուժափեցունել (եմ, ցուցի)
v. t. To cause to escape, to save, to
extricate.

խուժափու, *adj. ind.* That takes to
flight, flying.

խուժափուռն (փման, փմամք) *s.*
Evasion, subterfuge, shift, excuse, ter-
giversation.

խուժել (եմ, եցի) *v. n.* See խու-
սափել :

խուժեցունել See խուժափեցու-
ցանել :

խուժուռն See խուժափուռն :

խուժ (խրճոյ, խրճով) *s.* Bundle
of wood, fagot; bundle of corn, sheaf;
bunch, truss; fascine; parcel. կապել
'ի խրճուռն, to fagot, to make into
sheaves, to shock.

խուժ (խցի, խցիւ) *s.* See Սննեակ :

խուժի (խփոյ, խփով) *s.* Cover (for
a dish).

խոփ (*ի, իւ*) *s.* Coulter; plough-share.

խոփ (*խոփոյ, խոփով*) *s.* Small bushes, briars, tuft.

խոփել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap, to pile; to fill, to cram, to stuff.

խոնկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap; to fill out; to make stout, to thicken, to enlarge.

խոնկիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To assemble in a crowd, to gather together; to augment.

խոնուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Heap, pile; concourse, crowd; multitude, abundance.

խոնչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To send forth a guttural cry.

խոռվ, *adj.* and *s. ind.* Confused, confounded, troubled, in disorder: confusion, trouble, disorder. **խոռվ հարկանել** or **յարուցանել**, to trouble, to cause disorder.

խոռվայոյ, *adj. ind.* See **խոռվարար**.

խոռվարար (*ի, աւ*) *adj.* Factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous.

խոռվարիւ (*ի, աւ*) *adj.* See **խոռվարար**.

խոռվել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **խոռվեցուցանել**.

խոռվեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to rouse, to stir up, to excite to insurrection.

խոռվիլ (*իմ, վեցայ*) *v. n-p.* To be troubled, to be disturbed, to be agitated, to be perplexed, to be disquieted, to be disconcerted, to be in a bustle or tumult.

խոռվուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Perturbation, confusion, commotion, agitation, trouble; crash; stir, tumult, bustle, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; havoc; devastation.

խոռվուծ, *adj. ind.* See **խոռվարար**.

խոռուտեալ, *adj. ind.* Tufted, bushy; in form of a sprig.

խոչակ (*ի, աւ*) *s.* See **խոչափոյ**.

խոչակափոյ See **խոչափոյ**.

խոչափոյ (*ոյ, ով*) *s.* Windpipe, throat.

խոպոս, *adj. ind.* Disagreeable, un-

pleasant; ill-natured, ill-tempered.

խոփ (*խոփ, խոփաւ*) *s.* See **փոփ**.

խոտաբալի, *adj. ind.* Severe, violent, hard, heavy, rigorous.

խոտադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* Very severe, very harsh, very hard. **խոտադոյնս**, severely, harshly, rigorously. **խոտադոյնս դնալ**, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

խոտակոն (*ի, իւ*) *adj.* Austere, rigid, harsh.

խոտաւայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a disagreeable sound or voice, harsh, rough.

խոտամբակ See **Ստամբակ**.

խոտամբեր, *adj. ind.* Austere.

խոտամբերուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Austerity.

խոտամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* See **խոտամիտ**.

խոտանալ (*ամ, տայայ*) *v. n-p.* To harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, to be rigorous.

խոտառունչ, *adj. ind.* Rough, violent (wind).

խոտապարանոց (*ի, աւ*) *adj.* That dissents from the general opinion, pertinacious, opiniative; harsh, inflexible, stiff.

խոտապինդ, *adj. ind.* Very hard, very stiff, very stubborn.

խոտասիրտ (*սրտի, սրտիւ*) *adj.* Stiff, inflexible; hardened, impenitent; opiniative, obstinate; insensible.

խոտասրտուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy.

խոտացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To harden, to make hard; to cause to persist, to make obstinate.

խոտաքար (*ի, իւ*) *s.* Hard stone.

խոտերախ, *adj. ind.* Ungovernable; stern, inflexible; obstinate, pertinacious.

խոտիւ, *adv.* Hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly.

խոտստեայ, *adj. ind.* Furnished with hard branches.

խոտոր (*ոյ, ով*) *s.* Garlic.

խոտուծիւն (*ծեան, թեամբ*) *s.* Hardness, stiffness, roughness, harshness, asperity, austerity, rigidness, rigour, severity, cruelty, inclemency, in-

flexibility; want of compliance, want of politeness. Խստութիւն որակ, hardness of heart. Խստութիւն կարծեաց, too great austerity of morals, puritanism.

Խտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խտացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Condensation, act of thickening, coagulation, concretion, congelation; density, thickness, consistence.

Խտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To thicken, to condense, to coagulate, to congeal, to make consistent.

Խտիւր, *s. ind.* Difference, variety, distinction, disparity, disproportion.

Խտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Խտացումն.

Խտաղանք See Խտաղանք:

Խտաղել See Խտաղել:

Խտաղումն (տման, տմամբ) *s.* See Խտաղանք:

Խտաղանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Irritation, sudden impulse; tickling; daz- zling.

Խտաղել (եմ, եցի) *v. a.* To irri- tate (the blood or nerves): to tickle; to dazzle.

Խտաղտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be irritated: to be tickled; to be daz- zled.

Խտաղիմայ (ի, իւ) *s.* Physiogno- mist.

Խտաղիմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy, metoposcopy.

Խտաղան (ի, աւ) *adj.* Ceremo- nial, of observance.

Խտաղանք (նայ, նգբ) *s. pl.* See Խտաղութիւն:

Խտրել (եմ, եցի) *v. a.* To distin- guish, to discern, to make a differ- ence.

Խտրոց (ի, աւ) *s.* Intermedium, interval, space, interstice; distinction, division, separation; difference. Խտրոց ընդ մէջ անկանիլ, to interpose.

Խտրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Difference, distinction; discernment; ob- servance, ceremony.

Խրախ, *adj. ind.* Joyous, gay, merry, joyful. Խրախ առնել, to make merry, to rejoice.

Խրախակից (կցի, կցաւ) *adj.* That joins in merriment, that partakes of festi- vity, that rejoices with.

Խրախափա (մաի, մաաւ) *adj.* Gay, joyous, merry, joyful.

Խրախանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be diverted, to be amused.

Խրախարան (ի, աւ) *s.* Place of great rejoicing or amusement; festivi- ty, feast.

Խրախարար (ի, աւ) *adj.* That rejoices, joyful.

Խրախան (ի, աւ) *s.* Entertain- ment, festivity, feast: that gives an entertainment; that indulges in festi- vity.

Խրախանակից (կցի, կցաւ) *adj.* That joins in festivity or feasts with another.

Խրախանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* See Խրախանալ:

Խրախանարան See Խրախարան:

Խրախանաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Banqueter: that enjoys festivity.

Խրախանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feast, banquet, entertainment, festi- vity; rejoicing, joy, grand diversion or public amusement.

Խրախոյս (խուսի, խուսիւ) *s.* En- couragement, comfort, courage, incite- ment: that gives courage; that encou- rages. Խրախոյս տալ, բառնալ or ձայնել, to give courage, to encourage, to excite; to comfort.

Խրախութիւն See Խրախանութիւն:

Խրախուք, *s. ind. pl.* Feast, ban- quet. Խրախուք առնել, to feast, to hold or give a feast, to banquet.

Խրախուսանք (նայ, նգբ) *s. pl.* En- couragement, courage; comfort.

Խրախուսել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To encourage, to give courage, to comfort, to reanimate, to excite, to in- cite, to exhort, to imbolden.

Խրամ (ոյ, ուլ) *s.* Trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rup- ture, cut, rent; division, separation. Խրամ հատանել, to cut a trench.

Խրամակարկաւ (ի, իւ) *adj.* That repairs a breach. Խրամակարկաւ առնել, to repair a breach or trench.

Խրամահաւ (ի, աւ) *adj.* That makes trenches, that trenches; that se- parates, that divides.

Խրամապահ (ի, աւ) *s. and adj.* Guard of a trench or breach: that guards a trench or breach.

խրամաւ (*ի, իւ*) *s. and adj.* Breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench: broken, burst, cleft, divided.

խրամաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To trench; to break, to burst, to cleave, to divide.

խրամաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rupture; division; trench.

խրամախ (*ի, աւ*) *s.* League, distance of a league: See **Փարսախ**.

խրաւ (*աւ, աւ*) *s.* Admonition, warning, information, caution, remonstrance, advice, counsel; reprimand, reproof; chastisement, punishment.

խրաւարան (*ի, իւ*) *adj.* That warns, that advises.

խրաւարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To warn, to apprise, to advise.

խրաւարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Admonition, notice, warning, advice, counsel.

խրաւարդիք (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* Advising by letter; letter of admonition, notice or information.

խրաւական (*ի, աւ*) *adj.* Admonitory, of information, didactic; that advises.

խրաւաւաւ See **խրաւաւաւ**.

խրաւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To apprise; to warn, to advise, to admonish; to instruct, to discipline, to tutor; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish.

խրաւաւ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That advises; admonisher, adviser, instructor.

խրաւաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Admonition, notice, warning; correction.

խրայ (*ի, իւ*) *s.* Strap, thong.

խրայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tie the thong of a shoe, to put on shoes.

խրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thrust, to plunge; to stick in the mire, to mire; to run aground, to strand.

խրթիւ, *adj. ind.* Obscure, dark; difficult to understand, hidden, enigmatical.

խրթաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks obscurely, obscure, enigmatical.

խրթաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscure language, enigma.

խրթագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Short-hand, stenography.

խրթածածկոյթ, *adj. ind.* Obscure.

խրթածածնակ, *adj. ind.* Obscure, hidden, enigmatical, hieroglyphical.

խրթանաւ (*ամ, նայայ*) *v. n-p.* To darken, to become obscure.

խրթանաւակ, *adj. ind.* Obscure, dark, dull, not brilliant.

խրթիւ, *adj. ind.* Obscure.

խրթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity.

խրել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To plunge into; to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

խրիկնջ, *s. ind.* Neigh, neighing.

խրիկնջաւ See **խրիկնջաւ**.

խրիկ (*ճի, ճաւ*) *s.* Cell; hut, cottage, cot, cabin.

խրիւ (*ի, աւ*) *adj.* Imperious, haughty, insolent, proud.

խրիւաւ (*ամ, ապի*) *v. n.* To bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to rail, to use insolent language; to grow proud.

խրիւաւան (*ի, աւ*) *adj.* See **խրիւաւ**.

խրիւաւահան (*ի, աւ*) *adj.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւայն (*ի, իւ*) *adj.* Sonorous: that talks loudly, that declaims.

խրիւաւաւ (*ամ, ապի*) *v. n-p.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւաւան, *adj. ind.* Braggard, gasco, boastful, insolent.

խրիւաւել (*եմ, եցայ*) *v. n-p.* See **խրիւաւաւ**.

խրիւաւան (*աման, ամամբ*) *s.* Gasconade, bravado, empty boast,rodomontade; insolence, haughtiness.

խրոսակ See **Հրոսակ**.

խրուռք (*խրիւք, խրիւք*) *s. pl.* Shallows, quicksands.

խրանուլ (*ուլ, աւայ*) *v. n-p.* To shudder, to start with fear; to be fearful or nervous.

խրանուլ, *s. ind.* Bugbear, cause of false alarm.

խրանուլակ (*ի, աւ*) *s.* See **խրանուլ**.

խրանուլան (*ցման, ցմամբ*) *s.* Start, shuddering.

խրանել (*եմ, աւայ*) *v. n-p.* See **խրանուլ**.

խցանել (*եմ, խցի*) *v. a.* To cork, to bung, to shut, to close, to fasten.

խցանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Cork, bung, stopper, plug, cock; stoppage, obstruction. **խցանք անկաւի**, faucet or cock

of a barrel. *խցանք թնդանօթի*, bung-hole or mouth of a cannon.

խցաւոր (*ի*, *աւ*) *s.* Possessor of a cell or of a small room.

խցիկ (*խցիան*, *խցիամբ*) *s.* Cell, hut, cabin, small room.

խցողական (*ի*, *աւ*) *adj.* Obstructive, causing obstruction.

խփանել See *խփել*.

խփել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To cover, to put a cover (on a dish).

խօթ (*ի*, *իւ*) *adj.* Sick, sickly, unhealthy, infirm.

խօթադին, *adj. ind.* See *խօթ*.

խօթամբ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* Stupid, foolish, simple, dull; inconsiderate, thoughtless, silly.

խօթամտութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Stupidity, dullness, foolishness, silliness.

խօթանալ (*ամ*, *թացայ*) *v. n-p.* To be sick, to be ill.

խօթապատճառ, *adj. ind.* That causes sickness, unwholesome; that alleges sickness as an excuse.

խօթանիբա (*սրտի*, *սրտիւ*) *adj.* See *խօթամբ*.

խօթասրտութիւն See *խօթամտութիւն*.

խօթութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Sickness, illness, indisposition, infirmity.

խօշ (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, mad, senseless, inconsiderate, rash.

խօշապատ (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, that judges foolishly.

խօշապատութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, want of judgment, want of understanding.

խօշական (*ի*, *աւ*) *adj.* Foolish, extravagant, mad. *խօշական ցնորք*, phantom.

խօշութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Foolishness, nonsense, folly.

խօսական (*ի*, *աւ*) *adj.* Gifted with the faculty of speech, that speaks.

խօսակից (*էցի*, *էցաւ*) *adj.* That converses with another. *խօսակից լինել*, to converse or confer with.

խօսակցիւ (*եմ*, *ցեցայ*) *v. n-p.* See *խօսակից լինել*.

խօսակցութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Conference, conversation, parley, interview; dialogue; discourse.

խօսարան (*ի*, *աւ*) *s.* Parlour (of a monastery): mouth, tongue.

խօսելի (*լսոյ*, *լեաւ*) *s.* Speaker.

խօսել (*եմ*, *սեցայ*) *v. n-p.* To speak, to talk, to discourse; to converse; to confer, to treat, to negotiate. *խօսել 'ի հաշտութիւն*, to parley. *խօսել աւագ զկին*, to promise in marriage, to give in marriage, to betroth. *խօսել եւր զկին*, to espouse, to marry; to contract a marriage, to be engaged to marry. *խօսել հաւուց*, to sing.

խօսնակ (*ի*, *աւ*) *s.* Mediator, intercessor; cock.

խօսնական (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* That speaks: speaker: mediator: See *խօսուն*.

խօսնակից (*էցի*, *էցաւ*) *s.* Mediator.

խօսնայր or *խօսնեայր* (*աւն*, *արամբ*) *s.* Husband, spouse; bridegroom; man engaged to marry.

խօսողութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Action or faculty of speaking.

խօսունք (*սման*, *սմամբ*) *s.* Promise or contract of marriage, espousals.

խօսուն (*ի*, *իւ*) *adj.* Gifted with the faculty of speech; rational, gifted or endowed with reason.

խօսք (*սկց*, *սկւք*) *s. pl.* Speech, talk, discourse, language, tongue, conversation, words.

խօսող (*ի*, *աւ*) *adj. and s.* That speaks: talker; chatterer.

Ճ

Ճ (*dzah* or *dsah*) DZ or DS. (like *z* in the Italian words *zeta*, *orzo*, *zelo*, *zona*, *mezzo*, *Lazzaro*). Consonant, the fourteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters *Զ* and *Տ*, and is sometimes confounded with them, particularly with the first, for example: *Գծուծ*, *դձուծ*; *խնծոր*, *խնծոր*; *խնծ*, *խնծ*.

Ճ or Ծ with a line above it denotes the number *fifty*.

ճագ (*ի*, *իւ*) *s.* Point, top; summit, head, ridge; end, extremity. *ճագ 'ի ծագ*, from one extremity to the other; from top to bottom, entirely.

Ծաղկել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To bring forth, to put forth, to produce: See **Ծաղկել**.

Ծաղկել (*իմ, գեցոյ*) *v. n-p.* To dawn, to begin to appear, to rise; to be born, to take rise; to be produced; to depart, to come, to emanate, to proceed, to descend, to arise, to ensue, to result; to pullulate; to blossom, to open; to derive.

Ծաղաղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Ծաղաղութիւն**.

Ծաղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Dawn, rising; birth, origin, formation, lineage, emanation, descent, derivation, result, source, rise.

Ծալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fold; to plait, to turn in, to turn up; to make into ruffles.

Ծալած (*ոյ, ով*) *s.* See **Ծալած**.

Ծալումն (*լման, Լմամբ*) *s.* See **Ծալած**.

Ծալթ, *s. pl. ind.* Fold, folding, plait, pucker.

Ծախ (*ու, ու*) *s.* Expence, cost, charge, consumption, maintenance; waste, damage.

Ծախել (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume, to use, to waste, to reduce to nothing, to exhaust, to eat; to absorb, to devour, to corrode; to spend, to make expence.

Ծախել (*խի, խաւ*) *adj. and s.* Devouring, devourer; waster; corrosive.

Ծախողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Ծախողութիւն**.

Ծախումն (*խման, Խմամբ*) *s.* Waste, consumption; corrosion.

Ծածանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ruffle the water, to agitate the surface.

Ծածանումն (*նման, Խմամբ*) *s.* Undulation, wrinkles.

Ծածկաբար, *adv.* In secret, secretly, by stealth, covertly.

Ծածկապէս (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows secrets.

Ծածկաթաղոյց, *adj. ind.* Hidden.

Ծածկանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Ծածկութիւն**.

Ծածկապէս See **Ծածկաբար**.

Ծածկառես (*ի, աւ*) *adj.* That sees secrets.

Ծածկարան (*ի, աւ*) *s.* Cover, shelter. **Ծածկարան անկողնոյ**, coverlet, counterpane.

Ծածկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To co-

ver, to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak; to pretend, to veil; to envelop, to bury, to submerge, to choke, to inundate; to suppress; to eclipse.

Ծածկէլիք (*լեաց, լեգք*) *s. pl.* Cover, that serves to cover.

Ծածկիւ (*կի, կաւ*) *s.* Cover, lid.

Ծածկոյթ (*կութի, կութիւ*) *s.* Cover, covering; hammer cloth; veil, curtain; dress; mask; pistol-case; awning; muffler; act of hiding or of concealing. **Ծածկոյթ գլխոյ**, kerchief. **Ծածկոյթ սոխոյ**, coverlet.

Ծածկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of hiding; occultation, secret: See **Ծածկոյթ**.

Ծածուկ, *adj. ind.* Hidden, occult, secret; clandestine. **Ծածուկէ արտի**, bottom, the most inward recess of the heart.

Ծակ (*ու, ու*) *s.* Hole, aperture, point, defile, keyhole, socket, outlet, slit, pigeon hole, embrasure; dimple, cavity; den, cavern, grotto.

Ծակ, *adj. ind.* Bored, perforated.

Ծակախիթ, *adj. ind.* **Ծակախիթ լինել**, To retire into cavern.

Ծակամուտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* That retires into a cavern, into a grotto.

Ծակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bore, to pierce, to make a hole, to perforate.

Ծակոյց (*ուկի, ուկաւ*) *s.* Small hole, point, cavity.

Ծակում (*ի, աւ*) *adj.* Pierced, bored, perforated.

Ծակումել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pierce, to bore, to perforate.

Ծակոտեան, *adj. ind.* See **Ծակում**, **կէն**.

Ծակոտէն (*կենի, կենիւ*) *adj. and s.* Pierced, bored, perforated; porous; onyx.

Ծակոտումն (*ոյ, ով*) *s.* Keyhole; perforation.

Ծակուկ See **Ծակոյց**.

Ծակալք (*տեաց, տեգք*) *s. pl.* Pore.

Ծաղածանակ, *adj. ind.* Shameful, turned into derision.

Ծաղիկ (*զկան, զկամբ*) *s.* Flower. **Ծաղիկ փոքրիկ**, floweret. **Ծաղիկ մանկանց**, small pox.

Ծաղիկընձիւղ, *adj. ind.* That puts

forth flowers, blossomed.

Ծաղկաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces flowers, blossomed.

Ծաղկադիր (գրի, գրաւ) *s.* Flourished letter, capital and figured letter.

Ծաղկագարման (ի, իւ) *adj.* and *s.* Florist.

Ծաղկադէմ (գիմի, գիմաւ) *adj.* Face marked or pitted with the small pox.

Ծաղկազարդ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Adorned with flowers, blossomed: palm-sunday.

Ծաղկազարդել (եմ, էցի) *v. a.* To adorn with flowers.

Ծաղկազդեաց (էցի, էցաւ) *adj.* Blossomed.

Ծաղկազրեռ (ի, իւ) *adj.* See **Ծաղկազրեաց**.

Ծաղկազրծ, *adj. ind.* That is strepted or deprived of flowers, flowerless.

Ծաղկազուարճ, *adj. ind.* Blossomed.

Ծաղկալի, *adj. ind.* See **Ծաղկալիք**.

Ծաղկալից, *adj. ind.* Full of flowers, blossomed.

Ծաղկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces flowers.

Ծաղկակալ (ի, աւ) *adj.* That has, that bears flowers.

Ծաղկահամ, *adj. ind.* See **Ծաղկահոտ**.

Ծաղկահոտ, *adj. ind.* Muscadine (wine).

Ծաղկաձե, *adj. ind.* In form of a flower.

Ծաղկոյորինուորակ, *adj. ind.* Made, adorned with flowers, figured.

Ծաղկանոց See **Ծաղկոց**.

Ծաղկատեսակ, *adj. ind.* In form of a flower, blossomed.

Ծաղկաւերանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To blossom, to be filled with flowers or abundant in flowers.

Ծաղկաւերել (իմ, ապայ) *v. n-p.* See **Ծաղկաւերանալ**.

Ծաղկաւերանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance of flowers.

Ծաղկաւէս (ւերի, ւերաւ) *adj.* Blossomed, blooming, filled with flowers.

Ծաղկափթիթ, *adj. ind.* Blossomed, blooming.

Ծաղկաքաղ (ի, իւ) *adj.* and *s.* That gathers flowers; collection, summary, anthology. **Ծաղկաքաղ առնել**,

to gather, to collect, to compile.

Ծաղկաքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anthology.

Ծաղկեայ, *adj. ind.* Blossomed, figured, embroidered.

Ծաղկել (եմ, էցի) *v. n.* and *a.* To blossom, to put forth flowers, to be in flower; to adorn with flowers.

Ծաղկեղէն (գինի, գինաւ) *adj.* See **Ծաղկեայ**.

Ծաղկերանդ, *adj. ind.* Blossomed, figured, adorned with flowers.

Ծաղկեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make blossom, to make flowers put forth; to render blooming.

Ծաղկընկէց, *adj. ind.* That has lost its flower, flowerless. **Ծաղկընկէց լինել**, to lose its blossoms.

Ծաղկիլ (իմ, էցայ) *v. n-p.* To blossom, to be in flower. **Ծաղկիլ ալեաց**, to whiten.

Ծաղկոց (ի, աւ) *s.* Flowergarden.

Ծաղկուտ, *adj. ind.* See **Ծաղկաւէս**.

Ծաղք (ղաւ, զաւ,) *s.* Laughter, laugh; mockery, raillery, banter; derision; sneer; sport, play. **Ծաղք առնել**, to laugh, to play, to make sport of, to ridicule. **Զծաղու դալ**, to joke, to jest, to laugh.

Ծաղքաբան (ի, իւ) *adj.* That says witticisms, waggish.

Ծաղքաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rebus; joke, sport, pleasantry.

Ծաղքալից, *adj. ind.* Shameful, ridiculous, laughable.

Ծաղքածու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Laughter, joker, jester, waggish, jocose, frolicsome, droll, that repeats witty sayings, burlesque, comick, ludicrous.

Ծաղքածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Waggishness, buffoonery, mockery.

Ծաղքական (ի, աւ) *adj.* See **Ծաղքալից**.

Ծաղքասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* See **Ծաղքածու**.

Ծաղքել (եմ, էցի) *v. a.* To laugh at, to ridicule, to scorn, to deride, to make sport of, to turn into ridicule.

Ծամ (ի, իւ) *s.* Head of hair, hair. **Կեղծ ծամ**, wig, false hair.

Ծամածուտ, *adj. ind.* That grins, twisted; tortuous, anfractuous.

Ծամածուել (եմ, էցի) *v. a.* To grin, to make mouths at one; to twist.

Ծամածութիւն (թեան, թեամբ) *s.*

Grimace, contortion of face, distortion.

Ծամակալ (*ի, ալ*) *s.* Hair band, ornament to bind the hair.

Ծամկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To chew.

Ծամկիք (*լեաց, լեզք*) *s. pl.* Jaw; cheek. Ծամկիք ձիոյ, the nether jaw of a horse.

Ծայդ or Ծայթ (*ի, իւ*) *adj.* Defective, that errs or has a false opinion.

Ծայթանձ (*ձին, ձամբ*) *adj.* and *s.* Heretick, schismatick.

Ծայթրին See Ծթրին.

Ծայր (*ի, իւ*) *s.* End; edge, extremity, termination; border; top; ridge, summit, height, head; top of plants, flowers etc. point.

Ծայրագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Consummate, supreme; extreme.

Ծայրալիք, *adj. ind.* Heaped up, very full, complete, fulfilled, perfect.

Ծայրակարմիր, *adj. ind.* Whose edges or extremities are red, rising (*սուն*).

Ծայրակտոր, *adj. ind.* That cuts the extremities, that destroys entirely, pernicious, very bad, hurtful. Ծայրակտոր առնել, to cut the extremities; to destroy entirely.

Ծայրակտուր, *adj. ind.* Whose end or extremity is cut. Ծայրակտուր ձեռք է ոտիւք, whose fingers end is cut. Ծայրակտուր առնել, to cut or cut off the extremities; to cripple, to mutilate, to lop off.

Ծայրահեղ (*եմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To split, to break entirely.

Ծայրայեղ, *adj. ind.* Extreme, to the highest degree, too much.

Ծայրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To excel, to surpass.

Ծայրապատար, *adj. ind.* See Ծալրակց.

Ծայրապտուկ (*սկի, սկաւ*) *s.* Bud, button.

Ծայրաս (*ի, իւ*) *adj.* Lopped off, mutilated.

Ծայրատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To lop off, to mutilate, to retrench.

Ծայրատուլիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mutilation, retrenchment.

Ծայրարձակուլիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shoot.

Ծայրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To consummate, to finish, to accomplish, to perfect, to make excellent.

Ծայրաքաղ, *adj. ind.* Cut off, retrenched. Ծայրաքաղ առնել, to lop off, to retrench; to abridge, to shorten; to gather.

Ծայր 'ի ծայր; *adj. ind.* Extreme; heaped up.

Ծայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Summit, height.

Ծանակ (*ի, ալ*) *adj.* Shameful, ridiculous, sport, laughing stock.

Ծանակազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very shameful, very ridiculous.

Ծանակալք (*նայ, նք*) *s. pl.* Shame, reproach, ignominy; derision, mockery, raillery; privy parts.

Ծանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ridicule, to sport with, to turn into ridicule.

Ծանակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Ծանակալք.

Ծանծաղ, *adj. ind.* See Ծանծաղում.

Ծանծաղազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very light, that is not profound, very low.

Ծանծաղամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Light, giddy, inconsiderate, silly; goblin.

Ծանծաղամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Levity, inconstancy, imprudence, folly.

Ծանծաղել (*եմ, ղեցայ*) *v. n-p.* To become lighter or less profound.

Ծանծաղում, *adj. ind.* Shallow, that is not deep. Ծանծաղումք, shallows, banks.

Ծանուես, *adv.* Grievously, difficultly.

Ծանուցանել (*եմ, նուցի*) *v. a.* To warn, to make known, to signify, to notify, to relate, to represent, to instruct, to communicate, to teach; to tell; to reveal; to declare, to denounce, to divulge, to publish, to manifest, to intimate; to protest; to mark, to denote.

Ծանուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Declaration, denunciation, intimation, signification, notification.

Ծանր (*նու, նու*) *adj.* and *adv.* Heavy, weighty, big, massive, great, grievous, thick; difficult, onerous, laborious, troublesome, hard, importunate, disagreeable, awful, serious, preponderating: See Ծանուես: Ծանր թուիլ, to be angry, to be enraged.

Ծանրաբարոյ (ի, էւ) *adj.* Grave, serious.

Ծանրաբարոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gravity, seriousness.

Ծանրաբեկ, *adj. ind.* Oppressed, that sinks under the weight.

Ծանրաբեռն, *adj. ind.* Heavy, onerous, difficult; oppressed, overloaded.

Ծանրաբեռնել (եմ, էցի) *v. a.* To oppress, to overload.

Ծանրագին (գնի, գնիւ) *adj.* Precious, of great price, dear, costly.

Ծանրագործ (ի, աւ) *adj.* Flagitious.

Ծանրաթախիծ, *adj. ind.* Very sad, morose, melancholy, very grievous.

Ծանրալեզու (ի, աւ) *adj.* That speaks thick, that lisps.

Ծանրայուծ, *adj. ind.* Whose yoke is heavy, onerous, oppressed.

Ծանրալուր, *adj. ind.* Hard of hearing, rather deaf.

Ծանրախօս (ի, աւ) *adj.* See Ծանրալեզու.

Ծանրական (ի, աւ) *adj.* See Ծանրալեզու.

Ծանրակիր, *adj. ind.* Heavy, onerous; insupportable, intolerable.

Ծանրակշիւ, *adj. ind.* Heavy; of great price.

Ծանրաձայն (ի, էւ) *adj.* See Ծանրալուր.

Ծանրամիտ (մոի, մոտւ) *adj.* Peevish, humoursome, obstinate.

Ծանրամեկ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be angry; to be obstinate.

Ծանրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To weigh, to be heavy; to gravitate; to be insupportable; to grow heavy, to be aggravated, to become weighty, to be increased. Ծանրանալ աչաց, to lose the sight. Ծանրանալ ականջաց, to become hard of hearing.

Ծանրանաւել (եմ, էցի) *v. n.* To sail very slowly.

Ծանրանգամ, *adj. ind.* See Ծանրաշարժ.

Ծանրաշարժ (ի, էւ) *adj.* Heavy, slow.

Ծանրաշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heaviness, slowness.

Ծանրաչափ (ի, էւ) *s.* Barometer.

Ծանրասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* See Ծանրամիտ.

Ծանրասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy.

Ծանրատուութիւն, *adj. ind.* Tire-

some, importunate, vexatious.

Ծանրացասումն, *adj. ind.* Fuming with passion. Ծանրացասումն լինել, to fume with passion, to be irritated, to be angry, to be enraged.

Ծանրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enhance, to make heavy, to weigh down, to load, to oppress, to overload.

Ծանրիկ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* See Ծանրանալ.

Ծանրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heaviness, grievousness, gravitation; load, burden; weight; heaviness, sinking; importance; gravity, countenance, deportment.

Ծանօթ (ի, էւ) *adj. and s.* Knowing; known, manifest; friend, acquaintance. Ծանօթս առլ, to make known, to let know. Ծանօթս առլ զանձնէ, to make one's self known, to show one's self.

Ծանօթարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Note, observation: See Ծանօթութիւն.

Ծանօթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To take, to have or acquire a knowledge of, to inform one's self, to know, to be acquainted.

Ծանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge, acquaintance, acknowledgment, notion, foreknowledge, custom, light, information, instruction, intelligence; note, annotation; advice, warning, remark, notice, explanation; learning, science; report.

Ծառ (ոյ, ով) *s.* Tree.

Ծառադնայ, *adj. ind.* That mounts a tree.

Ծառախիտ, *adj. ind.* Ծառախիտ լինել, To hide one's self among the trees.

Ծառախուր, *adj. ind.* Ծառախուր առնել, To prune trees.

Ծառայ (ի, էւ) *s.* Servant, domestick, waiter, boy, valet, slave, footman, vassal, dependant, subject.

Ծառայաբար, *adv.* Servilely, like a servant.

Ծառայաբարոյ (ի, էւ) *adj.* That behaves servilely, vile, low, ignoble.

Ծառայազուն (զի, զիւ) *adj.* That belongs to the family of a servant, low, vile, ignoble.

Ծառայածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of a servant.

Ծառայական (ի, աւ) *adj.* Servile.

Ծառայակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a servant.

Ծառայածիս (մտի, մտաւ) *adj.* See Ծառայաբարոյ :

Ծառայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be a servant or slave, to serve.

Ծառայատոհմ (ի, իւ) *adj.* See Ծառայադուռ :

Ծառայել (եմ, եցի) *v. ռ.* To serve, to wait upon.

Ծառայեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. շ.* To make serve, to enslave, to subject.

Ծառայորեալ (երոյ, երով) *s. pl.* Nobility brought under subjection; servants.

Ծառայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Servitude, being a servant; slavery, captivity, yoke, vassalage, dependance, subjection; service, office.

Ծառանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To become a tree; to rise up as a tree.

Ծառանոց (ի, աւ) *s.* Place planted with trees.

Ծառաստան (ի, աւ) *s.* See Ծառանոց :

Ծառաստանի (անկոյ, անկով) *s. and adj.* Planted trees, wood, grove; planted. Փայտ Ծառաստանի, wood, planted trees.

Ծառիկել See Ծաւարիկ :

Ծաւարիկ (եմ, եցի) *v. a.* To chew, to grind, to cranch, to break with the teeth.

Ծաւարում (քման, քմամբ) *s.* Act of chewing, mastication.

Ծարաւ (ոյ, օվ) *s.* Thirst. Ծարաւ անհարկն, drought. Շէջուցանել զծարաւն, to quench one's thirst, to cool, to slake one's thirst.

Ծարաւահոյծ, *adj. ind.* Thirsty.

Ծարաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. շ.* To make dry, to cause thirst.

Ծարաւի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Thirsty, that is thirsty, dry; ardent.

Ծարաւիկ (եմ, լեցայ) *v. n-p.* To be thirsty.

Ծարաւուա, *adj. ind.* Dry.

Ծարբի (բրոյ, բրով) *s.* Prepared antimony.

Ծարբոյ (արի, արիւ) *s.* See Ծարբի : Ծարբել (եմ, եցի) *v. a.* To wash over with prepared antimony.

Ծաւալ, *s. ind.* See Ծաւալում :

Ծաւալական (ի, աւ) *adj.* Dilatable, ductile.

Ծաւալականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dilatation, ductility.

Ծաւալել (եմ, եցի) *v. a.* To dilate, to propagate; to spread, to extend; to stretch.

Ծաւալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. շ.* See Ծաւալել :

Ծաւալում (լման, լմամբ) *s.* Dilatation, extension, diffusion, propagation, inundation.

Ծաւի (ւոյ, լեաւ) *adj.* Mild, that has mild eyes.

Ծափ (ի, իւ) *s.* Clapping of hands, applause. Ծափս հարկանել or Ծափ զԾափի հարկանել, to clap the hands, to applaud.

Ծափաձայն (ի, իւ) *s.* See Ծափ : Ծափել (եմ, եցի) *v. n.* See Ծափս հարկանել :

Ծգռակ See Զգռակ :

Ծեթեթիկ (եմ, եցի) *v. n.* See Թլուալ խօսել :

Ծեծած (ի, իւ) *s.* Flax.

Ծեծել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike, to crush, to grind, to pound.

Ծեր (ոյ, օվ) *adj. and s.* Old; old man, aged, dotard, elder.

Ծերագոյն (գունի, գունիւ) *adj. and s.* Older, more ancient; elder.

Ծերածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That is born of an old man or an old woman.

Ծերակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion of an old man, that is of the same old age.

Ծերակոյտ (կռաի, կռաիւ) *s.* Senate; assembly of old men or elders.

Ծերակոյտ ժողով, senate. Օրէնք or զձեռն Ծերակուաի, senatus consultum. Անգամ Ծերակուաի, senator.

Ծերակուաական (ի, աւ) *adj.* Senatorial.

Ծերանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow old, to whiten.

Ծերանոց (ի, աւ) *s.* Place of old men or elders.

Ծերասած, *adj. ind.* That nourishes an old man.

Ծերասածել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish an old man.

Ծերասածութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of nourishing an old man.

Ծերասանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be comforted or well at ease in one's old age.

Ծերութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.*

Old age. **Խորին ծերութիւն**, decrepitude.

Ծերունաբար, *adv.* Like an old man.

Ծերունեան, *adj. ind.* Aged, old.

Ծերունի (**նշոյ, նեաւ**) *s.* Old man, old, aged, advanced in age.

Ծերայ (**ի, իւ**) *s.* Cavern, cavity, hole.

Ծեփ (**ոյ, ու**) *s.* Stucco, plastering, rough-cast, cement, mortar.

Ծեփել (**եմ, էջի**) *v. a.* To plaster, to rough cast, to cement.

Ծեփումն (**գիման, գիմամբ**) *s.* Plastering, rough cast.

Ծեքբանել (**եմ, էջի**) *v. n.* To jest.

Ծեքել (**եմ, էջի**) *v. a.* To distort, to turn aside.

Ծեքեքիլ (**իմ, քեցոյ**) *v. n-p.* To be affected.

Ծեքեքմալք (**մանց, մամբ**) *s.pl.* Affected airs, grimaces.

Ծեքեքոյ (**ի, աւ**) *adj. and s.* Affected person, soft, delicate with affectation.

Ծես (**ծիսի, ծիսիւ**) *s.* Rite, form, ceremony.

Ծիածան (**ի, աւ**) *s.* Rainbow, iris.

Ծիծալ, *s. ind.* Smile, simper; laugh, laughter, derision, sneering. **Ծիծաղ բարձրաձայն**, burst of laughter.

Ծիծաղական (**ի, աւ**) *adj.* Laughable; pleasant, facetious; ridiculous, that deserves to be laughed at.

Ծիծաղականութիւն (**ծեան, ծեամբ**) *s.* Risibility.

Ծիծաղեցուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To make laugh.

Ծիծաղել (**իմ, զեցոյ**) *v. n-p.* To laugh, to smile, to deride; to mock, to laugh at. **Բարձրաձայն** or **յանչափս ծիծաղել**, to burst with, to splot one's sides with, to choke with laughter.

Ծիծաղոտ (**ի, աւ**) *adj.* That laughs often: See **Ծաղրաւեր**.

Ծիծառն (**ծիծառն, ծիծառմբ**) *s.* Swallow, marten.

Ծիծառնուկ (**նկի, նկաւ**) *s.* Nighth-gale, philomel.

Ծիծեռնախոտ (**ի, իւ**) *s.* Celandine.

Ծիծեռնաբար (**ի, իւ**) *s.* Swallow-wort.

Ծել See **Ծղում**.

Ծն (**ծնի, ծնիւ**) *s.* Birth; after birth, delivery. **Ի ծնէ**, from one's birth.

Ծեսական (**ի, աւ**) *adj.* Ceremonious.

Ծեսարան (**ի, աւ**) *s.* Ceremonial, ritual.

Ծեռ (**ծռի, ծռիւ**) *s.* Sparrow, small sparrow.

Ծիր (**ծրի, ծրիւ**) *s.* Line drawn round, circle, arch, circumference, turn, order, coarse, term, line. **Ծիր Գնոյ**, colure. **Ծիր Կաթին**, galaxy, milky way. **Ծիր խաւարման**, ecliptic. **Ծիր գիշերահաւասարի**, equinoctial.

Ծիրան (**ոյ, ու**) *s.* Apricot.

Ծիրանազարդ, *adj. ind.* Adorned with purple.

Ծիրանազգեաց (**էջի, էցաւ**) *adj.* See **Ծիրանազգեստ**.

Ծիրանազգեստ (**ի, իւ**) *adj.* Clothed in purple.

Ծիրանածաղ, *adj. ind.* Purple, red.

Ծիրանածայր, *adj. ind.* Having a purple or red border.

Ծիրանածին (**ծնի, ծնիւ**) *adj.* That is born in the purple or in the royal dignity.

Ծիրանածնունդ, *adj. ind.* See **Ծիրանածին**.

Ծիրանածուէն, *adj. ind. and s.* Morsel of purple.

Ծիրանական (**ի, աւ**) *adj.* Purple, purple colour. **Ծիրանական պատմութիւն**, purple.

Ծիրանակիր (**կրի, կրաւ**) *adj.* See **Ծիրանազգեստ**.

Ծիրանանալ (**ամ, բանացայ**) *v. n-p.* To be dyed purple or red; to become purple.

Ծիրանաներկ, *adj. ind.* Dyed crimson or purple, red, purpled.

Ծիրանաներկեալ (**ելոյ, ելով**) *adj.* See **Ծիրանաներկ**.

Ծիրանալուառ (**ի, աւ**) *s.* Vender of apricots; vender of purple or of stuff dyed purple.

Ծիրանաւեսակ, *adj. ind.* Purple, purple colour, crimson, red.

Ծիրանաւետիլ, *adj. ind.* See **Ծիրանաւեսակ**.

Ծիրանացուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To dye purple or crimson, to make red, to purple.

Ծիրանափայլ, *adj. ind.* Purple, cloth-

ed in purple, that is in dignity; red.
Ծերանափառ, *adj. ind.* See **Ծերա-
 նափայլ**.

Ծերանեգոյն, *adj. ind.* Purplish,
 crimson, scarlet; purpled, red.

Ծերանեղեն (*նույ, նեաւ*) *s.* Apricot tree.

Ծերաներգին, *adj. ind.* Dyed purple,
 purplish, purpled.

Ծերաներգինէլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To
 dye purple, to purple.

Ծերանեկիր See **Ծերանակիր**.

Ծերանի (*նույ, նեաւ*) *s.* and *adj.*
 Purple, scarlet, crimson; cochineal;
 purplish, red; violet.

Ծերա (*ծրաի, ծրաիւ*) *s.* Dross,
 ordure, dirt. **Ծերա Զանձից**, the dung
 of flies.

Ծիւ (*ծուոյ, ծուով*) *s.* See **Ծիրա**.
Ծիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Meager, lean,
 hectic, thin.

Ծիւրական (*ի, աւ*) *adj.* See **Ծիւր**.
Ծիւրական ախա, consumption; hectic
 fever.

Ծիւրեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* See
Ծիւր: **Ծիւրեալ ախա** See **Ծիւրա-
 կան ախա**.

Ծիւրեկ (*եմ, էցի*) *v. a.* To make
 lean, to consume.

Ծիւրեցուցանեկ (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 See **Ծիւրեկ**.

Ծիւրիկ (*իմ, բեցոյ*) *v. n-p.* To
 grow lean, to become lean, to decay.

Ծխալից, *adj. ind.* Full of smoke,
 smoky, smoked.

Ծխախառն, *adj. ind.* Mixed with
 smoke, smoky.

Ծխախոտ (*ի, էւ*) *s.* Tobacco.
Զգեւ զծխախոտ, to take tobacco, to
 smoke tobacco. **Էղէզն ծխախոտի**,
 pipe.

Ծխամած, *adj. ind.* Enveloped in
 smoke, smoky.

Ծխանեղի (*լույ, լեաւ*) *s.* Perfume,
 aromattick, empassm, odoriferous drug.

Ծխաշունչ, *adj. ind.* Smoking,
 smoky.

Ծխեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* Smoked.
Պղինձ ծխեալ See **Արջոյր**.

Ծխել (*եմ, էցի*) *v. a.* To smoke;
 to perfume, to embalm. **Ծխել զխաւնկ**,
 to cense.

Ծխիկ (*իմ, ծխեցոյ*) *v. n-p.* To
 smoke, to emit smoke.

Ծխնեղոյչ (*լուգի, լուգիւ*) *s.* Fun-
 nel of a chimney. **Մարբեկ զծխնե-**

ղոյն, to sweep, to clean a chimney.

Ծխառեկ (*եմ, էցի*) *v. a.* To smoke.

Ծխառեկ (*իմ, տեցոյ*) *v. n-p.* To be
 smoked.

Ծխառն (*ծխման, ծխմամբ*) *s.*
 Fumigation, suffumigation. **Ծխառն
 խնկոյ**, censuring.

Ծծել (*եմ, էցի*) *v. a.* To suck, to
 take a suck, a liquor with the mouth.

Ծծել զխաթն, to suck the milk, to
 suck the breast.

Ծծմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Sul-
 phured, sulphureous.

Ծծմայոյ, *adj. ind.* See **Ծծմային**.

Ծծումբ (*ծծմայ, ծծմարով*) *s.*

Sulphur. **Պատեկ** or **օծանեկ ծծմարով**,
 to dip in sulphur, to mix with sul-
 phur.

Ծծումն (*ծծման, ծծմամբ*) *s.* Suc-
 tion.

Ծկոյթ See **Ճկոյթ**.

Ծկառեկ See **Ձգառեկ**.

Ծղիկ or **Ծղիք** (*զեաց, զեպք*) *s. pl.*
 The arms.

Ծղկնի (*նույ, նեաւ*) *s.* Hinge, pi-
 vot; turning joint.

Ծղրիք (*բզի, բզաւ*) *s.* Cricket.

Ծղոս or **Ծղոս** (*ի, էւ*) *s.* Stalk,
 trunk, pipe.

Ծուկ (*ի, աւ*) *s.* Dark or obscure
 place.

Ծմակային (*յնոյ, յնով*) *adj.*
 Shady, obscure.

Ծմականիւտ, *adj. ind.* That lives in
 a dark or shady place.

Ծմակեցուցանեկ (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To render dark or obscure, to dar-
 ken.

Ծմակեցուցիչ (*ցչի, ցչաւ*) *adj.*
 That renders dark or obscure.

Ծմակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
 Obscurity, state of an obscure or sha-
 dy place.

Ծմիկ (*ոյ, ու*) *s.* Spinage: See
Ըմիկ.

Ծմիեալ (*ելոյ, էլով*) *adj.* Sad,
 oppressed with grief, sorrowful.

Ծմիիկ (*իմ, բեցոյ*) *v. n-p.* To be
 grieved, to be oppressed with grief, to
 vex one's self.

Ծնական See **Ծննդական**.

Ծնանկի (*լույ, լեաւ*) *adj.* That
 lies in, that brings forth a child.

Ծնանիկ (*իմ, ծնոյ*) *v. a.* and *n-p.*
 To beget, to bring forth a child, to lie
 in, to be delivered, to produce, to

procreate; to be begotten, to be produced, to be born, to pullulate, to bloom; to proceed, to issue. Վերստին ծնանիլ, to regenerate, to be born again.

Ծնանոյ (ի, աւ) *adj.* Generative.

Ծնգասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mortified, bashful, modest.

Ծնգել (եմ, եցի) *v. a.* To mortify, to emaciate, to make lean, to weaken.

Ծնգիլ (եմ, գեցայ) *v. n. p.* To become lean, to be mortified or emaciated, to be weakened, to lose the strength of one's knees.

Ծնգոտ (ի, աւ) *adj.* Weak, lean, emaciated, mortified.

Ծնեալ (ելոյ, ելալ) *adj.* Born.

Ծնեբեկ (ի, աւ) *s.* Asparagus.

Ծնելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bringing forth a child, generation, birth.

Ծնիլ See Ծնանիլ.

Ծնիչ (ծնչի, ծնչաւ) *adj.* and *s.* See Ծնող.

Ծնծայ (ի, իւ) *s.* Cymbal, little bell.

Ծնեկաւայ, *adj. ind.* Knotty, full of knots.

Ծնեկել See Ծնգել.

Ծնեկեր (ի, աւ) *s.* Note of music.

Ծննդաբախ (ի, իւ) *s.* Birth; descent, nativity.

Ծննդաբան (ի, իւ) *s.* Genealogist; astrologer.

Ծննդաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To prepare genealogies, to reckon one's ancestors; to profess judicial astrology.

Ծննդաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genealogy, list of ancestors; judicial astrology. Ծննդաբանութիւն Դից, theogony.

Ծննդաբաշխ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Astrologer; astrological.

Ծննդագործ (ի, աւ) *s.* and *adj.* That engenders, prolific.

Ծննդական (ի, աւ) *s.* and *adj.* That lies in, that brings forth a child, that begets; generative, prolific, fruitful, fertile. Ծննդական անգամ, generating member, genitals, privy parts of an animal.

Ծննդականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generative faculty; fecundity, fertility.

Ծննդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats, that devours its young.

Ծննդակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of eating or devouring its young.

Ծննդանոց (ի, աւ) *adj.* See Ծննդական անգամ.

Ծննդարար (ի, աւ) *adj.* See Ծննդագործ.

Ծնողաբար, *adv.* Fatherly, like a father; maternally, like a mother.

Ծնողագութ, *adj. ind.* That has a paternal or maternal care.

Ծնողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Generation, paternity.

Ծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ծնունդ.

Ծնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s.* Generation, delivery, lying in, child-bed; infant, procreation, production; offspring, race; birth, nativity, filiation; origin.

Ծնունդք, the children, the descendants. Ծնունդք or գիրք ծննդոց, Genesis. Ծնունդք արգանդի կենդանեաց, brood. Ծնունդ մտայ, conception. Վերստին ծնունդ, regeneration, renewing. Ծնունդ Քրիստոսի, Christmas, feast of the nativity of our Lord. Վերջին ծնունդ, nestling.

Ծնուցանել (եմ, ուցի) *v. t.* To lie in; to assist a woman in lying in, to deliver a woman.

Ծնուցիչ (ցչի, ցչաւ) *s.* Man-midwife; midwife, matron.

Ծնչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ծնունդ.

Ծնրագրական (ի, աւ) *adj.* Of genuflection, in act of bending the knees.

Ծնրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Genuflection, act of bending the knees.

Ծնող (ի, աւ) *s.* Parent, father, mother.

Ծնոտ (ի, իւ) *s.* Jaw, cheek. Ծնոտ շինուածոց, edge, border. Ծնոտ միջ, the nether jaw of a horse.

Ծոթիք (ոնի, րնաւ) *s.* Thyme.

Ծոծրակ (ի, աւ) *s.* Nape, occiput. Խորոզիք ծոծրակի, nape.

Ծողակ (ի, աւ) *s.* Trap, noose, gin, snare.

Ծոմ (ոյ, ուլ) *adj.* and *s.* That is fasting; fast, abstinence from eating.

Ծոմական (ի, աւ) *adj.* Of fasting, of abstinence.

Ծոմակայ (ի, իւ) *adj.* That is fasting, faster.

Ծոմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n.* To fast.

Ծոմապահ (*ի, աւ*) *adj.* Faster.

Ծոմապահեալ (*եմ, եցի*) *v. n.* To fast.

Ծոմապահք (*հայ, հոգք*) *s. pl.* Fast, abstinence.

Ծոմաջան, *adj. ind.* That works fasting or with abstinence.

Ծոմացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make fast.

Ծոմիկ (*եմ, եցի*) *v. n.* See Ծռմանալ.

Ծռլլ (*ծռլի, ծռլիւ*) *adj.* Idle, lazy, cowardly, dastardly, effeminate, sluggish.

Ծրայ (*ի, իւ*) *s.* Tissue, thread; fringe, tuft, bunch, pinking; stomacher of ribbons, furbelow, trimming; tassels.

Ծով (*աւ, աւ*) *s.* Sea; lake; basin, reservoir of water: Բնակել ծովում, accustomed to the sea.

Ծովագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Hydrography.

Ծովագնաց (*ի, իւ*) *adj.* That crosses or goes by sea, sailing, sailor.

Ծովագոյն, *adj. ind.* Sea-green.

Ծովագրական (*ի, աւ*) *adj.* Hydrographical.

Ծովագրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Hydrography.

Ծովաթաղանդ (*ի, իւ*) *s.* Sea-moss.

Ծովաթաց, *adj. ind.* Bathed or wet in sea water.

Ծովախոր, *adj. ind.* Very deep, high, bottomless: abyss.

Ծովածաւալ, *adj. ind.* Spread like a sea; maritime.

Ծովածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* Born of or produced by the sea.

Ծովածոց (*ի, իւ*) *s.* Gulf, port, bosom of the sea.

Ծովածուփ, *adj. ind.* Tempestuous, very agitated, stormy.

Ծովակ (*ի, աւ*) *s.* Little sea, lake, pond, water.

Ծովակալ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That keeps the sea, that commands on the sea: admiral.

Ծովակալութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Admiralty.

Ծովական (*ի, աւ*) *adj.* See Ծռւլլիկ.

Ծովակոծ, *adj. ind.* See Ծռւլլաւ.

Ծովակողմ (*ման, մամբ*) *s.* Sea-coast.

Ծովակուտակ, *adj. ind.* Heaped in the sea.

Ծովակուր, *adj. ind.* Immersed, drowned, lost in the sea. Ծովակուր լինել, to be drowned, to be lost in the sea.

Ծովահայեաց, *adj. ind.* That looks on the sea, maritime.

Ծովահար (*ի, աւ*) *adj.* That is sea-sick.

Ծովահեղձ, *adj. ind.* See Ծռւլլահեղձիկ.

Ծովահեղձիկ, *adj. ind.* Drowned in the sea.

Ծովահեղձոյ, *adj. ind.* That suffocates in the sea. Ծովահեղձոյ աւնել, to suffocate, to drown, to immerse, to lose in the sea.

Ծովահեղձուկ, *adj. ind.* See Ծռւլլահեղձոյ.

Ծովահերձ, *adj. ind.* That cuts, that divides the sea.

Ծովաձի (*դ, ով*) *s.* Hippopotamus.

Ծովամարտ (*ի, իւ*) *adj. and s.* That fights on the sea, naval.

Ծովամարտիկ (*ակի, ակաւ*) *adj. and s.* See Ծովամարտ: Ծովամարտիկ զորութիւն, marine. Ծովամարտիկ աւազակ, corsair, sea-robber, pirate.

Ծովամարտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Sea fight or naval fight.

Ծովամաց, *adj. ind.* That throws or is thrown into the sea.

Ծովամոյն, *adj. ind.* See Ծռւլլահեղձոյ.

Ծովային (*ինոյ, յեով*) *adj.* Marine, maritime. Ծովային զորութիւն, marine, maritime forces.

Ծովայրդ (*յուղի, յուղիւ*) *adj. and s.* Sea-diver, plunger.

Ծովանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To become a sea; to inundate, to immerse, to cover with water.

Ծովաւա, *adj. ind.* That travels by sea: See Ծովադանաց.

Ծովապատիժ, *adj. ind.* That is punished by sea or by water.

Ծովապետ (*ի, աւ*) *s.* See Ծովակալ.

Ծովաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Sea-water.

Ծովաջուր, *adj. ind.* That is sunk, immersed or plunged in the water, in the sea.

Ծովաժար, *adj. ind.* Cast or thrown by the sea.

Ծովվեժ, *adj. ind.* Thrown into the sea; throwing into the water.

Ծովաօրէն, *adj. ind.* That resembles a sea.

Ծովայուղ (ցուղ, ցուղ) *s.* Sea-bull (chimera).

Ծովարժութի (ծւոյ, ծեաւ) *s.* Os-sifrage.

Ծովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make become a sea, to inundate.

Ծովափն (փին, փամբ) *s.* See **Ծովեզր**.

Ծովափնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* See **Ծովեզրեայ**.

Ծովաբառակ, *adj. ind.* See **Ծաւառակ**.

Ծովայր (վեց, վեւե) *s. pl.* Those that are in the sea or at sea.

Ծովեզրեայ, *adj. ind.* Maritime, that is near the sea.

Ծովեզր (զեր, զերբ) *s.* Sea-coast, beach, strand, sea side, shore, road, coast, bank; bold shore.

Ծովեզրեցի (ցւոյ, ցւով) *adj.* Maritime.

Ծովէլ See **Նաւէլ**.

Ծովքնեց, *adj. ind.* See **Ծովքնեցիկ**.

Ծովքնեցիկ, *adj. ind.* That is thrown into the sea.

Ծոր (ոյ, ու) *s.* Sort of fruit.

Ծորակ (ի, աւ) *s.* Cock, tap, pipe, duct, funnel; reed.

Ծորան (ի, աւ) *s.* and *adj.* Running, flux, gravy, flowing; flowing, that flows.

Ծորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ծորեցուցանել**.

Ծորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make flow, to instil.

Ծորիլ (եմ, բեցոյ) *v. n-p.* To flow, to be flowing, to leak, to run down, to ebb, to run out; to run away, to pass away.

Ծործակ See **Ծործրակ**.

Ծործր (ոյ, ու) *s.* Valley.

Ծործրակ (ի, աւ) *s.* Little valley.

Ծորուծի (բման, բմամբ) *s.* Flowing, leaking, running down, flux, fluxion.

Ծորուծ, *adj. ind.* Flowing, fluid.

Ծոց (ոյ, ու) *s.* Bosom; lap; cavity, cavern. **Ծոց ծովու**, gulf; the bosom, the depth of the sea. **Ծոց աւ**, **ծոց**, sinus.

Ծոցածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born

in the bosom of any one.

Ծոցաւոր (ի, աւ) *adj.* Hollow, concave.

Ծուլամ (ի, աւ) *s.* Lint; fraying.

Ծուլանել (եմ, եցի) *v. a.* To fray, to unweave.

Ծուլեք, *s. pl. ind.* Piece of linen used or cut.

Ծուլալ See **Ծուլանալ**.

Ծուլալից, *adj. ind.* Idle, cowardly.

Ծուլամբ (մեի, մեաւ) *adj.* Idle, slow.

Ծուլամուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, cowardice.

Ծուլանալ (լամ, լացոյ) *v. n-p.* To be lazy, to be slothful or idle.

Ծուլանք (նաց, նք) *s. pl.* See **Ծուլութիւն**.

Ծուլացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make idle.

Ծուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness; slothfulness, laziness, sluggishness, cowardice, effeminacy.

Ծուխ (ծխոյ, ծխով) *s.* Smoke.

Ծուծ (ծծոյ, ծծով) *s.* Suck, suction: See **Ուղեղ**.

Ծուկալ (ամ, կացոյ) *v. n-p.* To be obstinate.

Ծուկալ See **Ծուլանալ**.

Ծուկակ See **Ծուկ**.

Ծուկութիւն See **Ծուլութիւն**.

Ծուկք or **Ծուկին** (ծնդան, ծնդամբ) *s.* Knee; lap; knot. **Ծուկքի կոշիկ**, knee-piece. **Պահպանակ ծնդաց**, knee-piece.

Ծուկին (ծնկոյ, ծնկով) *s.* Note in musick.

Ծուկը, *s. ind.* Knee; knot. **Ծուկը դնել**, **ծուկը կրկնել**, **ծուկը խոնարհեցուցանել** or **ի ծուկը իջնել**, to kneel, to fall on one's knees, to be on one's knees, to bend the knee. **Ծուկը կապել**, to be formed into knots.

Ծուլ See **Ծուլ**.

Ծուլ (ծւոյ, ծւով) *adj.* See **Թիւր**.

Ծուլեք, *s. pl. ind.* Agitation, trouble, misery; tumult.

Ծուլել (եմ, եցի) *v. a.* To attach, to join.

Ծուլանել (եմ, եցի) *v. a.* To disguise, to parody.

Ծուլանիլ (եմ, աւեցոյ) *v. n-p.* To be parodied, to be disguised.

Ծուլանուծի (աման, ամամբ) *s.* Disguisement, parody.

Ծռեւ See **Թիւրեւ** :

Ծռուծիւն See **Թիւրուծիւն** :

Ծրադիր, *adj. ind.* Written.

Ծրագրեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Գրեւ** and **Գծագրեւ** :

Ծրանալ (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To become round.

Ծրար (*ի, իւ*) *s.* Envelope, cover; packet; packing up; roll.

Ծրարեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To envelop; to pack; to pack up; to roll, to wrap up.

Ծրդեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To spoil; to soil, to stain, to imbibe.

Ծրդեւ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be spoiled; to be imbibed, to be stained.

Ծրուեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* To dung, to void.

Ծփալ (*ամ, ծփացայ*) *v. n.* To be troubled, to be agitated, to be harassed, to wave, to foam; to shudder, to shake, to waver.

Ծփալից, *adj. ind.* See **Ծփական** :

Ծփական (*ի, աւ*) *adj.* Tempestuous; tumultuous; floating, agitated.

Ծփանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Tempest, wave; trouble, agitation, undulation, fluctuation, rising, staggering. 'ի ծփանքի, afloat; in trouble.

Ծփեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To disturb, to agitate.

Ծփեւ (*իմ, փեցայ*) *v. n-p.* See **Ծփալ** :

Ծփին, *adj. ind.* See **Ծփական** :

Ծփումն (*ծփման, ծփմամբ*) *s.* See **Ծփանք** :

Ծօղակ See **Ծողակ** :

Կ

Կ (*ghien monosyllable*) **G** (like the English *g* before the vowels *a, o, u*; *ga, go, gu*). Consonant, the fifteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters **Գ** and **Գ**, and is sometimes confounded with them, for example: **Գայթակղիւ**, **գայթակղիւ**; **գանչիւն**, **կանչիւն**; **խոշտանգեւ**, **խոշտանգեւ**; **ճապեւ**, **ճապեւ**; **պաղեւ**, **պաղեւ**; **կանոն**, **քանոն**.

Կ or **Է** with a line above it denotes the number *sixty*.

Կարոն (*ի, աւ*) *s.* See **Կարիճ** :

Կադ (*ի, իւ*) *s.* Contention, debate, dispute, contest, difference, scuffle, quarrel, broil, strife, cavilling.

Կադազարթոյց, *adj. ind.* Contentious, that loves to dispute.

Կադեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* To debate, to contest, to dispute, to quarrel, to cavil, to squabble, to skirmish, to wrangle.

Կադեւ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Կադեւ** :

Կազ (*ի, իւ*) *s.* Gause: gas.

Կազադործուծիւն See **Ստալիանկուծիւն** :

Կազգութանալ (*ամ, րացայ*) *v. n-p.* To strengthen one's self, to recover, to regain one's strength.

Կազգութացանեւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To strengthen, to comfort, to corroborate, to sustain, to give strength, to repair, to restore to vigour and good health; to succour; to restore, to re-establish.

Կազգութեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Կազգութացանեւ** :

Կազգութեցանեւ See **Կազգութացանեւ** :

Կազգութիւ (*բի, բաւ*) *adj.* and Strengthening, invigorating, fortifying; strengthener.

Կազգութումն (*բման, բմամբ*) *s.* Restoration, re-establishment, corroborative. **Կազգութումն** 'ի հիւանդութենէ, convalescence.

Կազմ, *adj.* and *s. ind.* Ready, that is ready, that is prepared, disposed, active, diligent; entire, complete, perfect: work, furniture, effects. **Կազմադրոյ**, binding.

Կազմած (*ոյ, ով*) *s.* Preparing, train, preparation; goods, furniture, household effects; equipage; armour; moveables, utensils; building. **Կազմած ձիոյ**, harness, trappings.

Կազմակերպեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To form, to make, to figure, to fashion; to project; to construct.

Կազմակերպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Form, figure, fashion, manner, construction; project, design.

Կազմարան (*ի, աւ*) *s.* Place or shop of a book binder.: See **Գործարան** :

Կազմարար (*ի, աւ*) *s.* Binder, that binds books.

Կազմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To construct, to build, to make; to manufacture; to erect, to form, to model, to fashion; to get ready, to prepare; to furnish, to provide, to supply, to give, to invest; to arm; to equip; to fit up, to arrange, to set in order, to adjust, to put in repair, to dispose; to adorn, to embellish. **Կազմել զգիրս**, to bind books.

Կազմիչ (*մչի, մչաւ*) *adj. and s.* That constructs, that prepares.

Կազմաց (*ի, աւ*) *s.* See **Կազմութիւն**.

Կազմուած (*ոյ, ում*) *s.* See **Կազմութիւն**.

Կազմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction, structure, fabrick; completion; composition; constitution, establishment; order, arrangement; form, formation, assortment, furniture, effects; armour; equipage. **Կազմութիւն մարմնայ**, constitution, temperament, disposition.

Կաթ (*ի, իւ*) *s.* Drop: See **Կաթիլ**.

Կաթարոս (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Pure: See **Մաքուր** or **Անուրաւ**.

Կաթեգր (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Siege: See **Աթոռ**.

Կաթիլ (*եմ, եցի*) *v. n.* To trickle, to flow drop by drop, to flow, to leak, to distil; to fall drop by drop.

Կաթեղուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To let flow or fall drop by drop, to distil, to instil.

Կաթիլ (*թլոյ, թլում*) *s.* Drop, trickling. **Կաթիլ աւ կաթիլ**, drop by drop.

Կաթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Կաթիլ**.

Կաթիկ, *s. ind.* Little drop.

Կաթն (*թին, թամբ*) *s.* Milk. **Կաթն ձկան**, soft roe.

Կաթնաբոյծ, *adj. ind.* That is fed with milk; that still sucks.

Կաթնալից, *adj. ind.* Full, abounding in milk, milky.

Կաթնածուծ, *adj. ind.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթնակեր See **Կաթնիկ**.

Կաթնակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Foster-brother, that sucks with another.

Կաթնաձիկ, *adj. and s. ind.* That gives to suck.

Կաթնամառոյց, *adj. and s. ind.* See **Կաթնաձիկ**.

Կաթնանալ (*ամ, թնացայ*) *v. n-p.* To be changed into milk, to be reduced to milk.

Կաթնասուն, *adj. ind.* That is fed with milk, that sucks the breast; that gives to suck.

Կաթնավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Milkmaid.

Կաթնասան (*ման, մամբ*) *s.* Young teeth.

Կաթնասու (*ի, աւ*) *adj. and s.* That gives to suck, nurse.

Կաթնարան (*ի, աւ*) *s.* Dairy.

Կաթնարու (*ի, աւ*) *adj.* See **Կաթնիկ**.

Կաթնդէնք (*դինաց, դինգք*) *s. pl.* Milk-fool.

Կաթնեղակ (*կաց, կգք*) *s.pl.* Lacteal veins.

Կաթնիկ (*ի, աւ*) *adj.* That sucks the breast, that sucks milk.

Կաթոգի See **Կաթոգին**.

Կաթոգին, *adj. ind. and adv.* Tender, fond, dying, languishing, amorous, ardent, cordial: tenderly, fondly, distractedly, cordially.

Կաթոցիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be moved, to give way to passion, to languish, to sigh.

Կաթոցիկէ See **Կաթուղիկէ**.

Կաթոցիկոս See **Կաթուղիկոս**.

Կաթոս (*ի, իւ*) *adj.* Amorous, loving, dying, languishing.

Կաթուած (*ոյ, ում*) *s.* Drop; running; gout; apoplexy.

Կաթուղիկայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* Universal, general, that extends to, that belongs to all. **Թուղթ Կաթուղիկայց**, epistle, universal letter or that is addressed generally to all.

Կաթուղիկեան, *adj. ind.* See **Կաթուղիկայ**.

Կաթուղիկէ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Universal, general; catholic: cupola, dome (of a church).

Կաթուղիկոս (*ի, աւ*) *s.* Universal or general (title of the principal bishop of the Armenian Church); Patriarch.

Կաթուղիկոսական (*ի, աւ*) *adj.* Patriarchal.

Կաթուղիկոսարան (*ի, աւ*) *s.* The patriarchal seat or house.

Կաթուղիկոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patriarchate.

Կաթոսայ (*ի, իւ*) *s.* Kettle, pot.

Կաթայադործ (ի, աւ) *s.* Brazier.
Կաթայադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brazier's ware.

Կալ (կամ, կայի) *v. n.* To remain, to dwell, to reside; to consist, to be, to exist, to subsist, to live; to last, to continue to be, to be permanent, to persist, to insist; to stop. Կալ մնալ, to rest, to dwell; to wait; to persist, to persevere.

Կալ է կապ ունիլ See Կալանիլ:

Կալ (ոյ, ով) *s.* Floor to thrash corn on, floor of a barn: act of winnowing corn.

Կալանական (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Կալանաւոր:

Կալանաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* That is detained in prison, prisoner, captive.

Կալանաւորական (ի, իւ) *s.* Sergeant, attendant, low officer in a galley.

Կալանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Caption, detention, captivity, imprisonment.

Կալանիլ (եմ, էցի) *v. a.* To take, to arrest, to make prisoner, to imprison, to put in prison.

Կալանք (նայ, նօք) *s. pl.* Caption, arrest, imprisonment, detention, prison.

Կալապետ (ի, աւ) *s.* Master of a barn.

Կալաքար or Կալեքար (ի, իւ) *s.* Soda, alkali.

Կալի (լւոյ, լիւաւ) *s.* Kali.

Կալիուլ (ում, կալայ) *v. a.* See Ունիլ:

Կալութի (աւոյ, աւով) *adj.* That thrashes corn in a barn, thrasher in a barn.

Կալորայք (յից, յիւք) *s. pl.* Barns, granaries.

Կալուածք (ծոց, ծովք) *s. pl.* Possession, domain, land, estate, soil; fief; farm, ploughland.

Կալուսն (լման, լմամբ) *s.* See Ըմբանսն:

Կախ, *adj. ind.* 'ի կախ, During, in suspense. 'ի կախ ունիլ, to suspend, to hold in suspense.

Կախալան (ի, աւ) *s.* Three pronged fork; gibbet, gallows. Հանիլ 'ի կախալան, to hang a criminal. Արժանի կախալանի, hanging, that deserves the gallows.

Կախալանիլ (եմ, էցի) *v. a.* To hang.

Կախալանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be hung.

Կախան (ի, աւ) *s.* See Կախալան:

Կախարդ (ի, աւ) *s.* Enchanter, charmer, sorcerer, wizard, magician.

Կախարդանք (նայ, նօք) *s. pl.* See Կախարդութիւն:

Կախարդաւոր (ի, աւ) *s.* Grand magician, chief of sorcerers. Գլխք կախարդաւորայ, conjuring books.

Կախարդիլ (եմ, էցի) *v. a.* To charm, to bewitch, to enchant, to fascinate, to put in ecstasies.

Կախարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Charm, enchantment, magick, mystery, sorcery, witchcraft, theurgy, spell, delusion, fascination, wicked action, devilish trick.

Կախիլ (եմ, էցի) *v. a.* To hang, to suspend, to hang on, to attach; to hang up, to hook again, to clasp.

Կախիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To hang, to be hanged; to fall too low; to suspend; to take down.

Կախուսն (խման, խմամբ) *s.* Act of hanging; suspension; suspense; dependence.

Կակալ (ի, իւ) *adj.* Stammerer, that speaks thick, that stutters.

Կակալիլ (եմ, էցի) *v. n.* To lisp, to speak thick, to stutter, to have a difficulty in pronouncing words, to hesitate in speech, to stammer, to speak in a confused manner.

Կակալոս (ի, աւ) *adj.* That stutters much.

Կական (ի, աւ) *s.* Lamentation, complaint accompanied with groans and cries.

Կականաբարձ, *adj. ind.* That laments.

Կականալիլ, *adj. ind.* Lamentable, full of lamentation or of complaint.

Կականաւոր (ի, աւ) *adj.* That laments, that deplores, plaintive.

Կականիլ (եմ, էցի) *v. n.* and *n-p.* To lament, to be lamenting, to deplore, to complain.

Կականուսն (նման, նմամբ) *s.* See Կական:

Կակալ or Կակալ (ի, իւ) *s.* Wild poppy; tulip; fritillary. Կակալ զայրի, corn-rose.

Կակղանալ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To soften, to grow soft or effeminate, to be affected.

Կակղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To soften, to enervate, to make tender, to make pliant, to soothe, to mollify, to slacken, to macerate, to steep.

Կակղել (եմ, եցի) *v. a.* See Կակղացուցանել.

Կակղուկել, *adj. ind.* That is furnished with soft or tender branches.

Կակղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Softness, delicacy, tenderness; pliability, flexibility, invervating.

Կակուղ (կզայ, կզով) *adj.* Soft, delicate, tender, mild, slack, supple, flexible, pliant.

Կահ (ի, իւ) *s.* Furniture, moveables, baggage, equipage, luggage; apparel; armour; utensil; implement, instrument.

Կահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To furnish, to stock, to provide with, to prepare, to fit up.

Կահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Furniture, want.

Կահել (եմ, եցի) *v. a.* See Կահաւորել.

Կահոյր (հուրի, հուրու) *s.* Pitcher, pot.

Կաղ (ի, աւ) *adj.* Lame; limping, that walks with difficulty.

Կաղաբոյս (բուսի, բուսիւ) *s.* Bulb, root of a plant.

Կաղալ (ամ, զայի or զայայ) *v. n.* To be lame, to limp; to hobble.

Կաղակարծ See Կեղակարծ.

Կաղակրկին, *adj. ind.* See Կեղակարծ.

Կաղաղ (ի, իւ) *s.* Den, cavern to which wild beasts retire.

Կաղաղանալ See Որջանալ.

Կաղաղանք (նայ, նոք) *s. pl.* Dens.

Կաղամուխ (ի, իւ) *s.* Poplar; aspen-tree; white hazel tree; hornbeam; yoke-elm tree; beech.

Կաղամուխի (իւայ, խեւու) *s.* See Կաղամուխ.

Կաղամար (ի, աւ) *s.* Ink-horn, horn.

Կաղամբ (ի, իւ) *s.* Cabbage. Կաղամբ ընդաւոր, cauliflower. Կաղամբի կաղամբի, cabbage stalk.

Կաղամբաժառանգ (ի, աւ) *s.* Seller of cabbages, of herbs.

Կաղամբի (ըւայ, բեւու) *s.* Sort of gum.

Կաղանալ (ամ, զայայ) *v. n-p.* To become lame.

Կաղանդք (դէյ, դէպ) *s. pl.* The kalends. Կաղանդ, new year's day. Պարզէ կաղանդի, new year's gift.

Կաղանջանան (ի, աւ) *s.* Sort of herb.

Կաղապար (ի, աւ) *s.* Model, pattern, mould: See Գաղափար. Կաղապար կոշի, boot tree.

Կաղացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make become lame, to make lame or limp.

Կաղ 'ի կաղ or Կաղ 'ի կաղս, *adv.* Upon one foot; hobbling along, in a hobbling manner.

Կաղին (դնայ, զնով) *s.* Hazel-nut, filbert; acorn. Կաղին արքայական, walnut.

Կաղկանձել (եմ, եցի) *v. n.* To bark, to howl.

Կաղկանձիւն, *s. ind.* Barking; howling.

Կաղնապառուղ (աղայ, աղով) *s.* See Կաղին.

Կաղնի (նուայ, նեւու) *s.* Walnut-tree, hazel-tree, nut-tree, filbert-tree; oak. Կաղնիք, grove of oaks.

Կաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lameness.

Կաճ See Կայճ.

Կաճաւ (ի, աւ) *s.* Assembly, company, troop, band, party, legion.

Կաճառակից (կցի, կցու) *adj. and s.* Companion, that partakes, that belongs to the same company.

Կաճառել (իմ, աւայայ) *v. n-p.* To assemble.

Կաճին (ճնայ, ճեով) *s.* Root.

Կամ, *conj.* Or, be it.

Կամ է ինձ, I will, I intend.

Կամագիւտ, *adj. ind.* Կամագիւտ լինել, To do one's will, to make one's self master of, to gain.

Կամագնայ, *adj. ind.* Voluntary.

Կամանին, *adj. ind.* Wilful, capricious, imaginary.

Կամակ (ի, աւ) *adj. and s.* Agreeable, pleasant: agreeableness.

Կամակալ (ի, աւ) *adj.* Stubborn; wilful.

Կամակալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy; will.

Կամական (ի, աւ) *adj.* Voluntary.

Կամակատար (*ի, աւ*) *adj.* Condescending, complaisant, that grants a favour.

Կամակատարու, *adj. ind.* See **Կամակատար** :

Կամակար, *adj. ind. and adv.* Voluntary, prompt, diligent; free; licentious: voluntarily, with good will, diligently.

Կամակար մտք See **Կամակարաբար** :

Կամակարաբար, *adv.* Voluntarily, willingly, cheerfully, promptly, diligently.

Կամակարապէս, *adv.* See **Կամակարաբար** :

Կամակարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Goodwill, consent, cheerfulness, will; obstinacy.

Կամակարուց : 'ի **կամակարուց**, *adv.* See **Կամակարաբար** :

Կամակարեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* To wish heartily, to be voluntary, to give one's self up to a thing willingly.

Կամակացոյց, *adj. ind.* Wilful, licentious, stubborn, obstinate.

Կամակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That agrees, partaker, accomplice.

Կամակոր (*ի, աւ*) *adj.* Selfwilled, headstrong, wilful, stubborn, obstinate, sullen, restive, difficult, obdurate, absolute, attached to one's sentiments, resolute, bad.

Կամակորեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To distort, to turn aside.

Կամակորեւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be selfwilled, to be stubborn, to be obstinate, to persist in one's opinion, to be peevish; to deviate.

Կամակորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selfwill, obstinacy, stubbornness, sullenness, obduracy; perversity, depravation, malice.

Կամակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, contentment.

Կամակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consent.

Կամահաճոյ (*ի, իւ*) *adj.* Agreeable.

Կամահաճութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreeableness, pleasure.

Կամամահ : **Կամամահ լինել**, To commit suicide.

Կամայ, *adj. ind.* Voluntary. **Կամայ և ապամայ**, willingly and unwillingly; goodwill, ill-will.

Կամայական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, arbitrary, free.

Կամայորդոր, *adj. ind.* Voluntary,

prompt, diligent, with good will.

Կամայօժար, *adj. ind.* See **Կամայորդոր** :

Կամապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* Wilful, licentious, stubborn, selfwilled.

Կամասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See **Կամապաշտ** :

Կամար (*ի, աւ*) *s.* Arcade, vault, frame of an arch, cincture, arch, curve, bower; girdle.

Կամարակաւ (*ի, աւ*) *s.* Flat arch, moulding, side-post, pier, pillar.

Կամարակապ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Vaulted, arched: arcade, vault, cincture. **Կամարակապ յօրինել**, to vault, to arch.

Կամարաձև, *adj. ind.* Formed as a vault, vaulted.

Կամարանման, *adj. ind.* See **Կամարաձև** :

Կամարաշէն, *adj. ind.* Vaulted, arched.

Կամարայորդ, *adj. ind.* See **Կամարաշէն** :

Կամարապաս, *adj. ind.* Arched, vaulted.

Կամարասին (*սեան, սեամբ*) *s.* See **Կամարակաւ** :

Կամարար (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամակատար** :

Կամարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pleasure, service.

Կամաւ, *adv.* Voluntarily, willingly; knowingly, for the purpose, designedly, expressly.

Կամաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, spontaneous, arbitrary, free.

Կամաւորաբար, *adv.* Voluntarily, willingly.

Կամաւորապէս, *adv.* See **Կամաւորաբար** :

Կամաւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Կամաւոր** :

Կամաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spontaneousness; will, accord, pleasure.

Կամելութիւն or **Կամկողութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* Wish, will.

Կամնաւ (*ամ, մեցայ*) *v. a.* See **Կամիլ** :

Կամկողցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To persuade, to make willing, to induce to do.

Կամկող (*ի, աւ*) *adj. and s.* That is willing.

Կամիլ (*իմ, մեցայ*) *v. a.* To will,

to intend, to mean, to be determined; to pretend.

Կամեն (մին, մամբ) *s.* See Կամենաւլ:

Կամենասայլ (ի, իւ) *s.* Flail, instrument to thrash corn.

Կամովին, *adv.* See Կամոււ:

Կամուրջ (մրջի, մրջաւ) *s.* Bridge.

Պառէ կամրջի, balustrade of a bridge.

Կամփեսակ (ի, աւ) *s.* Oil-bottle.

Կամբ (մաց, մոք) *s. pl.* Will, wish, accord, pleasure, heart; intention, design, advice; free-will; humour, fantasy, pretension. 'ի կամաց, voluntarily, with good-will; arbitrarily. Ըսա կամբ, at pleasure.

Կայ See Կայք: Չկայ աւանդ, to stop, to cease, to forego, to desist.

Կայական (ի, աւ) *adj.* Firm.

Կայականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability.

Կայան (ի, իւ) *s.* Dwelling, lodge, residence, abode, habitation.

Կայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To dwell, to be, to remain, to exist; to consist.

Կայանաւոր (ի, աւ) *adj.* Dwelling, that has an abode.

Կայանաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See Կայանալ:

Կայարան (ի, աւ) *s.* See Կայան:

Կայեան (ենի, ենիւ) *s.* See Կայան:

Կայթ (ի, իւ) *s.* Pannier, wide basket; clapping of hands; ballet, leap, dance. Կայթ հարկանել See Կայթել:

Կայթանել (եմ, եցի) *v. n.* See Կայթել:

Կայթել (եմ, եցի) *v. n.* To beat or clap the hands in sign of joy; to leap, to dance; to gush out, to spout out.

Կայթոս (ի, աւ) *adj.* That often leaps.

Կայլակ (ի, աւ) *s.* Drop, tear; trickling, stream.

Կայլակել (եմ, եցի) *v. n.* To flow by drops, to trickle, to leak, to distil, to fall drop by drop, to run out, to stream, to flow.

Կայլակաւալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See Կայլակել:

Կայլականաւ (ամ, կնացայ) *v. n-p.* See Կայլակել:

Կայլակնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make run out or stream.

Կայլակաւ (կման, կմամբ) *s.* Trickling, running out, flux, fluxion.

Կայծ (ի, իւ) *s.* Spark, flake of fire, flash.

Կայծակել (եմ, եցի) *v. a.* To sparkle, to flame.

Կայծակն (կան, կամբ) *s.* Thunderbolt, thunder: lighted coal, quick fire, lighted charcoal: spark, flake of fire, flash; ray.

Կայծակնաբորբոք, *adj. ind.* Sparkling, bright, brilliant, luminous.

Կայծակնահանու, *adj. ind.* Sparkling, that sends forth a flame.

Կայծակնահար, *adj. ind.* Thunderstruck, struck with thunder. Կայծակնահար սատակել, to thunderstrike, to strike with a thunderbolt or thunder.

Կայծակնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Striking with a thunderbolt; fulmination.

Կայծակնաճաճանել, *adj. ind.* Brilliant, bright, sparkling.

Կայծակնամաքուր, *adj. ind.* That is purified by means of a quick fire or lighted coals.

Կայծակնաշունչ, *adj. ind.* See Կայծակնահանու:

Կայծակնացայտ, *adj. ind.* Sparkling, flaming.

Կայծակնաւոր (ի, աւ) *adj.* Sparkling, full of sparks.

Կայծանալ (ամ, ծացայ) *v. n-p.* To become burning coal, to be set on fire.

Կայծու (ի, աւ) *s.* Sort of thistle.

Կայծուկ See Կայծու:

Կայծբար (ի, իւ) *s.* See Գայլաւ խաչ:

Կայկայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To establish one's self well, to fortify one's self, to make one's self stronger.

Կայչ (ի, իւ) *s.* See Թաղիք:

Կայչառ See Կաչառ:

Կայմ (ի, իւ) *s.* Mast, mast of a ship. Կանգնել զկայմ, to raise a mast. Բառնալ or խորտակել զկայմ, to unmast.

Կայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Կայուն:

Կայուն (յման, յմամբ) *s.* Stability, firmness.

Կայուն, *adj. ind.* Constant, stable, durable, firm, immovable. Կայուն ինչք, real estate.

Կայսերական (ի, աւ) *adj.* Impe-

rial, that belongs to an emperor.

Կայսերութիւն (թեան, թեամբ)
s. Empire.

Կայսր (սեր, սերբ) s. Emperor.

Կայսրենտի (արի, արաւ) s. Elec-
tor. Կին կայսրենտի, electress.

Կայսրենտական (ի, աւ) adj. Elec-
toral.

Կայսրենտութիւն (թեան, թեամբ)
s. Electorate.

Կայսրուհի (հւոյ, հեաւ) s. f. Em-
press.

Կայտաւ (ի, աւ) adj. Gay, mer-
ry, lively, brisk, alert, healthy, hand-
some, pretty: reptile, that swims, that
moves in the water. Կայտաւք, rep-
tiles.

Կայտիւ, s. ind. Leap, rejoicing;
joy.

Կայտաւան (ի, աւ) adj. Reptile:
that leaps rejoicingly or for joy.

Կայտաւալ (ամ, ասցայ) v. n. See
Կայտաւիլ:

Կայտաւիլ (իմ, ուցայ) v. n-p. To
leap; to creep, to crawl, to move about;
to leap rejoicingly or for joy.

Կայտաւանակ, adj. ind. That con-
tains fish or reptiles.

Կայք (յից, յիւք) s. pl. Situa-
tion, seat, position, state, place, dwel-
ling, lodge, habitation; conduct.

Կանամբի (բւոյ, բեաւ) adj. Hus-
band; married.

Կանանի (նւոյ, նւով) s. pl. Wo-
men.

Կանանոց (ի, աւ) s. Seraglio.

Կանանցածին (ծնի, ծնաւ) adj.
That is born of a woman.

Կանանցական (ի, աւ) adj. Fe-
minine, that belongs to a woman.

Կանանցապետութիւն (թեան,
թեամբ) s. Office of guarding females:
gynecocracy.

Կանաչ (ի, իւ) adj. and s.
Green: verdure. Կանաչ բացադոյն,
sea-green.

Կանաչագեղ, adj. ind. Clothed with
verdure, painted green; green, verdant.

Կանաչագոյն, adj. ind. Green, paint-
ed green.

Կանաչադէտայ (եցի, եցաւ) adj.
See Կանաչագեղ:

Կանաչադէտա (ի, իւ) adj. See
Կանաչագեղ:

Կանաչաձև, adj. ind. Like verdure.

Կանաչային (յնոյ, յնով) adj.

Green, that which has verdure.

Կանաչանալ (ամ, չացայ) v. n-p.
To paint green, to become green, to
become green again.

Կանաչասագարթ, adj. ind. That
which has green leaves, green, painted
green.

Կանաչացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
To paint green, to make become green,
to make become green again.

Կանաչութիւն (թեան, թեամբ)
s. Verdure, green, green colour.

Կանացի (ցւոյ, ցւով) adj. Fem-
inine, that belongs to a woman, that is
womanly; effeminate.

Կանախ See Կանեփ:

Կանգաւ (ի, աւ) s. Thistle, sa-
lad herb; stalk of a plant. Կանգաւ
ընտանի, artichoke.

Կանգնաչափ (ի, իւ) s. Measuring
by ells: See Կանգուն:

Կանգնաւոր (ի, աւ) adj. Made
straight, raised, straight.

Կանգնեան, adj. ind. Of a cubit.

Կանգնել (եմ, եցի) v. a. To raise,
to raise again, to make straight, to
make straight again, to reinstate, to
re-establish; to raise up, to erect, to set
up, to lay, to plant, to place, to build,
to construct, to found; to make revive.

Կանգնիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To
get up again, to be up or risen.

Կանգնորդ (ի, աւ) adj. Raised,
made straight, straight.

Կանգուն (գնոյ, գնով or գնաւ)
s. and adj. Cubit; ell; fathom; two
yards: straight, up, raised, on foot,
made straight. Կանգուն մնալ, to be
up or on foot.

Կանգադեալ (ելոյ, ելով) adj.
Established, founded, fixed.

Կանեփ (ոյ, ով) s. Hemp.

Կանեփեայ, adj. ind. Made of hemp.

Կանեփիք (փեայ, փեք) s. pl.
Clothes made of hemp.

Կանեփհատ (ի, աւ) s. Hempseed.

Կանեփուկ (փիի, փիւ) s. Sort
of plant.

Կանթ (ի, իւ) s. Hold, place by
which one holds any thing. Կանթ
պաղոց, pedicle, stalk.

Կանթեղ (ի, աւ) s. Lamp, small
lamp for illuminations.

Կանթեղաբորբոք, adj. ind. That
burns like a lamp.

Կանխաբան (ի, իւ) s. That foretells:

See Զառաջարան and Կախերգանք :
 Կանխաբանել (եմ, եցի) v. a. To foretell : See Զառաջարանել :
 Կանխաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Prediction : See Զառաջարանութիւն :
 Կանխագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. That knows, that foreknows; foreseeing.
 Կանխագէտ լինել, to know, to foreknow; to foresee.
 Կանխագիտութիւն (թեան, թեամբ) s. Foreknowledge, foresight.
 Կանխադոյ (ի, իւ) adj. That exists before.
 Կանխադուշակ, adj. ind. That forebodes, that foretells; that is foreboded or foretold.
 Կանխագրել (եմ, եցի) v. a. To write before, to foretell in writing.
 Կանխադեկոյց, adj. ind. See Կանխադուշակ :
 Կանխակալ, adj. ind. That is obtained or observed before, old. Կանխակալ սովորութիւն, prejudice, prepossession, preoccupation.
 Կանխական (ի, աւ) adj. Ancient, antique, old.
 Կանխակառուց, adj. ind. That is built or constructed before.
 Կանխակորուստ, adj. ind. That has lost or is lost before.
 Կանխահանգէս, adj. ind. That is celebrated, published or assembled before.
 Կանխահաս (ի, իւ) adj. and adv. Hasty, precocious, premature: hastily.
 Կանխահասութիւն (թեան, թեամբ) s. Hastiness, precocity.
 Կանխահիաց, adj. ind. That was astonished before.
 Կանխաձայն (ի, իւ) adj. That has foretold; that is foretold.
 Կանխաձայնել (եմ, եցի) v. a. To foretell.
 Կանխաձայնութիւն (թեան, թեամբ) s. Prediction.
 Կանխամեծար, adj. ind. That is honoured or esteemed before.
 Կանխապատու, adj. ind. See Կանխաձայն :
 Կանխասաց (ի, իւ) adj. That has, that was foretold.
 Կանխասացութիւն (թեան, թեամբ) s. Prediction.
 Կանխարկ, adj. ind. That is thrown or fallen early.
 Կանխացոյց, adj. ind. That is shewn

before; foreboded, foretold.
 Կանխաւ, adv. Beforehand, before, anciently, formerly, already.
 Կանխեաւ See Կանխաւ :
 Կանխել (եմ, եցի) v. n. To anticipate, to be beforehand; to advance, to go before, to outstrip, to precede, to take the lead. Կանխել ունեւել, to preoccupy.
 Կանխեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To advance, to hasten, to press, to make diligent.
 Կանխի, adj. ind. See Կանխաւ :
 Կանխիկ, adj. ind. and adv. Anticipated: beforehand, by anticipation.
 Կանխութիւն (թեան, թեամբ) s. Anticipation, prepossession, occupation, precession.
 Կանխուսեալ (ելոյ, ելով) adj. That is instructed or warned before.
 Կանխորինակ, adv. Anciently.
 Կանկար or Կանկաւ See Կանգաւ :
 Կանոն or Կանոն (ի, աւ) s. Canon, rule, model, example, form, order, statute, precept, regimen, reform, method, measure, law, instruction, institute, regulation, decree. Ըսա կանոնի, strictly, regularly. Ըսա կանոնաց, canonically.
 Կանոնագէտ (գիտի, գիտաւ) s. Canonist.
 Կանոնագիր (գրի, գրաւ) s. That writes or teaches the canons.
 Կանոնագիրք (գրոց, գրովք) s. pl. Decretals, constitutions.
 Կանոնագլուխ (լեոյ, լեով) s. Chief or beginning of the Canon (some psalms are so called.)
 Կանոնագիր (գրի, գրաւ) s. That establishes canons, rules, laws, legislator.
 Կանոնադրութիւն (թեան, թեամբ) s. Constitution, regulation, decree, law.
 Կանոնական (ի, աւ) adj. Canonical, that is according to the canons; canonical.
 Կանոնականութիւն (թեան, թեամբ) s. Being canonical.
 Կանոնապահ (ի, աւ) adj. and s. Observant, observer.
 Կանոնապահութիւն (թեան, թեամբ) s. Observance, observation.
 Կանոնաւոր (ի, աւ) adj. Regular, methodical.
 Կանոնաւորել (եմ, եցի) v. a. To regulate: See Կանոնել :

Կանոնաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Regularity.

Կանոնադատ, *adj. ind.* Decreed, ordered.

Կանոնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To decree, to order, to constitute.

Կանոնել (եմ, եցի) *v. a.* To regulate, to determine; to order, to dispose, to arrange, to put in order; to prescribe, to decree, to constitute, to establish.

Կանոնիկոս (ի, աւ) *s.* Canon.

Կանոնիկոսական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a canon.

Կանոնիկոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Canonry, canonship.

Կանոնիկոսակ (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Canoness.

Կանուխ (նիոյ, նիով) *adj.* Premature, precocious, ripe before the season; old, ancient, antique; first.

Կանուխ, *adv.* Prematurely, before the time: See Կանխաւ.

Կանչ (ոյ, ով) *s.* Cry, voice.

Կանչել See Գոչել:

Կանչիւն See Գոչիւն:

Կաշառ (ի, աւ) *s.* Present, bribe, that is given to corrupt any one, fees.

Կաշառաբեկ, *adj. ind.* Corrupted, bribed, suborned.

Կաշառադնայ, *adj. ind.* Կաշառադնայ լինել, To suffer one's self to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակործ, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառակործութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of corrupting any one by presents or by promises.

Կաշառածիւր, *adj. ind.* See Կաշառաբեկ:

Կաշառածդութիւն See Կաշառաբեկութիւն:

Կաշառանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Կաշառ and Կաշառակործութիւն:

Կաշառառու (ի, աւ) *adj. and s.* That takes bribes, that has suffered himself to be corrupted, corrupted, bribed, suborned, mercenary.

Կաշառել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to practise upon, to bribe, to suborn.

Կաշեայ (էի, էիւ) *adj.* Leathern.

Կաշենալ (ամ, շեայ) *v. n-p.* To be clownish, to become coarse, and gross.

Կաշի (շոյ, շով) *s.* Hide, skin,

castskin. 'ի կաշեայ, leathern.

Կաշիլ (եմ, շեայ) *v. n-p.* See Կաշենալ:

Կաշիանդել (եմ, եցի) *v. a.* To bind tightly, to lace, to twist, to tie fast, to bind tighter, to tie strongly, to draw close in tying a thing.

Կաշառ See Կարկառ:

Կաշաղակ (ի, աւ) *s.* Pie; jay, woodpecker: Կաշաղակ փոքր, speckled magpie.

Կապ (ոյ, ով) *s.* Band, ligament, ligature, bond, knot, tying, hooping, combination, tie, baudage, stirrup, joint, cord, string, chain, curb; obligation.

Կապալ (ի, աւ) *s.* Monopoly, duty, customs, excise.

Կապալաւոր (ի, աւ) *s.* Monopolist, that pays a new duty.

Կապակից, *adj. ind.* Conjoined.

Կապակոտոր, *adj. ind.* That breaks a treaty.

Կապակռիւ, *adj. ind.* That causes dissension.

Կապակցել (եմ, եցի) *v. a.* To join together, to bind.

Կապակցութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Bond, joint, reunion, coherence, connection, conjunction, concatenation, chain, junction, combination, inhesion, correspondence, relation.

Կապան (ի, աւ) *s.* Strait.

Կապանակից, *adj. ind.* That is bound together; conjoined.

Կապանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That is bound, that is detained, prisoner.

Կապանաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To take, to bind, to capture, to enchain.

Կապանջ (ի, իւ) *s.* Fetters.

Կապանք (նայ, նոք) *s. pl.* Bonds, irons, chains, manacles, fetters; cord, string; knot; tie, bond, binding, squeezing; sluice. Կապանք լինանց or ծռվու, strait, neck.

Կապար (ի, աւ) *s.* Lead. Օծալ նել or լնուլ կապարաւ, to lead, to furnish with lead.

Կապարառու (բոյ, բով) *s.* Massicot.

Կապարադրծ (ի, աւ) *s.* Plumber.

Կապարահան (ի, աւ) *s.* See Կապարահան:

Կապարահանք (այ, ոք) *s. pl.* See Կապարահանք:

Կապարահատ (ի, աւ) *s.* That works in a lead mine.

Կապարահատք (ապ, աք) *s. pl.* Lead mine.

Կապարան (ի, աւ) *s.* Detension, prison; bond, cord. Կապարան որոյ, baldrick, waist-belt, sword-belt.

Կապարանման, *adj. ind.* That is of the colour of lead; that partakes of the nature of lead.

Կապարեայ, *adj. ind.* That is made of lead, leaden.

Կապարձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* Quiver, bundle.

Կապարձադարձոյց, *adj. ind.* That retreats from fighting, that abandons his arms, fugitive.

Կապարձակեր (էրի, էրաւ) *s.* Military officer.

Կապարձաւոր (ի, աւ) *adj.* Provoked with quiver.

Կապել (եմ, էցի) *v. a.* To tie, to fasten, to bind with a fillet; to knot; to cord, to bind with cords; to lace; to enchain; to twist; to bind tightly, to strain; to join, to unite together, to join together, to reunite: to entwine.

Կապելայ (ի, իւ) *s.* See Կապել լինի:

Կապելիսն (ի, աւ) *s.* Tavern, public-house, cook-shop, tea-garden: See Պանդոկ:

Կապելիսնապետ (ի, աւ) *s.* Tavern-keeper, publican, one that keeps a cook-shop.

Կապերա (ի, իւ) *s.* Remnant, piece of linen, piece of cloth; cloth, habit, robe. Կապերա հոռի, tatter, rag, little rag, rubbish, shred, scrap, morsel of cloth, little piece. Կապերա այծեայ, sack-cloth, hair-cloth.

Կապերանիկ (ակի, ակաւ) *s.* Small piece of linen, rag.

Կապենք (պենից, պենիւք) *s. pl.* Wages of a whore, of a prostitute.

Կապիկ (պիի, պիւաւ) *s.* Ape. Կապիկ փորք, marmoset. Կապիկ մեծ, baboon. Կապիկ երկայնաձեւ, monkey.

Կապիձ (պձի, պձաւ) *s.* Sort of measure: instrument of punishment: socket of the eye: See Անկապիձ:

Կապոյց (պուտոյ, պուտով) *s.* and *adj.* Azure, blue, skyblue, dark blue: azure, blue.

Կապուած (ոյ, ով) *s.* See Կապ:

Կապումն (պման, պմամբ) *s.* See Կապ:

Կապում, *s. ind.* Spoil, booty. Կապում կողոպուտ, spoil, booty. Կապում կողոպուտ առնել or թողուլ, to despoil, to plunder.

Կապումակ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Azure, blue: azure, blue, skyblue, deep blue; bluish black, livid.

Կապումակաւիկ, *adj. ind.* Azure, blue.

Կապումակեալ (էլոյ, էլով) *adj.* See Կապումակաւիկ:

Կապումակեայ, *adj. ind.* Blue, azure.

Կապումակել (իմ, էցայ) *v. n-p.* To become bluish or livid.

Կապումակեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lividness.

Կապար (ի, աւ) *s.* Caper. Տունի կապարի, caperbush.

Կապակ (եմ, էցի) *v. a.* To despoil, to strip, to plunder, to rob, to deprive of.

Կապաւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spoil, stripping, depredation, pillage.

Կապաւմն (աման, ամամբ) *s.* See Կապաւթիւն:

Կառ or Կառն (ի, իւ) *s.* Prickly artichoke: See Կանգառ:

Կառարոյս See Կենդանարոյս:

Կառաւոր (ի, աւ) *s.* Coachmaker, cart-wright.

Կառաւոր (ժդի, ժդաւ) *s.* Sort of gnat or little fly.

Կառամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights from a chariot.

Կառամարտիկ (ակի, ակաւ) *s.* See Կառամարտ:

Կառամուտ (մաի, մաւաւ) *adj.* That draws a coach, that is put to or fastened to a coach.

Կառած (ի, աւ) *s.* Cable.

Կառանջ (ոյ, ով) *s.* See Կառալ:

Կառալ, *s. ind.* Cry; bellowing.

Կառալել (եմ, էցի) *v. n.* To cry, to utter cries; to roar, to bellow, to low.

Կառալիւն, *s. ind.* See Կառալ:

Կառապետ (ի, աւ) *s.* Head-coachman.

Կառաւար (ի, աւ) *s.* Coachman; that drives, that draws a coach, a carriage: governor, regent, chief, director, rector, minister. Կին կառաւար, governess.

Կառաւարել (եմ, էցի) *v. a.* To drive a coach or a carriage: to govern, to rule, to conduct, to regulate, to

direct, to guide, to administer, to manage.

Կառավարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Act of driving a coach, a carriage: conduct, regency, direction, management, administration, government, state, handling, manoeuvre, office. **Կառավարութիւն տան**, housekeeping, economy. **Կառավարութիւն քաղաքի**, policy, politicks.

Կառարշաւ (*ի, աւ*) *adj.* That runs in a coach.

Կառարշաւանք (*նայ, նգբ*) *s. pl.* Coach-race.

Կառարշաւք See **Կառարշաւանք**.

Կառափն (*փին, փամբ*) *s.* Skull, head of a man.

Կառափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut off the head of any one, to behead.

Կառափեալ (*տեղ, տեղք*) *s.* Place of the skull, place to cut off the head.

Կառափել (*փչի, փշաւ*) *s.* That cuts off the head of any one.

Կառափնաւ (*ի, իւ*) *adj.* Whose skull or head is wounded.

Կառափնասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wound the head of any one; to knock down.

Կառափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Beheading, decapitation.

Կառոյց (*ուցի, ուցաւ*) *s.* See **Կառուցումն**.

Կառուցանել (*եմ, ուցի*) *v. t.* To establish, to fix, to stop; to raise, to set up, to erect; to construct, to build, to found, to edify, to make; to place, to put.

Կառուցեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Stopped, fixed; established, constructed, built.

Կառուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Establishment, construction, edifice, erection, elevation.

Կառչիլ (*իմ, ուեայ*) *v. n-p.* To stop, to be fixed, to be attached, to be taken.

Կառք (*ուայ, ուք*) *s. pl.* Coach, carriage, car, chariot. **Կառք-երազըն թայ**, stage-coach. **Կառք վարձու**, hackney-coach, hired coach.

Կասել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To stop, to desist, to cease: See **Կասեցումն** and **Կասուլ**.

Կասեցումն (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stop, to hinder from going, to put a stop to motion, to hold back, to re-

tard, to make desist, to restrain.

Կասիայ (*ի, իւ*) *s.* Cassia, cassia-tree.

Կասիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To stop, to cease from going or doing, to desist, to give over, to leave off, to retard, to restrain.

Կասիմն (*ի, իւ*) *s.* Sort of aromatic gum.

Կասկ (*ի, իւ*) *s.* See **Գարի**.

Կասկած (*ի, իւ*) *s. and adj.* Surmise, doubt, presumption, apprehension, scruple, distrust, mistrust, suspicion, umbrage: suspicious, mistrustful. **Կասկած առնուլ**, to suspect, to doubt.

Կասկածադին, *adj. ind.* Doubtful, suspected.

Կասկածադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* Very doubtful, very suspicious.

Կասկածանք (*նայ, նգբ*) *s. pl.* Doubt, suspicion, apprehension.

Կասկածաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Suspicious, mistrustful, jealous, suspected, doubtful.

Կասկածափորձ, *adj. ind.* Uncertain; doubtful, that is not sure.

Կասկածել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Կասկածիլ**.

Կասկածելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Doubtful, suspected.

Կասկածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To suspect, to doubt, to be doubtful, to distrust, to mistrust, to apprehend.

Կասկածոս (*ի, աւ*) *adj.* Suspicious, mistrustful, distrustful, apprehensive, jealous, uncertain, irresolute.

Կասկամ (*ի, իւ*) *s.* Sort of nocturnal bird.

Կասկաջուր See **Գարեջուր**.

Կասկարայ (*ի, իւ*) *s.* Gridiron. **Խոռովել** or **եփել 'ի վերայ կասկարայի**, to broil, to dress upon the gridiron. **Միս 'ի կասկարայե**, broiled meat.

Կասուլ (*թեան, Թեամբ*) *s.* Cessation.

Կասուլ (*ում, կասի*) *v. a.* To thrash corn: to depress, to ruin.

Կասումն (*սման, սմամբ*) *s.* See **Կասութիւն**.

Կաստակ (*ի, աւ*) *s.* Trifling, railery, pleasantry, trick, foolery, mockery, joke; derision, sport, laughing-stock, mocking. **Ընդ կաստակս**, pleasantly, jestingly, in jest. **Թող անգրդ կաստակդ**, joking apart. **Այլմէն կա**

առկ առնել, to mock, to jeer, to rally, to turn into joke or ridicule. **Առնել** or **առնել ընդ կատակս**, to jest, to joke, to play the fool.

Կատակական See **ճաղրական**.

Կատականք (**հայ, նօք**) *s. pl.* See **Կատակ**.

Կատակել (**եմ, եցի**) *v. a.* To rally, to mock, to joke, to jest, to laugh.

Կատակերգակ (**ի, աւ**) *s.* One who says good things, wag, buffoon, mocker, laugh, one who rallies: comedian: punch: merry-Andrew.

Կատակերգական (**ի, աւ**) *adj.* Comic, burlesque, facetious.

Կատակերգել (**եմ, եցի**) *v. a.* See **Կատակել**.

Կատակերգու (**ի, աւ**) *s.* See **Կատակերգակ**.

Կատակերգութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Mockery, trick, raillery, pleasantry, trifling: song: comedy: farce: lampoon.

Կատակութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* See **Կատակ**.

Կատաղաբար, *adv.* Furiously, desperately.

Կատաղանք (**հայ, նօք**) *s. pl.* See **Կատաղութիւն**.

Կատաղենի (**հւոյ, նեաւ**) *s.* See **Ճանաթ-թղենի**.

Կատաղեցուցանել (**եմ, ցուցի**) *v. t.* To enrage.

Կատաղի (**զւոյ, դեաւ**) *adj.* Furious, outrageous, impetuous, passionate, raging, violent, frantick, unruly, wild, untamed, ferocious, mad; determined. **Կատաղի թղենի** See **Ճանաթ-թղենի**.

Կատաղիլ (**իմ, դեցայ**) *v. n-p.* To be enraged, to fly into a passion, to put one's self in a fury.

Կատաղութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Fury, furiousness, rage, madness, frenzy, folly, ferocity, impetuosity, fanaticism.

Կատար (**ի, իւ**) *s.* Summit, height, top, head; end, conclusion, accomplishment. **Կատար հաւռ**, crest, tuft.

Կատարելագործել (**եմ, եցի**) *v. a.* See **Կատարել**.

Կատարած (**ի, իւ**) *s.* End, term; consummation, achievement, accomplishment; success, effect.

Կատարեալ (**ելոյ, ելով**) *adj.* Perfect, accomplished, finished, complete,

consummated, entire. **Լինել և եւ կատարեալ**, to improve.

Կատարել (**եմ, եցի**) *v. a.* To finish, to end, to terminate, to accomplish, to complete, to consummate, to crown, to effectuate, to execute, to dispatch, to do, to perfect, to furnish, to make up, to perpetrate, to practise, to realize; to make perfect. **Կատարել զհոգին**, to finish, to die. **Կատարել զկամս այլոց**, to humour, to content. **Կատարել զկամս անձին**, to have one's will, to be contented.

Կատարելաբար, *adv.* See **Կատարելապէս**.

Կատարելագործ (**ի, աւ**) *adj.* That conducts a thing to the end; that puts the finishing hand to a thing: perfect, accomplished, finished.

Կատարելագործել (**եմ, եցի**) *v. a.* To perfect, to finish, to fine, to refine, to purify, to ameliorate, to retouch: See **Կատարել**.

Կատարելահասակ (**ի, աւ**) *adj.* Adult.

Կատարելամիտ (**մոի, մտաւ**) *adj.* Discreet, prudent, judicious.

Կատարելապէս, *adv.* Perfectly, in perfection; entirely.

Կատարելիք (**լեայ, լեօք**) *s. pl.* Perfection, completion.

Կատարելութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Perfection, integrity; completion, consummation, crowning, perfecting, accomplishment; fining, refining, amelioration; excellence.

Կատարիլ (**իմ, բեցայ**) *v. n-p.* To be ended, to be accomplished, to be finished: to end, to die.

Կատարիչ (**բջի, բչաւ**) *s.* Finisher, that conducts a thing to the end, executor, maker.

Կատարողապետ (**ի, աւ**) *s.* Minister, celebrator, officiator, administrator.

Կատարողապետութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Administration, celebration.

Կատարողութիւն (**թեան, թեամբ**) *s.* Consecration, celebration.

Կատարումն (**բման, բմամբ**) *s.* Accomplishment, finishing, completion, supplement, consummation, perfecting, perfection, end, effect, execution.

Կատարուն, *adj. ind.* Perfect, complete.

Կատու (*ի, իւ*) *s.* Cat. Էջ կա-
տու, female cat. Կատու ոչ մեղեղաւ,
he cat. Չաք կատուի, kitten.

Կատուախոյս (*ոյ, ու*) *s.* Bishop's
wort.

Կատուաձուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.*
Ray, thornback.

Կատուապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That
adores, that worships a cat.

Կատուապաշտութիւն (*թեան,
թեամբ*) *s.* Worship offered to a cat.

Կատապ See Կաթապ:

Կար (*ոյ, ու*) *s.* Cord, line, string.

Կար (*ի, իւ*) *s.* Seam, act of sewing:
power, force, vigour, faculty, capacity,
ability: See Կարիք: Կար է, it is pos-
sible. Որչափ է կարի էջէ, as much
as is possible.

Կարակն (*ի, իւ*) *s.* Compass. Կա-
րակն հիւսանց or որմնադրաց, plum-
met, level. Աւանան or կապար կա-
րակնի, perpendicular.

Կարակնաձև, *adj. ind.* Measured
with compasses, round, in a ring, cir-
cular, in form of a circle.

Կարակնաձեւակ, *adj. ind.* Bent',
curved.

Կարակում, *adj. and s. ind.* Stinking,
that stinks: stinking dirt.

Կարամնուն, *adj. and s. ind.* Rough,
rugged: rough winter, hard winter.

Կարան (*ի, իւ*) *s.* Seam; joint.

Կարապ (*ի, իւ*) *s.* Swan.

Կարապետ (*ի, աւ*) *s.* Forerun-
ner, out-rider; guide.

Կարապետեալ (*եմ, էջի*) *v. n.* To
precede, to march before; to guide, to
conduct.

Կարապետութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Office of precursor; conduct; guide.

Կարաս (*ոյ, ու*) *s.* Great vessel
measuring a pot to put wine in.

Կարասի (*սւղյ, սեաւ*) *s.* Movea-
bles, furniture, baggage, equipage, im-
plements, goods, utensil; armour, a
man's all.

Կարաւակ See Կարուակ:

Կարաւան (*ի, աւ*) *s.* Bands, troops
of warriors: caravan.

Կարաւանդ (*ի, աւ*) *s.* Seam, joint
of a cuirass.

Կարգ (*ի, աւ*) *s.* Order, rank,
rule, class, arrangement, composition,
appointment, constitution, disposition,
distribution, establishment, state, de-
gree, ordinance, structure, system,

turn, succession, series, sequel; condi-
tion, subordination, step, gradation,
thread, concatenation, row, line, num-
ber, measure, method, economy, disci-
pline; religion, religious order. Կար-
գաւ, successively, one after another,
by turns, systematically. Արապոյ կար-
գի, extraordinary. Դնել է կարգի,
to order, to dispose, to regulate, to
put in order. Ի կարգ արկանել, to
number. Եւ որ է կարգի, et coetera,
and so on.

Կարգաբանութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Method, thread of a discourse.

Կարգադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That
is written regularly.

Կարգադիր (*դրի, դրաւ*) *s.* He that
orders, that disposes of; tutor.

Կարգադրել (*եմ, էջի*) *v. a.* To
order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Ordinance, disposition, arrangement;
regulation, constitution.

Կարգաթող (*ի, իւ*) *s.* Apostate,
monk or priest that has renounced his
vows or his order.

Կարգած (*ոյ, ու*) *s.* Ordinance,
commandment.

Կարգակից (*էջի, էջաւ*) *adj. and
s.* That is of the same religion or or-
der.

Կարգապետ (*ի, աւ*) *s.* General of
an order, patriarch, founder; guide.

Կարգապետեալ (*եմ, էջի*) *v. n.* To
be chief of an order, to conduct, to
govern; to become general of an order;
to be a founder.

Կարգապետութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Office of chief of an order, guide,
generalship.

Կարգաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Ordered,
well established, regular, methodical.

Կարգաւորաբար or Կարգաւորա-
պէս, *adv.* Regularly, suitably.

Կարգաւորել (*եմ, էջի*) *v. a.* To
order, to regulate, to arrange.

Կարգաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Regularity, order; arrangement, ad-
justment, organisation, regulation; or-
dinance, institution: See Կարգ:

Կարգել (*եմ, էջի*) *v. a.* To range,
to arrange, to order, to regulate, to
adapt, to set in order, to match, to
combine, to dispose, to distribute, to
adjust, to institute, to constitute, to
enact, to put, to place, to lay, to sta-

tion, to establish, to assign, to appoint, to create, to declare, to decree, to tender; to delegate, to ordain, to design, to doom, to determine, to impose, to expose, to name, to prescribe, to erect, to fix, to found. Կարգել 'ի թիւ, to number, to enrol. Կարգել յառաջագոյն, to predestine.

Կարգրնկէց (կէցի, կէցաւ) *s.* See Կարգաթող.

Կարգալ (ամ, գացի) *v. n. and a.* To read: See Բնթեռնուլ, to reclaim, to invoke, to implore: to call, to name: to cry, to send forth or utter cries.

Կարգացումն (ցման, ցմամբ) *s.* Lecture, act of reading.

Կարգինալ (ի, աւ) *s.* Cardinal. Կարգինալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cardinalship.

Կարել (եմ, եցի) *v. a.* To sew, to join with thread; to retake, to rejoin; to attach, to fix. Վերստին կարել, to sew again.

Կարել (եմ, բացի) *v. n.* To be able, to have the faculty, to be in a condition to.

Կարելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Possible, feasible: See Հնարաւոր.

Կարելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Possibility: See Հնարաւորութիւն.

Կարեկից (էցի, էցաւ) *adj.* Compassionate, that has compassion, pitiable. Կարեկից լինել, to compassionate, to have compassion, to take pity.

Կարեկցարար, *adv.* With compassion.

Կարեկցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To compassionate, to have compassion, to pity.

Կարեկցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion, pity. Ըարժել 'ի կարեկցութիւն, to excite pity.

Կարեսէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Passionate, vicious.

Կարեմէր, *adj. ind. and adv.* Mortal, grievous: mortally, grievously. Կարեմէր խոցել, to wound mortally, to give a mortal blow.

Կարեան See Կարաւան.

Կարեոր (ի, աւ) *adj.* Necessary, pressing, important, grave, urgent, considerable, serious, major, essential, expedient, useful. Կարեոր պէտք, the essential, the necessities of life.

Կարեորագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very necessary, important, pressing.

Կարեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Necessity; importance, gravity, weight, dignity, consequence.

Կարթ (ի, իւ) *s.* Fish-hook, fishing line: snaffle, noseband of a bridle: hook, crook: ham, leg.

Կարթակոտոր, *adj. ind.* Whose houghs are cut. Կարթակոտոր առնել, to cut the houghs of any one.

Կարթահարել (եմ, էցի) *v. a.* To cut the houghs of an animal; to kill.

Կարթել (եմ, էցի) *v. a.* To fish, to take with a hook; to take.

Կարթրնկէց (կէցի, կէցաւ) *s.* That fishes with a hook or line, angler.

Կարժ (ի, իւ) *s.* Skein.

Կարժառ (ի, աւ) *s.* Reel. Պատել 'ի կարժառն, to reel or wind into skeins.

Կարի, *adj. ind. and adv.* Too much, very, more, excessive, much, huge, enormous, exceeding, exorbitant, great, extreme, immoderate: enough, a great deal, considerably, unboundedly, disorderly, diabolically, frightfully, excessively, exorbitantly, extraordinarily, strongly, greatly, grievously, immensely, infinitely, urgently, considerably, violently, outrageously, powerfully, vehemently, so, very much, most. Կարի քաջ or կարի խիստ քաջ, well; yes, truly, excellently, worthily. Կարի յոյժ or կարի ինչ, enormously, extremely.

Կարիճ (բժի, բժաւ) *s.* Scorpion. Իւղ կարժի, oil of scorpion.

Կարիսոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Պինասպաս.

Կարիք (բեայ, բեպ) *s. pl.* Necessity, want, indigence, constraint, extremity, violence; torment, trouble, grief; passion, vice; power, faculty. Կարիք որովայնի, excrement. Իշանել 'ի կարիս որովայնի, to go to stool, to loosen, to evacuate.

Կարծ See Կարծիք: 'ի կարծ, in a state of conjecture, in suspense. 'ի կարծ գատել, to conjecture, to judge by conjecture.

Կարծեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Thought, believed.

Կարծել (եմ, էցի) *v. a.* To think, to imagine, to believe, to judge, to arbitrate, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to suspect, to presume, to conjecture, to persuade one's self.

Կարծելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Opinion, judgment.

Կարծեցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Thought, judged, imagined: hardened, bound, closed.

Կարծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make believe, to persuade: See Կարծրացուցանել :

Կարծիք (ծեայ, ծեպ) *s. pl.* Opinion, thought, hint, judgment, sense, sentiment, account, conjecture, advice, credit, belief; suspicion, presumption, impression, fantasy, imagination.

Կարծիքական (ի, աւ) *adj.* Conjectural.

Կարծողական (ի, աւ) *adj.* Suspicious, distrusting. Կարծողական զօրութիւն, imaginative faculty, imaginative, imagination.

Կարծր, *adj. ind.* Hard, solid, rough, stiff.

Կարծրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very hard, very solid, rough, difficult; that is harder.

Կարծրադատ (ի, իւ) *adj.* That judges hardly, severe, rough, rigorous.

Կարծրախարխիւ, *adj. ind.* Well established, firm, solid.

Կարծրածածկոյթ, *adj. ind.* That is covered with a very hard covering.

Կարծրակառոյց, *adj. ind.* Well established, firm, solid, hard, strong.

Կարծրակերտ, *adj. ind.* See Կարծրակառոյց :

Կարծրակոխ, *adj. ind.* Hard, rough.

Կարծրաձեղուն, *adj. ind.* Of which the roof is very solid, very strong.

Կարծրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To harden, to be hard, to grow hard, to become hard.

Կարծրանիւթ (ի, իւ) *adj.* Hard, solid, firm, indissoluble.

Կարծրասեռակ, *adj. ind.* See Կարծրանիւթ :

Կարծրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To harden, to make hard, to harden again, to render hard.

Կարծրերախ See խստերախ :

Կարծրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hardness, firmness, solidity; asperity, stiffness, roughness, inflexibility.

Կարծիք (ծից, ծիւք) *s. pl.* See Կարծիք :

Կարկամ (ի, իւ) *adj.* Bent, curved, folded, bowed; precluded, impotent, bound, impeded; hard, stiff; te-

nacious, niggardly, sordid, obstinate.

Կարկամել (եմ, եցի) *v. a.* See Կարկամացուցանել :

Կարկամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bend, to fold, to bow.

Կարկամել (իմ, մացայ) *v. n-p.* To bend, to be bent, to be folded, to bow; to retire.

Կարկամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bending, curvature; retiring, contraction; numbness: tenacity, sordid avarice, niggardliness.

Կարկանդակ (ի, աւ) *s.* Tart, pie, pastry; bun, cake, custard, forcedmeat. Կարկանդակ մսալիւր, pastry.

Կարկանդակագործ (ի, աւ) *s.* Pastry-cook.

Կարկանդակագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pastry, art of making pastry.

Կարկալ or Կարկալ (ի, իւ) *s.* See Կարկալիւն :

Կարկալասահ, *adj. ind.* See Կարկալասահ :

Կարկալել (եմ, եցի) *v. n.* To chatter, to sing, to warble, to chirp: to cluck: to croak: to bawl, to babble.

Կարկալիւն, *s. ind.* Chirping, song: clucking: croaking: babbling.

Կարկալուն, *adj. ind.* That chatters, that chirps; that clucks; that croaks; bawler, babbler.

Կարկալահոս, *adj. ind.* That falls or runs with a murmuring noise (speaking of water).

Կարկալահոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flowing with a murmuring noise.

Կարկալասահ, *adj. ind.* See Կարկալահոս :

Կարկալել (եմ, եցի) *v. n.* To murmur, to warble; to paddle: See Կարկալել :

Կարկալեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to murmur or to exclaim.

Կարկալիւն, *s. ind.* See Կարկալիւն :

Կարկալուն (ջման, ջմամբ) *s.* Murmur, noise, warbling; grumbling; babbling: See Կարկալիւն :

Կարկաւ (ի, իւ) *s.* Block, heap of stones.

Կարկաւակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* Heap, pile, lump, mass; block.

Կարկաւել (եմ, եցի) *v. a.* To

tender, to present in advancing; to give, to offer.

Կարկառիկ (իմ, աեցայ) *v. n-p.* To be presented, to be tendered.

Կարկառու (նմ, կառի) *v. a.* See Կարկառել:

Կարկասաւք (նայ, նոք) *s. pl.* Botching, mending, patching.

Կարկասել (եմ, էցի) *v. a.* To botch, to mend, to piece, to patch; to unite, to join.

Կարկասուն, *adj. ind.* Botched, mended, pieced, patched; fictitious, false.

Կարկէհան (ի, աւ) *s.* Carbuncle.

Կարկել (եմ, էցի) *v. a.* To disconcert any one, to put one to a non-plus, to shut another's mouth, to make one hold one's tongue or be silent: to close, to shut.

Կարկիկ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be disconcerted, to hold one's tongue; to cease; to be closed or shut.

Կարկին (կնոյ, կնով) *s.* Compass. Կարկնով չափել, to measure with compasses.

Կարկինոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Crab: See խեցգետին. Cancer: See խոլեցգետին and Քաղցկեղ:

Կարկնաբոլոր, *adj. ind.* Round, proportioned.

Կարկնաձև, *adj. ind.* See Կարկնաբոլոր:

Կարկուտ (կտի, կտիւ) *s.* Hail. Կարկուտ մեծաբանակ, hailstone. Հարկանել կարկտիւ, to hail, to spoil by hail.

Կարկուրայ (ի, իւ) *s.* See Կուր or Մակոյկ:

Կարկտաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces hail, that makes hail.

Կարկաժու (ի, աւ) *adj.* See Կարկտաբեր:

Կարկտայ (տէի, տէիւ) *adj.* Of hail.

Կարկտել (կարկտէ) *v. imp.* To hail.

Կարձ (ոյ, ով) *adj.* Short; concise, brief, little. Կարձ հասակաւ, short man, that is of short stature. Կարձոյ ճանապարհ, the shortest way. 'ի կարձոյ, in short, briefly, in a few words: See Կարձ 'ի կարձոյ:

Կարձաբան See Համառոտաբան:

Կարձաբերձ, *adj. ind.* Rather short.

Կարձակայ, *adj. ind.* That does

not live, that does not last long, short, brief.

Կարձահաս (ի, իւ) *adj.* That has a short memory.

Կարձահասակ (ի, աւ) *adj.* Short, short man, that is of short stature, dwarf.

Կարձահար (ի, աւ) *adj.* Bitten by a scorpion.

Կարձամիտ (մտի, մտու) *adj.* Pusillanimous, impatient, weak, restless.

Կարձամտիկ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be impatient, to lose patience, to be vexed, to become desperate.

Կարձամոռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pusillanimity: See Կարձամոռութիւն:

Կարձապարանոյ (ի, աւ) *adj.* That has a short neck.

Կարձառօտ (ի, իւ) *adj.* Short, brief, succinct, concise. Կարձառօտիւ, succinctly, in few words.

Կարձառօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brevity.

Կարձատել (եմ, էցի) *v. a.* To shorten, to make short, to abridge; to crop.

Կարձատես (ի, աւ) *adj.* That has a short sight, short sighted.

Կարձատե, *adj. ind.* That does not last long, short, brief, instantaneous, transient.

Կարձատիկ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be shortened or abridged.

Կարձել (եմ, էցի) *v. a.* To shorten, to cut short, to abridge, to put in miniature, to lessen, to make short, to render shorter; to lop, to prune, to retrench; to keep under; to bind up, to restrain; to interrupt, to hinder, to stop, to make silent.

Կարձժամանակեայ, *adj. ind.* See Կարձատե:

Կարձիկ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To become short, to become less, to render one's self short, little or brief; to cease.

Կարձ 'ի կարձոյ, *adj. ind. and adv.* Short, brief, succinct, concise: short, in short, briefly, succinctly, summarily, in a few words, in a little time.

Կարձիկ (ձիկ, ձկաւ) *adj.* Short, short man, dwarf, very short person.

Կարձմեկոյւցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render pusillanimous.

Կարձմտիկ See Կարձամտիկ:

Կարձմոռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience, pusillanimity.

Կարճովին or Կարճովին, *adv.*
With the roots, entirely.

Կարճոգի, *adj. ind.* See Կարճա-
միա:

Կարճառն (ոին, տամբ) *adj.* That
has short feet.

Կարճութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Brevity, conciseness, shortening, con-
traction, abridging, retrenching; synae-
resis.

Կարճումն (ճման, ճմամբ) *s.*
Abridging, retrenchment.

Կարճունի (ճընի, ճընիւ) *adj.*
That has a short nose.

Կարմիր (մրոյ, մրով) *adj. and s.*
Red, rubicund, vermillion, rosy, ruddy,
orange red: red, red colour, ver-
milion, orange colour: See Կարմրու-
թիւն:

Կարմրագիր (գրոյ, գրով) *adj.*
Written with red ink: See Կարմրա-
գեղ:

Կարմրագոյն, *adj. ind.* Red, red-
dish. Կարմրագոյն ներկել, to dye
red.

Կարմրագեղ (ոյ, ով) *s.* Red tint;
red ink.

Կարմրագեղձ (ի, իւ) *s.* Sort of
peach.

Կարմրազարդ, *adj. ind.* Adorned
with a red colour; vermillion, red.

Կարմրազգեստ (ի, իւ) *adj.* See
Կարմրազարդ:

Կարմրազգեստիւ (իմ, աեցայ) *v. n-p.*
To be clothed in red; to redden,
to become red.

Կարմրախայտ (ի, իւ) *s.* Sort of
fish.

Կարմրահեր, *adj. ind.* Redhaired,
ruddy.

Կարմրաձև, *adj. ind.* Reddish, ruddy;
red.

Կարմրաշատակ, *adj. ind.* Paved
with a red pavement.

Կարմրայարմար, *adj. ind.* Fur-
nished with a red colour.

Կարմրայտ (ի, իւ) *adj.* That has
rosy cheeks.

Կարմրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.*
To redden, to become red; to turn
red.

Կարմրաներկ, *adj. ind.* Dyed red,
red, of a red colour.

Կարմրացայտ, *adj. ind.* Very red,
vermillion.

Կարմրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*

To redden, to make red, to turn red.

Կարմրափայլ, *adj. ind.* Red, that
has a ruddy complexion, rubicund,
vermillion, of a bright carnation.

Կարմրերանգ, *adj. ind.* See Կար-
մրափայլ:

Կարմրերփեան, *adj. ind.* See Կար-
մրափայլ:

Կարմրիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* See
Կարմրանալ:

Կարմրութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Ruddiness, redness; red; vermillion,
red colour; pimple, inflammation; car-
nation colour.

Կարն (ի, իւ) *adj. and s.* Valiant,
valorous, courageous: valour, bravery,
courage.

Կարնիւ (եմ, եցի) *v. n.* To be
valiant or courageous, to overcome, to
vanquish; to be able, to become strong.

Կարնեղ (ի, աւ) *adj.* Very va-
liant, very courageous, robust.

Կարնեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Valour, valiantness, courage, vigour.

Կարող (ի, աւ) *adj.* Powerful; ca-
pable, clever.

Կարողանալ (ամ, զացայ) *v. n.* To
be able, to be in a state to.

Կարողապետ (ի, աւ) *s.* Very po-
werful.

Կարողապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Very powerful authority.

Կարողապէս, *adv.* Powerfully.

Կարողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To enable, to make capable.

Կարողել (եմ, եցի) *v. n.* See Կա-
րողանալ:

Կարողութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Power, authority, faculty, might, force,
virtue, capability, capacity, reach, com-
petence, means.

Կարոս (ի, իւ) *s.* Celery; paraly.

Կարուակ (ի, աւ) *s.* Sewer, tailor:
shoemaker: See Դերձակ:

Կարուակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Seam: trade of shoemaker: See Դեր-
ձակութիւն:

Կարութիւն See Կարողութիւն:

Կարսն (ի, իւ) *s.* Paraly.

Կարօտ (ի, իւ) *adj. and s.* Indi-
gent, poor, needy, necessitous; desirous;
indigence, necessity; desire, wish,
mind.

Կարօտական (ի, աւ) *adj.* Indigent,
necessitous; desirable, to be wished for,
desirous, affectionate.

Կարօտանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.*
See Կարօտիլ:
Կարօտանք (նայ, նք) *s. pl.* See
Կարօտութիւն:
Կարօտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To render indigent or necessitous.
Կարօտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To
be indigent or necessitous, to be in
want of; to desire, to wish, to long for.
Կարօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indigence, poverty, want of the ne-
cessaries of life, necessity, want, pe-
nury, misery, famine, dearth: desire,
wish, mind.
Կացարան (ի, իւ) *s.* Place to
put the feet, place, post.
Կացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Little child.
Կացին (ցնոյ, ցնով) *s.* Axe, ha-
tchet: plane. Կացին փորքիկ, little axe.
Կացմնաց, *s. ind.* Remainder, re-
sidue.
Կացնաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished
with an axe.
Կացոյ (ի, աւ) *s.* Post, position.
Կայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
State, position, point, situation.
Կացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See
Կացութիւն:
Կացումն See Կայումն:
Կացուրդ (ցրդոյ, ցրդով) *s.* As-
sembly, company, festival, feast; esta-
blishment, place, situation.
Կացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To
establish, to create, to constitute, to
institute, to make, to destine, to place;
to stop, to make cease, to finish.
Կացրդական (ի, աւ) *adj.* Demons-
trative: pompous, of large assembly.
Կացրդել (իմ, գեցայ) *v. n-p.* To
assemble together, to feast; to make
merry.
Կացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* State,
conduct.
Կաւ (ոյ, ու) *s.* Clay, argil, pot-
ter's earth; mud, mire, dirt. Կաւով
ծեփել, to cover with clay.
Կաւագործ (ի, աւ) *adj. and s.*
Potter.
Կաւագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Trade of a potter; brick-kiln.
Կաւակերտ (ի, աւ) *adj.* Made of
earth.
Կաւանալ (ամ, աացայ) *v. n-p.* To
become clay.
Կաւառ (ի, աւ) *s.* Causeway, dike,
bank.

Կաւատ (ի, իւ) *s.* Pimp. Կին կաւ.
ւատ, bawd.
Կաւատութիւն (թեան, թեամբ)
s. Pimping.
Կաւափաղաղ, *adj. ind. and s.* Pot-
ter, brickmaker.
Կաւեայ, *adj. ind.* See Կաւեղէն:
Կաւեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Made
of earth, argillaceous.
Կաւիճ (ւճի, ւճաւ) *s.* Chalk.
Կափարիչ (բի, բլաւ) *s.* Cover.
Կափարիչ սկւոյ, cover of chalice.
Կափիւն See Ըաչիւն:
Կափկափել (եմ, եցի) *v. n.* To
shake (speaking of the teeth).
Կափուլ (փլոյ, փլով) *s.* Snare,
trap.
Կափոակ See Կամփոակ:
Կափումն (փման, փմամբ) *s.* Act
of covering, of shutting.
Կափուցանել (եմ, փուցի) *v. a.*
To cover, to shut, to put a cover on.
Կափուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* See
Կափումն:
Կաքաւ (ու, աւ) *s.* Dance, ballet;
ball: partridge. Չաք կաքաւաւ, young
partridge.
Կաքաւագործութիւն (թեան, թեամբ)
s. Coreography.
Կաքաւախոռ (ոյ, ու) *s.* Marjo-
ram.
Կաքաւանք (նայ, նք) *s. pl.* The
dances.
Կաքաւարան (ի, աւ) *s.* Place of
dancing.
Կաքաւել (եմ, եցի) *v. n.* To dance,
to jump.
Կաքաւերդութիւն (թեան, թեամբ)
s. Ballad.
Կաքաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To make dance or leap.
Կաքաւիչ (ւչի, ւչաւ) *s.* Dancer,
merry-Andrew.
Կաքաւութիւն (թեան, թեամբ)
s. See Կաքաւումն:
Կաքաւումն (ւման, ւմամբ) *s.*
Dance, ballet.
Կանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To cling
to, to crawl on the ground.
Կեալ (կեամ, կեցի) *v. n.* To live,
to be alive, to breathe; to exist, to
subsist; to behave; to be. Չճարդ
կեաս, how do you do? Ոճարդ
նա, how does he do?
Կեանք (կենաց, կենք) *s. pl.* Life;
days; health; subsistence, nourishment;

substance, goods; conduct, manners; the world.

Կեղորոն See **Կենդորոն**.

Կեկիսան (այ, աւ) *s.* (Greek word) Sort of wind.

Կեղ (ոյ, ուլ) *s.* Ulcer, ulceration, exulceration.

Կեղակարծ (ի, իւ) *adj.* Doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, irresolute, distrustful.

Կեղակարծաբար, *adv.* Uncertainly, with doubt, with uncertainty.

Կեղակարծելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Doubtful, uncertain.

Կեղակարծել (եմ, եցի) *v. n.* To doubt, to conjecture, to distrust, to suspect.

Կեղակարծիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* See **Կեղակարծել**.

Կեղակարծիք (ծեաց, ծեպ) *s. pl.* See **Կեղակարծութիւն**.

Կեղակարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Doubt, uncertainty, suspicion, indecision, irresolution.

Կեղել (եմ, եցի) *v. a.* To exulcerate; to vex, to torment, to hurt any one unjustly.

Կեղերջական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Plaintive: complaint.

Կեղկ (ոյ, ուլ) *s.* Crust; raspings; bark, skin, pellicle; shell, husk; pod, hull. **Կեղկ դալար**, browse. **Կեղկ հանեալ**, skin.

Կեղկանք (նայ, նպ) *s. pl.* See **Կեղկ**.

Կեղկեղ (եմ, եցի) *v. a.* To peel, to decorticate, to take off the crust; to shell, to pare; to rasp: to strip.

Կեղկբաձք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Rent.

Կեղկբել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to lacerate, to break; to scratch; to wound; to flay, to strip, to pillage, to ravish unjustly; to illtreat, to outrage, to injure, to vex, to torment.

Կեղկբումն (քման, քմամբ) *s.* Act of tearing.

Կեղթ (ի, իւ) *s.* Sort of measure.

Կեղծ (ի, իւ) *adj.* Dissembled, false, fictitious, artificial, sham; fabulous.

Կեղծաւոր (ի, աւ) *adj.* Hypocrite, hypocritical, bigotted, puritanical, demure, devotee, deceitful, dissembling, dissembler.

Կեղծաւորաբար, *adv.* Dissemblingly.

Կեղծաւորական (ի, աւ) *adj.* Fictitious, feigned, dissembled.

Կեղծաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To dissemble, to feign, to pretend.

Կեղծաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To feign, to dissemble, to pretend, to act the hypocrite.

Կեղծաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hypocrisy, bigotry, affected devotion; pretence, dissimulation, fiction, imposture, falsehood, duplicity, disguise.

Կեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To feign, to dissemble, to disguise, to pretend, to mask, to cover, to counterfeit, to make appear, to forge, to invent.

Կեղծք (ծից, ծիւք) *s. pl.* See **Կեղծիք**.

Կեղծիք (ծեաց, ծեպ) *s. pl.* Faint, dissimulation, counterfeit, forgery, fiction, fable, chimera, phantom, fantasy; mummery, disguise.

Կեղա (ոյ, ուլ) *s.* and *adj.* Soil, stain: stained, soiled. **Կեղա սկանջաց**, cerumen. **Կեղա անուշ**, infamy, dishonour, discredit, disrepute. **Հանել զկեղան**, to scour.

Կեղասահան (ի, աւ) *s.* Scourer.

Կեղաւ (ի, աւ) *s.* See **Քաղցկեղ**: **Կեմ** or **Կեմմ** (կեմոյ, կեմով) *s.* Tissue.

Կենդործ (ի, աւ) *adj.* Vivifying.

Կենդործել (եմ, եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդաւայ, *adj. ind.* Living; vivifying.

Կենդաբաւ, *adj. ind.* Mortal, that causes death, that deprives of life.

Կենդախաւ, *adj. ind.* See **Կենդաբաւ**.

Կենակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion; partaker, participant; spouse. **Կենակից լինել**, to live together, to frequent, to keep company with, to converse.

Կենակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, custom, conversation.

Կենակազորդ, *adj. ind.* See **Կենակից**.

Կենածիր, *adj. ind.* That gives life, vivifying, salubrious.

Կենածաշակ, *adj. ind.* That has a salutary taste, that gives life.

Կենածնորհ, *adj. ind.* See **Կենածիր**: **Կենապատճառ**, *adj. ind.* That causes, that gives life.

Կենսուէր (սերի , սիրաւ) *adj.* That loves life.

Կենսատեղծ (ի , իւ) *adj.* Creator, that gives life.

Կենսատեղծել (եմ , եցի) *v. a.* To create, to vivify, to give life.

Կենարար (ի , աւ) *adj. and s.* Vivifying, vivifick; saviour, redeemer; salubrious.

Կենաւէա See Կենսաւէա :

Կենդակ (ի , աւ) *s.* Zodiack; sign of the Zodiack.

Կենդան (ի , իւ) *adj.* See Կենդանի :

Կենդանաբաշխ (ի , իւ) *adj.* That distributes, that gives life.

Կենդանաբեր (ի , աւ) *adj.* That brings, that gives life.

Կենդանաբոյս (բուսի , բուսիւ) *s.* Zoophyte.

Կենդանագիր (գրի , գրաւ) *s.* Portrait, representation or figure of a person, image.

Կենդանագործել (եմ , եցի) *v. a.* To vivify.

Կենդանագործութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանագրել (եմ , եցի) *v. a.* To paint, to represent the figure of a person.

Կենդանագրութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Portrait, representation of a person : formation of the foetus : zoography.

Կենդանազննութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանախորակել (եմ , եցի) *v. a.* To burn alive.

Կենդանախումբ , *adj. ind.* Where the living are assembled.

Կենդանածին (ծնի , ծնիւ) *adj.* Viviparous; that gives life.

Կենդանածնել (եմ , եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանածնիլ (իմ , նեցայ) *v. n-p.* To be vivified.

Կենդանածնութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Generation, birth; vivification.

Կենդանակ (ի , աւ) *s.* Sign of the Zodiack.

Կենդանակամար (ի , աւ) *s.* Zodiack.

Կենդանական (ի , աւ) *adj.* Vital; living, vivifick.

Կենդանակերպ (ի , իւ) *s.* Sign of the Zodiack : portrait.

Կենդանակերպել (եմ , եցի) *v. a.* To vivify, to give life.

Կենդանակիր , *adj. ind.* That carries, that contains life.

Կենդանահատութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Zootomy.

Կենդանաձիր , *adj. ind.* That gives life.

Կենդանանալ (ամ , գանացայ) *v. n.* To revive, to resuscitate.

Կենդանանորոգ , *adj. ind.* Resuscitated; restored, renewed.

Կենդանապաշտութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Zoolatry.

Կենդանապարգէ , *adj. ind.* That gives life.

Կենդանատեղծ (ի , իւ) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանասեր (ի , աւ) *adj.* Viviparous; that engenders, that produces.

Կենդանասերութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Production, generation.

Կենդանաստեղծել (եմ , եցի) *v. a.* See Կենդանաստեղծուլ :

Կենդանաստեղծուլ (ում , ստեղծի) *v. a.* To vivify, to give life, to resuscitate.

Կենդանատեսակ (ի , աւ) *s.* See Կենդանակերպ :

Կենդանատու (ի , աւ) *adj.* That gives life, vivifying, vivifick.

Կենդանատունիկ (տնկոյ , տնկով) *s.* Zoophyte.

Կենդանատուր , *adj. ind.* See Կենդանատու :

Կենդանարար (ի , աւ) *adj.* Vivifying, vivifick.

Կենդանարարութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Vivification.

Կենդանացու (ի , աւ) *adj.* Living; vivifick.

Կենդանացուցանել (եմ , ցուցի) *v. t.* To vivify, to resuscitate; to polish, to renew; to animate, to reanimate; to revive.

Վերստին Կենդանացուցանել , to revivify.

Կենդանաւէա , *adj. ind.* Alive, living.

Կենդանաւոր (ի , աւ) *adj.* See Կենդանի :

Կենդանի (նւոյ , նեաւ) *adj. and s.* Alive, living, vivacious; vital, that gives life, vivifick; animal, beast.

Կենդանաւ or Կենդանեզ , quite alive; during life.

Կենդանութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Life; vitality.

Կենդանոյն , *adv.* Quite alive.

Կենդար (ի, աւ) *s.* See Կենդինար :
Կենդինար (ի, աւ) *s.* Sort of weight.

Կենդրոն, Կենդրոնի or Կենարոնի (ի, իւ) *s.* Centre.

Կենդրոնախոյս, *adj. ind.* Centrifugal.

Կենդրոնական (ի, աւ) *adj.* Central.

Կենեղուա, *adj. ind.* Alive, living, that lives.

Կենընծայ, *adj. ind.* That gives life.

Կենարաշի, *adj. ind.* See Կենդարաշի :

Կենարեր (ի, աւ) *adj.* That brings, that causes, that gives life, vivifick, vivifying.

Կենարուղի, *adj. ind.* See Կենարեր :

Կենախրախոյս, *adj. ind.* That reanimates, that resuscitates.

Կենածին, *adj. ind.* That gives life, vivifying.

Կենական (ի, աւ) *adj.* See Կենդանական :

Կենսակայլակ, *adj. ind.* See Կենսարեր :

Կենսակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Alive, living; vivifick.

Կենսալու, *adj. ind.* That leads to life.

Կենսաւթ, *adj. ind.* That causes life.

Կենսաու. See Կենդանաու :

Կենսաուռնի (տնկոյ, տնկով) *s.* Plant or tree of life.

Կենսաուր, *adj. ind.* See Կենսաուռնի :

Կենսացնուղ, *adj. ind.* That spreads, that gives life.

Կենսացունել See Կենդանացունել :

Կենսաւէա, *adj. ind.* Alive, living.

Կենեղուա See Կենեղուա :

Կենսունակ (ի, աւ) *adj.* That contains life, alive, living.

Կենսուսոյց, *adj. ind.* That shows, that teaches life.

Կենցաղ (ոյ, ուղ) *s.* World; present life: conduct, behaviour, custom, manners, life.

Կենցաղազրաւ, *adj. ind.* Deadly, mortal, that takes away life.

Կենցաղական (ի, աւ) *adj.* Mundane, secular.

Կենցաղակից See Կենակից :

Կենցաղակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* See Կենակից լինել :

Կենցաղակցորդ, *adj. ind.* See Կենակից :

Կենցաղակցութիւն See Կենակցութիւն :

Կենցաղասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Mundane, that loves the vanities of the world.

Կենցաղաւարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To live; to behave one's self; to converse.

Կենցաղաւարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Life, conduct, behaviour, conversation.

Կենցաղաւորել See Կենցաղաւարել :

Կենցաղի (իմ, զեցայ) *v. n-p.* See Կենցաղաւարել :

Կենցաղաւէա, *adj. ind.* Very useful to the life of men, useful, salutary.

Կենցաղօգուա, *adj. ind.* See Կենցաղաւէա :

Կենցաղօգտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, advantage, profit given or bestowed on the world or on the life of men.

Կեշա (ի, իւ) *s.* See Կրօնք :

Կեւ (ի, աւ) *adj. and s.* Crooked: hook, crook.

Կեւաւ (ի, իւ) *s.* Cherry; black heart cherry; red and white heart cherry.

Կեւառնի (նւոյ, նեւաւ) *s.* Cherry-tree. Կեւառնիք, orchard of cherry trees.

Կեւնիկ (ի, աւ) *s.* Blackbird: See Սարեակ :

Կեսար (աւ, աւ) *s.* See Կայսր :

Կեսարական See Կայսրական :

Կեսարոս (ի, իւ) *s.* See Կայսր :

Կեսարութիւն See Կայսրութիւն :

Կեսուր See Սկեսուր :

Կեսա or Կեսաոս (ի, իւ) *s.* (Greek word) See Կողով :

Կեսոս (ի, աւ) *s.* See Կէտ :

Կեր (ոյ, ուղ) *s.* Meat, nourishment, aliment: bait, food, provender, trap.

Կերակուր (կրոյ, կրով) *s.* Meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, bread; repast, dinner; bait, food, provender. Կերակուր եղեալ ի սեղանի, mess.

Կերակրական See Կերակրողական :

Կերակրակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion at table, that eats with another.

Կերակրանք (նայ, նօք) *s. pl.* See Կերակուր :

Կերակրել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed, to sustain, to treat, to give to eat.

Կերակրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To nourish one's self, to feed one's self, to eat.

Կերակրիկ, *s. ind.* Small food.

Կերակրիչ (բէի, բչաւ) *s.* That gives to eat, that nourishes, that feeds.

Կերակրողական (ի, աւ) *adj.* Nutritive.

Կերակրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of nourishing, sustentation.

Կերակրումն (բման, բմամբ) *s.* Nutrition.

Կերակրչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nutrition; nourishment.

Կերատ (ի, աւ) *s.* Carat, siliqua.

Կերիչ (բէի, բչաւ) *adj. and s.* That tears, that devours, that eats, that corrodes.

Կերկերեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Harsh, hoarse.

Կերկերաձայն, *adj. ind.* Harsh, hoarse.

Կերկերիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become hoarse, to make one's self hoarse.

Կերկերումն (բման, բմամբ) *s.* Harshness, hoarseness.

Կերմոս (ի, իւ) *s.* Piece of money.

Կերողութիւն See Որկրամոլութիւն :

Կերօն (ի, աւ) *s.* Waxlight, torch, flambeau.

Կերօնավաճառ (ի, աւ) *s.* Wax-chandler.

Կերուած (ոյ, ով) *s.* Corroding.

Կերպ (ի, իւ) *s.* Form, figure; fashion, make.

Կերպագրել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure.

Կերպագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, figure.

Կերպակերպ, *adj. ind.* Diverse, in several forms.

Կերպաձեւել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion.

Կերպանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form.

Կերպաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation.

Կերպաս (աւ, աւ) *s.* Stuff, cloth,

fine linen, silk. Կերպաս սոկեհաւ, linen, gold or silver cloth. Կերպասիւք զարգարել, to stuff.

Կերպասաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces stuffs or fine linen.

Կերպասագործ (ի, աւ) *s.* That makes stuffs, fine linen.

Կերպաստեալ (ի, աւ) *adj.* Like fine linen.

Կերպասեղէն (ղինի, ղինաւ) *adj.* Made of fine linen, of stuff, of silk.

Կերպասի (աւոյ, սեաւ) *adj. and s.* See Կերպասեղէն and Կերպաս :

Կերպասարաղ, *adj. ind.* Diverse, varied, in many fashions or manners.

Կերպարան (ի, աւ) *s.* Form, figure, image, effigy, representation, person, face, presence, sight, look, countenance, semblance, appearance, grimace; configuration, conformation; fashion, manner; feint, pretext.

Կերպարանակից (էցի, էցաւ) *adj.* Conformable. Կերպարանակից առնել, to conform. Կերպարանակից լինել, to comply with.

Կերպարանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity.

Կերպարանառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Formation; representation, description: See Իմանութիւն :

Կերպարանաւոր (ի, աւ) *adj.* That has form, formed; feigned, disguised.

Կերպարանափոխ, *adj. ind.* Counterfeited, changed, disguised. Կերպարանափոխ առնել, to change, to counterfeit, to disguise, to metamorphose.

Կերպարանափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disguise, metamorphosis.

Կերպարանել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to fashion; to model; to represent; to conform.

Կերպարանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Կերպարանել :

Կերպարանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form; to conform; to feign, to dissemble, to counterfeit.

Կերպարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, formation; conformation.

Կերպացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Կերպարանել :

Կերպաւոր (ի, աւ) *adj.* Formed, well made; conformable; that has a form.

Կերպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure; to inform, to serve for

a form; to conform; to fashion.
 Կերպաւորեցանել (եմ, ցուցի)
 v. թ. See Կերպաւորել :
 Կերպաւորութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Form, formation; conformation.
 Կերպիկ , s. ind. Vile form.
 Կերպումն (պման , պմամբ) s. Form;
 formation .
 Կերո (ի , իւ) s. See Կերուած :
 Կերուել (եմ, եցի) v. a. To con-
 struct, to build, to fabricate, to make.
 Կերուած (ոյ , ով) s. Construc-
 tion, edifice, fabrick, building.
 Կերուութիւն See Շինութիւն :
 Կեցուցանել (եմ, ցուցի) v. թ. To
 save; to vivify .
 Կեցուցիչ (ցչի , ցչաւ) s. Saviour .
 Կեփայեան , adj. ind. That belongs
 to Cephas .
 Կզակ (ի , աւ) s. Chin .
 Կզնաքիս (ի , աւ) s. Marten .
 Կէս (կիսոյ , կիսով) s. adj. and
 adv. Half, middle: half, subduple: in
 half, in part . Կէսք , the one, the
 others . Կէս ժամ , half an hour . Կէս
 գիշեր , midnight . Կէս 'ի կէս , in
 part, half, imperfectly . 'ի կէս , half .
 Կէս Սարկաւաթ See Կիսասարկաւաթ :
 Կիսոյ կէս , half: in quarter .
 Կէտ (կիտի , կիտիւ) s. Whale:
 period, point; comma; moment, in-
 stant: end, object: term, end: weight:
 sign: constitution, decree . Կէտ սու-
 ղական , nadir . Կէտք նկարուց , dot-
 ting .
 Կէտագրել (եմ, եցի) v. a. To
 punctuate; to dot .
 Կէտագրութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Punctuation: dotting .
 Կէտահարութիւն (թեան , թեամբ)
 s. Term, limit .
 Կէտանիշ , s. ind. Point .
 Կթանք (նայ , նօք) s. pl. See Կիթ :
 Կթարան (ի , աւ) s. See Կթոյ :
 Կթել (եմ, եցի) v. a. To gather,
 to reap, to get in, to get in the har-
 vest, to collect the fruits . Կթել զառ-
 դին or զխաղող , to gather the grapes .
 Կթել զկով or զկամօն , to milk a cow ,
 to extract the milk .
 Կթելէն (զինի , զինաւ) adj. and
 s. Any thing made of milk, milky .
 Կթղայ (ի , իւ) s. See Բաժակ :
 Կթոս (ի , իւ) adj. Lingerin, lan-
 guishing, weak, effeminate .
 Կթոյ (ի , աւ) s. Vessel used in

milking: fruit basket : See Հոսի .
 Կթուցեալ (ելոյ , ելով) adj. See
 Կթոս :
 Կթուցանել (եմ, ուցի) v. թ. To
 make languish, to weaken, to debilitate .
 Կթող (ի , աւ) adj. and s. Gather-
 er; vintager; that milks .
 Կթիկոն , adj. ind. (Greek word)
 See Խորանարգ :
 Կիզական (ի , աւ) adj. Burning,
 that burns .
 Կիզանել (եմ, կիզի) v. a. To
 burn; to scald .
 Կիզանղական (ի , աւ) adj. Burn-
 ing , sharp , caustick; infernal; com-
 bustible, fit to burn .
 Կիզանղութիւն (թեան , թեամբ)
 s. See Կիզումն :
 Կիզանում , adj. ind. Combustible,
 fit to burn, liable to burn .
 Կիզանող (ի , աւ) adj. Burning ;
 caustick .
 Կիզել (եմ, եցի) v. a. See Կի-
 ջուլ :
 Կիզեցուցանել (եմ, ցուցի) v. թ.
 See Կիզուլ :
 Կիզիչ (զչի , զչաւ) adj. See Կի-
 ջանող :
 Կիզղական See Կիզանղական :
 Կիզղութիւն (թեան , թեամբ) s.
 See Կիզումն :
 Կիզում (ում , կիզի) v. a. To burn ,
 to cook, to kindle, to torrefy; to tan .
 Կիզումն (զման , զմամբ) s. Burn-
 ing , burn , cooking, baking, ustion,
 adustion, torrefaction .
 Կիթ (կթոյ , կթով) s. Act of milk-
 ing; any thing made of milk : See
 Կութ :
 Կիթառ (ի , աւ) s. Guitar : See
 Քնար :
 Կիծ (կծոյ , կծով) s. Burn, ustion;
 bite .
 Կիկնոս or Կիւկնոս (ի , աւ) s. See
 Կարապ :
 Կիճ (կճոյ , կճով) s. Marble .
 Կիճ գորշախայտ , brown free stone .
 Կիճ կարծրակուռ , granite . Հանք
 կճոյ , marble quarry .
 Կին (կնջ , կանամբ) s. Woman;
 wife . Կին եղբոր , sister in law . Կին
 ածել , to wed, to marry . Կին խնա-
 մածու ասան , housekeeper .
 Կինարառիս (ի , աւ) s. Cinnabar .
 Կինամոմն (ի , աւ) s. Cinnamon .
 Կինամոմն See Կինամոմն :

Կինամոնաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces cinnamon .
Կինիկեան, *adj. ind.* Cynical : See **Շահկան** :
Կինձ or **Կինձ** (*կինձի, կինձաւ*) *s.* Wild boar, wild hog . **Կինձ մատակ**, wild sow .
Կինսն (*ի, աւ*) *s.* (Latin word) Income, tax .
Կիւք, *s. pl. ind.* Trace, track, print of the foot; end of the foot .
Կիւղարիս or **Կիւղարիս** (*ի, իւ*) *s.* Cypress-tree : See **Կոճ** :
Կիւ. See **Կիւ** :
Կիւարան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks imperfectly, that makes faults in speaking .
Կիւարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Faulty or imperfect discourse .
Կիւարաց, *adj. ind.* Half open .
Կիւարոր (*ի, իւ*) *s.* See **Կիւարորակ** :
Կիւարորակ (*ի, աւ*) *s.* Hemicycle, half circle .
Կիւսգունդ or **Կիւսգունիս** (*գնաց, գնում*) *s.* Hemisphere, half of a sphere or of a globe .
Կիւսժամ (*ու, ու*) *s.* Half an hour .
Կիւսխողխող, *adj. ind.* Wounded mortally .
Կիւսկ (*ի, աւ*) *adj.* See **Կիւսկատար** :
Կիւսկաթուած (*ոյ, ու*) *s.* Hemiplegy .
Կիւսկատար, *adj. ind.* Imperfect, that is not finished .
Կիւսկենդան (*ի, իւ*) *adj.* Half alive .
Կիւսկատուր, *adj. ind.* Cut off from the middle .
Կիւսհանք (*այ, գք*) *s. pl.* Semi-metal .
Կիւսհաւ (*ու, ու*) *s.* Half-bird .
Կիւսհմայ See **Կիւսհմայ** :
Կիւսհմայն (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Semi-vowel : dieais .
Կիւսմի, *s. ind.* See **Ջորի** :
Կիւսմահ, *adj. ind.* Halfdead, more dead than alive .
Կիւսմահն (*սին, սամբ*) *s.* and *adj.* Half .
Կիւսմահնայ, *adj. ind.* Half, in part, imperfect .
Կիւսմահնութիւն See **Թեքութիւն** :
Կիւսմարգ (*ոյ, ու*) *s.* Half man .

Կիւսմիւս, *adj. ind.* See **Կիւսմահ** :
Կիւսմիւսաղ (*ի, աւ*) *s.* See **Կիւսահանք** :
Կիւսյար, *adj. ind.* That is partly raised .
Կիւսյար (*անն, տրամբ*) *s.* See **Կիւսմարգ** :
Կիւսյարեաց, *adj. ind.* That is partly burnt .
Կիւսանգամ, *adj. ind.* That has only a part of his limbs; lame .
Կիւսանկար (*ի, իւ*) *s.* Profile .
Կիւսանձնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* In half body : See **Կիւսանգամ** :
Կիւսալի, *adj. ind.* Half, in half .
Կիւսասարկաւոր (*ի, աւ*) *s.* Subdeacon .
Կիւսասարկաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subdeaconship .
Կիւսաս, *adj. ind.* See **Կիւսակատար** :
Կիւսասող, *adj. ind.* Hemistich .
Կիւսասոր (*ի, աւ*) *s.* See **Սարգս**, **կէտ** :
Կիւսարձան (*ի, աւ*) *s.* Bust, half length statue .
Կիւսաբաւորդ (*ի, իւ*) *s.* Octant .
Կիւսեթեայ See **Էթեթեայ** :
Կիւսեթեաց, *adj. ind.* Partly cooked, that is not cooked enough, raw .
Կիւսեշ (*սիշայ, սիշով*) *s.* Mule, half an ass .
Կիւսորակ (*ի, աւ*) *s.* Semitone .
Կիւսովն, *adv.* Half .
Կիւզ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Cube : See **Խորանարդ** :
Կիւսադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To establish, to determine, to prescribe, to design : See **Կէտադրել** :
Կիւսակ (*ի, աւ*) *s.* Point, rule, constitution .
Կիւսանկար (*ի, իւ*) *s.* Miniature; colouring .
Կիւսաս (*ի, աւ*) *s.* Whale : See **Կէտ** :
Կիւսուած (*ոյ, ու*) *s.* Embroidery; point; miniature .
Կիւսուածագործ (*ի, աւ*) *s.* Embroidery; miniature painter .
Կիւրան (*ի, իւ*) *s.* Cedar, citron; lemon tree . **Քաղցրուհնէի** ' *ի* **Կիւրանէ**, candied citron peel .
Կիւրանագոյն, *adj. ind.* Lemon coloured .
Կիւր (*կրոյ, կրով*) *s.* Lime . **Դարձուցանել** or **ճիւղարկել** ' *ի* **Կիւր**, to reduce to lime, to calcine .

Կիր, *s. ind.* 'Ի կիր արկանել և օծել, 'ի կիր առնուլ, To put to use, to make use of, to employ, to use, to make, to profess. Չարաչար 'ի կիր արկանել, to abuse, to misuse.

Կիրակագիր (գրոյ, գրով) *s.* Dominical letter.

Կիրակամուտ (մտի, մտիւ) *s.* Beginning of Sunday, Saturday night.

Կիրակէ See **Կիրակէ**:

Կիրառութիւն See **Գործածութիւն**:

Կիրթ, *adj. ind.* Practised, versed, expert, experienced. 'Ի կիրթ անկանիւ, to practise, to exercise, to experience.

Կիրթեալստան, *adj. ind.* Exercised, prepared, pliable, tractable, subdued, subjected.

Կիրթք, *s. pl. ind.* See **Կրթութիւն**:

Կիրճ (կրճի, կրճիւ) *s.* Strait, defile, neck, pass in a mountain, narrow passage; isthmus. Օկիրճս առնուլ, to hold or defend a pass.

Կրկ (կրկ, կրկաք) *s. pl.* Passion, movement of the soul, feelings; disease; unruly passion, vice; suffering, pain, torment; accident, adventure; necessity. Շարժումն կրկ, pathos.

Կրկ, *adj. ind.* and *adv.* Joined, conjoined, even, equal; contiguous, quite close, inherent: conjointly, together.

Կրկք, *s. pl. ind.* Conjunction, union, junction: kick, kicking. Կրկք ճանապարհի, cross road, cross street. Կրկս արձակել, ընկենուլ or հարկանել, to fling, to kick, to fling out the heels, to kick up the heels, to wince.

Կրկնկէց (կրկի, կրկաւ) *s.* That kicks up his heels, that kicks.

Կրկ (կրկոյ, կրկով) *s.* Cement.

Կրկութիւն (ի, իւ) *s.* Roman measure: See **Ճաշակ**:

Կրկրկին See **Կրկրկին**:

Կրկարքին (ի, աւ) *s.* (Greek word) Churchyard: See **Գերեզման**:

Կրկա, *s. ind.* (Greek word) Lord: See **Տէր**:

Կրկա (ի, իւ) *s.* Soothsayer, magician, sorcerer. Կրկաք, divination, magick, sorcery.

Կրկաճմայ (ի, իւ) *s.* See **Կրկա**:

Կրկարկամուտ See **Կիրակամուտ**:

Կրկակէ (ի, իւ) *s.* Sunday.

Կրկնել (եմ, կրկ) *v. a.* To swallow up, to swallow; to absorb, to de-

vour, to suck in. Կրկնել ողջոյն, to gobble up. Կրկստին կրկնել, to swallow again.

Կրկին (փին, փամբ) *s.* Jaw, nether jaw of a horse.

Կրկաշարժ, *adj. ind.* Grotaphites.

Կրկմ or **Կրկմայ** (ի, իւ) *s.* Climate; sky, region.

Կրկնել (եմ, կրկ) *v. a.* To bite, to prick.

Կրկաւ See **Կրկնել**:

Կրկ (եմ, կրկ) *v. a.* To gather together: See **Կրկնել**:

Կրկի See **Կրկի**:

Կրկի (կրկին, կրկամբ) *s.* Hank of thread, clew of thread. Պատակել 'ի կրկիւ, to wind into skeins.

Կրկաւք (նայ, նաք) *s. pl.* See **Կրկութիւն**:

Կրկի, *adj. ind.* Niggardly, stingy, penurious, avaricious, covetous, sordid. Կրկի լինել, to be avaricious, to be parsimonious.

Կրկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice.

Կրկաւք (նայ, նաք) *s. pl.* Կրկաւք սրտի, Systole.

Կրկել (եմ, կրկ) *v. a.* To bend, to bend back; to draw back, to contract, to shorten; to wind into skeins, to wind with the quill, to reel.

Կրկել (իմ, կրկայ) *v. n-p.* To be bent, to be bent back; to be drawn back, to be contracted, to be shortened, to shrivel; to squat down, to crouch, to gather into a small compass; to shrink.

Կրկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shrinking, contraction, shortening; twisting of the guts, constriction: cramp; depression.

Կրկ (ի, աւ) *adj.* Sharp to the taste, sour, acid, tart, pungent, biting, slandering, rude, satirical.

Կրկած (ոյ, ու) *s.* Bite.

Կրկել See **Գաղել**:

Կրկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sourness, acidity, tartness, acrimony, corrosiveness.

Կրկութիւն See **Կրկութիւն**:

Կրկաւ (ամ, ասցի) *v. a.* To peck, to prick or bite often.

Կրկել (եմ, կրկ) *v. a.* To twist, to weave.

Կրկ (ի, աւ) *s.* Shuttle.

Կկոցել (եմ, եցի) v. a. See Կկել :
Կկոցել զաշտ, to wink.

Կկու (ի, աւ) s. Cuckoo.

Կկարթք (թից, թիւք) s. pl. See Բժժանք :

Կկեր (ի, աւ) s. See Կզերիկոս :

Կկերական See Կզերիկոսական :

Կկերիկոս (ի, աւ) s. Clergyman, ecclesiastick. Կզերիկոսք or Կզերք, clergy, the ecclesiastical body. Իբրեւ զկերիկոս, clerically.

Կկերիկոսական (ի, աւ) adj. Clerical.

Կկերիկոսութիւն (թեան, թեամբ) s. State of a clergyman.

Կկցուցանել (եմ, ցուցի) v. a. To empty.

Կկլեակ (եկի, եկաւ) s. Isle, small island.

Կկլեցի (ցւոյ, ցւով) adj. Insular, insular.

Կկլի (զւոյ, զեաւ) s. Isle. Բնաւ կիւ կկլոյ, insular.

Կկլած (ի, իւ) adj. Languishing, amorous, affectionate.

Կկլածել (եմ, եցի) v. n. To be enamoured, to be fond of, to be ardently attached to.

Կկկլած See Կկկլած :

Կկկլալ (ամ, զացի) v. n-p. See Կկկլածել :

Կկկլանք (նաց, նոք) s. pl. Excrement of the body, turd, human excrement, dung, faces, stool. Կկկլանք երկաթոյ, scoria, dross of iron. Կկկլանք հրահալելիաց, scoria, dross of metals. Վարել արաքս զկկկլանս, to shite.

Կկկլել (եմ, եցի) v. a. See Մշակ :

Կկկլել (իմ, զեցայ) v. n-p. To draw out, to be produced, to be formed (speaking of metals) : to empty one's self, to evacuate, to void (speaking of excrement).

Կկկլոր or Կկկլոր (ձեւեր, ձեւերք) s. Tile; brick; pantile, ridge-tile. Շիւնոյ կկկլոր, tile-maker. Փռւն կկկլոր, tile-kiln. Ճածկել կկկլորք, to roof a house.

Կկկայ (կճի, կճիւ) adj. That is made of marble.

Կկճ (կճի, կճիւ) s. Pot, earthen-pot.

Կկզակ (ի, աւ) s. Hoof of a beast.

Կկզակաբաշխ (ի, իւ) adj. That has a cloven hoof.

Կկզակահերձ (ի, իւ) adj. See Կկզակաբաշխ :

Կկզականալ (ամ, կացայ) v. n-p. To form into a hoof.

Կկզակաւոր (ի, աւ) adj. That has a hoof.

Կկզանալ (ամ, զացայ) v. n-p. See Կկզականալ :

Կկժիք (խից, խիւք) s. pl. Skeleton, carcass.

Կկժիք See Գժիք :

Կկնակաւամ (ի, իւ) adj. Cuckold, cornuto.

Կկնակաւամութիւն (թեան, թեամբ) s. Cuckoldom, having an unfaithful wife.

Կկնակաւամութիւն առնել, to cuckold. Կկնահան (ի, աւ) adj. That puts away his wife.

Կկնամարդի, adj. ind. Effeminate, weak. Կկնամարդի առնել, to render effeminate, to soften. Կկնամարդի լինել, to become effeminate.

Կկնամոլ (ի, իւ) adj. That is addicted to women.

Կկնամոլի (լոյ, լեաւ) adj. See Կկնամոլ :

Կկնասեր (սիրի, սիրաւ) adj. See Կկնամոլ :

Կկնաս (ի, իւ) adj. Effeminate, pusillanimous, weak.

Կկնատագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. Very or more cowardly, very weak.

Կկնատեաց (եցի, եցաւ) adj. That hates his wife, that detests women.

Կկնատութիւն (թեան, թեամբ) s. Enervation, cowardice, weakness.

Կկնացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make grow effeminate.

Կկնաւոր (ի, աւ) adj. Married.

Կկնգուղ (գոյ, գոով) s. Hood, cowl of a monk's cloak. Ծածկել զգուղին կկնգով, to be covered with a cowl.

Կկնգակ See Կկնակ :

Կկնգել See Խոշտանգել :

Կկնգոց (ի, աւ) s. Wand or stick to play on a musical instrument with.

Կկնորակաւոր (ի, աւ) adj. That produces aromatick and odoriferous gum.

Կկնորակաւան, adj. ind. Mixed with aromatick gum.

Կկնորակ (ըկի, ըկաւ) s. Aromatick and odoriferous gum, incense.

Կկնութիւն See Կկնութիւն :

Կնի See Չկնի, and also Կնիք :

Կնիւն (ոյ, ու) s. Rush .

Կնիք (Կնիք, Կնիք) s. Seal, signet; wax; crest; print; stamp, impression of a seal; mark, impression, figure, trace, sign, character; signature; label, proof, witness, confirmation, sentence: baptism. Կնիք գրամոյ, stamp; die. Կնիք երեւի տանց, coat of arms, heraldry. Կնիք կուսից, hymen. Կնիք տալ, to baptize. Կնիք տանաւ, to receive baptism, to be baptized .

Կնիկաւոր (Կ, աւ) adj. Hooded, that wears a hood or a cowl .

Կնիւնի (Կնիւ, Կնիւ) s. Elm. Կնիւնիք, grove of elms .

Կնիւնաւ (աւ, Կնիւ) v. n-p. To become a wild boar, to be hardened .

Կնիւնակերպ, adj. ind. That resembles the snout of a wild boar .

Կնիւնակաւ (աւ, Կնիւ) v. n-p. To have a pig's face, the snout of a wild boar; to resemble a pig's face, a hog's snout .

Կնիւնի (Կնիւ, Կնիւ) s. Snout of a hog, snout of a wild boar, hog's cheek; chops, muzzle: wild boar, wild hog. Կնիւնի փի, trunk of an elephant .

Կնիւնի (Կնիւ, Կնիւ) s. Se-same .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Knot, twisting, entangling; plait, pucker, wrinkle; frown: embarrassment, obstacle, intrigue: contraction. Կնիւն ծնանիլ յերես, to frown, to look gruff. Կնիւն աւանդել զերեսք, to make wrinkles in one's face .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) v. a. To wrinkle, to make wrinkles, to knit one's brow; to confuse, to embarrass .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) v. n-p. To wrinkle, to make wrinkles, to frown; to intermeddle .

Կնիւնի See Կնիւնիցածին :

Կնիւնի See Կնիւնի :

Կնիւնի (Կնիւ, Կնիւ) s. Female sex: state of a married woman, being a wife .

Կնիւն See Կնիւնի :

Կնիւն See Կնիւնի :

Կնիւն See Կնիւնի :

Կնիւն (Կ, աւ) adj. Bald, peeled, without hair .

Կնիւնաւ (աւ, Կնիւ) v. n-p. To

become bald, to be without hair .

Կնիւնաւ (Կնիւ, Կնիւ) v. t. To make bald, to depilate, to take away or cause the hair to fall off .

Կնիւն See Կնիւնի :

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Baldness, want of hair, depilation .

Կնիւն (Կ, աւ) s. Herald .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) v. n. To blazon .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Blazon, heraldry .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) adj. ind. Sealed, closed with a seal .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Godfather, sponsor .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. The office of a godfather .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Godmother, sponsor .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Office of a godmother .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Sealing wax .

Կնիւն (Կ, աւ) adj. and s. That confers baptism .

Կնիւն (Կ, աւ) adj. Sealed: baptized .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) See Կնիւնի :

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) v. a. To seal, to close with a seal, to place a seal on any thing, to affix a seal, to seal up; to sign; to stamp; to mark; to label: to confirm; to ratify, to verify; to pronounce sentence, to conclude, to decide: to close, to shut up; to hide, to cover: to terminate, to complete, to finish: to baptize, to confer baptism .

Կնիւն (Կ, աւ) s. See Կնիւնի :

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Balance; steelyard, weighing machine, Roman balance; money scales: poise, counterpoise; weight, heaviness; weighing: equilibrium, level; equivalent, equal value: measure, rule, proportion . Կնիւն կնիւն, standard. Սահմանել զկնիւն, to stamp with the publick mark. Կնիւն կարգեալ յուղարկել կնիւն, officer appointed to mark weights and measures. Կնիւն զգնիւնի իւր 'ի կնիւն, to risk, to expose one's self to death, to meet death or dangers .

Կնիւն, adv. Equally, proportionably, on a level, justly .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) s. Statics .

Կնիւն (Կնիւ, Կնիւ) v. e. To

conjecture, to judge by guess.

Կշռադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjecture. Կշռադատութեամբ, conjecturally.

Կշռադի, *adj. ind.* Equal, proportioned, just.

Կշռադի, *adv.* Equally, justly; directly, quite straight.

Կշռածի, *adj. ind.* Equal, proportioned.

Կշռածեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proportion, equality.

Կշռադիս, *adv.* See Կշռադի.

Կշռաար (ի, աւ) *s.* and *adj.* Balance maker, that makes scales: just, disinterested.

Կշռել (եմ, եցի) *v. a.* To weigh, to measure; to examine, to balance, to consider; to proportion, to render equal.

Կշռողութիւն See Կշռութիւն.

Կշռորդ (ի, աւ) *s.* Balance; steel-yard; weight.

Կշռորդել (եմ, եցի) *v. a.* See Կշռել.

Կշռոյ (ի, աւ) *s.* Balance; steel-yard.

Կշռուած (ոյ, ու) *s.* See Կշռութիւն.

Կշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Weight, heaviness; weighing: proportion, equality, equilibrium, comparison; examination, judgment, consideration: levelling of ordinance.

Կշռումն (սման, սմամբ) *s.* See Կշռութիւն.

Կշռալի, *adj. ind.* See Կշռապինդ.

Կշռամբանք (նայ, նգ) *s. pl.* Reproach, affront, daring, bravado, insult, censure, correction, reproof, outrage, hue and cry, scolding, reprimand, quarrel, invective.

Կշռամբել (եմ, եցի) *v. a.* To reproach, to censure, to reprove, to raise an outcry against any one, to scold, to cry out, to reprimand; to chide, to inveigh, to defy.

Կշռամբել (բշի, բշաւ) *adj. and s.* That reproaches, that reproves, corrector.

Կշռամբողան (ի, աւ) *adj.* See Կշռամբել.

Կշռամբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Կշռամբանք.

Կշռապանակ (ի, աւ) *s.* Ornament for a woman's side.

Կշռապինդ, *adj. ind.* Surfeited, satiated. Կշռապինդ վայելել, to eat one's fill, to cram one's self, to be satisfied.

Կշռապինդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Յագուրդ.

Կշռապաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pleurisy; cholick.

Կոդի (դւոյ, դւով) *s.* Butter.

Կողակ (ի, աւ) *s.* See Պահանդ.

Կողուն (դւան, դւամբ) *s.* Little camel.

Կոթող (ի, իւ) *s.* Obelisk.

Կոթողել (եմ, եցի) *v. a.* To build an obelisk; to erect, to elevate.

Կոխ, *s. ind.* See Կոխան.

Կոխած (ի, իւ) *s.* Կոխած խաղող, Rape; skins of grapes; pressed vintage.

Կոխակ See Կոհակ.

Կոխան, *s. ind.* Կոխան առնել, To tread, to tread again. Կոխան լինել, to be trodden.

Կոխել (եմ, եցի) *v. a.* To tread under foot, to walk upon any thing; to bruise, to press, to squeeze out, to press out. Կերտան Կոխել, to tread again.

Կոխումն (խման, խմամբ) *s.* Act of treading.

Կոծ (ոյ, ու) *s.* Lamentation, complaint, mourning, weeping, clamour, tears. Կոծ դնել, Կոծ առնուլ or առնել, to lament, to complain, to deplore, to wear mourning.

Կոծաւ (ամ, ծայք) *v. n.* See Կոծիլ.

Կոծական (ի, աւ) *adj.* Weeping.

Կոծանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Կոծ.

Կոծապարու, *adj. ind.* See Կոծական.

Կոծել (եմ, եցի) *v. a.* To strike, to give many blows: See Կոծիլ.

Կոծիլ (իմ, ծեցոյ) *v. n-p.* To complain, to lament, to deplore, to wear mourning.

Կոծիծ (Կոծիծի, Կոծիծիւ) *s.* Wart, excrescence.

Կոծումն (ծման, ծմամբ) *s.* See Կոծ.

Կոգել (եմ, եցի) *v. a.* To polish, to equal.

Կոկողարան See Մեծարան.

Կոկողանաւ See Գոռողանաւ.

Կոկողանք (նայ, նգ) *s. pl.* See Գոռողութիւն.

Կոկոն (*ի, իւ*) *s.* Cup of a rose, cup of a flower.

Կոկոս (*ի, աւ*) *s.* See **Յակինթ** (*ծաղիկ*) :

Կոկովանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* High flown discourse .

Կոկորդ (*ի, աւ*) *s.* Windpipe, interior part of a throat .

Կոկորդախոս (*ի, աւ*) *adj.* Gutteral, that pronounces, that is pronounced from the throat .

Կոկորդային (*յոյ, յոով*) *adj.* See **Կոկորդախոս** :

Կոկորդիլ See **Կոկորդիլոս** :

Կոկորդիլոս (*ի, աւ*) *s.* Crocodile .
Կոկորդիլոս ցամաքային, stinx : See **Տխտուռ** :

Կոհակ (*ի, աւ*) *s.* Billow, wave, swell, surge, foam of the sea; pile, heap .

Կոհակնք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Foam of the sea .

Կոծիծ See **Կոծիծ** :

Կող (*ի, իւ*) *s.* Side, flank; part: Eve . **Ընդ կողաց** or **զկողիւք**, aside, awry .

Կողարաղ (*ի, իւ*) *s.* See **Կողափէց** :

Կողածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is produced on one side .

Կողակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* See **Ամուսին** :

Կողահերձ, *adj. ind.* That splits, that has split one side .

Կողահոս, *adj. ind.* That has flowed or issued on one side .

Կողամաշի (*ի, աւ*) *s.* Pleura .

Կողամայր (*մոր, մարբ*) *s.* Seafish .

Կողամաս (*ի, իւ*) *s.* See **Կողածին** :

Կողաշէն, *adj. ind.* See **Կողածին** :

Կողացաւործիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Pleurisy .

Կողաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Robust .

Կողաբակ, *adj. ind.* **Կողաբակ լիւնել**, To cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party .

Կողերք (*բայց or զերց, բգք*) *s. pl.* Branches, boughs .

Կողկողազին, *adj. ind. and adv.* Lamentable, bemoaning, sorrowful: lamentably, sorrowfully, pitifully .

Կողկողամայն, *adj. ind.* See **Կողկողազին** :

Կողկողանք (*նայ, նգք*) *s. pl.* Groan-

ing, lamentation, complaint, tears, pity .

Կողկողեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To excite pity, to make complain .

Կողկողիթ (*ի, աւ*) *s.* Uvula or top of the palate .

Կողկողիլ (*իմ, զեցայ*) *v. -n-p.* To complain, to bemoan, to ask or to beg pitifully .

Կողլինջ (*զնջի, զնջաւ*) *s.* See **Խխուռնջ** :

Կողմանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lean on one side: See **Ընկողմանեցուցանել** :

Կողմանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. -n-p.* To incline on one side: See **Ընկողմանիլ** :

Կողմանոց (*ի, աւ*) *s.* Wainscoting about walls, wainscot .

Կողմն (*ման, մամբ*) *s.* Party, side, flank, part, wing; edge, extremity: part, department, passage, place, confines, canton, climate, country, soil, region, land . 'Ի **կողմն լինել**, to lay one's self down, to repose one's self, to lean on one side . **Կողմն աւալ** See **Խաւարիլ** :

Կողմնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Chorography .

Կողմնածու (*ի, աւ*) *adj.* Partial, defensive .

Կողմնակալ (*ի, աւ*) *s.* Governour of a country, of a province, of a department .

Կողմնակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Government of a province .

Կողմնական (*ի, աւ*) *adj.* Lateral; collateral .

Կողմնակի, *adv.* Laterally, crosswise, obliquely, sideways, indirectly .

Կողմնադահ (*ի, աւ*) *s.* See **Կողմնակալ** :

Կողմնադահութիւն See **Կողմնակալութիւն** :

Կողմնադեա (*ի, աւ*) *s.* See **Կողմնակալ** :

Կողմնադիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կողմնաւոր բարք** :

Կողմնացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Sea compass, mariner's compass .

Կողմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Oblique; partial . **Կողմնաւոր բարք**, partiality .

Կողմնափակ, *adj. ind.* Bounded, circumscribed .

Կողմնեցուցանել See **Կողմանեցուցանել** :

Կողմիլ See **Կողմանիլ** .

Կողբ (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Vest or cloak without sleeves .

Կողովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conjecture .

Կողոպուտ , *s. ind.* Spoil, plunder, prey, capture, deprivation, depredation, pillage, robbery, sack, sacking .

Կողոպտած (*ի, իւ*) *s.* See **Կողոպուտ** :

Կողոպտանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* See **Կողոպուտ** :

Կողոպտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To despoil, to plunder, to ravage, to sack, to rob, to pillage, to deprive, to bereave, to rifle . **Չսեղանս կողոպտել** , to commit a sacrilege .

Կողոպտիչ (*ուշի, ալաւ*) *s.* Pillager, that pillages, that sacks, that despoils .

Կողոստ . **Կողոստն** or **Կոլոն** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Colossus .

Կողով (*ոյ, ու*) *s.* Pannier, flat basket, wide basket, round high basket, fruit basket, scuttle, handbasket, hamper .

Կողովի See **Կողով** :

Կողբ (*զեր, զերբ*) *s.* Bough, little branch of a tree: See **Կողբիք** :

Կոճ (*ոյ, ու*) *s.* Ankle of the foot; heel. **Կոճք**, side posts, doorposts. **Կոճ զրացի**, hellebore .

Կոճակ (*ի, աւ*) *s.* Button of a coat. **Աքձակել զկոճակս**, to unbutton. **Աքկանել կոճակս**, to button .

Կոճանք (*նաց, նոք*) *s. pl.* Coarse features of the face, harshness .

Կոճապղպեղ (*ի, աւ*) *s.* Ginger .

Կոճաս (*ի, իւ*) *s.* Uneven number, odd. **Դարս և կոճաս խաղալ**, to play at even or odd .

Կոճկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To button, to fasten with buttons .

Կոճկէն, *adj. ind.* Ornamented with buttons or raised embroidery .

Կոճղ (*աղ, աղղ*) *s.* Block, clump of wood, trunk, stalk, stump, lump; stocks .

Կոճուկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut off, to cut .

Կոմէս (*մսի, մսաւ*) *s.* See **Կոմի** :

Կոմիտ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Գլխաւոր** :

Կոմի (*ի, իւ*) *s.* Count .

Կոմսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* County .

Կոմսուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Countess .

Կոյս (*կուսի, կուսիւ*) *adj. and s.* Virgin; maid .

Կոյս (*կուսի, կուսաւ*) *s.* Party, side, place: See **Կողմն** : **Յայս կոյս**, **յայն կոյս**, from one side to another, here and there. **Յայն կոյս ծովուն**, beyond the sea. **Յարեկս կոյս**, towards the east. **Ի թիկունս կոյս** or **յեաս կոյս**, behind, backward, from behind; in arrear .

Կոյտ (*կուտի, կուտիւ*) *s.* Hoard, pile, collection, parcel, accumulation, mass, heap .

Կոյր (*կուրի, կուրաւ*) *s.* Blind person. **Կոյր զկուրայն**, irresolutely, blindly .

Կոնգակ (*ի, աւ*) *s.* Brief, bull, decree .

Կոնգակագիրք (*գրոց, գրովք*) *s. pl.* Collection of bulls .

Կոնիոն or **Կոնիոնի** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) See **Մուխիդ** :

Կոնոմոս (*ի, աւ*) *s.* Steward: See **Տնես** :

Կոնոմոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stewardship: See **Տնեսութիւն** :

Կոնոն (*ի, աւ*) *s.* Kernel of a pine apple, cone of a pine apple; cone .

Կոնոնեան, *adj. ind.* Conical. **Կռնոնեան ման**, the pineal gland .

Կոնոնակ, *adj. ind.* Conical .

Կոնոս (*ի, իւ*) *s.* See **Կոնոն** :

Կոնտակ See **Կոնգակ** :

Կոնք (*ի, իւ*) *s.* Basin, deep pan: sea shell, shell: See **Խեցեմորթ** : **Կոնք գրան**, arcade, arch; lobby .

Կոնքածիւ, *adj. ind.* In form of a basin .

Կոնքեղ (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) See **Խեցեմորթ** :

Կոնքեռ (*ի, աւ*) *s.* Piece of pontifical robe .

Կոնքիղոս (*ի, աւ*) *s.* Purple fish (shell fish) : See **Ծիրանի** :

Կոշկոշ, *adj. ind.* Stormy; rude, rough, stubborn .

Կոշկոշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to vex, to strike, to ill-treat .

Կոշկոշունի (*աճան, աճամբ*) *s.* Torment, suffering, grief, trouble; striking .

Կոշ (*ի, իւ*) *s.* Mound; glebe; node, knob, hard skin, corn, hardness, callosity. **Կոշտ հողոյ գալարի**, turf. **Կոշտ ոտից աքաղաղի** or **շան**, spur .

Կոշտանալ (*ամ, առցայ*) *v. n. p.* To

render one's self hard: See Բրտանալ:

Կոշտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Callosity, hardness: See Բրտութիւն:

Կոչ, *s. ind.* Call, appeal, invitation: See Կոչումն:

Կոչական (Ի, աւ) *adj.* and *s.* Vocative.

Կոչարան (Ի, աւ) *s.* Assembly, feast: instrument to call or assemble people.

Կոչաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Կոչումն:

Կոչել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name; to invite, to desire one's company. Կոչել 'ի մի վայր, to convoke, to assemble. Կոչել յօգնութիւն, to invoke. Կոչել յետս, to revoke; to recall. Կոչել 'ի դատաստան, to cite, to summon, to call.

Կոչնակ (Ի, աւ) *s.* Instrument used instead of bells; rattle.

Կոչնական (Ի, աւ) *s.* Guest, visitor, companion; he that invites.

Կոչնահրաւեր (շիրի, շիրաւ) *s.* That invites.

Կոչնատեր (տեան, տերամբ) *s.* He that invites, that gives a feast, an entertainment.

Կոչութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Կոչումն:

Կոչումն (չման, չման) *s.* Call, appeal, name, nomination; denomination, assignation; invitation: convocation: vocation. Կոչումն յատեան, appeal, citation. Կոչումն յետս, recall, revocation: See Կոչումն:

Կոչունք (շնոց, շնովք) *s. pl.* Invitation: feast, entertainment, cheer, banquet. Կոչունս առնել, to feast, to regale, to give an entertainment.

Կոպար (Ի, աւ) *s.* Bound, termination, limits, limitation, boundary.

Կոպարաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To bound, to set bounds to, to limit.

Կոպիշ (պշոյ, պշով) *s.* Siftings; gravel, large sand.

Կոպտարանձն, *adj. ind.* Large, deformed, ill-built, misshapen, ugly.

Կոպր (պից, պիւք) *s. pl.* See Աքաւանունք:

Կով (ու, ու) *s. f.* Cow. Գոմ կովուց, cowhouse.

Կովազիայ (Ի, իւ) *s.* Lizard.

Կովազիաց (զիեցի, զիեցաւ) *s.* See Կովազիայ:

Կովածուծ (ծծի, ծծիւ) *s.* See Կովազիայ:

Կովարած (Ի, աւ) *s.* Cowkeeper. Կովկիթ (կթի, կթաւ) *adj.* and *s.* That milks a cow.

Կոռեմ or Կոռիմ (Ի, աւ) *s.* Garden creases, creases, meadow creases, Indian cress.

Կոոր (ոյ, սվ) *s.* Morsel, part, crumb, slice, bit, piece, lump; rag, shred.

Կոորած (Ի, իւ) *s.* Carnage, massacre, slaughter; defeat, loss.

Կոորակ (Ի, աւ) *s.* Little morsel, piece, slice; fragment. Կոորակ թուոց, fraction.

Կոորակել (եմ, եցի) *v. a.* To cut into several pieces.

Կոորել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to cut down, to destroy, to cut in pieces, to pull to pieces or tatters; to massacre, to kill.

Կոորիչ (բջի, բջաւ) *adj.* and *s.* That destroys, that massacres, slaughterer, exterminator.

Կոորումն See Կոորած:

Կոորումն (բման, բմամբ) *s.* See Կոորած:

Կոր, *adj. ind.* Curved, bent; vaulted: obstinate, stubborn. 'ի կոր կորաւաւ, to be bent. 'ի կոր կործանել, to cut down, to overturn.

Կորագիծ (զծի, զծիւ) *adj.* Curvilinear, that has curved lines.

Կորագլխութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Shame, consternation.

Կորագլուխ, *adj. ind.* Ashamed, humbled, depressed, debased, frightened.

Կորակոր, *adj. ind.* and *adv.* Shamefully, with shame: See Կորագլուխ:

Կորակուոց, *adj. ind.* That has a curved beak (speaking of birds).

Կորածալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be bent, to warp, to fold, to bend, to be crooked, to stoop: to be humbled, to be depressed, to be confused, to be debased, to be frightened.

Կորանման, *adj. ind.* Bent, hump-backed.

Կորանք (նաց, նոք) *s. pl.* Humiliation, debasement, shame, confusion, consternation.

Կորացումն (ջման, ջմամբ) *s.* See Կորութիւն:

Կորացանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To bend, to make crooked, to crook, to fold, to bow, to arch, to vault.

Կորափիւ, *adj. ind.* Bent, hump-

backed, vaulted: See **Կորաքամակ**:

Կորաքամակ (ի, աւ) *adj.* That has the back bent, crooked.

Կորաքամակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a crooked person.

Կորքան (ի, աւ) *s.* See **Պատարագ** and **Փանձանակ**:

Կորդ (ի, աւ) *adj.* Rough, uncultivated.

Կորդանալ (ամ, գոցայ) *v. n-p.* To be rough or uncultivated; to harden, to be hardened.

Կորդին (դին, դին) *s.* Pack saddle, saddle for a beast of burden.

Կորդիւն or **Կորդոյն** See **Չուպայ**:

Կորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hardness, state of uncultivated land.

Կորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Millet.

Կորզել (եմ, եցի) *v. a.* To snatch, to take away, to pull with violence, to detach, to root out, to extirpate; to take down, to unhook, to unglue; to extort, to separate; to force, to take away by force, to rob, to ravish: to deliver, to free, to disengage.

Կորեկահատ (ի, աւ) *s.* Grain of millet.

Կորէք *s. pl. ind.* 'ի **Կորէս** *եւանել*, To be humbled.

Կոր 'ի գլուխ See **Կորագլուխ**: **Կոր 'ի գլուխ առնել**, to overwhelm any one with shame, to humble, to debase, to depress, to terrify.

Կորիզ (ի, աւ) *s.* Kernel, stone; grain.

Կորիւն (րեան, րեամբ) *s.* The young of a wild beast.

Կորիք (րեայ, րեք) *s. pl.* Canal, pipe.

Կործան, *adj. ind.* **Կործան անկանիլ**, To fall backwards, to be overturned; to crumble, to shrink away, to fall into ruins.

Կործանական (ի, աւ) *adj.* That overturns, that ruins.

Կործանել (եմ, եցի) *v. a.* To beat down, to overturn, to overthrow, to demolish, to destroy, to ruin, to fell to the earth, to stave (a cask), to undo, to break; to lay waste, to extirpate, to exterminate, to subvert: to spill: to tumble down. **Կործանել զպարիսպն**, to dismantle.

Կործանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Կործանել**:

Կործանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Կործանումն**:

Կործանումն (նման, նմամբ) *s.* Ruin, overthrow, overturning, desolation, destruction, devastation, rubbish, tumbling, crumbling, sinking; fall, falling in, demolition, perdition, subversion, extermination.

Կործել See **Կոծել**:

Կորկ (ի, եւ) *s.* Filth, ordure.

Կորճ (ի, եւ) *s.* Crotchet (note in music): griffin: See **Պատկուճ**:

Կորճային (յնոյ, յնով) *adj.* Chromatick.

Կորնթարդ (ի, եւ) *adj.* Convex, bent outwards.

Կորնճիք (թեայ, թեք) *s. pl.* Convexity, swelling, bending outwards.

Կորնչիլ (իմ, կորեայ) *v. n-p.* To perish, to decay, to be lost, to be destroyed; to disappear.

Կորադին or **Կորադին** (ի, եւ) *s.* (Greek word) Coral: See **Բուսա**:

Կորով (ի, եւ) *s.* and *adj.* See **Կորովութիւն** and **Կորովի**:

Կորովաբան (ի, եւ) *adj.* Well speaker, eloquent, fluent; energetick.

Կորովաբեր, *adj. ind.* Keen, piercing (speaking of the sight).

Կորովադոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more vigorous: keen, piercing (speaking of the sight).

Կորովակի See **Կորովի**:

Կորովաձիգ, *adj. ind.* That draws or binds well or strongly.

Կորովաձիւ (մտի, մտաւ) *adj.* Subtle, penetrating, ingenious.

Կորովամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sagacity, force, penetration of mind, perspicacity, wit.

Կորովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To recover one's strength, to take courage, to be rigorous, to be strengthened.

Կորովացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To strengthen, to render courageous or vigorous.

Կորովի (վոյ, վեաւ) *adj.* Vigorous, robust, nervous; strong, courageous: that draws strongly; that is tight or well bonial, strong.

Կորովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vigour, force; firmness, courage; erudition, knowledge. **Կորովութիւն մտայ**, sagacity, penetration of mind. **Կորովութիւն բայ**, piercing sight.

Կորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curve, curvature, warping, bindings; flexion, inflexion.

Կորունչ, *adj. ind.* That has an aquiline nose.

Կորուսանել (*եմ, բուսի*) *v. a.* To lose; to ruin, to destroy; to spoil. **Կորուսանել զձանապարհն**, to lose one's way, to be lost, to stray.

Կորուստ (*կորստեան, կորստեամբ*) *s.* Loss, privation; damage, disadvantage; perdition, depredation. **Կորուստ համբաւոյ** or **անուան**, discredit, disgrace, disrepute.

Կորստական (*ի, աւ*) *adj.* Perishable.

Կորստականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a perishable thing.

Կորստապատիբ, *adj. ind.* Deceiver, that causes loss.

Կորստասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves loss or perdition.

Կու (*ոյ, ուլ*) *s.* Dung of deer, dung of wild beasts.

Կուենի (*նայ, նեաւ*) *s.* Sort of tree.

Կուզ (*կզի, կզիւ*) *s.* Polecat.

Կութք (*կթոյ, կթովք*) *s. pl.* Vintage, harvest, gathering.

Կուժ (*կոյ, կոժով*) *s.* Ewer, waterpot, jug, pitcher, little pitcher, sort of vase.

Կուլակ (*ի, աւ*) *s.* Tonsure, crown of an ecclesiastick.

Կուլիփայ or **Կուլիբայ** (*ի, իւ*) *s.* Boiled grain.

Կուլ (*կույ, կուլ*) *s.* Plait, fold.

Կուլք (*կարոյ, կարով*) *s.* Beaver, otter, castor.

Կունդ. See **Կունտ**.

Կունա (*կնտի, կնտաւ*) *adj. and s.* Bald, hairless: See **Անիւ**.

Կուշտ (*կշտի, կշտիւ*) *s.* Flank, side.

Կուպղ (*կպեղ, կպեղք*) *s.* Lock.

Կուպպայ (*ի, իւ*) *s.* See **Բաժակ**.

Կուպր (*կպրոյ, կպրով*) *s.* Bitumen, pitch.

Կուռ, *adj. ind.* Hard, solid; compact, condensed, tight; massive, large, heavy; thick; frequent; pure, refined: carved, sculptured, hammered.

Կուռն, *s. ind.* See **Թիկն**.

Կուռք (*կուոյ, կուովք*) *s. pl.* Idol, representation, image, stature.

Կուռազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Defloration.

Կուռածին, *adj. ind.* That is born of a virgin.

Կուսակաւ (*ի, աւ*) *s.* Governour of a province, of a department.

Կուսակաւել (*եմ, եցի*) *v. n.* To govern a province, to be governour of a province.

Կուսակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of governour of any department.

Կուսական (*ի, աւ*) *adj.* Virginal.

Կուսակից (*էցի, էցաւ*) *s.* Partisan, abettor, adherent. **Կուսակից լինել**, to adhere, to be of the party of any one.

Կուսակրօն (*ի, իւ*) *adj.* That lives in celibacy.

Կուսակցիւ (*իմ, ցեցոյ*) *v. n-p.* To adhere, to favour, to support, to be of any one's party, to be partial to.

Կուսակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Party, partiality, favour.

Կուսան (*ի, աւ*) *s.* Virgin: nun, devotee.

Կուսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To become religious.

Կուսանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Կուսանաւան**.

Կուսապծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Defloration, deflouring, rape.

Կուսաստան (*ի, աւ*) *s.* Place for the education of virgins; convent for nuns.

Կուսարան (*ի, աւ*) *adj.* That makes a virgin: See **Կուսաստան**.

Կուսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Virginity, maidenhead. **Ցանկ կուսութեան**, hymen. **Բառնալ զկուսութիւնն**, to deflour.

Կուտ (*կոյ, կոով*) *s.* Grain.

Կուտակ (*ի, աւ*) *s.* Heap, mass, pile: globe, spherical body.

Կուտակաբար, *adv.* In an accumulative manner.

Կուտակական (*ի, աւ*) *adj.* Accumulative.

Կուտական. See **Կուտակական**.

Կուտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap together, to accumulate, to amass, to pile, to unite.

Կուտակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Heap, mass.

Կուտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accumulation, mass, pile, heap, lump, wholesale: multiplying arguments: orbit, sphericity. **Կուտակութիւն բանից**, exaggeration.

Կուտառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pillage or plundering of provision.

Կուտել (եմ, եցի) *v. a.* To amass, to collect, to heap up, to heap together, to pile, to lay in a heap, to bind up into sheaves; to assemble.

Կուտայ (ի, աւ) *s.* Mass, body.

Կուր (կրի, կրիւ) *s.* Skiff, lighter: trough, bowl, soupdish, wooden bowl, porringer.

Կուր, *s. ind.* Viands, eatables: See **Կեր**: **Կուր լինել**, to be eaten, to be consumed.

Կուրան (ի, իւ) *s.* The Koran.

Կուրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To lose one's sight, to be deprived of the use of sight. **Կուրանալ ճանապարհի**, to be no longer practicable, to be stopped.

Կուրապալատ (ի, իւ) *s.* Master or courtier, lord (title of office and dignity).

Կուրապալատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lordship.

Կուրացանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To blind, to make blind, to darken.

Կուրծ (կրծի, կրծիւ) *s.* Core. **Կուրծ կաղամբի**, stump or stalk of a cabbage.

Կուրծք (կրծոյ, կրծովք) *s. pl.* Breast; throat; bosom, heart. **Ուշ 'ի կուրծս անկանիլ** or **առնել**, to remember. **Մարդիկ զկուրծս**, to expectorate.

Կուրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blindness; cecity.

Կուրտ (կրտի, կրտիւ) *adj.* Cast-rated.

Կուլ (կոյ, կոզ) *s.* Handful.

Կոփածոյ (ի, իւ) *adj.* Carved, sculptured, hollowed.

Կոփածու (ի, աւ) *adj.* See **Կոփածոյ**.

Կոփել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to sculpture, to polish; to beat, to strike, to hammer.

Կոփիւ (փշի, փշաւ) *s.* Chisel of a stone mason or carpenter; mallet.

Կոփիւն, *s. ind.* Striking, clashing, noise.

Կոփուած (ոյ, ոզ) *s.* Stone-cutting.

Կողքի, *s. ind.* (Greek word) See **Խիռնչն**.

Կարածիւթ (ոյ, ոզ) *s.* Pitch, bitumen, tar.

Կարածիւթել (եմ, եցի) *v. a.* To do over with pitch, with bitumen, to tar; to talk, to carven.

Կարաշաղխ, *adj. ind.* Bituminous.

Կարել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կարաշիւթել**.

Կուած (ոյ, ոզ) *s.* Sculpture or work of a sculptor.

Կաածագ, *adj. ind.* That has a point, a crooked or bent end.

Կաածոյ (ի, իւ) *adj.* Sculptured, engraved, carved, hollowed.

Կաամոլ (ի, իւ) *adj.* Given to idols, idolatrous.

Կաամոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idolatry, excessive love of idols.

Կռան (ի, աւ) *s.* Pick; hammer.

Կռանագործ (ի, աւ) *s.* That hammers, forger, sculptor.

Կռանահար (ի, աւ) *s.* That hammers, that beats with a hammer, forger.

Կռանահարել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer, to strike blows with a hammer, to forge.

Կռանահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Strokes of a hammer.

Կռանել (եմ, եցի) *v. a.* See **Կռանահարել**.

Կռանելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Malleable, that can be struck and forged with blows of a hammer, ductile.

Կապաշտ (ի, իւ) *s.* Idolater; heathen.

Կապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idolatry; paganism, heathenism.

Կապարիշտ, *s. ind.* See **Կապաշտ**.

Կռել (եմ, եցի) *v. a.* To hammer, to knock; to sculpture. **Դաշինս կռել**, to contract, to make a convention, to enter into an engagement, to engage one's self.

Կռէժ (կռիժի, կռիժաւ) *s.* Gum: See **Խէժ**.

Կռիժաբեր See **Խժաբեր**.

Կռինչ (կռնչի, կռնչիւ) *s.* Little noise or cry; that makes a noise or cry, croaking.

Կռիչք, *s. pl. ind.* Cry, noise, chirping.

Կռիւ (կռուոյ, կռուով) *s.* Scuffle, contest, debate, dispute, difference, contention, quarrel; skirmish, squabble, combat, war, battle. **Կռիւ տոյց**, place, place to put one's foot. **'ի կռիւ կալ**, to make war, to contest.

Կռճումն (ճման, ճմամբ) *s.* Striking, shock, blow.

Կռնչել (եմ, եցի) *v. n.* To make

a little noise, to cry out. **Կռչել** գործող. to croak.

Կռչիւն, *s. ind.* Noise, cry. **Կռչիւն գործող**, croaking.

Կռնոս or **Կրոն** (*ի, իւ*) *s.* Saturn: See **Երեւել**.

Կռուական (*ի, աւ*) *adj.* Viscous, tenacious, glutinous.

Կռուականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Viscidity, tenacity.

Կռուակից (*էցի, էցաւ*) *s.* That fights, that disputes with another.

Կռուան (*ի, աւ*) *s.* Footing-stone, step-stone.

Կռուանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Կռուարան**.

Կռուարան (*ի, աւ*) *s.* Field of combat, field of battle.

Կռուարար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Contentious, litigious, that loves to dispute, caviller, punctilious, quarrelsome.

Կռուարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cavil, chicanery, contention, dispute.

Կռուեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make fight: to attach.

Կռուիլ (*իմ, աւայ*) *v. n-p.* To debate, to contest, to dispute, to fight, to take offence, to come to blows, to clash together, to skirmish, to wrangle: to take hold of, to cleave, to fasten with a cramp iron.

Կռուինչ (*ի, իւ*) *s.* Parietary.

Կռունկն (*կռնկան, կռնկամբ*) *s.* Crane.

Կռուփ, *s. ind.* Cuffs on the head: reproach, blame. **Կռուփս հանել**, to beat any one with the fist, to cuff.

Կռփահար, *adj. ind.* Cuffed.

Կռփահարել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Կռփել**.

Կռփահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Կռուփ**.

Կռփամարտիկ See **Բռնամարտիկ**.

Կռփանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Կռուփ**.

Կռփարան (*ի, աւ*) *s.* Instrument to give blows with.

Կռփել (*եմ, էցի*) *v. a.* To beat with the fist, to cuff: to vex, to plague: to reproach, to blame, to despise.

Կռփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Կռուփ**.

Կսկիծ (*կծի, կծիւ*) *s.* Anguish, shooting pains; evil, affliction, vexation, regret, displeasure.

Կսկծաղին, *adj. ind. and adv.* Painful: painfully.

Կսկծաղիծ, *adj. ind.* Very painful, vexatious.

Կսկծանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Կսկիծ**.

Կսկծելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Painful.

Կսկծեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause pain; to vex, to bite.

Կսկծեցուցանողական (*ի, աւ*) *adj.* That causes pain, vexing, biting, poignant.

Կսկծեցուցիչ (*ցչի, ցչաւ*) *adj.* See **Կսկծեցուցանողական**.

Կսկծիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To be vexed, to regret.

Կսկծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Կսկիծ**.

Կտակ (*ի, աւ*) *s.* Will; convention, contract. **Կտակ առնել**, to make one's will.

Կտակագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Testator: will.

Կտակագրեան, *adj. ind.* Testamentary, that concerns a will.

Կտակակալ (*ի, աւ*) *s.* See **Կտակատար**.

Կտակատար (*ի, աւ*) *s.* Executor of a will.

Կտակարան (*ի, աւ*) *s.* Will. **Հին և նոր Կտակարանք**, the old and new Testament, Holy writ.

Կտակեր See **Ընդակեր**.

Կտարան (*ի, աւ*) *s.* Spout (of a mill-hopper), drawer (of a bird cage).

Կտապ (*ի, իւ*) *s.* Marchpane, ginger bread.

Կտաւ (*ոյ, ուլ*) *s.* Flax; ticking, stuff made with thread and flax, cloth, linen, woollen cloth.

Կտաւագործ (*ի, աւ*) *s.* Clothier, ticking maker, linendraper.

Կտաւագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Linen trade, linen drapery business.

Կտաւամանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wove or spun cloth.

Կտաւաճառ (*ի, աւ*) *s.* Linen-draper, that sells linen, draper.

Կտաւատ (*ի, իւ*) *s.* Flax, flax seed.

Իւղ կտաւատի, linseed oil. **Պաշտ** or **արտ կտաւատի**, flax plot.

Կտաւեայ, *adj. ind.* See **Կտաւի**.

Կտաւեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* See **Կտաւի**.

Կտաւի, *adj. ind.* That is made or woven with linen thread.

Կտաւոտեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Linen,

linen-cloth: See Կառւ and Կառւի:
 Կտեղ (Էմ, էջի) v. a. To prick, to point, to mark; to pick, to pinch.
 Կտիկ (Կանոյ, Կանով) s. (Greek word) Sort of shell.
 Կտիւ (Կտտի, Կառւ) s. Pinch, act of pinching; picking; beakfull.
 Կտկեղ (Էմ, էջի) v. a. To prick often; to pick; to peck; to pinch.
 Կաղանք (Կայ, Կգ) s. pl. See Խաղանք:
 Կանաղ (Կայ, Կգ) s. pl. Crop, caw of birds: See Խաղի:
 Կանգոյ See Կնգնոյ:
 Կանոնաւոր See Բնորոշար:
 Կառւոր, s. pl. ind. See Կառւոր:
 Կառւոր See Կտոր:
 Կտոր (Կտորոյ, Կտորով) s. pl. Shearing, sheared wool.
 Կտուց (Ի, աւ) s. Beak.
 Կառւոր, adj. ind. and adv. Having had the flesh torn off with red hot pincers, cruelly put to death. Կռւ. տամազ սպանանել or Կտրուսանել, to kill or put to death cruelly.
 Կառւոր (Կայ, Կգ) s. pl. Cruel torment, torture, rack; laceration: mordacity.
 Կտրել (Էմ, էջի) v. a. To nip off one's hair with tweezers, to pluck away with tweezers or nippers, to tear off the flesh with red hot pincers, to bite, to prick; to torture, to lacerate.
 Կտրանել (Էմ, էջի) v. a. To cut or divide in pieces, to mangle, to let loose.
 Կտրել (Էմ, էջի) v. a. To cut, to carve, to cut off, to retrench, to lop, to cut down; to shorten, to prune: to shear.
 Կտրիչ (Կռի, Կռւ) s. Shearer.
 Կտրոյ (Ի, աւ) s. Knife; claspknife; cleaver; paring knife: scissors, shears.
 Կտրող (Ի, աւ) s. See Կտրիչ:
 Կտրոն (Ի, Իւ) s. Cut, slash, incision, gash; stump; shearing.
 Կտրուոր (Ի, աւ) s. That has a beak.
 Կրակործութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Trade of making lime.
 Կրակուր (Կրայ, Կրով) s. Lime-kiln.
 Կրակ (Ի, աւ) s. Fire, burning coals, live coals, wood fire.
 Կրակաբեր (Ի, աւ) s. That carries fire; that produces or makes fire fall.

Կրակամոխեր (Խրոյ, Խրով) s. See Գաղախ:
 Կրական (Ի, աւ) adj. Possible; passive.
 Կրականի (Կռոյ, Կռով) s. pl. Fires.
 Կրականութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Possibility.
 Կրակապաշտ (Ի, Իւ) s. Fire-worshipper, that adores fire.
 Կրակապաշտութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Adoration of fire, worship rendered to fire.
 Կրակատուն (տան, տամբ) s. House or temple of fire.
 Կրակարան (Ի, աւ) s. Hearth, fire-side; clear fire; fire, chimney. Վանդակ կրակարանի, fire-guard.
 Կրակեղ (տեղ, տեղր) s. See Կրակարան:
 Կրակից (էջի, էջու) adj. and s. That is subject to the same passion: that has compassion.
 Կրայ (Ի, Իւ) s. See Կրիայ:
 Կրակորարար, adv. Passively.
 Կրակորական (Ի, աւ) adj. Passive: See Կրական:
 Կրակորութիւն (Թեան, Թեամբ) s. Passion: See Կրիւ:
 Կրել (Էմ, էջի) v. a. To carry, to contain, to sustain; to bear with, to suffer, to endure; to feel; to support.
 Կրելի (Կռոյ, Կռւ) adj. That can be easily carried: porter, that carries.
 Կրեալորոյս (Կռուոյ, Կռուով) s. Dictate.
 Կրթակ (Ի, աւ) adj. That exercises.
 Կրթական (Ի, աւ) adj. Instructive.
 Կրթականութիւն See Կրթութիւն:
 Կրթանք (Կայ, Կգ) s. pl. See Կրթութիւն:
 Կրթարան (Ի, աւ) s. Gymnasium, academy.
 Կրթել (Էմ, էջի) v. a. To exercise, to instruct, to form, to discipline, to accustom, to civilize, to make, to fashion; to educate, to polish; to handle.
 Յապուշ կրթել, to astonish, to surprise.
 Կրթիլ (Իմ, Թեցայ) v. n-p. To perform exercise, to be instructed, to be exercised; to pass, to go. Յապուշ կրթիլ, to be astonished, to be surprised. Չհետ կրթիլ, to pursue, to run after.
 Կրթութիւն (Թեան, Թեամբ) s.

Exercise, practise, discipline, institution, instruction, experience, management, gymnastics, usage, education, nurture.

Կրթութիւն (թման, թմամբ) *s.* See Կրթութիւն :

Կրիայ (ի, իւ) *s.* Turtle, tortoise.

Կրիտիս (ի, աւ) *s.* (Greek word)

Judge; critick: See Կատար :

Կրծանոց (ի, աւ) *s.* Pectoral.

Կրծացաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pain of the breast.

Կրծել (եմ, եցի) *v. a.* To gnaw, to corrode, to eat, to consume, to destroy, to bite, to chew with difficulty, to nibble.

Կրծի, *adj. ind.* That is for gnawing: that gnaws, that eats.

Կրծկաւ (ի, իւ) *s.* Bib.

Կրծու (ուս, կրծի) *v. a.* See Կրծել :

Կրկէս (կիսի, կիսաւ) *s.* Circus: gymnasium; riding school.

Կրկին (կնոյ, կնով) *adj. and adv.* Double, doubled, iterated: two: two-fold, as much again, twice; afresh, once again, anew. Կրկին և Կրկին, repeatedly, many times. Կրկին մեծ, twice greater.

Կրկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To say again, to repeat.

Կրկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repeating, repetition; tautology, useless repetition.

Կրկնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To write once again.

Կրկնադատ, *adj. ind.* That is doubly or twice condemned.

Կրկնակ (ի, աւ) *adj.* See Կրկին :

Կրկնակական (ի, աւ) *adj.* Doubly or very lamentable.

Կրկնական (ի, աւ) *adj.* Reduplicative.

Կրկնակի, *adj. ind. and adv.* See Կրկին :

Կրկնակնունք (կնքաց, կնքօք) *s.pl.* Anabaptist.

Կրկնաձիւր, *adj. ind.* That is twice or doubly given, double.

Կրկնաման (սին, սամբ) *s.* Second.

Կրկնամու, *adj. ind.* That is dead or dried twice or doubly.

Կրկնայարկ, *adj. ind.* Of two stories (building).

Կրկնանախատ, *adj. ind.* Doubly or very blameable, very shameful.

Կրկնաշահ, *adj. ind.* That has profited, that profits doubly.

Կրկնապատկ (պի, պաւ) *adj. and adv.* Double: doubly.

Կրկնապատկել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble.

Կրկնապատկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duplication, duplicity.

Կրկնապարոյր, *adj. ind.* Crooked, puckered.

Կրկնաձանկ (ի, իւ) *adj.* Dissyllabical, that is of two syllables.

Կրկնաձուակ (ի, աւ) *adj.* That is provided with two rivulets, that flows doubly.

Կրկնապղկ, *adj. ind.* Very ugly, horrible.

Կրկնատեսակ, *adj. ind.* Double, of two sorts or kinds.

Կրկնարօր, *adj. ind.* Twice dug, ploughed twice: seen again, examined anew.

Կրկնել (եմ, եցի) *v. a.* To double, to fold, to redouble, to turn down, to plait, to fold again, to turn in; to say again, to repeat, to beat again, to reiterate; to turn up. Ստէպ Կրկնել զբանն, to inculcate. Կրկնել ցաւոց, to return, to relapse (speaking of a disease).

Կրկնեաց, *adj. ind.* That is boiled.

Կրկնոց (ի, աւ) *s.* Great coat, mantle, riding hood, cape, capuchin.

Կրկնոց վեզարաւոր, cape.

Կրկնուած (ոյ, ու) *s.* Fold; joint: See Կրկնութիւն :

Կրկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Increase, reduplication, reply; renewing, renewal; repeating, repetition, reiteration; duplication, duplicity; frequency.

Կրկնութիւն (նման, նմամբ) *s.* See Կրկնութիւն :

Կրկունք, *s. pl. ind.* See Կրկնակ :

Կրկուտ (կտի, կտիւ) *s.* Sprig, brambles, the small wood of fagots.

Կրկնակերտ, *adj. ind.* Built with brambles or straw.

Կրկնաբաղ, *adj. ind.* That gathers brambles.

Կրկնել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to sift; to examine, to explore.

Կրճատ (ի, աւ) *adj.* Cropped, docked, mutilated, circumcised, castrated.

Կրճատական (ի, աւ) *adj.* See Կրճատ :

Կրճատեալ (*կրճ, էլով*) *adj.* See Կրճատ :

Կրճատել (*եմ, էջի*) *v. a.* To castrate, to mutilate, to crop; to carve, to cut, to cut off, to lop; to syncope, to eat, to diminish; to curtail, to crop off one's ears.

Կրճատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Circumcision; act of castration; mutilation: syncope; diminution.

Կրճել (*եմ, էջի*) *v. a.* To gnash the teeth, to grind the teeth, to snap.

Կրճիմ, *s. ind.* Intermediate space, division; bar, rail; embarrassment, hindrance, obstacle; difference, distinction, dispute.

Կրճուռ (*ճման, ճմամբ*) *s.* Gnashing of teeth, chattering of teeth.

Կրճուել (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կրճել :

Կրմուշ See Տրմուշ :

Կրողորդիւս See Կողորդիւս :

Կրունկն (*կրնկան, կրնկամբ*) *s.* Heel, the hind part of the foot. Ընդ կրունկն or ընդ կրունկն դառնալ, to recede, to turn about.

Կրպակ (*ի, աւ*) *s.* Shop: tavern, wine vaults.

Կրպականոց (*ի, աւ*) *s.* Fixed publick market, mercery.

Կրպակամուս (*մտի, մտիւ*) *adj.* That enters a tavern.

Կրպակաւոր (*ի, աւ*) *s.* That keeps a shop, pedlar: tavern keeper.

Կրպակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mercery.

Կրսեր See Կրստեր :

Կրսերագոյն See Կրստերագոյն :

Կրսեր (*ոյ, ու*) *adj.* Younger, cadet; minor.

Կրսերագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* See Կրստեր :

Կրսերական (*ի, աւ*) *adj.* See Կրստեր :

Կրսերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Minority, state of a minor.

Կրօն (*նից, նիւք*) *s. pl.* Law, right, custom, usage; manners, conduct, life; religion, faith: religious order.

Կրօնազգեաց (*էջի, էջաւ*) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնական (*ի, աւ*) *adj.* Dogmatick.

Կրօնակից (*էջի, էջաւ*) *adj. and s.* That is of the same religion, companion.

Կրօնակեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Religious, pious, devout.

Կրօնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Piety, devotion, religion.

Կրօնաստան (*ի, աւ*) *s.* Monastery, convent, religious house.

Կրօնաւոր (*ի, աւ*) *s.* Friar, monk, priest. Կրօնաւոր ուխտեալ, professed monk.

Կրօնաւորական (*ի, աւ*) *adj.* Religious, that belongs to a religious order, monastick, monkish.

Կրօնաւորանոց (*ի, աւ*) *s.* See Կրօնաստան :

Կրօնաւորապէս, *adv.* Religiously, like a monk.

Կրօնաւորաստան (*ի, աւ*) *s.* See Կրօնաստան :

Կրօնաւորիւ (*իմ, ընցայ*) *v. n-p.* To take the cowl, to become a monk or friar: to live religiously: to profess.

Կրօնաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Profession of a monk, monastick life, religious life: religion, piety.

Կցակ, *adj. ind.* Joined: equal.

Կցան (*ի, աւ*) *s.* Junction; union. Ի կցանի հարկանել, to join; to bind, to sew loosely.

Կցացել (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կէցս արձակել :

Կցել (*եմ, էջի*) *v. a.* To join, to reunite, to fasten, to tie again, to bind, to rejoin.

Կցիւ (*իմ, էջեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be reunited. Կցիւ վերաց, to close up, to heal.

Կցիւոր, *adj. ind.* Accessory.

Կցկցել (*եմ, էջի*) *v. a.* To conjoin, to bind together; to forge, to invent.

Կցկցուն, *adj. ind.* Conjoined: forged, invented, fictitious.

Կցտեւ (*եմ, էջի*) *v. a.* See Կցկցել :

Կցորդ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Partner, partner, consort; companion, associate; like, alike, equal. Կցորդ չաբեաց, accomplice: See Կցորդ :

Կցորդաբար, *adv.* Conjointly, together.

Կցորդադիր, *adj. ind.* That has established together or with another.

Կցորդակից (*էջի, էջաւ*) *adj. and s.* See Կցորդ :

Կցորդակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Communication, participation, company, society: See Կցորդութիւն :

Կցորդել (*եմ, էջի*) *v. a.* To communicate, to conjoin.

Կցորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Communication, communion, complica-

tion, correspondence; adhesion, conjunction, inherence, junction. **Այրարու-թիւն չարեաց**, the being an accomplice.

Այրուած (ոյ, ու) *s.* Conjunction, reunion; consolidation.

Այրուք (ի, աւ) *s.* Anthem: See **Այրք**.

Աքիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be bent, to be folded; to be humbled, to be dejected.

Աքուսն (կքման, կքմամբ) *s.* Bending: humiliation.

Աքրիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To wait, to side with, to arm.

Աօշիւ (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to utter cries.

Աօշիկ (չիկ, չիւ) *s.* Boot: sock, hose, shoe. **Աօշիկ փոքրիկ**, thin boot. **Հանել զԱօշիկս**, to take off one's boots, to pull off one's shoes and stockings.

Աօշադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shoemaker's trade.

Աօշարար (ի, աւ) *s.* Bootmaker, shoemaker, that makes boots.

Հ

Հ (*hoah*). **Հ** (*aspirated*). Consonant, the sixteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters **խ** and **ի**, and is sometimes used for, or confounded with them, for example: **ՆաՀապեա**, **Նախապեա**; **խահ**, **խի**; **Հարամանի**, **խարամանի**; **Հոյ**, **խոյ**; **Հիւթ**, **իւթ**; **Հիւծեալ**, **իւծեալ**; **Հիւսել**, **իւսել**.

It is often cut off at the beginning of a word, for example: **Համբառնալ**, **ամբառնալ**; **Համբար**, **ամբար**; **Համբարասկ**, **ամբարտակ**; **Հաւատ**, **աւատ**; **Հերթայեցի**, **երթայեցի**; **Հեղիս**, **եղիս**; **Հերոնիմոս**, **երոնիմոս**.

Հ or **չ** with a line above denotes the number seventy.

Հա, adv. Yes, truly.

Հա, int. Well now, now then, courage.

Հադաք (ի, աւ) *s.* Respiration: throat, gullet, larynx: aspiration, pronunciation.

Հադադային (յնոյ, յնով) *adj.* Gut-tural.

Հադադայք (յից, յիւք) *s. pl.*

Aspiration, pronunciation.

Հադադապիւհաւ, adj. ind. Pronounced, uttered from the throat or by the mouth.

Հադածիւ See **Չաածիւ**.

Հադանիւ See **Ադանիւ** or **Չաենաւ**.

Հադեւ See **Արհամեւ**.

Հադեւրդարար, adv. Rhapsodically; poetically.

Հադեւրդու (ի, աւ) *s.* Rhapsodist; poet.

Հադեւրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhapsody; poem, song; book.

Հադի (նոյ, նեաւ) *s.* Agnus castus: See **Բարաի**.

Հադիւ See **Ադանիւ** or **Չաենաւ**.

Հադադակ (ի, աւ) *s.* Goatskin in which wine or oil is put.

Հաշ (ի, իւ) *s.* Cough, hooping cough.

Հաշալ (ամ, զացի) *v. n.* To cough.

Հաշար (ի, աւ) *adj. and s.* Thousand; chiliad; millenary; thousandth. **Հաշարք հաշարաց**, million. **Հաշար անդամ**, thousand times.

Հաշար (ոյ, ու) *s.* Lettuce; coss-lettuce. **Հաշար վարի**, endive, succory, wild lettuce: See **Եղերգակ**.

Հաշարամայ (մի, միւ) *adj. and s.* Millenary, of a thousand years.

Հաշարասպասիկ, adj. ind. and adv. Thousand times as much.

Հաշարապետ (ի, աւ) *s.* Chiliarch, chief of a thousand persons; colonel; minister, officer, comptroller, steward, majordomo, manager.

Հաշարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office, dignity of a chiliarch; economy.

Հաշարաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Millenary; thousand, chiliad: chiliarch.

Հաշարեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* Millenary.

Հաշարերորդ (ի, աւ) *adj.* Thousandth.

Հաշարեքեան (եցունց, կրումք) *s. pl.* Every thousand.

Հաշիւ, adv. With difficulty, with great difficulty, hardly, scarcely.

Հաշիւ հաղ or **Հաշիւ ուրեմն** See **Հաշիւ**.

Հաւ or **Հաւք, s. pl. ind.** See **Հաւ լուսն**.

Հաւածական (ի, աւ) *adj.* Persecuted: fugitive. **Հաւածական առնել** See **Հաւածել**.

Հաւածանք (նայ, նք) *s. pl.* Per-

secution, vexation, pursuit, expulsion.

Հալածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To persecute, to pursue, to chase, to scatter, to disperse, to drive away, to cause to flee, to estrange, to expulse, to push, to repulse, to carry off, to destroy, to dislodge.

Հալածիչ (*ծչի, ծչաւ*) *adj.* and *s.* Persecuting, persecutor; that drives away, that scatters.

Հալածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Melted.

Հալածունք (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Հալածանք**.

Հալածչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a persecuting person.

Հալական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հալել**.

Հալամ See **խալամ**.

Հալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To melt, to liquefy: to consume, to lose. **Վերստին հալել**, to remelt. **Հալել զսառնամանիս**, to thaw.

Հալելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Fusible, that can be melted; dissoluble.

Հալիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To melt, to be melted; to become liquid: to be consumed, to be lost.

Հալողական (*ի, աւ*) *adj.* Melting, dissolving, consuming, that consumes.

Հալոյ (*ի, աւ*) *s.* Foundry: melting house; crucible; cuppel, chafery.

Հալոցական (*ի, աւ*) *adj.* Melting.

Հալումած (*ոյ, ով*) *s.* Liquefaction, dissolution: See **Հալումն**.

Հալումն (*լման, լմամբ*) *s.* Melting, liquefaction, fusion, dissolution. **Հալումն սառնամանեաց**, thaw. **Հալումն կերակրոց**, digestion.

Հալուէ (*ի, իւ*) *s.* Aloes; orpine.

Հալուն, *adj. ind.* See **Հալելի**.

Հակադարձ (*ի, իւ*) *adj.* Inverse.

Հակադարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To turn about.

Հակադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Antithetical, contrary, opposite.

Հակադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppose.

Հակադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antithesis, opposition.

Հակակոյ (*ի, իւ*) *adj.* Contrary, opposite.

Հակակայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To oppose.

Հակակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antiperistasis.

Հակակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* Antipa-

thetical, repugnant, contrary.

Հակակրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Antipathy, repugnance, aversion.

Հակաճառ (*ի, իւ*) *s.* Contradictor; disputer, controvertist.

Հակաճառել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict; to dispute, to debate.

Հակաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dispute, controversy.

Հակամարտ (*ի, իւ*) *adj.* Opposing, adversary.

Հակամէտ, *adj. ind.* Leaning, inclined: See **Հակաբարձ**.

Հակամիտել (*եմ, եցի*) *v. n.* To lean, to incline.

Հակամիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proneness, tendency, propensity, inclination, idiopathy.

Հակառակ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Contrary, opposite; adverse, unfavourable, inimical, discordant, incompatible: wrong side, opposite, reverse. **Ընդ հակառակն**, on the contrary, on the wrong side.

Հակառակ, *pre.* Against, contrary to: See also **Ընդդէմ**.

Հակառակաբան (*ի, իւ*) *adj.* Contradictory, thwarting.

Հակառակաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To contradict, to thwart.

Հակառակաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Controversy, contradiction; antilogy, antiphrasis.

Հակառակաբար, *adv.* In opposing.

Հակառակացեայ, *adj. ind.* Contrary, adverse, inimical.

Հակառակադէլ (*ոյ, ով*) *s.* See **Դեղթափ**.

Հակառակադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Opposing, adverse.

Հակառակադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition; adversity, contrariety.

Հակառակաթառ, *adj. ind.* That occupies a station, an office to the prejudice of another.

Հակառակախոս (*ի, աւ*) *adj.* Contradictory.

Հակառակածնոյց, *adj. ind.* Seditious, that causes confusions.

Հակառականայն (*ի, իւ*) *adj.* Contradictory; dissonant, discordant.

Հակառակամարտ (*ի, իւ*) *adv.* Adverse, opposing, inimical.

Հակառակայորդար, *adj. ind.* See **Հակառակածնոյց**.

Հակառակակեր (սերի, սիրաւ) *adj.* Seditious, mutinous, litigious, quarrelsome.

Հակառակասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of contention, obstinacy.

Հակառակասիւս, *adj. ind.* Contrary, opposed.

Հակառակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To thwart, to oppose, to resist, to be repugnant, to contradict, to reluct, to object, to revolt; to cross, to withstand, to impugn; to clash, to rencounter; to disagree; to cavil; to quarrel; to contest, to dispute, to debate.

Հակառակորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Adversary, antagonist, enemy, contesting, adverse, contradictory.

Հակառակորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety.

Հակառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity; contrariety, opposition, combat, conflict; strife, contest, quarrel, dispute, difference, contradiction, revolt.

Հակառակ-Քրիստոս (ի, իւ) *s.* Antichrist: See **Գերաքրիստոս** and **Կեռն**.

Հակասարան (ի, իւ) *adj.* Contradictory.

Հակասաբար, *adv.* Contradictorily.

Հակասական (ի, աւ) *adj.* Contradictory. **Հակասականս բարբառել**, to contradict.

Հակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contradiction, antilogy.

Հակասրել See **Հակամրել**.

Հակարալ See **Հակառակ**.

Հակարջային (յիւյ, յիւով) *adj.* Antarctic.

Հակաքարշ (ի, իւ) *s.* Counterpoise, weight.

Հակել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to bend, to bow.

Հակիրճ, *adj. ind.* Brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոսեայք (նէից, նէիւք) *s. pl.* Antipodes.

Հակորոշել See **Որոշել**.

Հակումն (կման, կմամբ) *s.* Declivity, bending, slope; propensity, inclination.

Հաղթան զհաղ, *adv.* See **Գամբան զգամ**.

Հաղարջ (ի, իւ) *s.* Currant.

Հաղարջենի (հալ, նեաւ) *s.* Currant tree.

Հաղբ (բէց, բէք) *s. pl.* Snare.

Հաղորդ (ի, իւ) *adj.* Participating, sharing. **Հաղորդ լինել**, to participate, to share. **Հաղորդ չարեաց**, accomplice.

Հաղորդաբար, *adv.* With communication.

Հաղորդական (ի, աւ) *adj.* Communicative; communicable.

Հաղորդակից (կցի, կցաւ) *adj.* See **Հաղորդ**.

Հաղորդակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be communicated, to participate.

Հաղորդակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation, correspondence.

Հաղորդել (եմ, եցի) *v. a.* To communicate, to inform; to communicate, to administer the sacrament of the Lord's supper; to print.

Հաղորդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հաղորդել**.

Հաղորդինաց, *adj. ind.* That is offered together.

Հաղորդնկաւ (ի, իւ) *adj.* Communicating.

Հաղորդել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To communicate, to be communicated, to participate, to share; to communicate, to receive the sacrament of the Lord's supper.

Հաղորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation; commerce, correspondence; communion, sacrament of the Lord's supper.

Հաղորդումն (զման, զմամբ) *s.* See **Հաղորդութիւն**.

Հաճ, *adj. ind.* Content, that agrees, that consents, consenting. **Հաճ լինել**, to be content, to consent, to be obliged.

Հաճար (ոյ, ով) *s.* Rye.

Հաճարի (բոյ, բով) *s.* Sort of plant.

Հաճարուկ See **Հաճարի**.

Հաճել (եմ, եցի) *v. a.* To content, to please, to satisfy, to humour, to gratify; to second. **Հաճել զմոս ուրուք**, to condescend.

Հաճելութիւն See **Հաճութիւն**.

Հաճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. a.* See **Հաճել**.

Հաճիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be contented; to be satisfied, to be pleased, to be gratified, to acquiesce, to agree, to like, to consent, to approve,

to applaud; to deign; to taste. **Ոչ հա
ձիւ**, to disapprove; to loath: See **Հա
ձիւ**.

Հաճոյ, *adj. ind.* Agreeable, pleasant, complaisant, sweet, amiable, graceful, genteel, polished, prepossessing; acceptable. **Հաճոյ լինել**, to please, to humour.

Հաճոյական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հա
ճոյ**.

Հաճոյականութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Amiability; sweet words.

Հաճոյականոր, *adj. ind.* Condes-
cending, complaisant.

Հաճոյանալ (*ամ, յացայ*) *v. n.* To
please, to humour.

Հաճոյք (*յից, յիւք*) *s. pl.* Plea-
sure, voluptuousness; accord, consent,
will; arbiter; caprice, humour, fancy.

Հաճութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.*
Accord, approbation, consent, complai-
sance, acquiescence, satisfaction, accep-
tance; contentment; desire, taste, plea-
sure, will, grace, sweetness, amiableness.

Համ (*ոյ, տլ*) *s.* Savour, taste.

Համաբան (*ի, իւ*) *adj.* Unanimous;
homologous.

Համաբարբառ (*ի, իւ*) *adj.* Con-
cordant, unanimous. **Համաբարբառ
մտան** or **բառարան**, concordance.

Համաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Of the
same complexion; of the same custom,
like, similar.

Համաբանական (*ի, իւ*) *s.* Metaphy-
sician.

Համաբանականական (*ի, աւ*) *adj.*
Metaphysical.

Համաբանականութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Metaphysick.

Համաբանականօրէն, *adv.* Metaphysi-
cally.

Համաբանկ (*ի, աւ*) *adj.* That
resides or that serves to reside together.

Համաբանական (*ի, աւ*) *adj.* Natu-
ral, homogeneous; that is of the same
nature.

Համաբանակից (*կցի, կցաւ*) *adj.*
That has the same nature, consubstan-
tial.

Համաբանութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Homogeneousness, the same nature,
consubstantiality.

Համաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* See **Հա
մարոյն**.

Համաբուն, *adj. ind.* See **Համա
բունական**.

Համապատկար (*ի, աւ*) *adj.* Con-
formable, of the same form, of the same
model.

Համաբոյ (*ի, իւ*) *adj.* Consu-
stantial, that is of the same essence,
of the same nature; that coexists. **Հա
մաբոյք**, all creatures, the universe.

Համաբոյակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Հա
մաբոյ**.

Համաբոյական (*ի, աւ*) *adj.* Uni-
versal, all: See **Համաբոյ**.

Համաբոյակից (*կցի, կցաւ*) *adj.*
See **Համաբոյ**.

Համաբոյակցութիւն See **Համաբոյ-
ութիւն**.

Համաբոյակէս, *adv.* Consubstan-
tially.

Համաբոյութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Consubstantiality; coexistence.

Համաբործ (*ի, աւ*) *adj.* Coop-
erative, that acts, that works with ano-
ther.

Համաբործութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Cooperation, aid, company.

Համաբաւար, *adj. ind.* Assembled,
put together, gathered together.

Համաբաւար, *adj. ind. and adv.* As-
sembled, gathered together, flocked to-
gether: together, with; all together.

Համաբարեւ See **Ըրբարեւ**.

Համաբամ, *adj. ind.* Delicate, deli-
cious, dainty, exquisite, agreeable to
the taste, savoury. **Համաբամք կերա-
կոյն է բնականաց**, dainties.

Համաբաս, *adj. ind.* Put together,
put in number.

Համաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
put together, to rank.

Համաբան (*գինի, գինիւ*) *adj.*
Of the same religion or faith.

Համաբիր, *adj. ind.* Homologous;
put together, composed.

Համաբուն, *adj. ind.* See **Դրբոյն**.

Համաբոյութիւն (*Թեան, Թեամբ*)
s. Assemblage, composition.

Համազարմ (*ի, իւ*) *adj.* That is
of the same nation or family.

Համազգի (*գւոյ, գեաւ*) *adj.* Na-
tional, that is of the same nation, of the
same family, of the same kind or sort.

Համազգութիւն See **Ազգակցութիւն**.

Համազն (*գին, զամբ*) *adj.* See **Հա
մազարմ**.

Համազոյգ, *adj. ind.* Conformable,
equal.

Համադրուգել (եմ, եցի) *v. a.* To compare, to equal.

Համադրուն (ընի, ընիւ) *adj.* See Համադրամ:

Համադոր, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. Համադոր լինել, to be equivalent.

Համադորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Equipollence, equivalence.

Համաթիւ, *adj. ind.* Of the same number, of the same quantity.

Համաթու, *adj. ind.* See Աթուս, կից:

Համալուր, *adj. ind.* Heard of or renowned every where.

Համալսարան (ի, աւ) *s.* University; academy.

Համախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համախոհ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Adherent, partisan, partial, follower.

Համախոհակ (ի, աւ) *adj.* Unanimous: See Համախոհ:

Համախորհ See Համախոհ:

Համախորհուրդ, *adj. ind.* and *adv.* Unanimous: in concert, all with one accord.

Համախումբ, *adj. ind.* See Համադրունք:

Համախոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dialogue, discourse held together.

Համաժողով (ի, աւ) *adj.* That spreads generally.

Համաժաւալ, *adj. ind.* Spread or extended throughout.

Համածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born with another, twin; uterine.

Համակ, *adj. ind.* and *adv.* Whole, entire; all, entirely, totally.

Համակամայն See Համաձայն:

Համակամ, *adj. ind.* That has the same will, unanimous, of the same opinion.

Համակամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To consent, to agree.

Համակամութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Concord, unanimity, agreement, union, consent.

Համակայ (ի, իւ) *adj.* Coexistent. Համակայութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Coexistence.

Համակարգ, *adj. ind.* Put in the same order or in the same number.

Համակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To put in the same order or number.

Համակարի, *adj. ind.* See Համակարից:

Համակարից, *adj. ind.* Compassionate, subject to the same passions.

Համակրէն (ի, իւ) *adj.* That is well instructed in religion: that is of the same religion.

Համակրեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That dwells, that lives with another.

Համակենդրոն (ի, իւ) *adj.* Concentrick.

Համակերպ (ի, իւ) *adj.* Conformable, that has the same form, that is made in the same manner.

Համակել (իմ, եցի) *v. a.* To heap, to fill, to cram, to press, to lay on, to cover.

Համակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be filled, to be covered; to be infected.

Համակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Sympathetic; that is subject to the same passion.

Համակործան, *adj. ind.* That ruins all together, that destroys entirely.

Համակուլ, *adj. ind.* That swallows, that absorbs entirely.

Համակրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Sympathy.

Համակրօն (ի, իւ) *adj.* Of the same religion; of the same manners or customs.

Համակրօնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* The same religion, union of religion.

Համակցորդ (ի, աւ) *adj.* Participant, partaking.

Համահամ (ի, աւ) *adj.* See Համադամ:

Համահայր (հօր, հարբ) *adj.* That is born of the same father, consanguineous.

Համահանդէս, *adj. ind.* Conformable, equal.

Համահանդերձ, *adj. ind.* Alike in dress.

Համահասակ (ի, աւ) *adj.* See Համակակից:

Համահաւասար (ի, իւ) *adj.* Equal, conformable, uniform, coequal.

Համահաւաքել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together.

Համահեռ, *adj. ind.* That takes the same road; that has the same conduct.

Համահրաւեր, *adj. ind.* That convokes all, that invites all.

Համահրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Համաձայն (ի, իւ) *adj.* Concordant, consonant, conformable.

Համաձայնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.*
To agree; to conform.

Համաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consonance, concord; conformity, unanimity, union.

Համաշարակ, *adj. ind.* That assumes, that is spread throughout.

Համամայր (մոր, մարբ) *adj.* That is born of the same mother, uterine.

Համամարմին, *adj. ind.* That has the same body.

Համամիտ, *adj. ind.* Unanimous, of the same opinion.

Համամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Unanimity, consent, union.

Համայն (ի, իւ) *adj. and adv.* Whole, entire, total, complete: all, entirely, totally; all together; even, still; however, nevertheless.

Համայնաչափ (ի, իւ) *adj. and s.* Pantometer.

Համայնապատում, *adj. ind.* That relates all; where all is related or told, general.

Համայնաջինջ, *adj. ind.* That destroys, that causes to perish, that exterminates all.

Համանգամայն, *adj. ind. and adv.* Whole, universal; all, all together, together, generally; even, yet, still.

Համանման (ի, իւ) *adj.* Equal, alike, similar, conformable, uniform.

Համանմանակի, *adj. ind. and adv.* Equal, like, conformable; equally, alike.

Համանմանի (նոյ, նեու) *adj.* See Համանման:

Համանմանել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To imitate, to follow, to take for a model, to conform.

Համանունակ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To have the same name.

Համանուն (ւան, ւամբ) *adj.* That has, that bears the same name; homonymous; synonymous.

Համանունաբար, *adv.* In an homonymous or synonymous manner.

Համանունակի, *adv.* See Համանունաբար:

Համանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Partaker of the same name; equivocal.

Համաշխարհ (ի, աւ) *s.* The whole country.

Համաշխարհադործ, *adj. ind.* That is done by every body, general, universal.

Համաշխարհական (ի, աւ) *adj.* Universal, general.

Համաշխարհիկ, *adj. ind.* That is of the same country, compatriot.

Համաշունչ, *adj. ind.* Unanimous, agreeing, of the same opinion.

Համաչափ, *adj. ind.* Equal, of the same measure: See Համազօր:

Համաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, proportion, the same measure.

Համաշուկ (եմ, եցի) *v. n.* To depart or go together.

Համապայծառ, *adj. ind.* Quite clear, shining, luminous: that has the same brightness, the same splendour as another.

Համապաշտօն, *adj. ind.* That has the same office or employment with another: that worships in the same way as another.

Համապատիւ, *adj. ind.* That is honoured with another, that has the same dignity.

Համապատուաբար, *adv.* With the same dignity: with the same respect or the same veneration, equally.

Համապատուապէս, *adv.* See Համապատուաբար:

Համապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To honour together or equally.

Համապատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same dignity, equality.

Համապարփակ, *adj. ind.* That surrounds all.

Համառօտ (ի, իւ) *adj. and adv.* Brief, short, abridged, concise, precise, succinct, summary: succinctly, briefly, summarily, precisely.

Համառօտագիծ, *adj. ind.* Succinct, that is written briefly.

Համառօտագիր, *adj. ind.* That writes, that is written briefly, succinct.

Համառօտել (եմ, եցի) *v. a.* To abridge, to shorten, to diminish; to contract, to close, to compress, to extract; to reduce, to digest, to resume, to recapitulate.

Համառօտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abbreviation; abridgment, compendium, extract, epitome, sum, summary, epilogue, recapitulation, resumption, argument; brevity, substance, precision, conciseness.

Համասեռ (ի, իւ) *adj.* Homogeneous: See Համադգի:

Համասեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Homogeneity.

Համաւերմ (ի, իւ) *adj.* That is produced from the same seed.

Համանունդ, *adj. ind.* That is nourished together, that is brought up with another.

Համասարմ, *adj. ind.* See **Հոտաւետ**.

Համառոտդ, *adj. ind.* Innate, natural.

Համաստեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constellation, asterism.

Համասփիւռ, *adj. ind.* That is spread throughout. **Համասփիւռ տարածիլ**, to spread throughout.

Համառակ (ի, աւ) *adj.* Having many orders or folds.

Համատարած, *adj. ind.* Spread throughout; very extended, great, vast; general, universal.

Համատարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thorough extent, very great extent.

Համատարր, *adj. ind.* That is made or composed of the same matter or of the same element.

Համատեսակ (ի, աւ) *adj.* That is of the same kind or sort; conformable, equal.

Համամի (ոյ, ու) *adj.* That is of the same age as another.

Համահալ, *adj. ind.* Conformable, like.

Համառոտ (ի, իւ) *adj.* That is of the same family, related.

Համար (ոյ, ու) *s.* Account, calculation, computation, enumeration, numeration, description, number, catalogue, enrolment, muster: esteem, respect, station: rendering of account, reason: lesson: verse. 'Ի **Համար**, for, on account of. **Համար պահանջել** or **առնուլ**, to require, to make an account; to examine. **Համար տալ**, to render an account, to give a reason, to be responsible. 'Ի **Համարի լինել**, to be esteemed; to be counted or calculated.

Համարակար or **Համարակալ** (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the account, comptroller.

Համարապահանջ, *adj. ind.* That wishes for, that requires an account.

Համարառու (ի, աւ) *adj.* That makes an account.

Համարել (եմ, եցի) *v. a.* To count, to number, to calculate, to compute.

Համարիլ (իմ, բեցայ) *v.n.p.* To repute, to esteem, to believe, to think, to judge, to presume, to conjecture, to suspect, to suppose, to reckon; to contribute: to number, to count, to calculate, to sum. **Մեծ ինչ Համարիլ**, to depend, to repute, to esteem, to rely on, to regard, to value. **Առ ոչինչ Համարիլ**, not to keep any account of, not to care about, to despise, to have little esteem for.

Համարիչ (բջի, բջաւ) *s.* Numerator.

Համարիւն (բեան, բեամբ) *adj.* That is of the same blood, related, consanguineous.

Համարձակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Frank, free, bold, determined, resolute; wide, extended; easy, without difficulty, natural; plain, clean, open, clear, pure, sincere: frankly, freely, plainly, boldly, deliberately, resolutely, firmly; easily; clearly, openly, ingenuously. **Կարի իմի Համարձակ**, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ, *adj. ind. and adv.* That speaks freely; frank, freely, plainly, clearly.

Համարձակաբարբառ, *adv.* See **Համարձակ**.

Համարձակախոս (ի, աւ) *adj.* See **Համարձակաբարբառ**.

Համարձակահայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* That sees clearly, clear, distinct. **Համարձակախոսան**, *adj. ind. and adv.* Frank.

Համարձակաձայն, *adj. ind. and adv.* See **Համարձակաբարբառ**.

Համարձակապէս, *adv.* Frank, freely, boldly: See **Համարձակ**.

Համարձակել (եմ, եցի) *v. a.* To permit, to allow; to make bold or courageous: to extend, to widen.

Համարձակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Համարձակել**.

Համարձակիլ (իմ, կեցայ) *v. n.p.* To take courage or liberty, to have the courage, to allow one's self, to have the boldness.

Համարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frankness, liberty, licence, courage, boldness. **Կարի իմի Համարձակութիւն**, audacity, temerity.

Համարմատ, *adj. ind.* That is produced from the same root.

Համարողական (ի, աւ) *adj.* Nu-

meral; arithmetical: See also Թուական: Համարողութիւն (թեան, թեամբ) s. Account, numeration, calculation, reckoning, arithmetick.

Համարուեալ (ի, իւ) adj. That is of the same profession or trade as another.

Համարումն (րման, րմամբ) s. Value, esteem, reputation: See Գարգ:

Համարող (ի, աւ) adj. and s. Arithmetician.

Համացեղ (ի, իւ) adj. That is of the same family or nation.

Համացեղութիւն See Ազգակցութիւն:

Համափառ (ի, իւ) adj. That has the same glory or the same honour as another.

Համացոյսակ. adj. ind. Similar, like.

Համբակ (ի, աւ) adj. and s. New, raw, unexperienced, unskilful, ignorant; learner, novice, beginner; school-boy, raw scholar: little child, boy: scholar, disciple.

Համբակաբար, adv. Like a novice, like a child.

Համբառնալ (ամ, բարձի) v. a. To elevate, to raise, to lift up: See Աճբառնալ:

Համբար (ոյ, ով) s. Provision, furnishing, supplying, victualling, re-victualling, ammunition, food, victuals: larder, pantry, warehouse. Համբար տնտեսոյ, forage.

Համբարածու (ի, աւ) adj. That brings, that makes a supply.

Համբարակ (ի, աւ) adj. and s. That furnishes provision, that gives to eat; provider.

Համբարակապետ (ի, աւ) s. Provider, contractor, baggage master.

Համբարան (ի, աւ) s. See Համբարանոց:

Համբարանոց (ի, աւ) s. Larder, pantry; granary; magazine, mart.

Համբարել (եմ, եցի) v. a. To provide, to furnish food, to victual, to revictual: to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձաբերձ, adj. ind. See Բարձրաբերձ:

Համբարձումն (մման, մմամբ) s. Elevation, ascension.

Համբարոց (ի, աւ) s. See Համբարանոց:

Համբարու (ի, աւ) s. Siren.

Համբարակ See Ամբարակ:

Համբարակիւ (իմ, կեցայ) v. n-p. To rise like a dike, like a bank.

Համբաւ (ոյ, ով) s. News, report, rumour: renown, fame, reputation, name, esteem, glory, celebrity, credit, honour, repute. Համբաւի հարկանիւ, to become publick, to divulge, to become famous, to be in repute.

Համբաւաբեր (ի, աւ) adj. That brings news.

Համբաւահան (ի, աւ) adj. That excites rumours; famous.

Համբաւասէր (սիրի, սիրաւ) adj. That loves glory or a name.

Համբաւասեղ, adj. ind. That has a renown worthy of envy.

Համբաւել (եմ, եցի) v. a. To celebrate, to publish with praise; to make publick.

Համբեր, s. ind. See Համբերութիւն: Համբերական (ի, աւ) adj. Of patience.

Համբերասար, adj. ind. Patient, enduring, that suffers with moderation.

Համբերասար, adj. ind. See Համբերասար:

Համբերել (եմ, եցի) v. n. To have patience, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm and constant, to persist; to wait.

Համբերողական (ի, աւ) adj. Patient, suffering.

Համբերութիւն (թեան, թեամբ) s. Patience, suffering. Համբերութեամբ, patiently. Կորուսանել զհամբերութիւն տնձին, to be impatient.

Համբոյր (բուրի, բուրիւ) s. and adj. Kiss; kissing: spondee: kind; convenient. Համբոյր տալ, to kiss. Համբոյր ձեռաց or աջոյ, respects.

Համբուն, adv. Totally, entirely: no, not, not at all.

Համբուրասէր (սիրի, սիրաւ) adj. Kisser, that loves a kiss: pacifick, that loves peace.

Համբուրել (եմ, եցի) v. a. To kiss; to salute, to kiss in saluting. Համբուրել զմիմեանս, to kiss one another. Մտեալ համբուրել, to be always kissing. Համբուրել ակամայ, to kiss unwillingly.

Համբուրեցուցանել See Ընտելացուցանել:

Համեղ, *adj. ind.* Savoury, sweet, delicate, relishing.

Համեղաբար, *adv.* Sweet, sweetly.

Համեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Համեղ**.

Համեղահամ, *adj. ind.* Savoury, that has a good taste.

Համեղաճաշակ, *adj. ind.* See **Համեղ**.

Համեղանալ See **Քաղցրանալ**.

Համեղացուցանել See **Քաղցրացուցանել**.

Համեղութիւն See **Քաղցրութիւն**.

Համիմ (*ի, իւ*) *s.* Sauce, seasoning; dressing of meat; ragout; high-relished sauce: aromatick, spice: See **Գինձ**.

Համեմատ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Proportioned, equal, just, conformable, well formed, well looking, corresponding, analogous, logical, reasonable, regular, symmetrical: proportionably, symmetrically. **Համեմատ գործել**, to proportion.

Համեմատաբար, *adv.* Proportionably, by or in proportion, respectively.

Համեմատական (*ի, աւ*) *adj.* Proportionable, analogical.

Համեմատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To proportion, to equal, to measure; to compare, to confer, to confront, to oppose, to put in comparison or in parallel; to be in symmetry.

Համեմատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proportion, analogy, relation, resemblance, conformity, fitness, correspondence, harmony; comparison, conference, confrontation: symmetry. **Համեմատութիւն երկրաչափական**, ratio, mathematical proportion. **Համեմատութեամբ**, proportionally; comparatively. **Բառնալ զհամեմատութիւնն**, to disproportion.

Համեմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To season; to aromatize, to spice, to powder.

Համեմել աղիւ, to sprinkle with salt. **Համեմել շաքարաւ**, to sprinkle with sugar.

Համեմել (*մշի, մշաւ*) *s.* Seasoner, that seasons.

Համեւ (*ի, իւ*) *adj.* Modest, decent, temperate, moderate, reserved.

Համեւաբար, *adv.* Modestly.

Համեւաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Decent, that lives decently, modest, reserved.

Համեւանալ (*ամ, մացայ*) *v. n.* To become modest or wise.

Համեւացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make modest or moderate.

Համեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Modesty, moderation, reserve, temperance, probity, wisdom, politeness; chastity. **Համեւութեամբ**, modestly, decently.

Համեւ (*ի, իւ*) *s.* Saddle, saddle bow, packsaddle.

Համեւադործ (*ի, աւ*) *s.* Maker of packsaddles.

Համեւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To saddle, to packsaddle, to harness.

Համեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The same essence, the same substance as another.

Համբնթաց, *adj. ind.* That accompanies, concomitant.

Համբնթացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Concomitance, accompanying, concurrence.

Համիշխան, *adj. ind.* That has the same power or the same dignity as another.

Համհազար (*ի, աւ*) *s.* Body of warriors composed of one thousand persons.

Համհորեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* See **Համահայր**.

Համհորեայ (*բէի, բէիւ*) *adj.* Born of the same mother.

Համշան (*ի, իւ*) *adj.* That has the same mark, the same sign.

Համղակեր (*ի, աւ*) *adj.* Persuading, persuasive, insinuating, that calms, that appeases.

Համղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To persuade, to insinuate, to induce, to move; to calm, to appease, to reconcile, to grant, to dispose.

Համղիլ (*ղլի, զլաւ*) *adj. and s.* See **Համղակեր**.

Համղուցն (*ղման, զմամբ*) *s.* Persuasion, insinuation, inducement, agreement, accord.

Համու, *adv.* All, together.

Համղակ See **Համղակ**.

Համր (*մեր, մերք*) *adj.* Dumb.

Համրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To become or to remain dumb.

Համրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make dumb.

Համրեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Համր**.

Համբուրիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a dumb person, dumbness.

Համբոբէն (բինի, բինաւ) *adj.* and *adv.* Whole, total, entire, universal: all, entirely, totally.

Հայ (ոյ, ով) *s.* and *adj.* Armenian. Հայ լեզու or բարբառ, the Armenian language. Հայք, the Armenians, the Armenian nation; Armenia.

Հայաբարբառ, *adj. ind.* That speaks Armenian.

Հայազին (զինի, զինւ) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայազուն (զինի, զինւ) *adj.* and *s.* See Հայազին:

Հայական See Հայկական:

Հայակոյտ, *adj. ind.* That is composed or collected by Armenians.

Հայասեւ (ի, իւ) *adj.* Armenian, descendant of Haicus.

Հայաստան (ի, աւ) *s.* Armenia, country of the Armenians.

Հայաստանեայք (եայք, եպք) *s. pl.* Armenia: the Armenians.

Հայարան See Տեսարան:

Հայաջի (զւոյ, զեաւ) *s.* Armenian.

Հայեացք (եցաց, եցիւք) *s. pl.* See Հայեցում:

Հայեղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Catoptricks.

Հայեղադրծ (ի, աւ) *s.* Looking-glass maker.

Հայեղաքար (ի, իւ) *s.* Specular stone.

Հայելի (լւոյ, լեաւ) *s.* and *adj.* Looking-glass, mirror: that regards.

Հայերէն, *adv.* and *adj. ind.* In Armenian: Armenian. Հայերէն խօսիլ, to speak Armenian or the Armenian language. Հայերէն տառիւք, in Armenian characters or letters.

Հայերէնախօս (ի, աւ) *adj.* See Հայաբարբառ:

Հայեցած See Հայեցում:

Հայեցի (զւոյ, զեաւ) *adj.* See Հայ:

Հայեցիկ, *adj. ind.* That serves to see, to look.

Հայեցողական (ի, աւ) *adj.* Speculative, contemplative: See Տեսական:

Հայեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speculation; theorem; contemplation.

Հայեցում (ոյ, ով) *s.* Aspect, look, glance; sight, presence; appearance; regard, state, situation.

Հայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հայեցում:

Հայեցումն (զման, զմամբ) *s.* See Հայեցում:

Հայեցումցանէլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To shew or make look.

Հայեցք (ցինց, ցիւք) *s. pl.* See Հայեցում:

Հայթհայթանք (նայ, նոք) *s. pl.* Invention, industry; means of living, provision: solace, relief: pretext, pretended cause.

Հայթհայթել or Հայթայթել (եմ, էցի) *v. a.* To invent, to find with industry: to procure, to mediate; to provide, to provision: to solace, to assuage: to pretend, to dissemble, to counterfeit.

Հայթհայթումն (թման, թմամբ) *s.* See Հայթհայթանք:

Հայիլ (եմ, յեցայ) *v. n-p.* To look, to cast eyes on any thing, to see; to speculate, to contemplate, to observe: to aim; to consider attentively, to look in the face; to take care: to belong, to concern, to tend, to be.

Հայկ (այ, աւ) *s.* Haicus (the first hero of the Armenian nation, hence it is called Հայ, that is to say Armenian).

Հայկ (ի, իւ) *s.* Orion (celestial constellation of the name of Haicus).

Հայկաբար, *adv.* Like Haicus: valourously, courageously.

Հայկազարմ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Armenian.

Հայկազան, *adj. ind.* See Հայկազնեայ:

Հայկազն (զին, զմամբ) *s.* Armenian nation, the descendants of Haicus.

Հայկազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Armenian, that is of the Armenian nation; that belongs to the Armenian nation.

Հայկազնի, *adj. ind.* See Հայկազուն:

Հայկազուն (զնոյ, զնով) *adj.* and *s.* Armenian; an Armenian.

Հայկածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of Haicus.

Հայկական (ի, աւ) *adj.* Armenian, that belongs to the Armenian nation; that belongs to Haicus.

Հայկային (յնոյ, յնով) *adj.* See Հայկական:

Հայկաշէն, *adj. ind.* That is built, that is made by Haicus.

Հայկաւակ (ի, աւ) *s.* Bole, Armenian bole.

Հայկեան, *adj. ind.* See **Հայկական**.
Հայհոյական (ի, աւ) *adj.* Blasphemous.
Հայհոյանք (նայ, նօք) *s. pl.* See **Հայհոյութիւն**.
Հայհոյել (եմ, եցի) *v. a.* To blaspheme, to curse, to swear.
Հայհոյել (յի, յլաւ) *s.* Blasphemer, curser, swearer.
Հայհոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blasphemy, swearing.
Հայրեալ (երոյ, երով) *s. pl.* The Armenian nobility.
Հայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The Armenian religion.
Հայս (ոյ, ով) *s.* Paste, flour moistened and kneaded. **Հայս հարկանել**, to pat the dough.
Հայր (հօր, հօբբ) *s.* Father; papa; chief, governour; author. **Հայր մեր** (ազօթք տէրութեան), the Lord's prayer, paternoster.
Հայրաբար, *adv.* Paternally, fatherly.
Հայրաբարբաւ, *adj. ind.* Pronounced by the mouth of a father.
Հայրաբարոյ See **Հօրաբարոյ**.
Հայրաբուն, *adj. ind.* That is proper for a father.
Հայրադիր (դրի, դրաւ) *s.* That adopts some one for his son; adopted father.
Հայրադեղծ, *adj. ind.* That has ruined his father.
Հայրախնամ, *adj. ind.* Paternal (care).
Հայրախղճաղ, *adj. ind.* See **Հայրախան**.
Հայրածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of the father.
Հայրակամ, *adj. ind.* That is willed by the father.
Հայրական (ի, աւ) *adj.* Paternal, that belongs to the father.
Հայրակոչ, *adj. ind.* That calls his father: that is pronounced or called by the father. **Հայրակոչ լինել**, to give the name of the father.
Հայրանենգ, *adj. ind.* That has deceived his father.
Հայրանուն, *adj. ind.* That bears the name of his father.
Հայրանունական (ի, աւ) *adj.* Patronymick.
Հայրաշարժ, *adj. ind.* That has proceeded from the father.
Հայրապատրաստ, *adj. ind.* That is

prepared or provided by the father.
Հայրապետ (ի, աւ) *s.* Patriarch.
Հայրապետանոց (ի, աւ) *s.* Seat, residence of a patriarch.
Հայրապետարան (ի, աւ) *s.* See **Հայրապետանոց**.
Հայրապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriarchate, dignity of a patriarch.
Հայրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his father.
Հայրասպան (ի, աւ) *adj. and s.* Parricidal: parricide.
Հայրասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Parricide, crime of murdering one's father.
Հայրապէս, *adv.* See **Հայրաբար**.
Հայրատունի, *adj. ind.* That is planted by the father.
Հայրատուր, *adj. ind.* That is given by the father, paternal: See **Հայրեւնատուր**.
Հայրենական (ի, աւ) *adj.* See **Հայրենի**.
Հայրենատուր, *adj. ind.* Paternal, that is given or left by a father or by the antients.
Հայրենասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Patriotick, that is zealous for his country.
Հայրենասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Patriotism, love of one's country.
Հայրենաւանդ, *adj. ind.* See **Հայրենատուր**.
Հայրենեան, *adj. ind.* See **Հայրենի**.
Հայրենի (նայ, նեայ) *adj.* Paternal; native.
Հայրենիք (նեայ, նեօք) *s. pl.* Country, native country; paternal relations, paternal house. **Մերժել զդի հայրենեայ**, to expatriate. **Թողուլ զհայրենիս**, to quit one's own country.
Հայրիկ, *s. ind.* Little father, papa.
Հայրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paternity.
Հայրօրէն, *adv.* See **Հայրաբար**.
Հայց, *s. ind.* 'ի հայց անկանիւ See **Հայցել**.
Հայցական (ի, աւ) *adj. and s.* Accusative.
Հայցել (եմ, եցի) *v. a.* To request, to ask, to beg some one to grant something, to beg with submission, to require, to sue. **Վերստին հայցել**, to ask again.
Հայցուած (ոյ, ով) *s.* Requisition, request, humble demand, prayer.
Հան See **Հանի**.

Հանապաղ, *adv.* Always, at all times, continually, assiduously.

Հանապաղաբուղի, *adj. ind.* See **Հանապաղահոս** :

Հանապաղաբնաց, *adj. ind.* See **Հանապաղահոս** :

Հանապաղախոս, *adj. ind.* That always speaks.

Հանապաղածին, *adj. ind.* That is produced, that arises continually.

Հանապաղակիր, *adj. ind.* That always carries.

Հանապաղակոծ, *adj. ind.* That always laments.

Հանապաղահոս, *adj. ind.* That runs, that flows continually.

Հանապաղամուխ, *adj. ind.* That is always fixed or tied.

Հանապաղաջան, *adj. ind.* That endeavours, that is always careful.

Հանապաղատու, *adj. ind.* That always lies, that does not speak truth.

Հանապաղատարած, *adj. ind.* That is always extended.

Հանապաղատես, *adj. ind.* That always sees, that always looks.

Հանապաղափակ, *adj. ind.* That is always shut.

Հանապաղափոխ, *adj. ind.* That is always or continually changing.

Հանապաղորդ, *adj. ind. and adv.* Continual, assiduous, frequent; quotidian, daily; continually, assiduously, continuedly, always.

Հանապաղորդեայ (*դէի, դէիւ*) *adj.* See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղորդեան, *adj. ind.* See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղորդել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To frequent, to continue, to persevere, to last, not to cease. **Ոչ հանապաղորդել**, to discontinue, to interrupt, to cease.

Հանապաղորդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Assiduity, frequenting, continuation, continuity, sequel, duration.

Հանապաղօր See **Հանապաղորդ** :

Հանապաղօրեայ (*դէի, դէիւ*) *adj.* See **Հանապաղորդ** :

Հանդամանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Condition, quality, state, kind, nature, attribute, disposition, situation, detail, circumstances, particulars; way, manner.

Հանդանակ (*ի, աւ*) *s.* Act of contributing, contribution, reckoning; com-

pany; assemblage. **Հանդանակ հաւատայ**, symbol, creed.

Հանդանակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That contributes.

Հանդանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To contribute: to distribute.

Հանդանակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That contributes; partner in the reckoning.

Հանդանակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Reckoning, share paid by each person for a joint repast.

Հանդանակող (*ի, աւ*) *adj. and s.* That gives his share, partner in a reckoning.

Հանդէտ, *adj. ind.* Similar, like, equal, equipollent, same.

Հանդիստ (*գասի, գասիւ or գասեան, գասեամբ*) *s.* Repose, quietude, tranquillity, ease, convenience, well-being, leisure: pause, relaxation, intermission, truce, cessation, diversion; relaxation, recreation, refreshment: station, rest, abode. **Հանդիստ** or **դիր հանգստեան** See **Գերեզման** :

Հանդիտաբար, *adv.* Alike, equally, similarly.

Հանդիտակշիւ, *adj. ind.* Equivalent, equipollent. **Հանդիտակշիւ առնել**, to counterbalance.

Հանդիտանրեշտակ, *adj. ind.* That resembles an angel, angelick.

Հանդիտամէտ, *adj. ind.* Equal.

Հանդիտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n-p.* To be equal, to be compared, to be like.

Հանդիտապատիւ, *adj. ind.* That has the same dignity, that is equally honourable.

Հանդիտապարտ, *adj. ind.* That owes equally.

Հանդիտատիպ See **Հանդունատիպ** :

Հանդիտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Հանդէտ** :

Հանդիտափառ, *adj. ind.* That has the same glory: See **Հանդիտապատիւ** :

Հանդիտութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Equality, resemblance, conformity; parity, uniformity; equipollence.

Հանդոյն, *adj. ind.* See **Հանդէտ** :

Հանդոյց (*գուցի, գուցիւ*) *s.* Knot, entangling, tie, binding: rest, resting-place, abode.

Հանգունակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Հանդէտ** :

Հանգունական (ի, աւ) *adj.* See Հանգէտ:

Հանգունակեց, *adj. ind.* See Հանգէտ:

Հանգունակցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Equalled, resembled.

Հանգունակեալ, *adv.* Alike, equally.

Հանգունափայ, *adj. ind.* Conformable, equal, uniform.

Հանգունաւոր (ի, աւ) *adj.* See Հանգունափայ and Հանգէտ:

Հանգուշ, *adj. ind.* Shortened; reserved, modest.

Հանգուցանել (եմ, դուցի) *v. t.* To repose, to place, to put; to leave to rest: to relax, to refresh, to give repose.

Հանգուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Refreshed, reposed: deceased, dead, late, defunct.

Հանգուցել (եմ, եցի) *v. a.* To knot; to tie, to bind, to fasten; to tie again, to knot again.

Հանգչարան See Հանգստարան:

Հանգչիլ (իմ, դեայ) *v. n-p.* To repose, to take repose, to be at ease, to accommodate one's self, to be content: to rest one's self, to lean: to rest, to cease from work, to refresh one's self, to relax: to be settled.

Հանգստական (ի, աւ) *adj.* Commodious, tranquil, easy.

Հանգստակայ, *adj. ind.* See Հանգստական:

Հանգստանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See Հանգչիլ:

Հանգստանոց (ի, աւ) *s.* See Հանգստարան:

Հանգստաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That is too fond of his ease.

Հանգստարան (ի, աւ) *s.* Place where one reposes, kind of altar: tomb, sepulchre.

Հանգստաւէտ, *adj. ind.* Very convenient.

Հանգստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրիճել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten, to gird.

Հանգրիճեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հանգրիճել:

Հանգրուան (ի, աւ) *s.* Lodging, encampment, abode, dwelling: suburb, village, hamlet: stable.

Հանգարտ, *adj. ind. and adv.* Peace-

able, quiet, calm, tranquil, mild, moderate, cool, slow: gently, softly, mildly, tranquilly, slowly.

Հանգարտարարոյ (ի, իւ) *adj.* Peaceful, moderate, sober, mild.

Հանգարտադէպ, *adj. ind.* See Հանգարտ:

Հանգարտահետ, *adj. ind.* That goes, that flows slowly or tranquilly.

Հանգարտաձայն, *adj. ind.* Soft, pronounced or sung softly.

Հանգարտանալ (ամ, տացայ) *v. n.* See Հանգարտիլ:

Հանգարտասիրտ, *adj. ind.* Tranquil, peaceful.

Հանգարտացուցանել See Հանգարտեցուցանել:

Հանգարտաքայլ, *adj. ind.* That walks slowly, that has a slow pace.

Հանգարտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appease, to soften, to calm, to render tranquil, to tranquillize, to cause to cease, to disarm.

Հանգարտընթաց, *adj. ind.* See Հանգարտաքայլ:

Հանգարտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be appeased, to be calmed, to be tranquillized, to abate, to be settled, to diminish, to cease: to suffer, to support, to resist, to be able.

Հանգարտիկ, *adv.* Slowly, softly, gently.

Հանգարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tranquillity, peace, phlegm, moderation, coolness, silence, cessation. Հանգարտութիւն ծովու, calm, smooth sea.

Հանգերձ (ի, իւ) *s.* Coat, clothing, dress: See Հանգերձանք:

Հանգերձ, *pre.* With. Հանգերձ եղբարքն or եղբարքն Հանգերձ, with his brothers.

Հանգերձանի, *s. pl. ind.* Clothes, dress.

Հանգերձանք (նայ, նոք) *s. pl.* Dressing, seasoning, composition, preparation; train, provisioning, furniture, goods; dress, apparel; attendance, equipage, provision; furnishing, arrangement; embellishment: pomp, solemnity. Հանգերձանք նաւու, equipment.

Հանգերձանոց (ի, աւ) *s.* See Հանգերձանք:

Հանգերձապետ (ի, աւ) *s.* Contractor, furnisher, baggage master; master of the King's wardrobe.

Հանդերձատուն (*տան, տամբ*) *s.* Room where the clothes are put, wardrobe; vestry.

Հանդերձարան (*ի, աւ*) *s.* See **Հանդերձատուն** :

Հանդերձարար (*ի, աւ*) *s.* See **Դերձակ** :

Հանդերձաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Հանդերձել** :

Հանդերձաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդերձեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Prepared, furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous: future, that is to come. **Պատմութեան հանդերձեալ**, coat in reserve or put by, kept for another time.

Հանդերձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dress, to get ready, to season, to prepare; to arrange, to put in order; to equip, to provide with necessary things, to furnish, to garnish, to give, to fit up, to make up; to mend, to repair; to dress, to deck, to adorn, to embellish, to clothe. **Հանդերձել զգրաստան**, to harness, to set out with trappings.

Հանդերձեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* Of rags, of linen.

Հանդերձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To prepare one's self, to get ready, to dress.

Հանդերձիկ (*ձկի, ձկաւ*) *s.* Little or bad coat, clothing.

Հանդերձութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդերձումի (*մման, մմամբ*) *s.* See **Հանդերձանք** :

Հանդէպ, *pre. and adj. ind.* Before, opposite, in face, in presence, at the sight of, in front; against: convenient, decent, proper. **Ի հանդիպոյ**, **ի հանդիպէ** or **ի հանդիպող**, before, in front of.

Հանդէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Pomp, formal preparation, magnificence, magnificent preparation; sumptuousness, splendour, celebrity, solemnity, ceremony, formality, state, honours, parade: feast, public rejoicing, gala; muster, review; declaration, numbering, enumeration, enrolment: audit, examination, inspection, search, investigation: proof, argument, experience, essay: affair, action, assault, combat: care, diligence. **Հանդէս թաղման**, burial, funeral ceremony. **Հանդէս թատրոնական**, theatre, spectacle. **Հանդիսիւ**,

pompously, solemnly. **Հանդէս առնել**, to muster. **Ի հանդէս մտանել**, to pass muster.

Հանդիպակացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opposition.

Հանդիպահայեայն, *adj. ind.* Perspective.

Հանդիպահայեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perspective.

Հանդիպանալ (*ամ, պացայ*) *v. n.* See **Հանդիպել** :

Հանդիպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To meet, to cause to happen.

Հանդիպիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To meet, to fall in with, to arrive, to come; to happen, to become: to find, to gain, to obtain. **Հանդիպիլ փմեանց**, to be joined. **Չարեք հանդիպիլ**, to happen unluckily.

Հանդիպողաբար, *adv.* Conveniently, accidentally.

Հանդիպողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հանդիպումն** :

Հանդիպումն (*պման, պմամբ*) *s.* Encounter; success; conjuncture.

Հանդիսագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* The chief of a ceremony, of an assembly, of a combat, and of a show.

Հանդիսագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solemnity.

Հանդիսական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Solemn, pompous; spectator.

Հանդիսակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* Combatant.

Հանդիսակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in an assembly, in a festival, in a combat.

Հանդիսայարդար, *adj. ind.* See **Հանդիսագիր** :

Հանդիսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To assemble at a public festival or ceremony; to be made public with praise, to be renowned: to be proved; to fight.

Հանդիսապէս (*ի, աւ*) *s.* See **Հանդիսագիր** :

Հանդիսապէս, *adv.* In a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսապէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pompous, that loves pomp.

Հանդիսատես (*ի, աւ*) *s.* Spectator.

Հանդիսարան (*ի, աւ*) *s.* Place of

assembly, of festival, of combat; saloon; orchestre: See Հանգիստադիր:

Հանգիստարար, *adj. ind.* See Հանգիստադիր:

Հանգիստացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To publish: to assemble: to celebrate, to render famous.

Հանգիստաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Pompous, solemn: combatant.

Հանգիստաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Հանգիստացուցանել:

Հանգիստաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solemnity, celebrity: formality, form.

Հանդուրժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To suffer, to support, to sustain, to last, to endure, to resist.

Հանդրին, *adj. ind.* Հանդրին աւգուկք, Adriatick sea or gulf of Venice.

Հանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To pull, to take away, to remove, to tear, to pull with force, to root up, to extirpate, to displace, to disjoint; to pull out, to draw out; to drive out, to put out, to force to go out, to force out, to displace, to depose, to dislodge, to deprive: to extract, to deduce, to make come: to abate: to squeeze out, to strain: to shoot, to bud; to raise, to lift up, to carry up: to collect, to receive, to recover; to subtract: to bereave, to strip. Հանել զինն, to repudiate. Հանել զըւր, to draw up. Հանել ի ժառանգութենէ, to dispossess. Հանել ի բայ, to scatter. Հանել ի նաւէ, to disembark. Հանել զկարասիս, to unfurnish, to strip. Հանել զհաման, to unsaddle. Հանել բռնի or բռնաբար, to extort, to take by violence. Հանել յարմատոց, to root up, to displant. Հանել or աւանդել զհոգին, to give up the ghost. Հանել զորս, to levy soldiers, troops. Այս ճանապարհ հանէ ի գիւղ մի, this road leads to a village. Հանել զգր ի ձեռս ուրուք, to give, to deliver. Հանել անուն չար, to defame, to decry. Հանել զվրէժքի նուն or զգոխարէն չարեացն, to revenge one's self, to be revenged. Հանել աւուրս բազումս, to remain a long time. Հանել զորհուրթիւն, to bless, to praise. Հանել ի վեր զբանն, to discover, to publish. ի գլուխ հանել, to complete, to finish.

Հանի (*նայ, նով*) *s. f.* Grand mother.

Հանձար (*այ, ով*) *s.* Understanding, sense, judgment, wit, wisdom, reason, intelligence, clear-sightedness, acuteness, ingenuity, discernment.

Հանձարաւան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks wisely, prudent, judicious; sententious.

Հանձարաւանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sententious or sensible discourse.

Հանձարաւոր, *adv.* Ingeniously, wisely, judiciously.

Հանձարագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wisdom, prudence.

Հանձարազրաւ, *adj. ind.* Mad, foolish, that has lost his senses.

Հանձարախոյզ, *adj. ind.* That seeks, that loves wisdom.

Հանձարական (*ի, աւ*) *adj.* Ingenious.

Հանձարայեղ, *adj. ind.* Full of wisdom, of good sense, wise, learned.

Հանձարասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves wisdom.

Հանձարաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Հանձարական:

Հանձարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To invent, to find out something new.

Հանձարել (*ի, աւ*) *adj.* Sensible, wise, intelligent, learned, clear-sighted, judicious, discreet, wary, prudent, full of wit, full of ingenuity, full of sense, sententious, clever, witty.

Հանձարեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Հանձար:

Հանձարիմաց, *adj. ind.* See Հանձարել:

Հանձարիչ (*բջի, բջաւ*) *s.* Inventor.

Հանձարօրէն, *adv.* See Հանձարաւոր:

Հանութ (*նթի, նթիւ*) *s.* Treasure: See Գանձարան:

Հանուլ (*ոււմ, հանայ*) *v. a.* To plat, to weave.

Հանումն (*նման, նմամբ*) *s.* Extraction; subtraction.

Հանուր (*նրոյ, նրով*) *adj.* Universal, general, all.

Հանրաբար, *adv.* Universally, generally.

Հանրական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general.

Հանրականապէս, *adv.* See Հանրաբար:

Հանրահալկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To celebrate, or publish every where:

Հանրաչափ (*ի, իւ*) *s.* Holometer.

Հանրապէս, *adv.* See **Հանրաբար** : **Հանք** (այ, ք) *s. pl.* Mine, place where metals and minerals are formed: metal, mineral, fossil, substance taken out of mines; ore.

Հանքաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Mineralogist, mineralist.

Հանքաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mineralogy.

Հանքահան (ի, աւ) *s.* Miner.

Հանքային (յոյ, յնով) *adj.* Fossil, mineral.

Հաշ (ի, իւ) *adj.* Lean, lank, wasted, languid.

Հաշանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Հաշում** :

Հաշել (եմ, եցի) *v. a.* To consume by degrees, to make languish, to render lean : See **Հաշիւ** :

Հաշիւ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To be consumed, to be destroyed, to languish, to grow thin.

Հաշիւ (շուի, շուիւ) *s.* Account, calculation, supputation, enumeration, operation; numbering, description; part, number; reason; balance; esteem, reputation. **Հաշիւ ժամանակի**, computation. **Հաշիւ առնել** or **ի հաշիւ արկանել**, to count, to calculate, to reckon. **ի հաշիւ մտանել**, to be counted or calculated; to be of or in the number. **Հաշիւ տալ**, to give an account or reason; to conform, to agree.

Հաշմ (ի, իւ) *adj.* Crippled, impotent, paralytick, that has lost the use of his limbs. **Հաշմ ոտիւք**, lame.

Հաշմանգամ (ի, իւ) *adj.* See **Հաշմ** :

Հաշմեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cripple, to deprive of the use of a limb.

Հաշմիւ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To be crippled, to be deprived of the use of a limb.

Հաշմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a crippled person, loss of the use of a limb.

Հաշուագիր (գրոյ, գրով) *s.* Book of account; journal; balance; debt book.

Հաշուակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner in trade, correspondent.

Հաշուել (եմ, եցի) *v. a.* To count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem; to believe.

Հաշուընկեր (ի, աւ) *s.* See **Հաշուակից** :

Հաշուել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* See **Հաշուել** :

Հաշում (շման, շմամբ) *s.* Consumption, leanness, languor.

Հաշմ, *adj.-ind.* Reconciled; propitious, favourable, friendly, mild, tranquil, humane, kind, merciful. **Հաշմ լինել**, to be reconciled; to be propitious or favourable. **Հաշմ առնել**, to reconcile, to conciliate; to render propitious.

Հաշտագրամ (ոյ, ով) *s.* Piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշտարան (ի, աւ) *s.* Place of reconciliation; reconciler.

Հաշտական (ի, աւ) *adj.* See **Հաշտ** :

Հաշտարար (ի, աւ) *adj. and s.* Reconciler, conciliating, conciliator, peacemaker.

Հաշտարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pacification, reconciliation.

Հաշտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reconcile, to make up, to agree, to conciliate, to pacify, to reunite, to reinstate.

Հաշտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be reconciled, to agree, to become friends.

Հաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reconciliation, agreement, conciliation, compact, reunion, peace; propitiation.

Հաշ, *s. ind.* See **Հաշիւն** :

Հաշիւ (եմ, եցի) *v. n.* To bark, to bay, to howl, to yelp.

Հաշիւն, *s. ind.* Barking; howling; yelping.

Հաշում (շման, շմամբ) *s.* See **Հաշում** :

Հապ, *adv.* In haste, hastily; very soon. **Հապ ստեպ**, in haste, diligently.

Հապա, *int.* Come on, away; now ! See **Ապա** :

Հապճեպ (ոյ, ով or ի, իւ) *s. and adv.* Haste, diligence, promptitude: in haste, diligently. **ի հապ ճեպ, հապ ճեպով**, in haste, hastily, diligently, precipitately. **Հապ ճեպ տալ**, to hasten, to make haste.

Հապճեպել (եմ, եցի) *v. n.* To hasten, to make haste.

Հապշտապ or **Հապստեպ**, *adv.* In haste, promptly.

Հաջիւ See **Հաշիւ** :

Հաջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make bark.

Հաջողական (ի, աւ) *adj.* That barks.

Հաջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
See Հաջիւն :

Հառաչ, *s. ind.* See Հառաչանք :

Հառաչական (ի, աւ) *adj.* That sighs, groaning.

Հառաչանք (նայ, նոք) *s. pl.* Sigh, groan, complaint.

Հառաչել (եմ, եցի) *v. n.* To sigh, to groan; to thirst after, to desire ardently.

Հառաչիւն, *s. ind.* See Հառաչանք :
Հառաչումն (չման, չմամբ) *s.* See Հառաչանք :

Հառ (ի, իւ) *s.* Toll, fine, duty, cense, due, rent, income, fruits, annuity, supply, provision.

Հասակ (ի, աւ) *s.* Age: shape, stature, size of the body: substance, being, that subsists.

Հասակագեղ, *adj. ind.* Having a fine shape.

Հասակակից, *adj. ind.* Aged, of a mature age.

Հասակակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same age.

Հասակաչափ, *adj. ind.* See Չափաւ հասակ :

Հասակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Չափահասակ :

Հասակեայ, *adj. ind.* See Հասակակից :

Հասակեղ, *adj. ind.* See Հասակագեղ and Հասակակից :

Հասանել (եմ, հասի) *v. n.* To arrive, to attain, to come; to join, to reach; to lapse, to chance, to revert; to become, to be reduced: to ripen, to become ripe. Հասանել խնդրոյն, to obtain, to gain. Հասանել ի վերայ, to befall, to happen, to join, to reach, to catch, to take: to comprehend, to conceive, to understand. Հասանել ի ցամաք, to disembark, to arrive, to land.

Հասարակ (ի, աւ) *adj. and adv.* Common, ordinary, usual, trivial, vulgar, used: equal: appellative: equally, generally, together. Հասարակ օր, noon. Հասարակ գիշեր, midnight. Չհասարակ գիշերաւ or ի հասարակ գիշերի, at midnight. Հասարակաց, common, publick. ի հասարակի, generally.

Հասարակաբար, *adv.* Generally, commonly.

Հասարակադարձել (եմ, եցի) *v. a.* To do together.

Հասարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Universal discourse.

Հասարակած (ի, աւ) *s.* Moiety: equator, equinox. Չհասարակածաւ գիշերոյ, at midnight.

Հասարակական (ի, աւ) *adj.* Common, publick; ordinary; general.

Հասարակակիր, *adj. ind.* Common.

Հասարակակշիւ, *adj. ind.* Equal, equivalent.

Հասարակահոլով, *adj. ind.* Equinoctial; meridian.

Հասարակաճաշակ, *adj. ind.* Common, that is eaten by all or commonly.

Հասարակային (յնոյ, յնով) *adj.* See Հասարակական :

Հասարակապատիւ See Հանդիսապատիւ :

Հասարակապետական (ի, աւ) *adj. and s.* Republican.

Հասարակապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Republick.

Հասարակապէս, *adv.* See Հասարակաբար :

Հասարակապտուղ, *adj. ind.* That has the same or a common fruit.

Հասարակասեղծ, *adj. ind.* Common, that is proper for all creatures.

Հասարակաց, *adj. ind.* Common, publick: See Հասարակ :

Հասարակել (եմ, եցի) *v. a.* To equal, to divide in two parts.

Հասարակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To be made equal; to be complete; to be divided into two parts.

Հասարակորդ (ի, աւ) *adj.* That participates equally in a thing, partaking, sharing.

Հասարակորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Communication, participation.

Հասարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commonalty; publick: moiety.

Հասարակօր (կաւոր, կաւորք) *s.* Noon.

Հասարակօրեայ, *adj. ind.* Of noon.

Հասարակօրէն, *adv.* Commonly, ordinarily, vulgarly.

Հասարակօրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equinox.

Հասեխած, *s. ind.* Հասեխած լի նել, To eat too greedily.

Հասկ (ի, իւ) *s.* Ear of corn. Աշիւ ի հասկ, to shoot into ears, to ear.

Հասկաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces ears of corn, of wheat.

Հասկաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To produce ears of corn.

Հասկաբեղ, *adj. ind.* Furnished with ears of corn.

Հասկաթուռ, *adj. ind.* Well-eared (corn), well in the ear.

Հասկահաս, *adj. ind.* Of which the ears are ripe.

Հասկահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ripeness of ear.

Հասկահասուն *adj. ind.* See **Հասկահաս**.

Հասկանալ See **Իմանալ**.

Հասկացուցանել See **Տեղեկացուցանել**.

Հասկաքաղ (ի, իւ) *adj. and s.* Gleaner. **Հասկաքաղ առնել**, to glean.

Հասկաքաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gleaning, glean.

Հասողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Comprehension, intelligence, intellect, understanding, perception.

Հասոյթ (ութի, ութիւ) *s.* Annuity, appointment, assignment, appanage, foundation, income, pension.

Հասու, *adj. ind.* That happens; that comprehends, intelligent. **Հասութիւնել**, to happen; to take, to comprehend, to conceive, to understand, to enter, to penetrate, to discover, to recognise.

Հասութաւոր (ի, աւ) *adj.* Pen-sionary.

Հասութիւն See **Հասողութիւն**.

Հասութած See **Հասեխած**.

Հասութն (սման, սմամբ) *s.* See **Հասողութիւն**.

Հասուն, *adj. ind.* Ripe.

Հասունանալ (ամ, ունացայ) *v. n-p.* To ripen, to become ripe. **Հասունանալ պալարի**, to draw to a head, to gather: See **Հասանել**.

Հասունացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ripen, to make ripe, to render ripe.

Հասունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Maturity.

Հասուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To bring, to bring back, to refer: to get ready, to prepare: See **Հասունացուցանել**.

Հասուցիլ (ջի, ջլաւ) *adj.* That causes to ripen.

Հաս (ի, իւ) *adj.* Thick, large;

strong, hard, firm, solid, robust.

Հասաբաղուկ, *adj. ind.* That has a strong arm, that has large and powerful arms, robust.

Հասաբեւ, *adj. ind.* Thick, firm, hard, solid, strong.

Հասաբեւասպոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very or more solid, very strong.

Հասաբարակ (ի, աւ) *adj.* Well fixed or built, strong, solid, firm.

Հասախարիսի, *adj. ind.* Well founded, very firm, very solid.

Հասակազմ, *adj. ind.* Firm, solid, hard.

Հասակաշի, *adj. ind.* Provided with a hard skin.

Հասակաւ, *adj. ind.* Well bound, strong.

Հասակաւոյց, *adj. ind.* Firm, solid, stable.

Հասաւարուս, *adj. ind.* Large, thick: strong, robust, vigorous.

Հասաւեղոյս, *adj. ind.* Well fastened or tied, firm, hard, solid.

Հասաւիմն, *adj. ind.* Well founded, well built, firm, solid, stable.

Հասաւիգ, *adj. ind.* Well bent, hard.

Հասաւեղն, *adj. ind.* That is furnished with a very hard or heavy bow.

Հասաւեղիկ, *adj. ind.* That is furnished with a very large claw.

Հասաւմես, *adj. ind.* See **Հասաւարեւ**.

Հաստանալ See **Հաստանալ**.

Հաստանգամ (ի, իւ) *adj.* Well limbed, that has large limbs.

Հաստաշինուած, *adj. ind.* Stable, firm, well built.

Հաստապինգ, *adj. ind.* Hard, firm, solid, stable, durable.

Հաստաջիլ, *adj. ind.* Nervous.

Հաստասեղն, *adj. ind.* That has large branches.

Հաստաւ, *adv.* Solidly, truly.

Հաստաւարար, *adv.* Firmly, securely.

Հաստաւասպոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very solid, very firm.

Հաստաւասպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereography.

Հաստաւական (ի, աւ) *adj.* See **Հաստաւուն**.

Հաստաւասպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereotomy.

Հաստատանալ See **Հաստատել** :
Հաստատալիք (ի, իւ) *s.* Measure of solids; solid.

Հաստատալիքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stereometry.

Հաստատապէս, *adv.* See **Հաստատաբար** :

Հաստատել (իմ, եյի) *v. a.* To establish, to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage, to maintain, to ground, to affirm, to sustain, to prop, to confirm, to consolidate: to set, to put into joint: to restore, to mend, to re-establish, to corroborate: to affirm, to confirm, to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to own, to pretend: to decree, to order, to appoint, to constitute, to put, to fix, to determine, to destine, to dispose: to make valid, to authenticate, to legalize, to ratify, to confirm, to approve of, to admit, to sign: to institute, to found, to erect: to create, to make; to thrust, to drive in: to tie, to bind; to twist, to contract: to complete, to finish.

Հաստատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be established, to be fortified, to be strengthened, to be confirmed, to be maintained, to lean on; to take courage, to recover; to grow.

Հաստատողական (ի, աւ) *adj.* Affirmative, confirmatory.

Հաստատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Stability, firmness, solidity, strength, base, column, consistence, consolidation, propping; creation, establishment, fixidity, foundation, force, fortification, immobility, permanence, perseverance, strengthening, prop, support, help, stay: affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certificate, certifying, certitude, confirmation, approbation, ratification: institute, institution; constancy, resolution; dwelling. **Հաստատութիւն երկնից**, firmament.

Հաստատուն (աման, ամամբ) *s.* See **Հաստատութիւն** :

Հաստատուն (անոյ, անով) *adj.* Firm, solid, hard; stable; fixed, certain, sure, positive; immovable, constant, infallible; permanent, persevering, unmovable; substantial, serious; determined.

Հաստարան (ի, աւ) *s.* Stanchion,

prop, stay, support; hold.

Հաստարմատ, *adj. ind.* Well established, stable, firm, solid.

Հաստեայ (տէի, տէիւ) *s.* Paste: See **Հայս** :

Հաստել (իմ, եյի) *v. a.* To create, to make: to marry: See **Հաստատել** :

Հաստիլ (տի, տլաւ) *s.* Creator.

Հաստուած (ոյ, ով) *s.* Creature, created being: construction.

Հաստուն (աման, ամամբ) *s.* Creation: See **Հաստատութիւն** :

Հաստուն (անոյ, անով) *adj.* See **Հաստատուն** :

Հասցէ նամակի, *s. ind.* Address of a letter, direction, superscription.

Հաս (ոյ, ով) *s.* Grain, corn: See **Հատար**: **Կորդել զհասս**, to shake out the grain.

Հասալից, *adj. ind.* Full of corn or grain.

Հատած, *adj. ind.* Separated, divided; retrenched.

Հատական (ի, աւ) *adj.* See **Հատու** :

Հատակարկատ, *adj. ind.* Pieced, patched.

Հատահարց (ի, իւ) *s.* See **Հատահայ** :

Հատահայ (ի, իւ) *s.* That practises magic by means of a grain.

Հատանել (իմ, հատի) *v. a.* To cut, to cut off; to break; to truncate; to castrate, to mutilate, to maim: to divide, to separate, to retrench, to dismember, to pull asunder, to draw; to cleave again; to carve, to cut; to cut in pieces, to mince, to pare: to resolve, to decide, to determine: to defalcate, to abate, to deduct, to discount: to broach, to unbind, to untie, to undo: to diminish; to crop: to dissect, to incide; to stop, to interrupt. **Հատանել զմիմեանս**, to cross one another. **Հատանել զծառսս**, to pull down trees. **Հատանել զճանապարհ**, to cross; to travel. **Հատանել զծով**, to steer. **Դատ հատանել**, to judge, to decide. **Ական հատանել**, to mine, to dig, to hollow. **Զօրս հատանել**, to levy soldiers, troops.

Հատանիլ (իմ, հատայ) *v. n-p.* To be separated, to be divided: to cease, to fail, to desist, to give over: to split. **Հատանիլ քնոյ յաւայ**, to be unable to sleep. **Հատանիլ գունոյ**, to be dis-

coloured, to be tarnished, to lose its colour. Հատանիլ բոցոյ, to flame, to cast a flame, to shine. Հատանիլ 'ի յուսոյ, to despair, to lose hope, to cease to hope.

Հատանողական (ի, աւ) adj. See Հատուլ:

Հատանուլ See Հատուլ:

Հատանող (ի, աւ) adj. and s. Trenchant; sector.

Հատապտուղ (աղոյ, աղով) s. Հատապտուղ վարդի, Hip (fruit of the brier).

Հատափաշառ (ի, աւ) s. Money-changer: See Լրամայափոխ:

Հատաղաղ, adj. ind. That seeks for, that takes grains with its beak.

Հատեալ (կոյ, կով) adj. Cut; separated, divided: castrated.

Հատընկէջ (կեցի, կեցաւ) s. See Հատահմայ:

Հատընտիր, adj. ind. Gathered. Հատընտիր լինել, to gather, to make a collection of authors.

Հատիկ (սկի, տկաւ) s. Small grain.

Հատիճ See Հատիկ:

Հատոր (ոյ, ով) s. Part, bit; shred. Հատոր գրոց, volume.

Հատու, adj. ind. That retrenches; trenchant, piercing, penetrating, sharp.

Հատուած (ոյ, ով) s. Cut, slash, gash, cutting off, dismembering, dissection, section, division; notch, incision: fragment, part, portion, slice, stump, bit, piece, place; shred, paring; retrenchment, separation: segment: pulling down. Հատուած քարի, lump. Հատուած ժողովրդեան, colony.

Հատուածակողմն (զման, զմամբ) s. Prism.

Հատուածել (եմ, եցի) v. a. To cut, to cut off; to retrench; to separate, to divide.

Հատուկտիր, adv. Cuttingly.

Հատուլ (աման, ամամբ) s. Act of cutting, section, division.

Հատուցանել (եմ, տուցի) v. t. To render, to restore, to give back; to give, to pay, to recompense, to satisfy; to make amends, to compensate; to correspond, to make a suitable return for good services. Հատուցանել զփոխարէնն, to render like for like, to requite. Հատուցանել 'ի ստենէ, to wean, to take from the breast: See Հատանել:

Հատուցումն (յման, յմամբ) s. Payment, restitution, compensation, satisfaction, remuneration, recompense, fine, amends, right, reparation; imputation: See Հատուած:

Հարազատ (ի, աւ) adj. and s. Legitimate, true, genuine, frank, sincere; related, near, familiar; intimate, cordial brother.

Հարազատաբար, adv. Brotherly.

Հարազատանալ (ամ, տացայ) v. n-p. To be legitimated; to become familiar or brotherly.

Հարազատապէս, adv. See Հարազատաբար:

Հարազատութիւն (թեան, թեամբ) s. Legitimacy; kindred, consanguinity.

Հարած (ոյ, ով) s. Ulcer, wound.

Հարամանի See Խարամանի:

Հարաւ (ոյ, ով) s. South. Արեւելեան Հարաւ, south east. Արեւմտեան Հարաւ, south west.

Հարաւակողմն (զման, զմամբ) s. and adj. South, south side: southerly.

Հարաւակոյս, s. and adj. ind. See Հարաւակողմն:

Հարաւահողմ, s. ind. South, south wind.

Հարաւային (յնոյ, յնով) adj. Austral, meridional, from the south side. Հարաւային արեւելեան հողմ, sirocco.

Հարբուղի (բղոյ, բղով) s. Catarrh; cold, stoppage in the nose. Հարբուղի ձիոց, cold caught by a horse. Ախտանալ or ունել զհարբուղի, to catch cold. Պատճառել զհարբուղի, to cause a cold. Բառնալ or փարաւել զհարբուղին, to cure a cold.

Հարել See Հարկանել:

Հարեանցի, adj. ind. and adv. Superficial, light, inaccurate; vain, useless; accidental: superficially, slightly; incidentally; accidentally. 'Ի հարեանցի, superficially, cursorily.

Հարեանցիկ, adj. ind. Հարեանցիկ առնել. To pass, to omit, to skip.

Հարեանցիլ (իմ, ցեցայ) v. n-p. To pass quickly, to disappear.

Հարեւր See Հարիւր:

Հարթ, adj. ind. and adv. Plain, flat, even, shorn, polished, level: evenly, plainly, rightly.

Հարթաբար, adv. Equally.

Հարթածաւալ, adj. ind. That is equally stretched, plain, flat.

Հարթակշիւ, *adj. and s. ind.* Even, exact, levelled: leveller.

Հարթակշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality; levelling.

Հարթաձեւ, *adj. ind.* Uniform, equal, flat, plain.

Հարթայտաակ, *adj. ind.* Plain, flat, even with the ground. **Հարթայտաակ առնել** or **կացուցանել**, to raze, to pull down a building to the ground, to level with the ground.

Հարթայարմար, *adj. ind.* Smooth, even, polished.

Հարթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To be smooth, to be equal.

Հարթալակ (ի, իւ) *s.* Level.

Հարթալակել (եմ, էցի) *v. a.* To level, to square by a line.

Հարթալակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Levelling.

Հարթարդակ; *adj. ind.* Equal, flat, plain.

Հարթել (եմ, էցի) *v. a.* To plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to chip; to level; to smooth with a plane; to pull down, to beat down, to demolish.

Հարթասակ See **Հարթայտաակ**:

Հարթնուլ (ում, թեայ) *v. n-p.* See **Հարթել**:

Հարթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, uniformity, smoothing.

Հարթուցանել (եմ, թուցի) *v. t.* To give umbrage, to cause aversion, to estrange, to alienate, to remove.

Հարթուցեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Suspicious, alienated.

Հարթուցումն (ցման, ցմամբ) *s.* Start of fear, start, sudden departure.

Հարթել (իմ, թեայ) *v. n-p.* To start with fear, to take umbrage, to make a start, to leave, to start off, to leap away, to flee.

Հարիւր (ոյ, ով) *adj. and s.* Hundred. **Հարիւր առ հարիւր**, hundred, centenary, composed of a hundred numbers.

Հարիւրամեայ, *adj. ind.* See **Հարիւրամեան**:

Հարիւրամեան (մեի, մեիւ) *adj.* That is a hundred years old; centenary, of a hundred years, that lasts a hundred years.

Հարիւրամեի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See **Հարիւրամեան**:

Հարիւրապատիկ, *adj. ind.* Centuple,

hundred times as much.

Հարիւրապետ (ի, աւ) *s.* Centurion, chief of a hundred persons.

Հարիւրաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Centenary, hundred: centurion: centuple.

Հարիւրեակ (եկի, եկաւ) *s.* Hundred, centary.

Հարիւրեման See **Հարիւրամեան**:

Հարիւրերորդ (ի, աւ) *adj.* Hundredth.

Հարիւրէքան (եցուց, էքումբք) *s. pl.* Every hundred.

Հարիւրորդ See **Հարիւրերորդ**:

Հարկ (ի, աւ) *s.* Tribute, contribution, tax, impost, duty, excise, levy, subsidy; land tax: necessity, want, constraints homage, duty; service: quit-rent, ground rent. **Հարկ տարապայման**, over assessment. **Հարկ եղեալ ի վերայ եկեղեցւոյ**, obvention. **Հարկ է**, one must, it is necessary, it matters. **Հարկաւ**, ի հարկէ or առ հարկի, necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion. **Հարկս հարկանել**, to contribute. **Հարկս հարկանել** or **հանել**, to tax, to put a tax, to impose, to raise money. **՚ի հարկի կացուցանել**, to place under contribution or tax. **՚ի հարկ մտանել**, to serve, to pay homage. **Հարկ առնել**, to force, to constrain, to offer violence.

Հարկաբար, *adv.* Necessarily.

Հարկաբեր (ի, աւ) *adj.* Tributary.

Հարկադիր (դրի, դրաւ) *s. and adj.* Imposer of a tax or burden, assessor of taxes: that forces, that offers violence.

Հարկադրել (եմ, էցի) *v. a.* To force, to constrain, to offer violence.

Հարկադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Force, violence, constraint; impost.

Հարկաժողով, *s. ind.* Collector, that gathers or raises some impost.

Հարկակիր, *adj. ind.* That is subject to necessities.

Հարկահան (ի, աւ) *s.* Exacter; collector.

Հարկահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exaction; collection, raising money, recovery, receipt.

Հարկահար (ի, աւ) *s.* Tributary; bondman; poor person.

Հարկանել (եմ, հարի) *v. a.* To beat, to strike, to give one or more

blows; to rub; to touch, to knock, to push; to knock in, to thrust: to wound, to offend; to prick, to bite; to envenom; to knock down, to kill; to slash; to run through; to pull or knock down, to overthrow: to bastinado, to belabour, to thrash unmercifully, to ill-treat, to abuse; to haul; to flatten. Փող հարկանել, to play on the trumpet, to play the French horn. լամ or զանգակ հարկանել, to ring the bells. Վրան or խորան հարկանել, to pitch a tent, to set up a pavilion. Նուագարան հարկանել, to play on a musical instrument, հարկանել զերկիր ոտամբ, to stamp with the feet. Իրամ հարկանել, to coin money. Ծափս հարկանել, to clap hands, to applaud. Ի շամփուր հարկանել, to put on the spit. Հարկանել Ի գլուխն, to cause a headach. Զգ հարկանել, without striking a blow. Հարկանել գիւի or այսոյն պղծոյ, to possess. Հարկանել զմի մեանս, to strike one another; to run each other through. Հարկանել խարաղանաւ, to lash. Հարկանել զդք յոգի, to kill. Հարկանել զկափաք քաղցի, to excite appetite. Հարկանել սպասոււորութիւն, to serve, to render service. Հարկանել զպատերազմ, to gain the battle. Հուր հարկանել զտամբ, to set on fire, to burn a house. Խռով հարկանել, to cause a riot, to trouble, to put into confusion, to cause disorder. Բանակ հարկանել, to pitch the camp, to encamp, to post one's self.

Հարկանելի (ըւոյ, լեւ) adj. and s. That is to be beaten; that strikes.

Հարկանիլ (իմ, հարայ) v.n-p. To be beaten or struck. Հարկանիլ Ի սէր, to fly into a passion; to fall in love. Հարկանիլ զազահուծեան, to be too fond of riches. Զարտասուս հարկանիլ, to melt into tears. Ի գուծ հարկանիլ, to be moved, to be touched with compassion. Հարկանիլ Ի վերայ, to assault, to attack. Հարկանիլ յոք, to adhere to some one, to become familiar, to visit often.

Հարկանուսն (նման, նմամբ) s. Act of striking; blow.

Հարկապահանջ (ի, իւ) s. Exactor, tax-gatherer; assessor of taxes, collector, receiver.

Հարկապահանջութիւն (թեան, թեամբ) s. Impost: See Հարկահանու-

թիւն: Exaction, collection.

Հարկապետ (ի, աւ) s. Chief exactor or collector, principal receiver.

Հարկապիտոյք (յեց, յեւք) s. pl. Necessaries, that is necessary for subsistence.

Հարկառու (ի, աւ) s. See Հարկահան:

Հարկաաու (ի, աւ) s. Tributary, liable to contribution; homager; tenant.

Հարկատրութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of paying tribute, contribution.

Հարկաւոր (ի, աւ) adj. Necessary, important, essential: ministering, waiting, serving.

Հարկաւորաբար, adv. See Հարկաւորապէս:

Հարկաւորական (ի, աւ) adj. See Հարկաւոր:

Հարկաւորապէս, adv. Necessarily, essentially.

Հարկաւորել (եմ, եցի) v. a. To necessitate, to force.

Հարկաւորիլ (իմ, բեցոյ) v. n-p. To be in haste, to be constrained or forced.

Հարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Necessity, urgent want, indigence: ministry, office, service.

Հարկել (եմ, եցի) v. a. and n. To necessitate, to constrain, to force: to contribute, to pay homage, to serve.

Հարկեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To necessitate, to constrain, to force, to press, to squeeze, to oblige.

Հարկեցուցանող (ի, աւ) adj. Pressing, that presses eagerly, urgent.

Հարկեցուցիչ (ցի, ցլաւ) adj. See Հարկեցուցանող:

Հարկեոր See Հարկաւոր:

Հարկիլ (իմ, կեցայ) v. n-p. See Հարկել:

Հարկիք (կեաց, կեօք) s. pl. Yoke: yoke of oxen.

Հարձ (ի, իւ) s. f. Concubine. Որ բանի զհարձ, one who keeps a concubine.

Հարձորդի (գւոյ, գւով) s. Son of a concubine.

Հարձութիւն (թեան, թեամբ) s. Concubinage.

Հարուածք (ծոց, ծովք) s. pl. Blow, beating, striking, percussion; bastinado: crush, knock; fight, conflict; blow on the nose; slash, cut: wound,

blow, bruise, contusion, bite, sore; scourge, chastisement; check, misfortune; rout, considerable loss; ravage, ruin. *Հարուածք եգիպտոսի*, the plagues of Egypt.

Հարուածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beat, to strike, to give many blows, to burden, to bastinado; to chastise, to punish.

Հարուլ (*ում, հարի*) *v. a.* To drive in, to thrust, to push; to strike. *Հարուլ զատամուկս*, to set the teeth on edge.

Հարումն (*րման, րմամբ*) *s.* Blow, beating.

Հարուստ (*րստի, րստիւ*) *adj.* Monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; long, remote, old; strong, vigorous. *Հարուստ մի*, enough, sufficiently, much.

Հարսանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Paranymp, that has the honour to conduct the bride.

Հարսանիթ (*նթի, նթաւ*) *s.* Measles.

Հարսանիք (*նեաց, նեաք*) *s. pl.* Nuptials; marriage, wedlock. *Չաստուած հարսանեաց*, Hymen. *Երբ հարսանեաց*, epithalamium. *Ճառ հարսանեաց*, discourse on marriage. *Հանգէս հարսանեաց*, espousals.

Հարսն (*սին, սամբ*) *s. f.* Wife, bride; married woman; betrothed woman; daughter in law. *Խօսել հարսն*, to betroth; to marry.

Հարսնազեւաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* That is dressed like a bride.

Հարսնախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Betrothing, espousals.

Հարսնածու (*ի, աւ*) *s.* Paranymp.

Հարսնական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to a wife or bride.

Հարսնանալ (*ամ, սնացայ*) *v. n-p.* To be married, to be a wife, bride or married woman.

Հարսնապաշոյճ, *adj. ind.* See *Հարսնազեւաց*.

Համարան (*ի, աւ*) *s.* Wedding, place of a marriage.

Հարսնացու, *adj. ind.* Marriageable.

Հարսնացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To give a daughter in marriage, to marry.

Հարսնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a married daughter, of a wife.

Հարսնուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* See *Հարսն*.

Հարսաբար, *adv.* See *Հարսապէս*.
Հարսալիր, *adj. ind.* Abundant, full. *Հարսալիր ձեռամբ*, liberally.

Հարսական (*ի, աւ*) *adj.* Rich, abundant, liberal.

Հարսահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Oppressed, weighed down by violence; oppressor, persecutor, extortioner.

Հարսահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To oppress, to subdue by violence, to vex, to persecute; to overcharge, to surcharge, to extort, to pillage.

Հարսահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Oppression, violence, vexation, exaction, extortion, rapine.

Հարսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To enrich one's self, to become rich; to abound.

Հարսապէս, *adv.* Richly, opulently; abundantly, in abundance.

Հարսապուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To enrich, to make rich.

Հարսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To drive in, to thrust in, to push; to imprint, to print, to mark; to fix, to establish.

Հարսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Riches, abundance of wealth, fortune, opulence, means; dynasty; abundance.

Հարց. See *Հարցք*.

Հարցարան (*ի, իւ*) *s.* Interrogator, that asks, that puts a question.

Հարցաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To interrogate, to ask, to seek.

Հարցաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interrogation, demand, question.

Հարցական (*ի, աւ*) *adj.* Interrogating, interrogative.

Հարցականապէս, *adv.* By way of interrogation.

Հարցականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interrogation.

Հարցանել (*եմ, հարցի*) *v. a.* and *n.* To ask, to seek, to fetch, to enquire, to inform one's self, to search, to consult; to interrogate, to examine.

Հարցապատիր, *adj. ind.* That deceives in asking; deceitful, captious.

Հարցաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That asks often, that seeks after, curious, that has a desire to learn.

Հարցաւիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire of asking, of seeking, of learning, curiosity.

Հարցաւոր (ի, աւ) *adj.* That asks.
Հարցափորձ (ի, իւ) *s.* Examination, interrogation, question, proceeding; account, reason; inquisition.
Հարցափորձանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **Հարցափորձ**.
Հարցափորձել (եմ, եցի) *v. a.* To examine, to interrogate, to search, to enquire.
Հարցափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հարցափորձ**.
Հարցաքննիչ, *adj. ind.* Examiner: See **Հարցաաւեր**.
Հարցաքննել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հարցափորձել**.
Հարցաքննութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Curiosity: See **Հարցափորձ**.
Հարցեւորձ See **Հարցափորձ**.
Հարցկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divination.
Հարցողական See **Հարցական**.
Հարցուած (ոյ, ու) *s.* Demand, interrogation: See **Հարցափորձ**.
Հարցուկ (ցիկ, ցիւ) *s.* and *adj.* Diviner, conjurer: divineress, witch, sorceress.
Հարցունք (ցման, ցմամբ) *s.* See **Հարցուած**.
Հարցութիւն See **Հարցափորձ**.
Հարցփորձ See **Հարցափորձ**.
Հարց անել or **ի հարցփորձ մատչել** See **Հարցափորձել**.
Հարցք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Demand, interrogation, examination; question: certain canticles or hymns are so called.
Հարող (ի, աւ) *s.* That beats, that strikes, striker.
Հարորանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be spread, to settle in great numbers on a field (speaking of birds).
Հաց (ի, իւ) *s.* Bread; small loaf; food, victuals. **Մէջն հացի**, crumb.
Հաց եփեալ յարգանակի, panado.
Հացաբոյծ, *adj. ind.* Nourished with bread.
Հացադործ (ի, աւ) *s.* Baker, that makes bread; oven-keeper.
Հացալից, *adj. ind.* Abounding in bread, in victuals, sated.
Հացակեր (ի, աւ) *adj.* That eats bread, that is fed with bread.
Հացակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That eats at the same table, guest, messmate.
Հացակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company at table.

Հացանալ (ամ, ցացայ) *v. n-p.* To be made into bread, to become bread.
Հացանոց (ի, աւ) *s.* Bakehouse, place where bread is made.
Հացաշատ, *adj. ind.* Abounding in bread, that produces much bread.
Հացափառաւ (ի, աւ) *s.* That sells bread.
Հացարան (ի, աւ) *s.* See **Հացանոց**.
Հացարար (ի, աւ) *s.* Baker: See **Հացանոց**.
Հացարարոց (ի, աւ) *s.* See **Հացանոց**.
Հացարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baking, art of making bread.
Հացաւէա, *adj. ind.* See **Հացալից**.
Հացերեց (րեցաւ, րեցամբ) *s.* That has the care of the wedding, paronymph.
Հացերեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a paronymph.
Հացեփեաց (փեցի, փեցաւ) *s.* Baker, oven-keeper.
Հացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Ash-tree.
Հացիկ (ցիկ, ցիւ) *s.* Roll, small loaf.
Հացկատակ (ի, աւ) *s.* Buffoon, jester, that causes laughter at table.
Հացկերոյթ (րութի, րութիւ) *s.* Banquet, feast, table, good cheer.
Հացկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հացկերոյթ**.
Հացհամեմ (ի, իւ) *s.* See **Աս. ջընդեղ**.
Հացուա, *adj. ind.* Full or abounding in ash trees.
Հացու (ի, աւ) *s.* See **Կոշուաւեր**.
Հաւ (ու, ու) *s.* Bird: hen: cock: grand father: beginning, rise, origiu. **Չաք հաւու**, chicken. **Պապ հաւու**, great-great-grand father. **Հաւ առնել**, to commence.
Հաւադէա (դիտի, դիտաւ) *s.* Augur, that divines by augury. **Հաւադէա լինել**, to augur.
Հաւալուան (լան, լամբ) *s.* Pelican; onocrotalus.
Հաւախոս (ի, իւ) *s.* Growing of the cock; unroosting time.
Հաւակ (ի, աւ) *s.* Commencement, rise, origin, author.
Հաւակեր (ի, աւ) *s.* Nourishment, food of birds.
Հաւահարց (ի, իւ) *s.* Augur.

Հաւահարց լինել, to augur.

Հաւահայ (ի, իւ) *s.* Augur. Հաւահայ լինել, to augur. Հաւահայք See Հաւահայութիւն:

Հաւահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Augur, presage.

Հաւան, *adj. ind.* Consenting, persuaded. Ի հաւան ածել, to persuade, to induce to do.

Հաւանաբար, *adv.* With consent, willingly.

Հաւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To be begun.

Հաւանական (ի, աւ) *adj.* Persuasive; persuadable, probable, likely.

Հաւանականաբար, *adv.* Probably, likely.

Հաւանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Probability, likelihood.

Հաւանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do.

Հաւանեցուցանողական (ի, աւ) *adj.* Persuasive.

Հաւանիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be persuaded, to be convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend, to suffer; to accept, to admit, to approve, to subscribe, to be agreed.

Հաւանողական (ի, աւ) *adj.* Persuasive.

Հաւանոց (ի, աւ) *s.* Hen-roost, roost. Ելանել Ի հաւանոցէ, to un-roost.

Հաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Persuasion, consent, condescension, agreement, acquiescence, confession, subscription, approbation, suffrage.

Հաւանութիւն (նման, նմամբ) *s.* See Հաւանութիւն:

Հաւապարտիւր See Հաւապարտ:

Հաւասար (ի, իւ) *adj. s. and adv.* Equal, same, conformable; straight, plain, even; like, equipollent, equivalent: equal, companion: uniform, unanimous: equally, evenly, conformably; level; even with. Հաւասար թղթայն, copy, duplicate. Հաւասար հրամանին աւանդ ղկատարումն, to be executed according to orders or command.

Հաւասարաբաշխ, *adj. ind.* That divides equally.

Հաւասարադործ (ի, աւ) *adj.* That makes, that works equally.

Հաւասարադոր, *adj. ind.* Of the same power; equivalent, equipollent.

Հաւասարակամ, *adj. ind.* That has the same will; of the same opinion.

Հաւասարական (ի, աւ) *adj.* See Հաւասար:

Հաւասարակից (եցի, եցաւ) *adj. and s.* Equal, like; companion, partner.

Հաւասարակողմն (ման, մամբ) *adj.* Equilateral.

Հաւասարակշիւ, *adj. ind.* Equal, exact.

Հաւասարակշիւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equilibrium, equipoise.

Հաւասարակշիւ (եմ, ցեցայ) *v. n-p.* To make one's self equal, to unite one's self, to participate.

Հաւասարանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Equangular.

Հաւասարաւաճ (ի, իւ) *adj. and s.* Equal, just.

Հաւասարաւաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exactness: isomeria.

Հաւասարապատիւ, *adj. ind.* See Համապատիւ:

Հաւասարապէս, *adv.* Equally; indifferently.

Հաւասարանջատ (ի, իւ) *adj.* Equidistant.

Հաւասարադէմ, *adj. ind.* Just, equitable.

Հաւասարադէմ, *adj. ind.* Conformable, equal.

Հաւասարաժառ, *adj. ind.* See Փառապէս:

Հաւասարել (եմ, եցի) *v. a.* To equal, to compare; to make equal, to unite, to adjust, to level; to square by a line; to counterbalance, to counterpoise; to make level, to make smooth: to communicate, to make partaker.

Հաւասարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հաւասարել:

Հաւասարիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To compare one's self, to make one's self equal or conformable; to be united, to communicate, to participate, to share.

Հաւասարորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Equal, participant, partner, companion.

Հաւասարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equality, parity, uniformity, conformity; parallel; compensation; equalization; party of rights; levelling; equi-

pollence: participation, communication, union.

Հաւասարութիւն (բման, բմամբ) *s.* Equation: See Հաւասարութիւն:

Հաւասարաբար, *adv.* See Հաւասարակաւ:

Հաւասարակաւ, *adv.* See Հաւասարակաւ:

Հաւաստեալ, *adv.* Certainly, truly, assuredly, indubitably, doubtlessly, positively, without fail, unquestionably; without difficulty; constantly; seriously.

Հաւաստել (եմ, եցի) *v. a.* To certify, to assure; to trust to, to be assured of.

Հաւաստի (առ, տեղ, տեղաւ) *adj. and adv.* Certain, true, indubitable, sure; constant, fixed; incontestable; uncontested; infallible; serious, positive; faithful: See Հաւաստեալ:

Հաւաստիք (տեղ, տեղաւ) *s. pl.* See Հաւաստութիւն:

Հաւաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Certitude, assurance; truth.

Հաւաստութիւն (տման, տմամբ) *s.* See Հաւաստութիւն:

Հաւաքաւոր (ի, աւ) *s.* Poulterer, that sells poultry.

Հաւատ (ոյ, ու) *s.* Faith; belief, religion; fidelity; confidence; persuasion.

Հաւատարմութիւն, *adj. ind.* Unfaithful, disloyal, perfidious.

Հաւատաւ (ամ, ապրի) *v. n. and a.* To believe; to persuade one's self: to commit, to trust, to confide. Ու հաւատաւ, to disbelieve.

Հաւատալի (ըս, ըսաւ) *adj.* Credible.

Հաւատալիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Credibility.

Հաւատակից (էցի, էցաւ) *adj.* That is of the same belief, of the same religion.

Հաւատակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Having the same religion or faith.

Հաւատառնական, *adj. ind.* That establishes, that sets forth the articles of the faith.

Հաւատարիմ (բոյ, բոյաւ) *adj.* Faithful, loyal, honest; trusty, confident; true, sure, certain, real: admissible, receivable.

Հաւատարմաբար, *adv.* Faithfully.

Հաւատարմանալ (ամ, մայայ) *v. n.* To be faithful; to be assured.

Հաւասարմակէս, *adv.* See Հաւասարմաբար:

Հաւասարմայուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To sanction; to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւասարմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fidelity, loyalty; faith, truth.

Հաւատացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Faithful, believing; trusted, confided.

Հաւատացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make believe, to persuade.

Հաւատաւոր (ի, աւ) *adj.* Religious (woman) or a woman who lives in chastity. Հաւատաւոր ժառանգաւոր, trustee.

Հաւատաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vow of continence or of chastity.

Հաւատաւորութիւն ժառանգութեան, seoffment of trust.

Հաւաք (ի, աւ) *adj.* Assembled, gathered together.

Հաւաքարան (ի, իւ) *s.* That makes a syllogism.

Հաւաքարանական (ի, աւ) *adj.* Syllogistick.

Հաւաքարանել (եմ, եցի) *v. n.* To make a syllogism.

Հաւաքարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Syllogism.

Հաւաքական (ի, աւ) *adj.* Collective.

Հաւաքարան (ի, աւ) *s.* Assembly, place of assembly.

Հաւաքել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to gather together, to heap up, to amass, to hoard, to accumulate; to gather, to gather again, to collect: to concentrate; to write down; to compile.

Հաւաքում (բման, բմամբ) *s.* Assemblage, heap, mass; collection, gathering, receipt; compilation; congestion; concentration.

Հաւել (եմ, եցի) *v. a.* To begin.

Հաւթագրամ (ոյ, ու) *s.* Coin of the value of seven twelfths of a penny.

Հաւորս (ի, աւ) *s.* Bird-catcher, fowler.

Հաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bird-trade, fowling.

Հաւաքաւոր (աբի, աբաւ) *s.* See Բաւ:

Հաւաքաւ See Հորաւ:

Հաւաքել See Խաւել:

Հաւորայեցի See Խորայեցի:

Հեգ (ի, իւ) *s.* Act of spelling;

syllable: See Հեգ:

Հեգեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To spell.
Հեգենայ (*ի, իւ*) *s.* See **Հեգ** :
Հեգնաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To laugh at the words of, to mock the discourse of.
Հեգնաբանութիւն See **Հեգնութիւն** :
Հեգնական (*ի, աւ*) *adj.* Ironical.
Հեգնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ridicule, to deride, to despise.
Հեգնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irony.
Հեգնորէն, *adv.* Ironically.
Հեղ (*ոյ, ու*) *adj.* Mild, affable, tractable, gentle, peaceable, easy, courteous.
Հեղաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks gently.
Հեղաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To speak or pronounce gently.
Հեղաբար, *adv.* Gently, mildly, meekly.
Հեղաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* See **Հեղ** :
Հեղաքնայ, *adj. ind.* Soft, slow.
Հեղական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հեղ** :
Հեղահամբոյր, *adj. ind.* See **Հեղ** :
Հեղապէս, *adv.* See **Հեղաբար** :
Հեղասահ, *adj. ind.* That flows gently.
Հեղատաղարթ, *adj. ind.* Whose leaves tremble gently.
Հեղապուշանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make mild or tranquil.
Հեղիկ, *adv.* Gently, softly.
Հեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gentleness, softness.
Հեղորէն, *adv.* See **Հեղաբար** :
Հեթանոս (*ի, աւ*) *s.* Pagan, idolater, infidel. **Հեթանոսք**, the gentiles, gentilism, the heathen nations.
Հեթանոսաբար, *adv.* Like a heathen.
Հեթանոսաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* That lives like a heathen, infidel.
Հեթանոսական (*ի, աւ*) *adj.* Pagan, idolatrous, profane.
Հեթանոսակիր, *adj. ind.* What the gentiles are subject to : See **Հեթանոսական** :
Հեթանոսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n.* To become a pagan.
Հեթանոսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a heathen.
Հեթանոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Heathenism, gentilism.

Հեթանոսորէն, *adv.* See **Հեթանոսաբար** :
Հեթեթանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Convenience, decorum, decency.
Հեթեթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make convenient, to accommodate, to adjust.
Հելլեն, *s. and adj. ind.* See **Հելլենացի** :
Հելլենաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hellenism.
Հելլենական (*ի, աւ*) *adj.* Greek.
Հելլենացի (*ցւոյ, ցւով*) *s. and adj.* Greek. **Հելլենացի լեզու**, the Greek language. **Հելլենացի խօսել**, to speak Greek. **Հելլենացի գրել**, to write Greek.
Հեծ (*ոյ, ու*) *s.* See **Հեծու** :
Հեծան (*ի, աւ*) *s.* Rafter; large stick.
Հեծանահերձ, *adj. ind.* That splits rafters; carpenter.
Հեծանաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Order or position of rafters.
Հեծանել (*եմ, հեծայ*) *v. n.* To mount; to remount; to be mounted on a horse, on an animal, to ride.
Հեծանելի (*լւոյ, լեւու*) *adj.* That is to mount.
Հեծանոց (*ի, աւ*) *s.* Winnowing fan; hayrake: See **Բահ** :
Հեծեալ (*ելոյ, ելով*) *adj. and s.* Mounted; horseman, rider.
Հեծել (*եմ, եցի*) *v. n.* To groan, to complain, to lament, to sigh.
Հեծելագունք (*գնդի, գնդաւ*) *s. and adj.* See **Հեծելազոր** :
Հեծելազոր (*ու, ու*) *s. and adj.* Cavalry, warriors on horseback, horses; squadron.
Հեծելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of mounting; cavalcade; act of riding.
Հեծեծանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Groaning, complaint, sigh.
Հեծեծել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Հեծել** :
Հեծեծելի (*լւոյ, լեւու*) *adj.* Lamentable, deplorable.
Հեծեծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հեծեծանք** :
Հեծեծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* See **Հեծեծանք** :
Հեծկալ See **Հեծկալալ** :
Հեծկալալ (*ամ, տացի*) *v. n.* To sob.

Հեծկլամբ (հայ, հոբ) *s. pl.* Sob, hiccough.

Հեծնուլ (ում, ծայ) *v. n-p.* See **Հեծանել**.

Հեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Groaning, complaint, tears, sigh accompanied with tears, woes.

Հեծութիւն (ծման, ծմամբ) *s.* See **Հեծութիւն** and **Հեծկլամբ**.

Հեծուլ, *s. ind.* See **Հեծութիւն**.

Հեծուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To make mount, to put on.

Հեկեկալ (ամ, կայի) *v. n.* See **Հեծել**.

Հեկեկանք See **Հեծեծանք**.

Հեղական (ի, աւ) *adj.* Infused.

Հեղանիլ (իմ, հեղայ) *v. n-p.* To flow; to spread.

Հեղանիւթ (ոյ, ու) *s.* Liquor, fluid substance.

Հեղանուա, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid.

Հեղք (ի, աւ) *adj.* Idle, slothful, sluggish, cowardly, slow, lukewarm.

Հեղքաբար, *adv.* Idly, slothfully, coldly, slowly.

Հեղքադնայ, *adj. ind.* Slow, that walks slowly.

Հեղքալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be idle, to amuse one's self, to lose time, to fall asleep.

Հեղքալուր, *adj. ind.* Careless, negligent, that listens negligently.

Հեղքանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* See **Հեղքալ**.

Հեղքանք (հայ, հոբ) *s. pl.* See **Հեղքութիւն**.

Հեղքասիրա (սրտի, սրտաւ) *adj.* That has a slow or heavy mind.

Հեղքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, want of activity, slowness, tardiness, indifference, lukewarmness, great negligence, supineness, laziness.

Հեղեղ (ի, աւ) *s.* Inundation, deluge, torrent, ravine.

Հեղեղաբար, *adv.* Like a torrent.

Հեղեղադնայ, *adj. ind.* That flows, that passes like a torrent.

Հեղեղական (ի, աւ) *adj.* Of inundation.

Հեղեղահերձ, *adj. ind.* That breaks a torrent.

Հեղեղամած, *adj. ind.* Inundated.

Հեղեղաստա, *adj. ind.* That has punished with the deluge.

Հեղեղավայր (ի, իւ) *s.* Inundated

place, place subject to inundation.

Հեղեղաւ (ի, աւ) *s.* Torrent, ravine.

Հեղեղատել (եմ, եցի) *v. a.* To inundate.

Հեղեղեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Inundated, submerged, covered with water.

Հեղեղել (եմ, եցի) *v. a.* To inundate, to submerge, to cover with water; to flow in a torrent.

Հեղեղիկ (եմ, եցի) *v. a.* To dilute, to steep in some liquor.

Հեղեղիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liquidity.

Հեղեղուկ, *adj. ind.* See **Հեղանուա**.

Հեղեղակ See **Հեղեղակ**.

Հեղինակ (ի, աւ) *s.* Author, inventor.

Հեղինակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Authority.

Հեղձական (ի, աւ) *adj.* Suffocating, choking.

Հեղձամահ, *adj. ind.* Suffocated, choked; drowned; strangled.

Հեղձամղձուկ, *adj. ind.* Choked, suffocated; suffocating.

Հեղձանախանձ, *adj. ind.* Envious; that dies of envy.

Հեղձանել (եմ, հեղձի) *v. a.* See **Հեղձուցանել**.

Հեղձանիլ (իմ, ձայ) *v. n-p.* See **Հեղձնուլ**.

Հեղձնուլ (ում, ձայ) *v. n-p.* To choke, to be suffocated; to burst; to be drowned, to die in some liquid.

Հեղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հեղձութիւն**.

Հեղձութիւն (ձման, ձմամբ) *s.* Suffocation, choking, pressure.

Հեղձուցանել (եմ, ձուցի) *v. t.* To suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Suffocated, choked.

Հեղձուցիկ, *adj. ind.* See **Հեղձութեալ**.

Հեղոյս (զուսի, զուսիւ) *s.* Nail.

Հեղուլ (ում, հեղի) *v. a.* To pour, to shed, to empty; to scatter, to spread, to throw, to disperse.

Հեղուկ (ի, աւ) *s.* See **Հեղանիւթ**.

Հեղուկալափ (ի, իւ) *s.* Areometer.

Հեղուլն (զման, զմամբ) *s.* Effusion, pouring out; infusion; dispersion.

Հեղուակել (*եմ, էցի*) *v. a.* To nail, to fasten with nails.

Հեղուակած (*այ, ով*) *s.* Fastening with nails.

Հեղք or **Հեղք** See **Հեղք**.

Հեռուկ, *s. ind.* Vexation. **Հեռուկս անել**, to do any thing through spite.

Հենխաղաց, *adj. ind.* That makes an incursion.

Հենգն, *s. ind.* **Ընդ հենգն ելանել** or **ի հենգն արկանել** See **Հեղանել**.

Հեղանական See **Հեղանական**.

Հեղանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Հեղանական**.

Հեղանել See **Հեղանել**.

Հեղանում (*նման, նմամբ*) *s.* See **Հեղանում**.

Հեղուլ (*ուլ, հեղի*) *v. a.* To warp, to weave.

Հեղւ, *adj. ind.* Easy, commodious, light; voluptuous, delicious.

Հեղաւոր, *adv.* Easily, commodiously, with pleasure.

Հեղաւորի (*գուշի, գուշիւ*) *adj. comp.* Very or more easy; very delicious.

Հեղաւի (*լւոյ, լեւա*) *adj.* Delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious, voluptuous.

Հեղաւոր, *adj. ind.* See **Հեղաւի**.

Հեղաւոր, *adj. ind.* Tractable, docile; accommodating, condescending; easy, convenient; complaisant, mild, agreeable.

Հեղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delight, voluptuousness, sensual pleasure, fornication.

Հեղաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That speaks, that sings agreeably, sweet, agreeable.

Հեղաւորի, *adj. ind.* Easily produced, that takes rise easily.

Հեղաւոր, *adj. ind.* Condescending, voluntary, prompt.

Հեղաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Հեղաւի**.

Հեղաւորաց, *adj. ind.* Easy, delicious, convenient.

Հեղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ease, convenience, pleasure, delight.

Հեղաւոր (*ամ, ասցայ*) *v. n-p.* To be delighted, to amuse one's self, to rejoice, to take pleasure.

Հեղաւոր (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Հեղաւոր**.

Հեղաւորաց, *adj. ind.* Sweet, agreeable (wind). **Հեղաւորաց հոգ**, zephyr.

Հեղաւորաց, *adv.* Easily; voluptuously, deliciously.

Հեղաւոր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Delicious, voluptuous, libidinous, sensual.

Հեղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Voluptuousness, sensuality.

Հեղաւորաց, *adj. ind.* Delicate, delicious, soft, effeminate.

Հեղաւորացանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To delight, to make easy.

Հեղաւոր, *adv.* Easily, with ease; at pleasure, naturally; pliantly, conveniently.

Հեղաւորի, *adj. ind.* Easy to comprehend.

Հեղաւոր, *adj. ind.* Easy.

Հեղաւոր See **Հեղաւոր**.

Հեղաւոր (*ի, աւ*) *s.* Place or instrument of pleasure, of convenience.

Հեղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Facility, ease, convenience; delight, pleasure, voluptuousness.

Հեղաւորաց See **Հեղաւորաց**.

Հեղ (*ի, իւ*) *s.* Hate, envy, rancour.

Հեղաւորի, *adj. ind.* Distant, that lives far off, remote.

Հեղաւորութիւն (*կան, կամբ*) *s.* Telescope.

Հեղաւոր (*ի, իւ*) *adj.* Absent; distant.

Հեղաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Absence; distance.

Հեղաւոր (*կիմի, կիմիւ*) *s.* Apogee.

Հեղաւոր, *adj. ind.* Removed, distant.

Հեղաւոր (*ամ, ասցայ*) *v. n-p.* To remove, to deviate, to swerve, to dissent, to break off; to absent one's self; to abstain; to escape; to overflow; to sheer off.

Հեղաւոր (*այ, աւ*) *s.* Juno: See **Հեղաւոր**.

Հեղաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Distant place or country; far off, distant. **Ի հեղաւորանէ**, from afar.

Հեղաւորաց, *adj. ind.* Remote, far off, distant.

Հեղաւորաց (*նայ, նոք*) *s. pl.* Who are remote or distant.

Հեղաւորաց (*ցման, ցմամբ*) *s.* Remoteness; declination.

Հեղաւորաց, *adj. ind.* See **Հեղաւորաց**.

Հեռացուցանել (հմ, ցուցի) v. t. To remove, to scatter; to make deviate, to detach, to displace, to estrange; to make recede; to decline.

Հեռացուցիչ (ցի, ցու) adj. That removes.

Հեռավոր (ի, աւ) adj. Remote, removed, distant, absent, that lives far off.

Հեռավորական (ի, աւ) adj. See **Հեռավոր**.

Հեռավորութիւն (թեան, թեամբ) s. Remoteness, distance, absence, non residence; length, space, interval. **Հեռավորութիւն** 'ի ցամաքէ, sea-room.

Հեռի, adj. ind. and pre. Remote, distant: far. **Հեռի առնել**, to remove far off.

Հեռութիւն (թեան, թեամբ) s. See **Հեռ** and **Հեռավորութիւն**.

Հեռուստ: 'ի հեռուստ, adv. Far, from afar, far off.

Հեռա (ի, իւ) adj. Contumacious, refractory, disobedient, transgressing.

Հեռանք (նայ, նգ) s. pl. See **Հեռանութիւն**.

Հեռակ (հմ, էցի) v. n. To contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose.

Հեռանութիւն (թեան, թեամբ) s. Disobedience, opposition, transgression, contumacy, refusal.

Հեռ See **Հեռք**: **Հեռ առնել**, to go, to march. **Չհեռ առնել**, **զհեռ լինել**, **զհեռ մասնել**, **զհեռ կրթել** or **ի հեռ մասնել**, to pursue, to run after, to seek.

Հետագայ (ի, իւ) adj. Following, next.

Հետագնաց, adj. ind. That goes after, following.

Հետադոմ (ի, աւ) adj. Inquirer, examiner. **Հետադոմ լինել** See **Հետադոմել**.

Հետադոմել (հմ, էցի) v. a. To pursue; to search, to ferret; to pry into, to enquire, to consult, to examine.

Հետադոմութիւն (թեան, թեամբ) s. Search, inquisition.

Հետախաղալ: **Հետախաղալ առնել** or **ծածկել**, To hide; to undo, to destroy, to extirpate.

Հետակայ See **Հետագայ**.

Հետաձգել (հմ, էցի) v. a. To drag, to draw after one's self.

Հետամուտ (մոխ, մուտ) adj. Pursuing; fond of, eager, that aspires; candidate, concurrent; rival, emulous.

Հետամուտ լինել, to pursue, to seek, to follow close; to aspire; to concur.

Հետամուտել (հմ, էցի) v. n. To pursue, to run after.

Հետամուտութիւն (թեան, թեամբ) s. Pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հետոյի See **Հետոյի**.

Հետոյոյ, adj. ind. See **Հետադոմ**.

Հետաձարել (հմ, էցի) v. a. To cause to pursue, to send after.

Հետաքրք (ի, աւ) s. Course, route, road, way.

Հետաքնին, adj. ind. Inquisitive, curious.

Հետաքննել See **Հետաքննել**.

Հետաքննութիւն See **Հետաքննութիւն**.

Հետաքրքիր, adj. ind. Curious, inquisitive.

Հետաքրքրութիւն (թեան, թեամբ) s. Curiosity.

Հետեւաբար, adv. Consequently, accordingly.

Հետեւակ (ի, աւ) adj. and s. That goes on foot: that goes after, following: footsoldier: trivial, ordinary, uncultivated, without ornament. 'ի հետեւակուց, on foot.

Հետեւակազնայ, adj. ind. That goes on foot.

Հետեւակազոր (աւ, աւ) s. Infantry.

Հետեւակախուսմբ, adj. ind. **Հետեւակախուսմբ զորք**, Infantry, soldiers that fight on foot.

Հետեւակամարտ (ի, իւ) adj. That fights on foot.

Հետեւակամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Combat on foot or of infantry.

Հետեւական (ի, աւ) adj. Following.

Հետեւակել (իմ, կէցայ) v. n-p. To go on foot.

Հետեւամարտ See **Հետեւակամարտ**.

Հետեւամարտութիւն See **Հետեւակամարտութիւն**.

Հետեւանալ (ամ, արցայ) v. n-p. To follow, to go after.

Հետեւանք (նայ, նգ) s. pl. Consequence; order, succession: corollary.

Հետեւանէս, adv. See **Հետեւաբար**.

Հետեւեցուցանել (հմ, ցուցի) v. t.

To make follow; to induce, to infer, to conclude.

Հետևել (իմ, ւեցայ) *v. n-p.* To follow, to go or come after, to result; to go, to follow a road; to derive, to proceed from, to come from.

Հետևողապէս, *adv.* In following.

Հետևողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consequence; affinity, relation.

Հետևորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Consecutive, consequent, subsequent, following, dependent.

Հետևութիւն See **Հետևողութիւն**.

Հետևումն (ւման, ւմամբ) *s.* See **Հետևողութիւն**.

Հետզհետէ, *adv.* Successively, one after another, from hand to hand, consecutively, one after the other; by degrees.

Հետէ, *pre.* From. 'ի մանկութենէ 4ետէ, from infancy, from the cradle. Եայնմհետէ, from that time. 'ի սկզբանէ հետէ, from the beginning.

Հետընդհետ, *adv.* Immediately, forthwith, very soon.

Հետի, *adj. ind. and adv.* That goes on foot, on foot. 'ի հետի, in going on foot.

Հետիոտ or **Հետիոտն**, *adj. ind.* That goes on foot. **Հետիոտս** or 'ի հետիոտս, on foot.

Հետք (տոց, տոգթ) *s. pl.* Trace, track, vestige, foot mark; pace, foot. **Հետք դադանայ**, trail, track of animals. **Հետք նաւու**, track or run of a ship. **Հետք անուոյ**, rut of a wheel.

Հեր (ոյ, ով) *s.* Hair, horsehair. **Հերք գլխոյ**, head of hair. **Թափել զհերս**, to take away hair.

Հերա (այ, աւ) *s.* Juno.

Հերադործ (ի, աւ) *adj.* That produces, that makes hair grow.

Հերաթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fox-evil, falling of the hair.

Հերակարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tonsure.

Հերապանծ, *adj. ind.* That has much hair or leaves.

Հերաս (ի, աւ) *adj.* Bald.

Հերասուկ, *adj. ind.* See **Հերաս**.

Հերարձակ, *adj. ind.* Dishoreled.

Հերաւոր See **Գիտաւոր**.

Հերետիկոսութիւն See **Հերետիկոսութիւն**.

Հերետիկ (ի, աւ) *s.* Heretick.

Հերետիկոսայք (ասայ, աքթ) *s. pl.*

Hereticks: See also **Հերետիկոս**.

Հերետիկոսապետ (ի, աւ) *s.* Heresiarch.

Հերետիկութիւն See **Հերետիկոսութիւն**.

Հերետիկոս (ի, աւ) *s.* Heretick, sectary.

Հերետիկոսական (ի, աւ) *adj.* Heretical.

Հերետիկոսապետ See **Հերետիկոսապետ**.

Հերետիկոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heresy; heretical meaning.

Հերիւն or **Հերուն** (բան, բամբ) *s.* Bodkin; awl.

Հերիք, *adj. ind.* Sufficient; clever. **Հերիք լինել յամս**, to be adult, to be of age.

Հերիքանալ (ամ, քայայ) *v. n-p.* To suffice, to be sufficient.

Հերիկ (ի, իւ) *s.* Tilling, culture.

Հերկս հարկանել See **Հերկել**.

Հերկագործ (ի, աւ) *s.* Labourer, cultivator.

Հերկագործել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերկել**.

Հերկագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tillage, digging up, culture, labour.

Հերկարար (ի, աւ) *adj. and s.* See **Հերկագործ**.

Հերկել (եմ, եցի) *v. a.* To labour, to dig up, to cultivate; to fashion, to give a shape.

Հերձ, *s. ind.* See **Հերձուած**.

Հերձութիւն, *adj. ind.* That has cloven wings.

Հերձանել (եմ, հերձի) *v. a.* To cleave, to split again, to cut, to divide, to open; to crack; to burst, to make burst, to chop; to tear; to steer.

Հերձասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That sows discord or division.

Հերձել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հերձանել**.

Հերձի (մւոյ, մեաւ) *s.* Mastick tree.

Հերձաւել (եմ, եցի) *v. a.* To cut; to crack; to rumple, to fumble.

Հերձուած (ոյ, ով) *s.* Division, separation; rupture, disunion, discord, dispute; schism; sect; heresy.

Հերձուածական (ի, աւ) *adj.* Schismatic, heretick.

Հերձուածապետ (ի, աւ) *s.* Chief of a schism, of a sect; heresiarch.

Հերձուածիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.*

To be divided, to be separated.

Հերձուածողական See Հերձուածողական:

Հերձուածողական, *adj. ind.* Schismatical; heretical, erroneous.

Հերձուածողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Schism; sect; heresy.

Հերձուածութիւն See Հերձուածողութիւն:

Հերձուածող (ի, աւ) *s.* Schismatical; sectary; heretick.

Հերձուական See Հերձուական:

Հերձու (ում, հերձի) *v. a.* See Հերձանել:

Հերձում (ման, մամբ) *s.* See Հերձուած:

Հերձուցանել (եմ, մուցի) *v. t.* See Հերձանել:

Հերմէս (մայ, մաւ) *s.* Mercury.

Հերու, *adv.* Last year. 'ի հերուն հետէ, since last year: long time before, long time since.

Հերուն See Հերին:

Հերքել (եմ, եցի) *v. a.* To refuse, to repulse, to reject, to reprove, to refute, to contradict, to rebuke.

Հերքում (քման, քմամբ) *s.* Repulse, rebuff, refutation, contradiction, confutation.

Հեալ (ամ, ապի) *v. n.* To breathe short, to puff, to breathe with difficulty.

Հեւ See Հիւ:

Հեւր See Հիւր:

Հեփեսոս (աւայ, աեւ) *s.* Vulcan.

Հեք See Հեք:

Հզօր (ի, աւ) *adj.* Strong, vigorous, robust, powerful, valiant.

Հզօրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To gather strength, to become stronger, to become powerful.

Հզօրակէս See Հզօրեղակէս:

Հզօրացանել See Զօրացանել:

Հզօրեղ (ի, աւ) *adj.* Very strong, very stout, very powerful.

Հզօրեղակէս, *adv.* Strongly, vigorously, powerfully, stoutly, firmly.

Հզօրիչ (բշի, բշաւ) *adj.* Strengthening, that makes strong.

Հզօրութիւն See Զօրութիւն:

Հէ, *int.* Oh! hah!

Հէք See Հէք:

Հէհ, *int.* Hah!

Հէն (հինի, հինիւ) *s.* Marauder,

rover. Հէն ծովու, pirate, corsair, sea robber, sea rover. Հէք, sea robbers, corsairs: marauding, plundering; piracy.

Հէք (հէքայ, հէքով or հէքի, հէքու) *adj.* Unhappy, unfortunate, sorrowful, miserable.

Հիւ See Հիւ:

Հիւանալ (ամ, հիացայ) *v. n-p.* To be astonished, to admire, to be surprised, to fall into an ecstasy.

Հիւանմար, *adj. ind.* Charming, surprising; that charms to admiration.

Հիացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Հիացում:

Հիացում (յման, յմամբ) *s.* Admiration, astonishment, surprise, wonder; charm, enchantment; stupor, trance, ecstasy.

Հիացուցանել (եմ, յուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to enchant, to charm to admiration.

Հիբար, *adv.* As, how.

Հիդանալ (ամ, դացայ) *v. n.* To be unhappy.

Հիդութիւն See Հիդութիւն:

Հիդրայ (ի, իւ) *s.* Hydra.

Հիդան See Հիբար:

Հիլոս (ի, իւ) *s.* Ichneumon.

Հիկէն, *conj.* As, for example.

Հիդք See Հիդք:

Հիմ, *adv.* Why? for what reason?

Հիմէն (մնի, մնաւ) *s.* A kind of measure: See Դարակ:

Հիմն (ման, մամբ) *s.* Foundation; base, foot; foundation, establishment.

Հիմնաբար, *adv.* Fundamentally.

Հիմնադիր (դրի, դրաւ) *s.* Founder, institutor.

Հիմնադրել (եմ, եցի) *v. a.* To found, to establish, to institute.

Հիմնադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Foundation, institution.

Հիմնական (ի, աւ) *adj.* Fundamental.

Հիմնալաւ, *adj. ind.* Հիմնալաւ աւել, To raze, to pull a building down to the ground, to level with the ground.

Հիմնանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be founded, to be established.

Հիմնակէս, *adv.* Fundamentally.

Հիմնարկել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To found, to lay the foundation, to begin; to institute, to establish.

Հիմնարկու (ի, աւ) *s.* Founder.

institutor, that has laid the foundation.

Հիմնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foundation, institution.

Հիմնացեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Founded, well established, firm.

Հիմնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To establish, to found; to fix, to fortify.

Հիմնաւոր (ի, աւ) *adj.* Fundamental; well founded.

Հիմնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Հիմնացուցանել:

Հիմնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Basis, foundation; firmness, solidity.

Հիմնափայլ, *adj. ind.* Quite clear, splendid, shining.

Հիմնափայլել (եմ, եցի) *v. a.* To make clear or bright from the foundation or entirely.

Հիմնափոր, *adj. ind.* That excavates, that digs the foundation.

Հիմնել (եմ, եցի) *v. a.* To found, to establish.

Հիմնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Հիմնել:

Հին (հնոյ, հնով) *adj.* Old, worn, that is not new; ancient, antique; decayed. Հինք, the ancients; antiquity.

Հինարար, *adv.* Like a sea rover or corsair.

Հինաւոր, *adj. ind.* Old, aged, dotard. Հինաւոր զինուոր, veteran.

Հինախաղաց See Հինախաղաց:

Հինական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a sea rover, to a corsair.

Հինահար (ի, աւ) *adj. and s.* See Ապաստակաւոր:

Հինահարութիւն See Ապաստակաւորութիւն:

Հինամայ, *adj. ind.* See Հինաւոր:

Հինգ (հնգի, հնգիւ) *adj.* Five.

Հինգազի (զւոյ, զեաւ) *adj.* Pentachord.

Հինգամայ, *adj. ind.* Quinquennial.

Հինգաման (հնի, հնիւ) *adj.* That is five years old.

Հինգամսայ, *adj. ind.* Of five months.

Հինգեակ See Հնգեակ:

Հինգեման See Հինգաման:

Հինգետասան See Հնգետասան:

Հինգերակ See Հնգերակ:

Հինգերորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Fifth: fifthly.

Հինգերորդել (եմ, եցի) *v. a.* To

raise or contribute the fifth part of the fruits.

Հինգեքեան See Հնգեքեան:

Հինգականգնեան, *adj. ind.* Of five cubits.

Հինգկնել (եմ, եցի) *v. a.* To make quintuple, to make five times as much.

Հինգհեքեան, *adj. ind.* Of five syllables.

Հինգշաբաթ (ի, իւ) *s.* See Հինգշաբաթի:

Հինգշաբաթեան, *adj. ind.* Of five weeks.

Հինգշաբաթի (թւոյ, թւով) *s.* Thursday. Աւագ հինգշաբաթի, Holy Thursday. Գեր հինգշաբաթի, Shrove Thursday.

Հինգոսեան, *adj. ind.* Pentameter.

Հինգաւորիկ, *adj. ind. and adv.* Five times as much.

Հինգտերեան, *s. ind.* Cinque-foil.

Հինգորեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Of five days: Thursday.

Հինորեայ (րէի, րէիւ) *adj.* See Հինաւոր:

Հիպսոս or Հիպսոսս See Հիւպսոսս:

Հիպսոսութիւն See Հիւպսոսութիւն:

Հիպարքոս See Եպարքոս:

Հիպերեա or Հիպերեա (րեաի, րեաւ) *s.* (Greek word) See Ապաստաւոր or Պաշտօնեայ:

Հիպես, *adv.* See Հիբար:

Հիւ, *s. ind.* Round, circle. Հիւ շրջանակել, to turn round.

Հիւ (ի, աւ) *s.* See Հիբիկ:

Հիբիկ (րիի, րիւ) *s.* Iris, rainbow: sword grass, yellow waterflag: purple (colour): deep blue.

Հիւանդ (ի, աւ) *adj.* Sick, that is ill; suffering, patient; invalid, infirm.

Հիւանդաբիւ, *adj. ind.* Quite ill, sickly; unwholesome, unsound.

Հիւանդական (ի, աւ) *adj.* See Հիւանդ:

Հիւանդամիտ See Խօթամիտ:

Հիւանդանալ (ամ, գացայ) *v. n p.* To fall ill, to be ill, to become invalid.

Հիւանդանի (նոյ, նով) *s. pl.* The sick.

Հիւանդանոց (ի, աւ) *s.* Hospital, place where sick persons are taken care of, hospital for the sick; infirmary.

Հիւանդապահ (ի, աւ) *adj. and s.*

That takes care of the sick; overseer of an infirmary.

Հիւանդարար (ի, աւ) *adj.* That causes an illness.

Հիւանդացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to fall ill, to render infirm.

Հիւանդաբայլ, *adj. ind.* That is weakly.

Հիւանդոտ (ի, աւ) *adj.* Unsound, unwholesome, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Malady, illness, languor, infirmity, indisposition, ailment.

Հիւգրա *See* Հիգրայ:

Հիւթ (ոյ, ով) *s.* Humour, moisture; juice, liquor, water, drop; gravy; sap: matter, body, element.

Հիւթական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal, terrestrial.

Հիւթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality, matter.

Հիւթային (յնոյ, յնով) *adj.* *See* Հիւթական:

Հիւթանիւթ (ի, իւ) *adj.* *See* Հիւթական:

Հիւթաւոր (ի, աւ) *adj.* *See* Հիւթական:

Հիւլէ (ի, իւ) *s.* Atom, corpuscle.

Հիւլէական (ի, աւ) *adj.* Corpuscular, atomical.

Հիւթեղ (ի, աւ) *adj.* *See* Պարարա:

Հիւթեղէն (զինի, զինաւ) *adj.* *See* Պարարա and Հիւթական:

Հիւծ (ի, իւ) *adj.* Lean, shriveled, shrunk, withered.

Հիւծական (ի, աւ) *adj.* That makes lean.

Հիւծանել (եմ, հիւծի) *v. a.* To make lean.

Հիւծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To grow lean, to shrink, to waste, to fall away, to wither.

Հիւծումն (ծման, ծմամբ) *s.* Growing lean; marasmus, consumption.

Հիւշ (ի, իւ) *s.* Hut, cottage, hovel, small lodge; barrack; closet; hermitage; publick house out of town, tea-garden: atom, corpuscle.

Հիւշեայ *See* Հիւշէ:

Հիւշէ *See* Հիւշէ:

Հիւշեական *See* Հիւլէական:

Հիւշեակ *See* Հիւշեակ:

Հիւշոտ *See* Հիւշոտ:

Հիւպատ *See* Հիւպատոս:

Հիւպատեան, *adj. ind.* Consular.

Հիւպատոս (ի, աւ) *s.* Consul; mayor.

Հիւպատութիւն or Հիւպատոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consulship, dignity of consul or consular dignity.

Հիւս (ոյ, ով) *s.* Texture, twist; weft, hair-lace. Հիւս ձեւն, drift of snow from the mountains.

Հիւսած *See* Հիւսուած:

Հիւսակ (ի, աւ) *s.* Texture; weft, hair-lace.

Հիւսանել (եմ, հիւսի) *v. a.* *See* Հիւսել:

Հիւսել (եմ, եցի) *v. a.* To weave; to twist, to braid, to make into cord; to plait; to knit: to compose, to ornament.

Հիւսիս (ոյ, ով) *s.* North; northwind, northeast-wind, boreas.

Հիւսիսաբնակ (ի, աւ) *adj.* Inhabiting the north, northern.

Հիւսիսախաղաց, *adj. ind.* That comes from the north; that goes towards the north.

Հիւսիսական (ի, աւ) *adj.* *See* Հիւսիսային:

Հիւսիսակողմն (զման, զմամբ) *s.* North, septentrion.

Հիւսիսային (յնոյ, յնով) *adj.* Septentrional, northerly, hyperborean; arctic.

Հիւսիսի (սոյ, սեաւ) *s.* *See* Հիւսիս:

Հիւսկէն, *adj. ind.* Woven, plaited, twisted, knit.

Հիւսն (սան, սամբ) *s.* Carpenter; joiner. Հիւսն բանից, that writes some work.

Հիւսնական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a carpenter.

Հիւսնել (եմ, եցի) *v. a.* To work in carpentry.

Հիւսնոց (ի, աւ) *s.* Carpenter's shop.

Հիւսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Carpentry, trade of a carpenter, joiner's trade.

Հիւսուած (ոյ, ով) *s.* Texture, tissue, weft, twist, mesh: intertwisting; contexture; worsted.

Հիւսուածոյ (ի, իւ) *adj.* Woven.

Հիւսուել *See* Հիւսել:

Հիւսումն (սման, սմամբ) *s.* *See* Հիւսուած:

Հիւստի *See* Հիւսիս:

Հիւր (ոյ, ով) *s.* Guest, stranger, host.

Հիւրաբար, *adv.* Like a host.

Հիւրամեծար (ի, իւ) *adj.* Hospitable, that practises kindness or liberality towards strangers.

Հիւրամեծարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Հիւրանոց (ի, աւ) *s.* Inn; hospitable house; house for the reception of strangers.

Հիւրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hospitable, that willingly lodges strangers.

Հիւրասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hospitality.

Հիւրասեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Inhospitable.

Հիւրասեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inhospitality.

Հիւրատուն (տան, տամբ) *s.* See **Հիւրանոց**.

Հիւրընկալ (ի, իւ) *adj.* Hospitable, that receives strangers.

Հիւրընկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive, to welcome, to treat.

Հիւրընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reception, welcome, hospitality.

Հիւրոյթ (սւթի, սւթիւ) *s.* State of a host, of a guest: host, stranger.

Հիւրոյք (յից, յիւք) *s. pl.* See **Հիւրընկալութիւն**.

Հիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a host, of a stranger.

Հիքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render unhappy, to ruin.

Հիքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, *adj. ind.* Obedient, docile, easy, condescending, complying, pliant, pliable.

Հլուական (ի, իւ) *adj.* See **Հլու**.

Հլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obedience, docility, deference.

Հլրդենի See **Խլրդենի**.

Հծծել (եմ, եցի) *v. n.* To whisper.

Հծծում (ծման, ծմամբ) *s.* Whispering.

Հմակեր (ի, աւ) *adj.* That feeds on raw flesh.

Հմակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feeding on raw flesh.

Հմայական See **Դիւթական**.

Հմայեակ (եկի, եկաւ) *s.* Talisman, amulet, phylactery.

Հմայել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To bewitch, to charm, to enchant, to conjure.

Հմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հմայք**.

Հմայք (յից, յիւք) *s. pl.* Witchcraft, incantation, charm, enchantment, spell, sorcery, conjuration. **Հմայք յաւնականէ**, onomancy, nomancy.

Հմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Crudity; cruelty.

Հմում (հմի, հմաւ) *adj.* Versed, practised, imbued, expert, learned, erudite, skilful.

Հմութար, *adv.* See **Հմութեան**.

Հմական (ի, աւ) *adj.* See **Հմում**.

Հմականութիւն See **Հմութեան**.

Հմանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To be instructed: to be informed, to know, to be versed, exercised or experienced.

Հմաստէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Studious.

Հմաստարթ (ի, իւ) *adj.* Well versed, very learned.

Հմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inform, to instruct, to make understand.

Հմտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge, erudition, science, experience; practice, ability.

Հմութեան, *adv.* Learnedly, scientifically, with knowledge.

Հնագետ (դիւի, դիւաւ) *adj. and s.* Antiquary, learned in the knowledge of antiquities.

Հնագիտակ (ի, աւ) *adj.* See **Հնա**.

Հնադիր (դրի, դրաւ) *adj. and s.* Antiquary, author of antiquities; antique.

Հնագրեանք (եանց, եամբք) *s. pl.* The ancient books.

Հնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Antiquity, ancient monument or history.

Հնազանդ (ի, իւ) *adj.* Obedient, docile: See **Հլու**.

Հնազանդական (ի, աւ) *adj.* See **Հնազանդ**.

Հնազանդել (եմ, եցի) *v. a.* To subject, to subdue, to subjugate, to reduce; to constrain, to seize.

Հնազանդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Հնազանդել**.

Հնազանդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To obey, to submit, to subject one's self.

Հնազանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obedience, submission; vassalage, homage, subjection.

Հնազանդորէն, *adv.* Obediently.

Հնախօս (ի, աւ) *adj.* and *s.* See Հնադիր :

Հնախօսութիւն See Հնադրութիւն :

Հնակարկառ, *adj. ind.* That botches or mends old things, that trades as a broker.

Հնանալ (ամ, հնացայ) *v. n-p.* To grow old, to wear out, to waste; to grow inveterate.

Հնապատմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ancient history.

Հնաժառանգ (ի, աւ) *s.* Rag-picker, broker, dealer in old goods.

Հնար See Հնարք : Հնար է, it is possible, perhaps.

Հնարագէտ (դիտի, դիտաւ) *adj.* Ingenious, industrious; sharp, clever, cunning.

Հնարագիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Industry, ingenuity, cleverness, dexterity; cunning.

Հնարագիււտ, *adj. ind.* Ingenious, clever.

Հնարագործ (ի, աւ) *adj.* See Հնարագէտ :

Հնարագիր (դրի, դրաւ) *s.* Deceiver, plotter, artful person.

Հնարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cheat, contrivance, artifice.

Հնարահան (ի, աւ) *adj.* See Հնարագէտ :

Հնարապէս, *adv.* Ingeniously, industriously :

Հնարացոյց, *adj. ind.* That teaches the means or the way to do something.

Հնարաւոր (ի, աւ) *adj.* Possible, feasible, that can be, that can be done.

Հնարաւորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To invent, to find means or an expedient.

Հնարաւորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To endeavour, to do one's utmost, to bend one's mind to.

Հնարաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Possibility; industry, invention.

Հնարել (եմ, եցի) *v. a.* To invent, to find; to counterfeit, to feign; to forge, to intrigue, to contrive; to bend one's mind to, to study, to labour.

Հնարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be possible: See Հնարել :

Հնարիմայ, *adj. ind.* Artful, subtile, cunning.

Հնարիմացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Artifice, evasion.

Հնարին, *adj. ind.* Հնարին է, It is possible, it can be done.

Հնարողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Հնարք :

Հնարք (րից, րիւք) *s. pl.* Industry, invention; feint, artifice, evasion, trick, intrigue, cheat, cunning, address, contrivance, illusion: measure, course, method, means, expedient, medium, remedy, resort: stratagem: enthymeme.

Հնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow old; to wear.

Հնգալեզուեան, *adj. ind.* In five languages.

Հնգակաւար, *adj. ind.* That has five summits or heads.

Հնգամասեան (ենի, ենիւ) *s.* Pentateuch.

Հնգանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* Pentagonal.

Հնգանկիւնի, *adj. ind.* See Հնգանկիւն :

Հնգապատիկ, *adj. ind.* Quintuple.

Հնգապետ (ի, աւ) *s.* Chief of five soldiers.

Հնգեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Five.

Հնգեկան (ի, աւ) *adj.* See Հնգեակ :

Հնգեկիս, *adj. ind.* and *adv.* Quintuple, five times as much.

Հնգետասան (ի, իւ) *adj.* Fifteen.

Հնգետասանամայ (մէի, մէիւ) *adj.* Of fifteen years.

Հնգետասաներորդ (ի, աւ) *adj.* Fifteenth; fifteen.

Հնգետասանեքին (եցունց, եքումբ) *s. pl.* Every fifteen.

Հնգերեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Five, that contains five units.

Հնգեքեան or Հնգեքին (եցունց, եքումբ) *s. pl.* Every five.

Հնգիցս, *adv.* Five times.

Հնդիկ (դկի, դկաւ) *s.* and *adj.* Indian. Գնալ 'ի Հնդիկս, to go to the Indies. Հնդիկ հաւ See Հնդկահաւ :

Հնդկական (ի, աւ) *adj.* See Հնդկային :

Հնդկահաւ (ու, ու) *s.* Turkey cock or hen; turkey. Որ սնուցանէ զհնդկահաւս, breeder of turkeys.

Հնդկային (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* Indian.

Հնդկաստան (ի, աւ) *s.* India, Hindostan.

Հնձան (ի, աւ) *s.* Vat; trough of a wine press, press. Հնձան հարկանել, to trample the grapes, to press.

Հնձանհար (ի, աւ) *s.* That treads the wine-press, that works at a wine press.

Հնձանհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pressing of wine, act of treading the wine-press.

Հնձանայարի (ի, աւ) *s.* Press.

Հնձել (եմ, եցի) *v. a.* To reap; to mow, to cut down, to cut; to gather, to get in.

Հնոտի (աւոյ, աւաւ) *adj.* Old, worn. **Հնոտիք**, old clothes, buntings.

Հնոց (ի, աւ) *s.* Furnace, oven, stove.

Հնոցացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make a furnace, to enflame.

Հնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oldness; antiquity, ancientness, old time; antique, piece of antiquity.

Հնչական (ի, աւ) *adj.* Sounding.

Հնչել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To sound, to resound, to toll, to ring; to murmur; to whistle: to spread, to publish.

Հնչեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To ring, to make ring, to resound; to toll. **Հնչեցուցանել զփող**, to play on the trumpet; to play on the French horn.

Հնչիւն, *s. ind.* See **Հնչումն**.

Հնչողական See **Հնչական**.

Հնչումն (չման, չմամբ) *s.* Sound, voice, aspiration; murmur; resounding; ring of bells; tinkling; noise.

Հոբաւ See **Հոբաւ**.

Հոգ (ոյ, ու) *s.* Care, concern, charge, subjection, inspection: care, thought, solicitude, restless care, anxiety, inquietude, labour, embarrassment, mental pain. 'ի **Հոգ մտանել**, to care, to mind.

Հոգաբարձ (ի, աւ) *s.* See **Հոգաբարձու**.

Հոգաբարձու (ի, աւ) *s.* Guardian, trustee; attorney; purveyor: agent, administrator, commissary.

Հոգաբարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guardianship: procurator: agency: commission; economy; administration, government, direction.

Հոգաւ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To provide, to provision, to furnish, to garnish, to store, to procure: to take care of, to preserve with care, to make much of, to keep, to husband: to care, to mind, to take trouble, to labour, to strive.

Հոգած (ի, իւ) *adj.* Careful: gloomy, pensive, thoughtful, uneasy.

Հոգածու See **Հոգաբարձու**.

Հոգածութիւն See **Հոգաբարձութիւն** and **Հոգ**.

Հոգատար (ի, աւ) *adj.* See **Հոգած**.

Հոգատարութիւն See **Հոգաբարձութիւն** and **Հոգ**.

Հոգարկել (եմ, եցի) *v. a.* To take care.

Հոգարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care; thought.

Հոգացողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care.

Հոգեբարբաւ, *adj. ind.* That speaks, that is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեբարձու See **Հոգաբարձու**.

Հոգեբուլի, *adj. ind.* That comes from the Holy Spirit, divine, spiritual.

Հոգեկումար, *adj. ind.* That is assembled by the Holy Spirit, sacred (council).

Հոգեկարգ, *adj. ind.* That is adorned with the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեզուարճ, *adj. ind.* Joyous, gay.

Հոգելի, *adj. ind.* See **Հոգելից**.

Հոգելից, *adj. ind.* Full of the Holy Spirit, spiritual, divine.

Հոգեխառն, *adj. ind.* Unanimous, united.

Հոգեխառնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Concord, union.

Հոգեկան (ի, աւ) *adj.* Spiritual.

Հոգեկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spirituality.

Հոգեկեցոյց, *adj. ind.* That saves the soul, salutary.

Հոգեկիր, *adj. ind.* That bears the Holy Spirit, inspired; mystical.

Հոգեկորոյս, *adj. ind.* That loses, that causes the loss of the soul.

Հոգեկրօն (ի, իւ) *adj.* Spiritual, virtuous.

Հոգեհանգիստ (գտեան, գտեամբ) *s.* Rest of the dead, rest of the soul.

Հոգեհանձար, *adj. ind.* That is furnished with the wisdom of the Holy Spirit.

Հոգեհրաւ See **Հոգեհրաւ**.

Հոգեղէն (ղեմի, զեմաւ) *adj.* Spiritual, intellectual, immaterial, incorporeal.

Հոգեճաշակ, *adj. ind.* That has a taste of the Holy Spirit, that has the grace of the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեմատեան (*հնի, հին*) *s.* Spiritual book; holy scripture.

Հոգեմարտ (*ի, իւ*) *adj.* That wars against the Holy Spirit, that denies the divinity of the Holy Spirit.

Հոգեհար, *adj. ind.* That is formed by the Holy Spirit.

Հոգեհորոգ, *adj. ind.* Recreative, that recreates; re-established, renewed: that is to be renewed by the Holy Spirit.

Հոգեհուադ, *adj. ind.* That sings, that is sung by the Holy Spirit, spiritual.

Հոգեշահ, *adj. ind.* Salutary, useful, advantageous for the soul.

Հոգեշարժ, *adj. ind.* That excites the mind; that is excited or inspired by the Holy Spirit.

Հոգեշնորհ, *adj. ind.* That is given by the Holy Spirit, that has the gift or the grace of the Holy Spirit.

Հոգեշնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inspiration; enthusiasm.

Հոգեշունչ, *adj. ind.* That is inspired by the Holy Spirit. **Հոգեշունչ մատեան**, holy scriptures.

Հոգեպահ, *adj. ind.* **Հոգեպահ կե. բակուր**, Necessaries of life.

Հոգեպայծառ. See **Հոգեպայծառ**. **Հոգեպատում**, *adj. ind.* That is pronounced by the Holy Spirit.

Հոգեպարզեւ, *adj. ind.* See **Հոգե. շնորհ**.

Հոգեպէս, *adv.* Spiritually, in spirit, according to the spirit.

Հոգեաւանդ, *adj. ind.* Ardent, spiritual, devout.

Հոգեաւաց, *adj. ind.* See **Հոգե. եւանդ**.

Հոգեւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves, that wishes to save souls: spiritual, devout, pious.

Հոգեանուծ, *adj. ind.* That is nourished or brought up spiritually, in piety.

Հոգեվար (*ի, աւ*) *adj.* Dying, expiring. **Հոգեվարք**, agony. **Լինել ի հոգեվարս**, to be in agony, to be at the point of death.

Հոգեաես (*ի, աւ*) *adj.* That knows the heart.

Հոգեամոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spiritual affinity.

Հոգերգող (*ի, աւ*) *adj.* That sings by the inspiration of the Holy Spirit.

Հոգեւոր (*ի, աւ*) *adj.* Spiritual, mystical; devout, pious; animated.

Հոգեւորաբար. See **Հոգեւորապէս**.

Հոգեւորական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հոգեւոր**.

Հոգեւորապէս, *adv.* Spiritually.

Հոգեւորել. See **Հոգեաւորել**.

Հոգեւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Spirituality; immateriality.

Հոգեփոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Metempsychosis, transmigration of souls.

Հոգեբարբառ. See **Հոգեբարբառ** with the following.

Հոգեմոն or **Հոգեմոն** (*ի, աւ*) *s.*

(Greek word) See **Աւաջնորդ**.

Հոգի (*գւոյ, գւով*) *s.* Soul; spirit: person: life. **Հոգի մարդոյ**, the soul or the spirit of man.

Աւանդել զհոգին, to render up the soul or the spirit. **Ճշմարտութիւնն է հոգի պատմութեան**, truth is the soul of history.

Փշել or **հանել զհոգին**, to expire. **Հոգի է Աստուած**, God is a spirit.

Հոգին սուրբ Աստուած, the Holy Ghost. **Են երեսուն հազար հոգիք** 'ի քաղաքի անդ, there are thirty thousand souls or persons in that town.

Շնչաւոր հոգի, animal life. **Չգայական հոգի**, sensitive life. **Տնկական** or **բուսական հոգի**, vegetative life.

Հոգիաբուղի. See **Հոգեբուղի**.

Հոգիազրկեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is affectionately embraced.

Հոգիազարդ. See **Հոգեզարդ**.

Հոգիազգեստ (*եցի, եցաւ*) *adj.* See **Հոգեկիր**.

Հոգիահրաշ, *adj. ind.* That has an excellent soul, a fine spirit: that is adorned with the grace of the Holy Spirit.

Հոգիամէր, *adj. ind.* That gives the Holy Spirit, that produces the grace of the Holy Spirit.

Հոգիանալ (*ամ, գիացայ*) *v. n-p.* To be animated.

Հոգիանիւթ, *adj. ind.* See **Հոգե. զէն**.

Հոգիաշունչ. See **Հոգեշունչ**.

Հոգիապայծառ, *adj. ind.* That has an enlightened mind; that enlightens the souls.

Հոգիասուիդ, *adj. ind.* That sings spiritually or in spirit, spiritual.

Հոգիացեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That is animated with the Holy Spirit, that is full of the Holy Spirit.

Հոգիացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
To animate, to make spiritual.

Հոգիաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Animated.

Հոգիաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to be the cause of life, to give a soul.

Հոգիաւորութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Animation.

Հոգիքնկալ, *adj. ind.* That receives the Holy Spirit: See **Հոգեկիր**.

Հոգիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Being spirit.

Հոգողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հոգ**.

Հոգաւորութիւն See **Հոգաւորութիւն**.

Հոլաթեան, *adj. ind.* That has its wings extended.

Հոլաթեւել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To extend its wings; to cover with its wings.

Հոլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* See **Հոլանիլ**.

Հոլանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render quite naked, to take away the clothes, to uncover, to strip: to make known, to make evident, to reveal, to show.

Հոլանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլանել**.

Հոլանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Naked, uncovered. **Հոլանի առնել** See **Հոլանել**.

Հոլանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To uncover one's self, to strip one's self, to take off one's clothes.

Հոլոնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be gathered.

Հոլով (*ի, իւ*) *s.* Rolling, circular motion, circulation: case of a noun. **Հոլովք անուանց**, oblique cases.

Հոլովահան (*ի, աւ*) *adj.* Rolling, circular: declinable.

Հոլովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To roll, to turn; to move, to change: to decline.

Հոլովեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Հոլովել**.

Հոլովում (*վման, վմամբ*) *s.* Rolling; rotation, whirling; movement, turn, vicissitude. **Հոլովումն անուանց**, declension, inflection of nouns.

Հոծ, *adj. ind.* Dense, thick, compact.

Հոծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To thicken, to make thick, to condense; to affirm, to confirm, to establish, to consolidate.

Հոծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thickness, density; condensation, consolidation.

Հոկտեմբեր (*ի, աւ*) *s.* October.

Հող (*ոյ, ուղ*) *s.* Earth, land; dust.

Հողաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That is produced of earth.

Հողաբիր, *adj. ind.* That digs the earth.

Հողաբլուր (*լոյ, լուղ*) *s.* Mound, elevated ground, bank, rampart. **Հողաբլուր կանգնել**, to line, to intrench.

Հողաբոյս, *adj. ind.* That is born of, that is produced from the earth.

Հողագործ (*ի, աւ*) *s. and adj.* Labourer, agriculturist: that is made of earth.

Հողագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Husbandry, agriculture.

Հողագուն (*գնոյ, գնուղ*) *s.* Globe of the earth, the globe.

Հողազանգուած, *adj. ind.* That is kneaded or formed of earth.

Հողաթաւալ, *adj. ind.* That rolls on the earth or in the dust.

Հողաթափ (*ի, իւ*) *s.* Shoe, cover for the foot; slipper, pump.

Հողախառն, *adj. ind.* Earthy, full of earth.

Հողախշտի See **Գեանախշտի**: **Հողախշտի հանգիստ**, rest in earth, sepulchre, tomb.

Հողածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That is born of or produced from the earth.

Հողածնեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Հողածին**.

Հողակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats the earth, that feeds on earth.

Հողակոյս (*կուտի, կուտիւ*) *s. and adj.* Mound; that is raised of earth.

Հողակոշ (*ի, իւ*) *s.* Glebe, clod of earth.

Հողահեղձոյց, *adj. ind.* That is smothered in the earth.

Հողահեղձ, *adj. ind.* That cleaves the earth.

Հողահմայ (*ի, իւ*) *s.* Geomancer.

Հողահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Geomancy.

Հողամաղ (*ի, իւ*) *s.* Plungeon; cormorant.

Հողային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Հողեղէն**.

Հողանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To be reduced to earth.

Հողանիւթ (ի, իւ) *adj.* Terrestrial, earthly; that is made, that is composed of earth.

Հողանիւթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* See **Հողանիւթ**.

Հողապատեան, *adj. ind.* That is covered or surrounded with earth.

Հողաստեղծ (ի, իւ) *adj.* That is created or made of earth, terrestrial.

Հողալսասակ, *adj. ind.* That tills, that cultivates the earth.

Հողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to earth.

Հողեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Reduced to earth; overthrown, fallen on the earth.

Հողեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Terrestrial, that is of earth.

Հողմ (ոյ, ով) *s.* Wind. **Հողմս արածել**, to feed on air: to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Հողմաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that causes winds, windy.

Հողմախաղաղ, *adj. ind.* Tranquil, calm, secure from winds.

Հողմախաղաց, *adj. ind.* Airy.

Հողմախառն, *adj. ind.* Accompanied with wind, impetuous.

Հողմակոծ, *adj. ind.* Agitated by the wind, tempestuous.

Հողմակոծիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be agitated, to be troubled by the wind.

Հողմակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Storm of wind, squally weather, tempest; agitation, trouble.

Հողմահար (ի, աւ) *s.* Fan. **Որ յօրինէ զհողմահարս**, fan maker.

Հողմահարել (եմ, եցի) *v. a.* To fan.

Հողմահմայ (ի, իւ) *s.* That practises magick by means of the wind.

Հողմահմայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magick by means of wind.

Հողմահոս, *adj. ind.* Thrown or carried by the wind.

Հողմաձայն, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise like the wind, impetuous.

Հողմազայ (ի, իւ) *s.* Windmill.

Հողմամալ, *adj. ind.* See **Հողմահոս**.

Հողմային (յնոյ, յնով) *adj.* Windy.

Հողմայրդէք (յուզից, յուզիւք) *s.pl.* Impetuous winds.

Հողմաշարժ, *adj. ind.* Agitated by

the wind: See also **Հողմավար**.

Հողմաշունչ, *adj. ind.* That whistles, that makes a shrill noise.

Հողմաչափ (ի, իւ) *s.* Anemometer.

Հողմավար, *adj. ind.* That is thrown or carried by the wind.

Հողմարդեւ, *s. ind.* Screen.

Հողմէլլըլ (լուզի, լուզաւ) *s.* Eolipile.

Հողմիկ, *s. ind.* Light wind, breeze.

Հոմաղն See **Համաղն**.

Հոմածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Born in the same litter, twin.

Հոմահոմար, *adj. ind.* See **Համաթիւ**.

Հոմանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Coquette. **Հոմանիլ** (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To coquet, to play the coquette.

Հոմանման See **Համանման**.

Հոմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coquetry.

Հոմանուն (ւան, ւամբ) *adj.* Equivocal: See **Համանուն**.

Հոմանունաբար or **Հոմանունակի**, *adv.* See **Համանունաբար**.

Հոմանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Equivocation, double meaning.

Հոմասեռ (ի, իւ) *adj.* Homogeneous, that is of the same kind: that is of the same nation or family.

Հոմասեր See **Հոմասեռ**.

Հոմասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves union.

Հոմատեսակ See **Համատեսակ**.

Հոմացեղ (ի, իւ) *adj.* That is of the same family.

Հոմերական (ի, աւ) *adj.* In the style of Homer, poetical.

Հոմերամ, *adj. ind.* That is of the same troop or company.

Հոմերապէս, *adv.* After the manner of Homer, poetically.

Հոմիշխան See **Համիշխան**.

Հոյ (ոյ, ով) *s.* Battering ram (warlike engine): See **խոյ**.

Հոյակապ, *adj. ind.* Magnificent, splendid, superb, sumptuous; great, excellent, heroick.

Հոյակապեալ (ելոյ, ելով) *adj.* See **Հոյակապ**.

Հոյակապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, sumptuousness; excellence, grandeur.

Հոյլ (հուլոյ, հուլով) *s.* Gum: See **խէտ**.

Հոյլ, *s. ind.* Assembly, troop, company, band, party.

Հոյծ See Հոյլ.

Հոյն (հոնայ, հոնով) *s.* Cornel: cornel tree.

Հոյն, *s. ind.* Terror, fear.

Հոն (ի, աւ) *s.* See Հոյն.

Հոռական See Կոռական:

Հոռակիք See Խոռակիք:

Հոռի, *s. ind.* The second of the ancient months of the Armenians: See Արեւ:

Հոռոմ (ոյ, ով) *adj. and s.* Roman: Greek.

Հոռակ (ի, աւ) *s.* Incursion.

Հոռական (ի, աւ) *adj.* See Հոռակ.

Հոռականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fluidity.

Հոռանում, *adj. ind.* Fluid, that flows easily, liquid: transitory, transient.

Հոռանք (նայ, նոք) *s. pl.* Cataract, gush or fall of water, cascade, current of water, course, sheet of water; river.

Հոսել (եմ, էջի) *v. n. and a.* To flow, to fall, to drop, to gush, to stream; to run; to discharge itself; to drain, to distil, to trickle, to emit moisture; to spout out, to spirt; to influence; to spill, to shed, to pour out, to spread; to throw here and there, to scatter, to disperse: to bruise, to break. Հոսել 'ի բարձանց, to precipitate, to throw with impetuosity; to fling; to let down, to descend. Հոսել ցորեան, to winnow the corn.

Հոսեցւոյանէլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to flow or stream.

Հոսիլ (սլի, սլաւ) *s.* That causes to flow, that sheds: See Հեծանոց:

Հոսհոսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To flow out, to spread, to run.

Հոսումն (սման, սմամբ) *s.* Flux, flow; effusion, shedding; emission, discharge; gush, spouting out: See Հոսումիք:

Հով See Ջով:

Հովազար (ի, աւ) *s.* Fan: See Հողմազար:

Հովայ, *int.* Oh! alas!

Հովանալ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To grow cold, to cool: See Ջովանալ:

Հովանանալ (ամ, վանացայ) *v. n-p.* To shadow, to protect.

Հովանացանիլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To shade, to spread, to cover.

Հովանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Shaded, covered, thick: that shades or protects: client.

Հովանաւորել (եմ, էջի) *v. a.* To shade; to protect, to defend.

Հովանաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shadow, shade; protection, patronage.

Հովանակ (եկի, եկաւ) *s.* Parasol, umbrella.

Հովանեցուցանիլ See Հովանացուցանիլ:

Հովանի (նայ, նեաւ) *s.* Shadow, shade; protection: umbrella; parasol. Հովանի ունիլ or առնիլ, to shade; to protect, to defend.

Հովանոց (ի, աւ) *s.* Tent, cover: turret, terrace; turret at the top of a house: parasol; umbrella.

Հովանոցանալ (ամ, ցացայ) *v. n-p.* See Հովանանալ:

Հովացուցանիլ (եմ, ցուցի) *v. t.* To cool, to make cold: See Ջովացուցանիլ:

Հովանի, *adj. ind.* Airy: See Ջով:

Հովել (եմ, էջի) *v. a.* To fan, to blow on any thing: See Ջովացուցանիլ:

Հովիտ (վի, վաւ) *s.* Valley, dale.

Հովիւ (վելի, վաւաւ) *s.* Pastor, shepherd, herdsman.

Հովաւարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pastoral; eclogue.

Հովաւարար, *adv.* Pastorally, like a good pastor.

Հովաւական (ի, աւ) *adj.* Pastoral. Հովաւական բանաստեղծութիւն See Հովաւարանութիւն:

Հովաւակից (էջի, էջաւ) *s.* Companion of a pastor.

Հովաւապետ (ի, աւ) *s.* Chief of pastors: archbishop; bishop.

Հովաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity, office of an archbishop.

Հովաւապետ, *adv.* Like a pastor.

Հովաւաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves his pastor.

Հովուել (եմ, էջի) *v. a.* To keep, to pasture; to govern, to take care of.

Հովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cold, coldness; freshness, coolness: See Ջովութիւն:

Հովութեան (թեան, թեամբ) *s.*

State or office of a pastor.

Հովտաբեր (ի, աւ) *adj.* Born or produced in a valley.

Հովտաձև, *adj. ind.* That resembles a valley, in shape of a valley.

Հովտաւ See Հօրաւ:

Հոտ (ոյ, ով) *s.* Odour, scent. Հոտ անոյշ, grateful odour, fragrance, perfume. Հոտ գարշ, stench, bad scent. Անհուլ զհոտ, to smell, to scent. Ունեւ զհոտ, to smell, to have an odour. Բուրեւ զհոտ, to spread, to exhale an odour.

Հոտաւորութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Smelling, smell, scent.

Հոտաբան (ի, աւ) *s.* Fragrant place; garden.

Հոտաւէտ, *adj. ind.* Odoriferous, fragrant, that smells well.

Հոտաւոր (ի, աւ) *adj.* See Հոտաւէտ:

Հոտաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be fragrant, to be odoriferous, to smell well.

Հոտեղ (ի, աւ) *adj.* See Հոտաւէտ:

Հոտել (իմ, անցայ) *v. n-p.* To stink, to smell ill.

Հոտառել (եմ, եցի) *v. a.* See Հոտառել:

Հոտառելիք (լեայ, լեզ) *s. pl.* Smell, smelling, nose.

Հոտառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to smell.

Հոտառել (իմ, անցայ) *v. n-p.* To smell, to scent: to touch, to approach.

Հոր (ոյ, ով) *s.* Well.

Հորան See Հօրան:

Հորդան, *s. ind.* Հորդան աւ, To make advance, to make go forward, to lead on; to assault.

Հորդել (եմ, եցի) *v. a.* To chalk out, to mark, to trace, to plane, to open the road.

Հորիզան (ի, աւ) *s.* Horizon.

Հորիզոնաբար, *adv.* Horizontally.

Հորիզոնական (ի, աւ) *adj.* Horizontal.

Հուժկու, *adj. ind.* Strong, vigorous, robust; valiant, valorous.

Հուհայ, *s. ind.* Note of music.

Հուղիւստ (ի, աւ) *s.* Highwayman; cutpurse, robber, brigand, assassin.

Հուղիւստարու (ի, աւ) *s.* See Հուղիւստար:

Հուղիւստարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Highway-robbery, depredation.

Հում, *adj. ind.* Raw, that is not at all or that is not well cooked.

Հուն, *s. ind.* Ford; strait, narrow passage. Հուն մի, a little, something.

Հուն (ոյ, ով) *s.* See Հոյն:

Հունեմք (հնոց, հնոք) *s. pl.* Harvest. Հունեմք խոտոց, hay-making.

Հունել (հնոց, հնոք) *s.* See Հնոք չուսն:

Հուշ, *pre.* Near, by, nigh, close. Հուշ լինել, to approach, to touch.

Հուշ առ հուշ or հուշ ընդ հուշ, soon, very soon.

Հուշի, *adj. ind.* See Զեան:

Հուշի յետոյ, after all, lastly, at last, finally, in short.

Հուր (հրոյ, հրով) *s.* Fire; flame.

Հուր մոլի, ignis fatuus.

Հպատակ (ի, աւ) *s.* Subject, dependent, inferiour, vassal; obedient, attentive or careful person.

Հպատականք (նայ, նոք) *s. pl.* See Հպատակութիւն:

Հպատակել (եմ, եցի) *v. a.* To subject, to subdue.

Հպատակել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To subject one's self, to submit, to obey, to depend; to serve, to wait upon, to be attentive.

Հպատակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Submission, subjection, obedience, deference, dependence, homage, service, vassalage; subordination; devotedness, devotion; occupation, care, attention.

Հպատակորէն, *adv.* Dependently, with subjection or submission.

Հպարտ (ի, աւ) *adj.* Arrogant, proud, haughty, lordly, sufficient.

Հպարտաբար, *adv.* Haughtily, proudly.

Հպարտանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be proud, to swell with pride.

Հպարտանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Հպարտութիւն:

Հպարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make proud, to inflate, to render haughty.

Հպարտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Haughtiness, pride, arrogance, pomp, lordliness.

Հիւստ, *adj. ind.* Near, next, adjacent.

Հիւստել (եմ, եցի) *v. a.* To approach.

Հիւստել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To

approach, to go, to come near to.

Հպաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, neighbourhood, approach.

Հպել (*եմ, եցի*) *v. a.* See Հպեցանել :

Հպեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To approach.

Հպիլ (*իմ, հպեցայ*) *v. n-p:* To approach; to touch, to handle.

Հպուլթիւն See Հպաւորութիւն :

Հպումն (*հպման, հպմամբ*) *s.* See Հպաւորութիւն :

Հպակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn, to deck, to embellish.

Հռետոր (*ի, աւ*) *s.* Rhetorician.

Հռետորաբար, *adv.* Like a rhetorician.

Հռետորական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to rhetoric; eloquent.

Հռետորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rhetorick, art of speaking well, eloquence.

Հոգ (*ի, իւ*) *s.* Salary.

Հոգեկ (*եմ, եցի*) *v. a.* To pay for a work or service.

Հռովմայեցի (*ցայ, ցով*) *adj.* and *s.* Roman.

Հռովմական (*ի, աւ*) *adj.* Roman.

Հոգ See Հոգ :

Հռչակ (*ի, աւ*) *s.* Divulging, publication; celebrity, solemnity; renown, fame, vogue, noise. Հռչակ հարկանել See Հռչակել :

Հռչակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Celebrated, renowned, famous.

Հռչակաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity.

Հռչակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To publish, to make publick, to make famous, to trumpet, to divulge, to sound, to preach, to praise, to exalt; to sanction; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See Հռչակել :

Հռչակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Celebrity, publication.

Հռչակումն (*կման, կմամբ*) *s.* See Հռչակաւորութիւն :

Հսկայ (*ի, իւ*) *s.* Giant.

Հսկայազն (*զին, զամբ*) *adj.* and *s.* Gigantick; giant; very strong, that is like a giant.

Հսկայազուն (*զին, զինւ*) *adj.* and *s.* See Հսկայազն :

Հսկայազոր, *adj. ind.* That has the strenght, the vigour of a giant, vigorous, very strong.

Հսկայակերպ, *adj. ind.* See Հսկայազն :

Հսկայաձև, *adj. ind.* Gigantick, that resembles a giant, of an extraordinary size; colossal. Արձան հսկայաձև, colossus.

Հսկայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* The size of a giant.

Հսկայաւնք (*յնոյ, յնովք*) *s. pl.* The giants.

Հսկել (*եմ, եցի*) *v. n.* To watch, to abstain from sleep. Հսկել 'ի վերայ, to watch over.

Հսկեցող (*ի, աւ*) *adj.* Watchful, vigilant.

Հսկողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See Հսկումն :

Հսկումն (*կման, կմամբ*) *s.* Watching; inspection, vigilance: vigil, eve of a feast.

Հսկուն, *adj. ind.* See Հսկող :

Հսկող (*ի, աւ*) *adj.* That watches, watchful, vigilant.

Հապիւ, *adj. ind.* Decked, trimmed.

Հապանք (*նոյ, նոք*) *s. pl.* Finery, ornament, dress too much studied.

Հապակ (*եմ, եցի*) *v. a.* To deck, to trim.

Հրաբաժակ (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Cup of fire or full of fire; punishment by fire: full of fire.

Հրաբերան, *adj. ind.* Having a mouth of fire, seraphick. Հրաբերան փառաբանիչ, angel, seraph.

Հրաբերձ, *adj. ind.* Seraphick, celestial.

Հրաբորբոք, *adj. ind.* Ardent, that is on fire, inflamed.

Հրաբուղի, *adj. ind.* That casts, or vomits fire. Հրաբուղիք, burst of fire, eruption, volcano.

Հրաբուն, *adj. ind.* That partakes of the nature of fire; spiritual, incorporeal, celestial; of fire, fiery.

Հրադոյն, *adj. ind.* Red, of the colour of fire, flaming.

Հրադինք (*զինուց, զինուք*) *s. pl.* Fire-arms; artillery.

Հրադինել (*եմ, եցի*) *v. a.* To arm or furnish with fire, to inflame.

Հրաժարական (*ի, աւ*) *adj.* Renoun-

ced, resigned, absented; absent on leave.

Հրաժարեցուցանել (*հմ, ցուցի*) *v. t.* To forbid, to prohibit, to interdict, to remove: to abstract.

Հրաժարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To renounce, to abdicate, to strip one's self: to abstain, to deprive one's self, to forbear, to refrain, to give over, to desist, to forego, to retire, to resign, to surrender; to quit, to repudiate: to abjure; to deny, to disown, to refuse; to reject; to avoid, to refrain. **Հրաժարիլ յանձնէ**, to renounce.

Հրաժարումն (*բման, բմամբ*) *s.* See **Հրաժեշտ**.

Հրաժեշտ, *s. ind.* Renunciation, renouncing; abdication, cession, privation, desisting, disengagement, foregoing, resignation, retreat; denial, rejection, refusal; self denial, abnegation, divesting: leave, permission, parting. **Հրաժեշտ առնուլ** or **առլ**, to take leave, to bid farewell: See **Հրաժարիլ**.

Հրայից, *adj. ind.* Full of fire, ardent: that throws up fire.

Հրախաղաց, *adj. ind.* That is accompanied with fire.

Հրախառն, *adj. ind.* Mixed or accompanied with fire.

Հրածախ, *adj. ind.* That consumes, that is consumed by fire.

Հրաժին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That produces, that causes fire.

Հրաժնուհ, *adj. ind.* See **Հրաժին**.

Հրաժորան, *adj. ind.* That spreads fire.

Հրակայծակ, *adj. ind.* That casts fire, ardent, burning.

Հրակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Red, of the form or of the colour of fire: that partakes of the nature of fire, celestial, angelick, incorporeal.

Հրակերպեան, *adj. ind.* See **Հրակերպ**.

Հրակիզել (*հմ, եցի*) *v. a.* To burn, to inflame.

Հրակիզութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հրակիզումն** and **Այրեցումն**.

Հրակիզումն (*զման, զմամբ*) *s.* Burning.

Հրահալելի (*լայ, լեաւ*) *s.* Metal, ore, fusible and malleable mineral body.

Հրահալելք, metals.

Հրահանդ, *adj. ind.* Instructed, subdued, tutored.

Հրահանգապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of instructors: See **Վարժապետ**.

Հրահանգել (*հմ, եցի*) *v. a.* To civilize, to polish, to fashion, to form, to discipline, to regulate, to train up, to instruct, to teach, to tutor; to subdue, to bow down.

Հրահանգիչ (*դչի, դչաւ*) *s.* That teaches, that instructs, instructor, tutor.

Հրահանգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հրահանգք**.

Հրահանգք (*դաց, դաք*) *s.pl.* Instruction, education, discipline, institution, regulation, doctrine, teaching.

Հրահանք (*աց, ք*) *s.pl.* Gun; gun flint.

Հրահմայ (*ի, իւ*) *s.* That practises divination by fire.

Հրահմայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pyromancy.

Հրահոս, *adj. ind.* See **Հրահոսան**.

Հրահոսան, *adj. ind.* That spreads fire; that is spread or that descends in form of fire.

Հրահոսել (*հմ, եցի*) *v. a.* To spread fire.

Հրահոսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To flow or fall like a torrent of fire.

Հրաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Jet of fire: See **Շանթ**.

Հրաձեւ, *adj. ind.* See **Հրակերպ**.

Հրաճաշակ, *adj. ind.* That has a taste of fire, ardent, filled with fire.

Հրամայական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Imperative: that commands. **Իբրեւ զհրամայական**, imperatively.

Հրամայել (*հմ, եցի*) *v. n.* To command, to order, to enjoin, to prescribe; to rule; to permit.

Հրաման (*ի, աւ*) *s.* Command, precept, ordination, order, injunction, assignment, mandate, charge, commission; decree, edict, declaration: permission, licence; leave. **Հրաման հանել** or **առլ**, to command, to order, to dispose.

Հրամանաբար, *adv.* With authority, authoritatively.

Հրամանաբեր (*ի, աւ*) *s.* One that brings an order, minister.

Հրամանագիր (*դրոյ, դրով*) *s.* Note; warrant; diploma; letters patent; provision; letters dimissory; monitory.

Հրամանագիր անցից, passport.

Հրամանադրել (*հմ, եցի*) *v. a.* To order, to impose.

Հրամանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Order, disposition.

Հրամանակաւ (ի, աւ) *s.* Plenipotentiary.

Հրամանական See **Հրամայական**:

Հրամանակատար (ի, աւ) *s.* Executor, obedient.

Հրամանահան (ի, աւ) *s.* Commander, that commands, that gives an order.

Հրամանատար (ի, աւ) *s.* Commander; minister, majordomo.

Հրամանատարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Command, function, authority.

Հրամանատու (ի, աւ) *adj.* and *s.* Commanding, that commands, that permits.

Հրամանատուութիւն See **Հրամանատարութիւն**:

Հրամանատուր, *adj. ind.* See **Հրամանատու**:

Հրամանատրել (եմ, եցի) *v. a.* To order, to command, to give order.

Հրամանատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordination, order, command.

Հրամանի See **Հարամանի**:

Հրամատար See **Հրամանատար**:

Հրամուշկ See **Մուշկ**:

Հրային (յոյ, յու) *adj.* Igneous, fiery.

Հրայրեայ, *adj. ind.* Burnt, consumed by fire: burning, that consumes by fire.

Հրայրեայք, conflagration, fire.

Հրայրեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հրայրեայք**:

Հրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be on fire, to redden, to kindle, to inflame.

Հրանիւթ (ի, իւ) *adj.* Of fire, fiery; luminous, spiritual.

Հրանիւթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* See **Հրանիւթ**:

Հրանշալ (շուրթ, շուրթ) *adj.* Shining, brilliant, luminous, sparkling.

Հրանուշկ, *s. ind.* Ranunculus; crow foot.

Հրանուտ, *adj. ind.* Of fire, fiery; ardent.

Հրաշ See **Հրաշք** and **Հրէշ**:

Հրաշքան (ի, իւ) *adj.* That speaks amazingly or extremely well.

Հրաշքանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak amazingly well.

Հրաշքանութիւն (թեան, թեամբ)

s. Wonderful or astonishing discourse.

Հրաշքարար, *adv.* See **Հրաշապէս**:

Հրաշքեր (ի, աւ) *adj.* Surprising,

wonderful, astonishing, prodigious.

Հրաշքայս, *adj. ind.* That is born or produced miraculously.

Հրաշքառուիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To be born, to bud or to be produced in a wonderful manner.

Հրաշգեղ, *adj. ind.* Charming, very beautiful, graceful.

Հրաշգործ (ի, աւ) *adj.* That works miracles; miraculous, prodigious, done by miracle.

Հրաշգործել (եմ, եցի) *v. a.* To do miracles; to do miraculously or wonderfully well.

Հրաշգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of doing miracles; prodigy, miracle.

Հրաշգետ (գիտի, գիտաւ) *s.* Soothsayer.

Հրաշգիտակ, *adj. ind.* That has a charming shape or face.

Հրաշգուն, *adj. ind.* Wonderful, astonishing, surprising; admirable.

Հրաշգլորդ, *adj. ind.* Ornamented or embellished wonderfully, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշգլորդել (եմ, եցի) *v. a.* To ornament, to adorn wonderfully well.

Հրաշգլորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ornament wonderful, embellishment.

Հրաշգնին, *adj. ind.* That delights to admiration, charming; surprising, astonishing, wonderful.

Հրաշի, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, miraculous, astonishing, surprising, charming, admirable.

Հրաշիք (լեայ, լեպ) *s. pl.* Wonders, prodigy.

Հրաշալուր, *adj. ind.* Astonishing.

Հրաշական (ի, աւ) *adj.* See **Հրաշալի**:

Հրաշակաւոր, *adj. ind.* That is extremely well built.

Հրաշակերա (ի, աւ) *adj.* Extremely well done, wonderful, astonishing, surprising.

Հրաշակերակ (եմ, եցի) *v. a.* To make, build or construct wonderfully well.

Հրաշակերաութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonderful construction, work very well constructed.

Հրաշանալիք, *adj. ind.* Very pretty, charming, surprising.

Հրաշանալ (ամ, շացայ) *v. n-p.* To be astonished, to be surprised, to admire.

Հրաշանշան, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, miraculous.

Հրաշանորոգ, *adj. ind.* That is wonderfully renewed.

Հրաշանուն, *adj. ind.* That has a miraculous name.

Հրաշանք (նայ, նոք) *s. pl.* Wonders, prodigy.

Հրաշանորհ, *adj. ind.* Very graceful, very charming.

Հրաշապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, shining; brilliant.

Հրաշապատիւ, *adj. ind.* Very honourable.

Հրաշապատում, *adj. ind.* That is extremely well narrated: that relates the wonders.

Հրաշապէս, *adv.* Prodigiously, miraculously, wonderfully, wonderfully well, extremely well.

Հրաշառեակ, *adj. ind.* See **Հրաշառեալ**.

Հրաշառեալ, *adj. ind.* Charming, graceful, beautiful to behold, that delights to admiration, very pretty, wonderful.

Հրաշառեոյ, *adj. ind.* See **Հրաշառեալ**.

Հրաշացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make admire, to astonish, to surprise; to make admirable.

Հրաշաւոր (ի, աւ) *adj.* Monstrous; prodigious.

Հրաշափայլ, *adj. ind.* Shining, brilliant, very luminous, very bright.

Հրաշափառ (ի, իւ) *adj.* Majestick, very resplendent, wonderful.

Հրաշափառագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very majestick, very wonderful.

Հրաշափառապէս, *adv.* Majestically; wonderfully, miraculously.

Հրաշափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, splendour, august grandeur.

Հրաշեկ or **Հրաշէկ**, *adj. ind.* Red, ardent, of the colour of fire.

Հրաշուռ (շիշի, շիշիւ) *adj.* That blows, that vomits fire.

Հրաշք (շից, շիւք) *s. pl.* Miracle: wonders, prodigy: monster.

Հրաշքեմ, *adv.* See **Հրաշապէս**.

Հրաշեայ (շէի, շէիւ) *adj.* That has red, ardent or shining eyes.

Հրապաշա See **Կրակապաշա**.

Հրապաշառութիւն See **Կրակապաշառութիւն**.

Հրապարակ (ի, աւ) *s.* Publick place, market, market place, exchange; hall, townhouse; porch; court, tribunal; concourse of people, assembly.

Հրապարակագոյն, *adj. ind.* **Հրապարակագոյն առնել**, To publish, to make sad news publick. **Հրապարակագոյն լինել**, to make one's self publick.

Հրապարակախօս (ի, աւ) *s. and adj.* Declaimer, haranguer: pronounced in publick. **Հրապարակախօս լինել**, to declaim, to harangue, to pronounce, to recite in publick.

Հրապարակախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To harangue, to pronounce in publick, to preach.

Հրապարակախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation, harangue, discourse pronounced in publick.

Հրապարակական (ի, աւ) *adj.* Publick, notorious, manifest, published.

Հրապարականախա, *adj. ind.* Blamed or found fault with in publick.

Հրապարականէն, *adj. ind.* Cursed by all or publickly.

Հրապարակատես, *adj. ind.* Seen by all. **Հրապարակատես առնել**, to show in publick, to publish, to make publick.

Հրապարակաւ, *adv.* Publickly, in publick, notoriously, evidently.

Հրապարակել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to make publick, to manifest; to declare, to disclose, to discover, to report.

Հրապարակեալ, *adj. ind.* Surrounded by fire.

Հրապոյրք, *s. pl. ind.* Bait, charm, allurements, attraction, lure, decoy; endearments; cajolery, flattery: instigation, impulse, incitement, suggestion, persuasion, solicitation; wheedling; subornation.

Հրապուրական (ի, աւ) *adj.* Engaging, insinuating, attractive, seducing.

Հրապուրանք (նայ, նոք) *s. pl.* See **Հրապոյրք**.

Հրապուրել (եմ, եցի) *v. a.* To allure, to attract, to bait, to entice, to lure, to decoy, to inveigle, to invite, to excite, to incite, to solicit, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to kidnap, to fondle, to suborn, to practise upon, to coax, to cajole, to flatter.

Հրառու, *adj. ind.* That takes fire.

Հրասախ (ի, աւ) *s.* League: See **Փարսախ**:

Հրավառել (եմ, եցի) *v. a.* To kindle, to inflame.

Հրաս (ի, իւ) *s.* Wood-pile, fire; ardour, great heat, extreme heat: Mars (planet). **Հրաստ արկանել** See **Խարոյկ արկանել**:

Հրատարորդ See **Հրաբորդ**:

Հրատալից See **Հրալից**:

Հրատախան See **Հրախան**:

Հրատաքնալ, *adj. ind.* See **Հրաաալ**:

Հրատալ, *adj. ind.* Ardent; inflamed, burning. **Հրատալ ջերմ**, scarlet fever.

Հրատարակ (ի, աւ) *s.* That publishes, that denounces.

Հրատարակել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to make publick, to divulge, to promulgate, to denounce, to declare, to inform the publick, to cry, to proclaim, to pronounce, to intimate; to spread a report.

Հրատարակումն (կման, կմամբ) *s.* Publication, promulgation, proclamation, publick recital.

Հրատարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Publicity.

Հրատարակօրէն, *adv.* Publicly.

Հրատեսիլ, *adj. ind.* In the form of fire.

Հրարուեստական (ի, աւ) *adj.* Pyrotechnick.

Հրարուեստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pyrotechny.

Հրացայտ, *adj. ind.* That throws up fire, shining.

Հրացան (ի, աւ) *adj. and s.* That throws fire; fire-arm, arquebuse, gun, musket, blunderbuss. **Հրացանք**, shower of fire; musketry.

Հրացանակիր (կրի, կրաւ) *s.* The King's gun-bearer; fusileer, musketeer.

Հրացանի, *adj. ind.* Surrounded by fire.

Հրացանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shower of fire; volley, discharge of fire arms; fire-works; eruption.

Հրացունցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To reduce to fire, to inflame, to set on fire.

Հրաւեր (ւիրի, լիրաւ) *s.* Invitation, convocation, summons; appeal, challenge: See **Հրաւիրակ**:

Հրաւիրակ (ի, աւ) *s.* That invites, that convokes.

Հրաւիրան (ի, աւ) *s.* See **Հրաւեր**:

Հրաւիրառու (ի, աւ) *adj. and s.* See **Հրաւիրակ**:

Հրաւիրել (եմ, եցի) *v. a.* To invite, to give invitation to a feast or assembly, to feast; to convene; to appeal, to challenge.

Հրաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See **Հրաւորանել**:

Հրաւորումն (րման, րմամբ) *s.* See **Հրաւեր**:

Հրափայլ, *adj. ind.* Sparkling, shining, luminous, brilliant.

Հրափորձական (ի, աւ) *adj.* That tries, that is tried by the fire.

Հրափորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trial made by fire.

Հրդեհ (ի, իւ) *s.* Fire, burning, conflagration, combustion. **Հրդեհ արկանել**, to kindle, to burn, to set on fire.

Հրդեհակէլ, *adj. ind.* Burnt, consumed by fire.

Հրդեհարկու (ի, աւ) *adj.* Incendiary; fire brand.

Հրդեհել (եմ, եցի) *v. a.* To kindle, to burn, to set on fire.

Հրդեհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հրդեհումն**:

Հրդեհումն (հման, հմամբ) *s.* Combustion, burning, inflammation, conflagration.

Հրեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Fiery, igneous; empyreal, celestial, spiritual, angelick. **Հրեղէն երկինք**, the empyrean.

Հրեշտակ (ի, աւ) *s.* Angel: messenger, envoy, ambassador, express, courier, deputy, legate, nuncio. **Հրեշտակք**, the angels, heavenly spirits. **Պաշտպան հրեշտակ**, tutelary angel. **Հրեշտակ հաշտութեան**, herald.

Հրեշտականակ, *adj. ind.* Where the angels dwell.

Հրեշտակազնայ, *adj. ind.* That goes upon an embassy.

Հրեշտակազնայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Embassy.

Հրեշտակագունդ, *adj. ind.* (Troop or company) composed of angels.

Հրեշտակախան, *adj. ind.* In company of angels; angelick.

Հրեշտակական (ի, աւ) *adj.* See **Հրեշտակային**:

Հրեշտակակերպ, *adj. ind.* In form of an angel, angelick.

Հրեշտակակրօն (ի, իւ) *adj.* That

lives, that behaves in an angelick manner, that leads an angelick life.

Հրեշտակահանգէտ, *adj. ind.* Equal to, conformable with, resembling an angel, angelick.

Հրեշտակախումբ, *adj. ind.* See **Հրեշտակադուռ**.

Հրեշտակային (*յնայ, յնով*) *adj.* Angelick, that belongs to an angel.

Հրեշտականալ (*ամ, կայայ*) *v. n.* To become an angel, to live angelically.

Հրեշտականման, *adj. ind. and adv.* Angelick: angelically, in an angelick manner: See **Հրեշտակահանգէտ**.

Հրեշտակապետ (*ի, աւ*) *s.* Archangel, chief of the angels.

Հրեշտակապէս, *adv.* Like an angel.

Հրեշտակասեւ (*ի, աւ*) *adj.* That has seen an angel.

Հրեշտակասեւիլ, *adj. ind.* See **Հրեշտակակերպ**.

Հրեշտակասիւղ, *adj. ind.* See **Հրեշտակահանգէտ**.

Հրեշտակութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Embassy, message, carrier's office, deputation, nunciature. **Հրեշտակութիւնս առաքել**, to send ambassadours, to send an embassy, to depute, to send with a commission.

Հրեշտակօրէն, *adv.* See **Հրեշտակապէս**.

Հրեաբար, *adv.* Like a Jew, Jewishly.

Հրեախումբ, *adj. ind.* That is composed or consists of Jews, of Hebrews.

Հրեական (*ի, աւ*) *adj.* Jewish, hebrew, jew: that is jewish, that belongs to the Jews or Hebrews.

Հրեայ (*հրէի, հրէիւ*) *s.* Jew. **Հրեայք**, the Jews, the Hebrews. **Թաղ Հրէից**, jewry, Jews' ward in a town.

Հրեանալ (*ամ, կայայ*) *v. n-p.* To judaize.

Հրեանպէս, *adv.* See **Հրեաբար**.

Հրեաստան (*ի, աւ*) *s.* Judea.

Հրեարէն, *adv.* Jewishly, jew-like. **Խօսել հրեարէն**, to speak in Hebrew, to speak Hebrew or the Hebrew language.

Հրէշ (*ի, իւ*) *s.* Monster; prodigy.

Հրէութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Judaism.

Հրէնկէց (*կէցի, կէցաւ*) *adj.* Fire brand, incendiary; that throws fire.

Հրիւսակ (*ի, աւ*) *s.* Legacy, endowment. **Հրիւսակ առնել**, to bequeath.

Հրիւսակաւար (*ի, աւ*) *s.* Legatee.

Հրկէշ, *adj. ind.* Burnt, kindled.

Հրկէշ առնել, to burn, to kindle, to consume by fire. **Հրկէշ լինել**, to burn, to be burnt, to be consumed by fire.

Հրկիւղել (*եմ, էցի*) *v. a.* To burn, to consume by fire, to kindle.

Հրկիւղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Burning, conflagration, fire.

Հրմիգ, *s. ind.* Firebrand, incendiary, burner. **Հրմիգ առնել**, to set on fire, to kindle, to burn. **Հրմիգ լինել**, to be burnt, to be consumed by fire.

Հրմիգք, fire, combustion, conflagration.

Հրմիգութիւն See **Հրմիգութիւն**.

Հրճուակից, *adj. ind.* Joyful, gay, merry.

Հրճուանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Joy, mirth, rejoicing; cheerfulness, gaiety.

Հրճուեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rejoice.

Հրճուիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful, to be in a merry mood.

Հրճուողական (*ի, աւ*) *adj.* Joyful.

Հրոսակ (*ի, աւ*) *s.* Incursion.

Հրովարտակ (*ի, աւ*) *s.* Diploma, patent, letters patent; decree, edict, intimation, ban; bull.

Հրովարտակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That is furnished with letters patent; diplomatic.

Հրոս (*ի, աւ*) *s.* See **Հրոսակ**.

Հրոսից, *s. ind.* The twelfth ancient month of the Armenians: See **Ամս**.

Հրուանդանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Promontory, cape, point of land.

Հրուս, *adj. ind.* See **Հրային**.

Հօբալ (*ի, աւ*) *s.* Starling.

Հօս (*ի, իւ*) *s.* Flock, flock of sheep: dressing of the vine.

Հօսածողով, *adj. ind.* That collects the scattered flock.

Հօսակապուս, *adj. ind.* Cattle-stealer.

Հօսապետ (*ի, աւ*) *s.* Pastor, chief of a flock; bishop.

Հօսատէր (*տէրի, տէրաւ*) *adj.* That takes care of his flock.

Հօսալաննիլ, *adj. ind.* That disperses, that ruins a flock.

Հօսարած (*ի, իւ*) *s.* Shepherd, pastor.

Հօսել (*եմ, էցի*) *v. a.* To dress

the vine: See also Յաւանեղ:
 Հօռոյ (ի, աւ) *s.* Instrument for dressing the vine, bill, praning knife.
 Հօրաբայ (ի, իւ) *adj.* That follows the manuers of his father, that resembles his father: paternal.
 Հօրամէջ, *adj. ind.* Born of a good or noble father. (Eupator).
 Հօրան (ի, աւ) *s.* Flock.
 Հօրաբայ (բէւ, բէրբ) *s. f.* Father's sister, aunt.
 Հօրեղբայր (բոր, բորբ) *s.* Father's brother, uncle.
 Հօրեղբորորդի (ղւոյ, գւոլ) *s.* Uncle's son, cousin; half brother by the father's side.
 Հօրու See Հօրուս:
 Հօրու (ի, աւ) *s.* Father in law.
 Հօրուս (ի, իւ) *s.* Sort of flower.
 Հօգաւ See Հօրաւ:

2

2 (*trah*) TZ (as *z* Italian in the words pazzo, carrozza, ammazzare, prezzo, nozze). Consonant, seventeenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letters Յ and Ճ, and is changed, or confounded sometimes with the latter, for example: Գձըւծ, գծուծ; ինձոր, ինծոր; ինձ, ինծ.

2 or Զ with a line above denotes the number eighty.

Զագ (աւ, աւ) *s.* Young of a bird, of a hen, chicken, young hen, pullet.

Զագաթի (գրի, գրու) *adj.* Written in the shape of a bird, of a chicken.

Զագախան, *adv.* With their young.

Զագար or Զագառ (ի, աւ) *s.* Funnel, pipe.

Զագեղ (եմ, եցի) *v. n.* To bring forth young.

Զախ (ոյ or աւ, աւ) *adj. and s.* Left, sinister: the left, the left hand, the left side. 'ի ձախեղ or ընդ ձախեղ, from the left, to the left.

Զախակողման, *adj. ind.* Left, that is on the left.

Զախակողմի (զման, զմամբ) *s.* The left, the left side. 'ի ձախակողմի, to the left.

Զախոյ, *adj. ind.* Sinister, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful,

sad, unfavourable, contrary.

Զախալակ (ի, աւ) *adj.* See Զախոյ:

Զախալակի, *adv. and adj. ind.* Sinistrously, awkwardly, untowardly, perversely, bad, unfortunately: See Զախոյ:

Զախալակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blunder: See Զախորդութիւն:

Զախալի (եմ, զեցոյ) *v. n-p.* To be unfortunate, to have bad success.

Զախորդ (ի, աւ) *adj.* See Զախոյ:

Զախորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity, unfortunate state, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, disorder, reverse, disappointment.

Զախորձ (ի, աւ) *s.* Note of music.

Զալ (աւ, աւ) *s.* Derision, mockery, laughter, laughing stock. Զալ լինել, to expose one's self to the laughter of every body, to be the laughing stock of every body.

Զալլ (ամ, զացի) *v. a.* See Զալլել:

Զալածանակ, *adj. ind.* Exposed to laughter. Զալածանակ անել առաջի անհեշտուն, to expose to the laughter of every body.

Զալանք (նայ, նոր) *s. pl.* See Զալ:

Զալել (եմ, եցի) *v. a.* To laugh at, to mock, to jeer, to make sport of, to despise.

Զալի (ի, աւ) *s.* Whip, rod, switch, stick.

Զալկահեր (ի, աւ) *adj.* Whose hair stands on end.

Զալկանք (նայ, նոր) *s. pl.* Rod; whipping, flagellation.

Զալկել (եմ, եցի) *v. a.* To whip, to scourge, to flagellate, to discipline, to beat.

Զաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Derision, mockery, laughter.

Զաղումն (զման, զմամբ) *s.* See Զաղութիւն:

Զաղունակ, *adj. ind.* Mocked, jeered; ashamed, confused.

Զայն (ի, իւ) *s.* Voice, sound, tone; noise; cry, term, speech, word, tongue, language. Զայն թռչնոց, singing of birds. Զայն ցնծութեան, cry of joy, acclamation. Զայն արկանել or Զայն բանալ, to cry, to utter or send forth cries. Զայն անել or Զայն առնել, to cry; to call. Զայն առլ, to appeal,

to defy, to challenge, to provoke, to excite, to exhort. 'Ի ձայն ասել, to tell, to recite, to pronounce aloud. 'Ի մի ձայն պատասխանել, to answer all together, unanimously, with one accord.

Ձայնական (ի, աւ) *adj.* See **Ձայնաւոր**:

Ձայնակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same opinion, unanimous; agreeing.

Ձայնակրական (ի, աւ) *adj.* Reciprocal, deponent (speaking of verbs).

Ձայնակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To agree, to be united.

Ձայնակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Agreement, consent, unanimity.

Ձայնահաս, *s. ind.* Reach of voice.

Ձայնահար (ի, աւ) *adj. and s.* Crier; singer.

Ձայնանալ (ամ, յնայայ) *v. n-p.* To improve one's voice.

Ձայնառու (ի, աւ) *adj.* That gives information or news; that exhorts, that excites; that answers, that sounds.

Ձայնառուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pronunciation.

Ձայնառուր, *adj. ind.* See **Ձայնառու**:

Ձայնարական (ի, աւ) *adj.* Sounding, sonorous.

Ձայնարութիւն See **Ձայնառութիւն**:

Ձայնարկու (ի, աւ) *adj.* Crying, that utters a cry; weeping, that weeps.

Ձայնարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry; complaint, lamentation.

Ձայնարձակ (ի, աւ) *adj.* Sonorous: See **Ձայնարկու**:

Ձայնարձակութիւն See **Ձայնարկութիւն**:

Ձայնաւոր (ի, աւ) *adj.* Vocal; vowel.

Ձայնաւորիլ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To speak; to be pronounced.

Ձայնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Voice, sound.

Ձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To cry, to raise one's voice; to call, to invite. **Խրախոյս ձայնել**, to exhort.

Ձայնիկէց (կցի, կեցաւ) *s.* Reach or throw of voice: See **Ձայնահաս**:

Ձայնորդ (ի, աւ) *adj.* See **Բաղաձայն**:

Ձանձախարիթ (րթի, րթաւ) *s.* Soot, fuliginous matter.

Ձանձաղ or **Ձանծաղ**, *adj. ind.*

Shoal, shallow, not deep.

Ձանձիր, *s. ind.* **Ձանձիր առնիկ**. See **Ձանձրացուցանել**:

Ձանձրալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That grows tired, that finds time hang heavy; tiresome, tedious, fastidious, troublesome, cloying, disgusting.

Ձանձրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To grow tired, to find time hang heavy, to be disgusted, to be weary; to be angry.

Ձանձրացիւտ (ի, աւ) *adj.* That easily grows tired.

Ձանձրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue the mind, to cause weariness, to disgust, to discontent, to incommode, to fatigue, to molest, to displease, to trouble, to harass, to importune, to plague.

Ձանձրոյթ (րութի, րութիւ) *s. and adj.* Disquiet, disgust: tiresome, disgusting. **Ձանձրոյթ առնել** See **Ձանձրացուցանել**: **Ձանձրոյթ լինել** See **Ձանձրանալ**:

Ձանձրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tediousness, weariness of mind, vexation, displeasure, disagreeableness, inconvenience, disgust, surfeit, discontent, sorrow, grief.

Ձար (ի, իւ) *s.* Mane, hair that is on the neck of a horse.

Ձարխոտ (ի, իւ) *s.* Adiantum, maiden hair (plant).

Ձարմաղ (ի, իւ) *s.* Sieve (woven of horse hair).

Ձաւար (ի, աւ) *s.* Spelt (sort of wheat).

Ձգական (ի, աւ) *adj.* That draws.

Ձգանք (նայ, նգ) *s. pl.* Act of stretching or spreading. **Ձգանք հրաջանի**, trigger: See **Ձգարան**:

Ձգարան (ի, աւ) *s.* Tenter; instrument to stretch or draw, cord.

Ձգեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Thrown; stretched; drawn; spread.

Ձգել (եմ, եցի) *v. a.* To draw, to stretch, to strain, to throw, to push, to hurtle, to dart, to sling, to sling: to spread, to erect; to draw out; to retire, to take away; to suck; to contract; to attract, to draw upon one's self, to entice, to allure, to lead, to decoy, to induce, to persuade: to carry off, to carry, to bring, to drag, to drag along; to haul; to reject.

Ձգիլ (եմ, ձգեցայ) *v. n-p.* To tend,

to lean, to incline; to linger, to last; to retire.

Ձգգեղ (եմ, եցի) *v. a.* To pull about.

Ձգողական (ի, աւ) *adj.* Attractive, that draws.

Ձգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attraction.

Ձգումն (ձգման, ձգմամբ) *s.* Attraction; abduction; tendency; extent, extension; shot, reach.

Ձգաւալ (ամ, ասցի) *v. n.* To belch, to eruct.

Ձգաւել See **Ձգաւալ**.

Ձգաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make belch.

Ձգաւումն (աման, ամամբ) *s.* Eructation.

Ձգաւել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch, to extend, to distend, to draw, to tie tight, to stiffen.

Ձգաւեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ձգաւել**.

Ձգաւել (եմ, անցայ) *v. n-p.* To tend, to be inclined, to comply, to stretch, to ply, to endeavour, to extend to, to reach, to arrive.

Ձգաւումն (աման, ամամբ) *s.* Tension, extension, distention, erection, expansion.

Ձեզէն, *adv.* Of yourself, yourself, by yourself.

Ձեզոյն, *adv.* See **Ձեզէն**.

Ձեղուն (ւան, ւամբ) *s.* Ceiling, the top of a room.

Ձեռագետ (գիտի, գիտաւ) *adj.* and *s.* Artisan, artist; maker.

Ձեռագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, trade, profession.

Ձեռագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Manuscript, hand-writing: written: acquittance, quittance; bill, note; recognisance, signature.

Ձեռագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Manual, that is done with the hand: manufacture, work of hand: manufacturer.

Ձեռագործական See **Ձեռնագործական**.

Ձեռագործել (եմ, եցի) *v. a.* To manufacture, to make with the hand.

Ձեռագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Manufacture, work of hand.

Ձեռագրել See **Ձեռնագրել**.

Ձեռագրութիւն See **Ձեռնագրութիւն**.

Ձեռագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection.

Ձեռակապ (ի, աւ) *s.* Manacles, handcuffs. **Ձեռակապ արկանել** or **գնել**, to handcuff, to put on handcuffs.

Ձեռակերտ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That is made with the hand: work of hand: See **Իւսասակերտ**.

Ձեռակերտական (ի, աւ) *adj.* See **Ձեռակերտ**.

Ձեռակերտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ձեռագործել**.

Ձեռակոծել (եմ, եցի) *v. a.* To strike with the hand, to beat with the fist.

Ձեռահմուտ, *adj. ind.* Practised, versed, acquainted with some art or profession.

Ձեռամէրդ (միջ, միջեք) *s. pl.* Pair of gloves, small present, premium.

Ձեռամբայի, *adv.* With his hand.

Ձեռասուն See **Ձեռնասուն**.

Ձեռաստեղծ See **Ձեռնաստեղծ**.

Ձեռաստեղծական See **Ձեռնաստեղծական**.

Ձեռասունի (անկոյ, անկով) *s.* Tree planted with one's own hand.

Ձեռքակալ See **Ձեռքակալ**.

Ձեռքնդի See **Ձեռնքնդի**.

Ձեռն (սին, ամբ) *s.* Hand; fist; arm: strength, power; protection, aid, succour. **Ի ձեռն**, by, by means. **Կալ ընդ ձեռամբ**, to submit, to put one's self under the protection of some one. **Ընդ ձեռամբ անկանել** or **գալ ի ձեռս**, to be taken or seized. **Ձեռք անել** or **զեռամբ արկանել**, to take, to seize, to grasp, to arrest, to make prisoner. **Ձեռն ի գործ անել**, to undertake, to take in hand. **Ձեռն աւալ**, to succour, to assist. **Ձեռն աւալ հաւանութեան**, to consent, to condescend; to support one's self. **Ձեռն արկանել**, to put one's hand on, to touch. **Ձեռն ի ձեռանէ** or **ձեռն ընդ ձեռն**, from hand to hand, manually, from one to another. **Ձեռամբ լինել**, to be under his hand, under his subjection or power.

Ձեռնագետ See **Ձեռագետ**.

Ձեռնագիր See **Ձեռագիր**.

Ձեռնագործական (ի, աւ) *adj.* Of manufacture.

Ձեռնագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write with the hand, to sign.

Ձեռնագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signature, sign manual.

Չեանադրել (եմ, եցի) *v. a.* To ordain, to confer the orders of the church, to consecrate, to lay the hand on the head of some one. **Կրկին ձեանադրել**, to reordain.

Չեանադրելի (լւղ, լեաւ) *adj. and s.* Ordained.

Չեանադրել See **Չեանադրող**.

Չեանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordination, consecration, laying on the hands.

Չեանադրող (ի, աւ) *adj. and s.* That ordains, that lays his hand on the head of some one.

Չեանաշին, *adj. ind.* That can be touched, tangible.

Չեանծու (ի, աւ) *s.* Juggler, conjurer, cheat, wizard.

Չեանծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trick, slight of hand, illusion.

Չեանկալ See **Չերբակալ**.

Չեանկապ See **Չեանկապ**.

Չեանկերտ See **Չեանկերտ**.

Չեանհաս See **Չեանհաս**.

Չեանհայ (ի, իւ) *s.* Chiromancer.

Չեանհայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chiromancy.

Չեանհզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of stretching or holding out the hand.

Չեանմիդ, *adj. ind.* That stretches the hand or the hands. **Չեանմիդ լինել**, to stretch out the hand; to stretch out the arms or hands.

Չեանմուլել (եմ, եցի) *v. a.* To melt or form with one's own hand.

Չեանման, *adj. ind.* That has the hands joined.

Չեանմերձ, *adj. ind.* That touches with the hand. **Չեանմերձ լինել**, to touch, to put the hand on something.

Չեանմիւրել (եմ, եցի) *v. n.* To put one's hand to any thing, to undertake; to take.

Չեանմուխ, *adj. ind.* Enterprising, that undertakes. **Չեանմուխ լինել**, to undertake, to meddle with; to put one's hand on, to take.

Չեանաշարժ (ի, իւ) *adj.* That moves the hands.

Չեանաշարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Movement of the hands.

Չեանապետ (ի, աւ) *s.* Master of arts; master, expert in some art.

Չեանառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the hands.

Չեանառն, *adj. ind.* Nourished with care, brought up. **Չեանառն աշակերտ**, pupil, creature.

Չեանաստեղծ, *adj. ind.* See **Չեանաստեղծական**.

Չեանաստեղծական (ի, աւ) *adj.* Created or produced by the hand; done by hand, manual.

Չեանաս (ի, աւ) *adj.* One-handed, lamed in the hand.

Չեանասալ See **Չեանասալ**.

Չեանասալութիւն See **Չեանասալութիւն**.

Չեանարկ (ի, աւ) *s.* Undertaking, renewing.

Չեանարկել (եմ, եցի) *v. a.* To put one's hand to, to undertake; to dare; to strive, to try; to argue, to reason.

Չեանարկու (ի, աւ) *s.* Disputant, arguer: undertaker.

Չեանարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enterprise, resolution: prize; boldness, audacity: arguing, argument, reasoning; proof, reason.

Չեանարկումն (կման, կմամբ) *s.* See **Չեանարկութիւն**.

Չեանարձակ, *adj. ind.* Free; liberal.

Չեանարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Liberty, encroachment, havock; liberality.

Չեանարուեստ (ի, իւ) *s.* Artist, artisan.

Չեանացաւութիւն See **Չեանացաւութիւն**.

Չեանաւոր (ի, աւ) *adj.* That is always in hand, usual, handy, in common use.

Չեանքեկ (ի, աւ) *adj.* Whose hand is fractured, one-handed.

Չեանքեկ, *adj. ind.* Enterprising, bold: arrogant, audacious, insolent, impudent. **Չեանքեկ լինել**, to dare, to have the impudence or the boldness to.

Չեանքիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrogance, boldness.

Չեանքնդել, *adj. ind.* Manageable, tractable, supple, tamed.

Չեանքնդելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suppleness, docility.

Չեանքնել See **Չեանքնդել**.

Չեանթափ, *adj. ind.* **Չեանթափ լինել**, To draw back one's hands, to abandon, to forsake entirely.

Չեանթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abandonment, desertion.

Ձեռնկալել (եմ, էցի) *v. a.* To give or lend a hand, to assist, to succour.

Ձեռնկալու (ի, աւ) *adj. and s.* That lends a hand, that assists, that succours.

Ձեռնկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aid, succour, assistance.

Ձեռնհաս *adj. ind.* **Ձեռնհաս լիակ**, To be clever or capable of, to be able; to reach, to take.

Ձեռնհասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ability, capacity.

Ձեռնհագութիւն See **Ձեռնարձակութիւն**.

Ձեռնոց (ի, աւ) *s.* Glove. **Արհանել զձեռնոցն**, to put on gloves. **Հանել զձեռնոցն**, to pull off the gloves.

Ձեռնոցավաճառ (ի, աւ) *s.* Glover.

Ձեռնունայն, *adj. ind.* Empty-handed, that is without present or offering.

Ձեռնպատրաստ, *adj. ind.* Prompt, diligent.

Ձեռնու (ի, աւ) *adj. and s.* That succours, that assists, contributing, cooperator, favourable. **Ձեռնու լինել**, to succour, to aid, to assist, to cooperate, to relieve, to contribute, to second; to give way, to yield.

Ձեռնուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succour, aid, assistance, means, cooperation.

Ձեռ (ոյ, ու) *s.* Tail. **Ձեռ աւ ձեռ**, one after another.

Ձեր (ոյ, ու) *pro.* Your.

Ձերային (յիւյ, յիւ) *adj.* Your.

Ձերակալ, *adj. ind.* Taken, prisoner. **Ձերակալ առնել** or **ըմբռնել**, to take, to make prisoner.

Ձերակալել (եմ, էցի) *v. a.* To take, to make prisoner.

Ձերաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pulling or throwing from hand to hand.

Ձերային, *adj. ind.* See **Ձերային**.

Ձե (ձեոյ, ձեով) *s.* Form, figure; configuration, conformation; make, manner, kind; type; mould, model; plan, design.

Ձեակ (ի, աւ) *s.* See **Ձե**.

Ձեական (ի, աւ) *adj.* Well-formed; formal.

Ձեականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformation, configuration, formation, form, figure.

Ձեակերպել (եմ, էցի) *v. a.* To

form, to figure, to fashion.

Ձեակերպութիւն See **Ձեականութիւն**.

Ձեանալ (ամ, աւայ) *v. n-p.* To be formed, to take the form; to feign, to dissemble, to pretend; to form an idea of, to figure to one's self; to seem, to appear.

Ձեացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form, appearance.

Ձեացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To form, to figure, to fashion, to model, to mould; to paint, to represent; to copy, to counterfeit, to assimilate; to fabricate, to falsify, to disguise; to dissemble; to feign.

Ձեկ (եմ, էցի) *v. a.* To model, to cut; to form, to figure, to fashion.

Ձեկի (ձեկի, ձեկաւ) *s.* Instrument used in shaping, cutting or modelling.

Ձեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Form.

Ձէթ (ձիթոյ, ձիթով) *s.* Olive: oil. **Ածիթ ձիթոյ**, oil cruet. **Օծանել ձիթով**, to oil.

Ձի (ոյ, ու) *s.* Horse, steed, saddle-horse. **Մասակ ձի**, mare.

Ձիպոտամի (աւոյ, աւաւ) *s.* Hippopotamus.

Ձիպարման (ի, աւ) *s.* Groom, one that takes care of horses.

Ձիպղէն See **Ասպաղէն**.

Ձիախառն, *adj. ind.* Half man and half horse. **Ձիախառն մարդ**, centaur, hippocentaur.

Ձիախրոխ, *adj. ind.* That bullies, that rodомontades on horseback; that is well mounted.

Ձիական (ի, աւ) *adj. and s.* Of or belonging to horses; horseman, rider.

Ձիակորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Pannick, pannicle.

Ձիահալած, *adj. ind.* **Ձիահալած առնել**, To pursue or hunt on horseback.

Ձիամարդ See **Ձիախառն մարդ**.

Ձիամարտիկ (ալի, ալաւ) *adj. and s.* That fights on horseback.

Ձիամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat on horseback.

Ձիան, *s. pl. ind.* Horses.

Ձիասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves horses, that likes riding.

Ձիասան (ի, աւ) *s.* See **Ձիասայ**: **Ձիասանեայք**, place abounding in horses.

Պիստակ (իւլյ, նեւ) *s.* See **Պիստակ**.

Պիստակ (ի, իւ) *s.* Wasp, gadfly.

Պիստակ (ի, աւ) *s.* See **Պիստակ**.

Պիստակել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To manage or mount a horse; to ride well, to mount a horse well; to govern a horse.

Պիստակութիւն See **Պիստակութիւն**.

Պիստակ (ի, իւ) *s.* Riding master; trooper.

Պիստակութիւն (թեան, թեմք) *s.* Horsemanship.

Պիստակ (ի, աւ) *adj.* See **Պիստակ**.

Պիստակ (ի, աւ) *adj.* That has given a horse the reins. **Պիստակ լի** նել or **արշաւել**, to give a horse the reins, to run full speed.

Պիստակարան (ի, աւ) *s.* See **Պիստակարան**.

Պիստակ, *adj. ind.* **Պիստակ լի** նել, To gallop a horse.

Պիստակաւոր (նայ, նգ) *s. pl.* See **Պիստակաւոր**.

Պիստակ (յլու, յլու) *s.* Hippocentaur, centaur.

Պիստակ (ի, աւ) *adj. and s.* Trooper; mounted.

Պիստակել (եմ, եցի) *v. n.* To mount a horse, to be mounted on a horse.

Պիստակութիւն (թեան, թեմք) *s.* Horsemanship.

Պիստակ, *adj. ind.* Stretched, tight; extended, vast; long, prolix. **Պիստակ արշաւել** or **զհեա մահել**, to run or pursue far. **Պիստակել**, to bend, to pull, to dart.

Պիստակայ, *adj. ind.* That rides on horseback.

Պիստակայարան (ի, աւ) *s.* Horse course, course.

Պիստակայի, *adj. ind.* See **Պիստակայի**.

Պիստակայ (ցից, ցիւք) *s. pl.* Horse race, course; cavalcade; gallop.

Պիստակայի, *adj. ind.* Olive-coloured.

Պիստակութիւն (կթոց, կթոմք) *s. pl.* Olive season, crop of olives.

Պիստական (ի, աւ) *s.* That presses olives.

Պիստակայ (նայ, նգ) *s. pl.* Olive-press.

Պիստակաւոր (աղայ, աղաւ) *s.*

Olive, fruit of the olive tree. **Պիստակ** **պտուղ մանր**, small olive.

Պիստական (ի, աւ) *s.* Place planted with olive trees.

Պիստակ (իւլյ, նեւ) *s.* Olive, olive tree.

Պիստակ (թեան, թեմք) *s.* Nature of a horse.

Պիստակ (ձրի, ձրիւ) *s.* Gift, grace, present. **Պիստական**, faculty, talent, privilege, advantage.

Պիստակ (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a gift or present.

Պիստակ (ոյ, ու) *s.* Tar, bitumen; pitch: See **Մաղաղաւոր**.

Պիստակ (եմ, եցի) *v. a.* To tar; to pitch.

Պիստակ (ձեան, ձեմք) *s.* Snow.

Պիստակայ (ի, աւ) *adj.* That produces, that causes snow. **Պիստակ արշաւել**, to snow.

Պիստակայ, *adj. ind.* Sunk in snow, covered with snow.

Պիստակայ, *adj. ind.* Of the colour of snow, snowy.

Պիստակայ, *adj. ind.* Snowy, loaded with snow.

Պիստակայ, *adj. ind.* See **Պիստակայ**.

Պիստակայի (զկան, զկմք) *s.* Sort of flower.

Պիստական (ի, աւ) *adj.* Of snow, snowy.

Պիստակի (կրի, կրաւ) *s.* That carries snow.

Պիստակայ (ամ, ձիւնայ) *v. n-p.* To become like snow, to become white; to be covered with snow.

Պիստակայ, *adj. ind.* See **Պիստակայ**.

Պիստակայ (լոյ, լոմ) *s.* Snow-water.

Պիստակայ, *adj. ind.* See **Պիստակայ**.

Պիստակայանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to snow.

Պիստակայ, *adj. ind.* Clear or white as snow.

Պիստակ, *v. imp.* To snow.

Պիստակ (զկան, զկմք) *adj.* Of snow, snowy; cold.

Պիստակ (ի, իւ) *s.* Ichthyologist.

Պիստակութիւն (թեան, թեմք) *s.* Ichthyology.

Պիստակ (ի, աւ) *s.* Ichthyology.

phagist, one that feeds on fish.

Չկնահան (ի, աւ) *s.* See **Չկնարս** :

Չկնովաճառ (ի, աւ) *s.* Fishmonger.

Չկնարան (ի, աւ) *s.* Fish-market; fishery; well of a fishing boat.

Չկնարալ (ի, իւ) *s.* See **Կալարալ** :

Չկնիկ (նկի, նկաւ) *s.* Little fish; young fish, fry.

Չկնկիթ (կթոյ, կթով) *s.* Spawn of fish; botargo.

Չկնկաւ (կլի, կլիւ) *s.* King-fisher, halcyon.

Չկնարս (ի, աւ) *s.* Fisher, that catches fish.

Չկնարարար, *adv.* Like a fisher.

Չկնարահան (ի, աւ) *adj.* That belongs to a fisher.

Չկնարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fishing, art or exercise of catching fish.

Չկառել See **Չգառել** :

Չկառումն See **Չգառումն** :

Չկաւ See **Չգաւ** :

Չկաւիկ See **Չգաւիկ** :

Չկաւային See **Չգաւային** :

Չկաւանոյ See **Չգաւանոյ** :

Չկան (երան, երամբ) *s.* Winter.

Չկան առնուլ, to winter.

Չկանահան (ի, աւ) *adj.* See **Չգաւային** :

Չկանահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chilblain.

Չկանամուտ (մուտ, մուտք) *s. pl.* Entrance into winter, beginning of winter.

Չկանային (յնոյ, յնով) *adj.* Of winter, hibernal, winterly.

Չկանանալ (ամ, նացայ) *v. n.* To become winter: to winter, to inure one's self to cold.

Չկանասուն, *adj. ind.* Nourished in winter or during the winter.

Չկանացեալ (կոյ, կով) *adj.* Grown cold, become like winter.

Չկարահան (ի, աւ) *adj.* See **Չգաւային** :

Չկարային (յնոյ, յնով) *adj.* and *s.* Of winter, hibernal: winter, the winter season.

Չկարայի (նոյ, նով) *s.* See **Չկարանի** :

Չկարայնոյ (ի, աւ) *s.* See **Չկարայ** :

Չկարանի (նոյ, նով) *s.* Winter, the winter season.

Չկարանոյ (ի, աւ) *s.* See **Չկարայ** :

Չկարասուն (առն, առմբ) *s.* House or place that serves to winter in, winter station.

Չկարել (եմ, եցի) *v. n.* To winter, to pass the winter.

Չկարահան (ի, աւ) *adj.* See **Չկարային** :

Չկարային See **Չկարային** :

Չկարայ (ի, աւ) *s.* Place where one passes the winter; winter quarter.

Չկարայ առնել, to winter, to pass the winter.

Չկարակ (թի, թիւ) *s.* See **Մեղրարակ** :

Չոյ (ոյ, ու) *s.* Pole, very long stick, bar; long branch: prop for a vine.

Չոյարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* Perched, put on a perch: prop for a vine; arbour, vine arbour.

Չոյարար զարդարել, to prop a vine.

Չոյլ (ձուլոյ, ձուլով) *adj.* and *s.* Cast, melted; massive, heavy: pure, fine: font, cast: mass, ingot: weight, heaviness.

Չոր (ոյ, ու) *s.* Valley, vale: See **Չեղեղաւ** :

Չորագիւղ (գիւղ, գիւղիւ) *s.* Village in a valley.

Չորայիկ, *adj. ind.* Inundated or over flowed in a valley.

Չորակ (ի, աւ) *s.* Little valley.

Չորահ, *adj. ind.* Shaped like a valley.

Չոր (ոյ, ու) *s.* Coat, dress, cloak.

Չորամբ (ի, աւ) *adj.* That causes the production of clothes; lanigerous.

Չորահեր, *adj. ind.* That tears his clothes.

Չորապատեալ (կոյ, կով) *adj.* Clothed, covered with clothes.

Չորիկ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To make one's self a coat.

Չորիկ (ձի, ձիւ) *s.* Shabby coat.

Չորորակ See **Չորակ** :

Չոլ (ոյ, ու) *s.* Egg.

Չոլալիկ (ի, աւ) *s.* Omelet.

Չոլայիկ, *adj. ind.* Having spawn.

Չոլածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Oviparous.

Չոլահ, *adj. ind.* Oval.

Չուանայ (*խ. ա.*) *s.* Ovary.
Չուարան (*խ. ա.*) *s.* See **Չուա-
 նայ** :

Չուլած (*խ. ի.*) *s.* Casting, melt-
 ing, cast, fusion.

Չուլածոյ (*խ. ի.*) *adj.* and *s.*
 Cast; casting.

Չուլածու (*խ. ա.*) *adj.* and *s.*
 See **Չուլածոյ** :

Չուլականութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Fusibility.

Չուլարան (*խ. ա.*) *s.* Foundry.
Չուլել (*եմ, էջի*) *v. a.* To cast;
 to melt, to liquefy; to freeze, to harden
 by cold.

Չուլելի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Fu-
 sible.

Չուլի (*լի, լեաւ*) *adj.* and *s.*
 Founder.

Չուլումի (*լման, լմամբ*) *s.* Casting.

Չուկն (*ձկան, ձկամբ*) *s.* Fish.

Չուռն (*ձնոյ, ձնամբ*) *s.* Felt.

Չրաժառանգ, *adj. ind.* That works
 in vain.

Չրի, *adj. ind.* and *adv.* Gratuitous:
 gratuitously; gratis.

Չրիաբար, *adv.* Gratuitously, gratis.

Չրիական (*խ. ա.*) *adj.* Gratuitous.

Չրիականութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Gratuity.

Չրիառար, *adj. ind.* See **Չրիա-
 կան** :

Չրձէլ (*եմ, էջի*) *v. a.* To tear.

Չոն (*խ. ի.*) *s.* Present, gift, of-
 fering, sacrifice.

Չոնարան (*խ. ա.*) *s.* Place of
 offering, altar.

Չոնել (*եմ, էջի*) *v. a.* To offer,
 to present, to give, to dedicate, to de-
 vote, to consecrate.

Չոնի (*նայ, նեաւ*) *adj.* and *s.*
 Consecrated, dedicated: idol.

Չոնիլ (*նի, նեաւ*) *adj.* and *s.*
 That devotes, that dedicates, that con-
 secrates, offering.

Չոնումի (*նման, նմամբ*) *s.* Offer-
 ing, gift; dedication; devotedness.

Ղ

ղ (*ghad*). GH (guttural as γ Greek).
 Consonant, the eighteenth letter of
 the Armenian alphabet. It has much

affinity with the letters խ and Լ, and
 is sometimes changed for, or confound-
 ed with them, for example: Մժէի,
 մժէլ; զախան, զաղան; սանդուղ,
 սանդուիլ; բաղդ, բախա: Լեղի, զե-
 ղի; լուղիլ, զուղիլ; լուղակ, զուղակ:
 In foreign words with a comma above
 thus զ, it is always pronounced Լ:

Ղ or Լ with a line above it denotes
 the number ninety.

Ղարդան See **Լարդան** :

Ղակիլ (*կի, կիլ*) *s.* Encamp-
 ment, lodgement of an army; intrench-
 ment; camp, army.

Ղամար (*խ. ա.*) *s.* See **Լուսին** :

Ղամար (*խ. ա. or ամբ*) *s.* Lamp,
 fire, torch.

Ղամարապարդ, *adj. ind.* Furnish-
 ed with lamps.

Ղամարանշուլ, *adj. ind.* See **Ղամ-
 արափայլ** :

Ղամարապէտ, *adv.* Like a lamp,
 like a torch.

Ղամարափայլ, *adj. ind.* Flaming,
 shining, brilliant; splendid.

Ղամարիլ (*եմ, էջի*) *v. a.* To
 kindle, to inflame; to burn, to blaze.

Ղամարունակ, *adj. ind.* Furnished
 with a lamp; clear, luminous, shin-
 ing, brilliant.

Ղամար See **Ղամար** with its de-
 rivatives.

Ղանն or **Ղանոն** (*խ. ա.*) *s.* Mu-
 sical instrument: See **Երգեհոն** :

Ղաշիկ See **Ղակիլ** :

Ղալակառեւ See **Բարբառիլ** :

Ղեակ (*զեկի, զեկաւ*) *s.* See **Ղեկ** :

Ղեկ (*խ. ա.*) *s.* Tiller, helm,
 rudder of a ship; oar.

Ղեկավար (*խ. ա.*) *s.* Steersman;
 commander.

Ղեկավարիլ (*եմ, էջի*) *v. a.* To be
 steersman, to hold the helm, to steer
 a vessel; to govern.

Ղեկավարութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Steering a vessel; government, con-
 duct.

Ղեկիլ (*եմ, էջի*) *v. a.* To fur-
 nish with a tiller, with a rudder; to
 steer a ship.

Ղեկորան See **Երկգորան** :

Ղեղի See **Լեղի** :

Ղեղակ (*խ. ա.*) *s.* Apron; towel,
 napkin.

Ղեղրիլ See **Ուղեղրիլ** :

Ղեռական (*խ. ա.*) *adj.* and *s.*

Levitical: Leviticus (sacred book).

Ղեւսացի (յւսյ, յւսզ) *s.* Levite.

Ղեւսիկոն See Ղեւսական:

Ղեզէոնի See Լէզէոն:

Ղիար See Լիար:

Ղձալի See Լղձալի:

Ղձուծիւն See Ըղձուծիւն:

Ղոգումեան See Ողոգումեան:

Ղոբիւն See Ողորբիւն:

Ղորկուծիւն See Ողորկուծիւն:

Ղուզակ See Լղուզակ:

Ղուզակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To hide.

Ղուզան (ի, աւ) *s.* See Գլան:

Ղուզանիւ See Ղոզիւ:

Ղուզիւ See Ղոզիւ and Լղուզիւ:

Ղուսրայ (ի, իւ) *s.* Wild anise.

Ղուսան See Կուսան:

Ղրամ (ոյ, ու) *s.* (Greek word) See Գրիբ or Գրիծ:

Ղոզաւ See Լղուզաւ:

Ղոզակ See Լղուզակ:

Ղոզանջանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Ղոզանջիւն:

Ղոզանջիւ (եմ, եցի) *v. n.* To toll, to ring, to sound: See Բարբանջիւ:

Ղոզանջիւն, *s. ind.* Ringing, noise: See Բարբանջիւն:

Ղոզանջուծի (լման, լմամբ) *s.* See Ղոզանջիւն:

Ղոզիւ (եմ, եցի) *v. n.* See Ղոզիւ:

Ղոզեցուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide, to conceal.

Ղոզիւ (եմ, ղեցայ) *v. n-p.* To hide one's self: See Լղուզաւ: Ղոզիւ ընդ երկրաւ, to conceal one's self under ground.

Ճ

Ճ (*jay*). J or DG (as in the word *judge*). Consonant, the nineteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letter Ջ, and is sometimes confounded with it, for example: Բճիճ, բջիջ; Զանճիւն, Զանջիւն; Գէճ, գէջ; Կնճիւ, Կնջիւ; Բունճ, բունջ:

Ճ or Ճ with a line above it, denotes the number *hundred*.

Ճագար (ի, աւ) *s.* Coney, rabbit. Էդ or մասակ Ճագար, doe rabbit. Չագ or կորիւն Ճագարի, young rab-

bit. Ուշ Ճագարի, rabbit burrow. Գողեւ երբե ղճագար, to squeak like rabbits.

Ճախարակ (ի, աւ) *s.* Lathe, machine for turning: bobbin; spinning wheel; small wheel.

Ճախարակագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Turned, made in a turning lathe: turner, workman that makes things with a turning lathe.

Ճախարակաձեւ, *adj. ind.* Rounded, turned, made or fashioned in a turning lathe.

Ճախարակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճախարակեայ:

Ճախարակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Turned, made in a lathe; very well made, well finished.

Ճախարակիւ (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to fashion in a turning lathe: to ornament, to polish.

Ճախիճ See Ճահիճ:

Ճախիւն, *s. and adj. ind.* Marsh, morass, wet and miry places, bog, slough: swampy, miry: See Ճահիճ:

Ճախիւնաւ, *adj. ind.* Marshy.

Ճախիւ, *s. ind.* Ճախիւ առնուլ See Ճախիւ:

Ճախարակուծիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Turn.

Ճախարակ (նայ, նոք) *s. pl.* Turn; tumble; wheeling about.

Ճախիւ (եմ, եցի) *v. n.* To turn one's self; to tumble; to wheel about; to bid defiance, to brave.

Ճախիւն (լման, լմամբ) *s.* See Ճախարակ:

Ճակաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Lecherous, whoremonger.

Ճակաճանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Whoredom.

Ճակաւ (աւ, աւ) *s.* Forehead. Ճակաւ շինուածոց, face, frontispiece; front. Ճակաւ գրոց, frontispiece. Ճակաւ զորաց, file, order, rank, an army drawn up in order of battle.

Ճակաւաւ աւլ, to face, to make war.

Ճակաւագործ (գրի, գրաւ) *s.* Destiny, predestination, fate, fatality.

Ճակաւագործական (ի, աւ) *adj.* Fatal.

Ճակաւագործական աղանդ, fatalism.

Ճակաւագործան, *s. ind.* Fatalist.

Ճակաւագործիւ (եմ, եցի) *v. a.* To predestinate.

Ճակաւագործութիւն (Թեան, Թեամբ)

s. Fatality, destiny: See also Բազմ:
Ճակատամարտ (ի, իւ) *s.* Pitched battle.
Ճակատամարտիչ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To give a pitched battle, to fight in battle-array.
Ճակատայարգար, *adj. ind.* That puts an army in battle-array.
Ճակատանիչ (ի, աւ) *s.* Field of battle.
Ճակտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To put or arrange an army in order of battle.
Ճակատել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be drawn up in battle-array.
Ճակնդեղ (ի, աւ) *s.* Red beet.
Ճահ, *adj.* and *s. ind.* Convenient, proper, suitable; decent, becoming; fitness, decency. 'ի ճահ, opportunely, conveniently. 'ի ճահ պատահել or դաւ, to suit, to be proper and suitable. 'ի ճահ է, it is fit, it is expedient or suitable.
Ճահագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proper or suitable writing.
Ճահաւոր (ի, աւ) *adj.* Convenient.
Ճահաւորական (ի, աւ) *adj.* Becoming, decent, proper, suitable.
Ճահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make convenient, to adapt, to accommodate.
Ճահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness.
Ճահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճահաւորել**.
Ճահիճ (ճիճ, ճիւղ) *s.* Pool, pond of stagnant water: See **Ճախիճ**.
Ճահողակի, *adv.* See **Ճահողապէս**.
Ճահողապէս, *adv.* Suitably, opportunely.
Ճահողասաց, *adj. ind.* That says, that is said opportunely or suitably.
Ճահողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency.
Ճաղամ (ի, իւ) *adj.* Bald.
Ճաղատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness, depilation.
Ճաշանակ See **Ճօշանակ**.
Ճաշանաւուխտ See **Ճաշանաւուխտ**.
Ճաշանի (ի, իւ) *s.* Ray, light, splendour, brightness.
Ճաշանչափեղ, *adj. ind.* Radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling.
Ճաշանչափարգ, *adj. ind.* See **Ճաշանչափեղ**.

Ճաշանչափեղ (ամ, լացայ) *v. n.* To sparkle, to shine.
Ճաշանչափեղ, *adj. ind.* In form of a ray.
Ճաշանչաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Ճաշանչափեղ**.
Ճաշանչաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brightness, brilliant light.
Ճաշանչաւուխտ or **Ճաշանչաւուխտ**, *s. ind.* Embroidery.
Ճաշանչեղ (եմ, եցի) *v. n.* To glitter, to sparkle, to shine; to give light, to enlighten.
Ճաշանչեղ (ի, աւ) *adj.* See **Ճաշանչափեղ**.
Ճամարտակ (ի, աւ) *s.* Bully, roisterer.
Ճամարտակել (եմ, եցի) *v. n.* To bully, to roister, to bluster.
Ճամար (ի, աւ) *s.* Camp, encampment, army in battle-array.
Ճամկուոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Furnished or dressed in brocade: brocade; stuff like brocade.
Ճամկուէտ, *s. ind.* Printed callico.
Ճայ (ի, իւ) *s.* Sort of bird.
Ճայթել (եմ, եցի) *v. n.* To split, to crackle, to make a great noise, to crack, to crash.
Ճայթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make split, to break.
Ճայթիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See **Ճայթել**.
Ճայթիւն, *s. ind.* Clap, great noise, crash, crack, cracking, explosion; fracture.
Ճայթաւուն (ուման, ումամբ) *s.* See **Ճայթիւն**.
Ճան (ի, իւ) *s.* Small bone (that children play with).
Ճանաչական (ի, աւ) *adj.* Known.
Ճանաչել (եմ, ծանեայ) *v. a.* To know, to perceive, to remark, to discover, to recognise, to know, to feel; to comprehend, to conceive, to understand.
Ոչ Ճանաչել, to be unthankful, to forget.
Ճանաչողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge.
Ճանաչուին (լման, լմամբ) *s.* See **Ճանաչողութիւն**.
Ճանապարհ (ի, աւ) *s.* Way, road, route, journey, stage: street, lane; path; passage: duct, canal; mediation, means.
Ճանապարհ արքունի, highway, public road, great thoroughfare. **Չճանապարհ**.

Levitical: Leviticus (sacred book).
 Ղևաւցի (յւայ, յւաւ) *s.* Levite.
 Ղևաթիկոն See Ղևաական:
 Ղէգէտնի See Լէգէտնի:
 Ղիւար See Լիւար:
 Ղիւալի See Լիւալի:
 Ղիւութիւն See Ղիւութիւն:
 Ղոգաման See Ողորդման:
 Ղիւրկէլ See Ողորդիւ:
 Ղոգիւթիւն See Ողորդութիւն:
 Ղուղակ See Լուղակ:
 Ղուղակէլ (եմ, էյի) *v. a.* To hide.
 Ղուղան (ի, աւ) *s.* See Գլան:
 Ղուղանիւ See Ղոգիւ:
 Ղուղիւ See Ղոգիւ and Լուղալ:
 Ղումրայ (ի, իւ) *s.* Wild anise.
 Ղուրան See Կուրան:
 Ղրամ (ոյ, ու) *s.* (Greek word)
 See Գիւր or Գիւ:
 Ղողալ See Լողալ:
 Ղողակ See Լողակ:
 Ղողանջանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Ղողանջիւն:
 Ղողանջիւն (եմ, էյի) *v. n.* To toll, to ring, to sound: See Բարբանջիւն:
 Ղողանջիւն, *s. ind.* Ringing, noise: See Բարբանջիւն:
 Ղողանջումն (ջման, ջմամբ) *s.* See Ղողանջիւն:
 Ղոգիւ (եմ, էյի) *v. n.* See Ղոգիւ:
 Ղոգեցուցանիւն (եմ, ջուցի) *v. z.* To hide, to conceal.
 Ղոգիւ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To hide one's self: See Լողալ: Ղոգիւ ընդ երկրաւ, to conceal one's self under ground.

Ճ

Ճ (jay). J or DG (as in the word judge). Consonant, the nineteenth letter of the Armenian alphabet. It has much affinity with the letter Ջ, and is sometimes confounded with it, for example: Բճիճ, բճիլ; Զանճիւն, Զանջիւն; Գէճ, գէլ; Կնճիւ, Կնջիւ; Բունճ, բունջ:

Ճ or Ճ with a line above it, denotes the number hundred.

Ճագար (ի, աւ) *s.* Coney, rabbit.
 Էդ or մատակ Ճագար, doe rabbit.
 Ձագ or կորիւն Ճագարի, young rab-

bit. Որջ Ճագարի, rabbit burrow.
 Գողէլ երբե Ղճագար, to squeak like rabbits.

Ճախարակ (ի, աւ) *s.* Lathe, machine for turning: bobbin; spinning wheel; small wheel.

Ճախարակագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Turned, made in a turning lathe: turner, workman that makes things with a turning lathe.

Ճախարակաւ, *adj. ind.* Rounded, turned, made or fashioned in a turning lathe.

Ճախարակաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճախարակեայ:

Ճախարակեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Turned, made in a lathe; very well made, well finished.

Ճախարակիւ (եմ, էյի) *v. a.* To turn, to fashion in a turning lathe: to ornament, to polish.

Ճախիճ See Ճահիճ:

Ճախիւ, *s. and adj. ind.* Marsh, morass, wet and miry places, bog, slough: swampy, miry: See Ճահիճ:

Ճախիւտաւ, *adj. ind.* Marshy.

Ճախիւ, *s. ind.* Ճախիւ տանուլ See Ճախիւ:

Ճախարակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Turn.

Ճախարակ (նայ, նոք) *s. pl.* Turn; tumble; wheeling about.

Ճախիւ (եմ, էյի) *v. n.* To turn one's self; to tumble; to wheel about; to bid defiance, to brave.

Ճախիւումն (թման, թմամբ) *s.* See Ճախարակ:

Ճակաճան (ի, աւ) *adj. and s.* Lecherous, whoremonger.

Ճակաճանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Whoredom.

Ճակաւ (աւ, աւ) *s.* Forehead. Ճակաւ շինուածոց, face, frontispiece; front. Ճակաւ դրոց, frontispiece.

Ճակաւ դրոց, file, order, rank, an army drawn up in order of battle.

Ճակաւ տալ, to face, to make war.

Ճակաւադիր (գրի, գրաւ) *s.* Destiny, predestination, fate, fatality.

Ճակաւադրական (ի, աւ) *adj.* Fatal. Ճակաւադրական աղանդ, fatalism.

Ճակաւադրեան, *s. ind.* Fatalist.

Ճակաւադրիւ (եմ, էյի) *v. a.* To predestinate.

Ճակաւադրութիւն (թեան, թեամբ)

s. Fatality, destiny: See also Բաղդ:

Ճակատամարտ (ի, իւ) *s.* Pitched battle.

Ճակատամարտիչ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To give a pitched battle, to fight in battle-array.

Ճակատայարդար, *adj. ind.* That puts an army in battle-array.

Ճակատասեղ (ի, աւ) *s.* Field of battle.

Ճակատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To put or arrange an army in order of battle.

Ճակատիչ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be drawn up in battle-array.

Ճակիդեղ (ի, աւ) *s.* Red beet.

Ճահ, *adj. and s. ind.* Convenient, proper, suitable; decent, becoming: fitness, decency. 'ի ճահ, opportunely, conveniently. 'ի ճահ պատահել or գալ, to suit, to be proper and suitable. 'ի ճահ է, it is fit, it is expedient or suitable.

Ճահագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proper or suitable writing.

Ճահաւոր (ի, աւ) *adj.* Convenient.

Ճահաւորական (ի, աւ) *adj.* Becoming, decent, proper, suitable.

Ճահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make convenient, to adapt, to accommodate.

Ճահաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness.

Ճահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Ճահաւորել:

Ճահիճ (հի, հիւ) *s.* Pool, pond of stagnant water: See Ճահիճ:

Ճահողակի, *adv.* See Ճահողակէս:

Ճահողակէս, *adv.* Suitably, opportunely.

Ճահողասաց, *adj. ind.* That says, that is said opportunely or suitably.

Ճահողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency.

Ճաղամ (ի, իւ) *adj.* Bald.

Ճաղամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Baldness, depilation.

Ճաշանակ See Ճաշանակ:

Ճաշանաւաւթաւ See Ճաշանաւաւթաւ:

Ճաշանչ (ի, իւ) *s.* Ray, light, splendour, brightness.

Ճաշանչազեղ, *adj. ind.* Radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling.

Ճաշանչազարդ, *adj. ind.* See Ճաշանչազեղ:

Ճաշանչանալ (ամ, լացայ) *v. n.* To sparkle, to shine.

Ճաշանչաւաւթաւ, *adj. ind.* In form of a ray.

Ճաշանչաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ճաշանչազեղ:

Ճաշանչաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brightness, brilliant light.

Ճաշանչաւորութիւն or Ճաշանչանաւորութիւն, *s. ind.* Embroidery.

Ճաշանչել (եմ, եցի) *v. n.* To glitter, to sparkle, to shine; to give light, to enlighten.

Ճաշանչեղ (ի, աւ) *adj.* See Ճաշանչազեղ:

Ճամբարակ (ի, աւ) *s.* Bully, roisterer.

Ճամբարակել (եմ, եցի) *v. n.* To bully, to roister, to bluster.

Ճամբար (ի, աւ) *s.* Camp, encampment, army in battle-array.

Ճամբաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished or dressed in brocade: brocade; stuff like brocade.

Ճամբաւոր, *s. ind.* Printed callico.

Ճայ (ի, իւ) *s.* Sort of bird.

Ճայթել (եմ, եցի) *v. n.* To split, to crackle, to make a great noise, to crack, to crash.

Ճայթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make split, to break.

Ճայթիւն (իմ, թեցայ) *v. n-p.* See Ճայթել:

Ճայթիւն, *s. ind.* Clap, great noise, crash, crack, cracking, explosion; fracture.

Ճայթաւոր (եմ, եցի) *s.* See Ճայթիւն:

Ճան (ի, իւ) *s.* Small bone (that children play with).

Ճանաչական (ի, աւ) *adj.* Known.

Ճանաչել (եմ, ծանեայ) *v. a.* To know, to perceive, to remark, to discover, to recognise, to know, to feel; to comprehend, to conceive, to understand. Ոչ ճանաչել, to be unthankful, to forget.

Ճանաչողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Knowledge.

Ճանաչումն (լման, լմամբ) *s.* See Ճանաչողութիւն:

Ճանապարհ (ի, աւ) *s.* Way, road, route, journey, stage: street, lane; path; passage: duct, canal; mediation, means. Ճանապարհ արթունի, highway, publick road, great thoroughfare. Չճանապարհ,

հայր, on a journey, on the road.

Ճանապարհահայր, *s. ind.* Travel-
ler, passenger.

Ճանապարհահայրութիւն See Ճա-
նապարհորդութիւն :

Ճանապարհական (ի, աւ) *adj.* Tra-
velling.

Ճանապարհակից (կցի, կցաւ) *s.*
Travelling companion.

Ճանապարհակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.*
To go with another, to be a travelling
companion.

Ճանապարհակցութիւն (իւրան ,
թեամբ) *s.* Travelling company.

Ճանապարհացոյց (ցուցի, ցուցիւ)
s. Guide, that shows the way.

Ճանապարհորդ (ի, աւ) *s.* Travel-
ler, one that makes a journey, that sets
off, passenger.

Ճանապարհորդական (ի, աւ) *adj.*
That belongs to the journey.

Ճանապարհորդակից See Ճանապար-
հակից :

Ճանապարհորդարան (ի, աւ) *s.* Iti-
nerary.

Ճանապարհորդել (եմ, եցի) *v. n.*
To travel, to make a journey, to walk,
to go, to pass, to set off, to take the
road, to keep the way, to begin one's
journey.

Ճանապարհորդութիւն (իւրան ,
թեամբ) *s.* Journey, way.

Ճանապարհութիւն See Ճանապար-
հորդութիւն :

Ճանկ or Ճանկ (ոյ, ու) *s.* Claw,
nail; paw; grapple, crampiron, hook;
clasp.

Ճանճ (ի, իւ) *s.* Fly.

Ճանճիկ (ճիկ, ճիւ) *s.* Gnat,
small fly.

Ճանճիւ or Ճանճիւն (ճան ,
թեամբ) *s.* See Ճանճ or Ճանճիկ :

Ճանճիւն (ի, աւ) *s.* Fly-flap.

Ճաշ (աւ, աւ) *s.* Dinner, repast at
noon: eating, repast, table, entertain-
ment. Ժամ ճաշու See Ճաշածամ :

Ճաշածամ (աւ, աւ) *s.* Dinner hour.

Ճաշակ (ի, աւ) *s.* Taste, savour;
trial, essay, relish; proof, foretaste;
judgment: cyathus, measure of twelve
bushels; small cup. Աւնու զճաշակ,
to try, to taste, to relish.

Ճաշակական (ի, աւ) *adj.* That
belongs to the taste.

Ճաշակակից (կցի, կցաւ) *s.* Com-
panion at dinner or table, guest.

Ճաշակաւութիւն (թեան , թեամբ)
s. Trial, tasting, relishing.

Ճաշակարան (ի, աւ) *s.* Mouth:
See Բերան :

Ճաշակաւոր (ի, աւ) *adj.* Savoury.

Ճաշակաւորութիւն (թեան , թեամբ)
s. Good savour.

Ճաշակել (եմ, եցի) *v. a.* To dine,
to take the noonday's meal; to eat, to
feed: to try, to taste, to relish; to expe-
rience. Զմա՛ն ճաշակել, to die.

Ճաշակելիք (լեաց , լեօք) *s. pl.*
Taste.

Ճաշակիւր (ի, աւ) *adj.* That eats.

Ճաշակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
To make taste or eat.

Ճաշակից See Ճաշակակից :

Ճաշակում (կման , կմամբ) *s.* Act
of eating.

Ճաշատեղ See Ճաշատեղի :

Ճաշատեղի (զւոյ , զիւ) *s.* See
Ճաշատուն :

Ճաշատուն (աան , աամբ) *s.* Dining
room or place; refectory.

Ճաշարան (ի, աւ) *s.* See Ճաշա-
տուն :

Ճաշել (եմ, եցի) *v. a.* To dine,
to take the noonday's meal: to eat.

Ճաշերայթ (բութի , բութիւ) *s.*
Dinner: treat, feast.

Ճաշոց (ի, աւ) *s.* Missal.

Ճաշութամ (աւ, աւ) *s.* Dinner
hour. Ճաշութամբ, the three canon-
ical hours Third, Sixth and Ninth.

Ճաշում See Ճաշակում :

Ճապալ *adj. ind.* Dispersed, spread,
scattered, shed.

Ճապալել (եմ, եցի) *v. a.* To spread,
to shed, to disperse, to scatter. Ար-
եամբ ճապալել, to stain with blood,
to plunge in blood.

Ճապալիք (լեաց , լեօք) *s. pl.* Ճա-
պալիք արեան, Effusion, shedding of
blood.

Ճապալում (զման , զմամբ) *s.* Dif-
fusion; separation.

Ճապուկ (պիկ , պիւ) *adj.* Flexible,
supple, slender, delicate.

Ճառ (ի, իւ) *s.* Discourse, treatise;
history, narrative, narration, recital:
allocution, harangue, oration; homily,
parenthesis, sermon: panegyrick, panegy-
rical discourse, praise, eulogy: disser-
tation: description: preface, preliminary
discourse. Ըսա ճառին or առ ճառն ,
literally, according to the letter, to the

letter. *Հառարկանել* or *Կ' իմառառնել* See *Հառնել*.

Հառարար, *adv.* Like a discourse.

Հառարայթ (*թ*, *իւ*) *s.* Ray, ray of light, radiation, corruscation, splendour, brightness, brilliancy, lustre, light, clearness.

Հառարայթարար, *adv.* Like a ray of light.

Հառարայթաբեր (*ի*, *աւ*) *adj.* Radiant, luminous.

Հառարայթադեմա, *adj. ind.* Furnished with light or rays, luminous.

Հառարայթան, *adj. ind.* In form of a ray of light.

Հառարայթանիկ, *adj. ind.* That casts light, radiant, luminous, shining, brilliant.

Հառարայթանշլլ, *adj. ind.* See *Հառարայթանիկ*.

Հառարայթանեմել, *adj. ind.* Brilliant, bright: See *Հառարայթանիկ*.

Հառարայթարմակ, *adj. ind.* See *Հառարայթանիկ*.

Հառարայթակա, *adj. ind.* Radiant, luminous, shining, brilliant.

Հառարայթել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Հառարայթումն (*թման*, *թմամբ*) *s.* Irradiation, emission of rays, radiating.

Հառարեր (*գրի*, *գրաւ*) *adj. and s.* That describes; that gives a description of: that is described, that is represented by discourse.

Հառարութի (*լիսյ*, *լիսով*) *s.* Chapter, part of a book, commencement of a discourse, of a treatise.

Հառարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To describe, to represent by discourse, to write, to narrate, to write historically.

Հառարիկ (*կցի*, *կցաւ*) *adj. and s.* That relates, that writes the same thing as another.

Հառարիկել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To write, to narrate the same thing with another.

Հառառանք (*նայ*, *նգք*) *s. pl.* Prattle, chat, tiresome discourse, idle story; cavil, dispute.

Հառառել (*եմ*, *եցի*) *v. n.* To prattle, to chatter; to cavil, to dispute.

Հառառու (*ի*, *աւ*) *s.* Babbler, chatterer; caviller, declaimer.

Հառել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To discourse,

to treat; to narrate, to relate; to recount, to recite, to speak, to tell.

Հառընտիր (*արի*, *արաւ*) *s.* Collection of sermons, of chosen homilies.

Հառումն (*ուման*, *ումամբ*) *s.* Discourse, recital, narration.

Հար (*ի*, *իւ*) *s.* Remedy, means, expedient, power, faculty.

Հարակ (*ի*, *աւ*) *s.* Pasture; pasture ground, meadow; feeding: pasture, food; nourishment, aliment. *Հարակ հրայ*, aliment of fire, fuel. *Հարակ զէրայ*, gangrene, disease or corruption of the flesh: See *Հար*, *Հարակ դառնել* or *Հարակ առնուլ* See *Հարակիլ*.

Հարակաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* That pastures, that takes its food.

Հարակել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To pasture, to feed; to bait, to eat: to consume, to corrupt: to nourish, to feed: to dress a wound, to remedy, to cure.

Հարակեցուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. շ.* To pasture, to give to eat.

Հարակիլ (*եմ*, *կեցայ*) *v. n-p.* To pasture, to feed, to bait; to feed upon, to live upon; to expand, to dilate: to be cured.

Հարակումն (*կման*, *կմամբ*) *s.* Pasture, pasturage: dilatation, extension.

Հարակաւ (*ի*, *աւ*) *s. and adj.* See *Հարակաւոր*.

Հարձառել (*եմ*, *սեցայ*) *v. n-p.* To crack, to crackle, to break with noise.

Հարձառան, *s. ind.* Crackling, crepitation, crash, fracture.

Հարձառումն (*ուման*, *ումամբ*) *s.* See *Հարձառան*.

Հարմանք (*ի*, *աւ*) *s.* Hold; buckle; clasp; button.

Հարս (*սյ*, *ով*) *s.* Fat; tallow. *Հարս խոզի*, bacon; hog's grease. *Օծանել Հարսով*, to grease. *Բառնալ Հարսն*, to scour.

Հարսաւոր, *adj. ind.* Greasy, filled with grease; fat.

Հարսաւորարաւ, *adj. ind.* See *Հարսաւոր*.

Հարսաւոր (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հարսաւոր*.

Հարսաւորական (*ի*, *աւ*) *adj.* See *Հարսաւոր*.

Հարսիկ See *Հարսար*.

Հարսովի, *adv.* With its grease.

Հարսութիւն See *Պարսաւութիւն*.

Հարսասան (*ի*, *աւ*) *s.* Orator, declaimer, rhetorician, eloquent person,

that speaks with eloquence. **Իբրեւ զճարտասան**, in an oratorical manner; eloquently.

Ճարտասանական (ի, աւ) *adj.* Oratorical.

Ճարտասանել (եմ, եցի) *v. n.* To act the orator, to pronounce discourses of eloquence, to harangue, to declaim.

Ճարտասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oratory, rhetoric, eloquence, declamation.

Ճարտաւար (ի, աւ) *s.* Ruler (to draw lines with).

Ճարտար (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Master, artist, learned, expert in some art, master of arts; doctor; orator, eloquent; adroit, clever, industrious; enlightened, capable, intelligent, experienced, ingenious; artful, cunning, subtle, acute, crafty: well, wisely; cleverly, industriously, ingeniously, adroitly, dexterously, cunningly.

Ճարտարաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Speaking well, eloquent, fluent; orator, declaimer, good speaker.

Ճարտարաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak with eloquence or with art.

Ճարտարաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speaking well, eloquence.

Ճարտարաբար, *adv.* Cleverly, adroitly.

Ճարտարագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Industrious, clever.

Ճարտարագործ (ի, աւ) *s. and adj.* Master, artist; artificer; engineer: well made, cunning, industrious, ingenious.

Ճարտարագիււս, *adj. ind.* Ingenious, industrious.

Ճարտարագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* Skilled, intelligent, learned.

Ճարտարախօս (ի, աւ) *adj. and s.* See **Ճարտարաբան**.

Ճարտարախօսել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ճարտարաբանել**.

Ճարտարախօսութիւն See **Ճարտարաբանութիւն**.

Ճարտարահմուտ, *adj. ind.* Well exercised, clever, learned, having much experience.

Ճարտարաշիւք, *adj. ind.* That is stretched or spread very well or ingeniously.

Ճարտարամէտ (մտի, մտաւ) *adj.* Ingenious, full of wit, learned, artful, industrious.

Ճարտարամեկ (եմ, եցի) *v. n.* To

invent, to find out by industry, to labour by one's own genius.

Ճարտարանաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be industrious.

Ճարտարանկար, *adj. ind.* Painted with art or industry.

Ճարտարանք (նայ, նգ) *s. pl.* See **Ճարտարութիւն**.

Ճարտարապետ (ի, աւ) *s. and adj.* Architect: master of arts; master, artist, artisan, workman, author, maker. **Ճարտարապետ գինուորական**, engineer.

Ճարտարապետական (ի, աւ) *adj.* That belongs to architecture.

Ճարտարապետապէս, *adv.* Like an architect.

Ճարտարապետել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To build or make with art, with industry.

Ճարտարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Architecture, the art of building. **Ճարտարապետութիւն գինուորական**, fortification, military architecture.

Ճարտարապէս, *adv.* See **Ճարտարաբար**.

Ճարտարասան See **Ճարտասան**.

Ճարտարաբուէտա, *adj. ind.* See **Ճարտարագործ**.

Ճարտարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To invent, to make use of stratagems.

Ճարտարաշնորհութիւն See **Ճարտարաբանութիւն**.

Ճարտարմտութիւն See **Խորամտութիւն** and **Ճարտարութիւն**.

Ճարտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Art, artifice, skill, ability, industry, knowledge, erudition, address, dexterity, capacity; invention; delicacy: point, presence of mind, penetration, witty turn; sagacity: artifice, cunning, subtlety, evasion, prank, feint, policy, sharpness.

Ճգնիք (նայ, նգ) *s. pl.* Effort: See **Ճգնութիւն**: **Ճգնիք բնութեան**, crisis.

Ճգնազգեսայ (եցի, եցաւ) *adj.* That leads a laborious or penitent life, mortified, eremitical.

Ճգնազգեցիկ, *adj. ind.* See **Ճգնազգեսայ**.

Ճգնախնջ, *adj. ind.* Laborious, painful.

Ճգնակից (եցի, եցաւ) *adj. and s.* Fellow labourer or brother in arms.

Ճգնասուն, *adj. ind.* See **Ճգնազգեսայ**.

Հերմարան (*ի. ա.*) *s.* Hermitage.
Հերմաւոր (*ի. ա.*) *s.* That works,
that fights: hermit, anchorite.

Հերմաւորիկ (*իմ. բեցայ*) *v. n-p.* See
Հիշիկ.

Հիշիկ (*եմ. եցի*) *v. a.* To fa-
tigue, to give fatigue or trouble, to
trouble, to torment, to force, to press.

Հիշիկ (*իմ. նեցայ*) *v. n-p.* To fa-
tigue one's self, to give one's self trou-
ble, to lead a laborious or painful life,
to labour, to be in labour, to torment
one's self: to mortify, to macerate, to
afflict one's body, to subdue one's pas-
sions: to strive, to endeavour, to make
an effort, to exert one's self, to take
pains, to strain, to combat, to resist.

Հիշողակից See Հիշակից.

Հիշողութիւն See Հիշումութիւն.

Հիշումութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Fatigue, labour, trouble, torment, ef-
fort, combat, resistance, penitence,
mortification, maceration.

Հիշումն (*նման, նմամբ*) *s.* See
Հիշումութիւն.

Հիշում (*չգանց, չգամբ*) *s. pl.* See
Հիշումութիւն.

Հիշ (*ի. իւ.*) *adj.* Bald.

Հիշումութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Baldness.

Հիշիկ (*եմ. եցի*) *v. a.* To cleave,
to cut, to divide, to tear, to break, to
split; to chap; to crack; to slope; to
incise; to perforate, to pierce, to open.

Հիշող (*աւմ. քեցի*) See Հիշակ.

Հիշողած (*այ. ով*) *s.* Slit, cut,
incision, gash, rent, fissure, crack,
fracture, rupture, chap, breaking open;
seam, rent; opening, defile, hole.

Հիմ, *s. ind.* Walk; way, alley. Հիմ
աւանդ See Հիմն.

Հիմնական (*ի. ա.*) *s.* Peripatetick.

Հիմնականութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Peripatetick philosophy.

Հիմարան (*ի. ա.*) *s.* Alley; place
for walking, walk: academy, lyceum.

Հիմարանեան, *adj. and s. ind.* Aca-
demick: academician.

Հիմարանորէն, *adv.* Academically.

Հիմն (*եմ. եցի*) *v. n.* To walk; to
march, to go.

Հիմնի See Հիմնից.

Հիմնից (*լեաց, լեաց*) *s. pl.* Walk,
alley; terrace, corridor, gallery: walk,
march. Հիմնից 'ի վերայ սեանց, pe-
ristyle.

Հիմնողանիկ (*եմ. ցուցի*) *v. t.*
To walk.

Հիմն (*իմ. մեցայ*) *v. n-p.* See
Հիմնի.

Հիմն (*աւմ. քեցի*) *s.* See Աւմ.
աւմ. քեցի.

Հիմն (*մեաց, մեբ*) *s. pl.* See Հիմ.
միլից.

Հիմնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
See Հիմ.

Հիմնի (*այ. ով or ի, ա.*) *s.*
Froth, scum; broth.

Հիմնի (*աւմ. քեցի*) *v. a.* See
Հիմնի.

Հիմնի (*աւմ. քեցի*) *adj. ind.* Stinking,
fetid.

Հիմնի (*եմ. եցի*) *v. a.* To skim,
to cause to boil; to burn.

Հիմ (*այ. ով*) *s.* Haste, diligence,
promptitude. Հիմ աւմ See Հիմնի.
Հիմ 'ի չեցայ See Հիմնի.

Հիմ (*եմ. եցի*) *v. a. and n.* To
hurry, to hasten; to make haste, to des-
patch.

Հիմ (*եմ. ցուցի*) *v. t.* To
hasten, to hurry, to despatch.

Հիմ (*իմ. քեցայ*) *v. n-p.* To be
eager, to make haste, to despatch, to
be in a hurry.

Հիմ, *adv.* With haste, in haste,
diligently; in a hurry.

Հիմ (*ի. իւ.*) *s.* Race, descendants.

Հիմնի (*ի. ա.*) *adj.* See Այլաւմի.
Հիմնի See Հիմնի.

Հիմ (*աւմ. քեցի*) *s.* Effort,
attempt; crisis: See Հիմնութիւն.

Հիմ, *s. ind.* Cry. Հիմ հանիկ, to
cry, to cry out, to scream.

Հիմ, (*աւմ. քեցի*) *s.* See Հիմնի.

Հիմ See Հիմ.

Հիմ or Հիմ (*աւմ. քեցի*) *adj.*
and *adv.* Sparing; spared, scanty, strait,
strict, rigorous, exact, correct, precise,
punctual, regular: narrowly, scantily,
strictly; correctly, exactly, regularly:
See Հիմնի.

Հիմ (*աւմ. քեցի or աւմ. քեցի*) *s.*
Cry, clamour, scolding, bawling, howl-
ing. Հիմ աւմ or աւմ, to cry,
to scream, to bawl, to scold, to grumble,
to howl.

Հիմնի See Հիմնի.

Հիմ (*աւմ. քեցի or աւմ. քեցի*) *s.*
Small bunch of grapes.

Հիմ (*ի. ա.*) *s.* Claw, nail, ta-
lon, paw.

Ճերանակ (ի, աւ) *adj.* Having claws.

Ճեւալ (ի, աւ) *s.* Monster: See **Բզդուհի**.

Ճեւաղաբարայ (ի, իւ) *adj.* Monstrous.

Ճեւաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a monster, monstrosity.

Ճիւղ (ւյ, ուլ) *s.* Branch, bough; graft; band (of a fagot).

Ճիւղթ (աւթի, աւթիւ) *s.* The little finger or toe.

Ճղճիկ, *adj. ind.* Full of branches; forked.

Ճիւղ (ճիւղ, ճիւղաւ) *s.* Worm, vermin, small worm, insect, animalcule, weevil, wood-louse, mite.

Ճիւղիկ (ի, աւ) *adj.* That is eaten by worms, worm-eaten, maggoty.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To trample, to press, to squeeze; to bruise, to contuse; to compress, to strain, to fasten, to bind. **Ճիւղել զտիրաւ սուրբ**, to move to pity.

Ճիւղեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղել**.

Ճիւղում (լման, լմամբ) *s.* Sprain, bruise, crush; bruise, contusion.

Ճիւղուկ (իւն, զիւմբ) *s.* Small bird, sparrow, small sparrow.

Ճիւղակ See **Ճաւակ**.

Ճիւղանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compressibility.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To press, to trample, to squeeze, to strain; to bind, to fasten, to compress; to crush, to bruise; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to depress, to weigh down, to overwhelm, to overburden, to constrain, to trouble, to oppress.

Ճիւղեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղել**.

Ճիւղիկ (լւյ, լեւ) *adj.* Compressible.

Ճիւղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Ճիւղում**.

Ճիւղում (լման, լմամբ) *s.* Sprain, bruise; compression, depression, straining; sinking, load; squeezing, mortification, maceration.

Ճիւղիւ (բոի, բոաւ) *adj.* Certain, true, sure, exact, precise, effective, real.

Ճիւղաբան (ի, իւ) *adj.* Veridical: that proves, that demonstrates.

Ճիւղաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To speak truth; to assure, to prove, to demonstrate.

Ճիւղաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Truth of a discourse, proof, demonstration, certitude, assurance.

Ճիւղաբար, *adv.* Certainly, truly, exactly, effectively.

Ճիւղապատու, *adj. ind.* True, veritable, veridical, truly spoken, faithful.

Ճիւղապէս, *adv.* See **Ճիւղաբար**.

Ճիւղակ (եմ, եցի) *v. a.* To verify, to prove the truth, to certify, to assure, to justify, to show; to search, to secure.

Ճիւղեցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճիւղակ**.

Ճիւղութ, *adv.* See **Ճիւղաբար**.
Ճիւղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Truth, certainty, assurance; verification; exactitude.

Ճիւղակել (եմ, եցի) *v. a.* To buy sparingly.

Ճիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To spare, to be saving, to economise, to be parsimonious: See **Ճիւղակել**.

Ճիւղիւ, *adv.* Sparingly, niggardly, scantily, narrowly, strictly, frugally, meanly, miserably; rigorously, austere, scrupulously; justly, precisely, faithfully, exactly, properly, regularly, punctually.

Ճիւղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thrift, parsimony, economy, stinginess; frugality; exactness, punctuality, fidelity, accuracy, precision, regularity; scruple; rigour, austerity.

Ճիւղիւ (բոի, բոիւ) *adj.* True, veritable, effective, real, certain, unquestionable, sure, solid: veridical, faithful, upright, frank, sincere.

Ճիւղաբան (ի, իւ) *adj.* Veridical.

Ճիւղաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak truth.

Ճիւղաբանութիւն See **Ճիւղաբանութիւն**.

Ճիւղաբար (բոի, բոիւ) *adj. comp.* Very or more true, very certain, sure, evident.

Ճիւղապարկ (եմ, եցի) *v. a.* To write sincerely, faithfully, exactly or justly.

Ճիւղապատու (ի, իւ) *adj.* Just,

equitable, that judges equitably.

Ճշմարտախօս (ի, աւ) *adj.* Veridical, faithful, true, veritable.

Ճշմարտախօսել (եմ, եցի) *v. n.* To speak truth.

Ճշմարտախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Veracity.

Ճշմարտական (ի, աւ) *adj.* See **Ճշմարիտ** :

Ճշմարտակորոյս, *adj. ind.* That has lost the sight of truth, far from the truth, false.

Ճշմարտաճառ, *adj. ind.* Veridical, true, veritable.

Ճշմարտապատուժ, *adj. ind.* See **Ճշմարտաճառ** :

Ճշմարտապէս, *adv.* See **Ճշմարիտ** :

Ճշմարտասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves truth, sincere, upright.

Ճշմարտասիրաբար, *adv.* Sincerely, uprightly.

Ճշմարտասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Love of truth, sincerity, equity.

Ճշմարտատես (ի, աւ) *adj.* That has really seen.

Ճշմարտատեսիլ, *adj. ind.* Real, true.

Ճշմարտատիպ, *adj. ind.* Real, true, exact.

Ճշմարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ճշմարտել** :

Ճշմարտափառութիւն See **Ուղղափառութիւն** :

Ճշմարտաքնին, *adj. ind.* Well examined, sure, certain, true.

Ճշմարտել (եմ, եցի) *v. a.* To aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove.

Ճշմարիտ, *adv.* In truth, truly, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Ճշմարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Truth; veracity, fidelity, certainty.

Ճշտել See **Ճշգրտել** :

Ճշտութիւն See **Ճշգրտութիւն** :

Ճոխ (ի, իւ) *adj.* Copious, abundant, ample, great, opulent, rich, powerful.

Ճոխաբան (ի, իւ) *adj.* Eloquent, fluent; that speaks much, that abounds in discourse.

Ճոխաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To abound in discourse, to speak much: to brave.

Ճոխաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eloquence, speaking well.

Ճոխաբար, *adv.* Amply, diffusely; liberally; cavalierly, in a grand manner, opulently, richly, magnificently; imperiously; tediously.

Ճոխագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very abundant, copious; very rich.

Ճոխագոյնս See **Ճոխաբար** :

Ճոխական (ի, աւ) *adj.* See **Ճոխ** :

Ճոխանալ (ամ, խացայ) *v. n-p.* To grow rich, to abound: to bully, to lord, to grow proud, to be haughty.

Ճոխապէս, *adv.* See **Ճոխաբար** :

Ճոխացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich.

Ճոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, diffusion; riches, opulence; faculty, power, dynasty, pride, tyranny, haughtiness.

Ճողել (եմ, եցի) *v. a.* To take off the hair, to depilate.

Ճողարկել (եմ, եցի) *v. a.* To deliver, to set at liberty, to free, to take away, to pull off, to cause to escape, to save, to disengage. **Ճողարկել զանձն**, to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; to make off.

Ճողարկումն (բման, բմամբ) *s.* Deliverance.

Ճողքել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to break.

Ճոպան (ի, աւ) *s.* Cord; springe, snare.

Ճոռոմ (ի, աւ) *adj.* Declamatory, eloquent, fluent.

Ճոռոմաբան (ի, իւ) *adj. and s.* Declaimer.

Ճոռոմաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To declaim; to speak much.

Ճոռոմաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declamation; pompous nonsense, bombast; facility in explaining one's self.

Ճոռոմանալ (ամ, մացայ) *v. n.* To declaim; to speak much; to bully.

Ճոռոմութիւն See **Ճոռոմաբանութիւն** :

Ճուպ See **Ճիւղալ** :

Ճուպական (ի, աւ) *adj.* Monstrous.

Ճուլալ (ամ, ճայի) *v. n.* See **Ճուլուլել** :

Ճլել (եմ, եցի) *v. n.* To cry, to scream, to bawl, to scold, to complain, to groan, to lament.

Ճլիւն, *s. ind.* Cry, bawling, scolding.

ing; complaint, groaning, lamentation.

Ճուր (ի, աւ) *adj.*, and *s.* Bawler, squaller, scold; complaining, roaning; that laments.

Ճղիւն See **Ճղոււն**.

Ճղոււն (Ճղուան, Ճղամբ) *s.* Grasshopper, cicada.

Ճաւքալ (ի, իւ) *s.* Grape-gleaner.

Ճաւքալ առնել, to glean; to stirp; to consume, to destroy entirely, to exterminate.

Ճաւքալել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ճաւքալ առնել**.

Ճաւքալութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of gleanng grapes.

Ճռնիւ (Ճռնի, Ճռնիւ) *s.* Noise, cry.

Ճռնիւ (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise, to scream.

Ճռուղիւ (եմ, եցի) *v. n.* To chirp: to warble.

Ճռուղիւն, *s. ind.* Act of chirping, chirping of birds.

Ճռուղիւղ (ի, աւ) *s.* That chirps.

Ճրագ (ի, աւ) *s.* Light, flambeau, candle, taper; lamp. **Յարգարել ըշ-ճրագն**, to snuff the candle.

Ճրագարեան (ի, աւ) *s.* Socket of a lamp: branch of a candlestick.

Ճրագալոյց (լուցի, լուցիւ) *s.* Illumination, number of lights.

Ճրագակալ (ի, աւ) *s.* Candlestick: stand for a lamp; acolyte.

Ճրագակեր (կրի, կրաւ) *s.* See **Ճրագակալ**.

Ճրագարան (ի, աւ) *s.* Candlestick, candelabra; stand for candlesticks. **Ճրագարան բաղմոսեան**, large branched candlestick.

Ճօճ or **Ճօճք**, *s. ind.* Swing-gate: See **Ճօճան**.

Ճօճան (ի, աւ) *s.* Balancing, oscillation, vibration. **Ժամացոյց Ճօճա-նաւ**, pendulum. **Ճօճան առնուլ** See **Ճօճել**.

Ճօճանակ (ի, աւ) *s.* Swing: pendulum.

Ճօճել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To brandish, to swing: to balance, to vibrate, to oscillate.

Ճօճիւ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* To swing, to balance one's self, to flutter about.

Ճօշ (ի, իւ) *s.* Cuirass.

Մ

Մ (*mien*) pronounced nearly as the French word *mienne*. M, a consonant the twentieth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into Ն, for example: **Սմբէծ**, **անբէծ**; **ամպարիշա**, **անպարիշա**.

Մ or **մ** with a line above it denotes the number *two hundred*.

Մագաղաթ (ի, իւ) *s.* Parchment.

Մագաղաթագործ (ի, աւ) *s.* Maker of parchment.

Մագաղաթեայ, *adj. ind.* Made of parchment.

Մագիւ (դի, դաւ) *s.* Claw, talon, nail.

Մագիստրիանոս See **Մագիստրոս**.

Մագիստրոս (ի, աւ) *s.* (The latin word *magister*) Master; magistrate; mayor.

Մագիստրոսական (ի, աւ) *adj.* Magisterial, of a master or of a magistrate.

Մագիստրոսութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mastership; magistracy.

Մագիւել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մագիցել**.

Մագիցել (եմ, եցի) *v. a.* To claw; to cling to by the claws, to hold with claws; to climb.

Մագիցի, *adv.* With the claws. **Մագիցի ըմբռնել**, to claw. **Մագիցի ելանել** ի վեր, to climb.

Մագնետիս (ի, աւ) *s.* See **Մագնիս**.

Մագնիս (ի, աւ) *s.* Loadstone, magnet; magnetick needle.

Մագնիսական (ի, աւ) *adj.* See **Մագնիսեան**.

Մագնիսեան, *adj. ind.* Of or belonging to a loadstone, magnetick. **Մագնիսեան զօրութիւն**, magnetism.

Մաղ (ոյ, ով) *s.* Hair; bristle; twist, cord.

Մաղադործ (ի, աւ) *adj.* See **Մաղեղծ**.

Մաղապուր See **Մաղապուրծ**.

Մաղապուրծ, *adj. ind.* **Մաղապուրծ զերծանիւ** or **Ճողապրիւ**, To escape narrowly, to escape with difficulty.

Մաղդեղն (ղան, ղամբ) *s.* Hero: See Դիւցաղն:

Մաղեղ (ի, աւ) *adj.* Hairy, shaggy.

Մաղեղէն (ղիկի, ղիկաւ) *adj.* and *s.* Made or woven of hair: haircloth.

Մաղիկ (խի, խաւ) *s.* Pincers to pull out hair.

Մաղապէ (ի, իւ) *s.* Mastick.

Մաղապէ գիւնոյ, sandarak, gum of the juniper-tree.

Մաթ (ոյ, ուղ) *s.* See Ռուսի:

Մաթեմատիկայ (ի, իւ) *s.* Mathematics: See Ռուսումնականութիւն:

Մաթուղ (ի, աւ) *s.* Fruit of the arbut or strawberry-tree.

Մաթուղենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Arbut, strawberry-tree.

Մալեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Castrated.

Մալել (եմ, եցի) *v. a.* To bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալուխ (լիւոյ, լիւով) *s.* Camel, or cable.

Մախաթ (ոյ, ուղ) *s.* Large needle.

Մախալ (ամ, խալայ) *v. n-p.* To envy, to grudge.

Մախաղ (ի, իւ) *s.* Bag, sack; satchel, pouch, pocket; cloakbag; knapsack; letter-bag, messenger's bag; wallet.

Մախաղք (նայ, նոք) *s. pl.* Envy; ill-will, grudge.

Մախաղոյ (ի, աւ) *adj.* Envious.

Մախր (խեր, խերք) *s.* Resinous wood, match.

Մած, *adj. ind.* Glued, joined.

Մածանիկ (իմ, մածայ) *v. n-p.* To be glued, to stick, to adhere, to be joined: to curdle, to coagulate, to be clotted, to congeal, to bind.

Մածնուլ (ում, ծեայ) *v. n-p.* See Մածանիկ:

Մածուած (ոյ, ուղ) *s.* Gluing, soldering, cementation; conjunction, fastening, adhesion; coagulation, curdling; congelation.

Մածուսն (ծման, ծմամբ) *s.* See Մածուած:

Մածուն (ծնոյ, ծնով) *s.* Curd; clot.

Մածուցանիկ (եմ, ծուցի) *v. t.* To soder, to glue, to conglutinate, to cement; to fasten, to join; to curdle, to make coagulate, to thicken; to congeal.

Մածուցիկ, *adj. ind.* Gluy, glu-

tinous, viscons, sticky, clammy.

Մակ, *pre.* On, upon, over, above.

Մակաբաժանիկ (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Մակաբերական (ի, աւ) *adj.* Conclusive.

Մակաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to deduce, to argue, to gather, to conclude:

Մակաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conclusion.

Մակադաւթ, *adj. ind.* Extensive, vast.

Մակադեա (դիմի, դիմաւ) *s.* Incubus, nightmare: See Մղձաւանջ:

Մակագիծ (գծի, գծիւ) *adj. and s.* Inscribed on or imprinted: inscription: See Մակագիր:

Մակագիր (գրի, գրաւ) *s.* Epigraphe, inscription, title, sign. Մակագիր նամակաց, superscription or direction of a letter.

Մակագրել (եմ, եցի) *v. a.* To inscribe, to write upon; to entitle; to ascribe.

Մակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Մակագիր:

Մակագրական (ի, աւ) *adj.* Adjective, epithet: See Ածական: Մակագրական անուն, surname: See Մակա նուն:

Մակագրել (եմ, եցի) *v. a.* To impose, to lay on.

Մակագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imposition, act of laying on.

Մակալեղու (ի, աւ) *s.* Small tongue.

Մակածել (եմ, եցի) *v. a.* To infer, to induce.

Մակածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Induction, consequence: See Մակաբերութիւն:

Մակակեա (կիմի, կիմիւ) *s.* Comma or point above a letter (for example, 'ի, չ):

Մակաձի (ոյ, ուղ) *s.* Horseman, rider.

Մակաղասիկ (ի, աւ) *s.* Sheepfold, sheep's pen.

Մակաղել (եմ, եցի) *v. a.* To fold or pen sheep.

Մակաղեցուցանիկ (եմ, ցուցի) *v. t.* See Մակաղել:

Մակաղիկ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be folded, to be in the pen.

Մական (ի, աւ) *s.* Drumstick.

Մականուանել (եմ, եցի) *v. a.* To surname; to entitle.

Մականուն (ւան, ւամբ) *s.* Surname; title.

Մականունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Մականուն:

Մակառիւն (սեան, սեամբ) *s.* Epistyle.

Մակասփռեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Spread or extended over.

Մակարդ (ի, աւ) *s.* Curds, clot, curdled milk.

Մակարդակ (ի, աւ) *adj. and s.* Plain, flat, level: level surface, plane.

Մակարդակ ձև, geometrick plane.

Մակարդակագրութեան (քննոյ, քննով) *s.* Planisphere.

Մակարդակաչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Planimetry.

Մակարդել (եմ, եցի) *v. a.* To curdle, to coagulate.

Մակարդել (իմ, գեցայ) *v. n.* To curdle, to coagulate, to clot, to congeal.

Մակացական (ի, աւ) *adj.* Scientific.

Մակացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Learned, skilled, well-informed.

Մակացու (ի, աւ) *adj. and s.* Studious; student.

Մակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Study; learning, knowledge, erudition, science.

Մակաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Superabundant, excessive.

Մակբայ (ի, իւ) *s.* Adverb. Մակբայի, adverbial. իբրեւ զմակբայ, adverbially.

Մակեղոււտ, *adj. ind.* Accessory, additional.

Մակերևոյթ (ութի, ութիւ) *s.* Superficies, surface; face, outside.

Մակերևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superficies, surface.

Մակընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flux or flow of the tide, flood-tide.

Մակհաւասար (ի, իւ) *adj.* Plain, level, even, equal.

Մակոյկ (մակուկի, մակուկաւ) *s.* Wherry, skiff, yawl; row-boat.

Մակաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dicesis.

Մահ (ու, ու or ուան, ուամբ) *s.* Death, decease; massacre, slaughter, carnage.

Մահաբեր (ի, աւ) *adj.* Deadly,

mortiferous, mortal, fatal, deathful, destructive.

Մահաբերան, *adj. ind.* That leads to death, that ends in death, mortal.

Մահադոյժ, *adj. ind.* Announcing the death, that brings the news of the death; fatal, melancholy.

Մահադործ (ի, աւ) *adj.* That causes death, mortal.

Մահադործակ, *adj. ind.* See Մահադործ:

Մահադուշակ (ի, աւ) *adj.* See Մահադոյժ:

Մահադեղ (ոյ, ով) *s.* See Թոյն:

Մահադեղստ (ի, իւ) *adj.* Clad in mourning.

Մահադեղոյց, *adj. ind.* See Մահադոյժ:

Մահադէն (դինի, դինաւ) *adj.* Provided with deadly weapons, that causes death, mortal.

Մահաթոյն See Թոյն:

Մահալոյծ, *adj. ind.* That takes away or destroys death.

Մահածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That brings or produces death, deadly, mortiferous.

Մահակ (ի, աւ) *s.* Club, large stick.

Մահակերպարան, *adj. ind.* Having the form or figure of death.

Մահակեր (կրի, կրաւ) *adj.* Mortal, deadly: mortifying.

Մահակից (կցի, կցաւ) *adj.* United in death, that dies with another.

Մահակցել (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To die with another, to share the death of another.

Մահահամոյր, *adj. ind.* Mortal, that causes death.

Մահահանգիստ, *s. ind.* Repose of the dead.

Մահահանդոյն, *adj. ind.* That resembles death, deathlike.

Մահահոտ, *adj. ind.* Pestilential, pestiferous, mortal.

Մահահրաւեր, *adj. ind.* That invites, provokes or causes death, mortal.

Մահաձիդ, *adj. ind.* That brings death on himself.

Մահաձիր, *adj. ind.* That causes death, deadly, mortal, pestilential.

Մահամատոյց, *adj. ind.* See Մահաձիր:

Մահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.*

To die, to become subject to death.

Մահաշնորհ, *adj. ind.* See Մահադոյժ:

Մահաշունչ, *adj. ind.* Pestilential, mortal, deadly.

Մահապարտ (*ի, աւ*) *adj.* That deserves death, condemned to death.

Մահապարտել (*եմ, տեսայ*) *v. n-p.* To deserve death, to be condemned to death.

Մահաւիթ, *adj. ind.* That causes death, mortiferous, mortal, pestilential, deathful.

Մահասահման, *adj. ind.* That imposes or produces death, mortal, fatal: See Մահասկիզբն:

Մահասկիզբն, *adj. ind.* That is the cause or origin of death.

Մահաստուեր (*ի, աւ*) *adj.* That has the shadow of death.

Մահափշա, *adj. ind.* That has the pain of death.

Մահատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See Մահահանգոյն:

Մահատեղ, *adj. ind.* See Մահահանգոյն:

Մահարար (*ի, աւ*) *adj.* See Մահաւիթ:

Մահարձան (*ի, աւ*) *s.* Monument, tomb; tower; bulwark, bastion.

Մահացան, *adj. ind.* That spreads death, pestilential.

Մահացու (*ի, աւ*) *adj.* Deadly, mortal, mortiferous, pestilential: See Մահահանգու:

Մահացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to die, to kill: to mortify.

Մահացուցիչ (*ցիչ, ցուչ*) *adj.* That kills, murderous: mortifying.

Մահաբուռ, *adj. ind.* Lethargick.

Մահիկ (*հիկ, հիււ*) *s.* Horns of the moon's crescent; ornament in the shape of the moon's crescent.

Մահիճք (*հիւս, հիւսք*) *s. pl.* Bed, couch; mattress. Մահիճք աւկախեալ, hammock.

Մահկանացու (*ի, աւ*) *adj.* Mortal, subject to death.

Մահկանացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mortality, mortal state.

Մահաւակաւ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Bedrid: wooden bed.

Մահմետական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Mahometan, Mussulman, Turk.

Մահմետականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mahometanism.

Մահողուղեան, *adj. ind.* That has a bunch of mortal or pestilential grapes, mortal.

Մահուլափ, *adj. ind. and adv.* Mortal, extreme: mortally, to death.

Մահաարածամ (*ու, ու*) *s.* Plague, pestilence, mortality, contagious disorder.

Մաղ (*ի, իւ*) *s.* Bolter, sieve, searce. Մաղ մեղու See Բախճ:

Մաղաս (*ոյ, ու*) *s.* Spitule, phlegm.

Մաղաւոտ (*ի, աւ*) *adj.* Pituitous, phlegmatick.

Մաղաւոտակ (*ի, աւ*) *adj.* Like a sieve.

Մաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To bolt, to sift.

Մաղլմայ (*ի, իւ*) *s.* Plate; patin.

Մաղթանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Prayer, orisons, supplication, deprecation; rogation; litany.

Մաղթել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To pray, to supplicate, to implore, to beseech.

Մաղթեղջիւր (*ջիւր, ջերբ*) *s.* Cornucopia, horn of plenty.

Մաղխաղ (*ի, աւ*) *s.* See Նախաբար:

Մաղխաղութիւն See Նախաբարութիւն:

Մաղխաղող (*ի, աւ*) *adj.* Burning, corrosive.

Մաղձ (*ի, իւ*) *s.* Bile.

Մաղձամեղարդ, *adj. ind.* Bilious, choleric.

Մաղձաւոտակ, *adj. ind.* Bilious, biliary.

Մաղձաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Bilious, choleric.

Մաղձոտ (*ի, աւ*) *adj.* See Մաղձաւոր:

Մաճ (*ոյ, ու*) *s.* Handle of a plough.

Մաճակաւ (*ի, աւ*) *s.* Ploughman.

Մաճակաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Direction of the plough, ploughing.

Մաճառակ (*ի, աւ*) *s.* Cheesecake.

Մաճար (*ի, աւ*) *s.* Wine made of sour grapes.

Մամայ (*ի, աւ*) *s.* Chyle. Փախարկումն 'ի մամայ, chylification.

Մամիկ (*իււոյ, իււով*) *s.* Sloe

or bullace-tree, wild plum-tree.

Մամլակ (*ի, աւ*) *s.* Pincers; vice.

Մամլաւոր (*ի, աւ*) *s.* Presser.

Մամուլ (*մլոյ, մլով*) *s.* Press, calender.

Մամուխ (*մոյ, մով*) *s.* Slot, wild plum.

Մամուռ (*մոյ, մով*) *s.* Moss.

Մամաւառ, *adj. ind.* Mossy.

Մամառ (*ի, աւ*) *adj.* See Մամաւառ.

Մամոնայ (*ի, իւ*) *s.* Mammon.

Մայել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bleat.

Մայթ (*ի, իւ*) *s.* Footpath.

Մայիս (*ի, իւ*) *s.* May.

Մայր (*մեր, մոր*) *s.* Mother; mamma; matrice, mould. Մայր քաղաք, metropolis. Մայր եկեղեցի, mother church. Մայր լեզու, mother tongue. Մայր զանկ, prioress, abbess.

Մայր (*ի, իւ*) *s.* Pine-tree; cedar.

Մայրաբար, *adv.* Maternally, as a mother.

Մայրագիր (*գրի, գրաւ*) *s. f.* Adopted mother.

Մայրազորով, *adj. ind.* Full of maternal tenderness.

Մայրազուծ, *adj. ind.* See Մայրազորով.

Մայրախոզխոզ, *adj. ind.* That kills his mother, parricide.

Մայրական (*ի, աւ*) *adj.* Maternal.

Մայրակերտ (*ի, աւ*) *adj.* Made or built of pine-tree or cedar.

Մայրանման, *adj. ind.* Motherly, like a mother.

Մայրապետ (*ի, աւ*) *s. f.* See Մայր զանկ.

Մայրապետ (*ի, աւ*) *adj.* See Մայրախոզխոզ.

Մայրապետակ (*ի, աւ*) *s.* Board or table of pine or of cedar.

Մայրաքաղաք (*ի, աւ*) *s.* Metropolis, capital.

Մայրաքաղաքացի (*յալ, ցեաւ*) *adj.* and *s.* Born or resident in a capital city; native or inhabitant of a metropolis.

Մայրենի (*նոյ, նեաւ*) *adj.* Maternal. Մայրենիք, relations by the mother's side; maternal house; native country.

Մայրի (*բոյ, բեաւ*) *s.* Wood,

forest; den, cavern, cave for beasts.

Մայրիկ, *s. ind.* Mamma.

Մայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Maternity, motherhood.

Մայրփայտեայ, *adj. ind.* See Մայրակերտ.

Մայրօրինակ, *adj. ind.* and *adv.* Like a mother; maternally.

Ման (*ի, իւ*) *s.* Turn, round motion. Ման առնուլ, to turn, to move round. Ման պաղոյ, bloom: See Մնաս and Մանանայ.

Մանանայ (*ի, իւ*) *s.* Manna (sort of congealed dew).

Մանանիկ (*նոյ, նով*) *s.* Mustard-plant; mustard. Հաս մանանիկ, mustard-seed.

Մանաւիկ, *adj. ind.* That turns round, circular. Մանաւիկ շրջան, whirligig, swift turn, whirling about.

Մանաւանդ, *conj. and adv.* More, rather, better, in a greater degree; above all, principally, chiefly, especially, peculiarly, particularly, singularly.

Մանգալ (*ի, աւ*) *s.* Sickle.

Մանգլին (*ի, աւ*) *s.* Machine, warlike engine.

Մանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Necklace, chain, collar. Մանեակ երեւակի, Saturn's ring.

Մանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spin; to twist, to twine.

Մանեկան, *adj. ind.* Annular.

Մանեկաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That wears a necklace; annular.

Մանիշակ See Մանուշակ.

Մանկ (*ի, աւ*) *s.* Fraud, cheat: See Խորամանկութիւն.

Մանկաբար, *adv.* Like a child, childishly.

Մանկաբարձ (*ի, աւ*) *s.* Accoucheur; midwife. Մանկաբարձ լինել, to deliver a woman, to perform the office of midwife.

Մանկաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Childish, puerile.

Մանկաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Puerility, childishness.

Մանկաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That is brought to bed, in labour, that lies in. Մանկաբեր լինել, to lie in, to be brought to bed.

Մանկաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Childbed, childbirth.

Մանկազոյն (*զուի, գունիւ*) *adj. comp.* Under age; younger; very young.

Մանկածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* See **Մանկաբեր** :

Մանկածու (ի, աւ) *s.* Schoolmaster, pedagogue, preceptor, teacher. **Մանկածուի**, pedagogical.

Մանկածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pedagogy, tutorage, discipline of children.

Մանկակալ (ի, աւ) *adj.* and *s.* That nurses; nurse.

Մանկական (ի, աւ) *adj.* Infantile; puerile.

Մանկակեր (ի, աւ) *adj.* That eats or devours infants. **Մանկակեր Յաւերժահարսն**, Lamia.

Մանկահոտոր, *adj. ind.* That destroys, that kills infants.

Մանկահեղձ, *adj. ind.* That suffocates or drowns infants.

Մանկամարդ (ի, աւ) *s. f.* Young woman.

Մանկամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars or combats with a child or stripping.

Մանկամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See **Մանկաբարոյ** :

Մանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To become a child; to grow young again.

Մանկանսնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nursery or education of a child.

Մանկասուն, *adj. ind.* Brought up, educated.

Մանկատղան (ի, աւ) *adj.* See **Մանկակոտոր** :

Մանկատանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Massacre of infants.

Մանկավարժ (ի, իւ) *adj.* and *s.* See **Մանկածու** :

Մանկավարել (եմ, եցի) *v. a.* To bring up or educate (children.)

Մանկաբար (ի, աւ) *adj.* See **Մանկաբեր** :

Մանկաբարութիւն See **Մանկաբերութիւն** :

Մանկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make a child of; to make young again.

Մանկիկ, *s. ind.* Little child.

Մանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infancy; minority; youth.

Մանկտեակ, *s. ind.* Little child: See **Մանկաի** :

Մանկտեպք (եպց, եքք) *s. pl.* See **Մանկաի** :

Մանկաի (աւոյ, աւով or տեաւ)

s. pl. Infants, children, young folks, youngsters.

Մաննայ (ի, իւ) *s.* See **Ընծայ** or **Պատարադ** :

Մանուած (ոյ, ուլ) *s.* Spinning; wire-drawing; twisting: turn, bend, winding. **Մանուածք բանից**, circumlocution.

Մանուածոյ, *adj. ind.* Spun; twisted: winding, tortuous.

Մանուկ (նկան, նկամբ) *s.* Infant, minor: child (son or daughter): youth, lad: little child. **Մանուկ աղջայ**, մանուկ մատաղ, infant, little child. **Մանկունք առաքաւորի**, paragnymphs.

Մանուշակ (ի, աւ) *s.* Violet.

Մանր (նու, նու) *adj.* and *adv.* Slender, minute, little, light, thin, slight, small, fine, subtle; scantily, in small portions; in retail, in detail. **Մանր հատանել**, to cut thin. **Մանր մանր կտորել**, to cut into small pieces. **Մանր ասել**, to repeat in detail.

Մանրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very slender, very small, very thin, fine, subtle.

Մանրագոր (ի, աւ) *s.* Mandrake, mandragorus.

Մանրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Micrography.

Մանրագիտակն (կան, կամբ) *s.* Microscope: See **Խոշորացոյց** :

Մանրաղնին, *adj. ind.* See **Մանրախոյզ** :

Մանրաթելք (լից, լիւք) *s. pl.* Thread, wire, string, fibre, filament, fibril; rough edge, wire edge.

Մանրախիճ, *adj. ind.* **Մանրախիճ քարիճ**, Small stones, gravel: See **Խիճ** :

Մանրախոյզ (խուզի, խուզիւ) *adj.* and *s.* That searches strictly, that examines accurately; accurate, exact: strict search, strict examination. **Մանրախուզիւ քննել**, to search strictly, to examine diligently. **Կարի իճն մանրախոյզ**, punctilious.

Մանրախոտ (ոյ, ուլ) *s.* Fine or tender grass.

Մանրածոյ, *adj. ind.* **Մանրածոյ կերակուր**, Hash, gallimaufrey, fricassee.

Մանրակարկաւ, *adj. ind.* Patched together, cobbled.

Մանրակրկիտ, *adj. ind.* and *adv.*

Strict, minute, diligent, that searches strictly: minutely, in detail; strictly, diligently. **Կարէ իմն մանրակրկիտ**, formal, punctilious person.

Մանրամաղ, *adj. ind.* Fine, minute, thin. **Մանրամաղ փոշի**, fine dust, atom, corpuscle.

Մանրամանն (*սին, սամբ*) *adj. and s.* Minute, exact, particular, detailed: minute, the sixtieth part of a degree.

Մանրամանաբար, *adv.* Minutely, exactly, particularly, in detail, precisely.

Մանրաչափ (*ի, իւ*) *s.* Micro-meter.

Մանրապատում, *adj. ind. and adv.* Related in detail, told minutely: in detail, minutely. **Մանրապատում գրել**, to write in detail.

Մանրավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Retailer, dealer in retail.

Մանրասունիկ (*անկոյ, անկով*) *s.* Small plant.

Մանրացող, *adj. ind.* Thin, drizzly (rain).

Մանրաբլիս, *adj. ind.* Thinly eared (corn).

Մանրաբնին, *adj. ind.* See **Մանրախոյզ**.

Մանրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To divide into small parts, to take to pieces, to break, to mash, to pound, to bruise, to beat, to grind, to crush, to dash to pieces; to crack, to scranche, to chew; to grate, to scrape; to crumble; to mince, to hash.

Մանրիկ, *adj. ind.* Minute, very small.

Մանրերկրորդ (*ի, աւ*) *s.* **Մանրերկրորդ ժայրկենի**, Second, the sixtieth part of a minute.

Մանրուած (*ոյ, ով*) *s.* Piece, part, bit, slice, particle, small quantity.

Մանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Minuteness, thinness.

Մաշ, *adj. ind.* Used up, worn out, old.

Մաշարայական (*ի, աւ*) *adj.* Consumptive, phthisical. **Մաշարայական ախտ**, consumption, phthisis.

Մաշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To consume, to wear, to waste, to make thin, to rot, to corrupt, to corrode, to gnaw, to eat, to destroy.

Մաշել (*իմ, շեցայ*) *v. n-p.* To

consume, to grow thin, to waste, to rot, to dry up, to wear out, to be destroyed.

Մաշկ (*ի, աւ*) *s.* Skin, hide, leather; membrane, pellicle, film, tegument, cuticle: furred cloak, furred lining.

Մաշկազգեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* Clothed with leather or skin.

Մաշկարար (*ի, աւ*) *s.* Furrier.

Մաշկահանգերձ (*ի, իւ*) *s.* Garment of skin: See **Մաշկազգեաց**.

Մաշկային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Membranous.

Մաշկանափոր, *adj. ind.* See **Մաշկազգեաց**.

Մաշկեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Furred cloak, garment of skin or of leather.

Մաշկեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* See **Մաշկեղէն**.

Մաշկեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Of leather, of skin.

Մաշուած (*ոյ, ով*) *s.* Consumption, use; marasmus, decline, phthisis.

Մաշուան (*շման, շմամբ*) *s.* See **Մաշուած**.

Մաշտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To lose the hair, to be bald.

Մաշաց (*ի, աւ*) *s.* Ritual, ceremonial, pontifical.

Մառախլամած, *adj. ind.* See **Մառախլապառ**.

Մառախլապառ, *adj. ind.* Full of fog, foggy, obscure.

Մառախլիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To be dark, to be very foggy.

Մառախլու, *adj. ind.* See **Մառախլապառ**.

Մառախուղ (*խղի, խղիւ*) *s.* Fog, thick vapour: obscurity.

Մառան (*ի, աւ*) *s.* Cellar, canteen, tavern: See **Հտեմարան**.

Մառանապետ (*ի, աւ*) *s.* Keeper of a cellar or canteen: See **Հտեմարանապետ**.

Մառեի (*ի, իւ*) *s.* Mars: See **Հրամ**.

Մառնամուտ, *adj. ind.* Hidden, obscured: See **Մառախլապառ**.

Մասն (*սին, սամբ*) *s.* Part, portion, piece, bit, morsel, share, participation, interest; contingent, quota; lot; daily allowance; retail, detail. **Մասն փոքրիկ** See **Մասնիկ**. **Մասամբ** or **ըստ մասին**, in part, partly; by halves.

իմով մասամբ, on my part, on my side. Ազօթից մասամբ, with regard to prayers. Յայսմ մասին, on this side; on this consideration. 'Ի պարգևի մասին, in place of a gift, as a gift.

Մասնական (ի, աւ.) adj. Particular: partitive.

Մասնակից (էջի, էջաւ.) adj. and s. Participant, that shares; partaker, partner, party concerned. Մասնակից լինել, to partake of, to be a party concerned.

Մասնակցութիւն (թեան, թեամբ) s. Participation, share; communication.

Մասնատուփ (տփոյ, տփով) s. Pyx; box or shrine for relics.

Մասնաւոր (ի, աւ.) adj. Particular, singular, special, specifick. Հարկիչ մասնաւոր, to contribute in some measure. Մասնաւոր պարագայք իրին, the particulars, the details of an affair. Իջանել 'ի մասնաւորս, to particularize, to detail.

Մասնաւորապէս, adv. See Աւան ձին or Աւանձինն:

Մասնաւորել (եմ, էջի) v. a. To communicate, to impart; to distribute, to divide, to share, to give, to contribute.

Մասնաւորիւ (իմ, ինչայ) v. n-p. To participate, to partake, to share; to take part in, to interest one's self, to be concerned. Մասնաւորիւ ընդ հարկաւ, to contribute in some measure.

Մասնաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Particularity, singularity, speciality.

Մասնիկ (նկան, նկամբ) s. Parcel; particle; corpuscle.

Մասնիկեան, adj. and s. ind. Corpuscular; corpuscularian.

Մատակ (ի, աւ.) adj. Female (beast or quadruped). Մատակ ձի, mare.

Մատակախանձ or Մատակախաղ, adj. ind. Not castrated, entire. Ձի մատակախանձ, stallion, stonehorse.

Մատակարար (ի, աւ.) s. Administrator, manager; provider, victuallers head-butler, steward; dispenser, distributor. Մատակարար վանից, cellarist.

Մատակարարել (եմ, էջի) v. a. To administer, to manage; to distribute, to dispense; to confer; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish.

Մատակարարութիւն (թեան, թեամբ)

s. Administration, management; distribution, dispensation.

Մատակ (ոյ, ու) adj. Young, tender, new, fresh.

Մատակածին, adj. ind. Մանուկ մատակածին, New-born infant.

Մատակամայր (մոր, մարբ) adj. and s. Young; that has just begun to breed.

Մատակամիտ, adj. ind. Whose flesh is tender, tender, delicate.

Մատակառուակ (անկոյ, անկով) s. and adj. Young plant, sucker, layer, shoot, sapling: neophyte, convert to christianity: young, new, tender.

Մատակորթ, adj. ind. That has lately calved.

Մատակութիւն (թեան, թեամբ) s. Youth.

Մատանհման (տին, ամբ) s. Ring-finger.

Մատանի (նայ, նեաւ) s. Ring: seal, signet.

Մատան (ենի, ենիւ) s. Volume; roll, register; book; writing, handwriting.

Մատենագէտ (գիտի, գիտաւ) adj. Learned, skilled in literature.

Մատենագիր (գրի, գրաւ) s. and adj. Author, writer; bibliographer: book, writing: written, composed.

Մատենագրել (եմ, էջի) v. a. To write or compose (a book or literary work); to put down in writing, to transcribe, to write.

Մատենագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Composition or writing of a book; book, work, writing.

Մատենադարան (ի, իւ) s. Library.

Մատենաւոր (ի, աւ.) adj. Written, transcribed; historical.

Մատդիւ (իմ, զէցայ) v. n-p. To be benumbed, to grow stiff.

Մատիւ See Մատդիւ:

Մատիտակ (ի, աւ.) s. See Մարութ:

Մատման (ի, աւ.) s. See Իւ:

Մատն (տին, ամբ) s. Finger: inch. Փոքր մատն See Ճկոյթ: Մատն բանալեաց, ward of a lock. Մատն լի նէլ See Մատնել and Մատնիւ:

Մատնամուխ, adj. ind. That thrusts in his finger.

Մատնաչափ (ի, իւ) s. Inch.

Մատնացոյց See Մատնցոյց:

Մանեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Little finger. 'Ի մանեակ արկանել, to seize, to arrest.

Մանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender. 'Ի պարտաւ թիւն մանել, to conquer.

Մանեք (*ի, իւ*) *s.* Breadth, width.

Մանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To betray one's self; to surrender.

Մանիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Traitor; one that surrenders.

Մանոց (*ի, աւ*) *s.* Thimble.

Մանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Treachery, act of betraying; surrender.

Մանուլ See **Մաւել**:

Մանաւ (*ի, աւ*) *s.* Traitor, informer, denunciator.

Մանցոյց, *adj. ind.* Pointed at with the finger, laughed at, scorned; ridiculous, contemptible, despicable.

Մանոյց (*տուցի, տուցիւ*) *s.* See **Մաւել**:

Մաուան (*արան, արամբ*) *s.* Chapel.

Մաուասկ (*ի, աւ*) *s.* See **Մաւել**:

Մաուցական (*ի, աւ*) *adj.* See **Մաուցանելի**:

Մաուցանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* That is to be offered; that offers.

Մաուցանել (*եմ, տուցի*) *v. a.* To place near, to bring near, to advance, to put forward: to present, to offer, to sacrifice, to celebrate, to dedicate, to consecrate; to confer, to give, to lend, to render, to furnish, to administer; to shew, to exhibit.

Մաուցարան (*ի, աւ*) *s.* Place of offering.

Մաուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Offering, offer, oblation; celebration.

Մաւելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Accessible, accostable.

Մաւել (*իմ, տեայ*) *v. n-p.* To gain access, to approach, to draw near, to advance; to join, to touch; to offer or present one's self, to come, to appear.

Մաւելմն, *s. ind.* Access, approach.

Մաուակ (*ի, աւ*) *s.* Cupbearer, butler.

Մաուակել (*եմ, եցի*) *v. a.*

To serve with drink: to distribute, to dispense.

Մաուակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Charge or office of cupbearer.

Մարանապետ (*ի, աւ*) *s.* Chaplain.

Մարանապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Chaplainship.

Մար (*ի, իւ*) *s.* Hog'shead.

Մարա (*ի, աւ*) *s.* Hay-loft.

Մարախ (*ոյ, ուլ*) *s.* Grasshopper.

Մարաշախ (*ի, իւ*) *s.* Marshal.

Մարաշախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Marshalship, jurisdiction of a marshal.

Մարգ (*ի, աւ*) *s.* Mossy ground, sward, turf, grass, herbage, pasture, meadow.

Մարգարբ (*ի, աւ*) *adj.* Grassy.

Մարգարեան (*անոյ, անու*) *s.* See **Մարգ**:

Մարգարէ (*ի, իւ*) *s.* Prophet.

Մարգարեաբար, *adv.* Prophetically.

Մարգարեաբարաւ, *adj. ind.* That speaks prophetically.

Մարգարեագէտ, *adj. ind.* Skilled in the prophecies.

Մարգարեազրաւ, *adj. ind.* That destroys the prophets.

Մարգարեածանեթ, *adj. ind.* See **Մարգարեագէտ**:

Մարգարեածին, *adj. ind.* Born from a prophet.

Մարգարեական (*ի, աւ*) *adj.* Prophetick.

Մարգարեակիր, *adj. ind.* See **Մարգարեական**:

Մարգարեակոտոր, *adj. ind.* See **Մարգարեազրաւ**:

Մարգարեահրաւ, *adj. ind.* Wonderful as a prophet.

Մարգարեաճառ, *adj. ind.* Declared prophetically, prophetick, foretold, predicted.

Մարգարեանալ (*ամ, եացայ*) *v. a.* To prophecy, to predict, to foretel.

Մարգարեապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of the prophets.

Մարգարեարան (*ի, աւ*) *s.* Place, or assembly of prophets.

Մարգարեաբարաւ, *adj. ind.* See **Մարգարեաճառ**:

Մարգարեութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prophecy.

Մարգարեուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s.* f. Prophetess.

ՄԱՐ

Մարգարիտ (բի, բուռ) *s.* Pearl.
Մարգարտադեղ, *adj. ind.* Adorned with pearls.
Մարգարտադարգ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ**.
Մարգարտակապ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ**.
Մարգարտահուռն, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ**.
Մարգարտայեռ, *adj. ind.* See **Մարգարտադեղ**.
Մարգարտաշար, *adj. ind.* Strung with pearls.
Մարգարտասեակ, *adj. ind.* See **Մարգարտասեփլ**.
Մարգարտասեփլ, *adj. ind.* Like a pearl, pearly.
Մարգարտափայլ, *adj. ind.* Clear or bright as a pearl.
Մարգարտեայ, *adj. ind.* Of pearls.
Մարգայ, *s. ind.* Eleventh ancient month of the Armenians: See **Ամիս**.
Մարդ (ղյ, ոմ) *s.* Man, the human race, mortal, person.
Մարդաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Figure of speech by which human affections are attributed to God, anthropology.
Մարդաբնակ, *adj. ind.* Inhabited by man.
Մարդագերի (ղայ, բեռ) *s.* Captive, prisoner, slave.
Մարդագին, *s. ind.* Buyer of slaves: price of slaves.
Մարդագող (ի, իւ) *s.* Stealer of men or children.
Մարդագործան, *adj. ind.* That nourishes men; nourished by men.
Մարդագաւ, *adj. ind.* That deceives men.
Մարդագաւան (ի, աւ) *adj.* That believes in Christ as man only, that denies the divinity of Christ.
Մարդագաւութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Act of deceiving men.
Մարդագէտ (գիմփ, գիմաւ) *adj.* Of a human figure or countenance.
Մարդադէտ, *adj. ind.* Clothed in human nature, incarnate.
Մարդազննութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Dissection of the human body.
Մարդազոհ, *adj. ind.* That sacrifices men.
Մարդազոհութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Human sacrifice, act of sacrificing men.

ՄԱՐ

403

Մարդաթիւ (Թուի, Թուով) *s.* Enumeration or number of men. **Ըսածարդաթուի**, to each person, a-man.
Մարդախնձ, *adj. ind.* That devours men.
Մարդախիւ, *adj. ind.* Very populous, full of men, crowded with inhabitants.
Մարդախողխող, *adj. ind.* That massacres men, murderous.
Մարդախոշշ, *adj. ind.* See **Մարդախողխող**.
Մարդածախ, *adj. ind.* That consumes men, that causes the destruction of men.
Մարդածին, *adj. ind.* That has begotten a man: begotten of a man.
Մարդակ (ի, աւ) *s.* Joists of a garret.
Մարդակազմութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Construction of the human body; physiology of man.
Մարդակեր (ի, աւ) *adj.* That eats human flesh.
Մարդակերպ, *adj. ind.* In a human form, after the manner of men.
Մարդակոյտ, *adj. ind.* Assembly of men. **Մարդակոյտ բազմութիւն**, multitude of people, crowd.
Մարդակոտոր, *adj. ind.* That destroys people.
Մարդահաճ, *adj. ind.* See **Մարդահաճոյ**.
Մարդահաճոյ (ի, իւ) *adj.* That strives to gain men's favour, insinuant, fawning, flattering.
Մարդահաճել (եմ, եցի) *v. n.* To seek men's favour, to fawn, to flatter, to please by servility.
Մարդահաճութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Adulation, flattery.
Մարդահասակ, *adj. ind.* Of the human height or form.
Մարդահարկ (ի, իւ) *s.* Contribution or levy of men or persons.
Մարդահոյլ, *adj. ind.* See **Մարդահոյլ**.
Մարդամահ (ու, ու) *s.* Massacre of men, carnage.
Մարդամարտ, *adj. ind.* See **Մարդախանձ**.
Մարդամարտ (ի, իւ) *adj.* That makes war on men, hostile to mankind.
Մարդամօ, *adj. ind.* Familiar, tame, domestick. **Իմարդամօի կեալ**, to grow tame, to become familiar, to

be domesticated: See Ընտանեակ:

Մարդանալ (*ամ, դայայ*) *v. n-p.* To become man; to be incarnate, to take human nature.

Մարդաշատ, *adj. ind.* Well peopled, populous.

Մարդաշատութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Multitude of persons, great population.

Մարդաշէն, *adj. ind.* Full of inhabitants, populous.

Մարդաշնորհ, *adj. ind.* Insinuant, winning.

Մարդաւոք, *adj. ind.* Of man's height or size.

Մարդապէս, *adv.* See Մարդկօրէն:

Մարդապետ See Մարդապետ:

Մարդասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Philanthropic, humane, kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate.

Մարդասիրական (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more humane.

Մարդասիրապէս, *adv.* Humanely, kindly, tenderly, obligingly, civilly, courteously, graciously.

Մարդասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To be philanthropic, to behave with kindness, to be humane, to be compassionate, to be civil, to be courteous, to be gracious; to be condescending.

Մարդասիրութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Philanthropy, humanity, kindness, tenderness, benignity, courteousness, civility, affability, grace, favour, condescension; pity.

Մարդասպան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Murderous, homicide.

Մարդասպանութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Homicide; murder.

Մարդավաճառ (*ի, աւ*) *adj.* That sells men or slaves.

Մարդավար (*ի, աւ*) *adj.* Civil, polite, courteous, complaisant, obliging: See Մարդածախ:

Մարդավարութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Civility, politeness, courtesy, complaisance, urbanity.

Մարդատեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* That hates mankind, misanthrope, savage.

Մարդատեսիլ, *adj. ind.* Of a human form.

Մարդատեցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Misanthropy, hatred of mankind.

Մարդատունկ (*տնկոյ, տնկով*) *s.*

Human creature, man, person.

Մարդաջուլ (*ջլու, ջլու*) *s.* Minotaur.

Մարդեւորդ (*լուդի, լուզաւ*) *adj.* Adulator, flatterer, sycophantick, tawning, flattering.

Մարդեւորդել (*եմ, եցի*) *v. n.* To flatter, to soothe.

Մարդեւորդութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Adulation, flattery, false praise.

Մարդեղութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարդընտել, *adj. ind.* Familiar, tame.

Մարդիկ (*գիւն, գիւմբ*) *s. pl.* Men, mankind, the human race, mortals, the world, people.

Մարդկաբար See Մարդկօրէն:

Մարդկային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Human, of or belonging to man. Մարդկային ուսմունք, human knowledge.

Մարդկանալ See Մարդանալ:

Մարդկապէս See Մարդկօրէն:

Մարդկասերմ, *adj. ind.* Produced by mankind, human.

Մարդկեղէն (*դիւնի, դիւնաւ*) *adj.* See Մարդկային:

Մարդկութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Human nature, humanity; the human race, mortals, people; many persons.

Մարդկօրէն, *adv.* Humanly, according to human nature.

Մարդպետ (*ի, աւ*) *s.* Commander of the guard of the royal women or wives.

Մարդպետութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Command of the guard of the royal women or wives.

Մարիս (*ի, իւ*) *s.* Mars: See Հրամ:

Մարիմ (*ի, իւ*) *s.* Marjoram.

Մարիբի, *s. ind.* Tenth ancient month of the Armenians: See Ամիս:

Մարդ (*ի, իւ*) *s.* Frontier of a state, march, border. Մարդք, exercise: See Կրթութիւն:

Մարդան (*ի, աւ*) *s.* Sort of measure: See Քառ:

Մարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train, to civilize.

Մարդիկ, *adj. ind.* Exercised, instructed; trained to war.

Մարդիչ (*դիւն, դիւնաւ*) *s.* Instructor, teacher, one that disciplines or

trains to war: See Հրահանգիչ :

Մարզպան (ի, աւ) s. Governour of a march, of a country or province ; exarch.

Մարզպանութիւն (թեան, թեամբ) s. Government of a march, office of governour of a country or province: See Կռահակութիւն :

Մարթ է, v. imp. It is fitting, it is proper: it is possible, it may be so.

Մարթանալ (ամ, թացայ) v. n-p. To be able, to have the power, to be possible; to be proper, to be expedient.

Մարթանք (նայ, նք) s. pl. Power, faculty, means, expedient.

Մարթել (եմ, եցի) v. n. To be able, to have the faculty, to have the power.

Մարթելի (լւոյ, լեաւ) adj. Proper, expedient; possible.

Մարթեցունել (եմ, ցուցի) v. շ. To render proper or possible.

Մարթել (եմ, թեցայ) v. n-p. See Մարթանալ :

Մարթուն (թնոյ, թնով) adj. Proper: possible.

Մարի (բւոյ, բեաւ) s. Hen; female of birds.

Մարմանք (ի, աւ) s. Pleasant meadow; delightful spot.

Մարմանջ See Մարմաջ :

Մարմանջեւ See Մարմաջեւ :

Մարմանջեցունել See Մարմաջեցունել :

Մարմանջիւն See Մարմաջիւն :

Մարմաջ (ի, իւ) s. Itch, prurieny; incitement; vexation.

Մարմաջել (եմ, եցի) v. n. To itch; to be incited, excited or provoked.

Մարմաջեցունել (եմ, ցուցի) v. շ. To cause to itch.

Մարմաջողական (ի, աւ) adj. Itchy, itching.

Մարմաջիւն, s. ind. See Մարմաջ :

Մարմաջուն (ջման, ջմամբ) s. See Մարմաջ :

Մարմառ (ի, իւ) s. Pricking or prickly sensation. Ուշիմ or զգամ 'ի ձեռին զմարմառ, I feel a pricking sensation in the hand.

Մարմառոտ (ի, աւ) adj. Subject to a pricking sensation.

Մարմարեայ, adj. ind. Of marble.

Մարմարին (ի, աւ) s. Marble.

Հանք մարմարինի, quarry of marble.

Արհեստագործ մարմարինի, cutter of marble, worker in marble.

Մարմարինեայ, adj. ind. See Մարմարեայ or Կճեայ :

Մարմին (մնոյ, մնով) s. Body; human body: flesh: carcass; carrion; corpse or corse: creature, person, mortal, being, animal.

Մարմնաբոյժ, adj. ind. Carnal, sensual, too attached or too indulgent to the appetites of the body.

Մարմնադոյ (ի, իւ) s. Creature, mortal, corporeal substance, body.

Մարմնադոյն, adj. ind. Of a flesh-colour, flesh-coloured.

Մարմնադոյնք, adj. ind. Composed of mortals.

Մարմնադոյեայ (եցի, եցաւ) adj. Incarnate.

Մարմնադոյեայ (ի, իւ) adj. See Մարմնադոյեայ :

Մարմնադոյեղծ (ի, իւ) adj. Impotent, incapable of procreation.

Մարմնադոյեղծութիւն (թեան, թեամբ) s. Impotence, want of the power of generation.

Մարմնածածուկ, adj. ind. That hides or covers the body.

Մարմնածին, adj. ind. Corporal, bodily, born of the body; according to the body.

Մարմնակալ (ի, աւ) s. Corporal, piece of linen on which the priest puts the chalice and host at mass: See Գործողայ :

Մարմնական (ի, աւ) adj. Corporal, bodily; carnal, sensual.

Մարմնակեայ (եցի, եցաւ) adj. Alive: sensual, carnal.

Մարմնակից (եցի, եցաւ) s. One of the same body or of the same blood.

Մարմնակործան, adj. ind. Fallen according to the body; fallen after the flesh.

Մարմնահար (ի, աւ) adj. Impotent, disabled, crippled, wounded.

Մարմնաճաշակ, adj. ind. Fit for the nourishment of the body, fit for sustenance.

Մարմնամոլ (ի, իւ) adj. Carnal, sensual, voluptuous.

Մարմնամոլութիւն (թեան, թեամբ) s. Attachment to sensual pleasures, sensuality.

Մարմնանալ (ամ, նացայ) v. n-p.

To become incarnate, to take human nature.

Մարմնապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* See Մարմնամոլ :

Մարմնապաշտութիւն See Մարմնամոլութիւն :

Մարմնապարար , *adj. ind.* See Մարմնարդ :

Մարմնապէս , *adv.* Corporeally, according to the body.

Մարմնառիկ , *adj. ind.* Incarnate.

Մարմնառութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարմնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See Մարմնամոլ :

Մարմնասիրութիւն See Մարմնամոլութիւն :

Մարմնասպան (*ի, աւ*) *adj.* That kills or mortifies his body.

Մարմնալար (*ի, աւ*) *adj.* See Մարմնահար :

Մարմնատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* Corporeal, of a corporeal form.

Մարմնատեսիկ , *adj. ind.* See Մարմնատեսակ :

Մարմնատիպ , *adj. ind.* See Մարմնատեսակ :

Մարմնարան (*ի, աւ*) *s.* Place or means of incarnation.

Մարմնաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Corporeal, palpable, material; of or belonging to the body; carnal, fleshly, sensual, worldly.

Մարմնաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Corporeity; incarnation.

Մարմնաքնար , *adj. ind.* Sung or chanted to a lyre or psaltery.

Մարմնեղ (*ի, աւ*) *adj.* Flethy, fat, plumb.

Մարմնեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Corporal, corporeal.

Մարմնիկ , *s. ind.* Corpuscle.

Մարմնութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Incarnation.

Մարուխ (*ի, աւ*) *s.* Licorice.

Մարսեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To digest (food).

Մարսեղան (*ի, աւ*) *s.* One of the Hebrew months.

Մարսեղուցի (*ջի, յջաւ*) *adj.* Digestive.

Մարսողութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Digestion; concoction.

Մարտ (*ի, իւ*) *s.* War; battle, combat; dispute, quarrel: (month of) march. Մարտ զինել, to combat, to

fight, to attack, to wage war.

Մարտադէր (*զրի, զրաւ*) *s.* Combatant, warrior; commander who wages war, leader, general.

Մարտածնոյց , *adj. ind.* That causes a quarrel.

Մարտական (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Of or belonging to war or battle, warlike: varriour, combatant.

Մարտակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in arms, fellow-soldier: enemy (in war) : aidecamp; assistant in battle.

Մարտակիւ (*ի, աւ*) *s. ind.* Dispute, quarrel.

Մարտակցութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Companionship in arms; aid, succour: war, hostility.

Մարտաժող (*ի, իւ*) *adj.* and *s.* Assembled, gathered together in a troop: warlike assemblage of persons.

Մարտասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Warlike, fond of war, that delights in war; contentious, quarrelsome, fond of dispute.

Մարտացու (*ի, աւ*) *adj.* Of or belonging to war.

Մարտիկ (*ակի, տկաւ*) *s.* Warrior, soldier, combatant.

Մարտիրոս or Մարտիրոս (*ի, աւ*) *s.* Martyr.

Մարտիրոսանալ (*ամ, սացայ*) *v. n-p.* To suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith.

Մարտիրոսարան (*ի, աւ*) *s.* Place or tomb of martyrs.

Մարտիրոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Martyrdom.

Մարտկոց (*ի, աւ*) *s.* Rampart, bastion, bulwark, fortification; tower.

Մարտնչիկ (*իմ, տեայ*) *v. n-p.* To fight, to combat, to make war; to quarrel, to contest, to dispute.

Մարտուցանել (*եմ, տուցի*) *v. t.* To cause to fight.

Մարքէզ (*բեդի, բեդաւ*) *s.* Marquis.

Մարքէզութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Marquisate.

Մարքէզուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Marchioness.

Մացաւ (*ի, աւ*) *s.* Thicket, copse, covert; cluster of trees; knot of bushes, tuft or patch of broom or thorns; underwood, brushwood.

Մացառախիւ , *adj. ind.* Bushy, tufty.

Մացառամբա, *adj. ind.* Hardhearted, cruel, wicked.

Մացառուտ, *s. ind.* Thicket of thorns: See **Մացառ**.

Մաքառիլ (*եմ, ուցայ*) *v. n-p.* See **Մարանիլ**.

Մաքառումն (*ուման, ամամբ*) *s.* Combat, fight; quarrel, dispute.

Մաքառող (*ի, աւ*) *adj.* That fights, that combats; that quarrels, that disputes.

Մաքի (*քւյ, քեաւ*) *s. f.* Ewe.

Մաքման (*ի, աւ*) *s.* Towel; napkin.

Մաքուր (*քոյ, քով*) *adj.* Pure, neat, clean, unstained, unsullied, polished; refined, purified; limpid; chaste.

Մաքս (*ի, իւ*) *s.* Custom, impost, tax, duty.

Մաքսանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Մաքսատուն**.

Մաքսապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief officer of the custom-house; customhouse officer; publican.

Մաքսատուն (*տան, տամբ*) *s.* Customhouse; publick warehouse.

Մաքսաւոր (*ի, աւ*) *s.* Officer of the customhouse; publican.

Մաքսաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or charge of a customhouse-officer or publican.

Մաքեւ (*եմ, էցի*) *v. a.* To tax; to receive for the publick revenue.

Մաքրագործ (*ի, աւ*) *adj.* Purificative, that purifies.

Մաքրագործել (*եմ, էցի*) *v. a.* To purify, to make pure, to cleanse.

Մաքրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, act of cleansing.

Մաքրազարդ (*ի, իւ*) *adj.* Purified, pure, clean, clear, polished.

Մաքրազարդել (*եմ, էցի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to polish, to refine, to embellish.

Մաքրածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That begets in purity.

Մաքրական (*ի, աւ*) *adj.* Pure, purified; purgative. **Մաքրական դեղ**, a purgative. **Մաքրական աղանդաւոր**, Puritan.

Մաքրակենցաղ, *adj. ind.* Pure, chaste, that lives in celibacy.

Մաքրակրօն (*ի, իւ*) *adj.* See **Մաքրակենցաղ**.

Մաքրապայծառ, *adj. ind.* Pure, clean, polished, clear, bright.

Մաքրապէտ, *adv.* Neatly, politely, purely.

Մաքրասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pure, chaste.

Մաքրարան (*ի, աւ*) *s.* Purgatory; purifier.

Մաքրարար (*ի, աւ*) *adj.* Purificative, that purifies, purifier.

Մաքրափայլ, *adj. ind.* See **Մաքրապայծառ**.

Մաքրել (*եմ, էցի*) *v. a.* To purify, to cleanse, to clean, to purge, to make clear, to furbish, to burnish, to polish, to scour, to brighten, to rub, to brush, to wash; to pick; to refine; to scrape, to rake; to empty; to sweep; to wipe.

Մաքրողական (*ի, աւ*) *adj.* That purifies; purgative, deterrent, absterive. **Դեղ մաքրողական**, purgative; purge.

Մաքրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purification, cleansing, cleaving; purge, purgation; emptying; purity; politeness; cleanliness, neatness; polish, polishing; picking; depuration; refining; limpidness; clearness, plainness; scouring; absterion, washing.

Մեզէն, *adv.* By ourselves.

Մեթոս (*ի, իւ*) *s.* Method: See **Եղանակ**.

Մեղամաղձ (*ի, իւ*) *s.* Melancholy.

Մեղամաղձոտ (*ի, աւ*) *adj.* Melancholy.

Մեղան (*ի, աւ*) *s.* Ink.

Մեխակ (*ի, աւ*) *s.* Clove. **Ճառ մեխակի**, clove-tree.

Մեծ (*ի, աւ*) *adj.* Great, superiour; fat, big; weighty, important, serious, momentous, solemn, profound, eminent, considerable, remarkable; horrible. **Փոքր մի մեծ**, rather large, pretty big, of a tolerable size.

Մեծարան (*ի, իւ*) *adj.* Boastful, that exaggerates, vainglorious, braggart, swaggering, that boasts of false adventures, that pretends falsely to bravery, gasconading, vauntful. **Մեծարանաբարբառիլ** or **խօսիլ** See **Մեծարանել**.

Մեծարանել (*եմ, էցի*) *v. a.* To brag, to gasconade, to boast of false adventures, to pretend falsely to bravery, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate.

Մեծարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Exaggeration, empty boasting, brag, gasconade, rodomontade.

Մեծաբարբառ, *adj. ind.* That speaks loudly, that cries out, loud, noisy, clamorous: **Մեծաբարբառ աղաղակել**, to cry out, to cry aloud.

Մեծաբեռն, *adj. ind.* See **Ծանրաբեռն**.

Մեծաբերձ, *adj. ind.* Very high, very elevated.

Մեծազանձ, *adj. ind.* Very rich, very wealthy, very opulent; precious, costly.

Մեծազեղ, *adj. ind.* Very beautiful, very graceful, charming.

Մեծազին (*զնի, զնիւ*) *adj.* Costly, precious, rich, magnificent, sumptuous, dear, expensive. **Մեծազնի զնիւ**, to buy dearly. **Մեծազնի վաճառեւ**, to sell dearly, to sell at a high price.

Մեծազոյն (*զուռնի, գուռնիւ*) *adj. comp.* Greater, bigger.

Մեծազոյն, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**.

Մեծազործ (*ի, աւ*) *adj.* Magnificent.

Մեծազործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magnificence.

Մեծազուռնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* High price, costliness, value.

Մեծազրեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To esteem, to value, to prize, to rate highly.

Մեծադէղ, *adj. ind.* Heaped up, high, elevated, great, huge.

Մեծազարմ, *adj. ind.* Noble, great, of high rank.

Մեծազրօւ, *adj. ind.* Delicious, delightful.

Մեծազրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delight, great pleasure.

Մեծազգի, *adj. ind.* See **Մեծազարմ**.

Մեծազօր, *adj. ind.* Powerful, of a great force, strong, mighty.

Մեծաթեւ, *adj. ind.* That has great wings.

Մեծաթիւ, *adj. ind.* Numerous, abundant, in great quantity.

Մեծախոհ, *adj. ind.* Of exalted sentiments, noble-minded; wise, prudent.

Մեծախոհութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Greatness of mind; wisdom, prudence.

Մեծախորհուրդ, *adj. ind.* Wise; magnanimous: mysterious, that involves

a great mystery: See **խորհրդական**.

Մեծախուժք, *adj. ind.* See **Մեծաթիւ**.

Մեծախօս (*ի, աւ*) *adj.* See **Մեծաբան**.

Մեծածախ, *adj. ind.* Sumptuous, costly, rich, splendid, superb, magnificent. **Մեծածախ հանդերձանք**, sumptuousness. **Մեծածախ հանդերձանք**, sumptuously.

Մեծակական, *adj. ind.* Plaintive, that utters loud lamentations.

Մեծականշ, *adj. ind.* That has very large ears.

Մեծակաշառ, *adj. ind.* Highly corrupted or bribed.

Մեծակառայ, *adj. ind.* Grand, superb, splendid, magnificent.

Մեծակն, *adj. ind.* That has very large eyes.

Մեծակոյս, *adj. ind.* See **Մեծազեղ**.

Մեծակոյն, *adj. ind.* See **Մեծաբարբառ**.

Մեծահամբաւ, *adj. ind.* Very famous, very renowned, celebrated, of great repute.

Մեծահանդէս, *adj. ind. and adv.* Solemn, celebrated, splendid, magnificent, pompous, triumphant: solemnly, splendidly, pompously.

Մեծահանճար, *adj. ind.* Very wise, learned, profound.

Մեծահասակ, *adj. ind.* Very tall.

Մեծահարկի, *adj. ind.* Splendid, sumptuous; honourable.

Մեծահաց, *adj. ind.* Sumptuous, grand, splendid, magnificent (repast).

Մեծահոգի, *adj. ind.* Magnanimous.

Մեծահոգիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Magnanimity.

Մեծահուշակ, *adj. ind.* See **Մեծահամբաւ**.

Մեծահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, admirable, astonishing, surprising.

Մեծաձայն (*ի, իւ*) *adj.* Sonorous, loud, resounding, noisy.

Մեծաձեռն, *adj. ind.* Powerful, strong.

Մեծաձիգ, *adj. ind.* Very extensive or distant.

Մեծամեծ, *adj. ind.* Great, important; principal; extraordinary, surprising; excellent; considerable, much.

Մեծամեծք (*ծայ, ծգք*) *s. pl.*

The grantees, the nobles, the nobility.

Մեծամեծարար (*ի*, *աւ*) *adj.* That does wonders, wonderful.

Մեծամեղ, *adj. ind.* That sins much, very sinful; great sinner.

Մեծամիտ (*մտի*, *մտաւ*) *adj.* High-minded, proud, conceited, presumptuous.

Մեծամեղէ (*եմ*, *եցի*) *v. n.* See **Մեծամեղ**.

Մեծամեղի (*իմ*, *տեցայ*) *v. n-p.* To be high-minded, to be proud, to be presumptuous, to be conceited.

Մեծամոռութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Pride, conceit, presumption.

Մեծամերի, *adj. ind.* Very muddy, miry.

Մեծալաղթ, *adj. ind.* Victorious.

Մեծալարգ, *adj. ind.* See **Մեծարգ**.

Մեծայիշատակ, *adj. ind.* Very renowned.

Մեծայոյս, *adj. ind.* Full of hope, confident.

Մեծայորդոր, *adj. ind.* Prompt, active, diligent, careful.

Մեծանալ (*ամ*, *ծացայ*) *v. n-p.* To grow, to increase in stature or size, to become larger, to become greater; to grow rich; to be renowned.

Մեծանդամ (*ի*, *իւ*) *adj.* Furnished with large limbs.

Մեծանիստ, *adj. ind.* Extensive, vast, large.

Մեծանմն, *adj. ind.* Magnanimous, generous; tall.

Մեծանմունքիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Magnanimity, greatness of mind, generosity: great stature, tallness.

Մեծանուն, *adj. ind.* Very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious.

Մեծաշահ, *adj. ind.* Very profitable, gainful, advantageous, lucrative.

Մեծաշէն, *adj. ind.* See **Մեծակառայ**.

Մեծաշուք, *adj. ind. and adv.* Splendid, grand, pompous, magnificent, high, solemn; honourable: splendidly, pompously; with honour.

Մեծապաղատ, *adj. ind.* That supplicates or prays with earnestness, very suppliant.

Մեծապայծառ, *adj. ind.* Very luminous, very bright, shining, brilliant; illustrious.

Մեծապանծ, *adj. ind.* Superb, glorious, haughty.

Մեծապանծութիւն (*թեան*, *թեամբ*) *s.* Glory, praise, lustre, boast.

Մեծապատիւ, *adj. ind.* Honourable, glorious.

Մեծապատում, *adj. ind.* Prolix, long.

Մեծապարաստ, *adj. ind.* See **Մեծաշաց**.

Մեծապարգեւ, *adj. ind.* Generous, liberal, splendid.

Մեծապարծ, *adj. ind.* See **Մեծապանծ**.

Մեծապէս, *adv.* Greatly, much, very; extremely, beyond measure, infinitely; earnestly; remarkably, considerably; too much, enormously; horribly, frightfully, dreadfully, terribly.

Մեծաջան, *adj. ind.* Careful, diligent; toilsome, tiresome.

Մեծաստատ, *adj. ind.* Powerful, strong; awful, terrible.

Մեծատիրա (*սրտի*, *սրտաւ*) *adj.* See **Մեծահոգի**.

Մեծասուգ, *adj. ind.* Very sorrowful, mournful.

Մեծասպաս, *adj. ind.* See **Մեծահայ**.

Մեծաքանիւ, *adj. ind.* See **Մեծահրաշ**.

Մեծազայեղուշ, *adj. ind.* Splendid, magnificent, most convenient.

Մեծազատակ, *adj. ind.* See **Մեծաջան**.

Մեծատուն (*տան*, *տամբ*) *adj. and s.* Rich, opulent, wealthy; man of fortune, wealthy man.

Մեծարանք (*նաց*, *նոք*) *s. pl.* Respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; attendance, retinue.

Մեծարգի, *adj. ind.* Respectable, estimable, honourable, venerable.

Մեծարգոյ, *adj. ind.* See **Մեծարգի**.

Մեծարել (*եմ*, *եցի*) *v. a.* To respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respects to, to salute.

Մեծարոյ or **Մեծարու**, *adj. ind.* See **Մեծարգի**.

Մեծացուցանել (*եմ*, *ցուցի*) *v. t.* To enlarge, to make to grow, to in-

crease, to augment, to extend; to enrich; to magnify, to exalt, to amplify, to exaggerate, to praise highly, to extol.

Մեծաւոր (ի, աւ) *s.* Prior; superiour, abbot; master.

Մեծաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priorship; superintendence of a convent; mastership.

Մեծափառ, *adj. ind.* Majestic, glorious.

Մեծափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Majesty, glory.

Մեծափայլ, *adj. ind.* Very desirous, ardent, eager.

Մեծաքանակ, *adj. ind.* Great, thick, massive, bulky, voluminous.

Մեծեղեն, *adj. ind.* Enormous, execrable, abominable, very wicked.

Մեծիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned.

Մեծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Greatness, thickness, size, capaciousness; volume; enlargement, increase, augmentation, growth; weight, gravity, seriousness, importance; immensity; enormity; majority: riches; amplitude, abundance.

Մեծուհի (հայ, հեաւ) *s. f.* Lady, woman of quality; princess.

Մեծփայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divine majesty.

Մեկին, *adj. ind. and adv.* Clear, evident: one, only, alone, simple: clearly, distinctly.

Մեկն, *adj. ind. and adv.* Clear, evident, distinct, precise, intelligible; explicit; express: clearly, precisely, distinctly, intelligibly, explicitly; specifically, expressly.

Մեկնաբան (ի, եւ) *s.* Paraphrast.

Մեկնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To paraphrase.

Մեկնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paraphrase.

Մեկնաբար, *adv.* Clearly, intelligibly; simply; explicitly.

Մեկնազէն See **Մեկնակազէն**.

Մեկնակ (ի, աւ) *adj.* See **Մեկին**.

Մեկնակազէն (զինի, զինաւ) *s.* Marauder, freebooter.

Մեկնական (ի, աւ) *adj.* Explicable.

Մեկնահանգերձ, *adj. ind.* Glad in a single garment.

Մեկնանալ (ամ, կնացայ) *v. n-p.* To remove to a distance, to go away, to retire.

Մեկնապէս, *adv.* See **Մեկնաբար**.
Մեկնաւոր (ի, աւ) *adj.* That explains, that expounds, explanatory; explained, clear: alone, solitary.

Մեկնել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to divide, to detach, to loose; to disentangle, to unravel; to remove to a distance, to drive away, to make to retire; to sequester; to set at a convenient distance, to dispose; to unroll, to unfold; to uncouple: to spread, to open: to explain, to expound, to develop, to resolve, to interpret, to comment upon. **Մեկնել** 'ի ստենէ See **Հասուցանել** 'ի ստենէ: **Թուղթ մեկնելոյ** See **Ազահարդան**.

Մեկնեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To separate; to remove.

Մեկնիլ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to go out; to retire, to fall back, to return; to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease: to stretch: to explain one's self: to differ. **Մեկնիլ** 'ի ցամաքէ, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea.

Մեկնիլ (նչի, նչաւ) *s.* Interpreter, commentator, expositor.

Մեկնողական See **Մեկնական**.

Մեկնոյ (ի, աւ) *s.* Cloak, surtout, mantle; coverlet.

Մեկնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Explication, explanation, exposition, elucidation, development, unraveling, interpretation, commentary, paraphrase: separation; removal, renunciation, cessation.

Մեկնորէն, *adv.* See **Մեկնաբար**.

Մեկնոյմանի, *adj. ind.* Removed: See **Մեկուսի**.

Մեկոն (ի, աւ) *s.* White poppy.

Մեկոն վայրի, wild poppy, red poppy, corn-rose.

Մեկոնին (ի, աւ) *s.* See **Մեկոն**.

Մեկուսանալ (ամ, սացայ) *v. n-p.* To remove, to go away, to retire, to withdraw.

Մեկուսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To remove, to place at a distance, to separate.

Մեկուսել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մեկուսացուցանել**.

Մեկուսի, *prep. and adv.* Apart, separately, aside, in private, singly;

without, far from: See Աւանդինն :

Մեկուսուցիւն (թեան, թեամբ)
s. Separation, removal, retirement; solitude.

Մեհեան (հեծի, հեհաւ) s. Hea-then temple: idol.

Մեհեան (ի, աւ) s. Seventh an-
cient month of the Armenians: See
Ագիս :

Մեհեկի, s. ind. See Մեհեկան :

Մեհեհազարդ, adj. ind. Adorned
with temples.

Մեհեհակաւ (ի, աւ) s. One who
has the charge of a heathen temple,
chief-priest among the pagans.

Մեհեհական (ի, աւ) adj. Of or
belonging to a heathen temple.

Մեհեհակապուս, adj. ind. That
plunders a temple, sacrilegious.

Մեհեհաշէն, adj. ind. That builds
temples.

Մեհեհապետ (ի, աւ) s. See Մե-
հեհակաւ :

Մեհեհառեղի (զւոյ, զեաւ) s.
Place where heathen temples are built;
temple.

Մեհեհանդ (ի, աւ) s. Collar,
necklace, chain.

Մեղադիր, adj. ind. Մեղադիր
լինել See Մեղադրել :

Մեղադրանք (նայ, նք) s. pl.
See Մեղադրութիւն :

Մեղադրել (եմ, եցի) v. a. To
accuse, to blame, to censure, to con-
demn, to reprove, to find fault with.

Մեղադրութիւն (թեան, թեամբ)
s. Accusation, blame, reproof, re-
proach.

Մեղական (ի, աւ) adj. Repen-
tant, contrite.

Մեղանաւ (ամ, մեղայ) v. n. See
Մեղանչել :

Մեղանչական (ի, աւ) adj. Cri-
minal; subject to sin, sinful; hurtful,
mischievous.

Մեղանչել (եմ, մեղայ) v. n. To
sin, to commit a crime, to commit a
fault, to transgress a law, to do amiss,
to fail in duty, to offend; to do injury,
to be hurtful, to do harm.

Մեղանք (նայ, նք) s. pl. See
Մեղք :

Մեղապարս (ի, աւ) adj. Guilty;
that deserves to be found guilty.

Մեղապարսութիւն (թեան, թեամբ)
s. Guiltiness, guilt.

Մեղացածին, adj. ind. Produced
by sin; criminal.

Մեղաւոր (ի, աւ) adj. and s. Sin-
ful: sinner.

Մեղեղի (զւոյ, զեաւ) s. Melody.

Մեղեխ (ի, աւ) s. Handle, haft.
Մեղեխ արկանել, to haft, to set in
a handle. Հանել զմեղեխն, to unhaft,
to take out of the handle.

Մեղեխաւոր (ի, աւ) adj. Furnish-
ed with a handle, hafted.

Մեղեխիկ (սկի, սկաւ) s. Ame-
thyst; garnet.

Մեղծ (ի, իւ) s. Soot, sootiness.

Մեղկ (ի, իւ) adj. Soft, loose,
slack, indolent, nerveless, faint, effe-
minate; cowardly.

Մեղկազեւ, adj. ind. Soft, tender,
loose.

Մեղկանաւ (ամ, կացայ) v. n-p.
See Մեղկել :

Մեղկաշօշափ, adj. ind. Flabby,
soft.

Մեղկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
See Մեղկել :

Մեղկել (եմ, եցի) v. a. To soften,
to make tender, to loosen; to effeminate,
to render cowardly.

Մեղկիւ (իմ, կեցայ) v. n-p. To
soften, to become loose; to become
cowardly or effeminate.

Մեղկութիւն (թեան, թեամբ) s.
Softening, loosening, relaxation, loose-
ness, slackness, indolence; effeminacy,
cowardice.

Մեղմ (ոյ, ու) adj. and adv.
Soft, mild, gentle, agreeable, tranquil:
softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմագին, adj. ind. and adv. Gen-
tle, slow: gently, slowly.

Մեղմացնայ, adj. ind. Slow, slow-
paced.

Մեղմամբ, adv. Long, slowly.

Մեղմախառն, adj. ind. See Մեղ-
մական :

Մեղմական (ի, աւ) adj. Mild,
softened, moderate, temperate.

Մեղմանաւ (ամ, մացայ) v. n-p.
To grow mild, to be softened, to be-
come moderate, to become temperate,
to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանել (եմ, ցուցի) v. t.
To make mild, to soften, to moderate;
to temper, to abate, to diminish, to
soothe, to assuage, to mitigate, to allay,
to alleviate.

Մեղմեխ (*ի, աւ*) *adj.* Unsincere, deceitful, subtle, fraudulent, wicked, malicious.

Մեղմեխանք (*նայ, նգք*) *s.* Guile, deceit, fraud, wickedness; spite, malice.

Մեղմով, *adv.* Softly, gently, slowly. **Մեղմով մեղմով**, very gently, very softly.

Մեղմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Softening, act of making mild; softness, mildness: mitigation, abatement, diminution, alleviation, assuagement, relief.

Մեղմորինակ, *adv.* Gently, softly, slowly.

Մեղոյշ, *adj. ind.* Carnation-coloured, flesh-coloured, red.

Մեղու (*ի, աւ*) *s.* Bee.

Մեղուաբոյն (*բունոյ, բունով*) *s.* See **Բձիճ**.

Մեղուակն, *adj. ind.* That looks sweetly or lovingly, soft-eyed.

Մեղուանոց (*ի, աւ*) *s.* Cell of a honey-comb.

Մեղուաբաղ (*ի, իւ*) *s.* See **Իշաւնդու**.

Մեղուշ See **Մեղոյշ**.

Մեղուցանել (*եմ, զուցի*) *v. t.* To cause to sin or transgress the law.

Մեղաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That causes sins.

Մեղաթաթաւ, *adj. ind.* Plunged in sin, sunk in sin.

Մեղախորհուրդ, *adj. ind.* Evil-minded, malicious.

Մեղածու (*ի, աւ*) *adj.* That causes to sin: See **Մեղաբեր**.

Մեղակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Accomplice.

Մեղակիր (*կրի, կրաւ*) *adj. and s.* See **Մեղաւոր**.

Մեղակործան, *adj. ind.* Fallen in sin or through sin.

Մեղաճաշակ, *adj. ind.* Eaten in transgression of the law.

Մեղամակարդ, *adj. ind.* Hardened in sin: See **Մեղաթաթաւ**.

Մեղասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That delights in sin; wicked, criminal.

Մեղատագնաց, *adj. ind.* Forced to sin.

Մեղաբաւիշ, *adj. ind.* That expiates sin, expiatory.

Մեղսորէն, *adv.* Criminally, sinfully.

Մեղք (*զու, զու*) *s.* Honey.

Մեղքաբուղի, *adj. ind.* See **Մեղքածորան**.

Մեղքախորիսի (*բսխոյ, բսխով*) *s.* Honey-comb.

Մեղքածորան, *adj. ind.* Flowing with honey, mellifluent.

Մեղքակաթ, *adj. ind.* See **Մեղքածորան**.

Մեղքապոպ (*ի, իւ*) *s.* Watermelon.

Մեղքաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Hydromel, mead.

Մեղքել (*եմ, կցի*) *v. a.* To make with honey; to cover with honey.

Մեղքոյի (*զւոյ, զւով*) *s.* Liquor extracted from honey.

Մեղք (*ղայ, զգք*) *s. pl.* Sin, crime, iniquity; fault, error; fall, transgression; offence, evil, malice.

Մեղք փոքր or **Թեթեւ**, peccadillo.

Մեղ զնել See **Մեղազրել**.

Մենազնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To take arms alone; to be well armed.

Մենակեաց See **Միայնակեաց**.

Մենակիւ, *adj. ind.* See **Մենամարտիկ**.

Մենամարտ (*ի, իւ*) *adj. and s.* That fights in single combat; that fights a duel, duellist; of or belonging to single combat: single combat, duel.

Մենամարտիկ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To fight in single combat, to duel.

Մենամարտիկ (*տկի, տկաւ*) *s. and adj.* Duellist; that fights in single combat: of or belonging to single combat.

Մենամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Single combat, duel, monomachy.

Մենանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be alone, to be retired; to be desolate, to be solitary.

Մենասան (*ի, աւ*) *s.* Monastery, convent, cloister.

Մենավաճառ (*ի, աւ*) *s.* Monopolist.

Մենավաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monopoly.

Մենավաճառութիւն առնել, to monopolize.

Մենգոս (*ի, աւ*) *s.* Sort of fish.

Մենքենայ See **Մեքենայ**.

Մեռնիլ (*իմ, մեռայ*) *v. n-p.* To die, to depart this life, to breathe one's last, to give up the ghost, to expire.

Մեռեալ (*եղոյ, եղով*) *adj. and s.* Dead, deceased, defunct: corpse: dead body.

Ցուցակ մեռելոց, register of the

dead, գաշտօն մեռելոց, office for the dead.

Մեռելաթաղ (ի, իւ) *s.* Grave-digger, sexton.

Մեռելակիր (կրի, կրաւ) *s.* Corpse-bearer, bearer.

Մեռելակոչ (ի, աւ) *s.* See Մեռելահայ :

Մեռելահարցութիւն See Մեռելահայութիւն :

Մեռելահարցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* See Մեռելահայ :

Մեռելահայ (ի, իւ) *s.* Necromancer.

Մեռելահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Necromancy.

Մեռելաշունչ, *adj. ind.* Mortal.

Մեռելոտի (աւոյ, աւով) *adj.* and *s.* Dead: corpse, dead body.

Մեռելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Death: mortification.

Մեռինայ (ի, իւ) *s.* Aconite.

Մեռինէս (նեսի, նեսաւ) *s.* Lamprey.

Մեռն (ի, աւ) *s.* Ointment: chrism; holy oil.

Մեռնել (եմ, եցի) *v. a.* To anoint with holy oil, or with the chrism.

Մեռոտ (ի, աւ) *adj.* Mortal, subject to death.

Մեռուցանել (եմ, ուռցի) *v. t.* To cause the death of, to kill: to mortify.

Մեռօրինակ, *adj. ind.* Deathlike.

Մեսեդի (գւոյ, գեաւ) *s.* (Greek word) Some of the psalms in divine service.

Մեսնոր (ի, աւ) *s.* Mesentry.

Մեսիայ (ի, իւ) *s.* Messiah, Christ.

Մեսիւ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow mouldy, to mouldy.

Մետաղ (ի, աւ or rather Մետաղք, զաց, զգք) *s.* Metal, mineral: mine; quarry: imprisonment, arrest; exile, banishment: medal. 'ի մետաղս գնել or արկանել, to arrest, to imprison. 'ի մետաղս առաքել, արտորել or արտաւ սահմանել, to banish, to exile, to send in to banishment.

Մետաղագործ (ի, աւ) *s.* Metallurgist.

Մետաղագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Metallurgy.

Մետաղահան (ի, աւ) *s.* Miner.

Մետաղահանք (քաց, քգք) *s. pl.* Mine.

Մեասան (ից, իւք) *adj.* and *s.* Eleven.

Մեասանանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Endecagonal, hendecagon.

Մեասաներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Eleventh: eleventhly.

Մեասանեքեան or Մեասանեքին (նեցուն or նեցունց, նեքումբ) *s. pl.* All the eleven.

Մեասանոտեան, *adj. ind.* Endecasyllable.

Մետաքս (ի, իւ) *s.* Silk. Գործարան մետաքսի, silk-manufacture.

Մետաքսագործ (ի, աւ) *s.* A worker in silk.

Մետաքսագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Manufacture of silk.

Մետաքսահիւս, *adj. ind.* Woven with silk.

Մետաքսեայ (սէի, սէիւ) *adj.* Of silk. Մետաքսեայք, silk manufacture, silk goods.

Մետրապոլիտ (լտի, լտիւ) *s.* Metropolitan.

Մեր (ոյ, ով) *adj.* Our.

Մերազնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To join our nation, to become of our nation, to have our national rights.

Մերազնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* Of our nation, national.

Մերակերպ, *adj. ind.* See Մերակերպարան :

Մերակերպարան, *adj. ind.* Of our form, of our nature.

Մերակերպացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* That has taken our nature.

Մերակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Our form, our nature.

Մերային (այնոյ, այնով) *adj.* and *s.* Our; ours.

Մերասեր (ի, իւ) *adj.* That is of our nation; that is of our nature, our; ours.

Մերատիւ, *adj. ind.* See Մերակերպարան :

Մերատոհմ, *adj. ind.* See Մերազնեայ :

Մերթ, *adv.* Sometimes, now and then, from time to time.

Մերծել (եմ, եցի) *v. a.* To expel, to drive out, to turn out, to dispossess, to exclude; to dismiss, to discharge, to repudiate; to reject snappishly, to repel, to reject, to beat back; to proscribe, to banish; to reprove, to disallow, to disapprove, to challenge, to re-

fuse, to deny. Մերժել 'ի բաց, to drive out.

Մերժել (իմ, ժեցայ) v. n-p. To be driven out, reproved or rejected.

Մերժումն (ժման, ժամբ) s. Repulse, refusal, challenge, disapprobation.

Մերկ (ոյ, ով) adj. Naked; simple, unadorned.

Մերկագլուխ, adj. ind. Uncovered, the head uncovered; naked.

Մերկագոյն (գունի, գունիւ) adj. comp. More naked than; quite naked.

Մերկամարմին, adj. ind. Naked, that is not clothed.

Մերկամարտիկ (տկի, տկաւ) adj. and s. That fights naked or in wrestling, wrestler.

Մերկամրցանակ, adj. ind. See Մերկամարտիկ.

Մերկանալ (ամ, կացայ) v. n-p. and a. To undress one's self, to strip one's self: to undress, to unclothe, to strip, to dismantle: to uncover. Այն ինչ կամեր առաւօտն 'ի գիշերոյն մերկանալ, at daybreak, while day began to appear. Այն զառաւօտն մերկանայ, it is dawn or day light.

Մերկանդամ, adj. ind. Quite naked.

Մերկապատեան, adj. ind. That is unsheathed.

Մերկապարանոց, adj. ind. That has the neck uncovered or naked; naked, clear, evident, open, frank: naked, nakedly.

Մերկապէս, adv. Naked, nakedly, artlessly, in an artless manner.

Մերկացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To undress, to unclothe; to strip, to bereave, to unfurnish, to dismantle, to disfigure; to uncover. Մերկացուցանել զսուրն, to unsheath.

Մերկել (եմ, եցի or կացի) v. a. See Մերկացուցանել.

Մերկոտն, adj. ind. Barefooted.

Մերկութիւն (թեան, թեամբ) s. Nakedness, the naked part.

Մերկուց, 'ի մերկուց, adv. Naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ, prep. Near, nigh, next, close, by, hard by, contiguous, adjoining.

Մերձ առ իս բազմեալ էր, he was seated near me. Ագանի նա մերձ յայն ինչ պալատ, he lodges quite close to such a palace. Մերձ բազմիւ առ ու մեծն, to sit near some one. Մերձ է 'ի մեռանել, he is near dying. Մերձ

լինել See Մերձենալ. Մերձ ընդ մերձ, very near, soon, in a short time.

Մերձազաւակ (ի, աւ) adj. Near relation, consanguineous.

Մերձադիւ, adj. ind. Մերձադիւ ձայն, Countertenor.

Մերձակայ (ի, իւ) adj. and s. Present, near, next, neighbouring, bordering on, adjacent; imminent.

Մերձակայիւ (իմ, յեցայ) v. n-p. See Մերձենալ.

Մերձակաց, adj. ind. See Մերձակայ.

Մերձակէտ (կիտի, կիտիւ) s. Perigee.

Մերձանակ, adj. ind. Near, imminent.

Մերձատես (ի, աւ) s. Myops, purblind, near-sighted.

Մերձաւոր (ի, աւ) adj. and s. Near, next, related, allied; adjacent, contiguous; neighbouring, bordering on; chance comers; akin.

Մերձաւորարար (ի, աւ) adj. and s. Near relation; that marries; that joins by marriage.

Մերձաւորել (եմ, եցի) v. a. See Մերձաւորեցուցանել.

Մերձաւորեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To approach; to marry, to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիւ (իմ, ըեցայ) v. n-p. To approach; to be allied, to be joined by marriage.

Մերձաւորիւ (ըլի, ըլաւ) adj. and s. See Մերձաւորարար.

Մերձաւորութիւն (թեան, թեամբ) s. Proximity, neighbourhood, contiguity: approximation: copulation: affinity, alliance by marriage, relationship, kindred.

Մերձենալ (ամ, ձեցայ) v. n-p. To approach, to accost, to come up to, to join, to touch; to draw near, to keep company with, to join, to be united; to become near, to get near; to be near. Մերձենալ 'ի կին, to know a woman, to have carnal connexion with a woman.

Մերձեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To approach, to put next to, to put near, to draw near, to advance; to join, to unite, to ally; to apply, to appropriate.

Մերձիւ (իմ, ձեցայ) v. n-p. See Մերձենալ.

Մերոյն, *adj. ind.* Our.

Մերունակ (ի, աւ) *adj.* Our.

Մերունակերայ, *adj. ind.* See Մե-
րակերպարան:

Մերօրէն, *adv.* Like us, after our
manner.

Մեցամէս, *adj. ind.* That corrupts
or spoils, that causes to rot.

Մեցոսիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To
rot, to putrify, to be mouldy, to be
musty, to be corrupted, to be spoilt.

Մեքենաբան (ի, իւ) *s.* Mecha-
nician.

Մեքենայից, *adj. ind.* Full of devi-
ces or machinations, fraudulent.

Մեքենական (ի, աւ) *adj. and s.*
Machinal, mechanical: mechanician: Մե-
քենական կազմութիւն, mechanism.

Մեքենականութիւն (թեան, թեամբ)
s. Mechanics. Հմուտ մեքենականութեան, mechanician, that understands
mechanics.

Մեքենայ (ի, իւ) *s.* Machine, en-
gine, instrument: machination, plot,
device, intrigue, cunning, fraud, deceit.

Մեքենայադործ (ի, աւ) *s. and
adj.* Machinist: plotter: ingenious, in-
dustrious, very well made, well worked.

Մեքենայաւոր See Մեքենաւոր:

Մեքենայեւ (եմ, եցի) *v. a. and
n.* To contrive, to form; to project, to
plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենապէս, *adv.* Mechanically.

Մեքենաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnish-
ed with machines; full of contrivances
or machinations.

Մեքենաւորեւ (եմ, եցի) *v. a.* To
make with art, to work well, to make
very well: See Մեքենայեւ:

Մեքենովթ (այ, աւ) *s.* See խա-
րիսի or Վերնախարիսի:

Մզանոց (ի, աւ) *s.* Filter.

Մզանք (նայ, նգք) *s. pl.* Filtra-
tion: filter; membrane, pellicle.

Մզարան (ի, աւ) *s.* Emuncatory.

Մզել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To
press, to extract by pressing, to squeeze
out, to express; to filter, to pass through
the filter: to distil, to trickle, to fall
drop by drop.

Մզիթ (կթի, կթաւ) *s.* Mosque,
mahometan church.

Մզնարհեամ, *adj. ind.* Membranous.

Մզումն (մզման, մզմամբ) *s.* Strain-
ing; filtration; distillation.

Մեգ (մգի, մգաւ) *s.* Mist, fog,

obscurity, darkness: See Մառախուղ:

Մեգաղէ, *adj. ind.* (Greek word)
Great: See Մեծ:

Մէզ (մզի, մզիւ or մզաւ) *s.*
Urine, piss, water.

Մէթաֆիզիգայ (ի, իւ) *s.* Me-
taphysicks: See Համաբնաբանութիւն:

Մէթաֆիզիգական (ի, աւ) *adj.*
Metaphysical: See Համաբնաբանական:

Մէթաֆիզիգապէս, *adv.* Methaphy-
sically: See Համաբնաբանօրէն:

Մէն, *adj. ind.* One; alone, only.

Մէն մի, one only, each, every one.

Մէնաւոր (ի, աւ) *adj.* Only, sole.

Մէջ (մջոյ, մջով) *s.* Middle;
bosom, inside, heart; intermediate
space, interval, interstice; half; center:

Ընդ մէջ հերձանել, կտրել or յօշել,
to split or cut into two parts. 'ի մէջ

առնուլ, to produce, to expose. Խօրհ-
հուրդ 'ի մէջ առնուլ, to consult, to

deliberate. Փոյթ 'ի մէջ առնուլ, to
endeavour, to try, to take pains. Ան-

ցանել or կաւ 'ի մէջ, to come forward,
to present one's self. 'ի մէջ բերել, to

produce, to shew. 'ի մէջ or 'ի մջի,
in the midst, among, between, within,

in, into.

Մէջերկրեայք See Միջերկրեայք:

Մէջօրեայ See Միջօրեայ:

Մէս (մետի, մետիւ) *s.* Weight,
heaviness: propensity, inclination: point,

moment, instant. Մէս 'ի մէս խոնար-
հել, to float on the waves, to balance.

Մետէորայ (ի, իւ) *s.* Meteor: See
Օդէք:

Մետաղիեան, *adj. ind.* Brilliant,
excellent.

Մէց (մցի, մցիւ) *s.* Putrefaction,
corruption, rottenness, chancre, mag-
got.

Մթաղին, *adj. ind.* Obscure, dark,
black, cloudy, gloomy.

Մթաղնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To
grow dark, to be troubled; to be dizzy.

Մթաղնութիւն (թեան, թեամբ)
s. Darkening; dizziness, dazling.

Մթաղած, *adj. ind.* Darkened,
eclipsed.

Մթաղածութիւն (թեան, թեամբ)
s. Darkening, darkness.

Մթային (այնոյ, այնով) *adj.*
Obscure, dark, dusky.

Մթանալ (ամ, մթայայ) *v. n-p.*
To grow dark, to become dusky.

Մթապատ, *adj. ind.* See **Մթալաւ**.

Մթարիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Մթանալ**.

Մթարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity.

Մթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To darken, to blacken, to eclipse, to make blind.

Մթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To gather.

Մթեր (*ի, իւ*) *s.* Provision; accumulation, heap, pile; remainder: magazine, storehouse, depot; laying in a cellar. **Մթեր աչաց**, humour in the eyes, blearedness. **Մթեր առ ժեր**, in a heap, like a heap, in plenty, numerous.

Մթերածոյ, *adj. ind.* Amassed, accumulated, warehoused.

Մթերանոց (*ի, աւ*) *s.* Magazine, storehouse.

Մթերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To provision, to victual, to warehouse, to put in a cellar, to put in a chest; to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together.

Մթիւ, *adj. ind.* Obscure, gloomy, dark, black, dull, dusky, tarnished; abstruse, occult, difficult to know, hard to understand, that is not clear, confused, not to be deciphered; ambiguous.

Մթխալ (*ի, իւ*) *s.* See **Թաշեկան**.

Մթնադոյն (*դունի, դունիւ*) *adj. comp.* More or very obscure.

Մթնակերպ, *adj. ind.* In an obscure manner; darkened.

Մթնաւ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To grow dark.

Մթնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* See **Մթնանալ**.

Մթնոլորտ (*ի, իւ*) *s.* Atmosphere.

Մթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Obscurity, shadow, cloud, tarnish; ambiguity.

Մժեխ (*ի, աւ*) *s.* Gnat, small fly.

Մժիկ or **Մժիկ** See **Մժեխ**.

Մժողակ (*զիկ, զիաւ*) *s.* Gnat.

Մի (*ոյ, ուլ*) *adj.* One, unity; one, sole, only, singular; other; every; first; in the first place. **Մի Աստուած**, one God, one only God. **Մի մի**, in one, together. **Մի առ մի**, one by one, in detail. **Առ մի սիւնակ**, at or by each column. **Առ այր մի**, a head, to every person. **Մի զի կոյր էր, և էր**.

կորդի զի աղքատ էր, in the first place he was blind, in the next place poor.

Մի, neg. No, not, none. **Մի ստեր ինչ**, say nothing about it.

Միաբան (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Unanimous, of one mind, correspondent, conformable, agreeing; equal, uniform; unanimously, agreed, with one accord, in concert. **Միաբան հաւաքութիւն**, unanimity, concord, consent.

Միաբանակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *s.* Monk, religious person who lives in a community.

Միաբանակի, *adv.* Unanimously, with one accord.

Միաբանամբոխ, *adj. ind.* That disturbs a community or unanimity, seditious.

Միաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To agree, to make agree, to compose, to unite, to join, to conform, to adjust, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match.

Միաբանիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To agree, to be of one mind or understanding, to consent, to comply, to suit, to be agreed, to conform one's self, to make up, to be reconciled, to unite, to join in one, to be matched; to conspire, to conjure, to plot.

Միաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Agreement, concord, union, unanimity, harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitability, affinity; good understanding, consent; accommodation, reconciliation, adjustment, conciliation, reconciliation, reunion; assemblage; match; assortment: alliance, confederation, league, association, compact, convention; cabal, plot, conspiracy: commonalty, community, communion, company, society, club, congregation.

Միաբանաւ, *adj. ind.* With one voice, agreed.

Միաբարբառ, *adj. ind. and adv.* Unanimous: unanimously, with one voice.

Միաբնակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That believes Jesus Christ to be one nature only.

Միաբոյս, *adj. ind.* Twin, at the same birth.

Միաբուն, *adj. ind.* Of the same nature, consubstantial, of the same es-

sence: natural, native: even, equal, conformable: See *Միաբան* and *Միակերպ*:

Միագլխապետ (*ի, աւ*) *s.* Monarch.

Միագոյ (*ի, իւ*) *adj.* Consubstantial: united, joined, composed.

Միագոյն, *adj. ind.* Of the same colour, uniform.

Միագործ (*ի, աւ*) *adj.* That works, that acts with another.

Միագումար, *adj. ind.* Assembled together, in company, united, all together.

Միագունդ, *adj. ind. and adv.* See *Միագումար*:

Միագաւան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Conformist: unitarian, antitrinitarian.

Միագիծի, *adj. ind.* Only, alone; uniform.

Միագրութիւն See *Բաղադրութիւն*:

Միադարձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn equally.

Միադոյգ, *adj. ind.* Conjoined. *Միադոյգ պնդել*, to conjoin, to join together.

Միաթիւ, *adj. ind.* Provided with the same number, equal.

Միաժողով, *adj. ind.* See *Միագումար*:

Միալար (*ի, իւ*) *adj.* Monochord.

Միալեզու (*ի, աւ*) *adj.* That speaks the same language.

Միալուծ, *adj. ind.* Coupled together.

Միախառն, *adj. ind.* Mixed together, united together.

Միախոհ or *Միախորհ* (*ի, իւ*) *adj. and adv.* Unanimous, of the same opinion or way of thinking: unanimously.

Միախորհուրդ, *adj. ind.* See *Միախոհ*:

Միախումբ, *adj. ind.* See *Միագումար*:

Միախուռն, *adj. ind. and adv.* Assembled: together.

Միախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monologue.

Միածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* Only-begotten: only, alone.

Միակ (*ի, աւ*) *adj.* Only, one, alone, singular, simple.

Միակամ (*ի, աւ*) *adj.* That has the same wish; unanimous, of the same opinion.

Միակամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unanimity, conformity, union, concord.

Միական (*ի, աւ*) *adj.* Only, singular.

Միականի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* One-eyed, blind of an eye, monocular, monocular. *Պիտակն միականի*, ogling glass.

Միականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of one-eyed man: unity, union.

Միակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* That lives together: See *Միայնակեաց*:

Միակեղէ, *adj. ind.* Furnished with one shell or husk.

Միակենցաղ, *adj. ind.* See *Միակեաց*:

Միակերպ, *adj. ind.* Uniform, conformable, equal.

Միակերպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Uniformity, equality.

Միակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of a solitary man, solitude.

Միակի, *adj. ind.* Once: See *Միակ*:

Միակին (*կնոջ, կնաւ*) *adj. and s.* Monogamist; that marries only once.

Միակնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monogamy.

Միակշիւ, *adj. ind.* Equal; equipollent.

Միակողմանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Lamed, mangled, mutilated.

Միակողմն, *s. ind.* One side. *Պնէլ 'ի միակողմն*, to put aside; to leave.

Միակուղի, *adj. ind.* Simple.

Միակուսեցուցանել See *Մեկուսացուցանել*:

Միակրօն (*ի, իւ*) *adj.* Of the same religion; of similar habits; unanimous; cenobitick, cenobitical.

Միակրօնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conformity in religion; union, conformity, society.

Միակցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite; to consolidate.

Միակցորդ, *adj. ind.* Even, equal; conjoined, partaking of.

Միակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, inheritance; consolidation.

Միահաղ, *adv.* See *Միահաղոյն*:

Միահաղոյն, *adv.* All at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively.

Միահամ, *adj. ind.* See *Միակցորդ*:

Միահամուռ, *adj. ind. and adv.* Collectively, altogether, generally.

Միահաւան, *adj. ind. and adv.* Unanimous, of the same opinion: unanimously, with one voice, with general approbation.

Միահաւան (*ի, իւ*) *adj.* Of the same religion or belief.

Միահեծան, *adj. ind.* Monarchical. **Միահեծան թագաւոր** or **իշխան**, monarch. **Միահեծան աւերութիւն** or **իշխանութիւն**, monarchy.

Միահեռ or **Ընդ միահեռ**, *adv.* At once, quite.

Միահմել (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be joined together, to be united.

Միաձայն, *adj. ind. and adv.* With one voice, unanimous: unanimously.

Միաձայնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To cry with one voice, to unite, to consent, to agree.

Միաձայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* One voice, unanimity, agreement, concord, consent.

Միաձեռանի (*նւոյ, նեաւ*) *adj.* Lame of a hand, that has only one hand.

Միաձի, *adj. ind.* Uniform, equal.

Միաձի, *adj. ind. and adv.* With one horse.

Միաձոյլ, *adj. ind.* Molten, cast, massive, solid.

Միաձորձ, *adj. ind.* Clothed with one coat or garment.

Միազի, *adj. ind.* See **Միաշար**.

Միաճաշակ, *adj. ind.* Fed but once.

Միաճեռի, *adj. ind.* Of one stem (speaking of plants).

Միամայր (*մօր, մարբ*) *adj.* Mother of one child; only son of his mother.

Միամասնեայ, *adj. ind.* In part.

Միամարտիկ See **Մենամարտիկ**.

Միամարտութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միամիտ (*մտի, մասաւ*) *adj.* Sincere, innocent, ingenuous, simple, artless, silly, goodnatured, foolish. **Միամիտ սրտիւ**, innocently.

Միամտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To agree, to consent: to be sure.

Միամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness, silliness.

Միամօր (*ու, ու*) *adj.* Only (son); alone.

Միամօրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of an only son; condition of a destitute person.

Միայար, *adj. ind.* United, joined together, chained. **Միայար սողել**, to join together, to chain.

Միայարիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Միայար սողել**.

Միայարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, union, concatenation.

Միայն (*ոյ, ու*) *adj. and adv.* Alone, lonely; only, singular; simple, plain: solely, singly, singularly, simply; solitarily. **Միայն թէ** or **միայն զի**, it being well understood that, provided that, upon condition that. **Միայն ընդ միայն** or **միայն առ միայն**, by one's self, all alone, without company.

Միայնախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Soliloquy.

Միայնակ, *adj. ind. and adv.* See **Միայն**.

Միայնակեայ (*կեցի, կեցաւ*) *s. and adj.* Solitary, anachorite, hermit.

Միայնակեցանոց (*ի, աւ*) *s.* Hermitage, monastery.

Միայնակեցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude, condition of one who lives in solitude, monastick life.

Միայնակութիւն, *adj. and s. ind.* See **Մենամարտիկ**.

Միայնակուողութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միայնամարտ See **Մենամարտ**.

Միայնամարտութիւն See **Մենամարտութիւն**.

Միայնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To retire, to withdraw, to be removed, to live in solitude.

Միայնանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Միայնարան**.

Միայնաստան (*ի, աւ*) *s.* See **Մենարան** or **Միայնարան**.

Միայնարան (*ի, աւ*) *s.* Solitude, monastery, hermitage.

Միայնաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Solitary, monk, hermit.

Միայնուկ See **Միայնակ**.

Միայնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude.

Միանալ (*ամ, միացայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be incorporated.

Միանգամ, *adv.* At once, at one blow. **Որ միանգամ**, whatever, whoever, whosoever.

Միանգամայն, *adv.* Together, all at once, all at one time, suddenly, all, altogether, quite, jointly, in concurrence, at the same time: generally, entirely. **Միանգամայն է**, yet, even, also.

Միանձն (*մի, ձամբ*) *s.* Monk, solitary being, cenobite, friar, hermit: only, alone, without company. **Իբրեւ զմիանձն**, monastically, like a hermit.

Միանձնական (*ի, աւ*) *adj.* Solitary; monkish, monastick, cenobitical, conventual.

Միանձնանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be retired, to live in solitude: to be united, to agree, to be of the same opinion.

Միանձնանոց (*ի, աւ*) *s.* Monastery.

Միանձնադուրութիւն See **Միանձնութիւն**.

Միանձնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Solitude; monachism, religion; unanimity, concord, union.

Միանձնուհի (*հոյ, հեաւ*) *s.* Nun, religious female.

Միանման, *adj. ind.* Uniform, equal.

Միանուն See **Համանուն**.

Միանունութիւն See **Համանունութիւն**.

Միաշաբթ (*ու, ու*) *s.* Sunday, first day of the week.

Միաշար, *adj. ind.* Strung, arranged. **Միաշար սողեւ** See **Միայար սողեւ**.

Միաշաւիղ, *adj. ind.* Conformable, that walks in the same steps.

Միաշունչ, *adj. ind.* Unanimous.

Միաշնչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Unanimity, concord, union, agreement, consent.

Միաչափ, *adj. ind.* Equal, like, of the same measure.

Միապաշտօն, *adj. ind.* That is equally worshiped; that is equally honoured.

Միապազալ, *adj. ind.* Uniform, entire, solid, compact, dense, massive, all in one mass, all in a body, that is without seam.

Միապատիւ See **Համապատիւ**.

Միապար, *adj. ind.* In the same assembly or dancing party, at the same ball.

Միապետ (*ի, աւ*) *s.* Monarch.

Միապետական (*ի, աւ*) *adj.* Monarchical.

Միապետել (*եմ, եցի*) *v. n-p.* To govern with absolute power, to have

sovereign authority, to reign like a king.

Միապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monarchy.

Միապէս, *adv.* Equally, evenly, uniformly, indiscriminately.

Միասայրի, *adj. ind.* With one edge.

Միասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves union or concord.

Միասիրտ, *adj. ind.* Unanimous, of one mind.

Միասնական (*ի, աւ*) *adj.* Simultaneous, common, together; compatible; consubstantial, one, only.

Միասնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compatibility: consubstantiality, unity.

Միասնուեց, *adj. ind.* That is fed or reared together.

Միաստանի, *adj. ind.* See **Միապազալ**.

Միասանի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Amazon: See **Վրանաքնակ**.

Միավանկ or **Միավանգ** (*ի, իւ*) *adj.* Monosyllable.

Միավանք (*նից, նգբ*) *s.* Monastery.

Միաստառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Monogram.

Միաստարած, *adj. ind.* Extended or spread out equally.

Միաստար, *adj. ind.* United, solid, like, equal, consolidated, firm, compact.

Միաստարեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite, to consolidate.

Միաստարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Union, consolidation, firmness, solidity.

Միասեակ (*ի, աւ*) *adj.* Uniform, like, equal, simple, single.

Միասեոյ (*ի, աւ*) *adj.* That sees, that regards equally.

Միասեակ, *adj. ind.* That lasts or endures with another.

Միասնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Living in the same house, cohabitation.

Միասոհմ, *adj. ind.* That is of the same family or nation.

Միասուն, *adj. ind.* That lives in the same house, domestick, intimate.

Մի արգեթք, *adv.* Perhaps; God defend us; beware, by no means, no, not, never.

Միացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To unite, to join together, to conjoin, to incorporate: See **Միաւորել**.

Միաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Unit-

ed, joined: one, single, singular, alone, simple: solitary.

Միաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unite, to join, to attach, to tie together, to combine, to annex, to incorporate, to mix, to glue together: to join together, to couple, to match, to pair. **Վերստին միաւորել**, to reunite, to rejoin, to tie again.

Միաւորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be united, to be joined, to be combined, to be reunited: to be coupled, to be matched, to be mixed.

Միաւորութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Union, junction, assemblage, conjunction, incorporation, reunion, adhesion, addition, combination; copulation, coupling, pairing; gluing.

Միափառ, *adj. ind.* See **Փառակից**.

Միաքարոզ, *adj. ind.* That preaches, that announces the same thing or with another.

Միգախառն, *adj. ind.* Full of mists or fogs, obscure, gloomy, dark.

Միգապսառ, *adj. ind.* See **Միգախառն**.

Մի գուցէ, *adv.* See **Մի արգեք** and **Գուցէ**.

Միեզէն, *adj. ind.* Only, alone, single.

Միեզինապէս, *adv.* Singly, solely: See **Միապէս**.

Միեզինութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Union, uniformity, equality, unity.

Միեզերու (*ի, աւ*) *s.* Unicorn.

Մի երբեք, *adv.* Never, not at all.

Միերգութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Monody.

Մի է մի or **Մի է մի իւրեք**, *adv.* Beware, not at all, by no means, never.

Մի էս, *adv.* Never, not again, no more. **Մի էս անեք**, take care not to do so again.

Միզադրաւ (*ի, աւ*) *adj.* Troubled with or subject to the gravel.

Միզադրաւութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Strangury, suppression or retention of the urine, difficulty of making water.

Միզանոց (*ի, աւ*) *s.* Urinal; pissing place.

Միշնեք (*ցից, ցիւք*) *s. pl.* Ureters.

Միշարգել (*ի, իւ*) *adj.* See **Միշարգաւ**.

Միշարգելութիւն See **Միշարգաւութիւն**.

Միշել (*եմ, եցի*) *v. n.* To piss, to stale, to make water.

Միշեցուցիլ (*ցիւ, ցլաւ*) *adj.* Diuretic.

Միշի or **Մշիկ** (*նեաց, նեք*) *s. pl.* Pelticle.

Մի ըստ միովէ, *adv.* One by one, from hand to hand; in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly. **Մի ըստ միովէ աւել** or **նշանակել**, to specify, to go into detail.

Միթէ, *adv.* Indeed? is it possible?

Միթր (*մթրի, մթրաւ*) *s.* Mitre, tiara.

Միթրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Mitred.

Մի իւրեք, *adv.* By no means, beware, never.

Միլիոն (*ի, աւ*) *s.* Million. **Հազար միլիոն**, a thousand millions.

Մի լիցի, *adv.* God defend us, may it never be, never.

Միծ (*մծի, մծիւ*) *s.* Ordure, filth.

Մի մի (*միոյ միոյ, միով միով*) *adj.* and *adv.* Every one, each; one another; one by one. **Մի աւ միով**, one after another. **Մի զմիով**, with emulation, surpassing one another, outrying. **Մի զմի**, one another. **Մի զնի միոյ**, one after the other. **Մի ընդ միով**, one under another, in a subordinate state.

Միմանց (*առ միմանս, ի միմանս, զմիմանս, ի միմանց, միմամբք, զմիմամբք*) *s. pl.* Themselves, one another. **Չկնի միմանց**, one after another. **Միմեն զմիմանս**, they love each other, they love one another. **Հարկանել զմիմանս**, to fight each other, to fight together. **Բաղխել զմիմանս**, to smite one another. **Տալ միմանց**, to give to each other, to give reciprocally. **Ողջն տալ միմանց**, ողջունել զմիմանս, to salute each other. **Օգնել** or **ի Թիկունս հասանել միմանց**, to help each other, to render mutual assistance.

Միմանցասէր, *adj. ind.* Loving one another, that mutually love.

Միմոս (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Mimick, buffoon, pantomime, pantaloons, merry Andrew, droll, harlequin, punch, xany.

Միմոսութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Mimickry, buffoonery, harlequinade.

Մին, *adj. ind.* One.

Մինաւոր (*ի, աւ*) *adj.* One, only, alone.

Միննայ (ի, իւ) *s.* See Երեւել :

Մինչ, *prep. and adv.* Until, as far as; at the time that, when; as long as, during; while, whilst; that. Ի Փարիսէ մինչ ի Հռոմ, from Paris to Rome. Մինչ ամառն էր, during the summer. Մինչ այս, մինչ այն, whilst these things were doing, during that time.

Մինչդեռ, *adv.* At the time, as long as, whilst. Մինչդեռ խօսէր, while he was speaking. Բայց մինչդեռ ունէին ի գիտի հարկանիլ միմեանց, but just as they were going to fight.

Մինչդեռ տակաւին, *adv.* While, whilst, yet. Խօսէի ընդ նմա, մինչդեռ տակաւին էր յանկողնի, I was speaking to him while he was yet in bed.

Մինչև, *prep. and adv.* Until, as far as, when, at the time; that; while, whilst. Գայ ընդ իս մինչև ի Լոնդոն, he goes with me as far as London. Մինչև յայժմ, until, now. Մինչև յայդ վայր, as far as this. Մինչև յայդ վայր or մինչև յայդք, to that place. Մինչև յորք, how long? Մինչև ուրանոր, how far? Կայ or միտ, մինչև եկեսցէ, wait until he comes. Ոչ երկց or մեկնեցայց, մինչև գարծցիս առ գրէն, I will not go out until you return. Անպէս or այնչափ, մինչև, as far as, so that, as well as.

Մինչ զի, *adv.* As far as, as well as.

Մինչ չե, *adv.* Before, whilst, not yet. Մինչ չե ծագեալ իցէ արեգակն or մինչ չե ծագեալ արեգական, before day, before sunrise. Մինչ չե աւարտեալ ամին, before a twelvemonth. Մինչ չե եկեալ էր նորա, he had not yet come. Մինչ չե մեռեալ իցեմ, before I die.

Միշտ, *adv.* Always, at all times, continually, without ceasing, incessantly, perpetually, every minute, at every turn, for ever and ever, for ever, eternally.

Միողնի, *adj. ind.* See Միասայրի :

Մի ոմն (միոյ ուրումն, միով աւամբ) *s.* One, one person.

Միորձի (ձւոյ, ձեաւ) *adj.* That has only one testicle.

Միութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Unity, equality; union, league, assemblage, reunion.

Մի ոք (միոյ ուրուք, միով ամամբ) *s.* See Մի ոմն :

Մի ոք, *s. ind.* Nobody.

Միջաբեկ, *adj. ind.* Brokenbacked. Միջաբեկ առնել, to break one's back, to strain the loins.

Միջադրել (եմ, եցի) *v. a.* To interpose.

Միջադրութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interposition, mediation; epenthesis.

Միջախառն, *adj. ind.* Middling, mean.

Միջակ (ի, աւ) *adj. and s.* Mean, middling; middle.

Միջակային (այնոյ, այնով) *adj.* See Միջակ :

Միջականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be in the middle.

Միջակէտ (կիտի, կիտիւ) *s.* The middle point, center; comma, stop.

Միջակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mediocrity.

Միջակուոր, *adj. ind.* Միջակուոր առնել, To cleave, to cut in the middle, to divide in two parts.

Միջահասակ (ի, աւ) *adj. and s.* Of the middle age; of the middle height; middle age; middle height.

Միջահատել (եմ, եցի) *v. a.* To cross, to interrupt.

Միջահատութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Interruption, intermission, discontinuance.

Միջամատն (տին, տամբ) *s.* Middle finger.

Միջամուխ, *adj. ind.* Միջամուխ լինել, To enter, to push on, to advance, to go forward, to go before; to interpose, to intrude into, to intermix, to thrust one's self forward, to intermeddle, to introduce one's self; to penetrate, to explore; to undertake, to give one's self up to, to apply.

Միջամուտ See Միջամուխ :

Միջանկեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Intervening; intermediate. Միջանկեալ խաղարկութիւն, interlude.

Միջաշաւիղ (ւղի, շաւ) *s.* The middle of the road or way.

Միջապինդ, *adj. ind.* Girdled, bound round the body, strong.

Միջասահման, *adj. ind. and adv.* Mean, middling; intermediate, intervening; indifferently, moderately.

Միջասահմանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mediocrity.

Միջավայր (ի, աւ) *s.* Middle, centre.

Միջառ (ի, աւ) *s.* Insect.

Միջարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Interjection: interposition, intermission.

Միջերկնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* That is in the middle of the heavens, middle. Միջերկնեայ դաւառ or նաւահօգ, the middle region of the air.

Միջերկրական (ի, աւ) *adj.* Mediterranean. Միջերկրական ծով, the mediterranean sea, or the mediterranean.

Միջերկրեայք (եայք, եպք) *s. pl.* The provinces of the Mediterranean, Asia minor, Anatolia or Natolia.

Միջնդերք (բայ, բոք) *s. pl.* Mesentery.

Միջին (ջոյ, ջնով) *adj.* In the middle, middle; mediate; mean, middling.

Միջնաբերդ (ի, աւ) *s.* Citadel, fortress that commands a town.

Միջնածիրանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cloak lined or bordered with purple.

Միջնակայութիւն See Միջնակութիւն:

Միջնամուկ (ոյ, ու) *s.* Piston.

Միջնամուխ See Միջնամուխ:

Միջնայարկ (ի, աւ) *s.* Middle floor of a house or building.

Միջնանիւ (նւոյ, նւով) *s.* Middle wheel: centre, middle part of a wheel.

Միջնաշաւիղ See Միջնաշաւիղ:

Միջնապարիսպ (բապի, բապաւ) *s.* Partition wall; obstacle.

Միջնասուն (ասն, ասմբ) *s.* See Միջնասուն:

Միջնոյն (զին, զամբ) *s.* See թիկնամէջ:

Միջնորդ (ի, աւ) *s.* Means, organ, instrument, cause; resource: space, interval; partition wall. Միջնորդ հաշտութեան, mediator, reconciler, arbitrator, conciliator, umpire, intercessor; intermeddler; one intervening. Միջնորդ վաճառաց, broker, agent, dealer.

Միջնորդաբար, *adv.* Mediatly.

Միջնորդել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To mediate, to procure, to demand, to intercede; to interpose, to intermeddle; to treat, to negotiate, to enter into negotiation: to employ, to intervene.

Միջնորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intercession; interposition, intermeddling; intervention, mediation, means; brokerage, brokerage, dealer's commission: interval.

Միջնորմ (ոյ, ու) *s.* Party wall,

partition; curtain; separation.

Միջոց (ի, աւ) *s.* Space, interval, distance, intermediate space, separation; meantime; meanwhile: centre, middle: field, place, expanse, circuit: difference, distinction: interposition, intermeddling; vacancy; empty space.

Միջօդ (ոյ, ու) *s.* Interior, inside part.

Միջօր (ջաւուր, ջաւուրք) *s.* Noon, middle of the day.

Միջօրեայ (րէի, րէիւ) *s. and adj.* Noon, middle of the day: south; southward: meridian.

Միջօրէ (ի, իւ) *s.* See Միջօրեայ:

Միջօրեական (ի, աւ) *adj. and s.* Meridional; meridian.

Միս (մոյ, մոով) *s.* Flesh, meat; pulp. Միս երէնց, venison. Միս 'ի կապարայէ, grilled meat. Միս պողպ, pulp. Աւելորդ միս աճեցեալ 'ի մարմնի, proud flesh, excrescence.

Միսթաղ or Միսթաղ (ի, աւ) See Հանդերձապետ:

Միտաւ See Միտաւ:

Միտակողմն (ման, մամբ) *s.* Bias, inclination, propensity.

Միտել (եմ, եցի or աեցայ) *v. n. and a.* To bias, to be inclined towards, to incline to, to adhere, to comply.

Միտումն (ման, մամբ) *s.* Bias, propensity, inclination.

Միտք (մոյ, մոօք) *s. pl.* Mind, understanding, sense, judgement, intellect, reason, intelligence: thought, wit, imagination, idea, fancy, humour: belief, sentiment, opinion, advice, counsel: meaning, intent: capacity: design, project, destination, disposition, resolution, intention, end, aim, will. Ըջ բռնումն մոյց, apprehension, idea. Ունել 'ի մտի, to think, to hold in mind, to remember. 'ի միտս լինել, to be awake, to perceive. Դնել 'ի մտի, to deliberate; to resolve, to be determined, to destine, to project, to propose, to rely on, to presume, to imagine. Միտ գնել, to give attention, to apply one's self to, to devote one's self to; to observe, to regard, to consider with care, to think; to reflect, to think of anything. 'ի միտ առնուլ, to perceive, to know, to remark, to understand, to comprehend, to conceive; to study, to learn by heart, to con one's lesson, to know by heart. Աշխատ առնել զմիտս,

to beat one's brains, to rack one's brains or head. Չմտաւ or ընդ միտածել, to consider, to regard attentively, to think, to meditate, to figure to one's mind, to recollect, to figure to one's self, to imagine. Գայ 'ի միտս էմ, it has just come into my thoughts, into my mind, into my head. Անկա նիլ 'ի մտաց, to be out of one's senses, to be out of one's mind, to be crazy, to lose one's senses. Այս էն միտք բաւ նիցս, this is the sense of this passage. Ազնուական միտք, noble sentiment. Երբայ զարուծիւն մտաց իւրոց, he has betrayed his malicious intention.

Մեղք (մրգոյ, մրգով) *s.* Fruit (of trees).

Միւռնն See Մեռնն :

Միւս (ոյ, ու) *adj.* Other. Միւս օր, the other day. Մին կամ միւսն, one or the other. Ոչ մին, և ոչ միւսն, neither the one nor the other. Է նա միւս ևս Ալեքսանդր, he is another Alexander.

Միւսանգամ, *adv.* Another time, once more, afresh, anew.

Միւսհաղ, *adv.* See Միւսանգամ :

Միւսիոն (ի, աւ) *s.* Mosaick, a work in mosaick.

Միւրեայ (բէի, բէիւ) *adj.* and *adv.* Of a day, that lasts only a day, ephemeral; a day only.

Միւրիւնակ, *adj. ind.* and *adv.* Uniform, equal; monotonous: uniformly, equally.

Մլաւել (եմ, եցի) *v. n.* To mew.

Մլաւիւն, *s. ind.* Mewing, cry of a cat.

Մլել (եմ, եցի) *v. a.* To distort one's face.

Մլուկն (մլկան, մլկամբ) *s.* Bug.

Մխել (եմ, եցի) *v. a.* To drive, to force into or penetrate, to fasten in, to pierce, to prick, to run through; to force down, to plunge. Մխել զերկաթ, to temper iron or steel; to harden. Մխեայ զգալոյնն 'ի սիրտ նորա, he has plunged or thrust a dagger in his heart. Մխել զիեան, to stretch, to extend or put out the hand.

Մխիլ (իմ, խեցայ) *v. n-p.* To be driven into, to be plunged into, to penetrate, to enter; to meddle; to begin, to commence. Մխիլ բարկուծեամբ, to enrage, to be seized with rage.

Մխիթար, *adj.* and *s. ind.* Com-

forter; consoling, consolatory: consolation. Մխիթար ինչ առնել or մխիթար մատուցանել See Մխիթարել :

Մխիթարական (ի, աւ) *adj.* Consoling, consolatory.

Մխիթարակից (էցի, էցաւ) *adj.* and *s.* That condoles with another, consoling companion.

Մխիթարել (եմ, եցի) *v. a.* To console, to alleviate, to soften, to sooth, to comfort, to relieve sorrow or vexation.

Մխիթարիչ (բլի, բլաւ) *adj.* and *s.* Consoler, that consoles. Մխիթարիչ սուրբ Հոգի, Comforter, Holy Ghost.

Մխիթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consolation, relieving affliction, mollifying, alleviating.

Մխլճել (եմ, եցի) *v. a.* To plunge, to thrust into.

Մխլել (եմ, եցի) *v. a.* To corrupt, to spoil.

Մխմանք (նաց, նօք) *s. pl.* Press, pressure.

Մխոց (ի, աւ) *s.* Act of plunging into water: piston. Մխոց առնել, to plunge, to thrust into.

Մխումն (մխման, մխմամբ) *s.* Act of plunging. Մխումն երկաթոյ, temper, tempering.

Մխուն, *adj. ind.* Tempered (speaking of steel).

Մխրճել See Մխլճել :

Մծղնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* and *s.* Incestuous; lecherous.

Մծղնեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incest: lechery. Մծղնեութեամբ, incestuously.

Մկան (ի, աւ or մկամբ) *s.* Muscle: See Մասն :

Մկանաւոր (ի, աւ) *adj.* Muscular.

Մկանուիք (նանց, նամբ) *s. pl.* The muscles: rump, buttocks, fat buttocks. Հարկանել ընդ մկանունս, to flog, to whip. Մկանուիք ջուրց, billows, swell, waves.

Մկանուտ, *adj. ind.* See Մկանաւոր :

Մկթալ (ամ, թոցի) *v. n.* To be vexed, to be enraged.

Մկնապիզծ, *adj. ind.* Spoiled by mice.

Մկնաքիւ (ի, իւ) *s.* Ferret.

Մկնդհար, *adj. ind.* That is struck by a buckler.

Մկնդաձուկն See Վահանաձուկն :

Մկնդաւոր (ի, աւ) *adj.* Armed

with a buckler, that carries a buckler.

Մկնդեղ (ոյ, ով) *s.* Arsenick .

Մկնորսակ (ի, աւ) *s.* That hunts mice or rats, mousehunt.

Մկունգ (մկնդոյ, մկնդով) *s.* See վահան .

Մկունք See Մկանունք :

Մկրաս (ի, աւ) *s.* Scissors; shears; forceps .

Մկրասուն (տան, տամք) *s.* See Մկրարան :

Մկրարան (ի, աւ) *s.* Baptistery, font, baptismal font .

Մկրեղ (եմ, եցի) *v. a.* To baptize: to wash by plunging into water. կրկին or վերստին մկրեղ, to rebaptize .

Մկրեղ (տէի, տէաւ) *s.* Baptist . Սուրբ Յովնանէս Մկրեղ, St. John the Baptist .

Մկրութիւն (թեան, թեամք) *s.* Baptism: washing, act of washing . Մկրութեան, baptismal .

Մղանք (նայ, նգք) *s. pl.* See Մղումն :

Մղել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to make an effort to advance, to carry, to repulse, to push forward .

Մղել (ի, աւ) *s.* Broken straw, blades of straw, powder .

Մղեղ (եմ, եցի) *v. a.* To levigate, to reduce into powder .

Մղիչ (մղչի, մղչաւ) *adj.* Impulsive .

Մղձաժեւ (ժեաի, ժեաաւ) *adj.* That is subject to the nightmare .

Մղձաւանջ or Մղձաւանճ (ի, իւ) *s.* Nightmare, incubus .

Մղձկել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To choke, to burst with spite, envy, grief, rage .

Մղձուկ (ձիի, ձիաւ) *s.* Heart-break, great displeasure mixed with vexation .

Մղղական (ի, աւ) *adj.* Impellent, expellent .

Մղոն (ի, իւ) *s.* Mile: See Մլլաւն .

Մղումն (մղման, մղմամք) *s.* Push, impulse, expulsion, abduction .

Մղտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To darken, to become dusk, to be dusk .

Մղտափարսաւ, *adj. ind.* That dispels darkness .

Մնալ (ամ, մնացի) *v. n.* To remain; to stop, to dwell, to sojourn, to

be; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold up: to wait, to expect .

Մնայուն, *adj. ind.* Permanent, stable, durable, solid .

Մնաս (ի, իւ) *s.* Weight of a hundred drachms .

Մնացական (ի, աւ) *adj.* See Մնայուն :

Մնացորդ (ի, աւ) *s.* See Մնացումն : Մնացորդք or դերք Մնացորայ, Paralipomena .

Մնացումն (ոյ, ով) *s.* Rest, residue, remainder; surplus; relic, vestige, scraps; siftings, pickings, ruins; waste; remains of a dinner .

Մնացումանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make remain; to leave .

Մնիկայ (ի, իւ) *s.* Weevil: See Երկիւն .

Մնլել (եմ, եցի) *v. n.* To coo, to wail .

Մնլիւն, *s. ind.* Cooing, wailing .

Մնլիկ, *adj. ind.* and *adv.* Dull, soft; dully, silently, softly, gently, without noise .

Մնլատակ (ի, աւ) *s.* Pantomime .

Մշակ (ի, աւ) *s.* Husbandman, labourer .

Մշակագործել (եմ, եցի) *v. a.* See Մշակել :

Մշակական (ի, աւ) *adj.* Georgick .

Մշակել (եմ, եցի) *v. a.* To cultivate, to labour, to grub up, to manure .

Մշակելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Arable, capable of cultivation .

Մշակութիւն (թեան, թեամք) *s.* Cultivation, culture, agriculture, labour, tillage, grubbing up, manuring .

Մշակհոտ, *adj. ind.* Muscadine, musked, that smells of musk . Մշակհոտ գինի, muscadine wine; muscadine . Մշակհոտ խնձոր, տանձ or խաղող, muscadine .

Մշտաբար, *adv.* Always, continually, eternally .

Մշտաբացիկ, *adj. ind.* Always open .

Մշտաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly .

Մշտաբոյժ, *adj. ind.* That feeds, that is always fed .

Մշտաբուղի, *adj. ind.* That flows, that gushes out continually .

Մշտագիշեր, *adj. ind.* That is always in the dark .

Մշտազնայ, *adj. ind.* That goes on or flows continually .

Մշտագոյ (ի, իւ) *adj.* That always exists, eternal.

Մշտազաւար, *adj. ind.* Evergreen, always verdant.

Մշտազատ, *adj. ind.* That is always condemned.

Մշտազեղ, *adj. ind.* That always expands, that flows, that falls continually.

Մշտազուարճ, *adj. ind.* That is always merry.

Մշտախաղաց, *adj. ind.* See **Մըշտաղաց** :

Մշտածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That produces, that brings forth constantly: that is constantly brought forth.

Մշտակայ (ի, իւ) *adj.* See **Մըշտակայ** :

Մշտակայլակ, *adj. ind.* See **Մըշտարուղի** :

Մշտակաւայ, *adj. ind.* That is always fixed, solid, firm, stable.

Մշտակիր (կրի, կրաւ) *adj.* That always carries; that is always carried.

Մշտակոխ, *adj. ind.* That is always treaded upon. **Մշտակոխ ճանապարհ**, thoroughfare, publick way.

Մշտահայց, *adj. ind.* That always prays, that is always entreated, continual.

Մշտահարուստ, *adj. ind.* That is always rich.

Մշտահոս, *adj. ind.* That flows constantly, inexhaustible.

Մշտահոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of that which always flows.

Մշտահոտ, *adj. ind.* That smells, that has always a smell.

Մշտամատոյց, *adj. ind.* That gives, that always offers; that is always offered.

Մշտամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights, that wages perpetual war, continual.

Մշտամուռնէ, *adj. ind.* That cries, that speaks, that begs always, continual: without ceasing, continually, with an incessant noise or voice.

Մշտայաղթ (ի, իւ) *adj.* That is always victorious or conquerer.

Մշտայուշ, *adj. ind.* That always reminds.

Մշտայոժար, *adj. ind.* That is always prompt or ready.

Մշտանուէր, *adj. ind.* See **Մըշտամատոյց** :

Մշտաշարժ (ի, իւ) *adj.* That is

always in motion or in action, that is always willing or inclined.

Մշտաշարժար, *adj. ind.* That endures, that suffers always. **Մշտաշարժար մեռելութիւն**, continual mortification.

Մշտապաղատ, *adj. ind.* See **Մըշտապայ** :

Մշտապայծառ, *adj. ind.* That is always shining, clear or luminous.

Մշտապաշտօն, *adj. ind.* Constant in worship, that prays constantly.

Մշտաջան, *adj. ind.* That always labours, that has constant care.

Մշտասաղարթ, *adj. ind.* That has always leaves, evergreen.

Մշտաստուոյց, *adj. ind.* That is always frozen or cold.

Մշտավայելէլ (եմ, էջի) *v. a.* To enjoy or possess continually.

Մշտավառ, *adj. ind.* That is always lighted or burning.

Մշտատանջ, *adj. ind.* That torments, that is always tormented.

Մշտատատան, *adj. ind.* That shakes, that is agitated, that is moved constantly.

Մշտաւ, *adj. ind.* That lasts, that exists always, permanent, perpetual. **Մշտաւ առնէլ**, to perpetuate.

Մշտաւիւ, *adj. ind.* That is always day or light.

Մշտարած, *adj. ind.* That grazes, that feeds always.

Մշտափայլ, *adj. ind.* That always shines.

Մշտափարստ, *adj. ind.* That drives away, that scatters always.

Մշտափափաք, *adj. ind.* That desires, that wishes always.

Մշտափթիթ, *adj. ind.* That is always flourishing.

Մշտիկ (սկի, սկաւ) *s.* Holy water-sprinkler.

Մշտկային (յնոյ, յնով) *adj.* Of holy water-sprinkler.

Մշտնջենաբար, *adv.* Perpetually, eternally, without end, to eternity, for ever.

Մշտնջենարուղի, *adj. ind.* That flows, that proceeds perpetually.

Մշտնջենագող, *adj. ind.* Always, or perpetually praised.

Մշտնջենական (ի, աւ) *adj.* See **Մշտնջենաւոր** :

Մշտնջենականութիւն See **Մշտն**.

ընհաւորութիւն, perpetuity, eternity.

Մշտնընհակաց, *adj. ind.* Perpetual: See Մշտակայ:

Մշտնընհակեաց, *adj. ind.* That lives for ever or eternally.

Մշտնընհակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Coeternal, that is to all eternity with another.

Մշտնընհանգստ See Մշտահոս:

Մշտնընհամառուն, *adj. ind.* See Մշտամառուն:

Մշտնընհասեաւ, *adj. ind.* That sees for all eternity or always: that is seen perpetually.

Մշտնընհաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Perpetual, continual, eternal. 'Ի մշտնընհաւորս See Մշտնընհարար: Մշտնընհաւոր առնել, to perpetuate, to eternalize.

Մշտնընհաւորակից See Մշտնընհակից:

Մշտնընհաւորապէս, *adv.* See Մշտնընհարար:

Մշտնընհաւորել (*եմ, եցի*) *v. n.* To last perpetually, to be perpetuated, to continue, to last for ever.

Մշտնընհաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perpetuity; perpetuation, continuation, lasting without interruption; eternity.

Մոգ (*ի or ու, աւ or ու*) *s.* Wiseman; conjurer, soothsayer; magician.

Մոգական (*ի, աւ*) *adj.* Magical.

Մոգապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That serves a wiseman or a magician.

Մոգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Profession of a sorcerer: witchcraft.

Մոգպետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of wizards or magicians.

Մոգ or Մոթ (*ի, իւ*) *s.* Hog-head; bushel.

Մոլորոյս, *adj. ind.* That produces bad herbs.

Մոլածղենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Sycamore: See Դանտածղենի:

Մոլախինդ (*խնդոյ, խնդով*) *s.* Hemlock.

Մոլախոս (*ոյ, ով*) *s.* Weed.

Մոլախոտիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be full of weeds.

Մոլար (*ի, իւ*) *adj. and s.* Wandering, erratich; false, erroneous, heretical: deceiver, liar, seducer.

Մոլարանուն, *adj. ind.* That bears a false name, false, erroneous.

Մոլեգիի, *adj. ind. and adv.* Outragious, furious, demoniacal, fanatical, angry, enraged, desperate, rude, violent: furiously, madly, passionately, viciously.

Մոլեգիարար, *adv.* See Մոլեգիի:

Մոլեգիական (*ի, աւ*) *adj.* See Մոլեգիի:

Մոլեգիանաւ, *adj. ind.* Fanatical, false, erroneous, heretical, absurd.

Մոլեգիապատիր, *adj. ind.* False, deceitful.

Մոլեգիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To plague, to bluster or play the devil, to storm.

Մոլեգիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Frenzy, fury, madness, rage, delirium, fanaticism.

Մոլեթգիի See Մոլածղենի:

Մոլիխինդ See Մոլախինդ:

Մոլիկան (*ի, աւ*) *adj.* See Մոլի:

Մոլիխան, *adj. ind.* Burning with envy.

Մոլի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Raving, furious, frenetick, mad; vicious, petulant, passionate: See Մոլեգիի:

Մոլիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To storm, to ravel, to run mad, to lose one's senses; to be in a passion, to be enraged; to be passionately in love: See Մոլեգիի:

Մոլոշ (*ի, իւ*) *s.* Marshmallow.

Մոլորակ (*ի, աւ*) *s.* Planet, wandering star.

Մոլորական (*ի, աւ*) *adj.* Wandering, vagrant; false, erroneous, heretical; faulty, fallible; deceitful.

Մոլորական, *adj. ind.* Planetary.

Մոլորահոգ, *adj. ind.* See Մոլորաշունչ:

Մոլորաշաւիղ, *adj. ind.* Wandering, erratich, scattered, strayed.

Մոլորաշունչ, *adj. ind.* That suggests or teaches errors.

Մոլորապատիր, *adj. ind.* False, faulty, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To turn out of the way, to mislead,

to lead astray, to seduce, to suborn, to corrupt, to abuse, to deceive.

Մոլորեցուցիլ (*ցլի, ցլաւ*) *s.* Seducer, suborner, deceiver, corrupter.

Մոլորիլ (*իմ, լեցայ*) *v. n-p.* To go out of one's way, to mislead one's self, to lead one's self astray, to lose one's self, to err, to fail.

Մոլորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wandering, straying; error, heresy, heretical meaning; seduction, subornation; lie, abuse, corruption: See **Մռլեգնութիւն** and **Մոլորութիւն** :

Մոլորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vice, passion, bad habit; straying; fury, raving.

Մոխիր (*խրոյ, խրով*) *s.* Ashes.

Մոխրագոյն, *adj. ind.* Ash coloured, grey.

Մոխրակոյ, *adj. ind.* Ashy, full of ashes.

Մոխրախաւն, *adj. ind.* Ashy, mixt or soiled with ashes.

Մոխրակոյ (*կուաի, կուաիւ*) *s.* Heap of ashes, pile of ashes.

Մոխրահեղձոյց, *adj. ind.* Stuffed or suffocated in the ashes.

Մոխրամած, *adj. ind.* See **Մռլեգնութիւն** :

Մոխրամարթ, *adj. ind.* Furnished with a grey or black skin.

Մոխրաշունչ, *adj. ind.* That respiration draws in ashes.

Մոխրապաշտ (*ի, իւ*) *s.* That worships ashes or fire, fireworshiper.

Մոխրապաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Worship rendered to ashes or fire.

Մոխրաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Lie-wash. **Քամոյ մոխրաջրոյ**, wash cloth.

Մոխրառեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Մոխրագոյն** :

Մոխրացան, *adj. ind.* Sprinkled or soiled with ashes.

Մոխրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reduce to ashes: See **Յաճիւն դարձուցանել** :

Մոխրոց (*ի, աւ*) *s.* Ashpan.

Մոծիր See **Մոխիր** :

Մոզէս (*զեսի, զեսաւ*) *s.* Lizard. **Մոզէս ծովային**, sea-lizard, sea-newt.

Մոմ (*ոյ, ով*) *s.* Wax: wax-taper, wax candle, wax light, torch: candle.

Մոմագործ (*ի, աւ*) *s.* Wax chandler, dealer in wax: chandler.

Մոմակերտ (*ի, աւ*) *adj.* Made of wax.

Մոմապատ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Waxed, covered with wax: wax taper.

Մոմովաճառ (*ի, աւ*) *s.* See **Մոմագործ** :

Մոմել (*եմ, եցի*) *v. a.* To wax, to cover with wax.

Մոմեղէն (*զինի, զինաւ*) *s.* Wax

light, wax candle: See **Մոմակերտ** :

Մոմեղինակաւ (*ի, աւ*) *s.* Candlestick.

Մոմիայ See **Մոմափայ** :

Մոմշոր (*ոյ, ով*) *s.* Wax cloth.

Մոմոս See **Միմոս** :

Մոյգ, *adj. ind.* Brown, dark, obscure. **Մոյգ գոյն**, a very deep or full colour.

Մոյթ (*մուծի, մուծիւ*) *s.* Stay, support, prop, jamb, pillar, pilastre, arch-buttress, column; prop, stay, supporter.

Մոյն (*մուռոյ, մուռով*) *s.* Beauty, gaiety.

Մոյր (*մուրի, մուրիւ*) *s.* Mendicity; alms. 'Ի մոյր ելանել, to ask charity, to beg. 'Ի մոյր աւանդել, to see any one in a begging state.

Մոնողն (*ի, աւ*) *s.* Hermit, monk: See **Միայնակեաց** :

Մոշայ (*ի, իւ*) *s.* Tamarisk.

Մոռանալ (*ամ, ապայ*) *v. a.* To forget, to forget one's self, to unlearn; to contradict one's self; to be unthankful, to put out of one's mind.

Մոռացկոտ (*ի, աւ*) *adj.* Forgetful, liable to forget easily.

Մոռացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Forgetfulness, want of memory.

Մոռացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Մոռացութիւն** :

Մոռացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to forget.

Մոռացօք, *s. ind. pl.* Forgetfulness. 'Ի մոռացօն դարձուցանել, արկանել, ածել or առնել, to make forget; to put out of one's mind. 'Ի մոռացօն լինել or դալ, to forget, to forget one's self, to put out of one's mind.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Written by Moses.

Մովսիսագիր, *adj. ind.* Established or ordered by Moses.

Մովսիսակերտ, *adj. ind.* Built or constructed by Moses.

Մոր (*ի, իւ*) *s.* Raspberry.

Մորենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Raspberry bush; bramble, briar.

Մորթ (*ոյ, ով*) *s.* Skin, hide; spoil, plunder.

Մորթային (*այնոյ, այնով*) *adj.* Cutaneous.

Մորթեգործ (*ի, աւ*) *s.* Leather-seller, skinner, fellmonger.

Մորթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To slay,

to deprive an animal of it's skin; to kill, to slay.

Մորի (բւոյ, բւով) *s.* Den.

Մորմոք, *s. ind.* Regret, displeasure, grief, distress, heartbreak.

Մորմոքել (եմ, եցի) *v. a.* See **Մորմոքեցուցանել**.

Մորմոքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause great displeasure or regret.

Մորմոքել (եմ, քեցայ) *v. n-p.* To regret, to be sorry for any loss, to be greatly displeased, to complain.

Մորմոքումն (քման, քմամբ) *s.* See **Մորմոք**.

Մորոս (ի, աւ) *s.* Fool, idiot, simpleton, dolt.

Մորոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, idiotism.

Մորոս See **Մորոս**.

Մորոսք See **Մորոսք**.

Մորչ, *adj. ind. and s.* Young, tender; young plant, tendril, tender shoot.

Մու See **Մի**.

Մուգայ See **Մուսայ**.

Մութ (մթոյ, մթով or մթան, մթամբ) *s.* Obscurity, darkness, night. **Ընդ մութ**, **ընդ մութն**, 'ի մթան, in darkness, in the night; near the evening.

Մութ (մթոյ, մթով) *adj.* Tempered or steeld.

Մութանել (եմ, մութի) *v. a.* To introduce, to give entrance, to make enter, to lead, to bring, to produce, to insinuate, to insert, to thrust, to meddle with, to push.

Մուկն (մկան, մկամբ) *s.* Rat, mouse. **Մուկն գաշտի**, great headed field mouse, field mouse. **Մուկն լեբանց**, marmot, mountain rat. **Մուկն փարաւանի** or **իշխումսի**, ichneumon. **Մուկն փոքրիկ**, little mouse.

Մուղէս See **Մուղէս**.

Մուղր (բւոյ, բեաւ) *s.* Moor, black.

Մուշակ (ի, աւ) *s.* Slippers, slip shoes.

Մումիայ (ի, իւ) *s.* Mummy, embalmed human body.

Մուն (մնոյ, մնով) *s.* Gnat.

Մունեակ (ակի, ակաւ) *s.* Herald.

Մունջ or **Մունչ** (մնոյ, մնով) *adj.* See **Համբ**.

Մուշթարի (բւոյ, բեաւ) *s.* See **Լուսնթագ**.

Մուշկ (մշոյ, մշով) *s.* Musk. **Ճեւել մշկաւ**, to musk.

Մուշտակ (ի, աւ) *s.* Furred robe, furlining.

Մուշտակար (ի, աւ) *s.* Furrier.

Մուսուսէս See **Մեւիսէս**.

Մուսայ (ի, իւ) *s.* Muse.

Մուսիոն See **Միւսիոն**.

Մուս (մութ, մութիւ) or rather, **Մուսք** (մութ, մութիւ) *s.* Entrance, access, avenue, introduction, reception; door, vestibule; opening; prelude report; rent, annual revenue, income: carnal knowledge. **Մուսք արեւ**, sunset, the setting sun; the west. **Մուս անել**, to enter, to introduce one's self. **Մուս գտանել**, to be received. 'ի մուսս լինել արեւ, to set (speaking of the sun).

Մուր (մրոյ, մրով) *s. and adj.* Soot: ink: black.

Մուրակ (ի, աւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**.

Մուրանալ (ամ, բացայ) *v. a.* To beg, to ask alms, to solicit charity, to mendicate, to be a vagrant.

Մուրաս (ի, աւ) *s.* Pool, fen, marsh.

Մուրացած (ի, իւ) *adj.* See **Մուրացածոյ**.

Մուրացածոյ, *adj. ind.* Vagrant, precarious, in beggary.

Մուրացիկ (ցկի, ցկաւ) *adj. and s.* Mendicant, supPLICATOR, beggar; vagrant, lazy rogue. **Մուրացիկ շրջել**, to beg, to mump.

Մուրացկան (ի, աւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**.

Մուրիկ (մրկի, մրկաւ) *adj. and s.* See **Մուրացիկ**.

Մուրկ (մրկի, մրկաւ) *adj.* Singed, burnt.

Մուրհակ (ի, աւ) *s.* Acquittance, discharge; acknowledgment, receipt; writing; schedul, bulletin; act; writ; decree, ordonnance.

Մուրճ (մրճոյ, մրճով) *s.* Hammer; pick; pickaxe: mattock.

Մուրողաբար, *adv.* Like a beggar, in a precarious manner.

Մուրողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mendicity, beggary.

Մուրտ (մրտոյ, մրտով) *s.* Myrtle.

Մուրող (ի, աւ) *adj. and s.* Men-

dicant, beggar: See **Մռւրացի** :

Մռայլ (ի, իւ) *s. and adj.* Obscurity, mist, cloud, shadow, shade: obscure, dark, dusk.

Մռգայլիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To devour, to gobble.

Մռնալ (ամ, ապի) *v. n.* To murmur, to cry out, to threaten.

Մռնիլ (իմ, ապայ) *v. n-p.* See **Մռնալ** :

Մռնուլ (աման, ամամբ) *s.* Murmur, cry, threat.

Մռնել (եմ, եցի) *v. n.* To roar, to low, to bellow, to cry out.

Մռնիւն, *s. ind.* Roar, bellowing, cry.

Մսագործ (ի, աւ) *s.* Butcher.

Մսալանդուած, *adj. ind.* That is provided with flesh, that is made of flesh: See **Մսեղի** :

Մսաիր, *adj. ind.* Full of flesh, corpulent, fleshy, plump.

Մսակեր (ի, աւ) *adj.* That eats flesh, that lives upon flesh; carnivorous.

Մսահան (ի, աւ) *s.* Fork, prong of a fork.

Մսան (ի, աւ or ամբ) *s.* Gland.

Մսանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adenology.

Մսանաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Մսանուոր** :

Մսանուոր, *adj. ind.* Glandular.

Մսապատ, *adj. ind.* See **Մսալիր** :

Մսալուծաւ (ի, աւ) *s.* Stall-butcher.

Մսեղի (դիւի, դիւաւ) *adj.* That is made of flesh; corporeal.

Մսեղի (զւոյ, զեաւ) *adj. and s.* Of flesh, corporeal: living, living man, living soul.

Մսուր (մարոյ, մարով) *s.* Manger, crib.

Մտաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To think, to reason in one's mind.

Մտաբերել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To remind; to recal one's wits or senses, to remember: to recover one's self: to think, to imagine.

Մտադիր, *adj. ind. and adv.* Attentive, careful, vigilant, diligent, exact, considerate: attentively, carefully, diligently.

Մտադիւր, *adj. ind. and adv.* Diligent, prompt, ready: willingly, voluntarily, with good will, heartily, cheerfully, studiously, seriously; with pleasure; professedly. **Մտադիւր իմն**, very

willingly, very cheerfully, with pleasure.

Մտադիւրագոյնս, *adv.* Very willingly, carefully.

Մտադիւրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Goodwill, cheerfulness, care, attention, application, attachment, recollection; diligence, pleasure.

Մտաթափ (ի, իւ) *adj.* Brainless, foolish, that has lost his senses, mad.

Մտաթափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly, madness, frenzy.

Մտախաբ (ի, իւ) *adj.* Deceitful; deceived in one's judgment.

Մտախորհ or **Մտախորհ**, *adj. ind.* Pensive, thinking, thoughtful, musing. **Մտախորհ լինել**, to think, to muse, to reflect, to ponder.

Մտախոյզ, *adj. ind.* Fancied, imaginary.

Մտածական (ի, աւ) *adj.* That is to be thought of: imaginary, fictitious.

Մտածել (եմ, եցի) *v. a.* To think, to meditate, to consider.

Մտածին, *adj. ind.* See **Մտացածին** :

Մտածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Thought, meditation; consideration.

Մտահաճ, *adj. ind.* Presumptuous; pleasing.

Մտահաճոյ, *adj. ind.* Pleasing, officious, insinuating.

Մտահաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presumption; pleasantry, adulation, insinuation.

Մտահաս, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand.

Մտամոլորեւ (եմ, եցի) *v. n.* To deceive one's self, to lose one's senses.

Մտայոյզ, *adj. ind.* Thoughtful, unquiet. **Մտայոյզ առնել**, to disquiet, to perplex, to make uneasy, to give pain. **Մտայոյզ լինել**, to disquiet or fret one's self, to make one's self uneasy.

Մտայուզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care, inquietude, agitation of mind.

Մտանել (եմ, մտի) *v. n.* To enter, to go or come in, to introduce one's self, to insinuate one's self, to intrude one's self. **Մտանել առ կին**, to know a woman. **Ի դիրկս** or **ընդ դիրկս մտանել աղէղամբ**, **ընդ աղէղն մտանել**, to bend a bow. **Ի գառաւս առն** or **Ի գառ մտանել**, to summon any one before a justice, to go before a magistrate. **Ի փորձ մտանել**, to prove, to try, to make an experiment of any

thing. Ընդ թիւ մտանել, to put one's self in the number, to pass; to be calculated, to be counted. Ընդ քիրտն մտաւել, to sweat, to work hard, to give one's self much trouble. Ընդ փոխ մտանել, to change, to barter. Մտաւել 'ի նաւ, to embark, to go on board a vessel. Մտանել դիւի 'ի մարդ, to beset.

Մտաւել (եմ, էցի) *v. a.* To comprehend, to conceive, to understand.

Մտաւու (ի, աւ) *adj.* Of a good comprehension, wise, judicious, skilful.

Մտաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Understanding, sense, judgment, wit.

Մտաւոր (ի, իւ) *adj.* Skilful, intelligent, wise, prudent, judicious.

Մտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Understanding, intelligence: exercise of mind.

Մտայածին, *adj. ind.* Imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, contrived, invented, hollow, visionary, extravagant, fantastical.

Մտայի, *adj. ind.* Ingenious, intelligent, wise, judicious, skilful, witty.

Մտայծնոյց, *adj. ind.* See Մաւյածին.

Մտաւոր (ի, աւ) *adj.* Intellectual, intellectual, spiritual; mental, ideal: intelligent, wise, skilful.

Մտաւորաբար, *adv.* Mentally.

Մտաւորական (ի, աւ) *adj.* Intellectual, intellectual, spiritual, mental, ideal.

Մտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intelligence, good sense, judgment.

Մտերիմ, *adj. ind.* Intimate, cordial, confident, familiar, favourite.

Մտերմաբար, *adv.* Intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More intimate, very familiar.

Մտերմանալ (ամ, մոցայ) *v. n-p.* To become familiar or intimate.

Մտերմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Intimacy, cordiality, confidence, familiarity, privacy, fraternity, strict or fraternal friendship.

Մտուցանել See Մուծանել.

Մարակ (ի, աւ) *s.* Whip, spur.

Մարակաւար, *adj. ind.* Whipped, spurred.

Մարակել (եմ, էցի) *v. a.* To whip, to lash; to prick, to push on, to give spurs to.

Մարուկ (րկի, րկու) *s.* Colt, filly, pony.

Մրադեղ (ոյ, ու) *s.* Ink.

Մրադիր, *adj. ind.* Black (speaking of the beard or hair).

Մրադարդ, *adj. ind.* See Մրադիր.

Մրակերպ, *adj. ind.* Black, blackish, dark.

Մրայոն (ի, իւ) *adj.* That has black eye brows.

Մրաշար, *adj. ind.* Written with ink, written.

Մրդաբեր (ի, աւ) *adj.* That bears fruit; that offers fruit.

Մրդամոռոյց, *adj. ind.* See Մրդաբեր.

Մրդապահ (ի, աւ) *adj. and s.* That takes care of the fruit, gardener; fruiterer.

Մրդաւեւ, *adj. ind.* Abounding in fruit.

Մրել (եմ, էցի) *v. a.* See Սեւյուցանել.

Մրկել (եմ, էցի) *v. a.* See խաբակել.

Մրճակել (եմ, էցի) *v. a.* To smoke; to blacken, to daub, to besmear, to soil.

Մրճել (եմ, էցի) *v. n.* To mutter, to speak or sing between the teeth; to mumble, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Մրճունջ (միջոյ, միջով) *s.* Murmur, low noise, complaint.

Մրճել See Մրճունջ.

Մրոտել See Մրճունջ.

Մրուր (մըրոյ, մըրով) *s.* Dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum.

Մրլին See Մրլին.

Մրլին (լման, լմամբ) *s.* Ant.

Մրլին աւել See Մրլինաւել.

Մրլինոյ (ի, աւ) *s.* Antnest.

Մրլինաւել (ու, ու) *s.* Anteater, Formica-Leo.

Մրրախառն, *adj. ind.* Full of dregs.

Մրրախառն, *adj. ind.* See Մրրախառն.

Մրրիկ (րկի, րկու) *s.* Tempest, whirlwind, high wind, storm, hurricane, gusts of wind, foul weather, squall; disasters of the sea, bad weather, tornado.

Մրրկաւից, *adj. ind.* Stormy, tempestuous.

Մրրկածին, *adj. ind.* That causes a

tempest, or is subject to tempests.

Մրբկածուկ, *adj. ind.* Billowy, turbulent, much agitated: See **Մրբկալից**:

Մրբեկ (*եմ, էցե*) *v. a.* To cause a tempest, to trouble, to agitate violently, to ruffle, to make boisterous.

Մրբեռան (*կման, կմամբ*) *s.* Storm, agitation, turbulence.

Մրցական (*ի, աւ*) *adj.* Warlike, of or belonging to war or combat.

Մրցակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* See **Մարտակից**:

Մրցանակ (*ի, աւ*) *s.* Triumph: triumphs, victories.

Մրցանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Մրցումն**:

Մրցարան (*ի, աւ*) *s.* List, course.

Մրցել See **Մրցիլ**:

Մրցիլ (*իմ, ցեցայ*) *v. n-p.* To fight.

Մրցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Combat, war.

Մրցող (*ի, աւ*) *s.* Combatant, warrior.

Մրքուշ, *adj. ind.* Vile, abject, contemptible.

Մքթաւ See **Մկթաւ**:

Մօտ, *prep. and adv.* Near, nigh, next, close by, by. **Մօտ այսր**, near to this place. **Մօտ լինել**, to be near or close to, to approach, to draw near.

Մօտ անցանել, to pass hard by. **Մօտ մօտայ**, nearly, next; lately. **Մօտ առ մօտ**, quite close, next; soon; contiguous to one another.

Մօտալուս, *adj. ind. and adv.* Near, imminent, unlooked for.

Մօտալուր, *adj. ind.* Heared recently.

Մօտակալուս, *adj. ind.* See **Մօտալուս**:

Մօտակայ See **Մօտակայ**:

Մօտակայ, *adj. ind.* Near, next, present; neighbouring.

Մօտակտուր, *adj. ind.* Easily cut or split.

Մօտասեր (*ի, իւ*) *adj.* Near. **Մօտասեր ազգական**, near relation.

Մօտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Near, next, neighbouring.

Մօրաւորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To approach, to attach, to attach one's self.

Մօտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Proximity, nearness, neighbourhood.

Մօտաջաղաք (*ի, աւ*) *s.* Neighbouring city.

Մօռել (*եմ, էցի*) *v. a.* To approach, to place next or near to.

Մօռեոր See **Մօտաւոր**:

Մօռիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To approach, to draw near, to be near, to touch, to go near to.

Մօր (*ի, իւ*) *s.* Dirt, mud, mire; puddle, pool, fen, marsh.

Մօրաբար, *adv.* Like a puddle, like a marsh.

Մօրական (*ի, աւ*) *adj.* Muddy, marshy.

Մօրաս (*ի, աւ*) *s.* Marsh: See **Մուրաս**:

Մօրաքոյր (*քեռ, քերբ*) *s. f.* Aunt, sister of the mother.

Մօրու (*ի, աւ*) *s. f.* Step mother, mother in law.

Մօրուք or **Մօրուք** (*ւայ, ւոք*) *s. pl.* Beard, hair. **Մափրել զմօրուս**, to shave any one, to trim.

Մափրել զմօրուս իւր, to shave one's self.

Մօրուս (*ի, իւ*) *s.* Slough, marsh: See **Մօր**: sort of flower.

Յ

Յ (*he, H soft*) I or Y. (It partakes in some degree of the pronunciation of **Հ** and **Ե**). It is sometimes a consonant and sometimes a vowel; the twenty first letter of the Armenian alphabet. After the letters **Ա** and **Բ** it is always a vowel, for example: **Այր** (air), **Հայր** (hair), **Եյժ** (woise). But at the end of words it is sometimes not pronounced, for example: **Արքայ** (arch), **Նոյ** (Noh).

It is sometimes joined to words to soften the pronunciation, for example: **Արարատ**, **Այրարատ**; **Հմբանոց**, **Հմբայնոց**; **աշտ**, **յաշտ**; **աղել**, **յաղել**; **երկուանաւ**, **յերկուանաւ**; **երուզակ**, **յերուզակ**; **աջողակ**, **յաջողակ**.

It is also put before the article of a pronoun, for example: **Կայն** (instead of **նա**), **ընդ նմայն** (instead of **ընդ նմա**).

Before words beginning with a vowel it serves as an article instead of **ի** to denote the case, for example: **Յամենեւին**, **յերեսայ**, **յինքեան**: The same in words where the vowels are under-

stood, for example: **Յշտեմարանս** (*յըշտեմարանս*), **յանգունս** (*յընգունս*):

In words beginning with a **Յ** it is sometimes understood without being doubled and takes the place of 'ի', for example: **Յատակս դժոխոց** ('ի յատակս դժոխոց'), **յաւիտեանս** ('ի յաւիտեանս'), **յերկանց և յղութեանց** (*յերկանց և 'ի յղութեանց*):

In proper names before a vowel it is equivalent to the Latin consonant **J**, for example: **Յասովն**, Jason. **Յակովբ**, James. **Յեսսէ**, Jesse. **Յիսուս**, Jesus. **Յովբ**, Job. **Յուստոս**, Justus.

Յ or **Յ** with a line above denotes the number *three hundred*.

Յաբեթական (*ի, աւ*) *adj.* Of Japhet, that belongs to Japhet.

Յագ, *s. ind.* See **Յագուրդ**: **Ուտել զհաց յագ** or **ցյագ**, to eat one's bellyful, to stuff one's self.

Յագենալ (*ամ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Յագիլ**:

Յագեցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Յագուրդ**:

Յագեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To satisfy, to give sufficient to eat. **Կարի ինն, յանչոփս** or **կշտապինգ յագեցուցանել**, to glut, to satiate, to stuff, to gorge.

Յագիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be satisfied. **Կշտապինգ յագիլ**, to glut one's self, to cram one's self, to gorge one's self, to burst with eating.

Յագումն (*գման, գմամբ*) *s.* See **Յագուրդ**:

Յագուրդ, *s. ind.* Satisfying; repletion; satiety, disgust. **Ուտել ցյագուրդ**, See **Յագ**:

Յաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To immolate, to offer up, to sacrifice (to idols).

Յախերական (*ի, աւ*) *adj.* In vain, unreasonable: See **Ախերական**:

Յախճապակեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Ornamented with porcelain.

Յախճապակեայ (*կէի, կէիւ*) *adj.* Of porcelain, made or ornamented with porcelain.

Յախճապակի (*կւոյ, կեաւ*) *s.* Porcelain.

Յախուռն, *adj. ind. and adv.* Precipitately, indiscreetly, without discretion, without consideration, audaciously, insolently.

Յածել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Յածեցուցանել**:

Յածեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To bring to walk, to lead, to conduct here and there, every where, to lead about; to amuse, to employ: to veer, to turn, to roll. **Յածեցուցանել զաչաւ**, to run over, to go over, to throw a glance at any thing; to roll one's eyes.

Յածիլ (*իմ, ծեցայ*) *v. n-p.* To overrun, to go into different places, to roam, to wander here and there, to rove, to ramble; to amuse one's self, to busy one's self.

Յածումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Act of running, round, turn, walk: turning, tumbling: amusement, employment.

Յածուն, *adj. ind.* Vagrant, that wanders here and there; agitated, moved.

Յականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To look at, to glance at any thing; to guard, to watch, to take care.

Յական թօթափել, *adv.* See **Ակն**: **Յականջալուրս լսել**, *adv.* See **Ականջալուր**:

Յակինթ (*կնթի, կնթաւ*) *s.* Ruby; hyacinth.

Յակն առնուլ: **Յակն արկանել**. See **Ակն**:

Յակնթակապ, *adj. ind.* Chased or ornamented with rubies.

Յակուրճի, *s. ind.* See-saw; swing.

Յակրի (*բւոյ, բեաւ*) *s.* Sort of plant.

Յահուր, *adv. and adj. ind.* See **Յախուռն**:

Յաղապս, *prep.* For, for the sake of, because, on account of, in consideration of, touching, concerning, upon the subject of, as to. **Յաղապս իմ**, for me, as for me; on my account, with respect to me, for my sake. **Յաղապս երկիւզի**, through fear. **Յաղապս պատճառի**, for this reason, to that end. **Յաղապս սիրոյն Աստուծոյ**, for the love of God. **Յաղապս թեթեւ ինչ յանցանայ**, for a slight fault. **Յաղապս որոյ**, on account of which, by reason of which, therefore. **Յաղապս խոնարհութեան** or **ի խոնարհութեան աղապս**, through humility: See **Աղապս**:

Յաղակարծս, *adv.* Unawares, suddenly.

Յաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To salt, to season with salt.

Յաղթ (*ի, իւ*) *adj.* Strong; grand, extraordinary: vast, very extensive; violent; much, too great.

Յաղթարարուկ, *adj. ind.* Having strong arms, strong, robust, vigorous.

Յաղթարան (*ի, իւ*) *adj.* Strong, convincing, energetick, eloquent.

Յաղթադէպ, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Triumphal: triumphant, victorious: conqueror, subduer: triumpher. **Յաղթական լինել**, to triumph, to conquer, to excel.

Յաղթահասակ (*ի, աւ*) *adj.* Of an immoderate height or size, gigantick, colossal; of a great height.

Յաղթահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To conquer, to subdue, to subjugate: to vex, to torment, to persecute, to importune. **Յաղթահարել բանիւ**, to convince.

Յաղթահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conviction: See **Հարստահարութիւն**.

Յաղթամարմին, *adj. ind.* See **Յաղթահասակ**.

Յաղթանակ (*ի, աւ*) *s.* Triumph, victory; palm, laurels; reward, recompence: victor, triumpher: trophy.

Յաղթանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To triumph, to carry off the victory, to bear away the palm or the reward.

Յաղթանդամ (*ի, իւ*) *adj.* Strong limbed, large: See **Յաղթահասակ**.

Յաղթանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Victory, booty.

Յաղթաղուր (*ըրոյ, ըրով*) *adj.* That has a rapid flow of water or like a torrent.

Յաղթասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves victory.

Յաղթասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To wish to conquer.

Յաղթասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love or desire of victory.

Յաղթատուր, *adj. ind.* That gives victory, victorious.

Յաղթարան (*ի, աւ*) *s.* Place or means of victory.

Յաղթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vanquish, to overcome, to subjugate, to subdue, to conquer, to win: to surpass, to excel, to be first, to prevail over, to have the advantage of. **Յաղթել թշնամեաց**, to conquer one's enemies. **Յաղթել անձին** or **կրիչ անձին**, to conquer one's self, to overcome or subdue one's passions: See **Յաղթանակել**.

Յաղթիւն, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթյալթ, *adj. ind.* Very great, huge: See **Յաղթ**.

Յաղթողական (*ի, աւ*) *adj.* Triumphant; triumphant, victorious.

Յաղթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Victory, triumph, gain of a battle; grandeur.

Յաղթուկ, *adj. ind.* See **Յաղթող**.

Յաղթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Victory; subjection, submission, humiliation.

Յաղթող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Conquering, victorious, triumphant, subduing; that surpasses, that overcomes, conqueror.

Յաղիկ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be corrupted, to be spoiled.

Յաճախ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Frequent; prolix, long; continual: frequently, often, much, continually.

Յաճախաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prolixity, length of a discourse.

Յաճախաքին, *adj. ind.* Precious, of great value.

Յաճախաքոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very frequent. **Յաճախաքոյն**, frequently, very often, much, several times.

Յաճախալթ, *adj. ind.* See **Բաշմալթ**.

Յաճախական (*ի, աւ*) *adj.* Frequentative.

Յաճախաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Յաճախ**.

Յաճախել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To do often or frequently, to redouble; to multiply, to augment, to increase: to frequent, to be often; to abound, to superabound, to redound, to augment, to grow; to frequent, to go often to, to haunt; to continue, to last, to remain.

Յաճախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Frequency, multitude, abundance, redundancy, heap, crowd: frequenting, frequent use, continuance; haunting, frequent communication.

Յաճախք (*խաց, խօք*) *s. pl.* Continuation: See **Հանապազորդութիւն**.

Յամայութիւն See **Ամայութիւն**.

Յամայր, *adj. ind.* Long, extended, for a number of years. **Յամայր ամս**, for many years. **Կեցցես յամայր ամս**, may you live many years.

Յամու (*ի, իւ*) *adj.* Obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong,

sullen, inflexible, absolute; tenacious, stiff.

Յամառել (եմ, եցի) *v. n.* See **Յամառել**.

Յամառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make obstinate, to make stubborn; to harden: See **խստացուցանել**.

Յամառել (եմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be obstinate, to be stubborn, to be headstrong, to insist, to be selfwilled, to be obdurate.

Յամառոտ (ի, աւ) *adj.* See **Յամառ**.

Յամառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obstinacy, stubbornness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy. **Յամառութեամբ**, obstinately, with obstinacy.

Յամել (եմ, եցի) *v. n.* To delay, to remain, to retard, to loiter, to come later.

Յամեմալ (ամ, մեցայ) *v. n-p.* See **Յամել**.

Յամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To retard, to defer, to delay, to put off, to evade, to supersede; to lead about, to trifle.

Յամուր See **Ամուր**.

Յամր, *adj. ind. and adv.* Tardy, slow, long; humdrum, dull, heavy: late; slowly; gravely; heavily.

Յամրակեղու See **Ճանրակեղու**.

Յամրահաւատ, *adj. ind.* That is slow of belief.

Յամրային (այնոյ, այնով) *adj.* Tardy, slow.

Յամրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* See **Յամել**.

Յամրաշարժ (ի, իւ) *adj.* Slow; humdrum, tedious.

Յամրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Slowness; tardiness, idleness; hinderance, delay, procrastination, baffle.

Յայգման, *adv.* Early, very early: See **Այդ**.

Յայգորել (եմ, եցի) *v. a.* To wish any one good morning; to go and salute or compliment any one every morning.

Յայլակարծուց, *adv.* Unawares: See **Յանկարծակի**.

Յայնժամ, *adv.* Then, at that time.

Յայնկոյս, *prep. and adv.* Over, on, on the other side, beyond, on that side, ulterior. **Անցանէլ յայնկոյս Զրոյն**, to go on the other side of the water. **Յայնկոյս Լերանց**, beyond the moun-

tains, on the other side of the mountains.

Յայնձեռեւ, *adv.* Since, since that time; from thence, from that time.

Յայնժ վայրի, *adv.* There, in this same place, in that very place; then, at that time.

Յայն սակս, *conj.* By reason of which, for that purpose, accordingly, therefore, on that account.

Յայս կոյս, *adv.* Here, on this side, this way. **Յայս կոյս յայն կոյս**, up and down, from one side and the other. **Ոմն յայս կոյս, և ոմն յայն կոյս**, some one way, some another.

Յայամաուրբ (բաց, բոբ) *s. pl.* Legends, book of the lives of the Saints disposed according to the Calendar.

Յայսձեռեւ, *adv.* Hereafter, henceforth, henceforward, for the future, already, from this hour.

Յայսժ վայրի, *adv.* Here, in this place.

Յայս սակս, *conj.* For this purpose, for this reason, on that account, therefore, consequently.

Յայսրհեւեւ See **Յայսձեռեւ**.

Յայտ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Evident, manifest: See **Յայտնի**; evidence, elucidation, explanation. **Յայտ անել** or **յայտ առնել**, to declare, to make manifest, to denote, to design, to name, to signify, to protest, to pronounce: See **Յայտնել**, **Յայտ է**, it is evident, it is clear.

Յայտական (ի, աւ) *adj.* See **Յայտնի**.

Յայտանկատ, *adj. ind.* Evident, put in sight.

Յայտանուն, *adj. ind.* Renowned, celebrated, famous.

Յայտադատկեր, *adj. ind.* Provided with a material figure (speaking of idols).

Յայտապատում, *adj. ind.* Clear, expounded, manifest. **Յայտապատում առնել**, to expound, to declare.

Յայտարան (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Յայտարար**.

Յայտարար (ի, աւ) *adj.* and *s.* That expounds, that manifests; significant; expressive; distinctive; characteristic: expounding; declarative.

Յայտարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Declaration, exposition, manifest: denunciation, publication, denotation; designation, nomination; recital; protesta-

tion; signification, manifesto, publick document; placart.

Յայտերևակ, *adj. ind.* Evident, manifest.

Յայտյանդիման, *adv.* Evidently, manifestly, publickly, in publick, openly, overtly, palpably.

Յայտյանդիմանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Evidence; declaration, exposition, manifestation, demonstration.

Յայտնաբան (**ի**, **իւ**) *adj.* That speaks openly or clearly; significant, declarative.

Յայտնաբանել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To declare, to expose, to denounce, to publish, to put in evidence.

Յայտնաբանիչ (**նչի**, **նչաւ**) *s.* Expounder, interpreter.

Յայտնաբանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Exposition, explanation, declaration.

Յայտնաբարբառ, *adj. ind.* Published, declared, publick, manifest.

Յայտնագոյնս, *adv.* See **Յայտնապէս**.

Յայտնական (**ի**, **աւ**) *adj.* Declaratory, expressive: See **Յայտարար**.

Յայտնանախառ, *adj. ind.* Reprimanded publickly or in publick.

Յայտնապէս, *adv.* Evidently, manifestly, notoriously, publickly, in publick, openly, overtly, clear, clearly, without disguise, frankly, boldly, visibly, palpably, intelligibly, freely, expressively, explicitly.

Յայտնառեւիւ, *adj. ind.* Evident, manifest, clear, made apparent, publick.

Յայտնել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To discover, to reveal, to declare, to disclose, to unveil, to unmask, to unravel, to publish a secret, to make publick; to manifest; to signify, to notify; to explain, to expound; to utter, to express.

Յայտնի, *adj. ind.* and *adv.* **Յայտնիք** (**նեայ**, **նեզք**) *adj. pl.* Evident, clear, manifest, publick, notorious, recognizable, visible, palpable, apparent, apodictical, explicit, distinct, plain; openly, clearly, evidently, distinctly. **Յայտնի լինել**, to discover, to appear.

Յայտնութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Evidence, manifestation, unveiling, development, disclosing; publicity, notoriety; apocalypse; revelation; apparition.

Յայրաւ (**ի**, **իւ**) *adj.* Impudent, unchaste, immodest, lascivious, lewd, obscene.

Յայրաւագոյնս, *adv.* Impudently, immodestly.

Յայրաւութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Impudence, lust, immodesty, lasciviousness, lewdness, obscenity.

Յանդ (**ի**, **իւ**) *s.* Term, end, finish; cadence, fall of the period, termination. **Յանդ հանել**, to complete, to make an end of, to finish. **Յանդ ելանել**, to be finished, to be accomplished, to expire, to end; to bound, to terminate: See **Անդ** and **Անդ**.

Յանդագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* More or very convenient, very becoming, fit.

Յանդաւոր (**ի**, **աւ**) *adj.* Convenient, proper, suitable, becoming, fit.

Յանդել (**եմ**, **եցի**) *v. a.* To complete, to finish, to end; to adapt, to accommodate, to apply, to join; to make suitable.

Յանդիլ (**իմ**, **դեցայ**) *v. n-p.* To be ended, to be finished, to be bounded; to be given up, to be reduced; to discharge itself, to throw itself.

Յանդուած See **Անդուած**.

Յանդուածառաւ, *adj. ind.* Wellworked; polished.

Յանդուածառաւեալ (**ելոյ**, **ելով**) *adj.* See **Յանդուածառաւ**.

Յանդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* See **Յանդ**.

Յանդուցանել (**եմ**, **գուցի**) *v. t.* To draw, to win, to attract, to reconcile; to conciliate, to appease, to calm.

Յանդիլ (**իմ**, **դեցայ**) *v. n-p.* To be attached to; to repose, to cease.

Յանդանաբար, *adv.* Rashly, hardily, determinately, precipitately, audaciously, boldly, impudently, daringly.

Յանդանագոյնս, *adv.* See **Յանդանաբար**.

Յանդանիլ (**իմ**, **նեցայ**) *v. n-p.* To dare, to be audacious enough to do or say any thing; to arrogate to one's self, to exalt one's self.

Յանդանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Audacity, boldness, temerity, hastiness, hardihood, rashness, imprudence, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolick, pranks of youth.

Յանդիման, *prep. and. adv.* Before, in presence, in the face of, in the sight of, against, hard by, opposite; in the face, publickly. **Յանդիման իմ**, before

me, in my presence. **Յանդիման էկե ղեցւոյ**, in face of the church. **Ասեւ յանդիման**, to say to one's face. **Յանդիման առնել** or **ածել**, to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to lay before one's eyes, to shew, to remonstrate, to make see; to reproach, to blame. **Յանդիման լինել**, to present, to be forthcoming, to appear. **Յանդիման հարկանել** or **առլ**, to reproach, to blame.

Յանդիմանախօս, *adj. ind.* That speaks to one's face.

Յանդիմանական (ի, աւ) *adj.* Reproachful.

Յանդիմանակաց, *adj. ind.* Present, that is forthcoming.

Յանդիմանակացութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Presence, appearance.

Յանդիմանամերժ, *adj. ind.* That rejects advice, insolent.

Յանդիմանառես, *adj. ind.* That is present, that looks in one's face.

Յանդիմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Present, publick, evident.

Յանդիմանել (եմ, էցի) *v. a.* To reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth; to cry, to growl: to represent, to remonstrate, to make see.

Յանդիմանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Reprehension, reprimand, correction, remonstrance, admonition, reproach, throwing in one's teeth; invective, grumbling: representation, exposition; presence.

Յանդուգն, *adj. ind. and adv.* Rash, foolhardy, arrogant, audacious, adventurous, hazardous, extraordinary, proud, imprudent, insolent, daring, presumptuous; hardy, resolute, determined, confident, enterprising, strong: rashly, inconsiderately, arrogantly, presumptuously, audaciously, furiously, disorderly, extraordinarily, insolently, haughtily, petulantly: hardily, resolutely, determinedly.

Յանդգայիւ See **Անդգայիւ**.

Յանիրաւի, *adv.* Unjustly, iniquitously, wrongly, unduly, unreasonably, illegally.

Յանկ See **Յանք**.

Յանկակից (էցի, էցաւ) *adj.* Well suited to one another.

Յանկարծ, *adj. ind. adv. and int.* Unexpected, unforeseen: unawares, for-

tauitously, suddenly: God willing, please God: See **Անկարծ**.

Յանկարծադէպ, *adj. ind.* Unexpected, unforeseen, extraordinary, fortuitous, casual, accidental, by accident.

Յանկարծաթափ, *adj. ind. and adv.* Impetuous, violent, rapid; impetuously, violently, rapidly, suddenly.

Յանկարծածագ, *adj. ind.* That has appeared suddenly.

Յանկարծածին, *adj. ind.* That is born unexpectedly or suddenly.

Յանկարծակի, *adv. and adj. ind.* Unawares, unexpectedly, quickly, unprovided, sudden, suddenly, all at once.

Յանկարծահաս, *adj. ind. and adv.* Sudden, unexpected, that comes by chance: suddenly, unexpectedly, unawares. **Յանկարծահաս երկիւղ**, terror, panick, violent fright.

Յանկարծամահ, *adj. ind.* **Յանկարծամահ մեռանել**, To die a sudden death.

Յանկարծերեւոյց, *adj. ind.* That is suddenly seen.

Յանկարծուստ, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկարծ ուրեմն, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկարծօրէն, *adv.* See **Յանկարծակի**.

Յանկաւոր See **Յանդաւոր**.

Յանկել See **Յանգել**.

Յանկուցանել See **Յանդուցանել**.

Յանկչիւ See **Յանգչիւ**.

Յանհարկցն է or **Յանհարկց գոյ**, It is impossible, it cannot be done: See **Անհարկն**.

Յանձանձառք (նոց, նոք) *s. pl.* Care, pains, assiduity, treatment, protection.

Յանձանձել (եմ, էցի) *v. a.* To take care, to pay attention to, to be careful of, to provide, to protect, to treat with much care.

Յանձանձիւ (ձիւ, ձլաւ) *s.* Careful person, provider, protector.

Յանձն See **Անձն**: **Յանձն առնել** See **Յանձնել**: **Յանձն առնուլ**, to put on, to engage, to embrace, to take, to undertake, to consent, to yield, to avow, to accept, to acknowledge. **Չառնուլ յանձն**, to disavow, not to acknowledge, to deny. **Յանձն լինել** or **Լինել յանձն**, to resign one's self, to refer one's self, to trust, to submit one's self, to abandon one's self, to recommend one's self.

Յանձնապատասխան, *adj. ind.* Presumptuous, arrogant, haughty, proud; confident, hardy, daring, assured, without fear. **Յանձնապատասխան լինել**, to presume too much on one's self, to be self-conceited, to trust to one's self, to rely on one's self, to assure one's self.

Յանձնապատասխանիլ (*իմ, նեցայ*) *v.* *n-p.* See **Յանձնապատասխան լինել**.

Յանձնապատասխանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Presumption, arrogance, haughtiness, assurance, confidence, hardihood.

Յանձնառական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary, avowed, accepted.

Յանձնառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Engagement, consent, avowal, approbation, acknowledgment, confession.

Յանձնարարական (*ի, աւ*) *adj.* In commission or recommendation.

Յանձնարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Commission, recommendation; resignation, deliverance, delegation; pollicitation.

Յանձնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To commit, to deliver, to deliver up, to put or give into the hands of, to resign, to leave, to trust, to rely on, to recommend; to delegate; to depose; to impose, to charge, to enjoin, to order, to command.

Յանցանել (*եմ, ցեայ*) *v. n.* To transgress, to go beyond, to prevaricate, to infringe, to attempt, to commit a crime or fault, to fail, to stumble, to abuse, to do amiss, to go astray, to fall in error, to omit, to offend, to trespass; to give offence, to aggrieve, to do wrong, to injure, to vex, to sin.

Յանցանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Transgression, prevarication, fault, sin, crime, damage, wrong, delinquency, defect, failing, omission, fall, trespass, misdeed, grievance, error, offence, detriment, vice.

Յանցաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Transgressor, prevaricator, offender, delinquent, criminal, defaulter, culprit.

Յանցաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցուածք (*ծոց, ծովք*) *s. pl.* See **Յանցանք**.

Յանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* See **Յանցանք**.

Յանցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to sin.

Յանցուցեալ (*ելոյ, ելով*) *adj. and s.* See **Յանցաւոր**.

Յանթ առնուլ, **Յանթ աւլ** See **Անթ**.

Յանթառու (*ի, աւ*) *s.* Borrower.

Յանթառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loan, borrowing.

Յաշտ See **Աշտ**.

Յաշտարար (*ի, աւ*) *s.* See **Քուրմ**.

Յաշտիւտ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Abounding in sacrifices, (name of a place).

Յաշտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Envy, calumny, false accusation.

Յաշտել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To envy, to bear malice, to calumniate; to spare niggardly; to spoil, to ruin, to cause loss.

Յաշտկոտ (*ի, աւ*) *adj.* Envious, calumniating, malicious.

Յաշտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Յաշտանք**.

Յապահով See **Ապահով**.

Յապահովանալ See **Ապահովանալ**.

Յապահովանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Ապահովութիւն**.

Յապահովացուցանել See **Ապահովացուցանել**.

Յապահովիլ See **Ապահովիլ**.

Յապահովութիւն See **Ապահովութիւն**.

Յապաղանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Delay, hinderance, adjournment: See **Յապաղումն**.

Յապաղել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To defer, to retard, to hinder, to stop, to protract, to put off, to prolong, to delay, to procrastinate, to lengthen, to prorogue, to draw back, to supersede, to suspend, to temporize, to linger, to make linger: to tarry, to remain, to be at rest; to shuffle, to trifle.

Յապաղեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Յապաղել**.

Յապաղիտ (*ի, աւ*) *adj.* Tardy, slow; temporizer, trifler.

Յապաղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Delay, hinderance, rest, impediment, delaying, tediousness, putting off, protraction, prolongation, suspension, procrastination, temporizing, receding, prerogation, respite, relaxation.

Յապոյ See **Ապա**: **Յապոյ աւ յապա**, at last, at the end, finally.

Յապաւանք (նայ, նոք) *s. pl.* Retrenchment, diminution.

Յապաւել (եմ, եցի) *v. a.* To retrench, to cut, to clip, to prune; to scrape; to curtail, to diminish; to make an elision, to suppress, to eat, to gnaw, to cut off, to abridge; to detruncate; to mutilate, to castrate; to discharge.

Յապաւումն (ւման, ւմամբ) *s.* Retrenchment, cutting off, diminution; mutilation, elision; suppression.

Յալակողն See **Ալակողն**.

Յալոյ, *adj. ind.* See **Յալոյակ**.

Յալոյակ (ի, աւ) *adj.* Favourable, propitious, advantageous, commodious, proper, easy, convenient, prosperous, adroit, clever, industrious, nimble, well-disposed, capable, quick, alert, expeditious, learned: See **Յալոյակաբար**: **Յերկոցունց ձեռայ յալոյակ**, ambidexter.

Յալոյակաբար, *adv.* Commodiously, favourably; adroitly, nimbly, capably, cleverly, learnedly, dexterously.

Յալոյակի, *adv.* See **Յալոյակաբար**.

Յալոյակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, address, cleverness, capacity, sufficiency, aptitude, skill, agility; suppleness, docility; commodiousness, liberty: See **Յալոյութիւն**.

Յալոյաձեռն, *adj. ind.* Clever, skilful, industrious.

Յալոյաձեռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dexterity, cleverness, address, agility.

Յալոյանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* See **Յալոյել**.

Յալոյեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Prosperous, fortunate.

Յալոյել (եմ, եցի) *v. a.* To make prosper; to facilitate; to favour: to do, to effect; to hold, to govern; to employ.

Յալոյիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To prosper, to be fortunate, to have great success, to thrive, to succeed; to become, to fit, to suit; to do well; to assault.

Յալոյուած (ոյ, ով) *s.* See **Յալոյութիւն**.

Յալոյութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prosperity, good fortune, happy state of affairs, fortune, success, good luck, thriving: comfort, ease, facility, convenience: industry: See **Յալոյակութիւն**.

Յալորդ (ի, աւ) *s. and adj.* Successor, inheritor: following, succeeding,

subsequent, posterior. **Յալորդք**, posterity.

Յալորդաբար, *adv.* Successively, one after the other, together.

Յալորդական (ի, աւ) *adj.* Successive.

Յալորդել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To succeed, to come after, to take the place of, to follow, to ensue, to be after; to replace, to make succeed.

Յալորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession, continuation, order, series.

Յառաջ or **Յանաջն**, *adv.* Before, overagainst, formerly, heretofore, previously; at first, at the commencement.

Յառաջ երթալ, to go before, to advance. **Յառաջ ժամանակաւ**, a long time before. **Ժամաւ յառաջ**, an hour before. **Ոչ յառաջ, և ոչ զինի**, neither before nor behind. **Յառաջ բերել**, to produce, to cause, to engender, to occasion, to induce, to bring; to deduce; to declare; to present, to exhibit. **Յառաջ բղիկել** or **յառաջ գալ**, to derive, to come from, to proceed, to emanate, to come, to be born, to ensue, to result, to be produced; to depend. **Յառաջ ունեւել**, to present, to prefer, to advance, to represent.

Յառաջարան (ի, աւ) *s.* See **Յառաջարանութիւն**.

Յառաջարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prologue, preface, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena: See **Դախերդանք**.

Յառաջբերել (եմ, եցի) *v. a.* To present, to represent; to produce; to alledge, to quote; to bring before.

Յառաջբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presentation, representation; production; allegation, citation; utterance.

Յառաջագահ (ի, իւ) *s.* President, overseer; the first, the most honourable place.

Յառաջագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That knows beforehand, that predicts, that prophecies: known beforehand, predicted, prophetick.

Յառաջգնաց (ի, իւ) *adj.* See **Յառաջնեաց**.

Յառաջգոյն (գունի, գունիւ) *adj. and adv.* Anterior, former: before, heretofore, beforehand, antecedently; formerly, anciently, already, prior.

Յառաջգունշակ, *adj. ind.* See **Յառաջգէտ**.

Գառաջադաս, *adj. ind.* Preceded, put before, proposed.

Գառաջադէմ, *adj. ind. and adv.* Coryphaeus; advanced; progressive; forward. Գառաջադէմ լինել, to advance, to go forward, to succeed, to make progress; to precede, to go before.

Գառաջադիմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, course, progress, movement in advance, increase; progression.

Գառաջադիր, *adj. ind.* Placed before, proposed.

Գառաջադրել (եմ, եցի) *v. a.* To set before; to propose.

Գառաջադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proposition, design, project, intention.

Գառաջադանց See Չափադանց:

Գառաջադանցութիւն See Չափադանցութիւն:

Գառաջախաղաց, *adj. ind.* Progressive, that goes before; precedent.

Գառաջախնամութիւն See Նախախնամութիւն:

Գառաջախորհ, *adj. ind.* That-thinks, that was thought of beforehand.

Գառաջածանօթ, *adj. ind.* Known beforehand, foreseen, predicted.

Գառաջածանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, presage, foresight.

Գառաջածու (ի, աւ) *adj.* That produces.

Գառաջակամ, *adj. ind.* Willed beforehand.

Գառաջակայ See Առաջակայ:

Գառաջակառոյց, *adj. ind.* Built or constructed before.

Գառաջակատար, *adj. ind.* Finished or done before.

Գառաջակարգ, *adj. ind.* Disposed or ordered beforehand, placed before.

Գառաջակայ (ի, իւ) *adj. and s.* Coryphaeus, chief; overseer, president.

Գառաջահայեաց, *adj. ind.* Foreseeing, that foresees.

Գառաջահաս See Կանխահաս:

Գառաջահաւատ, *adj. ind.* That has before known true religion.

Գառաջահոգակ, *adj. ind.* That provides, that takes care.

Գառաջամայն, *adj. ind.* That predicts; predicted; prophetic.

Գառաջամայնել (եմ, եցի) *v. a.* To predict.

Գառաջամարտութիւն See Գառաջարկ:

մարտիւն and Գառաջամարտութիւն:

Գառաջամարտոյց, *adj. ind.* That stands forward, that offers itself.

Գառաջամարտ (ի, իւ) *adj.* See Գառաջամարտիկ:

Գառաջամարտիկ (ակի, ակաւ) *adj. and s.* Aggressor, that assails or attacks first: See Ախոյեան:

Գառաջամիտ, *adj. ind.* Voluntary, prompt.

Գառաջամուխ, *adj. ind.* Much advanced or immersed in.

Գառաջամոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Promptitude, goodwill, cheerfulness.

Գառաջանալ (ամ, ջացայ) *v. n.* To advance, to go forward, to precede; to improve.

Գառաջաշաւիղ, *adj. ind. and s.* Precedent, precursor, predecessor, leader.

Գառաջապահ (ի, աւ) *adj. and s.* Preservative: advanced guard: that ought to watch or observe with care.

Գառաջապահեաց (ի, իւ) *adj. and s.* See Գառաջապահ:

Գառաջապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To prefer, to esteem or honour more.

Գառաջապատում, *adj. ind.* That is announced beforehand, predicted.

Գառաջապարգև, *adj. ind.* That is given beforehand.

Գառաջապայ, *adj. ind.* Predicted.

Գառաջապայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction.

Գառաջապայումն (յման, յմամբ) *s.* See Գառաջապայութիւն:

Գառաջաբուծ, *adj. ind.* That is fed or brought up beforehand.

Գառաջապատակ, *adj. ind.* That works beforehand.

Գառաջատես (ի, աւ) *adj.* Foreseeing; foreseen, seen beforehand. Գառաջատես լինել, to foresee.

Գառաջատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight, foreknowledge.

Գառաջատեսաւ, *adj. ind.* That provides or governs by Providence.

Գառաջատեսչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence.

Գառաջատիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To advance, to improve, to make progress.

Գառաջատուիլ See Գառաջատիւ:

Գառաջատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Advancement, progress, profit; progression; continuation, series.

Գառաջատուութիւն See Գառաջաւ:

առաջին and Յառաջագիմելթիւն :

Յառաջացուցանել See Յառաջեցուցանել :

Յառաջաոր (ի, աւ) *adj.* Antecedent, former, anterior, ancient.

Յառաջերորդիւն See Յառաջաբերութիւն :

Յառաջգիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prescience.

Յառաջել (եմ, եցի) *v. n.* To precede, to go or march before, to overtake; to be or get before, to advance, to move forward, to go forward; to come before, to arrive before; to pass before; to pass farther; to anticipate; to surpass.

Յառաջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To advance, to push on, to bring forward; to benefit.

Յառաջնթաց (ի, իւ) *adj. and s.* Antecedent, precedent; antecessor, predecessor; outrider, precursor. Յառաջնթաց լինել, to precede.

Յառաջնծայ, *adj. ind.* Antecedent, precedent, former, ancient.

Յառաջիմաց, *adj. ind.* That knows, that is known beforehand.

Յառաջնեմեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Advanced, gone forward.

Յառաջմէ, *adv.* Antecedently, heretofore, formerly, in time past, before.

Յառաջնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Anteriority; preeminence; precedence; priority.

Յառաջաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Progress; progression.

Յառաջու See Յառաջմէ :

Յառաջքան, *prep.* Before, ere. Յառաջքան զժամանակն, before the time. Յառաջքան զամենայն, in the first place, before all things. Յառաջքան զծագել արեգական, before sunrise.

Յառել (եմ, եցի) *v. a.* To fix, to push, to immerse, to make enter or penetrate. Յառել զաչ, to look at fixedly. Յառել զձեռք, to touch, to lay one's hands upon: See Յեռուել :

Յառիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be fixed: to stretch, to extend, to thrust. Յառիլ աչօք, to look at fixedly. Յառիլ մտք or ի խորհուրդս, to dream, to meditate attentively; to sink into, to penetrate. Յառիլ աչօք or մտք, to contemplate, to speculate upon, to consider attentively.

Յառնել (եմ, յարեայ) *v. n.* To

rise, to get up; to rise again; to rise or stand up; to wake or awake out of one's sleep. Յառնել ընդդէմ, to revolt, to mutiny, to rise against.

Յառուսիլ (ուման, ումամբ) *s.* Consideration, contemplation.

Յասնիկ (մկի, մկաւ) *s.* Jasmine.

Յասպիս (ի, աւ) *s.* Jasper (precious stone).

Յաստուածաւան See Աստուածաւան :

Յաստի (ի, աւ) *s.* Bottom: foundation of a building; bottom of a cask or bedstead; bed, canal; flat; pavement; ground, earth.

Յաստկարաց, *adj. ind.* Of which the bottom or bed is open.

Յաստկարուղի, *adj. ind.* Risen or derived from earth.

Յաստկաստիկ (ի, աւ) *s.* Bottom, depth.

Յաստկաւոր (ի, աւ) *adj.* That has depth: paved; sunken.

Յաստկեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised to the ground: paved.

Յաստկել (եմ, եցի) *v. a.* To raise to the ground: to pave, to cover with pavement.

Յաստկինք, *s. pl. ind.* Dregs, sediment: See Դիրք and Մրոր :

Յաստնել (եմ, յասի) *v. a.* To prune a vine, to lop, to clip, to cut off branches, to lop off the useless branches of a tree; to lop off the leafy branches of a vine.

Յասնել (եմ, եցի) *v. a.* See Յաստնել :

Յաստարար, *adv.* Properly, specially: See Աւանդինն :

Յաստական (ի, աւ) *adj.* Proper, particular.

Յաստանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To appropriate to one's self, to make one's own.

Յաստապատում, *adj. ind.* Detailed, particularized.

Յաստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To appropriate, to make one's own.

Յաստել (ի, աւ) *adj.* Proper, essential.

Յաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, property, nature, attribute; faculty, inherent virtue or quality; peculiarity.

Յասոց See Հասոց :

Յասուկ (ակի, ակաւ) *adj. and adv.* Proper, peculiar, particular, sin-

gular, alone; essential, natural; special; specific: piercing, sharp: See **Յառկաբար** .

Յար, *adj. ind. and adv.* Equal, conformable: always, continually, incessantly; after the same manner. **Յար է նման** , alike, resembling.

Յարաբարդ (*ի, իւ*) *adj.* Doubly compounded (term of grammar) .

Յարաբարդեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To heap up: See **Բարդեւ** .

Յարաբերական (*ի, աւ*) *adj.* Relative, respective .

Յարաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Relation, regard, connexion. **Ունեւ յարաբերութիւն** , to relate to, to concern, to belong to .

Յարագեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To kill by exposing to the sun .

Յարագաւար See **Մշտագաւար** .

Յարագիր, *adj. ind.* Conjoined, inserted .

Յարագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apposition, addition, conjunction, composition, combination .

Յարազուարժ, *adj. ind.* Always joyous: always green .

Յարածածաւ, *adj. ind.* Always dirty, always covered with filth or with mud .

Յարածռաւ (*ելոյ, ելով*) *adj.* That always flies or flutters .

Յարածամ, *adv.* Always, at all times, continually .

Յարաէզ (*լիզի, լիզաւ*) *s.* That licks up always (Chimera or fabulous monster) .

Յարախաղաց See **Մշտախաղաց** .

Յարախառնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be joined, to be mixed together, to be united .

Յարախառնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, union .

Յարածուփ, *adj. ind.* That is always agitated or troubled .

Յարակայ (*ի, իւ*) *adj. and adv.* That always or for ever lasts, perpetual, permanent, imperishable, eternal, continual; constant: continually, always, incessantly .

Յարակայանաւ (*ամ, յացայ*) *v. n-p.* See **Յարակայեւ** .

Յարակայեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To make continue or last for ever, to eternalize, to render eternal, to perpetuate .

Յարակայիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.*

To continue, to last, to be perpetual, to endure for ever .

Յարակայութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Continuation, continuance, duration, perpetuity, perpetuation; permanence, stability; perseverance .

Յարակատար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Always perfect: preterite past or compound; aorist .

Յարակարգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Perpetual order; perpetuity, continuation .

Յարակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Annexed, joining, contiguous, joined, united, connected; suitable .

Յարակոծ, *adj. ind.* See **Յարածուփ** .

Յարակցապէս, *adv.* Conjointly, connectedly .

Յարակցեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to unite; to conjoin, to connect, to league .

Յարակցիւ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To be joined: to be united, to be conjoint or connected .

Յարակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conjunction, connexion, band, coherence, suitableness .

Յարահետ, *adj. ind.* That always follows, accompanied, inseparable, joined .

Յարահիւսեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To join, to compound, to unite, to connect .

Յարահիւսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Conjunction, composition, texture .

Յարածգական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Imperfect past .

Յարածգեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To continue, to prolong, to make last, to eternalize .

Յարածգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Continuation, duration, prolongation .

Յարածիգ, *adj. ind.* Prolonged, continual, perpetual .

Յարաճօճ, *adj. ind.* Always shaken, troubled or agitated .

Յարամանեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Յարահիւսեւ** .

Յարամնայ, *adj. ind.* See **Յարակայ** .

Յարամրի, *adv.* By stealth, privately .

Յարանաւ (*ամ, ըացայ*) *v. n-p.* To continue, to last, to remain, to persevere; to join, to unite .

Յարանուանեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To denominate .

Յարանուանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Denomination: affinity of words .

Զարանուանող (ի, աւ) *s.* Denominator.

Զարանուն (ւան, ւամբ) *adj.* and *s.* Denominative: See **Զարանուանող** թիւն:

Զարաշարժ (ի, իւ) *adj.* That is always in motion, inconstant.

Զարապտուղ, *adj. ind.* That always bears fruit.

Զարանսուլ (նուծ, աւի) *v. a.* To take together, to join.

Զարաւոցել (եմ, էցի) *v. a.* To employ, to put into use, to make use of.

Զարասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Paraphrase.

Զարաս See **Արաս** and **Յարաս**: **Զարասեւ**, *adj. ind.* See **Զարասեակ**:

Զարասեակ, *adj. ind.* Continual, that lasts always or for ever; persevering.

Զարասեւել (եմ, էցի) *v. n.* To continue, to persevere.

Զարասեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Continuation, perseverance.

Զարասեղ (ի, աւ) *adj.* See **Զարասեակ**:

Զարասիւ, *adj. ind.* That is always shining or luminous.

Զարասութիւն See **Յարասութիւն**:

Զարարկանել (եմ, արկի) *v. a.* To join, to insert.

Զարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Example, model; type, representation; idea, design; paradigm.

Զարափթիթ See **Մշափթիթ**:

Զարդ (ի, իւ) *s.* Price, value; valuation, estimation: esteem; condition, state; credit, reputation, consideration, dignity, merit; importance, weight.

Զարդական (ի, աւ) *adj.* Respectful.

Զարդահատել See **Արդահատել**:

Զարդանք (նայ, նք) *s. pl.* Respect, veneration, deference, reverence; devotion; compliment, salutation.

Զարդաւորել (եմ, էցի) *v. a.* See **Զարդել**:

Զարդաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dignity: See **Զարդանք**:

Զարդել (եմ, էցի) *v. a.* To respect, to pay respect, to honour, to render honour, to revere, to make obeisance; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to compliment, to salute; to exercise, to cultivate, to employ, to make use of,

to use. **Զարդել զազանդն**, to employ the talent.

Զարդի, *adj. ind.* Respectable; respectful.

Զարդոյ (ի, իւ) *adj.* Respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; reverend: See **Արդոյ**:

Զարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Respect, honour, veneration, deference, reverence, adoration; regard, consideration; compliment, salute, salutation.

Զարդ (ի, իւ) *s.* Straw. **Ճածկել յարդիւ**, to cover with straw.

Զարդալից, *adj. ind.* Full of straw. **Զարդալից անկողին**, strawbed.

Զարդաւաճաւ (ի, աւ) *s.* Seller of straw.

Զարդաւեակ, *adj. ind.* In the form of straw, like straw.

Զարդարանք (նայ, նք) *s. pl.* See **Զարդարումն**:

Զարդարել (եմ, էցի) *v. a.* To fit up, to arrange, to set off to advantage, to adjust, to put in order, to compose, to contrive, to disentangle; to furnish a house; to set off, to ornament, to adorn, to embellish; to rectify; to chastise; to retouch, to polish; to correct; to cleanse, to scour; to form, to fashion; to make, to produce; to purify; to mend, to do up again, to set in order again; to fine, to refine; to repress; to set up again, to dress again; to get ready, to prepare, to ameliorate, to better the condition. **Զարդարել զճրագն**, to snuff the candle.

Զարդարիլ (ըշի, ըջաւ) *adj.* and *s.* That fits up, that prepares, that provides; refiner. **Զարդարիլ ճրագի**, snuffers.

Զարդարումն (ըման, ըմամբ) *s.* Dressing, fitting up, arrangement, adjustment, ornament, finery, embellishment, mending, amelioration, stock.

Զարդարուն, *adj. ind.* Fitted up, adorned, furnished, polished, erranged, contrived.

Զարդաղ (ի, աւ) *s.* Galaxy, milky way.

Զարկել (եմ, էցի) *v. a.* To join, to add, to attach, to tie, to unite; to approach.

Զարկոյցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Զարկել**:

Զարկնթայ, *adj. ind.* That runs, that marches always.

Զարթնի See **Արթնի**:

Թարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be united, to be attached to; to keep company with, to frequent, to hang on; to adhere, to take the part of, to follow; to meddle with one.

Թարի (ի, աւ) *s.* Cover, roof, home, house, habitation: hotel, palace; pavilion, tent; lodging, apartment, floor; summit, top of a house: shelter.

Թարիածածակ, *adj. ind.* Covered under a roof; that is under cover or shelter: buried in ruins.

Թարիակից (եցի, եցաւ) *adj.* That lives in the same house.

Թարիանել (եմ, յարկի) *v. a.* To roof a building, to put the roof on a house.

Թարիանել (իմ, յարկայ) *v. n-p.* See **Թարիանել**.

Թարիացոցել (եմ, եցի) *v. a.* To shew, to demonstrate.

Թարիաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Top, height.

Թարիեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Covered, provided with a covering (speaking of a building or house).

Թարձակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To assail, to affront, to attack, to shoot forward, to rush upon, to fall upon, to pounce upon with violence; to dart, to start, to fall; to break out into a passion, to be blunt or rough; to insult.

Թարձակումն (կման, կմամբ) *s.* Assault, attack; aggression; sally; dart, thrust; inundation, invasion, eruption; impetuosity; fury, passion, insult.

Թարմար (ի, իւ) *adj.* Suitable, proper, decorous; congruous, fit, commodious, easy, advantageous, decent, competent, sufficient, correspondent; capable, clever.

Թարմարաչեաց, *adj. ind.* That walks, that carries itself decently.

Թարմարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very convenient, fit.

Թարմարագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write properly or correctly; to spell aright.

Թարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthography.

Թարմարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Symmetry, proportion, uniformity, decency.

Թարմարութիւն, *adj. ind.* That flies or soars properly.

Թարմարակց, *adj. ind.* Very commodious, very suitable, very decent.

Թարմարակայ, *adj. ind.* Decorous, becoming: See **Թարմար**.

Թարմարական (ի, աւ) *adj.* See **Թարմար**.

Թարմարակարգ, *adj. ind.* Well disposed, decent, suitable.

Թարմարակից, *adj. ind.* Proportioned, well made, well formed.

Թարմարաք (նայ, նգք) *s. pl.* See **Թարմարութիւն**.

Թարմարակալ, *adj. ind.* Told or related properly.

Թարմարալէս, *adv.* Suitably, well, fully, properly, decently.

Թարմարաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Թարմար**.

Թարմարել (եմ, եցի) *v. a.* To adapt, to accommodate, to agree, to conform, to appropriate, to apply, to make proper or fit, to qualify.

Թարմարեցունել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Թարմարել**.

Թարմարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To suit, to be proper or suitable, to become; to match, to fall in with, to sort, to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Թարմարոսեան, *adj. ind.* Furnished with branches or with suitable fingers.

Թարմարում (ոյ, ով) *s.* See **Թարմարութիւն**.

Թարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fitness, decency, decorum, aptitude, disposition, conformity, congruity; capacity, capability, sufficiency, coherence, connexion, concordance, conformity, relation; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application.

Թարմարումն (թեան, թեամբ) *s.* See **Թարմարութիւն**.

Թարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of rising; resurrection.

Թարմումն (թեան, թեամբ) *s.* Adhesion, adherence, attachment, inherence, junction.

Թարմումեան, *adj. ind.* That is always provided with sprigs or branches.

Թարմացանել (եմ, բուցի) *v. t.* To raise, to help to rise; to raise up, to give birth to, to make appear: to raise again: to awaken: to bring to life again, to revive: to excite, to stir up, to make revolt, to agitate, to move, to provoke,

to cause, to make: See *Զարթուցանել* :

Յաւակնել (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To grow proud, to take too much on one's self, to dare.

Յաւակնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pride, presumption, arrogance, insolence.

Յաւանակ (ի, աւ) *s.* Ass' colt, ass, little ass.

Յաւատ See *Աւատ* :

Յաւեփարար See *Յաւեփարար* :

Յաւելարանութիւն See *Աւելարանութիւն* :

Յաւելանալ (ամ, լացայ) *a. n-p.* To abound, to grow, to increase, to augment.

Յաւելատապրութիւն See *Աւելատապրութիւն* :

Յաւելել (եմ, եցի) *v. a.* See *Յաւելել* :

Յաւելուած (ոյ, ով) *s.* Increase, accession, addition, surplus, supplement, augmentation; accumulation, heaping up; adjunction, junction, adjunction, apposition; insertion, appendix: rest, residue. *Յաւելուածք, որովայնի*, excrement.

Յաւելուածոյ, *adj. ind.* Accessary, secondary.

Յաւելուլ (ում, յաւելի) *v. a.* To add, to accompany, to adjoin, to join, to set, to apply, to put, to insert, to supply: to augment, to increase: to heap up, to accumulate: to exaggerate; to interpolate: to add up, to reckon; to double, to multiply; to redouble, to reiterate. *Յաւելուլ խօսիլ*, to reply, to answer.

Յաւելուլ (ում, յաւելայ) *v. n-p.* and *n.* To augment, to be enlarged, to grow, to increase: to adhere to, to attach, to go over to, to add, to join, to unite: to rest, to be at rest.

Յաւելումն (լման, լմամբ) *s.* Addition, putting together, summation: See *Յաւելում* :

Յաւետարար, *adv.* See *Յաւեփարար* : *Յաւետաղուարձ*, *adj. ind.* Always cheerful or green.

Յաւետախաղաց See *Յաւետախաղաց* :

Յաւետանալ See *Յաւետանալ* :

Յաւերթ (ի, իւ) *adj. and adv.* Perpetual, eternal, immortal; always, without end, incessantly, eternally, perpetually.

Յաւերթարար, *adv.* Perpetually, eternally, incessantly, always.

Յաւերթական (ի, աւ) *adj.* Perpetual, eternal, immortal. *Յաւերթական հարսն* See *Յաւերթահարսն* :

Յաւերթահարսն (սին, սամբ) *s.* Nymph (fabulous goddess). *Յաւերթահարսն անտառի*, Dryad, Hamadryad.

Յաւերթանալ (ամ, ժացայ) *v. n-p.* To be perpetual, to last for ever.

Յաւերթացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To perpetuate, to eternize; to immortalize.

Յաւերթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpetuity, eternity, immortality, perpetuation.

Յաւեթ See *Յաւերթ* :

Յաւեփարար See *Յաւերթարար* :

Յաւեթակայ, *adj. ind.* See *Յաւերթական* :

Յաւեթական See *Յաւերթական* :

Յաւեթանալ See *Յաւերթանալ* :

Յաւեթառաւ, *adj. ind.* Always or very abundant, inexhaustible.

Յաւեթացուցանել See *Յաւերթացուցանել* :

Յաւեթութիւն See *Յաւերթութիւն* :

Յաւեթ (ւեթի, ւեթիւ) *adj. and adv.* More; at most; much more, better, a great deal; rather, more worth while, so much rather, so much the better, still more; above all, principally, especially, particularly. *Յաւեթ սիրի, I had rather. Յաւեթ կամ նուազ, more or less. Յաւեթ քաղաքավար է նա քան զձեզ*, he is much more civil than you: See *Յաւերթ* :

Յաւետախաղաց, *adj. ind.* That marches, that flows, that is always, often or frequently coming.

Յաւետահրաշ, *adj. ind.* More or very admirable, wonderful, surprising.

Յաւետանալ See *Յաւերթանալ* :

Յաւետաշարժ See *Մշտաշարժ* :

Յաւետավառ, *adj. ind.* Always lighted or burning.

Յաւերթ See *Յաւերթ* :

Յաւիտեան (անիի, տենիւ) *s.* Eternity: age. *Յաւիտեան* or *ի յաւիտեան*, eternally, always, perpetually, without end. *Յաւիտեան յաւիտենից*, for ever and ever, in all ages, eternally.

Յաւիտենադիր, *adj. ind.* Eternal, perpetual, established for ever.

Յաւիտենական (ի, աւ) *adj.* Eter-

nal, uncreated, immortal, without end; perpetual. **Յաւիտենական առնել**, to eternize, to make eternal.

Յաւիտենականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Eternity.

Յաւուզական See **Աւուզական** :

Յափշտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to rob, to usurp, to take, to pillage, to ravage, to plunder, to force. **Յափշտակել զմասս**, to charm, to enchant, to ravish or carry away one's senses.

Յափշտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ravishing, carrying off, robbery, ravage, capture, depredation, usurpation: rapacity, rapine: rape. **Յափշտակութիւն մտայ**, extasy; reprisal; enthusiasm; reverie. **Յափշտակութիւն կրից**, transport, rage.

Յափսիթերս, *adv.* **Յափսիթերս գնալ**, To crawl, to go on all fours (speaking of men). **Այնչափ տկար եմ, մինչեւ գոռաբաւ կարող լինել ինձ յափսիթերս գնալ**, I am so weak that I can scarce crawl along.

Յափրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To satisfy one's self, to stuff one's self, to be disgusted, to be tired.

Յափրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To satisfy, to stuff, to tire, to disgust.

Յափրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Satiety, disgust.

Յելուզակ See **Ելուզակ** :

Յելուզակաբար See **Ելուզակաբար** :

Յելուզակութիւն See **Ելուզակութիւն** :

Յելուզանել See **Ընդելուզանել** :

Յեղադարձական (*ի, աւ*) *adj.* Changeable, mutable.

Յեղադարձիլ (*իմ, ձեցայ*) *v. n-p.* To turn, to return, to change.

Յեղական (*ի, աւ*) *adj.* Mutable, subject to change.

Յեղականործ (*ի, իւ*) *adj.* Unexpected, unforeseen. **Յեղականործ** or **յեղականործ ժամու**, unexpectedly, unawares, suddenly, all at once.

Յեղամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Inconstant, peevish, of a fickle temper.

Յեղամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inconstancy of mind, instability.

Յեղանակ See **Եղանակ** :

Յեղանակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Changeable, mutable, subject to change: See **Եղանակաւոր** :

Յեղանակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To change, to vary, to diversify: to sing with harmony.

Յեղանակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To change, to vary.

Յեղանակիչ (*կշի, կշաւ*) *adj.* and *s.* That changes, that converts, that diversifies.

Յեղանակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Change, variation: modulation.

Յեղաշարժ, *adj. ind.* Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղաշարժել (*եմ, եցի*) *v. a.* To change, to transport, to transfer.

Յեղաշրջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To change, to convert, to vary, to diversify, to transmute.

Յեղափոխ, *adj. ind.* Mutable, subject to change, inconstant, variable.

Յեղափոխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To convert, to change, to transform.

Յեղափոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Change, mutation, catastrophe, transformation.

Յեղեղել See **Յեղյեղել** :

Յեղեղուկ See **Յեղյեղուկ** :

Յեղեղումն See **Յեղյեղումն** :

Յեղեղուն, *adj. ind.* See **Յեղյեղուկ** :

Յեղմ, *adv.* Slowly, silently, softly.

Յեղյեղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To change, to convert, to transmute, to transform, to vary, to diversify: to translate, to turn: to inculcate; to repeat, to read over the same thing often.

Յեղյեղուլ (*ում, յեղյեղի*) *v. a.* See **Յեղյեղել** :

Յեղյեղուկ, *adj. ind.* Subject to change, mutable, variable, that changes often, inconstant, unequal, unstable, fickle, flighty.

Յեղյեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Change, alteration; turn; repetition, repeating.

Յեղուզակ See **Ելուզակ** :

Յեղուզակութիւն See **Ելուզակութիւն** :

Յեղուլ (*ում, յեղի*) *v. a.* To change, to transmute: to translate, to turn.

Յեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Change, mutation, transmutation.

Յեղցուլ (*ում, յեղցի*) *v. a.* To heap up, to fill.

Յեղարան (*ի, աւ*) *s.* Prop, supporter, support, buttress, stay; scaffold:

back (of a seat) : elbow-place, arm of a chair.

Յենուլ (ում, յեցայ) *v. n-p.* To lean upon, to rest upon, to rely on, to refer to: to cling to. **Յենուլ թիկամբ**, to lean one's back against any thing. **Յենուլ արմկամբ**, to lean one's elbows on any thing. **Յենուլ է ծերութիւն**, to advance in years, to be old, to grow old.

Յեռանդ or **Յեռանդն**, *adv.* The day before yesterday: See **Եռանդ**.

Յեռուլ (ում, յեռի) *v. a.* To encase, to set.

Յեռուսն (ուման, ումամբ) *s.* Encasing, setting.

Յեսան (ի, աւ) *s.* Whetstone: mill stone.

Յեսանասուր, *adj. ind.* Sharpened.

Յեսանել (եմ, եցի) *v. a.* To sharpen, to give an edge, to whet, to grind, to sharpen on a stone, to set.

Յեսեածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* That is born of Jesse (David the son of Jesse).

Յեա, *prep.* After, since, afterwards.

Յեա Զատիկ, after Easter. **Յեա երկուց ամաց**, after two years. **Յեա բազում ժամանակաց**, a long time since.

Յեա մեկնելոյ քո, since you set out. **Յեա սակաւուց**, a short time since.

Յեա այսորիկ or **յեա այնորիկ**, after that, since that time, then, since, afterwards, after, hereafter, subsequently.

Յեա որոյ, after that: See **Զինի**.

Յեառհարել (եմ, եցի) *v. a.* To repulse, to refuse, to throw back.

Յեառայ (ի, իւ) *adj.* Posterior, following, next, subsequent.

Յեառգրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Postscript.

Յեառարձ, *adj. ind.* See **Յեաա**.

Յեառարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Recoil; drawing back, retrogradation.

Յեառադայ, *adj. ind.* Retrograde.

Յեաին (անոյ, անով) *adj.* Last, that is after all others; final; posterior: extreme; vile. **Յեաինք**, posterity.

Յեակար (ի, աւ) *s.* Writing, receipt: See **Մուրհակ**.

Յեանեալ (ելոյ, ելով) *adj.* That is in arrear, behind hand; destitute.

Յեանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stop, to tarry; to be destitute; to want.

Յեանորդ (ի, աւ) *adj.* Last, po-

terior, vile, destitute: See **Յեանեալ**.

Յեանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Posteriority.

Յեայ, *prep. and adv.* Back, backward, behind: after, then, since, afterwards, subsequently, consequently, posterior to, after that. **Յեայ է առաջը**, behind and before. **Յեայ կողմանէ**, backward, behind.

Յեայք, *s. pl. ind.* Back; arse, buttocks, fundament; rump.

Յեառաւ, *prep. adv. s. and adj. ind.* Behind, backward: posterior to; backside, fundament: behind-hand: posterior.

Յեառաւ ուրեմն, lastly, since.

Յեառ, *adv.* Back, backward. **Յեառ յետոյ**, receding, backwards. **Յեառ դառնալ**, to return, to come back.

Յեառ կալ, to remain, to stop; to abandon, to leave.

Յեառագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* Last: more backward, removed, far off.

Յեառամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Perverse, wicked, depraved.

Յերազանալ (ամ, զացայ) *v. n-p.* See **Յերազել**.

Յերազել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To dream, to have a dream; to be light-headed, to rave.

Յերազմոյն, *adj. ind.* Full of dreams or fancies.

Յերկուրել (եմ, եցի) *v. a.* To arrange, to compose, to adorn, to fashion.

Յերկուրումն (ուման, ումամբ) *s.* Arrangement, fitting up, composition, ornament.

Յերկար, *adj. ind. and adv.* See **Երկար**.

Յերկարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* Longer or very long.

Յերկարակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Long-lived: See **Երկայնակեաց**.

Յերկարածքել See **Երկարածքել**.

Յերկարածքութիւն See **Երկարածքութիւն**.

Յերկարածիք See **Երկարածիք**.

Յերկարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be prolonged, to last, to continue.

Յերկարաւոր (ի, աւ) *adj.* Long, extended.

Յերկարել (եմ, եցի) *v. a.* To prolong, to prorogue, to make last, to delay, to put off: See **Երկարել**.

Յերկարորէ, *adj. ind.* That has a long respiration.

Յերկարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Prolongation, prorogation, delay: See *Երկարութիւն*.

Յերկնուստ, *adv.* From heaven, from on high.

Յերկուանալ (*ամ, ւայայ*) *v. n-p.* To doubt, to mistrust, to suspect.

Յերկուանք (*հայ, հոք*) *s. pl.* Doubt, hesitation, suspicion.

Յէր զեքայ, *adv.* On what? on which?

Յէյ, *adj. ind.* Supported, joined, attached to.

Յեցաժիւ, *adj. ind.* Obstinate; constant, firm.

Յեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To support, to set, to place, to put.

Յոստակ See *Զոստակ*.

Յիմար (*ի, աւ*) *adj.* Foolish, senseless, mad, crazy, silly, out of one's senses.

Յիմարակորոյս, *adj. ind.* That is lost foolishly or imprudently.

Յիմարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* See *Յիմարել*.

Յիմարարար (*ի, աւ*) *adj.* That makes one lose one's senses, that makes foolish.

Յիմարեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make foolish, to make mad, to derange; to make giddy, to charm, to bewitch, to fascinate, to intoxicate.

Յիմարիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To grow mad, to become foolish, to lose one's senses; to be giddy.

Յիմարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Craziness, folly, madness, alienation of mind; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication.

Յինուիք (*յինանց, յինամբք*) *s. pl.* Fifty days from Easter unto Pentecost.

Յիշարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Remembrance of an offence received, resentment of an injury.

Յիշտակ (*ի, աւ*) *s.* Memory, remembrance, recollection, reminiscence; commemoration, mention; memorial, monument; memorandum, pocket book, memoir, memento; advice, warning. **Սրժանի յիշտակաց**, memorable, worthy of memory.

Յիշտակագիր (*գրի, գրու*) *s.* Memory, memorandum; memorial.

Յիշտակագրութիւն (*թեան,*

թեամբ) *s.* See *Յիշտակագիր*.

Յիշտակարան (*ի, աւ*) *s.* Memoir, pocket book, journal, note, register, cartulary; notice; monument, memorial.

Յիշտակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That one remembers, of which one makes a commemoration.

Յիշտակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recal the memory of, to remember, to recollect, to recal to one's memory; to mention, to make mention of; to name.

Յիշտակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Mention, citation; memory, reminiscence, remembrance, recollection, acknowledgment.

Յիշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To remember, to have a recollection of: See *Յիշտակել*.

Յիշելիք (*լեաց, լեոք*) *s. pl.* Memorial, sign to put one in mind of.

Յիշեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To put one in mind of, to recal the memory of; to warn, to give notice.

Յիշեցուցիչ (*ցչի, ցչաւ*) *adj. and s.* That makes one remember; monitor.

Յիշողական (*ի, աւ*) *adj.* That remembers. **Յիշողական զգրութիւն**, memory, that faculty of the soul that makes one remember.

Յիշողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Memory, recollection.

Յիշոցաւոր or **Յիշոցնաւոր** (*ի, աւ*) *adj. and s.* That insults or uses improper language.

Յիշոցաւորութիւն or **Յիշոցնաւորութիւն** (*թեան, թեամբ*) *s.* See *Յիշոցք*.

Յիշոցք (*ցայ, ցոք*) *s. pl.* Improper and offensive words, abuse.

Յինսկամուսք (*մոկց, մոկիւք*) *s. pl.* Beginning of the little fifty days.

Յինսկք (*կաց, կոք*) *s. pl.* Little fifty days (some fast days are thus called among the Armenians).

Յինսմեայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* See *Յինսմեան*.

Յինսմեան (*մնի, մնիւ*) *adj.* Fifty years old, that is fifty years old.

Յինսպատիկ (*տկի, տկաւ*) *adj. and adv.* Fifty times as much.

Յինսպետ (*ի, աւ*) *s.* Captain of fifty men, that commands fifty men.

Յինաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Fifty, that contains the number fifty.

Յինեակ (*եկի, եկաւ*) *s. and adj.*

The number of fifty; fifty: See **Յիսուս**:
Յիսուսեան (*էկի, էկաւ*) *adj.* and
s. Fifty, the number of fifty: fifty days.
Յիսուսորդ (*ի, աւ*) *adj.* Fiftieth.
Յիսուսեան or **Յիսուսեան** (*նեցուն*,
նեցումք) *s. pl.* Every fifty.
Յիսուսիցս, *adv.* Fifty times.
Յիսուս or **Յիսուսիք** (*անից, սնիք*)
adj. Fifty.

Յիսուս (*ի, իւ*) *s.* Jesus.

Յիսուսաւանդ, *adj. ind.* Ordained
 or founded by Jesus.

Յիսուսեան, *adj.* and *s. ind.* Of
 Jesus: Jesuit.

Յերաւի, *adv.* In truth, truly, sure-
 ly, certainly, assuredly, without con-
 tradiction, and indeed, in fact, yes,
 deservedly.

Յղանալ (*ամ, զացայ*) *v. a.* and *n.*
 To conceive, to be with child.

Յղարկել See **Յուղարկել**:

Յղարկուն See **Յուղարկուն**:

Յղացալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Con-
 ceived, pregnant; that conceives.

Յղացուն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Con-
 ception.

Յղացունել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To
 get with child, to make a woman pre-
 gnant.

Յղել (*եմ, էջի*) *v. a.* To send,
 to hasten, to dispatch: See **Աւարել**:

Յղանալ See **Յղանալ**:

Յիկ (*յղւոյ, յղեալ*) *adj.* Pregnant,
 big with child, in the family way.

Յիկել (*եմ, էջի*) *v. a.* To polish,
 to smooth, to level, to plane, to chip,
 to curry, to scrape, to file; to burnish,
 to calendar or mangle, to make glossy,
 to take off the rust.

Յիկիչ (*կշի, կշաւ*) *s.* Polisher: po-
 lishing-iron, plane, burnisher.

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Po-
 lishing, polish, gloss, burnishing:

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Con-
 ception, pregnancy.

Յիկանալ (*ամ, փացայ*) *v. n-p.* To
 be stuffed, to be crammed, to be satis-
 fied, to be filled; to be in plenty, to
 live in clover.

Յիկաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Stuff-
 ed; crammed, filled.

Յիկացունել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To stuff, to cram, to satiate, to fill, to
 heap up.

Յիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sa-
 tiety, abundance, fill, full.

Յո՞ր or **Յով**, *adv.* Where? **Յո՞ր** or
Յով *երթաս*, where are you going?

Յոբելեան (*լինի, լինաւ*) *s.* Jubilee.

Յոգն, *adj. ind.* Abundant, a great
 deal, in great plenty, several.

Յոգնաբեղուն See **Բազմաբեղուն**:

Յոգնաբիծ, *adj. ind.* Full of stains
 or spots, very much stained or dirtied:
 See **Արատաւոր**:

Յոգնագլուխ, *adj. ind.* Furnished
 with many heads.

Յոգնագիծի See **Բազմագիծի**:

Յոգնալան, *adj. ind.* Divers, many.

Յոգնաղեղուն, *adj. ind.* Heaped up,
 very abundant, superabundant, filled.

Յոգնաթախան, *adj. ind.* Impor-
 tunate, tiresome, troublesome.

Յոգնաթախիծ, *adj. ind.* Very ve-
 zacious or troublesome, sorrowful.

Յոգնաթիւ, *adj. ind.* Numerous,
 in great number, in great quantities,
 much, many.

Յոգնաթշուաւ, *adj. ind.* Very un-
 fortunate.

Յոգնաթողով See **Բազմաթողով**:

Յոգնաթիւն, *adj. ind.* Furnished
 with many stings; captious, that repro-
 ves much.

Յոգնախումբ, *adj. ind.* Very nu-
 merous, assembled in great multitude,
 in great flock.

Յոգնածուլ, *adj. ind.* Very agitat-
 ed or much troubled.

Յոգնական (*ի, աւ*) *adj.* Numerous,
 great quantities, much: See **Յոգնակի**:

Յոգնակի, *adj. ind.* and *adv.* Nu-
 merous; plural; the plural number;
 much, often, many times.

Յոգնակոչակ See **Բազմակոչակ**:

Յոգնահամար, *adj. ind.* Very much
 hoarded or accumulated, abundant.

Յոգնահանձար, *adj. ind.* Very wise,
 very learned, that has much knowledge,
 very scientific, judicious.

Յոգնահաւաք, *adj. ind.* Very nu-
 merous, in great quantities, populous,
 in great number.

Յոգնահոսան, *adj. ind.* Abundant,
 that flows abundantly.

Յոգնահռչակ, *adj. ind.* Very fa-
 mous, celebrated, very renowned.

Յոգնաձեռն See **Բազմաձեռն**:

Յոգնաձեռնութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Strong arm of power, great power.

Յոգնաճարակ, *adj. ind.* That eats,
 that consumes much; very extended.

Յոգնամանակեայ See **Բաղմամանակեայ** :

Յոգնամանեայ See **Բաղմամանեայ** :

Յոգնայարգար, *adj. ind.* Well prepared, adjusted or polished, full of ornaments or finery.

Յոգնանախառ See **Բաղմանախառ** :
Յոգնանկար, *adj. ind.* Painted in several ways, much adorned.

Յոգնաշահ, *adj. ind.* Very useful, of great profit, of great value, dear, precious.

Յոգնաշաւիղ, *adj. ind.* That has many roads or turnings.

Յոգնաշարշար See **Բաղմաշարշար** :

Յոգնաչեայ See **Բաղմաչեայ** :

Յոգնապաճոյճ, *adj. ind.* Very much or highly ornamented.

Յոգնապատիկ See **Բաղմապատիկ** :

Յոգնապատիւ See **Բաղմապատիւ** :

Յոգնապատկէլ See **Բաղմապատկէլ** :

Յոգնապատճառեան, *adj. ind.* That causes many things; that is produced of many causes.

Յոգնապարգէ See **Բաղմապարգէ** :

Յոգնապետութիւն See **Բաղմապետութիւն** or **Բաղմիշխանութիւն** :

Յոգնապտուղ, *adj. ind.* Abounding in fruits.

Յոգնառատ, *adj. ind.* Very abundant, superabundant.

Յոգնասեռ, *adj. ind.* Of many sorts or kinds, divers, many, multiple.

Յոգնաստուածութիւն See **Բաղմաստուածութիւն** :

Յոգնաժրգով See **Բաղմաժրգով** :

Յոգնատատան, *adj. ind.* Very agitated or frightened.

Յոգնատար, *adj. ind.* That carries or contains many things; multiple.

Յոգնատարած, *adj. ind.* Very extended; very vast.

Յոգնատեսակ, *adj. ind.* Of many forms or manners, divers, many, multiple.

Յոգնատեսիլ See **Բաղմատեսիլ** :

Յոգնատխուր, *adj. ind.* Very sad, very melancholy.

Յոգներամ See **Բաղմերամ** :

Յոգնըմբռնող, *adj. ind.* That takes, that contains many things.

Յոգնիմաստ, *adj. ind.* Very wise, very learned; sententious.

Յոգնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be tired, to be fatigued.

Յոգնորոշ, *adj. ind.* Very distinct or separate, distant, far off.

Յոգնուղէշ, *adj. ind.* Furnished with many branches.

Յոգնուտտ, *adv.* Of several places.

Յոգնորէն, *adj. ind. and adv.* In several ways or fashions.

Յոգնորինակաբար, *adv.* See **Յոգնորէն** :

Յոգնորինակ See **Բաղմորինակ** :

Յոգուէք (*գուէք, գուժք*) *adj. pl.* Several, many.

Յոգւոց See **Ոգի** : **Յոգւոց ելանել** or **յոգւոց հանել**, to sigh, to utter sighs, to groan. **Յոգւոց-հանութիւն**, sigh, groan.

Յոլով (*ի, իւ*) *adj.* Much, great, much of, a great deal of, very. **Յոլովք**, many, several. **Յոլով անգամ** See **Յոլովակի** :

Յոլովագին, *adj. ind. and adv.* See **Յոլովագոյն** :

Յոլովագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp. and adv.* Much more; often, very frequently.

Յոլովախումբ See **Բաղմախումբ** :

Յոլովախումբ See **Բաղմախումբ** :

Յոլովածին See **Բաղմածին** :

Յոլովակի, *adv.* Often, frequently, many times, a great deal.

Յոլովաձեռն See **Բաղմաձեռն** :

Յոլովամեղծ, *adj. ind.* Smoky, full of smoke.

Յոլովանալ (*ամ, վացայ*) *v. n-p.* To abound, to grow, to augment, to multiply.

Յոլովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make abound or grow, to augment, to multiply.

Յոլովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Abundance, multitude, quantity, great number; plurality, multiplicity.

Յոլով ուստեք, *adv.* Of several places, on several sides.

Յոլով ուրեք, *adv.* In many places.

Յոխորա (*ի, աւ*) *adj.* Brave, strong, hardy, proud, haughty, arrogant, audacious.

Յոխորաբար, *adv.* Bravely, boldly, haughtily, audaciously, proudly.

Յոխորտալ (*ամ, տացի*) *v. n.* To carry it with a high hand, to dare, to bully.

Յոխորտանալ (*ամ, տացայ*) *v. n.* See **Յոխորտալ** :

Յոխորտանք (*նաց, նք*) *s. pl.* Bra-

vado, bragging, threat of a braggart, boast, arrogance, affront.

Թխորտութիւն (թխն, թխմք) *s.* See **Թխորտանք**.

Թխորտորեն, *adv.* See **Թխորտաբար**.

Թալալ (ամ, զայայ) *v. n.* To make haste, to strive; to observe, to seek.

Թողողդ (ի, աւ) *adj.* Tottering, that is not firm, weak, inconstant, unstable, mutable, movable, vacillating.

Թողողդեւ (եմ, էջի) *v. a.* To shake, to make waver, to make irresolute or to vacillate, to jolt; to stir, to trouble; to weaken.

Թողողութիւն (թխն, թխմք) *s.* Inconstancy, instability, levity.

Թողողուն, *adj. ind.* See **Թալալ**.

Թողն անկանիւ, յողն երթաւ, յողն կաւ See **Ողն**.

Թոյլ or **Թոյլք** (յուղից, յուղիք) *s. pl.* Discussion, examination, research, investigation, inquest: emotion, agitation, perturbation, trouble, dispute.

Թոյժ, *adv.* Too, very, more, great deal, much, considerably, very much. **Թոյժ յոյժ**, extremely, exorbitantly, excessively, greatly, exceedingly, eagerly, more and more.

Թշլ (յուլի, յուլիւ) *adj.* Slow, tardy, cowardly, slothful, lazy.

Թշն (յունի, յունիւ or յունաւ) *s.* and *adj.* Greek. **Թշն լեզու** or **բարբառ**, Greek, the Greek tongue.

Թոյս (յուսոյ, յուսով) *s.* Hope, hopes, expectation, longing; confidence, security; pretention.

Թոյր (յուրի, յուրիւ) *adj.* Big, fat, plump, full, bloated, large, thick.

Թոյր սակս or **Թոյր սակի**, *adv.* Why? on what account? for what reason? how?

Թողոյ (ի, իւ) *s.* Lapwing.

Թոռանալ (ամ, ոսցայ) *v. n-p.* To be deteriorated, to become worse, wicked or contemptible, to be spoiled.

Թոռացուցանել or **Թոռեցուցանել** (եմ, ցուցի) *v. t.* To deteriorate, to make worse, to injure, to spoil, to corrupt.

Թոռեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Rather wicked or bad: See **Թոռի**.

Թոռի (ուսոյ, աւաւ) *adj.* Worse, wicked, bad, unseemly, detestable, ill-shaped, rough, that is not polished; deformed.

Թաւութիւն (թխն, թխմք) *s.* Bad condition, bad quality, deformity, falling to decay, deterioration, degeneration, depravity, wickedness.

Թառն See **Ոռն**.

Թալալ (ի, աւ) *s.* Panther.

Թալանակ See **Թաւանակ**.

Թալանակաճեմ, *adj. ind.* That goes mounted on a young ass.

Թալ (ի, իւ) *s.* Iota or Jot.

Թան կաւ See **Ոռն**.

Թարանջեւ See **Թարանջեր**.

Թարդ (ի, իւ) *adj.* Abundant, copious, great, heaped up, full.

Թարդարդ, *adj. ind.* Very hot, ardent, burning.

Թարդարունք, *adj. ind.* That flows abundantly, in abundance, abundant, copious.

Թարդալայն (գունի, գունիւ) *adj. comp. and adv.* Very or more abundant: abundantly, in abundance, copiously, much.

Թարդալութ See **Բալմալութ**.

Թարդալեմ, *adj. ind.* That goes or flows abundantly, violent.

Թարդալոյս, *adj. ind.* Abounding in light, luminous.

Թարդախալայ, *adj. ind.* See **Թարդալունք**.

Թարդահեղեղ, *adj. ind.* That falls in abundance, that overflows.

Թարդահոս, *adj. ind.* That flows or falls in abundance, abundant, copious.

Թարդահոսան, *adj. ind.* See **Թարդահոս**.

Թարդահոռան, *adj. ind.* See **Թարդահոս**.

Թարդահոսիլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* To flow or fall in abundance or copiously.

Թարդաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous, loud, that makes a great noise.

Թարդանտիանձ, *adj. ind.* Very envious, that bears great envy.

Թարդանան (ու, ու) *s.* Jordan.

Թարդանէս (նիսայ, նիսաւ) *s.* See **Թարդանան**.

Թարդանիւ (ի, իւ) *s.* See **Թարդանան**.

Թարդաշունչ, *adj. ind.* That blows strong or much, violent, impetuous.

Թարդաջուր, *adj. ind.* Abounding in water.

Թարդառաւ, *adj. ind.* Very abundant, superabundant, copious, in large

quantities, much: See **Թորգարուզի**:
Թորգավառի, *adj. ind.* Gushing, that gushes, that flows in abundance.

Թորգել (*եմ, էջի*) *v. a. and n.* To make abound or grow, to augment: to make flow in abundance; to exhort, to animate, to inflame; to abound, to flow into, to increase, to burst forth, to gush out, to run over, to overflow, to disgorge, to cast up: to inundate; to superabound: to have a run, to be in fashion: to be animated, to be inflamed.

Թորգեռանդն, *adj. ind.* Very ardent, boiling.

Թորգեռնայ, *adj. ind.* That goes forth or flows in abundance or impetuously.

Թորգիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* See **Թորգել**.

Թորգոր (*ի, էւ*) *s. and adj.* Exhortation, persuasion, instigation, inducing, encouragement: exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent: that exhorts, that excites.

Թորգորագոյնս, *adv.* With ardour, diligently, very willingly.

Թորգորակ (*ի, աւ*) *s.* Exhortation, parenthesis.

Թորգորական (*ի, աւ*) *adj.* Persuasive, that exhorts, that gives courage.

Թորգորամիս (*մաի, մաւս*) *adj.* Persuaded, prompt, diligent, ready.
Թորգորամիս առնել, to exhort, to persuade.

Թորգորել (*եմ, էջի*) *v. a.* To exhort, to persuade, to excite, to animate, to inflame, to encourage, to comfort, to incite, to induce, to allure, to invite, to cause, to move, to pique.

Թորգորեցուցիլ (*ցլի, ցլաւ*) *adj. and s.* That exhorts, that persuades, that excites.

Թորգորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be animated, to be inflamed, to be persuaded.

Թորգորումն (*բման, բմամբ*) *s.* Exhortation, persuasion, inciting, attachment, affection, love, inclination.

Թորգուծիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* Abundance, affluence, torrent, inundation, discharge, overflow; superabundance, exuberance.

Թորմամ, *adv.* When, at what time, at the time, whilst, during: in that time.
Թորմամ կամիս, when you will.

Թորմ See **Որմ**.

Թորմախոր, *adj. ind.* Deep, hollow.
Թորմանուս (*ի, էւ*) *s. and adj.* Whirlpool; whirlwind: quicksand, sand-bank: rapid, current.

Թորմանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Torrent, flood: whirlpool; whirlwind.

Թորմեռանդն, *adj. ind.* All foaming or agitated.

Թորմէհեռէ, *adv.* Since, since that.
Թորմէհեռէ մեկնեցար, since you set out. **Քանի՞ ժամանակք էն, յորմէհեռէ այդ գործեցաւ**, how long is it since that was done? **Երկու ամբ էն յորմէհեռէ մեռաւ**, it is two years since he died. **Երեք աւուրք էն յորմէհեռէ լուայ զայդ**, it is only three days since I was told so, or, since I learned it.

Թորմայն See **Որմայն**.

Թորմ See **Որմ**.

Թորմյորմել See **Թորմորմել**.

Թորմորմանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Թորմորմումն**.

Թորմորմել (*եմ, էջի*) *v. a.* To call, to name, to give a name to.

Թորմորմութիւն (*Թեան, Թեամբ*) *s.* See **Թորմորմումն**.

Թորմորմումն (*Զման, Զմամբ*) *s.* Appellation, name, denomination.

Թորսայս, *adv.* Backwards. **Թորսայս արկանել** or **ընկենուլ**, to push or throw backwards, upon the back, to stretch on the earth. **Թորսայս անկանիւլ** or **կաւ**, to fall backwards, to stretch one's whole length. **Թորսայս պրկել** or **պնգել**, to stretch backwards.

Թորսայսել (*եմ, էջի*) *v. a.* To throw backwards, to overturn, to stretch on the earth.

Թուզախնդիր, *adj. ind.* Seeker, that searches. **Թուզախնդիր լինել**, to seek, to take trouble to find, to make research for any thing.

Թուզակ (*ի, աւ*) *adj.* Seeker, searcher, that discusses, that agitates, that excites, that revolts, that stirs up.

Թուզարկու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Inquirer: seditious, mutinous.

Թուզաբնին, *adj. ind.* Inquirer, investigator, that examines.

Թուզել (*եմ, էջի*) *v. a.* To seek, to search after, to make search for, to inquire, to ferret, to hunt after, to examine, to discuss; to agitate, to stir up, to vex, to move, to trouble, to excite, to make revolt.

Թուզիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To be

agitated, to be troubled, to be excited, to be provoked, to be moved, to float, to wave.

Յուզումն (զման, զմամբ) *s.* Research, examination, discussion: trouble, agitation.

Յուշարար, *adv.* Idly, lazily, with carelessness, slowly.

Յուշահալ (ամ, լացայ) *v. n-p.* To be idle, to neglect; to take little care.

Յուլիս (ի, իւ) *s.* July.

Յուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, sloth, indifference, cowardice, laziness, slowness, negligence.

Յուղարկաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That accompanies, that conducts or re-conducts as a mark of honour.

Յուղարկաւորել See **Յուղարկել**:

Յուղարկաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Company, suite, court. **Յուղարկաւորութիւն մեռելոյ**, convoy, funeral ceremony that accompanies a dead body to the grave, obsequies, funeral ceremonies.

Յուղարկել (եմ, էջի) *v. a.* To lead back again, to accompany through civility, to convoy, to accompany, to escort, to lead, to guide, to send. **Յուղարկել զմեռեալն**, to accompany with ceremony a corpse to the grave.

Յուղարկումն (կման, կմամբ) *s.* See **Յուղարկաւորութիւն**:

Յուղեւոր See **Ուղեւոր**:

Յուղեւորել See **Ուղեւորել**:

Յուղեարկ, *s. ind.* **Յուղեարկ ելալ ընդ ումեք**, To lead back, to accompany through respect.

Յունաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hellenism.

Յունական (ի, աւ) *adj.* Greek. **Յունական բարբառ**, the Greek language.

Յունապ (ի, իւ) *s.* Jujub: See **Յունապի**:

Յունապագոյն, *adj. ind.* Of the isabella colour, yellow-dun.

Յունապենի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Յունապի**:

Յունապի (պւոյ, պւով) *s.* The jujub tree.

Յունասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves the Greeks, that is too much attached to the Greeks.

Յունաստան (ի, աւ) *s.* Greece.

Յունարէն, *adv.* In Greek. **Յունաբէն խօսել**, to speak Greek.

Յունաքար (ի, իւ) *s.* Antimony.

Յունիս (ի, իւ) *s.* June.

Յունիւար (ի, իւ or աւ) *s.* January.

Յունիք See **Յոնք**:

Յուշ See **Ուշ**: **Յուշ առնել** or **ածել**, to recal to one's memory, to make remember, to warn. **Յուշ լինել**, to remember, to recollect, to recal to one's mind.

Յուշարար (ի, աւ) *s.* That makes remember or recalls to one's recollection, that warns, monitor.

Յուշարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Warning, advice, act of reminding.

Յուշիկ, *adv.* Slowly; gently, easily, softly, mildly.

Յուշապարիկ (բիի, բիաւ) *s.* Centaur, hippocentaur: siren.

Յուռահալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to fatten, to grow fat, to grow large.

Յուռթեւ (եմ, էջի) *v. a.* To make amulets or charms.

Յուռթի, *adj. ind.* Fruitful, fertile, abundant.

Յուռութ (աթի, աթիւ) *s.* Talisman, amulet; phylactery.

Յուռութաւորներ (ւնոյ, լամբ) *s. pl.* See **Յուռութ**:

Յուսադիր (դրի, դրաւ) *adj.* That inspires hope, that gives spirits or courage, that encourages, that animates; hopeful.

Յուսադրական (ի, աւ) *adj.* See **Յուսադիր**:

Յուսադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of giving courage, hope, courage.

Յուսալ (ամ, ապոյ) *v. n-p.* To hope, to expect, to promise one's self; to trust, to confide.

Յուսալից, *adj. ind.* Full of hope or confidence, hopeful.

Յուսակորոյս, *adj. ind.* Despondent, that has lost all hope.

Յուսակաւոր, *adj. ind.* That causes despair; despondent.

Յուսահատ (ի, իւ) *adj.* See **Յուսակաւոր**:

Յուսահատարար, *adv.* Desperately, in despair, rashly.

Յուսահատական (ի, աւ) *adj.* Of despair, that despairs, that takes away all hope.

Յուսահատել (եմ, էջի) *v. a.* To

despair, to take away all hope, to put in despair.

Թուսահալել (*իմ, ահայ*) *v. n-p.* To despair, to lose all hope, to be hopeless, to be desperate.

Թուսահալուծիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Despair.

Թուսապատր, *adj. ind.* See **Թուսալից**.

Թուսացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make hope, to inspire with hope, to promise, to flatter.

Թուրաւ See **Լուրաւ**.

Թքի See **Զոքի** with its derivatives.

Ծառակ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Clear, clean, pure, that is not thick, limpid, neat, free from filth, without mixture, simple; transparent, diaphanous; manifest, evident, distinct; clear, clearly, cleanly, distinctly, evidently, manifestly.

Ծառակազոյն (*զուռի, գուռիւ*) *adj. comp.* More or very clear; very evident.

Ծառակամիւ, *adj. ind.* Simple, sincere; pure, clean; candid.

Ծառակամաբար, *adv.* Simply, sincerely, cleanly, innocently, candidly.

Ծառակամառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Simplicity, sincerity, candour.

Ծառակապատում, *adj. ind.* Clear, distinct, well explained.

Ծառակապատում, *adj. ind.* Clear, without obscurity.

Ծառակառեւ (*ի, աւ*) *adj.* That sees clearly, clear-sighted, enlightened.

Ծառակառեւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clear-sightedness.

Ծառակել (*եմ, էցի*) *v. a.* To clarify, to make clear, to brighten, to purify, to clean.

Ծառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clearness, transparency; limpidness; purity, simplicity, neatness.

Զօք (*ի, իւ*) *s.* Joining, joint, articulation, knot: article, particle: junction, conjunction, union, tie, connexion, attachment.

Զօքաթափ (*ի, իւ*) *adj.* Paralytick.

Զօքալոյծ, *adj. ind.* See **Զօքաթափ**.

Զօքակապ (*ի, իւ*) *s. and adj.* Tie, bond, union, knot, junction: bound, well tied, joined, united, well joined.

Զօքակապութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Junction, conjunction, bond, union, connexion.

Զօքակապոր, *adj. ind.* The joints of

which are cut, dissected, dismembered.

Զօքանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To be jointed, to be joined, to be attached to.

Զօքապատ, *adj. ind.* Joined, conjoined, tied, well joined, well tied, united.

Զօքապատել (*եմ, էցի*) *v. a.* See **Զօքել**.

Զօքառեսակ, *adj. ind.* That resembles a joint.

Զօքացաւութիւն See **Զօքուածացաւութիւն**.

Զօքացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To articulate words: See **Զօքել**.

Զօքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Articulated, joined, conjoined, well joined, well tied.

Զօքաւորաբար, *adv.* With articulation or band.

Զօքաւորական (*ի, աւ*) *adj.* That can articulate words; articular: See **Զօքաւոր**.

Զօքաւորել (*եմ, էցի*) *v. a.* To articulate: See **Զօքել**.

Զօքաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Articulation: bond.

Զօքել (*եմ, էցի*) *v. a.* To join, to join together, to unite, to tie, to bind, to ally, to couple, to attach to, to annex: to articulate, to pronounce, to utter: to contrive, to feign, to invent; to compose, to form: to knot, to tie again, to make a knot, to knit together, to interlace, to mix. **Վերաւիյ յօքել**, to rejoin, to reunite, to reattach.

Զօքուած (*ոյ, ով*) *s.* Articulation, joint, joining, knot; junction, conjunction: article; paragraph: construction.

Զօքուածացաւ (*ոյ, ով*) *adj.* Gouty.

Զօքուածացաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gout, disease of the joints; rheumatism.

Զօժանդակել See **Օժանդակել**.

Զօժար (*ի, իւ*) *adj.* Prompt, ready, diligent, willing, well disposed, well-affected.

Զօժարաբար, *adv.* Voluntarily, willingly, promptly.

Զօժարազոյն (*զուռի, գուռիւ*) *adj. comp. and adv.* More or very willing, very diligent, promptly, with diligence, voluntarily, willingly, with good will, with pleasure, heartily; diligently.

Զօժարակամ, *adj. ind.* See **Զօժարակամ**.

Զօժարական (*ի, աւ*) *adj.* Voluntary.

Ծօժարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Voluntary, prompt, diligent, active, ready, bold, resolute, ardent, careful, watchful. **Ծօժարամիտ կամօք** or **սրտիւ**. voluntarily, willingly, with good will, heartily.

Ծօժարամտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Goodwill, promptitude, devotion, entire disposition.

Ծօժարադոյթ, *adj. ind.* Diligent, careful.

Ծօժարել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ծարեցուցանել**.

Ծօժարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make fond of, to incline, to lean to, to induce, to invite, to persuade, to dispose.

Ծօժարիթայ, *adj. ind.* That goes, that walks, that repairs to willingly; prompt, willing.

Ծօժարիլ (եմ, րեցայ) *v. n-p.* To be fond of, to be inclined to, to be induced, to have a liking for any thing, to lean to; to be disposed, to be attached, to love, to wish.

Ծօժարութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Affection, inclination, disposition, natural bent, love, ardour, resolution, tie, attachment, heart, mind, genius, humour, idiopathy, taste, proneness, propensity, tendency, passion, sentiment; will, goodwill, promptitude, diligence.

Ծնակից, *adj. ind.* That has the eyebrows joined together or united.

Ծնածոճ, *adj. ind.* That knits the brow, that moves the brows.

Ծնք (նից, նիւք) *s. pl.* Eyebrow: pride.

Ծօշտել (եմ, եցի) *v. a.* See **Ծօշել**.

Ծօշել (եմ, եցի) *v. a.* To dissect, to anatomize; to dismember, to cut off, to cut up.

Ծօշուած (ոյ, ու) *s.* Dissection, dismembering.

Ծօռ (ի, իւ) *s.* Slips of trees; nipping of buds.

Ծօռել (եմ, եցի) *v. a.* To cut, to nip, to clip, to prune, to branch, to lop.

Ծօրայ (ի, իւ) *s.* Step-father, husband of a wife who has children by a former marriage: See **Հօրու**.

Ծօրանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to grow large; to strengthen one's self; to abound; to pamper one's self; to follow a bad course

of life; to become proud or haughty.

Ծօրանջ (ի, իւ) *s.* Yawn.

Ծօրանջել (եմ, եցի) *v. a.* To yawn.

Ծօրինել (եմ, եցի) *v. a.* To fashion, to adapt, to fit up, to adjust, to get ready, to prepare, to put in order, to stock, to provide with, to furnish, to ornament, to adorn, to embellish, to enrich; to compose, to make, to construct, to build, to arrange, to dispose, to decorate, to trim, to form, to figure, to produce, to polish; to mend, to do again, to dress or curry again, to beautify.

Ծօրինուած (ոյ, ու) *s.* Fashion, fitting up, adjustment, getting ready, preparation, assortment, fitness, furniture, composition, construction, decoration, embellishment, ornament, setting, form, formation, polish, polishing, beautifying, enriching; mending; structure, economy, harmony, disposition.

Ն

Ն (noo) *N:* Consonant, twenty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes changed into **Մ**, for example: **Նաբի**, **ամբի**; **անբաւ**, **ամբաւ**; **անպարիշտ**, **ամպարիշտ**.

It is also sometimes redundant in words, for example: **բաղբալանք**, **բաղբանք**; **մարմալ**, **մարմանլ**; **շիշի**, **շիշիշի**.

It takes sometimes the place of **Յ** an article, but rarely and in an improper manner, for example; **Նենթակայոլ**, **նեթկոցունց**, instead of **Յենթակայոլ**, **յեթկոցունց**.

Ն put at the end of words is generally an article of the third person, and sometimes it serves for ornament, for example: **Մարի**, the man. **Կին**, the woman. **Մանկունք** և **աղջկունք**, the boys and the girls. **Մինն** 'ի նս. **յանէ** **մեռաւ**, և **միւսն** **կենդանի է**, one of them is dead, the other is alive. **Մեծն Ալեքսանդր**, Alexander the great. **Երկիցս յաւուրն**, twice a day. **Միանգամ յամի**, once a year. **Եր. կիւղն յորմէ ի թայի** — **Յարեան ա. մենայն կուսանք** — **Իմաստունն գի. տէ** — **Չթշամբն իմ զայնոսիկ** —

Չերեւին քորան իւրեանց — Չոր նայն առնէ — Որ ինչ նորայն է — Որ սրբէն — Որ յաջողէն — Որ հոգւոյն — Մինչ վիճէին — Մինչ ոչն մեղանչէին — Չոր ոչն արգեք յարոյց — Որոյ ոչն երեկն — Չոր յառաջի եդ — Որպէս միանգամն է միւսանգամն — Որպէս բարւոյն վայելայ:

It is also joined sometimes to the first and second persons for the sake of harmony, for example: Ուր էսն էմ — Ուր էսն էպի — Որում գուն վայելցէր — Չոր պաշտման — Չոր քործեմ — Չոր ասեմ — Չոր խոր ասեցէր — Վասն որոյ խօսէիք — Որպէս խորհեցար:

Ն or Ն with a line above, denotes the number *four hundred*.

Նա (նորա , նորին or նորուն , նոզաւ , նովին or նովինք) *pro*. He, she, that, it. Ուսէ նա, he or she eats. Ուսեն նոքա, they eat. Խնդրեմ զնա, I am looking for him, her or it. Նա է, it is he. Նա է, that is to say.

Նա, *conj*. But, however, nevertheless, yet, notwithstanding that; rather, it is better; indeed, really, look there.

Նա աւանդի, *conj*. Look there, look here.

Նաև, *conj*. Again, also, likewise; moreover, besides.

Նազարան (ի , իւ) *adj*. That gives praises.

Նազարանէլ (եմ , էցի) *v. a.* To give praise, to praise worthily.

Նազարանութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Eulogy, praise.

Նաղէլ (եմ , էցի) *v. n.* To play the bully or set up for a bean.

Նաղիկ (լւոյ , լեաւ) *adj*. Brave, honest, gallant; delicate, pretty, gentle, polite, civil, charming, gracious, fine, excellent.

Նա զի , *conj*. See Նա :

Նածիշա (ժշի , ժշաւ) *s. f.* Servant, girl or woman who waits on a lady.

Նախ, *adj. ind. and adv.* First: firstly, in the first place, before, heretofore, precedently, formerly; at first, at the first; originally.

Նախաբժիշկ (ժշի , ժշաւ) *s.* First physician.

Նախաբնաւորել (եմ , էցի) *v. a.* To establish or begin before, originally.

Նախաբոյս, *adj. ind.* Born or pro-

duced before or first, shotten out before. Նախաբուղիս, *adj. ind.* Gushed or rushed out before.

Նախագահ (ի , իւ) *adj. and s.* That holds the first place, principal: president; primate; overseer: See Նախագահութիւն : Նախագահ լինել, to preside.

Նախագահութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Presidency; primacy, primateship.

Նախագաղափար (ի , աւ) *s.* Prototype, original, model, pattern; archetype; primitive, noun primitive.

Նախագաւիթ (լժի , լժաւ) *s.* Forecourt.

Նախագէտ (գիտի , գիտաւ) *adj.* That knows beforehand, foreseeing; known beforehand, foreseen.

Նախագիծ (գծի , գծիւ) *adj. and s.* Written before; predicted: delineation, design, draught, sketch, minute; prototype.

Նախագիտութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Prescience; foreknowledge.

Նախագիր, *adj. ind.* Written before; predicted.

Նախադուռի (դիտոյ , դիտով) *adj. and s.* Principal, chief, president, prefect.

Նախագծել (եմ , էցի) *v. a.* To write beforehand; to predict.

Նախագոյ (ի , իւ) *adj.* See Նախագոյակ :

Նախագոյակ (ի , աւ) *adj.* Preexistent.

Նախագոյն (գունի , գունիւ) *adj. comp.* More ancient.

Նախագոյութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Preexistence.

Նախագործ , *adj. ind.* Made before.

Նախագործել (եմ , էցի) *v. a.* To do before.

Նախագուշակ (ի , աւ) *adj.* That foretells the future, prophetick, prognosticator; foretold, presaged, announced beforehand.

Նախագուշակել (եմ , էցի) *v. a.* To presage, to prognosticate, to announce beforehand, to predict, to prophecy.

Նախագուշակութիւն (Թեան , Թեամբ) *s.* Presage, prognostick, prognostication, predication, prophecy.

Նախագործ (ի , աւ) *s.* Author, the first inventor.

Նախագրաւել (եմ , էցի) *v. a.* To

preoccupy, to prepossess, to take before.

Նախագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write beforehand: to prescribe: See Մակագրել .

Նախագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing beforehand: prescription, usucaption. Ազատ or զերծ 'ի նախագրութենէ . imprescriptible. Ազատութիւն 'ի նախագրութենէ, imprescriptibility .

Նախադաս (ի, իւ) *adj.* Set over, put before; preferred .

Նախադասել (եմ, եցի) *v. a.* To set over, to put before; to prefer, to esteem more .

Նախադասելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* That is to be put before, preferable .

Նախադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First order or rank; preeminence, presidency: proposition, point .

Նախադաս . *adj. ind.* That begins to judge, at first judgment .

Նախադասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First judgment; prejudice .

Նախադիպեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Happened before .

Նախադիտել (եմ, եցի) *v. a.* To foresee .

Նախադիր, *adj. ind.* Put before, set over .

Նախադուռն (դրան, դրամբ) *s.* Vestibule; commencement .

Նախադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prefatory discourse, preface: preposition .

Նախազգուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Precaution, consideration, care taken beforehand .

Նախազեկոյց, *adj. ind.* Warned or announced before: See Նախազուշակ .

Նախազեկուցանել (եմ, կուցի) *v. a.* To warn, to announce beforehand .

Նախաթիւ, *adj. ind.* See Նախադաս .

Նախաթոռ, *s. ind.* The first seat, the first place .

Նախաժաման, *adj. ind.* That arrives before, beforehand .

Նախաժամանել (եմ, եցի) *v. n.* To come before, to arrive before .

Նախաժամանումն (նման, նմամբ) *s.* Prevention, the act of going or arriving before .

Նախախնամական (ի, աւ) *adj.* Careful; of providence .

Նախախնամել (եմ, եցի) *v. a.* To

provide, to take care, to preserve .

Նախախնամել (մի, մշաւ) *adj. and s.* That provides, that preserves, that takes care .

Նախախնամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Providence; care, act of providing for .

Նախածանօթ, *adj. ind.* Known before .

Նախածանօթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge; surmise, notion .

Նախածին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* That has produced before or formerly: elder, first born .

Նախածնունդ (ծննդեան, ծննդեամբ) *s. and adj.* First production, first born; origin, commencement: See Նախածին .

Նախածնող (ի, իւ) *s. and adj.* First father; first mother .

Նախակապուտ, *adj. ind.* That has robbed before; that is robbed before .

Նախկատար, *adj. ind.* Finished or accomplished beforehand .

Նախկարգ, *adj. ind.* Destined, ordained, established, disposed beforehand .

Նախկարգել (եմ, եցի) *v. a.* To ordain, to establish, to dispose beforehand; to predestinate .

Նախկարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ordinance, regulation made beforehand: See Նախասահմանութիւն .

Նախկարծ, *adj. ind.* Judged or suspected beforehand, prejudiced, conjectured .

Նախկայեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Preexistent, established before .

Նախկերտ, *adj. ind.* Built before or formerly .

Նախկործան, *adj. ind.* Overturned or ruined beforehand .

Նախկրթակ, *adj. ind.* That instructs before .

Նախկրթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* First exercise; disposition .

Նախհայեաց (եցի, եցաւ) *adj.* Foreseeing .

Նախհայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foresight .

Նախահայր (հօր, հարբ) *s.* The first father, patriarch .

Նախահանի (նւոյ, նւով) *s. f.* Great grandmother .

Նախահասակ (ի, աւ) *adj.* Young .

Նախահաւ (ու, ու) *s.* Great grand father .

Նախահաւակ, *adj. ind.* Begun first or before.
 Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To begin first, to invent, to be the first.
 Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. a.* See Նախահաւակել.
 Նախահաւակել (եմ, եցի) *v. n-p.* To be the first to follow; to go before.
 Նախահաւակ, *adj. ind.* That provides.
 Նախահաւակ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To provide.
 Նախահաւակութիւն See Նախահաւակութիւն.
 Նախահրաման, *adj. ind.* Commanded or ordered beforehand.
 Նախահրաւեր, *adj. ind.* Invited beforehand.
 Նախաձայն, *adj. ind.* That predicts; that is predicted, prophetick.
 Նախաձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name beforehand; to predict, to prophecy, to tell beforehand.
 Նախաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.
 Նախաձեռն, *adj. ind.* First, prompt, willing.
 Նախաճաշակ (ի, աւ) *s.* Foretaste: See Նախաճաշակ.
 Նախաճաշիկ (շէի, շկաւ) *s.* Breakfast, the first meal. Նախաճաշիկ առնել, to breakfast.
 Նախաճառ, *adj. ind.* Predicted, announced before.
 Նախաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To predict, to announce before.
 Նախաճառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prediction, prophecy.
 Նախամամ (ու, ու) *s. f.* See Նախահանի.
 Նախամայր (մօր, մարբ) *s. f.* The first mother.
 Նախամատոյց, *adj. ind.* Preferred.
 Նախամատոյց առնել, to prefer.
 Նախամարգարէ (ի, իւ) *s.* The first prophet.
 Նախամարդ (ոյ, ու) *s.* The first man.
 Նախամարտիկ (տէի, տկաւ) *s.* That is the first to fight; chief of an army; skirmisher.
 Նախամարտկոց (ի, աւ) *s.* Counter-guard.
 Նախամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Skirmish.
 Նախամեծար, *adj. ind.* Preferred,

preferable. Նախամեծար առնել, ընտրել or համարիլ, to prefer, to choose, to elect, to esteem most.
 Նախամեծարել (եմ, եցի) *v. a.* See Նախամեծար առնել.
 Նախամեծարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preference. Նախամեծարութեամբ իմն, preferably.
 Նախայայն (ի, իւ) *adj.* That has sinned before.
 Նախայարմարել (եմ, եցի) *v. a.* To adjust, to render fit beforehand.
 Նախայաւիտեան, *adj. ind.* That exists before all ages, eternal.
 Նախայօժար, *adj. ind.* Prompt, well disposed beforehand.
 Նախանկատ, *adj. ind.* Observed or destined beforehand.
 Նախանկար, *adj. ind.* Designed or formed beforehand, foreseen.
 Նախանկարել (եմ, եցի) *v. a.* To design, to form beforehand.
 Նախանձ (ու, ու) *s.* Envy; emulation; jealousy, rivalry; zeal, fervour, warmth, affection, desire. Նախանձ արկանել, to cause desire, to excite, to make fond of, to cause affection. Նախանձ առնել, to fascinate, to charm. Նախանձ առնուլ or բերել, to envy, to bear envy.
 Նախանձաբեկ, *adj. ind.* That is dying with envy, full of envy, envious, that bears envy.
 Նախանձալից, *adj. ind.* Full of envy, envious.
 Նախանձախնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Zealous, fervent; zealot, venger.
 Նախանձայոյզ, *adj. ind.* See Նախանձախնդիր.
 Նախանձայուղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal, fervour, warmth; envy, jealousy.
 Նախանձառու (ի, աւ) *adj.* See Նախանձախնդիր.
 Նախանձարկու (ի, աւ) *adj.* That raises envy: See Նախանձախնդիր.
 Նախանձարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of raising envy; envy.
 Նախանձաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Zealous, zealot; envious, that bears envy; emulous, emulator, rival, jealous, co-rival, competitor; desirous.
 Նախանձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Zeal; envy, emulation, jealousy, rivalry.
 Նախանձելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Long-

ed for, sought, desirable, to be wished for.

Նախանձեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To raise desire, to cause desire, to excite.

Նախանձիլ (եմ, ձեցայ) v. n-p. To envy, to bear envy, to be jealous; to be zealous.

Նախանձոտ (ի, աւ) adj. Envious, that bears envy; zealous, zealot.

Նախանձորդ (ի, աւ) adj. Zealous, zealot; emulator, jealous, rival.

Նախանձուկ, s. ind. Նախանձուկս արկանել, To raise desire, to cause desire.

Նախանշանակ, adj. ind. That marks, that makes known beforehand.

Նախանուէր, adj. ind. Offered, given beforehand.

Նախանուն (ւան,ւամբ) s. Praenomen: See Մականուն:

Նախաշաւիղ (ւղի,ւղաւ) s. and adj. Herald; that goes before; first, preliminary. Նախաշաւիղ ընթանալ, to precede, to go, to march before.

Նախաշխարհիք (հեաց, հեք) s. pl. Antiquity, the ancients.

Նախաշար (ի, աւ) adj. and s. The first wicked or bad one, the Devil.

Նախապահեստ, adj. ind. Preservative.

Նախապաշարել (եմ, եցի) v. a. To preoccupy, to prepossess.

Նախապաշարումն (բման, բմամբ) s. Preoccupation, prepossession, prejudice.

Նախապապ (ու, ու) s. See Նախահաւ:

Նախապատարագող (ի, աւ) adj. That offers, that sacrifices first (speaking of Abel).

Նախապատիւ, adj. ind. Honoured beforehand; principal, preferable, worthy of the greatest honours, of greater consequence.

Նախապատճառ, s. ind. First cause, principle.

Նախապատմել (եմ, եցի) v. a. To tell, to announce beforehand.

Նախապատուար (ի, աւ) s. Counter-guard.

Նախապատուել (եմ, եցի) v. a. To prefer; to honour more, to pay the first honours to any one.

Նախապատում, adj. ind. Predicted, announced beforehand.

Նախապատուութիւն (թեան, թեամբ) s. Preference, advantage, privilege, prerogative.

Նախապատրաստել (եմ, եցի) v. a. To prepare: See Պատրաստել:

Նախապատրաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Preparation: See Պատրաստութիւն:

Նախապարգև, adj. ind. That is given beforehand.

Նախապարիսպ (բապի, բապաւ) s. Rampart.

Նախապետ See Նահապետ:

Նախապետաբար, adv. Principally.

Նախապետութիւն See Նահապետութիւն:

Նախ առաջին, adv. In the first place, at first.

Նախասահմանեալ (ելոյ, ելով) adj. and s. Predestined, elected.

Նախասահմանել (եմ, եցի) v. a. To predestinate, to elect.

Նախասահմանութիւն (թեան, թեամբ) s. Predestination, election.

Նախասարկաւադ (ի, աւ) s. Archdeacon.

Նախասաց, adj. ind. Predicted.

Նախասացիկ, adj. ind. See Նախասաց:

Նախասացութիւն (թեան, թեամբ) s. Prediction.

Նախասերմանել (եմ, եցի) v. a. To sow, to spread beforehand.

Նախակիղքն, s. ind. Principle, commencement, origin; author.

Նախաստեղծ (ի, իւ) adj. Created first, first.

Նախաստեղծել (եմ, ստեղծի) v. a. To create first, to produce, to draw out of nothing.

Նախաստեղծիկ, adj. ind. See Նախաստեղծ:

Նախաժախճան, adj. ind. That causes death before the proper time; premature.

Նախաժառանգ, adj. ind. That has laboured the first or a great deal.

Նախաժկայ (ի, իւ) s. Protomartyr.

Նախաձշուել (եմ, եցի) v. a. To decree, to decide beforehand.

Նախատ, s. ind. Shame, opprobrium, infamy: See Նախատինք: Նախատ լինել, to be blamed, to become infamous.

Նախատուից, adj. ind. Shameful, ignominious, infamous, defamatory, dis-

honourable, offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious.

Նախասական (ի, աւ) *adj.* See Նախասալից :

Նախասանք See Նախասինք :

Նախանդեակ, *adj. ind.* Knowing beforehand, warned.

Նախանդեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge.

Նախառեւ (եմ, եցի) *v. a.* To insult, to injure, to offend, to outrage; to reproach, to blame.

Նախառես (ի, աւ) *adj. and s.* Foreseeing; prophet: foreseen. Նախառես լինել, to foresee, to look into futurity.

Նախառեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Foreknowledge, foresight; prophecy.

Նախասինք (սանաց, սանօք) *s. pl.* Affront, injury, offence, outrage, wrong, indignity, excess, prejudice; blame, reproach: shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; spite, mortification.

Նախասիւ (աչի, աչաւ) *adj. and s.* Insulting, that outrages, that scandalizes, that reproaches.

Նախասիւ (ապի, ապիւ or ապաւ) *s.* See Նախազապար :

Նախասորդ (ի, աւ) *adj. and s.* See Նախասիւ :

Նախատուր, *adj. ind.* Given beforehand.

Նախատնակ (ի, աւ) *s.* Eye of a feast.

Նախարար (ի, աւ) *s.* Satrap, governor of a province, prefect, mayor.

Նախարարազն (զին, զամբ) *s.* That is of the family of a satrap or of a prefect.

Նախարարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a satrap or to a prefect; principal.

Նախարարակոյտ, *adj. ind.* Assembly composed of satraps or prefects.

Նախարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Satrapy, prefecture, mayoralty.

Նախացուցակ (ի, աւ) *s.* Pattern, model: See Նախազապար :

Նախաքարոզ, *s. ind.* That preaches, that announces beforehand.

Նախդիր (գրի, գրաւ) *s.* Preposition, particle put before words to mark the case.

Նախեղակ, *adj. ind.* Preexistent.

Նախեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preexistence.

Նախենթադրել (եմ, եցի) *v. a.* To presuppose.

Նախենթադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presupposition.

Նախերգարար, *adv.* As a prelude, Նախերգանք (նայ, նօք) *s. pl.* Prelude, exordium, preface, prologue, prolegomena.

Նախերգել (եմ, եցի) *v. a.* To prelude; to tune.

Նախերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prelude; intonation: See Նախերգանք :

Նախերկց (րիցու, րիցամբ) *s.* Dean.

Նախերեակ, *adj. ind.* Appeared before or formerly.

Նախերիցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deanery.

Նախ զառաջինն, *adv.* See Նախ առաջին :

Նախե (ի, իւ) *adj.* See Նախեղակ : Նախընթաց (ի, իւ) *s. and adj.* Herald, precursor, predecessor; antecedent, precedent, previous; preliminary.

Նախընթացարար, *adv.* Precedently.

Նախընթացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of going before; progress, advancement.

Նախընծայ, *adj. ind.* Given before or at first, first.

Նախիմաց, *adj. ind.* That knows beforehand, foreseeing.

Նախիր (խրի, խրաւ) *s.* Herd of black cattle.

Նախծին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* First born, eldest.

Նախկի, *adj. ind.* See Նախկին :

Նախկին, *adj. ind. and adv.* First, principal, primordial, primitive: in the first place, primitively, before, beforehand, at first.

Նախախիր (չրի, չրաւ) *s.* Malice, wickedness, evil, loss, prejudice: See Նախիր :

Նախնական (ի, աւ) *adj.* Primitive, ancient; first, principal.

Նախնակերա, *adj. ind.* Built a long time ago, ancient.

Նախնակի, *adj. ind.* First.

Նախնի (նւոյ, նեաւ) *adj. and adv.* First, primitive, ancient, old: in the first place, before, originally, formerly. Նախնիք, the ancients, ancestors, antiquity; antecedents, forefathers. Նախնուհ, antiently, formerly, in former ages.

Նախողջոյն, *s. ind.* First salute or compliment.

Նախորդ (*ի, աւ*) *s.* Predecessor.

Նախուհեմ, *adj. ind.* See Նախասացիկ :

Նախասացիկ, *adj. ind.* Acquired or created at first or beforehand, first.

Նահանգ (*ի, աւ*) *s.* Region, land, country, province, climate.

Նահանջ (*ի, իւ*) *s.* The odd day in leap year, intercalary day. Նահանջ ամ, leap year, bissextile. Նահանջ լուսնական, intercalation.

Նահանջել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distract, to turn, to divert, to parry, to move, to make desist or give over, to disengage, to retract, to draw back, to revoke; to stop, to hinder, to drive back.

Նահանջիչ (*ըչի, ջլաւ*) *adj. and s.* That turns aside, that hinders, that diverts, that revokes.

Նահանջումն (*ըման, ջմամբ*) *s.* The act of turning aside, hinderance, diversion; retraction, revocation, recantation; counter-order.

Նահապետ (*ի, աւ*) *s.* Patriarch, chief of a family, author, prince.

Նահապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Patriarchship, dignity of the head of a family; principality: family, house.

Նահապետ (*ի, աւ*) *s.* Adventurer, that attacks the first; hero; martyr.

Նահապետագիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* Chief of warriors, commander: See Հանգիսագիր :

Նահապետակից (*կցի, կցաւ*) *s.* Companion in arms or martyrdom.

Նահապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make a martyr.

Նահապետիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To take one's chance, to expose one's self, to give or go to the charge against the enemy, to attack, to be foremost in the battle or to charge the enemy; to devote one's self, to become a martyr: See Մարտիրոսանալ :

Նահապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bravery, attack, shining valour, achievement, great or fine military actions, exploit, heroism: martyrdom: See Մարտիրոսութիւն :

Նաշայ (*ի, իւ*) *s.* Mat, rush-mat.

Նամակ (*ի, աւ*) *s.* Letter, writing, epistle. Տուն նամակաց, secretary's place or office: post.

Նամակագիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.*

That writes a letter: secretary. Նամակագիր լինել, to write a letter.

Նամակագրական (*ի, աւ*) *adj.* Epistolary.

Նամակակիր (*կրի, կրաւ*) *s.* That carries letters, courier, post.

Նամակամատոյց, *s. ind.* That gives, that presents a letter; that carries letters.

Նայ (*ի, իւ*) *adj.* Liquid (speaking of letters.)

Նայազայ (*ի, իւ*) *s.* Naiad.

Նայաղէս, *adv.* Liquidly; gently, with clemency: as he, the same as he, like him, as well as he.

Նայեացք (*եցից, եցիւք*) *s. pl.* Look, sight, aspect, glance of the eye.

Նայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To look at, to cast the eyes on, to stare in the face.

Նանիր (*նրի, նրաւ*) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous. 'Ի նանիր, in vain, vainly.

Նանրակող (*ի, աւ*) *adj.* That speaks vainly or unjustly.

Նանրասորհուրդ, *adj. ind.* Vain, that thinks of useless or chimerical things.

Նանրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To faint away, to cease to be, to become vain or useless.

Նանրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To render vain or useless, to consume.

Նանրիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See Նանրանալ :

Նանրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vanity, futility, frivolity, trifle, nothingness.

Նաշ (*ի, իւ*) *s.* See Ռազալ :

Նաշիհ (*շնայ, շնով*) *s.* Best or prime flour.

Նա ուրեմն, *conj.* But, then, well now.

Նապաստակ (*ի, աւ*) *s.* Hare. Մասակ or էգ նապաստակ, female hare. Գետնափոր նապաստակ, rabbit, cony.

Նատիր, *s. ind.* Nadir.

Նարգէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Narcissus; bell-flower.

Նարգէս (*գիսի, գիսիւ*) *s.* Ferula.

Նարդոս (*ի or գետն, գոսիւ*) *s.* Nard.

Նարինջ (*ոնջոյ, օնջով*) *s.* Orange. Օշարակ նարինջոյ, sherbet. Քաղցրաւենի նարինջոյ, candied orange peel, conserve of oranges.

Նարնջագոյն, *adj. ind.* Of a lively orange red, of the colour of an orange, orange coloured.

Նարնջենի (նոյ, նեաւ) *s.* Orange tree.

Նարա (ի, իւ) *s.* Chess; back gammon; game.

Նարոս (նւ, ու) *s.* Thread or tissue of various colours together.

Նարոսաներկ (ի, աւ) *adj. and s.* Dyed or that dyes with different colours.

Նաւ (նւ or ի, ու or աւ) *s.* Ship, vessel, sail; boat; bark. Գումարաւ նաւուց, fleet. Վարձ նաւու, freight. Մտանել 'ի նաւ, to embark. Մուծանել or դնել 'ի նաւ, to embark. Հանել 'ի նաւէ, to disembark. Նաւաւ, naval.

Նաւաբեկ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւաբեկ լինել, to be shipwrecked, to be lost.

Նաւաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւագնաց (ի, իւ) *adj.* Navigating, that navigates, that travels by sea, navigator. Նաւագնաց լինել, to navigate, to go to sea.

Նաւագնացիկ, *adj. ind.* See Նաւագնաց:

Նաւագնացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea.

Նաւադործ (ի, աւ) *s.* That builds, that constructs ships.

Նաւադն (ի, իւ) *s.* Mariner, sailor, seafaring people.

Նաւալուղակ (ի, աւ) *adj.* Navigating.

Նաւախիճ (խճի, խճիւ) *s.* Ballast.

Նաւախուժ (խժի, խժիւ) *s.* Fleet.

Նաւակ (ի, աւ) *s.* Boat, bark, yawl, small ship, small vessel, sculler, gondola, ferry-boat, lighter, wherry, shallop, skiff-barge.

Նաւակաւ (ի, աւ) *s.* Remora: See խթնէիս:

Նաւակառոյց (ռուցի, ռուցիւ) *s.* See Նաւադործ:

Նաւակավար (ի, աւ) *s.* Boatman, that conducts a boat.

Նաւակատիք (տեաց, տեօք) *s. pl.* Dedication, consecration; feast, rejoicing.

Նաւակերտ (ի, աւ) *s.* See Նաւադործ:

Նաւակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* Companion on a voyage.

Նաւակոծ, *adj. ind.* Shipwrecked. Նաւակոծ լինել, to encounter shipwreck.

Նաւակոծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To encounter shipwreck; to be lost, to perish by shipwreck.

Նաւակոծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shipwreck.

Նաւակոխ, *adj. ind.* See Նաւաւաբեկ:

Նաւակոռութիւն See Նաւամարտութիւն:

Նաւահանգիստ (գտտի, գտտիւ) *s.* Port, harbour, roadstead.

Նաւահանդէս (գիսի, գիսիւ) *s.* Squadron.

Նաւաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of towing, drawing a vessel or a boat.

Նաւաձիգ, *adj. ind.* That tows.

Նաւազողակ See Նաւալուղակ:

Նաւամարտիկ (տէի, տէաւ) *adj.* Fighting at sea; naval (fight).

Նաւամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Naval fight; mocksea fight, naumachy.

Նաւամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* Embarked, that embarks.

Նաւաչու, *adj. ind.* See Նաւաւագնաց:

Նաւապետ (ի, աւ) *s.* Captain of a ship, pilot, that steers a ship; master of a vessel.

Նաւապետական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the captain of a ship.

Նաւապետել (եմ, էցի) *v. n.* To steer a ship, to act as a captain, to command.

Նաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering of a ship, charge or office of a captain of a ship.

Նաւասարդ (ի, իւ) *s.* The first ancient month of the Armenians: See Ամիս:

Նաւաստ (ի, իւ) *s.* See Նաւաստի:

Նաւաստի (տույ, տեաւ) *s.* Mariner, sailor, tar, seafaring people.

Նաւաստիկ, *adj. ind.* Marine, naval.

Նաւաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade, profession of a sailor; navy, navigation.

Նաւավար (ի, աւ) *s.* Captain, steerer of a vessel, helmsman; pilot; sailor, mariner, tar; boatman, rower, bargeman, that steers a vessel.

Նաւաւարկել (եմ, եցի) *v. n.* To command, to steer, to guide a vessel.

Նաւաւարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Steering a vessel; navy, navigation: See Նաւապետութիւն and Նաւաստութիւն:

Նաւատորմիչ (մղի, մղաւ) *s.* Squadron, fleet.

Նաւարան (ի, աւ) *s.* Arsenal.

Նաւարկել (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea.

Նաւարկելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Navigable.

Նաւարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation, voyage at sea; navy, art or profession of navigation, sailing; histiodromia.

Նաւացունկ (ցակի, ցակաւ) *s.* Bow of a ship or boat.

Նաւափայտ (ի, իւ) *s.* Wood that is used to build a ship or boat.

Նաւաքարչ (ի, իւ) *adj. and s.* See Նաւաձիգ:

Նաւաքարչութիւն See Նաւաձիգութիւն:

Նաւել (եմ, եցի) *v. n.* To sail, to navigate, to go to sea. Նաւել յաւ ջրակ հողմով, to go before the wind.

Նաւելութիւն See Նաւարկութիւն:

Նաւթ (ի, իւ) *s.* Petroleum; pitch, tar.

Նաւորդ (ի, աւ) *s.* Navigator, that travels by sea, passenger: See Նաւաստի:

Նաւուզիչ (ուզի, ուզիւ) *s.* Pilot, that guides a ship; captain, steersman. Նաւուզիչ լինել, to navigate, to guide, to conduct a ship.

Նաւուզիչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Navigation; histiodromia.

Նափորտ (ի, աւ or ամբ) *s.* Bishop's cope, chasuble, dalmatic vestment; tunick, ecclesiastical garment.

Նափորտանի, *s. pl. ind.* Bishop's copes, tunicks.

Նափորտապատ, *adj. ind.* Clothed in a cope.

Նաքարակիւս (կտի, կտիւ) *s.* Farthing, halfpenny; mite, fourth part of a penny.

Նգահար (ի, աւ) *adj.* That drives in a stake.

Ներք (ներգի, ներգիւ) *s.* Nerve; artery, arterial vein: sangle, leather band, strap, traces, shœtic, cord.

Նեխ (ոյ, ու) *s.* Putrefaction, pu-

treescence, corruption, caries, chancre; twang; bad smell.

Նեխաշագիւ, *adj. ind.* Putrified (dead body).

Նեխաւ (ելոյ, ելով) *adj.* Putrified, putrescent, rotten, corrupt, infected, stinking, putrid, spoiled.

Նեխել (եմ, եցի) *v. a.* To putrify, to corrupt, to spoil, to turn, to make putrid, to rot.

Նեխեցունել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Նեխել:

Նեխիւ (իմ, իեցոյ) *v. n-p.* To become putrid, to be corrupted, to be spoiled, to be rotten, to rot, to be stinking, to be tainted, to smell badly.

Նեխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Նեխ:

Նեխուր (ի, աւ) *s.* Celery; smallage.

Նեկտար (ի, աւ) *s.* Nectar.

Նեղ, *adj. ind.* Narrow, confined.

Ի նեղ արկանել or հասուցանել, to reduce to straights, to constrain, to force, to press, to urge, to compel, to restrain, to bind, to oblige, to drive into a corner, to embarrass.

Նեղաբերան, *adj. ind.* That has a narrow mouth.

Նեղածերպ, *adj. ind.* That has a narrow hole.

Նեղահաւատ, *adj. ind.* That has a weak or imperfect faith.

Նեղասիրտ (սրտի, սրտաւ) *adj.* Impatient, that is easily vexed, spiteful, touchy, angry, choleric.

Նեղասրտել (իմ, տեցոյ) *v. n-p.* To be impatient, to be vexed, to be spiteful, to lose one's patience, to be angry.

Նեղասրտութիւն See Նեղասրտելութիւն:

Նեղել (եմ, եցի) *v. a.* To make narrow, to reduce, to constrain, to urge, to force, to press, to afflict, to torment, to vex, to disquiet, to trouble, to importune, to incommode, to work, to give trouble, to inconvenience, to harass, to infest, to molest, to provoke, to plague, to tire out, to oppress, to persecute, to maltreat.

Նեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Binding up; constraint, necessity, oppression, persecution, tribulation, trouble, ado, sorrow, affliction, inquietude, torment, vexation, incommodiousness,

importunity, weariness, fatigue, grief, displeasure.

Նեղուլ (ում, զեցայ) *v. n-p.* To be disquieted, to be vexed, to be uneasy, to be afflicted, to torment one's self, to be tired, to be displeased.

Նեղուց (ի, իւ) *s.* Straight, channel of the sea, bosphorus, pass; ravine or narrow pass between mountains: See Նեղ:

Նեղորոտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impatience, inquietude of mind, anger, vexation.

Նեղ (ի, աւ) *s.* and *adj.* See Նեղութիւն and Նեղաւոր: Նեղաւ, with fraud, fraudulently, artificially, insidiously, maliciously, malignantly. Նեղ գործել See Նեղեկ:

Նեղաժէտ (ժետի, ժետաւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղաժող (ի, իւ) *adj.* See Նեղ, գաւոր:

Նեղալից, *adj. ind.* See Նեղ, գաւոր:

Նեղախոռչ, *adj. ind.* That kills with malice.

Նեղախոհ or Նեղախորհ (ի, իւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղախոս (ի, աւ) *adj.* That speaks fraudulently: See Նեղաւոր:

Նեղախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraudulent discourse.

Նեղամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See Նեղաւոր:

Նեղանք (նայ, նք) *s. pl.* See Նեղութիւն: Նեղանք See Նեղ, գաւ:

Նեղապատիր, *adj. ind.* Deceitful, deceived: See Նեղաւոր:

Նեղաւոր (ի, աւ) *adj.* Fraudulent, deceitful, cheating, artificial, insidious, malicious, malignant, quack, felonious, infidel, disloyal, perfidious, artful, cunning, coaxing, canting, insulting, roguish, swindling, trickish.

Նեղաւորել (եմ, էցի) *v. a. and n.* See Նեղեկ:

Նեղաւորութիւն See Նեղութիւն:

Նեղել (եմ, էցի) *v. a.* To defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to insult, to apostatize, to suborn, to corrupt, to circumvent, to betray.

Նեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fraud, artifice, bad trick, disguise,

slyness, quackery, circumvention, deceit, surprise, cheat, cheating, subtlety, ambush, craft, effrontery, knavery, malice, abuse, duplicity, felony, deception, trickery, conspiracy, perfidy, disloyalty, treason.

Նեպուկ (պկի, պկաւ) *s.* Woodlouse.

Նեռն (աքն, ուամբ) *s.* Antichrist.

Նեսար (ի, աւ) *s.* See Ռե or Ռեւաւարութիւն:

Նետ (ի, իւ) *s.* Dart, arrow of a bow.

Նետալից, *adj. ind.* Full of arrows.

Նետակալ (ի, աւ) *s.* Machine for shooting arrows.

Նետահար (ի, աւ) *adj.* Wounded with an arrow.

Նետահարել (եմ, էցի) *v. a.* To wound with an arrow.

Նետաձիգ, *adj. ind.* Archer, that shoots an arrow; that is used for shooting arrows. Նետաձիգ լինել to shoot, to let fly an arrow, to draw a bow.

Նետաձգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Shooting, letting fly an arrow.

Նետել (եմ, էցի) *v. a.* See Նետաձիգ լինել:

Նետնկէց (կէցի, կէցաւ) *s.* See Նետաձիգ: Նետնկէց մի, shaft of an arrow or a crossbow, space equal to the flight of an arrow. Նետնկէց մի նել See Նետաձիգ լինել:

Նետնկէցութիւն See Նետաձգութիւն:

Նետող (ի, աւ) *adj. and s.* Archer, that shoots, that draws a bow or crossbow.

Ներ (ի, իւ) *s. f.* Sister in law.

Ներածել (եմ, էցի) *v. a.* To introduce.

Ներածու (ի, աւ) *adj.* That introduces, introductory.

Ներածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Introduction.

Ներակերակ See Ներակ:

Ներակրթել (եմ, էցի) *v. a.* To instruct, to give instruction.

Ներանմն, *adj. ind.* See Ներանմնաւոր:

Ներանմնական (ի, աւ) *adj.* See Ներանմնաւոր:

Ներանմնաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To give one's self up to a spiritual life.

Ներանմնացեալ (ելոյ, էլով) *adj.* See Ներանմնաւոր:

Ներանձնաւոր (ի, աւ) *adj.* Solitary, devoted, contemplative, spiritual.

Ներանձնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solitude, spiritual life, contemplation.

Ներբան (ի, իւ) *s.* Flat or sole of the foot. Ներբան հողաթափից, sole of the shoe.

Ներբող (ի, իւ) *s.* Eulogy, praise, panegyrick, panegyric discourse.

Ներբողաբան (ի, իւ) *adj.* That gives praise, panegyrist.

Ներբողաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To give praises, to praise.

Ներբողաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Ներբող:

Ներբողական (ի, աւ) *adj.* Of praise, panegyric.

Ներբողանի, *s. ind. pl.* Praises.

Ներբողեան (զենի, զենիւ) *s.* See Ներբող:

Ներբողել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to commend, to give praises, to make a panegyrick.

Ներբողիչ (չի, զաւ) *adj. and s.* Praiser, panegyrist.

Ներբուսական (ի, աւ) *adj.* That makes shoot, bud or grow.

Ներքէ (ի, աւ) *adj.* Low, without vigour, weak.

Ներքէիլ (եմ, աեցայ) *v. n-p.* To become weak, to lose one's strength.

Ներքէութիւն (ւման, ւմամբ) *s.* Weakness, debility, diminution of strength.

Ներգոյ (ի, իւ) *adj.* Innate, natural.

Ներգոյական (ի, աւ) *adj.* Commorative.

Ներգոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be innate or natural; to be born, to be produced, to be.

Ներգործաբար, *adv.* Actively.

Ներգործական (ի, աւ) *adv.* Active; energetick; actual.

Ներգործականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Activity, active faculty.

Ներգործել (եմ, եցի) *v. a.* To act, to do, to operate, to produce, to enter, to penetrate; to influence.

Ներգործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Action; act, deed, work; operation; energy, virtue, force; influence; activity.

Ներգաշնական (ի, աւ) *adj.* See Ներգաշնականոր:

Ներգաշնականաւ, *adv.* Harmoniously, harmonically.

Ներգաշնականոր (ի, աւ) *adj.* Harmonious, harmonick, concerted.

Ներգաշնականորել (եմ, եցի) *v. a.* To concert, to render harmonious or harmonick.

Ներգաշնականորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harmony, concert, concord, consonance, symphony, melody, correspondence.

Ներգապաւ, *adj. ind.* Nervous, provided or covered with nerves.

Ներգէայ, *adj. ind.* That is made of nerves; arterial, full of arteries.

Ներգեր, *s. pl. ind.* See Ներար:

Ներել (եմ, եցի) *v. n.* To pardon, to grant pardon for a fault, to forgive sins, to excuse; to permit, to tolerate; to endure, to suffer, to support, to bear.

Ներելաբար, *adv.* Venially.

Ներելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Venial; pardonable, excusable, that may be forgiven.

Ներէիդ (ի, աւ) *s.* Nereid.

Ներնդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that holds, that incloses: See Ննդունակ:

Ներնդունական (ի, աւ) *adj.* Contingent, casual.

Ներնդունականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contingence, casualty.

Ներնածել (եմ, եցի) *v. a.* To bury, to inter: See Թաղել:

Ներկ (ի, իւ) *s.* Tint, dye, colour.

Ներկած, *adj. ind.* Dyed.

Ներկածոյ (ի, իւ) *adj.* See Ներկած:

Ներկայ (ի, իւ) *adj. and s.* Present, actual.

Ներկայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence.

Ներկանել (եմ, ներկի) *v. a.* To dye, to colour, to give colour to, to illuminate.

Ներկարան (ի, աւ) *s.* Dyehouse.

Ներկարար (ի, աւ) *s.* Dyer, colourist.

Ներկարարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dye, art of dyeing.

Ներկել (եմ, եցի) *v. a.* See Ներկանել:

Ներկէս (կիսի, կիսաւ) *s.* Torpedo: See Շաթակ:

Ներկուած (ոյով) *s.* Dye, tint, colour.

Ներկուռ, *adj. ind.* Well skilled, clever, learned, imbued, instructed, erudite, manly enlightened.

Ներդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, knowledge, science, erudition.

Ներհ, *adj. ind.* See Ներհուն:

Ներհակ (ի, աւ) *adj.* Contrary, adverse, averse, repugnant, opposed, unfavourable, inimical, contradictory, incompatible.

Ներհակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Inimical: See Ներհակ.

Ներհական (ի, աւ) *adj.* See Ներհակ:

Ներհականութիւն See Ներհակութիւն:

Ներհակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To contrast, to be opposed, to be repugnant, to be contrary, to contradict.

Ներհակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adversity, contrariety, opposition, contradiction, antipathy, aversion, enmity, repugnance, unsociability, contrast, implication, incompatibility.

Ներհակել (եմ, եցի) *v. a.* To twist, to join, to compose: See Հիւսել:

Ներհմուտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Erudition, knowledge, instruction.

Ներհուն (ի, աւ) *adj.* See Ներհուն:

Ներհունանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be well skilled or clever in a science or art, to possess knowledge or erudition.

Ներմարգանալ (ամ, գացայ) *v. n-p.* To be incarnate, to take flesh, to become man.

Ներմարգկութիւն See Ներմարմնութիւն:

Ներմարգութիւն See Ներմարմնութիւն:

Ներմարմնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Incarnation.

Ներմանալ (ամ, միացայ) *v. n-p.* To be united, to be joined.

Ներշնչանակ (ի, աւ) *adj.* Ներշնչանակաց գիտութիւն, Encyclopedia. Ներշնչանակաց գիտութեան, encyclopedical.

Ներողամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Indulgent, condescending, merciful.

Ներողամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indulgence, condescension, clemency.

Ներողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pardon, remission, relaxation, sufferance, concession, permission; mercy, grace, pity, excuse, indulgence. Ներողութեամբ, indulgently.

Ներում or 'ի ներում, *adv.* In what, in which.

Ներումն (բման, բմամբ) *s.* See Ներողութիւն:

Ներպարունակել (եմ, եցի) *v. a.* To contain, to enclose.

Ներվարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Instruction, erudition, exercise.

Ներվարժումն (թեան, թեամբ) *s.* See Ներվարժութիւն:

Ներազական (ի, աւ) *adj.* Of singing, of song, poetical.

Ներաբամարդեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Conceived. Ներաբամարդեալ բան, conception, thought.

Ներփակել (եմ, եցի) *v. a.* To environ, to surround, to encircle.

Ներքեիլ See Ներգեիլ:

Ներքին (քնոյ, քնով) *adj.* Interior, internal, intrinsic; intestine; intimate, cordial; secret; low, situated lower.

Ներքինապետ (ի, աւ) *s.* Chief of the eunuchs.

Ներքինացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To castrate.

Ներքինի (նւոյ, նեաւ) *s.* Eunuch, one that is castrated, castrated man.

Ներքին (ոյ, ով) *s.* The fruit of the lotos: the lotos tree.

Ներքինագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Interior.

Ներքնագունդ, *adj. ind.* Interior (speaking of troops or warriors.)

Ներքնադրոշմ, *adj. ind.* Marked inside.

Ներքնախաղ (ի, իւ) *s.* A note in music.

Ներքնախարիսխ (բսի, բսաւ) *s.* Pedestal, stand.

Ներքնակ (ի, աւ) *s.* Mattress: shirt; under waistcoat.

Ներքնաշարեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Ranged or accumulated below.

Ներքնատուն (տան, տամբ) *s.* The lowest floor of a house or building; cellar.

Ներքնապետ See Ներքինապետ:

Ներքոյ, *prep. and adv.* Under, underneath, below; inside, inwardly; below, beneath: See 'ի ներքոյ: Ներքոյ անկեալ, subject, submissive, dependent.

Ներքոյք (յեց, յեւք) *s. pl.* The inside, interior.

Ներքուս, *adv.* Internally, inside,

inwardly; below, beneath: See 'ի ներքեւ:

Ներքս See 'ի ներքս:

Ներքսադրել (եմ, էցի) *v. a.* To put in.

Ներքսակողմն (դման, դմամբ) *s.* Interior, the inside part.

Ներող (ի, աւ) *adj.* Indulgent, merciful.

Նեցուկ (ցկի, ցկաւ) *s.* Stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress. Նեցուկս արկանել or դնել, to prop, to stay, to support.

Նշովել (եմ, էցի) *v. a.* To anathematize, to excommunicate; to curse, to imprecate; to detest, to swear.

Նշովք (վից, վիւք) *s. pl.* Anathema, excommunication, execration, detestation; malediction, imprecation; swearing. Նշով լինել, to be excommunicated.

Նէ See Նւ:

Նէարդ See Նէարդ:

Նէեղաս (այ, աւ) *s.* Sort of bird.

Նէեսայ (այ, աւ) *s.* Sort of bird.

Նէսար See Նէսար:

Նէար (ի, աւ) *s.* Scales of a balance, wooden scale.

Նժգեհ (ի, աւ) *adj. and s.* Stranger, alien, emigrant.

Նժգեհակից (կցի, կցաւ) *s.* Companion of a stranger.

Նժգեհունթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of an alien, of a stranger; emigration.

Նժոյգ (նժուգի, նժուգիւ) *s.* Courser (horse).

Նիաղ (ի, իւ) *adj.* Small, defective, poor, necessitous, indigent.

Նիաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defect, failing, necessity, indigence.

Նիգ (նգի, նգաւ) *s.* Lock, bar, clasp, bolt; portcullis; stock lock.

Նիզակ (ի, աւ) *s.* Spear, halberd, lance, dart, pike; spontoon, javelin.

Նիզակաբուն (բնոյ, բնով) *s.* Shaft, handle of a halberd.

Նիզակակիր (կրի, կրաւ) *s.* Halberdier, lancer, pikeman.

Նիզակակից (կցի, կցաւ) *s.* Aid-de-camp; ally.

Նիզակակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To be allied; to aid.

Նիզակակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alliance, league, confederation; help, succour, assistance.

Նիզակամիգ, *adj. ind.* Javelin-man, lancer.

Նիզակամեղ (ի, իւ) *s.* See Նիզակաբուն:

Նիզակամեգ (տիգի, տիգաւ) *s.* See Նիզակաբուն:

Նիզակաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* See Նիզակակիր:

Նիհար (ի, աւ) *adj.* Lean, dry.

Նիհարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To thin, to be thin, to become lean.

Նիհարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make lean, to extenuate, to weaken, to emaciate, to attenuate.

Նիհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leanness, emaciation, extenuation.

Նիհլ *s. ind.* Slumber, sleep, repose.

Նիշ (նշի, նշիւ) *s.* Sign, mark; spot; speck, freckle, mark, sunburning; seam, cicatrice; point. Այս նիշ, այն նիշ, such an one, such.

Նիսան (ի, աւ) *s.* One of the Hebrew months.

Նիսա (նսաի, նսաիւ) *s.* Seat, manner of being seated; situation, position, posture, place; seat, capital city. Նիսա ժողովոյ, sitting, session of a council. 'ի նիսա ննջել, to sleep sitting. 'ի նիսա լինել, to sit, to be seated.

Նիսալ (ամ, աացի) *v. a.* To invent, to contrive.

Նիրհ, *s. ind.* Light sleep, drowsiness, dozing; slumber, repose. Նիրհ առնուլ See Նիրհել:

Նիրհել (եմ, էցի) *v. n.* To sleep, to begin to sleep, to be drowsy, to slumber, to sleep a gentle sleep; to sleep, to repose.

Նիրհեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To doze, to lull asleep, to make sleep.

Նիրհունմն (հման, հմամբ) *s.* See Նիրհ:

Նիւթ (ոյ, ու) *s.* Matter, body, substance; subject, cause, occasion.

Նիւթական (ի, աւ) *adj.* Material, corporeal. Նիւթական փիլիսոփայ, materialist. Վարդապետութիւն նիւթականաց, materialism.

Նիւթականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Materiality.

Նիւթահաւաք, *adj. ind.* That seeks after, that accumulates substance or riches.

Նիւթապաշտ (ի, իւ) *s.* Materialist: See Կապաշտ:

Նիւթապաշտութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Materialism: See **Կռապաշտութիւն** :

Նիւթապէս, *adv.* Materially.

Նիւթաւոր (*ի , աւ*) *adj.* See **Նիւթական** :

Նիւթաւորիլ (*իմ , բեցայ*) *v. n-p.* To be composed of matter, to exist, to have substance or body, to be formed, to be.

Նիւթել (*եմ , եցի*) *v. a.* To spin; to twist; to weave; to warp; to plait: to contrive, to form, to project.

Նիւթեղէն (*զինի , զինաւ*) *adj.* See **Նիւթական** :

Նիւթութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Materiality, matter, substance.

Նկան (*ի , աւ*) *s.* Loaf of bread; bun.

Նկանակ (*ի , աւ*) *s.* Roll, small loaf; crumpet, bun.

Նկատ, *s. ind.* Regard, consideration.

Նկատել (*եմ , եցի*) *v. a.* To regard, to observe, to consider, to contemplate; to see.

Նկատիչ (*աչի , աչաւ*) *adj.* and *s.* That regards, that observes, that sees.

Նկար (*աւ , ու*) *s.* Painting, picture, figure, image, effigy, representation; lively description.

Նկարագրիծ (*գծի , գծիւ*) *s.* Delineation: See **Նկարագիր** :

Նկարագիր (*գրի , գրաւ*) *s.* Delineation; image, figure, representation, painting, picture; sign, mark; design, plan, model, form: painter.

Նկարագրական (*ի , աւ*) *adj.* Literal. **Ըստ նկարագրական իմաստից**, literally.

Նկարագրել (*եմ , եցի*) *v. a.* To paint, to represent, to figure, to form, to write: to conform, to copy, to imitate: to characterize. **Նկարագրել բանիւ**, to describe, to depict, to give a description of.

Նկարագրութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Painting, representation, portrait, image, figure, sketch, form; expression, description.

Նկարագրեմ, *adj. ind.* Painted. **Նկարագրեմ պատկեր**, portrait, effigy, image, picture.

Նկարագրոշմ, *adj. ind.* Marked.

Նկարակերպ, *adj. ind.* Painted, coloured, variegated.

Նկարակերպութիւն (*թեան , թեամբ*)

s. Paint, variety of colours.

Նկարակերմ (*ի , աւ*) *s.* Embroiderer.

Նկարակերակ (*եմ , եցի*) *v. a.* To embroider.

Նկարակերպութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Embroidery.

Նկարաձե, *adj. ind.* See **Նկարակերպ** :

Նկարապաշոյճ, *adj. ind.* Painted, coloured.

Նկարացոյց (*ցուցի , ցուցիւ*) *adj.* and *s.* That represents an image, picture: device.

Նկարել (*եմ , եցի*) *v. a.* To paint, to colour; to represent, to figure, to form. **Նկարել ի միտս**, to imagine.

Նկարէն, *adj. ind.* See **Նկարակերպ** :

Նկարիչ (*ըչի , ըչաւ*) *s.* Painter, colourist.

Նկարչական (*ի , աւ*) *adj.* Picturesque.

Նկարչութիւն (*թեան , թեամբ*) *s.* Painting.

Նկնախոհ (*ի , իւ*) *adj.* That has mean thoughts, vile, low, ignoble.

Նկնահասակ (*ի , աւ*) *adj.* That has a mean, despicable air, low.

Նկնաձե, *adj. ind.* That has a contemptible form, vile, low, poor, ignoble, little.

Նկուղ (*ի , իւ*) *s.* Cave, hollow, cavern, grotto.

Նկուռն, *adj. ind.* Humbled, lowered, depressed, conquered; abject, vile, low, contemptible, poor, little, ignoble. **Նկուռն առնել**, to depress, to humble, to debase, to subdue, to mortify, to harass, to weaken, to conquer, to break down. **Նկուռն լինել**, to be humbled, to be abased, to be worsted, to yield, to suffer one's self to be conquered, to be conquered.

Նկրտել (*եմ , եցի*) *v. n.* See **Նկրտիլ** :

Նկրտիլ (*իմ , տեցայ*) *v. n-p.* To endeavour, to make great efforts, to exert one's self, to take pains.

Նհանջել See **Նահանջել** :

Նման (*ի , իւ*) *adj.* Similar, resembling, like, that resembles, equal, uniform, conformable, in the same manner, alike, such, analogous, that has relation to, approaching.

Նմանաբանական (*ի , աւ*) *adj.* Typical.

Նմանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Similitude, allegory.

Նմանաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To figure, to represent.

Նմանագիր, *adj. ind.* Of the same character or form.

Նմանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very like to, very equal.

Նմանագործ (ի, աւ) *adj.* That does the same things, that acts alike.

Նմանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write equally or alike.

Նմանակ (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանական (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանակերպ, *adj. ind.* Conformable, uniform.

Նմանակերպիւ (իմ, պէցոյ) *v. n-p.* To conform to, to become like, to resemble.

Նմանակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity, resemblance.

Նմանակից, *adj. ind.* See Նման:

Նմանակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conformity, imitation.

Նմանահասար (ի, իւ) *adj.* Equal, uniform.

Նմանահիւթ, *adj. ind.* That is formed of the same material.

Նմանաչար, *adj. ind.* That is equally bad or wicked.

Նմանաչարամբ, *adj. ind.* See Նմանաչար:

Նմանապէս, *adv.* Likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, on a level, without odds, uniformly, analogically.

Նմանասեր (ի, իւ) *adj.* Of the same sort: See Նման:

Նմանաժիշտ, *adj. ind.* Of the same torment or pain.

Նմանատառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Alliteration.

Նմանաթիւ, *adj. ind.* In the same manner, conformable to: See Նման:

Նմանացեղ (ի, իւ) *adj.* Of the same family or condition.

Նմանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Նման:

Նմանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render alike, to equalise, to conform, to compare, to counterfeit, to assimilate.

Նմանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* See Նման:

Նմանիւ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.* To be alike, to equal; to resemble, to approach, to imitate, to follow.

Նմանողակից, *adj. ind.* See Նմանորդ:

Նմանողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imitation; conformity.

Նմանորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Imitator.

Նմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, congruity, conformity, analogy, affinity, comparison, uniformity, equality, similarity; imitation; likeness, image, effigy, portrait, figure; type, form, manner.

Նմանորինակ, *adj. ind. and adv.* In the same manner, in like manner: See Նմանապէս:

Նմին աղաքաւ, *conj.* See Նմին իրի:

Նմին իրի, *conj.* For which reason, therefore; therefore, then, on that account, wherefore, consequently.

Ննջարան See Քնարան:

Ննջել (եմ, եցի) *v. n.* To sleep, to be asleep, to repose, to take rest, to doze, to lie down, to go to bed; to die, to depart this life. Ննջել ընդ կնոջ, to lie with a woman. Ննջել արտաքոյ, to lie abroad.

Ննջեցեալ (ելոյ, ելով) *adj. and s.* Sleeping, that sleeps, sleeper: dead, deceased.

Ննջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make sleep, to make lie down, to put to bed.

Ննջիւն, *s. ind.* Sleep, repose. Ննջիւն խոնարհիւ, to sleep.

Ննջումն (լման, լմամբ) *s.* See Ննջիւն:

Նշան (ի, աւ) *s.* Sign, mark, print, character, impression, figure, symptom, indication, symbol, trace, vestige; omen; proof, testimony; signal; signature; stain; label; note; flourish; miracle: banner, flag, standard, colours.

Նշանաբարձ (ի, իւ) *s.* Ensign, standard-bearer.

Նշանագիծ (դծի, դծիւ) *s.* See Նշանագիր:

Նշանագիր (դրի, դրաւ) *s.* Character, letters, elements: line, mark, trace; sign, symbol, note; cipher, hieroglyphic: See Քարտուղար or Նշանագիր:

Նշանագործ (ի, աւ) *adj. and s.* That performs miracles.

Նշանագործել (եմ, եցի) *v. a.* To perform miracles.

Նշանագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Miracle, sign.

Նշանագրական (ի, աւ) *adj.* Hieroglyphical.

Նշանագրել (եմ, եցի) *v. a.* To characterize; to write; to cipher.

Նշանագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Writing, handwriting; character, letters, cipher.

Նշանագէտ (գիտի, գիտաւ) *s.* Conjuror, sorcerer, magician.

Նշանագրոջմ (ի, իւ) *s.* See Նշանագիր:

Նշանադէպ (դեցի, դեցաւ) *adj.* and *s.* See Նշանագործ:

Նշանադէս (ի, իւ) *s.* Sign, order; livery.

Նշանիւն (ի, իւ) *s.* Iota, small part of a letter, point.

Նշանակ (ի, աւ) *s.* Sign, mark, token; symptom, indication; symbol, type, figure; spectacle, sight: See Նշանակ բերել See Նշանակել:

Նշանակական (ի, աւ) *adj.* Figurative.

Նշանական (ի, աւ) *adj.* Significant, expressive; symbolical; characteristic.

Նշանակաւ, *adj. ind.* Ornamented with a mark.

Նշանակել (եմ, եցի) *v. a.* To signify, to denote, to declare, to mark, to notify, to shew, to betoken, to indicate, to assign, to design; to characterize: to note, to remark: to figure, to represent, to concur: to have a sense of, to value, to have the meaning of.

Նշանակեալ, *adj. ind.* Miraculous, wonderful, extraordinary, remarkable, special, signal.

Նշանակիր (կրի, կրաւ) *s.* Ensign.

Նշանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Signification, sense, value, acception, meaning; indication, denoting, address, designation.

Նշանացի, *adv.* By signs. Նշանացի խօսել, to speak by signs.

Նշանացել (եմ, եցի) *v. n.* To make signs.

Նշանացոյց, *adj. ind.* Significant; symbolical.

Նշանաւոր (ի, աւ) *adj.* Marked; sealed; special, signal, famous, remarkable, notable.

Նշանել (եմ, եցի) *v. a.* To put a sign upon, to mark, to put a mark upon; to note.

Նշաւակ (ի, աւ) *s.* Mark, end, aim;

spectacle, laughter, laughable object.

Նշաւակել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to make a shew of, to expose to publick censure or to the ridicule of every one, to ridicule; to put in the pillory: to publish, to manifest, to shew, to signify.

Նշաւակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spectacle, ridicule, shame, ignominy, opprobrium.

Նշդէն See Նշդէն:

Նշէնի (նշոյ, նեաւ) *s.* An almond tree.

Նշթրակ See Նշթրակ:

Նշի, *s. ind.* See Նշէնի:

Նշխար (ի, աւ) *s.* Rest, residue; particle, small part; scraps, crumbs; fragment. Նշխար պատարագի, host, wafer. Նշխար սրբոց, relic: Տափ նշխարաց, shrine for relics.

Նշխարեալ (եւոյ, եւով) *adj.* Left.

Նշկաթել See Նշկահել:

Նշկահել (եմ, եցի) *v. a.* To despise, to rebel, to revolt, to mutiny.

Նշմար (ի, իւ) *s.* See Նշմարանք:

Նշմարանք (նաց, նգ) *s. pl.* Remark, observation; mark, trace, vestige, indication: resentment.

Նշմարել (եմ, եցի) *v. a.* To catch a glimpse of, to see, to perceive, to discover, to examine, to admire, to regard, to observe.

Նշմարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To let see, regard or perceive.

Նշող (ի, իւ) *s.* See Նշող:

Նշողել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To light, to glitter, to glisten, to throw light on, to shine very bright, to radiate, to sparkle, to flash.

Նշող (նշուլի, նշուլիւ) *s.* Light, shining, flash, splendour, ray, corruscation, refulgence.

Նշողադէզ See Նշողադէզ:

Նշողադէզ, *adj. ind.* Shining, glittering, lustrous, radiant, beany, brilliant, refulgent.

Նշողազարդ, *adj. ind.* See Նշողազարդ:

Նշողափայլ, *adj. ind.* See Նշողափայլ:

Նշողել See Նշողել:

Նշարակ (ի, աւ) *s.* Lancet; fleam.

Նոխալ (ի, աւ) *s.* He-goat; old he-goat.

Նոխալերդութիւն See Ողբերգութիւն:

Նողկալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be disgusted; to abhor, to detest.

Նողկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To disgust.

Նողկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disgust, nausea.

Նողկալ (ամ, տացի) *v. n.* See Նողկալ:

Նողկտալի (լույ, լեաւ) *adj.* Disgusting, detestable; tiresome.

Նոճ (ի, իւ) *s.* Cypress.

Նոճեայ, *adj. ind.* Made of cypress wood.

Նոճի (ճոյ, ճեաւ) *s.* See Նոճ:

Նոճխաճ, *adj. ind.* That belongs to the cypress tree; ornamented with cypress.

Նովիկոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Օրինական:

Նովոս (ի, իւ) *s.* (Greek word) See Օրէնք and Գահեկան:

Նոյեան, *adj. ind.* That belongs to Noah, of Noah.

Նոյեմբեր (ի, իւ) *s.* November.

Նոյն (նորին, նովմբ) *adj. and adv.* Even, equal, identical; the same, of the same kind, after the same manner; together, all at once. 'ի նոյն, immediately, in a moment, soon, directly. 'ի նոյնհետէ See Զայնմհետէ:

Նոյնարան (ի, իւ) *adj.* That says the same thing, uniform: tautological.

Նոյնաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The same discourse, uniformity: tautology.

Նոյնաբար, *adv.* Identically, uniformly.

Նոյնագոյ (ի, իւ) *adj.* See Հաճագոյ:

Նոյնագոյակ (ի, աւ) *adj.* See Հաճագոյ:

Նոյնազաւակ, *adj. ind.* That has the same son, that is equally father.

Նոյնական (ի, աւ) *adj.* Identical.

Նոյնակերպ, *adj. ind.* Uniform, of the same form or manner.

Նոյնահրաշ, *adj. ind.* That is equally wonderful.

Նոյնաձայն (ի, իւ) *adj.* Monotonous.

Նոյնաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Monotony.

Նոյնաձև, *adj. ind.* Uniform, equal.

Նոյնանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To be the same or identical; to unite, to equal.

Նոյնանշան (ի, իւ) *adj.* That has the same mark: synonymous, that has the same signification.

Նոյնասերմ, *adj. ind.* That are produced from the same seed; that are born of the same father: See Ազգական:

Նոյնավերջ, *adj. ind.* Cadenced.

Նոյնառիպ, *adj. ind.* See Նոյնաձև:

Նոյնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To identify; to equal, to unite.

Նոյնգունակ, *adv.* After the same manner, equally, in like manner.

Նոյն ընդ նոյն, *adv.* See Նոյնժաճայն:

Նոյնժամայն, *adv.* Directly, at the same instant, soon, very soon, immediately, quickly, suddenly, all at once.

Նոյնհետայն, *adv.* See Նոյնժամայն:

Նոյնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Identity; uniformity.

Նոյնպէս, *adv.* After the same manner, thus, in like manner, as much as, equally, as well as, as, so that, in such manner.

Նոյնքան, *adj. ind.* As much.

Նոյնքանիք (նեայ, նեք) *adj. pl.* See Նոյնքան:

Նոյնօրին, *adv.* In the same day.

Նոյնօրինակ, *adv.* Չնոյնօրինակ, *adj. ind. and adv.* See Նոյնպէս:

Նոյնֆար See Նաւնֆար:

Նոր (ոյ, ու) *adj.* Novel; new, recent, young, modern, fresh; strange, extraordinary, curious. Նոր ինչ, curiosity. Նոր լուր or զբոս, news. Նոր նոր See Նորանոր:

Նորաբեր, *adj. ind.* Recently produced.

Նորաբողբոջ, *adj. ind.* Just brought forth or born, new, young.

Նորաբոյս, *adj. ind.* See Նորաբողբոջ:

Նորագիւտ, *adj. ind.* Newly invented, new, recent, modern.

Նորագործ, *adj. ind.* Newly made, new.

Նորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write anew.

Նորալուրք (լրոց, լրովք) *s. pl.* News, novelty.

Նորածին (ծնի, ծնիւ) *adj.* Newly born.

Նորածնեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Regenerated; born anew.

Նորածնել (եմ, եցի) *v. a.* To re-

generate, to cause to be born again.

Նորակատար (ի, աւ) *adj.* Young.

Նորակերպ, *adj. ind.* Extraordinary, new.

Նորակերպ (ի, էւ) *adj.* Newly built or constructed, new.

Նորակերպել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Նորակնիք (կնքի, կնքաւ) *adj.* See Նորակնուկ:

Նորակնուկ, *adj. and s. ind.* Newly baptized, neophyte, newly converted to christianity.

Նորակտուտ, *adj. ind.* Tormented in an extraordinary manner.

Նորակրօն (ի, էւ) *adj. and s.* Innovator; superstitious.

Նորակրօնաւորութիւն or Նորակրօնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty in religious matters; superstition.

Նորահաս (ի, էւ) *adj.* Young, now, novel.

Նորահասակ (ի, աւ) *adj.* See Նորահաս:

Նորահարս (սին, սամբ) *s.* Newly married woman.

Նորահաւատ (ի, էւ) *adj. and s.* Newly converted Christian, neophyte, proselyte.

Նորահար, *adj. ind.* Newly invented, novel, recent, modern; capricious, paradoxical.

Նորահրաշ, *adj. ind.* Marvellous, astonishing, surprising, wonderful, incredible, novel, unheard of.

Նորահրաւեր, *adj. ind.* Newly invited, just invited.

Նորաձայն (ի, էւ) *adj.* Unheard of, published or invented lately.

Նորաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, new invention, innovation.

Նորաձեւ, *adj. ind.* Newly formed, novel, recent: See Նորահար:

Նորաձեւանալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* To take a new form, to innovate, to introduce any novelty.

Նորաձեւել (եմ, եցի) *v. a.* To innovate, to introduce any novelty, to invent.

Նորաձեւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, innovation, fashion.

Նորադանդ (ի, էւ) *s.* Innovator, sectary, protestant.

Նորաճաշակ, *adj. ind.* That has a novel taste; exquisite, delicate, agreeable to the taste, delicious.

Նորամարդ (ի, էւ) *s.* New-comer, novice, learner.

Նորամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* Newly entered, new-comer, novice.

Նորանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be renewed, to become new.

Նորանշան, *adj. ind.* Prodigious, marvellous, monstrous, paradoxical, unheard of, astonishing, extraordinary, novel, frightful. Նորանշան ինչ, prodigy, phenomenon.

Նորանշուլ, *adj. ind.* Furnished with new glory, with new light, shining.

Նորանոր, *adj. ind.* Novel, diverse, several.

Նորաշէն, *adj. ind.* New, newly made or built.

Նորապարգէ, *adj. ind.* Newly given.

Նորասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Newly loved: curious, newsmonger.

Նորասնունդ, *adj. ind.* Newly fed, young, novel.

Նորաստեղծ (ի, էւ) *adj.* Newly created, produced or invented, new.

Նորաստեղծել (եմ, եցի) *v. a.* To create or make anew.

Նորաքանչ, *adj. ind.* Wonderful, prodigious, paradoxical.

Նորալարժ (ի, էւ) *s.* See Նորամարդ:

Նորատեսիլ, *adj. ind.* See Նորանշան:

Նորատի (ոյ, ով) *adj.* Young.

Նորատունկ See Մատաղատունկ:

Նորատուր, *adj. ind.* Newly given, novel, recent.

Նորացոյց, *adj. ind.* See Նորանշան:

Նորացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make new, to renew.

Նորափառ (ի, էւ) *adj.* Heterodox, innovator; proud, vain.

Նորափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterodoxy, innovation, novelty; pride, vain glory.

Նորափետուր, *adj. ind.* Moulded; made young again, renewed. Նորափետուր զարգարիլ, to moult, to change its feathers, to put on new plumage; to grow young again, to be renewed.

Նորիկ (ի, աւ) *s.* Novice. Նորիկ 'ի հաւատս, catechumen, neophyte, proselyte.

Նորընծայ (ի, էւ) *adj. and s.* Newly dedicated or consecrated: catechumen, neophyte: novice, that has lately taken the religious habit.

Նորընծայարան (ի, աւ) *s.* Noviciate, house for novices.

Նորընծայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Noviciate, term that a monk or nun must be a novice.

Նորի (բւղյ, բեաւ) *adj.* Precocious, premature.

Նորոգ, *adj. ind. and adv.* Novel, new; anew, newly, recently, freshly, youthfully, next, now: See Նոր and Նորի:

Նորոգագործ, *adj. ind.* Newly made, new, novel.

Նորոգայարգար, *adj. ind.* Newly prepared or ornamented; renewed, made up anew.

Նորոգանուագ, *adj. ind.* Newly sung.

Նորոգապէս, *adv.* See Նորոգ:

Նորոգատու, *adj. ind.* See Նորատու:

Նորոգել (եմ, եցի) *v. a.* To renew, to mend, to do up again, to reform, to repair, to restore, to reestablish, to put in the first, in good or in better condition; to regenerate, to make young again, to bring to life, to revive; to refresh, to rid of fatigue, to give repose.

Նորոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Renovation, renewing; restoration, reparation, mending, reform, reformation, reestablishment; new birth, regeneration; renewing; amendment; growing young again; refection.

Նորոգումն (գման, գման) *s.* See Նորոգութիւն:

Նորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Novelty, innovation.

Նորորինակ, *adj. ind.* New, extraordinary, wonderful, prodigious.

Նոցային (յնոյ, յնով) *adj.* Their.

Նու (ոյ, ով) *s. f.* Daughter in law, son's wife.

Նուագ (ի, աւ) *s.* Song, air, ballad, canticle, sonnet: cup, howl: fashion, manner: bout, time. Չառաջին նուագն or յառաջնում նուագի, the first time. 'Ի միում նուագի, once. Աւ մի նուագ or 'ի մի նուագ, at once, all at once, suddenly. Չմի նուագ ևս, one more bout, once more yet.

Նուագածու (ի, աւ) *s.* Singer, performer, player on an instrument.

Նուագասաց (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագարան (ի, աւ) *s.* Musical

instrument; book of songs: See Նորգարան:

Նուագաւոր (ի, աւ) *adj.* Musical, harmonious.

Նուագել (եմ, եցի) *v. a.* To sing, to play on a musical instrument.

Նուագերգու (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ballad, song, canticle.

Նուագերգող (ի, աւ) *s.* See Նուագածու:

Նուագութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of singing, song.

Նուազ (ի, իւ) *adj. and adv.* Diminished, moderate, little, light, less, that wants; petty, weak, slender, thin, short, moderately, less, not so much, little. Ոչ յաւեա և ոչ նուազ, neither more nor less.

Նուազական (ի, աւ) *adj.* Diminutive.

Նուազապտուղ, *adj. ind.* That has little fruit, that is not fertile.

Նուազեցուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To diminish, to make less, to lessen, to shorten, to abridge, to lower, to bring down, to slacken, to moderate; to weaken, to make thin: to discount, to rebate, to deduct, to abate: to derogate: See Նուազեցուցանել:

Նուազիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To diminish, to be abated, to be made less, to shorten, to be abridged, to be moderate, to be lowered, to be brought down, to be slackened, to decay, to decrease, to lower, to cheapen: See Նուազիլ:

Նուազութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mediocrity, small quantity; diminution, decrease, lessening, retrenchment, abridgment, moderation, slackening; thinning, falling away, weakening; allaying, discharge; decline, wane, decay, degradation; drawback, abatement; deduction, defalcation, discount; slenderness; relaxation, remission; rarity.

Նուալ (ամ, ւացի) *v. n.* To mew.

Նուալ (ի, իւ) *adj.* Languishing, weak, slender; little; dark, obscure.

Նուալել (եմ, եցի) *v. a.* See Նուազեցուցանել:

Նուազեցուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.* To weaken, to make languid; to darken: See Նուազեցուցանել:

Նուազիլ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To faint, to fall into a swoon, into weakness,

to grow weak, to swoon, to fall into fits, to die, to die away, to decay, to fail, to languish, to become dim, to fall away, to fade away: See **Վուաղիլ**.
Վուաղումն (զման, զմամբ) *s.* Fainting, swoon, languor, weakness, inanition, fainting fit, syncope.

Վուաճեղ (եմ, եցի) *v. a.* To subdue, to subject, to reduce, to subjugate, to vanquish, to depress, to repress, to compress, to debase; to abase, to abate, to make captive, to conquer, to become master of, to constrain, to check, to surmount.

Վուաճուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subjection, submission, obedience; detention, captivity, possession.

Վուաստ (ի, իւ) *adj.* Humble, low, vile, sorry, ignoble, little, poor, inferior, contemptible, cringing, servile.

Վուաստաբար, *adv.* Basely, vilely, humbly, ignobly.

Վուաստախոհ (ի, իւ) *adj.* Base, humble, contemptible, poor.

Վուաստական (ի, աւ) *adj.* See **Վուաստ**.

Վուաստանալ (ամ, տոցայ) *v. n-p.* To be abased, to be humbled, to undervalue one's self, to disparage one's self.

Վուաստացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To abase, to humble, to cheapen, to oppress.

Վուաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abasement, undervaluing, annihilation, depression, humiliation, abjection, meanness, humility, poverty, vileness, inferiority, folly.

Վուարտան (ի, աւ) *s.* Cover; window-blind.

Վուէր (ւիւրի, ւիրաւ) *s.* Offering, oblation, offer, present.

Վուիկ See **Վուիճ**.

Վուիճ (ւճի, ւճաւ) *s.* Winding, serpentine; tarragon.

Վուիրաբեր (ի, աւ) *adj. and s.* That carries, that makes a present, an offering.

Վուիրագործ (ի, աւ) *adj. and s.* That makes a present, that offers.

Վուիրագործել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to dedicate, to sacrifice.

Վուիրագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oblation, offer, sacrifice.

Վուիրակ (ի, աւ) *s.* Envoy, ambas-

sador, nuncio; messenger: usher, serjeant; lictor.

Վուիրական (ի, աւ) *adj.* Of or concerning an oblation, sacred.

Վուիրականպետ (ի, աւ) *s.* Chief of the messengers; of the ushers.

Վուիրականաւոր, *adj. ind.* See **Վուիրագործ**.

Վուիրակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Messenger's or carrier's office; nunciature.

Վուիրան (ի, աւ) *s.* Offer, oblation.

Վուիրանոց (ի, աւ) *s.* Vase made use of in offerings, sacred cup, sacrifice-cup, chalice.

Վուիրատու (ի, աւ) *s.* That makes an oblation or a present.

Վուիրատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Offer, oblation.

Վուիրել (եմ, եցի) *v. a.* To offer, to present, to give, to dedicate, to make holy, to consecrate, to sacrifice, to vow, to devote.

Վուիրումն (բման, բմամբ) *s.* Offer, oblation, libation; dedication, devotion.

Վուկի See **Ունկի**.

Վուհուֆար (ի, աւ) *s.* See **Թուհիթ** (ծաղիկ):

Վուշ (շշոյ, նշով) *s.* Almond. **Կիթ նշոյ**, almond milk. **Վուշ շաքարապատ**, crisp almond.

Վուռն (նռան, նռամբ) *s.* Pomegranate (fruit).

Վուսխայ (ի, իւ) *s.* Receipt: See **Կանոն** or **Օրինակ**.

Վուրբ (նրբի, նրբիւ) *adj.* Subtile, small, fine, slender, delicate, thin, slim; narrow; pointed; difficult, abstruse.

Վալաստ (ի, իւ) *s.* Aid, assistance, succour, help, favour, office, suffrage, subsidy, support, furtherance, supply, resource, means. **Վալաստ մատուցանել** See **Վալաստել**.

Վալաստամատոյց, *adj. ind.* That helps, that succours, propitious, favourable, promoter, officious.

Վալաստաւոր (ի, աւ) *adj.* See **Վալաստամատոյց**.

Վալաստաւորել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To help, to favour, to contribute: See **Վալաստել**.

Վալասակ (եմ, եցի) *v. n.* To help, to assist, to succour, to second,

to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպատակ (ի, աւ) *s.* End, level, aim; object, end, purpose, design, intent, view.

Նպարակ (ի, աւ) *s.* Provision, victuals, food; equipage.

Նպարակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with food, equipped.

Նպարեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Կեանքիւ.

Նռնագոյն, *adj. ind.* That is of the colour of a pomegranate.

Նռնակ, *adj. ind.* Of the form of a pomegranate.

Նռնենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Pomegranate tree.

Նոհն or Նոհն, *s. ind.* See Բարեբաղդութիւն:

Նոհմ (ի, աւ) *adj.* Dark, dull, brown, black, obscure, tarnished.

Նոհմական (ի, աւ) *adj.* See Նոհմ:

Նոհմակաւ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To be darkened, to become dark, to be overclouded, to be eclipsed, to be tarnished: See Ստուերանաւ and Մթաղնիւ:

Նոհմանուն, *adj. ind.* That is called obscurity; obscure, ignoble.

Նոհմաստուեր, *adj. ind.* Darkened, obscure, dull, gloomy.

Նոհմացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To darken, to eclipse, to cause an eclipse, to bedim, to blacken, to tarnish, to take off the polish.

Նոհմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity, darkening, cloud, tarnishing.

Նստած (ոյ, ով) *s.* Turd, dung, excrement.

Նստարան (ի, աւ) *s.* See Նստիւ:

Նստիւ (իմ, նստայ) *v. n-p.* To sit down, to be seated; to encamp; to be encamped; to reside, to dwell, to mount, to put upon; to besiege, to hold in siege; to be settled, to repose.

Նստողական (ի, աւ) *adj.* Sedentary.

Նստոյ տեղի (զւոյ, դեաւ) *s.* Anus, fundament: See Երաստան:

Նստուած (ոյ, ով) *s.* See Նստած:

Նստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To set down, to place, to put; to encamp, to pitch the camp.

Նրան (ի, աւ) *s.* Sabre, scimitar, cutlass.

Նրբաբան (ի, իւ) *adj.* Subtile,

profound, abstruse, that speaks abstrusely.

Նրբաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To cavi, to sophisticate, to subtilize.

Նրբաբար, *adv.* Subtly, subtly, cunningly, acutely.

Նրբաւեղու (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբան:

Նրբախոս (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբան:

Նրբախնդիր, *adj. ind.* That seeks shrewdly, exact, punctual; punctilious.

Նրբական (ի, աւ) *adj.* See Նրբաբար:

Նրբահայեաց (յեցի, յեցաւ) *adj.* Subtile, keen, sharp, quick.

Նրբաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a sharp or weak voice.

Նրբամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, sagacity, perspicacity, penetration, sharp wit.

Նրբանաւ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be refined, to become more cunning or subtile.

Նրբացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render subtile, to refine, to subtilize, to make thin.

Նրբափողոց (ի, աւ) *adj. and s.* Narrow: narrow alley.

Նրբին, *adj. ind.* Subtile, abstruse, difficult.

Նրբոս, *adj. ind.* Furnished with thin or slender branches.

Նրբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subtility, cunning; slenderness, thinness; refinement, refining; tenuity, obscurity. Նրբութիւն մաց See Նրբաբանութիւն:

Նրթեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To exhaust or make languid with hunger.

Նրթի, *adj. ind.* Exhausted with hunger, famished, languid.

Նրթիւ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To exhaust with hunger, to become languid.

Նրթեցուցանել See Նրթեցուցանել:

Նրթիւ See Նրթի:

Նրթոր (նրութի, նրութաւ) *s.* See Մաղ:

Նօթ (ի, իւ) *s.* Vermillion.

Նօթի (թւոյ, թեաւ) *adj.* Hungry, famished.

Նօթիւ or Նաւթիւ (եմ, եցի) *v. a.* To procure, to provide.

Նօտար (ի, աւ) *s.* Notary; secretary; chancellor; scrivener.

Նօտարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Notary business; scrivener's business.

Կօմբ, *adj. ind.* Slender, small.
Կօմբ գիր, small characters which notaries make use of, Italicks.

Հ

Հ (*shah*) SH. Consonant, twenty third of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into or confounded with the letters Ս and Ժ, for example: Ստախան, աշտիճան; աստուճ, աշտուճ; Սժգահակ, աշգահակ; աժխոյժ, աշխոյժ; նժգեհ, նշգեհ:

Հ or Շ with a line above denotes the number five hundred.

Հաբաթ (*ռւ, ու*) *s.* Sabbath, day of repose; repose: Saturday, seventh day of the week: a week, seven days in succession.

Հաբաթախոր, *adj. ind.* That keeps the Sabbath.

Հաբաթական (*ի, աւ*) *adj.* Sabbatical; weekly, every seven days.

Հաբաթամուտ (*մտի, մտիւ*) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty.

Հաբաթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To repose, to rest, to cease from work, to be vacant.

Հաբաթապահ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Whose week it is to be on duty: that observes the sabbath.

Հաբաթապահք (*հոյ, հոյք*) *s. pl.* Fast or abstinence during a week.

Հաբաթացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to rest or cease from work.

Հաբաթաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Weekly: whose week it is to be on duty.

Հաբաթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Repose, cessation from labour, vacation.

Հադանակ (*ի, աւ*) *s.* Chesnut; large chesnut. Ի գոյն շադանակի, chesnut colour.

Հադանակենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Chesnut tree; horse chesnut tree.

Հալակ (*ի, աւ*) *s.* That is carried on the shoulder; handbarrow, sedan, sling track.

Հալակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To carry on the shoulders.

Հահ (*ռւ, ու*) *s.* Profit, interest, lucre, gain, purchase, acquisition, good; advantage, fruit, emolument, utility.

Հահաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Profitable, lucrative, useful, that bears a profit.

Հահադաւակ (*ի, աւ*) *s.* Fruit, lucre, acquisition, interest.

Հահախոր, *adj. ind.* Interested.

Հահական See Հահեկան:

Հահականացու (*ի, աւ*) *adj.* See Հահեկան:

Հահապ (*ի, աւ*) *s.* Master, that commands: See Գանձապետ:

Հահապետ (*ի, աւ*) *s.* See Հահապ:

Հահասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* See Հահախոր:

Հահասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Interest, self love.

Հահասպրամ (*ի, աւ*) *s.* Sweet basil (herb).

Հահապաշառ (*ի, աւ*) *s.* Trader, merchant: trade, traffick, commerce.

Հահապաշառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade, traffick, commerce.

Հահառակ (*ի, աւ*) *s.* Brave, bravo, boast, aggressor: See Կահառակ:

Հահառակել (*եմ, եցի*) *v. n.* To attack, to assail, to run, to be the first to fight.

Հահառակիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* See Հահառակել and Կահառակիլ:

Հահառակիւն, *s. ind.* See Հահառակութիւն:

Հահառակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Bravery, aggression, attack, assault, course, expedition, military enterprize, deed, exploit: See Կահառակութիւն:

Հահարար (*ի, աւ*) *adj.* That gains: useful.

Հահաւետեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Profited, gained.

Հահաւէտ (*ւետի, ւետաւ*) *adj.* Profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting.

Հահաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւէտ:

Հահաւորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To profit, to gain, to receive an emolument.

Հահեկան (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւէտ:

Հահեկանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More useful, very fruitful, interesting.

Հահեկանացու (*ի, աւ*) *adj.* See Հահաւէտ:

Հահեկանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lucre, utility, fruit, profit, advantage.

Հահրնծայ (ի, իւ) *adj.* That brings a profit: See **Հահաւետ**:

Հահրնծայութիւն See **Հահեկանութիւն**:

Հահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p. and a.* To profit, to gain, to acquire, to be master of, to carry off, to make a profit, to draw an emolument from, to take advantage of.

Հահրբամ (ի, իւ) *s.* Carnation; clove-tree.

Հահպալուս (ի, իւ) *s.* See **Հաքանակ**:

Հաղ (ի, իւ) *s.* Small rain, dew, vapour, humidity.

Հաղիւ (ոյ, ու) *s.* Cement, mortar; lute; dirt, slime, mire, mud.

Հաղախան, *adj. ind.* Joined, mixed.

Հաղախել (եմ, եցի) *v. a.* To cement; to bespatter; to put in the dirt; to stick to, to pitch; to contaminate, to soil, to dirt, to soak: to envelop, to surround.

Հաղախումն (խման, խմամբ) *s.* Soil, contamination.

Հաղակրատ (ի, աւ) *adj. and s.* Babbler, tattler, great talker, that speaks too much, quack, talebearer, scold, bawler, prattler, declaimer, romancer, chatterer.

Հաղակրատանք (նայ, նօք) *s. pl.* Prating, chattering, extreme verbosity, bragging, gabbling.

Հաղակրատել (եմ, եցի) *v. n.* To prate, to chat, to dabble, to bawl, to blab, to brag, to tattle, to prattle.

Հաղակրատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղակրատանք**:

Հաղամաթ (ի, իւ) *s.* Thread, string, fibre, filament.

Հաղաշար (ի, իւ) *s.* Conjunction: syllable: See **Վանկ** or **Փաղառութիւն**:

Հաղաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To join, to couple.

Հաղաշարիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be joined, to be coupled.

Հաղաշարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, composition; copulation, coupling.

Հաղաշարումն (րման, րմամբ) *s.* See **Հաղաշարութիւն**:

Հաղաշուտ, *adj. ind.* Dissolute, debauched.

Հաղաշտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be debauched.

Հաղաշտութիւն (թեան, թեամբ)

s. Licitiousness, debauchery.

Հաղապատ, *adj. ind.* Enveloped, surrounded; tied, attached.

Հաղապատիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be enveloped, to be attached.

Հաղաւաշուրթն, *adj. ind.* Cheating, fraudulent, bragging, lying.

Հաղափ (ոյ, ու) *s.* Wimble, auger, trepan, gimblet.

Հաղել (եմ, եցի) *v. a.* To mingle, to knead, to mix: to implicate, to involve, to engage.

Հաղիղ (զղի, զղաւ) *s.* Carrion, body of a dead animal.

Հաղկապ (ի, աւ) *s.* Conjunction; junction, bond, union.

Հաղկապել (եմ, եցի) *v. a.* To conjoin, to join together, to unite.

Հաղկապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, junction, union, bond.

Հաղկապումն (պման, պմամբ) *s.* See **Հաղկապութիւն**:

Հաղկակեր (ի, աւ) *adj.* That devours, that eats carrion.

Հաղկակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of devouring or eating carrion.

Հաղայեցց, *adj. ind.* That is very fond of carrion.

Հաղումն (զման, զմամբ) *s.* Involvement, embarrassment.

Հաղխորանիւթիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղխորանք**:

Հաղխաղի (ի, իւ) *adj.* Dotard, braggart; foolish, absurd, impertinent.

Հաղխաղանք (նայ, նօք) *s. pl.* Dotage, bragging, idle stories, idle talk, talking to the wind; folly, absurdity, extravagance, impertinence.

Հաղխաղիել (եմ, եցի) *v. n.* To dote, to talk nonsense, to brag, to tell idle stories.

Հաղխաղիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Հաղխաղանք**:

Հաղխաղիուն, *adj. ind.* See **Հաղխաղի**:

Համանգաղ (ի, աւ) *s.* Fog, obscurity: atom, corpuscle.

Համանգաղաձեւ, *adj. ind.* That has the form of an atom or the figure of a corpuscle.

Համանգաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Obscurity.

Համբ (ի, իւ) *s.* Forest of canes, place planted with canes or with reeds.

Համբակ (ի, աւ) *s.* Small forest of canes.

Համբարար, *adv.* Foolishly; in a rage.

Համբռան (ի, աւ) *adj.* Foolish, mad; wild, savage.

Համբռնել (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To commit a folly; to be angry, to fall madly in love.

Համբռնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Folly; fury, rage.

Համբռն (բռն, բռաւ) *adj.* Foolish, stupid, gross; extravagant; furious, carried away by passion.

Համբու (ի, իւ) *s.* Place planted with canes.

Համբան See Համբռան:

Համբել See Համբռնել:

Համ (Persian word) See Արեգակն:

Համբիտ (բաի, բաւ) *adj. and s.* See Համբասցի:

Համբասցի (ցւոյ, ցւով) *adj. and s.* Samaritan.

Համբոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom or religion of the Samaritans.

Համբոս (փրոյ, փրով) *s.* Spit. 'ի Համբոս հարկանել, to spit, to put on the spit.

Համբոկալ (ի, աւ) *s.* Rack.

Համբոկել (եմ, եցի) *v. a.* To put on the spit: to pierce through.

Հանապոսի (գլխոյ, գլխով) *adj.* With a head like a dog.

Հանապետ (գեցի, գեցաւ) *adj.* Canine, that belongs to a dog.

Հանակնձիթ (ձիթ, ձիթաւ) *adj.* That has a snout like a dog.

Հանաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sea-dog; shark.

Հանաձանձ (ի, իւ) *s.* Tick.

Հանթ (ի, իւ) *s.* Red hot iron: thunderbolt, lightning, thunder: burning coal; fire, spark, flash.

Հանթահար (ի, աւ) *adj.* Thunder-struck, struck by lightning or by thunder. Հանթահար լինել, to be struck by lightning.

Հանթահարել (եմ, եցի) *v. a.* To thunderstrike, to strike with lightning; to fulminate.

Հանթահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Striking with a thunderbolt.

Հանթաձիգ. *adj. ind.* Striking with a thunderbolt; fulminant.

Հանթարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulmination.

Հանթեանգն, *adj. ind.* Burning like a thunderbolt.

Հանթընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* See Հանթաձիգ:

Հանթընկէցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fulguration: See Հանթարձակութիւն:

Հանսխուր (խրոյ, խրով) *s.* Value of a dog: wages of a prostitute.

Հալել (եմ, եցի) *v. n.* To clack, to crack, to crackle; to make a noise, to clap, to fart, to make a report; to thunder; to detonate: to hiss.

Հալիւն, *s. ind.* Cackling, noise, crackling; rustling, clap, row, report; explosion; hissing.

Հալումն (լման, լմամբ) *s.* See Հալիւն:

Հալիկ (պկի, պկաւ) *s.* Shirt: alb; surplice.

Հառագնել (եմ, եցի) *v. a.* See Հառագունեցուցանել:

Հառագնիլ See Հառագունիլ:

Հառագնութիւն See Հառագունութիւն:

Հառագոյն, *adj. ind.* Red, of a red colour.

Հառագունանալ (ամ, նացայ) *v. n.* See Հառագունիլ:

Հառագունանք (նաց, նաք) *s. pl.* See Հառագունութիւն:

Հառագունեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make blush, to confound, to cover with shame.

Հառագունիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To blush, to be ashamed.

Հառագունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blush, shame.

Հառաշիղ (շղի, շղաւ) *s.* Great lump of mineral salt.

Հառաշիլ See Հալիլ:

Հառաշիւն See Հալիւն:

Հառաշուկ, *s. ind.* See Հալիւն:

Հառաշումն (լման, լմամբ) *s.* See Հալիւն:

Հառաւիղ See Հառաւիղ:

Հառաւիղ (ի, աւ) *s.* Ray, gleam, beam of light: shoot, sprout; twig, bud, sucker, sprig; branch, bough; scion; plant; set, slip: son, generation, posterity, descendants.

Հառաւիղաբուղի, *adj. ind.* That sends forth shoots.

Հառաւիղել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To sprout, to shoot; to increase, to bud; to send forth suckers.

Հառ (ի, իւ) *adj. and adv.* Plentiful, abundant; several, much, abun-

dantly; very, most: enough, sufficiently, as much as necessary. Հաս է or շատ իսկ է, there is enough, it is quite sufficient, there is a great deal.

Հաստիս (ի, աւ) *adj.* That speaks much, great talker, babbler, braggart, tattler, narrator, gabbler, declaimer, verbose.

Հաստիսեւ (եմ, էջի) *v. n.* To talk a great deal or too much, to prate, to chatter, to gossip, to boast.

Հաստիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prattle, chat, gabble, tattle, verbosity.

Հասակեաց (կէջի, կեցաւ) *adj.* Long-lived, long-living.

Հասակեր (ի, աւ) *adj.* That eats a great deal, gormandizer, glutton, ravenous, great eater, voracious, devouring, greedygut, that eats greedily.

Հասակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity.

Հասակաւոր, *adj. ind.* Very wise, very learned, that is very wise, judicious.

Հասանալ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To suffice, to content one's self, to be content. Սկզբունք շատանալ, to be satisfied with any thing; to be content with a little.

Հասաւորել, *adj. ind.* See Բաշմաշքիկ:

Հասաւոր, *adj. ind.* Abounding with water, that has a great deal of water.

Հասացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To content, to render content, to satisfy.

Հասիլ (իմ, տեցայ) *v, n-p.* See Հասանալ:

Հաստիսութիւն See Հաստիսութիւն:

Հասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, plenty, great number of, quantity, great deal.

Հասրուան (ի, աւ) *s.* Fountain, fountain with water-spouts.

Հար (ի, իւ) *s.* String, file, range; suite, series, continuation, order, rank; concatenation, bond, chain; heap: crape, gauze crape; light French stuff; gauze. Հարք մարդաբաց, string of pearls.

Հարագիծ (գծի, գծաւ) *s.* See Հարագիր:

Հարագիր (գրի, գրաւ) *s.* Composi-

tion, writing, thread of a discourse: alphabet, letters put in order.

Հարագծել See Հարագրել:

Հարագրած (ի, աւ) *s.* Composition, work, writing.

Հարագրել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to write, to put down in writing.

Հարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, writing, work: See Հարագրութիւն:

Հարազատ (ի, իւ) *adj.* Put in order, arranged.

Հարազատել (եմ, էջի) *v. a.* To range, to arrange, to put in order; to join.

Հարազատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Arrangement, order, structure.

Հարագրել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to construct, to make, to form.

Հարագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, construction; syntax.

Հարած (ի, իւ) *s.* Construction, composition, arrangement.

Հարական (ի, աւ) *s.* Hymn, canticle; hymn book for church.

Հարակարգել (եմ, էջի) *v. a.* See Հարազատել:

Հարակնոց (ի, աւ) *s.* Hymn book for church.

Հարակցել (եմ, էջի) *v. a.* To join, to unite together, to chain.

Հարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conjunction, chaining together, connexion.

Հարահիւսել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to context.

Հարամանել (եմ, էջի) *v. a.* To join together, to compose.

Հարամանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Composition, conjunction, connexion, bond.

Հարայարել (եմ, էջի) *v. a.* See Հարակցել:

Հարայարմար, *adj. ind.* Composed, formed, adjusted.

Հարայարմարել (եմ, էջի) *v. a.* To compose, to form, to adjust.

Հարայարութիւն See Հարակցութիւն:

Հարայօդ, *adj. ind.* Joined together.

Հարայօդել (եմ, էջի) *v. a.* To join together.

Հարանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To be put in order, to be arranged.

Հարապ (ի, աւ) *s.* Syrup.

Հարաւ (ոյ, ու) *s.* Pus, matter, purulence; thin matter. Հարաւ Թոււնաւոր, virus.

Հարաւարողի, *adj. ind.* Purulent, sanious, that produces matter.

Հարաւածոր, *adj. ind.* See Հարաւարողի:

Հարաւահիւթ (ոյ, ու) *s.* Ichoroides.

Հարաւահոտ, *adj. ind.* Stinking, virulent.

Հարաւահոտութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Stink, stench, bad smell.

Հարել (եմ, եցի) *v. a.* To range, to arrange, to compose, to bind; to put in order.

Հարելթանալ (ամ, Թացայ) *v. n.* To concur, to go in company, to follow.

Հարթ (ի, իւ) *s.* See Հարթումն:

Հարթագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Very moveable, very quick, very active.

Հարթական (ի, աւ) *adj.* Moveable, capable of movement, flying. Կամուրջ Հարթական, drawbridge.

Հարթականութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Mobility.

Հարթահիմն, *adj. ind.* That has a moveable foundation, incostant, unstable.

Հարթառիթ (ռիթի, ռիթիւ) *s.* Motive, cause, object.

Հարթարան (ի, աւ) *s. and adj.* Instrument to move; that moves.

Հարթել (եմ, եցի) *v. a.* To move, to shake, to remove, to displace, to stir, to make move; to agitate, to stagger, to shock, to jog; to excite, to prick on, to push: to toss one's head; to swing.

Հարթիլ (իմ, Ժեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be stirred, to be provoked, to be staggered, to struggle, to be agitated, to be fluttered. Հարթիլ արաւ պայման, to gesticulate.

Հարթիւն, *s. ind.* See Հարթումն:

Հարթել (եմ, եցի) *v. a.* To agitate, to stagger, to shake: See Հարթել:

Հարթողական (ի, աւ) *adj.* That moves, that is capable of moving, moving, shaking.

Հարթողութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Movement, mobility.

Հարթուած (ոյ, ու) *s.* See Հարթումն:

Հարթութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* See Հարթումն:

Հարթումն (Ժան, Ժամբ) *s.* Movement, motion, emotion, shaking, stirring; agitation, staggering, jogging; commotion, excitation, provocation; fluctuation; trembling, starting: gesture, action. Տարապայման Հարթումն, gesticulation.

Հարթուն (ի, իւ) *adj.* Moveable, capable of movement. Առջին Հարթուն, the first mover.

Հարիւս (ի, իւ) *s.* Usury, illegal interest.

Հարունակ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Continuous, continual: for a continuance, in continuance, continually.

Հարունակել (եմ, եցի) *v. n.* To continue, to last; to persevere.

Հարունակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Continuity; continuation, succession, duration.

Հաւակի See Արշաակի:

Հաւառ (ի, աւ) *s.* Pandora.

Հաւիլ (ւղի, շղաւ) *s.* Trace, vestige, foot print, mark of the foot, step: path, road, way, route, passage. Հաւիլ մոլորակի, orbit of a planet.

Հափիւայ See Հափիւայ:

Հափիւայ (ի, իւ) *s.* Sapphire.

Հաքար (ի, աւ) *s.* Sugar. Հաքար վանի, sugar candy. Պատել or սրսկել Հաքարաւ, to sugar.

Հաքարեղէնք (ղինաց, ղինօք) *s. pl.* Sweetmeats; preserves; sugar plums.

Հեղ, *adj. ind.* Oblique, across. Ահ չեղ, obliquely, sloping, slanting: See Հիւղ:

Հեղք (ի, իւ) *s.* Blade of a knife.

Հեղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To slope, to be across, to slant, to diverge, to fly off, to digress, to go astray, to deviate.

Հեղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Obliquity.

Հեղումն (ղման, ղմամբ) *s.* Digression, deviation, wandering from; crookedness. Հեղումն աստեղաց, aberration.

Հեղ (ի, իւ) *s.* Heap, mass, collection, pile, assemblage, hoard, accumulation.

Հեղձակոյս (կուտի, կուտիւ) *s.* See Հեղձ:

Հեղձակուտել (եմ, եցի) *v. a.* To hoard, to put in a heap, to accumulate, to amass, to pile.

Հեղձաշեղձ, *adj. ind.* Very much piled up or accumulated.

Հեղեկ (*հմ, էջի*) *v. a.* To heap, to hoard, to pile up, to amass, to collect, to lay in a heap, to gather together, to bind into sheaves.

Հէշ (*ի, իւ*) *adj. s. and adv.* Sharpened, pointed: poniard, dagger, bayonet, stiletto: sharp accent: See **Հէշակի**.

Հէշակի, *adv.* In a piercing manner; in a point; directly, quite straight, across.

Հէշանշան (*ի, աւ*) *s.* Sharp accent.

Հէշաւար (*ի, աւ*) *adj.* Pointed: that is provided with a dagger, with a bayonet.

Հէշեկ (*հմ, էջի*) *v. a.* To make sharp or pointed, to pronounce or mark with a sharp accent, to accentuate.

Հէշուռնի (*աման, ամամբ*) *s.* Sharp accent: point. 'ի շէշուռնի անկանիւ, to terminate in a point.

Հերամ (*ոյ, ուլ*) *s.* Silk worm.

Հերաս (*ի, իւ*) *s.* See **Հերամ**.

Հերեփ (*ի, իւ*) *s.* A large ladle (kitchen utensil).

Հերա (*ի, իւ*) *s.* Splinter of wood, piece of wood broken lengthwise, piece, bit. **Հերա տակաւայ**, stave. **Հերա կերպասու**, stripe of a stuff.

Հերասկոտոր, *adj. ind.* **Հերասկոտոր անիւ**, To cut in pieces.

Հերաւար (*ի, աւ*) *adj.* Provided with bits of wood. **Կերպաս շերտաւոր**, striped stuff.

Հերեկ (*հմ, էջի*) *v. a.* To split wood lengthwise; to sever, to cut in pieces.

Հեփոր (*ի, իւ*) *s.* (Hebrew word) Hauthoy: See **Փող**.

Հէկ (*շիկի, շիկաւ*) *adj.* Fawn, yellow, red.

Հէն (*շինի* or *շինու*, *շինիւ* or *շինու*) *s.* Habitation, establishment; peopled or inhabited place; village, hamlet.

Հէր (*շերի, շերիւ*) *s.* Styra, storax.

Հիգը (*շգեղ, շգեղք*) *s.* Button on the coat as a mark of nobility.

Հիթ (*շիթի, շիթիւ*) *s.* Drop, small part of a liquid, tear. **Հիթ առ շիթ**, drop by drop.

Հիթեկ (*հմ, էջի*) *v. n.* To bite, to prick.

Հիւ (*շիի, շիիւ*) *adj.* Squinting,

goggle-eyed. **Հիւ ակնարկեկ**, to goggle, to squint, to look askew or with a squint.

Հիկադոյն, *adj. ind.* See **Հէկ**.

Հիկաթան (*ի, իւ*) *s.* Soup or yellow pottage.

Հիկադարձոր, *adj. ind.* Red, yellow.

Հիկանաւ (*ամ, կայայ*) *v. n-p.* To become yellow or fawn.

Հիկափոկ, *adj. ind.* Provided with a yellow or red girth.

Հիկն, *adj. ind.* Yellow, red.

Հիկնիւ (*իմ, նկայայ*) *v. n-p.* To redden, to become red or yellow: to blush, to be ashamed or confused.

Հիւ See **Հիւլ**.

Հիւլ See **Հիւլ**.

Հիշակից, *adj. ind.* Serous, ichorous, full of matter.

Հիշկային (*յոյ, յոմ*) *adj.* Serous, ichorous.

Հիշուկ (*շիկի, շիկաւ*) *s.* Whey; serosity, ichor.

Հինած (*ոյ, ուլ*) *s.* See **Հինաւած**.

Հինական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Villager, peasant; rustick, countryman: untaught, little polished, gross, rude, uncivil.

Հինականագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very gross, clownish, clodpated, rustick, boorish.

Հինականագոյնաւ, *adv.* Very grossly, in a rustick manner, like a clown, rudely, uncivilly.

Հինակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj. and s.* Villager, peasant, that lives in a village.

Հինամէջ (*միջի, միջաւ*) *s.* The midst of habitations.

Հինանիսա, *s. ind.* Place where there are many habitations.

Հիւգը See **Հիւգը**.

Հինեկ (*հմ, էջի*) *v. a.* To build, to construct, to make, to found, to erect. **Վերստին շինեկ**, to rebuild, to erect again.

Հինուած (*ոյ, ուլ*) *s.* Building, edifice, fabrick: See **Հինուածիւն**.

Հինուածիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Construction; building; foundation; edifice, habitation, establishment: See **Հինուած**.

Հիւ (*շիի, շիիւ*) *s.* Alabaster: flagon, flask, bottle, phial.

Հիւանիւ (*իմ, շիկայ*) *v. n-p.* To be extinguished, to be quenched, to go

out, to die, to pass away, to cease, to be extinct.

Եկնաւում, *adj. ind.* That may be extinguished.

Եկնումն (*լման, Զմամբ*) *s.* Extinction.

Եկնացանկ (*եմ, Զուցի*) *v. t.* To extinguish, to put out, to quench, to stifle, to kill. **Եկնացանկ զծարաւ**, to allay or quench the thirst.

Երբեկ (*բեկ, բեաւ*) *s.* Oil of sesamum.

Երբիմ (*բիմ, բմաւ*) *s.* Tomb, sepulchre, monument: mausoleum; sarcophagus; cenotaph.

Երմաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That has a tomb, buried.

Եւզ (*ի, իւ*) *s.* Rush, blade, splinter, piece of wood or straw: little branch of a tree.

Եւզաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That carries a blade of straw.

Եկիր See **Եկիր**.

Եւկն (*կան, կամբ*) *adj.* See **Եկն**.

Եւմիմ (*միմ, մումաւ*) *adj.* Half witted, foolish, senseless.

Եւմառութիւն (*թեան, Թեամբ*) *s.* Obliquity or weakness of mind, folly, inconsiderateness.

Եւնաւ (*ամ, շուցայ*) *v. n-p.* To become squinteyed; to grow blind or dim.

Եւցութիւն (*թեան, Թեամբ*) *s.* Dazzling, darkening, blindness.

Եւցուցանկ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dazzle, to dim, to darken, to make blind.

Եւռաւ (*ի, աւ*) *adj.* (Greek word) Green; pale.

Եւր (*այ, սվ*) *s.* Plum. **Եւր վայ**, բի, sloe, wild plum. **Եւր չոր**, prune, dried prune.

Եւրենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Plum-tree. **Վայրի շորենի**, sloe tree.

Եւթիւն See **Եւցութիւն**.

Եկակ (*եմ, եցի*) *v. n.* To hiss (speaking of an arrow or a ball); to make a sharp noise.

Եկակիւն, *s. ind.* Hissing, clack, noise, clap.

Եկաբեր See **Եւզաբեր**.

Եկադիր See **Կար դիր**.

Եկաւ See **Եկաւ**.

Եկաւտեւ (*ի, իւ*) *s.* Very clear veil, gauze, crape.

Եկար (*ի, իւ*) *s.* Nun's veil: See **Եկաւտեւ**.

Եկայ (*ի, իւ*) *s.* Chain; little chain: links, irons. **Արկանիւ** or **կապել** 'ի շարայս, to chain.

Եկայագործ (*ի, աւ*) *s. and adj.* Chain maker: chained, made of rings run one into another.

Եկայաւոր, *adj. ind.* That is made of rings fastened together, bound, chained.

Եկայել (*եմ, եցի*) *v. a.* To chain.

Եկայորեն, *adj. ind. and adv.* In the form of a chain.

Երոմարար See **Երոմարար**.

Երուարարայ See **Երոմարար**.

Երուարարայ (*ի, իւ*) *adj.* Roguish, knavish, deceitful, crafty.

Եշիւ (*իմ, շէջայ*) *v. n-p.* To be full of matter, to be spoiled.

Եւարայ (*ի, իւ*) *adj.* Adulterous, rascally, whorish, immodest, insolent.

Եւաւ (*ամ, շնացայ*) *v. n-p.* To commit adultery.

Եւական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Canine: cynical.

Եւակերպ, *adj. ind.* In form of a dog; like a dog.

Եւացող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Adulterous: fornicator.

Ենթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatter.

Ենիկ, *s. ind.* Little dog. **Ենիկ աստղ**, dogstar.

Ենունկ See **Եւնունկ**.

Ենաղող (*ի, իւ*) *s.* Solanum, nightshade.

Եւրհ (*ի, իւ*, or rather **Եւրհ**, *հայ, հք*) *s.* Grace, gracefulness, gift; favour, good office, auspices, benefit, service; pardon; agreeableness, pleasure: graceful way: thanks; aid or help from God. **Եւրհս մատուցանել** or **ունել**, to return thanks, to thank, to acknowledge. **Եւրհս գտանել**, to be in favour with any one; to deserve. **Եւրհս առնել ումիք**, to do a favour to any one, to favour, to gratify. **Զրկել 'ի Եւրհայ**, to disgrace.

Եւրհաբաշի, *adj. ind.* That distributes, that grants favours.

Եւրհաբաշիւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To distribute or grant favours.

Եւրհաբաշիւթիւն (*թեան, Թեամբ*) *s.* Distribution of favours, gift, grace.

Եւրհադիր, *adj. ind.* Written in a gracious manner.

Եւրհադիւտ, *adj. ind.* Gracious, agreeable.

Հորհադործ, *adj. ind.* That produces grace.

Հորհազարդ, *adj. ind.* Adorned with graces; graceful, handsome, genteel.

Հորհազարդել (*եմ, եցի*) *v. a.* To adorn with graces; to make graceful.

Հորհալի (*լայ, լեաւ*) *adj.* Full of graces; gracious, handsome, fine, charming, genteel, beautiful, fair.

Հորհալից, *adj. ind.* See **Հորհալի**.

Հորհալոյս, *adj. ind.* Enlightened by grace; clear, shining, brilliant; graceful, handsome, charming.

Հորհակաւ, *adj. ind.* **Հորհակաւ լինել**. To thank, to return thanks, to acknowledge; to be content.

Հորհակալիք, *s. pl. ind.* See **Հորհակալութիւն**.

Հորհակալու (*ի, աւ*) *adj.* Gracious: grateful, that is grateful.

Հորհակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gratitude, thankfulness; favours, thanksgiving, thanks.

Հորհամտոյց, *adj. ind.* Thankful, that is grateful, that returns thanks. **Հորհամտոյց լինել** See **Հորհակալ լինել**.

Հորհածիր, *adj. ind.* That does, that grants a favour.

Հորհանորդ, *adj. ind.* That is renewed through grace.

Հորհաշառաւիղ, *adj. ind.* That is furnished with pretty branches.

Հորհաշուք, *adj. ind.* Graceful, handsome, illustrious, brilliant, charming.

Հորհապաստար, *adj. ind.* Full of grace; graceful, charming.

Հորհապարդե, *adj. ind.* See **Հորհաշածիր**.

Հորհապարտ (*ի, իւ*) *adj.* Much obliged: obliging.

Հորհաճառ (*ի, աւ*) *adj.* That sells grace, simoniacal.

Հորհաճառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Selling of grace or sacred things; simony.

Հորհատու (*ի, աւ*) *adj.* That gives grace.

Հորհատուութիւն See **Հորհապարտութիւն**.

Հորհատուք, *adj. ind.* That gives grace: given, gratuitous.

Հորհատութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Gift of grace; grace, benefit.

Հորհաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Graceful; fit, able.

Հորհաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To render gracious or able, to adorn with favours; to congratulate, to felicitate.

Հորհաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Congratulation, felicitation.

Հորհել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give, to grant, to yield, to confirm; to pardon, to remit, to grant pardon.

Հորհընկաւ, *adj. ind.* See **Հորհալաւ**.

Հորհուկս or **աւ Հորհուկս**, *adv.* By flattery.

Հորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Adultery, fornication.

Հնչաբերել (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to fetch one's breath, to blow.

Հնչախառն, *adj. ind.* With breath or sigh.

Հնչական (*ի, աւ*) *adj.* See **Հնչաւոր**.

Հնչակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* See **Հնչաւոր**.

Հնչակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Հնչաւոր**.

Հնչան (*ի, աւ*) *s.* Mouth, opening, vent.

Հնչամուտք (*մտից, մտիւք*) *s. pl.* Vent.

Հնչանալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To be animated, to live, to breathe.

Հնչառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Respiration, puff, breath.

Հնչապառ, *adj. ind.* Panting, out of breath: mortal. **Հնչապառ առնել**, to pant, to put out of breath.

Հնչարգել (*ի, իւ*) *adj.* Asthmatick, out of breath, panting. **Հնչարգել լինել**, to pant, to have one's breath stopped.

Հնչարգելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Asthma, shortness of breath; panting.

Հնչաւոր (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Animal, living: sensual.

Հնչաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To animate, to give a soul to, to vivify.

Հնչափող (*ոյ, ով*) *s.* Trachia.

Հնչորակ (*ի, աւ*) *s.* Saltpetre: See **Ազորակ**.

Հնչելոյզ (*լուզի, լուզաւ*) *adj.* Pneumatick. **Հնչելոյզ մեքենայ**, pneumatic machine, air pump.

Հնչել (*եմ, եցի*) *v. n.* To breathe, to blow; to hiss; to inspire.

Հնչերակ (ի, աւ) *s.* Artery, vein.

Հնչիւն, *s. ind.* See Հնչումն:

Հնչումն (չման, չմամբ) *s.* Respiration, breathing; hissing; inspiration.

Հնչի (բւոյ, բուով) *s.* Otter: See Ջրչուն:

Հնքաղց (ու, ու) *s.* Canine hunger, enormous appetite.

Հշիկ (եմ, էջի) *v. n.* To whisper; to speak low, to murmur.

Հշիկն, *s. ind.* Whispering; murmur.

Հշիկումն (չման, չմամբ) *s.* See Հշիկն:

Հռուկ, *s. ind.* Noise.

Հոգի (գւոյ, գեաւ) *s.* Vapour, smoke, exhalation; puff, gust.

Հոգիակց, *adj. ind.* Vapourous.

Հոգիամեզ, *adj. ind.* Vapourous.

Հոգմոզ (ի, իւ) *adj.* Slanderer, that makes malicious reports; flatterer.

Հոգմոզել (եմ, էջի) *v. n.* To slander, to spread malicious reports; to flatter.

Հոգմոզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evil or malicious reports: flattery.

Հող (ոյ, ով) *s.* Ray, stroke of light, beam. Հողս արձակել, to throw out rays, to beam.

Հողալարգ (ի, իւ) *adj.* Ornamented with rays, beamy, radiant, luminous, brilliant.

Հողալ (ամ, զոցի) *v. n.* To throw out rays, to glitter, to shine, to blaze, to flame, to cast a great light, to beam.

Հողակաթ (ի, իւ) *s.* Throwing out rays of light (name of a temple and of a feast among the Armenians).

Հողապէս, *adv.* Like the rays of the sun.

Հողացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make throw out rays; to make flame or glitter: to warm.

Հողգամ (ի, իւ) *s.* Turnip, radish; rape.

Հողել See Հողալ:

Հողիւն, *s. ind.* Beam, light, flame, splendour; heat.

Հողշողել (եմ, էջի) *v. n.* To be resplendent, to shine, to sparkle, to flame, to blaze, to glitter, to beam.

Հողշողիւն, *s. ind.* See Հողիւն:

Հողշողուն, *adj. ind.* Shining, dazzling, flaming, effulgent, brilliant, sparkling, beamy.

Հողմաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Adula-

tory, flattering, cajoling, wheedling, crafty.

Հողմաբար (ի, աւ) *adj.* See Հողմաբարոյ:

Հողմել (եմ, էջի) *v. a.* To flatter, to cajole, to wheedle, to caress, to coax.

Հողմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adulation, flattery, cajoling, coaxing.

Հողոբորթ (ի, աւ) *adj.* See Հողմաբարոյ:

Հողոբորթել (եմ, էջի) *v. a.* See Հողմել:

Հողոբորթութիւն See Հողմութիւն:

Հոճ (ոյ, ով) *s.* Pine: See Սոճ:

Հոմին (մնի, մնիւ) *s.* Spinach.

Հոյա (շուտի, շուտիւ) *adj.* Clever, light, well disposed, prompt, active, quick, skilful.

Հոյակ (եմ, էջի) *v. a.* To take away, to ravish.

Հոյթել (եմ, էջի) *v. a.* To carry off, to ravish, to take away, to rob.

Հուայտ (ի, իւ) *adj.* Debauched, drunken, intemperate, glutton.

Հուայտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To make one's self drunk, to be inebriated, to guzzle, to eat and drink to excess.

Հուայտոտ (ի, աւ) *adj.* See Հուայտ:

Հուայտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, intemperance, excess, guttling.

Հուարեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Giddy, astonished, surprised, embarrassed.

Հուարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To stun, to astonish, to surprise, to strike with astonishment, to stupify.

Հուարիւ (իմ, րեցայ) *v. n-p.* To be stunned, to be astonished, to be surprised or struck with astonishment.

Հուարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Giddiness, astonishment, surprise.

Հուծափել (եմ, էջի) *v. n-p.* To be hurried, to hasten, to make haste.

Հուծափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hurry, haste.

Հուկայ (ի, իւ) *s.* Market: See Վաճառանոց:

Հուն (շան, շամբ) *s.* Dog: adulterer. Մատակ շուն, bitch. Խշտի or բոյն շան, dogkennel. Ծնանիւ շան կորիւնս, to whelp.

Հունչ (չնչոյ, չնչով) *s.* Respiration, puff, breath, wind: spirit, soul, life.

Հուշան (ի, աւ) *s.* Lily.

Հուշանաբոյծ, *adj. ind.* Fed among lilies.

Հուշանազործ (ի, աւ) *adj.* Made in the form of lilies, adorned with flowers de luce.

Հուշանազարդ, *adj. ind.* Adorned with flowers de luce, marked with flowers de luce.

Հուշանական (ի, աւ) *adj.* Of lilies, that belongs to the flower de luce.

Հուշանածե, *adj. ind.* See Հուշանազործ.

Հուշանանաւ (ամ, նայայ) *v. n-p.* To become a lily.

Հուշել (եմ, եցի) *v. n.* To amuse one's self, to pass time.

Հուշմայ (ի, իւ) *s.* Sesamum.

Հուտարան (ի, իւ) *adj.* That speaks quick.

Հուտազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More nimble, very active, more quick.

Հուտածիր, *adj. ind.* Nimble, light, active, apt, ready, diligent.

Հուտատալալ, *adj. ind.* That glides quickly, very slippery.

Հուտափոյթ, *adj. ind.* See Հուտածիր.

Հուտափոլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quickness, celerity, rapidity, agility, activity, promptitude.

Հուրթն (լթթան, շթթամբ) *s.* Lip; edge, orifice.

Հուրջ, *prep. and adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood. Հուրջ զեկեղեցեաւ, round the church. Հուրջ ածել, to lead to or carry about, to walk, to overrun. Հուրջ դաւ, to take a walk, to make a tour. Հուրջ հայել, to look roundabout. Հուրջ պարսպել or փակել, to encompass, to surround, to encircle.

Հուրջանակ See Հրջանակ.

Հուրջանակ See Հրջանակ.

Հուրջանակի, *prep. and adv.* About, round, around, roundabout, in the neighbourhood; in a ring, in a circular manner, in a circle.

Հուրջաւ (ի, աւ) *s.* Bishop's cope, cope, chasuble.

Հուրջնգունելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, content, capacity, enclosure, compass.

Հուփայ (ի, իւ) *s.* Collyrium.

Հուք (շոյ, շոկ) *s.* Lustre,

brilliancy, flash, splendour, parade, pomp, honour, glory, magnificence. Հուք դնել, to honour, to pay honour and respect. Հուք դիւր, veil, covering for a woman's head.

Հել (եմ, եցի) *v.n.* To hiss, to hoot.

Հիւն, *s. ind.* Hissing, hooting.

Հարկել (եմ, եցի) *v. a.* To plaster, to paint.

Հպեա (ի, իւ) *s.* See Հովիւ.

Հայլ (ի, իւ) *adj.* Prodigious, spendthrift, waster, extravagant, debaucher.

Հայլամիւ (մոի, մոււ) *adj.* Dissolute: See Հայլ.

Հայլիւ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be prodigious, to live like a prodigious, to dissipate, to squander; to be debauched, to abandon one's self to debauchery.

Հայլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prodigiousity, profusion, waste, dissipation; debauchery, disorder, excess, extravagance.

Հինգ, *s. ind.* Tumult, noise, confusion.

Հինգ (շնչի, շնչիւ) *s.* Report, noise, rumour, sound.

Հնչանայ, *adj. ind.* That makes a loud report.

Հնչանուն (շան, շանմբ) *s.* See Մահիկ.

Հնչել (եմ, եցի) *v. n.* To make a loud noise, to sound.

Հնչիւն, *s. ind.* See Հինգ.

Հնչում (շման, շմամբ) *s.* See Հինգ.

Հոսայ (ի, աւ) *s.* Haste, hurry, diligence, precipitation. Հոսայ տալ, too great haste, hurry. Հոսայ տալուպի ի վերայ դնել, to urge, to press. Հոսայաւ or շոսայ or շոսայ, with haste, diligently; in haste, with precipitation, in a hurry.

Հոսակ (եմ, եցի) *v. a.* To hasten, to press, to urge, to precipitate.

Հոսակցունել (եմ, ջուցի) *v. t.* See Հոսակ.

Հոսակիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be in a hurry, to hasten.

Հոսմարան (ի, աւ) *s.* Magazine, storehouse, butler's pantry; larder, safe; cellar, cave.

Հոսմարանալից, *adj. ind.* Whose magazines are full.

Հոսմարանալահ (ի, աւ) *s.* See Հոսմարանալից.

Հոեմարանապետ (ի, աւ) *s.* Store-keeper; butler; cellarman.

Հոեմարանապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a warehouse keeper.

Հոեմարանել (եմ, եցի) *v. a.* To store up, to warehouse; to put in a cellar: to lay by, to preserve, to amass.

Հոռոտանել (եմ, եցի) *v. a.* To confound, to mix, to jumble.

Հրթնական (ի, աւ) *adj.* Labial.

Հրթնաշղթայաշար, *adj. ind.* Whose muzzle is tied with a chain.

Հրթն See Հրթնիւն:

Հրջարան (ի, իւ) *adj.* That speaks periphrastically; that is periphrastical.

Հրջարանել (եմ, եցի) *v. a.* To periphrase, to speak periphrastically.

Հրջարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumlocution, periphrase, roundabout way of expressing one's self.

Հրջարեբական (ի, աւ) *adj.* Circular.

Հրջարել (եմ, եցի) *v. a.* To turn round, to move circularly.

Հրջարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ring, circumference, circuit; circumvolution, periphery.

Հրջարնակ (ի, աւ) *adj. and s.* Neighbour, that lives in the neighbourhood. Հրջարնակք, periaecii.

Հրջադայ (ի, իւ) *adj.* Wandering; circular.

Հրջադայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To take a walk, to make a tour; to stroll, to wander here and there.

Հրջադայիկ, *adj. ind.* See Հրջադայ:

Հրջադայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Turn, walk; act of going here and there.

Հրջադայուն, *adj. ind.* See Հրջադայ:

Հրջադնաց, *adj. ind.* See Հրջադայ:

Հրջադնացութիւն See Հրջադայութիւն:

Հրջադօտեալ (ելոյ, երով) *adj.* Girded, that has a girdle.

Հրջադարձ (ի, իւ) *s.* Return.

Հրջադրական (ի, աւ) *adj.* Placed roundabout.

Հրջադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circle, enclosure.

Հրջադդեւս (ու, ու) *s.* Petticoat.

Հրջակայ (ի, իւ) *adj.* Neighbouring, that is in the neighbourhood.

Հրջակայ տեղիք, the environs, the

country roundabout, neighbourhood.

Հրջակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighbourhood, the surrounding places.

Հրջական (ի, աւ) *adj.* Turning: See Հրջակայ:

Հրջակառոր, *adj. ind.* Cut or retrenched all round.

Հրջահայեաց (յեցի, յեցաւ) *adj.* Circumspect, considerate, discreet, prudent.

Հրջահայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circumspection, prudence, consideration, discretion.

Հրջահայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gyromancy.

Հրջան (ի, աւ) *s.* Turn, turning, circumvolution, circulation; course, movement, cycle, period, revolution, return; change, vicissitude: rolling; quick turning, winding, sinuosity: circuit, enclosure, outline. Հրջանք ջուրց, whirlpool. Հրջան առնել, to make a turn: to turn: to leap, to turn upon one leg.

Հրջանակ (ի, աւ) *s.* Circle, hoop, border, frame; enchasing; turn, circuit, ring; turning. Հրջանակաւ, round. Ելանելի շրջանակաւ, spiral staircase.

Հրջանակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a ring or circle; round, circular.

Հրջանակել (եմ, եցի) *v. a.* To turn, to move in a ring: to border; to frame; to surround; to roll: to change.

Հրջանակի See Հուրջանակի:

Հրջանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rotation, circular movement, circulation.

Հրջանակօրէն, *adv.* Circularly, in a ring.

Հրջանապտոյտ, *adj. ind.* That has many turns and windings.

Հրջանառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Circulation.

Հրջանաւոր (ի, աւ) *adj.* Turning; periodical.

Հրջապահ (ի, աւ) *adj.* That goes or walks the rounds.

Հրջապատ (ի, իւ) *adj. and s.* That surrounds, ambient: ring, compass, circumference, outline, circuit, pale; enclosure; periphery, contour.

Հրջապատել (եմ, եցի) *v. a.* To encompass, to surround, to encircle; to envelop.

Հրջապատութիւն (թեան, թեամբ)

s. Circumference: See **Երկայստ** :

Երկայարեւել (եմ, եցի) v. a. See **Երկայստեւել** :

Երկայարեւայ, adj. ind. That surrounds: surrounded.

Երկայարոյր, adj. ind. Circumflex: surrounded: folded over.

Երկայարութիւն See **Երկայստութիւն** :

Երկայարութեւ (եմ, եցի) v. a. To surround, to encompass: to fold over.

Երկաստուերք (բաց, բք) s. pl. Periscii.

Երկասփեւ, adj. ind. Extended roundabout.

Երկարութիւն (թեան, թեամբ) s. Enclosure, compass.

Երկարակ, adj. ind. Surrounded, enclosed.

Երկարակեւ (եմ, եցի) v. a. To encompass, to surround, to encircle, to enclose, to shut up.

Երկարակութիւն (թեան, թեամբ) s. Act of surrounding or shutting up, enclosure, compass.

Երկարայեւ (եմ, եցի) v. n. To shine on all around.

Երկարայութիւն (թեան, թեամբ) s. Flash, brilliant light, spreading lustre.

Երկել (եմ, եցի) v. a. To turn, to return; to turn aside, to divert; to retort; to change, to transmute; to upset, to overturn.

Երկեցուցանեւ (եմ, ցուցի) v. t. To walk, to lead up and down.

Երկել (եմ, ջեցայ) v. n-p. To walk, to march, to go; to overrun; to roll, to move; to be changed, to be converted.

Երկմտիկ, adj. ind. Straying, wandering.

Երկըրեւ (եմ, եցի) v. a. To turn or to change many times.

Երկըրել (եմ, ջեցայ) v. n-p. To be turned or changed often.

Երկըրումն (ջման, ջմամբ) s. Act of turning often.

Երկումն (ջման, ջմամբ) s. Act of turning, change; overturning.

Երկող (ի, աւ) adj. That walks, that marches.

Երանուլ (ում, տեայ) v. n-p. To start, to leap with fear, to step aside, to swerve; to be dizzy; to be dazzled.

Երանումն (տման, տմամբ) s. Start-

ing, start, leap through fear, digression, alienation; dizziness, dazzling.

Երանցանեւ (եմ, տուցի) v. t. To make start, to start, to swerve, to create dissension; to make giddy, to dazzle.

Երկալ (ի, իւ) s. Tribometer.

Երկել (եմ, եցի) v. a. To rub, to fray.

Երկթ (ի, իւ) s. adj. and adv. Confusion, broil, embarrassment, dispute, rupture, trouble, tumult, uproar: confused, mixed, confounded, deranged, complicated, indistinct; confusedly, topsy turvy, indistinctly.

Երկթեւ (եմ, եցի) v. a. To confound, to mix, to jumble, to embroil; to harass, to put in disorder, to disorder, to derange, to embarrass.

Երկթութիւն (թեան, թեամբ) s. Confusion, confused mixture, disorder, embarrassment, tumult, trouble, dispute.

Երկումն (շփման, շփմամբ) s. Rubbing, fraying, friction.

Երբար (դրի, դրաւ) adj. That honours, that pays honour and respect, respectful.

Երբայ, adj. ind. Honourable, splendid, magnificent.

Երեւ (ի, իւ) adj. Honourable, splendid, magnificent, superb, majestic, illustrious, agreeable, genteel, handsome, rich, sumptuous, pompous.

Երեւաբար, adv. Honourably, magnificently, splendidly, superbly, richly, with dignity, nobly, majestically.

Երեւաբայ (գունի, գունիւ) adj. comp. More honourable, very fine, superb.

Երեւաբարք, adj. ind. Highly ornamented, splendid, magnificent, superb.

Երեւաբարեւ (եմ, եցի) v. a. To adorn richly, to make superb, to decorate, to render honourable.

Երեւակերտ, adj. ind. Well made, magnificent.

Երեւանաւ (ամ, զայայ) v. n-p. To be made honourable, to be highly adorned.

Երեւաւք, adj. ind. and adv. See **Երեւ** and **Երեւաբար** :

Երեւացուցանեւ (եմ, ցուցի) v. t. To make honourable, to decorate, to adorn.

Երեւաւոր (ի, աւ) adj. See **Երեւ** :

Հրեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Splendour, magnificence, pomp, riches, sumptuousness, majesty, celebrity, solemnity.

Հրթալ (*ի, ալ*) *s.* Torpedo.

Հրթեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To stun, to amaze, to surprise.

Հրթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To be stunned or surprised.

Հրթուրիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giddiness.

Հօթ (*ի, իւ*) *s.* Kind of cake.

Հօշափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To touch, to handle, to feel, to fumble; to graze.

Հօշափելի (*լայ, լեալ*) *adj.* That can be touched, palpable, tangible.

Հօշափելիք (*լեաց, լեպք*) *s. pl.* The feeling, hand.

Հօշափողական (*ի, ալ*) *adj.* That touches. **Հօշափողական զօրութիւն**, the feeling.

Հօշափողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Հօշափումն**.

Հօշափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Feeling, touch, touching, taction, handling; grazing; contact, very close union.

Ո

Ո (wo) WO (like the English wo in the words *Word*, and *Worth*). A vowel, the twenty fourth letter of the Armenian alphabet. It is changed sometimes into **Օ** and **Ս**, for example: **Ոճիր**, **օճիր**; **մորուք**, **մօրուք**; **քողարկութիւն**, **քօղարկութիւն**; **խոհարար**, **խօհարար**; **փողփողեալ**, **փաղփաղեալ**; **ռողգանել**, **առղգանել**.

Followed by **Ծ** it is pronounced like a soft **Ո**, for example: **Բոյն** (pooin) **բոյն** (cooin) **դոյն** (tooin) **կապոյտ** (gahbooid) **պոյտ** (budoooid).

Ո or **ո** with a line above denotes the number *six hundred*.

Ո՛ (*ոյր, որով*) *pro.* Who, which. **Գիտեմ ո՛ր է դա**, I know who it is. **Ո՛ր ձեռք իշխեցէ առնել զայդ**, who among you dare do that? **Ո՛րք է իցէ**, whoever he may be. **Ոյր է մատենան**, whose book is this?

Ո՛ր, *int.* See **Ո՛ր**.

Ոգեբերիլ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To take courage, to be encouraged.

Ոգեղից, *adj. ind.* Full of spirits, spirituous, fiery, lively.

Ոգեկործան, *adj. ind.* That destroys the spirits; broken in spirit, fallen.

Ոգեկորոյս See **Հոգեկորոյս**.

Ոգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To say, to pronounce.

Ոգեհաշմ, *adj. ind.* That wants brains, that has a disordered brain, foolish, that has lost his wits or senses.

Ոգեղարարաւ, *adj. ind.* That speaks or sings loudly or with spirit.

Ոգեշահ See **Հոգեշահ**.

Ոգեշորհ See **Հոգեշորհ**.

Ոգեշունչ See **Հոգեշունչ**.

Ոգեպահ See **Հոգեպահ**.

Ոգեպահանջ (*ի, իւ*) *adj.* That deprives of life, mortal.

Ոգեսեր See **Հոգեսեր**.

Ոգեսպաւ, *adj. ind.* That makes expire or die: deceased, dead.

Ոգեվար See **Հոգեվար**.

Ոգեւոր See **Հոգեւոր**.

Ոգեբերիլ See **Ոգեբերիլ** with the following.

Ոգի (*ողւոյ, ոգւով*) *s.* Spirit: puff, wind; genius; shade, ghost, manes; hobgoblin: See **Հոգի**. **Ոգի առնուլ**, to breathe, to rest; to be encouraged. **Յոգիս ապաստան լինել** or **յոգւոց պար ղել ապաստան լինել**, to be at the last extremity. **Թափել զոգիս ուրուք**, to tire, to torment, to harass, to fatigue, to importune. **Հարկանել զոգի յոգի**, to take away any one's life, to kill. **Դնել զոգին 'ի ձեռին**, to endanger, to expose one's life. **Յոգւոց հանել** or **եւանել**, to sigh, to breathe or utter sighs. **Ոգւով չափ**, exposing or putting one's life in danger; willingly.

Ոգոստ See **Օգոստոս** or **Աւգոստոս**.

Ոգորել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Ոգորել**.

Ոգորիլ (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To butt, to run against; to make war.

Ողի (*նայ, նով*) *s.* Hedge-hog, porcupine.

Ողորածեծ, *adj. ind.* **Ողորածեծ առնել**, To strike with the green rind of a tree, to whip.

Ոլիմպիաթ or **Ոլիմպիադ** (*ի, իւ*) *s.* Olympiad.

Ոլիմպիական or **Ոլիմպիական** (*ի, ալ*) *adj.* Olympick.

Ոլիմպոս or **Ոլիմպոս** (*ի, իւ*) *s.* Olympus.

Ուղղն (զան, գամբ) *s.* See **Ուղբ** :
Ուղմայիթ See **Ուղիմայիթ** :
Ուրուն (սլեւան, սլեւամբ) *s.* Pea;
 grain.

Ուրունաձե, *adj. ind.* In the form
 of a pea or grain.

Ուրր (ի, իւ) *s.* Twisting.

Ուրրածեծ, *adj. ind.* **Ուրրածեծ**
 առնել, To whip.

Ուրրածոյ (ի, իւ) *adj.* Entangled,
 twisted.

Ուրրակ (ի, աւ) *s.* Accent; circum-
 flex: inflexion.

Ուրրել (եմ, եցի) *v. a.* To intwine,
 to twist, to wreath, to braid, to plait:
 to roll.

Ուրրումն (բման, բմամբ) *s.* Twist-
 ing: rolling.

Ուրրո See **Ուրրոբ** :

Ուրրաձե, *adj. ind.* Spiral, curved.
Ուրրանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.*
 To be circumscribed, to be bounded,
 to be limited.

Ուրրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.*
 To circumscribe, to bound, to limit.

Ուրրոբ (աից, աիւբ) *s. pl.* Bounds,
 limits, extremities: ring, circuit, cir-
 cumference.

Ուրբ (ի, աւ) *s.* Shinbone.

Ուր (ի, իւ) *s.* Inveterate hatred,
 ill-will, rancour, resentment of an in-
 jury. **Ուրս պահել** or **առնել**, to hate,
 to harbour resentment for an injury.

Ուրսթափ, *adj. ind.* Malevolent,
 spiteful, outrageous.

Ուրսկալ (ի, աւ) *adj.* That harbours
 revenge, malicious.

Ուրսկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Act of harbouring revenge, hatred,
 rancour.

Ուրալ (ամ, սիւսայայ) *v. n-p.* To
 hate, to resent an injury: to envy, to
 bear envy.

Ուրանալ (ամ, սիւսայայ) *v. n-p.* See
Ուրալ :

Ուրապահ (ի, աւ) *adj.* See **Ուրա-**
կալ :

Ուրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To
 cause one to harbour revenge, to make
 be malicious.

Ուրերիմ, *adj. ind.* Malicious, ma-
 levolent. **Ուրերիմ թշնամի**, a sworn
 enemy, a mortal enemy.

Ուրերիմայ, *adj. ind.* See **Ուրերիմ** :

Ուրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See
Ուր :

Ո Ղ Բ

Ո՛հ, int. Oh! O! ah! ha!

Ո՛հ ո՛հ, int. Oh! oh! ah ah! ho ho!

Ողբ (ոյ, ու) *s.* Lamentation, com-
 plaint, groaning, wailing, tears. **Ողբ**
 առնուլ See **Ողբալ** :

Ողբադին, *adj. ind. and adv.* Dissolv-
 ed in, overwhelmed with tears, plain-
 tive; lamentably, plaintively.

Ողբալ (ամ, բացի) *v. n. and a.*
 To lament, to be bewailing, to groan,
 to complain, to weep, to deplore, to
 wear mourning.

Ողբալի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Lamen-
 table, deplorable, that excites pity;
 tragical.

Ողբալից, *adj. ind.* See **Ողբադին** :

Ողբական (ի, աւ) *adj.* Plaintive,
 bewailing, that complains, weeping.

Ողբակի, *adv.* Lamentably, plaintively.

Ողբակից (կցի, կցաւ) *adj.* That
 laments, that deplores with another.

Ողբակցիլ (իմ, ցեցոյ) *v. n-p.* To
 lament or to deplore with another.

Ողբակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Social lamentation or complaining.

Ողբաձայն (ի, իւ) *adj. and adv.*
 Plaintive; bewailing, that complains,
 weeping: lamentably, plaintively, with
 a lamentable tone.

Ողբաձայնել (եմ, եցի) *v. a.* To
 lament, to weep, to deplore, to cry with
 a lamentable voice.

Ողբանուէր, *adj. ind.* Plaintive, that
 laments.

Ողբարկ (ի, իւ) *s.* Lamentation,
 complaint: See **Ողբարկու** :

Ողբարկու (ի, աւ) *adj. and s.* That
 laments, that deplores.

Ողբերգակ (ի, աւ) *adj. and s.*
 That laments: that composes or writes
 an elegy.

Ողբերգական (ի, աւ) *adj.* Elegia-
 cal; tragical.

Ողբերգակութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Act of containing lamentations.

Ողբերգարկութիւն See **Ողբերգու-**
թիւն :

Ողբերգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing
 in a plaintive voice, to lament, to de-
 plore: to compose an elegy.

Ողբերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Elegy, plaintive song: tragedy: lamen-
 tation.

Ողբերկն, *adv.* See **Ողբակի** :

Ողբումն (բման, բմամբ) *s.* Lamen-
 tation, complaint.

Ողիմպոս or Ողիմպիաս (այ, աւ) *s.* Name of the wind.

Ողիմպիաթ See Ողիմպիաթ:

Ողկոյշ (կուղի, կուղիւ or կուղոյ, կուղով) *s.* Bunch of grapes. Ողկոյշ մերկացեալ 'ի հասից, stalk, shred.

Ողկուղաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces bunches of grapes.

Ողկուղաբարդ, *adj. ind.* Provided with bunches of grapes.

Ողկուղալի, *adj. ind.* Full or abounding in bunches of grapes.

Ողկուղալից, *adj. ind.* See Ողկուղալի:

Ողկուղաւոր (ի, աւ) *adj.* That has bunches of grapes, provided with bunches of grapes.

Ողն (ողին or ողան, ողամբ) *s.* Spine, back-bone: back. Բեկանել զողն, to break the spine, to chine. Յողն ան կանխել, to neglect, not to care. Յողն երթալ, to incline backwards. Յողն կալ, to be proud, to be obstinate. Ողն առնուել, to lean against.

Ողնաբեկ (ի, աւ) *adj.* That is broken backed.

Ողնաթեք (ի, աւ) *adj.* Rickety.

Ողնայար (ի, աւ) *s.* Spine, back-bone: bust, trunk of the human body.

Ողնաշար (ի, եւ) *s.* Chine, spine of the back.

Ողնափայտ (ի, եւ) *s.* Nine-pin.

Ողնդժնեայ, *adj. ind.* Obstinate, stubborn, unfeeling.

Ողնիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To bend.

Ողողուման, *adj. ind.* (Greek word) Full of leaves, full of flowers, furnished with leaves or flowers: See Ճաղկաղարդ:

Ողող (ի, եւ) *s.* Inundation, submersion: See Ողողումն:

Ողողանել (եմ, զեցի) *v. a.* See Ողողել:

Ողողել (եմ, եցի) *v. a.* To bathe, to wash, to plunge, to dive, to inundate, to immerse, to cover with water.

Ողողել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be plunged, to be immersed; to be inundated.

Ողողիչ (զի, զաւ) *adj.* That bathes, that inundates, that immerses.

Ողողումն (զման, զմամբ) *s.* Washing, inundation, immersion.

Ողումպիաթ See Ողիմպիաթ:

Ողորկ (ի, աւ) *adj.* Sleek, smooth, without inequality, shorn, clear, polished, plain.

Ողորկագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very polished.

Ողորկապատեան (ենի, ենիւ) *adj.* Provided with a smooth or even shell.

Ողորկաստոր, *adj. ind.* Composed of an even matter.

Ողորկել (եմ, եցի) *v. a.* To smoothen, to polish, to set a gloss upon, to curry; to make smooth or polished.

Ողորկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sleekness, smoothness, lustre, polish.

Ողորձել See Ողորձել:

Ողորմ, *adj. ind. and adv.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, fatal, unfortunate, sad, lamentable, deplorable: pity, compassion; misery: miserably, piteously, pitiable, unhappily, fatally, unfortunately, lamentably, deplorably.

Ողորմագին, *adj. ind. and adv.* Miserable, piteous, pitiable: miserably, piteously, pitiable.

Ողորմած (ի, աւ) *adj.* Merciful, compassionate, charitable.

Ողորմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mercy, pity, compassion, goodness.

Ողորմալիւ, *adj. ind.* That begs pitiable, piteous, pitiable.

Ողորմալիք (նայ, նք) *s. pl.* See Ողորմութիւն:

Ողորմիկ (լւոյ, լեաւ) *adj.* Miserable, piteous, pitiable, unhappy, poor, mean.

Ողորմիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To take pity or compassion, to be affected, to be moved to pity.

Ողորմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pity, compassion, clemency, goodness, mercy: alms, charity.

Ողորդ (ոյ, ուլ) *adj.* and *s.* Suppliant, mild, humble, persuasive, flattering: supplication, flattery. Յողորդ ածել, to persuade mildly. Յողորդ ան կանխել, to supplicate, to beg humbly.

Ողորդալիք (նայ, նք) *s. pl.* Supplication, humble prayer, mild words, flattery, cajoling.

Ողորաւոր (ի, աւ) *adj.* Suppliant, that supplicates; flattering, that flatters.

Ողորկել (եմ, եցի) *v. a.* To supplicate, to persuade mildly, to flatter.

Ողորկիչ (քի, քաւ) *adj. and s.* See Ողորաւոր:

Ողորումն (քման, քմամբ) *s.* See Ողորդալիք:

Ողջ (ոյ, ուլ) *adj. and adv.* Alive,

living; safe: wholesome: that is not at all spoiled: entire: entirely, totally, quite. Ողջ երթ, adieu, farewell. Ողջ եկիր, you are welcome. Ողջ եր or ողջ լիր, good-b'ye, how do you do, God bless you. Ողջն ողջն, alive.

Ողջբանութիւն (թեան, թեամբ) s. A complete discourse.

Ողջագործել (եմ, եցի) v. a. To embrace, to receive.

Ողջագործումն (բման, բմամբ) s. Embrace, clasping.

Ողջախոհ (ի, իւ) adj. Chaste, pure, maidenly, continent, modest, honest, wise, sound.

Ողջախոհաբար, adv. Chastely, bashfully, modestly, honestly, soundly.

Ողջախոհանալ (ամ, հացայ) v. n-p. To be chaste or modest.

Ողջախոհութիւն (թեան, թեամբ) s. Chastity, bashfulness, pureness, continence, modesty, honesty, wisdom.

Ողջակէզ (կիզի, կիզաւ) s. Holocaust, burnt offering.

Ողջակիզել (եմ, եցի) v. a. To offer a burnt offering; to burn all over.

Ողջահաւատ, adj. ind. Orthodox: See Ուղղափառ:

Ողջամբ, adv. Soundly, safe, safely; quite, totally. Ողջամբ դարձաւ անդրէն, he is returned safe and sound. Ողջամբ եկիր or ողջամբ տեսի զքեզ, you are welcome. Երթ ողջամբ, adieu: See Ողջ:

Ողջամբա (մտի, մտաւ) adj. That has a sound judgment, rational, incorruptible; orthodox, sincere.

Ողջանալ (ամ, ջացայ) v. n-p. To heal, to be cured, to recover one's health.

Ողջանգամ, adj. ind. and adv. Safe, sound: perfect, entire.

Ողջացուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To cure, to heal, to free from sickness, to restore to health: to make complete or perfect.

Ողջեալ, s. ind. Act of paying respects to any one, visit.

Ողջիկ, adv. Entirely, wholly.

Ողջնծայ (ի, իւ) s. Holocaust, complete sacrifice: See Ողջակէզ and Բողոքապատու:

Ողջմտութիւն (թեան, թեամբ) s. Sincerity, goodness, justice.

Ողջոյն (ջուհի, ջուհիւ) s. Health, good disposition: salute, compliment,

salutation, act of saluting; adieu, leave-taking. Ողջոյն տալ, to salute. Ողջոյն տալ հրաժարական, to say adieu, to wish good b'ye, to take leave.

Ողջոյն, adj. ind. and adv. Entire, all, whole: entirely, wholly, completely.

Ողջունաբեր (ի, աւ) adj. That bears a greeting or good news.

Ողջունագիր (դրի, գրաւ) s. Letter of compliment.

Ողջունապատու, adj. ind. That tells good news.

Ողջունատու (ի, աւ) adj. That salutes.

Ողջունանալութիւն (թեան, թեամբ) s. Salutation.

Ողջունել (եմ, եցի) v. a. To salute, to compliment.

Ողջութիւն (թեան, թեամբ) s. Good health. Ողջութեամբ եկիր, be welcome.

Ոճ (ի or ոյ, իւ or ու) s. Stalk of corn, of barley or of oats; pannier, basket: style, phrase; method, rank, order, manner, fashion, form, formula.

Ոճիւ. See Ոճիր:

Ոճիր (ոճրի, ոճրիւ) s. Rascality, vile wickedness, iniquity, malice, crime.

Ոճրագործ (ի, աւ) adj. Scoundrel, wicked, profligate, flagitious, rascal, rogue, villain.

Ոճրագործութիւն (թեան, թեամբ) s. See Ոճիր:

Ոմբողոն (ի, իւ) s. (Greek word) Chapel in a church: See Մատուռն:

Ոմն (ուրումն, ոմամբ) pro. One, some one, a certain man, another. Այր ոմն, a man. Կին ոմն, a woman. Ոմանք են մեծատունք, և ոմանք աղքատք, some are rich and others poor. Ցրուեցան ոմն յայս կոյս, և ոմն յայն կոյս, they are scattered here and there. Անցին ընդ գետն' ոմանք 'ի լուզ, և ոմանք 'ի նաւակի, they crossed the river some swimming and the others in a boat.

Ոյժ (ուժոյ, ուժով) s. Force, vigour, valour, power, virtue, energy.

Ոյր աղագաւ, adv. Why? for what reason?

Ոչոքի or Ոչի. See Առչոքի:

Ոչ, conj. Not, nor, no, none. Ոչ գիտեմ, I do not know. Ոչ կամեմ, I will not. Ոչ կարեմ, I cannot. Ոչ տեսեմ զնա, և ոչ երկնքիմ 'ի նմանէ, I

neither love him nor fear him. Ոչ բարի է, և ոչ չար, he is neither good nor bad. Ոչ տէր, no Sir. Ոչ առանց պատճառի, not without cause. Ոչ ունի գրամս, he has no money. Ոչ տեսի զնա, I have not seen him. Յոչ կամաց, involuntarily; against one's will, by force, by compulsion. Ոչ ասացի քեզ or ոչ ասաքէն ասացի քեզ, I did not tell you? Ոչ արդեօք զերծաւ, perhaps he is not delivered. Ոչ բնաւ, ոչ երբեք or ոչ բնաւ երբեք, never, not at all, no. Յոչ գոյնից 'ի գոյութիւն անէլ զաշխարհս, to create the world from nothing, to make or produce the world from nothing. Ոչ թէ or ոչ եթէ, no; not only. Ոչ ևս, no longer; not yet.

Ոչէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Void, nothing. Յոչէութիւն դառնաւ, to be reduced to nothing.

Ոչէք (եից, եիւք) *s. pl.* Nothing, void; nothingness.

Ոչինչ (ոչնչի, ոչնչիւ) *s. adj.* and *adv.* Nought, void, nothing: none, no one: no, not at all. Աստուած ստեղծ զաշխարհս յոչնչէ, God created the world out of nothing. Ես ոչինչ ասեմ, I say nothing. Որ չունի զառողջութիւն, ոչինչ ունի, who has not health has nothing. Գրեթէ ոչինչ, as little as nothing. Վասն ոչնչից, for nothing, Աստուած արար զաշխարհս յոչնչէ, God made the world from a void. Ոչինչ պատճառս ունիս, you are very wrong. Ոչինչ ամենեւին, not at all; nothing. Յոչինչ համարել, to despise, to contemn. Ոչինչ իւրիք, no how, by no means, in no wise, not at all.

Ոչխար (ի, աւ) *s.* Sheep.

Ոչխարադէտս (ի, իւ) *adj.* That is clothed in the skin of a sheep.

Ոչխարակ (ի, աւ) *s.* A small sheep, young sheep.

Ոչխարենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* and *s.* That belongs to a sheep: skin or flesh of a sheep.

Ոչնչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To be destroyed, to be lost.

Ոչնչացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To annul; to destroy, to undo, to lose.

Ոչնչութիւն See Ոչէութիւն:

Ոչ դք (ոչ ուրուք, ոչ ոմամբ) *pro.* No one, no body. Ոչ դք գացես, you will not find any man. Ոչ դք գացի

այնչափ յանգուգն, no one will be hardly enough.

Ոչ ուստեք, *adv.* Of no spot, of no place.

Ոպնիազ (ի, իւ) *s.* Ebony, ebony tree: See Եբենու:

Ոպնիազագործ (ի, աւ) *s.* Cabinet maker.

Ոպայ See Զոպայ:

Ոջէլ (ոջւոյ, ոջլով) *s.* Louse. Մաքրել յոջւոյ, to louse.

Ոջւական (ի, աւ) *adj.* Of lice, lousy. Ոջւական ախտ, lousy disease.

Ոջւակեր (ի, աւ) *adj.* That eats lice.

Ոջլոտ (ի, աւ) *adj.* Lousy.

Ունալ (ամ, նացի) *v. n.* To howl.

Ուռգանել (եմ, դեցի) *v. a.* To bedew, to water, to soak, to steep in water, to moisten, to dip.

Ուռգել (եմ, եցի) *v. a.* See Ուռգանել:

Ուռգումն (գման, գմամբ) *s.* Watering.

Ուրն See Ոսպն:

Ուրն, *adj. ind.* Lean, dry, parched, lank.

Ոսկեակ (եկի, եկաւ) *s.* Gold mine or place where gold is formed.

Ոսկեակն, *s. ind.* See Ոսկեքար:

Ոսկեքերան (ի, աւ) *s.* Chrysostom; that has a golden mouth.

Ոսկեբողբոջ, *adj. ind.* Striking or shining like gold.

Ոսկեգոյն, *adj. ind.* That has the colour of gold, yellow.

Ոսկեգործ (ի, աւ) *s.* See Ոսկերիչ:

Ոսկեզարդ, *adj. ind.* Ornamented with gold.

Ոսկեզօծ, *adj. ind.* Gilt or gilt over; ornamented with gold.

Ոսկեթել, *adj. ind.* Provided with golden thread.

Ոսկեկաղճ, *adj. ind.* Made or provided with gold.

Ոսկեկար, *adj. ind.* Sewed with golden thread.

Ոսկեկուռ, *adj. ind.* Made or covered with gold.

Ոսկեհան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Miner, that works a gold mine.

Ոսկեհանք (քաց, քաք) *s. pl.* Gold mine.

Ոսկեհանդերձ, *adj. ind.* Clothed or covered with gold.

Ոսկեհում, *adj. ind.* Woven or embroidered with gold.

Ոսկեհոսազարդ, *adj. ind.* Ornamented with a web of gold.

Ոսկեմոյլ See **Ոսկեմոյլ**:

Ոսկեզէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Golden, made of gold. **Ոսկեզէնք**, gold plates.

Ոսկեճաճանչ, *adj. ind.* That shines like gold.

Ոսկեճամուկ, *adj. ind.* That is embroidered with gold.

Ոսկեման (*ի, աւ*) *s. and adj.* Gold wire drawer: thread or web of gold.

Ոսկեմայր See **Ոսկեմայր**:

Ոսկեմեթ, *adj. ind.* That is made of gold.

Ոսկեմկար, *adj. ind.* Painted or ornamented with gold.

Ոսկեպաշոյճ, *adj. ind.* See **Ոսկեզարդ**:

Ոսկեպատեան, *adj. ind.* Covered with gold.

Ոսկեպղինձ See **Մարդ**:

Ոսկեսանձ, *adj. ind.* Furnished with a golden bridle.

Ոսկեսար, *adj. ind.* Furnished or covered with golden armour.

Ոսկեսէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves gold or riches.

Ոսկեվարսիլ (*իմ, սեցայ*) *v. n-p.* To ornament the hair with gold, to have golden or yellow hair.

Ոսկեսառն, *adj. ind.* That has the train ornamented with gold (speaking of a robe or cloak).

Ոսկերիչ (*բչի, բչաւ*) *s.* Goldsmith.

Ոսկերոսի (*աւոյ, աւով*) *s.* Bones, carcass, skeleton.

Ոսկերչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trade of a goldsmith.

Ոսկեփայլ, *adj. ind.* Shining like gold, golden.

Ոսկեփառ, *adj. ind.* Adorned with gold, superb, rich.

Ոսկեփունջ, *adj. ind.* Made into tufts with thread of gold.

Ոսկեքար (*ի, իւ*) *s.* Chrysolite.

Ոսկերոգրոջ See **Ոսկերոգրոջ** with the following.

Ոսկի (*կւոյ, կւով*) *s.* Gold: See **Ոսկեզէն**:

Ոսկեզէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Armed with gold.

Ոսկեթեւ See **Ոսկեթեւ**:

Ոսկեթիւն (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* That produces gold; that is born wealthy.

Ոսկեկալ (*ի, աւ*) *adj.* That carries a quantity of gold.

Ոսկեկիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Ոսկեկալ**:

Ոսկեկուռ See **Ոսկեկուռ**:

Ոսկեհոսաւ See **Ոսկեհոսաւ**:

Ոսկեմոյլ, *adj. ind.* Cast in gold; adorned or covered with gold.

Ոսկեմայր (*մոր, մարբ*) *s. f.* Mother of gold (*aurea mater*, title of a heathen Goddess).

Ոսկեպատ (*ի, իւ*) *adj.* Covered with gold; golden, gilt or gilt over.

Ոսկեփայլ See **Ոսկեփայլ**:

Ոսկիւն (*ի, աւ*) *s.* Grain or particle of gold.

Ոսկեմայր See **Ոսկեմայր**:

Ոսկր (*կեր, կերա*) *s.* Bone. **Ոսկր փայլ** See **Փղոսկր**: *Հանել զոսկրս*, to bone. **Փոխարկել յոսկր, to ossify.**

Ոսկրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Osteology.

Ոսկրաբեկ (*ի, աւ*) *adj.* That breaks a bone. **Ոսկրաբեկ թռչուն**, ossifrage: See **Եփեռնէ**:

Ոսկրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Description of the bones, osteography.

Ոսկրահատութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Osteotomy.

Ոսկրամիջն (*միջն, միջմբ*) *s.* Periosteum.

Ոսկրեզէն (*զինի, զինաւ*) *adj.* Bony, that is of a bony nature.

Ոսկրեղուլ (*կէի, կէաւ*) *s.* Sort of bird.

Ոսկրուռ, *adj. ind.* Full of bone; difficult.

Ոսնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be stunted, to dry up, to become thin.

Ոսոխ (*ի, աւ*) *s.* Adversary, enemy, contradictor, disputer, opponent.

Ոսոխասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves contention.

Ոսոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Enmity; hatred.

Ոսպն (*պան, պամբ*) *s.* Lentil.

Ոսպնածան (*ի, իւ*) *s.* Lentil soup or broth.

Ոսպնածեւ, *adj. ind.* Lenticular.

Սպակի օսպնածեւ, lenticular glass, magnifying glass.

Ոսպնեայ (*նէի, նէիւ*) *adj.* Made or prepared with lentils. **Ոսպնեայ թան** See **Ոսպնեայ թան**:

Ոստ (*ոյ, ուլ*) *s.* Branch, bough,

shoot, slip, bud, sucker: knot, lump: hill, low mountain.

Ոստաւից, *adj. ind.* Full of branches.

Ոստակոտոր, *adj. ind.* See Ոստաքանց:

Ոստայն (ի, իւ) *s.* Texture, web, web. Ոստայն սարգից, spider's web.

Ոստայնանկ (ի, աւ) *s.* Weaver; knitter.

Ոստայնանկած, *adj. ind.* Woven.

Ոստայնանկել (եմ, եցի) *v. a.* To weave, to knit.

Ոստայնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of a weaver; weaving, web.

Ոստան (ի, իւ) *adj.* See Ազատ: Ոստան քաղաք, a free city.

Ոստանիւլ See Ոստնուլ:

Ոստասաղարթ, *adj. ind.* Furnished with leafy branches.

Ոստաքանց, *adj. ind.* Branched. Ոստաքանց առնել, to branch, to cut the branches, to prune.

Ոստաքանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lopping off.

Ոստիկան (ի, աւ) *s.* Inspector, surveyor; prefect, provost, commander, bailiff, commissary, sheriff.

Ոստիկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Inspection; prefecture.

Ոստիւն, *s. ind.* See Ոստուռն:

Ոստղ (տեղ, տեղք) *s.* Birdlime; lime twig.

Ոստնական (ի, աւ) *adj.* Terrestrial: See Զամաքային:

Ոստնուլ (ուժ, տեղ) *v. n.* To leap, to take a leap; to dart forward, to gambol; to go out, to fly.

Ոստոսուել (եմ, եցի) *v. n.* To canper, to hop; to bound, to rebound.

Ոստոսուռն (տման, տմամբ) *s.* Tripping, rebounding.

Ոստուռն (տման, տմամբ) *s.* Leap; gambol; dart.

Ոստուցանել (եմ, տուցի) *v. t.* To make leap.

Ոստիւլ (իմ, տեղ) *v. n-p.* See Ոստնուլ:

Ոստրէ (ի, իւ) *s.* Oyster.

Ոստրէոս (ի, իւ) *s.* See Ոստրէ:

Ոստրի (ուղ, բեաւ) *s.* See Ոստրէ:

Ո՞վ (ո՞ր, որո՞վ) *pro.* Who? what, which? Ո՞վ ի ձեռն, who amongst you? Ո՞վ է դա, what man is that? Չո՞վ աւաւել սիրես, which do you like best? Թո՞վ երթաս, where are you going?

Ո՞վ, *int.* O! oh! ho! ah! ha! alas! Ո՞վ Աստուած իմ, O my God! Ո՞վ զիարդ գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how amiable is virtue! Ո՞վ աղետիցս, what a pity. Ո՞վ սքանչելեացս, what a wonder.

Ովկիանոս (ի, աւ) *s.* Ocean.

Ո՞վ դք, *pro.* Who? which? whosoever.

Ովսանայ (ի, իւ) *s.* Hosannah.

Ոտանաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That walks, that goes on foot: rhythmical, measured: verse, poetry, rhyme, rhythm, foot, number, cadence, measure. Զոտանաւոր or յոտանաւոր կալ, to be or rest on one's feet. Զոտանաւոր անցանել, to go on foot. Տողել or յօրինել բոտանաւորս, to rhyme, to make verses.

Ոտն (տին, տմբ) *s.* Foot. Ոտն անանոց, paw or foot of animals. Ոտն կարկնոյ, leg of a pair of compasses. Ոտն հրացանի, butt end or rest of a fowling piece or musket. Զոտնից մինչև յգլուխ, from head to foot. Ոտն հարկանել, to kick. Ոտն առ ոտն, gradually, by little and little; by degrees. Առ ոտն հարկանել or կոխել, to tread under foot, to despise. Զոտն կալ, to rise, to stand upright. Զոտին կալ, to be on foot. Ոտն զոտամբ արկանել, to put one foot on the other.

Ոտնլուայ (ի, իւ) *s.* Washing of the feet.

Ոտնակապ (ի, իւ) *s.* That serves to bind the feet, fetters. Արձակել զոտնակապս, to rid of fetters.

Ոտնակապել (եմ, եցի) *v. a.* To bind the feet, to fetter.

Ոտնակառել (եմ, եցի) *v. a.* To stop, to remain immovable.

Ոտնակոխ, *adj. ind.* Trodden under foot. Ոտնակոխ առնել, to tread under foot.

Ոտնահար See Ոտնհար:

Ոտնահարութիւն See Ոտնհարութիւն:

Ոտնահետ, *s. ind.* Vestige, trace, foot-mark.

Ոտնաձայն (ի, իւ) *s.* Noise that is made by the feet in walking; noise.

Ոտնաչափ (ի, իւ) *s.* Foot (geometrical measure).

Ոտնաւու (ի, աւ) *adj.* Podagrical, gouty.

Ոտնաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the feet; obstacle, hinderance.

Ունաւեղի (ղւոյ, զեաւ) *s.* Place where one puts one's foot.

Ունաարփ, *adj. ind.* That makes a noise with the feet.

Ունացաւ (ի, աւ) *adj.* See **Ունաւաւ**.

Ունացաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gout in the feet.

Ունափշուր, *adj. ind.* Crushed or trodden under foot.

Ունափոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Step, motion of the foot.

Ունաբեկ (ի, աւ) *adj.* That has broken its foot.

Ունկոյ (ի, իւ) *s.* and *adj.* Place for the foot: that is on foot.

Ունկէլիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Condition of a person who is standing.

Ունկուիւ, *s. ind.* Spot or place to put the feet; hinderance.

Ունհար, *adj. ind.* **Ունհար լինել**, To kick, to make fall; to despise, to laugh at, to insult.

Ունհարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Kick; insult, sneer, smile.

Ունփոխ (ի, իւ) *s.* Motion of the foot, step, walk. **Ունփոխ լինել**, to walk.

Ունփոխութիւն See **Ունափոխութիւն**.

Որ (ոյ, ու) *pro.* Who, which, what, that. **Որ պահէ զպատուիրանս Աստուծոյ, փրկեցի**, who observes the commandments of God shall be saved. **Որ բարիս գործէ, գտէ զբարիս**, who acts well will be rewarded. **Ընտրեալ զորն և կամիս**, choose which you please. **Զորո՞ւմ ժամու**, at what hour? **Էւ որ չար ևս է**, and what is worse. **Այրն զոր ես սիրեմ**, the man whom I love. **Որ և իցէ**, whatever it may be, whatsoever it may be. **Անցին ընդ գետն՝ որ ՚ի լուղ, և որ ՚ի նաւակի**, they crossed the river, some swimming, others in a boat. **Ո՞ր սղադաւ**, why? for what reason? **Որ միանգամ**, who, whosoever. **Որոյ սղադաւ**, for this reason. **Որոյ սղադաւ**, for what reason? wherefore? **Որ որ**, who, whosoever.

Որ, *conj.* That. **Կարծեմ որ գայ**, I believe that he will come. **Որ թէ պէտէ նորա վէճք են**, although they are superior.

Որակ (ի, աւ) *s.* Quality; colour.

Որակայեղց, *adj. ind.* Of various qualities, diverse.

Որականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be qualified; to be painted, to be coloured.

Որակացալանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To qualify; to paint, to colour.

Որակաւոր (ի, աւ) *adj.* Qualified.

Որակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quality; colour, dye.

Որայ (ի, աւ) *s.* Sheaf, bundle. **Որայս կապել**, to make into sheaves, to sheave, to heap, to make into bundles.

Որբ (ոյ, ու) *s.* Orphan; destitute.

Որբանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become an orphan, to lose one's father or mother.

Որբանոց (ի, աւ) *s.* Orphan-asylum.

Որբար See **Որբան**.

Որբան, *adv.* As, like, to wit, for example: See **Չորորինակ**.

Որդոստայ (ի, իւ) *s.* Forum.

Որդունակ, *adv.* As.

Որդան See **Որգն**: **Որդան կափր**, kermes; crimson; red colour.

Որդեաբար See **Որդեաբար**.

Որդեակ (եկի, եկաւ) *s.* Son, child.

Որդեգիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Adoptive, adopted.

Որդեգրաբար, *adv.* Adoptively.

Որդեգրական (ի, աւ) *adj.* Adoptive, by adoption.

Որդեգրել (եմ, եցի) *v. a.* To adopt, to affiliate.

Որդեգրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adoption, affiliation.

Որդեծին (ծնի, ծնաւ) *adj.* That brings forth a child.

Որդեծնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Child birth.

Որդեկեր (ի, աւ) *adj.* That eats that devours its offspring.

Որդեկոտոր, *adj. ind.* That kills, that destroys its children: whose children are killed.

Որդեկորոյս, *adj. ind.* That has lost its young.

Որդեպէս, *adv.* Filially, like a son.

Որդեսէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves its son or children.

Որդեսպան (ի, աւ) *s.* That kills its children or its son.

Որդեգիր See **Որդեգիր** with the following.

Որդի (ղւոյ, գւոլ) *s.* Son, child.

Որդիաբար, *adv.* Filially, like a son.
Որդիական (ի, աւ) *adj.* Filial.
Որդիատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* That hates its son or children.
Որդիացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To affiliate, to adopt.
Որդիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Filiation.
Որդն (դան, դամբ) *s.* Worm, vermin, grub, insect.
Որդնալից, *adj. ind.* Crawling, full of worms, maggoty.
Որդնահար (ի, աւ) *adj.* Worm-eaten.
Որդնահարել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To become worm-eaten.
Որդնահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Worm-hole, rottenness.
Որդնապարար, *adj. ind.* That breeds worms.
Որդնեաց, *adj. ind.* Crawling with worms.
Որդւութիւն See **Որդիութիւն**:
Որեան (ենոյ, ենով) *s. pl.* See **Որեար**:
Որեար (երոյ, երով) *s. pl.* Nobility, gentlemen.
Որդան, *adv.* As, how.
Որ էն, *s. ind.* He who is, God, the supreme Being.
Որթ (աւ, աւ) *s.* Calf, young of a cow or of some other animals.
Որթ (ոյ, ով) *s.* Vine, plant that bears grapes: basket, flat basket, round basket.
Որթատունկ (անկոյ, անկով) *s.* Vine, plant that bears grapes.
Որթի (Greek word) See **Ուղիղ**:
Որթողութիւն, *adj.* (Greek word) Orthodox: See **Ուղղափառ**:
Որի (բւոյ, բեաւ) *s.* Hawk.
Որիզ (ոյ, ով) *s.* Rice. Դաշտաւայր որիզոյ, field of rice.
Որիշ, *adj. ind.* Distinct, different, separate from another, another.
Ործաւ (ամ, ծացի) *v. n-p.* To vomit.
Ործացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make vomit, to cause vomiting.
Ործացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Vomitive, emetic.
Որկանս, *s. ind.* The present things, this life.
Որկէն See **Որդն**:
Որկոր (ոյ, ով) *s.* Oesophagus, throat.

Որկորածեռութիւն See **Որկորածեռութիւն**:
Որկորածեռ (ծեռի, ծեռաւ) *adj.* See **Որկորայ**:
Որկորամոլ See **Որկորամոլ**:
Որկորամոլութիւն See **Որկորամոլութիւն**:
Որկորայ (ի, իւ) *adj.* Gluttonous, greedy, ravenous, voracious, glutton.
Որկորեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Gluttonous, greedy.
Որկորուստ (բստեան, բստեամբ) *s.* See **Որկորածեռութիւն**:
Որկորածեռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gormandizing, gluttony, voracity, daintiness, guttling.
Որկորամոլ (ի, իւ) *adj.* See **Որկորայ**:
Որկորամոլութիւն See **Որկորածեռութիւն**:
Որձ (ի, իւ) *adj.* Male.
Որձակոտոր, *adj. ind.* Որձակոտոր առնել, To destroy the male sex.
Որձամոլ See **Սրուամոլ**:
Որձաւ (ի, աւ) *s.* Capon.
Որձաքար (ի, իւ) *s.* and *adj.* Firm or hard stone: of hard stone, of marble.
Որձակալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See **Ործաւ**:
Որմ (ոյ, ով) *s.* Wall; partition.
Որմ զորմայն, from wall to wall.
Որմած (ոյ, ով) *s.* Place surrounded with walls.
Որմածու (ի, աւ) *adj.* and *s.* See **Որմադիր**:
Որմածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mason's work, masonry.
Որմայեց, *adj. ind.* Supported against a wall.
Որմարդել (ի, իւ) *adj.* Enclosed with a wall, walled.
Որմել (եմ, եցի) *v. a.* To wall, to surround with walls, to close up with masonry, to build.
Որմիզական (ի, աւ) *adj.* Of Jupiter. Որմիզական դիք, Jupiter (heathen God): See **Սպանդարամետ**:
Որմիզ (միզի, միզաւ) *s.* See **Սրամիզ**:
Որմիզար (դրի, դրաւ) *s.* Mason.
Որմիզարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Masonry, mason's work.
Որոգայթ (ի, իւ) *s.* Snare, trap, net.
Որոգայթադիր, *adj. ind.* That sets or lays a snare for any one.

Որոգայթել (եմ, եցի) *v. a.* To set or lay snares for any one, to entrap, to surprise, to deceive, to take by artifice.

Որոճ (ի, իւ) *s.* Chewing the cud. **Որոճ ածել** See **Որոճալ**.

Որոճաբար, *adv.* In a ruminating manner, like one that ruminates.

Որոճալից, *adj. ind.* Well ruminated.

Որոճային (յնոյ, յեով) *adj.* That ruminates.

Որոճալ (ամ, չացի) *v. n. and a.* To ruminate, to chew the cud, to re-chew.

Որոճել (եմ, եցի) *v. n. and a.* See **Որոճալ**.

Որոճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոճումն**.

Որոճումն (չման, չմամբ) *s.* Rumination, chewing the cud.

Որոմն (ման, մամբ) *s.* Darnel; tares.

Որոմնացան (ի, իւ) *adj. and s.* Sower of darnel.

Որոմնաւեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles darnel.

Որոնել (եմ, եցի) *v. a.* To seek, to search, to inquire, to take trouble to find, to make search, to ferret, to rummage.

Որոնումն (նման, նմամբ) *s.* Search, research, inquest, investigation, inquiry.

Որոշ, *adj. ind. and adv.* Distinct, different, separate; decisive, precise, clear; evident, certain: See **Որոշակի**.

Որոշակի, *adv.* Distinctly, decisively, precisely, positively, plainly, clearly.

Որոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to discern; to divide, to separate, to mark the difference; to decide, to determine; to specify.

Որոշիչ (չչի, շշաւ) *adj.* Distinctive, decisive, decisory, determinative, definitive.

Որոշողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Որոշումն**.

Որոշումն (չման, չմամբ) *s.* Distinction, division, separation; difference; decision, definition, determination, resolution; precision; segregation.

Որոջ (ի, աւ) *s.* The young of a sheep, lamb.

Որջանալ (ամ, ջայայ) *v. n-p.* To retire into a den, to be in a lurking hole.

Որովայն (ի, իւ) *s.* Belly, abdomen; breast; womb.

Որովայնածեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a person devoted to his belly, gormandizing, gluttony, guzzling.

Որովայնածէս (թեաի, թեաւաւ) *adj.* Addicted to one's belly, gormandizer, glutton, guzzler.

Որովայնալուծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flux, looseness, cholera morbus, scouring, diarrhoea.

Որովայնամաշի (ի, աւ) *s.* Peritonaeum.

Որովայնամոլ (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովայնամոլութիւն See **Որովայնածեղութիւն**.

Որովայնապաշտ (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովայնապարար (ի, իւ) *adj.* See **Որովայնածէս**.

Որովչեաւ, *conj.* Since, whereas, because, on account of, for.

Որոտ (ի, իւ) *s.* See **Որոտումն**.

Որոտալ (ամ, ապցի) *v. n.* To thunder; to detonate.

Որոտաւոր (ի, աւ) *adj.* That thunders.

Որորնդոտ, *adj. ind. and adv.* Thundering, striking; sudden.

Որորնդորոտ, *adj. ind.* In thundering.

Որոտումն (աման, ամամբ) *s.* Thunder.

Որոր (ի, իւ) *s.* See **Ճայ**.

Որչափ (ի, իւ) *adj. and adv.* How much, how many, as much as. **Որչափ անգամ**, how many times. **Որչափ և մեծատուն իցէ**, however rich he may be. **Այնչափ յարգեմ զնա**, որչափ զքեզ, I esteem him as much as you. **Որչափ մարդիկ, այնչափ կարծիք**, as many men, as many minds. **Որչափ քան**, almost.

Որչափութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity.

Որպէս, *prep. and adv.* As, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when. **Որպէս զի**, in order that, even as. **Որպէս թէ**, as, almost.

Որպիսանալ See **Որպիսանալ**.

Որպիսացունել See **Որպիսացունել**.

Որպիսի (աւոյ, սեաւ) *adj.* What.

Որպիսի է իցէ, whatsoever, whatever.

Որպիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quality, condition, state.

Որջ (ոյ, ով) *s.* Den, burrow, cave for beasts, hole, nest.

Որջանում, *adj. ind.* That retires into a den.

Որջու. See Ուրջու.

Որս (ոյ, ով) *s.* Chase, hunting; prey: venison, game. Որս ձկանց, fishery.

Որսաւ (ամ, սացի) *v. a.* To chase, to hunt, to surprise, to entrap. Ձուկն որսաւ, to fish.

Որսական (ի, աւ) *adj.* That hunts; of hunting. Թռչուն որսական, bird of prey. Շուկ որսական, hound, sporting dog: See Բարակ.

Որսակից (կցի, կցաւ) *adj.* That hunts or fishes with another.

Որսայս. See Գորսայս.

Որսակք (նայ, նգք) *s. pl.* Chase, hunting; snare.

Որսորդ (ի, աւ) *s.* Hunter, that hunts.

Որսորդախաբ, *adj. ind.* That deceives a hunter or angler.

Որսորդապետ (ի, աւ) *s.* Game-keeper.

Որսորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Chase, hunting; prey.

Որսոն (ի, իւ) *adj.* See Որսորդ.

Որցել (եմ, կցի) *v. a.* To rob, to snatch, to take, to surprise, to entrap.

Որքան (ոյ, ով) *adj. and adv.* How much: quantity.

Որքանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quantity.

Որքին. See Որքիւն.

Որքինոտ (ի, աւ) *adj.* Itchy.

Որքիւն (ոյ, ով) *s.* Ringworm, itching, erisypelas.

Որքիւնոտ. See Որքինոտ.

Ութ (ի, իւ) *adj.* Eight.

Ութամայ, *adj. ind.* See Ութա ման.

Ութաման (մնի, մնիւ) *adj.* Eight years old.

Ութանկիւնի (նւոյ, նւաւ) *adj. and s.* Octagon, that has eight angles.

Ութաստիճանեայ, *adj. ind.* Possessing eight degrees.

Ութեման. See Ութաման.

Ութերորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Eighth: eighthly. Ութերորդ ձայն, octave (musical term).

Ութերորդել (եմ, կցի) *v. a.* To pay or to take the eighth.

Ութեաման. See Ութուսաման.

Ութեամաներորդ. See Ութուսա ներորդ.

Ութեամանեքեան. See Ութուսա նեքեան.

Ութիցս, *adv.* Eight times.

Ութուսաման (ից, իւք) *adj.* Eighteen.

Ութուսամաներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Eighteenth: in the eighteenth place.

Ութուսամանեքեան or Ութուսա նեքին (նեցունց, նեքումիք) *s. pl.* The whole eighteen.

Ութնամեայ, *adj. ind.* Octogenary, that is eighty years old.

Ութնաւոր (ի, աւ) *adj.* That contains eighty.

Ութներորդ (ի, աւ) *adj. and adv.* Eightieth: in the eightieth place.

Ութուն (սնից, սնիւք) *adj.* Eighty.

Ութօրեայ (բէի, բէիւ) *adj. and s.* Eight days old: octave, eight days: eighth day.

Ութօրէք (բէից, բէիւք) *s. pl.* Octave, eight days, se'nnight.

Ուժաւոր (ի, աւ) *adj.* That gives strength, strengthening.

Ուժաւոր (ի, աւ) *adj.* Strong, robust, vigorous.

Ուժգին, *adj. ind. and adv.* Strong, great, violent, impetuous, vehement: strongly, vigorously, with vehemence, with all one's might, violently, lively.

Ուժգինս, *adv.* See Ուժգին.

Ուժգնաբար, *adv.* Strongly, violently.

Ուժգնաբարբառ, *adj. ind.* Loud, with great noise, shrill, high.

Ուժգնագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Louder, very violent, very strong.

Ուժգնակի, *adj. ind. and adv.* See Ուժգին.

Ուժգնահնչակ, *adj. ind.* See Ուժգնաբարբառ.

Ուժգնապիրկ, *adj. ind.* Bound tightly.

Ուժգնասիրա, *adj. ind.* Strong, courageous.

Ուժգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Force, violence, vigour, vehemence, impetuosity.

Ուժել (եմ, կցի) *v. n. and a.* To

be able, to oppose, to resist, to have strength.

Ուժեղ (*ի, աւ*) *adj.* Strong, vigorous, robust.

Ուժեղակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ուժեղ**.
Ուժեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Force, vigour, power.

Ուժիւ See **Օժիւ**.

Ուլ (*ու, ու*) *s.* Kid, little goat.

Ուլենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* The skin of a little goat or kid.

Ուլիպիաթ See **Ուլիպիաթ**.

Ուլի (*լան, լամբ*) *s.* Scrag, neck.

Ուլուք (*լանց, լամբք*) *s. pl.* Pearl-necklace: Venetian pearls, jewel.

Ուխտ (*ի, իւ*) *s.* Vow; devotion: profession of a religion: confederation; alliance, convention: wish, prayer: congregation, assembly. **Ուխտ միանձանց**, monkhood.

Ուխտագնաց (*ի, իւ*) *s.* Pilgrim.

Ուխտագնացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pilgrimage.

Ուխտադիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* That makes a vow or a convention.

Ուխտադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Violation of a vow, of a convention:

See **Ուխտազանցութիւն**.

Ուխտադրութիւն, *adj. ind.* Violator of a vow, of a convention: See **Ուխտազանց**.

Ուխտագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vow, profession: convention: wish.

Ուխտազանց (*ի, իւ*) *adj.* Offender, violator, infringer, transgressor.

Ուխտազանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Contravention, violation, breach, infraction, transgression.

Ուխտակալ (*ի, իւ*) *adj.* That observes, that keeps a vow, a convention, faithful.

Ուխտակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Accomplishment, observance of a vow, fidelity.

Ուխտական (*ի, աւ*) *adj.* Votive: vowed.

Ուխտակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* That unites in the same vow; confederate.

Ուխտակորոյս, *adj. ind.* See **Ուխտազանց**.

Ուխտակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Participation in the same vow; confederation.

Ուխտապահ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ուխտակալ**.

Ուխտապահութիւն See **Ուխտակալութիւն**.

Ուխտարան (*ի, աւ*) *s.* Place where one makes a vow, a convention.

Ուխտարար (*ի, աւ*) *adj.* That makes a vow, a profession.

Ուխտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Vowed; that has made a vow; pilgrim.

Ուխտաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vow; convention: pilgrimage.

Ուխտել (*եմ, եցի*) *v. a.* To vow, to make a vow; to profess: to make a convention, to confederate, to enter into a mutual obligation; to promise.

Ուխթ See **Ուղիթ**.

Ուծանալ (*ամ, ծացոյ*) *v. n-p.* To remove, to go out of, to abandon, to fail.

Ուծացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To remove, to drive away.

Ուղ (*ոյ, ով*) *s.* See **Ուղի**.

Ուղակից See **Ուղեկից**.

Ուղարկաւոր See **Յուղարկաւոր** and **Ուղեր**.

Ուղարկաւորութիւն See **Յուղարկաւորութիւն**.

Ուղարկել See **Յուղարկել**.

Ուղեգնաց (*ի, իւ*) *s.* See **Ուղեր**.

Ուղեգնացութիւն See **Ուղերութիւն**.

Ուղեկան (*ի, աւ*) *adj.* Of travelling; passing.

Ուղեկից (*կցի, կցաւ*) *adj.* and *s.* Travelling companion, that accompanies, that goes in company with some one. **Ուղեկից լինել** See **Ուղեկիցել**.

Ուղեկցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To accompany, to send with another or in company.

Ուղեկցիլ (*եմ, ցեցոյ*) *v. n-p.* To accompany, to go in company with any one, to follow, to go with.

Ուղեկցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Travelling companion, company; suite.

Ուղեկցութիւն նաւուց, convoy.

Ուղեղ (*ուղղոյ, ուղղով*) *s.* Brain,

brains; marrow.

Ուղեղաբաժ, *adj. ind.* Produced from the brain.

Ուղեչափ (*ի, իւ*) *s.* Odometer.

Ուղերձ (*ի, իւ*) *s.* Gift, present, homage.

Ուղերձել (*եմ, եցի*) *v. a.* To give; to make a present; to present, to offer: to direct, to arrange: to push forth, to produce.

Ուղեցոյց (ցուցի, ցուցաւ) *s.* Guide, escort: needle, compass. **Ուղեցոյց լինել**, to guide, to conduct, to escort.

Ուղեւոր (ի, աւ) *s.* Traveller; passenger.

Ուղեւորել (եմ, եցի) *v. a.* To send, to cause one to go.

Ուղեւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To go to travel, to go, to march, to set out to travel, to set out on a journey, to journey on.

Ուղեւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Journey.

Ուղեկից See **Ուղեկից** :

Ուղեշ (ղեշի, զեշիւ) *s.* Shoot, slip, cut, bud, branch.

Ուղի (ղւղ, զւղ) *s.* Road, way, journey, route. **Յուղի անկանիւլ** or **ուղւղ լինել**, to set out on a journey, to journey, to begin a journey, to apply to.

Ուղիղ (ուղղոյ, ուղղով) *adj. and adv.* Right, direct; just, equitable: strictly, directly; justly.

Ուղիղհաւած, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղեմարտ See **Ուղեմարտ** :

Ուղի See **Ուղի** :

Ուղեւորարար, *adj. ind.* Fruitful by means of an inundation.

Ուղեւորուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Water of a torrent, torrent of water.

Ուղեացան, *adj. ind.* That causes a torrent.

Ուղիսիւ (իմ, խեցոյ) *v. n-p.* To become a torrent; to abound.

Ուղիւք (խից, խիւք) *s. pl.* Torrent, ravine, flood.

Ուղիւթիւն, *adv.* Like a torrent.

Ուղեկան, *adj. ind.* Four inches long: See **Ուղեկ** :

Ուղղաբանել (եմ, եցի) *v. n.* See **Ուղղաբանել** :

Ուղղաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղղաբերձ, *adj. ind.* High, straight.

Ուղղագիծ, *adj. ind.* Rectilinear; direct, straight, perpendicular.

Ուղղագիր, *adj. ind.* Correct; orthographical.

Ուղղագրել (եմ, եցի) *v. a.* To correct; to spell correctly, to write correctly.

Ուղղագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correction; orthography.

Ուղղադատ, *adj. ind.* Just, equitable, right.

Ուղղադատութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Correct judgment.

Ուղղադաւան (ի, իւ) *adj.* Orthodox, sound.

Ուղղագիր, *adj. ind.* Straight, perpendicular.

Ուղղալից, *adj. ind.* Full of marrow.

Ուղղախոհ See **Ուղղախոհ** :

Ուղղախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks correctly or justly.

Ուղղախօսել (եմ, եցի) *v. a.* To speak correctly or properly.

Ուղղախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The art of speaking correctly.

Ուղղածուծ, *adj. ind.* Whose marrow is dried or spent.

Ուղղական (ի, աւ) *adj. and s.* Nominative, the first case.

Ուղղակի, *adv.* Rightly, directly; on a level, perpendicularly: correctly.

Ուղղահամբոյր, *adj. ind.* Right, just, sound, orthodox.

Ուղղահայեաց (եցի, եցաւ) *adj. and adv.* Perpendicular, straight: perpendicularly, on a level. **Ուղղահայեաց գիծ**, plummet.

Ուղղահայեցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Perpendicularity.

Ուղղահաւատ (ի, իւ) *adj.* Orthodox.

Ուղղաձև, *adj. ind.* Straight.

Ուղղաձիգ, *adj. ind.* That draws, that is drawn straight.

Ուղղամիտ See **Ուղղամիտ** :

Ուղղամտութիւն See **Ուղղամտութիւն** :

Ուղղանկիւն (կեան, կեամբ) *s. and adj.* Rightangle, rectangular.

Ուղղանկիւնի, *adj. ind.* Rectangular.

Ուղղաշարժ, *adj. ind.* That moves straightly or evenly.

Ուղղաչափ (ի, իւ) *s.* Square.

Ուղղաւորել See **Ուղղել** :

Ուղղափառ (ի, աւ) *adj.* Orthodox; catholic.

Ուղղափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Orthodoxy; Catholic religion.

Ուղղեակ (եկի, եկաւ) *s.* Rudder, helm: See **Ղեկ** :

Ուղղել (եմ, եցի) *v. a.* To trim, to make straight: to apply to: to direct, to rull, to redress, to correct, to improve, to adjust, to reform, to make better, to amend: to erect, to raise, to hold up.

Ուղղիչ (ղչի, ղչաւ) *adj. and s.* Director: rector; corrector.

Ուղղորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Straight, direct; directly, quite straight, evenly.

Ուղղորդագնաց, *adj. ind.* That walks erectly.

Ուղղորդութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Condition of any thing straight; direction.

Ուղղութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Accuracy, exactitude, regularity: uprightness, integrity, justice, rectitude, equity: correction, adjustment, amendment, redress, reformation: direction, tendency.

Ուղորդել (եմ, եցի) *v. n.* To travel, to go a journey.

Ուղորդ See **Ուղորդ**.

Ուղուկ (զիւ, զիւ) *s.* Measure of four inches.

Ուղտ (ու, ու) *s.* Camel. Տաճիկ ուղտ, dromedary.

Ուղտապան (ի, աւ) *s.* Camel driver.

Ուղտերամակ (ի, աւ) *s.* Herd of camels.

Ուղի (ոյ, ու) *s.* Sun, brilliant light.

Ուղիաճառ, *adj. ind.* See **Ուղիեան**:
Ուղիեան, *adj. ind.* Luminous, shining.

Ումիւկեմ or **Ումիւկեմ**, *adj. ind.* Whatever, whatsoever; mean, low, contemptible.

Ումիւ (ոյ, ու) *s.* Drink, beverage; draught.

Ունակ (ի, աւ) *adj.* That contains.

Ունակաբար, *adv.* Habitually.

Ունակական (ի, աւ) *adj.* Habitual.

Ունականաւ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To habituate, to accustom one's self.

Ունակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To habituate, to accustom.

Ունակութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Habit, custom, accustoming: extent, capacity.

Ունայն (ի, իւ) *adj.* Empty, that is not filled: vain, useless.

Ունայնաբան (ի, իւ) *adj.* That makes use of idle or useless words, jabberer.

Ունայնաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To speak useless words, to speak much, to jabber.

Ունայնաբանութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Idle or frivolous discourse, tiresome repetition: See **Ղաւարկաբանութիւն**:

Ունայնահաւատ (ի, իւ) *adj.* That is of a false religion, infidel.

Ունայնաձայն (ի, իւ) *adj.* That speaks in vain.

Ունայնաձայնել (եմ, եցի) *v. n.* To speak in vain: See **Բարբառել**.

Ունայնաձեռն, *adj. ind.* and *adv.* Empty, vain, useless: in vain, uselessly.

Ունայնանաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.* To become empty or vain; to be debased, to be humbled.

Ունայնապարծ, *adj. ind.* Vain, proud.

Ունայնասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Vain, that loves vanity.

Ունայնասովոր, *adj. ind.* That is attached to vain things.

Ունայնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To empty; to render vain or useless; to debase, to humble.

Ունայնութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Vanity, inutility, futility, lie.

Ունդ (ընդոյ, ընդով) *s.* Small pieces of straw; bundle of straw in which some grains of corn remain.

Ունդ (ընդոյ, ընդով) *s.* Pulse.

Ունելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* That holds, that takes.

Ունելիք (լեաց, լեօք) *s. pl.* Tongues; small tongues; jaws; snuffers.

Ունել (իմ, կալայ) *v. a.* To have, to take, to hold, to possess; to stop, to retain; to seize, to become master of, to gain, to obtain, to enjoy; to contain, to enclose: to surprise; to carry, to support, to sustain: to repute, to esteem. **Ունել զերկիւզն Աստուծոյ առաջի աչաց**, to have the fear of God before one's eyes. **Չի՞նչ ունիս առնել**, what have you to do? **Ունել զոք**, to stop any one. **Կալ զնա զեղջերացն**, take it by the horns. **Ունել զգուշութիւն**, to take care, to watch. **Փոյթ** or **խնամ ունել**, to take care, to be careful. **Տենդն կալաւ զնա**, he has caught a fever, or the fever has seized him.

Ունկ See **Ունդ**.

Ունկի (կոյ, կեաւ) *s.* Ounce.

Ունկն (կան, կամբ) *s.* Ear: handle. **Խօսել յունկանէ**, to speak in one's ear. **Ունկն դնել**, to give one's ear to, to listen, to be attentive.

Ունկնախից, *adj. ind.* That has shut his ears.

Ունկնամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* and

s. That enters by the ear: earwig.
 Ունկնաւոր (ի, աւ) *adj.* Having an ear or handle.
 Ունկնդիր (դրի, դրաւ) *adj.* and *s.* Listening; auditor. Ունկնդիր լինել, to lend one's ear to, to listen; to obey; to grant.
 Ունկնդրասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Listening, that likes to listen.
 Ունկնդրել (եմ, էցի) *v. a.* See Ունկնդիր լինել.
 Ունկնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Audience; obedience.
 Ունշաւ (ի, աւ) *adj.* That has the nose cut off.
 Ունշ (ընշաց, ընշով) *s. pl.* Nose. Ունշ or ունշաւանել, to scorn, to despise. Զընշով ասնել, to cut off one's whiskers.
 Ունոգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Possession.
 Ունջ (ընջոյ, ընջով) *s.* The lowest spot, foot; earth: See Զանձախարիթ: Ունջս հասանել զծառով, to dig about, to take away the earth which is about the root of a tree.
 Ունտակեր See Ընդակեր:
 Ուշ (ոյ, ով) *s.* Attention, application of mind; care; memory, remembrance: sentiment, sense, thought, imagination. Ուշ 'ի կուրծս ասնել or ուշ ասնել, to recal to mind, to remember, to think. Ուշ զնել or ուշ ունել, to pay attention, to be attentive, to regard, to consider; to take care. Յուշ ասնել, to bear in mind, to remember. Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց, to be forgotten. Բանաւ յուշոյ մտաց, to make forget, to put out of one's head. Յուշ լինի ինձ, I do remember. Ուշ ուշով, attentively, with attention, with care, carefully.
 Ուշաբարձեւ (ելոյ, էլով) *adj.* Forgotten: mad or crazy, that is out of his mind, that has lost his senses.
 Ուշաբարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oblivion, forgetfulness: alienation or wandering of the mind, catalepsis.
 Ուշաբերել (եմ, էցի) *v. a.* To recal to mind, to remember, to think: to recover from a swoon; to make one come to again.
 Ուշաբերել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To recover from a swoon; to come to life, to recover one's thoughts or senses.
 Ուշագիր, *adj. ind.* Attentive, careful.

Ուշագրել (եմ, էցի) *v. n.* To pay attention.
 Ուշադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Attention, consideration.
 Ուշամտայ, *adj. ind.* Out of one's mind.
 Ուշատու (ի, աւ) *adj.* Attentive, careful, that pays attention.
 Ուշաբար (ի, աւ) *adj.* See Ուշատու:
 Ուշեղ (ի, աւ) *adj.* See Ուշեմ:
 Ուշեղութիւն See Ուշեմութիւն.
 Ուշեմ, *adj. ind.* Sensible, wise, judicious, ingenious, intelligent, wary, prudent.
 Ուշեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Presence of mind, ready memory, good sense, wisdom, prudence, intelligence, understanding, judgment, sagacity, perspicacity, penetration of mind.
 Ուշեմոյն (դունի, դունիւ) *adj. comp.* Wiser, very judicious.
 Ուս (ոյ, ով) *s.* Vine branch: See Ուսի:
 Ուսենի (նոյ, նեաւ) *s.* Willow, osier. Ուսենիք, willow plot, osier bed.
 Ուսի (ուոյ, սեաւ) *s.* Willow, osier.
 Ուսկան (ի, աւ) *s.* Net, netting, little net; snare.
 Ուսկանարկ, *adj. ind.* That makes use of a net, fisher.
 Ուսկանաւոր (ի, աւ) *adj.* See Ուսկանարկ:
 Ուսկանել (եմ, էցի) *v. a.* To fish, to take fish with a net.
 Ուսազարդ, *adj. ind.* Flowery, ornamented with flowers, with fruits; swelled, abundant, filled.
 Ուսաշանաւ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To flower, to fill with fruits, to increase, to abound.
 Ուսն (ուան, սամբ) *s.* Mallet; sledge hammer; hammer: See Սեպ:
 Ուսնած (ի, աւ) *adj.* That hammers, that gives strokes of a hammer.
 Ուսնակ (ի, աւ) *s.* Small hammer, little hammer.
 Ուսնուլ (ում, ուսուցայ) *v. n-p.* To swell up, to puff up, to stuff out, to rise up.
 Ուսոյք (ուցից, ուցիւք) *s. pl.* Swelling, puffing, rising, lump, tumour, enlargement, tuberosity, blister, pimple, bubo, wen. Իջուցանել զուսոյքս, to assuage a swelling.

Ուռուցանել (*եմ, ուռցի*) *v. t.* To swell, to make swell, to puff, to stuff, to bloat, to tumefy, to raise.

Ուռուցիկ, *adj. ind.* That makes swell. **Հողմն ուռուցիկ**, wind that puffs or swells, stormy wind.

Ուռուցուկ See **Ուռուցիկ**.

Ուռուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Swelling, puffing, enlargement: See **Ուռոյցք**.

Ուս (*ոյ, ու*) *s.* Shoulder.

Ուսանիլ (*իմ, ուսայ*) *v. a. and n.* To learn, to be instructed, to study, to read.

Ուսանոց (*ի, աւ*) *s.* Shoulder-piece, shoulder-strap: See **Վահաս**.

Ուսնիլ See **Ուսիլ**.

Ուսումն (*սման, սմամբ*) *s.* Study, lecture; doctrine, teaching, instruction, institution.

Ուսումնական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Mathematical; mathematician: See **Գիտուն**.

Ուսումնականապէս, *adv.* Mathematically.

Ուսումնականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Literature: mathematicks.

Ուսումնակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That learns, that studies with another.

Ուսումնասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves study, studious.

Ուսումնասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love of study, application.

Ուսումնասեաց (*տեցի, տեցաւ*) *adj.* That does not love study.

Ուսումնարան (*ի, աւ*) *s.* School; academy; lyceum; seminary, college.

Ուսուցանել (*եմ, սուցի*) *v. t.* To teach, to instruct, to lecture, to shew, to let know, to inform.

Ուսուցիչ (*չի, ջշաւ*) *adj. and s.* Professor, master, preceptor, instructor.

Ո՛ւս or **Ո՛ւս** *ուստք*, *adv.* Whence? from what place?

Ուստեմն, *adv.* See **Ուստեք**.

Ուստեք, *adv.* From some place, from some body. **Ուստեք**, whence? from what place? **Ուստեք ուստեք**, from several places. **Ոչ ուստեք այլ ուստեք**, not from other place, from no other place. **Զամենայն ուստեք**, on all sides. **Զայլ ուստեք**, elsewhere, in another place. **Զոլով ուստեք**, from several places.

Ուստի, *adv. and conj.* Whence: for

that reason, so, on that account; consequently; then, in consequence. **Ուստի**, whence? from what thing or person?

Ուսար (*տեր, տերք*) *s. m.* Son. **Ուսար է դուսար նորա**, his son and daughter.

Ուտել (*եմ, կերի* or *կերայ*) *v. a.* To eat; to consume; to corrode; to fret.

Ուտիկ (*լոյ, լեաւ*) *adj. and s.* Eatable: food, what one eats.

Ուտես (*ի, էւ*) *s.* Food, victuals, nourishment.

Ուտիճ (*տճի, տճաւ*) *s.* Rottenness: weevil; woodlouse; mite; moth; worm.

Ուտիչ See **Ուտիճ**.

Ուտաւոր, *adj. ind.* Gnawed or consumed by worms.

Ուր, *adv.* Where, in what place, in what spot; because, whilst. **Ո՛ւր**, where? **Ուր ուրեմն**, hardly; at last, finally. **Ուր ուրեք**, where, in whatever place.

Ուրաք (*ի, աւ*) *s.* Hatchet, pickaxe.

Ուրախ, *adj. ind.* Joyful, gay, merry, smiling. **Ուրախ առնել**, to rejoice, to enjoy, to give pleasure, to revive. **Ուրախ լինել**, to be rejoiced, to have pleasure. **Ուրախ լիք**, hail, joy be with you.

Ուրախաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Rejoicing, that gives pleasure.

Ուրախաւի, *adj. ind.* See **Ուրախաւից**.

Ուրախաւոր, *adj. ind.* See **Ուրախաւից**.

Ուրախաւից, *adj. ind.* Joyful, joyous, gay, jovial: See **Ուրախաւոր**.

Ուրախակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* **Ուրախակից լինել**, To rejoice with some one: to congratulate.

Ուրախակցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Congratulation, felicitation.

Ուրախամիտ See **Խորախամիտ**.

Ուրախանալ (*ամ, խացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful.

Ուրախարար, *adj. ind.* Rejoicing, that rejoices, joyous, that gives joy, pleasant.

Ուրախացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To rejoice, to give joy, to enliven, to enjoy.

Ուրախաւէտ, *adj. ind.* Joyful, full of joy.

Ուրախութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rejoicing, joy, gaiety, mirth, jubilee.

Ուրանալ (*ամ, բացայ*) *v. a.* To deny, to disallow, to retract, to disavow, to abjure, to renounce, to apostatise.

Ուրանոր, *adv.* Where: See **Ուր**: **Ուրաստ**, *s. ind.* **Ուրաստ** or **յուրաստ** *ինեւ* or *կալ* See **Ուրանալ**:

Ուրար (*ի, աւ*) *s.* Stole.

Ուրացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Denial, disavowal; apostacy; abjuration. **Ուրացութիւն անձին**, self-denial.

Ուրացումն (*յման, ջմամբ*) *s.* See **Ուրացութիւն**:

Ուրացուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To make deny.

Ուրացող (*ի, աւ*) *adj. and s.* Apostate, renegade.

Ուրբաթ (*ու, ու*) *s.* Friday.

Ուրբաթակիւ, *adj. ind.* That breaks the fast of Friday.

Ուրեմն, *conj. and adv.* Then, consequently; in fact, really: in some place, some where: See **Ոմն** and **Մի**: **Անդ** or **անդր ուրեմն**, there. **Այս ուրեմն**, here. **Անդան ուրեմն**, too late, in the end, at last, after much time, finally. **Այա ուրեմն**, at last, finally, then, now. **Վաղ ուրեմն**, already, before. **Վերադոյն ուրեմն**, above, before.

Ուրեք, *adv.* In some place: sometimes: See **Ոմն** and **Մի**: **Է՛ ուրեք**, sometimes. **Ամենայն ուրեք**, every where. **Ուրեք ուրեք**, in some places.

Ուրկանոց (*ի, աւ*) *s.* Lazar-house.

Ուրկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Leprosy; venereal disease.

Ուրոյն, *adv. prep. and adj. ind.* Separately, apart, aside, privately; without, except: separate, different, distinct.

Ուրոյնալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To be separated, to be distinguished, to retire.

Ուրոյնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Separation, distinction, retreat, solitude.

Ուրուական (*ի, աւ*) *s. and adj.* Shadow, image, appearance, phantom, spectre: rough draft, sketch: apparent, vain, false. **Յորինեւ զուրուականն**, to make a rough draught, to sketch.

Ուրուածայն (*ի, իւ*) *adj.* That speaks in vain, idle, false.

Ուրուապալ (*ի, իւ*) *adj.* That adores idols or false Gods.

Ուրուապէս, *adv.* In vain, falsely; apparently; chimerically.

Ուրուկ (*րկի, րկաւ*) *s. and adj.* Leprous: that has the venereal disease.

Ուրուք (*ի, իւ*) *s.* Vulture: See **Յին**:

Ուրջու (*ըրջուի, ըրջուաւ*) *s.* Son in law:

Ով (*ոյ, ով*) *s.* See **Խորխորաս** or **Խորամ**:

Ոք (*ուրուք, ոմամբ*) *adj.* Some one, some, one, certain, any one. **Երթի՛ր աւ այլ ոք**, address yourself to some other. **Այր ոք**, a man. **Վին ոք**, a woman. **Եթէ կայցէ ոք այնչափ յանդուգն**, is there any one bold enough? **Ոչ ոք**, no one, no body, none. **Ոչ սիրեմ զոք յարանցդ յայդցանէ**, I love none of these men. **Ոչ ոք քացի այնչափ յանդուգն**, no one will be bold enough. **Ամենայն ոք** or **իւրաքանչիւր ոք**, every one, every body.

Ոքող (*ի, իւ*) *s.* Thistle; chard.

Չ

Չ (*tchah*) TCH or CH (pronounced as in the English word church.) Consonant, twenty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter **Ջ**, for example: **Գողգոթէւ, գողգոթէւ; կար, կաշէւ, կարկաշէւ; յորանէւ, յորան, ջէւ**:

Չ negative particle. **Չգիտեմ, I** know not. **Չասաց ինչ**, he said nothing: See **Ոչ**:

Չ or **Շ** with a line above denotes the number seven hundred.

Չաման (*ոյ, ով*) *s.* Cumin.

Չամիչ (*մչոյ, մչով*) *s.* Raisins.

Չամչեայ (*չեի, չեիւ*) *s. and adj.* Raisins: of raisins.

Չամչեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* Made of raisins.

Չանարգազուրդ, *adj. ind.* Miserable.

Չանասցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Disobedience.

Չաստուած (*ոյ, ով*) *s.* Heathen God, divinity, deity.

Չաստուածուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Goddess, divinity, deity.

Չար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Bad,

wicked; hurtful, sinister, dangerous; malicious, mischievous, spiteful, pitiful, flagitious, iniquitous, miserable: devil, demon, evil spirit: See **Չարիք** :

Չարաբանական (*ի, աւ*) *adj.* That speaks evil, slandering.

Չարաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To slander, to speak ill of, to detract.

Չարաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slander, detraction.

Չարաբաւ (*ի, իւ*) *adj.* Unhappy, miserable.

Չարաբաւտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Misfortune, mischance.

Չարաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Malignant, malicious.

Չարաբարոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malignity, wickedness, iniquity.

Չարաբարութիւն See **Չարաբարոյութիւն** :

Չարաբարք, *adj. ind.* See **Չարաբարոյ** :

Չարաբեկ, *adj. ind.* Broken, cut or torn cruelly.

Չարաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Unlucky, that brings evil.

Չարաբերան, *adj. ind.* That has an evil tongue, slandering, detracting.

Չարաբան, *adj. ind.* Well struck or beaten.

Չարաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike or beat well.

Չարապուի, *adj. ind.* Chief of the wicked, very bad, very malicious.

Չարապիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be angry, to labour much, to give one's self much trouble.

Չարապոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very bad, worse.

Չարապոյն, *adj. ind.* Of a bad colour.

Չարագործ (*ի, աւ*) *s.* Evil-doing, wicked, malignant, malicious, delinquent, criminal: rogue, knave.

Չարագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wickedness, malignity, malice; misdeed, criminal action, crime.

Չարագուշակ, *adj. ind.* Unfortunate, unlucky, fatal, sinister.

Չարագրգիւ, *adj. ind.* Malicious: very grievous, very troublesome, impertinent.

Չարագուն, *adj. ind.* Very bitter; very painful.

Չարադև (*գիւի, գիւաւ*) *adj. and s.* A wicked devil; diabolical.

Չարագեմ (*գիմի, գիմաւ*) *adj.* That has a bad face, misshapen, ugly, disfigured, horrible, shocking.

Չարագիւթ (*ի, իւ*) *adj.* Malefick, malignant, malicious.

Չարագիւթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Witchcraft, wickedness.

Չարաթոյն, *adj. ind.* Furnished with a very bad poison, very venomous; wicked, hurtful.

Չարաժողով (*ոյ, ու*) *s.* Conventicle.

Չարալեզու, *adj. ind.* See **Չարաբերան** :

Չարալուկ, *adj. ind.* Much tormented; enraged.

Չարալուր, *s. ind.* Sad news.

Չարախնամ, *adj. ind.* Malicious, that is inclined to malice.

Չարախորհ, *adj. ind.* Malignant, wicked, malicious.

Չարախտական (*ի, աւ*) *adj.* That causes disease, hurtful.

Չարախապաւ, *adj. ind.* Very bad, wicked, unhappy: perverse, depraved, spoiled.

Չարախապաւար, *adj. ind.* Perverse, wicked, depraved.

Չարախօս (*ի, աւ*) *adj. and s.* Slandering, calumniating, detracting, impostor, defaming; accuser, informer. **Չարախօս լինել** or **կալ** See **Չարախօսել** :

Չարախօսել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To slander, to speak ill of, to detract, to defame, to calumniate; to accuse.

Չարախօսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slander, detraction, imposture, calumny, false accusation, information.

Չարակամ (*ի, աւ*) *adj.* Malevolent, ill-intentioned, malignant, malicious, perfidious.

Չարակամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Malevolence, ill-will, malice, malignity.

Չարականել See **Չարակնել** :

Չարակեղ (*ի, իւ*) *s.* Bad ulcer.

Չարակեղաւ, *adj. ind.* Slovenly, dirty.

Չարակն (*կան, կամբ*) *adj.* Envious, malignant.

Չարակնել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To envy, to look upon with envy.

Չարակնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Envy, hatred; evil look.

Չարտրուծիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Uncasiness, inconvenience, misery, trouble.

Չարահամբաւել (*եմ, եցի*) *v. a.*
 To defame: See **Վատահամբաւել**.

Չարահամբոյր, *adj. ind.* Bad, of bad company.

Չարահաւ, *adj. ind.* Ill made, bad, hurtful, unhealthy.

Չարահաւակ, *adj. ind.* Malicious, malignant; calumniator.

Չարահար, *adj. ind.* Malicious, malignant.

Չարահոտ, *adj. ind.* That smells badly, stinking.

Չարահոտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Bad odour, stink.

Չարաձայն (*ի, իւ*) *adj.* That has a disagreeable voice.

Չարաձայնութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Disagreeable sound or voice, cacophony.

Չարաղէտ, *adj. ind.* Unhappy, miserable.

Չարաճճի, *adj. ind.* Malicious, malignant, wicked.

Չարամահ, *adj. ind.* **Չարամահ ստապել** or **աւնել**, To kill cruelly. **Չարամահ լինել** or **կորնչիլ**, to die miserably.

Չարամաղթութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Imprecation, malediction.

Չարամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Ill-intentioned, malignant, malicious, wicked; cunning, cheating.

Չարամտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Ill-will, malignity; cunning, cheat.

Չարայաջալ, *adj. ind.* Very envious.

Չարայոյզ, *adj. ind.* Malignant, malicious.

Չարոյուշ, *adj. ind.* That resents an injury.

Չարոյուշութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Resentment of an injury.

Չարայօժար, *adj. ind.* See **Չարակամ**.

Չարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.*
 To become worse or cruel.

Չարանախանձ, *adj. ind.* Extremely envious.

Չարանիւթ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չարահար**.

Չարանուագ, *adj. ind.* See **Չարախօս**.

Չարանուագութիւն See **Չարախօսութիւն**.

Չարաշուկ, *adj. ind.* Unhappy, malicious, malignant.

Չարաշուկեր, *adj. ind.* Bad, malicious, malignant, wicked.

Չարաշուք, *adj. ind.* Ill made, slovenly, deformed, ugly, dishonest, execrable, unworthy, condemnable, rude, disagreeable, bad, wicked, malignant, malicious, unfortunate, miserable.

Չարաչար, *adj. ind. and adv.* Very bad, detestable, execrable, unjust, excessive, great, enormous, atrocious, cruel, unmerciful; very ill, worse; wickedly, unmercifully, cruelly, basely, miserably, enormously, abominably, execrably, detestably, very, much, extremely, devilishly.

Չարապաշտ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չարապարիշտ**.

Չարապաշտութիւն See **Չարապարիշտութիւն**.

Չարապատեհ, *adj. ind.* Unfortunate, fatal, sinister.

Չարապարիշտ (*բշտի, բշտաւ*) *adj.* Impious, iniquitous, unjust, wicked.

Չարապարիշտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Impiety, iniquity, injustice, wickedness.

Չարաւեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Malicious, malignant, wicked, mischievous, malevolent; hateful, bad.

Չարասիրա, *adj. ind.* See **Չարակամ**.

Չարաւազաւ or **Չարաւաւաւ**, *adj. ind.* Very lewd, immodest, lecherous.

Չարատանջ, *adj. ind.* Violent, hard, troublesome, that torments much.

Չարատեաց (*տեցի, տեցաւ*) *adj.* That detests malice or iniquity.

Չարատես (*ի, աւ*) *adj.* That looks maliciously, bad.

Չարատեսիլ, *adj. ind.* Deformed, ugly, vicious.

Չարարար (*ի, աւ*) *adj.* Author of evil; that does evil, mischievous.

Չարարմամ, *adj. ind.* That sprouts from a bad root.

Չարարուեստ, *adj. ind.* Malicious, malignant, shrewd, cunning; sharper.

Չարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
 To render bad or worse, to cause decay.

Չարափառ (*ի, աւ*) *adj.* Heterodox.

Չարափառութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Heterodoxy.

Չարգարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Injustice, iniquity.

Չարեացապարտ, *adj. ind.* Culpable, mischievous, wicked, malicious.

Չարիմոյ, *adj. ind.* Malignant, malicious, ill-intentioned.

Չարիք (բեաց, բեօք) *s. pl.* Evil, misfortune; malice, iniquity, rascality; damage, loss; misfortune, disaster, calamity, misery, disgrace, infelicity. **Չարիս գործել**, to do evil, to do ill. **Չարեաց ի չարիս**, from bad to worse, worse and worse. **Չարեօք**, badly, in a bad manner, wickedly.

Չարհոս (ի, աւ) *s.* Galbanum: See **Քաղբան**.

Չարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Malice, evil, malignity, wickedness, iniquity, perversity, perfidy, witchcraft, knavery, roguery. **Չարութեամբ**, maliciously, malignantly, wickedly: See **Չարիք**.

Չարչարական (ի, աւ) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարակից (կցի, կցաւ) *adj.* That suffers with another.

Չարչարակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To suffer with another.

Չարչարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suffering with another, participation in another's suffering.

Չարչարանք (նաց, նօք) *s. pl.* Passion, suffering, torment, pain, martyrdom, vexation.

Չարչարաւոր (ի, աւ) *adj.* Suffering, tormented, harassed.

Չարչարել (եմ, եցի) *v. a.* To torment, to harass, to incommode, to molest, to persecute, to ill treat, to ill use.

Չարչարելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Capable of suffering.

Չարչարելիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Capability of suffering.

Չարչարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To suffer.

Չաւատաւ (ամ, ատցի) *v. a. and n.* Not to believe.

Չաւատալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Incredible.

Չափ (ու, ու or ոյ, ուլ) *s.* Measure: metre: dimension, measurement: quantity: proportion; state, condition, reach, extent, value, capacity; mediocrity, rule, moderation: boundary, limits, end: age of manhood, age of dis-

cretion: ell. **Չափ առնուլ**, to measure, to prove, to weigh. **Ի չափու ունելլ**, to confine, to limit, to modify. **Ի Չափու ունելլ զանձն**, to restrain one's self, to regulate one's self. **Ի չափ հասանելլ**, to be marriageable. **Ճախս առնելլ ըստ չափու եկամտիցն**, to spend in proportion to one's income. **Չեօք չափ**, as much as you. **Մահա չափ**, until death.

Չափաբան (ի, իւ) *adj. and s.* That rhymes, that makes verses.

Չափաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Rhyme, verse, rhythm, number, cadence, measure.

Չափաբերական (ի, աւ) *adj.* Measured, proportioned: rhythmical: mathematical.

Չափաբերապէս, *adv.* Proportionably: mathematically.

Չափաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Measure, proportion: rhythm: mathematics.

Չափաբերունն (բման, բմամբ) *s.* See **Չափաբերութիւն**.

Չափազանց, *adj. ind.* Excessive: hyperbolic.

Չափազանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excess; hyperbole.

Չափակից (կցի, կցաւ) *adj.* Proportioned, equal, symmetrical; commensurable.

Չափակցել (եմ, եցի) *v. a.* To proportion, to equal, to symmetrize.

Չափակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Proportion; harmony; symmetry; commensurability.

Չափահաս See **Չափահասակ**.

Չափահասակ (ի, աւ) *adj.* Adult, pubescent, marriageable.

Չափաւոր (ի, աւ) *adj.* Confined, narrow; middling, moderate, sober, modest, frugal, discreet, tolerable.

Չափաւորաբար, *adv.* Tolerably, sufficiently, well enough; moderately, soberly.

Չափաւորապէս See **Չափաւորաբար**.

Չափաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To limit, to confine, to moderate, to modify, to temper.

Չափաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mediocrity; discretion, limitation; moderation, modification: modesty, honesty; mitigation, temperance; frugality.

Չափել (*եմ, եցի*) *v. a.* To measure, to weigh; to judge, to conjecture.

Չափումն (*փման, փմամբ*) *s.* Measurement, dimension, measure.

Չանկեալ (*եւոյ, եւով*) *adj.* Uninhabited, that is not habited.

Չգիտել (*եմ, տացի*) *v. a.* To be ignorant, not to know.

Չգիտու, *adj. ind.* Ignorant.

Չգոյ (*ի, իւ*) *s.* Nothing. **Ստեղծանել** 'ի *չգոյե*, to create out of nothing. **Ստանել** 'ի *չգոյե*, to make from nothing. **Ստ** 'ի *չգոյե*, for want of.

Չգոյութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nothing, non-existence, nothingness.

Չեւանել (*եմ, չեի*) *v. n.* Not to go or come out.

Չե or **Չեւ**, *conj.* Not yet.

Չտօրեւ (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to be able.

Չեզոք (*ի, աւ*) *adj. and s.* Neuter; androgynous, hermaphrodite.

Չեզոքական (*ի, աւ*) *adj.* Neuter.

Չեզոքապէս, *adv.* Neutrally.

Չեւութիւն See **Չգոյութիւն**.

Չէք (*չէից, չէիւք*) *s. pl.* Non-existence, nothing.

Չիղ (*չղի, չղիւ*) *s.* Bat.

Չինչ (*չնչի, չնչիւ*) *s.* Nothing.

Չիք, *v. and s.* There is not, there does not exist, one does not find: nothingness, nothing. **Չիք լինել**, to be annihilated, to be dissipated; to disappear. 'ի *չիք դարձուցանել*, to annihilate, to reduce to nothing.

Չխօսել (*իմ, սեցայ*) *v. n. and a.* Not to speak.

Չկամիւ (*իմ, մեցայ*) *v. n.* Not to be willing, to will not, to recuse.

Չկամութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Want of will.

Չհանգուրժել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to suffer.

Չհաւատալ (*ամ, տացի*) *v. n. and a.* Not to believe.

Չհրութիւն See **Սննդանդամութիւն**.

Չհեռահաս, *adj. ind.* That cannot, incapable.

Չղիկան (*ի, աւ*) *s.* Bat.

Չղիկն (*կան, կամբ*) *s.* See **Չղիկան**.

Չմարթու, *adj. ind.* See **Չմեռն հաս**.

Չմիղ See **Չքմիղ**.

Չմեղանչել (*եմ, եցի*) *v. n.* Not to sin.

Չմենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Corneltree.

Չնաշխարհիկ, *adj. ind.* Celestial, divine, excellent, extraordinary, matchless, rare, singular.

Չնչին, *adj. ind.* Of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small.

Չոգալ See **Խրթալ**.

Չոր (*ոյ, ով*) *adj.* Dry, arid, dead.

Չորաբեկ, *adj. ind.* Dry. **Հաց չոր բաբեկ**, dry bread.

Չորակեր (*ի, աւ*) *adj.* That eats dried things.

Չորակերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Xerophagy.

Չորանալ (*ամ, բացայ*) *v. n.* To dry, to become dry; to wither; to dry up.

Չորացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry.

Չորեակ (*եկի, եկաւ*) *adj.* See **Քառեակ**.

Չորեքաման, *adj. ind.* Quadrennial, of four years.

Չորեքանկիւնի, *adj. ind.* Quadrangular, that has four angles.

Չորեքարիւր See **Չորեքհարիւր**.

Չորեքգիծման *adj. ind.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքգիծի, *adj. ind.* That is formed of four faces or figures: tetraedron.

Չորեքգրաման (*մենի, մենիւ*) *s.* Tetradrachma.

Չորեքեան or **Չորեքին** (*բեցունց, բեքունք*) *adj. pl.* All the four.

Չորեքեղերեան, *adj. ind.* See **Չորեքծագեան**.

Չորեքծագեան, *adj. ind.* That has four extremities or parts.

Չորեքանգնեան, *adj. ind.* Of the measure of four cubits.

Չորեքկարգեան, *adj. ind.* That is formed of four orders.

Չորեքկերպ (*ի, իւ*) *adj.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքկերպեան, *adj. ind.* See **Չորեքգիծի**.

Չորեքկին, *adj. ind. and adv.* Four times as much.

Չորեքնեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To double four times, to quadruple.

Չորեքկուղի, *adj. ind.* Folded or twisted four times.

Չորեկուսի (*սւյ, սեաւ*) *adj.* Squared.

Չորեհազարեան, *adj. ind.* Of four thousand.

Չորեհարիւր (*ոյ, ու*) *adj.* Four hundred.

Չորեհարիւրորդ (*ի, աւ*) *adj.* Four hundredth.

Չորեքիւթեայ, *adj. ind.* Composed of four matters or elements.

Չորեքիւթեան, *adj. ind.* See **Չորեքիւթեայ**.

Չորեշաբաթ (*ու, ու*) *s.* See **Չորեշաբաթի**.

Չորեշաբաթի (*ու, ու*) *s.* Wednesday.

Չորեղասիկ, *adj. ind. and adv.* Four times as much, quadruple.

Չորեվանեան, *adj. ind.* Of four syllables.

Չորքսուսան (*ից, իւք*) *adj.* Fourteen.

Չորքսուսաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Fourteenth: in the fourteenth place.

Չորքսուսանեքեան or **Չորքսուսանքին** (*չեցունց, նեքումք*) *adj. and s. pl.* All the fourteen.

Չորքօրեայ (*րէի, րէիւ*) *adj.* Of four days.

Չորին, *adj. ind.* See **Չոր**.

Չորիւր, *adj. ind. and adv.* Four: fourthly. **Չորիւր մասն**, quarter, fourth part.

Չորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness; barrenness, aridity, drying up; desiccation.

Չորս See **Չորք**.

Չորսուսանի See **Չորքսուսանի**.

Չորրորդ (*ի, աւ*) *adj. s. and adv.* Fourth: quarter: fourthly.

Չորրորդապետ (*ի, աւ*) *s.* Tetrarch.

Չորրորդապետութիւն See **Չորրորդապետութիւն**.

Չորրորդապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Tetrarchy.

Չորք (*րից, րիւք*) *adj.* Four.

Չորքանիւն, *adj. ind.* See **Չորքանիւնի**.

Չորքսուսանի (*չւոյ, նեաւ*) *s.* Quadruped.

Չու (*ոյ, ու*) *s.* Gait, pace; departure, removing; decampment; migration, transmigration, passage, movement; journey, way, road, voyage. 'ի

չու անկանիւ, to begin a journey. **Չու առնել**, to march; to decamp.

Չուական (*ի, աւ*) *adj.* That marches.

Չուան (*ի, աւ*) *s.* Cord, string, line, rope, halter; twine.

Չուանաձգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of stretching a cord.

Չուանաման (*ի, իւ*) *adj. and s.* That twists cords, that makes cords.

Չուանեայ, *adj. ind.* Made of cord.

Չուառապոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very miserable, unhappy.

Չուառական (*ի, աւ*) *adj.* Miserable, unfortunate, unhappy.

Չուառանալ (*ամ, ապոյ*) *v. n.* To become miserable, to be unhappy.

Չուառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Misery, misfortune, unfortunate state; calamity.

Չուարարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Marching off, decampment.

Չուել (*եմ, եցի*) *v. n.* To decamp, to depart; to begin a journey, to march.

Չուխայ (*ի, իւ*) *s.* Cloth, woollen cloth; coarse cloth.

Չուխայագործ (*ի, աւ*) *s.* Draper, that makes cloths.

Չուխայագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cloth trade, trade of making cloths.

Չուխայազետ (*ի, իւ*) *adj.* Dressed in cloth.

Չուխայազաւա (*ի, աւ*) *s.* Draper, woollen draper.

Չում (*չմոյ, չմով*) *s.* Cornel.

Չոալ (*ամ, չեառ*) *v. a.* Not to give.

Չքանայ (*ի, իւ*) *s.* False priest.

Չքանայապետ (*ի, աւ*) *s.* False pontiff.

Չքանայապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False pontificate.

Չքանալ (*ամ, չքացայ*) *v. n-p.* To be annihilated, to vanish, to be lost, to perish, to be dispersed, to disappear.

Չքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Needy, indigent, necessitous, poor, beggarly.

Չքաւորիւ (*իմ, րեցայ*) *v. n-p.* To become needy or poor, to be in extreme want.

Չքաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dearth, want of necessary things, indigence, necessity, beggary, misery, poverty; penury.

Չքայրուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*
To annihilate, to reduce to nothing,
to dissipate, to destroy.

Չքատիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
See **Չքանալ**.

Չքիլ (*իմ, չքեցայ*) *v. n-p.* See
Չքանալ.

Չքմիլ (*ի, աւ*) *adj.* Innocent,
that is not culpable. 'Ի չքմիլս լինել,
to excuse one's self, to justify one's
self.

Չքմիլիկ, *adj. ind.* See **Չքմիլ**.

Չքմիլութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Excuse, justification.

Չքնաղ, *adj. ind. and adv.* Well
looking, graceful, genteel, beautiful,
elegant, pretty, polished, agreeable,
delicate, neat, clean, spruce, admirable,
charming, curious, rare, superb, exqui-
site, extraordinary, excellent; prettily,
excellently, admirably.

Չքնաղադեղ, *adj. ind.* Handsome,
beautiful, fair, fine, pretty, graceful,
charming.

Չքնաղադեղաւ, *adj. ind.* Rare, ex-
cellent, curious, extraordinary.

Չքնաղակերպ (*ի, իւ*) *adj.* Hand-
some, pretty, graceful, genteel, agree-
able, well made, beautiful, fair.

Չքնաղակերտ, *adj. ind.* Well made,
superb, magnificent, beautiful, hand-
some, pretty, fine.

Չքնաղատես, *adj. ind.* See **Չքնա-
ղակերպ**.

Չքնաղութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Beauty, delicacy, gentility, grace,
agreeableness, handsomeness, elegance,
gracefulness.

Չքոտի (*ուռյ, տեաւ*) *adj.* Vile,
abject, miserable, poor, despicable, of
little value.

Չքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.*
Annihilation, destruction; vanity.

Չօճ (*ի, իւ*) *s.* Sort of tree.

Չօքլաթ (*ի, իւ*) *s.* Chocolate.

Պ

Պ (*bay*) B. Consonant, the twenty
sixth letter of the Armenian alphabet.
It is sometimes used instead of the let-
ters **բ** and **փ**, for example: **Սմայ**,
ամբ; **ոսպն**, **ոսքն**; **ամպարիշտ**, **ամ**.

բարիշտ: **Սեպհական**, **սեփհական** or
սեփական; **կարայ**, **կարափ**.

Պ or **պ** with a line above denotes
the number *eight hundred*.

Պագանել (*եմ, պագի*) *v. a.* To
kiss: See **Համբուրիլ**: **Երկիր պագա-
նել**, to adore, to pay most profound
respects.

Պագշտ (*ի, աւ*) *adj.* Lascivious,
lewd, lecherous, immodest, obscene,
salacious, impudent, ugly, dirty, im-
pure, vile, bawdy.

Պագշտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.*
To give one's self up to lechery or
lasciviousness.

Պագշտութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Lasciviousness, lewdness, unchaste-
ness, lust, impurity, immodesty, im-
pudence, foulness, filth, dirt, beastli-
ness, obscenity, whoredom.

Պալատամ or **Պալատան** See **Բալա-
տան**.

Պալատ (*ի, իւ* or *տան, տամբ*) *s.*
Hall, court, hotel.

Պալատական (*ի, աւ*) *adj. and s.*
Of court, of hall, aulick; courtier.

Պալար (*ի, աւ*) *s.* Imposthume,
abscess, blister; pimple, bubo, carbun-
cle, boil, pustule; tumour, swelling,
efflorescence; erysipelas; stud.

Պալարակապ, *adj. ind.* Ornamented
with studs, much ornamented (horse).

Պալարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.*
To fester, to become an abscess, to
swell, to grow tumid.

Պալիուս (*ի, իւ*) *s.* Pall.

Պախ, *adj. ind.* Boiled. **Միս պախ**,
boiled meat.

Պախարականք (*նայ, նգք*) *s. pl.* See
Պախարակութիւն.

Պախարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To
reproach, to blame, to condemn, to
despise, to censure, to find fault with,
to reprobate, to disapprove.

Պախարակութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Blame, reprehension, contempt.

Պախուրց (*խրցի, խրցիւ*) *s.* Halter:
See **Դանդանաւանդ**.

Պախիլ See **Պախիլ**.

Պակաս, *adj. ind. and adv.* Defective,
imperfect: less. **Պակաս առնել** See **Պա-
կասեցուցանել**.

Պակասական (*ի, աւ*) *adj.* Priva-
tive; defective.

Պակասամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.*
Mad, silly.

Պակասաւոր (ի, աւ) *adj.* Defective, imperfect; that has faults.

Պակասել (եմ, եցի) *v. n.* See Պակասիլ:

Պակասեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To lessen, to diminish; to take away, to retrench, to make cease; to discount, to deduct, to defalcate, to abate.

Պակասիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To want, to fail; to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to cease, to decay, to weaken; to die.

Պակասորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Defective: fault.

Պակասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Want, fault, imperfection, defectiveness, privation, diminishing, diminution, decrease, retrenchment, decay, abatement; failing, cessation; dearth, penury.

Պակեալ (ուս, կեայ) *v. n.* To be frightened, to take fright, to be astonished.

Պակշոր See Պաշոր:

Պակուցանել (եմ, կուցի) *v. t.* To frighten, to cause fear, to astonish, to astound, to dispirit, to damp the courage.

Պակուցանողական (ի, աւ) *adj.* Dreadful, astonishing, frightful.

Պակուցում (ցման, ցմամբ) *s.* Fear, astonishment, fright, terror, consternation.

Պակշիլ (եմ, չեցայ) *v. n-p.* See Պակշուլ:

Պահ (ու, ու) *s.* Guard, preservation; detention: watch: watching; hour, moment, time. Պահ ունեւել, to guard, to take care, to watch. 'ի պահ արկանել, to arrest, to put in prison. Զայնմ պահու, then, at that time. Պահ ընդ պահ, from time to time.

Պահակ (ի, աւ) *s.* Guard: fortress or guarded place. Պահակ ունեւել, to take by force.

Պահակապան (ի, աւ) *s.* Guard.

Պահակապանք, garrison, guard.

Պահակափոխ, *adj. ind.* Պահակափոխ լինել, To change the guard.

Պահակեր (ի, աւ) *adj. and s.*

Guard, that mounts guard, sentry, watch, sentinel.

Պահակերել (եմ, եցի) *v. n.* To guard, to mount guard, to stand sentry, to make the round, to stand watch.

Պահակերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guard, sentry, watch, sentinel, round.

Պահակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That mounts guard with another: that fasts with another.

Պահակութիւն See Պահակերութիւն:

Պահանք (ի, աւ) *s.* Large beam of wood or iron with which walls are strengthened, brace, iron bar.

Պահանքակապ, *adj. ind.* Fastened with an iron bar.

Պահանորդ (ի, աւ) *s.* See Պահակեր:

Պահանորդութիւն See Պահակերութիւն:

Պահանջանք (նայ, նոք) *s. pl.* See Պահանջում:

Պահանջել (եմ, եցի) *v. a.* To exact, to demand, to will; to claim, to pursue; to recover, to require; to discuss.

Պահանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պահանջում:

Պահանջում (ջման, ջմամբ) *s.* Exigence, demand; pretension; discussion; recovery, request, requisition, claim. Անիրաւ պահանջում, extortion, extortion.

Պահապան (ի, աւ) *s. and adj.* Preserver, guardian, inspector, superintendent. Պահապանք, guard, garrison. Պահապան հրեշտակ, guardian or tutelary angel. Պահապան այգեստանայ, keeper of the vineyards: See Պահակեր:

Պահարան (ի, աւ) *s.* That serves to preserve any thing, trunk, wardrobe, scrutoire; case; sheath; scabbard, cover. Պահարան թղթոց, pocket book.

Պահարկել See Պահակերել:

Պահացող (ի, աւ) *adj. and s.* Fasting, abstaining.

Պահել (եմ, եցի) *v. a.* To preserve, to keep, to maintain, to watch, to inspect; to defend, to protect, to guarantee, to preserve, to save; to hold; to retain; to reserve; to observe, to accomplish, to entertain: to fast.

Պահեստ (ի, իւ) *s.* Reserve; deposit, consignment; sequestration. 'իւնել 'ի պահեստ or 'ի պահեստի, to put in reserve, to reserve; to deposit, to consign; to sequester.

Պահեցողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fast, abstinence.

Պահակ (ի, աւ) *s.* Guard: See Պահակեր:

Պահակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To guard, to mount guard: See Պահակերեւ:

Պահակութիւն See Պահակերութիւն:

Պահորդ See Պահանորդ:

Պահպան See Պահպանակ:

Պահպանակ (ի, աւ) *s.* Guard, defence, protection; armour, defensive arms.

Պահպանական (ի, աւ) *adj.* Of reserve; defensive.

Պահպանակից (եցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That mounts guard with another.

Պահպանապետ (ի, աւ) *s.* Captain of the guard.

Պահպանարան (ի, աւ) *s.* Asylum, protection.

Պահպանել (եմ, եցի) *v. a.* To preserve; to defend, to guarantee, to protect; to save; to reserve; to hold, to retain; to maintain, to entertain.

Պահպանողական (ի, աւ) *adj.* Preservative.

Պահպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Preservation, guard, protection, defence, preserving, maintaining; reservation; retention; observation, observance; maintenance.

Պահք (հոց, հոք) *s. pl.* Fast. Քառասնորդական պահք, lent. Օր պահոց, fast day, fish day.

Պաղ (ի, իւ) *s.* Frost: See Սառն:

Պաղակտուր See Պաղկեղի:

Պաղատ See Պաղատ:

Պաղատական (ի, աւ) *adj.* Suppliant, of supplication.

Պաղատախոսն, *adj. ind.* Suppliant, with supplication.

Պաղատայք (յից, յիւք) *s. pl.* See Պաղատանք:

Պաղատանք (նաց, նօք) *s. pl.* Supplication, prayer, request, deprecation; rogation, litany.

Պաղատել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To supplicate, to beg with submission.

Պաղատիւ (տառի, տառաւ) *s.* Heap of figs.

Պաղեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal: See Սառեցուցանել:

Պաղէտ (ղեաի, զեաիւ) *s.* See Պաղատանք:

Պաղել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be congealed.

Պաղէղ (ի, աւ) *s.* Alum.

Պաղուծն (զման, զմամբ) *s.* Congelation, congealing: See Սառոյց:

Պաղպաղակ (ի, աւ) *s.* Frost; congealation.

Պաղպաջ (ոյ, ուլ) *s.* Lustre, glitter, brilliancy.

Պաղպաջել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to sparkle, to glitter.

Պաղպաջուն, *adj. ind.* Shining, sparkling, brilliant.

Պաղպաջունք (նից, նիւք) *s. pl.* Canopy.

Պաշար (ի, աւ) *s.* Animal, four footed beast: herd of cattle.

Պաշարարոյծ, *adj. ind.* That nourishes animals.

Պաշարամիտ (մոի, մոաւ) *adj.* Stupid, silly, rude, without judgment.

Պաշարական (ի, աւ) *adj.* That belongs to beasts, brute; a brute beast; beastly, brutal.

Պաշարանք (նաց, նօք) *s. pl.* Provision, maintenance, subsistence.

Պաշարապէս, *adv.* Beastly, brutally.

Պաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To provide, to maintain, to aid, to assist, to succour.

Պաշարեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Brutal, of a brute beast.

Պաշարեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a brute beast, brutality, bestiality.

Պաշարենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Leather, cordwain.

Պաշոյճ (պաշուճի, պաշուճիւ) *s.* See Պաշուճանք:

Պաշուճազարդ, *adj. ind.* Much ornamented, embellished.

Պաշուճանք (նաց, նօք) *s. pl.* Attire, embellishment, ornament, set off, dress; disguise, fine appearance.

Պաշուճապատանք (նաց, նօք) *s. pl.* Great puppet, puppet, doll.

Պաշուճել (եմ, եցի) *v. a.* To deck, to embellish, to adorn, to beautify, to attire; to dissemble, to feign, to disguise, to paint, to plaster.

Պայազաւ (ի, աւ) *s.* Prince, that holds a sovereignty, that is of a royal house.

Պայազաւել (եմ, եցի) *v. a.* To domineer, to bear rule, to acquire a principality; to succeed a prince.

Պայազաւութիւն (թեան, թեամբ)

s. Principality, dignity of a prince; succession to a prince.

Պայթիւ (*եմ, եցի*) *v. n.* and *a.* See Պայթիւ and Պայթուցանիւ :

Պայթիւ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* To burst, to split, to shiver, to break, to cleave, to crackle.

Պայթիւն, *s. ind.* Crash, noise, crackling. Պայթիւն սրտի, heart breaking.

Պայթուցանիւ (*եմ, թուցի*) *v. t.* To burst, to make break or shiver, to cleave.

Պայթումն (*թման, թմամբ*) *s.* See Պայթիւն :

Պայլակենուծիւն - See Մծղնէուծիւն :

Պայծառ (*ի, իւ*) *adj.* Clear, sparkling, brilliant, luminous, shining; that receives much light; bright, polished, clean; transparent; serene; gay; distinct, evident; illustrious, glorious, honourable; splendid, magnificent.

Պայծառաբեւ, *adj. ind.* Very handsome, graceful.

Պայծառագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very clear.

Պայծառազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, embellished, magnificent, splendid.

Պայծառազարդեւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To embellish, to adorn.

Պայծառազարդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Embellishment, ornament, splendour, magnificence, glory.

Պայծառազգեաց (*գեցի, գեցու*) *adj.* Well ornamented, polished; luminous, glorious, splendid; dressed splendidly.

Պայծառազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* See Պայծառազգեաց :

Պայծառազգեստիւ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To dress one's self splendidly, to bedeck one's self, to be adorned.

Պայծառազօդ, *adj. ind.* Well made, magnificent.

Պայծառալոյս, *adj. ind.* Clear, luminous; brilliant, glittering.

Պայծառակացուրդ (*ցրդի, ցրդիւ*) *adj.* Pompous, splendid, magnificent.

Պայծառակերպութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transfiguration : See Ալկերպութիւն :

Պայծառահրաշ, *adj. ind.* Very luminous, glittering, brilliant, charming, wonderful, amazing.

Պայծառանալ (*ամ, աացայ*) *v. n-p.* To brighten, to become clear; to shine, to sparkle, to appear with brightness; to be illuminated.

Պայծառանշան, *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Պայծառանշող, *adj. ind.* Luminous, sparkling, brilliant.

Պայծառապանծ or Պայծառապարծ, *adj. ind.* Glorious; splendid, magnificent.

Պայծառապէս, *adv.* Splendidly, nobly, gloriously.

Պայծառապսակ, *adj. ind.* That has a magnificent crown, glorious, illustrious, honourable.

Պայծառապայելուչ, *adj. ind.* Very decent or suitable, magnificent, splendid, superb, well made.

Պայծառասեւիւ, *adj. ind.* See Պայծառասիւ :

Պայծառասիւղ, *adj. ind.* Shining, luminous, brilliant, sparkling.

Պայծառացուցանիւ (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To clear, to enlighten, to illustrate, to give splendour; to polish, to make clear, to adorn.

Պայծառափայլ, *adj. ind.* Shining, clear, sparkling, brilliant, luminous.

Պայծառափառ, *adj. ind.* Majestic, glorious.

Պայծառերես, *adj. ind.* Gay, cheerful.

Պայծառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Clearness, light, splendour; lustre, brightness, brilliancy; glory, magnificence; serenity; vivacity.

Պայման (*ի, աւ*) *s.* Condition, nature, state, quality, circumstance; part, article, proposition, transaction; measure, rule, limitation, clause; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact. Պայման ժամանակի or ժամանակակէտ պայման, appointment, assignation.

Պայմանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Conditional; regulated.

Պայմանիւ (*եմ, եցի*) *v. a.* To qualify, to limit; to stipulate, to contract, to propose; to prescribe, to order.

Պոյսակ (*ի, աւ*) *s.* Bag, pocket.

Պայա (*ի, իւ*) *s.* Iron, horse shoe.

Պայտառ (*ի, աւ*) *s.* Farrier.

Պայտառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Business of a farrier.

Պալքար (*ի, աւ*) *s.* Debate, dispute.

Պայքարել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to dispute .

Պան (ի, իւ) *s.* Paste, pastry, bread.

Պանդանգ See Պատանգ :

Պանդիտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* See Պանդիտել :

Պանդիտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estrange, to remove from one's country .

Պանդիտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be estranged, to emigrate, to remove from, to quit one's country .

Պանդիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger, emigration, separation from one's country .

Պանդոկ (ի, աւ) *s.* See Պանդոկի :

Պանդոկապետ (ի, աւ) *s.* Host, hotel keeper, victualler; ale house keeper, tavern keeper .

Պանդոկի (կւոյ, կեաւ) *s.* Inn, public house, eating-house; lodging, place to sleep; ale house, tavern .

Պանդուխտ (դիտի, գիտաւ) *s.*

Alien, stranger, foreigner, emigrant .

Պանիր (նրոյ, նրով) *s.* Cheese .

Պանծազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very excellent, superb, glorious .

Պանծալի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Glorious, illustrious, superb, excellent .

Պանծալ (ամ, ծացի) *v. n.* To glory, to boast, to praise one's self; to strut .

Պանծանալ (ամ, ծացայ) *v. n-p.* See Պանծալ :

Պանծանք See Պարծանք :

Պանծապատիւ, *adj. ind.* Glorious, most or right honourable .

Պանծացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious or illustrious, to make renowned, to glorify .

Պանտանգ See Պատանգ :

Պանրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To curdle, to coagulate .

Պանրավաճառ (ի, աւ) *s.* Cheesemonger .

Պաշար (ի, իւ or ոյ, ով) *s.* Provision, food, providing, victualling, equipment, commodity, viaticum, victuals .

Պաշարապինա, *adj. ind.* Well provisioned or furnished .

Պաշարել (եմ, եցի) *v. a.* To besiege, to invest, to blockade, to shut, to shut up, to encircle, to enclose, to surround .

Պաշարումն (բման, բմամբ) *s.* Siege, investment, blockade, surrounding .

Պաշտական See Պաշտատական :

Պաշտատական (ի, աւ) *s.* Appanage .

Պաշտելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Service; adoration .

Պաշտել (եմ, եցի) *v. a.* To adore; to serve; to administer, to confer; to officiate; to exercise; to provide .

Պաշտպան (ի, աւ) *s.* Defender, patron, protector, favourer. Պաշտպան դատի, advocate, attorney. Պաշտպան կալ See Պաշտպանել :

Պաշտպանաւոր (ի, աւ) *s.* Client .

Պաշտպանել (եմ, եցի) *v. a.* To defend, to protect, to sustain, to take part, to favour, to support, to cover, to parry, to save, to preserve, to keep; to procure .

Պաշտպանողական (ի, աւ) *adj.* Defensive .

Պաշտպանողորէն, *adv.* With protection .

Պաշտպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Defence, protection, maintaining, guard, prop, stay, support, favour, preservation, apology .

Պաշտօն (տաման, տամմբ or ի, իւ) *s.* Adoration, worship, religion; ceremony; service; office; administration, ministry, employment, function, duty, post, place. Պաշտօն սնոսի, superstition. Պաշտօն կւոյ, idolatry .

Պաշտօն տանել See Պաշտել :

Պաշտօնակից (կցի, կցաւ) *s.* Partner in the same employment or service, colleague .

Պաշտօնամատոյց, *adj. and s. ind.* Adorer; servant .

Պաշտօնասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Devout, pious, religious .

Պաշտօնասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Devotion, piety, religion .

Պաշտօնատար (ի, աւ) *s.* Officer, minister: See Պաշտօնամատոյց and Պաշտօնեայ :

Պաշտօնատեղ (ի, աւ) *s.* Place of office or worship .

Պաշտօնարան (ի, աւ) *s.* See Պաշտօնատեղ :

Պաշտօնաւոր (ի, աւ) *adj.* Of office, of worship .

Պաշտօնեայ (նէի, նէիւ) *s.* Officer, minister; servant, domestick, waiter,

valet; administrator, officiating, priest, deacon; agent, factor.

Պաշտօնէրդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Divine office.

Պապ (աւ, աւ or ի, իւ) *s.* Grand father: pope, pontiff.

Պապադաւան (ի, իւ) *adj.* and *s.* Papist. Պապադաւան կրօն, popery.

Պապական (ի, աւ) *adj.* Papal, pontifical. Պապական իշխանութիւն, pontificate, popedom.

Պապակեւ (եմ, եցի) *v. a.* To burn.

Պապակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst, to make die of thirst.

Պապակիւ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To die of thirst, to be very thirsty.

Պապանձեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render unable to answer, to put to a nonplus, to refute, to confound, to convince, to reduce so as to have nothing to answer; to make hold one's tongue.

Պապանձիւ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be unable to answer, to have nothing to answer, to be nonplused; to hold one's tongue.

Պապաջեւ (եմ, եցի) *v. n.* To stammer, to stutter, to speak thick, to speak gibberish.

Պապաջիւն, *s. ind.* Stammering, stuttering.

Պապաս (աւ, աւ) *s.* Father; priest.

Պապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Papacy.

Պապունիճ (նճի, նճաւ) *s.* Sort of flower.

Պառակ (ի, աւ) *s.* Stable, place where cattle is put, park.

Պառակամայր (մօր, մարբ) *adj.* Brought up in a stable, in a park.

Պառական (ի, աւ) *s.* Toils, nets for taking animals.

Պառակատիւ See Պառակտիւ:

Պառակտեւ (եմ, եցի) *v. a.* To disunite, to divide, to disperse, to put at variance.

Պառակտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be disunited, to be dispersed.

Պառակտումն (աման, ամամբ) *s.* Disunion, division, discord, dispersion.

Պառաւ (ոյ, ու) *s. f.* An old woman, advanced in age.

Պառաւական (ի, աւ) *adj.* That belongs to an old woman; old.

Պառաւիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To grow old, to become old, to advance in age.

Պասեք (ի, իւ) *s.* Easter: See Զատիկ:

Պասկուճ (ի, աւ) *s.* Griffin.

Պաստաւ (ի, աւ) *s.* Fine linen; stuff; sheet.

Պաստաւակաւ (ի, աւ) *s.* Linen, cloth, sheet, wending sheet; tapestry.

Պասք (աւ, աւ) *s.* See Պասքումն:

Պասքաւ See Պասեք:

Պասքեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause great thirst.

Պասքիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To be very thirsty, to die of thirst.

Պասքումն (քման, քմամբ) *s.* Great thirst.

Պաստգորտ (ի, աւ) *s.* (Greek word) Gouty, gouty person.

Պաստհ See Պաստհք or Պաստհումն:

Պաստհական (ի, աւ) *adj.* Accidental, casual, fortuitous, contingent.

Պաստհար (ի, աւ) *s.* Sad adventure, grievous accident, enormous case, misfortune, mischance. Պաստհար լի նեւ, to meet; to happen.

Պաստհել (եմ, եցի) *v. n.* See Պաստհիւ:

Պաստհիւ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to come, to devolve. 'ի ճահ պաստհիւ, to suit, to be proper and suitable.

Պաստհումն (հման, հմամբ) *s.* Accident, fortuitous event, adventure, event, occurrence, incident, contingency, fortune, hazard, opportunity, success. Ըստ պաստհման, accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance.

Պաստհք (հեց, հեւք) *s. pl.* Accidents.

Պաստհիճ (զճի, զճաւ) *s.* Ivy: See Բաղնիչ:

Պաստհիւ (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To occupy one's self, to employ one's self, to give one's self up to, to apply one's self, to amuse one's self, to embarrass one's self.

Պաստհումն (զման, զմամբ) *s.* Occupation, application, amusement, embarrassment.

Պաստան (ի, աւ) *s.* Band, ligature, wrapper. Պաստանք մեռելոյ, cloth used in burying a corpse.

Պատանդ (ի, աւ) *s.* Hostage, pledge; sequestration, seizure.

Պատանդել (եմ, եցի) *v. a.* To take or place as hostage, to pledge; to sequester, to seize, to enclose, to contain.

Պատանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պատանդ.

Պատանդումն (բան, բամբ) *s.* See Պատանդ.

Պատանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Young boy, youth, child, young person.

Պատանեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Adolescence, youth.

Պատանի (նւյ, նեաւ) *s.* Young person, boy, child.

Պատանուհի (հւյ, հեաւ) *s. f.* Young girl, virgin, young female, child.

Պատու (ոյ, ու) *s.* Bit, piece, part, portion, slice, thin slice, lump of bread, mouthful. Պատուս պատու բրդել, to cut in pieces or in bits.

Պատուաբոյժ, *adj. and s. ind.* Parasite, spunger, trencher friend, hanger on.

Պատուաւոր, *adj. ind.* Torn, old, worn, thread bare.

Պատուաբաղ (ի, աւ) *s.* Fork.

Պատուել (եմ, եցի) *v. a.* To break, to crack, to split, to burst; to cleave, to cut, to divide, to slash; to lacerate, to tear to pieces, to rend, to open; to tear, to tear to bits; to wear out.

Պատուաւորութիւն See Պատուաւորութիւն.

Պատուաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To tear, to pull to pieces.

Պատուաւոր (ոյ, ու) *s.* Tear, rupture, rent, tearing, breach, opening, crack, crevice, slit, fracture, fissure, chink, slash.

Պատուաւոր (բան, բամբ) *s.* Fracture, rent, tear, laceration, tearing to pieces: See Պատուաւոր.

Պատասխանաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Apology, answer.

Պատասխանատու (ի, աւ) *s.* That answers; respondent; apologist.

Պատասխանատուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Answer; account, reason; apology.

Պատասխանատուել (եմ, եցի) *v. a.* To answer, to make answer.

Պատասխանատուութիւն See Պատասխանատուութիւն.

Պատասխանել See Պատասխանել.

Պատասխանի (նւյ, նեաւ) *s.* Answer, response, reply, return; account, reason; apology. Պատասխանի աւել or աւել պատասխանի, to answer, to reply, to make answer; to excuse one's self. Տալ պատասխանի միմեանց, to answer one another. Որ է առանց պատասխանի աւել, that is inexcusable.

Պատառ (ի, աւ) *s.* Wrapper, covering up, cover; packing up, parcel, ball, roll, bundle; saddle made of cloth and straw, saddle.

Պատառել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to pack up, to make into a ball; to embarrass, to implicate, to tie.

Պատառուկ (եկի, եկաւ) *s.* See Պատառի՞՞.

Պատարագ (ի, աւ) *s.* Present, gift; oblation, offering; immolation, sacrifice, victim: mass.

Պատարագաբարձ (ի, աւ) *adj. and s.* See Պատարագաբեր.

Պատարագաբեր (ի, աւ) *adj. and s.* That makes a present.

Պատարագամատոյց (տուցի, տուցաւ) *adj. and s.* That makes a present, that offers; officiating priest; liturgy, missal.

Պատարագարան (ի, աւ) *s.* Altar.

Պատարագել (եմ, եցի) *v. a.* To present, to offer; to immolate, to sacrifice; to say or celebrate mass.

Պատարագիք, *s. pl. ind.* Things that are destined to be sacrificed.

Պատարուն, *adj. ind.* Heaped up, full.

Պատգամ (ի, աւ) *s.* Words, sentence, remarkable words; oracle, answer. 'Ի պատգամս անկանիւ, to parley, to enter into treaty.

Պատգամաբեր (ի, աւ) *s.* Messenger.

Պատգամագիր (գրի, գրաւ) *s.* That puts oracles to writing.

Պատգամախօս (ի, աւ) *s.* Oracle, divinity that gives answers.

Պատգամաւար (ի, աւ) *s.* See Պատգամաբեր.

Պատգամաւոր (ի, աւ) *s.* Messenger, courier, deputy, express, envoy, ambassador. Պատգամաւոր Պապի, nuncio.

Պատգամաւորել (եմ, եցի) *v. n.* See Պատգամաւորել.

Պատգամաւորել (բիմ, բեցայ)
 v. n-p. To take a message.

Պատգամաւորութիւն (թեան ,
 թեամբ) s. Message, embassy; business
 of a carrier; deputation.

Պատգարակ (ի, աւ) s. Litter, sedan.

Պատգարոս See Պատագրոս :

Պատեան, adj. ind. Concealed, covered,
 enveloped.

Պատեանք (ենից, ենիւք) s. pl.
 Sheath, case, envelop, cover; shell,
 scale; husk; hull, seed-shell: armour.
 Հանել 'ի պատեանից զսուրն, to unsheath.
 Արկանեւ զսուրն 'ի պատեանս, to
 sheath.

Պատեհ (ի, իւ) adj. and s. Con-
 venient, proper, suitable, decent: suit-
 ableness, decency; occurrence, encoun-
 ter, opportunity, time. Բայ պատե-
 հիցն, conveniently, suitably.

Պատեհադոյն (գունի, գունիւ) adj.
 comp. More convenient, very suitable.

Պատեհութիւն (թեան, թեամբ)
 s. Convenience, fitness, decency; op-
 portunity, encounter.

Պատել (եմ, եցի) v. a. To enve-
 lop, to pack up; to encircle, to shut
 up, to surround, to encompass, to en-
 close; to circulate: to bury.

Պատեղիք See Պատուիք :

Պատենալէն, adj. ind. Furnished
 with armour, armed.

Պատենաթեւ, adj. ind. Whose wings
 resemble a shell.

Պատենաշէն (շինի, շինաւ) s. Scab-
 bard maker, sheath maker.

Պատենաւոր (ի, աւ) adj. Testa-
 ceous, covered with a hard and strong
 shell; husky.

Պատենիկ (նկի, նկաւ) s. Small
 shell.

Պատերազմ (ի, աւ) s. Battle,
 war, fight, combat, action, fray; quar-
 rel, dispute. Տաւ or Մղել պատե-
 րազմ, to make war, to fight.

Պատերազմազարթոյց, adj. ind. That
 causes or excites war.

Պատերազմական (ի, աւ) adj. Of
 war, that belongs to war.

Պատերազմակից (կցի, կցաւ) adj.
 and s. That makes war or fights against
 another: adversary, enemy: assistant,
 companion.

Պատերազմասէր (սիրի, սիրաւ)
 adj. Warrior, that delights in war,
 that loves war, warlike.

Պատերազմել (իմ, մեցայ) v. n-p.
 To make war, to combat, to fight, to
 war, to battle.

Պատերազմիկ (մկի, մկաւ) s. See
 Պատերազմող :

Պատերազմող (ի, աւ) adj. and s.
 That makes war, belligerent; martial,
 warlike; combatant; soldier, warrior.

Պատեական (ի, աւ) adj. Penal.

Պատեականութիւն (թեան, թեամբ)
 s. Pain, liability to some pain.

Պատեակից (կցի, կցաւ) adj.
 Subject to the same pain.

Պատեապար (ի, իւ) adj. That
 deserves some pain, punishable, culp-
 able, criminal.

Պատեապարտութիւն (թեան ,
 թեամբ) s. Liability to some pain;
 crime, that which concerns the cri-
 minal.

Պատեարան (ի, աւ) s. Place or
 instrument of punishment.

Պատեաւոր (ի, աւ) adj. See Պատ-
 ժապարտ :

Պատել (եմ, եցի) v. a. To pu-
 nish, to chastise, to correct.

Պատիժ (անոյ, անով) s. Pain,
 punishment, chastisement, correction,
 penitence. Անկանիւ ընդ պատժով, to
 incur, to deserve some pain.

Պատիւ (իմ, տեցայ) v. n-p. To
 be enveloped; to be surrounded; to
 take a turn, to circulate, to go round.

Պատիժ (անի, անաւ) s. Husk,
 hull, cover: the trunk of an elephant.

Պատ 'ի պատ, adj. ind. Crooked,
 weak, frivolous (reason or answer).

Պատիւ, adj. ind. Deceiving, captious,
 sophistical, deceitful, false, feigned,
 dissembled, concealed, artificial, illu-
 sory, vain. Պատիւիւք, deception, deceit,
 sophistry, feint, illusion, lie, falsehood,
 vanity.

Պատիւ (տուոյ, տուով) s. Honour,
 glory; dignity, degree, office, title;
 respect, veneration, reverence, regard;
 consideration, deference, distinction;
 compliment, ceremony: abbreviation.

Պատկան, adj. ind. Fit, proper, de-
 cent, convenient.

Պատկանագիր, adj. ind. That is
 written fitly.

Պատկանակիր, adj. ind. That holds,
 that carries conveniently, suitably.

Պատկանապէս, adv. Suitably, pro-
 perly, exactly, fitly, conveniently.

Պատկանատեսակ, *adj. ind.* Handsome, proportioned, decent, graceful.

Պատկանաւոր (ի, աւ) *adj.* Suitable, decent, proper, worthy, capable.

Պատկանեւ (եմ, եցի) *v. a.* To render suitable; to adapt, to apply, to adjust: to temper iron or steel, to give the temper.

Պատկանիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be suitable, to belong, to square, to be adapted, to be adjusted.

Պատկանում (նման, նմամբ) *s.* Fitness, adaptation, application, adjustment: temper of iron.

Պատկառ (ի, իւ) *adj. and s.* Respectful, modest: respect, modesty. Պատկառ կաւ, to respect, to pay respect; to pay attention, to take care of, to watch.

Պատկառանք (նայ, նօք) *s. pl.* Respect, modesty, shame.

Պատկառատեսակ, *adj. ind.* Respectable, honourable.

Պատկառեւ (եմ, եցի) *v. a. and n.* See Պատկառեցուցանեւ and Պատկառիլ:

Պատկառելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Shameful; respectable.

Պատկառեցուցանեւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or cause shame, to confound, to cover with shame.

Պատկառիլ (իմ, ուեցայ) *v. n-p.* To be ashamed, to be confused; to maintain one's dignity.

Պատկառոտ (ի, աւ) *adj.* Ashamed, that has shame.

Պատկառուկ, *s. ind.* Sensitive plant: See Պատկառոտ: Պատկառուկս արկանեւ See Պատկառեցուցանեւ:

Պատկեւ (եմ, եցի) *v. a.* See Կրկնեւ:

Պատկեր (ի, աւ) *s.* Representation, figure, image, effigy, form, impression, print; type, symbol; painting, picture, portrait; sculpture, statue, engraving; idea, design, project, plan; sight, visage, face.

Պատկերաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Iconology.

Պատկերագործ (ի, աւ) *s.* Painter; sculptor.

Պատկերադրական (ի, աւ) *s.* Iconographical; ichnographick.

Պատկերագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; iconography; ichnography.

Պատկերակերպ, *s. ind.* Portrait, figure.

Պատկերակից (կցի, կցաւ) *adj.* Of the same figure; conformable.

Պատկերահան (ի, աւ) *s.* Painter; engraver; sculptor.

Պատկերահանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Painting; engraving; sculpture.

Պատկերամարտ (ի, իւ) *s.* Iconomachy; iconoclast.

Պատկերապաշտ (ի, իւ) *s.* Iconolater, worshiper of images, idolater.

Պատկերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To form one's self, to take the form; to make one's self conformable or like.

Պատկերասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves images; idolater.

Պատկերացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Physiognomist.

Պատկերացուցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Physiognomy.

Պատկերաւոր (ի, աւ) *adj.* Well formed, well made, graceful, handsome.

Պատկերել (եմ, եցի) *v. a.* To form, to figure, to represent, to paint; to conform.

Պատկին, *s. ind.* 'ի պատկին կաւ or կեաւ, To be ingrafted.

Պատկինեւ (եմ, եցի) *v. a.* To graft: See Պատուաստեւ:

Պատճառ (ի, աւ) *s.* Cause, author, principle, foundation; occasion, reason, subject, motive; pretext, excuse; plea; object, matter; fault. 'ի պատճառս, on account of, for, for the sake.

Պատճառական (ի, աւ) *adj.* Of cause, of reason.

Պատճառանք (նայ, նօք) *s. pl.* Cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour. Վասն որոց պատճառանայ or յինչ պատճառանայ, for what cause? why? Ամբարտաւանութեան պատճառանօք, on account of pride.

Պատճառաւոր (ի, աւ) *adj.* Caused, done, made.

Պատճառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To cause, to do, to produce.

Պատճառել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To cause, to make, to produce, to provoke, to excite, to bring, to occasion; to pretend, to dissemble; to cavil.

Պատճենաբեր See Թղթաբեր:

Պատճէն (ճենի, ճենիւ) *s.* Copy, duplicate, transcript; letter, writing.

Պատմարան (ի, իւ) *s.* Narrator, historian.

Պատմարանեւ (եմ, եցի) *v. a.* To

narrate, to relate, to recount.

Պատմարանիչ (նշի, նշաւ) *adj.* and *s.* See Պատմարան:

Պատմարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse.

Պատմարանորէն, *adv.* Historically.

Պատմագիր (գրի, գրաւ) *s.* Historiographer, historian.

Պատմագիրք (գրոց, գրովք) *s. pl.* See Պատմագրութիւն:

Պատմագրել (եմ, եցի) *v. a.* To write history.

Պատմագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* History.

Պատմական (ի, աւ) *adj.* Historical, narrative.

Պատմաւոր (ի, աւ) *adj.* Narrative: See Պատմարան:

Պատմել (եմ, եցի) *v. a.* To narrate, to relate, to recount, to recite, to make recital, to tell, to report, to publish, to announce.

Պատմիչ (մշի, մշաւ) *adj.* and *s.* Narrator, historian, that recites. Պատմիչ վարուց, biographer.

Պատմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Narration, history, relation, recital, discourse. Պատմութիւն վարուց, biography.

Պատմութեան (ի, աւ) *s.* See Հանդերձապետ and Հանդերձ:

Պատմութեան (ի, աւ) *s.* Vest, cloak, robe, long coat, great coat; cassock, tunic.

Պատմութեանակիր (կրի, կրաւ) *adj.* and *s.* Portmanteau.

Պատմութեանաւոր, *adj. ind.* See Պատմութեանեալ:

Պատմութեանեալ (եղոյ, եղով) *adj.* Clothed, dressed.

Պատնէշ (նշի, նշաւ) *s.* Rampart, bastion, bulwark, lining; intrenchment, curtain, stoccado; barrier, enclosure, compass, trench, fence; circumvallation, contravallation, fortification; shelving bed. Ըննել, գնել, պատնէշ, արկանել, ածել or կանգնել պատնէշ, to intrench, to fortify with intrenchments.

Պատշաճ (ի, իւ) *adj.* and *s.* Suitable, pertinent, proper, becoming, convenient, congruous, fit, decent, à propos, conformable, just, reasonable: See Պատշաճողութիւն: Ըստ պատշաճի, conveniently, duly, pertinently, decently.

Պատշաճաբար, *adj. ind.* That is judged or condemned equitably.

Պատշաճական (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճակերս (ի, իւ) *adj.* That does or that is done suitably.

Պատշաճապէս, *adv.* See Ըստ պատշաճի:

Պատշաճաւոր (ի, աւ) *adj.* See Պատշաճ:

Պատշաճել (եմ, եցի) *v. a.* To make fit, to adapt, to proportion, to adjust.

Պատշաճիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To be suitable or conformable, to suit, to agree, to belong, to pertain, to have relation, to coincide, to match.

Պատշաճողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Suitableness, decorum, decency, congruity; proportion, conformity, civility; relation.

Պատշգամբ (ի, աւ) *s.* Hall, court; stage: projecting part of a house, door steps, projecture.

Պատուաբանել (եմ, եցի) *v. n.* and *a.* To speak with respect, to honour.

Պատուագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Title; abbreviation.

Պատուագիր (գրի, գրաւ) *adj.* That honours, that bears respect.

Պատուած (ոյ, ով) *s.* Turn, winding, sinuosity, bend, twisting; cover.

Պատուածոյ (ի, իւ) *adj.* Turned away; intertwined; full of sinuities; wrapped up.

Պատուածորէն, *adj. ind.* See Պատուածոյ:

Պատուակ (ի, աւ) *adj.* See Պատուագիր:

Պատուական (ի, աւ) *adj.* Honourable, that holds an honourable place.

Պատուական (ի, աւ) *adj.* Honourable, respectable, estimable, venerable, reverend, noble, genteel, worthy; dear, precious, rare, excellent, exquisite, of good condition, rich.

Պատուականագիր, *adj. ind.* Rare, excellent, extraordinary, very dear.

Պատուականագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More honourable, very excellent, precious.

Պատուականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, excellence, dignity, rarity.

Պատուակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same honour or the same glory.

Պատուակցութիւն (թեան, թեամբ)

s. Participation in the same honour or in the same glory.

Պատուամատոյց, *adj. ind.* That honours, that renders honour and respect.

Պատուամոլ (ի, իւ) *adj.* See Պատուաւեր:

Պատուանդան (ի, աւ) s. Mounting-block; footstool: pedestal, bases of a bed, stylobatum; scabellum; basement; bracket; bracket pedestal; foot.

Պատուապարգև, *adj. ind.* Honourable: See Պատուամատոյց:

Պատուաւեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Ambitious, greedily of glory.

Պատուաւիրապէս, *adv.* Ambitiously: honourably, obligingly.

Պատուաւիրել (եմ, էջի) v. n. and a. To be ambitious of, to seek glory, to grow proud of: to treat honourably, to honour, to glorify; to prefer, to raise; to attribute; to oblige.

Պատուաւիրութիւն (թեան, թեամբ) s. Ambition, immoderate desire of honour or of glory: honour, respect, obliging manner, honourable treatment.

Պատուաստ (ի, իւ) s. Graft; grafting; grafting place; scion, scutcheon: inoculation, insertion: conjunction, union, weaving, construction.

Պատուաստալատ (ի, իւ) s. Raft.

Պատուաստակիր, *adj. ind.* Grafted; inoculated.

Պատուաստել (եմ, էջի) v. a. To ingraft, to graft: to inoculate: to annex, to join, to reunite, to attach.

Պատուատար (ի, աւ) *adj.* Honourable, graduated.

Պատուատարութիւն (թեան, թեամբ) s. Honour, dignity, gradation, degree of honour.

Պատուար (ի, աւ) s. Bulwark, bastion, epaulment, rampart, barrier, reticade; wall.

Պատուարաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a bulwark, with a barrier, with a wall.

Պատուաւոր (ի, աւ) *adj.* Honourable, respectable, graduated, principal; honorary.

Պատուել (եմ, էջի) v. a. To honour, to render honour and respect, to respect, to venerate, to revere, to glorify, to favour.

Պատուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Honourable, respectable.

Պատուէր, s. ind. Commandment,

order, injunction, precept, ordinance, decree, commission, command, disposal. Պատուէր աւել, to command, to order, to dispose.

Պատուէրակ (ի, աւ) s. Envoy, commissary.

Պատուիրակութիւն (թեան, թեամբ) s. Commission.

Պատուիրան (ի, աւ) s. Command, order, precept: See Պատուէր:

Պատուիրանադիր (գրի, գրաւ) *adj.* That orders, that disposes.

Պատուիրանագրել (եմ, էջի) v. a. To order, to enjoin.

Պատուիրանադանց (ի, իւ) s. Transgressor.

Պատուիրանադանցութիւն (թեան, թեամբ) s. Transgression.

Պատուիրանակատար, *adj. ind.* See Պատուիրանապահ:

Պատուիրանապահ (ի, աւ) *adj.* Observer, that fulfils that which is prescribed.

Պատուիրանապահութիւն (թեան, թեամբ) s. Observance, fulfilment of an order.

Պատուիրել (եմ, էջի) v. a. To command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe.

Պատուհան (ի, աւ) s. Window, casement; balcony: hollow place or press in a wall: funnel of a chimney; sluice; opening.

Պատուհաս (ի, իւ) s. Pain, punishment, chastisement, correction, scourge. Պատուհաս պատուհասի, great pain. Պատուհաս կապել 'ի վերայ, to inflict a punishment: See Պատուհասել: Պատուհասակիր (կրի, կրաւ) *adj.* Punished, chastised.

Պատուհասակոծ, *adj. ind.* Punished, chastised. Պատուհասակոծ աւել, to punish, to chastise.

Պատուհասաւոր, *adj. ind.* That is sent to punish.

Պատուհասել (եմ, էջի) v. a. To punish, to chastise, to correct.

Պատուհան See Պատուհան:

Պատուարան (ի, աւ) s. Asylum, refuge, retreat; protection, defence; shelter, cover; stay, prop, support.

Պատուարանել See Պատուարել:

Պատուարել (եմ, էջի) v. a. To surround, to encircle; to protect, to prop, to defend, to sustain; to shelter, to fortify.

Պատասպարեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See Պատասպարել:

Պատասպարել (եմ, բեցայ) v. n-p. To be contained, to be enclosed; to be surrounded: to take, refuge, to retire, to shelter one's self; to intrench one's self.

Պատասպարութիւն (թեան, թեամբ) s. See Պատասպարան:

Պատրանք (նայ, նօք) s. pl. Deceit, deception, trick, illusion, error, imposition, cheat, imposture, lie, fraud, seduction, surprise. 'Ի պատրանս արկաւ, նեւ, to deceive, to seduce, to cause to fall into error: See Պատրել:

Պատրաստ (ի, իւ) adj. Prepared, ready, disposed, in a state; active, quick. Պատրաստ լինել, to prepare one's self, to be disposed; to be prompt or resolute. 'Ի պատրաստի ունեւ, to have prepared.

Պատրաստարան (ի, իւ) adj. That is well disposed to speak, bold.

Պատրաստական (ի, աւ) adj. Prepared, disposed, ready, adjusted, prompt, active; present.

Պատրաստել (եմ, եցի) v. a. To prepare, to make ready, to put in a state, to dispose, to fit, to adjust, to furnish, to garnish, to provide with, to dress, to clothe, to put in order.

Պատրաստեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. See Պատրաստել:

Պատրաստիւ (եմ, տեցայ) v. n-p. To prepare one's self, to put one's self in a state, in order; to get ready, to make one's self ready: to take great care.

Պատրաստութիւն (թեան, թեամբ) s. Preparation, disposition; train, equipage, formal preparation, provision.

Պատրել (եմ, եցի) v. a. To deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to surprise, to abuse, to circumvent.

Պատրիարք (ի, աւ) s. Patriarch: See Հայրապետ:

Պատրիարքական (ի, աւ) adj. Patriarchal.

Պատրիարքարան (ի, աւ) s. House or seat of a patriarch.

Պատրիարքանոց (ի, աւ) s. See Պատրիարքարան:

Պատրիարքութիւն (թեան, թեամբ) s. Patriarchship.

Պատրիկ (բկի, բկաւ) s. Patrician.

Պատրիկ (բնի, բնաւ) s. Balm-mint, balm.

Պատրիկութիւն (թեան, թեամբ) s. Patriciate.

Պատրողարան (ի, իւ) adj. Fraudulent, cheating, lying.

Պատրողարանութիւն (թեան, թեամբ) s. Fraud, imposture, lie.

Պատրոյգ (բուգի, բուգաւ) s. Wick of a lamp, snuff of a candle.

Պատրուակ (ի, աւ) s. Veil, cover; mask: pretext, appearance, specious colour.

Պատրուակել (եմ, եցի) v. a. To cover, to veil, to mask, to palliate, to pretend, to cover again.

Պատրութիւն (թեան, թեամբ) s. See Պատրանք:

Պատրուածակ (ի, աւ) s. Prepared or dressed mutton; fattened sheep.

Պար (ու, ու) s. Ball, assembly for dancing; choir, company; assembly, circle. Պարք մղուաց, swarm of bees.

Պար առնուլ, to dance together: to surround, to encompass, to encircle.

Պարաբանաւ (ամ, բարձի) v. a. To sustain around.

Պարաբուրել (եմ, եցի) v. a. To perfume around.

Պարագայ (ի, իւ) adj. and s. Adjacent, situate in the environs: circumstance, particular, detail: turn, revolution.

Պարագայիւ (եմ, յեցայ) v. n-p. To be surrounded or contained: to incircle: to circulate; to take a turn.

Պարագայութիւն (թեան, թեամբ) s. Circulation, turn: circumstance.

Պարագլուխ (լխոյ, լխով) s. Coryphaeus, chorister, chief, that is at the head of the choir.

Պարագրական (ի, աւ) adj. Circumscribed.

Պարագրել (եմ, եցի) v. a. To circumscribe, to confine, to limit; to enclose, to comprehend, to contain; to protect, to defend.

Պարագրութիւն (թեան, թեամբ) s. Circumscription.

Պարագրել (եմ, եցի) v. a. To look around; to observe, to consider.

Պարածակել (եմ, եցի) v. a. To surround, to cover, to encompass, to contain; to bury, to wrap up; to protect.

Պարածակութիւն (թեան, թեամբ)

s. Surrounding; envelopment; burying; protection.

Պարածածուկ, *adj. ind.* Surrounded; enveloped.

Պարականոն (ի, աւ) *adj.* Irregular.

Պարականոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Irregularity.

Պարակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is of the same assembly for dancing; of the same company, companion.

Պարակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Choir, assembly, company.

Պարաձգական (ի, աւ) *adj.* Extended to the adjacent parts.

Պարայածիւ (իմ, յածայ) *v. n-p.* To circulate, to take a turn.

Պարան (ի, աւ) *s.* Thick cord, cable; cord, string. Պարանգ, cordage, rigging.

Պարանել (եմ, էցի) *v. a.* To cord, to tie with a cord.

Պարանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be tied, to be bound, to be enclosed.

Պարանոց (ի, աւ) *s.* Neck; throat; gullet; collar; mouth. Պարանոց ծովու, isthmus.

Պարանոցութաւ, *adj. ind.* That covers or that is covered up to the neck.

Պարանցանել (եմ, անցի) *v. n.* See Պարել:

Պարանցիկ, *adj. and s. ind.* Dancer. Պարանցիկք, ball. Պարանցիկս առնել, to dance together.

Պարաչափ (ի, իւ) *s.* Perimeter.

Պարապ (ոյ, ով) *adj. and s. ind.* Unoccupied, discontinued; commodious, easy, proper, convenient; leisure, no employment; vacation, cessation, respite; convenient time, favourable opportunity. Պարապ առնուլ, to be unoccupied, to rest, to cease from work, to be at leisure. Պարապ խնդրել, to seek a convenient time, a favourable opportunity. Ժամանակ or օր պարապոյ, respite, vacation; convenience. Պարապով, conveniently, leisurely.

Պարապատել (եմ, էցի) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle.

Պարապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause cessation from work, to divert from one's application; to make cease: to occupy, to employ, to give to work.

Պարապիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be unoccupied, to rest: to be occupied, to be employed, to apply one's

self, to attend to, to devote one's self to.

Պարապնդել (եմ, էցի) *v. a.* To tie or bind in every part.

Պարապութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պարապումն:

Պարապումն (պման, պմամբ) *s.* No employment, cessation, vacation; convenience: occupation, application, exercise, attachment: scholium. Պարապումն առնուլ See Պարապ առնուլ:

Պարապորդ (ի, աւ) *adj.* Unemployed, vacant, empty: without work, idle.

Պարառական (ի, աւ) *adj.* Surrounding.

Պարառելութիւն See Պարառութիւն:

Պարառոցել (եմ, էցի) *v. a.* To surround, to encompass.

Պարառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surrounding; act of comprehending or containing.

Պարապօղել (եմ, էցի) *v. a.* To cover all parts, to surround.

Պարար See Պարարութիւն:

Պարարակ (ի, աւ) *adj.* Fattened.

Պարարել (եմ, էցի) *v. a.* To fatten.

Պարարուն, *adj. ind.* Fattened.

Պարարա (ի, իւ) *adj.* Fat, that has much fat, replete; unctuous.

Պարարտանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To fatten, to grow fat, to become fat and plump.

Պարարտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten, to make become fat; to manure, to dung.

Պարարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fat, corpulence; manure; abundance, riches; oiliness.

Պարաւանդ (ի, աւ) *s.* Tie, string.

Պարաւանդել (եմ, էցի) *v. a.* To tie, to bind.

Պարաւոր (ի, աւ) *s. and adj.* That dances with another: surrounded, encircled.

Պարաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To dance with others.

Պարաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Assembly, company; ball.

Պարբերական (ի, աւ) *adj.* Periodical; circular.

Պարբերիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To move round, to make a turn.

Պարբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Period, revolution, circulation, turn.

Պարգէլք (գիւց, գիւք) *s. pl.* Gift, donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; present.

Պարգեաւաշի (ի, իւ) *adj.* That gives, that distributes, liberal.

Պարգեաւեր (ի, աւ) *adj.* That brings a favour, a present.

Պարգեաւիւտ, *adj. ind.* That has found a favour, favoured.

Պարգեաւիւզիր, *adj. ind.* That seeks, that asks a favour.

Պարգեաւան (ի, աւ) *adj.* Given. Էրկիր պարգեաւան, the land of promise.

Պարգեաւիւ, *adj. ind.* That gives, that makes a present.

Պարգեաւեա (ի, աւ) *s.* Distributing officer.

Պարգեաւու (ի, աւ) *s.* Person to whom any thing is bequeathed by will.

Պարգեաւու (ի, աւ) *s. and adj.* Donor; remunerator; that makes a present.

Պարգեաւեւ (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգեաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gift, donation.

Պարգեաւոն (ի, աւ) *s.* Place of grace.

Պարգեւել (եմ, եցի) *v. a.* To give, to make a present.

Պարգեւեկաւ, *adj. ind.* That has received a favour.

Պարեգաւ (ի, իւ) *s.* Coat, garment.

Պարեգաւանգեւոր, *adj. ind.* Dressed in a coat.

Պարել (եմ, եցի) *v. n.* To dance with others; to dance.

Պարեի (ի, աւ) *s.* Rock.

Պարեկաւան (ի, աւ) *s.* Watch, guard, patrol.

Պարեգակ (ի, աւ) *s.* That sings in dancing.

Պարեգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song accompanied with a ball, with a dance.

Պարզ (ի, իւ) *adj. and s.* Simple; clear, serene; pure, clean; evident; extended; sincere, genuine; serenity, serenity; See Պարզաբար.

Պարզաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks clearly, explicit, clear.

Պարզաբար, *adv.* Simply; clearly, explicitly; sincerely.

Պարզախոս (ի, աւ) *adj.* That speaks clear or distinctly.

Պարզակն (ի, աւ) *adj.* Simple.

Պարզամիտ (միտ, մտաւ) *adj.* Simple, ingenuous, artless, simple.

Պարզամտել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be simple or sincere.

Պարզամտութիւն See Պարզամտութիւն.

Պարզել (եմ, եցի) *v. a.* To clarify, to clear, to purify: to expand, to slacken, to open; to bend; to unravel, to clear up, to disentangle, to develop, to unfold, to unroll, to untwist, to display, to explain. Զոգաց պարզել ապաստան լինել, to be dying.

Պարզել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To become clear, to be clarified, to be purified; to grow serene; to extend.

Պարզմիտ See Պարզամիտ.

Պարզամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity, artlessness, sincerity, candour, ingenuousness.

Պարզութեան (այ, ու) *s.* Tension.

Պարզութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simplicity; purity, cleanness; serenity, clearness: clarifying; brightness; explanation, development.

Պարզուսակ (ի, աւ) *s.* Tenter, pole.

Պարզուս (զտի, զտիւ) *s.* Cullender, skimmer, strainer.

Պարէն (րենի, րենիւ) *s.* Food, nourishment, subsistence.

Պարթեաւ (զին, զամբ) *s.* Parthian.

Պարթեաւան (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Parthians.

Պարթեաւաւ (ամ, թեացայ) *v. n-p.* To take the air, the tone, the manners of the Parthians.

Պարթեաւեւ, *adv.* Պարթեաւեւ լեզու, the language of the Parthians.

Պարիսպ (րսպի, րսպաւ) *s.* Wall, enclosure.

Պարծ, *adj. ind.* Պարծ շքիւ, To walk nobly or with ostentation: See Սեղաւ.

Պարծանք (նայ, նայ) *s. pl.* Glory, boast, ostentation, show, parade, bragging, praise, pride, vanity; honour, merit.

Պարծենդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Boasting.

Պարծեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render glorious, to make one's self bragged of.

Պարծիւ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To

boast, to glory, to vaunt, to praise one's self, to hector.

Պարծուկ, *adj. ind.* That boasts too much, bragging, vain-glorious, swaggering.

Պարծունակ, *adj. ind.* Glorious, honourable, of great merit.

Պարկ (ի, իւ) *s.* Bag, budget, wallet, knapsack, cloakbag, purse, courier's bag, satchel: See Մահադ:

Պարկէշա (ի, իւ) *adj.* Modest, virtuous, chaste, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, reserved, frugal; noble.

Պարկէշադեղ, *adj. ind.* That has a modest face.

Պարկէշադոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very modest.

Պարկէշալից, *adj. ind.* Full of modesty.

Պարկէշախօս (ի, աւ) *adj.* That speaks modestly.

Պարկէշախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modest discourse.

Պարկէշադրօն (ի, իւ) *adj.* That behaves modestly, modest, virtuous, chaste.

Պարկէշաանաւ (ամ, ասցայ) *v. n-p.* To be moderate, to be reserved or circumspect, to abstain.

Պարկէշասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves modesty, modest, chaste, virtuous.

Պարկէշաստուն, *adj. ind.* That is brought up in modesty, modest, chaste, sober.

Պարկէշասցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render wise or modest.

Պարկէշաութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Modesty, decency, chastity; sobriety, moderation, temperance, frugality.

Պարհէլ See Պահէլ:

Պարշարել See Պաշարել:

Պարոյկ (րուկի, րուկաւ) *s.* Circumflex.

Պարոյր (րուրի, րուրաւ) *s.* Turn, revolution: spire. Պարոյր առնուլ, to take a turn; to return.

Պարոն (ի, իւ) *s.* Baron: See Տէր:

Պարոնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Barony.

Պարոնուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Baroness.

Պարունակ (ի, աւ) *s.* Orb, sphere, circle, order.

Պարունակաձև, *adj. ind.* Spherical, round.

Պարունակել (եմ, եցի) *v. a.* To surround, to encompass, to encircle; to contain, to comprehend, to enclose.

Պարունակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surrounding; capacity.

Պարուակ (ի, աւ) *s.* Cover, pellicle, membrane; pericarpium, follicle.

Պարուակել (եմ, եցի) *v. a.* To envelop, to cover with a membrane.

Պարուրաձև, *adj. ind.* Spiral.

Պարուրել (եմ, եցի) *v. a.* To surround; to envelop, to cover; to retrieve, to retain; to take away, to retrench.

Պարպակել See Պարփակել:

Պարպախլ (իմ, արցայ) *v. n-p.* To be broken, to burst, to be burst.

Պարպախան, *s. ind.* See Պարպաւունք:

Պարպաւունք (աման, ամամբ) *s.* Rupture, crevice.

Պարս or Պարսք (սից, սիւք) *s. pl.* See Պարսաւիկ:

Պարսաւիկ (սկի, սկաւ) *s.* Sling.

Պարսաւ (ի, իւ or ոյ, ուլ) *s.* See Պարսաւանք:

Պարսաւադէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That blames, that reproaches, critical.

Պարսաւադիր (գրի, գրաւ) *adj.* See Պարսաւադէտ:

Պարսաւանք (նայ, նգր) *s. pl.* Blame, reproach, reprehension, criticism, censure.

Ընդ պարսաւանքը ածել, to throw blame on: See Պարսաւել:

Պարսաւել (եմ, եցի) *v. a.* To blame, to reproach, to condemn, to find fault with, to censure, to criticise.

Պարսաւելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Blameable, reproachable, censurable.

Պարսաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Slinger.

Պարսաքար (ի, աւ) *s.* Sling-stone.

Պարսաքարել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw stones with a sling.

Պարսել (եմ, եցի) *v. a.* To sling, to throw, to cast.

Պարսէա (սեաի, սեաաւ) *s.* See Պարսաւիկ:

Պարսիկ (սկի, սկաւ) *s. and adj.* Persian.

Պարսկական (ի, աւ) *adj.* Persian.

Պարսկանաւ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To adopt the Persian tone or manners.

Պարսկապան See Պարեկապան:

Պարսկերէն, *adv.* Պարսկերէն խօ.

սեւ, To speak the Persian or the Persian language.

Պարսպաձեւ, *adj. ind.* In shape of a wall.

Պարսպաշինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fortification, building of a wall.

Պարսպապահ (ի, աւ) *s.* Guard of a wall, of a fortress.

Պարսպաւոր (ի, աւ) *adj.* Encircled with a wall, fortified.

Պարսպել (եմ, եցի) *v. a.* To encircle with a wall; to surround, to encircle, to enclose.

Պարս, *s. ind.* Պարս առնել, To condemn. Պարս է, there must, there ought: See Պարտք:

Պարտակ (ի, աւ) *s.* Cover, veil; mask: See Պարտական:

Պարտական (ի, աւ) *adj. and s.* Debtor, loaded with debts; indebted, obliged; responsible; subject; culpable. Պարտական առնել, to make one run into debt; to oblige. Պարտական լինել, to run into debt; to be obliged or subject; to remain debtor.

Պարտակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is owing or bound with another.

Պարտապան (ի, աւ) *s.* See Պարտական:

Պարտասեղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to fatigue too much, to debilitate, to force.

Պարտասիւ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To grow tired, to be too much fatigued, to become weak.

Պարտատէր (տեառն, տերամբ) *s.* Creditor, he to whom one owes.

Պարտաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Debtor; obliged; culpable.

Պարտաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To make one run into debt; to oblige, to engage; to condemn.

Պարտաւորիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To run into debt, to be bound; to be condemned or culpable.

Պարտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Duty, obligation, engagement; fault.

Պարսել (եմ, եցի) *v. a.* To conquer, to subjugate, to subdue, to hold, to surprise.

Պարտէզ (տիգի, տիգաւ) *s.* Garden, fruit-garden, kitchen garden.

Պարտիզպան (ի, աւ) *s.* Gardener.

Պարտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To owe, to contract debts, to be bound; to be conquered. Յափշտութիւն պար.

տիւ, to be astonished, to be surprised.

Պարտիք (տեց, տեզ) *s. pl.* See Պարտք:

Պարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* State of a conquered person, subjection; weakness. Պարտութիւն խոստովանել, to yield, to give up, to cede, to surrender, to submit, to avow, to know one's weakness. 'Ի պարտութիւն մտնել, to be conquered.

Պարտուկ (տիգի, տիգաւ) *adj. and s.* See Պարտական:

Պարտուկատշաճ, *adj. ind.* Suitable, decent, due.

Պարտք (տուց, տեզ) *s. pl.* Debt, passive debt, duty, obligation: due: active debt, credit.

Պարփակարան (ի, աւ) *s.* Compass, enclosure; park: See Պատասխան:

Պարփակել (եմ, եցի) *v. a.* To enclose, to encircle, to surround; to enclose in a park: to circumscribe; to comprehend.

Պարսիմաս (ի, աւ) *s.* Biscuit.

Պեղաղոս (ի, աւ) *s.* See Ծով: Արշիպեղաղոս, Archipelago.

Պեղել (եմ, եցի) *v. a.* To hollow, to dig, to delve, to rake up, to sap.

Պենտէկոստէ (ի, իւ) *s.* Pentecost.

Պետ (ի, աւ) *s.* Chief, governor, master, principal; major.

Պետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Principality, dynasty, despotate; majority.

Պերճ (ի, աւ) *adj.* Rich, noble, abundant, superb.

Պերճաբան (ի, իւ) *adj.* Eloquent.

Պերճաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eloquence, fine speech.

Պերճաձայն (ի, իւ) *adj.* That has a clear and strong voice.

Պերճանաւ (ամ, ճացայ) *v. n-p.* To abound; to grow rich; to be proud of, to act the master, to make parade or show, to strut.

Պերճապաշոյճ, *adj. ind.* Richly ornamented, rich, sumptuous, magnificent.

Պերճապաշառ, *adj. ind.* Luminous, glittering, splendid, illustrious; most serene.

Պերճապաշառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brightness, splendour; serenity.

Պերճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Abundance, riches; ostentation, pomp,

show, parade, finery; pride, presumption; magnificence, nobleness, elegance.
Պերսէոս (բսեայ, բսեաւ) *s.* Perseus.

Պերսոս See Պերսէոս:

Պէս See Իբրեւ or Դման:

Պէսպէս, *adj. ind. and adv.* Diverse, different, varied; variously, differently.

Պէսպիսանալ (ամ, սոցայ) *v. n.* To vary, to be diversified.

Պէսպիսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diversify, to vary.

Պէսպիսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diversity, difference, variety.

Պէս See Պէտք: Պէս յանձին ունել or պէս առնել, to take, to have care, to do the needful.

Պէտք, *s. ind. pl.* Need, necessity, the needful, indigence; exigence, occurrence; use, employ; business: theme or amplification. 'Ի պէսս, for. Յինչ պէսս, why? for what purpose? Օպէսս հոգւոյն հատուցանել or վճարել, to breathe one's last, to die.

Պժգալ (ամ, դացի) *v. n.* To abhor, to detest, to hold in aversion.

Պիլարս (ի, իւ) *s.* Billiards.

Պիծակ (ի, աւ) *s.* Oxy, wasp.

Պիղիպոս See Պոլիպոս:

Պիղծ (պղծոյ, պղծով) *adj.* Impure, dirty, filthy, profane, abominable, detestable, execrable. Պիղծ առնել, to soil; to abhor.

Պիկայ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Sort of shell fish.

Պինս or Պինգ, *adj. ind.* Firm, solid, hard, constant, strong. Պինս կալ, to hold fast, to remain firm. Պինս ունել, to hold a thing very firm. 'Ի պինգան արկանել See Պինգել:

Պիսակ (ի, աւ) *adj. and s.* Diversified with colours, speckled, spotted, dapple: variety of colours, speckle, spot, mark, ephelis: small pox.

Պիսականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To be diversified with colours, to be speckled, spotted or dapple.

Պիսակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diversify with colours, to spot, to mark.

Պիսակերտ, *adj. ind.* Pitted or marked with the small pox.

Պիսակոտ (ի, աւ) *adj.* See Պիսակ երես:

Պիսակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Speckle, spot.

Պիտակ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Vain, useless, false, abusive, improper; empty: useful, advantageous; writing, label, note, ticket, paper: See Պիտակաբար:

Պիտակաբար, *adv.* Abusively, falsely, in vain, improperly. Պիտակաբար վարել, to abuse, to use improperly.

Պիտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, falsehood, abuse.

Պիտանագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very useful.

Պիտանական (ի, աւ) *adj.* See Պիտանի:

Պիտանալ (ամ, սոցայ) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be useful.

Պիտանացու (ի, աւ) *adj.* Useful, advantageous, necessary.

Պիտանացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To render useful, to make profit.

Պիտանի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Useful, profitable, advantageous, necessary.

Պիտանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, profit, advantage; use.

Պիտապէս, *adv.* Usefully.

Պիտառոցել (եմ, էցի) *v. n.* To profit, to be useful, to serve.

Պիտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Utility, profit, advantage; want, necessity, use, employ; work, writing, small treatise.

Պիտառորապէս, *adv.* Usefully, advantageously.

Պիտելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Necessary, useful.

Պիտի, *v. imp.* It is necessary, one must.

Պիտոյ, *adj. ind.* Necessary. Պիտոյ է, it is necessary, one must.

Պիտոյանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To be in want of, to be necessary, to be requisite.

Պիտոյք (յից, յիւք) *s. pl.* Want, indigence, necessity, the needful.

Պիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պիտոյք:

Պլլամ (ի, իւ) *s.* Phlegm, pituite: See Մաղաս:

Պլլամոտ (ի, աւ) *adj.* Phlegmatick: See Մաղասոտ:

Պլակինդի (կնդւոյ, կնդեաւ) *s.* Bun, cake, pastry, pie.

Պլակուտ See Պլակինդի:

Պլատոնեան, *adj. ind.* Platonick.

Պլերդ (ի, աւ) *adj.* Idle, supine, negligent.

Պղերգանալ (ամ, դայոյ) *v. n.* To be idle, to neglect.

Պղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Idleness, supineness, negligence.

Պղինձ (պղնձոյ, պղնձով) *s.* Copper, brass: mite, obole, copper coin. Պղինձ ծխաւ or փայլուն, brass, bronze, molten copper: See Արայր:

Պղծագործ (ի, աւ) *adj.* That does filthy things, immodest, impure, dirty.

Պղծագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Filthy action, lewdness, impurity, unchasteness, filthiness, obscenity.

Պղծաւից, *adj. ind.* Full of filth, dirty, impure, lewd.

Պղծաշուրթի, *adj. ind.* Whose lips are not pure.

Պղծել (եմ, եցի) *v. a.* To contaminate, to soil, to stain, to spot; to profane, to pollute, to abuse: to abhor, to detest. Պղծել զկոյս, to corrupt, to dishonour. Պղծել զանձն, to be corrupted, to be contaminated.

Պղծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Contamination, stain, filth, obscenity, lewdness, impurity; profanation, pollution; dirt; abomination, execration.

Պղնձագոյն, *adj. and s. ind.* Of the colour of copper or brass: chalcidony.

Պղնձագործ (ի, աւ) *s.* That makes copper or brass utensils, brazier.

Պղնձակերտ (ի, աւ) *adj.* Made of copper.

Պղնձահանք (այ, զք) *s. pl.* Coppermine.

Պղնձաձոյլ, *adj. ind.* Cast or made of copper.

Պղնձանիւք, *adj. ind.* That has a copper lock.

Պղնձանիւթ, *adj. ind.* That is made of copper or brass.

Պղնձապատ, *adj. ind.* Covered with copper or with brass.

Պղնձի (ձւոյ, ձեաւ) *adj. and s.* Of copper, made of copper or of brass: copper utensil, cauldron, brazen pot.

Պղպեղ (ի, աւ) *s.* Pepper. Պղպեղ լոտեալ, ground pepper, pounded pepper. Համեմել պղպեղաւ, to pepper. Ծառ. պղպեղի, pepper plant.

Պղպեղաման (ոյ, ով) *s.* Pepper box, spice box.

Պղպշակ (ի, աւ) *s.* Blister, swelling; froth, foam.

Պղպշակել (եմ, եցի) *v. n.* To froth, to simmer, to boil, to bubble up.

Պղպշուն, *adj. ind.* Boiling.

Պղտոր (ի, իւ) *adj.* Troubled, that is not clear or pure, jumbled.

Պղտորաբոլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking troubled water.

Պղտորել (եմ, եցի) *v. a.* To disturb, to render troubled, to perplex, to cause trouble, to make uneasy.

Պղտորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trouble, broil, disorder, confusion.

Պշեղն (պշղան, պշղամբ) *s.* Heel. Պշեղն խաւորոյ, clove or head of garlic.

Պշեղնաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Furnished with a heel; cloven (foot): cassock, tunick.

Պշեղաւորք (ի, իւ) *adj.* Bedecked, embellished, ornamented.

Պշեղաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To bedeck, to embellish, to adorn, to trim.

Պշեղից, *adj. ind.* See Պշեղաւորք:

Պշեղաւորմար, *adj. ind.* Trimmed, much adorned, well made.

Պշեղաւորէն, *adj. ind.* See Պշեղաւորմար:

Պշեղաւորեալ, *adj. ind.* Much ornamented, fine, splendid, embellished, bedecked.

Պշեղաւոր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves finery, flaunting, fond of dress, that dresses finely.

Պշեղել (եմ, եցի) *v. a.* To embellish, to bedeck, to adorn, to enrich.

Պշեղական (ի, աւ) *adj.* Of dress; magnificent.

Պշեղութիւն (նման, նմամբ) *s.* Dress, embellishment, ornament.

Պշեղ (ի, աւ) *adj.* See Պշեղաւոր:

Պնակ (ի, աւ) *s.* Dish, plate, porringer, bowl, wooden bowl, pot, soup dish, soup-plate.

Պնակածի, *adj. ind.* In the form of a dish or of a plate.

Պնակիւ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Small writing table.

Պնդաբոյն (դռնի, դռնիւ) *adj. comp.* Firmer, very strong. Պնդաբոյնս, firmly, strongly, steadily, earnestly, diligently.

Պնդակազմ, *adj. ind.* Strong, hard, firm, solid, steady.

Պնդակազմել (եմ, եցի) *v. a.* To strengthen, to comfort.

Պնդակազմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Solidity, hardness, consistence, fixity.

Պնգակոյ, *adj. ind.* Well tied or bound, firm, strong, hard.

Պնգակցորդ, *adj. ind.* Conjoined, compact, condensed, squeezed, consolidated.

Պնգածիք, *adj. ind.* Much bent.

Պնգանալ (*ամ, գացայ*) *v. n-p.* To grow stronger, to harden, to grow hard.

Պնգապարանոց See **խոտապարանոց**.

Պնգապէս, *adv.* Firmly, solidly, stringly; obstinately.

Պնգացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to bind; to astringe, to constipate; to fix; to stiffen.

Պնգել (*եմ, էցի*) *v. a.* To strengthen, to confirm, to invigorate, to corroborate, to fortify, to consolidate, to enclose, to affirm, to prop, to support; to insist; to enforce, to tighten; to bind, to tie tight, to constrain, to bind, to press; to secure; to pretend, to maintain; to restrain. **Պնգել զմէջս** or **Պնգել զօրի ընդ մէջս**, to gird the body.

Պնգիլ (*եմ, գեցայ*) *v. n-p.* To run, to go quick. **Պնգիլ զհետ**, to pursue, to run after; to pretend.

Պնգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Consistence, solidity, fixity, hardness; steadiness, firmness, immovability; stiffness, severity, obstinacy; costiveness; strengthening, fastening, consolidation.

Պնչախոտ (*ոյ, ուլ*) *s.* Snuff.

Պնչառ (*ի, աւ*) *adj.* That has the nose cut off.

Պնտադոյն See **Պնդադոյն** with the following.

Պշեւ (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշեւել**.

Պշեւել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշեւել**.

Պշեւել (*ում, պշեայ*) *v. n.* To look at fixedly, to consider, to look upon, to observe, to contemplate.

Պշեւում or **Պշեւում** (*շման, շմամբ*) *s.* Look, consideration, observation.

Պշբաւք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Պշեւում**.

Պշբել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Պշեւել**. **Պոկ** or **Պոկ** (*ի, իւ*) *s.* Organ pipe; stalk.

Պոկել or **Պոկել** (*եմ, էցի*) *v. a.* To push, to repulse, to remove.

Պոկիպոք (*ի, աւ*) *s.* Polypus. **Պոկիպոք բոյս**, polypodium.

Պոկոյառ or **Պոկոյառ** (*ի, իւ*) *s.* Steel.

Պոկոյառիկ (*սկի, սկաւ*) *s.* and *adj.* Steel; made of steel, steely.

Պաշտ See **Պաշտայ**.

Պաշտայ (*ի, իւ*) *s.* Highway, road that one goes, street that one passes, road, way, street.

Պաշտառ See **Պաշտառ**.

Պոշոն (*պուտան, պուտամբ*) *s.* Pot, porridge pot, pitcher.

Պոնդ or **Պոնա** (*ի, իւ*) *s.* Fillip. **Պոնա հարկանել**, to give a fillip.

Պոշուն See **Պոշուն**.

Պոռնիկ (*նկի, նկաւ*) *s.* and *adj.* Fornicator; adulterer; lecher, whoremonger, sinner. **Պոռնիկ էին**, prostitute, abandoned or debauched woman, street-walker, courtesan, whore, strumpet, wench, trull.

Պոռնիկեբոյ, *adj. ind.* Lascivious, lecherous.

Պոռնիկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* See **Պոռնիկել**.

Պոռնիկանոց See **Պոռնիկոց**.

Պոռնիկապատիր, *adj. ind.* Seducer, that causes to commit fornication.

Պոռնիկապէս, *adv.* Like a fornicator or sinner.

Պոռնիկասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* That loves fornication, prostituted, abandoned.

Պոռնիկեցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to commit fornication; to prostitute.

Պոռնիկել (*եմ, կեցայ*) *v. n-p.* To commit fornication; to be prostituted, to give one's self up to lewdness.

Պոռնիկորդի (*գւոյ, գւով*) *s.* Bastard, son of fornication.

Պոռնիկոց (*ի, աւ*) *s.* Brothel, bawdy-house.

Պոռնիկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fornication; prostitution, unchasteness, whoredom, harlotry.

Պոռնիկել (*եմ, էցի*) *v. n.* To cry, to groan.

Պոռնոն, *s. ind.* Cry, bellowing.

Պոռոռ (*ի, աւ*) *adj.* Crying, bawling, bellowing.

Պոռոռախոս (*ի, աւ*) *adj.* That speaks loud or cries, noisy, bawling.

Պոր (*ոյ, ուլ*) *s.* Swan: See **կարապ**.

Պորել See **Փորել**.

Պորոս (*ոյ, ուլ*) *s.* Navel, umbilicus; belly: middle, centre.

Պորոսաւոյծ, *adj. ind.* Slave to one's belly, glutton, debauched.

Պորոսապարար, *adj. ind.* See **Պորոսաւոյծ**.

- Պորփիր (ի, իւ) *s.* Porphyry.
 Պոռեմիկոս (ի, աւ) *s.* (Greek word) Poet: See Բանաստեղծ:
 Պոռի See Պոհ:
 Պոռիկ See Պոհիկ:
 Պոռանարդ (ի, իւ) *s.* See Աւաղան:
 Պոռառիկ (տիի, տկաւ) *s.* Pot, boiler.
 Պոռառիկ See Պոռիկ:
 Պոռառիկացի, *adj. ind.* Spread through the wood or forest.
 Պոռանք (նայ, նոք) *s. pl.* Affected airs, prim ways, coquetry.
 Պոռիկ (եմ, եցի) *v. n.* To give one's self affected ways, to mince, to coquet.
 Պոռիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Պոռանք:
 Պոռեստեր See Պոռեստեր:
 Պոռիմիկոս (ի, աւ) *s.* (Latin word) Dean.
 Պարոյ (պարոյի, պարոյաւ) *s.* Paraphernalia; portion, dowery; gift.
 Պարոյիկ (եմ, եցի) *v. a.* To portion, to give a portion, to endow.
 Պարսակ (եմ, եցի) *v. n.* To scold, to murmur.
 Պարսպապ (ի, իւ) *s.* (Greek word) The first father or pope.
 Պարսոն (Greek word) See Առաջին:
 Պարսկ (ի, աւ) *s.* Crown, diadem; garland; circle; glory brim; frame edge; chaplet; chaplet of flowers: edge of a wall; cornice: parapet: coronation, achievement, accomplishment: marriage.
 Պարսկադիր (դրի, դրաւ) *adj. and s.* That crowns or marries: crowned; married.
 Պարսկադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Coronation.
 Պարսկադրեաց (դեցի, դեցաւ) *adj.* Crowned.
 Պարսկակաւ (ի, աւ) *s.* Band of a crown.
 Պարսկակապ, *adj. ind.* Crowned.
 Պարսկակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That is crowned with another.
 Պարսկահաւար, *adj. ind.* That gathers crowns.
 Պարսկահիւս, *adj. and s. ind.* That plats or makes crowns: laureat, crowned.
 Պարսկաձեւ, *adj. ind.* In the shape of a crown.
 Պարսկապաշոյճ, *adj. ind.* Ornamented with a crown, crowned.

- Պարսկաւ (ի, աւ) *adj.* That receives a crown.
 Պարսկաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* Crowned; laureat: king: See Թագաւոր:
 Պարսկել (եմ, եցի) *v. a.* To crown; to marry.
 Պարսկի (դան, դամբ) *s.* Elm.
 Պարսկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To bud, to shoot forth buds.
 Պարսկիկ (կանց, կամբ) *s. pl.* Nipple; udder, teat, dug; button, bud, eye.
 Պարսկեր (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile: that makes a present of fruit.
 Պարսկերիկ (եմ, եցի) *v. a.* To fructify, to bear fruit, to bring, to produce.
 Պարսկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fructification, fertility.
 Պարսկութի, *adj. ind.* Stripped of fruit, the fruits of which are fallen.
 Պարսկից, *adj. ind.* Full of fruit, fertile, fruitful.
 Պարսկիակ (ի, իւ) *s.* Unripe fruit.
 Պարսկիայծ (ի, իւ) *adj.* The fruits of which begin to ripen.
 Պարսկիայծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To begin to ripen.
 Պարսկին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Productive, fruitful, fertile.
 Պարսկինիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To fructify: See Պարսկերիկ:
 Պարսկինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fructification.
 Պարսկինոյ (ի, աւ) *adj.* Fruitful: See Պարսկին:
 Պարսկին, *adj. ind.* That has a spot in the eye.
 Պարսկիրոյս, *adj. ind.* That is striped of its fruit.
 Պարսկահասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ripeness of fruit.
 Պարսկապաշաւ, *adj. ind.* Ornamented with fruit.
 Պարսկապարդե, *adj. ind.* See Պարսկաւ:
 Պարսկաճաւ (ի, աւ) *s.* Fruiterer, that sells fruit.
 Պարսկաւ (ի, աւ) *adj.* Fruitful, fertile, fruity.
 Պարսկաւոր (տան, տամբ) *s.* Fruiterer.
 Պարսկաւորութիւն See Պարսկերութիւն:
 Պարսկաւեա, *adj. ind.* See Պարսկից:

Պտղաւոր (ի, աւ) *adj.* That has fruits: See **Պտղալից**:

Պտղաբաղ, *adj. ind.* **Պտղաբաղ առնել**, To gather, to amass fruit.

Պտղեղուն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility: See **Արդաստաւորութիւն**:

Պտոյտ or **Պտոյտք** (պտուսից, պտուսիք) *s. pl.* Turn, return, deflection; circumvolution, quick turning, turning. **Պտոյտ գլխոյ**, vertigo, giddiness in the head. **Պտոյտ առնել** or **առնալ**, to turn one's self, to whirl.

Պտոյտքել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To turn, to veer; to whirl; to turn upon one leg.

Պտուկ (պտկան, պտկամբ) *s.* See **Պտկունք** and **Պոյան**:

Պտուղ (պաղոյ, պաղով) *s.* Fruit.

Պտուսակ (ի, աւ) *s.* Screw; whirligig.

Պտուտանալ (ամ, տայայ) *v. n-p.* To turn one's self, to make a turn.

Պտուտել or **Պտուտել** See **Պտոյտքել**:

Պտուտուկ (տիկ, տկաւ) *s.* See **Պտոյտ** and **Պտուսակ**:

Պրախ See **Պրաս**:

Պրակ (ի, աւ) *s.* Wood, thicket, grove, bush; bundle, faggot, brush wood; bundle of papers; piece, article. **Պրակք Առաքելոց**, the acts of the Apostles.

Պրակադեղ, *adj. ind.* Furnished or ornamented with a grove: tufted.

Պրակապատէն, *adj. ind.* Furnished with several acts or articles.

Պրաս (ի, իւ) *s.* Leek.

Պրեսեր (ի, իւ) *s.* See **Խարաժանի**:

Պրետոր (ի, աւ) *s.* Pretor. **Ապարանք** or **առեան Պրետորի**, judgment hall.

Պրետորեան, *adj. ind.* Pretorian.

Պրետորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pretorship.

Պրիոնէ (ի, իւ) *s.* (Greek word) Sort of fish.

Պրիակ (պրակի, պրակաւ) *s.* Sort of plant.

Պրծանիլ (իմ, պրծայ) *v. n-p.* To escape, to get away, to evade, to get off. **Պրծանիլ յուշոյ յիշատակաց**, to escape the memory, not to recollect.

Պրկել (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to tie tight, to stiffen, to bind with cords.

Պրկու (ի, աւ) *s.* Place to squeeze or to bind.

Պրու (ոյ, ով) *s.* Rush.

Պրուեայ (ւէի, ւէիւ) *adj.* That is made of rushes.

Պրուեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* See **Պրուեայ**:

Պրոն (ի, իւ) *s.* Carded wool.

Պոլիպոդէս See **Պոլիպոդ**:

Չ

Չ (*tchay*) TCH. Consonant, twenty seventh letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letters **Ճ** and **Չ**, for example: **Ճան**, **ջիւն**, **ճանճիւն**; **խնջոյք**, **խնճոյք**; **կնջիթ**, **կնճիթ**; **կնջիւ**, **կնճիւ**; **դէջ**, **դէճ**; **բջիջ**, **բճիճ**; **Հաջել**, **Հաճել**; **խոռոջ**, **խոռոճ**; **կարկաջել**, **կարկաճել**; **յորանջ**, **յորանճ**:

Չ or **Չ** with a line above denotes the number nine hundred.

Չախջախ See **Չաղջախ** with its derivatives.

Չահ (ի, իւ) *s.* Cresset, torch, flambeau; lantern, lamp.

Չահադգես (ի, իւ) *adj. and s.* Blazing, brilliant: a brilliant or rich dress.

Չահակիր (կրի, կրաւ) *adj. and s.* That carries a lamp or a torch.

Չահանալ (ամ, հայայ) *v. n-p.* To blaze, to shine.

Չահաւառ, *adj. ind.* Blazing, refulgent.

Չահաւորական (ի, աւ) *adj.* Blazed, flaming, luminous.

Չահաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To illuminate, to enlighten, to render luminous, to make shine.

Չահափայլ, *adj. ind.* Brilliant, refulgent.

Չահափայլել (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To blaze, to shine, to glitter.

Չահել (եմ, եցի) *v. n.* See **Չահանալ**:

Չահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Չահաւորել**:

Չահընկաւ (ի, իւ) *adj. and s.* Acolyte.

Չահընկալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* The office of Acolyte.

Ջաղբ or **Ջաղբ**, *adj. ind.* Great, abounding (speaking of rain).

Ջաղբագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Greater or heavier (speaking of rain).

Ջաղիկ See **Ջաղջիկ**.

Ջաղջիկ (*ի, իւ*) *adj.* Crushed, shattered, broken; that crushes or breaks.

Ջաղջիկահար (*հար, հար*) *s. pl.* Act of breaking or crushing, crash.

Ջաղջիկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To crush, to crack, to break, to break to pieces, to dash to pieces, to bruise, to flatten.

Ջամբ (*ի, իւ*) *s.* Nourishment.

Ջամբակեր (*ի, աւ*) *adj.* That is at nurse, that sucks.

Ջամբել (*եմ, եցի*) *v. a.* To nourish, to give to eat or to suck; to give.

Ջամբա (*ի, իւ*) *s.* (French or English word) Chamber: See **Սենեակ**.

Ջայլ (*ի, իւ*) *s.* Complaint, lamentation.

Ջայլամ (*լեման, լեմամբ*) *s.* Ostrich.

Ջայլեմ See **Ջայլամ**.

Ջայլել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To lament, to deplore.

Ջայլոս (*ի, իւ*) *s.* Bull's pizzle (dried in order to flog with); whip.

Ջան (*ի, իւ*) *s.* Effort, diligence, care, study, work. **Ջան գնել** See **Ջանալ**.

Ջանալ (*ամ, նացայ*) *v. n-p.* To exert one's self, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care; to labour, to tire, to take trouble. **Ջնդողիս ջանալ**, to sigh.

Ջանակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That studies or that labours with another.

Ջանահար, *adj. ind.* **Ջանահար լինել** See **Ջանալ**.

Ջանասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Diligent, careful, laborious.

Ջանացունել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make exertion, to render diligent, to labour.

Ջանկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ջանասեր**.

Ջատագով (*ի, աւ*) *adj. and s.* Apologist, advocate, defender, protector, patron.

Ջատագովել (*եմ, եցի*) *v. a.* To

defend, to justify, to excuse.

Ջատագովութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Apology, defence, protection, justification, excuse.

Ջարգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cut in pieces, to undo, to break: See **Կտորել**.

Ջարգոյ (*ի, աւ*) *s.* Cutting in pieces, undoing: See **Կտորած**.

Ջեանիլ (*իմ, ապ*) *v. n-p.* See **Ջեռնուլ**.

Ջեռացունել See **Ջեռուցանել**.

Ջեռնուլ (*եմ, ապ*) *v. n-p.* To warm, to be warmed, to warm one's self; to burn, to be burnt, to take light; to boil.

Ջեռուլ (*աման, ամամբ*) *s.* Heat, burning, inflammation; heating, calcification.

Ջեռացանել (*եմ, անցի*) *v. t.* To heat, to warm; to light, to burn.

Ջեռուցիլ (*ցլի, ցլաւ*) *s.* Copper, cauldron; boiler; chafing-dish.

Ջեր (*ոյ, ով*) *s.* Heat.

Ջերանիլ (*իմ, ջերայ*) *v. n-p.* See **Ջեռնուլ**.

Ջերաջերմ, *adj. ind.* Very hot.

Ջերին, *adj. ind.* Warm, hot.

Ջերմ (*ոյ, ով*) *adj.* Warm, hot; touchy; ardent, affectionate.

Ջերմագուլ, *s. ind.* Heat, warmth.

Ջերմագուլթ, *adj. ind.* See **Գորովադութ**.

Ջերմագիտակն (*կան, կամբ*) *s.* Thermoscope.

Ջերմակալ See **Ջերմեկալ**.

Ջերմական (*ի, աւ*) *adj.* Warm, ardent.

Ջերմակիծ, *adj. ind.* Burning. **Ջերմակիծ առնել**, to burn.

Ջերմահաս, *adj. ind.* That assists warmly or ardently.

Ջերմահովիտ, *adj. ind.* Situate in a warm valley.

Ջերմացոտ, *adj. ind.* See **Ջերմական**.

Ջերմանալ (*ամ, մացայ*) *v. n-p.* To warm, to be warmed; to have a fever: See **Ջեռնուլ**.

Ջերմազամ, *adj. ind.* Having warm limbs, warm, lively.

Ջերմաչափ (*ի, իւ*) *s.* Thermometer.

Ջերմաջուր (*ջրոյ, ջրով*) *s.* Warm water.

Ջերմասենեակ (*նեկի, նեկաւ*) *s.* Stove, hothouse.

Ջերմացոյց (ցուցի, ցուցիչ) *s.* Thermoscope.

Ջերմացունեղ (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Ջերմացունեղ**.

Ջերմաւանդն, *adj. ind.* Ardent, devoted.

Ջերմաւանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ardour, devotion.

Ջերմիկ (միկ, միաւ) *adj. and s.* Warm; warm meat.

Ջերմիւն, *adj. ind.* Warm, hot.

Ջերմաջուր, *adj. ind.* Hot. **Ջուր Ջերմաջուր**, hot mineral water.

Ջերմն (բման, բմամբ) *s.* Fever.

Ջերմաբեր (ի, աւ) *adj.* Feverish, that causes fever.

Ջերմական (ի, աւ) *adj.* Febrile.

Ջերմահալած, *adj. ind.* Febrifuge.

Ջերմատաքանայ, *adj. ind.* That suffers from a fever, feverish.

Ջերմեակ, *adj. ind.* Lukewarm: See **Ջերմ**.

Ջերմեղաւ (ի, աւ) *adj.* Feverish, that is subject to fever.

Ջերմոտ (ի, աւ) *adj.* See **Ջերմ** and **Ջերմեղաւ**.

Ջերմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heat, warmth, sun-burning; calefaction, warming, overheating one's self.

Ջերմուկք (մկաց, մկք) *s. pl.* Hot baths.

Ջերմ (ի, աւ) *adj.* Warm.

Ջերմութիւն See **Ջերմութիւն**.

Ջիւ or **Ջիւ** (լի, լիաւ) *s.* Nerve, sinew.

Ջիւլ, *adj. ind.* Polished, clean, pure, clear.

Ջլածիք, *adj. ind.* That is done by an exertion of the nerves.

Ջլաւեղ (եմ, եցի) *v. a.* To enervate, to weaken.

Ջլեայ, *adj. ind.* Made with sinews, nervous.

Ջլել (եմ, եցի) *v. a.* To nerve, to provide with nerves.

Ջլուա, *adj. ind.* Nervous.

Ջլախոտ (ոյ, ու) *s.* Plantain.

Ջլապինք, *adj. ind.* Nervous.

Ջլացաւ (ի, աւ) *adj.* Spasmodick.

Ջլացաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Spasm.

Ջնար (ի, աւ) *s.* Harp: See **Քնար**.

Ջնարահար (ի, աւ) *adj. and s.* That plays the harp: See **Քնարահար**.

Ջնել (եմ, եցի) *v. a.* To beat, to strike.

Ջնլան (ի, աւ) *s.* Dishclout, rubber, cloth, rag.

Ջնլել (եմ, եցի) *v. a.* To clean, to purge; to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul, to destroy, to undo, to suppress, to extirpate, to exterminate.

Ջնլոյ (ի, աւ) *s.* See **Ջնլան**.

Ջնլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Absterision, cleaning; effacing, erasure; extinction, extermination; suppression; abolition, abrogation, cassation.

Ջոկր (լի, լիաւ) *s.* Troop, band, company.

Ջոկրեղ (եմ, եցի) *v. a.* To assemble troops, to assemble.

Ջոխ (ի, իւ) *s.* Switch, wand.

Ջոկ (ի, իւ) *s.* Band, troop: distinction, segregation. **Ջոկս առնել**, to make a band; to distinguish, to discern.

Ջոկաւ (ի, իւ) *s.* Band, detachment.

Ջոկարան (ի, աւ) *s.* Assembly.

Ջոկել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish, to detach.

Ջով (ու, ու) *s.* Tuft.

Ջովանաւ (ամ, վացայ) *v. n-p.* To be in a tuft.

Ջորեակ (եկի, եկաւ) *s.* Sort of grasshopper.

Ջորեպան (ի, աւ) *s.* Muleteer.

Ջորի (բոյ, բով) *s.* Male-mule. **Մասակ Ջորի**, she-mule.

Ջութակ (ի, աւ) *s.* Pandora; guitar; hurdy-gurdy; viol: See **Քնար** and **Ջնար**.

Ջութակ (ի, աւ) *s.* See **Ջութակ**.

Ջուր (ջրոյ, ջրով) *s.* Water; liquid.

Ջուր հեղուլ, to make water, to piss.

Ջրաբաժին, *adj. ind.* That divides water.

Ջրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբաշխ (ի, իւ) *adj. and s.* That studies hydraulicks; hydraulical; that is versed in hydraulicks.

Ջրաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydraulicks.

Ջրաբեր See **Ջրաբեր**.

Ջրաբուղի See **Ջրաբուղի**.

Ջրագիր (գրի, գրաւ) *adj. and s.* Hydrographer.

Ջրագոյն, *adj. ind.* That has the colour of water.

Ջրագրական (ի, աւ) *adj.* Hydrographical.

Ջրագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrography.

Ջրագարձք (ձից, ձիւք) *s. pl.* Rivulet, arm of a river.

Ջրալից, *adj. ind.* Watery, bathed.

Ջրախառն, *adj. ind.* Mixed with water.

Ջրախողխող, *adj. ind.* Suffocated in water, drowned.

Ջրախոյս (խուսի, խուսիւ) *adj.* Hydrophobial.

Ջրածին (ծնի, ծնաւ) *adj.* Produced or born in the water, aquatick.

Ջրածնունդ, *adj. ind.* See Ջրածին:

Ջրածոյց, *adj. ind.* That conducts water.

Ջրական (ի, աւ) *adj.* Aqueous, aquatick.

Ջրակարծ, *adj. ind.* Frozen.

Ջրակիր See Ջրկիր:

Ջրակշռութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hydrostatick.

Ջրակոյս (կուտի, կուտիւ) *s.* Mass of water.

Ջրակուլ, *adj. ind.* Sunk in the water.

Ջրակուտակ (ի, աւ) *adj. and s.* Assembled by water; body of water.

Ջրահեղեղ See Ջրհեղեղ:

Ջրահեղձոյց, *adj. ind.* Suffocated, drowned; suffocating. Ջրահեղձոյց առնել, to stifle, to drown.

Ջրահոս (ի, աւ) *adj.* That pours, that spills water.

Ջրաղացք (ցից, ցիւք) *s. pl.* Watermill.

Ջրամած, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրայարկ, *adj. ind.* Covered with water.

Ջրային (յնոյ, յնով) *adj.* See Ջրական:

Ջրաշիղջ See Ջրշիղջ:

Ջրանցիկ, *adj. ind. and adv.* In a flowing manner.

Ջրաշարժար, *adj. ind.* Tormented by water.

Ջրաչափ (ի, իւ) *s.* Hydrometer.

Ջրասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes water very much.

Ջրատոյզ, *adj. ind.* Plunged into water.

Ջրասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To

sink, to plunge into water.

Ջրասուն, *adj. ind.* Nourished by water, aquatick.

Ջրաւի (ի, իւ) *adj.* See Ջրախոյս:

Ջրասունիկ, *adj. ind.* Planted near the water.

Ջրաբեր, *adj. ind.* Aqueous, watered.

Ջրաբք (բից, բիւք) *s. pl.* Watering place: bathing place.

Ջրացանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of spilling water.

Ջրացիր, *adj. ind.* That spills water.

Ջրաւոր (ի, աւ) *adj.* Watery, that has water.

Ջրափակ, *adj. ind.* Surrounded, covered with water.

Ջրաշի See Ջրաբաշի:

Ջրբեր (ի, աւ) *s.* That brings, that carries water.

Ջրբուզի (բղի, բղիւ) *s.* Fountain.

Ջրգող (ի, աւ) *adj. and s.* Dropsical.

Ջրգողեալ (եղոյ, եղով) *adj.* See Ջրգող:

Ջրգողիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To suffer from, to be ill of a dropsy.

Ջրգողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dropsy.

Ջրգեղել (եմ, եցի) *v. a.* To temper iron.

Ջրդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To exert one's self: See Ջանալ:

Ջրել (եմ, եցի) *v. a.* See Ջնջել:

Ջրըմպու (ի, աւ) *adj.* That drinks water.

Ջրըմպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of drinking water.

Ջրթափել (եմ, եցի) *v. n.* To be of a manly age, to attain puberty, to be pubescent.

Ջրի or Ջրին, *adj. ind.* Aqueous, liquid.

Ջրինդիր (դրի, դրաւ) *adj.* That asks for water.

Ջրկայ, *adj. ind.* That contains or holds water.

Ջրկիր (կրի, կրաւ) *s. and adj.* That brings or carries water, that contains water; aqueous.

Ջրհան (ի, աւ) *s.* Pump.

Ջրհեղեղ (ի, աւ) *s.* Deluge, flood, inundation.

Ջրհոս (ի, իւ) *s.* The waterer, aquarius.

Ջրհոր (ոյ, ու) *s.* Well, cess-pool, cistern.

Ջրմոյր (մուրի, մուրմու) *adj.* That begs, that asks for water.

Ջրմուկ (միկ, միկու) *s.* Aqueduct, canal, pipe, pantile.

Ջրշիկ (շիկ, շիկու) *s.* Body of water: See լիճ:

Ջրշուկ (շան, շամբ) *s.* Otter.

Ջրոգող, *adj. ind.* Overflowed, immersed.

Ջրուոր (ի, աւ) *adj.* See Ջրկիր:

Ջրակա (ի, աւ) *s.* Water-fence.

Ռ

Ռ (rah) R hard. A Consonant, the twenty eighth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with the letter Ր, for example: Մըւ մուսլ, մրմուսլ; ոճադործ, ոճրադործ; ջեռանիլ, ջերանիլ; ուամ, բամ:

Ռ or Խ with a line above denotes the number *thousand*.

Ռաբբի, *s. ind.* Rabbi; master, doctor.

Ռաբունի (նոյ, նեաւ) *s.* See Ռաբբի:

Ռազմ (ի, իւ) *s.* Battle, war. Ռազմ գնել or առնել, to fight, to make war.

Ռազմամուտ, *adj. ind.* That gives battle.

Ռակայ (ի, իւ) *s.* Fool, dolt: See Յիմար:

Ռահ (ի, իւ) *s.* Road, way. Ռահ գործել, to walk, to march.

Ռահել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to march.

Ռամ (ի, իւ) *adj.* See Ռամիկ:

Ռամիկ (միկ, միկու) *adj. and s.* Vulgar, low, vile, trivial: the vulgar, the common people.

Ռամկաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Common tongue or language, dialect, provincialism.

Ռամկական (ի, աւ) *adj.* Vulgar, common, trivial; plebeian.

Ռամկապետական (ի, աւ) *adj.* Democrattick.

Ռամկապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Democracy.

Ռամկավար (ի, աւ) *adj. and s.* That governs the vulgar.

Ռամկորէն, *adv.* Vulgarly, commonly, trivially.

Ռեհան (ի, աւ) *s.* Basil (plant).

Ռեմակաւ (ի, աւ) *adj.* See Ռեմակաւ:

Ռեմիկ (անի, անիւ) *s.* Resin: honeydew, mildew.

Ռեմիկաբեր (ի, աւ) *adj.* Resinous.

Ռեմիկութիւն See Ռեմիկութիւն:

Ռեշտ (ռշտի, ռշտու) *adj.* Niggardly, penurious, sordid, mean, avaricious.

Ռեմաճիկ, *adj. and s. ind.* Bombardier; grenadier.

Ռեմաճիկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Bombardment.

Ռեմաքար (ի, ամբ) *s.* Balista stone.

Ռեմիկէն (կենի, կենիւ) *s.* Mortar.

Ռեմիկաւ (ի, աւ) *adj.* That speaks through the nose.

Ռեմիկան (ի, աւ) *adj.* Nasal.

Ռեմիկաշիւր (շեր, շերբ) *s.* Rhinoceros.

Ռեմիկաշիւր (գանց, գամբ) *s. pl.* Nostril; nose.

Ռեշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Penuriousness, niggardness, avariciousness.

Ռոշիկ (շիկ, շիկու) *s.* Appointment, pension, maintenance; salary, pay, payment, wages.

Ռումբ (ումբոյ, ումբո) *s.* Bomb; grenade.

Ռումբիկ (անգան, անգամբ) *s.* See Ռումբիկ:

Ռումբ (ումբոյ, ումբո) *s.* Thick confection of grapes.

Ս

Ս (say) S. A Consonant, twenty ninth letter of the Armenian alphabet. It has a great affinity to the sound of the letters Ջ, Ծ and Շ; and is sometimes confounded with the last, for example: Ստիճան, աշտիճան; ստաւ, աշտաւ:

It is sometimes cut off in the beginning of words, for example: Ստաշիկ, տաշիկ; տաւիկ, տաւիկ; սքոլիկ, քոլիկ:

On the contrary it is found sometimes with the letter **Ը**, which serves well to distinguish its pronunciation, for example: Ստերժ, ըստերժ; սագիւտ, ըսագիւտ; սասանձնել, ըսասանձնել; սթափ, ըսթափ:

Ս put at the end of adjectives sometimes renders them adverbs, for example: Մեծամեծս, greatly, much. Երագս, quick, quickly. Պնդադոյնս, strongly, instantly. Խստադոյնս, harshly, rudely.

Ս, a demonstrative particle of the first person at the end of words, for example: Կինս, զոր ետուր, this woman (the wife, my wife) that you have given. 'Ի հոգւոյս, of my soul, of my spirit. Տէրս և վարդապետս, I who am a Lord and Master. Վասն իրացս այսոցիկ, for these things. 'Ի մարմնոյս իմի, of my body. Որպէս և եսս եմ, as still I am. Զոր սոսս խօսի, what he speaks. Զոր ասեմս, what I say. Զոր այժմս ասացի, what I have said at present or just now.

Ս or *u* with a line above denotes the number *two thousand*.

Սա (սորա or սորին, սովին or սովիմ) *pro*. This, that. Սոյն սա, this one, he himself. Սա է, it is he; that is to say.

Սարակ See Վանդակ:

Սաք (ի, աւ) *s*. Goose. Սաք արու; gander. Զաք սագի, gosling.

Սագայել (յելի, յելիւ) *s*. See Սառնայ:

Սագրել (եմ; եցի) *v. a*. To help, to contribute; to persuade, to advise, to exhort, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to be the means of, to procure; to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver.

Սագրողութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Instigation, stirring up, excitation, suggestion, solicitation, persuasion.

Սաթ (ի, աւ) *s*. Amber; yellow amber, powdered amber.

Սաթնուկ (նկի, նկաւ) *s*. Sponges: See Սպունգ:

Սալ (ի, իւ) *s*. Anvil: paving stone, pavement.

Սալամանդր (ի, աւ) *s*. Salamander;

Սալայատակ (ի, աւ) *s*. Pavement.

Սալայատակ յարդարել, to pave.

Սալանալ (ամ, լացայ) *v. n-p*. To become hard.

Սաւար (ի, աւ) *s*. Chief: See Պետ:

Սաւաքար (ի, իւ) *s*. Pavement, paving stone.

Սակ (ի, իւ) *s*. Reckoning, measure, condition, part, number, term, account; liege, right, copyhold, ground-rent, tribute, tax, imposition; composition, agreement, convention. Սակ արկանել, to agree about the price, to contract.

Սակայն, *conj*. But, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover.

Սակամանի or Սակամունի (նւոյ, նեաւ) *s*. Scammony.

Սակառ (ի, իւ) *s*. See Սակառի:

Սակառի (աւոյ, աւով) *s*. Hamper, frail, scuttle, gabion; basket, hand-basket.

Սակարկու (ի, աւ) *adj. and s*. That agrees for the price, that makes an agreement.

Սակարկութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Agreement, convention.

Սակաւ (աւ, աւ) *adj. and adv*. Moderate, slender, very small; little, scarcely, hardly, not much, less, not so much. Սակաւ անգամ, rarely, seldom. Ոչ սակաւ, many, much, not less. Սակաւ սակաւ or առ սակաւ սակաւ, by degrees, little by little.

Սակաւարան (ի, իւ) *adj*. That speaks very little; brief, short, concise.

Սակաւարանութիւն (թեան, թեամբ) *s*. Concise discourse.

Սակաւութիւն, *adj. ind*. Small in number, little, moderate, not much.

Սակաւաժամանակեայ, *adj. ind*. Brief, short, of small duration, temporary.

Սակաւակեայ (կեցի, կեցաւ) *adj*. That lives, that lasts but a short time, brief, short.

Սակաւահաւատ (ի, իւ) *adj*. Of imperfect faith: See Թերահաւատ:

Սակաւաձեռն, *adj. ind*. Of little strength, moderate, not much.

Սակաւամասնեայ (նէի, նէիւ) *adj*. Summary, concise, short, abridged.

Սակաւամեղ (ի, իւ) *adj*. That has sinned very little.

Սակաւանալ (ամ, լացայ) *v. n-p*. To lessen.

Սակաւապետական (ի, աւ) *adj*. Oligarchical.

Սակաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Oligarchy.

Սակաւապէտ, *adj. ind.* Poor: frugal, sober.

Սակաւապիտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Poverty; frugality, sobriety.

Սակաւալիւծան, *adj. ind.* See **Սահաւկեաց**.

Սակաւաստեիլ, *adj. ind.* That does not see clearly.

Սակաւացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To diminish.

Սակաւաւոր (ի, աւ) *adj.* Diminished, little, wanting.

Սակաւերեւեաց, *adj. ind.* Rare.

Սակաւիկ, *adj. ind.* See **Սակաւ**. **Սակաւիկ ինչ** or **Սակաւիկ մի**, a little, moderately, scarcely any thing. **Սակաւիկ մի էս** or **Սակաւիկ միւս էս**, little is wanting to, there was but little wanting.

Սակաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Smallness, small quantity, slenderness, littleness, rarity.

Սակաւութեւ, *adv.* Moderately; briefly.

Սակաւօրեայ (րէի, րէիւ) *adj.* Ephemeral, that lasts a short time, short.

Սակել (եմ, էցի) *v. a.* To agree, to contract.

Սակուր (կրոյ, կրով) *s.* See **Սակր**.

Սակու (ի, աւ or կեւ, կեւք) *s.* See **Սքաւաւ**.

Սակս or **ի սակս**, *prep.* By reason of, for, for the sake, with respect to, in consideration of, on account, touching, concerning. **Յայն սակս**, on account of which. **Յայս սակս**, for this reason. **ի ձեր սակս**, for you, on account of you, in respect to you, on your account. **Յոր or յոր սակս**, why, on which account. **Սակս էր**, why? for what reason? **Սակս որոյ**, therefore, on which account, by reason of which.

Սակր (կեր, կերք or կրաւ) *s.* Sabre, scymitar.

Սակրաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a sabre.

Սակրոս (ի, աւ) *s.* Scarius onias.

Սահանաւաց, *adj. ind.* Of or belonging to a cataract or open sluice or an impetuous fall.

Սահանական (ի, աւ) *adj.* That belongs to a cataract, impetuous, grand.

Սահանահոս, *adj. ind.* That flows like a cataract.

Սահակ (նայ, նգ) *s. pl.* Water-

tall, cataract, cascade, fall, leap: sluice, dam, floodgate, mill-dam.

Սահեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make glide or flow.

Սահել (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To glide, to flow, to be flowing, to go at a good rate.

Սահման (ի, աւ) *s.* Bound, term, circumscription, settling the bounds, fixing the boundaries; bounds, limits, confines, frontier, borders; march, provinces, stand, part, place; jurisdiction, extent; department; district, liberties, grounds; parts adjacent, neighbourhood; end, limitation: definition; statute, rule, regulation, appointment, ordinance, decision, constitution: state, condition. **Սահման դնել**, to bound, to fix bounds to, to limit, to end, to order, to regulate, to decide, to determine.

Սահմանաբար, *adv.* Definitively.

Սահմանադրութիւն (լեոյ, լեովք) *s. pl.* Frontiers, borders, confines, bounds, limits.

Սահմանադրել (եմ, էցի) *v. a.* To order, to regulate, to constitute, to establish, to determine, to decide.

Սահմանադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Constitution, ordinance, regulation, statute, institution; fixing limits to.

Սահմանաթափոյց, *adj. ind.* Bounded, limited, surrounded.

Սահմանած, *adj. ind.* Bounded, limited, circumscribed.

Սահմանակալ (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the frontier: frontier, borders: frontier-guard.

Սահմանական (ի, աւ) *adj.* Definitive; indicative.

Սահմանակից (կցի, կցաւ) *adj.* Bordering upon, adjacent, neighbouring.

Սահմանակողմն (ման, մամբ) *s.* Confines, frontier, borders, marches.

Սահմանապահ (ի, աւ) *adj.* That guards the frontier; that keeps a constitution.

Սահմանաւոր (ի, աւ) *adj.* Bounded, limited; defined, decided, regulated.

Սահմանել (եմ, էցի) *v. a.* To bound, to set bounds to, to limit, to circumscribe; to terminate; to define, to determine, to decide, to resolve, to deliberate; to decree, to institute, to establish, to fix; to order, to regulate, to prescribe; to assign; to constitute,

to appoint, to name, to create. **Յառաջադրել սահմանել**, to predestinate. **Արտաքս սահմանել**, to banish, to exile, to confine. **Մահաւար սահմանել**, to submit to death.

Սահի, *s. ind.* Third ancient month of the Armenians: See **Ափս**.

Սահուն (*հման, հմամբ*) *s.* Slipping, sliding.

Սահուն, *adj. ind.* Slipping, wandering.

Սաղապ, *adj. ind.* Slipping, that is not firm, inconstant.

Սաղապաճեմ, *adj. and s. ind. adv.* Slippery, flowing; quick, with quickness: quick course.

Սաղապեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make glide, to turn aside.

Սաղապիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To glide.

Սաղարթ (*ի, իւ*) *s.* Leaf: hair: See **Հերթ**.

Սաղարթաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces leaves.

Սաղարթաբեր, *adj. ind.* Adorned with leaves, leafy.

Սաղարթաբուրձ, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթալից, *adj. ind.* Full of leaves, leafy.

Սաղարթածաղիկ, *adj. ind.* Adorned with leaves and flowers.

Սաղարթանալ (*ամ, թացայ*) *v. n-p.* To shoot forth leaves, to be leafy.

Սաղարթապաճոյճ, *adj. ind.* See **Սաղարթապեղ**.

Սաղարթապապ, *adj. ind.* Covered with leaves.

Սաղարթաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Leafy.

Սաղարթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Սաղարթանալ**.

Սաղաւարտ (*ի, իւ*) *s.* Casque, helm, head-piece: sort of mitre.

Սաղաւարտաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Provided with a helmet.

Սաղաւարտեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* See **Սաղաւարտաւոր**.

Սաղմարոյն, *s. ind.* **Սաղմարոյն մղանք**, After-birth, delivery.

Սաղմն (*մի, միւ*) *s.* Embryo, foetus.

Սաղմնառել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To conceive, to be with child.

Սաղմնառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Conception.

Սաղմոս (*ի, աւ*) *s.* Psalm. **Սաղմոս ասել** See **Սաղմոսել**.

Սաղմոսանուար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսասաց, *adj. and s. ind.* See **Սաղմոսանուար**.

Սաղմոսարան (*ի, աւ*) *s.* Psalter; harp, tympanum; psalter.

Սաղմոսել (*եմ, եցի*) *v. n.* To read psalms, to sing psalms.

Սաղմոսերգ (*ի, աւ*) *adj.* Psalmist, that sings psalms.

Սաղմոսերգիչ, *adj. ind.* See **Սաղմոսերգ**.

Սաղմոսերգաւ (*ի, աւ*) *adj.* See **Սաղմոսերգ**.

Սաղմոսերգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Psalmody, singing psalms.

Սաղմոսերգալ (*ի, աւ*) *adj.* See **Սաղմոսերգ**.

Սամայիլ (*յելի, յելիւ*) *s.* See **Սամայ**.

Սամարուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* The good Samaritan (woman).

Սամարտիկոս (*ի, աւ*) *adj.* Proud.

Սամա (*ի, իւ*) *s.* See **Սամառ**.

Սամառ (*ի, իւ*) *s.* Knot of the yoke.

Սամի (*մւոյ, մւով*) *s.* Pole; beam; helm, rudder.

Սամիթ (*մթի, մթիւ* or *մթոյ, մթով*) *s.* Dill: fennel.

Սամոյր (*մուրի, մուրաւ*) *s.* Sable.

Սամուրենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Sable, skin of the sable.

Սայթաքել (*եմ, եցի*) *v. n.* To slip, to falter, to fail, to stumble.

Սայթաքեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to slip or stumble.

Սայթաքիլ (*իմ, քեցայ*) *v. n-p.* See **Սայթաքել**.

Սայթաքումն (*քման, քմամբ*) *s.* Slipping; faltering, stumbling.

Սայթաքող (*ի, աւ*) *adj.* Slipping: that causes to slip or stumble.

Սայլ (*ի, իւ*) *s.* Waggon, cart, carriage, dray: Bootes (constellation).

Սայլագործ (*ի, աւ*) *s.* Cartwright, maker of carts, of waggons.

Սայլակ (*ի, աւ*) *s.* Small cart, wheelbarrow.

Սայլորդ (*ի, աւ*) *s.* Cart driver.

Սայր (*ի, իւ*) *s.* Edge, sharpness, cut, set; tag, point. **Սատակել** 'ի սուր սայր սուսերի, to put to the sword.

Սայրասող, *adj. ind.* Sharp, cutting, pointed.

Սան (*ի, իւ*) *s.* Kettle, boiler, cauldron.

Սան (սւ or սյ, աւ) *s.* Adopted child, foster child; godson.
 Սանկան (ի, աւ) *adj.* and *s.* Nursing, that is at nurse.
 Սանդ (ի, իւ) *s.* Mortar (vase to pound things in).
 Սանդալ (ի, աւ) *s.* Sandal.
 Սանդալիկ (լի, լիւ) *s.* Little sandal.
 Սանդալաւոր (ի, աւ) *adj.* That wears a sandal.
 Սանդարակ (ի, աւ) *s.* Sandarack.
 Սանդարամետք (տից, տիւք) *s. pl.* Tartarus, hell: See Սանդարամետական:
 Սանդարամետական (ի, աւ) *adj.* Subterranean, infernal.
 Սանդարապետ (ի, աւ) *s.* Chief of hell: Ceres.
 Սանդիտոռն (սին, սամբ) *s.* Pestle.
 Սանդղաձև, *adj. ind.* Formed like a staircase or ladder.
 Սանդուղք or Սանդուղիք (դղոց, դղովք) *s. pl.* Ladder; staircase, step, stair.
 Սանեղբայր (բոր, բարբ) *s.* Foster-brother, brother of a godson.
 Սանձ (ի, իւ) *s.* Rein, bit, bridle, snaffle, mouthpiece, scatch.
 Սանձակալ See Երասանակալ:
 Սանձակոծել (եմ, եցի) *v. a.* To rein in, to repress.
 Սանձակոտոր, *adj. ind.* That breaks the reins, untameable.
 Սանձահարել (եմ, եցի) *v. a.* To check, to repress: to subdue, to break in.
 Սանձահարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of reining in or repressing.
 Սանձարկու (ի, աւ) *adj.* That checks, that breaks in.
 Սանձարձակ (ի, աւ) *adj.* Unruly.
 Սանձարձակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a mad person, self abandonment.
 Սանձել (եմ, եցի) *v. a.* To bridle, to break in; to rein in, to repress, to hold in, to conquer, to abate, to mortify.
 Սանթր (տեր, տերք) *s.* Comb; hatchel.
 Սանթրագործ (ի, աւ) *s.* Comb-maker.
 Սանթրել (եմ, եցի) *v. a.* To comb.
 Սապատ (ի, աւ) *s.* Trunk, ham-

per, coffer, basket. Սապատ ողին, hump, gibbosity.
 Սապատաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a trunk or hamper.
 Սապատողն (ղին, դամբ) *adj.* and *s.* Humpback, humpbacked, hunchback.
 Սապէս, *adv.* Thus, in this manner, so.
 Սառամանիք See Սառնամանիք:
 Սառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To congeal, to freeze, to coagulate.
 Սառիլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze, to be frozen.
 Սառն (սին, սամբ) *s.* Frost; ice: See Կարկուտ:
 Սառնաբեր (ի, աւ) *adj.* That causes frost or ice, that congeals.
 Սառնակաւորց, *adj. ind.* See Սառնաբեր:
 Սառնակերպ, *adj. ind.* That has the form of frost or ice, gelatinous.
 Սառնամածեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Covered with frost or ice.
 Սառնամանիք (նեաց, նեք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost.
 Սառնանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To congeal, to freeze; to chill.
 Սառնապատ, *adj. ind.* Covered with ice or frost, frozen.
 Սառնասառոց, *adj. ind.* Frozen, extremely cold.
 Սառնասեր (սիրի, սիրու) *adj.* That likes ice; frozen, hardened.
 Սառնասոյղ, *adj. ind.* See Սառնասառոց:
 Սառնատեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles frost, ice or a crystal, crystalline.
 Սառնարան (ի, աւ) *s.* Ice house.
 Սառնացրառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Freezing or extreme cold.
 Սառնորակ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Crystalline.
 Սառնոյ (ի, աւ) *s.* See Սառնարան:
 Սառնուլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* See Սառնանալ:
 Սառոյք (սուցից, սուցիւք) *s. pl.* Frost, ice, glazed frost; congelation, coagulation.
 Սառուցանել (եմ, սուցի) *v. t.* To freeze, to congeal, to coagulate.
 Սառչիլ (եմ, սեցայ) *v. n-p.* See Սառնանալ:
 Սասանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shake, to stagger, to jog, to shake off, to jolt; to move, to astonish.

Սասնիկ (իմ, նկայ) *v. n-p.* To be shaken, to be agitated, to tremble, to shudder.

Սասնուծիւն (ծեւն, թեւմբ) *s.* Shaking, staggering, trembling, shuddering, astonishment. **Սասնուծիւն երկրի**, earthquake.

Սասնուծիւն (նման, նմամբ) *s.* See **Սասնուծիւն**.

Սաս (ի, իւ) *s.* Reprimand, reprehension, correction; chastisement, punishment; menace; violence, force, authority. 'Ի սաս մատչել See **Սասակ**.

Սասակ (եմ, էցի) *v. a.* To reprimand, to find fault; to threaten, to speak authoritatively.

Սասիկ, *adj. ind. and adv.* Vehement, violent, impetuous, excessive, extreme, severe, rigid, austere, rigorous, rude, insupportable; ardent, fiery, lively; strong, great, high; cutting, sharp, keen, piercing, prickly; hard, troublesome; difficult, vexatious; blunt; grievous, enormous; rapid; powerful; haughty, cruel: very strong; strongly, greatly, much, extremely, powerfully, ardently, excessively, extraordinarily, grievously, violently, impetuously, haughtily, bluntly, harshly, rigidly, rigorously, severely; lively.

Սասկան (ի, աւ) *adj.* Increasing.

Սասկանոծ, *adj. ind.* Severely reprimanded or punished.

Սասկանկիծ See **Դանակիծ**.

Սասկանայն (ի, իւ) *adj.* That has a sharp voice.

Սասկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.* To be increased, to grow; to be strengthened; to be enraged.

Սասկանալանջ, *adj. ind.* Severe, rigid.

Սասկանալէս, *adv.* Strongly, lively: See **Սասիկ**.

Սասկաջինջ, *adj. ind.* Very much destroyed or obliterated.

Սասկասառայց, *adj. ind.* Very cold, severe.

Սասկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To augment, to increase; to strengthen.

Սասկուծիւն (ծեւն, թեւմբ) *s.* Augmentation; weight; strength, power; violence, vehemence; ardour, vivacity; impetuosity, rage; extremity, excess, grievousness, enormity; haughti-

ness, atrocity, harshness; rigour, rudeness, rigidity, severity.

Սասկ, *adj. ind.* See **Սասիկ**.

Սասկամահ, *adj. ind.* **Սասկամահ աւնել** or **կարուանել**, To put to death cruelly, to slay. **Սասկամահ լինել** or **կարել**, to die a cruel death, to perish.

Սասկել (եմ, էցի) *v. a.* To massacre, to kill, to slay; to exterminate, to extirpate, to destroy, to get rid of.

Սասկիկ (իմ, էցայ) *v. n-p.* To perish, to be destroyed or exterminated.

Սասկիկ (էլի, էլաւ) *adj. and s.* That kills, that puts to death, exterminator, extirpator, destroyer.

Սասկուծիւն (կման, կմամբ) *s.* Destruction, extermination, extirpation.

Սասկչական (ի, աւ) *adj.* Destructive: See **Սասիկ**.

Սասան (ի, աւ) *s.* Adversary, opponent, antagonist, enemy: See **Սասանայ**.

Սասանայ (ի, իւ) *s.* Satan, demon, devil, evil spirit: adversary.

Սասանայական (ի, աւ) *adj.* Satanical, diabolical.

Սասանայակիր, *adj. ind.* Diabolical.

Սասանայակուր, *adj. ind.* That is sold to the devil.

Սասանայապաշտ (ի, իւ) *adj.* That worships the devil, that is sold to the devil; diabolical.

Սասար (ի, աւ) *s.* Helper; assistant; workman, manufacturer; author, inventor; spider: See **Սասարուծիւն**.

Սասարիկ (եմ, էցի) *v. a.* To help, to assist, to contribute, to serve; to work, to do, to labour.

Սասարուծիւն (ծեւն, թեւմբ) *s.* Help, succour, assistance, resource; service, office; work, labour.

Սասակ (ի, իւ) *s.* Mother of pearl.

Սասեր (ի, աւ) *s.* Piece of money.

Սար (ոյ, ով) *s.* Thin crape.

Սարապ (ի, աւ) *s.* Satrap: See **Նախարար**.

Սարինջ (բընջոյ, բընջով) *s.* Chess.

Սար (աւ, աւ) *s.* Height, eminence, top, summit; cape, promontory; head; furniture, trimming, equipage, moveables; harness.

Սարաբարձ (ի, իւ) *s.* Height, eminence, top.

Սարակ (ի, աւ) *s.* Hill.
 Սարաս (ի, իւ) *s.* Form, fashion, manner, resemblance, example.
 Սարսեւ (եմ, եցի) *v. a.* To form, to conform, to fashion.
 Սարսանգ (ի, աւ) *s.* See Սարսանգակ:
 Սարսանգակ (ի, աւ) *s.* Height, eminence, cape, promontory.
 Սարգ (ի, իւ) *s.* Spider: See Սարգի and Եղէին:
 Սարգենասեր, *adj. ind.* Produced from or made of laurel.
 Սարգենի (նոյ, նեաւ) *s.* See Սարգի:
 Սարգի (գւոյ, գեաւ) *s.* Laurel (tree).
 Սարգիոն or Սարգիոնի (ի, աւ) *s.* Sardonyx.
 Սարկակ (եկի, եկաւ) *s.* Starling: blackbird; stare.
 Սարկի (ի, աւ) *s.* See Սարկակ:
 Սարկ (եմ, եցի) *v. n.* To arise, to threaten, to cry out.
 Սարկի See Սարկակ:
 Սարկի (բեայ, բեպ) *s. pl.* Band, cord.
 Սարկաւագ (ի, աւ) *s.* Deacon.
 Սարկաւագակից (կցի, կցաւ) *s.* Deacon's assistant.
 Սարկաւագանոց (ի, աւ) *s.* Deacon's place or assembly; vestry.
 Սարկաւագապետ (ի, աւ) *s.* Arch-deacon.
 Սարկաւագութիւն (Թեան, Թեամբ) *s.* Deaconship.
 Սարկաւագուհի (հոյ, հեաւ) *s. f.* Deaconess.
 Սարոյ (ի, իւ) *s.* Pine tree: juniper tree: See Գիհի:
 Սարսանցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To dry up.
 Սարսառել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To become dry.
 Սարսարակ (ի, աւ) *s.* Sort of bird.
 Սարսառի (ոյ, ու) *s.* Shuddering, trembling with fear, horror, great fear.
 Սարսառիկ (լոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, that makes one tremble.
 Սարսառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shudder or tremble, to cause terror.
 Սարսառիկ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shudder, to tremble, to fear, to be greatly afraid.

Սարսառեցուցանել (իման, փմամբ) *s.* See Սարսառի:
 Սարսել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To make tremble: See Սարսիլ:
 Սարսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To totter, to tremble, to shake, to quake, to shudder.
 Սարսուռ (տոյ, տոմ) *s.* Shivering, trembling.
 Սարսուռ (ամ, ուցայ) *v. n-p.* To shiver, to tremble.
 Սարսուռեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shiver or tremble.
 Սարսուռիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* See Սարսուռ:
 Սարսուռ (ամ, տեցայ) *v. n-p.* To be estranged, to be alienated, to have an aversion, to abandon, to be detached.
 Սարսուռանել (եմ, տուցի) *v. t.* To estrange, to cause separation, to alienate, to detach.
 Սարգինայ (ի, իւ) *s.* Prop for a vine, vine arbour.
 Սաւան (ի, աւ) *s.* Cloth, sheet.
 Սաւանաթիւ (ի, իւ) *adj.* That flaps its wings, that flies about.
 Սաւանանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.* See Սաւաննել:
 Սաւաննել (եմ, եցի) *v. n.* To flap its wings, to flutter, to fly about.
 Սաւաննուռ (նման, նմամբ) *s.* Act of flapping the wings, flying about, fluttering.
 Սաւոր (ի, իւ) *s.* See Սաւոր:
 Սափիրայ (ի, իւ) *s.* Sapphire: See Շափիրայ:
 Սափոր (ոյ, ու) *s.* Urn; pot, pitcher, jug.
 Սափրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to shear.
 Սափրիչ (բիւ, բլաւ) *adj. and s.* That shaves; barber.
 Սափրողական (ի, աւ) *adj.* Սափրողական արուեստ, Profession of a barber, art of shaving.
 Սափրեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To hide.
 Սափրիկ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be hidden.
 Սարսառիլ See Սարսառիլ:
 Սգաղաթ, *adj. ind.* See Սգաղաթ:
 Սգալ (ամ, գացայ) *v. n. and a.* To afflict one's self, to be sorrowful, to regret, to have regret, to be sorry for or moved, to wear mourning, to lament, to deplore, to bewail.

Սգալի (սգլ, լիաւ) *adj.* Sad, sorrowful: See **Սգաւոր**:

Սգալից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That is afflicted, that condolees with another.

Սգայունական (ի, աւ) *adj.* See **Սգալի**:

Սգաւեալ (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy.

Սգաւոր (ի, աւ) *adj.* Sad, afflicted, weighed down with grief, sorrowful; dismal, disastrous, baleful.

Սգուսն (զման, զմամբ) *s.* Affliction, grief, sadness.

Սեւաթ (սեմոյ, սեմով) *s. pl.* Threshold, step of a door: door posts, supporters of a door.

Սեւաւ (սեւոյ, սեւով) *adj.* Black, dark, obscure.

Սեղանթիւն See **Սեղանթիւն**:

Սեթեթ, *adj. ind.* Embellished, ornamented, bedecked.

Սեթեթեղ (եմ, եցի) *v. n.* To embellish, to ornament, to paint, to plaster.

Սեթեթթ (թից, թիւթ) *s. pl.* Embellishment, ornament, setting, bloom, paint.

Սեթեղ See **Սեթեթեղ**:

Սեխ (ի, իւ) *s.* Melon.

Սեխենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Melon tree; melon bed.

Սեխենոյ (ի, աւ) *s.* Melon bed.

Սեխետանի (նւոյ, նեաւ) *s.* See **Սեխենոյ**:

Սեկ (ի, իւ) *s.* Dressed leather, cordwain, morrocco leather.

Սեղան (ոյ, ով) *s.* Table, board; altar: bench, counter.

Սեղանաբոյծ, *adj. ind.* That eats at table.

Սեղանադիր (դրի, դրաւ) *adj.* and *s.* That lays the table.

Սեղանադերծ (ի, իւ) *adj.* See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանակալճ, *adj. ind.* Of a furnished table.

Սեղանակապուտ (պաի, պաիւ) *adj.* Sacrilegious.

Սեղանակապուտթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sacrilege.

Սեղանակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* Commensal; messmate.

Սեղանակողապուտ See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանահաւ (ամ, նացայ) *v. n-p.*

To be formed into a table, to become a table.

Սեղանենից, *adj. ind.* See **Սեղանակապուտ**:

Սեղանապետ (ի, աւ) *s.* Officer that has the care of the table.

Սեղանաարտակ (ի, աւ) *s.* Table, desk; bench, stall.

Սեղանատուն (տան, տամբ) *s.* Refectory, diningroom, eatingroom.

Սեղանաւոր (ի, աւ) *adj.* and *s.* Banker, that keeps a bank.

Սեղանաւորեղ (եմ, եցի) *v. a.* To provide a table; to give to eat, to serve up meat, to lay meat on the table.

Սեղեթ (ի, աւ) *s.* Coquet, gallant.

Սեղեթաբար, *adv.* In a coquetish manner.

Սեղեթապան (ի, աւ) *adj.* That kills a coquet.

Սեղի See **Սեթ** with its derivatives.

Սեղճ, *adj. ind.* Confined, narrow, firm, solid.

Սեղմեղ (եմ, եցի) *v. a.* To squeeze, to strain, to press, to bind, to restrain, to constrain, to cramp, to contract, to shut up.

Սեղմուսն (զման, զմամբ) *s.* Squeezing.

Սենեակ (եկի, եկաւ) *s.* Chamber; cabinet, hut, cabin, lodging; cell.

Սենեկապան (ի, աւ) *s.* See **Սենեկապետ**:

Սենեկապետ (ի, աւ) *s.* Chamberlain.

Սենեկաւ (ի, աւ) *s.* Seneschal.

Սենեկաւարտթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Jurisdiction of a seneschal.

Սեպ (ոյ, ով) *s.* Point or summit of a rock, steep rock: wedge, stake, plug, peg.

Սեպանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To end in a point, to be pointed or steep.

Սեպացուցանեղ (եմ, ցուցի) *v. t.* To cut steep down.

Սեպհական (ի, աւ) *adj.* Noble, genteel, excellent, illustrious: proper, particular.

Սեպհականեղ (եմ, եցի) *v. a.* To appropriate to one's self; to attribute to one's self.

Սեպհականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appropriation: propriety.

Սեպուհ (ոյ, ով or պի, պաւ) *adj.* and *s.* Noble; gentleman; esquire.

Սեպտեմբեր (ի, իւ) *s.* September.

Սեւ (ի, իւ) s. Descendants, generation, procreation: kind: species, sort; nature, complexion.

Սեւակն (ի, աւ) adj. That belongs to the same generation; generick: genitive: general, universal.

Սեւակնաձէ, adj. ind. Of an universal or resplendent form, all shining.

Սեւակաւոր, adj. ind. Diverse, various.

Սեւաձէ, adj. ind. See **Սեւակնաձէ**.

Սեւաւորունեան, adj. ind. Of the royal family.

Սեւն, adj. ind. Clear, pure, clean; sincere, true, simple.

Սեւնաւոր, adv. Clearly; simply; sincerely.

Սեւնութիւն (թեան, թեամբ) s. Clearness, cleanness.

Սեւորէն, adv. Generally, universally.

Սեր (ի, իւ) s. Kind; sex; cream.

Սերական (ի, աւ) adj. Genital.

Սերանալ (ամ, բացայ) v. n-p. See **Սերել**.

Սերափին or **Սերափիմ** See **Սերափ**.

Սերկ (ի, աւ) s. Sheep-skin, leather, skin, parchment.

Սերկեկ (եմ, էջի) v. a. To cover with sheep-skin, with a prepared skin.

Սերկէ (եմ, էջի) v. a. To procreate, to increase by generation.

Սերկէ (իմ, բացայ) v. n-p. To be procreated, to be multiplied by generation, to descend from, to draw one's origin from.

Սերկածին (ծնի, ծնիւ) adj. Born to day.

Սերկեան, adj. ind. Of to day. 'ի սերկեան or 'ի սերկեան աւուրս, to day.

Սերկեիկ (ի, աւ) s. Quince.

Սերմանական (ի, աւ) adj. Proper to sow; seminal.

Սերմանահան (ի, աւ) adj. and s. Sower.

Սերմանամասայ, adj. ind. That produces seed.

Սերմանանալ (ամ, մանայայ) v. n-p. To be formed into, to become seed.

Սերմանայան (ի, իւ) s. Sower.

Սերմանացու (ի, աւ) adj. Destined to be sown.

Սերմանաւոր (ի, աւ) adj. Provided with seed; sown.

Սերմանալ (ի, իւ) adj. and s. Babbler, prattler: plagiarist.

Սերմանալու (թիւն, թեան, թեամբ) s. Gossip, prattle: plagiarism.

Սերմանելի (լւոյ, լեւ) adj. That can be sown.

Սերմանել (եմ, էջի) v. a. To sow, to put seed into the earth, to sow a land with corn.

Սերմանիք (նեայ, նեօք) s. Seed, sowing, seed sown: See **Սերմն**.

Սերմն (մանր մամբ) s. Seed; germ; pip; grain: sperm.

Սերմնաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Spermatology.

Սերմնակաթ (ի, իւ) s. and adj. Liable to the gonorrhea.

Սերմնակաթութիւն (թեան, թեամբ) s. Gonorrhea, clap.

Սերմնակակ (ի, աւ) s. Pistil, spindle.

Սերունգ (ընդեան, ընդեամբ) s. Procreation, descent, extraction, generation, filiation, posterity, descendants, birth, blood, progeny, race, line, brood, slip, stock, origin, line of descent, line of extraction.

Սերս (ի, իւ) adj. and adv. Solid, firm, compact, hard, strong, consistent; true, sincere; voluntary, well disposed; cordial; intimate; abundant, rich, fertile. **Սերսիւ.** firmly, constantly; voluntarily, willingly, with good will; sincerely; intimately.

Սերսիկ (իմ, տեցայ) v. n-p. To be strengthened, to be established, to be fixed, to be made firm.

Սերսութիւն (թեան, թեամբ) s. Solidity, firmness, hardness, constancy.

Սերոզե (ի, իւ) s. Seraph.

Սերոզիմ See **Սերոզե**.

Սերոզեազաւիթ See **Սերոզեազաւիթ** with the following.

Սեւադիսակ (ի, աւ) adj. That has black hairs.

Սեւադիր (գրոյ, գրով) s. Letter, writing.

Սեւադոյն, adj. ind. Black, that has a dark colour, livid: See **Սեւաւ**.

Սեւադունգ, adj. ind. Composed of a black assembly.

Սեւադիւ (ոյ, ով) s. See **Սեւի**.

Սեւադիւս (ի, իւ) adj. Clothed in black.

Սեւթոյր, adj. ind. Black, sullen, dark, obscure.

Սևաթորթի, *adj. ind.* Dyed black, black: See Սևաթորթ:

Սևակ (ի, աւ) *s.* Ink.

Սևամաշ (ի, էւ) *adj.* That has black hair.

Սևամաղձ (ի, էւ) *adj.* Melancholy, splenetick, atrabilarious.

Սևամաղձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Melancholy, black bile, black choler.

Սևամորթ, *adj. ind.* That has a black or brown skin, black man, gipsey.

Սևանալ (ամ, սեայայ) *v. n-p.* To blacken, to be black, to become black, dark or brown.

Սևաներկ, *adj. ind.* Black, dyed black.

Սևաստ (ի, աւ) *adj. and s.* (Greek word) August.

Սևասեակ (ի, աւ) *adj.* Black, obscure, brown, sad, dark.

Սևացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To blacken, to make black, to imbrown.

Սկեռադոյն (դոնի, դոնիւ) *adj. comp.* More or very firm, fixed, attached.

Սկեռակապ, *adj. ind.* Fastened with a nail, fixed.

Սկեռապէս, *adv.* Fixedly, firmly.

Սկեռել (եմ, եցի) *v. a.* To fasten with a nail; to fix.

Սկնի (նւոյ, նեաւ) *s.* Vest woven with the leaves of the palm tree.

Սևորակ (ի, աւ) *adj.* Black, dusky.

Սևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blackness, black colour; lividness; imbrowning.

Սևսաթ (ի, աւ) *s.* Black amber.

Սեփական See Սեպական with its derivatives.

Սէգ (սիգի, սիգաւ) *adj.* Imperious, high, haughty, arrogant, proud, superb.

Սէղ (սիգոյ, սիգով) *s.* Grass, herbage, dog-grass, after-grass.

Սէր (սիրոյ, սիրով) *s.* Love, affection, charity, choice, attachment, inclination: love-feasts.

Սթափ (ի, էւ) *adj.* Sprightly, lively, diligent, careful.

Սթափեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inspirit, to awaken, to make gay, to make cheerful, to renew, to excite, to revive, to recover.

Սթափիլ (եմ, փեցայ) *v. n-p.* To

be lively, to be renewed, to recover, to recover one's self, to come to one's self again.

Սիգ (ի, աւ) *s.* Zephyr, agreeable wind, puff, breeze, air.

Սիգալ (ամ, սիգայի) *v. n.* To strut, to stalk, to swell out, to walk in a proud manner, or with an air of ostentation or self complacency.

Սիգաճեմ, *adj. ind.* That struts.

Սիգաճեմալ (եմ, եցի) *v. n.* See Սիգալ:

Սիգաբայլ, *adj. ind.* That struts, that stalks, impudent, haughty, proud.

Սիգնալ (սից, յիգ) *s. pl.* (Latin word) Ensign, standard: See Նշան:

Սիգնուլ or Սիգնոն (ի, աւ) *s.* (Latin word *Signum*) See Նշան:

Սիգուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pomp, ostentation, air, pride.

Սիգոն See Սիգոն:

Սիգարերիլ (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be formed of grass or herbs.

Սիգարայս (բուսի, բուսիւ) *adj.*

Սիգարայս խոտ See Սէղ:

Սիլլարայ See Սիլլարայ:

Սիկ (սկոյ, սկով) *s.* Slime, mire, dirt, mud, ooze.

Սիկարեան, *adj. and s. ind.* (Latin word *Sicarius*) Murderer, assassin, slayer.

Սիկլ (սկեզ, սկեզաւ) *s.* Shekel.

Սիկի See Սիկի:

Սիկիգ (ի, աւ) *adj. and s.* (Greek word) White, delicate: white bread: See Գերմակ and Գրտակ:

Սիկիկոն (ի, աւ) *s.* See Նշ:

Սիկլարայ See Սիկլարայ:

Սիմոնար (ի, աւ) *s.* See Նշիկ:

Սիմոնական (ի, աւ) *adj.* Simoniacal.

Սիմոնականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Simony.

Սին, *adj. ind.* Vain, useless, that produces nothing, false, empty.

Սին (սնոյ, սնով) *s.* Service apple, sorb-apple: service apple tree, sorb-apple tree.

Սինդիկոս (ի, աւ) *s.* Syndick.

Սինդոն (ի, աւ) *s.* Sindon, cloth, linen.

Սինիբոր (ի, աւ) *adj. and s.* Refuse, fagend, low, contemptible: rishraff, dregs and refuse of the people, mob, beggar hood.

Սինկեալ (*հլոյ, հլով*) *adj.* See **Սինկերր** :

Սինկերր See **Սինկերր** :

Սինկզ (*սնկեզ, սնկեզր*) *s.* See **Ջըշուհ** :

Սինկզեմեկոս (*ի, աւ*) *s.* Senator.

Սինկզեմոս (*ի, աւ*) *s.* Senate.

Սինկզեմոսական (*ի, աւ*) *adj.* Senatorial; of the senate.

Սինկզեմոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office or dignity of a senator.

Սինձ (*սնձոյ, սնձով*) *s.* Glue: See **Սոսինձ** : sort of fruit: See **Փշաւ** :

Սիսեռն (*սոսն, սոսմբ*) *s.* Wood-peas.

Սիրալիր, *adj. ind.* Affectionate, amorous, fervent, charitable, obliging, mild.

Սիրակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* That mutually love.

Սիրահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Loving, amorous: See **Տարիածու** :

Սիրամարգ (*ի, աւ*) *s.* Peacock. **Էդ սիրամարգ**, peahen.

Սիրամարգաշաւ, *adj. ind.* Abounding in peacocks.

Սիրայ (*ի, իւ*) *s.* Mat.

Սիրայեղց, *adj. ind.* See **Սիրապատար** :

Սիրային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Սիրելի** :

Սիրապատար, *adj. ind.* Affectionate, amorous.

Սիրասնունդ, *adj. ind.* Nursed affectionately.

Սիրատուր, *adj. ind.* That flies with ardour, ardent, amorous.

Սիրատարփ, *adj. ind.* See **Սիրաանհալ** :

Սիրաանհալ, *adj. ind.* Amorous, desirous, smitten, affectionate, amiable.

Սիրարկու (*ի, աւ*) *adj.* That creates love or affection.

Սիրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To love, to be fond of, to have an affection for, to be pleased, to take pleasure in. **Սիրել զմեանս** or **զիրեարս**, to love each other.

Սիրելի (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Amiable, beloved, well beloved, dear; favorite; intimate, cordial; friendly; amiable, mild, gracious.

Սիրելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Love, affection, choice; amiability.

Սիրիչ, *adj. ind.* Loving, fond of.

Սիրուհի (*հւոյ, հեաւ*) *adj. f.* Ami-

able, dear, well-beloved, gracious, fine; loving, amorous, affectionate.

Սիրուն, *adj. ind.* Amiable, worthy of being loved, handsome, gracious, charming, noble.

Սիրտ (*սրտի, սրտիւ*) *s.* Heart, mind, soul; affection, inclination; courage; thought. **Սրտ գիւր**, ease, contentment, pleasure, satisfaction. **Սրտ մտօք**, voluntarily, willingly, with all one's heart, with goodwill.

Սիւան (*ի, աւ*) *s.* One of the Hebrew months.

Սիւղղորայ (*ի, իւ*) *s.* Syllable.

Սիւն (*սեան, սեամբ*) *s.* Column, pillar. **Կարգ** or **շարք սեանց**, colonnade. **Աշջրպետ սեանց**, intercolumniation. **Քառանկիւն սիւն**, pilaster.

Սիւնակ (*ի, աւ*) *s.* Little column, pillar.

Սիւնական (*ի, աւ*) *adj.* See **Սիւնակեաց** :

Սիւնակեաց (*կեցի, կեցաւ*) *adj.* That lives on a column.

Սիւնաձև, *adj. ind.* That has the form of a column.

Սիւնամուտ (*մտի, մտիւ*) *adj.* See **Սիւնակեաց** :

Սիւնատեսիլ, *adj. ind.* That resembles a column.

Սիւնբողոն or **Սիւմբողոն** (*ի, աւ*) *s.* (Greek word) Symbol: See **Հանգանակ** :

Սիւնհոգոս (*ի, աւ*) *s.* Synod.

Սիւնհոգոսական (*ի, աւ*) *adj.* Synodal.

Սիփոն (*ի, իւ*) *s.* Siphon.

Սիք See **Սիգ** :

Սլանալ (*ամ, սլացայ*) *v. n-p.* To soar, to take a lofty flight, to fly high.

Սլացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Soaring, flight.

Սլաք (*ի, աւ*) *s.* Shaft, dart, arrow, javelin, lance; stiletto, poniard, dagger, bayonet; pin, needle, cock, point.

Սլաքալեզու (*ի, աւ*) *adj.* Provided with a sharp tongue.

Սլաքել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sharpen, to make pointed.

Սլաքաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Sharp, pointed.

Սլահ (*ի, իւ*) *s.* Arms: See **Չէն** :

Սխալ, *s. ind.* See **Սխալանք** :

Սխալագործ (*ի, աւ*) *adj.* That commits a fault: erroneous, false.

Մխալադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fault, error.

Մխալակ (ի, աւ) *adj.* That commits a fault: See **Մխալական**:

Մխալական (ի, աւ) *adj.* Fallible, frail, faulty, fragile, liable to fall into error, slipping, erroneous.

Մխալականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fallibility.

Մխալակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To commit a fault: See **Մխալիլ**:

Մխալանք (նայ, նգ) *s. pl.* Fault, failing, error, mistake, blunder, oversight, false step.

Մխալացի, *adv.* and *adj. ind.* Faultily: See **Մխալական**:

Մխալիլ (եմ, եցի) *v. n.* See **Մխալիլ**:

Մխալիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To fail, to be wanting, to fall into error, to err, to sin, to mistake, to stray; to stumble, to make a false step.

Մխալոտ (ի, աւ) *adj.* See **Մխալական**:

Մխալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Մխալանք**:

Մխալումն (լման, լմամբ) *s.* See **Մխալանք**:

Մխալործ (ի, աւ) *adj.* Wonderful, charming, admirable.

Մխրաի (լայ, լեաւ) *adj.* Admirable, surprising, wonderful, charming, astonishing, excellent, magnificent.

Մխրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be charmed, to admire, to be astonished.

Մխրասարսռ, *adj. ind.* See **Մխրաի**:
Մկախառն, *adj. ind.* Mixed with or full of slime, dirty, miry.

Մկահ (ի, աւ) *s.* Cup, bowl.

Մկահակ (ի, աւ) *s.* Saucer.

Մկահածե (ի, եւ) *adj.* and *s.* That has the form of a cup or bowl.

Մկամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Gigantomachia, battle or war of the Giants.

Մկայ (ի, եւ) *s.* See **Հսկայ** with its derivatives.

Մկայաբար, *adv.* Like a giant.

Մկայագործ, *adj. ind.* Gigantick.

Մկայրնթայ, *adj. ind.* That walks like a giant.

Մկանալ (ամ, սկացայ) *v. n-p.* To become full of slime, dirty or miry.

Մկաւառակ (ի, աւ) *s.* Plate, porringer; cup; scalp. **Մկաւառակ արեւ**

դական կամ լուսնի, disk of the sun or of the moon. **Մկաւառակ ելեքարական**, electric plate.

Մկեւ See **Հսկեւ**:

Մկեսուր (սրի, սրաւ) *s. f.* Mother in law (in regard to a daughter in law it is the mother of her husband).

Մկեսրայր (առն, ալամբ) *s. m.* Father in law (a name of connexion given by a woman to the father of her husband).

Մկեսրեայ (բէի, բէիւ) *s.* See **Մկեսրայր**:

Մկզնարար, *adv.* Originally; primarily, primitively, in the beginning.

Մկզնարայս, *adj. ind.* Young, just born.

Մկզնագիր (գրոյ, գրով) *adj.* and *s.* Original of a manuscript, minute, autograph.

Մկզնաթիւ, *adj. ind.* Placed in the first number, first; principal.

Մկզնածառանդ, *adj. ind.* That inherits or that is inherited in the first place.

Մկզնալոյս, *adj. ind.* First light.

Մկզնածին, *adj. ind.* First born, eldest, first.

Մկզնական (ի, աւ) *adj.* Original, radical, pristine, primordial, primitive, first, principal, ancient; initial.

Մկզնահայր (հօր, հարբ) *s.* The first father; the first cause, author.

Մկզնաձեռն See **Դախաձեռն**:

Մկզնաձիր, *adj. ind.* That is given, or who has given firstly or originally.

Մկզնամայր (մօր, մարբ) *s. f.* The first mother; the first cause, chief.

Մկզնամարդ (ոյ, ով) *s.* The first man.

Մկզնամեծար, *adj. ind.* Preferred, honoured in the first place.

Մկզնաներհակ, *adj. ind.* Adverse to or contrary from the beginning.

Մկզնաշաւիղ See **Դախաշաւիղ**:

Մկզնաշնորհ, *adj. ind.* See **Մկզնաձիր**:

Մկզնաշար (ի, աւ) *adj.* Originally bad or evil.

Մկզնապատիւ, *adj. ind.* See **Մկզնամեծար**:

Մկզնապատճառ, *adj.* and *s. ind.* The first cause, author.

Մկզնապար, *s. ind.* See **Պարապլուս**:

Սկզբնաստեղծ See Կախաստեղծ :

Սկզբնատարր (տարեր, տարերք) *s.* Element.

Սկզբնատիպ (ապի, ապիւ) *s.* and *adj.* Prototype, model, exemplar; original.

Սկզբնորար (ի, աւ) *adj.* That begins, first, author, mover.

Սկզբնաւոր (ի, աւ) *adj.* Commenced; primitive, first, primordial.

Սկզբնաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To begin; to institute; to lead.

Սկզբնաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Beginning, birth, origin; first appearance.

Սկզբնել (եմ, եցի) *v. a.* See Սկզբնաւորել :

Սկզբնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Principality, priority: See Սկզբնաւորութիւն :

Սկիզբն (սկզբան, սկզբամբ) *s.* Beginning, commencement; origin, principle, cause, author, mother, motive, foundation, birth; first appearance, entry, opening; exordium, introduction, emanation; establishment, institution; project; prelude: maxim.

Սկիւզ (սկիւզոյ, սկիւզով) *s.* Chalice, cup, bowl.

Սկիւզուկ (գկի, գկաւ) *adj.* and *s.* Deserted, abandoned, solitary (speaking of a woman): See Սկուռի :

Սկուռի (սկիւզի, սկիւզաւ) *s.* Little dog, lap-dog, little lap-dog.

Սկուռիկ (սկիւռի, սկիւռիք) *s.* Dish, basin; porringer, plate.

Սկսանիլ (իմ, սկսայ) *v. a.* and *n.* To begin, to commence; to lead, to enter, to take: to be born. Վերսանիլ, to begin again.

Սկսնուլ (ում, սկսայ) *v. a.* See Սկսանիլ :

Սկսուած (ոյ, ու) *s.* Beginning; return, reprisal: exordium.

Սկսումն (սկսման, սկսմամբ) *s.* See Սկսուած :

Սկաբար, *adv.* Briefly, a little, shortly.

Սկազոյն (գունի, գունիւ) *adj.* *comp.* Very short, shorter, very little.

Սրահան (ի, աւ) *adj.* Brief, short, succinct, concise.

Սրանգն (սրնգան, սրնգամբ) *s.* Birth-wort.

Սրել (եմ, եցի) *v. a.* To shorten.

Սրել (իմ, զեցայ) *v. n-p.* To be

shortened, to become shorter or more brief.

Սրիւ or Սառիւ (ի, աւ) *s.* Piece of ice: vapour: breeze, zephyr.

Սրոց (ի, աւ) *s.* Saw, handsaw.

Սրոցաձէ, *adj. ind.* That has the form of a saw.

Սրոցաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Sort of fish.

Սրոցել (եմ, եցի) *v. a.* To saw, to cut with a saw; to cut in two.

Սրոցի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Holm-oak, green-oak.

Սրուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Brevity, shortness, conciseness, contraction, shortening.

Սրահ (ի, աւ) *s.* Hoof of an animal's foot.

Սրահակոխ, *adj. ind.* Սրահակոխ աւնել, To tread under the hoof, to tread under foot.

Սրահակոխել (եմ, եցի) *v. a.* See Սրահակոխ աւնել :

Սրատակ (ի, աւ) *s.* The tread of an animal's foot.

Մնարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Useless discourse.

Մնակուշա (կշտի, կշտիւ) *s.* Flank, side.

Մնամջ, *adj. ind.* Of which the middle is empty, empty.

Մնաւալ (ամ, մնացայ) *v. n-p.* To be empty or destitute.

Մնանիլ (իմ, մնայ) *v. n-p.* To be fed, to be feasted, to be nourished.

Մնանի (ի, աւ) *adj.* and *s.* Insolvent, bankrupt.

Մնանկանալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To fail, to become bankrupt.

Մնանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Failure, bankruptcy.

Մնապաշա (ի, իւ) *adj.* Superstitious.

Մնապաշտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superstition.

Մնապարծ (ի, իւ) *adj.* Vain, proud, glorious, bragging, fantastick, pompous.

Մնապարծիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be vain, to grow proud, to play the fop.

Մնապարծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vanity, pride, boasting, rhodomontade, ostentation, pomp.

Մնաւասակ, *adj. ind.* Useless, vain.

Մեարք (բից, բիւք) *s. pl.* Side of the head, head: bolster, pillow: back-board.

Մեափառ (ի, իւ) *adj.* Vain, glorious.

Մեափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vain-glory, vanity.

Մեգոյր (գուրի, գուրիւ) *s.* Colour, paint.

Մեգուրել (եմ, եցի) *v. a.* To paint.

Մեգուրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be painted.

Մեղիկ (դիկ, դիււ) *s.* Quicksilver, mercury.

Մեղկնոս (ի, աւ) *s.* See **Կնքաչայր**.

Մեղան See **Մինգան**.

Մեղուկ (դիկ, դիււ) *s.* Coffer, chest, trunk: See **Արկի**.

Մեղուս (գսի, գսաւ) *s.* Grape, gauze crape, gauze:

Մնդական (ի, աւ) *adj.* Nutritive, nourishing.

Մնդակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is nursed with another.

Մոռեփառ See **Մեափառ**.

Մոռի (ուռ, տեաւ) *adj.* Vain, useless, futile, frivolous, chimerical, idle.

Մոռիք (տեայ, տեք) *s. pl.* Vanity, vain and trifling thing, idle story, bagatelle, foolery, soppery, babble, trinkets, nicknacks, fiddle-faddle, futility, minuteness, silliness, trifle, nonsense. 'ի սնոռիս, in vain, uselessly.

Մոռիաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Frivolous or useless discourse, nonsense, gibberish.

Մոռիաբարութ *adj. ind.* Vain, futile, frivolous, fictitious, feigned, false.

Մոռիադործ *adj. ind.* Made in vain, vain, false.

Մոռիաժողով *adj. ind.* Assembled uselessly, vain.

Մոռիապաշտ See **Մեապաշտ**.

Մոռիապաշտութիւն See **Մեապաշտութիւն**.

Մոռիապաշտաւաւ *adj. ind.* Made or composed in vain, vain, frivolous, futile.

Մոռիաւեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Silly, weak, vain.

Մոռիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be vain or useless.

Մոռիկ (սնդեան, սնդեամբ) *s.* Nourishment; aliment, food, maintenance, subsistence.

Մոռցանել (եմ, սնուցի) *v. t.* To nourish, to feed, to maintain; to instruct, to bring up.

Մոռցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj. and s.* Nurse; foster-father.

Մոռցողական (ի, աւ) *adj.* Nutritive, nourishing, fostering, feeding.

Մոռոմական (ի, աւ) *adj.* Sodomite: See **Արուսագէտ**.

Մոռոմականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sodomy, pederasty: See **Արուսագէտութիւն**.

Մոխ (ոյ, ուլ) *s.* Onion, eschalot; green onion; small onion; bulbous root.

Մոխակ (ի, աւ) *s.* Nightingale.

Մողալ (ամ, աջայ) *v. n-p.* See **Մողիլ**.

Մողցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make crawl or creep.

Մողիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To creep, to crawl on the belly, to wriggle: to glide, to creep into.

Մողկալանց *adj. ind.* Creeping.

Մողնակ (ի, աւ) *s.* Bolt.

Մողորայ See **Միւղղորայ**.

Մողի See **Մղի**.

Մողսկեցուցանել See **Մողցուցանել**.

Մողսկիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To crawl often; to glide, to creep in; to be passed through a filter; to introduce one's self, to insinuate one's self.

Մողսն (զման, զմամբ) *s.* Creeping, wriggling.

Մողուն (զնոյ, զնով) *adj. and s.* Reptile, vermin: cancer.

Մոշի (ճւոյ, ճւով) *s.* Pine tree.

Մոյի (սորին, սովին or սովեմբ) *pro.* This, that, he, self, the same.

Մոյնհայտի *adv.* Immediately, out of hand, at the same moment, directly.

Մոյնպէս *adv.* Thus, in like manner, in this manner, equally, so.

Մոյնօրին *adv.* To day, at present, at this hour.

Մոյնօրինակ *adv.* See **Մոյնպէս**.

Մոնիճ See **Արջնգեղ**.

Մոնքալ (ամ, քացի) *v. n-p.* To grow fat; to become proud.

Մոնքացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To fatten; to make proud.

Մոնքոն (ի, աւ) *s.* Sonchus, sow thistle.

Մոպա See **Բիրա**.

Մոսին (սոսնոյ, սոսնով) *s.* Paste, glue.

Սոսնձել (եմ, էցի) *v. a.* To paste, to glue.

Սոսկ, *adj. ind. and adv.* Simple, sole; private; ordinary; simply, solely: See **Սոսկական**.

Սոսկազոյն (գռնի, գռնիւ) *adj. comp.* More or very horrible, formidable.

Սոսկալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful, fearful, terrifying.

Սոսկալ (ամ, կացի) *v. n-p.* To tremble, to be greatly afraid, to fear, to be afraid.

Սոսկական (ի, աւ) *adj. and s.* Simple, pure; vulgar, ordinary: an infantry soldier, a foot soldier, private soldier.

Սոսկապէս, *adv.* Simply, solely, only: horribly, terribly, hideously, ghastly, frightfully, fearfully.

Սոսկավիթիար, *adj. ind.* Gigantick, of large stature, horrible, frightful.

Սոսկումն (կման, կմամբ) *s.* Horror, trembling, shuddering, terror, great fear, trance, fright, swoon, fear, apprehension.

Սով (սւ, սւ) *s.* Famine, penury: hunger.

Սովաբեկ, *adj. ind.* Famished. **Սովաբեկ առնել**, to make suffer famine or hunger.

Սովալուկ, *adj. ind.* Famished, suffering from famine or hunger.

Սոված (ի, աւ) *adj.* Starved, suffering from hunger, famished.

Սովամահ, *adj. ind.* Famished, starved to death. **Սովամահ առնել** or **կռքուսանել**, to cause to die of hunger or famine. **Սովամահ կորնչիլ**, to perish from famine or hunger.

Սովամահիլ (իմ, հեցայ) *v. n-p.* To die of hunger.

Սովաստապ, *adj. ind.* See **Սովամահ**.

Սովեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To starve, to cause hunger.

Սովիլ (իմ, վեցայ) *v. n-p.* To be famished, to suffer through hunger.

Սովոր, *adj. ind.* Accustomed, that is used to, versed, that is accustomed.

Սովորաբար, *adv.* Of course, ordinarily, generally, commonly; habitually.

Սովորական (ի, աւ) *adj.* Accustomed, ordinary, common, habitual, used to, usual, familiar.

Սովորակի, *adv. and adj. ind.* See **Սովորաբար** and **Սովորական**.

Սովորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To accustom, to make a practice or a habit, to habituate.

Սովորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be accustomed, to be habituated, to be familiarized, to practise.

Սովորոյթ (բուծի, բուծիւ) *s.* See **Սովորութիւն**.

Սովորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Custom, habit, manners, usage, practice. **Նոր** or **արդի սովորութիւն**, mode, new fashion.

Սոր (ոյ, ով) *s.* Cavern, hollow. **Սոր ազօրեաց**, hopper of a mill.

Սորամուտ (մտի, մտիւ) *adj.* That is hidden in a cave, in a small cellar.

Սորեկ (Hebrew word) Fine, choice, excellent.

Սորել (եմ, էցի) *v. n.* To flow, to fall.

Սորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make flow or fall.

Սորումն (բման, բմամբ) *s.* Flowing, act of falling.

Սորսորիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To flow or fall often.

Սուաղիլ (իմ, ղեցայ) *v. n-p.* To be famished, to be weakened.

Սուարիմ (Hebrew word) See **Ժառն**.

Սուգ (սգոյ, սգով) *s.* Mourning, affliction, sadness, grief. **Սուգ ունել** or **աւնուլ**, to wear mourning, to be afflicted.

Սուզակ (ի, աւ) *s.* Plungeon; plunger.

Սուզակէա (կիտի, կիտիւ) *s.* Nadir.

Սուզանել (եմ, սուզի) *v. a.* To plunge, to sink, to immerge; to cover, to hide.

Սուզանիլ (իմ, սուզայ) *v. n-p.* To be plunged, to be sunk, to be hidden; to perish, to be lost.

Սուխն, *s. ind.* Javelin, short spear, dart, lance.

Սուխաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a javelin, with a dart.

Սուլել (եմ, էցի) *v. n.* To whistle; to pipe.

Սուլումն (լման, լմամբ) *s.* Whistling.

Սուշ (սղի, սղիւ) *adj.* Brief, short, succinct, concise, very little. **Սուշ ինչ** or **Սու սուշ ինչ**, briefly, shortly, a little, very little.

Սուշ, *adj. ind.* Little, very little.
Սուշակ (ի, աւ) *s.* Large staff, long stick.

Սուշակոթ (ի, իւ) *s.* Haft of a javelin.

Սուշակաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a large staff.

Սուշգարուն or **Սուշգարին** (ի, աւ) *s.* (Latin word *Sudarium*) See **Թաշկինակ** :

Սուշկ (սնկոյ, սնկով) *s.* Mushroom: cork: pumice stone.

Սուսեր (ի, աւ or սերբ) *s.* Sword, steel, knife, sabre, scymitar; faulchion; cutlass.

Սուսերակուռ, *adj. ind.* Armed with a sword.

Սուսերահար (ի, աւ) *adj.* Struck with a sword.

Սուսերաձիգ, *adj. ind.* That draws the sword, fighter, bully.

Սուսերամարտիկ (սկի, սկաւ) *s.* Gladiator; bully.

Սուսերամերկ (ի, աւ) *adj. and s.* See **Սուսերաձիգ** :

Սուսերաւոր (ի, աւ) *adj. and s.* That wears a sword, that is furnished with a sword: See **Սուսերաձիգ** :

Սուսր (ի, իւ) *s.* Red ochre, red chalk.

Սոււ (ստոյ, ստով) *adj. s. and adv.* False: falsehood, lie: counterfeit: falsely. **Սոււ երգումն**, perjury, false oath. 'Ի սոււ հանել, to contradict, to shew the falsehood of a thing.

Սուտակ (ի, աւ) *s. and adj.* False stone, spurious stone: emethyst: false, deceitful.

Սուտակասպառ (ի, իւ) *adj.* False, lying, flattering.

Սուր (սրոյ, սրով) *s.* Sword; rapier, steel, knife; blade of a sword, edge. 'Ի սուր սուսերի մաշել or ընդ սուր հանել, to put to the sword, to kill, to destroy.

Սուր, *adj. ind.* Sharp, pointed; piercing, cutting; keen, subtle, lively, penetrating.

Սուրաւ (ամ, բացի) *v. n.* To run: See **Չեռաւ** :

Սուրբ (սրբոյ, սրբով) *adj.* Holy, pure, sacred; cleansed, clean; cleaned.

Սուրբ առնել, to sanctify, to purify.

Սուրբընկաւ, *adj. ind.* That holds sacred things.

Սուրբմայ, *adj. ind.* Subtle, lively,

penetrating: See **Սրամբ** and **Նրբամբ** :
Սուրհանդակ (ի, աւ) *s.* Courier, express, head-footman.

Սուրհանդակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Office of a courier.

Սուրհանդակօրէն, *adv.* Like a courier.

Սոփեստ (ի, իւ) *s.* Wisdom; poetry; sage, philosopher; sophist.

Սոփեստական (ի, աւ) *adj.* Philosophical; sophistical.

Սոփեսոս (սոփի, տեսիւ) *s.* Sage, philosopher, rhetorician; sophist.

Սոփեր (ի, աւ) *s.* (Hebrew word) Book, writing.

Սպահ See **Սպայ** :

Սպայ (ի, իւ) *s.* Officer: army, troop, warriors, cavalry.

Սպայազօր (ի, աւ) *s.* Warriors, cavalry.

Սպայակոյտ, *adj. ind.* Composed of warriors or cavalry.

Սպանակ (ի, աւ) *s.* Sort of Egyptian measure.

Սպանակել (եմ, սպանի) *v. a.* To kill, to knock down, to slay, to assassinate; to massacre; to put to death, to take away life; to slaughter, to cut the throat of; to execute: to mortify; to undo. **Սպանակել զփմանս**, to kill each other.

Սպանդ (ի, իւ) *s.* Murder, massacre, carnage; immolation, sacrifice.

Սպանդանոց (ի, աւ) *s.* Slaughterhouse, butchery.

Սպանդարմաւ (ի, աւ) *s.* Bacchus.

Սպանդարմաւական (ի, աւ) *adj.* Of Bacchus. **Սպանդարմաւական պաշտամունք**, Dionysia, bacchanals, orgies.

Սպանիացի (ցւոյ, ցւով) *adj. and s.* Spanish: Spaniard.

Սպանոս (ի, աւ) *s.* Spaniard.

Սպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Slaughter, carnage, massacre; murder, homicide, assassination.

Սպանումն (նման, նմամբ) *s.* See **Սպանութիւն** :

Սպանոց (ի, աւ) *adj. and s.* Murderer, assassin, slaughterer.

Սպառ : 'Ի սպառ or **Իսպառ**, *adv.* To the end, at last, in the end, finally; entirely, totally, quite, all.

Սպառազէն (զինի, զինաւ) *adj. and s.* Quite armed, armed at all points, armed, provided with arms.

Սպառազինել (եմ, էջի) *v. a.* To

arm all, to arm, to furnish with arms.

Սպառազինել (իմ, նեցայ) *v. n-p.*
To be all armed, to be armed; to take arms, to put on arms.

Սպառազինութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Arms, armour, harness.

Սպառանալ (ամ, ռացայ) *v. n-p.*
To finish, to cease, to be consumed, to be exhausted.

Սպառացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.*
That makes an end; that consumes, destroyer.

Սպառել (եմ, եցի) *v. a.* To exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to complete, to use, to finish, to reduce to nothing, to devour, to ruin, to destroy, to eat, to drain.

Սպառիլ (իմ, ռեցայ) *v. n-p.* To be consumed, to be drained, to be exhausted, to decay, to be lost, to dry up, to cease, to finish, to stop.

Սպառնիթաց, *adj. ind.* That runs, that goes to the end, persevering.

Սպառնալիք (լեաց, լեօք) *s. pl.*
Menace, intimation, insult, bravado.

Սպառնալ (ամ, նացայ) *v. n.* To threaten, to use threats, to intimate, to fulminate, to brave, to hector.

Սպառնուան (նման, նմամբ) *s.* See **Սպառնալիք**.

Սպառուած (ոյ, ով) *s.* End, term, conclusion, extremity, border, margin, confines; summit, top: See **Սպառուան**.

Սպառուան (ուման, ամամբ) *s.* Exhaustion, consumption, consummation, dissipation, destruction, loss, perdition, havock, draining, cessation.

Սպառասպուռ, *adj. ind. and adv.*
Total, entire, complete, universal, extreme; totally, entirely, extremely, at the last extremity.

Սպաս (սւ, սւ) *s.* Service, office, function, employment, usage; want, requisite; furniture, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods; supper, victuals, mess, repast, treat, feast. **Սպաս եկեղեցւոյ**, chalice; host, wine: **Սպաս տանել** or **ռնել**, սպաս արկաւ, նել, կալ 'ի սպասու, to serve. **Սպաս տանել**, to attend: to furnish, to provide with, to provide: to regale, to make or give an entertainment.

Սպասալար (ի, աւ) *s.* Officer, guard.

Սպասաւարդել (եմ, եցի) *v. n.* To serve.

Սպասաւարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Service, office, function.

Սպասարար (ի, աւ) *s.* That serves, that provides, purveyor.

Սպասարկել (եմ, եցի) *v. n.* See **Սպասաւարդել**.

Սպասաւոր (ի, աւ) *s.* Attendant, servant, valet, domestick, waiter; minister, officer; lictor, usher: deacon.

Սպասաւորել (եմ, եցի) *v. n.* To serve, to assist: to administer, to bestow, to provide.

Սպասաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Service, office, ministry. **Սպասաւորութիւն հարկանել**, to serve.

Սպասելար See **Սպասաւոր**.

Սպասել (եմ, եցի) *v. n.* To expect, to hope: to observe, to watch, to spy, to suborn, to be reserved; to serve, to wait.

Սպասիկ (սկի, սկաւ) *s.* That waits, servant, waiter.

Սպարակիր (կրի, կրաւ) *s.* That carries a shield, squire.

Սպարապետ (ի, աւ) *s.* Generalissimo; general, chief, commander, governor.

Սպարապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
Rank of generalissimo; generalship.

Սպարափակ, *adj. ind.* Covered with a shield.

Սպիղանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Dressing of a wound, plaster, salve, cataplasm, cerate, pomatum.

Սպեաափառ, *adj. ind.* Noble, excellent, illustrious, magnificent.

Սպի (սպւոյ, սպւով) *s.* Cicatrix, wound, scar, stigma; seam, scratch.

Սպիանալ (ամ, սպիացայ) *v. n-p.*
To be healed up.

Սպիտակ (ի, աւ) *adj. and s.*
White: paint.

Սպիտակագիր (գրոյ, գրով) *s.* White mark.

Սպիտակազգեստ (ի, իւ) *adj.* Clothed in white, white.

Սպիտակախայտ, *adj. ind.* Grey, mixed with white.

Սպիտակաձի, *adj. ind.* Mounted on a white horse.

Սպիտականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.*
To whiten, to become white.

Սպիտականիչ, *adj. ind.* Marked with white, white.

Սպիտակապատուստ, *adj. ind.*
Composed of white.

Սպիտակասեւ, *adj. ind.* Brown, whitish.

Սպիտակ-վարդ (սից, սիւք) *s. pl.* White hairs.

Սպիտակացուցանել (եմ, ցուցի) *v.* t. To whiten, to make white, to bleach.

Սպիտակափայլ, *adj. ind.* White, very white.

Սպիտակափառ, *adj. ind.* See Սպիտակափայլ.

Սպիտակերանգ, *adj. ind.* White, of a white colour.

Սպիտակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* White, whiteness.

Սպիտակուց (ի, աւ) *s.* White of an egg; slime.

Սպիգանման, *adj. ind.* Spongy, of the nature of sponge.

Սպուծել (եմ, եցի) *v. n.* See Յապաղել.

Սպունգ (սպնգոյ, սպնգոճ or սպնգաւ) *s.* Sponge. Սրբել սպնգաւ, to sponge.

Սպուռ, *adj. ind.* Total, entire, all.

Սպառք (սրոյ, արոճ) *s.* Dung, turd, excrement of a beast.

Սպրդել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To glide, to insinuate, to introduce gently.

Սպրդիլ (եմ, դեցայ) *v. n-p.* To glide, to creep into, to insinuate one's self.

Սպրդումն (զման, զմամբ) *s.* Insinuation.

Սպրիկ, *adj. ind.* See Մաքուր.

Սռակ (ի, աւ) *s.* Axle: See Մանցք.

Սռնապան (ի, աւ) *s.* Greaves, armour of the leg.

Ստաբան (ի, իւ) *adj.* Liar, lying, false.

Ստաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood.

Ստադիր (դրի, գրաւ) *adj.* False writing, false.

Ստադոյն (դունի, գունիւ) *adj. comp.* More false.

Ստադաւ, *adj. ind.* Unjust, false.

Ստադին (ի, աւ) *s.* Furlong, stade, race.

Ստախոս (ի, աւ) *adj. and s.* Liar, imposter, fibber, boaster, story-teller, false.

Ստախոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lie, falsehood, fiction, imposture.

Ստածել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to maintain, to feed; to take care

of, to preserve; to cultivate; to foment, to stir up: See Տածել.

Ստածումն (ծման, ծմամբ) *s.* Nourishment, food, care, fomentation.

Ստահ (ի, աւ) *adj.* Blackguardly, libertine, knavish, cheating, rascally, villainous, wicked, petulant, insolent, proud. Ստահեալ դնաւ or վարիլ See Ստահիլ.

Ստահիլ (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To play the blackguard, to play the libertine, to plague, to cheat, to be insolent, to disobey.

Ստահուլթիւն (թեան, թեամբ) *s.* Blackguardly trick, libertinism, insolence, haughtiness, wickedness, prank, cheating, petulance.

Ստամբակ (ի, աւ) *adj.* Indocile, difficult to live with, insolent, restive, haughty, disobedient, reluctant.

Ստամբակիլ (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To disobey, to resist, to be obstinate.

Ստամբակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Indocility, insolence, haughtiness, disobedience.

Ստամոց (ի, աւ) *s.* Stomach, ventricle.

Ստամոցական (ի, աւ) *adj.* Gastrick.

Ստամոցացաւ (ի, աւ) *adj.* That has a pain in the stomach.

Ստոյգ, *adj. ind.* False, feigned: fictitious, fabulous, invented.

Ստանալ (ամ, ստացայ) *v. a.* To acquire, to get, to purchase, to buy; to have, to possess, to hold, to obtain; to gain, to conquer, to carry off: to create. Վերստին ստանալ, to regain, to acquire anew, to recover, to carry off, to reconquer, to retake, to retain.

Ստանգ. See Ստան.

Ստանոն, *adj. ind.* False.

Ստաշին (խին, խամբ) *s.* See Ջմուռն.

Ստապաւիր, *adj. ind.* False, feigned, fictitious.

Ստաւ or Ստագ (ի, իւ) *s.* Furlong: See Ստադին.

Ստացական (ի, աւ) *adj.* Possessive: created, made.

Ստացանիլ (եմ, ստացայ) *v. n-p.* To be acquired: to be created.

Ստացիկ, *adj. ind.* Acquired.

Ստացիլ (ջլի, ջլաւ) *adj. and s.* Purchaser, buyer; occupier, possessor: creator.

Ստացում (ոյ, ու) *s.* Purchase,

acquisition, gain, bargain; conquest; substance, goods, possessions, power, funds; creature.

Ստացուածիւ See **Ստանալ**:

Ստացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Acquisition, gain, possession.

Ստափառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* False opinion or belief: See **Չարափառութիւն**:

Սագիւս See **Սագտանք**:

Սագտանել (*եմ, դաի*) *v. a.* To accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to disapprove, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Սագտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation.

Սակ (*եմ, եցի*) *v. n.* To lie, to brag, to invent, to deceive.

Ստեղծ (*ղւղջ, զեաւ*) *s.* Sort of musick.

Ստեղծարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fiction, fabulous invention; poetry.

Ստեղծագործ (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Creator, that makes: created, made.

Ստեղծագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To create, to make.

Ստեղծագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Ստեղծական (*ի, աւ*) *adj.* Created, made.

Ստեղծանել (*եմ, ստեղծի*) *v. a.* To create; to make; to form: to invent, to contrive; to produce.

Ստեղծասեակ (*ի, աւ*) *adj.* That resembles a creature.

Ստեղծել See **Ստեղծանել**:

Ստեղծիչ (*ծչի, ծչաւ*) *s.* Creator: maker, inventor, author.

Ստեղծուած (*ոյ, ով*) *s.* Creature; production; invention: formation.

Ստեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Creation.

Ստեղծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Creation; formation.

Ստեղծուլ (*ում, ստեղծի*) *v. a.* See **Ստեղծանել**:

Ստեղն (*դան, դամբ*) *s.* Branch, bough, shoot, sprig, sucker: stalk: dactyle: foci: horn, head of hair.

Ստեղնական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to a branch.

Ստեղնաձիգ, *adj. ind.* That extends its branches, full of branches.

Ստեղնիւ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To

shoot, to put forth (speaking of plants).

Ստեղնիւն (*դնոյ, դնով*) *s.* Carrot.

Ստերգումն (*զման, զմամբ*) *adj.* Perjurer, that takes a false oath, that violates an oath.

Ստերիւրել See **Ստերիւրել**:

Ստերիւր (*ոյ, ով*) *adj.* Indirect, erring, false, erroneous, that is not right, wicked, perverse.

Ստերիւրել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To turn aside, to wander, to lead astray, to pervert, to throw into error; to twist.

Ստերիւրիւ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To turn aside, to wander, to be led astray, to err, to fail.

Ստերջ (*ի, աւ*) *adj.* Past breeding (speaking of the females of animals).

Ստերջանաւ or **Ստերջենաւ** (*ամ, ջայ*) *v. n-p.* To be past breeding (speaking of the females of animals).

Ստի (*ոյ, ով*) *s.* Bristle, hair of the hog and of the boar.

Ստապիսակ (*ի, աւ*) *adj.* Furnished with hair, woolly, hairy.

Ստէպ (*ստիպոյ, ստիպաւ*) *s.* Haste, diligence.

Ստէպ, *adj. ind. and adv.* Frequent: frequently, often, instantly. **Ստէպ ստէպ**, very often, in haste.

Ստէքերոն (Greek word) Written in verse.

Ստին (*ստեան, ստեամբ*) *s.* Breast, teat, bosom; nipple; udder, dug.

Ստիպաբար, *adv.* With haste, in haste.

Ստիպել (*եմ, եցի*) *v. a.* To press, to constrain, to oblige, to reduce, to necessitate, to force, to demand, to pursue closely; to hasten, to hurry, to urge, to solicit, to expedite, to dispatch.

Ստիպողական (*ի, աւ*) *adj.* Pressing, urgent.

Ստիպումն (*պման, պմամբ*) *s.* Constraint, pursuit, instance, solicitation, urgency, pressure, haste.

Ստիւրակեայ, *adj. ind.* Made of storax.

Ստիւք See **Ստիւք**:

Ստիւքիրոն or **Ստիւքիրոն** See **Ստէքերոն**:

Ստիւք or **Ստիւքս** (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Line: verse.

Ստնանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To surmount, to conquer, to subjugate; to hurt, to cause damage.

Սանգեայ or Սանգիայ (գէի, գէիւ) *adj.* That sucks, that sucks the milk.

Սանգեայ or Սանգիայ (գիեցի, գիեցաւ) *adj.* See Սանգեայ:

Սանգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* See Սանգեայ:

Սանգիացի (ցւոյ, ցեաւ) *adj.* See Սանգեայ:

Սանաու (ի, աւ) *s.* Nurse.

Սառժանի (նւոյ, նեաւ) *s.* Diaphragm.

Սաղարդի (գւոյ, գեաւ) *s.* (Greek word) Recitation of verses.

Սառան (ի, աւ) *s.* Pot, ewer, pint, mattress.

Սոյոգ (ստուգի, ստուգաւ) *adj.* Certain, indubitable, sure, assured, constant, positive, infallible, just, serious, solid, fixed, determined, true, veritable.

Սոր (ի, իւ) *s.* Bottom, the under part, the lower part. 'ի սոր, under, underneath, below. 'ի սորէ, from under, from below, below, under.

Սորաբաժանել (եմ, եցի) *v. a.* To subdivide.

Սորաբեր (ի, աւ) *adj.* That draws, that inclines downwards, inclining downwards, that goes downwards.

Սորաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To incline, to lean, to draw downwards.

Սորաբնակ (ի, աւ) *adj.* That lives below or under the earth, subterranean.

Սորագիր (գրի, գրաւ) *s.* and *adj.* Subscription, signature; signed.

Սորադուի, *adj. ind.* and *adv.* With the head downwards.

Սորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To subscribe, to sign: to depict, to describe; to trace, to figure, to design.

Սորագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subscription, signature, sign: description.

Սորագասական (ի, աւ) *adj.* Subjunctive, conjunctive.

Սորագասել (եմ, եցի) *v. a.* To overcome, to subdue, to conquer.

Սորագասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission.

Սորագիր, *adj. ind.* Subdued.

Սորագրել (եմ, եցի) *v. a.* To submit; to insinuate.

Սորագրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission; addition.

Սորախուղել (եմ, եցի) *v. a.* To shape or cut below.

Սորածորել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To cause to flow, to flow from beneath, to flow away.

Սորակայ (ի, իւ) *s.* Subject, subdued.

Սորակայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To be subdued, to be subject to.

Սորակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Submission, subjection.

Սորակալաւ (ի, իւ) *s.* Carpet.

Սորակարգել (եմ, եցի) *v. a.* To subordinate.

Սորակարգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Subordination.

Սորակէա (կիտի, կիտիւ) *s.* Comma.

Սորակտուր, *adj. ind.* Cut underneath. Սորակտուր առնել, to cut, to dock below or underneath, to retrench.

Սորակարել (եմ, եցի) *v. a.* To retrench.

Սորայի (յնոյ, յեմ) *adj.* Inferior, that is beneath.

Սորանախանձ, *adj. ind.* Too much attached to the earth, mundane, terrestrial.

Սորանի (ի, աւ) *adj.* See Սորանիկաւ:

Սորանիկաւ (ելոյ, ելով) *adj.* Subjected, subdued; fallen under; precipitated.

Սորանիկել (իմ, առկայ) *v. n-p.* To yield, to be subject to; to fall down, to be precipitated.

Սորանկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of falling down, precipitation.

Սորասարար, *adv.* Affirmatively.

Սորասական (ի, աւ) *adj.* Affirmative.

Սորասել (եմ, եցի) *v. a.* To affirm.

Սորասող, *adj. ind.* Sunk.

Սորասուղել (եմ, եցի) *v. a.* To sink, to push towards the bottom.

Սորասութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Affirmation.

Սորասեղծական (ի, աւ) *adj.* Made of earth, terrestrial.

Սորատ (ի, իւ) *s.* See Սորակէա:

Սորաքս or Սորակա. See Շէր:

Սորեայ (րէից, րէիւ) *s. pl.* Sublunary or subterranean things.

Սորերկրայ, *adj. ind.* Subterranean.

Մտորե, *prep. adv. and s. ind.* Under, beneath; below; down, the underneath, the inferior part.

Մտորի (*բնոյ, բնով*) *s.* Weaver's beam or roller.

Մտորին (*բնոյ, բնով*) *adj. and s.* Inferior, low; creeping, crawling; the bottom: deep, subterranean; tartarus, hell.

Մտորիջանեղ (*եմ, իջի*) *v. n.* To descend, to go, to be carried below.

Մտորնագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Inferior, lower, lowest.

Մտորնակային (*յնոյ, յնով*) *adj.* See **Մտորնական** :

Մտորնական (*ի, աւ*) *adj.* Inferior: See **Մտորնային** :

Մտորնային (*յնոյ, յնով*) *adj.* Inferior, sublunary, terrestrial.

Մտորնասեր (*սերի, սերաւ*) *adj.* Mundane.

Մտորնաբարշ (*ի, իւ*) *adj.* Crawling, creeping, vile, low, worldly.

Մտորնեայք See **Մտորեայք** :

Մտորեական (*ի, աւ*) *adj.* Categorical.

Մտորեապէս, *adv.* Categorically.

Մտորեղ (*եմ, եցի*) *v. a.* To affirm, to attribute.

Մտորեղի (*լոյ, լեաւ*) *adj. and s.* Predicable; attribute.

Մտորեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Category, predicament.

Մտորոս (*ի, իւ*) *s.* Foot, the lowest part: skirt, tail of a robe or cloak.

Մտորոսաբարշ, *adj. ind.* That drags its clothes.

Մտորոսաւ, *ի, ստորոսաւ*, *adv.* From below, from beneath.

Մտուար (*ի, աւ*) *adj.* Large, great, thick, fat, lusty, dense, voluminous.

Մտուարաթուղթ (*թղթոյ, թղթով*) *s.* Pasteboard, thick and strong pasteboard.

Մտուարածաւ, *adj. ind.* Large, thick (speaking of a tree).

Մտուարակարկաւ, *adj. ind.* Large, thick, voluminous.

Մտուարածեան, *adj. ind.* Great, numerous (speaking of an army).

Մտուարանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To thicken, to grow thick, to enlarge, to grow large, to be increased.

Մտուարաշափ (*ի, իւ*) *s.* A mark to mark wine vessels.

Մտուարապաւ, *adj. ind.* Furnished

with a large wall, fortified, strong.

Մտուարաստեղն, *adj. ind.* Furnished with great or thick branches.

Մտուարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To thicken, to enlarge, to augment.

Մտուարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Thickness, largeness, thick, lump, volume, density.

Մտուգարան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Veracious: etymologist.

Մտուգարանական (*ի, աւ*) *adj.* Etymological.

Մտուգարանել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To tell the truth; to verify, to explain: to look for the etymology of a word.

Մտուգարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Veracity: etymology.

Մտուգաղէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Sure, true, certain.

Մտուգաղիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* Written truly or infallibly, certain, true, infallible.

Մտուգաղոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More certain.

Մտուգաղրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write with truth.

Մտուգաւաւաս (*ի, իւ*) *adj.* Orthodox, that has a true religion.

Մտուգապէս, *adv.* Certainly, truly, verily, in truth, without doubt.

Մտուգաստեղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* True observation.

Մտուգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to inform one's self, to enquire.

Մտուգիւ, *adv.* See **Մտուգապէս** :

Մտուգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Certainty, verity, assurance, verification.

Մտուեր (*ի, աւ*) *s.* Shadow, shade, obscurity.

Մտուերագիծ (*գծի, գծիւ*) *s.* Shadow, sign, figure.

Մտուերագիտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gnomonicks.

Մտուերագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Sketch, draft, outline; draftsman, painter; shadow, sign, figure.

Մտուերագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sketch, to rough-draw, to delineate: to paint; to draw, to represent.

Մտուերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sketch, draft, outline; shadow, sign, figure, representation.

Ստուերախիւրա, *adj. ind.* Starting, skittish.

Ստուերած (*ի, իւ*) *s.* Shade, obscurity; dazzling; cataract. **Ստուերածսածել**, to dazzle; to bring darkness, to darken.

Ստուերական (*ի, աւ*) *adj.* Shadowy, obscure, of the shadow or figure; figurative, symbolical.

Ստուերակերպ, *adj. ind.* Obscure, shadowy.

Ստուերահաւած, *adj. ind.* That disperses shadow or darkness.

Ստուերամած, *adj. ind.* Obscure, shadowy, dark, enveloped, covered with a shadow.

Ստուերամածիւ (*իմ, մածայ*) *v. n-p.* To be obscured.

Ստուերանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To be obscured, to be darkened.

Ստուերաներկ (*ոյ, ու*) *s.* Ochre.

Ստուերանիւս (*նստի, նստաւ*) *adj.* That lives in the shade or in obscurity.

Ստուերաշարժութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Gnomonics.

Ստուերապստ, *adj. ind.* See **Ստուերամած**.

Ստուերաւ (*ի, աւ*) *adj.* Without obscurity, without shadow, clear, luminous.

Ստուերաւեակ (*ի, աւ*) *adj.* Obscure, dark, shadowy.

Ստուերացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* and *adj.* Gnomon: sciatherical.

Ստուերարկել (*եմ, կեցի*) *v. a.* To shadow: to shade.

Ստուերացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make obscure, to darken, to eclipse.

Ստուերիւն, *adj. ind.* Obscure, dark.

Ստուիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Falseness, falsehood, falsity; lying; lie, fiction, fable.

Ստունգանել (*եմ, եցի*) *v. n. and a.* To contravene, to violate, to transgress, to infringe, to disobey, to neglect, to despise.

Ստունդանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transgression, negligence, despite, contempt.

Ստունդանութիւն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Ստունդանութիւն**.

Ստուստելաւ (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) See **Չորակար**.

Ստուստելաւութիւն See **Չորակարութիւն**.

Ստրադիգիոն or **Ստրադիգոն** (Greek word) Tent of a general of an army.

Ստրկածին (*ծնի, ծնիւ*) *adj.* Born of a slave.

Ստրկամեծար, *adj. ind.* That honours a slave.

Ստրկային (*յնոյ, յնով*) *adj.* That belongs to a slave, servile.

Ստրկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be, to become a slave, to be sunk to the condition of a slave.

Ստրկապէս, *adv.* Like a slave, servilely.

Ստրկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Slavery, state or condition of a slave, yoke, servitude, subjection.

Ստրկութիւն (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Top, toy.

Ստրկի (*ստրկի, ստրկաւ*) *s.* Slave.

Ստրկանալ (*ամ, ջացայ*) *v. n-p.* To repent, to regret, to be sorry, to be afflicted.

Ստրկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make one repent, to vex, to afflict.

Ստրկուի, *adj. ind.* Pointed, sharp, ending in a point.

Ստրկոյն (*զուռնի, զուռնիւ*) *adj. comp.* Sharper, ardent, violent.

Ստրկոյն, *adj. ind.* Sharp, piercing, high, clear (speaking of the voice).

Ստրկործ (*ի, աւ*) *adj.* Made with an iron.

Ստրկործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Surgery, cutting off.

Ստրկի (*ի, իւ*) *adj.* See **Ստրկութիւն**.

Ստրկութիւն, *adj. ind.* Sharp, subtle, agile, light, that flies swiftly.

Ստրկաղաց (*ի, աւ*) *adj. and s.* Fencer.

Ստրկաղութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Fencing.

Ստրկաղացող, *adj. ind.* Killed, slain with a sword.

Ստրկայր (*ի, իւ*) *adj.* Sharpened, pointed.

Ստրծին (*ծնի, ծնիւ*) *adj. and s.* Oxygen.

Ստրծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Pestilence, plague, contagion.

Ստրկին, *adj. ind.* That has fine eyes: See **Ստրկես**.

Ստրկոյն, *adj. ind.* **Ստրկոյն առնել**. To put to the sword, to slay.

Ստրհ (*ի, իւ*) *s.* Hall; flight of steps, porch, door way, portico.

Սրահակ (*ի, աւ*) *s.* Portico, porch: veil, curtain.

Սրահակաձև, *adj. ind.* That has the form of a veil, of a curtain.

Սրահակդուն, *adj. ind.* Vaulted.

Սրահայեաց (*եցի, եցաւ*) *adj.* Sharp, clear, that has fine eyes.

Սրածկ, *adj. ind.* Sharp, pointed.

Սրամահ, *adj. ind.* See Սրախող-խող :

Սրամերկ See Սուսերամերկ :

Սրամիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Witty, quick, ingenious, sharp, acute, subtle, penetrating, clear-sighted.

Սրամիլ (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To be tempered, to be hardened.

Սրամտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Subtlety, perspicuity, penetration, clear-sightedness, sagacity.

Սրանալ (*ամ, սրացայ*) *v. n-p.* To be pointed; to rise towards the heavens in flying; to fly, to go quickly.

Սրանկիւն (*կեան, կեամբ*) *adj. and s.* Acutangular, oxygen.

Սրաշարժ (*ի, իւ*) *adj.* Quick, violent, impetuous.

Սրաժար (*ի, աւ*) *adj.* That draws the sword: that flies swiftly, lively, violent, impetuous; quick.

Սրաժարիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To fly, to go quickly, to run quickly.

Սրատես (*ի, աւ*) *adj.* Sharp, piercing; subtle, penetrating.

Սրատեսակ, *adj. ind.* Sharp, piercing.

Սրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That sings the Trisagium.

Սրաբանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sing the Trisagium.

Սրաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Trisagium.

Սրաբար, *adv.* Holily, purely.

Սրաբեհեղ, *adj. ind.* Made with clear or fine byssus.

Սրագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* Hagio-graphick, hagiographical: hagiographer.

Սրագործ (*ի, աւ*) *adj.* Sanctifying: consecrating.

Սրագործել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sanctify: to consecrate, to make holy.

Սրագործութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sanctification: consecration.

Սրագումար, *adj. ind.* Assembly of saints.

Սրագրիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To correct a book.

Սրագորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Correction of a book.

Սրազան (*ի, իւ*) *adj.* Sacred, holy.

Սրազեւս (*ի, իւ*) *adj.* Clothed in a holy or white dress.

Սրազնարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discourse upon sacred things.

Սրազնագիրք (*գրոց, գրովք*) *s.* Hagiographa, holy writing, bible.

Սրազնագործ See Սրագործ :

Սրազնագործել See Սրագործել :

Սրազնագործութիւն See Սրագործութիւն :

Սրազնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hagiographa, holy writing.

Սրազնազարդ, *adj. ind.* Adorned with sacred things, sacred, pure, holy.

Սրազնական (*ի, աւ*) *adj.* Sacred, pure, holy.

Սրազնակատար, *adj. ind.* That sanctifies, that purifies, that is sacred or consecrated.

Սրազնեալ (*ելոյ, ելով*) *adj.* Sanctified, sacred.

Սրաշլոյս, *adj. ind.* Clear, pure, holy.

Սրեական (*ի, աւ*) *adj.* Holy, pure.

Սրեկրօն (*ի, իւ*) *adj.* That lives holily, pure, chaste.

Սրեկցորդ, *adj. ind.* That partakes in holiness, sacred.

Սրեհետ, *adj. ind.* That leads to holiness, sacred.

Սրեմայն See Սրեբան :

Սրեմայնել See Սրեբանել :

Սրեմայնութիւն See Սրեբանութիւն :

Սրեմասն, *adj. ind.* See Սրեակցորդ :

Սրեմասնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Partaking in holiness or sacred things.

Սրեմաստոյց, *adj. ind.* Sacred, consecrated.

Սրեմադուր, *adj. ind.* Pure, holy.

Սրեմիտ (*մտի, մտաւ*) *adj.* Sincere, candid.

Սրեմիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be sincere.

Սրեմտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sincerity, candour.

Սրան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Holy, sacred: anus, fundament.

Սրանալ (*ամ, սրացայ*) *v. n-p.* To be holy, sacred or consecrated.

Սրանուէր, *adj. ind.* See Սրեմաստոյց :

Սրբապէս, *adv.* Holily, chastely.
Սրբապիղծ, *adj. ind.* Sacrilegious.
Սրբապղծութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Sacrilege.
Սրբասաց, *adj. ind.* See **Սրբարան** :
Սրբասացութիւն See **Սրբարանութիւն** :
Սրբասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Pure, chaste, modest.
Սրբանեալ (*կոյ, կոմ*) *adj.* Rearred holily, holy, sacred, pure.
Սրբանուծ, *adj. ind.* See **Սրբանեալ** :
Սրբառաւ, *adj. ind.* Polished, bright.
Սրբատուն See **Աւանդատուն** :
Սրբատուփ (*սփոյ, սփոմ*) *s.* Ciborium.
Սրբարան (*ի, աւ*) *s.* Sanctuary.
Սրբարար (*ի, աւ*) *adj.* Sanctifying.
Սրբարարութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Sanctification.
Սրբացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To sanctify; to canonize.
Սրբացուցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Sanctification : consecration : canonization.
Սրբափայլ, *adj. ind.* Pure, clean, clear, holy.
Սրբաքննիչ (*նչի, նչաւ*) *s.* Inquisitor.
Սրբաքննութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Inquisition.
Սրբել (*եմ, կցի*) *v. a.* To purge, to purify, to cleanse, to clean, to absterge, to scour, to sift; to take away, to deliver; to refine; to prune, to lop; to trim, to shave, to cut; to wipe, to wipe dry, to wipe off; to polish, to furbish; to sanctify; to consecrate, to make holy, to dedicate; to expiate.
Սրբերգեան (*գեմի, գեմիւ*) *adj.* That sings the Trisagium.
Սրբերգենութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. Trisagium.
Սրբերգութիւն See **Սրբերգենութիւն** :
Սրբիչ (*բիչ, բչաւ*) *adj. and s.* That purifies, that cleans; absterive: razor. **Սրբիչ ձեռաց**, towel.
Սրբութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Purity, cleanliness, neatness; chastity, modesty; justice, integrity, candour, sincerity: holiness: sanctuary: sacrament, sacred thing: purification; absterion.
Սրբուհի (*հւ, հչաւ*) *adj. and*

s. f. Holy: a saint (speaking of a woman).
Սրել (*եմ, կցի*) *v. a.* To sharpen, to whet, to set, to give an edge; to grind; to subtilize.
Սրեղջեր (*ջեր, ջերբ*) *adj.* Provided with a sharp horn.
Սրենթաց (*ի, իւ*) *adj.* Running violently, impetuous, rapid.
Սրենթացութիւն (*թեան, թեամբ*)
s. The current, impetuosity.
Սրել (*եմ, սրեցայ*) *v. n-p.* To be sharpened or pointed.
Սրեկոյ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Slayer, assassin, cut-throat, brigand, rascal, scoundrel, varlet.
Սրինգ (*սրնգի, սրնգաւ*) *s.* Flute; hautbois: pipe; bag-pipe; fife, flageolet, clarion; brass pipe: syringe.
Սրնգահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* Flute player, that plays on the flute; flageolet player; fifer.
Սրորէ (*ի, իւ*) *s.* Seraph.
Սրորէադաւիթ, *adj. ind.* Where the Seraphim dwell, celestial.
Սրորէադոյ, *adj. ind.* Sounded by a Seraph (speaking of the Trumpet).
Սրորէադումար, *adj. ind.* See **Սրորէադունգ** :
Սրորէադունգ, *adj. ind.* Where the assembly of Seraphim is held.
Սրորէական (*ի, աւ*) *adj.* Seraphick.
Սրորէամարտեր, *adj. ind.* Pure, holy as a Seraph, seraphick.
Սրորէատիպ, *adj. ind.* That resembles a Seraph, seraphick.
Սրորէափակ, *adj. ind.* Surrounded or guarded by Seraphim.
Սրոց (*ի, աւ*) *s.* See **Յեան** :
Սրուակ (*ի, աւ*) *s.* Bottle: cupping glass.
Սրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Point; subtilty.
Սրունգն See **Սրունգ** :
Սրունկն, *adj. ind.* That has a good ear.
Սրունք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Leg.
Սրահապան (*ի, աւ*) *s.* Curtain, bed curtain; cabinet.
Սրակել (*եմ, կցի*) *v. a.* To sprinkle; to water, to shed, to sluice.
Սրակիչ (*իչի, իչաւ*) *s.* Aspersorium, aspergile, holy water sprinkle.
Սրակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Sprinkling; watering, effusion, shedding.
Սրտաբաղբ, *adj. ind.* Palpitating.

Արտաբազի լինել, to palpitate.

Արտաբեկ, *adj. ind.* Frightened, discouraged, astonished, confounded: that lowers one's courage. **Արտաբեկ առնել**, to frighten, to take away one's courage, to discourage, to strike with astonishment, to disconcert.

Արտաբեկել (*եմ, եցի*) *v. a.* See **Արտաբեկ առնել**.

Արտաբեկիլ (*իմ, կեցայ*) *v. n-p.* To be frightened, to be dispirited, to lose courage, to want courage.

Արտաբեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Loss of heart, of courage, consternation, astonishment, discouragement.

Արտագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* That knows the heart.

Արտաբոլ, *adj. ind.* That cries heartily, ardent.

Արտաթափ, *adj. ind.* Timid: See **Արտաբեկ**.

Արտաթանգ, *adj. ind.* See **Արտաբազի**.

Արտաի, *adj. ind. and adv.* With heart; heartily.

Արտալի, *adj. ind.* That rejoices the heart: See **Արտալի**.

Արտակուր, *adj. ind.* Pitiable, grievous, touching.

Արտակրանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Pericardium.

Արտահառաչ, *adj. ind.* That sighs ardently.

Արտաճմեկաւ, *adj. ind.* See **Արտաբազի**.

Արտապախ, *adj. ind.* See **Արտաբեկ**.

Արտապինգ or **Արտապինա**, *adj. ind.* Re-animated, encouraged, courageous.

Արտապնգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To reanimate, to encourage, to comfort.

Արտապնգիլ (*իմ, գեցայ*) *v. n-p.* To take courage, to be reanimated.

Արտապնգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Courage, heart, boldness.

Արտաբան, *adj. ind.* Courageous.

Արտառուչ, *adj. ind.* Touching, that touches the heart, affecting: touched. **Արտառուչ լինել**, to be touched or affected.

Արտառես (*ի, աւ*) *adj.* That sees the heart.

Արտաարոք, *adj. ind.* Full of lively joy: See **Արտաբազի**.

Արտաշաւ (*ի, աւ*) *adj.* That has sorrow at heart, sad.

Արտաշաւութիւն See **Արտաշաւութիւն**.

Արտաշուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To affect; to animate, to reanimate, to encourage, to warm again.

Արտեայ, *adj. ind.* Courageous.

Արտեզանաւ (*ամ, զայցայ*) *v. n-p.* To be encouraged, to take courage.

Արտեռանգն, *adj. ind.* Ardent, eager.

Արտեռական (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Արտեռել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Արտեռիլ**.

Արտեռեցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To make indignant, to irritate, to enrage.

Արտեռիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be in a passion, to be provoked, to be violently angry, to be enraged.

Արտեռութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Indignation, rage, passion, ire, spite, anger.

Արտեռութիւն See **Արտեռութիւն**.

Արտիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be indignant, to be vexed, to be angry.

Արտիութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Passion, vexation, anger, rage.

Արտաշաւաբար, *adv.* With compassion; bitterly.

Արտաշաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Compassion, pity; distress, anguish, great affliction, pain of mind, displeasure, vexation, grief.

Արտաշանիլ (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Apron, cloth; cloak.

Արտաշանիլ (*իմ, ծայ*) *v. n-p.* To be girded with linen: to put on a cloak.

Արտաշուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To gird with a cloth.

Արտիււ, *adj. and s. ind.* Diffuse, extended, spread, dispersed: diffusion, dispersion, spreading out.

Արտիւանք (*նայ, նգ*) *s. pl.* Allaying, ease, consolation, softening, diversion, recreation.

Արտիւիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To allay, to ease, to comfort, to console, to soften, to revive the spirits, to divert, to recreate, to rejoice, to appease.

Արտիւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Արտիւանք**.

Արտիւել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread,

to shed, to sow, to strew, to propagate: to disperse, to scatter; to extend, to pour out.

Սփռիչ (սփ, սլաւ) *s.* That spreads, that extends: drying loft.

Սփրիք (ի, աւ) *s.* Mat: basket, flat basket.

Սքանչանալ (ամ, չացայ) *v. n-p.* To admire, to be admired, to be astonished, to wonder at; to be admirable.

Սքանչանի, *adj. ind.* See Սքանչելի:

Սքանչանիլ (իմ, չացայ) *v. n-p.* See Սքանչանալ:

Սքանչանք (նայ, նգք) *s. pl.* Admiration, wonder.

Սքանչացումն (ցման, ցմամբ) *s.* See Սքանչանք:

Սքանչացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To astonish, to surprise, to amaze, to make wonderful, to render admirable.

Սքանչելագեղ, *adj. ind.* Charming, very handsome, graceful, genteel, well made.

Սքանչելագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very admirable.

Սքանչելագործ (ի, աւ) *adj.* Thaumaturgus; miraculous, wonderful.

Սքանչելագործել (եմ, եցի) *v. a.* To work miracles.

Սքանչելագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Miracle.

Սքանչելազօր, *adj. ind.* Very strong or powerful, wonderfully strong.

Սքանչելական (ի, աւ) *adj.* See Սքանչելի:

Սքանչելակերպ, *adj. ind.* Astonishing, surprising, marvellous, charming, excellent, superb.

Սքանչելահրաշ, *adj. ind.* Very wonderful, marvellous, prodigious, astonishing, surprising, divine.

Սքանչելաշուք, *adj. ind.* Charming, wonderful, superb, brilliant, majestic.

Սքանչելապայծառ, *adj. ind.* Dazzling, brilliant; splendid.

Սքանչելապատում, *adj. ind.* Told wonderfully well.

Սքանչելապէս, *adv.* Admirably, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely: miraculously, prodigiously; by a miracle, excellently.

Սքանչելատես, *adj. ind.* Charming, graceful, superb.

Սքանչելատեսակ, *adj. ind.* See Սքանչելատես:

Սքանչելատեսիլ, *adj. ind.* See Սքանչելատես:

Սքանչելատեսիկ, *adj. ind.* See Սքանչելատես:

Սքանչելարար (ի, աւ) *adj.* See Սքանչելագործ:

Սքանչելարմատ, *adj. ind.* Miraculously or wonderfully put forth.

Սքանչելարուեստ, *adj. ind.* Charming, superb, miraculous, prodigious.

Սքանչելափառ, *adj. ind.* Majestic.

Սքանչելի (լույ, լեաւ) *adj.* Admirable, wonderful, astonishing, surprising, charming, miraculous, prodigious.

Սքանչելիք (չեայ, լեգք) *s. pl.* Miracle, prodigy, sign, wonder.

Սքանչելութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wonder.

Սքանչելութեշ, *adj. ind.* Wonderfully put forth, marvellous.

Սքանչումն (ցման, ցմամբ) *s.* Admiration, wonder.

Սքանչք (չից, չիւք) *s. pl.* See Սքանչելիք:

Սքեմ (ի, աւ) *s.* (Greek word) Monk's dress.

Սքինոս or Սքեինոս (Greek word) See Հերմի:

Սքողել or Սքողել (եմ, եցի) *v. a.* To veil, to muffle up, to cover, to envelop; to surround.

Սքողումն or Սքողումն (զման, զմամբ) *s.* Act of veiling, muffler, wrapping up, covering.

Սօս (ի, իւ) *s.* and *adj.* Plane tree, platane: See Կաղամախ: haughty, proud, that makes tremble.

Սօսանուէր, *adj. ind.* Dedicated to plane trees.

Սօսաւորաս, *adj. ind.* In the form of a plane tree.

Սօսալիւն See Սօսափիւն:

Սօսափիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To tremble.

Սօսափիւն, *s. ind.* Trembling; breeze, agitation of the air.

Սօսի (սւղ, սեաւ) *s.* See Սօս:

Սօսիք, *s. pl. ind.* Platanes, plane trees.

Վ

Վ (*vyeu*) V. Consonant, thirtieth letter of the Armenian alphabet. In consequence of its similarity of sound, it is often confounded with Խ, for example: Վաժաշ, վաւաշ; օթեվան, օթեւան or օթեւան; իջեվան, իջեւան:

Ով together answers to the Greek ω, and is pronounced ov or ô long.

Վ or վ with a line above denotes the number three thousand.

Վագր (գեր, գերբ) s. Tiger. Էգ Վագր, tigress.

Վազել (եմ, եցի) v. n. To run with swiftness and impetuosity: to leap, to dart forward; to transgress, to trespass; to pass away, to fly away.

Վազվազել (եմ, եցի) v. n. To run often.

Վաղբ (ղից, զիւբ) s. pl. Course; leap; gallop. Վաղբ առնուել, to run, to gallop.

Վաթարել (եմ, եցի) v. a. To spoil: See Վաթարել.

Վաթարիկ, adj. ind. Spoiled: See Վաթար.

Վաթանկանդան, adj. ind. That measures sixty cubits.

Վաթանամայ (մէի, միւ) adj. See Վաթանաման.

Վաթանաման or Վաթանաման (նեմնի, նեմնիւ) adj. Sixty years old.

Վաթանապատիկ, adj. ind. and adv. Sixty times as much.

Վաթանաւոր (ի, աւ) adj. That contains the number sixty.

Վաթանեակ (նեկի, նեկաւ) s. Threescore.

Վաթանեման See Վաթանաման.

Վաթաներորդ (ի, աւ) adj. Sixtieth.

Վաթաներան (նեցուն, նեքումբ) s. pl. All the sixty.

Վաթանիցս, adv. Sixty times.

Վաթուն (սնից, սնիւբ) adj. Sixty.

Վախճան (ի, աւ) s. End, term, accomplishment, finishing, consummation; conclusion; aim; extremity; object; result; exit; demise, decrease, death. 'Ի վախճանի, in fine, finally, at last, after all, in the last place.

Վախճանական (ի, աւ) adj. Final.

Վախճանել (եմ, եցի) v. a. To finish, to terminate, to accomplish, to end, to conclude, to consummate; to consume.

Վախճանեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make put an end to, to make die.

Վախճանիլ (իմ, նեցայ) v. n-p. To be finished; to be consumed; to depart this life, to die.

Վախվախել (եմ, եցի) v. a. To fear, to doubt.

Վախբ (խից, խիւբ) s. pl. Fear, terror, fright: precipice. 'Ի վախից մղել or հոսել, to precipitate, to throw headlong down. 'Ի վախից անկանիլ, to be precipitated or fallen into a precipice.

Վալանակ (ի, աւ) adj. That is in season.

Վակաս (ի, աւ) s. Ornament of the cloak of an Armenian priest: epaulette; ephod.

Վակասակիր (կրի, կրաւ) adj. and s. See Վակասաւոր.

Վակասաւոր (ի, աւ) adj. and s. That wears a shoulderknot or ephod.

Վահ, int. Ah! alas!

Վահագն (նի, նիւ) s. Hercules.

Վահան (ի, աւ) s. Shield, buckler, round shield.

Վահանադրօշ, adj. ind. See Վահանակիր.

Վահանակ (ի, աւ) s. Target, shield: flat button.

Վահանակիր (կրի, կրաւ) adj. and s. That carries a buckler, armed with a shield, squire.

Վահանակից (կցի, կցաւ) adj. and s. That carries the buckler with another; help.

Վահանաձուկն (ձկան, ձկամբ) s. Turbot; dab.

Վահանամարտ (ի, իւ) adj. and s. That fights with a shield.

Վահանամարտութիւն (թեան, թեամբ) s. Fight with a shield.

Վահանավառ, adj. ind. Armed with a buckler, with a shield.

Վահանաւոր (ի, աւ) adj. and s. Furnished with a buckler.

Վահանափակ, adj. ind. Surrounded, defended by a buckler. Վահանափակ առնել, to defend with the buckler.

Վաղ (ու, ու) adj. and adv. Ancient, old, distant: anciently, formerly,

once on a time: early; soon; shortly, quick. 'Ի վաղ ժամանակաց, anciently; a long time ago. Վաղ ևս or վաղու ևս, once on a time, formerly; already. Վաղ ընդ փոյթ, soon, quick. Վաղ իմե or վաղ ուրեմն, of old, a long time ago. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, very early.

Վաղաբարբառ, *adj. ind.* Foretold.

Վաղաքոյն, *adv.* Long time ago; sooner: very soon: prematurely.

Վաղաղեկոյց, *adj. ind.* Predicted.

Վաղաթարշաժ, *adj. ind.* That soon withers or fades away.

Վաղակարծ, *adj. ind. and adv.* Unthought of, unforeseen; unexpectedly, suddenly.

Վաղակաւոր (ի, աւ) *s. and adj.* Sword: armed or provided with a sword.

Վաղահաս (ի, իւ) *adj.* Early, precocious, premature; sudden, quick, prompt.

Վաղահասիկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահասուկ, *adj. ind.* See Վաղահաս:

Վաղահոգակ, *adj. ind.* That provides for.

Վաղամեռիկ, *adj. ind.* That dies prematurely or young.

Վաղայ, *int.* Alas! Վաղ վաղայ, alas!

Վաղայարոյց, *adj. ind.* Վաղայարոյց լինել, To be up early or very early.

Վաղանցիկ, *adj. ind.* Passing, transitory, fugitive, momentary, instantaneous.

Վաղաւեր, *adj. ind.* That is soon ruined.

Վաղափուլ, *adj. ind.* That soon falls or perishes.

Վաղեմի, *adj. ind.* Ancient, old.

Վաղիւ (զուի, զուիւ) *s. and adv.* To morrow, the day after, the day following. Զինի վաղուին, after to morrow. Վաղիւն, առ վաղիւ, 'ի վաղիւ or 'ի վաղիւ անգր, to morrow, the day following, on the morrow.

Վաղճան See Վախճան:

Վաղնջուց, *adj. ind. and adv.* Ancient: anciently. 'Ի վաղնջուց հեռէ, anciently, formerly, long time ago.

Վաղորդայն (ի, իւ or ոյ, ով) *s. and adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեայն, *s. ind. and adv.* Morning; in the morning.

Վաղորդեան (դէնի, դէնիւ) *s. and adv.* Morning; early, in the morning.

Վաղուեան, *adj. ind.* Ancient: that belongs to the day following.

Վաղուց, ընդ վաղուց, վաղուց հեռէ, 'ի վաղուց հեռէ, *adv.* Already, formerly, a long time ago, anciently.

Վաղվաղ, *adv.* Quick, in haste.

Վաղվաղակ (ի, աւ) *adj.* Quick, that is in haste.

Վաղվաղակի, *adv.* Soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in a hurry, in haste.

Վաղվաղել (եմ, եցի) *v. n.* To hasten, to be in haste.

Վաղվաղեկէց, *adj. ind.* That throws in haste.

Վաղվաղուկ, *adj. ind. and adv.* Quick, soon, that hastens: quickly, in haste.

Վաղվաղուն, *adj. ind.* See Վաղվաղուկ:

Վաղր (զեր, զերբ) *s.* Sabre.

Վաղրաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with a sabre.

Վաղ քաջ. Վաղ քաջ ընդ առաւօտն, *adv.* Very early.

Վաճառ (ի, աւ) *s.* Business of a merchant, negotiation, traffick; merchandise, ware, commodities: sale, purchase, price: display; negotiation, treaty: mercery: market, hall, fair. Վաճառ լինել, to be sold.

Վաճառածողով (ոյ, ով) *s.* Market, fair.

Վաճառական (ի, աւ) *s. and adj.* Merchant, negotiator, trafficker, dealer, purchaser.

Վաճառականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Commerce, dealing, traffick, merchandise. Վաճառականութիւն առնել, to carry on commerce, to trade, to negotiate, to traffick.

Վաճառակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That trades with another merchant, correspondent, partner.

Վաճառակուր, *adj. ind.* Sold or that sells wretchedly.

Վաճառանոց (ի, աւ) *s.* Market, hall, shambles.

Վաճառաշահ (ի, իւ) *s.* Merchant: market. Վաճառաշահ լինել, to trade, to deal, to traffick, to gain.

Վաճառաշահիկ, *adj. and s. ind.* See Վաճառաշահ:

Վաճառաշահութիւն (թեան, թեամբ)

s. Merchandise, traffick, trade, commerce; lucre, gain.

Վաճառական (*ի, աւ*) *s.* Chief or president of merchants.

Վաճառատեղի (*ղւղլ, ղեաւ*) *s.* Market place, market hall, fair.

Վաճառարան (*ի, աւ*) *s.* Hall, market.

Վաճառարկու (*ի, աւ*) *s.* Broker, middle man, agent; jockey.

Վաճառարկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Brokerage, commission; agency.

Վաճառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sell, to deal out; to alienate; to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ, *adj. ind.* Sold. **Վաճառիկ լինել**, to be sold, to be disposed of.

Վաճառուսն (*աման, ամամբ*) *s.* Sale.

Վայ (*ի, իւ or ոյ, ու*) *s.* Cry, bawling; misfortune, misery.

Վայ, *int.* Oh! alas!

Վայել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry, to holla, to bawl.

Վայել, **Վայել է**, It is fit.

Վայելել (*եմ, եցի*) *v. a. and n.* To enjoy, to possess, to have the enjoyment of, to relish, to taste with pleasure.

Վայելեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make enjoy.

Վայելում (*ոյ, ու*) *s.* Enjoyment, possession, pleasure.

Վայելուչ, *adj. ind.* Convenient, suitable, proper, congruous, decent, becoming, commodious, fit, civil, genteel, well made, pretty, polite, clean, well arranged, beseeching, conformable, proportionate, elegant, agreeable, prepossessing, graceful, noble; pertinent, just.

Վայելարար, *adv.* Suitably, decently, genteelly, prettily, civilly, properly, politely, graciously, nobly; pertinently, aptly, justly, well.

Վայելազեղ, *adj. ind.* Good looking, well made, handsome, graceful.

Վայելազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More suitable.

Վայելազարդ, *adj. ind.* Well ornamented, polished, handsome, polite.

Վայելական (*ի, աւ*) *adj.* See **Վայելուչ**.

Վայելականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Suitableness, propriety, decency, civility, gentility.

Վայելակերպ, *adj. ind.* Good looking, well made, graceful, agreeable.

Վայելակից (*եցի, եցաւ*) *adj.* Conformable, that has the same air.

Վայելահասակ, *adj. ind.* That is well shaped, well made.

Վայելանալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To agree, to be suitable or fit.

Վայելանք (*նայ, նք*) *s. pl.* See **Վայելում** and **Վայելութիւն**.

Վայելատարած, *adj. ind.* Well extended.

Վայելատես, *adj. ind.* See **Վայելազեղ**.

Վայելատերեւ, *adj. ind.* Well leafy.

Վայելացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make suitable to, to proportion, to adjust, to accommodate, to adorn, to embellish, to decorate.

Վայելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Beauty, grace; suitableness, propriety, proportion, decency, civility, gentility; coherence, conformity; decoration; decorum, dignity, nobleness; cleanliness; noble carriage; enjoyment, delight, pleasure, advantage.

Վայելօրէն, *adv.* See **Վայելարար**. **Վայելք** (*լից, լիւք*) *s. pl.* Enjoyment, possession, delight, pleasure, advantage.

Վայթել (*եմ, եցի*) *v. a.* To empty, to make quit the body, to push, to make flow or fall.

Վայթիւն, *s. ind.* Excretion.

Վայիւն, *s. ind.* Cry, shout.

Վայր (*ի, իւ*) *s.* Place, spot, space, extent, part, ground; neighbourhood; condition; moment; assembly. **Յայտ վայրի**, here, at this place, now. **Մինչև յայս վայր**, thus far, to this place; until now. **Ի մի վայր ժողովել**, to be assembled, to resort to one place. **Յոր վայր**, in which place. **Չվայրօք յածել**, to go around; to look about. **Մեղք 'ի վայրեւ**, wild honey. **'ի վայր**, below, under, beneath. **Վայր մի** or **աւ վայր մի**, a moment, a short time.

Վայրաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks idly.

Վայրաբեր (*ի, աւ*) *adj.* Descended, brought down.

Վայրաբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To make come down or descend, to drive down.

Վայրաբերել (*եմ, բեցայ*) *v. n-p.* To descend, to come down, to be carried

down: See Վտորիւնեւ and իջնեւ:
 Վայրաքնակ (ի, աւ) *adj.* Deserted,
 uncultivated; that remains below.

Վայրաքնակել (իմ, կեցայ) *v. n-p.*
 To inhabit, to dwell, to make one's re-
 sidence below.

Վայրաք (ի, աւ) *adj.* Savage, proud,
 ferocious, wild.

Վայրաքայել (իմ, յեցայ) *v. n-p.*
 See Վայրաքել:

Վայրաքանալ (ամ, դացայ) *v. n-p.*
 To become savage, wild or rude.

Վայրաքասուն, *adj. ind.* Savage, un-
 cultivated, wild.

Վայրաքաւիթ (ւթի, ւթաւ) *s.*
 Court, court-yard, vestibule.

Վայրաքեաց, *adj. ind.* See Վայրաք:

Վայրաքոյն (գունի, գունիւ) *adj.*
comp. Inferior.

Վայրաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Haughtiness, ferocity, rudeness.

Վայրապար, *adj. ind. and adv.* Vain,
 useless: in vain, vainly, uselessly.

Վայրապարտիւն, *adj. ind.* See Վայ-
 րաքան:

Վայրասուզել (եմ, եցի) *v. a.* To
 precipitate, to throw or sink down.

Վայրասուզումն (զման, զմամբ) *s.*
 Precipitation.

Վայրասուն See Վայրաքասուն:

Վայրավառին, *adj. ind.* Scattered,
 thrown here and there.

Վայրավառնումն (անման, անմամբ)
s. Dispersion.

Վայրաքիւ (ի, աւ) *s.* Anus, fun-
 dament.

Վայրաքիակ, *adj. ind.* Circumscribed,
 bounded, limited, surrounded.

Վայրաքաբշ, *adj. ind.* That draws
 downwards; vile, low, worldly.

Վայրաքարշուծիւն (թեան, թեամբ)
s. Act of pulling down; fondness for
 the vanities of the world, vileness, base-
 ness.

Վայրեկութիւն (թեան, թեամբ)
s. Descent, current.

Վայրենաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Sa-
 vage, uncultivated, rustick, rude, fierce,
 proud, intractable, unsociable.

Վայրենագոյն (գունի, գունիւ)
adj. comp. More or very savage, proud,
 ferocious.

Վայրենական (ի, աւ) *adj.* Savage,
 wild, rustick.

Վայրենակեր (ի, աւ) *adj.* That eats
 wild beasts.

Վայրենաժա, *adj. ind.* Wild, fe-
 rocious, uncultivated, gross, rustick,
 savage, rude, proud, haughty, indocile.

Վայրենանալ (ամ, նացայ) *v. n-p.*
 To become savage, ferocious, haughty
 or rude.

Վայրենեղիւ, *adj. ind.* That has a
 brutal countenance.

Վայրենի (նւոյ, նեաւ) *adj.* Wild,
 rustick, clownish, boorish; savage, fe-
 rocious, fierce; ill bred, uncultivated,
 uncivil, indocile.

Վայրենիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* See
 Վայրենանալ:

Վայրենութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Savageness, cruelty, ferocity, indocility,
 fierceness, untractableness.

Վայրժեար or Վարժեար See Վար-
 ժապետ:

Վայրիկ մի, *adv.* A moment, a little
 time. Վայրիկ մի էւ, there is little
 wanting or little was wanting to.

Վայրկեան (կենի, կենիւ) *s.* Moment,
 minute, instant, point. Վայրկեան or
 վայրկեան մի, a moment, a little time.
 'ի վայրկեան ժամանակի, 'ի միւս
 վայրկեանի, 'ի վայրկեանի ժամանակի or
 'ի վայրկեանի, in a moment, in an in-
 stant, instantly, in less than no time;
 directly, incontinently.

Վայրկեանական (ի, աւ) *adj.* Mo-
 mentary, instantaneous.

Վան See Վանք:

Վանական (ի, աւ) *adj. and s.* Con-
 ventual, claustral, monastical, cenobi-
 tical: cenobite, monk; prior, superior,
 abbot.

Վանականութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Conventuality; religion, order: superio-
 rity, dignity or office of a prior.

Վանակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.*
 That dwells in the same convent or in
 the same house.

Վանահայր (հօր, հարբ) *s.* Prior,
 superior, abbot.

Վանապան (ի, աւ) *s.* Keeper of a
 house, of a home: wardrobe.

Վանասու (ի, աւ) *s.* See Վանա-
 ասուր:

Վանասուր (արի, արաւ) *s.* Land-
 lord, innkeeper; hospitable person.

Վանք See Վանկ:

Վանդակ (ի, աւ) *s.* Grate; latticework,
 grating; clear-way: chancel, ba-
 lustrade; cage; basket.

Վանդակագործ (ի, աւ) *adj. and s.*

Made of bars, lattice worked, grated: grating, wickerwork, balustrade, baluster: cage.

Վանդակակապ, *adj. ind.* Provided with bars, with grating, with lattice work.

Վանդակակերպ, *adj. ind.* In the form of a grating, of lattice work.

Վանդակապատ (ի, աւ) *adj. and s.* See Վանդակադործ:

Վանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To bar, to do up with lattice work.

Վանդակել (եմ, եցի) *v. a.* To ruin, to destroy.

Վանդակալ (զման, զմամբ) *s.* Rain, destruction.

Վանել (եմ, եցի) *v. a.* To drive out, to expel, to chase, to drive back; to pursue; to conquer, to surmount: to combat, to attack.

Վաներ, *s. pl. ind.* Houses, habitations, hotels.

Վաներէց (բիցու, բիցամբ) *s.* Master of a hotel, of a house, landlord, innkeeper.

Վանի See Վնի վանի:

Վանի (ի, իւ) *s.* Sound, voice: syllable.

Վանիել (եմ, եցի) *v. a.* To form syllables, to spell.

Վանդական (ի, աւ) *adj.* Expulsive, repulsive.

Վանորեայք or Վանորայք (բէից, բէիւք) *s. pl.* Convents, great number of convents or houses.

Վանուան (նման, նմամբ) *s.* Expulsion, repulsion, driving out.

Վանք (նից or նաց, նիւք) *s. pl.* Convent, monastery, cloister: lodging, home, habitation, house; hotel; inn; cabin, hut: stable.

Վաշ, *int.* Brave! courage! oh! oh! fie. Վաշ վաշ, oh! oh!

Վաշի (ի, իւ) *s.* Usury, interest, illegal profit.

Վաշխառու (ի, աւ) *adj. and s.* Usurer; jobber.

Վաշխառուութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Usury; jobbing.

Վաշխավաճառ (ի, աւ) *adj. and s.* See Վաշխառու:

Վաշխել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To lend on usury; to job.

Վաշտ (աւ, աւ) *s.* Bands, troops of warriors.

Վաշտկան (ի, աւ) *s.* See Վաշտ:

Վառ (ի, իւ) *adj. and s.* Ardent, lighted up, inflamed; shining, clear, brilliant: fire, ardour: splendid ornament, armour: grave tone (in music).

Վառապան See Վարապան:

Վառարան (ի, աւ) *s.* Hearth, fire place, chimney.

Վառեակ (եկի, եկաւ) *s.* Pullet, young fowl, chick; chicken.

Վառել (եմ, եցի) *v. a.* To light up, to inflame: to arm, to furnish with arms.

Վառեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վառել:

Վառել (իմ, աւելայ) *v. n-p.* To be lighted up, to take fire, to be inflamed; to flame, to shine: to be armed.

Վառուած (ոյ, ով) *s.* Armour.

Վառուան (ուման, ումամբ) *s.* Inflammation.

Վառագ (ի, իւ) *s.* Gunpowder.

Վասիլիսկոս (ի, իւ) *s.* Basilisk: See Քարք:

Վասն, *prep.* For, by reason of, for the love of, in consideration of, by; as to; touching, concerning, upon the subject of. Վասն սիրոյն Աստուծոյ, for the love of God. Վասն իմ, for me; as for me, for my part. Վասն թեթեւ ինչ յանցանաց, for a slight fault. Վասն երկիւղի, for fear of. Վասն այն, վասն այնր, վասն այնորիկ. Վասն այդք, վասն այդորիկ. Վասն այսք, վասն այսորիկ, for that reason, therefore, to that end, on that account. Վասն զի, wherefore, because, for. Վասն էր, վասն զոր, why? for what reason? how? Վասն որոյ, why, therefore, then therefore, by reason of which, then, consequently, wherefore.

Վաստակ (ոյ, ով) *s. and adj.* Fatigue, work, labour, trouble: fatigued, tired. Վաստակ լինել, to labour, to toil, to work, to strive, to fatigue, to tire, to be fatigued or tired.

Վաստակաբեկ, *adj. ind.* Tired, fatigued, weary; faint, harassed. Վաստակաբեկ առնել, to tire, to fatigue, to harass.

Վաստակակից (կցի, կցաւ) *adj. and s.* That labours with another.

Վաստակատէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes labour, laborious.

Վաստակաւոր (ի, աւ) *adj.* That fatigues, that labours, that gives himself trouble, laborious.

Վատակել (եմ, եցի) *v. n.* See Վատակել:

Վատակել (եմ, եցայ) *v. n-p.* To fatigue, to labour, to give one's self trouble: to be tired.

Վաճառ or Վաւառ (ի, իւ) *adj.* Luxurious, libidinous, lascivious, dissolute, immodest, lecherous, obscene, wanton.

Վաճառ or Վաւառ (ի, աւ) *adj.* See Վաճառ:

Վաճառութիւն or Վաւառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Luxury, lechery, lasciviousness, immodesty, incontinence, whoredom, obscenity.

Վառ (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked; vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly; idle, lazy, slothful: See Ծոյլ:

Վատախա (ի, իւ) *adj.* Unhappy, unfortunate.

Վատախաիկ, *adj. ind.* See Վատախա:

Վատախաութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Calamity, misfortune, bad luck, unhappiness.

Վատախաիկ, *adj. ind.* See Վատախա:

Վատաղքի, *adj. ind.* Ignoble, low, of mean extraction.

Վատաղքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vileness, low extraction.

Վատախառն, *adj. ind.* Of bad quality, bad, hurtful.

Վատախորհուրդ, *adj. ind.* That thinks evil, wicked.

Վատակերպ (ի, իւ) *adj.* Ill made, ugly, bad.

Վատահամալ (ի, իւ) *adj.* Infamous, defamed.

Վատահամալել (եմ, եցի) *v. a.* To defame, to decry.

Վատահամալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infamy, ignominy, defamation.

Վատանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To become bad, to be spoiled: to grow slothful, to be weary.

Վատանախանձ, *adj. ind.* Envious, wicked, malicious.

Վատանիւթ See Չարանիւթ:

Վատանշան, *adj. ind.* Notorious, infamous.

Վատանուն, *adj. ind.* Infamous, disgraced, defamed, ignominious.

Վատաշորհ, *adj. ind.* Unfortunate, bad, disagreeable.

Վատաւոր. *adj. ind.* Unwholesome, infirm, of bad complexion; sickly, puling, valetudinarian, languid.

Վատաւու (ի, իւ) *adj.* Stupid, heavy, dull, obtuse.

Վատասիրտ (որոի, որաւ) *adj.* Without courage, that wants heart, pusillanimous, weak, cowardly, dastardly.

Վատասրտիւ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To want heart, to lose courage, to be discouraged.

Վատասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loss of courage, pusillanimity, weakness, poltrony, despondency.

Վատաստիկ, *adj. ind.* See Վատաղքի:

Վատախա. See Չարախա:

Վատախաութիւն See Չարախաութիւն:

Վասել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To weaken, to debilitate: to be weakened, to fail, to lose strength.

Վատթար (ի, աւ) *adj.* Bad, wicked, that is not good, low, vile, brutal, unworthy, uncivil, perverse, depraved, base, contemptible.

Վատթարաւոր (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Worse, more wicked. Վատթարաւորս, worse, more disadvantageously.

Վատթարագործ (ի, աւ) *adj.* Wicked, malicious.

Վատթարաղքի See Վատաղքի:

Վատթարական (ի, աւ) *adj.* See Վատթար:

Վատթարանալ (ամ, տացայ) *v. n-p.* To grow worse, to degenerate, to be marred, to be spoiled, to decay; to be weakened; to fail, to be lowered.

Վատթարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վատթարել:

Վատթարել (եմ, եցի) *v. a.* To make worse, to deteriorate, to make degenerate, to corrupt, to spoil, to change: to weaken, to abase, to convince, to despise.

Վատթարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Growing worse, deterioration, perishing, alteration, marring, degeneration; meanness, vileness, weakness, debility.

Վասել (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be weakened, to be debilitated, to fail, to lose strength.

Վատնական (ի, աւ) *adj.* That consumes, that wastes, that dissipates.

Վատնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To dissipate, to consume, to use, to lavish, to dilapidate, to fritter away, to waste, to devour, to scatter, to exhaust, to eat, to lose: to disperse.

Վատնիլ (*նչի, նչաւ*) *adj. and s.* Prodigal, consumer, dissipator, spendthrift.

Վատնումն (*նման, նմամբ*) *s.* Dissipation, consumption, waste, dilapidation, prodigality, exhaustion, marring, loss, havoc; dispersion.

Վատշուկեր (*ւերի, ւերաւ*) *adj.* Bad, wicked, malicious, unhappy.

Վտուութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Wickedness, bad condition, vileness; weakness, cowardice, poltrony, pusillanimity; laziness, idleness.

Վար, *s. ind.* Labour, husbandry, culture. 'Ի վար արկանել, to cultivate, to exercise, to practise, to use.

Վարագոյր (*գուրի, գուրաւ*) *s.* Curtain, veil, window-blind; guard.

Վարագուրաձիգ, *s. ind.* Curtain.

Վարագուրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Վարազ (*ու, ու*) *s.* Boar, wild hog.

Վարազախառն, *adj. ind. and adv.* In the form of a wild boar.

Վարազակերպ, *adj. ind. and adv.* See **Վարազանման**.

Վարազանման, *adj. ind. and adv.* That resembles a wild boar, in the form of a wild boar.

Վարազձեղ (*ի, աւ*) *s.* Nerve of a boar.

Վարազատեսակ (*ի, աւ*) *adj.* See **Վարազանման**.

Վարազացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make as savage as a boar, to put in a rage.

Վարազենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Flesh or skin of a wild boar.

Վարազորէն, *adv.* Like a wild boar.

Վարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To infect; to shut up, to envelop; to seize.

Վարակումն (*կման, կմամբ*) *s.* Infection.

Վարան See **Վարանք**.

Վարանական (*ի, աւ*) *adj.* Irresolute, indeterminate, perplexed, doubtful, uncertain, floating, tottering.

Վարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To beset, to possess, to seize, to take, to obtain, to catch: See **Վարանիլ**.

Վարանեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.*

To throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass.

Վարանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be beset, seized or caught: to hesitate, to be uncertain, to vacillate, to waver, to be in perplexity, to be embarrassed.

Վարանումն (*նման, նմամբ*) *s.* See **Վարանք**.

Վարանք (*նաց, նգք*) *s. pl.* Perplexity, embarrassment of mind, hesitation, uncertainty, doubt, vacillation, irresolution, want of determination. 'Ի վարանս մտանել, to hesitate, to be uncertain, to be in great perplexity.

Վարապան (*ի, աւ*) *s.* See **Վարապա**.

Վարապանակ (*ի, աւ*) *s.* Sagum, great coat; armour, cuirass: snaffle, noseband.

Վարապական (*ի, աւ*) *adj.* Scattered, dispersed, vagabond, wandering.

Վարառել (*եմ, եցի*) *v. a.* To scatter, to disperse, to destroy.

Վարառումն (*աման, ամամբ*) *s.* Scattering, dispersion, destruction.

Վարդ (*ի, իւ*) *s.* Rose.

Վարդաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces roses, abounding in roses.

Վարդաբեղ, *adj. ind.* As pretty as a rose.

Վարդաբոյն, *adj. ind.* Rose colour, red, rosy.

Վարդախոյ (*ի, իւ*) *s.* See **Հարսանիք**.

Վարդայտասակ, *adj. ind.* Strewed or covered with roses.

Վարդապետ (*ի, աւ*) *s.* Doctor, master, preceptor.

Վարդապետաբար, *adv.* Like a master, magisterially, dogmatically.

Վարդապետական (*ի, աւ*) *adj.* Doctoral, doctrinal; didactic; dogmatical; preceptorial. **Վստիճան վարդապետական,** Doctor's degree.

Վարդապետարան (*ի, աւ*) *s.* Place where one is taught, school; that is used in teaching.

Վարդապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To teach, to lecture, to instruct, to catechise.

Վարդապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Doctrine, teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; lesson; dogma; doctor's degree; catechism; lecture.

Վարդապետուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Mistress, she that teaches.

Վարդապետութիւն, *adv.* See Վարդապետարար:

Վարդավառ (ի, իւ) *s.* Transfiguration: See Այլակերպութիւն:

Վարդառեակ, *adj. ind.* That resembles a rose.

Վարդարան (ի, աւ) *s.* Rosary, grand chaplet.

Վարդենի (նայ, նեաւ) *s.* See Վարդենի:

Վարդենի, *s. ind.* Rose tree.

Վարել (եմ, եցի) *v. a.* To drive, to make go, to carry; to lead, to conduct, to guide; to chase, to drive out, to expel, to dispossess: to bend, to strain, to draw; to thrust in, to drive in: to labour at, to form, to cultivate: to administer, to govern, to rull, to command, to have the administration: to manage, to exercise, to practise, to do the duties of an office; to use, to employ, to make use of: to treat. Վարել զթի, to row, to pull. 'ի գերութիւն or գերի վարել, to catch, to make captive, to make prisoner, to conduct to slavery. Վարել զկեանս, to lead a life, to live. Վարել զճանապարհ, to go, to walk, to march. Վարել 'ի խաղաղութիւն, to pacify, to bring peace, to appease, to accommodate. 'Իսկ վարել, to act against any one, to pursue to justice; to be concerned in a lawsuit. Տարապարհակ վարել, to force, to drive, to press, to oblige. Վարել զնաւ, to navigate, to steer, to conduct a ship. Վարել մայր, to conjecture, to judge, to think.

Վարժ (ի, իւ) *adj.* Practised, versed, exercised, erudite.

Վարժապետ (ի, աւ) *s.* Professor, lecturer, master, preceptor: gymnasiarch.

Վարժապետական (ի, աւ) *adj.* Doctoral, like a master.

Վարժարան (ի, աւ) *s.* School, gymnasium.

Վարժաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վարժ:

Վարժել (եմ, եցի) *v. a.* To exercise, to bring up, to instruct, to form; to practise.

Վարժիլ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be exercised, to be instructed; to acquire.

Վարժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Exercise, practice, instruction, discipline, culture, erudition.

Վարժք (ժեց, ժեւք) *s. pl.* See Վարժութիւն: Պէտ վարժեց See Վարժապետ:

Վարիլ (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To be conducted, to be carried, to go; to act, to apply one's self to; to practise, to exercise one's self; to treat. Չհեմ վարիլ, to pursue.

Վարիլ (բի, բլաւ) *adj. and s.* That conducts, conductor; director; governor; that practises, that employs: See Մարտի:

Վարի (ի, իւ) *s.* Conjecture, opinion, advice; esteem, reputation.

Վարկադրիլ (եմ, եցի) *v. a.* See Վարկանիլ:

Վարկաձք (ծից, ծիւք) *s. pl.* Conjecture, opinion.

Վարկանիլ (եմ, վարկայ) *v. a. and n.* To conjecture, to judge, to presume, to be of opinion, to think, to dream, to esteem, to count, to reckon.

Վարկաւորակ, *adj. ind.* Vain, useless, frivolous, chimerical, vile, low, abject, contemptible: in vain, uselessly; by chance, by accident: simply; gratuitously.

Վարձ (աւ, աւ or rather վարձ) *s. pl.* Hire; salary; carriage, portage; retribution, recompense, payment: wages, price, agreement: farming, hiring, bail, leasing, farm, letting out, freight, fare, passage money. 'ի վարձաւ ունիլ or աւաւ, to take on farm, on hire, to farm, to hire, to let out; to freight, to charter. 'ի վարձաւ աւաւ, to give on farm, on hire, to farm, to hire, to let out, to rent, to lease, to let annually. Վարձարկանիլ, to contract, to make an agreement.

Վարձախնդիր (գրի, գրաւ) *adj.* That asks a salary, mercenary.

Վարձակ (ի, աւ) *s. f.* Female singer; she that plays on a musical instrument.

Վարձահատոյց, *adj. ind.* Remunerator.

Վարձաւք (նայ, նք) *s. pl.* Salary, compensation: portion, dowry; paraphernalia.

Վարձաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To remunerate, to recompense.

Վարձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Remuneration, recompense.

Վարձաւոր See Վարձաւոր:

Վարձել (եմ, էցի) *v. a.* To hire, to take on hire, to farm; to contract. **Վարձել զնաւ**, to freight, to charter. **Վարձել զկիւն**, to endow.

Վարձիւ (եմ, ձեցայ) *v. a. and n.* See **Վարձել**.

Վարձկան (ի, աւ) *s.* Mercenary, day labourer, workman by the day; venal. **Իբրեւ զվարձկան**, in a mercenary manner.

Վարձկանել (եմ, էցի) *v. a.* To hire, to take on hire.

Վարձկանեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Վարձկանել**.

Վարձկանիւ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be hired, to serve or work for money.

Վարձկանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a mercenary, of a day labourer or journeyman.

Վարձուոր (ի, աւ) *s.* Mercenary, journeyman: farmer, lodger; copyholder, Lord of the manor, lessee.

Վարմ (ի, իւ) *s.* Net, netting, lace.

Վարնդենի (նւոյ, նեաւ) *s.* Cucumber (plant).

Վարշմակ (ի, աւ) *s.* Handkerchief; towel, napkin, cloth, linen; headband; amice.

Վարշմակապաւ (ի, աւ) *adj.* Wrapped up in cloth or linen.

Վարոց (ի, աւ) *s.* Whip, rod; spur; instrument that serves to drive or to prick: penis, privy member.

Վարցաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a whip, with a rod or a spur.

Վարուժան (ի, աւ) *s. f.* Turtle dove; female pigeon.

Վարուն, *adj. ind.* Laboured, cultivated, used, frequented. **Վարուն Ժաւ**, highway.

Վարունգ (ընգոյ, ընգոմ) *s.* Cucumber. **Մանր վարունգ**, girkin. **Վարունգ Հնդկաց**, giraumont (Indian fruit).

Վարչութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Government, direction, conduct.

Վարսագեղ (ի, աւ) *adj.* Leafy.

Վարսագիտակ, *adj. ind.* See **Վարսաւոր**.

Վարսակ (ոյ, ոմ) *s.* Oats.

Վարսակաւ (ի, աւ) *s.* Headpiece, frontlet.

Վարսամ (ի, աւ) *s.* Comet.

Վարսավեր (վերի, վերաւ) *s.* Bar-

ber, he who shaves the scalp of the head.

Վարսավերել (եմ, էցի) *v. a.* To shave, to trim the beard.

Վարսավերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trade of shaving, art of shaving.

Վարսաւոր (ի, աւ) *adj.* Full head of hair, that wears much hair; leafy, tufted.

Վարսաւորել (եմ, բեցայ) *v. n-p.* To be in a tuft.

Վարսել (եմ, էցի) *v. a.* To drive in, to force in with a point, to thrust in, to drive in piles, to plant.

Վարսք (սեց, սիւք) *s. pl.* Head of hair, the hair. **Վարսք Ժահոց**, leaves, foliage of trees. **Վարսք լուսաւորաց**, rays of the stars. **Վարսք գիսաւորի**, hair of a comet.

Վարսիք (սեաց, սեք) *s. pl.* Small clothes, hose, trousers, breeches, drawers, stockings. **Երկայն վարսիք**, pantaloons.

Վարք (բուց, բուք) *s. pl.* Life, conduct.

Վարքայ (ի, իւ) *s.* Bark, small boat.

Վաւաշ See **Վազաշ** with its derivatives.

Վաւեր (ի, աւ) *adj.* See **Վաւերական**.

Վաւերաբար, *adv.* Authentically, validly, legitimately.

Վաւերական (ի, աւ) *adj. and s.* Authentick, valid, legitimate: seal, signet, ring. **Վաւերական առնել** See **Վաւերացուցանել**.

Վաւերականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Authenticity, validity, canonicity, solemnity; confirmation, approbation, ratification, passing of an act.

Վաւերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To authenticate, to make valid, to ratify, to grant, to approve, to legalize, to legitimate.

Վաւերութիւն See **Վաւերականութիւն**.

Վեհ (ի, իւ) *adj.* Superior, grand, respectable, noble, generous, excellent, sublime, lofty, elevated, magnificent.

Վեհագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Superior, sublime.

Վեհաղի (գին, գամբ) *adj.* Noble.

Վեհանք, *adj. ind.* Magnanimous, noble, generous, elevated.

Վեհանքութիւն (թեան, թեամբ)

s. Magnanimity, grandeur of soul, nobleness, generosity, loftiness of sentiment, elevation of mind.

Վեհափայր (*adj. ind.*) Lofty, elevated, sublime, magnificent.

Վեհափառ (*ի, իւ*) *adj.* August, royal, grand, magnificent, sublime.

Վեհափառութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Majesty, august and sovereign grandeur, magnificence.

Վեհեր (*ի, աւ*) *adj.* See **Վեհերոս**:

Վեհերել (*եմ, եցի*) *v. n.* See **Վեհերոսել**:

Վեհերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* See **Վեհերոսիլ**:

Վեհերոս (*ի, իւ*) *adj.* Weak, pusillanimous, cowardly, that wants courage or heart, fearful.

Վեհերոսիլ (*իմ, աեցայ*) *v. n-p.* To be weakened, to be downcast, to be discouraged, to lose courage.

Վեհերոսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Weakness, pusillanimity, cowardice, want of spirit, of heart, timidity.

Վեհերութիւն See **Վեհերոսութիւն**:

Վեղար (*ի, աւ*) *s.* Hood, cowl.

Վեշապատիկ See **Վեշապատիկ**:

Վեշաստան (*նից, նիւք*) *adj.* Sixteen.

Վեշաստանամայ (*մէի, մէիւ*) *adj.* Sixteen years old.

Վեշաստաներորդ (*ի, աւ*) *adj. and adv.* Sixteenth: in the sixteenth place.

Վեշաստաներին (*նեցուն, նեքումնք*) *s. pl.* All the sixteen.

Վեր: 'ի վեր, *adv.* Above, upon, on high; over. 'ի վեր անդ or 'ի վեր անդր, above. 'ի վեր բերել or հանել, to elevate, to raise on high: to discover, to unravel. 'ի վեր ելանել or երևիլ, to be elevated, to push one's self, to appear; to be discovered.

Վերաբան (*ի, իւ*) *adj.* Analogical.

Վերաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Analogy.

Վերաբեր (*ի, աւ*) *adj.* **Վերաբեր առնել**, To elevate, to raise.

Վերաբերական (*ի, աւ*) *adj.* Relative.

Վերաբերիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate; to raise: to join: to sustain, to bear, to present, to offer: to carry, to bring: to refer.

Վերաբերիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be elevated; to suit, to be referred, to

belong to, to regard, to concern.

Վերաբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Elevation; presentation; relation, reference, regard, concern.

Վերաբուսեալ (*եղայ, ելով*) *adj.* Shooted or produced again.

Վերադայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.* To be brought again, to be carried, to come.

Վերադիլիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To finish.

Վերադոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Superior, higher: above, beyond.

Վերադոյնել (*եմ, եցի*) *v. a.* To cry out, to exclaim; to predict.

Վերադուշակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To predict.

Վերադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To write above or upon; to inscribe: to attribute, to refer to.

Վերադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Inscription, title.

Վերադառնալ (*ամ, դարձայ*) *v. n-p.* To return, to be returned.

Վերադասել (*եմ, եցի*) *v. a.* To put in the first place, to make surpass others.

Վերադարձ (*ի, իւ*) *s.* Return.

Վերադիտող (*ի, աւ*) *s.* Inspector, overseer: bishop.

Վերադիր (*դրի, դրաւ*) *s.* Imposition, addition: epact.

Վերադրական (*ի, աւ*) *adj.* Improved, added. **Վերադրական անուն**, surname, epithet.

Վերադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To impose, to put upon, to add, to join.

Վերադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Imposition, addition, junction; interposition.

Վերադրեանալ (*ամ, գեցայ*) *v. a.* To put on clothes over others.

Վերաթելել (*եմ, եցի*) *v. n.* To fly on high, to take flight.

Վերածաղող (*ի, աւ*) *adj.* That makes shine on high.

Վերածածկել (*եմ, եցի*) *v. a.* To recover; to cover, to envelop.

Վերածածկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cover, envelope.

Վերածական (*ի, աւ*) *adj.* Mystical, anagogical.

Վերածայրիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To arrive at the summit or top.

Վերածել (*եմ, եցի*) *v. a.* To elevate, to raise, to bear on high: to reduce.

Վերածնել (եմ, եցի) *v. a.* To regenerate, to make be born again.

Վերածնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Regeneration, new birth.

Վերածուցիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reduction.

Վերականգնել (եմ, եցի) *v. a.* To raise again.

Վերակարգել (եմ, եցի) *v. a.* See Վերադասել.

Վերակարգալ (ամ, գացի) *v. a.* To implore, to invoke.

Վերակացու (ի, աւ) *adj. and s.* Put or placed upon; set over: superintendent, intendant, inspector, provost, guardian, prefect, president, principal, director, regent, administrator, governor, officer, commander, that has the care of, charged with.

Վերակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superintendence, management, inspection, presidency, provostship, principality, administration, government, direction, care, charge.

Վերակենդանել (եմ, եցի) *v. n.* To revive, to be reanimated, to come to life again.

Վերանկել (եմ, եցի) *v. a.* To look on high.

Վերակոչել (եմ, եցի) *v. a.* To recall, to revoke, to call again or on high.

Վերահայեաց, *adj. ind.* That looks up.

Վերահայցել (եմ, եցի) *v. a.* To ask again; to ask from above.

Վերահանգուցանել (եմ, գուցի) *v. t.* To repose, to make repose.

Վերահասու, *adj. ind.* Knowing, understanding, well advised, enlightened.

Վերաջայնել (եմ, եցի) *v. a.* To call, to name, to pronounce; to cry out.

Վերաջայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cry, voice.

Վերաձգող (ի, աւ) *adj.* That extends.

Վերաճառել (եմ, եցի) *v. a.* To tell or relate before.

Վերաճուցի (ճման, ճմամբ) *s.* Increase, augmentation.

Վերամբանալ (ամ, բարձի) *v. a.* To raise, to heighten: to sustain, to support.

Վերամբարձ, *adj. ind.* Raised, high, sustained. Վերամբարձ ասնիլ, to sustain, to carry. Վերամբարձ թաշիլ, to fly upwards.

Վերամբարձան, *adj. ind.* That bears, that leads on high.

Վերամբարձիչ, *adj. ind.* That raises, that heaves up.

Վերայ See 'ի վերայ.

Վերանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be raised, to mount; to rise.

Վերանորոգել (եմ, եցի) *v. a.* To renew.

Վերանստիլ (իմ, նստայ) *v. n-p.* To be seated, to be placed; to mount upon.

Վերանցեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Surpassed.

Վերաչուել (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերապատուելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Reverend.

Վերապատուել (եմ, եցի) *v. a.* To revere, to honour, to respect.

Վերառաքել (եմ, եցի) *v. a.* To send on high; to send back; to send.

Վերառեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Elevated, raised.

Վերառոցել (եմ, եցի) *v. a.* To raise, to heave up.

Վերառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Elevation, rising.

Վերասլանալ (ամ, սլացայ) *v. n-p.* To fly on high, to soar, to take flight.

Վերաստեղծել (եմ, ստեղծի) *v. a.* To create again, to renew: to discover, to invent.

Վերաքողել (եմ, եցի) *v. a.* To cover again; to cover from above.

Վերաստուլ (սչի, սչաւ) *s.* Inspector: purveyor.

Վերասրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Retribution: addition, augmentation.

Վերարկել (եմ, եցի) *v. a.* To cover, to palliate.

Վերարկու (ի, աւ) *s.* Great-coat, cloak: riding hood: covering. Վերարկու ձիոյ, horse cloth, caparison.

Վերարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of covering; cover; palliation.

Վերացեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Raised, heightened: abstract.

Վերացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To raise, to heighten, to lift, to lift on high; to set up; to abstract.

Վերացուցի (ցման, ցմամբ) *s.* Elevation, exaltation.

Վերացուցում (ցման, ցմամբ) *s.* Abstraction.

Վերացողել (եմ, եցի) *v. a.* To spill; to pour out, to shed, to pour from above.

Վերափոխել (եմ, եցի) *v. a.* To transport, to carry on high, to raise, to bear on high.

Վերափոխում (իման, իմամբ) *s.* Assumption, carrying off.

Վերաբարդել (եմ, եցի) *v. a.* To publish, to divulge, to announce, to preach.

Վերբերել (բեր, բերաւ) *adj.* See Վերբերող:

Վերբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վերբերում:

Վերբերում (թեան, թեամբ) *s.* Elevation; presentation; act of maintaining or supporting.

Վերբերող (ի, աւ) *adj. and s.* That maintains, that supports, that bears.

Վերելակ or Վերելակ (ի, աւ) *adj. and s.* Ascending, that mounts, that is mounted.

Վերելակել (եմ, եցի) *v. n.* To mount. Վերելակել սանդղաթ, to scale.

Վերելք (լից, լիւք) *s. pl.* Elevation, ascension; staircase; act of mounting; scaling ladder; emersion.

Վերերգակ (ի, աւ) *adj. and s.* That sings, that praises. Վերերգակ սաղմոսք, gradual psalms.

Վերերգել (եմ, եցի) *v. a.* To sing, to celebrate, to praise.

Վերերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song; epode.

Վերերևել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To appear, to shoot forth, to be born, to be produced.

Վերերևութ, *adj. ind. and adv.* Apparent, superficial: superficially.

Վերերևութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Superficies, surface; appearance.

Վերբերեմք, *adj. ind.* See Վերամբարձ:

Վերնդունակ (ի, աւ) *adj.* That contains, that sustains, that carries.

Վերնդունել (իմ, ընկալայ) *v. a.* To receive.

Վերնայել (եմ, եցի) *v. a.* To represent; to present, to offer.

Վերնակ (ի, իւ) *adj.* That receives: that sustains, that bears.

Վերնակալուչ, *adj. ind.* See Վերնակալ:

Վերնծիւղել (եմ, եցի) *v. a.* To

shoot or bud again: See Վերբերել:

Վերին (բնայ, բնով) *adj.* Superior, upper, high, that is above; celestial: See Վերնակալ:

Վեր 'ի վայր or 'ի վեր և 'ի վայր, *adv.* High and low; here and there, every where, often. Վեր 'ի վայր լինել, to upset, to overturn, to disorder, to disturb, to confound, to derange.

Վեր 'ի վերայ, *adj. ind. and adv.* Superficial, apparent; superficially, apparently.

Վերլուծական (ի, աւ) *adj.* Analytical.

Վերլուծանել (եմ, լուծի) *v. a.* To analyse, to resolve.

Վերլուծութիւն (թեան, թեմբ) *s.* Analysis, resolution.

Վերծանել (եմ, եցի) *v. a.* To recite, to read.

Վերծանութիւն (թեան, թեմբ) *s.* Recitation, reading.

Վերծանող (ի, աւ) *adj. and s.* Reader, that reads.

Վերջնակ (եմ, եցի) *v. n.* To go, to fly on high.

Վերմակ (ի, աւ) *s.* Coverlet of a bed.

Վերլուզարկել (եմ, եցի) *v. a.* See Վերաաղբել:

Վերնագաւառ (ի, աւ) *s.* Upper part of a country.

Վերնագիր (գրի, գրաւ) *s.* Inscription, title.

Վերնագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Superior, higher.

Վերնագուն (գրան, գրամբ) *s.* Sluice.

Վերնաթեւել See Վերաթեւել:

Վերնաթել, *adj. ind.* That flies upwards.

Վերնայր, *adj. ind.* That receives light from above or from heaven.

Վերնախաղ (ի, իւ) *s.* Note in music.

Վերնախորհի (բոխի, բոխաւ) *s.* Abacus.

Վերնախնամ, *adj. ind.* Protected or provided for by heaven, divine.

Վերնական (ի, աւ) *adj.* Superior, celestial, aerial, ethereal.

Վերնակաւոյց, *adj. ind.* Built on high, celestial.

Վերնակեցող, *adj. ind.* That is of divine or celestial behaviour.

Վերնակողմ (ման, մամբ) *s.* Upper side or part.

Վերնահոս, *adj. ind.* Spilt or poured from above, celestial.

Վերնաճեմ See **Երկնաճեմ**.

Վերնամաշկ (ի, աւ) *s.* Epidermis.

Վերնամարտ (ի, իւ) *adj.* That contends with, that resists Heaven.

Վերնամարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Combat, war with Heaven.

Վերնամրցանակ, *adj. ind.* Crowned, rewarded by Heaven, celestial.

Վերնայարկ (ի, աւ) *s. and adj.* The highest floor of a house, garret, the highest part of a building; roof; vault, arcade: superior, higher, vaulted.

Վերնային (յնոյ, յնով) *adj.* Superior, celestial.

Վերնանշնչ, *adj. ind.* See **Վերնաշնչ**.

Վերնաշուկոյ, *adj. ind.* That leads above or to Heaven.

Վերնատուն (տան, տամբ) *s.* The highest story of a house: guest chamber: orchestra.

Վերնատուող (ի, աւ) *adj.* That gives from Heaven.

Վերնափեղկ (ի, իւ) *s.* Upper covering.

Վերնոս (ի, աւ) *adj. and s.* Epileptical: aerial.

Վերնոսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To be subject to epilepsy.

Վերնոսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epilepsy, falling sickness, fits.

Վերոգրել (եմ, եցի) *v. a.* To write upon or above.

Վերոյ: 'ի վերոյ, *prep. and adv.* Up, upon, above; beyond; over, aloft. 'ի վերոյ կողմանէ, from above. 'ի վերոյ քան, above, over.

Վերոսնել (եմ, եցի) *v. n.* To mount, to go up stairs.

Վերուստ: 'ի վերուստ, *adv.* From above.

Վերջ (ոյ, սվ or ի, իւ) *s.* End, finish, conclusion; bound, extremity: fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border, ribbon, galloon, band, cord; tail, plume, plumage: cadence, fall: back. 'ի վերջ or 'ի վերջ կոյս, behind, backward. 'ի վերջ կոյս նա, հանջել, to draw back, to remove. 'ի վերջ or 'ի վերջոյ, at last, after all, in conclusion, lastly: from behind.

Վերջաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epilogue; peroration.

Վերջաբարձիլ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.*

To return, to be returned, to go back.

Վերջակացութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of remaining behind, removal, cessation, desisting.

Վերջակողմն (ման, մամբ) *s.* Stern, back, posterior part.

Վերջանալ (ամ, ջացայ) *v. n-p.* To be finished or ended, to cease; to be behind, to remain behind; to go away from, to be departed, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of.

Վերջապահ (ի, աւ) *s.* Rearguard.

Վերջացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To finish; to put an end to; to deprive of.

Վերջաւոր (ի, աւ) *s.* Fringe, trimming, pinking; selvage, hem, border; ribbon, galloon, cord. **Չարդարել** 'ի վերջաւորս, to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink.

Վերջաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cadence; end, termination.

Վերջահիք (եանց, եամբք) *adj. pl.* The last. 'ի վերջահանն, lastly, in the last place, after.

Վերջինթեր (ի, աւ) *adj.* Penultimate.

Վերջին (յնոյ, յնով) *adj.* Last; posterior, final; that is behind; ulterior; extreme; supreme.

Վերջնական (ի, աւ) *adj.* Last; final; extreme.

Վերջնաւոր (ի, աւ) *adj.* Last.

Վերջոսիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To return, to be returned; to be drawn back, to retire behind.

Վերջու, *adv.* Lastly, in the last place, after.

Վերսաստկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Impetuosity, violence.

Վերսաստութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sharp, diesis.

Վերստին, *adv.* Once more, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերս, *adj. ind.* Chained, woven, made of chains. **Վերս զրահ**; halbert.

Վերսառաւական (ի, աւ) *adj.* Epigrammatical.

Վերսառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Epigram: inscription, title. **Յօրի նոյ վերսառութեան**, epigrammatist.

Վերսել (եմ, եցի) *v. n.* To dance together.

Վերօրհնել See **Օրհնել**.

Վեց (ցից, ցիւք) *adj. and s.* Six.

Վեցախորշ, *adj. ind.* See **Վեցանկիւն**.

Վեցակողմ, *adj. ind.* See Վեցանկիւն:

Վեցանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Sexangular; hexagon.

Վեցանկիւնի, *adj. ind.* See Վեցանկիւն:

Վեցադի (զւոյ, զեւ) *adj.* Վեցադի նուագարան, Six string instrument.

Վեցապատիկ, *adj. ind. and adv.* Sixfold.

Վեցադարեան, *adj. and s. ind.* Worth six farthings: six farthings.

Վեցադարեան, *adj. ind.* Of six ages or epochs.

Վեցդիմի, *adj. ind.* Hexaedron.

Վեցեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* Six: sixth, the sixth part of a whole.

Վեցերեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* See Վեցեակ:

Վեցերորդ (ի, աւ) *adj. s. and adv.* Sixth: sixthly.

Վեցերեան (ցեցունց, ցեցումբ) *s. pl.* The whole six.

Վեցթւեան, *adj. ind.* Having six wings.

Վեցթեան, *adj. and s. ind.* Having six columns: hexapla.

Վեցեր, *adj. ind. and adv.* Sixth: sixthly.

Վեցեցո, *adv.* Six times.

Վեցեկն, *adj. ind.* Sixfold; six times as much.

Վեցհազարեակ (եկի, եկաւ) *adj. and s.* That contains the number six thousand.

Վեցհազարեան, *adj. and s. ind.* See Վեցհազարեակ:

Վեցմեանի, *adj. ind.* Having six hands.

Վեցոտանի (նւոյ, նեւ) *adj.* Six-footed, having six feet.

Վեցոտեան, *adj. ind.* Hexameter, that has six feet.

Վեցոտանի See Վեցոտանի:

Վեցօրեայ (բէի, բէիւ) *adj. and s.* Of six days: hexameron.

Վզանիւ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.* To be hurled headlong, to be destroyed.

Վզանու, *adj. ind.* Precipitate, dangerous, hazardous; insolent, rude, prejudicial, hurtful.

Վգեան (ենի, ենիւ) *s.* Damage, loss, prejudice; expense, consumption.

Վգեան (ի, աւ) *s.* See Վգեան:

Վէգ (վեգի, վեգաւ) *s.* Dispute, debate, contest: cockal (child's toy).

Վի վէգ քաւ, to dispute, to debate, to contest.

Վէգ (վեգի, վեգաւ) *s.* Dispute, debate, contest, quarrel, difference, controversy, litigation, contention.

Վէմ (վեմի, վեմաւ) *s.* Stone, rock.

Վէպ (վեպի, վեպաւ) *s.* History, narration, tale, recital, discourse, news.

Վէպոսաւ, to narrate, to relate, to tale.

Վէթ (վեթի, վեթաւ) *adj.* High flown, arrogant, proud, saucy, insolent, haughty, fierce.

Վէտական (ի, աւ) *adj.* See Վէթ:

Վէտ (վեթի, վեթաւ) *s.* Cut, incision: wave, flood, billow.

Վէր (վերի, վերաւ) or rather Վէր վերայ, վերք, *s. pl.* Sore, wound; ulcer: cicatrice: bruise, livid contusion; chink; chap; slash; scratch: callousity, hard knot. Վէրս ի վերայ ցնէ, to wound, to cover with wounds.

Վթար (ի, աւ) *s.* Fault, failing.

Վիգ (ի, աւ) *s.* See Չգումբի:

Վիգն (վիգի, վիգաւ) *s.* Vetch.

Վիդ (վիդի, վիդաւ) *s.* Neck, crag.

Վիթ (վիթի, վիթաւ) *s.* Antelope.

Վիթխարի (բւոյ, բեւ) *adj.* Colossal, gigantick, of great stature. Վիթան վիթխարի, colossus. Վիթ լար, giant.

Վիթխարութիւն (թեան, թեան) *s.* Great stature.

Վիթոնի or Վիթոնի (այ, աւ) *s.* Python.

Վիթած (ի, աւ) *adj. and s.* Abortive, born before the time: abortion.

Վիթակ (ի, աւ) *s.* Curtain, veil: flux, current, rivulet, flood.

Վիթանք (նայ, նոք) *s. pl.* Abortion: stream, flowing, flux, flooding.

Վիթել (եմ, եցի) *v. a.* To miscarry, to be brought to bed before the time: to make flow or trickle, to pour out.

Վիթիւ (իմ, ժեցոյ) *v. n-p.* To drop, to trickle, to flow, to fall: to be abortive.

Վիթուլ (ժման, ժմամբ) *s.* Drooping, trickling, flux; abortion.

Վիհ (վիհի, վիհաւ) *s.* Abyss, gulf; trench, ditch, dyke, hollow, cave, cavern; chaos.

Վիճաբան (ի, իւ) *adj.* Fond of dispute, contentious; disputant.

Վիճաբանական (ի, աւ) *adj.* Political; litigious.

Վիճաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To dispute, to debate, to contest.

Վիճաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dispute, debate, contest, strife, controversy, question.

Վիճադրութիւն See Վիճաբանութիւն:

Վիճակ (ի, աւ) *s.* Lot, chance; ballot, balloting; suffrage, voice: lot, portion, share: sorcery: inheritance, possession: destiny, fate, fortune, good fortune: fief: fee farm, farm; precinct, department, district, liberties, extent of jurisdiction, boundary, territory, diocese: seat, situation, state, condition, destination, disposition, part, order, rank, quality, dignity, office, employment, profession. Վիճակ արկանել, to cast lots, to ballot: to practise witchcraft.

Վիճակագրութիւն See Վիճակընկերութիւն:

Վիճակակալ (ի, աւ) *s.* Feudatory: successor.

Վիճակաւոր (ի, աւ) *s.* See Վիճակակալ:

Վիճակաւորութիւն See Վիճակաւորութիւն:

Վիճակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot; witchcraft: balloting, voting: inchoffment.

Վիճակաւոր (ի, աւ) *s.* Incumbent: clergyman, ecclesiastick.

Վիճակաւորել (եմ, եցի) *v. a.* See Վիճակեցուցանել:

Վիճակաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benefice, title, ecclesiastical dignity.

Վիճակել (եմ, եցի) *v. a.* See Վիճակեցուցանել:

Վիճակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To give or to distribute by lot: to make inherit, to put in possession of an inheritance.

Վիճակընկերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Lot, chance; witchcraft.

Վիճակընկէց (կեցի, կեցաւ) *adj.* and *s.* That throws for the chance; sorcerer.

Վիճակիլ (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To fall by chance, to arrive by chance, to happen.

Վիճանք (նաց, նգք) *s. pl.* See Վիճ:

Վիճել (եմ, եցի) *v. n.* To debate, to wrangle, to quarrel, to attack.

Վիճիլ (իմ, չեցայ) *v. n-p.* See Վիճել:

Վիճաբեր (ի, աւ) *adj.* Produced from a stone, from a rock.

Վիճադարան, *adj. ind.* That is hidden in a rock, in a cavern.

Վիճագիր (դրի, գրաւ) *adj. and s.* A layer of stones in a building.

Վիճախարիսի, *adj. ind.* Consolidated by stones, firm.

Վիճածին, *adj. ind.* That produces the stones; that is produced by stone.

Վիճական (ի, աւ) *adj.* That partakes of the nature of stone: that lives in a stone or in a column.

Վիճահատ (ի, աւ) *s.* A piece of stone: See Բարահատ:

Վիճանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To become stone, to become hard.

Վիճատաշ, *adj. ind.* Cut from stone, polished.

Վիճատառել (եմ, եցի) *v. a.* To make stone, to harden.

Վիճարգել, *adj. ind.* Hindered or surrounded by stones.

Վիճարդ, *adj. ind.* See Վիճարդեան:

Վիճարդեան, *adj. ind.* That resembles a stone; of stone; hard.

Վիճացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make stone, to harden, to strengthen.

Վիճափոր, *adj. ind.* Hollowed from stone.

Վիճիղէն (զինի, զինաւ) *adj.* Of stone.

Վիճուաւ, *adj. ind.* Full of, filled with stones.

Վին (փի, փաւ) *s.* Lute.

Վիշապ (ի, աւ) *s.* Dragon, serpent. Վիշապ ծովու, sea dragon.

Վիշապխոտ (ոյ, ով) *s.* Snake root; small dragon; tarragon.

Վիշապամարտ (ի, իւ) *adj.* That fights with a dragon.

Վիշապամուխ, *adj. ind.* Dipped or plunged into a dragon's blood.

Վիշապանալ (ամ, պացայ) *v. n-p.* To become a dragon, a serpent.

Վիշապաշունչ, *adj. ind.* Breathed by a dragon.

Վիշապապատիր, *adj. ind.* Deceived by a dragon, by a serpent.

Վիշապատուան, *adj. ind.* Having the tail of a dragon, of a serpent.

Վիշապաբար (ի, բամբ) *s.* Dracontia.

Վիշապօրէն, *adv.* Like a dragon, like a serpent.

Վիշա (վշտ, վշաւ) *s.* Trouble, grief, affliction, sufferance, torment, labour, tribulation, displeasure, sorrow, inconvenience, disorder, inquietude.

Վիպագիր (գրի, գրաւ) *adj.* and *s.* Historiographer.

Վիպասան (ի, իւ) *s.* Historian, narrator.

Վիպասանական (ի, աւ) *adj.* Historical, narrative.

Վիպասանել (եմ, եցի) *v. a.* To tell, to relate.

Վիպասանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* History, narration, relation, recital.

Վիպասանորէն, *adv.* Historically.

Վիսացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow proud, to render haughty.

Վիրաբերան (ի, աւ) *s.* The mouth or the opening of a wound.

Վիրաբայժ (բուժի, բուժիւ) *s.* Surgeon.

Վիրաբուժական (ի, աւ) *adj.* Chirurgical, surgical.

Վիրաբուժութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Surgery.

Վիրադ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Adversary, antagonist, enemy.

Վիրադութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Enmity.

Վիրած (ի, աւ) *adj.* See **Վիրաւոր**.

Վիրաւադի (ի, իւ) *s.* Probe, surgical instrument.

Վիրաւայ (ի, իւ) *s.* Hollow cave, very deep ditch.

Վիրաւանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of being wounded, wound.

Վիրաւոր (ի, աւ) *adj.* Wounded; killed, dead.

Վիրաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To wound.

Վիրաւորել (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be wounded.

Վիրաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wound, contusion.

Վիրդ (վրդի, վրդաւ) *s.* Club, staff; great stone.

Վիշայ (ի, իւ) *s.* Witness; voucher; martyr.

Վիշայաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Martyrology.

Վիշայական (ի, աւ) *adj.* and *s.* That belongs to a martyr: testimonial; certificate.

Վիշայակից (կցի, կցաւ) *adj.* and *s.* That gives evidence with another: that suffers martyrdom with another.

Վիշայանց (ի, աւ) *s.* See **Վիշայաբան**.

Վիշայասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves martyrs.

Վիշայարան (ի, աւ) *s.* Chapel or tomb of a martyr.

Վիշայել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To witness, to give evidence; to attest, to certify; to protest: to suffer martyrdom.

Վիշայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Evidence; allegation, citation, approval, confession; attestation, certificate; authority; vouching; demonstration, proof, document, example, protestation; report: martyrdom. **Վիշայութիւն գնել**. See **Վիշայել**.

Վիշայուհի (հւղ, հեաւ) *s. f.* A female martyr.

Վիշայ ա ի, *adv.* Like a martyr.

Վհամեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To discourage, to dishearten, to frighten, to cause despair.

Վհամեցուցիչ (ցիչ, ցչաւ) *adj.* That makes despair or that discourages, that dispirits.

Վհամիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To lose courage, to be disheartened, to despair.

Վհամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Discouragement, loss of spirit, languor, despair.

Վհահարցող (ցկի, ցկաւ) *s.* Sorcerer, magician.

Վհուլութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sorcery, divination.

Վհուկ (վհկի, վհկաւ) *s.* Sorcerer, wizard, that is possessed with a familiar spirit: familiar spirit. **Վիկ վհուկ**, prophetess, pythoness, witch, sorceress.

Վճար (ի, իւ) *s.* Recompence, compensation, payment, acquittance, discharge: end, finish.

Վճարել (եմ, եցի) *v. a.* To recompense, to restore, to compensate; to pay, to settle one's accounts; to clear, to free of debts: to stop; to resolve; to expedite: to satisfy: to conclude, to finish, to end, to terminate: to obstruct, to hinder. **Վճարել զպարտ**, to pay, to settle a debt. **Վճարել զգրաման**, to reimburse. **Վճարել զհաշիւն**, to pay a balance. **Վճարել զկեանս**, to end one's life, to die.

Վճարումն (բման, բմամբ) *s.* Compensation, satisfaction, payment, pay.

Վճիւ (վճույ, վճում) *s.* Sentence,

judgment, decree, consultation, act, decision, definition, resolution, declaration, ordinance. Վճիռ հասանել See Վճռել:

Վճիւր (վճաի, վճաւ) *adj.* Clear, pure, clean.

Վճռաբար, *adv.* Decisively, decidedly, definitively; peremptorily.

Վճռական (ի, աւ) *adj.* Decisive, definite, peremptory.

Վճռել (եմ, եցի) *v. a.* To decide, to determine, to define, to resolve, to judge, to deliberate; to adjudge, to sentence, to declare, to ordain; to decree; to pronounce; to condemn; to enact, to order.

Վնաս (ու, ու) *s.* Injury, prejudice, wrong, damage, ill, hurt, loss, grief, detriment, disadvantage, offence, fault, sin, injustice, mischief.

Վնասակար (ի, աւ) *adj.* Hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial, evil-doing, malicious, bad, wicked, dangerous, ruinous, disastrous, rascally: guilty: shocking, offensive.

Վնասակարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of any thing prejudicial: See Վնաս:

Վնասահար (ի, աւ) *adj.* See Վնասակար:

Վնասահարութիւն See Վնասակարութիւն:

Վնասապարտ (ի, իւ) *adj.* Guilty, damnable.

Վնասապարտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Guiltiness, guilt, crime, fault, sin: implication.

Վնասակեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Evil-doing, malicious, bad, wicked.

Վնասել (եմ, եցի) *v. a.* To hurt, to injure, to prejudice, to damage, to wound, to shock, to offend, to do wrong, to bring loss or harm.

Վշեայ, *adj. ind.* See Վշեղէն:

Վշեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of line or flax.

Վշտաղին, *adj. ind. and adv.* Sorrowful, afflicted, annoyed, vexed: sorrowfully, dolefully, with grief.

Վշտաղենել (եմ, եցի) *v. a.* To afflict, to vex, to incommode, to disquiet.

Վշտաղենիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be irritated, to be discontented, to be sorry.

Վշտաղած, *adj. ind.* See Վշտաղեց:

Վշտաղեաց (դեցի, դեցաւ) *adj.* See Վշտաղեց:

Վշտալի, *adj. ind.* See Վշտաղեց:

Վշտալից, *adj. ind.* Sorrowful, vexed, afflicted: perplexing, afflicting, vexatious.

Վշտակեաց (կեցի, կեցաւ) *adj.* Miserable, that is suffering.

Վշտակեր (կրի, կրաւ) *adj.* Suffering, that suffers, painful.

Վշտակից (կցի, կցաւ) *adj.* That suffers with another; compassionate.

Վշտակրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, grief, trouble.

Վշտակցել (եմ, եցի) *v. n.* See Վշտակցիլ:

Վշտակցիլ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To pity, to partake the grief of another.

Վշտակցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compassion, condolence.

Վշտահան (ի, աւ) *adj.* Laborious, painful.

Վշտահար (ի, աւ) *adj.* Vexed, afflicted.

Վշտամբեր (ի, աւ) *adj.* Suffering, patient.

Վշտամբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, patience.

Վշտանալ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To suffer, to endure, to be incommoded, to be inconvenienced, to be tormented, to toil; to be vexed, to be irritated, to be sad, to be afflicted, to be offended.

Վշտաշարճար, *adj. ind.* Harassed, enduring, suffering.

Վշտատես (ի, աւ) *adj.* Suffering, plagued, discomposed.

Վշտատեսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sufferance, trouble, grief, plague, disquietude.

Վշտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To plague, to discompose, to inconvenience, to disoblige, to make suffer, to vex, to cause displeasure, to tease, to offend, to provoke, to affront, to sadden, to grieve, to afflict.

Վշտմբեր See Վշտամբեր:

Վոհմակ (ի, աւ) *s.* Herd, flock.

Վոռէ (ի, իւ) *s.* Boreas.

Վոռէաս (ի, աւ) *s.* See Վոռէ:

Վռն See Վին:

Վռշ (վըջ, վըվ) *s.* Flax, line; hemp.

Վսեմ (ի, աւ) *adj.* Sublime, eminent, high, elevated, supported, excellent, noble.

Վսեմական (ի, աւ) *adj.* See Վսեմ:

Վսեմանալ (ամ, մացայ) *v. n-p.* To excel, to surpass, to rise above, to be elevated.

Վսեմապատիւ, *adj. ind.* Most excellent.

Վսեմապէս, *adv.* Sublimely, eminently, excellently.

Վսեմափառ (ի, իւ) *adj.* Most eminent.

Վսեմափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Eminence.

Վսեմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sublimity, elevation, nobility; excellence, eminence, grandeur, highness.

Վսեր: 'ի վսեր դալ, To be opposed, to be contrary to.

Վստահ (ի, աւ) *adj.* Confident, well assured, bold.

Վստահայից, *adj. ind.* Assured, with boldness.

Վստահանալ (ամ, հացայ) *v. n-p.* To trust, to take confidence, to be assured, to place confidence.

Վստահարան (ի, աւ) *s.* Assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To assure, to give hopes.

Վստահութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trust, confidence, assurance, boldness, security, expectation, hope.

Վտակ (ի, աւ) *s.* Rivulet, current of water, brook, small river or stream.

Վտակահոս, *adj. ind.* Trickling.

Վտականալ (ամ, կացայ) *v. n.* To trickle, to fall or run down in drops.

Վտակարբու, *adj. ind.* Watered by means of a rivulet.

Վտանդ or Վտանկ (ի, աւ) *s.* Peril, danger, risk, inconvenience, chance, hazard, ill, misfortune. Վտանդաւ, perilously, hazardously, dangerously.

Վտանդաւոր (ի, աւ) *adj.* Perilous, dangerous, venturous; hazardous; that is in danger.

Վտանդել (եմ, էջի) *v. a.* To put in peril, in danger, to expose, to compromise, to venture, to hazard, to put in jeopardy, to risk; to importune, to torment.

Վտանդեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտանդել:

Վտանդիլ (իմ, դեցայ) *v. n-p.* To be in peril or in danger, to be in jeopardy.

Վտառ (ի, աւ) *s.* Troop, multitude, flock. Վտառք ձկանց, shoal of fish.

Վտառ առ վտառ, in a flock.

Վտառապահ (ի, աւ) *s.* Porter.

Վտարակ (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարական (ի, աւ) *adj.* See Վտարանդի:

Վտարանդել (եմ, էջի) *v. a.* To banish, to drive away, to exile, to confine, to expatriate, to make wander or stray.

Վտարանդի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Banished, exiled, expatriated, vagabond, wandering; emigrant: uncertain.

Վտարանդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Banishment, exile; emigration: uncertainty.

Վտարանջեալ (ելոյ, էլով) *adj.* Revolted, rebellious.

Վտարանջել (եմ, էջի) *v. n.* To revolt, to rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանջեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To cause to revolt, to raise up against, to make rebel.

Վտարանջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Revolt, rebellion, insurrection, resistance, mutiny.

Վտարել (եմ, էջի) *v. a.* To banish, to drive away, to remove, to dislodge, to confine, to exile, to send away; to drive back, to repel.

Վտարեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See Վտարել:

Վտարումն (րման, րմամբ) *s.* Banishment, exile; repulse, repercussion.

Վտաւակ (ի, աւ) *s.* Shift; lawn sleeves, surplice: See Պաշտաւոր and Նապորա:

Վտաւան (ի, աւ) *s.* Stadium (length of 125 geometrical paces): See Վապարէզ:

Վտաւառ (ի, աւ) *s.* Curtain, veil, covering.

Վտեան See Վտաւան:

Վտիւր (վտի, վտաւ) *adj.* Lean, dry, haggard, sorry, lank, consumptive; light, weak.

Վտաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Marasmus.

Վտեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make lean or thin, to extenuate, to weaken.

Վտիլ (իմ, տեցայ) *v. n-p.* To become thin or lean, to be emaciated, to be weakened: to become dry.

Վտառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Leanness, weakness.

Վրան (ի, աւ) *s.* Tent, pavilion: barracks. Վրան ժամու, Jewish tabernacle.

Վրանաբնակ (ի, աւ) *adj.* That lives under a tent, under a pavilion, lodged in tents.

Վրացի կոճ See Եղբորոս:

Վրգով See Վրգովիւն:

Վրգովաւեր (սրի, սիրաւ) *adj.* Seditious, restless, mutinous.

Վրգովել (եմ, եցի) *v. a.* To trouble, to shake, to agitate, to move, to quarrel, to disturb, to confound, to disorder, to raise, to jog.

Վրգովիլ (եմ, վեցայ) *v. n-p.* To be disturbed, to be disquieted, to be agitated, to be shaken; to be moved, to be irritated.

Վրգովիւն, *s. ind.* Trouble, quarrelling, disorder, rising, emotion, agitation, movement, sedition, confusion, alarm, shock.

Վրգովութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վրգովիւն:

Վրգովումն (վման, վմամբ) *s.* See Վրգովիւն:

Վրէժ (վրէժու, վրէժու) *s.* Vengeance, revenge. Առնուլ զվրէժ or զվրէժս, խնդրել or պահանջել զվրէժ, հանել զվրէժս or զբխնու վրէժն, to avenge, to avenge one's self, to take vengeance, to be revenged. Վրէժս լուծանել or աւալ, to take vengeance; to be avenged or punished.

Վրէժաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վրէժխնդիր:

Վրէժաւորութիւն See Վրէժխնդրութիւն:

Վրէժխնդիր (զրի, զրաւ) *adj.* Vengeful, revengeful, vindictive.

Վրէժխնդրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vengeance, revenge.

Վրէպ (վրէպի, վրէպաւ) *s. and adj.* Want, failing, fault: wanting, failing, deprived of. Վրէպ լինել, to want, to fail, to be deprived of.

Վրէժաբեր (ի, աւ) *adj.* Vindictive.

Վրէժագործ (ի, աւ) *adj.* Spiteful, revengeful.

Վրէժագործակ (ի, աւ) *adj.* See Վրէժագործ:

Վրէժագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vengeance.

Վրէժակ (ի, աւ) *adj. and s.* Vindictive: instrument of vengeance.

Վրէժակել (եմ, եցի) *v. a.* To avenge, to take vengeance.

Վրէժապարտ (ի, եւ) *adj.* Guilty, worthy of being avenged.

Վրէժաւոր (ի, աւ) *adj.* See Վրէժխնդիր:

Վրէպագործ (ի, աւ) *adj.* Defective, perverse, wicked.

Վրէպագործել (եմ, եցի) *v. n.* To fail, to commit a fault.

Վրէպագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Failing, fault, perversity, wickedness.

Վրէպակ (ի, աւ) *s. and adj.* Fault, failing, defect, slip, error; mistake: wanting, failing, false, perverse, wicked, unjust.

Վրէպական (ի, աւ) *adj.* Faulty, fallible.

Վրէպականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fault, failing; fallibility.

Վրէպակընտիր, *adj. ind.* That fails in his choice, in his discernment.

Վրէպանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Fault, defect, failing, error, mistake.

Վրէպել (եմ, եցի) *v. n. and a.* See Վրէպեցուցանել and Վրէպիլ:

Վրէպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make fail or miss, to turn aside, to mislead, to pervert, to deceive: to deprive, to take away.

Վրէպիլ (եմ, պեցայ) *v. n-p.* To fail, to lose, to sin, to stray, to be deceived, to be estranged, to be misled, to get loose, to be mistaken, to be under a mistake: to be destitute.

Վրէպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See Վրէպանք:

Վրձին or Վրձին (ձնի, ձնաւ) *s.* Brush: pencil.

Վրձնել or Վրձնել (եմ, եցի) *v. a.* To brush.

Վրնջել (եմ, եցի) *v. n.* To neigh. Վրնջիւն, *s. ind.* Neighing.

Վրնջողական (ի, աւ) *adj.* That neighs.

Վրնջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Neighing.

Վրնջող (ի, աւ) *adj.* That neighs.

S

S (*dune*) D. Consonant, thirty first letter of the Armenian alphabet. On account of the affinity of sound, it is sometimes confounded with 'Ի and 'Թ, for example: Արգանգ, արգանտ; ընտել, ընդել; տենգ, տենա; գինա, գինգ; աժգոհ, գժգոհ; աժգոյն, գժգոյն; կաթնայ, կասայ; փաթեթ, փաթեա; շիթ, շիա:

S at the beginning of words it is sometimes a negative particle, for example: Տգեղ, deformed, disfigured: գգէտ, ignorant, that knows nothing: գհաս, that is not ripe.

S between words it is sometimes an augmentative particle, for example: բեկոր, բեկորոր; կրտեր, կրտերոր; բեկել, բեկելել; քակել, քակելել; փեռեկել, փեռեկելել; նողկալ, նողկալալ:

S or **ս** with a line above denotes the number four thousand.

Տարաւ (Hebrew word) Of flux, of line.

Տարեանէ or **Տարեանի** (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Tavern: See կրպակ:

Տաշնապ (*ի, աւ*) *s.* Haste, solicitude, restlessness, necessity, embarrassment, despair, trouble, irksomeness, restless care; misery, sorrow, misfortune; violence, impetuosity; great heaviness of heart; oppression. **Տաշնապաւ**, in haste, with precipitation; immediately, instantly: violently, impetuously.

Տաշնապափոյթ, *adj. ind.* Urgent, diligent.

Տաշնապել (*եմ, եցի*) *v. a.* To urge, to hasten, to solicit, to use diligence, to compel, to put to trouble, to embarrass, to rack, to torment, to constrain, to pursue, to force, to tease, to importune.

Տաշնապեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Տաշնապել**:

Տաշնապիլ (*իմ, պեցայ*) *v. n-p.* To be in haste, to be hurried, to be disturbed, to be embarrassed, to be tormented, to rack one's brains, to take trouble, to have an urgent and pressing necessity, to be in despair.

Տագր (*գեր, գերբ*) *s. m.* Brother in law (husband's brother).

Տաճան See **Տաճանք**:

Տաճանաբար, *adv.* With much trouble, painfully, laboriously, with difficulty.

Տաճանագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more difficult, painful, very laborious.

Տաճանալից, *adj. ind.* See **Տաճանալան**:

Տաճանալան (*ի, աւ*) *adj.* Painful, laborious, fatiguing, grievous, hard, vexatious, tiring, difficult, uneasy, rude, heavy, incommodious, annoying.

Տաճանալիք (*կրի, կրաւ*) *adj.* See **Տաճանալան**:

Տաճանալոծ, *adj. ind.* Fatiguing: tired:

Տաճանառեւել, *adj. ind.* Horrible, shocking, hideous.

Տաճանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Տաճանալան**:

Տաճանադոյլ, *adj. ind.* That walks with difficulty, tired.

Տաճանիլ (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Laborious, fatiguing: See **Տաճանալան**:

Տաճանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To take great pains, to toil, to be fatigued, to give one's self trouble, to have much trouble, to labour.

Տաճանուծն (*նման, նմաք*) *s.* Fatigue, labour, trouble, toil, weariness, pain.

Տաճանք (*նոց, նոք*) *s. pl.* See **Տաճանուծն**:

Տալ (*ի, իւ*) *s. f.* Sister in law (husband's sister).

Տալ (*ամմ, ետաւ*) *v. a. irr.* To give, to present, to offer; to concede, to grant; to bestow, to provide, to furnish, to lend; to divide, to distribute; to abandon, to expose, to give up: to make, to render, to produce, to make become, to cause. **Պատուէր** or **հրամաւ աւլ**, to command, to order, to prescribe. **Պատասխանի աւլ**, to answer, to reply. **Չեւն աւլ**, to give help, to succour, to aid. **Տալ բարբառիլ**, to make speak. **Տալ զանձն**, to addict one's self to, to apply to; to abandon one's self to, to give one's self up to.

Տալիք (*լեաց, լեք*) *s. pl.* Gift.

Տախա (*ի, իւ*) *s.* Throne, raised seat: bed, bedstead.

Տախակ (ի, աւ) *s.* Board, plank, table, tablet: lath, plate, ironplate, thin plate of metal. **Տախակ խաղու**, backgammon board, draught board, chessboard. **Տախակ դաստաստի**, pectoral; rational.

Տախակագործ (ի, աւ) *adj.* Made of wood or of board.

Տախակամած (ի, իւ) *adj.* and *s.* Provided or covered with planks, wainscotted, furnished with scaffolding, enclosed, planked in; nailed in: platform: wainscoting: beam, pile of boards: inlaid floor, inlaid work: scaffold, scaffolding: lattice. **Տախակամած յառակ նաւի**, deck, forecastle.

Տախակաշար, *adj. ind.* Covered with planks: See **Տախակամած**.

Տախապար: Արկանիւ ի տախապար See **Տախապարիւ**.

Տախապարիւ (եմ, եցի) *v. a.* To throw down, to overthrow.

Տած (ի, իւ) *s.* See **Տածուն**.

Տածել (եմ, եցի) *v. a.* To nourish, to feed, to sustain: to hatch; to foment.

Տածիւ (ծի, ծաւ) *adj.* and *s.* Nutritive, nourishing.

Տածողական (ի, աւ) *adj.* Nourishing, nutritious, alimentary, nutritive.

Տածուն (ծման, ծմամբ) *s.* Nourishment, aliment, sustenance.

Տակ (ի, աւ) *s.* Root, stalk. **Տակ աւնող**, to take root.

Տակաւ (ի, աւ) *s.* Barrel, cask, pipe, vessel, cag, small cask; butt.

Տակաւագործ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Cooper.

Տակաւագործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cooperage.

Տակաւապետ (ի, աւ) *s.* Cupbearer; butler; steward.

Տակաւապետել (եմ, եցի) *v. n.* To give drink.

Տակաւապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Butler's office.

Տակաւ, *adv.* Slowly, little by little: yet, still; not yet: more: whilst, as long as, during. **Մինչդեռ աւակաւ**, whilst. **Տակաւ աւակաւ**, by degrees, little by little.

Տակաւին, *adv.* Still, yet; whilst, as long as, during.

Տաղ (ի, իւ) *s.* Song, lay, verses for singing: canticle, hymn.

Տաղաի See **Շաղաի**.

Տաղանդ (ի, աւ) *s.* Talent (weight).

Տաղալագի (ի, իւ) *s.* Versifier.

Տաղալագիել (եմ, եցի) *v. n.* To versify.

Տաղալագիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Versification; verse.

Տաղասաց (ի, աւ) *s.* Ballad maker, song writer.

Տաղարան (ի, աւ) *s.* Song book.

Տաղաւար (ի, աւ) *s.* Tabernacle, tent, barrack, hut, lodging, cabin.

Տաղաւարահար (ի, աւ) *s.* Տօն տաղաւարահարաց, Feast of tabernacles.

Տաղաւարիւ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To lodge in a hut, to be lodged, to live, to dwell.

Տաղել (եմ, եցի) *v. a.* To mark with a hot iron.

Տաղերգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Song, ballad, ode.

Տաղապել (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To enrage, to be harassed, to be plagued, to be made uneasy, to be displeased, to be sorry, to be vexed, to be tired of, to be embarrassed.

Տաղակազարական (ի, աւ) *adj.* Very disgusting, detestable, horrible, nauseous.

Տաղակալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* To nauseate, to be tired, to be displeased, to be vexed.

Տաղակալի (լոյ, լեաւ) *adj.* Tiresome, disgusting, displeasing, fastidious.

Տաղականալ (ամ, կացայ) *v. n-p.* See **Տաղակալ**.

Տաղականք (նաց, նգք) *s. pl.* See **Տաղակութիւն**.

Տաղականեսակ, *adj. ind.* Ugly, detestable, horrible, disgusting, offensive.

Տաղակացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To tire, to disgust.

Տաղակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Ennui, disgust, nausea, displeasure, aversion.

Տաղաւիկ (ակի, ակաւ) *adj.* Tedious, disgusting, displeasing, disagreeable, tiresome: tired.

Տաճար (ի, աւ) *s.* Palace, hotel, court: temple, fane, church.

Տաճարակապու See **Սեղանակապու**.

Տաճարակից (կցի, կցաւ) *s.* Feasting companion.

Տաճարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become a palace, a house or a temple.

Տաշարապետ (*ի, աւ*) *s.* Steward: president or head of a feast.

Տաշարացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make a palace, a house or a temple.

Տաշիկ (*շի, շիւա*) *s. and adj.* Turk. **Տաշիկ ձի**, barb, Barbary horse. **Տաշիկ ուղտ**, dromedary.

Տաշիկնակ (*ի, աւ*) *s.* Whip, rod. **Տաժալի** (*լւոյ, լեաւ*) *s.* Watch-tower (at the top of houses) : See **Տանիք** :

Տամկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To be wet or moistened, to become humid.

Տամկացութիւն See **Տամկութիւն** : **Տամկացուցանել** (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make humid, to wet, to damp, to moisten, to make wet and humid.

Տամկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Humidity, moisture, wetting.

Տամուկ (*մի, միւա*) *adj.* Humid, moist, wet. **Նկարել 'ի տամուկ**, to paint in fresco.

Տանիլ (*իմ, տարայ*) *v. a. and n.* To carry; to lead, to bring, to fetch away, to lead back, to lead again, to conduct, to fetch, to bring back, to carry away, to transport, to refer, to carry on; to take away, to carry off; to keep; to hold; to contain, to include; to bear, to suffer, to endure, to tolerate, to permit.

Տանիք (*նեոյ, նեօք*) *s. pl.* Platform; turret; summit; roof.

Տանձ (*ի, իւ*) *s.* Pear.

Տանձի (*ձւոյ, ձեաւ*) *s.* Pear-tree.

Տանուտէր (*տեաւն, տերամբ*) *s.* Master of a house; master, chief, superior, governor.

Տանուտէրաբար, *adv.* Masterly.

Տանուտէրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of the master of a house; principality, government.

Տաննանկան (*ի, աւ*) *adj.* Tormenting, that tortures, afflicting, inflicting.

Տաննարան (*ի, աւ*) *s.* Instrument to torture some body.

Տաննաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Tormenting.

Տաննաք (*նոյ, նոք*) *s. pl.* Torment, torture, punishment, rack, infliction, suffering, pain.

Տանքիլ (*եմ, եցի*) *v. a.* To torment, to torture, to put to the rack, to afflict.

Տաննողան (*ի, աւ*) *adj.* That torments, tormenting.

Տաննք (*նոյ, նոք*) *s. pl.* See **Տաննաք** :

Տանութիւն (*կնոջ, կնամբ*) *s. f.* Mistress.

Տաշածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Cut, polished, smoothened.

Տաշել (*ի, աւ*) *s.* Chip, shaving. **Տաշել** (*եմ, եցի*) *v. a.* To trim, to cut, to thin, to lessen, to polish, to smoothen.

Տաշի See **Սաաշի** :

Տաշ (*ի, իւ*) *s.* Hutch, kneading trough; backing tub, tub, small cistern; basin; cup: shoot of a vine, layer of a vine, slip; bed of a river.

Տաշաւել (*ի, աւ*) *adj.* Provided with slips.

Տաշաւթաւ, *adj. ind.* Planted with slips of the vine. **Տաշաւթաւ անել**, to plant with slips of the vine.

Տաշաւոր (*ի, աւ*) *adj.* See **Տաշաւել** :

Տաւ (*ոյ, ուլ*) *s.* Ardour, heat, warmth, sun-burning, fire.

Տաւալ : **Տաւալ յերկիր կործակի**, To fall, to be overturned, to be thrown on the ground, to shrink down.

Տաւալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To overturn, to fell to the ground, to beat down, to throw on the ground, to make tumble, to subvert, to demolish, to destroy, to ruin: to roll, to turn.

Տաւալեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Տաւալել** :

Տաւալումն (*լման, լմամբ*) *s.* Overturning, subversion, fall, shrinking, demolition, ruin: rolling.

Տաւախաւն, *adj. ind.* Ardent, warm, burning.

Տաւախարշ, *adj. ind.* Burning. **Տաւախարշ անել**, to burn.

Տաւակ (*ի, աւ*) *s.* Frying-pan.

Տաւակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To fry.

Տաւայեղք, *adj. ind.* Burning, ardent, very hot.

Տաւան (*ի, աւ*) *s.* Great box or trunk: tomb, sepulchre, urn: ark, vessel that saved Noah in the deluge.

Տաւանագիր (*դրոյ, ուլ*) *s.* Epitaph.

Տաւանալ (*ամ, պոցայ*) *v. n-p.* To be warmed, to be hot excessively, to be burnt.

Տաւանակ (*ի, աւ*) *s.* Chest, box, coffer, little trunk, drawer: tabernacle.

Տապանատեղ (ի, աւ) *s.* Sepulchre, cave.
Տապանառուն (աւն, ասմբ) *s.* See **Տապանատեղ**.
Տապանաքար (ի, բամբ) *s.* Tomb-stone.
Տապաս (ի, իւ) *s.* and *adj.* Mat; cloth; carpet: extended, overturned, fallen. **Տապաս արկանել**, to lie sprawling on the ground, to overset, to throw to the ground.
Տապար (ի, աւ) *s.* Hatchet, axe.
Տապարտաւ *adj. ind.* Cut or thinned by a hatchet.
Տապարաւոր (ի, աւ) *adj.* Provided with a hatchet or axe.
Տապացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To warm, to heat excessively.
Տապեան, *adj. ind.* Ardent, burning.
Տապիւ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* See **Տապանաւ**.
Տաւ (ի, իւ) *s.* Letter, character: See **Տարր**.
Տառազան (ի, աւ) *s.* Handbasket, hamper, fish basket.
Տառապագին, *adj. ind.* Unhappy, miserable.
Տառապանք (նաց, նօք) *s. pl.* Anguish, distress, affliction, trouble, disaster, misfortune, misery, tribulation, vexation, torment, labour, fatigue.
Տառապեալ (ելոյ, ելով) *adj.* Unhappy, miserable, poor, pitiable.
Տառապեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To inconvenience, to vex, to afflict, to oppress, to annoy, to ill-treat, to molest, to disturb, to labour, to fatigue, to trouble, to torment, to irritate: to violate, to ravish a girl or a woman.
Տառապել (իմ, պեցայ) *v. n-p.* To be uneasy, to be tormented, to be annoyed, to suffer, to feel pain.
Տառառոկ (ի, աւ) *s.* Great coat, cloak.
Տառեխ (ի, աւ) *s.* Sort of fish.
Տառեղն (ղան, զամբ) *s.* Stork.
Տասներորդ (ի, աւ) *s.* Tithe; tenth.
Տասներորդական (ի, աւ) *adj.* Titheable.
Տասներորդել (եմ, եցի) *v. a.* To tithe, to raise tithes.
Տասներորդելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Titheable.
Տասներորդիչ (դչի, դչաւ) *adj.* and *s.* Tithe proctor.
Տասն (սին, սամբ) *adj.* Ten.

Տասնաբանեայ See **Տասնպատգաւաւան**.
Տասնաղի (ղւոյ, ղեաւ) *adj.* With ten strings.
Տասնամեայ, *adj. ind.* Decennial, of ten years.
Տասնամսեայ, *adj. ind.* Of six months.
Տասնանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Decagon.
Տասնպետ (ի, աւ) *s.* Decurion: tithing man.
Տասնաւոր (ի, աւ) *adj.* Denary.
Տասնեակ (եկի, եկաւ) *adj.* and *s.* Decade, ten.
Տասներեակ (եկի, եկաւ) *s.* See **Տասնեակ**.
Տասներորդ (ի, աւ) *adj.* and *adv.* Tenth; tenthly.
Տասներեան or **Տասնեքին** (նեցուն, նեքումբ) *s. pl.* The whole ten.
Տասնհարուածեայ, *adj. ind.* Of ten plagues of Egypt.
Տասնպատգամեան, *adj. ind.* Decalogue.
Տասնպատիկ, *adj. ind.* and *adv.* Tenfold, ten times as much.
Տասնպատկել (եմ, եցի) *v. a.* To increase tenfold.
Տասնպետ (ի, աւ) *s.* Decemvir.
Տասնպետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decemvirate.
Տասնվանիկ or **Տասնվանիկեան**, *adj. ind.* Decasyllabick.
Տասնփեղեան, *adj. ind.* Of ten curtains or pieces.
Տասնօրեայ (բեի, բեիւ) *adj.* Of ten days: decameron.
Տատամական (ի, աւ) *adj.* See **Տատամելի**.
Տատամելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Subject to painful recollections, uneasy, gloomy.
Տատամել (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To have painful or embarrassing thoughts, to be uneasy, to be concerned, to be in trouble.
Տատամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Care, inquietude, vexatious perplexity, embarrassment.
Տատան, *adj.* and *s. ind.* Jogged, shaking, tottering, vacillating: See **Տատանումն**: 'ի տատանի կաւ See **Տատանել**.
Տատանել (եմ, եցի) *v. a.* To jog, to stagger, to swing, to move backwards

and forwards, to move, to shake, to wag, to toss, to agitate.

Տատնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To jog, to wag, to totter, to vacillate, to tremble, to flutter about, to struggle, to walk in an affected style, to be shaken, to be agitated, to be staggered.

Տատնուլն (նման, նմամբ) *s.* Jogging, jostling, staggering, agitation, movement, shaking, trembling, tottering, vacillating, removing.

Տատուկ or **Տատալ** See **Տատակ**:

Տատակ (ի, աւ) *s.* Thistle.

Տատակաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces thistles or teasels.

Տատակացան, *adj. ind.* That is sewn with thistles or teasels.

Տարակ (ի, աւ) *s.* Turtle dove, turtle.

Տար, *adj. ind.* Far off, distant.

Տարաբաժանիլ (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to divide, to remove, to disperse.

Տարաբաժին, *adj. ind.* Divided, separated, removed.

Տարաբերիլ (եմ, եցի) *v. a.* To bear here and there, to shake, to agitate, to drive.

Տարաբերիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be borne here and there, to be agitated, to be shaken.

Տարաբերուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Agitation, shaking, undulation.

Տարանակ (ի, աւ) *adj.* That lives far off, removed. **Տարանակ լինել**, to be removed, to dwell afar off, to estrange one's self.

Տարանակուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Removal, act of living at a distance.

Տարադիր, *adj. ind.* Proscribed, removed, driven away. **Տարադիր առնել** See **Տարադրել**:

Տարադնաց, *adj. ind.* Estranged, removed.

Տարադործ (ի, աւ) *adj.* Useless, idle.

Տարադրական (ի, աւ) *adj.* Proscribed; banished, excluded.

Տարադրել (եմ, եցի) *v. a.* To proscribe, to banish, to drive away, to remove, to exclude.

Տարադրիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be proscribed, banished or excluded.

Տարադրուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Proscription, ban, banishment, exclusion.

Տարազանիլ (եմ, եցի) *v. a.* To discern, to distinguish: See **Որոշել**:

Տարազեմ, *adj. ind.* Estranged. **Տարազեմ երթալ** or **զնալ**, to be estranged, to be driven away, to go afar.

Տարազեւ, *adj. ind.* Discordant, that is not suitable, that does not agree, absurd, extravagant, extraordinary: distant: See **Տարազեմ**:

Տարազիմուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Removing, act of absenting one's self or of removing.

Տարազ (աւ, ու) *s.* Manner, fashion: form, figure; formality; state; condition; usage; sort, kind; gender; formula, pattern, model.

Տարազ (ի, իւ) *s.* Agarick.

Տարազագործ (ի, աւ) *adj. and s.* Master, artist, that makes any thing with skill.

Տարազարդ (ի, իւ) *adj.* Disagreeable, without ornament, without grace, deformed.

Տարազարդուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Want of elegance, deformity.

Տարաչեւս, *adj. ind.* That is without clothes.

Տարաժամ (աւ, ու) *adj. and adv.* Overtime, too late; out of season, unseasonable; arrived inopportunist, unlooked for, unexpected; slow, tardy; that is not ripe or of full age; gone, declined. **Տարաժամ, տարաժամու** or **ի տարաժամու**, late, inopportune. **Տարաժամ աւուրց**, that is not full grown, young.

Տարաժամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To decline, to be on the decline, to begin to go down (speaking of the day), to begin to be night.

Տարաժամուծիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Decline. **Տարաժամուծիւն աւուրց**, decline of day.

Տարալծել (եմ, եցի) *v. a.* To drive away, to banish.

Տարալեզու (ի, աւ) *adj.* That speaks another language, foreign.

Տարալուծական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive.

Տարախոս (ի, աւ) *adj.* Dumb, that cannot speak.

Տարած (ի, աւ) *adj.* Dilated, spread. **Տարած անկանիլ**, to be stretched, to be thrown to the earth.

Տարածածք (բաժանաց, բաժանօք) *s. pl.* Extent, diffusion.

Տարածական (ի, աւ) *adj.* That can be dilated or extended.

Տարածականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dilatability, extensiveness.

Տարածանել (եմ, եցի) *v. a.* To stretch out, to spread, to unfold, to extend; to spill; to dilate: to propagate; to lengthen, to augment.

Տարածանիլ (իմ, ծեցայ) *v. n-p.* To be stretched out, to be spread; to be extended.

Տարածատակ, *adj. ind.* That has a very spreading root.

Տարածել (եմ, եցի) *v. a.* See **Տարածանել**.

Տարածոց (ի, աւ) *s.* Extension. **Տարածոց արկանել**, to extend, to stretch.

Տարածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Extent, dimension, latitude; dilatation, extension, expansion, propagation, diffusion.

Տարածումն (ծման, ծմամբ) *s.* See **Տարածութիւն**.

Տարակայ (ի, իւ) *adj.* Distant, removed.

Տարակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distance, removal.

Տարակական, *adj. ind.* Without suspicion.

Տարակաց See **Տարակայ**.

Տարակարծ or **Տարակարծի**, *adj. ind.* Unthought for, unforeseen.

Տարակենդրոն (ի, աւ) *adj.* Eccentric.

Տարակոյս (կուսի, կուսիւ) *s.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution, defiance; dubitation: different sides or ways. **Կալ'ի տարակուսի** See **Տարակուսիլ**.

Տարակորդել (եմ, եցի) *v. a.* To take away, to withdraw, to unhook, to detach.

Տարակուսական (ի, աւ) *adj.* Doubtful, ambiguous, uncertain: dubitative.

Տարակուսանալ (ամ, սոցայ) *v. n-p.* See **Տարակուսիլ**.

Տարակուսանք (նաց, նօք) *s. pl.* Doubt, uncertainty, hesitation, embarrassment, irresolution.

Տարակուսելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Doubtful, uncertain.

Տարակուսիլ (իմ, սեցայ) *v. n-p.* To doubt, to be in uncertainty, to be irresolute, to hesitate, to be embarrassed.

Տարահաճելի (լւոյ, լեաւ) *adj.* Disagreeable.

Տարահաւան See **Անհաւան**.

Տարահաւանութիւն See **Անհաւանութիւն**.

Տարայ (ի, իւ) *s.* Sort of measure.

Տարամերժել (եմ, եցի) *v. a.* To push, to repel, to drive, to scatter.

Տարանկիւն (կեան, կեամբ) *s.* Rhomb, lozenge.

Տարանկիւնային, *adj. ind.* Rhomboid.

Տարանջատել (եմ, եցի) *v. a.* To uncouple, to detach, to separate, to disjoin.

Տարաշխարհ (ի, աւ) *s.* Distant country, remote region.

Տարաշխարհիկ, *adj. ind.* Foreign; foreigner, stranger.

Տարապայման, *adj. ind.* Unbounded, excessive, disordered, inordinate, immoderate, exorbitant, enormous.

Տարապահական, *adj. ind.* Unsuitable, that does not agree, improper.

Տարապարհակ: **Տարապարհակ վարել**, To force, to push, to press, to compel (Latin *Angariare*).

Տարապարտ, *adj. ind. and adv.* Unreasonable, vain, useless; improperly, without reason, in vain, uselessly.

Տարապարտարտ, *adj. ind.* That leads to feed uselessly.

Տարապարտուց or **Ի տարապարտուց**, *adv.* Unreasonably, without reason, wrongly, in vain, uselessly.

Տարասահման (ի, աւ) *adj.* Banished, exiled, driven away.

Տարասահմանել (եմ, եցի) *v. a.* To banish, to exile, to drive away, to estrange, to remove.

Տարասեռ (ի, իւ) *adj.* Heterogeneous: of another or different sex.

Տարասերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Heterogeneity: the difference of sex.

Տարաստուերք (բաց, բօք) *g. pl.* Heteroscians.

Տարատուղել (եմ, եցի) *v. a.* To separate, to remove.

Տարատողումն (զման, զմամբ) *s.* Separation, removal.

Տարատրոշել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate, to remove, to drive away.

Տարացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Example, pattern, model, form.

Տարափ (ոյ, ուլ) *s.* Abundant rain; light rain.

Տարափոխիկ, *adj. ind.* Contagious, epidemical. **Տարափոխիկ ախտ**, contagion, infection, epidemical disease.

Տարբեր (*ի, աւ*) *adj.* Different, various.

Տարբերական (*ի, աւ*) *adj.* Distinctive; dissimilar; differential; different.

Տարբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To push, to drive, to throw here and there, to transport, to agitate: to change, to vary, to diversify; to make a difference, to distinguish.

Տարբերութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Difference, diversity, variety, distinction, variation.

Տարբերումն (*ըման, ըմամբ*) *s.* See **Տարբերութիւն**.

Տարեգրութիւն (*գլխոյ, գլխով*) *s.* New year's day: See **Կադանդ**.

Տարեգրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Annals.

Տարեգարձ (*ի, իւ*) *adj.* Yearly, annual.

Տարեկան (*ի, աւ*) *adj. and s.* Yearly, annual; anniversary.

Տարեմուս (*մտի, մտիւ*) *s.* See **Տարեգրութիւն**.

Տարեւոր (*ի, աւ*) *adj.* Of one year, yearly, annual.

Տարեանաբար See **Տարեանաբար** with its derivatives.

Տարի (*ըւոյ, ըւով*) *s.* Year, twelve-month. 'Ի տարւոյն' 'ի տարի or տարւոյն' 'ի տարի, annually, every year.

Տարմ (*ի, իւ*) *s.* Starling; stare; troop, flock.

Տարմաբար, *adv.* In flocks, in great numbers.

Տարմաշաւ (*նւ, ու*) *s.* Starling.

Տարորոշ or **Տարորիշ**, *adj. ind.* Distinct, different, separate. **Տարորոշ քանակութիւն**, discreet quantity.

Տարորոշել (*եմ, եցի*) *v. a.* To distinguish, to separate, to divide.

Տարորոշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Distinction, division, separation.

Տարուբեր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Agitated: agitation, discussion, treaty. **Տարուբերս առնել** See **Տարուբերել**.

Տարուբերել (*եմ, եցի*) *v. a.* To agitate, to drive here and there: to repeat.

Տարամաճ (*ի, աւ*) *adj.* Irresolute, perplexed, cowardly, indeterminate.

Տարամաճոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more irresolute.

Տարամական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տարամաճ**.

Տարամիլ (*իմ, մեցայ*) *v. n-p.* To be irresolute, to be embarrassed.

Տարամաճութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Irresolution, want of determination, cowardice.

Տարտարոս (*ի, աւ*) *s.* Tartarus, hell.

Տարտարական (*ի, աւ*) *adj.* That belongs to hell, infernal.

Տարր (*տարեր, տարերբ*) *s.* Element; principle; matter, production, composition, body, substance, nature, existence.

Տարրաբար, *adv.* Materially: like an element.

Տարրական (*ի, աւ*) *adj.* Material, that is composed of matter; elementary.

Տարրանալ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To exist, to be, to be formed, to be produced: to be attached, to be united; to be impressed.

Տարրապէս, *adv.* See **Տարրաբար**.

Տարրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To form, to make, to produce, to compose; to incorporate, to unite; to impress.

Տարրառարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire of terrestrial things.

Տարրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Material, corporeal.

Տարրաւորութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Materiality.

Տարրեղէն (*ղինի, զինաւ*) *adj.* Material, corporeal.

Տարրիշ (*բշի, բշաւ*) *adj. and s.* That makes, that produces, creator.

Տարրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Substance, existence, nature.

Տարրումն (*ըման, ըմամբ*) *s.* Incorporation, union, composition.

Տարիալ (*ամ, փայլի*) *v. n-p.* To desire, to wish, to sigh for.

Տարիալի (*լւոյ, լիաւ*) *adj.* Desirable, to be wished for.

Տարիաճու (*ի, աւ*) *adj. and s.* Desirous, amorous; lover, beau, gallant, luscious, fop.

Տարիաճք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Ardent desire, wish.

Տարիաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Տարիաճու**.

Տարիող (*ի, աւ*) *adj.* Amorous, desirous, lover.

Տարիողական (*ի, աւ*) *adj.* Amorous, desirous.

Տարփողել (*եմ, եցի*) *v. n.* To cry out differently, or to utter cries afar off.

Տարփութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տարփանք**.

Տարփումն (*փման, փմամբ*) *s.* See **Տարփանք**.

Տարփէն, *adj. ind. and adv.* Unjust, wicked: unjustly, wickedly, contrary to equity.

Տարփենութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Injustice, iniquity.

Տարփինակ, *adj. ind.* Unlike, dissimilar, different; unequalled, without equal.

Տաւաղել (*եմ, եցի*) *v. a.* To assemble, to reunite in a place.

Տաւիղ (*ւղի, ւղաւ*) *s.* Harp, psaltery.

Տափ (*ի, իւ*) *s.* Plain, flat country.

Տափակաքիթ, *adj. ind.* Flatnosed.

Տափակողմն (*ղման, զմամբ*) *s.* The flat side, plain.

Տափան (*ի, աւ*) *s.* Rammer; paving beetle: harrow: commander, beetle.

Տափանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To harrow; to rain in.

Տափարակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Flat, plain, shorn, smooth, even: plain; glaciis.

Տափարակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To flatten, to make flat.

Տաք, *adj. ind.* Warm: See **Ջերմ**.

Տաքութիւն See **Ջերմութիւն**.

Տաքումն (*քման, քմամբ*) *s.* See **Ջերմութիւն**.

Տէկ (*ի, աւ*) *adj.* Deformed, disfigured, ugly, hideous, ill made, squalid.

Տէկագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very much disfigured, monstrous.

Տէկանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To grow ugly, to become ugly, to be disfigured.

Տէկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make grow ugly, to make ugly, to disfigure, to spoil the figure, to take away the form.

Տէկոութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ugliness, deformity, slovenliness.

Տէկոծ, *adj. ind.* Ugly.

Տէւ or **Տէւա** (*գիտի, գիտաւ*) *adj.* Ignorant, illiterate, idiotick, silly, simple.

Տէւաբար, *adv.* Ignorantly, unskillfully.

Տէւաբարոյ (*ի, իւ*) *adj.* Ignorant, gross.

Տէւանալ (*ամ, աացայ*) *v. n-p.* To be ignorant, not to know.

Տէւանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* See **Տէւութիւն**.

Տէւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ignorance, unskillfulness, inexperience.

Տգոյն (*ագունի, ագունիւ*) *adj.* Discoloured, pale, without colour.

Տգունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* State of a discoloured thing, or a thing without colour.

Տեառնադարում, *adj. ind.* Of the advent of the Lord.

Տեառնագիր, *adj. ind.* Signed with the cross; consecrated.

Տեառնագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To sign, to make the sign of the cross; to consecrate, to devote, to dedicate to God.

Տեառնագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sign of the cross; consecration.

Տեառնակողմն (*ղման, զմամբ*) *s.* The side of the Lord.

Տեառնամայր (*մոր, մարբ*) *s.* The mother of the Lord.

Տեառնանման, *adj. ind.* That resembles the Lord.

Տեառնընդառաջ (*ի, իւ*) *s.* Penthesis, purification, candlemas.

Տեղ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain.

Տեղագրական (*ի, աւ*) *adj.* Topographical.

Տեղագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Topography.

Տեղազանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parallax.

Տեղադերծ, *adj. ind.* Driven from a place or a post.

Տեղալ (*ամ, դացի*) *v. n. and a.* To rain, to fall: to make rain or pour.

Տեղակ (*ի, աւ*) *s.* Small place.

Տեղակալ (*ի, աւ*) *s.* Governor: lieutenant: vicar.

Տեղակալել (*եմ, եցի*) *v. a.* To hold a place or a post: to do curat's duty.

Տեղակալութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of governor: lieutenantcy: curacy.

Տեղական (*ի, աւ*) *adj.* Local, topical.

Տեղատարափ (*ոյ, ով*) *s.* Abundant rain, shower, very heavy shower of rain. **Տեղատարափ անձրեւել, իջաւել** or **խաղալ**, to rain in torrents.

Տեղադրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Reflux of the sea, ebb.

Տեղափոխ, *adj. ind.* **Տեղափոխ լինել**, To change place, to be transported.

Տեղափոխել (*եմ, եցի*) *v. a.* To transport, to carry off from one place to another.

Տեղափոխութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Transmigration: change of place, succession.

Տեղադրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To situate, to place, to put in a certain place.

Տեղեակ, *adj. ind.* Well informed, instructed, expert, well skilled, imbued, intimately acquainted with an affair.

Տեղեկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To teach one's self, to be taught, to be informed, to enquire, to know, to have a knowledge, a notion of a thing.

Տեղեկացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To inform, to instruct, to give one the knowledge of any thing.

Տեղեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Instruction, information, knowledge, notion, experience; admonition, advice.

Տեղի (*զւոյ, զեաւ*) *s.* Stand, place, spot; opportunity; occasion. **Ի տեղի քարի**, instead of stonie. **Չտեղի աւել**, to stop, to cease to go, to rest.

Տեղի աւել, or **աւել տեղի**, to yield, to give up, to acquiesce, to defer, to submit, to consent, to condescend: to evade, to avoid, to draw back. **Տեղեք** (*բա ճարտասանից*) *topicks.* **Ընդ ամենայն տեղիս**, every where, in all places.

Տեղումն (*զման, զմամբ*) *s.* Heavy rain.

Տենդ (*ի, իւ*) *s.* Fever.

Տենդաւ (*ի, աւ*) *adj.* Feverish.

Տենլ (*ի, իւ*) *s.* See **Տենլանք**.

Տենլալ (*ամ, չացայ*) *v. n-p.* To desire, to wish, to envy, to covet.

Տենլալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, enviable.

Տենլանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness.

Տենլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տենլանք**.

Տենլումն (*լման, լմամբ*) *s.* See **Տենլանք**.

Տենմ See **Տենդ**.

Տեա (*ի, իւ*) *s.* Grape, thin crape, gauze, veil.

Տեազերծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To unveil, to remove, to lift up a woman's veil; to spoil, to strip.

Տեառես (*ի, աւ*) *adj. and s. f.* A woman troubled with the bloody flux.

Տեառեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Hemorrhage; the piles.

Տես (*ոյ, ով*) *s.* Sight, view.

Տեսարան (*ի, իւ*) *adj. and s.* Optician.

Տեսարանական (*ի, աւ*) *adj.* Optical.

Տեսարանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Opticks.

Տեսարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Scenography.

Տեսակ (*ի, աւ*) *s.* Sight, countenance, air of the countenance; form, figure, appearance, look: idea: species: sort, kind, race.

Տեսակադրծել (*եմ, եցի*) *v. a.* To form, to fashion.

Տեսակադրծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Formation.

Տեսական (*ի, աւ*) *adj.* Visible: intellectual; speculative, contemplative: theoretical. **Տեսական** (*գիտութիւն*) *theory.* **Տեսական** (*նախադասութիւն*) *theorem.*

Տեսականաբար or **Տեսականապէս**, *adv.* Formally; theoretically.

Տեսականել (*եմ, եցի*) *v. a.* To form, to give being and form.

Տեսակարար (*ի, աւ*) *adj.* Specific.

Տեսակացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* See **Տեսականել**.

Տեսակաւորել (*եմ, եցի*) *v. a.* To form: to inform, to serve as form.

Տեսանելի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Visible.

Տեսանելիք (*լեաց, լեօք*) *s. pl.* Sight, the organ of sight, the eyes.

Տեսանել (*եմ, տեսի*) *v. a.* To see, to perceive: to regard, to observe, to consider, to contemplate; to know; to provide.

Տեսանել (*ոյ, ով*) *s.* See **Տեսիլ**.

Տեսանելութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Visibility.

Տեսանապատկար, *adj. ind.* Predicted by a prophet, prophetick.

Տեսանապական (*ի, աւ*) *adj.* Prophetick: seeing, that sees.

Տեսնողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vision, sight.
Տեսնող (*ի, աւ*) *adj.* and *s.* Seeing, that sees: prophet.
Տեսարան (*ի, աւ*) *s.* Theatre, spectacle, scene; sight: See *Գիտանոց*.
Տեսուոր (*ի, աւ*) *adj.* Visible, apparent.
Տեսուորիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To appear, to make one's self seen, to be in sight, to become visible.
Տեսուորիչ (*բչի, բչաւ*) *adj.* That makes appear.
Տեսողական (*ի, աւ*) *adj.* Visual: See *Տեսնողական*.
Տեսիլ (*սլեան, սլեամբ*) *s.* Aspect, sight, visage; appearance, look, view, semblance; mien, air; form, figure; image, representation; spectacle; vision, dream; apparition.
Տեսուած (*ոյ, ով*) *s.* Sight, view.
Տեսողութիւն See *Տեսնողութիւն* and *Տեսութիւն*.
Տեսութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Sight, vision, look, view: speculation; theory; consideration, contemplation: idea, conception, knowledge, notion.
Տեսուչ (*սչի, սչաւ*) *s.* That looks; overseer, intendant, inspector, guardian.
Տեսչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Superintendence, inspection, watch.
Տեսչութիւն վերին or *ստատուածային*, providence.
Տեսող See *Տեսնող*.
Տեար (*ի, աւ*) *s.* Sheet of paper; quire of paper.
Տեարակ (*ի, աւ*) *s.* See *Տեար*.
Տեարակուալ (*կտեղ, կտեղբ*) *s.* Square dish.
Տերև (*ոյ, ով*) *s.* Leaf.
Տերևաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That produces leaves.
Տերևազարդ (*ի, իւ*) *adj.* Leafy, adorned with leaves.
Տերևազգեստ (*ի, իւ*) *adj.* Leafy; clothed with leaves.
Տերևալից, *adj. ind.* Leafy, full of leaves.
Տերևաթափ (*ի, իւ*) *adj.* Of which the leaves have fallen, leafless; that makes the leaves fall from the trees, that strips of leaves.
Տերևախիտ, *adj. ind.* Leafy, bushy, thick of leaves.
Տերևաշատ, *adj. ind.* Leafy, abounding in leaves, that has many leaves.

Տերևապատ, *adj. ind.* Surrounded by, bound with leaves.
Տերևասաղարթ, *adj. ind.* Leafy, very leafy.
Տերևատ (*ի, իւ*) *adj.* Stripped of leaves.
Տերևընկէց, *adj. ind.* See *Տերևաթափ*.
Տերևիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To put forth or produce leaves, to be adorned with leaves.
Տևական (*ի, աւ*) *adj.* Durable, permanent, stable, lasting.
Տևականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Constant duration, permanence, stability; constancy.
Տևականութիւն See *Տևականութիւն*.
Տևել (*իմ, եցի*) *v. n.* To last, to continue; to be supported, to be maintained, to persevere; to endure, to support, to bear, to resist.
Տևողական See *Տևական*.
Տեղութիւն See *Տևականութիւն*.
Տղկաձև, *adj. ind.* Of the form of a leech.
Տղրուկ (*րկի, րկաւ*) *s.* Leech.
Տղոր (*ի, աւ*) *adj.* See *Անղոր*.
Տէգ (*տիգի, տիգաւ*) *s.* Spear, lance, pike, a hafted weapon: blade of a hafted weapon.
Տէգընկէց, *adj. ind.* That darts a spear.
Տէր (*տեան, տերամբ*) *s.* Lord, master; possessor, proprietor; superior, ruler, potentate, prince, sovereign: Sir: Don; Sire.
Տէրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Domination; dominion, government, power, empire, state; sovereignty; seignory.
Տէրունական (*ի, աւ*) *adj.* Dominical, of the Lord.
Տէրունատուր, *adj. ind.* Given by the Lord.
Տէրունեան, *adj. ind.* See *Տէրունական*.
Տէրունի (*նւոյ, նւով*) *adj.* See *Տէրունական*.
Տգախ See *Տախ*.
Տգառ (*ի, իւ*) *adj.* Discontented, malcontent, ill satisfied.
Տգառիլ (*իմ, բեցայ*) *v. n-p.* To be discontented or ill satisfied, to complain.
Տգառչութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Discontent, complaint.

Տժգոյն, *adj. ind.* Discoloured, pale, wan, ghastly, disfigured.

Տժգունել (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be discoloured, to lose colour, to become wan, to grow pale.

Տժգունութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Condition of any thing discoloured, paleness, tarnishing.

Տի, conj. Rather.

Տիգարուղի, *adj. ind.* Coming out or flowing by means of a lance.

Տիգարուն (*բնոյ, բնով*) *s.* The shaft of a spear.

Տիգարոց, *adj. ind.* Wounded or laid open by means of a lance.

Տիգահար, *adj. ind.* Wounded or struck by a lance.

Տիգահարել (*եմ, եցի*) *v. a.* To strike or wound with a lance.

Տիգահոս, *adj. ind.* See **Տիգաբուղի**.

Տիգաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Armed with a lance, with a pike, pikeman, halberdier.

Տիգել (*եմ, եցի*) *v. n.* To push or strike with a spear; to lance.

Տիեզերաբանութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cosmology.

Տիեզերագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Cosmographer: See **Աշխարհագիր**.

Տիեզերագոչ, *adj. ind.* Announced, published to all the world.

Տիեզերագով, *adj. ind.* Praised, celebrated by all the world.

Տիեզերագրաւ, *adj. ind.* That contains, that surrounds all the world.

Տիեզերագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cosmography: See **Աշխարհագրութիւն**.

Տիեզերագաւ, *adj. ind.* That deceives all the world.

Տիեզերալոյս, *adj. ind.* That illumines, that enlightens all the world.

Տիեզերալուր, *adj. ind.* Published to all the world.

Տիեզերախոս, *adj. ind.* Spoken or published through all the world.

Տիեզերակաւ See **Աշխարհակաւ**.

Տիեզերակալել See **Աշխարհակալել**.

Տիեզերակալութիւն See **Աշխարհակալութիւն**.

Տիեզերական (*ի, աւ*) *adj.* Universal, general.

Տիեզերակոյս, *adj. ind.* Assembled with all the world.

Տիեզերահեղձոյց, *adj. ind.* That overflows, that drowns, that stifles all the world.

Տիեզերահրաշ, *adj. ind.* Wondered at by all the world.

Տիեզերապատ, *adj. ind.* That surrounds the universe.

Տիեզերապետութիւն See **Աշխարհապետութիւն**.

Տիեզերասահման, *adj. ind.* That bounds the universe.

Տիեզերասաս, *adj. ind.* That threatens, that makes all the world tremble.

Տիեզերասոյզ, *adj. ind.* That sinks, that overwhelms all the world.

Տիեզերասարած, *adj. ind.* Spread through the whole world.

Տիեզերասոնակ, *adj. ind.* Celebrated by all the world.

Տիեզերաբարոզ, *adj. ind.* Preached, published to all the world.

Տիեզերք (*բաց, բզբ*) *s. pl.* The universe, the whole world.

Տիկ (*ակի, ակաւ*) *s.* Leathern bottle, goatskin. **Տիկ հովուաց**, bagpipe, pipe.

Տիկին (*տիկնոջ, տիկնամբ*) *s. f.* Princess, queen; mistress; lady; madam.

Տիկին մանկամարդ, young lady, miss.

Տիկնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dignity of a princess, of a queen.

Տիղմ (*աղմոյ, աղմով*) *s.* Mire, slime, mud, filth, soil.

Տինա, conj. Rather, it is better; that; moreover, besides, still.

Տինաբարիս See **Կինաբարիս**.

Տիպ (*ապի, ապաւ*) *s.* Type, model, pattern; impression, print, mark; figure, stamp, image, form.

Տիպար (*ի, աւ*) *s.* Type, model, example, pattern, sampler.

Տիտանեան, *adj. ind.* Gigantick.

Տիտեան (*տուան, տումբ*) *s.* Crocodile.

Տիտոս (*ի, աւ*) *s.* Title.

Տիրաբանել (*եմ, եցի*) *v. n.* To speak frankly.

Տիրաբար See **Տիրապէս**.

Տիրաբնակ, *adj. ind.* Where the Lord lives or dwells.

Տիրապէս, *adj. ind.* That knows the Lord.

Տիրապէծ, *adj. ind.* Written by the hand of the Lord or of God.

Տիրապաւ, *adj. and s. ind.* Absolute master, independent.

Տէրազոյ, *adj. ind.* Where is the Lord or God.

Տէրազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More proper; principal.

Տէրազրիւ See **Տէրանազրիւ**.

Տէրազաւ, *adj. ind.* That has betrayed his master or the Lord.

Տէրազրուծ, *adj. ind.* See **Տէրազաւ**.

Տէրազոր, *adj. ind.* That is strengthened by the Lord.

Տէրածին See **Աստուածածին**.

Տէրական (*ի, աւ*) *adj.* Dominical, that belongs to the Lord; seigneurial; despotick, absolute, sovereign, supreme.

Տէրակիր (*կրի, կրաւ*) *adj.* That carries, that bears the Lord.

Տէրահաստաւ, *adj. ind.* Strengthened by the Lord.

Տէրահաւաք, *adj. ind.* Assembled by the Lord.

Տէրահրաւեր, *adj. ind.* Called or invited by the Lord.

Տէրածէր, *adj. ind.* Given by God.

Տէրաշան, *adj. ind.* That knows its master: See **Տէրազէտ**.

Տէրամայր (*մօր, մարբ*) *s.* Mother of God or of the Lord.

Տէրամարտ (*ի, իւ*) *adj.* That wages war against the Lord or against Heaven.

Տէրամարտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* War with God.

Տէրամեծար, *adj. ind.* That honours the Lord or his master: honoured by the Lord.

Տէրանաւ (*ամ, բացայ*) *v. n-p.* To become master, to govern, to command.

Տէրանարդ, *adj. ind.* That despises his master.

Տէրանենդ, *adj. ind.* That betrays his master.

Տէրանուէր, *adj. ind.* That is dedicated or consecrated to God.

Տէրապաաիւ, *adj. ind.* Honoured by the Lord or by God.

Տէրապատուաւ, *adj. ind.* Woven or made by the Lord.

Տէրապարգէւ, *adj. ind.* See **Տէրածէր**.

Տէրապետ (*ի, աւ*) *s.* Despot.

Տէրապետական (*ի, աւ*) *adj.* Despotick, absolute.

Տէրապետել (*եմ, եցի*) *v. a.* To domineer, to govern like a master, to have dominion over.

Տէրապետութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Despotism, absolute authority.

Տէրապետ, *adv.* Sovereignly, despotically, absolutely; properly, exactly, perfectly, entirely; truly, verily.

Տէրապան (*ի, իւ*) *adj.* That has killed his master.

Տէրալաճաւ, *adj. ind.* That has sold his master.

Տէրաւիպ, *adj. ind.* That has a likeness, an image of his master.

Տէրացու (*ի, աւ*) *s.* See **Դպիր**.

Տէրացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To cause to be master, to make rule or govern; to establish, to strengthen, to fortify.

Տէրաւանդ, *adj. ind.* Given or constituted by the Lord.

Տէրաբարոյ, *adj. ind.* That preaches the Lord.

Տէրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To bear the sway, to domineer; to subdue, to become master, to take captive, to subject, to conquer, to make one's self master of, to seize, to occupy, to possess, to hold; to predominate; to rule, to be master.

Տէրուհի (*հւոյ, հեաւ*) *s. f.* Princess, queen; lady.

Տիւ (*առանջեան, առանջեամբ*) *s.* Day, 'ի առանջեան or 'ի առաւ, during the day, by day.

Տիւ (*տիւոյ, տիւով*) *s. pl.* Age. **Տիւ մանկութեան**, young, young age, tender age.

Տխտանք (*նայ, նք*) *s. pl.* Affliction, sorrow: See **Տխրութիւն**.

Տխտել (*եմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be afflicted, to be vexed, to be sorry: See **Տխրել**.

Տիւեղծ, *adj. ind.* Deformed, disfigured.

Տիւեղծանաւ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To become deformed, to be disfigured, to be spoiled.

Տիւեղծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Deformity, ugliness.

Տիւմար (*ի, աւ*) *adj.* Illiterate, ignorant, simple, foolish, gross, awkward, idiot.

Տիւմարազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Very or more foolish, ignorant, gross.

Տիւմարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Ignorance, simplicity, silliness, grossness.

Տեւոր, *adj. ind.* Sad, afflicted, sorrowful; sombre, sullen, obscure, dark.

Տերաւիւն, *adj. ind. and adv.* Sad, melancholy: sadly.

Տերաւից, *adj. ind.* Very afflicted or depressed with sorrow, full of sadness, of affliction.

Տերական (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy, sorrowful.

Տերականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Melancholy, sorrow.

Տերակը (նայ, նգը) *s. pl.* See **Տերութիւն**.

Տերասեակ (ի, աւ) *adj.* Sad, mournful, sullen, dark, obscure, melancholy.

Տերասեակի, *adj. ind.* See **Տերականակ**.

Տերաւոր (ի, աւ) *adj.* Sorrowful, sad, melancholy.

Տերաւոր (ի, աւ) *adj.* Sad, afflicted, melancholy.

Տերեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To afflict, to make sad, to grieve.

Տերեցուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Sad, sorrowful, vexatious.

Տերերանգ, *adj. ind.* Mournful, sullen, obscure, black.

Տերիլ (իմ, բեցայ) *v. n-p.* To be sad, to grieve, to be afflicted, to be vexed, to be sorry.

Տերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Affliction, sadness, displeasure, sorrow.

Տկար (ի, աւ) *adj.* Debilitated, weak, imbecile, feeble, tender, faint, weakened, infirm, languid, powerless: inadequate, invalid; sick, unwholesome, fragile, frail.

Տկարամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* Imbecile (in the mind).

Տկարամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Imbecility (of mind).

Տկարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To be weakened, to weaken, to lose strength, to be cast down, to decay, to become infirm: to be impossible: to fall sick.

Տկարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To weaken, to debilitate, to make infirm, to cast down.

Տկարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debility, weakness, imbecility, infirmity, languor, sickness, indisposition; ill health; impotency, inadequacy; fragility.

Տհաւ, *adj. ind.* Indigestible.

Տհաճիլ (իմ, շեցայ) *v. n-p.* To be displeased, to be vexed.

Տհաճութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Displeasure, discontent, dislike, disgust, disagreement, regret.

Տհաս (ի, էւ) *adj.* That is not ripe.

Տէւ, *adj. ind.* Deformed, spoiled, ugly.

Տէւել (եմ, էցի) *v. a.* To make deformed, to spoil.

Տէւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Deformity.

Տղայ (ոյ, ուլ) *s.* Infant, baby, child. **Տղայ մանուկ** or **մանուկ տղայ**, little child.

Տղայաբար, *adv.* Like a child.

Տղայաբարոյ (ի, էւ) *adj.* Puerile; that jokes, that acts like a child, light, imprudent.

Տղայաբարու, *adj. ind.* See **Տղայաբարոյ**.

Տղայագիտակ, *adj. ind.* That is of a puerile age.

Տղայական (ի, աւ) *adj.* Puerile, infantine.

Տղայահոոր, *adj. ind.* That causes young children to be destroyed: See **Տղայասպան**.

Տղայահանձար, *adj. ind.* Puerile, light, imprudent.

Տղայահեղձ, *adj. ind.* That smothers, that drowns children.

Տղայամիտ (մտի, մտաւ) *adj.* See **Տղայահանձար**.

Տղայամտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Puerility, lightness, imprudence.

Տղայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To become a baby; to act the child, to jest.

Տղայասպան (ի, աւ) *adj. and s.* Infanticide, murdering of children.

Տղայասպանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infanticide, murder of a child.

Տղայերամ, *adj. ind.* Assembly of children.

Տղայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Infancy.

Տղմանակ (ի, աւ) *adj.* That lives in the dirt.

Տղմաթաւալ, *adj. ind.* That rolls in the mud.

Տղմալից, *adj. ind.* Muddy, dirty, filthy, slimy, sloppy, full of mud.

Տղմախառն, *adj. ind.* Mixed with mud: See **Տղմալից**.

Տղմախոր, *adj. ind.* Deep and muddy.

Տղմային (յնոյ, յնոլ) *adj.* Muddy, miry.

Տղմախդ, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմառեսակ, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմուտ, *adj. ind.* See **Տղմախդ** :
Տղմուտք, bog, quagmire, marshy land.
Տմարդի, *adj. ind.* Brutal, gross, clownish, rustick, uncivil, rough, impolite, disobliging, rude, ferocious, barbarous, cruel, inhuman, disgraceful.
Տմարդութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Brutality, grossness, incivility, rusticity, impoliteness, rudeness, inhumanity, barbarity.
Տմահուութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Condition of a sullen or mournful person; sadness, sorrow, melancholy.
Տնակալուչ See **Տնակալուչ** :
Տնական (**ի**, **աւ**) *adj.* Domestick.
Տնակից (**կցի**, **կցաւ**) *adj.* That dwells in the same house.
Տնահարկ (**ի**, **աւ**) *s.* House-tax.
Տնանկ (**ի**, **աւ**) *adj. and s.* Poor: bankrupt.
Տնանկագոյն (**գունի**, **գունիւ**) *adj. comp.* Poorer or very poor, very necessitous.
Տնանկանալ (**ամ**, **կացայ**) *v. n-p.* To become bankrupt; to lose one's wealth, to become poor.
Տնանկանոց (**ի**, **աւ**) *s.* Hospital for the poor.
Տնանկիւ (**իմ**, **կացայ**) *v. n-p.* See **Տնանկանալ** :
Տնանկութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Bankruptcy; poverty, indigence, beggary.
Տնաշէն (**շինի**, **շինաւ**) *adj.* That erects, that builds a house.
Տնասուն, *adj. ind.* Domestick, private, tame.
Տնարար (**ի**, **աւ**) *adj.* Frugal, that understands housekeeping well.
Տնարարութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Housekeeping, domestick economy.
Տնկաբան (**ի**, **իւ**) *s.* Botanist.
Տնկաբանութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Botany.
Տնկաբեր (**ի**, **արւ**) *adj.* That bears, that produces plants or trees.
Տնկագործիւ (**իմ**, **կցի**) *v. a.* To plant.
Տնկալուչ, *adj. ind.* See **Տնարար** :
Տնկախից, *adj. ind.* Bushy, thick of trees.
Տնկական (**ի**, **աւ**) *adj.* Vegetating, vegetable, vegetative.
Տնկականութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Vegetation.

Տնկակից (**կցի**, **կցաւ**) *adj.* Planted together: natural: participating.
Տնկարկ (**ի**, **աւ**) *adj. and s.* That plants, planter.
Տնկել (**իմ**, **կցի**) *v. a.* To plant.
Տնակ (**ի**, **աւ**) *s.* Steward, distributor, purveyor, manager.
Տնահարար, *adv.* Economically.
Տնահական (**ի**, **աւ**) *adj.* Economical.
Տնահաւարել (**իմ**, **կցի**) *v. a.* See **Տնահակ** :
Տնահակ (**իմ**, **կցի**) *v. a.* To dispense, to distribute, to provide, to administer, to economize, to manage, to govern, to rule, to dispose.
Տնահութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Economy, distribution, housekeeping, administration; stewardship.
Տնահութիւն Բանին, incarnation of the Eternal Word.
Տնորէն (**րինի**, **րինաւ**) *s.* Steward: See **Տնահակ** :
Տնորէնութիւն (**թեան**, **թեամբ**) *s.* Economy: See **Տնահութիւն** :
Տնորէնութիւն Քրիստոսի, incarnation, the passion of Jesus Christ.
Տնորինարար, *adv.* Economically.
Տնորինական (**ի**, **աւ**) *adj.* Economical.
Տնորինապէս, *adv.* See **Տնորինարար** :
Տնորինել (**իմ**, **կցի**) *v. a.* To economize: See **Տնահակ** :
Տնորինումն (**իման**, **իմամբ**) *s.* Dis-pensation.
Տոգորել (**իմ**, **կցի**) *v. a.* To im-bibe.
Տոգորումն (**րման**, **րմամբ**) *s.* Im-bibing.
Տոկ (**ոյ**, **ով**) *s.* Resistance, sufferance, patience.
Տոկալ (**ամ**, **կացի**) *v. n.* To resist, to bear, to suffer, to support, to maintain, to endure.
Տոկոս See **Տոկոսիք** :
Տոկոսիք (**սեայ**, **սեայ**) *s. pl.* Interest, profit: usury: See **Տնումն** :
Տոհմ (**ի**, **իւ**) *s.* Family, house, race, line, extraction, tribe.
Տոհմագիր (**գրոյ**, **գրով**) *s.* Genealogy.
Տոհմագլուխ (**գլխի**, **գլխաւ**) *s.* Head of a family.
Տոհմութիւն (**թուոյ**, **թուով**) *s.* Genealogy, numbering of one's ancestors.
Տոհմական (**ի**, **աւ**) *adj. and s.* No-

ble, gentleman: fruit, abundance.

Տոհմակից (*էջի, էջաւ*) *adj.* That is of the same family, relation, one of the same descent.

Տոհմային (*յնոյ, յնով*) *adj.* and *s.* Related, of the same extraction, relation.

Տոհմութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Parentage, consanguinity.

Տող (*ի, իւ*) *s.* Thread; weft; file, rank; line, ray.

Տողաբան (*ի, իւ*) *adj.* That speaks much.

Տողել (*եմ, էջի*) *v. a.* To thread; to put in order, to arrange; to join; to make, to compose.

Տողար (*ի, աւ*) *s.* Black lines for writing on.

Տողուկ See **Տողուիք**.

Տողուիք (*նից, նիւք*) *s. pl.* Saliva.

Տոմս (*ի, իւ*) *s.* Scroll, sheet of writing.

Տոմսակ (*ի, աւ*) *s.* Scroll; billet.

Տոյժ (*տուժի, տուժիւ*) *s.* Amends, compensation, pain, chastisement; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong.

Տուէկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To strike, to beat.

Տուրական (*ի, աւ*) *adj.* Burning.

Տուրիկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To burn, to set on fire, to torrefy.

Տուրումն (*ուման, ւմամբ*) *s.* Burning, conflagration, torrefaction.

Տուն (*ան, ամբ*) *s.* Cord, twist, string, noose.

Տորան (*ի, աւ*) *s.* Madder.

Տորա (*ոյ, ու*) *s.* Tartar; cream of tartar.

Տուայտանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Penny, want, need; trouble, labour, suffering, languor.

Տուայտել (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To be in extreme want; to toil, to fret, to languish.

Տուայտութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուայտանք**.

Տուարածական (*ի, աւ*) *s.* and *adj.* Herdsman, pastor: pastoral; eclogue; bucolick.

Տուգանիլ (*իմ, նեցայ*) *v. a.* and *n.* To amend, to recompense, to make amends, to indemnify.

Տուգանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Fine, compensation, recompense, amends, indemnification: See **Տոյժ**.

Տուժիկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To mend: to bring damage; to punish.

Տուժիլ (*իմ, ժեցայ*) *v. a.* and *n.* To recompense, to make amends, to indemnify.

Տուիլ (*ւշի, լւաւ*) *adj.* and *s.* Giver.

Տուիլի (*ի, աւ*) *s.* See **Գուրբ**.

Տուկաւ (*ի, աւ*) *adj.* See **Դերք**.

Տուղա (*աղայ, աղամբ*) *s.* Marsh-mallow.

Տուժար (*ի, աւ*) *s.* Roll, scroll, matriculation book, register; small-book; table, calendar.

Տուն (*ան, ամբ*) *s.* House, habitation, home: family: goods, fortune: square: couplet; strophe; staff of verses: verse.

Տունիկ (*անկոյ, անկով*) *s.* Plant, tree.

Տունջենական (*ի, աւ*) *adj.* See **Տունջենային**.

Տունջենային (*յնոյ, յնով*) *adj.* That belongs to the day, of day.

Տուլութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Giving; donation; tradition; collation; surrender.

Տուն (*ան, ամբ*) *s.* Tail (of serpents, of fish, and of birds).

Տուրկաւք (*ուից, ուիւք*) *s. pl.* Commerce, traffick, trade; communication, correspondence. **Տուրկաւք լն** *լն*, respiration, breath.

Տուրկաւիկ, *s.* and *adj. ind.* Merchant, trader: commercial. **Տուրկաւիկ լնիկ** to trade, to negotiate, to traffick.

Տուրկաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Տուրկաւք**.

Տուրք (*արոյ, արովք*) *s. pl.* Giving; donation: gift, present: alms: duty, impost.

Տուփ (*տփոյ, տփով*) *s.* Box, cup, vase: binding of a book: small square.

Տոփիկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To beat.

Տպագիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* and *s.* Printed: printer, typographer.

Տպագրիկ (*եմ, էջի*) *v. a.* To print.

Տպագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Impression, printing, typography.

Տպագրին (*ի, աւ*) *s.* Topaz.

Տպանալ (*ամ, պացայ*) *v. n-p.* To be printed or marked.

Տպարան (*ի, աւ*) *s.* Printing house.

Տպաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Printed, marked; figured: similar.

Տպաւորագոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* More or very like.

Տպաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To imprint, to print, to mark; to enchase: to form, to figure: to engrave.

Տպաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Print, impression, mark: form, figure.

Տպել (եմ, եցի) *v. a.* To print; to stamp; to seal.

Տոփական (ի, աւ) *adj.* Libidinous, amorous, venereal, concupiscent.

Տոփալ (ամ, փացայ) *v. n.* To desire passionately.

Տոփանք (նայ, նգբ) *s. pl.* Amorous or venereal desire, cupidity, concupiscence. **Տոփանք անասնոց**, rutting.

Տոփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տոփանք**.

Տոփող (ի, աւ) *adj.* Amorous, libidinous.

Տոփոյ (տոպի, տոպաւ) *adj.* Harsh, sour, acrid, sharp, crabbed, rough, acetous.

Տոռն (տոռոյ, տոռով) *s.* Tail.

Տապրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Harshness, acerbity, roughness, sourness.

Տրական (ի, աւ) *adj.* and *s.* Dative.

Տրամ, *adj. ind.* Hard, firm, solid.

Տրամաբան (ի, իւ) *s.* Logician, disputant, arguer.

Տրամաբանել (եմ, եցի) *v. n.* To reason, to discourse.

Տրամաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Logick, dialects, art of reasoning, reasoning.

Տրամաբանող (ի, աւ) *adj.* Discursive.

Տրամաբանորէն, *adv.* Logically, dialectically.

Տրամաբաշխական (ի, աւ) *adj.* Distributive.

Տրամաբաշխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Distribution.

Տրամագիծ (գծի, գծիւ) *s.* Diameter.

Տրամագծաբար, *adv.* Diametrically.

Տրամագծեան, *adj. ind.* Diametrical.

Տրամագծութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տրամագիծ**.

Տրամադրել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose, to establish.

Տրամադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disposition, state: kind.

Տրամախոհ (ի, իւ) *adj.* Judicious, that reasons.

Տրամախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Judgment, reasoning.

Տրամախօս (ի, աւ) *s.* Dialogist.

Տրամախօսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Dialogue.

Տրամակայել (եմ, եցի) *v. a.* To dispose; to place; to affect.

Տրամակայիլ (իմ, յեցայ) *v. n-p.* To be disposed; to be placed between; to be affected.

Տրամակայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Disposition, affection.

Տրամանկիւն (կեան, կեամբ) *adj.* and *s.* Diagonal.

Տրամանկիւնաբար, *adv.* Diagonally.

Տրամանկիւնի See **Տրամանկիւն**.

Տրամաչափ (ի, իւ) *s.* Diameter.

Տրամաչափապէս, *adv.* Diametrically.

Տրամորոշել (եմ, եցի) *v. a.* To distinguish.

Տրապիզ (ի, աւ) *s.* (Greek word) See **Սեղան**.

Տրապիզիտ, *s. ind.* (Greek word) See **Սեղանաւոր**.

Տրապեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Generous, liberal.

Տրգալ See **Դրգալ**.

Տրեխ (ի, աւ) *s.* Leathern hose, boot, shoe.

Տրեխաւոր (ի, աւ) *adj.* Shod.

Տրեխաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To put on shoes.

Տրէ, *s. ind.* The fourth ancient month of the Armenians: See **Աշիւ**.

Տրէբուն (ի, իւ) *s.* Tribune.

Տրէբունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Tribuneship.

Տրիսուր, *s. ind.* Recompence, retribution, retaliation.

Տրմուխ (մխոյ, մխով) *s.* Rake; hay rake.

Տրմուղ (մղի, մղաւ) *adj.* That is not practised, new, young.

Տրոհ (ի, իւ) *adj.* Disjoined, distinct.

Տրոհական (ի, աւ) *adj.* Disjunctive.

Տրոհել (եմ, եցի) *v. a.* To disjoin, to separate.

Տրոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Diaeresis; division, separation.

Տրորել (եմ, եցի) *v. a.* To dissolve, to break, to spoil.

Տրուպ (արպի, արպաւ) *adj.* Low, vile, despicable, utmost, least, unworthy.

Տրոփական (ի, աւ) *adj.* That leaps, leaping.

Տրոփել (եմ, եցի) *v. n.* To make a noise with the feet; to leap.

Տրոփուան (փման, փմամբ) *s.* Noise made with the feet, leap.

Տրպազոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Lower, least.

Տրամագին, *adj. ind.* Much afflicted, sad, depressed with grief, vexed, melancholy.

Տրամագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* See **Տրամագին**.

Տրամագեաց (գեցի, գեցաւ) *adj.* Full of affliction; much afflicted, depressed with grief, sad, vexed, vexatious.

Տրամագետս (ի, իւ) *adj.* See **Տրամագեաց**.

Տրամական (ի, աւ) *adj.* Sad, melancholy, vexed, vexatious.

Տրամակից (կցի, կցաւ) *adj.* That compassionates, that is afflicted with another.

Տրամահարդր, *adj. ind.* Full of affliction: See **Տրամակից**.

Տրամարար (ի, աւ) *adj.* That afflicts, afflicting, fretful, melancholy.

Տրամեղուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To grieve, to vex, to chagrin, to displease.

Տրամիլ (իմ, մեցայ) *v. n-p.* To be grieved, to be afflicted, to be chagrined, to be displeased, to be sorry.

Տրամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Sorrow, affliction, dejection, melancholy, chagrin.

Տրանջել (եմ, եցի) *v. n.* To quarrel, to murmur, to complain.

Տրանջիւն, *s. ind.* See **Տրամուշ**.

Տրանջողութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Տրամուշ**.

Տրանջող (ի, աւ) *adj. and s.* Quarreller, murmurer.

Տրամւմ, *adj. ind.* Sad, afflicted, chagrined, melancholy, dull.

Տրամուշ, *s. ind.* Quarrel, murmur, complaint, lament. **Տրամուշ լինել**, to quarrel, to complain.

Տրցակ (ի, աւ) *s.* Bundle, bunch, fagot.

Տրցակել (եմ, եցի) *v. a.* To make into fagots.

Տրփալ (ամ, փացայ) *v. n.* To desire; to aspire: See **Տափալ**.

Տրփիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* See **Տրփալ**.

Տքնիլ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To watch.

Տքնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Watch, vigilance.

Տօթ (ոյ, ուլ) *s.* Heat, warmth.

Տօթագին, *adj. ind.* Hot, burning.

Տօթածամ (աւ, աւ) *s.* Very warm hour.

Տօթախարշ, *adj. ind.* Burned with heat.

Տօթանալ (ամ, թացայ) *v. n-p.* To become very warm, to burn.

Տօմար See **Տումար**.

Տօն (ի, իւ) *s.* Feast, solemnity, celebrity.

Տօնախմբել (եմ, եցի) *v. a.* To solemnize, to celebrate, to feast, to celebrate a holiday.

Տօնախմբու (ի, աւ) *adj.* That solemnizes, that celebrates, that feasts.

Տօնախմբութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Feast, celebration, solemnization; solemnity, celebrity, holiday.

Տօնական (ի, աւ) *adj.* Of feasting, of solemnity.

Տօնակից (կցի, կցաւ) *adj.* That feasts, that celebrates with another.

Տօնահրաման, *adj. ind.* Ordained (feast).

Տօնասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That likes feasts or solemnities.

Տօնափառաւ (ի, աւ) *s.* Fair, great public market.

Տօնացոյց (ցուցի, ցուցիւ) *s.* Directory.

Տօնել (եմ, եցի) *v. a.* To feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօնուս, *adj. ind.* Solemn, renowned, publick.

Տօսախ (ի, իւ) *s.* Box-tree.

P

Ր (ray) R (feeble). Consonant, the thirty second letter of the Armenian alphabet. It is sometimes confounded with Ռ, for example: Յախուրն; կառականք, կարանք; ոճադործ, ոճրադործ; ջեանիլ, լե. րանիլ;

It is sometimes redundant in words, for example: Բաժին, բարժին; բաժ. նիլ, բարժանիլ; գորշապահանգ, գոր. շապահանգ; տաժանուան, տարժ. նուան; տարապահակ, տարապահակ; պահել, պարհել; պաշարել, պարշ. րել.

Ր or ք with a line above denotes the number *five thousand*.

Րաբուն (ի, իւ) *s.* Master, professor, doctor.

Րաբունաբար, *adv.* Masterly, like a doctor.

Րաբունական (ի, աւ) *adj.* Masterly, doctoral.

Րաբունապետ (ի, աւ) *s.* Chief master or professor, chief doctor.

Րաբունել (եմ, եցի) *v. a.* To teach, to instruct.

Րաբունի (նւոյ, նեաւ) *s.* Master, instructor, doctor.

Րաբունորէն, *adv.* See Րաբունաբար :

Րախանաւ See խրախանաւ :

Րախանական (ի, աւ) *adj.* Rejoicing, joyous.

Րախան (ի, աւ) *s.* Feast.

Րախերտ (ի, աւ) *s.* Master, that teaches.

Րահեա See Արահեա :

Րամ (ի, իւ) *s.* Assembly, troop, flock.

Րամել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to reunite.

Րամական See Ռամական :

Րենական (ի, աւ) *adj.* Divine.

Րենամարմ (ի, իւ) *adj.* See Առաւմտական :

Րենաւես (ի, աւ) *adj.* That has seen the Supreme Being: See Աստուծաւես :

Րեաւել See Րոաւել :

Րեաոոր See Հռեաոոր :

Րոպէ (ի, իւ) *s.* Moment, minute, instant: Europe; a part of the globe: world.

Րոպէահամար, *adj. ind.* That counts the moments.

Րոաւել (եմ, եցի) *v. a.* To assemble, to repnite, to unite; to retire: to beseech, to beg with submission.

Րոտին, *adj. ind.* Vile, unfortunate, miserable.

Րոտումն (աման, ամամբ) *s.* Act of assembling. Րոտմամբ սրտի, willingly.

Րոք (ի, իւ) *s.* See Ալեկամ :

Յ

Յ (tzo or tso) TZ (hard) . Consonant, thirty third letter of the Armenian alphabet . It is sometimes confounded with the letters ծ, Զ and Զ, for example: Փէյ, փիծ; յեղց, յեղծ and յեղծ; քարց, քարծ; ընդեղեղանել, ընդեղեղանել; փլուղանել, փլուցանել :

Յ particle which being placed before words, forms the third case; for example: Ասէ ցՏէր, he told the Lord. Մինչև ցայժմ, until now.

Յ or ք with a line above denotes the number *six thousand*.

Յախել (եմ, եցի) *v. a.* See Տափանել :

Յած, *adj. ind.* Low, vile: humble, mild, pacified.

Յածազնայ, *adj. ind.* That goes very softly.

Յածազոյն (զոնի, զոնիւ) *adj. comp.* Lower or very low.

Յածնուլ (ամ, ծեայ) *v. n-p.* To be humbled, to be appeased, to calm, to stoop.

Յածութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Depression, humiliation; submission, humility; vileness: meanness.

Յածուն, *adj. ind.* Humble, mild.

Յածուցանել (եմ, ծուցի) *v. t.* To lower, to stoop, to bring down, to appease, to calm, to diminish, to tranquillize; to depress, to humiliate, to debase.

Յականիւ (եմ, նեցայ) *v. n-p.* To be reduced to a miserable state.

Յամպ (ի, աւ) *s.* and *adj.* Earth, continent, terra firma: dry, arid, barren.

Յամպակերութիւն See Չորակերութիւն :

Յամպակղզի See Թերակղզի :

Յամպային (յնոյ, յնով) *adj.* Terrestrial, that lives on the earth: dry, arid.

Յամպալափութիւն See Երկրալափութիւն :

Յամպեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To dry, to dry up, to wipe, to drain, to exhaust.

Ցամաքել (*իմ, քեցայ*) *v. n-p.* To dry, to grow dry, to drain; to wither, to fade, to die.

Ցամաքութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Dryness, aridity; drying up, draining; withering, leanness.

Ցամաքուտ, *adj. ind.* Dry, arid.

Ցայդ (*ոյ, ով*) *s.* Night. *Չցայդ*, by night, nightly, during the night.

Ցայդապաշտօն (*տաման, տամամբ*) *s.* Nocturn.

Ցայդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Nocturnal pollution.

Ցայժմ, *adv.* Until now.

Ցայնժամ, *adv.* Until that time.

Ցայս վայր, *adv.* To this place.

Ցայսօր, *adv.* To this day, until now.

Ցայս (*ի, իւ*) *s.* Ray, gush, spurt, spouting, resilience.

Ցայսել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spout, to cause to gush out.

Ցայսիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out.

Ցայտումն (*տման, տմամբ*) *s.* See **Ցայտ**.

Ցան (*ի, իւ*) *s.* Act of sowing.

Ցանդ (*ոյ, ով*) *s.* Hedge, fence, enclosure, compass, boundary; circumference, circuit: index, catalogue, list, table.

Ցանդ, *adv.* Always, continually.

Ցանգել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to close, to enclose, to encircle, to surround.

Ցանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To spread, to shed, to pour out; to sow, to strew.

Ցանեցիր, *adj. ind.* Dispersed, spread. **Ցանեցիր կացուցանել**, to disperse, to spread.

Ցանկ See **Ցանդ**.

Ցանկազոյն (*գունի, գունիւ*) *adj. comp.* Thick, abundant, frequent.

Ցանկալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To desire, to wish, to covet, to long for.

Ցանկալի (*լւոյ, լեաւ*) *adj.* Desirable, to be wished for, amiable.

Ցանկական (*ի, աւ*) *adj.* Concupiscible.

Ցանկանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* See **Ցանկալ**.

Ցանկապատել (*եմ, եցի*) *v. a.* To surround with hedges; to encompass, to encircle.

Ցանկասէր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Desirous, amorous, libidinous, voluptuous, sensual.

Ցանկասիրել (*եմ, եցի*) *v. n.* To desire passionately.

Ցանկասիրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Cupidity, sensuality.

Ցանկատեալ, *adj. ind.* Pretty, genteel, charming, graceful, fine.

Ցանկորդ, *adv.* Continually.

Ցանկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Desire, longing, love, affection; passion, lust, cupidity, sensuality, concupiscence.

Ցանց (*ի, իւ*) *s.* Net; snare, ambush.

Ցանցարկ (*ի, աւ*) *s.* Cast of a net.

Ցանցել (*եմ, եցի*) *v. a.* To draw, to attract.

Ցանցորդ (*ի, աւ*) *s.* That fishes with a net.

Ցասկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Ցասնոտ**.

Ցասնական (*ի, աւ*) *adj.* Irascible.

Ցասնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Angry, passionate, choleric, inclined to anger.

Ցասնուլ (*ուժ, սեայ*) *v. n-p.* To put one's self in a passion, to be exasperated, to be enraged, to fly into a passion, to be vexed, to be violently angry.

Ցասուժն (*աման, ամամբ*) *s.* Anger, rage, fury, indignation, vexation.

Ցասուցանել (*եմ, սուցի*) *v. t.* To exasperate, to put in a passion, to irritate.

Ցասլի (*իմ, սեայ*) *v. n-p.* See **Ցասնուլ**.

Ցարդ ևս, *adv.* Until now, still.

Ցաւ (*ոյ, ով*) *s.* Pain, ill, affliction, suffering, regret; repentance; grief, sorrow, displeasure, bitterness; disease. **Ցաւ է քնձ**, it displeases me, I am vexed, I am very sorry.

Ցաւաբեր (*ի, աւ*) *adj.* That does harm, hurtful, unwholesome.

Ցաւազիւն, *adj. ind.* Painful.

Ցաւազնիլ (*իմ, նեցայ*) *v. n-p.* To be ill, to have a pain, to suffer; to be afflicted, to pain, to be vexed, to be chagrined.

Ցաւազնոտ (*ի, աւ*) *adj.* Ill, unhealthy.

Ցաւալից, *adj. ind.* Grievous, sad, painful.

Ցաւած (*ի, իւ*) *adj.* Painful; ill.

Ցաւակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Compassionate. **Ցաւակից լինել**, to be compassionate, to have compassion, to be miserate, to pity.

Ցաւակցութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Compassion, condolence, sympathy.
Յաւահալած, *adj. ind.* That cures, that dispels disease.

Յաւառկէլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To cut, to slash, to break.

Յաւեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To afflict, to pain, to cause sorrow or pain.

Յաւիլ (*իմ, էեցայ*) *v. n-p.* To have a pain, an ache; to pain, to be afflicted, to be displeased, to be chagrined, to regret, to repent, to have regret.

Յաւոռ (*ի, աւ*) *adj.* See **Յաւադնոռ**.

Յաբան See **Տափան**.

Յելուլ (*ում, ցկի*) *v. a.* To cleave, to cut, to divide lengthways, to break.

Յէլք (*լից, լիւք*) *s. pl.* Cleft, rent.

Յէլ (*ի, իւ*) *s.* Tribe; sort, species, kind.

Յէղակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* That is of the same tribe, of the same family, of the same kind.

Յէղապետ (*ի, աւ*) *s.* Chief of a tribe.

Յէղընաբիր, *adj. ind.* **Յէղընաբիր լիւնէլ**, To distinguish the tribes; to prefer one tribe to another.

Յէղիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To grow in a tribe or family.

Յէռիլ See **Յառիլ**.

Յէրեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* See **Յէրեկ**.

Յէրեկ (*ոյ, ով*) *s.* Day. **Չգերեկ**, during the day, by day.

Յէրեկութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Day, duration of a day. **Վաստակք ցէրեկութեան**, day's work.

Յէց (*ոյ, ով*) *s.* Moth; wood-louse.

Յէցակեր (*ի, աւ*) *adj.* Worm-eaten.

Յին (*ցնոյ, ցնով*) *s.* Vulture, kite.

Յիւ (*ցառ, ցառ*) *s.* Wild ass.

Յիր, *s. and adj. ind.* Dispersion; dispersed. **Յիրեցան**, dispersed, scattered here and there, scattered.

Յիրդ (*ցրդոյ, ցրդով*) *s.* Thorny bush.

Յից (*ցցոյ, ցցով*) *s.* Pale, fence of pales, stake, peg.

Յիստեռակ, *adj. ind.* Miry, muddy.

Յմախ (*ի, իւ*) *s.* Bitter stuff used in weaning a child.

Յնդիլ (*լոյ, լեաւ*) *adj.* Liable to be dissipated or consumed.

Յնդիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To dissipate, to disperse, to volatilize.

Յնդիլ (*իմ, դեցայ*) *v. n-p.* To be dissipated or dispersed, to evaporate, to be reduced to vapour, to exhale.

Յնդիլ յարմար or **յարմարուս**, to melt in tears.

Յնդուին (*գման, գմամբ*) *s.* Dissipation, dispersion, destruction; evaporation, exhalation, volatilizing; inattention.

Յնծալ (*ամ, ծացայ*) *v. n-p.* To rejoice, to be joyful.

Յնծալից, *adj. ind.* Joyous, joyful.

Յնծութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Rejoicing, joy.

Յնկիլ (*իմ, կնեցայ*) *v. a. and n.* To bring forth young.

Յնորիլ (*իմ, ըեցայ*) *v. n-p.* To dream, to dote, to rave, to ramble, to be delirious, to be deranged.

Յնորք (*րեց, րեւք*) *s. pl.* Phantom, spectre, shadow; idle fancy, chimera; illusion, imagination, whimsical fancy; alienation, wandering of mind, folly, delirium, raving, extravagance.

Յնցիլ (*եմ, էցի*) *v. a.* To shake, to stagger, to agitate, to shake violently.

Յնցղաձև, *adj. ind.* That has the form of a funnel.

Յնցղանալ (*ամ, կացայ*) *v. n-p.* To gush, to spout out, to rush out, to be sluiced.

Յնցոռ (*աւոյ, տեաւ*) *s. and adj.* Rag, tatter, rubbish, ragged piece of linen, old clothes, trumpery: worn out, rumpiled, old.

Յնցոռիկ, *s. and adj. ind.* See **Յնցոռի**.

Յնցուղ(ցղոյ, ցղով) *s.* Watering pot.

Յնցումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Shaking, shake, agitation, shock.

Յոլանալ (*ամ, լացայ*) *v. n-p.* To light, to glitter, to shine, to sparkle, to glisten, to enlighten, to cast a light; to redound, to reflect.

Յոլացութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Lightening, flash of light, sparkling.

Յոլացումն (*ցման, ցմամբ*) *s.* Rebounding, reflection, reverberation, percussion: See **Յոլացութիւն**.

Յոլացուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make cast flashes of light; to reflect, to reverberate, to re-percuss, to send back.

Յովուհէ (մեղ, մամբ) *s. pl.* See **Յուլացութիւն** :

Յողուն See **Յողուն** :

Յոյք See **Յոյք** :

Յոյք (ցուցից, ցուցիւք) *s. pl.* Demonstration, evident proof, conviction; mark, index, sign, testimony; show, exposing to sale, appearance, parade, ostentation. **Յոյքս առնել**, to shew, to make parade of, to expose to sale.

Յորեան (կնոյ, կնով) *s.* Corn, wheat, grain.

Յորեանաճառ (ի, աւ) *adj.* and *s.* Corn factor, corn merchant, corn chandler.

Յորեան See **Յորեան** :

Յորքան, *adv.* and *adj.* As long as, during, whilst. **Յորքան ժամանակս**, as far as: until when?

Յու (ոյ, ով) *s.* Ceiling, roof.

Յուլ (ցլու, ցլու) *s.* Bull.

Յուլ (ցլոյ, ցլով) *s.* Stick, switch, rod; crook, crutch.

Յուրդ See **Յիւրդ** :

Յուրտ (ցրոյ, ցրով) *s.* and *adj.* Cold.

Յուր See **Յուր** : **Յուր բանաւ**, to sing.

Յուրակ (ի, աւ) *s.* Index, mark, sign, token, appearance, representation; catalogue, roll, list, statement, register, matriculation book, table, repertory; example, pattern.

Յուրական (ի, աւ) *adj.* Indicative.

Յուրակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Appearance, show; indication.

Յուրամատն (տին, տամբ) *s.* Forefinger.

Յուրանել (եմ, ցուցի) *v. a.* To shew, to indicate, to mark, to testify, to teach, to signify, to declare, to design, to express, to represent; to demonstrate, to prove; to produce, to expose, to discover, to make seen, to make known.

Յուրանելի (լոյ, լեաւ) *adj.* That can be shewn, ostensible.

Յուրացում (ցման, ցմամբ) *s.* Demonstration, proof, document, voucher; indication, designation, information; remonstrance; representation, exhibition, exposition: See **Յոյք** :

Յուրք (ցոյ, ցովք) *s. pl.* Air, song.

Յոփ (ի, աւ) *adj.* Debauched, dis-

ordered, dissolute, licentious, loose, lewd.

Յոփաբերան, *adj. ind.* Debauched, lascivious, that talks without discretion.

Յոփութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Debauchery, lewdness, licentiousness, disorder, libertinism, too great liberty, looseness.

Յուանաւ (ի, աւ) *s.* Galley.

Յուել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To spout out, to rush out.

Յուելմի (կման, կմամբ) *s.* Sally, start, eruption.

Յուռկ (ցուկի, ցուկաւ) *s.* Snout, muzzle: head of a ship, prow of a galley.

Յուել (եմ, կցի) *v. a.* To scratch, to cut, to graze, to rase, to carry off.

Յուռմի (ցման, ցմամբ) *s.* Scratch, cut, graze.

Յրդի (գոյ, գեաւ) *s.* See **Յիւր** :

Յրել See **Յրուել** :

Յրուել (եմ, կցի) *v. a.* To disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to remove, to drive away; to take to pieces; to consume, to destroy.

Յրումի (ցրման, ցրմամբ) *s.* Dispersion, dissipation, scattering, waste.

Յրտաբեկ, *adj. ind.* Struck or spoiled by cold.

Յրտաբեկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Condition of a thing struck by cold.

Յրտաբեր (ի, աւ) *adj.* Frigorific, that causes cold.

Յրտաբին, *adj. ind.* Very cold.

Յրտաբոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very cold.

Յրտակեղ, *adj. ind.* See **Յրտաբեկ** :

Յրտահար (ի, աւ) *adj.* See **Յրտաբեկ** :

Յրտանաւ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To grow cold, to become cold, to cool; to be seized with cold, to catch cold.

Յրտաշունչ, *adj. ind.* Cold (wind).

Յրտաառնոյց, *adj. ind.* Very cold, frozen.

Յրտացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make grow cold; to freeze.

Յրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Cold; cold weather; frigidity; coolness.

Յրօք (նից, նիւք) *s. pl.* Dispersion.

Յցել (եմ, կցի) *v. a.* To thrust in, to plant.

Յցուել (իմ, կեցայ) *v. n-p.* To shoot forth.

Յցուկ (*նից, նիւք*) *s. pl.* Crest, apex, trinket; bunch of feathers, plume.

Յցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Shoot, sprout (of trees).

Յփսի (*սւոյ, սեաւ*) *s.* Hair web.

Յքի (*ջքւոյ, ջքւով*) *s.* Liquor; brandy. **Յքի գարւոյ**, beer.

Յօղ (*ոյ, ով*) *s.* Dew.

Յօղաբուղի, *adj. ind.* That produces dews.

Յօղադին, *adj. ind.* Cool, fresh, refreshing.

Յօղադնել (*եմ, էցի*) *v. a.* To refresh, to make fresh, to give freshness.

Յօղալից, *adj. ind.* Full of dew.

Յօղածին (*ծնի, ծնաւ*) *adj.* That produces dews: that is produced by dew.

Յօղահար (*ի, աւ*) *adj.* Struck with dew.

Յօղամառոյց, *adj. ind.* That gives, that causes dew.

Յօղանալ (*ամ, դացայ*) *v. n-p.* To refresh one's self, to grow cool.

Յօղատարափ, *s. ind.* Rain of dew.

Յօղել (*եմ, էցի*) *v. a.* To cause to rain or fall; to sprinkle, to water.

Յօղէջք (*ջից, ջիւք*) *s. pl.* Fall of dew.

Յօղուն (*ւան, ւամբ*) *s.* Stalk, straw.

Ի

Ի (*une*) U and V. A vowel as well as consonant, the thirty fourth letter of the Armenian alphabet. It is a vowel for example in the words *իւրաքանչիւր, ուխտ*, and a consonant in these words *Հաւատ, սեաւ, հիւանդ*.

It is sometimes used instead of the letters Վ and Հ, for example: Վաւաշ, վաճաշ; օթեւան, օթեվան; Հիւթ, լիւթ; հիւսեւ, լիւսեւ; հիւծիւ, լիւծիւ.

In some words it is suppressed, for example: Գոհար, գուհար; լողակ, լուղակ; կցորդ, կցուրդ; մողես, մուղես; պողել, պուղել.

ՈԻ together are pronounced like the English OO.

Ի is sometimes put in lieu of the letters Ի and Յ which form the cases of words, for example: *ւայդմանէ* (instead of *յայդմանէ*) *լիւրաքանչիւր* (instead of *լիւրաքանչիւր*):

In poetry it is sometimes used instead of Ե, for example:

Հունքն զինեւ պատեալ կային,

Անկ ւանմուս զիս առնէին:

Արգ զի դու յիս ոչ խնայեցիր,

Իողորմութեամբ ոչ ներեցիր:

Ի or Է with a line above denotes the number seven thousand.

Իիւանդ See *Հիւանդ*.

Իիւթ See *Հիւթ*.

Իիւթական (*ի, աւ*) *adj.* Material, corporeal: See *Հիւթական*.

Իիւծել See *Հիւծել*.

Իիւսեակ (*եկի, եկաւ*) *s.* Web: See *Հիւսեակ*.

Իիւսեւ See *Հիւսեւ*.

Փ

Փ (pure) P. Consonant, the thirty fifth letter of the Armenian alphabet. It is sometimes used instead of the letters Բ and Պ, for example: *Ջաղբ, Ջաղի; խարխաբել, խարխափել; դերբել, դերփել; Պայքար, փայքար; կարապ, կարափ; պոր, փոր*.

Փ or Պ with a line above denotes the number eight thousand.

Փաթաթել (*եմ, էցի*) *v. a.* To envelop, to fold.

Փաթեթ (*ի, իւ*) *s.* Envelope.

Փալանդ See *Փաղանդ*.

Փախնուլ (*ում, խեայ*) *v. n-p.* See *Փախել*.

Փախուս (*խտեան, խտեամբ*) *s.* Flight: evasion, subterfuge, tergiversation. 'Ի *փախուս* *գարձուցանել* See *Փախուցանել*: 'Ի *փախուս* *գառնաւ* or *մատնիւ* See *Փախել*.

Փախուցանել (*եմ, խուցի*) *v. t.* To cause to flee, to drive away, to push, to dislodge, to estrange.

Փախել (*իմ, խեայ*) *v. n-p.* To flee, to run away, to escape, to evade, to elude, to avoid, to shuffle.

Փախկոտ (*ի, աւ*) *adj.* See *Փախտական*.

Փախտական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Runaway, fugitive, deserter, turncoat.

Փախտայ (*տէի, տէիւ*) *adj. and s.* See *Փախտական*: *Փախտայ լինել*, to flee, to run away.

Փակ (*ի, իւ*) *adj. and s.* Shut;

fastening. Փակ արկանեւ, to shut, to close, to enclose.

Փակագիր (գծի, գծիւ) *s.* Parenthesis.

Փակագիր (գրոյ, գրով) *s.* Monogram; cypher.

Փակակալ (ի, աւ) *s.* Turnkey.

Փակաղակ (ի, աւ) *s.* Lock, padlock.

Փակաղբ (նայ, նոք) *s. pl.* Lock, fastening, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան (ի, աւ) *s.* Enclosure, fence, barrier.

Փակել (եմ, եցի) *v. a.* To shut, to close, to fasten, to stop, to bar, to fasten with a padlock, to shut up, to enclose, to bind up, to comprehend, to encircle, to surround; to encumber, to embarrass.

Փակեղն (լան, լամբ) *s.* Fillet, band.

Փաղաղել (եմ, եցի) *v. a.* To burn, to consume.

Փաղաղական (ի, աւ) *adj.* See Փաղաղիչ :

Փաղաղիչ (զչի, զչաւ) *adj.* Burning, that burns, that consumes.

Փաղաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Burning, act of burning, consumption.

Փաղանգ (ի, աւ) *s.* Phalanx, legion, troop.

Փաղանգամուշկ (մշկոյ, մշկով) *s.* See Չարխուս :

Փաղանուն (ւան,ւամբ) *adj.* Univocal: synonymous.

Փաղանունութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Univocation: synonym.

Փաղառել (եմ, եցի) *v. a.* To spell, to form syllables.

Փաղառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Syllable.

Փաղաբշար, *adv.* In caressing, with adulation, with flattery.

Փաղաբշանք (նայ, նոք) *s. pl.* Caress, flattery, endearments, adulation.

Փաղաբշել (եմ, եցի) *v. a.* To caress, to delight, to fondle, to flatter, to fawn, to coax.

Փաղաբուշ (բշի, բշաւ) *adj. and s.* Caressing, flatterer, fawner.

Փաղել (եմ, եցի) *v. a.* To comprehend.

Փաղփաղել (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to glitter; to shoot forth, to appear.

Փաղփաղիւն, *s. ind.* Brilliancy, brightness, lustre.

Փաղփեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To polish, to make bright.

Փաղփիլ (իմ, փեցայ) *v. n-p.* To shine, to glitter; to rejoice, to be merry.

Փաղփուռն (փման, փմամբ) *s.* Lustre, brilliancy, brightness, splendour.

Փաղփուռն, *adj. ind.* Brilliant, shining, clear, glittering, polished.

Փամբիւն See Բամբիւն :

Փամբուշտ (փշոյ, փշով) *s.* Bladder, vesicle; balloon; cartridge; lusee.

Փայլ, *s. ind.* See Փայլում :

Փայլած (ոյ, ով) *s.* See Փայլում :

Փայլածիւն, *s. ind.* See Փայլում :

Փայլածու (ի, աւ) *adj. and s.* Shining, brilliant, clear: Mercury

(planet).

Փայլածումն See Փայլում :

Փայլակել See Փայլատակել :

Փայլակերպիլ (իմ, պեցայ) *v. n-p.* See Փայլակնանալ :

Փայլակն (կան, կամբ) *s.* Lightning, flash; light, sparkle.

Փայլակնորորոր, *adj. ind.* Glittering, brilliant.

Փայլակնակերպ, *adj. ind.* See Փայլակնաձև :

Փայլակնաձար See Կայծակնաձար :

Փայլակնաձև, *adj. ind.* That has a glittering form, shining, brilliant, resplendent.

Փայլակնանալ (ամ, կնայ) *v. n-p.* To become like lightning, to glitter, to shine, to glister.

Փայլակնանման, *adj. ind.* That resembles a flash of lightning, shining, brilliant.

Փայլակնանշայլ, *adj. ind.* Shining, brilliant, glittering, sparkling.

Փայլակնատարած, *adj. ind.* Spread with lustre, shining, brilliant.

Փայլակնատեսիլ, *adj. ind.* See Փայլակնաձև :

Փայլակնացայտ, *adj. ind.* Shining, brilliant, sparkling, full of fire.

Փայլակնընթաց, *adj. ind.* That runs, that passes like lightning; shining.

Փայլակումն See Փայլատակումն :

Փայլատակել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To lighten; to throw a great lustre,

to sparkle, to glitter, to shine, to glister, to shine with splendour, to appear with brilliancy.

Փայլատակեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make shine, glitter or glister.

Փայլատակութիւն (թեան, թեամբ) s. See Փայլատակումն :

Փայլատակումն (կման, կմամբ) s. Great brightness, coruscation, light, flash, scintillation; fulguration.

Փայլատակուիք (կանց, կամբք) s. pl. See Փայլակն :

Փայլացայտ See Փայլակնացայտ :

Փայլել (եմ, եցի) v. n. and a. See Փայլել and Փայլեցուցանել :

Փայլեցուցանել (եմ, ցուցի) v. t. To make glisten or shine, to give a lustre to, to polish, to make glossy, to refurbish, to burnish.

Փայլել (եմ, լեցայ) v. n-p. To shine, to glitter, to glisten, to sparkle, to enlighten, to flash, to appear with splendour.

Փայլիւն, s. ind. Brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour, clearness, flash; polish, burnishing.

Փայլուած (այ, ու) s. See Փայլիւն :

Փայլումն (լման, լմամբ) s. See Փայլիւն :

Փայլուն, adj. ind. Clear, bright, shining, splendid, brilliant, polished. Պղինձ փայլուն, brass: See Արար :

Փայլունակ, adj. ind. See Փայլուն : Փայծաղն (ծեղան, ծեղամբ) s. Spleen.

Փայծաղնացաւ (ի, աւ) adj. Splenetick.

Փայտ (ի, իւ) s. Wood; tree, plant. Փայտաբեր (ի, աւ) adj. That bears wood.

Փայտագործ (ի, աւ) adj. Made of wood.

Փայտակերտ (ի, աւ) adj. and s. Made of wood: wooden vessel.

Փայտակերտիկ, adj. and s. ind. See Փայտակերտ :

Փայտակոյտ (կուտի, կուտիւ) s. Heap or pile of wood.

Փայտակտոր (ի, իւ) s. Wood-cutter.

Փայտահատ See Փայտատ :

Փայտահար (ի, աւ) s. See Փայտակտոր :

Փայտայարկ, adj. ind. Covered with wood.

Փայտայարմար, adj. ind. Made of wood.

Փայտանալ (ամ, աացայ) v. n-p. To become wood, to benumb.

Փայտապաշտ (ի, իւ) adj. and s.

That adores woods, idolater.

Փայտապաշտութիւն (թեան, թեամբ) s. Worship of woods, idolatry.

Փայտաս (ի, աւ) s. Hatchet, axe: spade, hoe, mattock, narrow spade, large hoe, pick axe.

Փայտեայ, adj. ind. See Փայտեղէն :

Փայտեղէն (ղինի, ղինաւ) adj. Of the nature of wood; made of wood.

Փայփայանք (նաց, նք) s. pl. Caress.

Փայփայել (եմ, եցի) v. a. To caress.

Փայքար See Պայքար :

Փանաք (ի, աւ) adj. See Փանաքի :

Փանաքապէս, adv. Meanly, poorly.

Փանաքեայ (քէի, քէիւ) adj. See Փանաքի :

Փանաքի (քւոյ, քեաւ) adj. Mean, vile, contemptible, poor, miserable, moderate, very small, weak.

Փանաքիմաց, adj. ind. Weak or poor minded.

Փանաքիմացութիւն (թեան, թեամբ) s. Weakness or poverty of mind.

Փանաքութիւն (թեան, թեամբ) s. Weakness, smallness, poverty, meanness.

Փանդիւն (դռան, դռամբ) s. Trumpet.

Փանդանահար (ի, աւ) s. Trumpeter, that sounds the trumpet.

Փապ (ի, աւ) s. See Փապար :

Փապար (ի, աւ) s. Cavern, cavity, concavity, hollow: hole, opening in a cavern.

Փապարել (եմ, եցի) v. a. To hollow, to dig under, to cut sloping, to groove: to cause a callosity.

Փապարիւ (իմ, բեցայ) v. n-p. To be hollowed or dug; to have a callosity or hard skin.

Փառ (ի, իւ) s. Pellicle. Փառաղայայ, afterbirth, afterburden.

Փառաբանակից (կցի, կցաւ) adj. That praises, or that is praised with another.

Փառաբանարան (ի, աւ) s. Place or instrument of praise, of glory.

Փառաբանել (եմ, եցի) v. a. To praise, to glorify.

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Praise, glory.

Փառաբանութիւն (թեան, թեամբ) s. Glory, happiness: See Բարեբանութիւն :

Փառազարդ (ի, աւ) *adj.* Glorious, much-ornamented, splendid, magnificent.

Փառազարդել (եմ, եցի) *v. a.* To render glorious or magnificent, to adorn, to embellish.

Փառազարդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, ornament, embellishment, magnificence.

Փառանդիք (զրի, գրաւ) *adj.* Ambitious, vain-glorious, that seeks glory.

Փառակից (կցի, կցաւ) *adj.* That has the same glory as another.

Փառահեղ, *adj. ind.* Glorious, majestic.

Փառամեղ (ի, իւ) *adj.* Glorious, vain, ambitious.

Փառամեղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Vain-glory, vanity, ambition.

Փառասէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Vain-glorious, ambitious, ostentatious, proud, full of vanity.

Փառասիրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, pride, vanity, ostentation, pomp.

Փառաբերել (եմ, եցի) *v. a.* To praise, to give praises.

Փառաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of giving praises.

Փառացի, *adj. ind.* Glorious, illustrious.

Փառաւաղեան See **Փարազուն**.

Փառաւոր (ի, աւ) *adj.* Glorious, illustrious, honourable, magnificent. **Փառաւոր առնել**, to glorify.

Փառաւորակից (կցի, կցաւ) *adj.* That is glorified with another.

Փառաւորել (եմ, եցի) *v. a.* To glorify, to render honour and glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify.

Փառաւորեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To glorify, to render glorious.

Փառաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Glory, magnificence: glorification.

Փառք (ապ, ոգ) *s. pl.* Glory, magnificence, splendour, honour, praise, esteem.

Փասիան (ի, աւ) *s.* Pheasant.

Փաստ (ի, իւ) *s.* Reason, proof, argument.

Փաստաբան (ի, իւ) *s.* That reasons, that alledges reasons: advocate, defender.

Փաստաբանել (եմ, եցի) *v. a.* To

reason, to seek or alledge reasons, to defend.

Փաստաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reason, argument, reasoning; defence.

Փաստաւոր (ի, աւ) *adj.* Reasonable, worthy.

Փաղթու (քսի, քսաւ) *adj.* Chattering, prattling.

Փաղթել (եմ, եցի) *v. n.* To tattle, to speak with malignity.

Փաղթութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Prattle, chat, act of speaking with malignity.

Փարազուն (զնի, զնիւ) *adj.* Glorious, noble, honourable.

Փարախ (ի, իւ) *s.* Sheepfold, pinfold, sheephouse.

Փարախել (եմ, եցի) *v. a.* To put in a stable.

Փարատ (ի, իւ) *adj.* Dispersed, removed. **Փարատ կացուցանել** See **Փարատել**.

Փարատել (եմ, եցի) *v. a.* To dissipate, to destroy, to take away, to scatter, to remove, to drive away.

Փարատեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* See **Փարատել**.

Փարաք (ի, իւ) *adj.* Lascivious, luxurious.

Փարաքութիւն (թեան, թեամբ) *s.* See **Փարաքումն**.

Փարաքումն (քման, քմամբ) *s.* Lasciviousness, luxury.

Փարգաստ, *adv.* See **Օն անք**.

Փարեղի (լոյ, լեաւ) *adj. and s.* Amiable, desirable, mild, agreeable: cloth used for cleaning.

Փարել (եմ, եցի) *v. a. and n.* To embrace, to hug.

Փարթամ (ի, աւ) *adj.* Rich, opulent, that has much property.

Փարթամագոյն (գունի, գունի) *adj. comp.* More or very rich.

Փարթամանալ (ամ, մայայ) *v. n. p.* To grow rich, to become rich.

Փարթամաշնորհ, *adj. ind.* Full of grace, graceful.

Փարթամացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To enrich, to make rich.

Փարթամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Riches, opulence, abundance of fortune, wealth, property.

Փարթար, *conj.* See **Գոնէ**.

Փարել (իմ, բեցայ) *v. n.* See **Փարել**.

Փարսախ (ի, աւ) *s.* League.
 Փարսանք. See Փարսախ:
 Փարսաւ (ի, աւ) *adj.* See ճաւի:
 Փարսաք or Փարսաք (ոյ, ու) *s.*
 Desire, wish, longing, covetousness,
 cupidity.
 Փափաքել or Փափաքել (եմ, էջի)
v. n. To desire, to wish, to long for,
 to want.
 Փափաքելի (լւոյ, լեւաւ) *adj.* Desir-
 able, covetable.
 Փափկակեայ See Փափկասեր:
 Փափկաւայն (ի, իւ) *adj.* That
 has a delicate or soft voice.
 Փափկամորթ (ի, աւ) *adj.* Tender,
 delicate (speaking of the skin).
 Փափկանալ (ամ, կայայ) *v. n-p.*
 To soften, to make soft; to live in
 idleness, in pleasures, to be merry.
 Փափկասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.*
 Soft, delicate, delicious, voluptuous.
 Փափկանունք, *adj. ind.* Delicate,
 weakly, tender, brought up delicately.
 Փափկասուն, *adj. ind.* See Փափ-
 կանունք:
 Փափկաւանկ, *adj. ind.* See Փափ-
 կաւայն:
 Փափկիկ, *adj. ind.* Tender, very
 delicate.
 Փափկութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Delicacy, tenderness; effeminacy, de-
 light, pleasure, voluptuousness.
 Փափուկ (փկի, փկաւ) *adj.* Deli-
 cate, fine, tender, soft, delicious, sweet,
 agreeable, sensible.
 Փեղենայ (ի, իւ) *s.* Rue (plant).
 Փեղենայ վայրի, harmala, wild rue.
 Փեթակ (ի, աւ) *s.* Hive.
 Փեղկ (ի, իւ) *s.* Long piece (of
 wood or of cloth).
 Փեղմանի (Hebrew word) Such.
 Փեշեկ (ի, աւ) *s.* Shell, cover of
 certain fruits.
 Փեւեկել (եմ, էջի) *v. a.* To divide,
 to break, to open.
 Փեւեկեւել (եմ, էջի) *v. a.* To
 break, to tear.
 Փեսայ (ի, իւ) *s.* Husband, bride-
 groom: son-in-law.
 Փեսայանալ (ամ, յայայ) *v. n-p.* To
 marry the daughter of some one.
 Փեսայացուցանել (եմ, ջուցի) *v. t.*
 To marry, to give one's daughter in
 marriage to some one.
 Փեսայութիւն (թեան, թեամբ) *s.*
 Marriage, wedding.

Փեսաւեր (ւերի, ւերաւ) *s.* Compa-
 nion of a bridegroom.
 Փետուր (արոյ, արով) *s.* Feather;
 large feathers: blade.
 Փետուր (եմ, էջի) *v. a.* To pluck
 off the feathers, to unhair.
 Փետրվար (ի, աւ) *s.* February.
 Փերեզակ (ի, աւ) *s.* Huckster,
 pedlar.
 Փերեւեւել or Փերեւեւել (եմ, էջի)
v. n. To dress one's self indecently.
 Փերթ (ի, իւ) *s.* Piece, bit.
 Փէջի (լւոյ, ջեւաւ) *adj. and s.*
 That has a lame hand or arm, one-
 handed.
 Փթթել (եմ, էջի) *v. a.* To make
 blossom.
 Փթթել (իմ, թեցայ) *v. n-p.* To
 blossom, to bloom.
 Փթթի (փթթի, փթթիւ) *s.* Blos-
 soming.
 Փլելվայ (ի, իւ) *s.* Lint, dossil.
 Փլիկոսփայ (ի, իւ) *s.* Philosopher:
 See Խմաստասեր:
 Փլիկոսփայական (ի, աւ) *adj.* Phi-
 losophical.
 Փլիկոսփայանալ (ամ, յայայ) *v. n.*
 To philosophize.
 Փլիկոսփայութիւն (թեան, թեամբ)
s. Philosophy.
 Փլիկոսփայորէն, *adv.* Philosophi-
 cally.
 Փլիկոսփոս (ի, աւ) *s.* Philosopher.
 Փելուն (ի, իւ) *s.* Cloak, great coat,
 loose coat.
 Փիղ (փղի, փղաւ) *s.* Elephant.
 Փինաւ (ի, աւ) *adj.* See Փանաքի:
 Փիւղ (ոյ, ու) *s.* See Փիւղակէ:
 Փիւղակէ (ի, իւ) *s.* (Greek word)
 Arrest, prison.
 Փիւնիկ (նկի, նկաւ) *s.* Phoenix.
 Փլած (ի, աւ) *s.* See Փլատակ:
 Փլանիլ (եմ, փլայ) *v. n-p.* To crum-
 ble, to shrink down, to fall rapidly, to
 melt away.
 Փլատակ (ի, աւ) *s.* Ruins, rubbishy,
 rubble.
 Փլուզանել (եմ, փլուզի) *v. a.* To
 ruin, to beat down, to demolish, to
 destroy, to make fall.
 Փլուզանել See Փլուզանել:
 Փխրել (եմ, էջի) *v. a.* To crush,
 to break, to chew, to grind.
 Փղակոյտ (կուտի, կուտիւ) *adj.*
 Փղակոյտ բազմութիւն, Herd or num-
 ber of elephants.

Փղապան (ի, աւ) *s.* See Փղապետ:
Փղապետ (ի, աւ) *s.* Leader of elephants.

Փղձկաւ (ամ, էպայ) *v. n.* See Փղձկել:

Փղձկել (իմ, էպայ) *v. n-p.* To be stifled or choked, to burst with spite, to be enraged, to be displeased; to gush out. Փղձկել յարաստու, to melt in tears.

Փղձուկ (ձկի, ձկաւ) *s.* Suffocation, vexation, displeasure.

Փղմոս (ի, աւ) *s.* Mullein.

Փղսկր (ի, աւ) *s.* Ivory.

Փղսկրեայ (բէի, բէիւ) *adj.* and *s.* Made of ivory: ivory.

Փնդուհի (հայ, հեաւ) *s. f.* Woman that blows the trumpet.

Փնչել (եմ, էյի) *v. a.* To sneeze.

Փնչիւն, *s. ind.* Sneezing.

Փշաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces thorns, thorny.

Փշադեմիւն, *adj. ind.* Place where thorns abound.

Փշաւից, *adj. ind.* Full of thorns, thorny.

Փշախիւ, *adj. ind.* See Փշաւից:

Փշածիւն (ծիի, ծիաւ) *adj.* See Փշաբեր:

Փշահեղձ, *adj. ind.* Choked with or full of thorns.

Փշանիւթ, *adj. ind.* Made of thorn.

Փշանիւթ պսակ, a crown of thorn.

Փշառ (ի, աւ) *s.* Sort of fruit resembling an olive.

Փշեղէն (ղիի, զինաւ) *adj.* See Փշանիւթ:

Փշիպան See Փռշիպան:

Փշրահք (նայ, նօք) *s. pl.* Crumb, scrap.

Փշրել (եմ, էյի) *v. a.* To break, to pound, to bruise, to grind, to crush, to cranch, to squash, to crumble, to crash, to chop.

Փռթնթ (ի, աւ) *adj.* Harsh, crabbed to the taste: See Տոխ:

Փռթնթաւամ, *adj. ind.* See Փռթնթ:

Փռթորիկ (բկի, բկաւ) *s.* Tempest, storm, hurricane: See Մրրիկ:

Փռթորկել See Մրրկել:

Փոխ (ոյ, ով) *s.* Loan; response.

Փոխ առնուլ, to borrow, to receive as a loan. Փոխ առլ, to lend.

Փոխաբերաբար, *adv.* Metaphorically.

Փոխաբերական (ի, աւ) *adj.* Metaphorick.

Փոխաբերել (եմ, էյի) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose.

Փոխաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transport: metaphor; transposition.

Փոխագրել (եմ, էյի) *v. a.* To transcribe, to copy a writing.

Փոխադարձ (ի, էւ) *adj.* and *s.* Reciprocal, mutual: recompence, compensation, return.

Փոխադարձաբար, *adv.* Reciprocally, mutually.

Փոխադարձել (եմ, էյի) *v. a.* To recompense, to return.

Փոխադարձիւ (իմ, ձեցայ) *v. n-p.* To return.

Փոխադարձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Reciprocity.

Փոխադրական (ի, աւ) *adj.* See Տարափոխիկ:

Փոխադրել (եմ, էյի) *v. a.* To transfer, to transport; to transpose; to translate, to turn; to change.

Փոխադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transport, removal; transposition, inversion, change.

Փոխածել (եմ, էյի) *v. a.* See Փռաբերել:

Փոխակերպել (եմ, էյի) *v. a.* To transform, to metamorphose, to transmute, to change.

Փոխակերպութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transformation, metamorphosis, change: trope.

Փոխակերպել See Փոխակերպել:

Փոխառնել See Փոխակերպել:

Փոխան, *prep.* Instead of, in the place of, for. Փոխան դառնիւ, instead of a lamb: See Փոխանորդ:

Փոխանակ, *prep.* Instead of, for. Փոխանակ արեան նորա, instead of his blood. Փոխանակ այսր գումարի գրումը, instead of this sum. Փոխանակ զի, whereas; for as much as, since, because.

Փոխանակ (ի, աւ) *s.* Substitute; lieutenant; vicar: exchange; change; variation, mutation.

Փոխանակաբանել (եմ, էյի) *v. n.* To answer, to refute.

Փոխանակալ (ի, աւ) *s.* See Փռախորդ:

Փոխանակաւ, *adv.* and *adj.* Alternately; by turns; reciprocally, mutually: mutual, reciprocal; of change.

Փոխանակ բգեշխի (կէ-բգեշխի, կաւ-բգեշխի) *s.* Vice-consul; pro-consul.

Փոխանակել (եմ, էցի) *v. a.* To make alternate, to change, to exchange, to substitute, to make an exchange, to commute; to succeed.

Փոխանակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Change, exchange, barter; commutation, permutation; substitution, subrogation; turn, vicissitude; succession.

Փոխանալ See Փոխել:

Փոխանորդ (ի, աւ) *s.* Vicegerent; substitute; vicar; clerk: return, recompence.

Փոխանորդել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To succeed, to take the place of; to do a curate's duty: to exchange, to change.

Փոխանորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succession; vicarship, curacy.

Փոխանցել (եմ, էցի) *v. a.* To transmit.

Փոխանցութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Transmission.

Փոխաշարժիլ (իմ, ժեցայ) *v. n-p.* To be transported, to be transferred.

Փոխառու (ի, աւ) *s.* Borrower.

Փոխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loan.

Փոխառարկել See Փոխակերպել:

Փոխառու (ի, աւ) *s.* Lender, creditor.

Փոխառուել (եմ, էցի) *v. a.* To lend, to give; to recompense, to retribute.

Փոխառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Loan.

Փոխատրել (եմ, էցի) *v. a.* To retribute, to recompense; to change, to turn.

Փոխատրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Restitution, retribution, recompence: change, changing, mutation.

Փոխարէն (ի, իւ) *s.* Recompence, compensation, retribution, remuneration, acknowledgment, return, wages, salary, requital, satisfaction, indemnification, reparation, reward.

Փոխարէն, prep. As a reward: instead of, for; reciprocally.

Փոխարինել (եմ, էցի) *v. a.* To compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge, to indemnify, to repair, to requite; to impute: to change.

Փոխարինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Compensation.

Փոխարկել (եմ, էցի) *v. a.* To convert, to change, to turn, to resolve, to reduce, to translate.

Փոխարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Conversion, change, reduction.

Փոխարքայ (ի, իւ) *s.* Viceroy.

Փոխարքայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Viceroyalty.

Փոխարքայուհի (հւոյ, հեաւ) *s.* Vice-queen.

Փոխաւորել See Փոխարինել:

Փոխել (եմ, էցի) *v. a.* To change, to convert, to commute, to reduce, to remove, to transport, to transfer.

Փոխիլ (եմ, խեցայ) *v. n-p.* To be changed; to be transported, to go, to pass; to die, to debase.

Փոխիկ (ինչոյ, ինչով) *s.* Oatmeal.

Փոխորդ See Փոխանորդ:

Փոխուծի (խման, խմամբ) *s.* Decease.

Փոկ (ոյ, ու) *s.* Girth, thong, leathern belt: sea-calf.

Փոկեայ (կէի, կէիւ) *adj.* Leathern.

Փոռ (ի, իւ) Neck, throat, mouth; collar: street: See Փողոց:

Փող (ոյ, ու) *s.* Trump, trumpet; cornet, horn; clarion: pipe, reed: penny.

Փողակ (ի, աւ) *s.* Pipe, tube.

Փողակարգայ (ի, իւ) *s.* That cries by sound of trumpet.

Փողահար (ի, աւ) *s.* Trumpet, that sounds the trumpet.

Փողանշան (ի, աւ) *s.* Sign given by a trumpet.

Փողար See Փողահար:

Փողացաւ (ոյ, ու) *s.* Quinsy, angina.

Փողել (եմ, էցի) *v. a. and n.* To trumpet, to blow the horn.

Փողերանոց (ի, աւ) *s.* Coin, place where money is struck.

Փողոշուկ (շէի, շէաւ) *s.* Little chain (sort of ornament).

Փողոտել (եմ, էցի) *v. a.* To kill, to cut the throat, to slaughter.

Փողոց (ի, աւ) *s.* Street; place, hall.

Փողոցամէջ (միջի, միջաւ) *s.* The middle of a street, of a place.

Փողպատ (ի, աւ) *s.* Neck; collar; tucker, band; cravat; neck-kerchief.

Փողփողեկ (եղջ, ելով) *adj.* Brilliant, shining, glittering.

Փողփողեկ (եմ, եցի) *v. n.* To shine, to be bright, to be refulgent, to glitter.

Փռնի See փռնի.

Փոյթ (փութոյ, փութով) *s. and adj.* Diligence, promptitude, celerity, task, haste, hurry, activity; care, study, solicitude, entreaty: diligent, active, prompt, careful, vigilant, assiduous. Փոյթ առնել or առնել, փոյթ 'ի մէջ առնել, to care, to take care, to watch, to solicit, to take care of. Փոյթ ընդ փոյթ or ընդ փոյթ, diligently, promptly, hastily, soon.

Փոյթեալանք, *adj. ind.* Fervent, diligent.

Փռնեալանք (ի, աւ) *adj.* Reduced to powder, small, thin, light.

Փռնի (չւոյ, շւով) *s.* Powder, dust.

Փռնաւ (ի, աւ) *adj.* Powdery.

Փռնալ (եմ, աւոյ) *v. n-p.* To be covered with powder.

Փռնանի (ի, աւ) *adj.* Ruptured, incommoded by a rupture.

Փռնանիութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Hernia, fall of the bowels, rupture; epiplocele; sarcocoele.

Փռն (ոյ, ով) *s.* Ditch, dike, trench, cavin, hollow, well, circumvallation, contravallation.

Փռնալանքանի (եմ, շուցի) *v. t.* See Փռնի.

Փռնել (եմ, եցի) *v. a.* To surround with a ditch, to hollow, to make hollow.

Փռնաւոյ (ի, եւ) *s.* Glowworm.

Փռ (ոյ, ով) *s.* Belly; hollow, bosom: swan: sea scorpion.

Փռալ (եմ, եցի) *v. a.* To engrave, to notch; to make an incision.

Փռալութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Engraving; notch; incision.

Փռած See Փռնաւ:

Փռանկած, *adj. ind.* See Փռնաւ.

Փռանկեալ (եղջ, ելով) *adj.* Woven, without seam.

Փռնիկ See Փռնիկ.

Փռնել (եմ, եցի) *v. a.* To dig under, to hollow; to sap; to undermine; to make a groove; to slope, to notch.

Փորձ (ոյ, ով) *adj. and s.* Approved, tried, pure; experienced, expert, versed, practised, exercised: experience, proof, practice, rote; essay, attempt: touch: probation. Չփորձ առնել,

փորձ առնել, փորձ տեսնել or փորձ փորձել See Փորձել.

Փորձաբար, *adv.* With proof.

Փորձալան (ի, աւ) *adj.* Proved, experienced.

Փորձալից See Փորձալից.

Փորձալից (եցի, էջաւ) *adj. and s.* That is tried or experienced with another.

Փորձաւոր (ի, աւ) *adj.* Tried, tempted.

Փորձաւոր (նայ, նոյ) *s. pl.* Temptation, evil, misfortune, disaster, mischance.

Փորձաւորան (ի, աւ) *adj.* Experimental; empirical.

Փորձաւոր (ի, աւ) *adj.* That tries, practitioner.

Փորձաւորութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Trial, experience: See Փորձ.

Փորձաւոր (ի, եւ) *s.* Touchstone.

Փորձել (եմ, եցի) *v. a.* To attempt, to try, to make experiment of, to ap-

prove, to practise, to experience, to essay, to exercise; to touch; to tempt.

Փորձի (չի, չաւ) *adj. and s.* Tempting, tempter; essayer.

Փորձութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Temptation; proof.

Փորն (ի, եւ) *s.* (Latin word) Forum.

Փորնել (եմ, եցի) *v. n.* See Չջայռել.

Փորնի (աւոյ, տեաւ) *s.* Entrails, intestines, bowels, garbage, guts.

Փորնած (ոյ, ով) *s.* Hollow, cavity: notch, score.

Փորնաւոր (ի, աւ) *s.* Stole: scapulary.

Փռնալ (եմ, թայայ) *v. n-p.* To strive, to endeavour, to make haste, to hasten.

Փռնալան, *adj. ind.* That hastens, that quickens death, that causes death soon.

Փռնալանայ, *adj. ind.* That forgets soon.

Փռնալանի, *adv.* See Փռնալան.

Փռնալան, *adv.* Diligently, promptly, rapidly, quick, soon.

Փռնալան (ի, եւ) *adj.* Diligent, eager, careful.

Փռնալան (ի, աւ) *adj.* That takes care of any thing.

Փռնալանայ (եմ, շուցի) *v. t.* To make haste, to urge, to hasten, to

accelerate, to solicit, to dispatch, to expedite.

Փուլաւոր (ի, աւ) *adj.* Diligent, careful.

Փուլով, *adv.* See Փուլապէս:

Փուլ (փլայ, փլով) *s.* Crumbling, falling.

Փուկ (փեղայ, փեղով) *s.* Vessel, recipient.

Փուկ (փնջոյ, փնջով) *s.* Nose-gay, tuft, bunch.

Փուշ (փշոյ, փշով) *s.* Thorn; prickly; thistle. Փուշ ձկան, fishbone.

Փուշտիպան (ի, աւ) *s.* Royal guard.

Փուռն (փռան, փռամբ) *s.* Oven.

Փուռ (փռոյ, փռով) *adj.* and *s.* Rotten, spoiled: rottenness, chancre.

Փուրջիչ, *s. ind.* Process; action.

Փութ (փքոյ, փքով) *s.* Breath, wind: swelling, tumour: fart: flatulency, windiness: noiseless fart. Փութ արձակել, to fart, to break wind.

Փութք (փքոյ, փքովք) *s. pl.* Bel-lows, instrument used for blowing.

Փոփոխ, *adj. ind. and adv.* Altern-ate, mutual, reciprocal: alternative-ly, by turns, mutually, reciprocally.

Փոփոխական (ի, աւ) *adj.* Change-able, changing, variable, mutable, rest-less, varying.

Փոփոխականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mutability, variability; transmutabi-lity.

Փոփոխել (եմ, եցի) *v. a.* To al-ter, to change, to move, to vary, to turn.

Փոփոխութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Mutation, change, alteration, re-moving, permutation, commutation, conversion, transmutation, variation, vicissitude, turn.

Փոքր (քու, քու) *adj.* Little, less, thin, small, short, light, moderate. Փոքր փոքր, little at a time, by de-grees, by retail. Փոքր ինչ, a little, something. Փոքր 'ի շատե, a little, in part. Փոքր մի էւ or փոքր միւ էւ, little is wanting, or there was little wanting to.

Փոքրաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks briefly, succinct.

Փոքրաբանել (եմ, եցի) *v. a.* and *n.* To speak succinctly or very little.

Փոքրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Succinct discourse.

Փոքրագին, *adj. ind.* Cheap, that

costs nothing, of little value.

Փոքրագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* Smaller.

Փոքրահասակ See Կարճահասակ:

Փոքրահոգի See Փոքրոգի:

Փոքրազայելուչ, *adj. ind.* Unsuitable, indecent, unbecoming.

Փոքրատեսակ, *adj. ind.* Little, that is not magnificent.

Փոքրաւոր (ի, աւ) *s.* See Աշտ-կերտ:

Փոքրել (եմ, եցի) *v. a.* To shave, to trim, to cut the hair.

Փոքրիկ (ըկան, ըկամբ) *adj.* Very small, smaller, very little.

Փոքրկանալ (ամ, կացոյ) *v. n-p.* To shorten, to lessen, to grow less, to grow short, to grow little, to become smaller, to decrease, to be diminished.

Փոքրկացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To shorten, to lessen, to make smaller, to decrease, to render less, to diminish, to extenuate.

Փոքրկուծիւն (թեան, թեամբ) *s.* Littleness, smallness, tenuity, dimin-ution, lessening, decrease.

Փոքրոգի (գւոյ, գեաւ) *adj.* Pu-sillanimous: light, easy.

Փչել (եմ, եցի) *v. n. and a.* To blow; to mouth; to puff; to swell, to inflate. Փչել զոգին, to expire.

Փչիւն, *s. ind.* Breath; puff; spi-ration.

Փչումն (փչման, փչմամբ) *s.* See Փչիւն:

Փռնգալ or Փռնկալ (ամ, կացի) *v. n.* See Փռնչել:

Փռնչել (եմ, եցի) *v. n.* To sneeze: to cry, to bellow: to neigh.

Փռնչիւն, *s. ind.* Sneezing: cry, bel-lowing: neighing.

Փսաղա (ի, աւ) *s.* (Greek word) See Սաղմոսասաց:

Փսաղաութիւն See Սաղմոսերգու-թիւն:

Փսիաթ (ի, աւ) *s.* Mat; basket.

Փսիաթեայ (թէի, թէիւ) *adj.* Woven with rushes.

Փսիաթի (թւոյ, թեաւ) *adj. and s.* Tissue of rushes.

Փսիած (ի, աւ) *s.* Vomiting; spewing.

Փսիւն (եմ, եցի) *v. a.* To vomit, to cast up, to throw up, to spew, to blab, to cascade.

Փսիւնցոյցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* Vo-mitive, puking, emetick.

Քած (ի, իւ) *adj.* See Մասակ.
 Քածաւարոս (ի, աւ) *adj.* Castrated, whose testicles are removed or crushed.
 Քահեւ (եմ, եցի) *v. a.* To unsew, to undo; to disjoin, to disunite, to dissolve, to resolve; to decompose, to separate; to untie; to untwist, to unravel, to unlace; to destroy, to demolish, to beat down, to ruin, to break; to take to pieces, to take asunder; to disconcert.
 Քահոր (ոյ, ու) *s.* Cow-dung, animal excrement.
 Քահուած (ոյ, ու) *s.* Unsewing; dissolution, rupture.
 Քահեւ (եմ, եցի) *v. a.* To undo totally: See Քահեւ.
 Քահուումն (աման, ամամբ) *s.* Destruction, total ruin.
 Քահաիւ (աչի, աչաւ) *adj. and s.* Destructive, destroying; impediment.
 Քահանայ (ի, իւ) *s.* Priest.
 Քահանայադործեւ (եմ, եցի) *v. a.* To consecrate.
 Քահանայադործութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Consecration.
 Քահանայական (ի, աւ) *adj.* Priestly, sacerdotal.
 Քահանայանալ (ամ, յացայ) *v. n-p.* To become a priest; to perform the office of a priest.
 Քահանայապետ (ի, աւ) *s.* Pontiff, chief priest, high priest.
 Քահանայապետաբար, *adv.* Pontifically.
 Քահանայապետական (ի, աւ) *adj.* Pontifical; papal; hierarchical.
 Քահանայապետութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Pontificate; hierarchy; papacy.
 Քահանայութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Priesthood.
 Քահանայուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Priestess.
 Քահեւ See Քահեւ.
 Քաղ (ի, իւ) *s.* He-goat: weeding.
 Քաղադր See Քաղադր.
 Քաղահան: Քաղահան աւնեւ, To weed, to pluck up weeds.
 Քաղաք (ի, աւ) *s.* Town, city.
 Քաղաքանակ (ի, աւ) *adj. and s.* Inhabitant of a town, citizen, burgess.
 Քաղաքագեղ or Քաղաքագեղեղ (ի, իւ) *s.* A little town, village.
 Քաղաքաժողով, *adj. ind.* Assembly

of inhabitants of a town, publick.
 Քաղաքական (ի, աւ) *adj.* Civil, political: citizen, burgess.
 Քաղաքականութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Police: policy, manners: citizenship: civility: See Քաղաքավարութիւն.
 Քաղաքակից (կցի, կցաւ) *s.* Fellow-citizen.
 Քաղաքակցիւ (իմ, ցեցայ) *v. n-p.* To dwell in the same town.
 Քաղաքամայր (մոր, մարբ) *s.* See Մայրաքաղաք.
 Քաղաքամէջ (միջի, միջաւ) *s.* Publick place.
 Քաղաքանալ (ամ, քացայ) *v. n-p.* To become a town.
 Քաղաքային (յնոյ, յնով) *adj.* See Քաղաքական.
 Քաղաքապետ (ի, աւ) *s.* Governor of a town, sheriff, pretor, stadtheimer, burgomaster, magistrate.
 Քաղաքավար (ի, աւ) *adj.* Civil, courteous, kind, polite, genteel, obliging, officious.
 Քաղաքավարեւ (եմ, եցի) *v. a.* Քաղաքավարեւ զժամանակս կենաց իւրոյ or զկեանս իւր, To live, to behave one's self.
 Քաղաքավարիւ (իմ, քեցայ) *v. n-p.* To live, to conduct one's self, to behave well.
 Քաղաքավարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Behaviour, mode of acting: urbanity, civility, courtesy, politeness, affability.
 Քաղաքացի (ցւոյ, ցեաւ) *s.* Citizen, burgess.
 Քաղաքիկ, *s. ind.* Small town.
 Քաղաքկենար (ներոյ, ներով) *s.pl.* Small towns.
 Քաղաքորմ (ոյ, ու) *s.* Wall of a town.
 Քաղբան (ի, աւ) *s.* Galbanum.
 Քաղքեայ (գէի, գէիւ) *s.* Astrologer, soothsayer.
 Քաղքէ (ի, իւ) *s.* See Քաղքեայ.
 Քաղքէական (ի, աւ) *adj.* Astrological.
 Քաղքէութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Astrology.
 Քաղեւ (եմ, եցի) *v. a.* To gather, to gather together, to amass, to heap up, to assemble; to squeeze; to draw, to extract; to detach, to take away, to take.
 Քաղերդ See Քաղերթ.

Քաղիթ (զրթի, զրթաւ) *s.* Double-tripe .

Քաղիկդոն (ի, աւ) *s.* Calcedony .

Քաղնա՛ն See Քաղահան :

Քաղոց (ի, իւ) *s.* The fifth ancient month of the Armenians: See Ափս :

Քաղց (ու, ու) *s.* Hunger .

Քաղցենալ (ամ, ցեցայ) *v. n-p.* See Քաղցնուլ :

Քաղցեցուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To famish, to cause hunger .

Քաղցիկ (ի, իւ) *s.* Cancer, chancre, gangrene .

Քաղցնուլ (ում, ցեայ) *v. n-p.* To be hungry, to be famished .

Քաղցու (ոյ, ով) *s.* Must, unpressed wine, new wort .

Քաղցուալից , *adj. ind.* Full of or drunk with new wort .

Քաղցունի See Քաղցր :

Քաղցր (ցու, ցու) *adj. and adv.* Sweet, delicious, agreeable, affable, mild, soft: sweetly .

Քաղցրաբան (ի, իւ) *adj.* That speaks mildly; flattering .

Քաղցրաբանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Flattering discourse, flattery, fine words, honeyed words, coaxing, wheedling .

Քաղցրաբարբառ , *adj. ind.* That has a soft voice, sweet, agreeable .

Քաղցրաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Mild, affable, gentle .

Քաղցրաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces fruits agreeable to the taste .

Քաղցրաբուլիս . *adj. ind.* Sweet, agreeable .

Քաղցրալուր , *adj. ind.* Mild, docile, humane, supple, indulgent: agreeable to the ear .

Քաղցրախառն , *adj. ind.* Mild, moderate .

Քաղցրախառնութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Temperature of the air .

Քաղցրախոս , *adj. ind.* That speaks, that sings sweetly, sweet, agreeable to the ear .

Քաղցրածաղիկ . *adj. ind.* That is furnished with fine flowers .

Քաղցրածաւալ , *adj. ind.* That is spread sweetly or agreeably .

Քաղցրակենցաւ , *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրահամ , *adj. ind.* See Քաղցրաճաշակ :

Ք Ա Մ

Քաղցրահամբար . *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրահայեաց (եցի , եցաւ) *adj.* That looks mildly, mild, clement; fine, graceful, agreeable .

Քաղցրահիկ , *adj. ind.* Soft, agreeable to the ear .

Քաղցրահոս , *adj. ind.* That flows gently .

Քաղցրաձայն (ի, իւ) *adj.* Sonorous, sweet, agreeable to the ear, harmonious .

Քաղցրաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Euphony; melody; harmony .

Քաղցրաճաշակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable to the taste, relishing, savoury, delicate, delicious .

Քաղցրանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To become sweet, to grow sweet, to be agreeable .

Քաղցրանուաղ , *adj. ind.* Soft, sweet: See Քաղցրաձայն :

Քաղցրաշունչ , *adj. ind.* Mild, agreeable (speaking of the air) .

Քաղցրապտուղ , *adj. ind.* See Քաղցրաբեր :

Քաղցրասիւք , *adj. ind.* See Քաղցրաշունչ :

Քաղցրասնոյց , *adj. ind.* Delicate, brought up effeminately, tender .

Քաղցրավարդ , *adj. ind.* See Քաղցրաբարոյ :

Քաղցրատեսակ , *adj. ind.* Handsome, graceful .

Քաղցրացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To sweeten, to soften, to render sweeter, to revive, to recover the taste, to edulcorate .

Քաղցրաւենի (նոյ, նեաւ) *s.* Preserve; confit; stewed fruit; sweets, sweet things .

Քաղցրենթաց , *adj. ind.* That goes, that walks softly .

Քաղցրիկ , *adj. ind.* Mild, agreeable .

Քաղցրորակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable, of good quality .

Քաղցրութիւն (թեան , թեամբ) *s.* Sweetness, agreeableness, suavity, pleasure, taste, savour; delicacy; affability, amiableness, benignity, civility; alienation, mitigation .

Քաղցրունակ , *adj. ind.* Sweet, agreeable .

Քաղցրուայց , *adj. ind.* Sweet, agreeable (speaking of a lesson) .

Քամաճք (ծից , ծիւք) *s. pl.*

Gravy, jelly, juice, fluid: See Հելթ :
 Քամակ (ի, աւ) s. Spine, back.
 Քամահել (եմ, էջի) v. a. To despise, to revile, to treat with contempt.
 Քամահումն (հման, հմամբ) s. Contempt.

Քամել (եմ, էջի) v. a. To press, to squeeze, to strain, to wring; to filter; to drain, to make flow.

Քամի See Հողմ :
 Քամոց (ի, աւ) s. Cullender; straining bag; filter.

Քայլ (ի, իւ) s. Pace; stride.
 Քայլափոխ (ի, իւ) s. Pace, motion of the foot.

Քայլափոխել (եմ, էջի) v. n. To make a step, to walk.

Քայլել (եմ, էջի) v. n. To walk.
 Քայռ (ի, իւ) s. Iron-collar, collar, chain, noose.

Քայռամանակ See Քառամանեակ :
 Քայքայել (եմ, էջի) v. a. To undo, to destroy.

Քան, prep. and adv. More than, more: as well as, as much as; for, as; before. Այս լաւ է քան զայն, it is better than that. (Ոչ որ քան զնա, no one but he. Առաւել քան զքառասուն տէր տէր էն նորա, he is more than forty years old. Առաւել քաղաքավոր է քան զամենեւին, he is the civillest of all. Անոր քան, further, beyond.)

Քանակ (ի, աւ) s. Quantity, measure.

Քանակել (եմ, էջի) v. a. To measure; to comprehend, to contain, to enclose.

Քանակութիւն (թեան, թեամբ) s. Quantity, measure, volume, size.

Քանասար (ի, իւ) adj. Haughty, austere, fierce.

Քանդակ (ի, աւ) s. Engraving, sculpture, chasing, hatching; notch; incision; relieve.

Քանդակագործ (ի, աւ) adj. and s. Engraved, sculptured, cut: engraver, sculptor, chaser.

Քանդակածոյ, adj. ind. See Քանդակագործ :

Քանդակագործել (եմ, էջի) v. a. See Քանդակել :

Քանդակել (եմ, էջի) v. a. To engrave, to make an incision, to emboss, to cut, to notch; to sculpture.

Քանդել (եմ, էջի) v. a. To demolish, to destroy, to dismantle, to

pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to rase; to ravage, to devastate, to desolate: See Քանդակել :

Քանդուած (ոյ, ուղ) s. Demolition, destruction, ruin, desolation: See Քանդակ :

Քանդուկ (դի, դիւ) s. See Համբարանոց :

Քանդումն (գման, գմամբ) s. See Քանդուած :

Քանդի, conj. For, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քան թէ, conj. More, than.

Քանի (նոյ, նով) adj. and s. How much; quantity. Քանի գեղեցիկ է առաքինութիւնն, how lovely is virtue. Առաւ քանի մի, some days. Քանի առաւել, քանի էա, the more. Քանի ինչ, how much. Քանի գլուխք էն, նոյնչափ է կարծիք, as many men as many minds.

Քանիցս անգամ, adv. How many times, as many times.

Քանիութիւն See Քանիօնութիւն :

Քանիօն, adj. ind. and adv. How much. Քանիօն առաւել, the more.

Քանիօնութիւն (թեան, թեամբ) s. Quantity, number, measure.

Քաննակ (ի, աւ) s. Table: See Տախտակ :

Քաննով See Քաննակ :

Քանոն (ի, աւ) s. Rule; square: See Կանոն :

Քանորդ (ի, աւ) s. Quotient.

Քանուկ See Քանոն :

Քանցել (եմ, էջի) v. a. To prune, to pare away; to take away, to spoil.

Քանքառել (եմ, էջի) v. n. To sigh, to fetch or to heave sighs.

Քանքար (ոյ, ուղ or ի, աւ) s. Talent: See Տաղանդ :

Քանքարաւ See Քանքառել :

Քաջ (ի, աւ) adj. s. and adv. Brave, valiant, courageous, valourous, vigorous, robust, strong, powerful, intrepid, bold, determined; constant, firm; good; clever, experienced; excellent, fortunate, noble, grand, sovereign; neat, agreeable, pretty; honest, frank, true; complete; proper, suitable, better; hero: strongly, valiantly, courageously, bravely, fortunately; well, suitably, conveniently; firmly, constantly; soundly, judiciously, wisely; truly; heroically. Քաջ արանց, His Majesty.

Քաջաբան (ի, իւ) *adj.* Well-spoken, eloquent.

Քաջաբանիկ, *adj. ind.* See Քաջաբան :

Քաջաբաստիկ, *adj. ind.* Happy.

Քաջաբար, *adv.* See Քաջ :

Քաջաբարոյ (ի, իւ) *adj.* Noble, honourable.

Քաջաբարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness, honour.

Քաջաբեղուն, *adj. ind.* Very fertile: See Քաջաբեր :

Քաջաբեր (ի, աւ) *adj.* That produces much, very fertile, fruitful, abundant.

Քաջաբերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fertility, fecundity, abundance.

Քաջաբոյս, *adj. ind.* See Քաջաբեր :

Քաջաբուսիկ, *adj. ind.* See Քաջաբեր :

Քաջագանգուր, *adj. ind.* Having hair well curled.

Քաջագեղ (ի, աւ) *adj.* See Քաջադեղեցիկ :

Քաջագեղեցիկ, *adj. ind.* Very pretty, graceful, charming.

Քաջագօտի (աւոյ, տեաւ) *adj.* That is well tied round the body, bold, determined, intrepid, valiant, robust.

Քաջագէտ (գիտի, գիտաւ) *adj.* That watches, that looks well.

Քաջազարմ (ի, իւ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջազգի (զւոյ, գեաւ) *adj.* Noble, gentleman.

Քաջազէն (զինի, զինաւ) *adj.* Well armed.

Քաջաղն (ղին, զամբ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջաղնեայ (նէի, նէիւ) *adj.* See Քաջազգի :

Քաջաղնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քաջաղուարթ, *adj. ind.* See Քաջազգուարձ :

Քաջաղուարձ, *adj. ind.* Brisk, joyous.

Քաջաղուն (ղնի, զնիւ) *s.* Hero: See Քաջազգի :

Քաջաթուխ, *adj. ind.* Very dusky, black.

Քաջաթռիչ, *adj. ind.* That flies well.

Քաջաւանջ, *adj. ind.* Robust, vigorous, strong.

Քաջաւաւ, *adj. ind.* Better, very good, excellent.

Քաջաւաւութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Excellence.

Քաջաւեր, *adj. ind.* That gives courage. Քաջաւերք See Քաջաւերութիւն :

Քաջաւերել (եմ, եցի) *v. a.* To encourage, to give courage, to animate, to invigorate, to incite, to embolden, to reanimate, to cheer up.

Քաջաւերել (եմ, բեցոյ) *v. n-p.* To take courage.

Քաջաւերութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage: encouragement, exhortation.

Քաջախոհ (ի, իւ) *adj.* Judicious, wise, prudent.

Քաջախոհութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, prudence.

Քաջախոր, *adj. ind.* Very profound.

Քաջախօս (ի, աւ) *adj.* Well-spoken, fluent, eloquent.

Քաջախօսեալ, *adj. ind.* That speaks, that sings well.

Քաջածաղիկ, *adj. ind.* Well blossomed or ornamented.

Քաջածանօթ, *adj. ind.* Well experienced or exercised, well versed, expert.

Քաջակաւ (ի, աւ) *s.* Night-mare.

Քաջակարգ, *adj. ind.* Well ordered or regulated.

Քաջակիրթ, *adj. ind.* Well versed or exercised; expert, skilled, profound.

Քաջակորով, *adj. ind.* Very robust, vigorous, valorous.

Քաջակուռ, *adj. ind.* Very solid.

Քաջակրօն (ի, իւ) *adj.* Very religious.

Քաջահաճոյ (ի, իւ) *adj.* Very pleasant, most agreeable.

Քաջահայր (հօր, հորք) *adj.* See Հօրամայն :

Քաջահանգեալ, *adj. ind.* Very suitable.

Քաջահանճար (ի, իւ) *adj.* Very judicious, very wise.

Քաջահասակ, *adj. ind.* Of a fine or tall figure, well-made.

Քաջահաւ (աւ, աւ) *s.* Ibis.

Քաջահաւատ, *adj. ind.* Very faithful.

Քաջահմուտ, *adj. ind.* See Քաջափրթ :

Քաջահնար, *adj. ind.* Cunning, shrewd, ingenious.

Քաջահնչել (եմ, եցի) *v. n.* To resound.

Քաջահնչող (ի, աւ) *adj.* Resounding, sonorous.

Քաջահովիտ (վայ, վեաւ) *adj.* Very cool, very agreeable.

Քաջաձայն (ի, էւ) *adj.* Sonorous; euphonick.

Քաջաձայնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Euphony.

Քաջաձի (ոյ, ով) *adj.* Mounted on a good horse.

Քաջաղեղն (ղան, զամբ) *adj.* That is skillful in drawing the bow, the cross bow.

Քաջամանութիւն See Բարեմասնութիւն.

Քաջամարմին, *adj. ind.* Robust, vigorous.

Քաջամարդ (ոյ, ով) *s.* Civil man.

Քաջամարտիկ (տէի, տէաւ) *adj.* and *s.* Valiant, brave warrior, champion, hero.

Քաջայայտ, *adj. ind.* Very evident, very clear.

Քաջայանդուղն, *adj. ind.* Very bold.

Քաջայարմար, *adj. ind.* Very suitable, becoming, very decent or proper.

Քաջայարմարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Decorum, fitness.

Քաջայոյս, *adj. ind.* Full of hope; well secured.

Քաջյուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great hope or assurance.

Քաջյոժար (ի, էւ) *adj.* Very willing, very diligent, well disposed.

Քաջնաւ (ամ, ջայ) *v. n.* To take courage, to be courageous, to exert one's self.

Քաջանուատ, *adj. ind.* Very mean, very despicable.

Քաջանուն, *adj. ind.* Much renowned, very famous, celebrated.

Քաջաշէն, *adj. ind.* That is in good condition.

Քաջաշինութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good condition.

Քաջաշունչ, *adj. ind.* Sonorous, strong.

Քաջապէս, *adv.* Strongly: See Բաշ.

Քաջապինդ, *adj. ind.* Very solid; firm, constant; valiant, valorous, vigorous, strong.

Քաջապաղութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Fecundity, abundance.

Քաջապտուղ, *adj. ind.* Fruitful, abounding in fruit.

Քաջաւող (ի, էւ) *adj.* Very healthy, of good constitution.

Քաջաւողջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good health, plumpness.

Քաջաւոյգ, *adj. ind.* Young, fresh, vigorous.

Քաջառու (ի, աւ) *adj.* That learns well, wise.

Քաջառուբազոյն, *adj. ind.* Very young.

Քաջասէ (ոյ, ով) *adj.* Very black.

Քաջասիրտ (սրտի, սրտիւ) *adj.* Courageous, bold, intrepid, strong, brave.

Քաջանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Good education or nurture.

Քաջանունդ, *adj. ind.* Well brought up.

Քաջասուր, *adj. ind.* Very pointed, very cutting.

Քաջասրտիկ (իմ, տէյայ) *v. n-p.* To take courage, to be animated.

Քաջասրտութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Courage, boldness, intrepidity.

Քաջաձայնութիւն, *adj. ind.* Very suitable.

Քաջաձարժ (ի, էւ) *adj.* See Բաշխիրթ.

Քաջատած, *adj. ind.* See Բաշանունդ.

Քաջատածութիւն See Բաշանութիւն.

Քաջատես (ի, էւ) *adj.* That has fine eyes, sharp, piercing.

Քաջատոհմ (ի, աւ) *adj.* See Բաշատոհմիկ.

Քաջատոհմիկ, *adj. ind.* Noble.

Քաջատոհմութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Nobleness.

Քաջարշաւ, *adj. ind.* That runs quick, flying.

Քաջարուհտ, *adj. ind.* Shrewd, ingenious.

Քաջարութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great valour or bravery, courage, prowess.

Քաջաւեա (ւեաի, ւեաւ) *adj.* Courageous, valiant, brave; excellent, noble, illustrious.

Քաջափայլ, *adj. ind.* Brilliant, resplendent; illustrious; splendid, magnificent, superb.

Քաջափառ, *adj. ind.* Magnificent, majestic.

Քաջափառութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Magnificence, majesty.

Քաջափայլ, *adj. ind.* Very diligent, very quick.

Քաջաքաջ, *adj. ind.* Very strong, very great.

Քաջեան, *adj. ind.* Valiant, valorous; noble; hero.

Քաջընթաց (ի, իւ) *adj. and s.* That runs, that walks quick or well: courier; running footman; lacquey: See Սուրհանդակ:

Քաջընկալ, *adj. ind.* Comprehensible, easy to understand: See Քաջառարար:

Քաջիկ, *adj. ind.* Strong, valorous.

Քաջնափայլ See Քաջափայլ:

Քաջընթացութիւն See Քաջառարարութիւն:

Քաջորեաք, *s. ind.* Court, the great Lords, the officers.

Քաջութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Valour, courage, bravery; vigour, force; firmness, constancy; virtue, nobleness, integrity.

Քաջուշեղ, *adj. ind.* Wise, learned, judicious, ingenious, prudent.

Քաջուշութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Wisdom, prudence, good sense.

Քաջուս (ի, իւ) *adj.* See Քաջառարար:

Քաջուսմանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Erudition, learning, well grounded knowledge.

Քաջքաջ, *adj. ind. and adv.* Very good: very well, strongly.

Քաջօրէն, *adv.* See Քաջապէս and Քաջ:

Քառ (ի, իւ) *adj.* Four.

Քառաբաժ, *adj. ind.* Divided in four parts.

Քառադէմ (դիմի, դիմաւ) *adj.* Having four faces or sights; tetraedron.

Քառադիմակ (ի, աւ) *adj.* See Քառադէմ:

Քառադիմի, *adj. ind.* See Քառադէմ:

Քառադիր, *adj. ind.* Squared.

Քառադրութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Square, square figure.

Քառաթեւ (ի, իւ) *adj.* That has four wings.

Քառաթեւեան, *adj. ind.* See Քառաթեւ:

Քառապատկեր (ի, իւ) *adj.* Having four forms or figures; square.

Քառապատկերեան, *adj. ind.* See Քառապատկեր:

Քառակի, *adv. and adj. ind.* Four times: quadruple, four times as much.

Քառակզեան, *adj. ind.* See Չորեքկուզի:

Քառակողմ (ման, մամբ) *adj.* Quadrilateral; square.

Քառակողմեան, *adj. ind.* See Քառակողմ:

Քառակուսեան, *adj. ind.* See Քառակուսի:

Քառակուսեւ (եմ, եցի) *v. a.* To square.

Քառակուսի (սւղյ, սւղւ) *adj. and s.* Squared; square.

Քառակուսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quadrature.

Քառահեռեւ, *adj. ind.* That walks on four feet.

Քառահոյսեւ, *adj. ind.* That rolls in four ways.

Քառաձիգ, *adj. ind.* Քառաձիգ կառք, Quadriga.

Քառադի (ղւղ, զեաւ) *adj. and s.* Tetrachord.

Քառամանակ (ի, աւ) *adj.* Of four times.

Քառամանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Necklace, iron collar, chain.

Քառանաւ (ամ, ապայ) *v. n-p.* To become four.

Քառանիւթ (ի, իւ) *adj.* Composed of four materials or elements.

Քառանիւթեայ, *adj. ind.* See Քառանիւթ:

Քառանկիւն (կեան, կեամբ) *adj. and s.* See Քառանկիւնի:

Քառանկիւնի (նւղ, նեաւ) *adj. and s.* Quadrangular, square.

Քառապատկի (ակի, ակաւ) *adj.* Quadruple.

Քառապատկեւ (եմ, եցի) *v. a.* To quadruple.

Քառապաղեայ, *adj. ind.* That has four branches.

Քառապայր (ի, իւ) *adj.* Four edged.

Քառասպրեան, *adj. ind.* See Քառասպր:

Քառասնամեայ (մի, միւ) *adj.* Forty years old; of forty years.

Քառասնապատիկ, *adj. ind. and adv.* Forty times as much.

Քառասնեակ (եկի, եկաւ) *s.* Quarantine.

Քառասներորդ (ի, աւ) *adj.* Fortieth.

Քառասնորեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Of forty days.
 Քառասուն (սնի, սնիւ) *adj.* Forty.
 Քառափոակ (ի, աւ) *adj.* Divided in four brooks.
 Քառատեսակ (ի, աւ) *adj.* See Քառակերպ.
 Քառաքայլ, *adj. ind.* Quadruped.
 Քառաքեաց, *adj. ind.* See Քառաքայլ.
 Քառեակ (եկի, եկաւ) *adj.* Four.
 Քառեակ մանեակ See Քառամանեակ.
 Քառերանդ, *adj. ind.* Of four colours.
 Քառընթաց, *adj. ind.* That walks on four feet, quadruped.
 Քառոտանի (նւոյ, նեաւ) *adj. and s.* Quadruped.
 Քառորդ (ի, աւ) *adj. and s.* Fourth: quarter, the fourth part; quarter of a pound.
 Քառորդութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Quadrature (position of two stars 90 degrees distant from each other).
 Քառուղիք (ղեաց, զեզք) *s. pl.* Conjunction of four roads.
 Քառունակ (ի, աւ) *adj.* Four, that contains four numbers.
 Քառորեայ (բէի, բէիւ) *adj.* Of four days.
 Քառիւ, *s. ind.* One of the Hebrew months.
 Քաջնիւ (եմ, եցի) *v. n.* To apprehend, to fear, to be afraid.
 Քաջնեցանիւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To make one afraid, to frighten.
 Քառակ (ի, աւ) *adj. and s.* Similar, like, resembling: semblance, appearance, form.
 Քառակիւ (եմ, կեցայ) *v. n-p.* To resemble, to be conform.
 Քառակութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Resemblance, likeness, conformity.
 Քար (ի, ամբ or իւ) *s.* Stone.
 Քար պատուական, precious stone.
 Քարագագածն, *adj. ind.* That has a summit of stones, of a rock.
 Քարագործ (ի, աւ) *s.* See Քարակոփ.
 Քարադէզ, *s. ind.* Heap of stones.
 Քարադր (ի, աւ) *s.* (Greek word) A wild bird.
 Քարագրոշ (ի, իւ) *s.* Sculptor.
 Քարածայռ (ի, իւ) *s. and adj.* Rock: rocksand: rugged, rough, scragged.

Քարակից, *adj. ind.* Stony, full of stones.
 Քարածերպ (ի, իւ) *s. and adj.* Cavern, den, grotto: hollow.
 Քարակարկառ, *s. ind.* See Քարադէզ.
 Քարակերպ (ի, աւ) *adj.* Made of stones.
 Քարակոյտ (կուտի, կուտիւ) *s.* See Քարադէզ.
 Քարակոշկոճ, *adj. ind.* Struck or tortured with stones.
 Քարակոշտ (ի, իւ) *s.* Rock.
 Քարակուռ See Քարակոփ.
 Քարակոփ (ի, իւ) *s. and adj.* Stone cutter: cut or made of stone.
 Քարահանք (քաց, քզք) *s. pl.* Quarry, stone pit.
 Քարահատ (ի, աւ) *s.* Stone cutter.
 Քարաձիգ, *adj. ind.* That throws stones.
 Քարաձիւթ (ոյ, ով) *s.* Petroleum.
 Քարաձկունք (կանց, կամբք) *s. pl.* Ichthyolites.
 Քարայտակ (ի, աւ) *s. and adj.* Paved ground: paved.
 Քարայր (ի, իւ) *s.* See Քարանձաւ.
 Քարանալ (ամ, րացայ) *v. n-p.* To become stone, to be petrified, to be changed into stone, to be hardened.
 Քարանձաւ (ի, աւ) *s.* Cavern, den, grotto.
 Քարապաշտ (ի, աւ) *adj.* That adores stones, idolatrous, idolater.
 Քարապատուար, *adj. ind.* That has a stone wall.
 Քարաշարք, *adj. ind.* Destroyed, overthrown with stones.
 Քարալէժ, *adj. ind.* Thrown on a rock; precipitated: struck with a stone.
 Քարատեսակ (ի, աւ) *adj.* That resembles a stone.
 Քարաք See Քարադր.
 Քարացուցանիւ (եմ, ցուցի) *v. t.* To petrify; to turn into stone.
 Քարափն (փին, փամբ) *s.* Side of a stone or of a rock.
 Քարաքիւ, *s. ind.* Cavern, grotto.
 Քարբ (ի, իւ) *s.* Basilisk (serpent).
 Քարեայ, *adj. ind.* See Քարեղէն.
 Քարեղէն (ղինի, զինաւ) *adj.* Of stone.
 Քարընդոտն, *s. ind.* Obstacle; stumbling block.
 Քարընդոտնիւ (եմ, եցի) *v. a.* To serve as a stumbling block, to make fail or fall.

Քարնկէց (*կէցի, կէցաւ*) *adj.* and *s.* That throws stones: balista: stone's cast. **Քարնկէց մի**, a stone's throw.

Քարնկէցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Stone's throw.

Քարկոթող (*ի, իւ*) *s.* Obelisk.

Քարկոծ, *adj. ind.* Stoned. **Քարկոծ առնել** See **Քարկոծել**.

Քարկոծանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* See **Քարկոծումն**.

Քարկոծել (*եմ, էցի*) *v. a.* To stone, to kill by stoning, to lapidate.

Քարկոծումն (*ծման, ծմամբ*) *s.* Stoning, lapidation.

Քարկուռ (*կռի, կռիւ*) *s.* See **Քալկոս**.

Քարկոս See **Քարակոս**.

Քարց or **Քարձ** (*ի, աւ*) *adj.* That has a naturally imperfect beard.

Քարձիք See **Քարաձիք**.

Քարձին (*ձնոյ, ձնով*) *s.* Wild pear.

Քարմարցանկ (*ի, աւ*) *s.* Litharge.

Քարշանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Act of drawing, attraction, dragging.

Քարշել (*եմ, էցի*) *v. a.* To draw, to attract, to tow, to drag, to pull along.

Քարող (*ի, իւ*) *s.* Herald: preacher; proclamation, cry, outcry; preaching, sermon. **Քարող կարգաւ**, to proclaim, to announce, to publish.

Քարողել (*եմ, էցի*) *v. a.* To proclaim, to announce, to publish, to divulge; to preach.

Քարողիչ (*չչի, ղչաւ*) *s.* That announces; preacher.

Քարողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Preaching.

Քարողոյ (*ի, աւ*) *s.* See **Քարողիչ**.

Քարոս See **Կարոս**.

Քարուռ, *adj. ind.* Stony, full of stones.

Քարսն See **Կարսն**.

Քարա (*ի, իւ*) *s.* (Greek word) Paper: See **Թուղթ**.

Քարտէզ (*տիգի, տիգաւ*) *s.* See **Քարտ**.

Քարտէն (*տենի, տենիւ*) *s.* See **Քարտ**.

Քարտէս (*տիսի, տիսիւ*) *s.* See **Քարտ**.

Քարտուղար (*ի, աւ*) *s.* Notary; secretary.

Քարտուղարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Office of notary or of secretary.

Քարցկէզ (*ի, իւ*) *s.* See **Ուրցիւն**.

Քարբաշ (*ի, իւ*) *s.* Note of music.

Քացախ (*ոյ, ով*) *s.* Vinegar.

Քացախել (*իմ, խեցայ*) *v. n-p.* To become sour, to spoil.

Քացախոտ (*ի, աւ*) *adj.* See **Քացախում**.

Քացախում, *adj. ind.* Acetous, acid, pungent.

Քաւ, *conj.* and *prep.* No, never; without, besides, except. **Քաւ լիցի** or **քաւ մի լիցի**, God forbid.

Քաւարան (*ի, աւ*) *s.* Place or instrument of expiation: purgatory.

Քաւել (*եմ, էցի*) *v. a.* To expiate.

Քաւթարինէ (*ի, իւ*) *s.* Lynx.

Քաւիչ (*ւչի, շաւ*) *adj.* Expiatory, propitiatory.

Քաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Expiation; propitiation.

Քաւապետ (*ի, աւ*) *s.* Priest, that expiates.

Քաւապետել (*եմ, էցի*) *v. n.* To do the functions of a priest, or of a bishop, to expiate.

Քափուր (*փրոյ, փրով*) *s.* Camphor.

Քաքար (*ի, աւ*) *s.* Pastry, cake, wafer, simnel, bun.

Քեզնի, *adv.* Of thyself.

Քեզդն, *adv.* To thyself: of thyself.

Քեզաւոր (*ի, աւ*) *adj.* That is furnished with a helm.

Քեղի (*ղւոյ, ղեաւ*) *s.* Helm, rudder.

Քեմն (*ի, իւ*) *s.* Cumin.

Քեմնիւթ (*միտոյ, միտով*) *s.* Dressed lamb or sheep skin.

Քեմնապետ, *adj. ind.* Covered with dressed sheepskin.

Քենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Sister in law, wife's sister.

Քեռայր (*առն, արամբ*) *s.* Brother in law, sister's husband.

Քեռի (*աւոյ, աւով*) *s.* Uncle, mother's brother.

Քեռորդեակ See **Քեռորդի**.

Քեռորդի (*դւոյ, դւով*) *s.* Nephew, sister's son.

Քերածոյ (*ի, իւ*) *adj.* Polished; scraped.

Քերական (*ի, աւ*) *s.* Grammarian.

Քերականական (*ի, աւ*) *adj.* Grammatical.

Քերականութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Grammar.

Քերականորէն, *adv.* Grammatically.
Քերանք (*նայ, նոք*) *s. pl.* Scrapings.

Քերգեւ See **Քերթեւ** with its derivatives.

Քերել (*եմ, էցի*) *v. a.* To scrape, to scratch, to rake off, to rasp, to plane, to rub off, to graze. **Քերել առ**, to graze, to fray, to touch lightly, to touch.

Քերթած (*ի, աւ*) *s.* Excoriation, cast-skin; scrapings: composition, work in verse, poem, poetry.

Քերթել (*եմ, էցի*) *v. a.* To flay, to strip, to excoriate, to take away: to compose, to write a work of sense.

Քերթողարան (*ի, իւ*) *s.* Poet.

Քերթողարանել (*եմ, էցի*) *v. n.* To poetize, to versify, to write works in verse.

Քերթողական (*ի, աւ*) *adj.* Poetical: grammatical.

Քերթողահայր (*հօր, հարք*) *s.* Author of poetry or of grammar; chief of poets or grammarians.

Քերթողութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Poetry, poem, verse: grammar.

Քերթոցել (*եմ, էցի*) *v. a.* To compose works of sense.

Քերթոցք (*ցայ, ցոք*) *s. pl.* Work in verse.

Քերթուած (*ոյ, ով*) *s.* Excoriation: composition, poem.

Քերթութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Composition, poem.

Քերթումն (*թման, թմամբ*) *s.* See **Քերթուած**.

Քերթող (*ի, աւ*) *s.* Grammarian: poet.

Քերիւ (*ըի, ըլաւ*) *s.* Scraper, grater, raker; rasp; plane, rabbetplane, jointer.

Քերծանել (*եմ, քերծի*) *v. a.* See **Քերծուլ**.

Քերծուլ (*ում, քերծի*) *v. a.* To peel, to take off.

Քերովք (*ի, իւ*) *s.* See **Քերովբէ**.

Քերովբէ (*ի, իւ*) *s.* Cherub.

Քերովբիմ, *s. ind.* Cherub or Cherubim: See **Քերովբէ**.

Քերոց (*ի, աւ*) *s.* Currycomb: See **Քերիւ**.

Քերուած (*ոյ, ով*) *s.* Scrapings, raspings.

Քերսոն (*ի, աւ*) *s.* See **Թե. բակղի**.

Քերքել (*եմ, էցի*) *v. a.* To drive away, to repulse: See **Հերքել**.

Քեց, *adj. ind.* Detached, divided, separated.

Քեցել (*եմ, էցի*) *v. a.* To detach, to separate, to remove, to retire, to take away.

Քեցուլ (*ում, քեցի*) *v. a.* See **Քեցել**.

Քէն (*քինու, քինու*) *s.* Rancour, inveterate hate; resentment; vengeance.

Քէն պահել, **քէն ի մտի ունեւ**, to keep the resentment of an injury.

Քթախոտ (*ոյ, ով*) *s.* Snuff. **Տոսք քթախոտոյ**, snuff box.

Քթթել (*եմ, էցի*) *v. n.* To twinkle. **Քթթել աչան**, in the twinkling of an eye.

Քթթումն (*թման, թմամբ*) *s.* Twinkling, wink.

Քթիթ, *s. ind.* Twinkling of an eye.

Քթոց See **Կթոց**.

Քթուել (*եմ, էցի*) *v. a.* To louse, to louse one's self; to flea.

Քիթ (*քիթ, քիւ*) *s.* Nose, snout.

Քիւ (*քի, քլաւ*) *s.* Measure (space between the thumb and forefinger).

Քիմառնոս or **Քիմառինոս** (Greek word) See **Յրասային** or **Չմառային**.

Քիմազործ (*ի, աւ*) *s.* Chymist; alchymist.

Քիմական (*ի, աւ*) *adj.* Chymical; alchymical.

Քիմայ (*ի, իւ*) *s.* Chymistry; alchymy.

Քիմք (*քմայ, քմօք*) *s. pl.* Palate, the upper part of the inside of the mouth or nose: caprice, fancy.

Քինաթաղոյց, *adj. ind.* Hatred, revengeful.

Քինախնդիր (*դրի, դրաւ*) *adj.* Revengeful, vindictive, malevolent, hateful.

Քինախնդրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Vengeance, hatred.

Քինահան (*ի, աւ*) *adj.* See **Քի. նախնդիր**.

Քինահանութիւն See **Քինախնդրութիւն**.

Քինահատոյց, *adj. ind.* See **Քի. նախնդիր**.

Քինաւ (*ամ, նայայ*) *v. n-p.* To resent, to hate.

Քինապահ (*ի, աւ*) *adj.* That keeps the resentment of an injury.

Քինապահութիւն (*թեան, թեամբ*)

s. Resentment, remembrance of an injury, hatred.

Քինաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Hateful, vindictive.

Քիս (*քստի, քսեիւ*) *s.* Ear of corn.

Քիրան (*տան, տամբ*) *s.* Sweat. 'Ի քիրան or ընդ քիրան մասնել, 'ի քրտան լինել, to sweat.

Քիւ (*քույ, քուով*) *s.* Eaves-lath, rafter. **Ընդ քուով**, under cover, sheltered. **Ընդ քուով առնել**, to hide, to cover.

Քծնել (*եմ, եցի*) *v. n.* To affect, to endeavour to please, to caress, to flatter.

Քծնի (*նւյ, նեաւ*) *adj.* Affected, that tries to please, flattering, caressing.

Քծնութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Affected airs, flattery, caress.

Քշանց (*ի, իւ*) *s.* Skirt, border, tail, bottom of a cloak.

Քշափք (*մգի, մգաւ*) *s.* (Greek word) Cloak.

Քշգճել (*եմ, եցի*) *v. a.* To tear, to cut.

Քնալից, *adj. ind.* Full of sleep; sluggish.

Քնարեր (*ի, աւ*) *adj.* Somniferous, dormitive, soporific.

Քնալքիկ, *adj. and s. ind.* Somnambulist.

Քնասեր (*սիրի, սիրաւ*) *adj.* Sleepy, that likes sleep.

Քնար (*ի, աւ*) *s.* Lyre.

Քնարահար (*ի, աւ*) *adj. and s.* That plays on a lyre.

Քնարահարու (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Քնարահար**.

Քնարահարութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Act of playing on a lyre.

Քնարան (*ի, աւ*) *s.* Sleeping place: grave.

Քնարերգ (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Քնարերգակ**.

Քնարերգակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* That sings to the lyre, lyrical.

Քնարերգութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Song to the lyre.

Քնեայ (*քնէի, քնէիւ*) *adj.* See **Քնէած**.

Քնէած (*ի, իւ*) *adj.* Sleeper; lethargic.

Քնէութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Drowsiness, lethargy.

Քնիլ (*եմ, նեցայ*) *v. n-p.* To sleep, to be asleep.

Քնիւ, *s. ind.* Examination, research, discussion. 'Ի քնիւ մասնել or անկնիւ, 'ի քնիւ լինել or հարց է քննանել, to examine, to investigate, to discuss, to make a diligent search into.

Քննախնդիր (*գրի, գրաւ*) *adj.* That investigates, that seeks inquisitively.

Քննախոս (*ի, աւ*) *adj. and s.* Naturalist.

Քննայող (*յուզի, յուշաւ*) *adj. and s.* See **Քննախնդիր**.

Քննել (*եմ, եցի*) *v. a.* To examine, to discuss, to investigate; to confer, to consult, to deliberate; to meditate, to think, to consider.

Քննիչ (*նչի, նշաւ*) *adj. and s.* Examining; inquisitor; censor, critic.

Քննութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Examination, research, discussion, inquiry, disquisition, inquisition; consideration, thorough search; criticism, censure.

Քնքշափք (*նայ, նգ*) *s. pl.* See **Քնքշութիւն**.

Քնքշուցանել (*եմ, ջուցի*) *v. t.* To render delicate, to pamper.

Քնքշութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Delicacy, effeminacy.

Քնքուշ (*քշոյ, քշով*) *adj.* Delicate, tender, soft, morbid.

Քշոց (*ի, աւ*) *s.* Instrument used by the Deacon during mass.

Քշանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To prune, to nip; to take away, to retranch.

Քո or **Քոյ** (*ոյ, ու*) *adj.* Thy, thine.

Քոչ See **Քոչ** with its derivatives.

Քոյիւ, *adj. ind.* Thy, thine.

Քոյինագործ, *adj. ind.* Made by thyself, thy.

Քոյինազէն, *adj. ind.* Armed by thyself.

Քոյինակրօն, *adj. ind.* That belongs to thy religion or to thy custom.

Քոյինահրաման, *adj. ind.* Ordered by thyself.

Քոյինաշունչ, *adj. ind.* Inspired by thyself.

Քոյինաստեղծ, *adj. ind.* Created by thyself.

Քոյինատուր, *adj. ind.* Given by thyself.

Քոյր (*քեռ, քերք*) *s.* Sister.

Քոռ (*ի, իւ*) *s.* Sort of measure.

Քոս (*ոյ, ու*) *s.* Itch, scurf, itching, farcy.

Քոտոս (ի, աւ) *adj.* Itchy, scurfy, scald, that has the farcy.

Քորեկ (եմ, էցի) *v. a.* To scratch.

Քորեպիսկոպոս (ի, աւ) *s.* Suffragan.

Քորեպիսկոպոս *See* Քորեպիսկոպոս:

Քուսխուզեկ (եմ, էցի) *v. a.* To cover, to cloak.

Քուսաւոր (ի, աւ) *adj.* Furnished with an eaves lath.

Քուեայ (ւէի, լէիւ) *s.* Cube: dice: ballot, vote.

Քուէ (ի, իւ) *s.* *See* Քուեայ:

Քուէ արկանել, to ballot, to vote.

Քուէարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Balloting, voting.

Քուզ (քշտ, քշով) *s.* Tow, hemp.

Քուն (քնոյ, քնով) *s.* Sleep, slumber, repose: *See* Քունք: 'ի քուն մաւ նեկ or 'ի քուն լինել, to sleep, to repose. Չքնով անկանիւ, to fall asleep.

Քունեկ (եմ, էցի) *v. n.* To sleep, to repose, to lie down.

Քունք (քնաց, քնք) *s. pl.* Temple (side of the head).

Քուռ *See* Քուռ:

Քուռակ (ի, աւ) *s.* *See* Մարուկ:

Քուսիթայ (ի, իւ) *s.* Head covering of an Armenian monk.

Քուրայ (ի, իւ) *s.* Cupel, crucible: *See* Հալոց:

Քուրձ (քրձոյ, քրձով) *s.* Sack.

Քուրմ (քրմի, քրմաւ) *s.* Priest among the heathens.

Քուք (քքոյ, քքով) *s.* Whip, rod; torment; sigh.

Քուքալ (ամ, քացի) *v. n.* To sigh.

Քւփորիկ (րկի, րկաւ) *s.* Քւփորիկ ատամանց, Toothpick. Քւփորիկ ականջ լաց, earpicker.

Քւքչեկ *See* Քւքչեկ:

Քաւհոս *See* Քաւհոս:

Քսակ (ի, աւ) *s.* Purse, little bag, satchel: pocket. 'ի քսակ արկանել, to lay up in a purse.

Քսակակալ (ի, աւ) *adj. and s.* That keeps the money purse.

Քսան (ից, իւք) *adj.* Twenty.

Քսանամեայ (մէի, մէիւ) *adj.* That is twenty years old.

Քսանամեիկ (նւոյ, նեաւ) *adj.* *See* Քսանամեայ:

Քսանապատիկ, *adj. ind. and adv.* Twenty times as much.

Քսանեակ (եկի, եկաւ) *s.* Twenty.

Քսանեմակ (եէի, եէաւ) *adj.* *See* Քսանամեայ:

Քսանեկնգամեան (մնի, մնիւ) *adj.* Of twenty five years.

Քսաներորդ (ի, աւ) *adj.* Twentieth.

Քսանեքեան (նեցունց, նեքումբ) *s. pl.* All the twenty.

Քսիւփիէ or Քսիփիէ *See* Թքմ. ձուկն:

Քսեստ (ի, իւ) *s.* Measure of eight pints, bottle; pint; jug.

Քսեստութիւն *See* Քսութիւն:

Քսիք (քսեայ, քսեք) *s. pl.* *See* Քսութիւն:

Քսմիկ *See* Քսմիկ:

Քսու (ի, աւ) *adj. and s.* Sy-cophant, informer, tell-tale, accuser.

Քսութիւն (թեան, թեամբ) *s.* In-formation, accusation.

Քսեւ (եմ, էցի) *v. a.* To make false or indiscreet reports, to denounce.

Քսամապուշ, *adj. ind.* Horrible, atrocious.

Քսամիկ (իմ, նեցայ) *v. n-p.* To stand on end, to stare; to be horror-struck.

Քսամութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Great horror.

Քրայ *See* Քուրայ:

Քրեական (ի, աւ) *adj.* Քրեական յանցանք, Crime punishable by the laws, enormous crime.

Քրեկեր, *adj. ind.* Wild, ferocious.

Քրթնջանք (նաց, նոք) *s. pl.* *See* Քրթնջիւն:

Քրթնջեւ (եմ, էցի) *v. a.* To murmur, to complain, to scold, to grumble, to mutter, to gabble, to mumble.

Քրթնջիւն (ջեան, ջեամբ) *s.* Murmur, complaint, scolding, hollow noise.

Քրիստոնեայ (նէի, նէիւ) *adj. and s.* Christian.

Քրիստոնեացոյցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make Christian, to convert to Christianity.

Քրիստոնեութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Christianity.

Քրիստոս (ի, իւ) *s.* Christ, Jesus Christ.

Քրիստոսագործ, *adj. ind.* Made by Jesus Christ.

Քրիստոսագործնք, *adj. ind.* Assembled by Jesus Christ.

Քրիստոսաբաւան (ի, իւ) *adj.* Christian, that professes the faith of Jesus Christ.

Քրիստոսադիր, *adj. ind.* Established or ordered by Jesus Christ.

Քրիստոսադրոշմ, *adj. ind.* That is signed by Jesus Christ.

Քրիստոսազարդ, *adj. ind.* Ornamented by Jesus Christ.

Քրիստոսազգած, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեաց** :

Քրիստոսազգեաց (զեցի, զեցաւ) *adj.* That bears in itself Jesus Christ, divine.

Քրիստոսազօր (ի, աւ) *adj.* That is strengthened by Jesus Christ.

Քրիստոսածանօթ, *adj. ind.* That has the knowledge of Jesus Christ, that has known Jesus Christ.

Քրիստոսական (ի, աւ) *adj.* That belongs to Jesus Christ, that is of Jesus Christ.

Քրիստոսակարգ, *adj. ind.* See **Քրիստոսադիր** :

Քրիստոսակեցոյց, *adj. ind.* Saved by Jesus Christ.

Քրիստոսակիր, *adj. ind.* See **Քրիստոսազգեաց** :

Քրիստոսակոչ, *adj. ind.* Called or invited by Jesus Christ.

Քրիստոսակրօն (ի, իւ) *adj.* Christian, that believes in the religion of Jesus Christ.

Քրիստոսահաճոյ, *adj. ind.* That pleases Jesus Christ.

Քրիստոսաձիր, *adj. ind.* That is given by Jesus Christ.

Քրիստոսամարտ (ի, իւ) *adj.* That wars with Jesus Christ.

Քրիստոսանշան, *adj. ind.* Signed by Jesus Christ. **Քրիստոսանշան կնիք**, sign of the Cross.

Քրիստոսանուէր, *adj. ind.* That is consecrated to Jesus Christ.

Քրիստոսապահեալ, *adj. ind.* That is kept by Jesus Christ.

Քրիստոսապատում, *adj. ind.* Taught by Jesus Christ.

Քրիստոսապսակ, *adj. ind.* Crowned by Jesus Christ.

Քրիստոսառար, *adj. ind.* Sent by Jesus Christ.

Քրիստոսատէր (սիրի, սիրաւ) *adj.* That loves Jesus Christ.

Քրիստոսատուր, *adj. ind.* See **Քրիստոսաձիր** :

Քրիստոսաւանդ, *adj. ind.* Given or taught by Jesus Christ.

Քրիստոսեան, *adj. ind.* See **Քրիստոսական** and **Քրիստոսեայ** :

Քրիստոսընկալ, *adj. ind.* That receives, that bears Jesus Christ.

Քրիստոքայ (ի, իւ) *s.* (Greek word) A precious stone.

Քրձազգած, *adj. ind.* Clothed in a sackcloth.

Քրձեայ, *adj. ind.* Made of sackcloth.

Քրմանուշ (ի, իւ) *s. f.* Daughter or wife of a heathen priest.

Քրմապետ (ի, աւ) *s.* Pontiff among the heathens.

Քրմորդի (գւոյ, գւով) *s.* Son of a pagan priest.

Քրմուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* Pagan priestess.

Քրմուհու թիւն (թեան, թեմ) *s.* Office of a pagan priestess.

Քրոնիկոն (ի, աւ) *s.* Chronicle.

Քրովբէ See **Քերովբէ** :

Քրովբէաբնակ, *adj. ind.* Where the Cherubim dwell.

Քրովբէական (ի, աւ) *adj.* That belongs to the Cherubim.

Քրովբէանկար, *adj. ind.* Painted in form of a Cherub.

Քրովբէօրէն, *adv.* Like a Cherub.

Քրտանիչ See **Քրտնիչ** :

Քրտնաբեր (ի, աւ) *adj.* Sudorific, hydrotick.

Քրտնալանդ, *adj. ind.* Mixed with sweat.

Քրտնաթոր, *adj. ind.* Sweating.

Քրտնախոնջ, *adj. ind.* Sweating with fatigue.

Քրտնածին, *adj. ind.* Produced by sweat: See **Քրտնաբեր** :

Քրտնահար (ի, աւ) *adj.* Sweating, too much fatigued.

Քրտնացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To make sweat.

Քրտնիչ (իմ, նեցոյ) *v. n-p.* To sweat; to work much: to exude; to transude.

Քրտնուլ (ում, նեցոյ) *v. n.* See **Քրտնիչ** :

Քրքինջ, *s. ind.* Murmur, noise, idle discourse, talk.

Քրքմադոյն, *adj. ind.* Of the colour of crocus.

Քրքմետեփիկ, *adj. ind.* See **Քրքմադոյն** :

Քրքմացան, *adj. ind.* Sowed or filled with crocus.

Քրքմաւետ, *adj. ind.* Abounding in crocus.

Քրքնջալ (ամ, լացի) *v. n.* To murmur, to scold, to prate.

Քրքուիլ See Քրքուիլ:

Քրքում (քմոյ, քմով) *s.* Crocus, saffron.

Քրքումն (քման, քմամբ) *s.* See Քրքումք:

Քրքրել (եմ, էջի) *v. a.* To investigate with care, to examine, to discuss.

Քրել See Քրքուել:

Քրու (ոյ, ով) *s.* See Քրքումք:

Քրքումք (նայ, նոք) *s. pl.* Commiseration.

Քրքուել (եմ, էջի) *v. a.* To melt, to make sensible.

Քրքուիլ (իմ, լեցայ) *v. n-p.* To be moved, to be sensible.

Քրքումն (քման, քմամբ) *s.* See Քրքումք:

Քոզեայ See Քազեայ:

Քոթարինե See Քաւթարինե:

Քոշ (ոյ, ով) *s.* Veil, covering, muffler; curtain.

Քոշաբորբ, *adj. ind.* Veiled, covered.

Քոշազարգ (ի, իւ) *adj.* Ornamented with a veil.

Քոշահարել (եմ, էջի) *v. a.* To seek, to search: to veil, to conceal.

Քոշաձիգ, *adj. ind.* That drows the curtain: veiled, covered with a veil.

Քոշարկել (եմ, էջի) *v. a.* To veil, to cover, to hide.

Քոշարկութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Act of veiling or of concealing; cover, veil; pretext.

Քոշել See Մթոշել:

Քոշննայ, *adj. ind.* Veiled, covered with a veil.

Քոշ (ի, իւ) *s.* He-goat. Քոշ լայրի, wild goat.

Քոշանք (նայ, նոք) *s. pl.* The he-goats.

O

(O, anciently AU) O or AV. Vowel borrowed from the alphabet of other nations in latter times to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the Armenian syllable Ա, which is generally pronounced AV when followed by a vowel,

for example: Աւետարան, աւազան, աւազ: On the contrary followed by a consonant it is pronounced like the English O, for example: Աւգինել, աւրհիւնել, աւժանդակ, աւրէնք:

It is sometimes used for the letters Ո and ՈԻ, for example: Մօրուք, մորուք; օձիր, ոձիր; քօղարկութիւն, քողարկութիւն: Փողօն, գողօն; կոչօնք, կոչուէք; օղերձ, ուղերձ:

Օգն, *s. ind.* Յոգն գալ or հասն նել See Օգնել:

Օգնական (ի, աւ) *s. and adj.* Adjutant, assistant, colleague, coadjutor, cooperator; auxiliary, subsidiary.

Օգնականութիւն See Օգնութիւն:

Օգնել (եմ, էջի) *v. n.* To aid, to succour, to assist, to cooperate, to serve, to favour, to sustain, to relieve. Օգնել միմեանց, to help one another, to succour one another.

Օգնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Aid, succour, assistance, stay, prop, support, furtherance, cooperation, favour, relief, resource, means, forces, subsidy, supply.

Օգոստաբնակ, *adj. ind.* August, superb, magnificent (speaking of a palace).

Օգոստական (ի, աւ) *adj.* August, grand, excellent, respectable.

Օգոստաթիւրուհի (հւոյ, հեաւ) *s. f.* An exalted lady, queen, princess.

Օգոստափառ, *adj. ind.* August, majestic.

Օգոստոս (ի, իւ) *adj. and s.* August, majestic: August (month).

Օգուա (օգտի, օգտիւ) *s. and adj.* Utility, profit, fruit, advantage, emolument, gain, lucre, interest: much, great. Օգուա լինել, to arise to the profit or use of any one, to profit, to be useful, to serve.

Օգտաբեր (ի, աւ) *adj.* Useful, advantageous, profitable, favourable, fruitful, interesting, lucrative.

Օգտագեղ (ոյ, ով) *s.* Very useful remedy.

Օգտածողով, *adj. ind.* Interested, that is much attached to his interests.

Օգտածարաւ, *adj. ind.* See Օգտածողով:

Օգտակար (ի, աւ) *adj.* Useful, profitable, advantageous.

Օգտակարագոյն (գունի, գունիւ) *adj. comp.* More or very useful.

Օգտամտայց, *adj. ind.* See **Օգտաբեր** :

Օգտել (*եմ, էցի*) *v. n.* To profit, to be advantageous or profitable, to fructify.

Օգտեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To make profit, to interest.

Օգտիլ (*իմ, տեցայ*) *v. n-p.* To profit, to derive use from, to take advantage, to derive advantage from.

Օդ (*ոյ, ով*) *s.* Air, heaven; breath, wind.

Օդ (ի, իւ) *s.* Shoe, clothing for the legs and feet.

Օգտաւն (*ի, իւ*) *adj.* That speaks idly or in vain; that talks fast.

Օգտաւնայ (*ի, իւ*) *adj.* Flying, that flies in the air.

Օգագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aerography.

Օգաթռիչ, *adj. ind.* Flying, that flies.

Օգաւան (*ի, աւ*) *adj.* Aerial: flying.

Օգահրձիկ, *adj. ind.* That cuts the air.

Օգահայրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aeromancy.

Օդային (*յոյ, յոով*) *adj.* Aerial, ethereal; flying.

Օգաշուհչ, *adj. ind.* That blows.

Օգաւափ (*ի, իւ*) *s.* Aerometer.

Օգաւափութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aerometry.

Օգաւու, *adj. ind.* See **Օգաւանայ** :

Օգաւար (*ի, իւ*) *adj.* See **Օգաւարիկ** :

Օգաւարիկ, *adj. ind.* Flying, that flies in the air: travelling through the air. **Օգաւարիկ գուն**, aerostatic balloon.

Օգաւանկան (*ի, աւ*) *adj.* See **Օգաթռիչ** :

Օդեայք (*եայց, եօք*) *s. pl.* See **Օդիք** :

Օդեղէն (*ղինի, ղինաւ*) *adj.* Aerial.

Օդենի (*նւոյ, նեաւ*) *s.* Dressed sheep skin.

Օդնկաւ, *adj. ind.* That receives air.

Օդիք (*դեայ, դեօք*) *s. pl.* Sheep.

Օթ (*ի, իւ*) *s.* Home, lodging, sleeping place.

Օթագայիլ (*իմ, յեցայ*) *v. n-p.*

To lodge, to sleep; to sojourn, to inhabit, to dwell.

Օթագանել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Օթագայիլ** :

Օթագնալ (*ամ, նայի*) *v. n.* See **Օթագայիլ** :

Օթակից (*կցի, կցաւ*) *adj. and s.* Fellow lodger, that lodges, that lives with another, bedfellow.

Օթանալ (*ամ, թայցի*) *v. n.* See **Օթագայիլ** :

Օթանոց (*ի, աւ*) *s.* See **Օթեմ** :

Օթանք (*նայ, նօք*) *s. pl.* Lodging, sleeping place.

Օթարան (*ի, աւ*) *s.* See **Օթեմ** :

Օթեմ (*եկի, եկաւ*) *s.* See **Օթեմ** :

Օթել (*եմ, էցի*) *v. n.* See **Օթագայիլ** :

Օթեմ or **Օթեան** (*ի, աւ*) *s.* Sleeping place, lodging, inn, hotel, habitation, house, domicile, dwelling, covert, retreat. **Օթեման աւել**, **առնուլ** or **ռնել**, to lodge, to inhabit, to dwell, to sleep.

Օթեանաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Lodging.

Օթեցուցանել (*եմ, ցուցի*) *v. t.* To lodge, to give a lodging in one's house to any one.

Օթիլ (*իմ, թեցայ*) *v. n-p.* See **Օթագայիլ** :

Օթոյ (*ի, աւ*) *s.* Cloak; carpet, tapestry.

Օթանգակ (*ի, աւ*) *adj. and s.* Auxiliary, subsidiary: aid, succour, support.

Օթանգակել (*եմ, էցի*) *v. n. and a.* To aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to sustain.

Օթանգակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Aid, succour, assistance, supply, protection.

Օթնդակ See **Օթանգակ** :

Օթիւ (*օթի, օթիւ*) *s.* Gift, present: portion; jointure.

Օթաւար (*ի, աւ*) *adj.* That makes a present; that gives a portion.

Օթակել (*եմ, էցի*) *v. a.* To make a present, to offer: to portion; to make a settlement, to give, to assign a dowry.

Օթաւութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* See **Օթիւ** :

Օծակից (*կցի, կցաւ*) *adj.* Anointed with another.

Օծանել (եմ, օծի) *v. a.* To anoint; to consecrate.
 Օծեալ (ելլ, ելով) *adj.* Anointed, consecrated.
 Օծութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Unction; consecration.
 Օձ (ի, իւ) *s.* Serpent, adder.
 Օձաբնակ, *adj. ind.* Where the serpents dwell.
 Օձակալ (ի, աւ) *s.* Serpentarius (constellation).
 Օձակոխ, *adj. ind.* That tramples serpents under foot.
 Օձահար (ի, աւ) *adj.* Bitten by serpents.
 Օձաձեւ, *adj. ind.* That has the form of a serpent.
 Օձաձուկն (ձկան, ձկամբ) *s.* Eel.
 Օձամարտ (ի, իւ) *adj. and s.* That wars against serpents: See Ջորեակ:
 Օձապատիր, *adj. ind.* Deceived by the serpent.
 Օձաջամբ, *adj. ind.* Given or procured by the serpent.
 Օձիք (օձեաց, օձեղբ) *s. pl.* Collars (of a dress).
 Օղ (ի, իւ) *s.* Ring, buckle, link.
 Օղարամբ (ի, աւ) *s.* Staple.
 Օղերձ See Ուղերձ:
 Օղի (ղւղ, զեաւ) *s.* Liquor, brandy: See Յքի:
 Օձան (ի, աւ) *s.* Assistance, favour.
 Օձաւ (ի, աւ) *s.* Soap: provision, store; aid, assistance, means.
 Օձիւ or Օձիր See Ուիր:
 Օն or Օն առեալ, *int.* Now, bravo, come, cheer up: more, still, besides; far, apart. Օն անդր See Քաւ, քաւ լիցի: Օն և օն, thus and thus.
 Օ՛չ, *int.* Well, very well. Օ՛չ թէ, would to God.
 Օշատել or Օշտուել (եմ, եցի) *v. a.* See Յօշոտել:
 Օշարակ (ի, իւ) *s.* Sherbet.
 Օշինդր (ի, աւ) *s.* Worm-wood.
 Օսլայ (ի, իւ) *s.* Starch.
 Օտար (ի, աւ) *adj. and s.* Stranger; foreign; remote, distant; other.
 Օտարաբար, *adv.* Strangely.
 Օտարազգի (գւղ, գւղով) *adj. and s.* Stranger, foreigner, that is of an other nation.
 Օտարազն (ի, իւ) *adj. and s.* See Օտարազգի:
 Օտարախորթ (ի, աւ) *adj.* Foreign, alienated.

Օտարածին (ծնի, ծնիւ) *adj. and s.* Foreigner, stranger, native of another country.
 Օտարական (ի, աւ) *adj. and s.* Foreign, alien; stranger, foreigner.
 Օտարաձայն (ի, իւ) *adj.* Foreign, that speaks a different language; various, different.
 Օտարամուտ, *adj. ind.* Stranger, foreign.
 Օտարանալ (ամ, բացայ) *v. n-p.* To estrange one's self, to go away, to change, to grow worse, to degenerate, to be alienate.
 Օտարանոց (ի, աւ) *s.* Hospitable house, place where strangers are lodged.
 Օտարաշխարհեայ, *adj. ind.* Stranger, foreign, remote.
 Օտարասեռ (ի, իւ) *adj.* Heterogeneous.
 Օտարասեր or Օտարասերմի, *adj. ind.* See Օտարածին and Օտարազգի:
 Օտարասեր (սիրի, սիրաւ) *adj.* Hospitable, that loves strangers.
 Օտարասիրութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Hospitality.
 Օտարատեաց (տեցի, տեցաւ) *adj.* Inhospitable.
 Օտարատեակ, *adj. ind.* Different, diverse, of another form or manner.
 Օտարատեսուչ (սչի, սչաւ) *adj.* That meddles with foreign things, that bears envy to another.
 Օտարատեցութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Inhospitality.
 Օտարատուն (աան, տամբ) *s.* Hospitable place.
 Օտարացեղ (ի, իւ) *adj.* Stranger; different.
 Օտարացուցանել (եմ, ցուցի) *v. t.* To estrange, to make forsake or quit the country; to alienate.
 Օտարացուցիչ (ցչի, ցչաւ) *adj.* That alienates.
 Օտարեկալ (ի, իւ) *adj.* Hospitable.
 Օտարեկալել (եմ, եցի) *v. a.* To receive strangers willingly, to practise hospitality willingly.
 Օտարեկալութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Hospitality.
 Օտարիւ See Փայլածու:
 Օտարոտի (ուղ, տեաւ) *adj.* Strange, different, foreign; extravagant.
 Օտարութիւն (ծեան, թեամբ) *s.* Condition of a stranger; absence.

Օտարութիւն, *adj. ind.* That holds another doctrine, sectarian.

Օտարութիւն, *adv.* From without.

Օր (*աւուր, աւուրք*) *s.* Day; duration of a day; time, age. **Օր ընդ մէջ**, an interval of a day. **Օր 'ի յօրէ, օր յօրէ**, from day to day. **Օր քան զօր**, from day to day, more and more, daily. **Աւուր աւուր**, daily, every day. **Օր հասարակ**, noon, broad day light. **Կոյն օրին** or **աւ օրին**, incontinently, directly, instantly, presently.

Օրագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* Journalist.

Օրագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Journal.

Օրաթիւ (*ի, իւ*) *s.* Day.

Օրական (*ի, աւ*) *adj.* Daily.

Օրակէտ, *adj. ind.* That measures the days.

Օրամուշ (*մաի, մաու*) *s.* Day; journeyman.

Օրան (*ի, աւ*) *s.* Sheaf, bundle of cut corn.

Օրացոյց (*ցուցի, ցուցիւ*) *s.* Calendar, almanack.

Օրաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Of a day; temporal.

Օրէն or **Օրէնք** (*օրինաց, օրինօք*) *s. pl.* Law, rule, canon, decree, ordinance, regulation, establishment, constitution, condition, obligation, institute, order, statute; right; custom, usage; communion, sacrament. **Օրէնք կանանց**, menses, monthly courses, purgation. **Օրէն է**, it is fit, it is right. **Ըստ օրինի** or **օրինօք**, legally, according to the law; legitimately, lawfully, authentically; duly, suitably.

Օրէնագէտ (*գիտի, գիտաւ*) *adj. and s.* That knows the law well; lawyer, civilian.

Օրէնագիր (*գրի, գրաւ*) *s.* That establishes the laws, legislator; legislative.

Օրէնագրութիւն See **Օրինագրութիւն**.

Օրէնաւարտ, *adj. ind. and s.* That teaches the laws, lawyer.

Օրըստօրէ, *adv. and adj. ind.* Daily, every day; diurnal.

Օրինագիր See **Օրէնագիր**: **Օրինագիր լինել** See **Օրինագրել**.

Օրինագրել (*եմ, եցի*) *v. a.* To establish laws, to ordain, to decree, to enact, to appoint.

Օրինագրութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Legislation, law, decree, sanction, constitution, ordinance, institution.

Օրինալանց (*ի, իւ*) *adj. and s.* Offender, transgressor, prevaricator, infractor.

Օրինալանցութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Offence, transgression, prevarication, infraction.

Օրինակ (*ի, աւ*) *s.* Example, model, type, pattern, prototype, archetype; transcript, copy; drawing, design, plan, representation; project; formula, rule: paradigm; tenor; manner, way, sort, form, figure: sample, specimen. **Օրինակի աղագաւ** or **Օրինակ ին**, for example.

Օրինակաբար, *adv.* Figuratively.

Օրինակական (*ի, աւ*) *adj.* Figurative.

Օրինական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Legal; lawyer.

Օրինակաւոր, *adj. ind.* That fulfils, that observes the laws.

Օրինակաւոր (*ի, աւ*) *adj.* Formed, figured.

Օրինակել (*եմ, եցի*) *v. a.* To figure, to form, to represent: to copy, to transcribe.

Օրինակիր (*գրի, գրաւ*) *adj. and s.* See **Օրինագիր**.

Օրինակութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Representation.

Օրինալանց (*ի, աւ*) *adj. and s.* Observer, that fulfils the laws.

Օրինաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* See **Օրէնագիր**.

Օրինաւոր (*ի, աւ*) *adj. and s.* Loyal; lawful, permitted; legal, juridical, canonical; legitimate, right, valid; lawyer.

Օրիորդ (*ի, աւ*) *s. f.* Young girl, virgin, miss.

Օրիորդութիւն (*թեան, թեամբ*) *s.* Youth, virginity.

Օրկանոց See **Ուրկանոց**.

Օրհաս (*ի, աւ*) *s.* Fate, destiny, fatality; agony, extremity, last moment, death.

Օրհասական (*ի, աւ*) *adj. and s.* Fatal; fatality: dying, in a dying condition.

Օրհարան (*ի, իւ*) *s. and adj.* That gives praises.

Օրհարանել (*եմ, եցի*) *v. a.* To praise, to give praises, to bless.

Օրհնարանութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնաձայն (ի, իւ) *adj.* Accompanied with praises.

Օրհնանուն, *adj. ind.* Whose name is blessed.

Օրհնաւոր, *adj. ind.* That praises, that blesses.

Օրհնել (եմ, էցի) *v. a.* To bless; to consecrate; to give the blessing; to praise; to sing; to make happy, to make prosper: See Անիծանել.

Օրհներգ (ոյ, ու) *s.* See Օրհնեղադրութիւն.

Օրհներգութիւն (ի, աւ) *adj. and s.* See Օրհնարան.

Օրհներգութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Praise, canticle.

Օրհնութիւն (թեան, թեամբ) *s.* Benediction, blessing; consecration; praise, canticle.

Օրոյ See Օրորոյ.

Օրուկ See Ուրուկ.

Օրորոյ (ի, աւ) *s.* Cradle.

Օջտել (եմ, էցի) *v. a.* To disunite,

to separate, to detach: See Բաժանել.

Օֆրան (ի, իւ) *s.* (French word) Offering.

Ֆ

Ֆ (fay) F or PH. Consonant borrowed latterly from the Greek alphabet to preserve the pronunciation in some foreign words. The ancients always used in its stead the Armenian letter Փ, for example: Փիլոսոփոս or Փիլոսոփայ, Philosopher.

Ֆիզիկայ (ի, իւ) *s.* Natural philosophy, physicks.

Ֆլորին (ի, աւ) *s.* Florin.

Ֆշաւ (ամ, ֆշայի) *v. n.* See Շէկ.

Ֆանդ or Ֆանիկ (ի, աւ) *s.* French or European.

Ֆրեր (ի, աւ) *s.* (French word) Brother: See Եղբայր.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՑԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

ABBREVIATIONS

USED IN THE PROPER NAMES

<i>c.</i>	Country.	Սահման.
<i>cast.</i>	Castle.	Դքոց.
<i>con.</i>	Convent.	Սահր.
<i>f.</i>	Feminine.	Իգական.
<i>ind.</i>	Indeclinable.	Ինքնուրույն or Ինքնուրույն.
<i>isl.</i>	Island.	Սղի.
<i>king.</i>	Kingdom.	Թագաւորութիւն.
<i>m.</i>	Mount.	Լեռան.
<i>pl.</i>	Plural.	Հոգնական.
<i>pro.</i>	Province.	Գաւառ.
<i>riv.</i>	River.	Գետ.
<i>t.</i>	Town.	Քաղաք.
<i>vil.</i>	Village.	Գիւղ.
<i>vulg.</i>	Vulgarly.	Բամկօրէն.

ԵՆ ՈՒ ԵՆ Ք ԵՆ 2 ԵՆ Յ

NAMES OF PERSONS

Աբաս (ի, աւ) Abas.
 Աբգար (ու, աւ) Abgar, Abagarus.
 Աբէլ See Հարէլ.
 Աբիւղենոս (նեայ, նեաւ) Abydene.
 Աբրահամ (ու, աւ) Abraham.
 Աբրահամաւոր (մեանց, մեամբք) pl.
 Descendants of Abraham, followers of Abraham.
 Ագաթա (այ, աւ) Agatha.
 Ագաթանգելոս (ի, աւ) Agathangelus.
 Ագնէս (նիսի, նիսաւ) Agnes.
 Ադամ (այ, աւ) Adam.
 Ադդէ (ի, իւ) Addé.
 Ադրիանոս (ի, իւ) Adrian, Hadrian.
 Աթանազիոս (նեայ, նեաւ) Athanasius.
 Աթանաս (ի, իւ) Athanasius.
 Աթինաս (այ, այ) Minerva, Pallas.
 Աստիպէս (ի, աւ) Astyages.
 Ալբերտ (ի, աւ) Albert.
 Ալեքսիոս or Ալեքսիանոս (ի, իւ) Alexis.
 Ալարոն or Ալարոն (ի, իւ) Aaron.
 Ալեքսանդր (ի or ու, աւ) Alexander.
 Ալեքսանդրոս (ի, իւ) See Ալեքսանդր.
 Ամազոնք or Ամազոնք (նից, նիւք) pl. Amazons.
 Աբակուս (այ, աւ) Habakuk.
 Ամբրոսիոս (ի, աւ) Ambrose.
 Ամոս (այ, աւ) Amos.
 Անակ (այ, աւ) Anak.
 Անահիտ (հայ, հաւ) Diana: Venus.
 Անան (այ, աւ) Anan.
 Անանիա or Անանիոս (այ, աւ) Anania.
 Անաստաս (այ, աւ) Anastasius.
 Անաստասիա (այ, աւ) Anastasia.
 Անաքսարքոս (այ, աւ) Anaxarchus.
 Անգելոս (գեայ, գեաւ) Angelus.
 Անգէ or Անգէնոս (գեայ, գեաւ) Aggee.

Անդրէաս (րէի, րէիւ) Andrew.
 Աննիբալ (այ, աւ) Hannibal.
 Անոշ (անուշայ, անուշաւ) Anooosh. f.
 Անուշաւան (այ, աւ) Anooshavan.
 Անտիգոնոս (նեայ, նեաւ) Antigonus.
 Անտիոքոս (քեայ, քեաւ) Antiochus.
 Անտիպատրոս (ի, իւ) Antipater.
 Անտոն or Անտոնիոս (ի, իւ) Anthony.
 Անտոնինոս (ի, իւ) Antonine.
 Աշխէն (խենի, խենիւ) Asken. f.
 Ասոտ (ոյ, աւ) Asotus.
 Ապիրատ (ի, աւ) Apirate.
 Ապոլլինար (ի, իւ) Apollinarius.
 Ապոլլոն (ի, իւ) Apollo: Appollus.
 Աստրիկ (ղիան, զիամբ) Venus: Asteria.
 Ասքանազ or Ասքանաս (այ, աւ) Ascenes.
 Ատոմ (այ, աւ) Atom.
 Ատտիկոս (ի, իւ) Atticus.
 Արամ (այ, աւ) Aram, Aramus.
 Արամեանք (մեանց, մեամբք) pl. Armenians.
 Արայ (ի, իւ) Ara.
 Արբակ (այ, աւ) Arbaces.
 Արետ (այ, աւ) Aretas.
 Արիանոք (այ, աւ) pl. Arians.
 Արիոս (ի, իւ) Arius.
 Արիստակէս (կեայ, կեաւ) Aristaces.
 Արիստարքոս (քեայ, քեաւ) Aristarchus.
 Արիստիպոս (ի, իւ) Aristippus.
 Արիստոտէլ (ի, իւ) Aristotle.
 Արիստոփանէս (նեայ, նեաւ) Aristophanes.
 Արիստոքսենոս (նայ, նաւ) Aristoxenes.
 Արկադ or Արկադէոս (գեայ, գեաւ) Arcadius.
 Արմայիս (այ, աւ) Armais.
 Արմենակ (այ, աւ) Armenak.
 Արշակ (ի, աւ) Arsaces.
 Արշակունիք (նեայ, նեաւ) pl. Arsacides.

Արշամ (այ, աւ) Arsames or Arsham.
 Արսէն or Արսէնիոս (ի, իւ) Arsen, Arsenius.
 Արտակ (ի, աւ) Artak.
 Արտաշէս (շխի, շխիւ) Artaxerxes, Artaxes.
 Արտաշէր (շի, շիւ) See Արտաշէս.
 Արտաւազդ (այ, այ) Artabastes.
 Արտաւան (ի, աւ) Artaban.
 Արաեմիա (մայ, մաւ or միգեայ, միգեաւ) Diana.
 Աւգոստինոս (ի, իւ) Augustin.
 Աւգոստոս (տեայ, տեաւ) Augustus.
 Ափրոդիտէ (տեայ, տեաւ) Venus.
 Աքիլլէս, Աքիլլաս or Աքիլլէս (զեայ, զեաւ) Achilles.
 Բաբ (այ, աւ) Bab or Babus.
 Բազարատ (այ, աւ) Bagarat or Bagrat.
 Բազ (այ, աւ) Bas or Basus.
 Բազուկ (զի, զիւ) Basook.
 Բախուր (այ, աւ) Bachorus.
 Բաղասար (այ, աւ) Balthasar.
 Բասիլիոս (ի, իւ) See Բարդուղ.
 Բարդէման (այ, աւ) Bardesanes.
 Բարթոլոմէոս (մի, միւ) Barthelmy.
 Բարշամ (այ, աւ) Barsam.
 Բարսեղ (սի, սիւ) Basil.
 Բաքոս (ի, իւ) Bacchus.
 Բէլփեգոր (այ, աւ) Beelphegor.
 Բենիմի (տեայ, տեաւ) Vincent.
 Բեկտոր (ի, աւ) Victor.
 Բենեդիկտոս (ի, իւ) Bennet or Benedict.
 Բենիամին (ի, իւ) Benjamin.
 Բենարդոս (ի, իւ) Bernard.
 Բերոս or Բերոս (ի, իւ) Berosus.
 Բէեզեբուկ (այ, աւ) Beelzebub.
 Բէլ (այ, աւ) Bel, Belus.
 Բիւրասպի (պեայ, պեաւ) Byrasy.
 Բոնադենտուր (այ, աւ) Bonaventure or Bonadventure.
 Բուզանդ (այ, աւ) Byzant.
 Գաբիանոս (ի, իւ) Gabianus.
 Գաբրիէլ (ի, իւ) Gabriel.
 Գալէնոս (ի, իւ) Galien.
 Գայիանէ (նեայ, նեաւ) Gaianey. f.
 Գառնիկ (նկայ, նկաւ) Garnik.
 Գասպար (ի, աւ) Gaspard.
 Գարեգին (գի, գիւ) Garekin.
 Գեղամ (այ, աւ) Kelam.
 Գերմանիկոս (ի, իւ) Germanicus.
 Գերմանոս (ի, իւ) Germain.
 Գենարիոս (ի, իւ) Januarius.

Գէորգ (այ, աւ) George.
 Գիսակ (այ, աւ) Kisack.
 Գիսանէ (նեայ, նեաւ) Kisanes.
 Գիււ (այ, աւ) Kiut.
 Գլակ (այ, աւ) Kelack.
 Գնէլ (այ, աւ) Kenel.
 Գոթ, Գոթ or Գոթայի (յւյ, յււ) Goth.
 Գուլիէլմոս (մայ, մաւ) William.
 Գրիգոր or Գրիգորիոս (ի, իւ) Gregory.
 Գրիգորիոս (ի, իւ) Gregory.
 Դամասոս (ի, իւ) Damas, Damascus.
 Դանիէլ (ի, իւ) Daniel.
 Դարիւհ (ի, իւ) Darius.
 Դաւիթ (ւթի or ւթայ, ւթաւ) David.
 Դեմէտրիոս (րեայ, րեաւ) Demetrius: Ceres.
 Դեմէտրիոս (րեայ, րեաւ) Demetrius.
 Դեմոկրատէս (տեայ, տեաւ) Democrates.
 Դեմոկրիտոս (տեայ, տեաւ) Democritus.
 Դեմոթենէս (նեայ, նեաւ) Demotenes.
 Դեուկալիոն (ի, իւ) Deucalion.
 Դիոգենէս (նեայ, նեաւ) Diogenes.
 Դիոդորոս (ի, իւ) Diodorus.
 Դիոկլէտիանոս (ի, իւ) Diocletian.
 Դիոն (այ, աւ) Dion.
 Դիոնիսիոս (ի, իւ) Denys.
 Դիոնիսիոս (նիսեայ, նիսեաւ) Dionysius, Bacchus.
 Դիոս (գիայ, գիաւ) Jupiter.
 Դոմիտիանոս (ի, իւ) Domitian.
 Դոմինիկոս (ի, իւ) Dominique.
 Եզեկիա or Եզեկիան (այ, աւ) Ezechiah.
 Եզեկիէլ (ի, իւ) Ezechiel.
 Եզր (ի, աւ) Eadras.
 Եղիա or Եղեան (այի, այիւ) Elias.
 Եղիազար (ու, աւ) Eleazar.
 Եղիշէ See Եղիսէ:
 Եղիսարէթ (ի, աւ) Elizabeth.
 Եղիսէ or Եղիսէէ (սէի, սէիւ) Elia.
 Եմպեդոկլ (ի, իւ) Empedocles.
 Ենովկէնիոս (ի, իւ) Innocent.
 Ենով (այ, աւ) Enos.
 Ենովք (այ, աւ) Enoch.
 Եպիկուրոս (ի, իւ or բայ, բաւ) Epicurus.
 Եպիկտետոս (ի, իւ) Epictetus.
 Եպիփան (ու, աւ) Epiphanus.
 Եսայի or Եսայիան (յեայ, յեաւ) Isaiah.

Եսաւ (այ, աւ) Esau.
 Եսթեր (այ, աւ) Esther.
 Երանեակ (եկի, եկաւ) Beatrice.
 Երանոս (ի, իւ) Irene.
 Երեմիա or Երեմիաս (այ, աւ) Jeremiah.
 Երրւանդ (այ, աւ) Ervand.
 Եւայ (ի, իւ) Eve.
 Եւկլիդէս (դեայ, դեաւ) Euclid.
 Եւսեբիոս (սեբի or ի, իւ) Eusebius.
 Եւստրատիոս (ի, իւ) Eustratus.
 Եւտիքականք (նայ, նաք) pl. Euty-chians.
 Եւտիքէս (քեայ, քեաւ) Eutyches.
 Եւրիպիդէս (դեայ, դեաւ) Euripides.
 Եփեսոս See Հեփեսոս:
 Եփրեմ (ի or այ, աւ) Ephraim.
 Զապէլ (այ, աւ) Isabella.
 Զարեհ (ի, աւ) Zareh.
 Զարմայր (այ, աւ) Zarmair.
 Զաւան (այ, աւ) Zavan.
 Զաքարիայ or Զաքարիաս (այ, աւ) Zachariah, Zachary.
 Զաքէոս (ի, իւ) Zacheus.
 Զենոբ (այ, աւ) Zenobius.
 Զենոն (ի, իւ) Zeno.
 Զեւս (այ, աւ) Jupiter.
 Զորոաշտ (ի, իւ) Zoroaster.
 Զրուան (այ, աւ) Zervan, Saturn.
 Թադէոս (ի, իւ) Thaddeus.
 Թաթուլ (Թլլ, Թլլ) Thatul.
 Թալէս (դեայ, դեաւ) Thales.
 Թեկղի (դեայ, դեաւ) Tecle or Thecle.
 Թերեսիա or Թերեզիա (այ, աւ) Theresa.
 Թերսիտէս (տեայ, տեաւ) Thersites.
 Թեւոնք (նից, նիւք) pl. Teutons.
 Թեոդոս (ի, իւ) Theodosius.
 Թեոդորոս (ի, իւ) Theodore.
 Թեոփիլոս (լեայ, լեաւ) Theophilus.
 Թոռնիկ (նկայ, նկաւ) Thornick.
 Թոմման (ու or այի, այիւ) Thomas.
 Թորգոմ (այ, աւ) Thogorma.
 Թորգոմեանք (մեանց, մեամք) pl. Descendants of Thogorma, Armenians.
 Թորոս See Թեոդորոս:
 Թուրք (քայ, քոք) pl. Turks.
 Իգնատիոս (ի, իւ) Ignatius.
 Իւարին See Հիւարին:
 Իսահակ (ի, աւ) Isaac.
 Իսայէլ (ի, իւ) Ismael.
 Իսրայէլ (ի, իւ) Israel.
 Իսրայէլացի (ցւոյ, ցւոլ) Israelite.
 Լապիթալք (եայց, եաք) pl. Lapithae.
 Լաւրենտիոս (ի, իւ) Laurent.

Լեւկիպպոս (ի, իւ) Leucippus.
 Լեոն or Լէոն (ի, իւ) Leon.
 Լիկիանէս or Լիկիանոս (ի, իւ) Li-cinius.
 Լիւիոս (ի, իւ) Livy.
 Լիւսիմաքոս (մաքայ, մաքեաւ) Ly-simachus.
 Լուդովիկոս (ի, իւ) Ludovicus, Louis.
 Խոր (այ, աւ) Chor, Cor.
 Խոսրոյ (այ or ու, ու) Chosroes, Cosroes.
 Խոսրոյի դուստր (դիստայ, դիստոլ) Chosroeducta (daughter of Chosroes).
 Խորեն (այ, աւ) Choren, Koren, Co-ren.
 Կադմոս (ի, իւ) Cadmus.
 Կալվին or Կալվինոս (ի, իւ) Calviu.
 Կամբիսէս (սեայ, սեաւ) Cambyses.
 Կամսար (այ, աւ) Camsarus.
 Կայէն (ի, իւ) Cain.
 Կատարինէ (նեայ, նեաւ) Catharine.
 Կարդոս (ի, իւ) Cardus.
 Կարէն (ի, իւ) Caren.
 Կարոլոս (ի, իւ) Charles.
 Կեկիլիա (այ, աւ) Cecil.
 Կեսար or Կեսարոս (ի, իւ) Cesar.
 Կիկերոն (ի, իւ) Cicero.
 Կիպրիանոս (ի, իւ) Cyprian.
 Կիրակոս or Կիրակոս (ի, իւ) Cy-riacque.
 Կիրիլ (րդի, րդաւ) Cyril.
 Կլաւդիոս (դեայ, դեաւ) Claude.
 Կլեմէս (մայ, մաւ) Clement.
 Կոզման (մայ, մայիւ) Cosmas.
 Կոմիտաս (այ, աւ) Comitas.
 Կոռնակ (ի, աւ) Cornack.
 Կոստանդինոս (ի, իւ) Constantine.
 Կոստանդոս (դեայ, դեաւ) Constant.
 Կոռնելիոս (լեայ, լեաւ) Cornelius.
 Կրասոս (ի, իւ) Crassus.
 Կրեսոս (ի, իւ) Croesus.
 Հաբէլ (ի, իւ) Abel.
 Համասպէս (այ, աւ) Hamasaspes.
 Համասպէսուհի (հւոյ, հեաւ) Hama-saspoohy or Hamasaspe. f.
 Համամ (այ, աւ) Hamam.
 Հայկ (այ, աւ) Haicus or Haick.
 Հայք (յոյ, յոլք) pl. Descendants of Haicus, Armenians.
 Հասան (այ, աւ) Hasan.
 Հաւանակ (այ, աւ) Havanak.
 Հեթում (Թմոյ, Թմոլ) Hethum.
 Հելլենք (լեանց, լենք) pl. Hellenists, Greeks.
 Հելինէ (նեայ, նեաւ) Helen, Helena.
 Հենրիկոս (ի, իւ) Henry.
 Հեսիոդոս (դայ, դաւ) Hesiod.

Հերակլ (ի, իւ) Heraclius: Hercules.
 Հերակլէս See Հերակլ:
 Հերակլիդէս (ի, իւ) Heraclides.
 Հերմէս (մեայ, մեաւ) Mercury, Her-
 mes.
 Հերոնիմոս (ի, իւ) Jerome.
 Հերոդէս (դի, դիւ) Herod.
 Հերոդոտոս (տեայ, տեաւ) Hero-
 dotus.
 Հեփեսոս (տեայ, տեաւ) Vulcan.
 Հերքիւզէս (դեայ, դեաւ) Hercules.
 Հիլարիոս (ի, իւ) Hilarius.
 Հիպոկրատէս (տեայ, տեաւ) Hippo-
 crates.
 Հիւրկանոս (նու, նու) Hyrcan.
 Հիմայեակ (եկի, եկաւ) Hemaiaik.
 Հոմերոս See Հոմերոս:
 Հոմերոս (ի, իւ or բայ, բաւ) Homer.
 Հոյ (ի, իւ) Hoi.
 Հոնք (նիյ, նիւք) pl. Huns.
 Հրիփսիմէ (մեայ, մեաւ) Ripsima. f.
 Հրէայ (րէի, րէիւ) Jew.
 Զաք (այ, աւ) Tzack.
 - Ղազար or Ղազարոս (ու, ու)
 Lazarus.
 Ղւնիք (ի, իւ) Leon.
 Ղւնիդիոս (դիայ, դիաւ) See Ղւնիդ:
 Ղւնիդիդէս (դեայ, դեաւ) Leonidas.
 Ղուկաս (ու or կայ, ու) Luke.
 Ղուսկիանոս (ի, իւ) Lucian.
 Մակար (այ, աւ) Macarius.
 Մակեդոն or Մակեդոնի (ի, իւ)
 Macedonius.
 Մահմետականք (նայ, նոք) pl. Ma-
 hometans.
 Մահմէտ (մեաի, մեաիւ) Mahomet.
 Մալաքիա (այ, աւ) Malachy.
 Մամբրէ (ի, իւ) Mambres.
 Մանասէ (ի, իւ) Manasses.
 Մանաւաղ (այ, աւ) Manavas or Ma-
 navaz.
 Մանի (նեայ, նեաւ) Manie; Manes.
 Մանիքեցիք (յւոյ, յւոմք) pl. Mani-
 chaeans.
 Մանուէլ (ի, իւ) Emmanuel.
 Մանուշակ (ի, աւ) Manooshack. f.
 Մաշտոց (ի, իւ) Mastotz.
 Մատթիթիա or Մատթիթիոս (այ, աւ)
 Matthias.
 Մատթէոս (թէի, թէիւ) Matthew.
 Մարգարիտ or Մարգարիտոս (այ, աւ)
 Margaret.
 Մարթա or Մարթայ (ի, իւ) Martha.
 Մարիամ (ու, աւ or րեմայ, րեմաւ)
 Maria, Mary.
 Մարիբոս (այ, աւ) Maribas.

Մարկիոնի (ի, իւ) Marcion.
 Մարկիոնացիք (յւոյ, յւոմք) pl.
 Marcionites.
 Մարկոս (ի, իւ) Mark.
 Մարք (բայ, բոք) See Մարք:
 Մեդիան (յւոյ, յւոմք) Median.
 Մեդք (գայ, գոք) pl. Medians.
 Մերուսան or Մերուսան (այ, աւ)
 Merusan.
 Մելիտոս (տեայ, տեաւ) Melitus: Me-
 liton.
 Մենանդրոս (ի, իւ) Menander.
 Մերկուրիոս or Մերկուրիոս (ի, իւ)
 Mercury.
 Մեսիայ (ի, իւ) Messiah.
 Մեսրոբ (այ, աւ) Mesrōbe.
 Միհրան (այ, աւ) Mihran.
 Միտրիդատ (այ, աւ) Mithridates.
 Մինաս (այ, աւ) Minas.
 Միքայէլ (ի, իւ) Michael.
 Միխիթար (այ, աւ) Mechitar or Me-
 kitar.
 Մշակ (ի, աւ) Meshak.
 Մոլոք (այ, աւ) Moloch.
 Մոսկոմք See Մոսկոմք:
 Մովսէս (ի, իւ) Moses.
 Մուղալ (ի, աւ) Mogul.
 Մուշէլ (ի or այ, աւ) Mushel.
 Մորիկ (րկայ, րկաւ) Maurice.
 Զափէթ (ի, իւ) Japhet.
 Զադգեր (ի, իւ) Isdegerde, Isdiger-
 des, Jedsedes.
 Զակոբ or Զակոբ (այ, աւ) James.
 Զակոբոս (բու or բայ, բաւ) See
 Զակոբ:
 Զանոս (ի, իւ) Janus.
 Զարուծիւն (թեան, թեամք) Paschal
 or Anastasius.
 Զիսու (այ, աւ) Joshua.
 ԶԵՍՈՒՍ (ի, իւ) Jesus.
 Զորիանոս (ի, իւ) Jovian.
 Զոքնաղ (ի, իւ) Juvenal.
 Զոհան or Զոհան See Զոհաննէ:
 Զոհաննա (այ, աւ) Johanna.
 Զոհաննէս (նու, նու) John.
 Զոյն (յուլի, յուլիւ) Greek.
 Զոմ (այ, աւ) Job.
 Զոմակիմ (այ, աւ) Joachim.
 Զոնիան (ու, ու) Jonas.
 Զովսէփ (այ, աւ) Joseph.
 Զովսէպոս (պեայ, պեաւ) See Զով
 սէփ:
 Զուգա or Զուգայ (ի, իւ) Judah.
 Զուգիթ (գթայ, գթաւ) Judith.
 Զուլիանոս (ի, իւ) Julian.
 Զուլիոս (դեայ, դեաւ) Julius.

Յուլիայ (ի, իւ) Julia.
 Յուսիկ (սկան, սկամբ) Jusick.
 Յուսուֆ (սփայ, սփաւ) See Յովսէփ.
 Յուստինիոս (ի, իւ) Justinian.
 Նաբուգոդոնոսոր (այ, աւ) Nebuchadnezzar.
 Նեղոս (ի, իւ) Nilus.
 Նեստոր (ի, իւ) Nestor.
 Ներուաս (այ, աւ) Nerva.
 Ներսէս (ի, իւ) Nerseh.
 Ներսէս (ի, իւ) Nierses.
 Նիկոդեմոս (մայ, մաւ) Nicodemus.
 Նիկողայոս (ի, իւ) Nicholas.
 Նիկոն (ի, իւ) Nikon.
 Նինոս (ի, իւ) Ninus.
 Նինուաս (այ, աւ) Ninias.
 Նիոբէ (բեաւ, բեաւ) Niobe.
 Նուբար (այ, աւ) Nucar.
 Նոյ (ի, իւ) Noah.
 Նոյեմբարայ (ի, իւ) Noemzara. f.
 Նունի or Նունէ (նեայ, նեաւ) Nunia. f.
 Շահենշահ or Շահնշահ (ի, իւ) Shahenshab.
 Շալիտայ (ի, իւ) Shalitas.
 Շամբատ (ի, աւ) Shambat.
 Շամիրամ (այ, աւ) Semiramis.
 Շապուր (պօյ, պօյ) Sapor, Scahour.
 Շարայ (ի, իւ) Sharah.
 Շմաւոն See Սիմոն.
 Շուշան (այ, աւ) Susannah.
 Սիզիս (այ, աւ) Ulysses.
 Օլիմպիոս (բայ, բաւ) Olympiodorus.
 Օսկի (սկւայ, սկեաւ) Wosky.
 Օվիդիոս (դեայ, դեաւ) Ovid.
 Օվրատիոս (ի, իւ) Horace.
 Օրէստէս (տեայ, տեաւ) Orestes.
 Օրմիզդ (մզգի, մզգաւ) Hormisdas: Jupiter.
 Օրոգենէս (նեայ, նեաւ) Origen.
 Պապ (այ, աւ) Pape, Papus.
 Պարթէ (թեայ, թեաւ) pl. Parthians.
 Պարսիկ (սկի, սկեաւ) Persian.
 Պարսիկ (սկայ, սկաւ) pl. Persians.
 Պաւլոս (ի, իւ) Paul.
 Պեգասոս (ի, իւ) Pegasus.
 Պելագիոս (ի, իւ) Pelage.
 Պետրոս (ի, իւ) Peter.
 Պերոզ (ի, աւ) Peroses, Perozas.
 Պորփիւրոս or Պորփիւրոս (թեայ, թեաւ) Porphyrogenite.
 Պիլատոս or Պիլատոս (այ, աւ) Pilatus.
 Պիլատոս (ի, իւ) Pilate.
 Պիլատոս (այ, աւ) Pythias.
 Պիրոն (ի, իւ) Pyrrho.
 Պիրոս (ի, իւ) Pyrrhus.
 Պլինիոս (ի, իւ) Pliny.
 Պլատոն (ի, իւ) Plato.
 Պլոտին (ի, իւ) Plotin.
 Պոլեմոն (ի, իւ) Polemon.
 Պոլիկարպոս (ի, իւ) Polycarp.
 Պոլիկրատէս (տեայ, տեաւ) Polycrate.
 Պոմպէոս (պէի, պէիւ) Pompey.
 Պոսիդոնիոս (նեայ, նեաւ) Posidonius.
 Պորփիւր or Պորփիւրոս (ի, իւ) Porphyrius.
 Պրիամ (մու, մու) Priam.
 Պրոքոն (մայ, մաւ) Protemy.
 Պրոքլ or Պրոքլոս (ի, իւ) Procul.
 Պրոքլ (թեայ, թեաւ) Prometheus.
 Պրոքլոս (ի, իւ) Proteus.
 Պրոքլոս See Պաւլոս.
 Ռաս (այ, աւ) Ras.
 Ռաֆայէլ (ի, իւ) Raphael.
 Ռաքէլ (բեայ, բեաւ) Rachel.
 Ռուբէն (բեի, բեիւ) Reuben.
 Ռոքոս (ի, իւ) Roch.
 Ռուք (սայ, սաւ) pl. Russians.
 Սաբէլ (ի, իւ) Sabellius.
 Սադուքի (ցւոյ, ցւոյ) pl. Sadducees.
 Սաթինիկ (նեայ, նեաւ) Sathinice. f.
 Սակսոն (նից, նիւ) Saxons.
 Սահակ See իսահակ.
 Սոլոմոն or Սոլոմոն (ի, իւ) Solomon.
 Սամուէլ (ի, իւ) Samuel.
 Սամսոն (ի, իւ) Sampson.
 Սանատրուկ (րկոյ, րկոյ) Sanastrues.
 Սառա or Սարայ (ի, իւ) Sarah.
 Սասան (այ, աւ) Sasan.
 Սարգիս (գաի, գաիւ) Sergius.
 Սարդանապալ (այ, աւ) Sardana-palus.
 Սաւուլ (այ, աւ) Saul.
 Սեբաստիանոս (ի, իւ) Sebastian.
 Սեղրեստոս (ի, իւ) Silvester.
 Սենեքայ (ի, իւ) Seneca.
 Սեւերիանոս (ի, իւ) Severinus.
 Սիբիլ (լեայ, լեաւ) Sibyl.
 Սիմէոն (ի, իւ) Simeon.
 Սիմոն (ի, իւ) Simon.
 Սիսակ (այ, աւ) Sisak.
 Սկայորգի (գւոյ, գւոյ) Escaworty.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւոյ) Scythian.
 Սմբատ (այ, աւ) Sambat.

Յուլիայ (ի, իւ) Julia.
 Յուսիկ (սկան, սկամբ) Jusick.
 Յուսուֆ (սփայ, սփաւ) See Յովսէփ.
 Յուստինիոս (ի, իւ) Justinian.
 Նաբուգոդոնոսոր (այ, աւ) Nebuchadnezzar.
 Նեղոս (ի, իւ) Nilus.
 Նեստոր (ի, իւ) Nestor.
 Ներուաս (այ, աւ) Nerva.
 Ներսէս (ի, իւ) Nerseh.
 Ներսէս (ի, իւ) Nierses.
 Նիկոդեմոս (մայ, մաւ) Nicodemus.
 Նիկողայոս (ի, իւ) Nicholas.
 Նիկոն (ի, իւ) Nikon.
 Նինոս (ի, իւ) Ninus.
 Նինուաս (այ, աւ) Ninias.
 Նիոբէ (բեաւ, բեաւ) Niobe.
 Նուբար (այ, աւ) Nucar.
 Նոյ (ի, իւ) Noah.
 Նոյեմբարայ (ի, իւ) Noemzara. f.
 Նունի or Նունէ (նեայ, նեաւ) Nunia. f.
 Շահենշահ or Շահնշահ (ի, իւ) Shahenshab.
 Շալիտայ (ի, իւ) Shalitas.
 Շամբատ (ի, աւ) Shambat.
 Շամիրամ (այ, աւ) Semiramis.
 Շապուր (պօյ, պօյ) Sapor, Scahour.
 Շարայ (ի, իւ) Sharah.
 Շմաւոն See Սիմոն.
 Շուշան (այ, աւ) Susannah.
 Սիզիս (այ, աւ) Ulysses.
 Օլիմպիոս (բայ, բաւ) Olympiodorus.
 Օսկի (սկւայ, սկեաւ) Wosky.
 Օվիդիոս (դեայ, դեաւ) Ovid.
 Օվրատիոս (ի, իւ) Horace.
 Օրէստէս (տեայ, տեաւ) Orestes.
 Օրմիզդ (մզգի, մզգաւ) Hormisdas: Jupiter.
 Օրոգենէս (նեայ, նեաւ) Origen.
 Պապ (այ, աւ) Pape, Papus.
 Պարթէ (թեայ, թեաւ) pl. Parthians.
 Պարսիկ (սկի, սկեաւ) Persian.
 Պարսիկ (սկայ, սկաւ) pl. Persians.
 Պաւլոս (ի, իւ) Paul.
 Պեգասոս (ի, իւ) Pegasus.
 Պելագիոս (ի, իւ) Pelage.
 Պետրոս (ի, իւ) Peter.
 Պերոզ (ի, աւ) Peroses, Perozas.
 Պորփիւրոս or Պորփիւրոս (թեայ, թեաւ) Porphyrogenite.
 Պիլատոս or Պիլատոս (այ, աւ) Pilatus.
 Պիլատոս (ի, իւ) Pilate.
 Պիլատոս (այ, աւ) Pythias.
 Պիրոն (ի, իւ) Pyrrho.
 Պիրոս (ի, իւ) Pyrrhus.
 Պլինիոս (ի, իւ) Pliny.
 Պլատոն (ի, իւ) Plato.
 Պլոտին (ի, իւ) Plotin.
 Պոլեմոն (ի, իւ) Polemon.
 Պոլիկարպոս (ի, իւ) Polycarp.
 Պոլիկրատէս (տեայ, տեաւ) Polycrate.
 Պոմպէոս (պէի, պէիւ) Pompey.
 Պոսիդոնիոս (նեայ, նեաւ) Posidonius.
 Պորփիւր or Պորփիւրոս (ի, իւ) Porphyrius.
 Պրիամ (մու, մու) Priam.
 Պրոքոն (մայ, մաւ) Protemy.
 Պրոքլ or Պրոքլոս (ի, իւ) Procul.
 Պրոքլ (թեայ, թեաւ) Prometheus.
 Պրոքլոս (ի, իւ) Proteus.
 Պրոքլոս See Պաւլոս.
 Ռաս (այ, աւ) Ras.
 Ռաֆայէլ (ի, իւ) Raphael.
 Ռաքէլ (բեայ, բեաւ) Rachel.
 Ռուբէն (բեի, բեիւ) Reuben.
 Ռոքոս (ի, իւ) Roch.
 Ռուք (սայ, սաւ) pl. Russians.
 Սաբէլ (ի, իւ) Sabellius.
 Սադուքի (ցւոյ, ցւոյ) pl. Sadducees.
 Սաթինիկ (նեայ, նեաւ) Sathinice. f.
 Սակսոն (նից, նիւ) Saxons.
 Սահակ See իսահակ.
 Սոլոմոն or Սոլոմոն (ի, իւ) Solomon.
 Սամուէլ (ի, իւ) Samuel.
 Սամսոն (ի, իւ) Sampson.
 Սանատրուկ (րկոյ, րկոյ) Sanastrues.
 Սառա or Սարայ (ի, իւ) Sarah.
 Սասան (այ, աւ) Sasan.
 Սարգիս (գաի, գաիւ) Sergius.
 Սարդանապալ (այ, աւ) Sardana-palus.
 Սաւուլ (այ, աւ) Saul.
 Սեբաստիանոս (ի, իւ) Sebastian.
 Սեղրեստոս (ի, իւ) Silvester.
 Սենեքայ (ի, իւ) Seneca.
 Սեւերիանոս (ի, իւ) Severinus.
 Սիբիլ (լեայ, լեաւ) Sibyl.
 Սիմէոն (ի, իւ) Simeon.
 Սիմոն (ի, իւ) Simon.
 Սիսակ (այ, աւ) Sisak.
 Սկայորգի (գւոյ, գւոյ) Escaworty.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւոյ) Scythian.
 Սմբատ (այ, աւ) Sambat.

Սոկրատէս (տեայ, տեաւ) Socrates.
 Սողոմոն See Սողոմոն:
 Սողոն (ի, իւ) Solon.
 Սուրէն (րենի, րենաւ) Suren.
 Սուքիաս (այ, աւ) Suchias or Sukias.
 Սոփի or Սոփիա (այ, աւ) Sophia.
 Ստեփաննոս or Ստեփանոս (ի, իւ) Stephen.
 Վահագն (ի, իւ) Vahaken, Hercules.
 Վահան (այ, աւ) Vahan.
 Վահէ (հեայ, հեաւ) Vahe.
 Վահրամ (այ, աւ) Vahram.
 Վաղարշ (այ, աւ) Valarses.
 Վաղարշակ (այ, աւ) Valarsaces.
 Վաղենատանոս (ի, իւ) Valentine.
 Վաղերիանոս (ի, իւ) Valerien.
 Վաղէս (ի, իւ) Valent.
 Վանդալք (լայ, լաք) pl. Vandals.
 Վառվառէ (ռեայ, ռեաւ) Barbe or Barbara.
 Վասակ (այ, աւ) Vasack.
 Վասիլ (սլի, սլիւ) Basil.
 Վարազդատ (այ, աւ) Varasdate.
 Վարաժ (այ, աւ) Varaz.
 Վարդ (այ, աւ) Rose, Vard.
 Վարդան (այ, աւ) Vardan.
 Վարդուհի (հւոյ, հեաւ) Rose. f.
 Վարոս (ի, իւ) Varus.
 Վեսպասիանոս (ի, իւ) Vespasian.
 Վիրգիլիոս (ի, իւ) Virgil.
 Վերք (վայ, վաք) pl. Georgians.
 Վլաս or Վլասիոս (այ, աւ) Blasius.
 Վամշապուհ (պհոյ, պհով) Veram-sapor.
 Վրթանէս (նայ, նաւ or նիտի, նիւաւ) Verthanes.
 Տաշիկ (շիի, շիւաւ) Turk.
 Տերտիուս (ի, իւ) Tertius.
 Տերտուլիանոս (ի, իւ) Tertullian.

Տերէնս or Տերենտիոս (ի, իւ) Terrence.
 Տերեր or Տերերիոս (րեայ, րեաւ) Terberius.
 Տիգրան (այ, աւ) Tigranes.
 Տիգրանուհի (հւոյ, հեաւ) Tigranahy (sister of Tigranes).
 Տիմոթէոս (թեայ, թեաւ) Timotheus.
 Տիտոս (ի, իւ) Titus.
 Տիրիթ (այ, աւ) Tirith or Tiridates.
 Տովթիթ (այ, աւ) Tobias.
 Տրայանոս (ի or նաւ, իւ) Trajan.
 Տրդատ (այ, աւ) Tiridates.
 Տշուակ (այ, աւ) Tzolak.
 Փաղարիս (րեայ, րեաւ) Phalaris.
 Փայթիթոն or Փայէտոն (ի, իւ) Phaeton.
 Փառանձեմ (այ, աւ) Pharanzem.
 Փառնակ (ի, աւ) Pharnaces.
 Փարաւոն or Փարաւոնի (ի, իւ) Pharoah.
 Փիլիպպոս (ի, իւ) Philip.
 Փոկաս (աւ, աւ) Phocas.
 Փոստոս (այ, աւ) Phoetus.
 Փրանկիսկոս (ի, իւ) Francis.
 Քիոնիէ (նեայ, նեաւ) Chione.
 Քսենոփանէս (նեայ, նեաւ) Xenophanes.
 Քսենոփոն (ի, իւ) Xenophon.
 Քսեստոս (ի, իւ) Sixtus.
 Քսերքսէս (քաի, քաիւ) Xerxes.
 Քրիստափոր (ի, իւ) Christophori, Christophle.
 ԻՐԻՍՏՈՍ (ի, իւ) Christ.
 Օգոստոս See Ագոստոս:
 Օշին (օշի, օշիւ) Aushin.
 Օտայ (ի, իւ) Ota or Auta.
 Օքսենաիոս (ի, իւ) Auxence.
 Ֆիլիպ See Փիլիպպոս:

ԱՆՈՒՆԵՔ ՔԱՂԱՔԱՅ

NAMES OF TOWNS

Աբանդ or Հաբանդ (այ, աւ) Abande or Hapante: pro. *vulg.* Խաբան:
Ագուլիս (այ, աւ) Agoulis: *vil.*
Ադրիական (ի, աւ) Adriatick.
Աթենացի (ցւոյ, ցւով) Athenian.
Աթէնք, ind. Athens: *t.*
Ալման (ի, աւ) German.
Ալան See **Աղուան**:
Ալիս, Alis: *riv.*
Ալպիայ, ind. **Լերինք Ալպիայ**, the Alps.
Ախուրեան, ind. Akurian: *riv.*
Ակն (այ, աւ) Aken: *t.*
Ակոռի (աւոյ, աւով) Ackwory: *vil.*
Ալբակ (այ, աւ) Alback: pro.
Ալբանիա (այ or իոյ, աւ) Albania: pro. See **Աղուանք**: *vulg.* **Ալպանիա**:
Ալեքսանդրացի (ցւոյ, ցւով) Alexandrian.
Ալեքսանդրիա (այ or իոյ, աւ) Alexandria: *t.*
Ալթամար (այ, աւ) Actamar: *lake.*
Ալշնիք (նեաց, նեք) pl. Alznia or Alznick: pro.
Աղուան (ի, իւ) Albanese.
Աղուանք (նից, նիւք) pl. The Albaneses: Albania.
Ամասիա (այ or իոյ, աւ) Amasia: *t.*
Ամերիգա (այ, աւ) America.
Ամերիգացի (ցւոյ, ցւով) American.
Ամիգ (ամգայ, ամգաւ) See **Տեգրա**.
Ամստերդամ or **Ամստերդամ** (այ, աւ) Amsterdam: *vulg.* **Ամստերդամ**: *t.*
Արարատ See **Արարատ**:
Անգլիա (այ or իոյ, այ) England: *king. vulg.* **Ինկիլթերա**:
Անգլիացի (ցւոյ, ցւով) English: *vulg.* **Ինկիլի**:
Անդրիանուպոլիս (լոյ, լով) Adrianople: *t. vulg.* **Էսթրենէ** or **Էսթրենէ**:
Անթափ (այ, աւ) Anthap or Enteb: *t. vulg.* **Անթափ**:
Անի (նւոյ, նւով) Any: *t.*
Անկիւրացի (ցւոյ, ցւով) Aneyrian.
Անկիւրիա (րեայ, րեաւ) Ancyra, Angora or Angowra: *t. vulg.* **Էնկիւրի**:
Անտիոք (այ, աւ) Antioch: *t. vulg.* **Անթաքիա**:
Անտիոքացի (ցւոյ, ցւով) Antiochian.
Անտիքրպիա (այ or իոյ, աւ) Envers: *t. vulg.* **Անթքրա**:
Անգոնայ (ի, իւ) Ancona: *t.*
Աշտիշատ See **Յաշտիշատ**:
Ապարան (ի, աւ) Aparan: *vil.*
Ասիա (այ or իոյ, աւ) Asia.
Ասիացի (ցւոյ, ցւով) Asiatick.
Ասորեստան (ի, աւ) Assyria: pro.
Ասորի (րւոյ, րւով) Assyrian, Syrian.
Ասորիք (րեաց, րեք) pl. Assyria, Syria: pro.
Ասպահան (աւ, աւ) Ispahan: *t. vulg.* **Ասպահան**:
Ասիսի (այ, աւ) Assisi: *vil.*
Ասադադ (այ, աւ) Asdabad: *vil.*
Ատանա (նայ, նաւ) Adana: *t.*
Ատտիկեցի (ցւոյ, ցւով) Attick.
Ատտիկե (կեայ, կեաւ) Attica: pro.
Ադերբեյկան (ի, աւ) Aderbigan, Azerbeyan or Aiderbezan: pro.
Արաբացի (ցւոյ, ցւով) Arab.
Արաբիա (այ or իոյ, աւ) Arabia: pro.
Արածանի (նւոյ, նւով) Arazany, Euphrates: *riv. vulg.* **Արծին**:
Արարատ or **Արարատ** (այ, աւ) Ararat: pro. and m.
Արարատեան, adj. ind. Of Ararat.
Արկադիացի (ցւոյ, ցւով) Arcadian.
Արկադիա (այ or իոյ, աւ) Arcadia: pro.
Արմաւիր (այ, աւ) Armavir: *t.*
Արշակաւան (ի, աւ) Arshagavan: *t.*
Արտազ (աւ, աւ) Ardaz: pro.
Արտաշատ (աւ, աւ) Artaxate: *t.*
Արտաշիլ (այ, աւ) Ardebil: *t.*
Արարականի (այ or իոյ, աւ) Aragon: pro.

Արձախ (այ, աւ) Arizaky: pro. vulg.
 Ղարաբաղ:
 Աւգսպուրգ (այ, աւ) Augsburg: t.
 Աւստրիա (այ or իոյ, աւ) Austria: pro.
 Աւստրիացի (յւոյ, յւոմ) Austrian.
 Աֆրիկեցի (յւոյ, յւոմ) African.
 Աֆրիկէ (ի, իւ) Africa.
 Աքայեցի (յւոյ, յւոմ) Achaian.
 Աքայիա (այ, աւ) Achaia: pro.
 Բաբելոնցի or Բաբելոնացի (յւոյ, յւոմ) Babylonian.
 Բաբելոն (ի, իւ) Babylon: t.
 Բագարան (ի, աւ) Bagaran: vil.
 Բագրեւանդ (այ, աւ) Bagrevant: pro.
 Բակտրիացի (յւոյ, յւոմ) Bactrian.
 Բալկ (այ, աւ) Balk: t. vulg. Պալկա:
 Բալէշ (գիւղ, գիւղաւ) Belis: t. vulg.
 Պիթլիշ:
 Բաղատա (այ, աւ) Bagdad: t. See
 Բաբելոն:
 Բանգալայ (ի, իւ) Bengal: king.
 Բասնէն (սենոյ, սենաւ) Basenia: pro.
 Բասորա (այ, աւ) Bassora: t.
 Բարբարոս (ի, աւ) Barbarian.
 Բարբարոսաց աշխարհ (ի, աւ) Bar-
 bary: c.
 Բարձր Հայք (յոյ, յոմ) pl. Upper
 Armenia: c.
 Բաւարիա (այ or իոյ, աւ) Bavaria:
 king. vulg. Պաւլերա:
 Բաւարիացի (յւոյ, յւոմ) Bavarian.
 Բեթլէհէմ (ի, աւ) Bethlehem: vil.
 Բերիա (այ or իոյ, աւ) Aleppo: t.
 vulg. Հալապ:
 Բեռլին (ոյ, աւ) Berlin: t. vulg.
 Պեռլին:
 Բիւզանդացի (յւոյ, յւոմ) Byzantin.
 Բիւզանդիա (այ or իոյ, աւ) See Բիւ-
 շանդիոն:
 Բիւզանդիոն (ի, աւ) Byzantium: See
 Կոստանդնուպոլիս:
 Բիւթանիացի (յւոյ, յւոմ) Bithynian.
 Բիւթանիա (այ or իոյ, աւ) Bithy-
 nia: pro.
 Բոյեմացի or Բոհեմացի (յւոյ, յւոմ)
 Bohemian.
 Բոյեմիա or Բոհեմիա (այ or իոյ,
 աւ) Bohemia: king.
 Բոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Bologna: t.
 vulg. Պոլոնիա:
 Բոսնիա or Բոսսենա (այ, աւ) Bos-
 nia: pro. vulg. Պոսնա:
 Բուդա (այ, աւ) Buda: t. vulg.
 Բուդապէս or Պուդապէս:
 Բուլղար or Բուլղարացի (յւոյ, յւոմ)
 Bulgarian.

Բուլղար (բայ, բոք) pl. Bulgaria: c.
 Բրանդենբուրգ (այ, աւ) Brandenburg:
 t. vulg. Պրանդենբուրկ:
 Բրանդենբուրգացի (յւոյ, յւոմ) Bran-
 denburger.
 Բրիտանիա (այ or իոյ, աւ) See Բրի-
 տանացոյ աշխարհ:
 Բրիտանացոյ աշխարհ (ի, աւ) Great
 Britain.
 Գազա (այ, աւ) Gaza: t.
 Գալիլէացի (յւոյ, յւոմ) Galilean.
 Գալիլէա (լէայ, լէաւ) Galilee: pro.
 Գալատացիք (յւոյ, յւոմ) pl. Ga-
 latians.
 Գալատիա (այ or իոյ, աւ) Galatia:
 pro.
 Գաղղիա (այ or իոյ, աւ) France:
 king. vulg. Ֆրանսա:
 Գաղղիացի (յւոյ, յւոմ) Frenchman,
 Gaul.
 Գամբր (բայ, բոք) pl. See Կամպ-
 դոմիա:
 Գանգէս (ի, իւ) Ganges: riv. vulg.
 Գանգէս գետ:
 Գանձակ (այ, աւ) Gantsack: t.
 Գառնի (նւոյ, նւոմ) Garny: t.
 Գարդման (ի, աւ) Gardman: pro.
 Գիհոն (այ, աւ) Gihon: riv.
 Գենուայ (ի, իւ) Genoa: t. vulg. Ճէ-
 նովա:
 Գենուացի (յւոյ, յւոմ) Genoese.
 Գերմանացի (յւոյ, յւոմ) German.
 Գերմանիա (այ or իոյ, աւ) Germany.
 Գլուխ բարի յուսոյ, Cape of Good
 Hope.
 Գոլգոթա (այ, աւ) Golgotha, Cal-
 vary: m.
 Գուգար (բայ, բոք) Gugaria: pro.
 Գոթլանդիա (այ or իոյ, աւ) Goth-
 land: c. vulg. Գոթլանդ:
 Գրանատա (այ, աւ) Grenada: t.
 Դակիա (այ or իոյ, աւ) Dacia:
 pro.
 Դալմատիա (այ or իոյ, աւ) Dalma-
 tia: c. vulg. Տալմացիա:
 Դամասկոս (ի, իւ or կէայ, կէաւ)
 Damascus: t. vulg. Դամ:
 Դանեցի (յւոյ, յւոմ) Dane.
 Դանիա (այ or իոյ, աւ) Denmark: k.
 vulg. Դանիապոլս:
 Դանուբ or Դանուբ (այ, աւ) Danube:
 riv. vulg. Թուրա:
 Դանտիշ (ի, իւ) Dantzick: t. vulg.
 Տանձկայ:
 Դաւրէթ or Թաւրէթ (բիթայ, բիթաւ)
 Tauris: t. vulg. Թաւրէշ:

Դարբանդ (այ, աւ) Derbent: t.
 Դելտայ (ի, իւ) Delta: pro.
 Դելփէ (փեայ, փեաւ) Delphes: t.
 Դուռէկա (այ or իոյ, աւ) Durazzo: t. vulg. Տուրազո:
 Դերժան (ի, աւ) Derchan: t.
 Դելաթ See Տիգրիս:
 Դուին (ւնայ, ւնաւ) Devin: t.
 Էգէսն ծով (ու, ու) The Aegean Sea.
 Էգիպտացի (ցւոյ, ցւով) Egyptian.
 Էգիպտոս (ի, իւ) Egypt: pro.
 Էդէմ (այ, աւ) Eden: c.
 Էդեսիա (սեայ, սեաւ) Edessa: t.
 Էդում (այ, աւ) Idumaea: c.
 Էդում or Էդումայեցի (ցւոյ, ցւով) Idumaeae.
 Էթովպացի (ցւոյ, ցւով) Ethiopian.
 Էթովպիա (այ or իոյ, աւ) Ethiopia: c.
 Էլլադա (այ, աւ) See Յունաստան:
 Էդիսկան or Էդիսնական (ի, աւ) Of Ilium, of Troy.
 Էմեսացի (ցւոյ, ցւով) Emesian.
 Էպիգաւրացի (ցւոյ, ցւով) Ragusian.
 Էպիգաւրոս or Էպիգաւրոն (ի, իւ) Ragusa: t. vulg. Ռակոպա:
 Էպիրոս (ի, իւ) Epirus: t. vulg. Բանինա:
 Էտնայ (ի, իւ) Etna: m.
 Երասի (այ, աւ) Araxes, Aras: riv.
 Երևան (այ, աւ) Erivan: t.
 Երիքով (ի, աւ) Jericho: t.
 Երուանդակերտ (ի, աւ) Ervandacerta: vil.
 Երուանդաշատ (ի, իւ) Ervandashat: t.
 Երուսաղէմ (ի, աւ) Jerusalem: t.
 Եւրփա (այ, աւ) Negroponte: t. vulg. Եւրփոզ:
 Եւգոնիա (այ or իոյ, աւ) Tocat: t. vulg. Թօխաթ:
 Եւրոպացի (ցւոյ, ցւով) European.
 Եւրոպա or Եւրոպիա (այ or իոյ, աւ) Europe.
 Եւփրատ, Եւփրատէս or Եփրատ (այ, աւ) Euphrates: riv.
 Էփեսացի (ցւոյ, ցւով) Ephesian.
 Էփեսոս (ի, իւ or սեայ, սեաւ) Ephesus: t.
 Զակիւնթոս (Թայ, Թաւ) Zante: isl. vulg. Զանթա:
 Զարեհաւան (ի, աւ) Zarehavan: t.
 Զելանդիա (այ or իոյ, աւ) Zealand: pro. vulg. Ծելանդա:
 Զմիւռնիա (այ or իոյ, աւ) Smyrna: t. vulg. Իզմիր:

Էթիլ քեա (ոյ, ու) Volga: riv. vulg. Վոլգա:
 Էթիմաթին (ծնի, ծնիւ) Etchmiatzin (patriarchal seat of the Armenians).
 Ընկուղաց աշխարհ See Աշգրիս:
 Թաբոր (այ, աւ) Tabor: m.
 Թաթար (ի, աւ) Tartar.
 Թաթարք (բայ, բք) Tartary: c.
 Թեբայիդ (ոյ or այ, աւ) Thebaid: c.
 Թեսաղոնիկէ (կեայ, կեաւ) Salonica, Salonichi or Thessalonica: t. vulg. Սելանիկ:
 Թեսսալիա (այ or իոյ, աւ) Thessaly: pro. vulg. Եաննա:
 Թէոգոսիա (այ, աւ) Caffa: t. vulg. Կաֆայ:
 Թէոգոսիպոլիս or Թէոգուպոլիս See Կարին:
 Թորդան (ու, աւ) Thordan: t.
 Թունիս (ի, իւ) Tunis: t. vulg. Թունուզ:
 Թուսկիացի (ցւոյ, ցւով) Tuscan: vulg. Թոսկան:
 Թուսկիա (այ, աւ) Tuscany: c. vulg. Թոսկանայ երկիր:
 Թուրք (ի, աւ) Turk.
 Թուրքաստան (այ, աւ) Curdistan: c.
 Թրակիա (այ or իոյ, աւ) Thrace: c. Իսթրիա See Հիսթրիա:
 Իմերիա See Վերք:
 Իմերնիա or Իրերնիա See Իրլանդա:
 Իրլանդա or Իւլանդիա (ոյ, ու) Ireland: king.
 Իրլանդացի or Իւլանդացի (ցւոյ, ցւով) Irishman.
 Իտալացի (ցւոյ, ցւով) Italian.
 Իտալիա (այ or իոյ, աւ) Italy: c. Լակեդեմոն (այ, աւ) Lacedemonia: t.
 Լակեդեմոնացի (ցւոյ, ցւով) Lacedemonian.
 Լակոնացի (ցւոյ, ցւով) Laconian.
 Լակոնիա (այ, աւ) Laconia: pro.
 Լամբրոն (ի, իւ) Lambron: t.
 Լամբրոնացի (ցւոյ, ցւով) Of Lambron, Lambronese.
 Լատին or Լատինացի (ցւոյ, ցւով) Latin; European.
 Լաուդիկեցի (ցւոյ, ցւով) Laodicean.
 Լաուդիկէ or Լաուդիկիա (կեայ, կեաւ) Latakia, Laodicea: t. vulg. Լատիկ:
 Լաւրետոն (ի, իւ) Loretta: t. vulg. Լորէա:
 Լէմնոս (նեայ, նեաւ) Lemnos: isl.
 Լիբանան (ու, աւ) Libanus, Mount Libanus: m.

Լիբիացի (ցւոյ, ցւոյ) Lybian, African.
 Լիբիա (այ or իոյ, աւ) See Աֆրիկէ:
 Լիգուռնա (այ, աւ) Leghorn: t. vulg.
 Լիգուռնա or Աֆրիկուռնա:
 Լիպսիա (այ, աւ) Leipsig: t. vulg. Լիպ-
 սիկ or Լիպսիայ:
 Լիսպոնա or Լիսաբոնա (այ, աւ) Lis-
 bon: t. vulg. Լիսպոնա:
 Լիտուանիա or Լիթուանիա (այ, աւ)
 Lituania: c.
 Լիտուանիացի or Լիթուանիացի (ցւոյ,
 ցւոյ) Lituanian.
 Լիւոնիա (այ, աւ) Livonia: pro.
 Լիւրիկէցի (ցւոյ, ցւոյ) Illyrian.
 Լիւրիկէ (կեայ, կեաւ) Illyria: pro.
 Լոմբարդացի (ցւոյ, ցւոյ) Lombard.
 Լոմբարդիա (այ, աւ) Lombardy: c.
 vulg. Լոմբարդիա:
 Լոնդոն or Լոնդոնիոն (ի, իւ) Lon-
 don: t. vulg. Լոնդոն or Լոնդրա:
 Լուզարն (ի, իւ) Lyons: t. vulg. Լիօն:
 Լուսիտանացի (ցւոյ, ցւոյ) Portu-
 guese.
 Լուսիտանիա (այ, աւ) Portugal: king.
 vulg. Փորթուգալ:
 Լուտեաիա (այ, աւ) Paris: t.
 Խաղախ (ի, աւ) Cosack.
 Խարբերդ (ի, աւ) Kharbert: t.
 Խափշիկ (չի, չիւ) Abissin.
 Խելաթ (այ, աւ) Khelat: t.
 Խոյ (ոյ, ու) Choy: t.
 Խորասան (այ, աւ) Chorasan: pro.
 Խորնի (նւոյ, նւոյ) Chorny: vil.
 Խաւժաստան (ի, աւ) Barbary: Chu-
 sistan: pro.
 Խրիմ (այ, աւ) Crimea: c.
 Ծով Աֆրիկական, Adriatick Sea.
 Ծով Ազովսկայ, Lake of Actamar.
 Ծով Կասպից, Caspian Sea.
 Ծով Կարմիր, Red Sea.
 Ծով Միջերկրական. Mediterranean Sea.
 Ծով Պոնտոսի, Pont Euxin, Black
 Sea.
 Ծով Վրկանի See Ծով Կասպից:
 Կաթալոնիա (այ or իոյ, աւ) Ca-
 talonia: pro.
 Կախէթ (ի, աւ) Cakheth: t.
 Կալաբրիա (այ or իոյ, աւ) Calabria:
 pro.
 Կալիպոլի (լեայ, լեաւ) Gallipoli: t.
 Կամպանիա (այ, աւ) Campagna di
 Roma: pro.
 Կանարիայ կղզիք, The Canaries, For-
 tunate Islands.
 Կանդիոն (ի, իւ) Candy: isl. vulg.
 Քանիա:

Կանադարիա (այ or իոյ, աւ) Canter-
 bury: t. vulg. Կանթերպուրի:
 Կապադովիա (այ or իոյ, աւ) Cap-
 padocia: pro.
 Կապան (այ, աւ) Capan: cast.
 Կասպից Ծով See Ծով Կասպից:
 Կաստիլիա (այ, աւ) Castile: pro.
 Կարթագինեցի (ցւոյ, ցւոյ) Cartha-
 ginian.
 Կարթագինե (նեայ, նեաւ) Car-
 thage: t.
 Կարին (րեայ, րեաւ) Erzerum: t. vulg.
 Արշրում:
 Կարս (այ, աւ) Khars: t. vulg. Խար-
 ս: Կարթագին (այ, աւ) See Կարթա-
 գինե:
 Կարթագինացի See Կարթագինեցի:
 Կեսարիա (րեայ, րեաւ) Cesaria: t.
 Կեփալոնիա (այ, աւ) Cephalonia: isl.
 vulg. Քէֆալոնիա:
 Կէա or Կիա (այ, աւ) Zia: m.
 Կիթիոն (ի, իւ) Cerigo: isl.
 Կիլիկիցի (ցւոյ, ցւոյ) Cilician.
 Կիլիկէ or Կիլիկիա (այ, աւ) Cilicia:
 pro.
 Կիպրացի (ցւոյ, ցւոյ) Cyprian.
 Կիպրոս (րեայ, րեաւ) Cyprus: isl.
 Կիկլադա (այ, աւ) Cyclades: isl.
 Կոպենհագ (այ, աւ) Copenhagen: t.
 vulg. Կոպենհագ:
 Կոլդ (այ, աւ) Colp: pro.
 Կոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Cologne: t.
 Կոմպոստելա (այ, աւ) Compostella: t.
 Կոստանդին (գեայ, գեաւ) Constan-
 tina: t.
 Կոստանդնուպոլիս (լոյ, լոյ) Con-
 stantinople: t. vulg. Կոստանդու:
 Կովկաս (ու, ու) Caucasus: m. vulg.
 Եւրոպա or Եւրոպի:
 Կորդուա աշխարհ (ի, աւ) Curdi-
 tan: c.
 Կորդուա (այ, աւ) Cordova: t.
 Կորկիւրա (այ, աւ) Corfu: isl. vulg.
 Քորֆու or Քորֆու:
 Կորնթացի (ցւոյ, ցւոյ) Corinthian.
 Կորնթոս (թեայ, թեաւ) Corinth: t.
 Կուր գետ (ոյ, ու) Kur or Cyrus: riv.
 Կուրան (այ, աւ) Guran or Curan:
 pro.
 Կրակով (այ, աւ) Cracow: t.
 Կրետացի (ցւոյ, ցւոյ) Cretan.
 Կրետե (տեայ, տեաւ) Crete, Candy:
 isl.
 Կրման (այ, աւ) Kerman: pro.
 Համբուրգ (այ, աւ) Hamburg: t.
 Հայ (ոյ, ու) Armenian.

Հայաստան աշխարհ (ի, աւ) Armenia: c.
 Հայկաշեն (շինի, շինիւ) Haicashen: vil.
 Հայք (յոյ, յոյք) pl. Armenia: c. Մեծ Հայք, Armenia Major. Փոքր Հայք, Armenia Minor.
 Հաննովեր (այ, աւ) Hanover: t.
 Հաննովերացի (ցւոյ, ցւով) Hanoverian.
 Հասսիա (այ, աւ) Hassi: pro.
 Հարք (այ, աւ) Harck: pro.
 Հելենսպոնդոս (ի, իւ) Morea: pro. vulg. Մոռա:
 Հելվետացի (ցւոյ, ցւով) Swiss.
 Հելվետիա (այ or իոյ, աւ) Switzerland: c. vulg. Չվեյցերի:
 Հեթրուրիացի (ցւոյ, ցւով) Etrurian.
 Հեթրուրիա (ի, աւ) See Թուրիա:
 Հիսթրիա (այ, աւ) Istria: pro.
 Հիսթրիացի (ցւոյ, ցւով) Istrian.
 Հնդկ (դի, դիւ) Indian.
 Հնդկք (դիւ, դիւք) East-Indies, Hindostan: c.
 Հնդկաստան (ի, աւ) Hindostan.
 Հոլլանդայ (ի, իւ) Holland: c. vulg. Օլանտ:
 Հոլլանդացի (ցւոյ, ցւով) Dutchman.
 Հունգար or Հունգարացի (ցւոյ, ցւով) Hungarian.
 Հունգարիա (այ or իոյ, աւ) Hungary: king. vulg. Մաճառաստան:
 Հռենոս (նայ or ի, իւ) Rhine: riv. vulg. Ռենոյ:
 Հռոդացի (ցւոյ, ցւով) Rhodian.
 Հռոմիլայ (ի, իւ) Romgula: cast.
 Հռոմ (այ, աւ) Rome: t. vulg. Հռոմ:
 Հռոմէացի (ցւոյ, ցւով) Roman.
 Հրէաստան (ի, իւ) Judea: pro.
 Զորափոր (ոյ, ու) Tzorapor: pro.
 Զորոս (ոյ, ու) See Փիսոնի:
 Մագագասկար (այ, աւ) Madagascar: isl.
 Մադրիս (այ, աւ) Madrid: t.
 Մազանդարան (այ, աւ) Mazanderan: pro.
 Մաժաք or Մաժակ (այ, աւ) Cessarea of Cappadocia: t. See Կեսարիա:
 Մակեդոնացի (ցւոյ, ցւով) Macedonian.
 Մակեդոնիա (այ or իոյ, աւ) Macedonia: pro.
 Մակուրան (այ, աւ) Maguran or Meheran: c.

Մայորիկա (այ, աւ) Majorca: isl. vulg. Մայորքա:
 Մանասկերտ (ի, իւ) Manascerte: t.
 Մանտովայ (ի, իւ) Mantua: t. vulg. Մանթովայ:
 Մասիս (մասեաց, մասեք) pl. Masis: m: See Արարատ:
 Մասսիլիս (այ or իոյ, աւ) Marseilles: t. vulg. Մարսիլիս:
 Մարանդ (այ, աւ) Marant: pro.
 Մարգաստան (ի, աւ) Marcastan: pro.
 Մարոկ (այ, աւ) Marrocco: t. vulg. Մառոք:
 Մելիթինացի (ցւոյ, ցւով) Maltese.
 Մելիթինե (նոյ, նաւ) Malta: isl. vulg. Մալթա:
 Մերմին (ի, աւ) Merdin: t.
 Մեքքայ (ի, իւ) Mocha: t.
 Միգուլանոն, Միգուլան or Միգուլէ (լեայ, լեաւ) Milan: t. vulg. Միլան:
 Միջագետք (տաց, տք) pl. Mesopotamia: c.
 Միջերկրական ծով See Ծով Միջերկրական:
 Միսին (քնայ, քնաւ) Nisibin: t. vulg. Նիսեբին or Նիսեպին:
 Մոզուլիս (այ or իոյ, աւ) Mentz: t. vulg. Մակնցա:
 Մոլդավիա (այ or իոյ, աւ) Moldavia: c. vulg. Բուլղարիա երկիր:
 Մոնոմոտապա (այ, աւ) Monomotapa: king.
 Մոսկով (ի, աւ) Muscovite.
 Մոսկով (այ, աւ) Moscow: t.
 Մոսկովաց աշխարհ (ի, աւ) Muscovy: c.
 Մովրիտանացի or Մաւրիտանացի (ցւոյ, ցւով) Moor.
 Մովրիտանիա or Մաւրիտանիա (այ or իոյ, աւ) Mauritania: pro.
 Մորաւիա (այ or իոյ, աւ) Moravia: pro.
 Մորաւիացի (ցւոյ, ցւով) Morave.
 Մուշ (մշոյ, մշով) Mush: pro.
 Մուսինայ (ի, իւ) Modena: t. vulg. Մոմենայ:
 Յարոն (ի, աւ) Japan: king. vulg. Ճափոն:
 Յարոնացի (ցւոյ, ցւով) Japanese.
 Յաշիշատ (այ, աւ) Ashdishat: t.
 Յաւայ (ի, իւ) Java: isl. vulg. Ջաւա or Եւաւա:
 Յոնիա (այ, աւ) Ionia: pro. vulg. Եաննիայ:
 Յորդանան (աւ, աւ) Jordan: riv.

Գունաստան (ի, աւ) Greece: c. vulg.
 Հռոմաստան:
 Նախշուան or Նախիջևան (աւ, աւ) Nacchivan: pro. and t.
 Նարեկ (այ, աւ) Narech: con.
 Նավարիա (այ or իոյ, աւ) Navarre: king.
 Նաքսոս (քսոսայ, քսոսաւ) Naxos: isl. vulg. Նախշա:
 Նեղոս (ի, իւ) Nile: riv.
 Նեպոլիս (լեայ, լեաւ or լսի, լսիւ) Naples: t. vulg. Նաբոլի:
 Նեպոլիտեցի (ցւոյ, ցւով) Neapolitan.
 Նիկիա (այ or իոյ, աւ) Nicaea: t.
 Նիկոմեդա (գեայ, գեաւ) Nicomedia: t. vulg. իշնիդի:
 Նինուէ (ի, իւ) Nineveh: t.
 Նովոգորոտ (այ, աւ) Novogorod: t.
 Նորմանիա (այ or իոյ, աւ) Normandy: pro. vulg. Նորմանդոյ աշխարհ:
 Նորվեգիա (այ, աւ) Norway: king. vulg. Նորվեջ:
 Նորվեգիացի (ցւոյ, ցւով) Norwegian.
 Նումիդիա (այ, աւ) Numidia: pro.
 Նպատ (այ, աւ) Nepat: m.
 Շամիրամակերտ (ի, իւ) Shamiramakerd or Samiramacerte: See Վան:
 Շիլլանդ (այ, աւ) Schielland: t.
 Շիրազ (այ, աւ) Schiras: t.
 Շիրակ (այ, աւ) Shirack: pro.
 Ողիմպոս or Ողիմպոս (պեայ, պեաւ) Olympus: m. vulg. Ողպոս լեւ:
 Օստան (ի, աւ) Ostan: t.
 Ովկիանոս (հու or ի, իւ) Ocean.
 Ուրմի (մւոյ, մւով) Wormy: t.
 Ումբրիա (այ or իոյ, աւ) Umbria: pro. vulg. Ումպրի:
 Ուտի (աւոյ, աւով) Oudy: c.
 Ուտինոն (ի, իւ) Udine: t. vulg. Ուտինէ:
 Ուրհայ See Էդեսիա:
 Պադոս (ի, իւ) Po: riv. vulg. Փո:
 Պալատինատ (ի, աւ) Palatinate: pro. vulg. Փալատին:
 Պաղեստին (ոյ, աւ) Palestine: pro.
 Պամփիլիդիա or Պամփիլիդիա (այ or իոյ, աւ) Pamphilia: pro.
 Պափլագոնիա (այ or իոյ, աւ) Paphlagonia: pro.
 Պաննոնիա (այ, աւ) Pannonia: See Հունգարիա:
 Պանորմոս (մայ, մաւ) Palermo: t. vulg. Փալերմո:
 Պաուուայ (ի, իւ) Padua: t.

Պարմայ (ի, իւ) Parma: t. vulg. Փարմայ:
 Պարս. ind. Persia, Farsistan: king. vulg. Ֆարսիստան:
 Պարսիկ (սկի, սկաւ) Persian.
 Պարսկաստան (ի, աւ) See Պարս:
 Պետրովարդին (ոյ, աւ) Peter-War-dein: t.
 Պելլոպոնէզ or Պելոպոնէս (իւ) Peloponesus or Morea: pro.
 Պելոպոնէսացի (ցւոյ, ցւով) Peloponesian.
 Պլազենզիա (այ, աւ) Plaisance: t. vulg. Փլաչենցա:
 Պոլոնիա (այ or իոյ, աւ) Poland: king. vulg. իշլան երկիր or Լէհաստան:
 Պոլոնիացի (ցւոյ, ցւով) Polonese.
 Պոմերանիա (այ or իոյ, աւ) Pomerania: pro.
 Պոնտոս (ի, իւ) Pont Euxin, Black Sea.
 Պուլգարի (րաց, րգ) pl. Bulgaria: c.
 Պուխարա (այ, աւ) Bucharia: c.
 Պրուս (ի, աւ) Prussian.
 Պրուսիա (այ, աւ) Prussia: king. ջուզայ (ի, իւ) Zulpha: t.
 Ռուս (ի, աւ) Russian.
 Ռուս (րաց, րգ) pl. Russia: king. Սաբաւգիա (այ or իոյ, աւ) Savoy: pro. vulg. Սաւոյա:
 Սաբաւգիացի (ցւոյ, ցւով) Savoyard.
 Սագաստան (ի, աւ) Segestan: pro.
 Սակսոնիա (այ or իոյ, աւ) Saxony: pro. vulg. Սասի երկիր:
 Սամարացի (ցւոյ, ցւով) Samaritan.
 Սամարիա (այ or իոյ, աւ) Samaria: t.
 Սամոս (այ, աւ) Samos: isl.
 Սարակինոս (ի, աւ) Sarrasin.
 Սարդինիա (այ or իոյ, աւ) Sardinia: isl. vulg. Սարոնիա:
 Սարմատացի (ցւոյ, ցւով) Sarmatian.
 Սարմատիա (այ or իոյ, աւ) Sarmatia: pro.
 Սեաւ ծով See Պոնտոս:
 Սեբաստիա (այ or իոյ, աւ) Sebast: t. vulg. Սեաստ:
 Սեյլան or Սեյլան (այ, աւ) Ceylon: isl.
 Սեպուհ (պհոյ, պհով) Sebu: m.
 Սերբիա (այ or իոյ, աւ) Servia: pro.
 Սեւան (այ, աւ) Sevan: isl.
 Սիկիլիա (այ or իոյ, աւ) Sicily: isl. vulg. Սիչիլիա:
 Սիկիլիացի (ցւոյ, ցւով) Sicilian.

Սիմ, ind. Sim: m.
 Սինայ (ի, իւ) Sinai: m.
 Սինեացի (ցւոյ, ցւով) Chinese.
 Սինեացւոյ աշխարհ (ի, աւ) China: king. vulg. Չին or Չինիմաշին:
 Սինոպ (այ, աւ) Sinope: t.
 Սիոն (ի, իւ) Sion: m.
 Սիս (սայ, սաւ) Sis: t.
 Սիրակուսա (այ, աւ) Syracuse: t.
 Սիրակուսացի (ցւոյ, ցւով) Syracusan.
 Սիւնիք (նեայ, նեք) pl. Sunia: pro.
 Սիւրիա (այ or իոյ, աւ) Syria: c.
 Սիւրիացի (ցւոյ, ցւով) Syrian, Assyrian.
 Սլէսիա (սեայ, սեաւ) Silesia: pro.
 Սկլաւացի (ցւոյ, ցւով) Slavonian.
 Սկլաւոնիա (այ or իոյ, աւ) Sclavonia: c.
 Սկանդինավիա (այ or իոյ, աւ) Scandinavia: pro.
 Սկիւթացի (ցւոյ, ցւով) Scythian.
 Սկիւթիա (այ or իոյ, աւ) Scythia: c. vulg. Թաթարաց երկիր:
 Սկոթլիա (այ or իոյ, աւ) Scotland: king. vulg. Սքոթիա:
 Սկոթլիացի (ցւոյ, ցւոյ) Scotchman.
 Սմոլենսկոն (ի, իւ) Smolensko: t. vulg. Սմոլէցկայ:
 Սոււէիա (այ or իոյ, աւ) Suabia: pro.
 Սուկաւէա, ind. Sucawed: m.
 Սուրաթ (այ, աւ) Surat: t.
 Սպանիա (այ or իոյ, աւ) Spain: king.
 Սպանիացի (ցւոյ, ցւով) Spaniard.
 Սվէտ or Սվէդ (ի, աւ) Swede.
 Սվէդք (սայ, տք) pl. Sweden: king. vulg. Շվէտ or Շվէտու երկիր:
 Վալաքիա (այ or իոյ, աւ) Wallachia: pro. vulg. Օլախ or Ուլաչու երկիր:
 Վալարշակերտ (ի, աւ) Valarsakord: t. vulg. Վաշակերտ:
 Վալարշապատ (այ, աւ) Valarsapate: t.
 Վալարշաւան (ի, աւ) Valarsavan: vil.
 Վալենտիա (այ, աւ) Valencia: t. vulg. Վալենցա:
 Վան (այ, աւ) Van: t.
 Վանանդ (այ, աւ) Vanant: pro.
 Վասակաշէն (շինի, շինաւ) Vasagashen: vil.
 Վասպուրական (ի, աւ) Vaspuracan: pro.
 Վարդանակերտ (ի, իւ) Vardanacerte or Vardanakerd: vil.
 Վարսովիա or Վարշաւիա (այ, աւ) Warsaw: t. vulg. Վարշաւ:

Վերոնայ (ի, իւ) Verona: t.
 Վեսթֆալիա (այ or իոյ, աւ) Westphalia: pro.
 Վենեթիկ (տկոյ, տկով) Venice: t.
 Վենեթիցի (ցւոյ, ցւով) Venetian.
 Վիեննայ (ի, իւ) Vienna: t.
 Վիշապաքաղաք (ի, աւ) Vishabacalack: t.
 Վիրք (վրայ, վրք) pl. Georgia: pro. vulg. Վրաստան:
 Տաթէ (այ, աւ) Dateve: vil.
 Տաշկաստան (ի, աւ) Turkey: king.
 Տայք (յոյ, յովք) pl. Daick: pro.
 Տարսոն (ի, իւ) Tarson: t.
 Տարոն (այ, աւ) Taron: pro.
 Տաւրոնոն (ի, իւ) Belgrade: t. vulg. Բելգրադ:
 Տենեդոս (դեայ, դեաւ) Tenedos: isl.
 Տէմիսվարինոն or Տէմիսվարիա (այ, աւ) Temesvar: t. vulg. Թմիշվար:
 Տէրզէստոն (ի, իւ) Trieste: t. vulg. Թրեստ:
 Տէրերիոս (րեայ, րեաւ) Tiber: riv. vulg. Տէրերիս:
 Տէրանակերտ (ի, իւ) Diarbek: t. vulg. Համիթ:
 Տէրքիս (ի, իւ) Tigris: riv. vulg. Էաւ:
 Տիսոն or Տիզոն (ի, իւ) Disbon: pro.
 Տիւրացի (ցւոյ, ցւով) Tyrian.
 Տոլեանոն (ի, աւ) Toledo: t.
 Տորոս or Տաւրոս (ի, իւ) Taurus: m.
 Տուրուքերան (այ, աւ) Turuperan: pro.
 Տրայիանոպոլիս (լեայ, լեաւ) Trajanopoli: t.
 Տրանսիլվանիա (այ or իոյ, աւ) Transilvania: c.
 Տրեսպոլ (այ, աւ) Trebisond: t.
 Տրիերի (վրայ, վրաւ) Triers: t.
 Տրովադա, Տրոպայ or Տրոյիա (այ, աւ) Troy: t.
 Տրովադացի or Տրոյացի (ցւոյ, ցւով) Trojan.
 Տփլիս (այ, աւ) Teflis: t. vulg. Թիֆլիզ:
 Փայտակարան (ի, աւ) Paidagaran: pro.
 Փարէզ or Փարիս (ի, իւ) Paris: t.
 Փիսոն (ի, իւ) Phison: riv.
 Փիւնիկեցի (ցւոյ, ցւով) Phenician.
 Փիւնիկէ (կեայ, կեաւ) Phenicia: pro.
 Փլանդրիա (այ or իոյ, աւ) Flanders: pro. vulg. Ֆլանդրա:
 Փլորենտիա (այ or իոյ, աւ) Florence: t. vulg. Ֆլորենցա:

- Փղշտացի (ցւայ, ցւով) Philistin.
 Փոկէացի (ցւայ, ցւով) Phocian.
 Փոքր Ասիա, Asia Minor; Anatolia: *pro.*
vulg. Անատոլիա:
 Փոքր Հայք (յայ, յովք) *pl.* Armenia
 Minor: *pro.*
 Փռիւգիա (այ or իայ, աւ) Phrygia:
pro.
 Փրանկոնիա (այ or իայ, աւ) Fran-
 conia: *pro.*

- Փրանկֆորթ (ի. էւ) Franchfort: *t.*
vulg. Ֆրանկֆորթ:
 Քաղաքացւոյ աշխարհ (ի. աւ)
 Chaldaea: *pro.*
 Քերսոն (ի, աւ) Chersonese: *c.*
 Բորեբ (այ, աւ) Horeb: *m.*
 Քուշահր (նայ, նոք) *pl.* Chusistan: *c.*
 Օդեսսա Տես Աւգոստոս:
 Օդեսսա Տուրինաց, Turin: *t. vulg.*
 Թուրին:

ÖNB

+Z137104702

